

МЪЗГИНИ

ПЭЙМАНА НУ (ИНЦИЛ)

Института Вэлгэр'андьна К'ьтеба Пироз
Москва
2011

**МЪЗГИНИ
ПӘЙМАНА НУ
(ИНЦИЛ)**

(бь Стандарта Көрманщияа К'ордед вәлатед Кафказе)

Һәгәр пьрс йан пешнийаред вә һәбьн, жь к'әрәма хвә бь ве
навнише бьшиньн: ibt_inform@ibt.org.ru

Һ'өнөрмәнде шькьлед бь дәста чекьри Horace Knowles ә,
Хөдане нәшьркьрьне
© The British & Foreign Bible Society ә
(К'омәла К'ьгеба Пирозә Инглистане у Вәлатдәр), 1954, 1967, 1972.

Сәрр'асткьр у зедәкьра ван шькьла жи Louise Bass ә,
хөдане нәшьркьрьне © The British & Foreign Bible Society ә, 1994.

© Институт перевода Библии, 2011
ISBN 978-93943-171-2

СЭРЭЦЭМ

Пешготьна Институте	7
Пешготьна бона Пэймана Ну	9
Бона аликьрына хвэндэвана	11
МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МЭТТА	13
МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МАРГОС	88
МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЛУГА	136
МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЙУЪ'ЭННА	212
К'АРЕД ШАНДИЙА	269
НЭ'МА ПАВЛОС Р'ОМАЙИЙАР'А	344
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН КОРЬНТ'ИЙАР'А	378
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА КОРЬНТ'ИЙАР'А	410
НЭ'МА ПАВЛОС ГАЛАТИЙАР'А	431
НЭ'МА ПАВЛОС ЭФЭСИЙАР'А	444
НЭ'МА ПАВЛОС ФИЛИПИЙАР'А	457
НЭ'МА ПАВЛОС КОЛОСИЙАР'А	466
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А	475
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А	483
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН ТИМОТ'ЕЙОР'А	488
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА ТИМОТ'ЕЙОР'А	498
НЭ'МА ПАВЛОС ТИТОР'А	505
НЭ'МА ПАВЛОС ФЬЛИМОНР'А	510
НЭ'МА ИБРАНИЙАР'А	513
НЭ'МА АГУБ	540
НЭ'МА ПЭТРУСЭ ПЕШЬН	549
НЭ'МА ПЭТРУСЭ ДӨДА	559
НЭ'МА ЙУЪ'ЭННАЙЭ ПЕШЬН	565
НЭ'МА ЙУЪ'ЭННАЙЭ ДӨДА	575
НЭ'МА ЙУЪ'ЭННАЙЭ СЬСИЙА	577
НЭ'МА ЩЬБУДА	579
Э'ЙАНТИЙА ЙУЪ'ЭННА	583

Фэрһэнгок	623
Нав-нишанед хэбэред к'ьлитэ сэрэкэ	671
Навнишед чапа у п'эра	681
Мэсэлед иса мэсиһ	683
К'эрэмәтед иса мэсиһ	685
Навед к'ьтебед пәймана кэвһн у пәймана ну	688
Хәритә	691

Пешготьна Институте

Института Вөлгэр'андьна К'ьтеба Пироз р'азибуна хвэ дьдэ ван вөлгэр' у сэрр'асткьред ве К'ьтеба Пироз, өса жи әвед ма-йинэ кӧ ль гора карина хвэ алик'ари данэ бона һазьркьрна ве к'ьтеба Мьзгинийа Иса Мәсир, ага готи Пәймана Ну бь зьмане к'ӧрдийа зараве кӧрманши. Әм пьр' ша нә, кӧ чәнд ньвиск'аред к'ӧрдә жь чәнд вәлата жи хвэ ль вөлгэр'андьна (т'әрщьмәкьрна) Пәймана Ну гьртнә. Әв жи ви һ'але гьранда гавәкә пешдачуйина зьмане мьләт ә, өса жи хвәйкьрна зьмен ә. Әм бь дьләки ша ве К'ьтеба Пироз, Пәймана Ну п'ешк'еши хвәндәванед һежа дькьн.

Әв вөлгэр'андьна дәсте вәда жь бәр ве Мьзгинийе һатийә гьртнә, йа кӧ алийе Институтеда сала 2000-и һатийә нәшьркьрне, ньһа т'әне бь сьвькайи һатийә леньһер'андьн у сәр'асткьрне. Пештрьи ве йәке жи, шьровәкьрн у фәрһәнгок жи һатнә зедәкьрне. Институт р'азибуна хвэ дьдэ ван жи, йед кӧ пешнийари у к'омәка сэрр'асткьрне данә.

Вөлгэр'андьна Пәймана Ну бь зьмане к'ӧрди

Незики дӧ һ'әзар сал пешда, Пәймана Ну бь зьмане йунанийа кәвн һатийә ньвисаре. Жь һынгева һ'әта ньһа әв бь гәләк зьманед дьнийәе һатийә вөлгэр'андьне. Дьнийәеда иро незики шәш һ'әзар һ'әйсьд зьман һәнә. Т'әмамайа Пәймана Ну ньһа незики һ'әзар дӧсьд зьмани һатийә вөлгэр'андьне. Гәләк жь ван мьләтед кӧ бь ван зьмана хәбәр дьдн у Пәймана Ну бь зьмане ван вөлгэр'анди һәйә, һ'әсабе ван гәләки жь һ'әсабе мьләте К'ӧрд һьндьктър ә.

Әва к'ьтеба ль гора зарав у р'езьманийа кӧрманшийа вәлатед Кафказеда (вәхтәке Советеда) һатийә ньвисаре. Сала 1827-а чәнд п'аред К'ьтеба Пироз бь кӧрманшийа һәк'арийе һатнә вөлгэр'андьне. Сала 1856 у сала 1857-да пешийе Мьзгинийа ль гора Мәтта у паше һәр чар Мьзгини бь кӧрманшийа Харп'уте (незики Әлазьге) бь һ'әрфед әрмәни Стәмболеда һатнә нәшьркьрне. Сала 1872-а т'әвайийа Пәймана Ну диса хут ви заравида һатийә нәшьркьрне.

Жь сала 1900-и һ'эта ньһа чэнд п'аред жь Пәймана Ну, өса жи т'әмамия Пәймана Ну бы чэнд заравед к'орди һатьнә нәшъркьрне (мәсәлә, көрманшийа Т'ьркйайе, бә'дини, к'әрманшаһи, мукри, сорани). Ван ахьрийада жи чэнд к'ьтебед вәлгәр'андьна иройин жь алийе Института Вәлгәр'андьна К'ьтеба Пирозва бы көрманшийа вәлатед Кафказеда р'онайи дитьнә: Сала 1993-а к'ьтеба Мьзгинийа Мәтта дәрк'әтийә у 1996-а жи к'ьтеба Мьзгинийа Луца у К'аред Шандийа. Сала 2000-и т'әмамия Пәймана Ну дәрк'әтийә, һ'име к'ижане ньһа сәрр'асткьри дәсте вәда йә.

Щур'е (мет'ода) хәбата ве вәлгәр'андьне

Әва к'ьтеба жь алийе к'ома Институтеда һатийә вәлгәр'андьне. Канийа ве к'ьтеба к'ордийә вәлгәр'анди жь к'ьтеба Пәймана Нуйә бы зьмане йунани йә, аһа готи «The Greek New Testament»*. Әв тек'ста йунани сәр дәстнъвисаред һәрә көвьнә қәнщ һ'имгьрти йә, йед кө иро һәнә. Нав дәстнъвисаред йунанийа көвьнда чэнд фьрқийед кө тенә бәр ч'ә'ва һәнә, бона к'ижана жера р'уп'әлед к'ьтебе һатьнә шьровәкьрне. Ләма фьрқийед быч'ук шарна дьк'әвьнә нава ве вәлгәр'андьне у вәлгәр'андьнед зьманед башқә.

Мәрәме вәлгәр'андьне әв бу, кө һьн вәлгәр'андьн жь тек'ста йунани дур нәк'әта у фә'мина ве жи мина йунани буйа, һьн жи кө фә'мина йунани р'аст быбуйа стила көрманщикә хвәшә зәлал у бәдәвә иройин.

Института Вәлгәр'андьна К'ьтеба Пироз

101000 Россия

Москва, Главпочтамт, а/я 360

Институт перевода Библии

* The Greek New Testament – жь алийе United Bible Societies-да нәшъркьри йә, р'едакторийа 4-а, 1993, Штутгарт, Германия.

Пешготына бона Пэймана Ну

К'yteба кo вe гьртийe дeстe хвe, жeр'a дьбeжьн «Пэймана Ну». Пэймана Нуда бист h'эфт к'yteб hэнe. Эвана пешийe бь зьманe йунани hatьнe ньвисарe. Ынге эв зьман зьманeки шьмe'ти бу, кo п'ьр'анийа шьмe'та Императорийа Р'омайe, ава готи мьлe-тeд дор-бeрeд Бe'ра Сьпи (Бe'ра Навин) р'ьh'эт фe'м дькьрьн у хeбeр дьдан.

Ньвисарeд Пэймана Ну т'эви йeд Пэймана Кэвьн hэвр'а дь-бьнe т'эвайийа К'yteба Пироз (ава готи «Библия»). Ньвисарeд Пэймана Кэвьн у Пэймана Ну дeрhэqа ван hер дo пэйманaдa дьбeжьн, йeд кo Хвeдe т'эви шьмe'та Хвe гьрeдан. Пэймана Кэвьндa ньвисар э кo чава Хвeдe т'эви шьмe'та Хвe Исраeлe пэйман гьрeдa у Qанун* бь дeстe Муса да ван. Пэймана Нуда жи ньвисар э кo чава Хвeдe т'эви шьмe'та Хвe, ава готи шьвина h'эму бawэpмэндeд Иса Мэсигэ жь hер мьлeти пэйманeкэ дьн гьрeдa. Эв пэйман пe дeстe Иса Мэсигэ hatэ гьрeданe. Ымбэри we пэймана Хвeдeйe кo Wi т'эви шьмe'та Исраeлe гьрeдa, эв «ну» йe (Ибрани 9:11-15).

Hep чар к'yteбeд пешьнe Пэймана Нур'а бь йунани дьбeжьн: «ЭОАГГЕЛИОН». Хeбэpa «Иншил» жь we тe у бь кoрманши тe фe'мкьрьнe «Мьзгини», ава готи «хeбэpa хeрe». Эв к'yteб дeрhэqа жийин у qoльхe Исада дьбeжьн.

Пэй ван hер чар Мьзгинийар'а к'yteба «К'арeд Шандийа» йe. Эва к'yteба шe'дeтийа we йeкe дьдe, чава пешийe бawэрийа сeр вe Мьзгинийe дьнйайeдa бeлa дьбу.

Пэй вep'а жи бист йeк нe'мe hэнe, кo жь алиe шандийа у бawэpмэндeд дьнe сэдсалия пешьндa hatьнe ньвисарe. Ынeк жь ван нe'ма, бeрбьр'и шьвинeд шур'э-шур'э бажара дьбьн, hь-

* Пэймана Нуда хeбэpa «Qанун» бь h'эрфа мэзьн hatийe ньвисарe гaвa бe'ca Qануна Муса дькe, ава готи Qануна Хвeдe. Лe гaвa бe'ca qанунeд дьн дькe, хeбэpa «qанун» бь h'эрфа бьч'ук hatийe ньвисарe.

Пешготъна бона Пәймана Ну

нәк жи һәма хут бәрбър'и бауәрмәндед шәхси дьбън (Фълимон, Тимот'ейо у йед майин). Мәрәме нъвиск'аред ван нә'ма әш бу, вәки ширәта бьднә бауәрмәнда у һинкьрна қөльхе Иса ван-р'а шьровәкьн.

Хөләсә к'ьтеба бист һ'әфтайә пашьнә Пәймана Нуда, к'ьтеба «Ә'йантийе» йә. Әва к'ьтеба пе дитьнок у хәбәред сөр'ийә сим-воли дәрһәқа Хөдантийа Иса Мәсһһ у сәрк'әтъна П'адшатийа Хвәдеда дьбежә.

Бона аликръна хвэндэвана

Бона аликръна хвэндэвана чэнд тышт хатънэ хазькръне.

Пешготънед хэр к'ътебэке:

Бона хэр к'ътебэкэ Пэймана Ну пешготънэк хэйэ. Эв пешготън ван ахьрийада бона хвэндэванед ви зэмани хатънэ хазькръне, вэки зу сэр фькр у мэрэмед хэр 27 к'ътеба вэбън.

Сэрньвисаред п'ара:

Нава вэлгэр'андънеда хэр п'арэкэ бьч'ук бь сэрньвисарэке дэстпедьбэ. Мэсэлэ, Мэтта 1:1 бь сэрньвисара «Р'ьк'ънйата Иса» дэстпедьбэ, Мэтта 1:18 бь «Буйина Иса» дэстпедьбэ, Мэтта 2:1 бь «Стэйрнасед р'оһьлате» у йед майин. Эв сэрньвисар дэстньвисаред э'сасида т'онэнэ, ле ван ахьрийада бона аликръна хвэндэвана хатънэ хазькръне, вэки хвэндэван заньбэ, мэрэм йан фькра ве п'аре сэр чь йэ.

Нав-нишанед р'езед хэвал-фькр:

Оса жи бона аликръна хвэндэвана, гава р'езед хэвал-фькр бона п'арэке хэнэ, нав-нишанед ван бьн сэрньвисарада хатънэ ньвисаре. Р'езед хэвал-фькр бэ'са ван шийа дькьн, к'идэре хут эв сэрхати йан фькрэд ван хэв дьгьрн. Мэсэлэ, бьн сэрньвисара Мэтта 1:18 кё дэрхэца «Буйина Иса»-да дьбежэ, Луца 2:1-7 нава кэванада хэйэ, чьмки ль ви шийи жи дэрхэца буйина Исада те готъне.

Шьровэкрънед жере:

Нава к'ътебеда ль жера р'уп'эла шьровэкрън хэнэ. Хэгэр ньвисареда хун сэр хэбэре стэйрке «*» бьбиньн, ви чахи сэр ви р'уп'эли жере шьровэкръне бьхуньн.

Х'эрфед тэ'ри:

Чэнд шара нава ньвисареда х'эрфед тэ'ри хатънэ ньвисаре. Эва хэбэра ль гора зьмане йунани дэрбе дьстиньн. Лазьм э кё хвэндэван хвэндъна хвэда гьрани бьдэ ван хэбэра. (Мэсэлэ, бьхуньн: Йух'энна 5:45; Галати 3:12.)

Шькъл, навниш у хэритэ:

Нава ве к'ьтебеда, илайи пышта к'ьтебеда шькъл, навниш у хэритэ һэнэ, кӧ к'омэке дьдънэ хвэндэвана. Эвана жь али-йе занавалы гора култур у т'ариха зэмане Иса Мэсидда хатънэ һазьркърыне.

Фэрһэнгок:

Фэ'минед гэлэк хэбэред гьран у нэнас нава фэрһэнгокеда хатънэ шьровэкърыне. Гава р'асти хэбэред зэ'мэт бен, йед кӧ лы шэм ван эв нишан «Ф» һэйэ, жь к'эрэма хвэ фэрһэнгока пэй к'ьтебе бьньһер'ьн.

Нав-нишанед хэбэред к'ьлитэ сэрэкэ:

Хьлазия к'ьтебеда өса жи нав-нишанед хэбэред к'ьлитэ сэрэкэ һэнэ. Веда гэлэк хэбэред к'ьлитэ сэрэкэ мина «бавэри», «гӧнэ», «дӧа» у йед майин һэнэ. Бьн һэр хэбэреда жь Пэймана Ну чэнд ши хатънэ к'ьфшкърыне, вэки хвэндэван бькаръбэ ве хэбэреда к'ур бэ.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МЭТТА

Пешготын

Ль гора р'езкърна к'ьтебед Пэймана^ф Ну, «Мъзгинийа^ф Иса^ф Мәсиһ^ф ль гора Мэтта» к'ьтеба пешын (э'wлын) э. Бь фькьра занә әвә к'ьтеба сәдсалийә пешында ль Энтакйайе һатийә нъвисаре. Жь һынгеда һ'әта ньһә әвә к'ьтеба буйә ч'ә'вканик бона ван мәррьвед^ф кӧ дьхвазын р'астийа Хвәде нас кьн, ава готи Иса Мәсиһ. Ль гора шә'дәтийа шьвина^ф сәдсалийә дӧдада, хӧдане ве к'ьтебе Мэттайе шанди^ф буйә, йе кӧ һе бәри р'астһатъна Иса хәршгьр^ф бу, кӧ жер'а «Левий^ф» жи дьготын (Марқос 2:14; Луқа 5:27).

Әвә к'ьтеба мъзгинийа ве йәке дьдә, кӧ Иса йә Хьлазкьр^ф у П'адшайе жь Хвәдеда создайи. Әвә мъзгинийа дьбежә, кӧ Иса нә т'әне Хьлазкьре мьләте шьһуйа^ф йә, ле йе мьләтед т'әмамийа дьнйайе йә жи.

Мъзгинийа Мэтта жь һәр се Мъзгинийед майин зедәтър бә'са Пэймана^ф Кәвьн дькә, чьмки мәрәме ве к'ьтебе әв ә, вәки избат кә, кӧ Иса һәма хут Хвәха йә әв Хьлазкьре создайи у бь ви авайи нъвисаред шьһуйайә пироз^ф (ава готи нъвисаред Пэймана Кәвьн) һатьнә сери. Мэтта к'ьтеба хвәда жь чьл щара зедәтър бә'са ван нъвисаред Пэймана Кәвьн дькә. Жь ван шийа гәләк аһа нъвисар ын: «Әв йәк аһа қәwьми, кӧ әв готъна Хӧданә^ф бь заре^ф п'ехәмбәр^ф һатъбу готъне бе сери...» (1:22; 2:15, 17-18, 23; 4:14-16; 8:17; 12:17-21 у йед майин). Ӗса жи Мэтта гәләк щара дьнъвисә, кӧ Иса чава «Кӧр'е^ф Давьд» те һ'әсабе, чьмки Мәсиһе создайи ве жь р'ьк'ьнйата^ф Давьд^ф п'адша бьһата (1:1, 20; 9:27; 12:23; 15:22; 20:30-31; 21:9, 15; 22:41-45).

Әв Мъзгини жь һәрсекед майин бь ви авайи жи бәрч'ә'в дьбә, кӧ дәwса наве «Хвәде» гәләк щара хәбәра «Ә'зман» һатийә хәбәте,

сэбэб эв бу кӧ шьһуа нэдьхвэстын һэр гав наве Хвэде банина сэр заре хвэ, чьмки пироз э, лэма жи Мэтта дурва дьһат. Мэсэ-лэ, дэвса «П’адшатийа^ф Хвэде» 33 шара «П’адшатийа^ф Э’змана» нъвисар э, ле «П’адшатийа Хвэде» т’эне пенщ шара нъвисар э.

Нъвиск’аре к’этебе сэрһатийа Иса бь һур-гъли дньвисэ. Эв жь р’ьк’ьнийат у буйина Исада дэстпедькэ, паше дньвисэ Эв чава пе аве те нъхӧмандьне^ф (ьматкьрьне), те шер’ьбандьне^ф, паше дэрһэқа кьред Вийэ Щэлиледа^ф дньвисэ, чава даннасин кьр, һин кьр у нэхвэш қэнщ кьрын. Паше дньвисэ кӧ Эв чава жь Щэлиле те Оршэлиме^ф, р’ожед һ’эфтийа Хвэйэ хьлазийе ль вьр чава дэрбаз дькэ у чава һатэ хачкьрьне^ф у жь мьрьне р’абу.

Мьзгинийа Мэттада Иса чава дэрсдарэки^ф мэзын к’ьфш дьбэ, йе кӧ һ’ӧкӧме Ви һэйэ Қануна^ф Муса^ф шьровэкэ у бона П’адшатийа Хвэде даннасин кэ. Ӧса жи дьдэ к’ьфше кӧ Эв вэк’иле Қануна Хвэде у пэйманейи амьн э, кӧ мэрэме Хвэде дьқэдинэ у тинэ сери. Мьзгинийа Мэттада һинкьрьнед Иса п’ар-п’ар дийар дьбьн у эв п’ар бь ве р’езкьрьне бэрч’э’в дьбьн:

1. Даннасинийа сэре ч’ийе бэр мэрывае вэдькэ, кӧ зар’ед П’адшатийа Хвэде чьқаси хвэзыли нэ у гэрэке р’абун-р’уныштын, борщ у жийина хвэда жи чава бьн (сэре 5-а һ’эта 7-а).
2. Т’эмийед бона шагьрта^ф, вэки қӧльхе шандитийа хвэда чава П’адшатийа Хвэде даннасин кьн (сэре 10-а).
3. Сӧр’а П’адшатийа Хвэде у һ’эфт мэсэлэ (13-а).
4. Ль сэр ве дьне зар’ед П’адшатийа Хвэде, ава готи бавэрмөндөд Иса Мэсиһ гэрэке һьндава һэвда чава бьн (сэре 18-а).
5. Һинкьрьнед ль сэр р’ожед ахьрийе у һатьна П’адшатийа Хвэде (сэре 24-а у 25-а).

Сэрэщэма фькьра к’этебе

Р’ьк’ьнийата Иса у буйина ви (1:1–2:23)

Қӧльхе Йуһ’әннайе^ф нъхӧмдар^ф (3:1-12)

Нъхӧмандьн у шер’ьбандьна Иса (3:13–4:11)

Даннасини у шьхӧлед Исайэ ль Щэлиледа (4:12–18:35)

Р’ийа Исайэ жь Щэлиле һ’эта Оршэлиме (19:1–20:34)

И'эфтига Исайэ хылазийе ль Оршэлиме у дор-бэред веда
(21:1–27:66)

Р'абунa Иса жь мьрне у шагъртава хойабуна Ви (28:1-20)

Р'ьк'ьнийата Иса

(Лука 3:23-38)

- 1** ¹Эв э р'эқэма р'ьк'ьнийата^ф Иса^ф Мэсиф^ф, р'ьк'ьнийата
Давьд^ф, р'ьк'ьнийата Бьраим^ф:
2 Бьраимр'а Ишац^ф бу,
Ишацр'а Ацуб^ф бу,
Ацубр'а Щьхуда^ф у бьрава
бун,
3 Щьхудар'а Перес у Зэра бун,
(наве дийа ван Т'амар бу),
Переср'а Һэсрун бу,
Һэсрунр'а Р'ам* бу,
4 Р'амр'а Аминадав бу,
Аминадавр'а Нəшон бу,
Нəшонр'а Сəлмон бу,
5 Сəлмонр'а Боваз бу, (наве
дийа ви Р'эхаб^ф бу),
Бовазр'а Овед бу, (наве дийа
ви Р'ут' бу),
Оведр'а Йеша^ф бу
6 у Йешар'а Давьд п'адша бу.
Давьд п'адшар'а Сьлеман^ф
бу, (дийа ви бэре к'олфэ-
та^ф Урийа бу),
- 7** Сьлеманр'а Р'энобовам бу,
Р'энобовамр'а Эбийа бу,
Эбийар'а Асаф* бу,
8 Асафр'а Йешошэфат бу,
Йешошэфатр'а Йорам бу,
Йорамр'а Узийа бу,
9 Узийар'а Йотам бу,
Йотамр'а Аһаз бу,
Аһазр'а Һьзцийа бу,
10 Һьзцийар'а Мьнашэ бу,
Мьнашэр'а Амос бу,
Амоср'а Йошийа бу
11 у Йошийар'а Йэхонийа у бь-
рава бун. Ви чахи щьмэ'т
сьргун^ф чу Бабилоне^ф.
12 Ле пəй сьргунчуйина Ба-
билонеда,
жь Йэхонийар'а Шалтийел
бу,
Шалтийелр'а Зэрубабэл бу,
13 Зэрубабэлр'а Абийуд бу,
Абийудр'а Елйацим бу,
Елйацимр'а Азур бу,
14 Азурр'а Садоц бу,
Садоцр'а Ахин бу,
Ахинр'а Елйуд бу,

* ^{1:3} Нав дэстньвисаред Һьнэкада дэвса «Р'ам» «Арам» Һэйэ.

* ^{1:7} Нав Һьнэк дэстньвисарада дэвса «Асаф» «Аса» Һэйэ.

- 15 Елйудр'а Елазар бу,
Елазарр'а Мэтан бу,
Мэтанр'а Ақуб бу,
16 Ақубр'а Усьв^ф бу, мере Мэр-
йэме^ф, йа кө Иса^ф жь we
wэльди, кө Мэсиһ^ф те
готъне.
17 Аwa жь Бьраһим һ'эта
Даьд чардәһ ньсыл^ф дәрбаз
бьбун, жь Даьд һ'эта сьр-
гунчуйина Бабилонеда чар-
дәһ ньсыл у жь сьргунчуйина
Бабилонеда һ'эта Мэсиһ диса
чардәһ ньсыл бун.

Буйина Иса

(Луца 2:1-7)

18 Буйина Иса Мэсиһ бь
ви тьһәри бу. Мәрийәма дийа
Wi Усьвр'а нишанкьри бу, ле
дәргистийа хwәда Мәрийәм бь
һ'өкөме Р'өһ'е^ф Пироз һ'әмлә
к'ьфш бу. 19 Ле Усьве дәргис-
тийе we кө мәрьвәки^ф р'аст бу,
нәхwәст we р'ур'әш кә, фькьри
кө дьзива we бәр'дә. 20 Чахе
Усьв һе сәр ве йәке дьфькь-
ри, ва мьляк'әтәки^ф Хөдан^ф

хәwнеда wива хөйа бу у готе:
«Усьве көр'е Даьд! Нәтьрсә,
кө дәргистийа хwә Мәрийәме
бьстини. Әwi кө we жь we
бьбә, әw жь Р'өһ'е Пироз ә.
21 Әwe көр'әки бинә у те наве
Wi Иса* дайни, чьмки Әwe
щьмә'та Хwә жь гөнед wан
хьлаз^ф кә».

22 Әв һәр тьшт аһа қәwьми,
wәки әw готъна Хөданә бь заре^ф
п'ехәмбәр^ф бе сери кө дьбежә:
23 «Ва қиза бьк'ьр^ф we һ'әмлә
бә, көр'әке жер'а бьбә у наве
Wi Иммануйел we дайньн»*,
кө те фә'мкьрьне: «Хwәде т'әви
мә йә»**.

24 Гава Усьв жь хәwe һ'ьшйар
бу, әwi ль гора готъна мьляк-
к'әте Хөдан кьр, дәргистийа
хwә станд. 25 Ле сәре хwә wer'а
данәни, һ'эта кө әw көр'* жер'а
бу. У наве Wi Иса дани.

Стәйрнасед р'оһьлате

2 1 Гава Иса Бәйтләһ'ма^ф
Щьһустанеда^ф, р'ожед п'ад-
шатийа һеродәсда бу, һынге

* 1:21 «Иса» бь зьмане ибрани^ф аһа те фә'мкьрьне: «Хөдан хьлаз дькә»,
йан «хьлазкьр», йан жи «азабун».

* 1:23 Ишайа 7:14.

** 1:23 Ишайа 8:8, 10.

* 1:25 Нав һнәк дәстньвисарада «көр'е weйи ньхөри» һәйә.

чэнд стэйрнас жь р'оһьлате
 һатһнэ Оршәлиме² у готһн:
 «К'ане П'адше шьһуйайи^ф кӧ
 гәрәке бьбуяа? Мә стэйрка Ви
 ль р'оһьлате дит у әм һатһнэ,
 кӧ сәре хвә ль бәр Ви дайһн».

³ Гава һеродәс п'адша әв йәк
 бһист, т'әвиһәв бу у т'әмами-
 йа Оршәлиме жи пер'а. ⁴ Һнґе
 әви һ'әму қанунзанед^ф шьмә'те
 у сәрәкед к'аһина^ф шьвандһн у
 жь ван пьрси: «К'идәре гәрә-
 ке Мәсиһ бьбә?» ⁵ Вана жер'а
 гот: «Бәйтләһ'ма Шьһустанеда,
 чьмки бь дәсте п'ехәмбәра аһа
 ньвисар ә:

⁶ «Йа Бәйтләһ'ма вәлате Шь-
 һуда,
 тӧ ль нав сәрверед Шьһуда-
 йеда нә йе һәри бьч'ук и,
 чьмки Сәрверәке жь тә
 р'абә,
 кӧ шьвантийе шьмә'та Мьн
 Израеле^ф бькә»*».

⁷ Һнґе һеродәс дьзива гази
 стэйрнаса кьр у вәхте хӧйабу-
 на стэйрке жь ван пе һ'әсийа.

⁸ Паше әв шандһнә Бәйтләһ'ме
 у гот: «Һәр'һн бона Кӧр'ьк ә'сә-
 йи пе бьһ'әсһн. Чахе кӧ һун Ви
 бьбинһн, мьнр'а бежһн, кӧ әз жи
 бем сәре хвә ль бәр дайһн».

⁹ Гава вана әв тьшт жь п'адше
 бһист, чун. У ва йә әв стэйрка
 кӧ ль р'оһьлате дитьбун пешийа
 ван чу, һ'әта сәр ви шийе к'ӧ
 Кӧр'ьк ле бу сәкьни. ¹⁰ Гава
 вана әв стэйрк дит, гәләки
 әшқ у ша бун, ¹¹ чунә һндӧр',
 Кӧр'ьк т'әви дийа Ви Мәрийәме
 дитһн, ль бәр Ви дәвәр'у чун,
 сәре хвә ль бәр данин у хьзнед
 хвә вәкьрһн, п'ешк'ешед^ф зер',
 бьхуре^ф ә'рәби у зьмьр^ф данә
 Ви. ¹² Ле ван хәвнеда ә'мьр
 станд, кӧ вәнәгәр'һнә шәм
 һеродәс, әв иди р'екә дьнва
 чунә вәлате хвә.

Р'әва бәр бь Мьсьре^ф

¹³ Гава кӧ әв жь вьр чун, ва
 мьльак'әтәки Хӧдан хәвнеда
 Усьвва хӧйа бу у готе: «Р'абә
 Кӧр'ьк у дийа Ви һьлдә бьр'әвә
 Мьсьре^ф. Ль вьр бьминә һ'әта
 кӧ әз тәр'а бежһм, чьмки һе-
 родәсе Кӧр'ьк бьгәр'ә, кӧ Ви
 бькӧжә».

¹⁴ Усьв жи р'абу Кӧр'ьк у дийа
 Ви һьлдан, шәв чунә Мьсьре
¹⁵ у һ'әта мьрьна һеродәс әва-
 на ль вьр ман. Әв йәк аһа бу,
 кӧ әв готһна Хӧданә бь заре
 п'ехәмбәр һатьбу готһне бе

* ^{2:6} Миха 5:2.

сери: «Мьн жь Мьсьре гази Көр'е Хвэ кър»*.

Qьp'а зар'ока

16 Гава Һеродэс дит кө әв жь стәйрнаса һатә хапандьне, гәләки һерс к'әт. Әви ә'мьр кър кө һ'әму зар'окед көр'инә ль Бәйтләһ'ме у дор-бәре we, йед дө сали у жь ван бьч'уктър һәбун, кө бенә көштъне, ль гора ви вәхте кө жь стәйрнаса пе һ'әсийа бу. 17 Һьнге әв готъна бь заре Йерәмийа^ф п'ехәмбәр һатә сери:

18 «Жь Р'амайе дәнгәк һат,
дәнге гъри у шина гъран,
Р'аһел бона зар'окед хвә
дъгърийа
у нәдъхвәст кө бәр дьлада
бен,
чъмки иди зар'ок нәмабун»*.

Һатъна жь Мьсьре

19 Гава Һеродэс мър, ва мьл-йак'әтәки Хөдан ль Мьсьре хәвнәда Усьвва хөйа бу²⁰ у готе: «Р'абә, Көр'ьк у дийа Ви һьлдә у һәр'ә вәлате Израеле, чъмки әвед пәй Көр'ьк к'әтълун кө бькөштана мьрнә».

21 Усьв жи р'абу, Көр'ьк у дийа Ви һьлдан, вәгәр'ийанә вәлате Израеле. 22 Ле гава Усьв бьһист вәки Архелайо^ф дәвса баве хвә, Һеродэс сәр Щьһустане буйә п'адша, търсийа кө һәр'ә вьр. Һьнге хәвнәда ә'мьр станд, кө һәр'ә алиие қәза Щәлиле^ф. 23 Әв жи чунә бажаре кө жер'а Ньсрәт дьготън ле һевьрин. Әв йәк аһа бу, кө әв готъна бь заре п'ехәмбәра бе сери кө дьбежә: «Әве ньсрәти бе готъне».

Даннасинийа Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф

(Марқос 1:1-8; Луқа 3:1-18;
Йуһ'әнна 1:19-28)

З 1 Ван р'ожада Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф р'абу нава бәр'ийа^ф Щьһустане даннасин кър 2 у гот: «Жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн^ф, чъмки П'адшатийа^ф Әзмана незик буйә». 3 Йуһ'әнна әв бу, бона к'ижани Ишайа^ф п'ехәмбәр готъбу:

«Дәнгәк бәр'ийеда дькә
гази:
<Р'ийа Хөдан һазьр бькьн
у шьввәр'ийед^ф Ви р'аст бь-
кьн»*.

* 2:15 Һосейа 11:1.

* 2:18 Йерәмийа 31:15.

* 3:3 Ишайа 40:3.

⁴К'ынше Йуһ'энна жь пьр'ч'а дэве бу у қайишэкэ ч'эрм ль пыште бу. Хварьна ви жи көли^ф у һынгве чоле бу. ⁵Һынге шьмэ'та Оршэлиме у т'эмами-йа Шьһустане у һ'эму алийед ч'эме Урдөне дьһатьнэ щэм ви, ⁶гөнед хвэ дьданэ р'уйе хвэ у жь ви ч'эме Урдөнеда дьһатьнэ ньхөмандьне^ф.

⁷Гава Йуһ'энна дит кө жь ферьси^ф у садуқийа^ф жи гэлэк һатьнэ вэки бенэ ньхөмандьне, эви готэ ван: «Ч'ежькед^ф мэ'ра! К'е вэр'а гот, кө һун жь хэзэба те бьр'эвн?» ⁸Дэ бь кьред қәнш бьднэ к'ьфше, кө һун жь гөнэкьрьне вэгэр'ийанэ. ⁹У нав хвэда нэфькьрьн нэ-бежьн: «Бьраһим баве мэ йэ». Эз вэр'а дьбежьм, кө Хвэде жь ван кэвьра жи дькарэ зар'а Бьраһимр'а дэрхэ. ¹⁰Ва йэ бьвьр^ф ль сэр р'аве^ф даре йэ. Һэр дара кө бэре қәнш нөйнэ, we бе бьр'ине у авитьне нава егьр. ¹¹Эз вэ бона гөнэвэгэр'андьне бь аве дьньхөминьм, ле Йэки жь мьн қэваттьр we бе. Эз нэ һежа мэ чарьхе Ви жи бьгьрьмэ дэсте хвэ. Эве вэ пе Р'өһ'е Пироз у егьр бьньхөминэ. ¹²Мэлһ'эба Ви дэсте Вида йэ. Эве бедэра Хвэ пақьж кэ,

гэньме Хвэ бькэ э'мбаре, ле кайе we бь агьре кө натэмьрэ бьшэвьтинэ».

Иса те ньхөмандьне

(Марқос 1:9-11; Луқа 3:21-22)

¹³Һынге Иса жь Щэлиле һатэ Урдөне, щэм Йуһ'энна, кө жь ви бе ньхөмандьне. ¹⁴Ле Йуһ'энна бона ве йэке Вир'а қайл нэдьбу у готэ Ви: «Эз һ'эвшэ мэ кө бь дэсте Тэ бемэ ньхөмандьне у Тө тейи щэм мьн?» ¹⁵Иса ле вэгэр'анд у готе: «Ньһа бьһелэ, чьмки ль мэ дьк'эвэ кө эм һ'эму р'астийе аһа биньнэ сери^ф». Паше Йуһ'энна қайл бу.

¹⁶Һэма чава Иса һатэ ньхөмандьне у жь аве дэрк'эт, ньшкева э'зман вэбун у эви дит кө Р'өһ'е Хвэде мина кэ-воткэке һатэ хваре у сэр Ви дани. ¹⁷У ва дэнгэк жь э'змана һат: «Эв э Көр'е Мьни дэлаһ, кө эз жь Ви р'азии мэ».

Щер'ьбандьна^ф Иса

(Марқос 1:12-13; Луқа 4:1-13)

4 ¹Һынге Р'өһ' Иса бьрэ бэ-р'ийе^ф, кө жь Мирещьн^ф бе щер'ьбандьне^ф. ²Эви чьл р'ож у чьл шэви р'ожии^ф гьрт, пэйр'а бьр'чи бу. ³Йе кө дьщер'ьбинэ

незики **Wi** бу у готе: «**Һэгэр Тө Көр'е^ф** Хwәде йи, дэ бежэ ван кэвьра кӧ бьбьнэ нан». ⁴Ле Иса ле вэгэр'анд у готе: «**Ньвисар э:** <Инсан т'әне бь нен нажи, ле бь һәр хэбәра кӧ жь дэве Хwәде дәрдык'эвэ*».

⁵ **Һьнге** мирешьн **Әw** бьрә Бажаре Пироз^ф, сәр бьльнд-щия бане п'арьстгәһе^ф да сәкьнандьне ⁶у готә **Wi:** «**Һэгэр Тө Көр'е** Хwәде йи, дэ Хwә бавежә хваре, чьмки ньвисар э: <Хwәде we т'әмийа Тә бьдә мьляк'әтед Хwә у we Тә сәр дәсте Хwә бьгьрн, wәки ньге Тә кэвьр нәк'эвэ*». ⁷Иса готе: «**Әв** жи ньвисар э: <Хӧдан Хwәдейе хwә нәщер'ьбинә*».

⁸ **Һьнге** мирешьн **Әw** бьр р'акьрә сәр ч'ийаки гәләки бьльнд у һ'әму п'адшатийед дьнйайе, р'әwша ванва нишани **Wi** дан ⁹у готә **Wi:** «**Һэгэр Тө** дәвәр'уйа бейи, сәре Хwә ль бәр мьн дайни, эзе ван һ'әмуйа бьдьмә Тә». ¹⁰**Һьнге** Иса готе: «**Дури Мьн** һәр'ә, щьно^ф! Чьмки ньвисар э:

<Сәре хwә ль бәр Хӧдан Хwә-дейе хwә дайнә у т'әне **Wир'а** хӧламтийе бькә!>*»

¹¹**Wi** чахи мирешьн **Әw** һьшт чу у ва мьляк'әт һатьн жер'а бәрдәсти кьрн.

Иса qәза **Щәлиледа**
дәст бь к'аре **Хwә** дыкә
(*Марqос 1:14-15; Луqа 4:14-15*)

¹²Гава Иса бьһист, wәки Йу-һ'әнна һатә гьртые, **Әw** р'абу чу **Щәлиле**. ¹³**Әwi** Ньсрәт һьшт, чу **Кәфәрнаһума** дэве гола **Щәлиле**, ль нав синоре **Зәбулоне** у **Нәфтәлийе** ши-вар бу. ¹⁴**Әв** йәк аһа бу, кӧ әw готьна бь заре **Ишайа** п'ехәмбәр бе сери:

¹⁵ «**Wәлате** **Зәбулоне** у **wәлате** **Нәфтәлийе**,
ль сәр р'ийа бәрбь голе, wi алийе **Урдӧне**,
Щәлила нәшьһуйа^ф,
¹⁶ әw щьмә'та кӧ нав тә'ристанийеда р'уньштьбу,
р'онайикә мәзьн дит
у әвед кӧ ль wәлат у сийа мьрьнеда р'уньштьбун,

* 4:4 **Qануна** Дӧшари 8:3.

* 4:6 **Зәбур** 91:11-12.

* 4:7 **Qануна** Дӧшари 6:16.

* 4:10 **Qануна** Дӧшари 6:13.

р'онайи жь ванар'а дэр-
к'эт»*.

17 Жь һынгева Иса дэст бь
даннасинийе кър у гот: «Жь
гөнэкъръне вэгэр'ьн, чьмки
П'адшатийа Э'змана^ф незик
буйә».

**Иса гази һәр чар
мә'сигъра дькә**

(Марқос 1:16-20; Лука 5:1-11)

18 Чахе Иса ль дэве гола
Щәлиле дьгэр'ийа, р'асти дө
бъра һат, Шьмһ'уне^ф кө жер'а
Пәтрус^ф дьһатә готъне у Ән-
дравьсе бьре ви. Вана т'ор'
давитә голе, чьмки мә'сигър
бун. 19 Иса ванар'а гот: «Пәй
Мьн вәрьн, Эзе вә бькъмә
неч'ирванед мәрьва». 20 Вана
жи һәма we дәме т'ор'ед хвә
һьштън у пәй Wi чун.

21 Гава Иса жь ви щийи һь-
нәки пешда чу, р'асти дө бьред
дън жи һат, Ақубе^ф Зәбәди у
Йуһ'әннайе^ф бьре ви. Вана
т'әви баве хвә, Зәбәди қәйь-
кеда т'ор'ед хвә һивез дькърън.
Иса гази ван жи кър. 22 Вана

жи һәма we дәме қәйьк у баве
хвә һьштън у пәй Wi чун.

**Иса даннасин дькә,
һин дькә у қәнш дькә**

(Лука 6:17-19)

23 Иса ль т'әмамийа Щәлиле
дьгэр'ийа, к'ъништед^ф ван-
да һин дькър у Мьзгинийа^ф
П'адшатийе дьда у һәр щур'ә
еш у нәхвәши жи кө нав щьм-
ә'теда һәбун қәнш дькърън.

24 Нав-дәнге Wi ль т'әмамийа
Сурйайе бәла бу, щьмә'те һәр
щур'ә мәрвьед нәхвәш анинә
щәм Wi, йед кө щур'ә-щур'ә
еш у щәфада бун: Йед щьна-
к'әти^ф, һивк'әти^ф, шьлушә'т у
Әви әв һ'әму жи қәнш кърън.

25 Гәләк ә'лаләт жи жь Щәлиле,
жь қәза Декаполисе*, жь Ор-
шәлиме, жь Щьһустане у жь
ви алийе Урдөнейи р'оһьлате
пәй Wi дьчун.

Даннасинийа сәре ч'ийе

5 1 Чахе Иса ә'лаләт дит,
һьлк'ьшийа ч'ийе, р'уньшт
у шагьртед^ф Wi һатънә щәм

* 4:15-16 Ишайа 9:1-2.

* 4:25 «Декаполис» бь зьмане йунани те фә'мкъръне: «Дәһә Бажар»,
чьмки әва қәза бәрәда бь йәктийа дәһә бажара һатийә чекърън.

Ви. ²Эви дэст бь һинкьрына
Хвэ кыр у ванр'а гот:

**Һинкьрына
бона хвэзлийа р'аст**
(Лука 6:20-23)

- 3 «Хвэзи ль р'õh'фәқира*,
чъмки П'адшатийа Э'змана
йа ван э.
- 4 Хвэзи ль һ'эзнийа,
чъмки бәр дьлед ванда we
бе һатъне.
- 5 Хвэзи ль шкәстийа,
чъмки э'рде п'ара ван бә.
- 6 Хвэзи ль ван, кõ т'и у бьр'-
чийе р'астиқәдандъне нә,
чъмки әве т'ер бьн.
- 7 Хвэзи ль дьлр'ә'ма,
чъмки әве р'ә'ме бьбиньн.
- 8 Хвэзи ль дьлпақьжа,
чъмки әве Хвәде бьбиньн.
- 9 Хвэзи ль ван, кõ ә'дълайийе
дькьн,
чъмки әве зар'ед Хвәде бенә
һ'әсабе.
- 10 Хвэзи ль ван, кõ бона р'асти-
қәдандъне тенә зерандъне,
чъмки П'адшатийа^ф Э'змана
йа ван э.
- 11 Хвэзи ль вә, гава бона
навә Мьн вә беһөрмәт кьн,

бьзериньн у һәр шур'ә бõхдан
ль вә бькьн. ¹²Эшқ у ша бьн,
чъмки һәде вә ль ә'змана гәләк
ә. Бь ви шур'әйи п'ехәмбәред
кõ бәри вә һәбун, зерандьн.

Хве у р'онайи

(Марқос 9:50; Лука 14:34-35)

¹³Һун хвейа ә'рде нә. Ле һәгәр
хве тә'ма хвә онда кә, паше
әве бь чь тә'ме бьстинә? Иди
we кери тыштәки нәйе. We бь-
гьрын бавежънә нав дәст-п'ийа.

¹⁴Һун р'онайа дьнйайе нә.
Һәгәр бажарәк сәре ч'ийе йә,
найе вәшартъне. ¹⁵Кәсәк жи
ч'ьре венахә у накә бьне фь-
раде, ле датинә сәр п'еч'ьре^ф,
кõ р'онайе бьдә һ'әмуйед кõ
маледа нә. ¹⁶Оса жи бьра р'о-
найа вә бәр мәрьва шәwқ бьдә,
кõ әвана кьрьнед вәйә қәнш
бьбиньн у пәсьне Баве^ф вәйи
ә'змана бьдън.

Һинкьрына бона Қануне

¹⁷Нәфькьрын кõ Эз һатъмә
нвьисаред п'ехәмбәра у Қануне
хьраб кьм. Эз нәһатъм кõ хьраб
кьм, ле ван һ'әмуйа биньмә
сери. ¹⁸Эз р'аст вәр'а дьбежъм,

* ^{5:3} Бь готьнәкә дьн: «Р'õh'к'әсиба», ава готи р'õh'е ван һ'әwще Хвәде
йә, бәр Хвәде шкәсти нә.

бэри дэрбазбуна э'рд у э'зман, дэqэк йан жи х'эрфэкэ бьч'ук жь Qануне we т'ö шар öнда нэбэ, х'эта кө х'эму бенэ сери. ¹⁹Аwa к'и жь ван т'эмийа йэкэ хэрэ бьч'ук хьраб кэ у мэрьва öса hin кэ, эwe П'адшатийа Э'зманада жь х'эмуйа бьч'уктьр бе х'эсабе. Ле к'и кө вана пек бинэ у hin бькэ, эwe П'адшатийа Э'зманада мэзын бе х'эсабе. ²⁰Лэма Эз wэр'а дьбежым, хэгэр р'астийа wэ жь р'астийа qанунзан у ферьсийа зедэтьр нибэ, хун т'ö шар нак'эвьнэ П'адшатийа Э'змана.

**Ҳинкьрьна дэрһэqа
һерсе у меркöштьнеда**

²¹Wэ бьһистийэ кө пешийар'а һатийэ готьне: <Нэкöжэ!* К'и кө бькөжэ, диwана wi we бе кьрьне>. ²²Ле Эз wэр'а дьбежым, к'и сэр бьре хwэ һерс к'эвэ*, we бьбэ дэйндаре диwане у к'и бежэ бьре хwэ: <Бе аqьл>, эwe бьбэ дэйндаре диwана шьвина гьрэгьра у к'и кө бежэ: <Ахмах>,

we бьбэ дэйндаре агьре доже^ф. ²³Аwa һэгэр тö х'эдийа^ф хwэ бини сэр горигәһе^ф уль wьр бе бира тэ, кө дьле бьре тэ жь тэ майэ, ²⁴х'эдийа хwэ we дэре ль бэр горигәһе бьһелэ у пешийе хэр'э бьре хwэр'а ль һэв wэрэ у паше wэрэ х'эдийа хwэ бьдэ.

²⁵Чахе нэйаре тэ тэ к'аши шэм х'акьм дькэ, р'еда т'эви wi зу ль һэв wэрэ. һэгэр на, эwe тэ бьдэ дэсте х'акьм, х'акьме жи тэ бьдэ дэсте бэрдэстийе хwэ у тэ бавежэ кэле. ²⁶Эз р'аст тэр'а дьбежым, тö жь wьр т'ö шар дэрнак'эви х'эта поле^{ф*} пашьн нэди.

**Ҳинкьрьна дэрһэqа
зьнек'арийеда**

²⁷Wэ бьһистийэ кө һатийэ готьне: <Зьнийе нэкэ>*. ²⁸Ле Эз wэр'а дьбежым, к'и бь тэме хьраб жьнэке бьньһер'э, эwi дьле^ф хwэда иди т'эви we зьнек'ари кьр. ²⁹Аwa һэгэр ч'э'ве тэйи р'асте тэ жь р'е дэрдьхэ, wi дэрхэ у жь хwэ бавежэ. Бо-

* ^{5:21} Дэрк'этьн 20:13; Qануна Дöщари 5:17.

* ^{5:22} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: <К'и кө щики бе сэбэб сэр бьре хwэда һерс к'эвэ>.

* ^{5:26} «Пол» п'эре һэри һур э.

* ^{5:27} Дэрк'этьн 20:14; Qануна Дöщари 5:18.

на тэ һе қәнщ э кө эндәмәки тэ онда бә, ле бәдәна тә пева нәк'әвә шә'ньме^ф. ³⁰ У һәгәр дәсте тәйи р'асте тә жь р'е дәрдыхә, ви жекә у бавежә. Тәр'а һе қәнщ э кө эндәмәки тэ онда бә, ле бәдәна тә пева нәк'әвә шә'ньме.

**Һинкьрьна дәрһәқа
жьнбәр'данеда**

(*Мәтта 19:9; Марқос 10:11-12;
Луқа 16:18*)

³¹ Эв жи һатийә готье: «К'и к'өлфәта хвә бәр'дә, бьра к'а-хаза жьнбәр'дане бьдә we»*. ³² Ле Эз вәр'а дыбежым, к'и кө бе сәбәбийа қавийе^ф жьна хвә бәр'дә, әв дыбә сәбәбе зьне-кьрьна we, һәгәр диса әв мер кә* у к'и кө йәкә мербәр'даи бьстинә, әв зьнийе дыкә.

Һинкьрьна бона сонде

³³ Вә әв жи бьһистийә кө пешийар'а һатийә готье: «Дә-

рәв сонд нәхвә у сонде хвә ль бәр Хөдан бинә сери»*. ³⁴ Ле Эз вәр'а дыбежым, т'ө шар сонд нәхвьн, нә бь ә'змен, чьм-ки әв т'әхте Хвәде йә, ³⁵ нә жи бь ә'рде, чьмки әв шийе бьн п'ийед Ви йә, нә жи бь Оршәлиме, чьмки әв бажаре П'адше мәзын ә ³⁶ у нә жи бь сәре хвә сонд бьхвә, чьмки тө нькари муки сыпи ки йан р'әш ки. ³⁷ Ле бьра готьяна вә бьбә «бәле-бәле» йан жи «на-на». Жь ве зедәтър жь мирешьн ә*.

**Һинкьрьна дәрһәқа
һ'әйфһьлданеда**

(*Луқа 6:29-30*)

³⁸ Вә бьһистийә кө һатийә готье: «Ч'ә'в жь бәр ч'ә'вва, дыран жь бәр дыранва»*. ³⁹ Ле Эз вәр'а дыбежым, мьқабы-ли хьраба нәсәкьньн. Һәгәр йәк шәмақәке ль р'уйе тәйи р'асте хә, йе дын жи бьдә бәр. ⁴⁰ У һәгәр йәк тә к'аши бәр

* ^{5:31} Қануна Дөщари 24:1-4.

* ^{5:32} Эв хәбәра «һәгәр диса әв мер кә» йунанида т'өнә. Эвана мә'на зьнек'арийе шьровәдыкьн, чьмки ә'дәте шьһуйада^ф изьна жьна мер-бәр'даи т'өнәбу диса мер кьра, һ'әта мере we сах буйа.

* ^{5:33} Қануна К'аһинтийе 19:12; Жьмар 30:2.

* ^{5:37} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Жь йе хьраб ә».

* ^{5:38} Дәрк'әтьн 21:24; Қануна К'аһинтийе 24:20; Қануна Дөщари 19:21.

диwane кә у бьхwазә кьрасе тә жь тә бьстинә, п'оте хwә жи жер'а бьхелә. ⁴¹ У һәгәр йәки қөльхедә зоре ль тә бькә, wәки километьрәкә* тә бьбә, т'әви wi дөдә һәр'ә. ⁴² Бьдә wi, к'и жь тә дьхwазә у бәре хwә жь wi нәгөһезә, йе кө дьхwазә жь тә дәйн бькә.

Дьжмьнед хwә һ'ыз бькьн

(Луқа 6:27-28, 32-36)

⁴³ Wә бьһистийә кө һатийә готьне: «Һәвалә хwә һ'ыз бькә* у бьжәнә дьжмьне хwә». ⁴⁴ Ле Эз wәр'а дьбежьм, дьжмьнед хwә һ'ыз бькьн у бона wан дөа бькьн, йед кө wә дьзериньн*, ⁴⁵ wәки һун бьбьнә зар'ед Бавә хwәйи Э'зманә. Чьмки Эw тә'ва Хwә дәрдьхә һьн сәр қәнша, һьн жи сәр хьраба у баране дьбаринә һьн сәр р'аста, һьн жи сәр нәр'аста. ⁴⁶ Һәгәр һун wан һ'ыз бькьн, к'ижан кө wә һ'ыз дькьн, һуне чь һәқ бьстиньн? Нә хәрщгьр^ф жи өса дькьн? ⁴⁷ У һәгәр һун т'әне сылаве бьдьнә бьред хwә, иди һун чь тышти

жь әwед дьн зедәтьр дькьн? Нә п'утп'арьст^ф жи өса дькьн? ⁴⁸ Аwа к'амьл бьн, чаwа кө Бавә wәйи Э'зманә к'амьл ә.

Һинкьрьна бона херкьрьне

6 ¹ Һаш жь хwә һәбьн, кө һун қәнщийед хwә бәр мәрьва нәкьн, wәки жь wан бенә к'ьфше. Йан на, һун жь Бавә хwәйи Э'зманә һәқ настиньн.

² Аwа чахе тө хера дьки, пешийа хwә бор'ийе нәхә, чаwа дөр'у к'ьништ у к'учада дькьн, wәки мәрьв пәсьне wан бьдьн. Эз р'аст wәр'а дьбежьм, кө wана һәде хwә иди стандийә. ³ Ле чахе тө хера дьки, бьра дәсте ч'әпе ньзаньбә дәсте р'асте чь хер кьр, ⁴ кө херед тә дьзива бьн. У Бавә тәйи тыштед кө тө дьзива дьки дьбинә, we һәде тә бьдә тә.

Һинкьрьна бона дөа

(Луқа 11:2-4)

⁵ Гава һун дөа дькьн, мина дөр'уйа нәбьн. Эw һ'ыз дькьн к'ьништ у мәйданада бьсәкь-

* ^{5:41} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Миләк». Мила Р'оме^ф (Итал-йа) 1 478.5 метьр бу.

* ^{5:43} Эв р'ез «Һәвалә хwә һ'ыз бькә» жь Қануна К'аһинтийе 19:18 йә.

* ^{5:44} Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «...бона йед кө ньфьр'а wә дькьн, дөа бькьн у хернәхwазед^ф хwәр'а қәнщийе бькьн».

нын дōа бькын, кō бэр мэрьва бенэ к'ьфше. Эз р'аст вэр'а дьбежым, иди вана һәҫе хвә стандийә. ⁶Ле чахе тō дōа дьки, бьк'эвә ода хвә, дәри ль хвә бьгьрә у Баве хвэр'а кō найе дитьне дōайе хвә бькә. У Баве тәйи тыштед кō тō дьзива дьки дьбинә, we һәҫе тә бьдә тә.

⁷Гава кō һун дōа дькын, мина п'утп'арьста п'ьр'хәбәр нәбьн. Вана т'ьре^ф бона п'ьр' хәбәр-дана ван дōайед ване бенә бьһистьне. ⁸Һун мина ван нәбьн, чьмки бәри хвәстьна вә, Баве вә занә чь вэр'а лазьм ә.

- ⁹Ле һун аһа дōа бькын:
 <Баве мәйи Э'змана! Наве Тә пироз^ф бә*,
¹⁰ П'адшатийа Тә бе, ә'мьре Тә бә, чава ль ә'змен, өса жи ль сәр ә'рде.
¹¹ Нане мәйи р'оже р'ож бь р'ож бьдә мә.
¹² Дәйнед мә бьбахшинә, чава кō әм дьбахшиньнә дәйндаред хвә.

¹³ У мә нәбә щер'ьбандьне^ф, ле мә жь йе хьраб* хьлаз кә, чьмки п'адшати, қәват у р'умәт йед Тә нә, һ'әта-һ'әтайе. Амин^{ф**}.

¹⁴Һәгәр һун нәһәқийед мәрвьайә һьндава вәда кō дькын бьбахшиньн, Баве вәйи Э'зманна жи we вә бьбахшинә. ¹⁵Ле һәгәр һун нәһәқийед мәрвьа нәбахшиньн, Баве вә жи нәһәқийед вә набахшинә.

Һинкьрна бона р'ожийе

¹⁶Гава кō һун р'ожи дьгьрын, мина дөр'уйа мә'дәкьри нибьн. Әв мә'де хвә дькын, вәки мәрвь бьзаньбьн кō әв р'ожи нә. Эз р'аст вэр'а дьбежым, кō вана һәҫе хвә стандийә. ¹⁷Ле чахе тō р'ожи дьгьри, сәрч'ә'ве хвә бышо, сәре хвә шә кә*, ¹⁸вәки мәрвь ньзаньбьн кō тō р'ожи йи, ле т'әне Баве тәйи кō найе дитьне заньбә. У Баве тәйи тыштед кō тō дьзива дьки дьбинә, we һәҫе тә бьдә тә.

* ^{6:9} Бь готьнәкә дьн: «Бьра инсан қәдье наве Тәйи пироз бьгьрә».

* ^{6:13} Аһа жи те фә'мкьрне: «Жь мирещьн».

** ^{6:13} Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда әв йәк т'өнә: «Чьмки п'адшати, қәват у р'умәт йед тә нә, һ'әта-һ'әтайе. Амин».

* ^{6:17} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәре хвә р'ун^ф кә», чава нишана шайийе.

Хьзна э'змана

(Луца 12:33-34)

19 Ль сэр дьне хьзне хwэр'а нэшьвиньн. Ль ве дэре зэнг у бьзуз хьраб дькьн у дьз дэрэ-вэдькьн дьдзьн. 20 Ле хьзне хwэр'а ль э'змен бышьвиньн. Ль we дэре зэнг у бьзуз хьраб накьн у дьз жи дэрэвэнакьн надьзын. 21 Чьмки хьзна тэ к'идэре бэ, дьле тэ жи we ль we дэре бэ.

Ч'ьра бэдэне

(Луца 11:34-36)

22 Ч'ьра бэдэне ч'э'в э. Нэ-гэр ч'э'ве тэ п'ак э, т'эмамия бэдэна тэйе р'онайи бэ. 23 Ле нэгэр ч'э'ве тэ хьраб э, т'эмамия бэдэна тэйе тэ'ри бэ. Аwa нэгэр эw р'онайа кö нав тэда йэ тэ'ри йэ, тэ'ри we чь-qас зедэ бэ!

Хwэде у нэбука^ф дьнийайе

(Луца 16:13)

24 Т'ö кэс нькарэ дö ахар'а хöламтийе бькэ, чьмки йан we н'иле wi жь йэки нэр'э у

йе дьне н'ыз бькэ, йан жи we qэдьре йэки бьгьрэ у йе дьне бөһөрмэт кэ. Нун нькарьн ньн Хwэдэр'а, ньн жи нэбукер'а^{ф*} хöламтийе бькьн.

Гинкьрьяна дэрнэца

хэмкьрьнеда

(Луца 12:22-31)

25 Лэма эз wэр'а дьбежьм, бона э'мьре хwэ хэма нэкьн, кö нуне чь бьхwьн у чь вэхwьн, нэ жи бона бэдэна хwэ, кö нуне чь ль хwэ кьн. Нэ э'мьр жь хwарьне қимэттьэр э у бэдэн жи жь к'ьнща? 26 Дина хwэ бьдьнэ тэйрэдэд э'змен. Эwана нэ дьр'эшиньн, нэ дьдьрун у нэ жи э'мбарада дьшьвиньн, ле Баве wэйи Э'змана р'ьсде wан дьгьһинэ. Нэ нун жь wан қимэттьэр ьн? 27 Иди жь wэ к'и дькарэ бь хэмед хwэ дэqэке сэр э'мьре хwэда зедэ кэ?*

28 У бона к'ьнща нун чьма хэм дькьн? Дина хwэ бьдьнэ сосьнед чоле, чава шин дьбьн, нэ дьхэбьтьн у нэ жи дьр'эсьн. 29 Ле эз wэр'а дьбежьм, кö Сь-леман жи ль нава т'эмамия

* 6:24 Хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Мамон». Мэ'на ве эв э: Мале дьне, п'эрэ, дэwлэтийа ве дьне.

* 6:27 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бьһөстэке ль сэр бэжьна хwэ дьреж кэ».

we хер-хызна хwэда мина жь ван йэке хwэ нэкьр. ³⁰ Игэр гихайе чоле, кo иро хэйэ у сьбе давежьнэ нава егьр, Хwэде oса дьхэмьлинэ, ле чьqас зедэ we ль wэ кэ, кембаwэрно? ³¹ Иди хэм нэкьн у нэбежьн: <Эме чь бьхwьн?> йан: <Чь вэхwьн?> йан жи: <Чь ль хwэ кьн?> ³² П'утп'арьст ль пэй ван х'эму тышта дьк'эвьн, ле Баве wэйи Э'змана занэ кo хун х'эwще ван х'эму тышта нэ. ³³ Ле бэре пешьн ль П'адшати^ф Хwэде бьгэр'ьн у бькьн кo р'астийа Ви бьqэдиньн у эw х'эмуйе wэр'а бенэ дайине. ³⁴ Иди бона р'ожа сьбе хэма нэкьн, чьмки р'ожа сьбе we бона хwэ хэма бькэ. Хэмед р'оже бэси we нэ.

**Гинкьрьяна дэрhэqа
ломэкьрьнеда^ф**
(Луqа 6:37-38, 41-42)

7 ¹ Лома нэкьн, кo лом^ф ль wэ нэбьн. ² Хун чь лома бькьн, эw ломэ жи we ль wэ бьбьн у хун бь чь чапе бьпивьн, бь we чапе жи wэр'а we бе пиване. ³ Тo чьма qьршьке ч'э'ве бьре хwэда дьбинини, ле к'еране ч'э'ве хwэда набинини?

⁴ Йан жи чава тo дькари бежи бьре хwэ: <Бьхелэ кo эз qьршьк жь ч'э'ве тэ дэрхьм>, ле ва йэ к'еран ч'э'ве тэда хэйэ? ⁵ Дoр'у! Пешийе к'еране ч'э'ве хwэ дэрхэ. Паше те qэнщ бьбинини кo чава qьршьк жь ч'э'ве бьре хwэ дэрхи.

⁶ Тыште бoйhорти нэдынэ са у нэ жи дoр'ед^ф хwэ бавежьнэ бэр бэраза. Игэр на, бэразе ван бьн ньгед хwэда п'епэс кьн у сэйе жи вэгэр'ьн wэ бьдэр'иньн.

**Бьхwазьн, бьгэр'ьн,
дэри хьн**
(Луqа 11:9-13)

⁷ Бьхwазьн хуне бьстиньн, бьгэр'ьн хуне бьбиньн, дэри хьн we бэр wэ вэбэ. ⁸ Чьмки к'и кo дьхwазэ дьстинэ, к'и кo дьгэр'э дьбинэ у к'и кo дэри дьхэ бэр вэдьбэ. ⁹ Жь wэ к'ижан э эw мэрьв, кo кoр'е wi нан же бьхwазэ, эw кэвьр бьде? ¹⁰ Йан жи мэ'си бьхwазэ, эw мэр' бьде? ¹¹ Хун кo хьраб ьн, заньн тыштед qэнщ бьдынэ зар'ед хwэ, ле Баве wэйи Э'змана we чьqас тыштед qэнщ бьдэ эwед кo жь Ви дьхwазьн.

Qануна зер'

¹² Һәр чь кӧ һун дьхвазьн мәрвь бона вә бькьн, һун жи ӧса ванар'а бькьн. Эв э мә'на һинкьрна Qануне у п'ехәм-бәра.

Дәре тәнг

(Луqа 13:24)

¹³ Дәре тәнгр'а бьк'эвьнә һьндӧр', чьмки фьрә йә әв дәри у бәр ә әв р'ийа кӧ дьбә бәрбь ӧндабуне у гәләк ьн әвед кӧ веда дьчьн. ¹⁴ Ле гәләки тәнг ә әв дәри у зә'мәт ә әв р'ийа кӧ дьбә бәрбь жийине у һьндьк ьн әвед кӧ we р'ейе дьбиньн.

Дар у бәре we

(Луqа 6:43-45)

¹⁵ Һ'эвза хвә жь п'ехәмбәред дәрәв бькьн. Әве бь п'осте пез бенә шәм вә, ле һьндӧр'ва гӧред п'әр'ани нә. ¹⁶ Һуне вана жь бәред ван нас бькьн. Гәло кәсәк жь стьрийа тьрийа дьчьнә, йан жи жь дьр'ийа һежира? ¹⁷ Дара қәнш бәре қәнш дьдә, ле дара хьраб бәре хьраб дьдә. ¹⁸ Дара қәнш нькарә бәре хьраб бьдә, нә жи дара хьраб дькарә бәре қәнш бьдә. ¹⁹ Һәр дара кӧ бәре қәнш надә те бьр'ин у авитьне

нава агьр. ²⁰ Ава һуне вана жь кьред ван нас бькьн.

К'и һежайи

П'адшатийа Ә'змана йә

(Луqа 13:26-27)

²¹ Нә кӧ әве Мьнр'а дьбежә: <Хӧдан! Хӧдан!> we бьк'эвә П'адшатийа Ә'змана, ле әве бьк'эве, йе кӧ ә'мьре Баве Мьни Ә'змана дьқәдинә. ²² We Р'оже гәләке Мьнр'а бежьн: <Хӧдан! Хӧдан! Нә мә бь наве Тә п'е-хәмбәрти^ф кьрьн у бь наве Тә шьн^ф дәрхьстьн у бь наве Тә гәләк к'әрәмәт кьрьн?> ²³ Һьнге Әзе ашкәрә ванр'а бежьм: <Жь Мьн дур к'эвьн, нәһәқно! Мьн һун т'ӧ шар нас нәкьрьнә>.

Мала йе сәрвахт

у мала йе бефә'м

(Луqа 6:47-49)

²⁴ Ава к'и кӧ ван готьнед Мьн дьбьһе у ван дьқәдинә, әв мина мәрвьәки сәрвахт ә, кӧ мала хвә сәр кевьр чекьр. ²⁵ Баран бари, ба у лейи^ф р'абун, we мале хьстьн, ле әв мал һьлнәшийа, чьмки һ'име we сәр кевьр бу. ²⁶ Ле к'и кӧ ван готьнед Мьн дьбьһе у нақәдинә, әв мина мәрвьәки бефә'м ә, кӧ мала хвә сәр қуме чекьр. ²⁷ Баран

бари, ба у лейи р'абун, we мале хьстын у эw мал нълшийа, лап веран бу чу».

Н'өкөме Иса

28 Гава Иса эв готънед Хwэ сэр хэвда ани, э'лалэт сэр хинкърьна Wi зэндэгърти^Ф ман, 29 чъмки Эwi мина йэки хwэйиһ'өкөм эw хин дькърьн, нэ кö мина қанунзанед ван.

Иса йэки жь к'отибуне^Ф пақъж дькэ

(Марқос 1:40-45; Луқа 5:12-16)

8 1 Паше Иса жь ч'ийе һатэ хwаре, э'лалэтэкэ гьран да пэй Wi чу. 2 Ынге йэки к'оти^Ф һат хwэ авитэ бэр Wi у готе: «Хöдан! Һэгэр бьхwази, Тö дькари мьн пақъж ки*».

3 Иса дэсте Хwэ дьреж кьре ле к'эт у готе: «Эз дьхwазьм. Пақъж бө!» У дэстхwэда эw жь к'отибуне пақъж бу. 4 Ынге Иса жер'а гот: «Бьньһер'э, т'ö кэсир'а тыштэки нөбежи, ле һэр'э хwэ нишани к'аһин кэ у һ'эдийа кö Муса^Ф т'эми дайэ бьдэ, wэки һ'эмуйар'а бьбө шэ'дэти».

Иса хöламе сэрсэдэки^Ф қәнщ дькэ

(Луқа 7:1-10; Йуһ'анна 4:43-54)

5 Гава Иса к'этэ Кэфэрна-һуме, сэрсэдэк^Ф һатэ шэм Wi, һиви же кър у готе: 6 «Хöдан, хöламе мьн шьлушэ'т малда п'алдайэ, гэлэки щэфе дьбинэ». 7 Иса готэ wi: «Эзе бем wi қәнщ кьм». 8 Сэрсэд ле вэгэр'анд у готе: «Хöдан, эз нэ һежа мө кö Тö бейи мала мьн. Ле т'эне хэбэрэке бежэ у хöламе мьне бь we хэбэре қәнщ бэ. 9 Эз хwэха жи мэрвьэки бьн һ'өкөмда мэ у бьн дэсте мьнда жи эскэр һэнэ. Эз йэкир'а дьбежьм: <Һэр'э>, дьчэ, йэки дьнр'а дьбежьм: <Wэрэ>, те у хöламе хwэр'а дьбежьм: <Ви тышти бькэ>, дькэ».

10 Гава Иса эв йэк бьһист, зэндэгърти ма у готэ әвед кö пэй wi дьчун: «Эз р'аст wэр'а дьбежьм, Исраеледа жи Мьн ба-wэрикэ^Ф аһа йэкида нэдитийэ. 11 Эз wэр'а дьбежьм, кö гэлэке жь р'оһьлате у жь р'оавайе бен у шайийа П'адшатийа Э'змананда т'эви Бьраһим, Ишақ у Ақуб

* 8:2 Ль гора Қануна^Ф Муса^Ф мэрвьед к'оти һ'эрам^Ф бун. Дэрһөқа мэрвьед к'отида ван сэрийа бьхуньн: Қануна К'аһинтийе 13-14.

р'уенен, ¹² ле зар'ед П'адшати-
йе we бенэ авитьне тэ'рийа
дэрва. Ль wьр we бьбэ гьри у
ч'ьркэ-ч'ьрка дьрана». ¹³ Паше
Иса сэрсэдр'а гот: «Һэр'э! Бьра
ль гора бавэрийа тэ тэр'а бэ». У
we дэме хёламе wi қэнщ бу.

Иса гэлэк нэхwэша

қэнщ дькэ

(Марқос 1:29-34; Лука 4:38-41)

¹⁴ Гава Иса һатэ мала Пэтрус,
хwэсийа wi т'айеда п'алдаи
дит. ¹⁵ Эwi дәсте Хwэ да дәс-
те we у т'айе же бэр'да, р'абу
бэрдэсти Wir'а кьр.

¹⁶ Гава р'о чу ава, гэлэк щь-
нак'эти анинэ щэм Wi. Эwi
бь хэбэре р'öh'ед^ф һ'эрам дэр-
хьстьн у һ'эму нэхwэш қэнщ
кьрьн. ¹⁷ Эв аһа бу, кө әв готьна
бь заре Ишайа п'ехэмбэр бе
сери, кө ньвисар э: «Эwi нэ-
хwэшийед мә һьлдан у ешед
мэ бьрьн»*.

Щабдарийа

йед кө пэй Иса дьчьн

(Лука 9:57-62)

¹⁸ Чахе Иса э'лалэт дора Хwэ
дит, э'мьр ль шагьрта кьр кө
һэр'ьнэ wi бэри голе. ¹⁹ Ынге

қанунзанэк незики Wi бу у
готе: «Дэрсдар^ф! Тө к'ода жи
һэр'и, эзе пэй Тэ бем». ²⁰ Иса
готэ wi: «Р'увийар'а қол һэнэ,
тэйрэдэд э'зменр'а жи һелин,
ле бона Көр'е^ф Мерьв щик т'өнэ
кө сэре Хwэ ле дайнэ».

²¹ Шагьртэки Wi готе: «Хө-
дан! Изьне бьдэ мьн кө эз пе-
шийе һэр'ьм баве хwэ дэфьн
кьм». ²² Ле Иса жер'а гот: «Тө
пэй Мьн wэрэ. Бьра мьри мь-
рийе хwэ дэфьн кьн».

Иса фьртоне^ф дьсэқьр'инэ

(Марқос 4:35-41; Лука 8:22-25)

²³ Гава Иса к'этэ қэйьке,
шагьртед Wi т'эви Wi чун.
²⁴ Ньшкева фьртонэкэ^ф мэзьн
ль голе р'абу, өса кө қэйьк пе-
лада онда дьбу. Ле Эw р'азайи
бу. ²⁵ Ынге шагьрт незики Wi
бун, әв һ'ышйар кьрьн у готь-
не: «Хөдан! Мэ хьлаз кэ! Эм
онда дьбьн!» ²⁶ Иса готэ ван:
«Чьма һун өса тьрсонэк ьн
кембаwэрно?» We дэме р'абу ль
байе у голе һьлат^ф у һ'эму тьшт
сэқьр'ин. ²⁷ Мэрьвед т'эви Wi
э'щербмаи ман у готьн: «Эв
к'и йэ, кө ба у гол жи ельми^ф
Wi дьбьн?»

* 8:17 Ишайа 53:4.

Иса дө шынак'этига

qәнш дькә

(Марқос 5:1-20; Лука 8:26-39)

28 Гава Иса дәрбази ви али-
йе т'опрахед Гәрдарине бу, дө
шынак'эти жь нав гор'ыстана
дәрк'этын у р'асти Ви хатын.
Әв өса һар бун, кө кәсәк нь-
карьбу we р'ер'а дәрбаз буйа.
29 Вана кьрә қир'ин у готын:
«Тө чь жь мә дьхвази, Көр'е
Хвәде? Жь вәхт зутыр хати
щәфе бьди мә?» 30 Жь вана
ведатыр сурики бәразайи мә-
зын дьч'ерийа. 31 Шьна р'әща
жь Ви кьр у готыне: «Һәгәр Тө
мә дәрдьхи, бьһелә әм һәр'ын
бьк'эвьнә нава сурийе бәраза».
32 Әви готә ван: «Һәр'ын!» Әв
жи дәрк'этын чун к'этынә нава
бәраза у әв сури пева жорда
р'эви, хвә жь кәнделда авить-
нә голе у хәньқин. 33 Бәразван
р'эвин чунә бажер, чь кө һа-
тьбу сәре шынак'этига готын.
34 Һьнге һ'әму мәрвьед бажер
дәрк'этынә пешийа Иса у гава
Әв дитын, р'әща жь Ви кьрын
кө жь әрде ван һәр'ә.

Иса шьлушә'тәки

qәнш дькә

у гөнед ви дьбахшинә

(Марқос 2:1-12; Лука 5:17-26)

9 ¹ Иса к'әтә қәйьке пашда
вәгәр'ийа һатә бажаре Хвә*.
² We дәре шьлушә'тәк ньвине-
да п'алдайи анинә щәм. Гава
Иса бавәрийа ван дит, готә йе
шьлушә'т: «Лаво, сәр хвә бә!
Гөнед тә хатынә бахшандьне».
³ Һьнге жь қанунзана һьнәк
нав хвәда фькьрин: «Әва ньге
Хвә Хвәдер'а давежә»*. ⁴ Фь-
кьред ван Исава ә'йан бун
у гот: «Һун чьма дьле хвәда
тьште хьраб дьфькьрын?» ⁵ К'и-
жан р'ьһ'әт те готыне: «Гөнед
тә хатынә бахшандьне», йан
«Р'абә у бьгәр'ә?» ⁶ Ле вәки һун
бьзаньбьн кө һ'өкөме Көр'е
Мерьв һәйә ль сәр дьне гона
бьбахшинә», һьнге готә йе
шьлушә'т: «Р'абә ньвина хвә
һьлдә, һәр'ә мала хвә!» ⁷ Әв
жи р'абү чу мала хвә. ⁸ Гава
ә'лаләте әв йәк дит, хофе әв
гьртын у шькьри данә Хвәде,
кө әв һ'өкөм дайә мәрьва.

* 9:1 Ль гора Мәтта 4:13, бажаре Ви Кәфәрһаһум бу.

* 9:3 Аһа жи те ф'әмкьрыне: «Әва к'ьфьрийа дькә» йан «Әва наве
Хвәде беһөрмәт дькә».

Иса гази Мэтта дькэ

(Марқос 2:13-17; Лука 5:27-32)

⁹ Иса жь вьр пешда чу, йэки кӧ наве ви Мэтта бу ль шийе хэршһьлдане р’унышти дит у готе: «Пэй Мьн вэрэ». Эw жи р’абу пэй Иса чу.

¹⁰ Гава Иса мала Мэттада сэр сьфре р’уныштьбу, гэлэк хэршгьр у гӧнэк’аред^ф дьн хатьн т’эви Иса у шагьртед Ви р’уныштьн. ¹¹ Чахе ферьсийа эв йэк дит, шагьртед Вир’а готьн: «Чьма Дэрсдаре wэ т’эви хэршгьр у гӧнэк’ара дьхwэ у вӧдхwэ?» ¹² Ле гава Иса эв йэк бһист ванар’а гот: «Сахлэм нэ һ’эwще һ’эким ьн, ле нэхwэш. ¹³ Һэр’ьн мэ’на ван хэбэра хин бьн: «Эз р’э’ме дьхwазьм, нэ кӧ қӧрбане^ф». Эз нэһатьмэ гази йед р’аст кьм, ле гази гӧнэк’ара».

Пьрса р’ожигьртые

(Марқос 2:18-22; Лука 5:33-39)

¹⁴ Һьнге шагьртед Йуһ’энна хатьнэ шэм Ви у готье: «Чьма эм у ферьси гэлэк шара р’ожи дьгьрн, ле шагьртед Тэ р’ожи нагьрн?» ¹⁵ Иса готэ ван: «Qэт

дьбэ кӧ хwэндийед дэ’wате шине бькьн, һ’эта кӧ зэ’ва т’эви ван э? Ле р’оже бен, гава зэ’ва жь ван бе һьлдане, һьнге we р’ожи бьгьрн.

¹⁶ Кэсэк пе п’арч’е ну к’ьнша кэвьн п’инэ накэ, чьмки п’арч’е к’ьнша кэвьнва дьрути we зоре ль к’ьнша кэвьн бькэ у шийе қэльши we he ль бэр һэв һэр’э. ¹⁷ Нэ жи шэрава ну дькьнэ мэшкед кэвьн. Һэгэр өса бэ, мэшке бьт’эқьн, шэраве бьр’ьжэ у мэшке жи хьраб бьн. Ле шэрава ну дькьнэ мэшке ну у һэр дӧ жи тенэ хwэйикьрне».

Qизька мьри

у к’ӧлфэтэкэ нэхwэш

(Марқос 5:21-43; Лука 8:40-56)

¹⁸ Гава Иса he эв йэка вана-р’адьгот, һэма һьнге сэрwерэк хат хwэ авитэ бэр ньге Ви у готе: «Qиза мьн heжа мьрийэ. Ле wэрэ дәсте хwэ дайнэ сэр we у эwe бьжи».

¹⁹ Иса р’абу т’эви шагьртед Хwэ да пэй ви чу. ²⁰ У ва к’ӧлфэтэкэ нэхwэш, кӧ донздэһ салед we бун сэр хуне вӧбьбу, пыштева хат у р’ишийед к’ьнше Иса к’эт. ²¹ Эwe нета

* 9:13 Һосейа 6:6.

хвэда данибу: «Һэгэр эз т'эне к'ынше Ви к'эвм, эзе қэнш бьм». ²² Иса сэр мьле Хвэ-ва вэгэр'ийа эв дит у готе: «Ә'вде! Сэр хвэ бә! Бавәрийа тә тә қэнш кьри». У we дөме эв к'өлфәт қэнш бу.

²³ Гава Иса гьһиштә мала сәрвер, дина Хвэ даие, we қар'ә-қар'а ә'лаләте йә у бь-лурван жи зәлули ле дьхьн ²⁴ у готә ван: «Дәрк'эвн! Қизьк нәмьрийә, ле һеньжийә». Вана қәрфе^ф хвә Пе дькьрн. ²⁵ Ле гава щьмә'т дәрхьстьнә дәрва, Иса чу һьндөр' дәсте we гьрт у қизьк р'абу сәр хвә. ²⁶ Әва дөнг-бә'са т'эмамия ви вә-латида бәла бу.

Иса дө кора қэнш дькә

²⁷ Гава Иса жь вьр дәрк'әт чу, дө мәрьвед кор данә пәй Ви кьрнә қир'ин у готьн: «Көр'е^ф Давьд! Мә вәрә р'ә'ме!»

²⁸ Гава кә гьһиштьнә мале, эв һәр дө кор һатьнә шәм Ви. Иса жь ван пьрси у гот: «Һун бавәр дькьн, кә Эз дькарьм али вә бькьм?» Вана гот: «Бә-ле Хөдан». ²⁹ Һьнге Иса дәсте Хвә да ч'ә'вед ван у гот: «Ль гора бавәрийа вә вәр'а бә». ³⁰ We дөме ч'ә'вед ван вәбун.

Иса һ'ышк т'эми ль ван кьр у гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кә т'ө кәс ве йәке нәһ'әсә». ³¹ Ле эв дәрк'әтьн, т'эмамия ви вәлатида нав у дөнге Ви бә-ла кьрн.

Иса лал қэнш дькә

³² Чахе әвана дәрк'әтьн чун, һьнәка щьнак'әтики лал ани щәм Иса. ³³ Гава Әви щьн дәр-хьст, йе лал хәбәр да. Ә'лаләт ә'щәбмайи ма у гот: «Ль Исра-еле жи тыштәки аһа т'ө шар нәқәвьмийә». ³⁴ Ле ферьсийа гот: «Әв бь һ'өкөме сәрверә щьна щьна дәрдьхә».

Гөне Иса ль щьмә'те те

³⁵ Иса һ'әму гөнд у бажара дьгәр'ийа, к'ьништед ванда һин дькьр, Мьзгинийа П'адша-тийе даннасин дькьр у ль нав щьмә'те һ'әму шур'ә нәхвәши қэнш дькьрн. ³⁶ Гава Әви ә'лаләт дит, гөне Ви ль ван һат, чьмки әвана мина пәзе бе шьван, бәр'әдаи у бәлабуи бун. ³⁷ Һьнге Әви шагьртед Хвәр'а гот: «Нандьрун^ф гәләк ә, ле п'алә һьндьк ьн. ³⁸ Ава һиви жь Хвәйе дьруне бькьн, вәки п'ала нандьруна Хвәр'а бьшинә».

**Навед һәр донздәһ
шандийа^Ф**

(Марқос 3:13-19; Лука 6:12-16)

10 ¹Иса һәр донздәһ шагьрт
гази щәм Хвә кьрын у
һ'өкөм да ван кө р'өһ'ед һ'эрам
дәрхьн, һ'әму еш у нәхвәшийа
жи қәнщ кьн. ²Наве һәр донз-
дәһ шандийа^Ф әв ын: Йе пешьн
Шьмһ'ун, кө Пәтрус те готьне
у бьре ви Эндравьс, Ақубе
Зәбәди у бьре ви Йуһ'әнна,
³Филипо у Бәртоломәйо, Т'у-
ма у Мәттаие хәрщгьр, Ақубе^Ф
Һалфаво у Тәдайо* ⁴Шьмһ'уне
вәлатп'арьст^{Ф*} у Шьһудайе
Исхәрийоти^Ф, әве кө нәмами-
йа^Ф Иса кьр.

Шандьна һәр донздәһа

(Марқос 6:7-13; Лука 9:1-6)

⁵Иса әв һәр донздәһ шандьн,
т'әми ль ван кьр у гот: «Нәчь-
нә нава нәшьһуйа у нәк'әвьнә
бәжаред Самәрийае^Ф. ⁶Ле пе-
шийе һәр'ьнә нав пәзед мала
Исраелейә өндабуйи. ⁷Гава
һун һәр'ьн, даннасин кьн у

бежьн: «П'адшатийа Ә'змана
незик буйә». ⁸Нәхвәша қәнщ
кьн, мьрийа сах кьн, к'отийа
пақьж кьн, щьна дәрхьн. Вә
беһәқ стандийә, беһәқ жи бь-
дьн. ⁹Ль бәр пышта хвәда т'ө
тышти һьлнәдьн: Нә зер', нә
зив, нә сьфьр, ¹⁰нә турьк бона
р'е, нә дө дәст кьрас, нә чарьх,
нә шьвдар, чьмки п'алә һежайи
р'ьсқе хвә йә.

¹¹Чь бәжар йан гөнде кө һун
бьк'әвьне, маләкә һежа бьби-
ньн у ль вьр бьминьн, һ'әта кө
һун жь вьр дьчьн. ¹²Гава һун
һәр'ьнә мале, сьлаве бьдьнә
ве у бежьн: «Ә'дьлайи ве ма-
лер'а». ¹³У һәгәр әв мал һежа
йә, бьра сьлава вә ль сәр ве
бә, ле һәгәр нә һежа йә, бьра
сьлава вә ль вә вәгәр'ә. ¹⁴Ле
к'и кө вә қәбул нәкә у гөһда-
рийа хәбәрәд вә нәкә, гава кө
һун жь ве мале, йан жи жь ви
бәжари дәрдьк'әвьн, т'оза нь-
гед хвә давшиньн. ¹⁵Әз р'аст
вәр'а дьбежьм, Р'ожа^Ф Ахрәте
һ'але вәлате Содом^Ф у Гоморайе
ве жь йа ви бәжари четьр бә.

* 10:3 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «Тәдайо» «Левий^Ф» һәйә, йан
жи «Левий кө Тәдайо һатә бәрнавкьрьне».

* 10:4 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шьмһ'уне жь Қанане».

Мина пез ль нав гөра

(Марқос 13:9-13;

Луқа 21:12-17)

16 Ва Эз вә дышиньм чава пез нава гөра. Иди мина мә'ра сәрвахт бьн у мина кәвотка дьлсах. 17 Ле һ'эвза хвә жь мәр'ва бькьн, әве вә бьбьнә бәр диwana у к'ьништед хвәда вә бьдьнә бәр қамчийа. 18 Р'уйе Мьнда we вә бьбьнә бәр вә-лийа^ф у п'адша, кө һун бәр ван у нәшьһуйа шә'дәтийе бьдьн. 19 Ле чахе вә бьбьнә бәр диwana, хәм нәкьн кө һуне чава йан чь хәбәр дьн. Тыштед кө һуне хәбәр дьн, we дөме вә-р'а we бе дайине. 20 Чьмки нә кө һуне хәбәр дьн, ле Р'өһ'е Баве вәйи кө нава вәда йә we хәбәр дә.

21 Бьра we бьре хвә бьдә көштьне, баве жи көр'е хвә у зар' жи we һьмбәри де у баве хвә р'абьн у ван бьдьнә көштьне. 22 Бона наве Мьн һуне бәр ч'ә'ве һ'әмуйа р'әш бьн. Ле к'и кө һ'әта хьлазийе тәйах кө әве хьлаз^ф бә. 23 У гава нав ви бажарида вә бь-зериньн, бьр'эвьнә бажарәки дьн. Эз р'аст вәр'а дьбежьм, һ'әта һатьна Көр'е Мерьв, һун

һ'әму бажаред Исраеле пер'а нагьһиньн бьгәр'ьн.

24 Шагьрт жь дәрсдаре хвә нә мәстър ә у нә жи хөлам жь ахайе хвә. 25 Бәси шагьрт ә, вәки мина дәрсдаре хвә бә у хөлам жи мина ахайе хвә бә. Һәгәр малхе малер'а <Бәлзә-бул^ф> готьн, һьнге нәфәред вир'а we чь бежьн?

Бьзаньбьн

кө тьрса вә жь к'е һәбә

(Луқа 12:2-7)

26 Ава иди т'ө шар жь мәр'ва нәтърсьн. Тыштәки дьзива т'өнә кө дәрнәйе у нә жи вәшарти кө к'ьфш нәбә. 27 Чь кө Эз тә'рийеда вәр'а дьбежьм, әви нав р'онайеда бежьн у чь кө һун гөһада дьбьһен, сәр бана бькьнәдәнги. 28 У жь ван нәтър-сьн йед кө бәдәне дькөжьн, ле нькарьн р'өһ' бькөжьн. Ле һун жь Ви бьтърсьн, Йе кө дькарә р'өһ' у бәдәне щә'ньмеда онда кә. 29 Нә дө ч'ьвик бь дьравәки чарқөр'уше тенә фьротане? Ле йәк жи жь ван бейи ә'мьре Баве вә нак'әвә ә'рде. 30 Ле чь ль вә дьк'әвә, һәр т'еләки п'ор'ед сәре вә жьмарти нә. 31 Иди нәтърсьн. Һун жь гәләк ч'ьвика қимәттър ьн.

Ицрар^ф у инк'аркьрына^ф

Иса

(Луца 12:8-9)

³² К'и кӧ Мьн бэр мэрыва ицрар^ф кэ, Эзе жи ви бэр Баве Хвэйи Э'змана ицрар кьм. ³³ Ле к'и кӧ Мьн бэр мэрыва инк'ар^ф кэ, Эзе жи ви бэр Баве Хвэйи Э'змана инк'ар кьм.

Шур у э'дълайи

(Луца 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Нэфькьрын кӧ Эз хатъмэ дьне э'дълайиye биньм. Эз нэһатъм э'дълайиye биньм, ле шур. ³⁵ Чьмки Эз хатъм кӧр' жь баве, қизе жь де у буке жь хвэсийе бьрэтиньм ³⁶ у дьжмьнед мерьв we жь мала ви бьн*.

³⁷ Эве кӧ баве хвэ йан дийа хвэ жь Мьн зэ'фтьр h'ыз дькэ, нэ һежайи Мьн э. Эве кӧ кӧр'е хвэ йан қиза хвэ жь Мьн зэ'фтьр h'ыз дькэ, нэ һежайи Мьн э. ³⁸ Эве кӧ хаче^ф хвэ һьлнадэ пэй Мьн найе, эв нэ һежайи Мьн э. ³⁹ К'и э'мыре хвэ бьгэр'э, эве онда кэ, ле к'и э'мыре хвэ бона Мьн онда кэ, эве бьбинэ.

Һэцстандын

(Марқос 9:41)

⁴⁰ Эве кӧ wэ қэбул дькэ, Мьн қэбул дькэ у эве кӧ Мьн қэбул дькэ, Йе кӧ Эз шандьмэ қэбул дькэ. ⁴¹ Эве кӧ п'ехэмбэр қэбул дькэ чава п'ехэмбэр, we һэце п'ехэмбэр бьстинэ у эве кӧ мэрывэки р'аст қэбул дькэ чава мэрыве р'аст, we һэце йед р'аст бьстинэ. ⁴² У эве кӧ т'асэ ава сар жи дьдэ йэки жь ван бьч'ука, бона хатьре we йэке кӧ эв шагьрте Мьн э, Эз р'аст wэр'а дьбежьм, эве т'ӧ шар һэце хвэ онда нэкэ».

Иса шаба пьрса

Йуһ'әннайе ньхӧмдар дьдэ

(Луца 7:18-35)

11 ¹ Чахе Иса т'эмийед кӧ данэ һэр донздәһ шагьртед Хвэ хьлаз кьрын, жь ви шийи чу нав бажаред ван, кӧ һин кэ у даннасин кэ.

² Гава Йуһ'әнна кәледа бона шьхӧлед Мәсиһ бьһист, чәнд шагьртед* хвэ шандьнэ шәм Ви ³ у же пьрсин: «Тӧ Эw и, Йе кӧ гәрәке бьһата, йан әм

* 10:35-36 Миха 7:6.

* 11:2 Нав һьнәк дәстньвисарада дәwса «чәнд шагьрт» «дӧ шагьрт» һәйә.

живийа йэки дьн бьн?»⁴ Иса шаба ван да у гот: «Һәр'ьн, чь кӧ һун дьбиньн у дьбьһен Йуһ'әннар'а бежьн.⁵ Кор дьбиньн, сәқәт дьгәр'ьн, к'оти пақьж дьбьн, кәр' дьбьһен, мьри р'адьбьн у фәқирар'а жи Мьзгини те дайине.⁶ У хвәзи ль ви, кӧ жь Мьн п'ьшк набә».

⁷ Гава әвана чун, Иса бона Йуһ'әнна ә'лаләтер'а дәстпекьр гот: «Һун дәрк'әтьнә бәр'ийе чь бьбиньн? Қамишәки^ф кӧ жь байе дьһ'әжә? ⁸ Йан һун дәрк'әтьн чь бьбиньн? Мәрвәәки к'ьнше назьк^ф ль хвә кьри? Нә әвед кӧ к'ьнше назьк ль хвә дькьн, әв малед п'адшада нә? ⁹ Йан һун дәрк'әтьн чь бьбиньн? П'ехәмбәрәки? Бәле әз вәр'а дьбежьм, жь п'ехәмбәрәки жи мәстър ә.¹⁰ Әва әв ә, бона к'ижани ньвисар ә: «Ва йә Әзе қасьде Хвә пешийа Тәва бьшиньм. Әве р'ийа Тә пешийа Тәва һазьр кә»*. ¹¹ Әз р'аст вәр'а

дьбежьм, жь нава әвед кӧ жь к'ӧлфәта дьне к'әтьнә, т'ӧ кәс жь Йуһ'әннайе ньхӧмдар мәстър нәбуйә. Ле П'адшати-йа Ә'зманада йе һәри бьч'ук жь ви мәстър ә.¹² Жь р'ожед Йуһ'әннайе ньхӧмдар һ'әта ньһа П'адшати-йа Ә'змана бь зорбәтийе те һ'ьшумкьрьне у йед зорбә дькьн кӧ зәфти хвә кьн*.¹³ Чьмки һ'әму п'ехәмбәра у Қануне һ'әта Йуһ'әнна бона П'адшати-йа Ә'змана шә'дәти дан*.¹⁴ У һәгәр һун дьхвазьн ве йәке қәбул кьн, әв ә Елийасе^ф кӧ гәрәке бьһата*. ¹⁵ Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе.

¹⁶ Ньһа Әз ви ньсьли мина чь бьшьбиньм? Әв мина ван зар'а нә, йед кӧ базарада р'у-ньшти нә, гази һәвалед хвә дькьн ¹⁷ у дьбежьн: «Мә бона вә зӧр'не хьст, һун нәр'әқьсин у бона вә бәйт^ф готьн, вә шин нәкьр». ¹⁸ Йуһ'әнна һат, нә дьхвар, нә вәдхвар у дьготьн: «Шьн вида һәйә». ¹⁹ Кӧр'е

* 11:10 Малахи 3:1.

* 11:12 Аһа жи те фә'мкьрьне: «П'адшати-йа Ә'змана бь қәвате пешда дьчә у йед зорбә дәст дьхьн».

* 11:13 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки һ'әму п'ехәмбәра у Қануне һ'әта Йуһ'әнна п'ехәмбәрти кьрьн».

* 11:14 Малахи 4:5.

Мерьв хат, дьхвэ у вэдьхвэ, бона Ви дьбежын: «Ва Эв йэки пэй хварын у вэхварыне к’эти йэ, досте хэршгър у гөнэк’ара йэ». Ле сэрвахти^ф бь э’мәлед* хвэ к’ьфш дьбэ кӧ эв р’аст э».

Бажаред нэбавэр

(Луца 10:13-15)

²⁰ Ёнгге Иса дэстпекър ль ван бажара һлат, к’ижанада гэлэк к’эрэмәтед Ви қөвьми-бун, чьмки эв жь гӧнэкърьне вэнэгэр’ийан. ²¹ «Вэй ль тэ Хоразин! Вэй ль тэ Бейтсайда! Һэгэр эв к’эрэмәтед кӧ нава вәда бун, Сур у Сайдеда бьбуна, эванайе зува бь к’ӧрх^ф у к’озийе^ф т’обэ^ф бькърана. ²² Ле Эз вэр’а дьбежъм, Р’ожа Ахрәте, һ’але Суре у Сайде we жь һ’але вә четър бэ. ²³ У тӧ Кәфәрнаһум, тэ т’ьре те һ’эта э’зман бьльнд би? Ле те һ’эта дийаре^ф мьрийа һәр’и хваре! Һэгэр эв к’эрэмәтед кӧ нав тәда қөвьмин Содомеда бь-қөвьмийана, әве һ’эта р’ожа иройин бьма. ²⁴ Ле Эз вэр’а дьбежъм, Р’ожа Ахрәте һ’але вәлате Содоме we жь һ’але тэ четър бэ».

Вөрьн шәм мьн у һеса бьн

(Луца 10:21-22)

²⁵ Ёнгге Иса гот: «Шькър наве Тэ бэ Баво, Хӧдане э’рд у э’зман, кӧ Тэ эв тышт жь зана у билана^ф вәшартын у ль бэр зар’а вәкърьн. ²⁶ Бәле Баво, чьмки аһа ль Тэ хвәш хат.

²⁷ Һәр тышт жь Баве Мьн Мьнр’а һатийә дайине. Кәсәк Кӧр’ нас накә пештьри Баве у кәсәк Баве нас накә пештьри Кӧр’ у к’ижанар’а кӧ Кӧр’ бьхвазэ ванва Баве бьдә наскърьне.

²⁸ Вөрьнә шәм Мьн һ’әмуйед вәстийайи у баргьран у Эзе р’ьһ’этийе бьдьмә вә. ²⁹ Нире Мьн һьлдьнә сәр хвэ у жь Мьн һин бьн, чьмки Эз шкәсти мә у дьльмьлаһим ьм у һуне хвәр’а р’ьһ’этийе бьбиньн. ³⁰ Чьмки нире Мьн р’ьһ’эт э у बारे Мьн сьвьк э».

Пьрса р’ожа^ф шәмийе

(Марқос 2:23-28; Луца 6:1-5)

12 ¹ Ёнгге Иса р’ожәкә шәмийе нава зәвийар’а дәр-баз бу, шагъртед Ви бьр’чи бун у дэстпекърьн сьмбьлед гәнъм

* 11:19 Нав һьнәк дэстньвисарада дәвса «э’мәл» «зар’» һәйә.

чънин у хварьн. ² Гава ферь-
сийа эв йэк дит, Вир'а готън:
«Һәла бьньһер'ә, шагъртед Тә
тъште нәшайизи р'ожа^ф шәми-
йе дькьн».

³ Иса ванар'а гот: «Wә нә-
хвәндийә кӧ Дауьд чь кър, гава
әв у йед пер'а бър'чи бун? ⁴ Нә
әв к'әтә Хана^ф Хвәде у нане^ф
Хвәдер'а дайи хвар, әв нан нә
вир'а шайиз бу бьхвара, нә жи
әвед т'әви вир'а, ле т'әне к'аһи-
нар'а?» ⁵ Йан жи вә Qанунеда
нәхвәндийә, кӧ к'аһин р'ожед
шәмийе п'арьстгәһеда шәмийе
дһ'әр'ьминьн у диса бе сущ ьн?
⁶ Ле Әз вәр'а дьбежъм, кӧ ль вьр
Йәки жь п'арьстгәһе мәстър һә-
йә. ⁷ Һәгәр вә заньбуйа мә'на ве
хәбәре чь йә кӧ те готъне: «Әз
р'ә'ме дьхвазъм, нә кӧ қӧрбане*»,
һьнге вәйе йед бесущ гӧнәк'ар
нәкьрана. ⁸ Чъмки Кӧр'е Мервь
Хӧдане р'ожа шәмийе йә».

**Иса р'ожа шәмийе мәрвѐ
кӧ дәсте ви к'ъшийабу
қәнщ дькә**

(Марқос 3:1-6; Луқа 6:6-11)

⁹ Иса жь вьр р'абу чу, һатә
к'ъништа ван. ¹⁰ Мәрвьәк ль

вьр һәбу, кӧ дәсте ви к'ъши-
йабу. Һьнәка дьхвәст кӧ хәйба
Иса бькьрана, жь Ви пьрсин у
готъне: «Шайиз э кӧ мәрвь р'ожа
шәмийе нәхвәша қәнщ бькьн?»

¹¹ Әви жи ванар'а гот: «Әв
жь вә к'и йә, кӧ пәзәкә ви
һәбә у р'ожа шәмийе бьк'әвә
ч'ә'ле, we нәгьрә у дәрнәхә?

¹² Ле инсан чьқас жь пез қи-
мәтгьр ә! Ава р'ожа шәмийе
қәнщикьрьн шайиз ә». ¹³ Һьнге
ви мәрвьир'а гот: «Дәсте хвә
дьеж кә». Әви жи дьеж кър
у мина дәсте дьн қәнщ бу. ¹⁴ Ле
ферьси дәрк'әтгьнә дәрва бона
Иса ль һәв шешьрин кӧ чава
Ви бьдьянә кӧштъне.

Хӧламе Хвәдейи бьжарти^ф

¹⁵ У гава Иса пе һ'әсийа, жь
we дәре чу, гәләк ә'лаләт жи
пәй Ви чу. Әви һ'әму жи қәнщ
кьрьн ¹⁶ у т'әми да ван кӧ бона
Ви нәкьнә дәнги. ¹⁷ Әва аһа бу
кӧ әв готъна бь заре Ишайа
п'ехәмбәр бе сери:

¹⁸ «Ва йә хӧламе Мьн, йе кӧ
Мьн бьжарти^ф
у һ'ьзкьрийе Мьни кӧ Мьн
бәгәм кьрийә.

* 12:4 Qануна К'аһинтийе 24:9; П'адшати I, 21:1-6.

* 12:7 Һосейа 6:6.

- Эзе Р'öh'e Хвэ дайньмэ сэр
 Wi
 у Эве мьлэтар'а һэқийе
 э'лам кэ.
- 19 Эве нэ бьк'эвэ һ'өщэте, нэ
 бькэ қар'э-қар'
 у нэ жи йэке дэнге Wi мэй-
 данада бьбьһе.
- 20 Эw қамише п'эрч'ьқи һур
 накэ,
 п'ылта дьч'ьрусэ венасинэ,
 һ'эта кэ һэқийе бьгьһинэ
 сери.
- 21 У һ'эму мьлэт we гөмана хвэ
 дайньнэ сэр наве Wi»*.

Иса у Бэлзэбул

(Марқос 3:20-30;
 Лука 11:14-23; 12:10)

22 Ынге щьнак'этики кори
 лал анинэ щэм Wi у Эви әв
 қәнш кьр, өса кэ әви һын дит
 у һын жи хэбәр да. 23 У т'эма-
 мийа э'лалэте зэндөгьрти ма у
 гот: «Гэло Эв э көр'е Дауьд?»

24 Ле гава ферьсийа бьһист
 готьн: «Эва бь һ'өкөме сәрwere
 щьна Бэлзэбул щьна дәрдьхэ».

25 Ле нетед дьле ван Иса-
 ва э'йан бун у ванар'а гот:
 «Һәр п'адшатийа кэ нав веда
 т'ьфақ^ф т'өнэбэ we weран бэ

у һәр бажар йан мала кэ ль
 нава веда т'ьфақ т'өнэбэ әв
 наминэ. 26 Һэгәр мирешьн
 хвэха хвэ дәрдьхэ, кэ өса йэ
 нава п'адшатийа вида бет'ь-
 фақи һэйэ, иди п'адшатийа
 ви we чава бьминэ? 27 Һэгәр
 Эз бь һ'өкөме Бэлзэбул щьна
 дәрдьхьм, ле йед кэ пэй we
 тен бь чь дәрдьхьн? Wәки
 өса йэ әве бьбьһн һ'акьмед
 wә. 28 Ле һэгәр Эз бь һ'өкөме
 Р'öh'e Хвэде щьна дәрдьхьм,
 иди П'адшатийа Хвэде гь-
 хиштийэ wә. 29 Йан чава йәк
 дыкарэ бьк'эвэ мала мерхасәки
 у һәбука ви т'алан кә, һэгәр
 пешийе ви мерхаси гьренэдә?
 Гава гьреда, һынге we бькарьбә
 мала ви т'алан кә.

30 К'и кэ нэ т'эви Мьн ә,
 мьқабьли Мьн ә у к'и кэ т'эви
 Мьн т'оп накэ, бәла дькә. 31 Бо-
 на ве йәке Эз wәр'а дьбежьм,
 һәр гөнә у готьнед хьраб we
 ль мәрьва бенә бахшандьне,
 ле әве кэ готьнәкә хьраб мь-
 қабьли Р'öh' бежә, ль ви найе
 бахшандьне. 32 К'и тыштәки
 мьқабьли Көр'е Мерьв бежә,
 we бе бахшандьне, ле һэгәр йәк
 һындава Р'öh'e Пирозда бежә,

* 12:18-21 Ишайа 42:1-4.

ль ви найе бахшандьне, нэ ве дьне нэ жи ве дьне.

Дар у бэре we

(Луца 6:43-45)

³³ Һэгэр дар қәнш э, бэре we жи қәнш э, һэгэр дар хьраб э, бэре we жи хьраб э, чьмки дар жь бэре хwэ те наскьрьне. ³⁴ Ч'ежькед мэ'ра! Һун чава дь-карьн қәнш хэбэр дьн, һэгэр Һун хьраб ьн? Чьмки дьл чьва т'ьжи йэ зар жи эwe дьбежэ. ³⁵ Мэрьве қәнш, жь хьзна хwэ-йэ қәнш қәнцийе дэрдьхэ, ле мэрьве хьраб, жь хьзна хwэйэ хьраб хьрабийе дэрдьхэ. ³⁶ Эз wэр'а дьбежьм, Р'ожа Ахрэте мэрьв бона һэр хэбэрэкэ п'уч' кэ хэбэр дьдьн we шабдар ьн. ³⁷ Чьмки Һуне бь хэбэред хwэ бесуш ьн у бь хэбэред хwэ гөнэк'ар ьн».

К'эрэмэтэке

чава нишан дьхwазьн

(Маркос 8:11-12;

Луца 11:29-32)

³⁸ Һьнге һьнэка жь қанун-зан у ферьсийа Wир'а готьн:

«Дэрсдар! Эм дьхwазьн кэ нишанэке жь Тэ бьбиньн». ³⁹ Эwi ль wан wэгэр'анд у гот: «Ньсьле хьраб у хальфи^Ф нишанэке дьхwазэ, ле жер'а нишанэкэ дьн найе дайине пештьри нишана Уньс^Ф п'е-хэмбэр. ⁴⁰ Чава кэ Уньс се р'ож у се шэва зьке һ'утда ма*, Көр'е Мерьв жи оса we се р'ож у се шэва нава к'урайийа э'рдеда бьминэ. ⁴¹ Мэрьвед Нинэwа-йе^Ф we Р'ожа Ахрэте р'абьн у ви ньсьли нэһэқ кьн, чьмки эwана бь даннасинийа Уньс жь гөнэкьрьне wэгэр'ийан у ва Йэки жь Уньс мэстьр ль вьр һэйэ. ⁴² П'адша Башуре^{Ф*} Р'ожа Ахрэте we р'абэ ви ньсьли нэһэқ кэ, чьмки эwa жь сэре дьне һат, кэ сэрwах-тийа Сьлеман бьбьһе у ва йэ Йэки жь Сьлеман мэстьр ль вьр һэйэ.

Пашда һатьна р'өһ'е һ'эрам

(Луца 11:24-26)

⁴³ Чахе р'өһ'е һ'эрам жь ме-рьв дэрте, щийе бе ав дьгэр'э кэ р'ьһ'этийе бьбинэ. Ле гава

* ^{12:40} Уньс 1:17.

* ^{12:42} П'адшати III, 10:1-13. Эw п'адша жь Шэба Э'рэбьстане һатэ щэм Сьлеман п'адша.

набинэ, ⁴⁴ һынге эв дьбежэ: «Эз вэгэр'ымэ we мала хвэйэ кӧ же дэрк'этымэ». Гава эв те, дьбинэ we мал вала, пафьж-кьри у һэвдайи йэ. ⁴⁵ Һынге дьчэ һ'эфт шынед дьнэ жь хвэ хьрабтьр жи тинэ, дьк'эвьнэ вьр дьжин. У ахьрийа ви мэрьви жь пешийе хьрабтьр дьбэ. Ӧса жи we бе сэре ви ньсьле хьраб».

Де у бьрайед Иса

(Марқос 3:31-35; Луқа 8:19-21)

⁴⁶ Һе Эви э'лаләтер'а хэбэр дьда, ва дийа Ви у бьрайед Ви ль дэрва сэкьнин, дьхвэстын т'эви Ви хэбэр дана. ⁴⁷ Йэки жер'а гот: «Вадийа Тэ у бьрайед Тэ дэрва нэ у дьхвэзын т'эви Тэ хэбэр дьн». ⁴⁸ Эви жи ль ви вэгэр'анд у готе: «К'и йэ дийа Мьн у к'и нэ бьрайед Мьн?» ⁴⁹ Һынге дөсте Хвэ дьрежи шагьртед Хвэ кьр у гот: «Ва нэ де у бьрайед Мьн! ⁵⁰ Чьмки к'и кӧ хвэстына Баве Мьни э'змана бинэ сери, эв э бьре Мьн, хушка Мьн у дийа Мьн».

Мәсәлә т'охьмр'эш^ф

(Марқос 4:1-9; Луқа 8:4-8)

13 ¹We р'оже Иса жь мале дэрк'эт, ль дөве голе

р'унышт. ²У һақас э'лаләт һатэ шәм Ви, кӧ Эв к'эрба к'этэ қәйьке р'унышт у т'эмамия э'лаләте дөве голе сэкьни. ³Эви гэләк тышт бь мәсәлә эв һин кьрын у гот: «Т'охьмр'эш^ф р'абу чу кӧ т'охьм бьр'эшинэ. ⁴Гава дьр'эшанд, һьнәк жь ван к'этынэ дөве р'е, тәйрәдә һатын у эв хварьн. ⁵Һьнәкед дьн к'этынэ сэр әрде кәвьри, кӧ ль вьр хвәли кем бу. Эв зу шин бун, чьмки тәләше хвәлийе нэ к'ур бу. ⁶Ле чахе тә'в дэрк'эт, эв ч'ьлмьсин у чьмки р'авед ван т'өнә-бун, һ'ышк бун. ⁷Һьнәкед дьн к'этынэ нава стьрийа, стьри р'абун у эв хәньқандьн. ⁸Ле һьнәкед дьн жи к'этынэ нава әрде қәнщ у бәр дан, йе сәд, йе шест у йе си. ⁹Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе!»

Иса чьма бь мәсәлә хэбэр дьдә

(Марқос 4:10-12; Луқа 8:9-10)

¹⁰We гаве шагьртед Ви незик буне у готьне: «Чьма бь мә-сәлә Тӧ ванар'а хэбэр дьди?» ¹¹Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Wэр'а һатийә дайине кӧ һун сӧр'ед П'адшатиya Э'змана бьзаньбьн, ле ванар'а нәһати-

йә дайине. ¹² Чъмки к'ер'а кӧ
 һәйә, we he ле зедә бә у сәрда
 бър'ьжә у к'ер'а кӧ т'ӧнә, чь
 һәйә жи we же бе стандьне.
¹³ Әз бона we йәке бь мәсәла
 ванр'а хәбәр дьдьм, кӧ әwana
 дьньһер'ьн у набиньн, дьбь-
 һен, ле гӧһе хwә надьнә сәр
 у фә'м накьн. ¹⁴ Ль сәр ван
 п'ехәмбәртия Ишайа те сери
 кӧ дьбежә:

«Һуне бьбьһен у гӧһ бьдьне,
 ле фә'м нәкьн,
 һуне бьньһер'ьн у дина хwә
 бьдьне, ле нәбиньн.

¹⁵ Чъмки әва щьмә'та сәр-
 һ'ьшк ә,
 бь гӧһа гьран дьбьһен
 у ч'ә'вед хwә гьртьнә,
 wәки бь ч'ә'ва нәбиньн,
 бь гӧһа нәбьһен
 у бь һ'ьш фә'м нәкьн, вә-
 нәгәр'ьн,
 кӧ Әз ван қәнщ кьм»*.

¹⁶ Ле хwәзи ль ч'ә'вед wә, кӧ
 дьбиньн у гӧһед wә, кӧ дьбь-
 һен. ¹⁷ Әз р'аст wәр'а дьбежьм,
 гәләк п'ехәмбәр у мәрьвед р'аст
 һ'ьзрәта дитьна ван тышта бун
 чь кӧ һун дьбиньн, ле нәдитьн

у бьбьһистана чь кӧ һун дьбь-
 һен, ле нәбьһистьн.

**Шьровәкьрьна
 мәсәла т'охьмр'әш**

(Марқос 4:13-20; Лука 8:11-15)

¹⁸ Ньһа һун шьровәкьрьна
 мәсәла т'охьмр'әш бьбьһен.
¹⁹ Һәр кәсе кӧ хәбәра П'адша-
 тийе дьбьһе у фә'м накә, йе
 Хьраб* те т'охьме дьле вида
 чанди дьр'әвинә. Әва әw ьн
 кӧ дәве р'е һатьнә чандьне.
²⁰ Әwed ль ә'рде кәвьри һатьнә
 чандьне әw ьн, кӧ чахе хәбәре
 дьбьһен, әw зу бь әшқ у ша қәбул
 дькьн. ²¹ Ле р'aw кӧ нава wанда
 т'ӧнәнә, дьреж т'aw накьн. Гава
 бона хәбәре р'асти тәнгасийа^ф
 йан зерандьне тен, әw зу жь
 р'е дьк'әвьн. ²² Әwed ль нава
 стьрийада һатьнә чандьне әw
 ьн, кӧ хәбәре дьбьһен у хәмед
 ве дьнйае у дәрәwed дәwлә-
 тийе хәбәре дьхәньқиньн, әw
 бе бәр дьминьн. ²³ Ле әwed ль
 нава ә'рде қәнщда һатьнә чан-
 дьне әw ьн, кӧ хәбәре дьбьһен,
 фә'м дькьн у бәр дьдьн, һьнәк
 сәд, һьнәк шест у һьнәк си».

* ^{13:15} Ишайа 6:9-10.

* ^{13:19} Бь готьнәкә дьн: «Мирещьн».

Мэсэла гэнъм у зиване

²⁴ Иса мэсэлэкэ дьн жи ванар'а пешда ани у гот: «П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: Мэрьвэки нав э'рде хвэда т'охьме қэнщ чанд. ²⁵ Гава һ'эму р'азайи бун, дьжмьне ви һат у ль нав гэнъмда зиван жи чанд у чу. ²⁶ Гава гэнъм гьһишт бэре хвэ да, һннге зиван жи пер'а к'ьфш бун. ²⁷ Хөламед хвэйе э'рде незики ви бун у готьне: «Ахайе мэ! Тэ нава э'рде хвэда т'охьме қэнщ нэчанд? Ле эв зиван жь к'ө һатьн?» ²⁸ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Дьжмьнэки эв тышт кьрийэ». Хөлама жи готэ ви: «Ньһа тө қайл и кө эм һэр'ьн ван р'акьн?» ²⁹ Эви гот: «На, нэбэ чахе һун зиване р'акьн, гэнъм жи пер'а дэрхьн. ³⁰ Бьһельн бьра һэр дө жи һэвр'а бьгьһижьн һ'эта р'ожа нандруне. Р'ожа нандруне эзе п'алар'а бежъм, пешийе зиване бьчьньн, гөр'з-гөр'з гьредьн бона шэвате, ле гэнъм бькьнэ э'мбара мьн»».

**Дө мэсэлед ль сэр
П'адшатийа Хвэде:**

(*Марқос 4:30-32;*
Луқа 13:18-21)

³¹ Мэсэлэкэ дьн жи ванар'а пешда ани у гот: «П'адшатийа Э'змана мина ве йэке йэ: Мэрьвэки һ'эбэкэ т'охьме хэрдале^ф һылда, нав э'рде хвэда чанд. ³² Эв жь һ'эму т'охьма һуртьр э, ле гава дьгьһижэ, жь һ'эму п'ьнщар'а мэстьр дьбэ у дьбэ дар, өса кө тэйрэдэд э'змен тен һелинед хвэ сэр ч'ьрьлед ве чедькьн».

³³ Иса мэсэлэкэ дьн жи ванар'а гот: «П'адшатийа Э'змана мина һэвиртьр'шк^ф э, кө к'өльфэтэке һылда, нава се код* арда стьра, һ'эта кө һ'эму һьлат».

Иса бь мэсэла хэбэр дьдэ

(*Марқос 4:33-34*)

³⁴ Иса эв һ'эму тышт бь мэсэла э'лалэтер'а готьн у бе мэсэла т'ө тышт ванар'а нэдьгот. ³⁵ Эв йэк аһа бу, кө эв готьна бь заре п'ехэмбэр бе сери:

* 13:33 Се колед шьһуйа дькьр қаси 25 килограма.

«Эзе бь мѣсѣла ванр'а хѣбѣр
дѣм,
тыштед жь вѣхте ѣ'фьран-
дѣна дѣнйайеда вѣшарти
гьли кьм»*.

**Шьровѣкьрьна мѣсѣла
гѣньм у зиване**

³⁶ Ђнгѣ Иса ѣ'лалѣт ѣшт,
һатѣ мал. Шагьртѣд Ви һатьнѣ
щѣм Ви у готьне: «Мѣсѣла гѣ-
ньм у зиване мѣр'а шьровѣкѣ».
³⁷ Эви ль ван вѣгѣр'анд у гот:
«Эве кѣ т'охьме қѣнщ чанд,
Кѣр'ѣ Мервь ѣ. ³⁸ Э'рд дѣнйа
йѣ, т'охьме қѣнщ жи мѣрвьѣд
п'ара П'адшатиѣ нѣ, ле зиван
мѣрвьѣд п'ара йѣ Хьраб ѣн.
³⁹ Дьжмьне кѣ ѣв чанд, мирещьн
ѣ. Нандьрун ахьрийа дѣнйайѣ
йѣ, п'алѣ жи мьлайк'ѣт ѣн. ⁴⁰ У
чава кѣ зиване т'оп дькьн дь-
шѣвьтиньн, ахьрийа ве дѣнйайѣ
жи ве ѣса бѣ. ⁴¹ Кѣр'ѣ Мервь ве
мьлайк'ѣтед Хвѣ бышинѣ у ѣве
жь П'адшатиѣ Ви һ'ѣмуйѣд
кѣ мѣрийа жь р'ѣ дѣрдьхьн у
нѣһѣқийѣ дькьн бьбьжерьн ⁴² у
бавѣжьнѣ к'ура агьр. Ль вьр
ве бьбѣ гьри у ч'ьркѣ-ч'ьрка
дьрана. ⁴³ Ђнгѣ мѣрвьѣд р'аст
ве П'адшатиѣ Баве хвѣда

мина тѣ'ве шѣwq бьдѣн. Гѣһѣ
к'ѣ һѣйѣ бьра бьбьһѣ!

**Мѣсѣлед хьзна вѣшарти у
дѣр'ѣ қимѣт**

⁴⁴ П'адшатиѣа Э'змана мина
ве йѣке йѣ: Э'рдѣкида хьзнѣкѣ
вѣшарти һѣбу. Мѣрвьѣк ве дь-
бинѣ, вѣдьшерѣ, шабуна дьчѣ
һ'ѣму һѣбука хвѣ дьфьрошѣ у
ви э'рди дьк'ьр'ѣ.

⁴⁵ Диса П'адшатиѣа Э'змана
мина ве йѣке йѣ: Мѣрвьѣки
базьргани дѣр'ѣд р'ьнд дьгѣ-
р'ѣ. ⁴⁶ Гава дѣр'ѣки п'ьр' қимѣт
дьбинѣ, дьчѣ һ'ѣму һѣбука хвѣ
дьфьрошѣ у ви дѣр'и дьк'ьр'ѣ.

Мѣсѣла т'ор'а авити

⁴⁷ Диса П'адшатиѣа Э'змана
мина ве йѣке йѣ: Т'ор'ѣк те ави-
тьне нава бѣр'ѣ у һ'ѣму шур'ѣ
мѣ'си дьк'ѣвьне. ⁴⁸ Гава т'ор' т'ьжи
дьбѣ, дьк'ьшиньнѣ дѣве бѣр'ѣ
у р'удьнин мѣ'сийѣд кер дьбь-
жерьн дькьнѣ дѣрдана^ф, ле йѣд
бекер веда давѣжьн. ⁴⁹ Ахьрийа
дѣнйайѣ жи ве ѣса бѣ. Мьлай-
к'ѣте дѣрк'ѣвьн хьраба жь нав
қѣнща бьбьжерьн ⁵⁰ у бавѣжьнѣ
к'ура агьр. Ль вьр ве бьбѣ гьри
у ч'ьркѣ-ч'ьрка дьрана».

* 13:35 Зѣбур 78:2.

Р’астийед кэвн у ну

⁵¹ Иса жь ван пьрси: «Wэ эв h’эму тышт фэ’м кьрн?» Wана жер’а гот: «Бэле». ⁵² Эwi жи ванар’а гот: «Бона ве йэке һэр қанунзанэк кө П’адшатиya Э’змана һин буйэ, мина мэрвэки хwэйимьлк’ э, кө жь хьзна хwэ тыштед кэвн у ну дэрдхэ».

**Бажаре Ньсрэте,
ль к’о Иса мэзын бьбу,
Wi қэбул накэ**

(Марқос 6:1-6; Лука 4:16-30)

⁵³ Гава Иса эв мэсэлэ хьлаз кьрн, жь wьр чу ⁵⁴ һатэ ши-мьск’эне Хwэ, к’ништа wанда эw һин дькьрн. Эw жи зэндэгьрти дьман у дьготын: «Эв сэрwахти у қэwата к’эрэмэта жь к’о гьһишти-йе? ⁵⁵ Нэ Эв көр’е нэщар э? Нэ наве дийа Wi Мэрийэм э? Нэ Ақуб^ф, Усьв^ф, Шьмһ’ун у Щьһуда^ф бьред Wi нэ? ⁵⁶ Нэ h’эму хушкед Wi щэм мэ нэ? Эв h’эму тышт жь к’о гьһиштынэ Wi?» ⁵⁷ Бь ви аwайи эw жь Wi чун, ле Иса ванар’а гот: «П’ехэмбэр т’о щийи нэ бегэдэр э, пештьри мала хwэ у ши-мьск’эне хwэда». ⁵⁸ Эwi

ль we дэре гэлэк к’эрэмэт нэ-кьрн, чьмки бawэрийа wан т’онэбу.

**Көштына Йуһ’эннайе
ньхөмдар**

(Марқос 6:14-29; Лука 9:7-9)

14 ¹ Ёнге һеродэсе сэр-wере Щэлиле бона Иса бьһист, ² хөламед хwэр’а гот: «Эва Йуһ’эннайе ньхөмдар э жь навмьрийа р’абуйэ. Лэма жи пе wi к’эрэмэт тенэ кьрне».

³ Чьмки һеродэс Йуһ’энна гьртьбу гьредабу у авитьбу кэле, р’уйе һеродийа жьна Филипойе бьре хwэда. ⁴ Чьмки Йуһ’энна һеродэср’а чэнд щара готьбу: «Нэ р’аст э кө т’о һеродийае бьстини». ⁵ У һеродэс жи дьхwэст эw бькөш-та, ле жь щьмэ’те дьтьрсийа, чьмки щьмэ’те Йуһ’энна чава п’ехэмбэр қэбул дькьр.

⁶ Гава р’ожа буйина һеродэс һат, қиза һеродийае шайи-йеда бона wан р’эқьси у дьле һеродэс гэлэки хwэш һат. ⁷ Эwi сонд хвар у готэ қизьке: «Т’о чь бьхwази эзе бьдьмэ тэ». ⁸ Қизьк жи жь дийа хwэ һатьбу ширэткьрне у готе: «К’аль wьр, сэр сьнийе сэре Йуһ’эннайе ньхөмдар бьдэ мьн». ⁹ П’адша

бэр хвэ к'эт, ле чьмки ль бэр т'эглифкьрийа сонд хварьбу, э'мьр кьр кӧ хвэстьна we бе дайине. ¹⁰ Эви шанд кәледа сәре Йух'әнна да лехьстьне ¹¹ у сәре ви ль сәр сьнийе анин данә кәч'ьке. Кәч'ьке жи дийа хвәр'а бьр. ¹² Ёнгге шагьртед ви хатьн щьнйазе ви хьлдан у эв дәфьн кьрьн. Паше чун Исар'а готьн.

Иса пенщ һ'эзара т'ер дькә

(Марқос 6:30-44; Лука 9:10-17; Йух'әнна 6:1-14)

¹³ Гава Иса эв йәк бьхист, жь we дәре бь қәйьке т'әне чу щики хәвлә. Ле гава э'лаләте бьхист, жь бажара пәйа пәй Ви чун. ¹⁴ Чахе Иса жь қәйьке дәрк'эт у э'лаләтәкә гьран дит, һнгге гӧне Ви ль ван хат у нәхвәшед ван қәнщ кьрьн.

¹⁵ Бәре еваре шагьртед Ви хатьнә щәм у готьне: «Эв дәр щики хьки-хвәли йә, иди дәр-рәнг ә. Изьна э'лаләте бьдә кӧ һәр'ьнә гӧнда хвәр'а хӧрәк бьк'ьр'ьн». ¹⁶ Ле Иса ванар'а гот: «Нә һ'әвщә йә кӧ эв һәр'ьн. Ёун хӧрәк бьдьнә ван». ¹⁷ Вана ле вәгәр'анд у готьне: «Ль вьр пештьри пенщ нан у дӧ мә'сийа тыштәки мәйи майин т'ӧнә».

¹⁸ Эви ванар'а гот: «Ван нан у мә'сийа биньнә щәм Мьн».

¹⁹ Иса э'мьр кьр кӧ э'лаләт ль сәр шинаийе р'унен. Эви һәр пенщ нан у һәр дӧ мә'си хьлдан, бәре Хвә э'зменда кьр шькьри да у эв нан кәркьрьн. Паше да шагьрта, шагьрта жи да э'лаләте. ²⁰ Ё'әмуяа жи хвар т'ер бун у донздәһ сәлә жи т'ьжи һурькед бәрмайи бәрәв кьрьн. ²¹ Эвед кӧ хварьн, пештьри жьн у зар'а вәкә пенщ һ'эзар мери бун.

Иса п'ийа ль сәр авер'а

дьчә

(Марқос 6:45-52;

Йух'әнна 6:15-21)

²² Пер'а-пер'а Иса п'ейи сәр шагьрта кьр, кӧ бьк'әвьнә қәйьке у пешийа Ви дәрбази ви бәри голе бьн, һ'әта кӧ Хвәха э'лаләте вәр'екә. ²³ Чахе Эви э'лаләт вәр'екьр, т'әне р'әбу чу сәре ч'ийе, кӧ дӧа бькә. Гава р'о чу ава, Эв ль шьра т'әне бу, ²⁴ ле қәйьк иди жь дәве голе дур к'әтьбу у нава пелада бу, чьмки ба мьқабьли we бу.

²⁵ Қәрәбәрбанге Иса сәр голер'а пәйа дьчу незики ван дьбу. ²⁶ Ле гава шагьрта дит кӧ Эв сәр голер'а пәйа дьчә, бьздийан у готьнә һәв: «Эв хә-

йал^ф э!» У вана жь тьрса кьрэ қир'ин. ²⁷ Ле Иса we дэме дэнт да ван у гот: «Сэр хвэ бьн! Эз ьм! Нэтьрсьн!» ²⁸ Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Хөдан, һэгэр Тө йи, э'мыр кэ кэ эз сэр авер'а бемэ щэм Тэ». ²⁹ Иса готе: «Wэрэ!» Пэтрус жь қайьке пэйа бу, сэр авер'а чу, кэ һэр'э щэм Иса. ³⁰ Ле чахе әви байе қайим дит тьрсийа у иди we нөқ буйа, кьрэ қир'ин: «Хөдан, мын хьлаз кэ!» ³¹ We дэме Иса дәсте Хвэ дьрежи ви кьр, әв гьрт у жер'а гот: «Кембаwеро! Чьма тө дөдьли буйи?» ³² Чахе к'этьнэ қайьке, ба сәкьни. ³³ У әвед қайькеда сәре хвэ ль бэр Ви данин у готье: «Р'асти Тө Көр'е Хвэде йи».

**Иса Щенисартеда нэхwөша
қәнщ дькэ**
(Марқос 6:53-56)

³⁴ Гава әв дәрбази ви бәри голе бун, ль алийе Щенисартева гьништьнэ бәже^ф. ³⁵ Бьнәлийед wьр Әw нас кьрын, шандьн т'әмамия дор-бәра, һ'әму нэхwөш анинэ щэм Ви. ³⁶ Wана һиви же дькьр кэ т'әне

р'ишийед к'ьнще Ви к'эвьн. У һ'әмуьед кэ ле дьк'этьн жь нэхwөшийед хвэ қәнщ дьбун.

**Р'aw-р'ьзьмед^ф кал-бава
у хәбәра Хвэде**
(Марқос 7:1-13)

15 ¹ Ынге ферьси у қанун-занед Оршәлиме һатьнә щэм Иса у готье: ² «Чьма ша-гьртед Тэ пэй р'aw-р'ьзьмед^ф кал у бава начьн? Дәстнәшушти нан дьхwьн».

³ Әви ль ван вэгэр'анд у гот: «Ле һун чьма бона р'aw-р'ьзьмед хвэ пэй т'әмийе Хвэде начьн?» ⁴ Чьмки Хвэде гот: «Qәдьре де у баве хвэ бьгьрә»* у «Әwe кэ гьлики қолайи де у баве хwә-р'а бежә гәрәке бе кәштьне»**. ⁵ Ле һун дьбежьн: «Әwe кэ дийа хwәр'а йан баве хwәр'а бежә: Әw алик'арийа кэ гәрәке жь мын бьгьһижә тә әw Хwәдер'а те дайине, ⁶ иди жь ви нак'әвә кэ әв қәдьре де у баве хвэ бьгьрә». Бь ви аwaiи бона хатьре р'aw-р'ьзьмед хвэ һун хәбәра Хвэде дькьнә хwәли. ⁷ Дөр'уно! Ишайа бона wә р'аст п'ехәм-бәрти кьрийә у готийә:

* ^{15:4} Дәрк'этьн 20:12; Қануна Дөшари 5:16.

** ^{15:4} Дәрк'этьн 21:17; Қануна К'аһинтийе 20:9.

- 8 <Эва шьмэ'та бь заре хwэ
 қәдьре Мьн дьгьрә,
 ле дьле ван жь Мьн дур ә.
 9 Бадиһәwа^ф Мьн дьһ'әбиньн,
 т'әмийед мәрьва чаwа қа-
 нунед Мьн шьмэ'те һин
 дькьн*».

**Тыштед кө мерьв
 дьһ'әр'ьминьн**
(Марқос 7:14-23)

10 Һьнге Иса ә'лаләт гази шәм
 Хwә кьр у готә ван: «Бьбьһен
 у фә'м бькьн! 11 Нә кө тыште
 дьчә дев, әw мәрьва дьһ'әр'ь-
 минә, ле чь кө жь дев дәрте,
 әw мәрьва дьһ'әр'ьминә».

12 Һьнге шагьртед Wi һатьн у
 готьнә Wi: «Тө зани гава ферь-
 сийа әв хәбәр бьһист, дьле ван
 ма?» 13 Әwi ль ван вәгәр'анд у
 гот: «Һәр дара кө Баве Мьни
 Ә'змана данәч'ькандийә, we
 жь к'окева бе р'акьрне. 14 Жь
 ван вәгәр'ьн! Әwә кор ьн у
 р'ебәре кора нә. Һәгәр кор р'е-
 бәрийе кора бькә, һәр дөйе жи
 бьк'әвьнә ч'ә'ле». 15 Пәтрус ле
 вәгәр'анд у готе: «Ве мәсәле
 мәр'а шьровәкә».

16 Иса гот: «Һун жи һәла һе
 фә'м накьн? 17 Чьма һун фә'м

накьн, чь кө дьчә дев, дәрбази
 нав-дъл дьбә у дәрдык'әвә дәр-
 ва? 18 Ле әw тыштед кө жь дев
 дәртен, әw жь дьл дәртен у һәма
 әв ьн кө мерьв дьһ'әр'ьминьн.
 19 Чьмки жь дьл^ф фькьред хьраб,
 көштьн, зьнек'ари, қави, дьзи,
 дәрәwi, бөхдан дәртен. 20 Әв
 ьн кө мәрьва дьһ'әр'ьминьн,
 ле дәстнәшушти нанхварьн
 мәрьва наһ'әр'ьминә».

**Бавәрийа к'өлфәта
 кәнани^ф**
(Марқос 7:24-30)

21 Иса р'абужь we дәре чу али-
 йе Сур у Сайде. 22 У ва к'өлфә-
 тәкә кәнани^ф жь ван дәра һат,
 кьрә гази у готә Wi: «Хөдан,
 Көр'е Давьд, мьн wәрә р'ә'ме.
 Qиза мьн щьна дьк'әвә, гәләки
 щәфе дьбинә». 23 Ле Әwi шаба
 we нәда. Шагьртед Wi незики
 Wi бун һиви же кьрьн у готьн:
 «Тыштәки бежә ве, бьра дури
 мә к'әвә, чьмки пәй мә к'әтийә
 дькә қар'ә-қар'». 24 Әwi шаб да
 у гот: «Әз т'әне бона пәзед мала
 Исраелейә ондабуйи һатьмә
 шандьне». 25 Ле әw к'өлфәта
 һат хwә авитә ньге Wi у готе:
 «Хөдан, али мьн бькә!» 26 Әwi

* 15:9 Ишайа 29:13.

ль we вэгэр'анд у готе: «Эв нэ р'астэ, wэки нане бэр зар'а хьлдън у бавежънэ бэр са». ²⁷ Эве жи гот: «Бэле Хөдан, нэ сэ жи ван хурькед кӧ жь сьфра хwэйе ван дьк'эвьнэ э'рде дьхwьн?» ²⁸ Wi чахи Иса ле вэгэр'анд у готе: «Э'вде, бawэрийа тэ мэзын э. Бьра анэгори хwэстына тэ тэр'а бэ». Hэма жь we дэме қиза we қэнщ бу.

Қэнщкьрына гэлэка

²⁹ Иса жь wьр чу бэр гола Щэлиле, р'абу сэре ч'ийе р'унышт. ³⁰ Э'лалэтэкэ гьран hatэ шэм Wi, кӧ т'эви хwэ гэлэк сәқәт, кор, лал, шылушә'т у нэхwөшед майин анибун у авитьнэ бэр п'ийед Иса. Эви жи әw қәнщ кьрын. ³¹ Гава э'лаләте дит кӧ лала хэбәр дан, шылушә'т қәнщ бун, сәқәт гәр'ийан у ч'ә'ве кора вәбун, зәндәгьрти ман у пәсьне наве Хwөдейе Исраеле дан.

Иса чар h'эзара т'ер дькә

(Марқос 8:1-10)

³² Иса гази шагьртед Хwэ кьр у гот: «Гӧне Мьн ве э'лаләте те. Эва се р'ож э т'эви Мьн э у тыштәки вани хварьне т'ӧнә. Эз нахwазьм ван бьр'чи вәр'екьм кӧ р'ева дьле ван хwәва

hәр'ә». ³³ Шагьртед Wi жер'а готьн: «Ль ве бәр'ийе әме жь к'ӧ һақас нан биньн, wэки әве э'лаләта гьран т'ер кьн?» ³⁴ Иса ванар'а гот: «Чәнд нане wэ һәнә?» Wана гот: «H'әфт нан у чәнд мә'сийед һур».

³⁵ Иса э'мьр кьр кӧ э'лаләт сәр э'рде р'уне. ³⁶ Эви һәр һ'әфт нан у әw мә'си һьлдан шыкьри да у кәркьрын. Паше данә шагьрта, шагьрта жи данә э'лаләте. ³⁷ H'әмуяа жи т'ер хвар у һ'әфт зәмбил жи т'ьжи хурькед бәрмайи бәрәв кьрын. ³⁸ Эвед кӧ хварьн, пештьри жьн у зар'а, wәкә чар һ'эзар мери бун. ³⁹ Паше Эви э'лаләт вәр'екьр, к'әтә қәйькәке у hatэ синоре Мөгәдане.

К'әрәмәтәке чава нишан

жь ә'змен дьхwазьн

(Марқос 8:11-13;

Луқа 12:54-56)

16 ¹Ферьси у садуқи һатьнә шэм Wi кӧ Wi быщер'ьбиньн у же хwэстын кӧ жь ә'змана нишанәке нишани wана кә. ²Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Гава дьбә евар, һун дьбежьн: <Һәwa we хwәш бә, чьмки ә'зман сор буйә». ³Ле сәре сьбәһе дьбежьн: <Иро һәwa we хwәш

нибэ, чьмки э'зман хөмам у сор э». Һун р'уйе э'змен э'нөнэ дькын кө һөвайе чава бэ, ле нишанед зэмана э'нөнэ накын*. 4 Ньсьле хьраб у хальфи нишанэке дь-хвазэ, ле жер'а нишанэкэ дьн найе дайине, пештьри нишана Уньс п'ехэмбэр». У Эви эв һыштын у чу.

Һэвиртьр'шке ферьси у садуқийа

(Марқос 8:14-21)

5 Гава шагъртед ви дэрбази ви али бун, бир кьрын хвэр'а нан һьлдана. 6 Иса ванар'а гот: «Мьрати хвэ бьн, һ'эвза хвэ жь һэвиртьр'шке ферьси у садуқийа бькьн». 7 Ле эвана нав һэвда хэбэр дьдан у дьготын: «Нане мэ т'өнэ, лэма аһа дьбежэ». 8 Ле эв йэк Исава э'ян бу у гот: «Кем-бавэрно! Һун чьма нав һэвда хэбэр дьдьн, кө нане вэ т'өнэ? 9 Һун һе фэ'м накьн? Найе бира вэ, чава пенщ нана т'ера пенщ һ'эзар мэрьва кьр у вэ чэнд сэлэ бэрмайи һьлдан? 10 У һ'эфт нана жи т'ера чар һ'эзар мэрьва кьр у вэ чэнд зэмбил бэрмайи

һьлдан? 11 Һун чава фэ'м накьн, вэки Мьн бона нан вэр'а нэгот? Ле бона вэ йэке, кө һун һ'эвза хвэ жь һэвиртьр'шке ферьси у садуқийа бькьн».

12 Шагърта һьнге фэ'м кьр, вэки Эви бона һэвиртьр'шке нан ванр'а нэгот, кө һ'эвза хвэ бькьн, ле жь һинкьрна ферьси у садуқийа.

Пэтрус шэ'дэтийе ль сэр Иса дьдэ

(Марқос 8:27-30; Лука 9:18-21)

13 Иса чу алийе Қэйсэрийа Филипойе у жь шагъртед Хвэ пьрси: «Бь т'эхмина мэрьва Көр'е Мерьв к'и йэ?» 14 Вана гот: «Һьнэк дьбежьн <Йуһ'эннайе нь-хөмдар э>, һьнэкед дьн дьбежьн <Елийас э>, ле һьнэкед майин жи дьбежьн <Йерэмийа йэ, йан жи йэк жь п'ехэмбэра йэ>».

15 Эви жь ван пьрси: «Ле һун чь дьбежьн? Бь т'эхмина вэ Эз к'и мэ?» 16 Шьмһ'ун-Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Тө Мэсиһ и, Көр'е Хвэдейе сах». 17 Иса ле вэгэр'анд у готе: «Хвэзи ль тэ, Шьмһ'уне көр'е Йуһ'энна*,

* 16:3 Нав һьнэк дэстньвисарада жь р'еза 2-а һ'эта йа 3-а т'өнэйэ.

* 16:17 Бь йунани хэбэр бь хэбэр «көр'е Йона» ньвисар э. Бь зьмане арами «Йона» көрткьрна наве «Йуһ'энна» у «Уньс» э.

чъмки хун у гошт эв йэк э'йани тэ нэкрън, ле Баве Мъни э'з-мана. ¹⁸Эз тэр'а дьбежъм, кô тô Пэтрус* и, ава готи қэяк и у ль сэр ви қэяйи Эзе щывина^ф Хвэ чекъм у қэвата мърне ве пе нькарьбэ. ¹⁹У Эзе к'ълитед П'адшатийа Э'змана бьдъмэ дэсте тэ у чь кô тô ль сэр э'рде гьреди, э'зманада жи ве гьредаий бэ у чь кô тô ль сэр э'рде вэки, э'зманада жи ве вэкъри бэ».

²⁰Һынге Иса т'эми шагьртед Хвэ кър, вэки кэсир'а нэбежън, кô Эв Мэсиһ э.

**Иса дэрһэқа шэфа
у мърна Хвэда дьбежэ**

(Марқос 8:31–9:1;

Луқа 9:22–27)

²¹Пэй ве йэкер'а Иса дэстпекър шагьртед Хвэр'а э'йан кър кô гэрэке Эв һэр'э Оршэлиме, жь алийе р'успийа^ф, сэрэкед к'аһина у қанунзанада гэлэк шэфа бьк'ышинэ у бе кôштъне, ле р'ожа сьсийа жь мърне р'абэ.

²²Ле Пэтрус Эв да алики, ле һьлат у готе: «Дури һьндава Тэ, Хôдан! Эв тышт т'ô шар ль Тэ нэқэшьмэ!» ²³Иса сэр Пэтрус-

да вэгэр'ийа у готе: «Жь бэр ч'э'ве Мън бэтавэбэ, Щьно! Тô бона Мън п'ышкбун и, чъмки эв нет-фькьра тэ нэ жь Хвэде йэ, ле жь мэръвайе йэ».

²⁴Һынге Иса шагьртед Хвэр'а гот: «Һэгэр йэк дьхвазэ ль пэй Мън бе, бьра хвэ инк'ар кэ, хаче хвэ һьлдэ у ль пэй Мън бе.

²⁵Чъмки к'и кô дьхвазэ э'мьре хвэ хьлаз кэ, эве онда кэ у к'и кô э'мьре хвэ бона Мън онда кэ, эве бьбинэ. ²⁶Чь фэйдэ һэгэр мэръв т'эмамийа дьнйайе қазьнщ кэ, ле э'мьре хвэ онда кэ? Йан жи мэръв чь дькарэ бэр э'мьре хвэва бьдэ? ²⁷Чъмки Кôр'е Меръв ве бь р'умэта Баве Хвэ т'эви мьляк'этед Хвэ бе. Һынге ве анэгори э'молед һэр кэси бьдэ ван*. ²⁸Эз р'аст вэр'а дьбежъм, һьнэкед ль вьр сэкьни һэнэ ве мърне нэбиньн, һ'эта кô Кôр'е Меръв бь П'адшатийа Хвэва те нэбиньн».

**Шагьрт Иса нава нур
у р'умэтеда дьбиньн**

(Марқос 9:2–13; Луқа 9:28–36)

17 ¹Пэй шэш р'ожар'а Иса т'эви Хвэ Пэтрус, Ақуб

* ^{16:18} «Пэтрус» бь зьмане йунани те фэ'мкърне: «Қэя» йан «кэвьр».

* ^{16:27} Зэбур 62:12.

у бьре ви Йуһ'энна һьлдан у р'акьрьнэ ч'ийаки бьльнд, ль вьр эв т'эне бун. ²Һьнге р'энге Ви ль бэр ч'э'ве ван һатэ гөһастьне. Р'уйе Ви мина тэ'ве бьрьқи у к'ьншед Ви жи мина нуре чил-қэрқаш бун. ³Ньшкева Муса у Елйас ванва хойа бун у т'эви Ви хэбэр дан. ⁴Һьнге Пэтрус Исар'а гот: «Хөдан! Чава р'ьнд э кө эм вьр ьн! Һэгэр Тө бьхвази, эзе се һ'олька ль ве дэре чекьм, йэке Тэр'а, йэке Мусар'а, йэке жи Елйаср'а».

⁵Әви һе хэбэр дьда, ньшкева э'врэки р'онайи һат у сэр ван кьрэ си, дэнгэк жь э'вр һат у гот: «Әв э Көр'е Мьни дэлал, кө Әз же р'азии мэ. Гөһдарийа Ви бькьн!» ⁶Гава шагьрта эв дэнг бьһист, дэвэр'уйа чун у р'ьсасе эв гьртьн. ⁷Ле Иса незики ван бу, дэст да ван у гот: «Р'абьн, нэтьрсьн». ⁸Вана жи сэре хвэ бьльнд кьр у пештьри Иса кэсэк нэдитьн.

⁹Чахе жь ч'ийе дьһатьнэ хваре, Иса т'эми да ван у гот: «Әв дитьна кө вэ дит кэсир'а нэбежьн, һ'эта кө Көр'е Мерьв жь нав мьрийа р'анэбэ». ¹⁰Шагьртед Ви же пьрсин: «Ле чьма қанунзан

дьбежьн пешийе гэрэке Елйас бе?»* ¹¹Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Р'аст э, пешийе Елйасе бе у һэр тышти ве диса бинэ ши. ¹²Ле Әз вэр'а дьбежьм, кө Елйас һатийэ жи, ле эв нас нэкьрьн у чава кө хвэстын, өса сэре ви кьрьн. Ве өса жи сэре Көр'е Мерьв бькьн».

¹³Һьнге шагьрта фэ'м кьр, кө бона Йуһ'эннайе ньхөмдар ванар'а гот.

**Иса көр'ькэки шьнак'эти
қәнш дькэ**

(Марқос 9:14-29;

Луқа 9:37-43а)

¹⁴Чахе һатьнэ шэм э'лалэте, мэрвьэк незики Иса бу, бэр чок да у готе: ¹⁵«Хөдан, ль көр'е мьн вэрэ р'э'ме! Әв һиве^ф дьк'эвэ у гэлэки шэфа дьбинэ. Шарна дьк'эвэ нава агьр у шарна жи нава аве. ¹⁶Мьн эв ани щэм шагьртед Тэ, ле вана нькарьбу эв қәнш кьра». ¹⁷Иса гот: «Ньсьле нэбаһэр у хальфи! Һ'эта к'энге Әзе т'эви вэ бьм? Һ'эта к'энге Әзе вэ сэбьр кьм? Әви биньнэ вьр шэм Мьн». ¹⁸Иса ле һьлат, шьн же дэрк'эт, көр'ьк пер'а-пер'а қәнш бу.

* 17:10 Малахи 4:5.

¹⁹ Ынге шагьрт т'эне хатьнэ шэм Иса у же пьрсин: «Мэ чьма нькарьбу эw шьн дэрхьста?»
²⁰ Иса готэ ван: «Бона кем-бавэрийа вэ. Эз р'аст вэр'а дьбежъм, хэгэр бавэрийа вэ вэкэ һ'эбэкэ т'охьме хэрдале һэбэ, хуне ви ч'ийайир'а бе-жън: <Жь вьр дэрбази ви али бэ!> у we дэрбаз бэ. У бона вэ тыштэки нэбуйине we т'өнэбэ.
²¹ Ле эв шьсьне һа пе тыштэки дьн дэрнайе, пештьри бь дөа у бь р'ожийа»*.

**Иса диса дэрһөқа
 мьрна хвэда дьбежэ**

(Марқос 9:30-32;
 Луқа 9:43б-45)

²² Гава шагьрт Щэлиледа шьвийан, Иса ванар'а гот: «Көр'е Мерьв we бьк'эвэ дэсте мэрьва, ²³ эwe Ви бькөжън, ле р'ожа сьсийа we р'абэ». У эвана гэлэки бэр хвэ к'этын.

Хэршдайна п'арьстгөһе

²⁴ Чахе эw хатьнэ Көфэрна-һуме, хэршгьред дөзиве бона п'арьстгөһе* хатьнэ шэм Пэтрус

у готьне: «Дэрсдаре вэ хэрше дөзиве над?»²⁵ Эwi гот: «Бэле». Чахе Пэтрус хатэ мале, пешийе Иса жь wi пьрси: «Шьmh'ун! Тө чава т'эхмин дьки? П'ад-шед дьнайе хэрш йан бац жь к'е дьстиньн, жь бажарванед хвэ, йан жь хэриба?»²⁶ Пэтрус готе: «Жь хэриба». Иса готэ wi: «Кө өса йэ бажарван аза нэ. ²⁷ Ле wэки эм ван п'ышк^ф нэжън, һэр'э голе шэwке бавеже у мэ'сийе пешьн кө дэр-дьк'эвэ, бьгьрэ дэве wi вэкэ у те налэки чарзиве бьбини. Эwi һьлдэ, дэwса Мьн у хвэ бьдэ ван».

К'и йө йе һэри мэзын?

(Марқос 9:33-37; Луқа 9:46-48)

18 ¹ Ви чахи шагьрт хатьнэ шэм Иса у готьне: «Ль нав П'адшатийа Э'зманада к'и йө йе һэри мэзын?»² Иса зар'окэк гази шэм Хвэ кьр, эw нав ванда да сэкьнандьне ³ у гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежъм, хэгэр хун вэнэгэр'ьн у нэбьнэ мина зар'ока, хун т'ө шар на-к'эвьнэ П'адшатийа Э'змана.

* ^{17:21} Нав дэстньвисаред һэрэ қэншда р'еза 21-е т'өнэ.

* ^{17:24} Ль гора Қануна Муса налэки «дөзиве» чава хэрш бона п'арьст-гөһе дьдан (Дэрк'этын 30:13).

⁴Аwa к'и кӧ мина ве зар'оке хwэ бьч'ук кэ, эw э йе һәри мэзын П'адшатиya Э'зманада. ⁵У к'и кӧ зар'окэкэ аһа бь наве Мьн қәбул кэ, эw Мьн қәбул дькэ.

Жьр'едәрхьстьн

(Марқос 9:42-48; Луқа 17:1-2)

⁶Ле к'и кӧ жь ван бьч'ука йәки, йе кӧ бawәрийа хwэ Мьн тинэ жь р'е дәрхэ, бир'а һе қәнш э, wәки бәрашәк стуйе вива бе гьредане у бьне бә'реда бьхәньқә. ⁷Wәй ль дьнйайе, бона әвед кӧ мәрьва жь р'е дәрдьхн. Набэ кӧ эw тышт нәбьн, ле wәй ль wi кӧ мәрьв бь wi жь р'е дьк'эвьн.

⁸Һәгәр дәсте тә йан ньге тә, тә жь р'е дәрхэ, wi жекэ у жь хwэ бавежә. Бона тә һе қәнш э кӧ тӧ қоп йан сәқәт бьк'әви жийине, нә кӧ дӧ дәст йан дӧ ньгед тә һәбьн у бейи авитьне нава агьре һ'әта-һ'әтайе. ⁹У һәгәр ч'ә'ве тә, тә жь р'е дәрдьхэ, wi дәрхэ у бавежә. Бона тә һе қәнш э кӧ тӧ бь ч'ә'вәки бьк'ә-ви жийине, нә кӧ бь дӧ ч'ә'ва бейи авитьне нава агьре доже.

Мәсәла пәза ондабуйи

(Луқа 15:3-7)

¹⁰Һаш жь хwэ һәбьн кӧ һун жь ван бьч'ука йәки беһөрмәт нәкьн, чьмки Эз wәр'а дьбежьм, кӧ мьлйак'әтед ван ль э'змана т'ьме р'уйе Баве Мьни э'змана дьбиньн. ¹¹Кӧр'е Мерьв һат кӧ йе ондабуйи бьгәр'э у хьлаз кә*. ¹²Һун чава т'әхмин дькьн? Һәгәр сәд пәзед мәрьвәки һәбьн у йәк жь ван онда бә, әве нод нәһа нәһелә ч'ийа-банийа у нәчә кӧ йа ондабуйи бьгәр'ә? ¹³Ле гава бьбинэ, эз р'аст wә-р'а дьбежьм, әве бона we һе гәләки ша бә, нә кӧ бона нод нәһед дьнә кӧ онда нәбунә. ¹⁴Ӧса жи Баве wәйи* э'змана нахwазә кӧ жь ван бьч'ука йәк онда бә.

Бьре кӧ гӧнә дькә

(Луқа 17:3)

¹⁵Һәгәр бьре тә нәһәқийе ль тә* бькә, гава тӧ у әw т'әне нә, wi ширәт кә. Һәгәр әви гӧһдарийа тә кьр, иди тә бьре хwэ қазьнш кьр. ¹⁶Ле һәгәр

* 18:11 Нав дәстньвисаред һәрә қәншда р'еза 11-а т'ӧнә.

* 18:14 Нав һьнәк дәстньвисарада дәwса «wә» «Мьн» һәйә.

* 18:15 Нав һьнәк дәстньвисарада «ль тә» т'ӧнә.

гöндарийа тэ нэкър, йэки йан дөдöйед дьн жи т'эви хвэ һьлдэ, вэки: «Бь дэве дө йан се шэ'да һэр тышт избат бэ»*. 17 Ле һэгэр эви гöндарийа ван жи нэкър, шьвинер'а^ф бежэ. У һэгэр гöндарийа шьвине жи нэкър, бьра эв бона тэ бьбэ мина п'утп'арьст у хэршгьра.

18 Эз р'аст вэр'а дьбежым, чь кө һун сэр э'рде гьредьн, ль э'змен жи ве гьредаи бэ у чь кө һун ль сэр э'рде вэкьн, ль э'змен жи ве вэкьри бэ.

19 Диса Эз р'аст вэр'а дьбежым, һэгэр дөдö жь вэ ль сэр э'рде бь т'ьфац бона тыштэки дөа бькьн у бьхвазьн, Баве Мьни э'змана ве бьдэ вэ. 20 Чьмки к'идэре дө йан се мэрвь бь наве Мьн быщвьн, Эз ль вьр нава ванда мэ».

Мэсэла бона бахшандьн у нэбахшандьне

21 Ёнге Пэтрус незики Ви бу у готе: «Хөдан. Гава бьре мьн нэхэдийе ль мьн бькэ, гэрэке эз чэнд щара бьбахшиньме,

һ'эта һ'эфт щара?» 22 Иса готэ ви: «Эз набезьмэ тэ һ'эта һ'эфт щара, ле һ'эта һ'эфте щара һ'эфт*». 23 Чьмки П'адшатиа Э'змана мина ве йэке йэ: П'адшаки хвэст т'эви хөламед хвэ һэц-һ'эсабе хвэ р'аст кэ. 24 Гава дэст бь һ'эсаба кьр, йэк анинэ шэм ви, кө дэхэ һ'эзар тэлантэ* дэйндаре ви бу. 25 Ле чьмки нькарьбу дэине хвэ бьда, хвэйе ви э'мыр кьр, кө эв, жьна ви, зар'ед ви у һ'эму һэбука ви бенэ фьротане, кө дэине ви бе дайине. 26 Ёнге хөлам дэвэр'уйа чу ньге ви, лава же кьр у гот: «Ль мьн сэбьр кэ. Эзе һ'эму жи ль тэ вэгэр'иньм». 27 Гөне хвэйе ви ль ви һат, эв бэр'да у дэине ви жи бахшанде.

28 Ле чахе эв хөлам дэрк'эт, р'асти хөлам-һэвалэки хвэ һат кө сэд зиви^ф* дэйндаре ви бу, дэст кьрэ хэнэце у готе: «Тө чьцаси дэйндаре мьн и бьдэ!» 29 Ёнге һэвалэ хөлам хвэ авитэ ньге ви, же лава кьр у готе: «Ль мьн сэбьр кэ. Эзе ль тэ вэгэр'иньм». 30 Ле эви

* 18:16 Қануна Дөщари 19:15.

* 18:22 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Һ'эфте у һ'эфт».

* 18:24 Қимэте тэлантэки һэце п'алэки панздэх сала зедэтьр бу.

* 18:28 Қимэте зивэки вэкэ р'ожхэбатэкэ п'ала бу.

gõh нэда ви, чу әв авитә кәле, һ'әта кӧ әв дәйнә хвә бьдә. ³¹ Чахе хӧлам-һәвалед вийә дьн әв йәк дитьн, гәләки бәр хвә к'әтн у чун хвәйе хвә-р'а тыштед кӧ қәшьмибу гьли кьрн. ³² Ђнгә ахайе ви газиви кьр у готе: «Хӧламе хьраб! Мьн һ'әму дәйнә тә бахшандә тә, бона we йәке кӧ тә лава жь мьн кьр. ³³ Ле жь тә нәдык'әт кӧ тӧ жи ль хӧлам-һәвале хвә бьһатайи р'ә'ме чава кӧ әз тә һатьмә р'ә'ме?» ³⁴ У ахайе ви һерс к'әт, әв да дәсте зӧлмдаред кәле, һ'әта кӧ һ'әму дәйнә хвә вәгәр'инә. ³⁵ Ӗса жи Баве Мьни Әзманә we ль сәре вә һәр йәки бькә, һәгәр һун бь дьл нәбахшиньнә бьре хвә».

Пьрса жьнбәр'дане

(Марқос 10:1-12)

19 ¹ Чахе кӧ Иса әв хә-бәр сәр һәвда анин, жь Щәлиле дәрк'әт һатә синоре Щьһустане, ви али ч'әме Урдӧне. ² Гәләк ә'лаләт ль пәй

Ви чун у Әви ль we дәре әв қәнщ кьрн. ³ Жь ферьсийа һьнәк незики Ви бун у бона щер'ьбандьне же пьрсин: «Гәло ль гора Қануне р'аст ә, кӧ бона һәр мә'нике мер жьна хвә бәр'дә?» ⁴ Әви шаба ван да у гот: «Wә нә хвәндийә, сәре серида Ә'фьрандар әв қьсьме мер у жьнеда хӧльқандьн?»* ⁵ у гот: «Бона ве йәке мер we де у баве хвә бьһелә, хвә ль жьне бьгьрә у һәр дӧ we бьбьнә бә-дәнәк»*. ⁶ Ава иди әв нә дӧдӧ нә, ле бәдәнәк ьн. Бона ве йәке әвед кӧ Хвәде кьрнә йәк, бьра мәрвь жь һәвдӧ нәқәтинә».

⁷ Вана жер'а гот: «Ле чьма Муса т'әми кьр, кӧ мер к'аха-за жьнбәр'дане бьдә жьне у we бәр'дә?»* ⁸ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Муса жь дәст сәрһ'ьшки-йа вә изьн да вә кӧ һун жьнед хвә бәр'дн. Ле сәрида нә ӧса бу. ⁹ Әз вәр'а дьбежьм, к'и кӧ бе сәбәбийа қавийе жьна хвә бәр'дә у йәкә дьн бьстинә, әв зьнек'арийе дькә*».

* ^{19:4} Дәстпәбун 1:27; 5:1-2.

* ^{19:5} Дәстпәбун 2:24.

* ^{19:7} Қануна Дӧщари 24:1-4.

* ^{19:9} Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У к'и кӧ йа бәр'даийи бьстинә зьнек'арийе дькә».

¹⁰ Шагъртед Ви жер'а готын: «Һэгэр нав жьн у мердагыштэки аһа һэйә, һе қәнш э вәки қәт нәзәвьшьн». ¹¹ Иса ванр'а гот: «Һәр кәсир'а әв йәк дәст надә, ле т'әне ванр'а к'ижанар'а һатийә дайине. ¹² Чьмки нәмер^ф һәнә, кә жь зькмакийеда өса бунә у нәмер жи һәнә, кә жь дәсте мәрьва бунә нәмер у нәмер жи һәнә, кә бона П'адшатийа Ә'змана вана хвә нәмер кьрын. К'ер'а әв йәк дәст дьдә, бьра өса жи бькә».

Иса дөа зар'ока дькә

(Марқос 10:13-16;

Луқа 18:15-17)

¹³ Ынге зар'ок анинә шәм Иса, кә дәстед Хвә дайнә сәр ван у дөа ль ван бькә. Ле шагъртед Ви ль йед данин һьлатьн. ¹⁴ Иса гот: «Бьра әв зар'ок бенә шәм Мьн, пешийа ван нәгьрын, чьмки П'адшатийа Ә'змана п'ара йед өса йә». ¹⁵ У Иса дәстед Хвә данинә сәр ван у жь вьр чу.

**Хортәки дәвләти ль жийина^ф
һ'әта-һ'әтайе дьгәр'ә**

(Марқос 10:17-31;

Луқа 18:18-30)

¹⁶ Ынге йәк незики Ви бу у готе: «Дәрсдар! Әз чь қәншийе бькьм, вәки жийина һ'әта-һ'әтайе вар бьм?» ¹⁷ Әви жер'а гот: «Тө чьма бона қәншийе жь Мьн дьпьрси?»* Т'әне Йәки қәнш һэйә. Ле һэгәр тө дьхвази, бьк'әви жийина һ'әта-һ'әтайе, т'әмийед Хвәде хвәй кә». ¹⁸ Әви жь Иса пьрси: «К'ижан ьн?» Иса готе: «Нәкөжә, зьнек'арийе нәкә, нәдьзә, шә'ләтийа дәрәв нәдә, ¹⁹ қәдьре де у баве хвә бьгьрә* у һәвалә хвә вәкә хвә һ'ыз бькә**». ²⁰ Хорт жер'а гот: «Мьн әв һ'әму хвәйи кьрынә. Иди чь кемасийа мьн һэйә?» ²¹ Иса готе: «Һэгәр тө дьхвази к'амьл би, һәр'ә һәбука хвә бьфьрошә бьдә фәқира, һнге хьзна тә we ль ә'змана һәбә. У пәй мьн вәрә». ²² Гава хорт әв хәбәр бьһистьн, бәр хвә к'әт у чу, чьмки гәләк һәбука ви һәбу.

* 19:17 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Тө чьма Мьнр'а қәнш дьбежи?»

* 19:19 Дәрк'әтьн 20:12-16; Қануна Дөшари 5:16-20.

** 19:19 Қануна К'аһинтийе 19:18.

23 Һынге Иса готә шагъртед Хвә: «Эз р'аст вәр'а дьбежъм, дәвләтийар'а зә'мәт ә кө бык'эвнә П'адшатийа^ф Ә'змана. 24 Эз диса вәр'а дьбежъм, дәвә we қола дәрзийер'а he р'ь'әт дәрбаз бә, нә кө дәвләти бык'эвә П'адшатийа^ф Хвәде».

25 Гава шагърта әв йәк бьхист, гәләки ә'щәбмайи ман у готын: «Иди к'и дькарә хьлаз бә?» 26 Иса ль ван ньһер'и у гот: «Әw тышт жь дәсте мерьв найе, ле Хвәде һәр тышти дькарә бькә».

27 We гаве Пәтрус ле вәгә-р'анд у готе: «Ава мә һ'әму тышт һьштиә у пәй тә һатнә, ле ахьрийа мә we чава бә?» 28 Иса готә ван: «Эз р'аст вәр'а дьбежъм, гава Көр'е Мерьв Дьнйа Нуда ль сәр т'әхте Хвәйи р'умәт р'уне, һунед кө ль пәй Мьн тен, сәр донздәһ к'өрсийа р'унен у диwana донздәһ қәбилед^ф Исраеле бькьн. 29 У һ'әмуийед кө мала хвә, йан бьред хвә,

йан хушкәд хвә, йан баве хвә, йан дийа хвә, йан жьна хвә*, йан зар'ед хвә, йан ә'рдед хвә бона наве Мьн һьштнә, әвә сәд қат бьстинә у we жийина һ'әта-һ'әтайе жи вар бә. 30 Ле гәләкәд пеш we бьбьнә паш у йед паш we бьбьнә пеш».

**П'алед р'әздә^ф тьрийа
у һәқе ван**

20 1 «П'адшатийа Ә'змана мина ве йәке йә: Мәрьвәки хвәйимьлк' сьбәһе зу р'абу, вәки бона р'әзе^ф тьрийед хвә п'ала бьгьрә. 2 Әви п'алар'а р'оже зивәк қьрар кьр у әw шандьнә нава р'әзе хвә. 3 Незики сьһ'әта нәһа* дәрк'әт, һьнәкәд дьнә кө базарәдә бәтал сәкьнибундितьн 4 у готә ван: «Һун жи һәр'ьнә нава р'әзе мьн у чь һәқе вә йә, әзе бьдьмә вә». Әw жи чун. 5 Диса сьһ'әта донздәһа у сьһ'әта сьсийа дәрк'әт у оса кьр. 6 У незики сьһ'әта пенша дәрк'әт, һьнәкәд дьн жи кө

* 19:29 Нав гәләк дәстньвисаред һәрә қәншда «йан жьна хвә» т'өнә.

* 20:3 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сьһ'әта сьсийа». Ле ви чахи ль гора ә'дәте шьһуйа сьһ'әта сьсийа бь сьһ'әта иройин сьһ'әта нәһайә сьбәһе зу йә. Бона шьһуйа, һынге сьһ'әт дәрк'әтьна р'ожева дәстпедьбу. Оса жи әв шьровәкьрьн бона р'еза 4-а һ'әта 9-а йә.

бэтал сэкьнибун дитьн у готэ ван: «Чьма т'эмамыйа р'оже хун ль вьр бэтал сэкьнинэ?»
 7 Вана жер'а гот: «Кэсэки эм п'алэ нэгьртън». Эви вана-р'а гот: «Хун жи хэр'ьнэ нава р'эзе мьн».

8 Гава р'о чу ава, хвэйе р'эз вэк'иле мала хвэр'а гот: «Гази п'ала кэ, хэце ван бьде, жь йед пашьн дэстпекькэ х'эта йед пешьн». 9 Эв п'алед кэ сьх'эта пенша гьртъбун, хатън у хэр йэки зивэк станд. 10 Гава йед пешьн жи хатън, вана т'ьре эве зедэ бьстиньн. Ле вана жи хэр йэки зивэк станд. 11 Гава хэце хвэ стандьн, хьндава хвэйе р'эзда бина хвэ тэнг кьрьн у готън: 12 «Мэ т'эмамыйа гьранийа р'оже у гэрма ве к'ьшанд, ле эвед пашвэхтиге кэ хатън сьх'этэке жи нэхэбьтин, тэ эв хьмбэри мэ кьрьн». 13 Малхе жь ван йэкир'а гот: «Хэвал! Эз нэхэдийе ль тэ накьм. Тэ мьнр'а зивэки қайл нэбууй?» 14 Хэце хвэ бьстинэ у хэр'э. Эз дьхвазьм чава кэ мьн да тэ, өса жи бьдьмэ эве пашьн. 15 Йан изьна мьн ль сэр мале

мьн т'өнэ, чь кэ эз бьхвазьм ве жи бькьм? Йан тэ х'эвсудийе дьки, кэ эз мэр'д ьм?»

16 Бь ви авайи йед паш ве бьбьнэ пеш у йед пеш ве бьбьнэ паш*».

Иса щара сьсийа дэрхэца мьрьна хвэда дьбежэ

(Марқос 10:32-34;

Луқа 18:31-34)

17 Чахе Иса хьлдьк'ьшийа Оршэлиме, т'эне хэр донздэх шагьртед Хвэ т'эви Хвэ бьрьн у р'еда готэ ван: 18 «Бьбьнен! Эм хэвраз дьчьнэ Оршэлиме. Көр'е Мерьв ве бьк'эвэ дэсте сэрэкед к'ахина у қанунзана. Эве жер'а кэштъне дэрхьн 19 у Ви бьдьнэ дэсте нэщъхуйа, вэки қэрфе хвэ ль Ви бькьн, бьдьн бэр қамчийа у хач^ф кьн. Ле р'ожа сьсийа Эве жь мьрьне р'абэ».

Хвэстьна дийа көр'ед Зэбэди

(Марқос 10:35-45)

20 Хьнге дийа көр'ед Зэбэди т'эви хэр дэ көр'ед хвэ хатэ щэм Иса, хвэ авитэ ньге Ви

* 20:16 Нав хьнэк дэстньвисарада эв жи хэйэ: «Чьмки газикьри гэлэк ьн, ле бьжарти хьндьк ьн».

тыштэк же дьхвэст. ²¹ Иса же пьрси: «Тө чь дьхвази?» Эве готэ Ви: «Бежэ, кө эв һэр дө көр'ед мьн ль нав П'адшати́а Тэда, йэк ль мьле Тэйи р'асте, йе дьн жи ль мьле Тэйи ч'эпе р'уне». ²² Ле Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун ньзаньн чь дьхвазын. Гэло һун дькарьн жь we к'асе вэхьын, йа кө Эзе вэхьым?*» Вана готэ Ви: «Бэле, эм дькарьн». ²³ Эви ванар'а гот: «Р'аст э һуне we к'аса Мьн вэхьын, ле изьна ль мьле Мьни ч'эп у р'асте р'уныштьне нэ дэсте Мьнда йэ. Эв ши бона ван ын, к'и-жанар'а алийе Баве Мьнда һатьнэ һазьркьрьне».

²⁴ Гава һэр дөһэ шагьртед дьн эв йэк бьхист, дьле ван жь һэр дө бьра ма. ²⁵ Ле Иса эв гази щэм хвэ кьрын у гот: «Һун заньн кө миред мьлэта сэрдэстийе ван дькьн у гьрэгьред ван һ'өкөми сэр ван дькьн. ²⁶ Ле нава вэда гэрэке өса нибэ. К'и кө нава вэда дьхвэзэ бьбэ йе мэзын, гэрэке бьбэ бэрдэстийе вэ. ²⁷ У к'и кө

нава вэда дьхвэзэ бьбэ пеш, гэрэке бьбэ хөламе вэ, ²⁸ чава кө Көр'е Мерьв нэһатийэ кө жер'а бэрдэстийе бькьн, ле вэки Эв Хвэха бэрдэстийе бькэ у э'мьре Хвэ бьдэ, кө гэлэка бьк'ьр'э».

Иса дө кора қәнш дькэ

(Марқос 10:46-52;

Луқа 18:35-43)

²⁹ Гава эвана жь Эриһайе дэрк'этын, э'лалэтэкэ гьран да пэй Ви чу. ³⁰ Ва дө кор сэр we р'е р'уныштьбун. Гава бьхистьн кө Иса дэрбаз дьбэ, кьрынэ қир'ин у готьне: «Хөдан*, Көр'е Давьд, ль мэ вэрэ р'э'ме». ³¹ Э'лалэте ль ван һьлат, кө дэнге хвэ бьбьр'ьн, ле вана һе кьрэ қир'ин у готьне: «Хөдан, Көр'е Давьд, мэ вэрэ р'э'ме!» ³² Иса сэкьни, гази ван кьр у гот: «Һун чь жь Мьн дьхвазын кө Эз бона вэ бькьм?» ³³ Вана жер'а гот: «Хөдан, бьра ч'э'вед мэ вэбьн». ³⁴ Гөне Иса ль ван һат у дэст дани сэр ч'э'вед ван. Дэстхвэда ч'э'вед ван дитьн, данэ пэй Иса чун.

* ^{20:22} Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Йан бь we ньхөмандьне бенэ ньхөмандьне, кө Эзе бемэ ньхөмандьне?»

* ^{20:30} Нав һьнэк дэстньвисарада «Хөдан» т'өнэ.

**Иса бь р'умэт
дык'эвэ Оршэлиме**

(Маркос 11:1-11; Лука 19:28-38;

Йуһ'анна 12:12-19)

21 ¹Гава эв незики Оршэлиме бун, хатьнэ гонде Бэйтфаше, ч'ийайе^ф Зэйт'уне. Ынгге Иса дө шагьртед Хвэшандьн ²у ванар'а гот: «Һэр'ьнэ ви гонде пешбэри хвэ у һуне к'эрэкэ гьредайи щэ'шьк бэр бьбиньн. Ван к'эра вэкьн биньнэ щэм Мьн. ³Һэгэр йэк вэр'а тыштэки бежэ, һун бержьн: «Хөданр'а лазьм ьн» у эвэ зу ван бышинэ».

⁴Эва өса қэшьми, кө эв готьна бь заре п'ехэмбэр бе сери:

⁵ «Бежьнэ бажаре Сийоне^ф:
«Ва П'адше тэ те щэм тэ,
бэрбьһер, ль к'эре
у щэ'шька к'эре сийарбуйи*».

⁶Шагьрт чун у чава кө Иса т'эми дабу ван өса кьрын. ⁷К'эр у щэ'шьк анин, к'ьнщед хвэ авитьнэ сэр ван у Эв ль ван

сийар бу. ⁸Э'лалэтэкэ гьран к'ьнщед хвэ сэр р'е р'адьхьстьн, һьнэка жи ч'ьқыле дара дыбьр'ин у сэр р'е р'адьхьстьн. ⁹Э'лалэта кө ль пешийа Ви у ль пэй Ви дычу, дыкьрэ кир'ин у дьгот: «Һосанна^ф Көр'е Давьдр'а! Бьмбарэк э Эве кө бь наве Хөдан те!»* Һосанна Йе Һэри Жорьнр'а!***»

¹⁰Гава Иса к'этэ Оршэлиме, т'эмамайа бажер һ'эжийа у пьрсин: «Эв к'и йэ?» ¹¹Э'лалэте гот: «Эва Исайе П'ехэмбэр э, жь Ньсрэта Щэлиле».

Иса п'арьстгэһеда

(Маркос 11:15-19; Лука

19:45-48; Йуһ'анна 2:13-22)

¹²Иса к'этэ п'арьстгэһе у һ'эмуйед кө п'арьстгэһеда т'өшарэти^ф дыкьрын дэрхьстьн. Т'эхтед п'эрэгөһер'а у к'өрсийед кэвоткфьроша вөлгэр'андьн ¹³у готэ ван: «Ньвисар э: «Мала Мьн мала дөа we бе һ'эсабе*», ле вэ эв кьрийэ «шкэфта қачаха!»***»

* 21:5 Зэкэрийа 9:9; Ишайа 62:11.

* 21:9 Зэбур 118:25-26.

** 21:9 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Һосанна бьльндайийеда». «Бьльндайи» бэ'са шийе Хвэде дыкэ.

* 21:13 Ишайа 56:7.

** 21:13 Йерэмийа 7:11.

14 Ль вьр п'арьстгәһеда кор у сәғәт һатһнә шәм Ви у Әви әв қәнш кьрһн. 15 Ле гава кә сәрәкед к'аһина у қанунзана әв к'әрәмәтед кә Иса кьрһн дитһн у өса жи әв зар'ед кә п'арьстгәһеда дькьрһнә қир'ин у дьготһн: «Һосанна Көр'е Давьдр'а!» һерс к'әтһн 16 у готһнә Ви: «Тө дьбьһейи әв чь дьбежһн?» Иса ванаp'а гот: «Бәле. Вә қәт нәхвәндийә кә: «Тә бь заред т'ьфал у дәргуша пәсьндайин ани сери?»*»

17 У Әви әв ль вьр һьштһн, жь бажер дәрк'әт, чу Бәйтанһайе у шәв ль вьр ма.

Дара һежирейә һ'ышкбуйи

(Марқос 11:12-14, 20-24)

18 Сьбәһе зу, чахе Әв вәгәp'ийа бажер, бьр'чи бу. 19 Сәрp'е дарәкә һежире дит, незикки we бу, ле пештьри бәлга^ф тыштәки дьн пева нәдит у дарер'а гот: «Жь вьр шунда тө һ'әта-һ'әтайе бәр нәди!» У дар пер'а-пер'а һ'ышк бу.

20 Гава шагьрта әв йәк дит, зәндәгьрти ман у готһн: «Чава әв дара һежире пер'а-пер'а

һ'ышк бу?» 21 Иса шаба ван да у гот: «Әз p'аст вәр'а дьбежһм, һәгәр бавәрийа вә һәбә у дөдльи нәбһн, һуне нә т'әне чь кә һатә сәре ве дара һежире бькьһн, ле һәгәр һун ви ч'ийайир'а жи бежһн: «P'абә хвә бавежә бә're», we бьбә. 22 Һәгәр бавәрийа вә һәбә, һун чь кә нава дөада бьхвазьһн, һуне бьстиньһн.»

Пьрса дәрһәқа һ'өкөме Исада

(Марқос 11:27-33; Луқа 20:1-8)

23 Гава Әв һатә п'арьстгәһе у шьмәт һин кьр, сәрәкед к'аһина у p'успийед шьмәте һатһнә шәм Ви у готһне: «Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? У к'е әв һ'өкөм дайә Тә?» 24 Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Әзе жи тыштәки жь вә бьпьрсьм. Һәгәр вә шаба Мьн да, Әзе жи вәр'а бежһм Әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм. 25 Һ'өкөме ньхөмандьна Йуһ'әнна жь к'ө бу, жь ә'змен бу, йан жь мәрьва бу?» Әвана нав һәвда шешьрин у готһн: «Һәгәр әм бежһн: «Жь ә'змен бу», Әwe мәр'а бежә: «Ле вә

* 21:16 Зәбур 8:2.

чъма эw бawэр нэкър?»²⁶ Ле хэгэр эм бежън: «Жь мэръва бу», эм жь э'лалэте дьтърсын, чъмки х'эмуйа қэбул дькър кô Йуh'энна п'ехэмбэр бу». ²⁷ Wана шаба Иса да у готън: «Эм нъзанън». Эwi ванр'а гот: «Эз жи wэр'а набежъм кô Эз бь чь х'ôкôми ван къра дькъм.

Мэсэла дô кôр'а

²⁸ Ёун чава т'эхмин дькън? Дô кôр'ед мэръвэки хэбун. Эwi кôр'е хwэйи мэзынр'а гот: «Лаво! Иро хэр'э нав р'эз, шьхôл бькэ». ²⁹ Эwi ле вэгэр'анд у гот: «Эз начъм», ле паше п'ошман бу у чу. ³⁰ Ёнгге бав чу шэм йе дьн эwi жи аha гот: «Бэле, эзе хэр'ъм баво», ле нэчу. ³¹ Ньha жь ван хэр дô кôр'а к'ижани гôр'а^ф баве хwэ кър?» Wана готэ Wi: «Йе мэзын». Иса жи готэ ван: «Эз р'аст wэр'а дьбежъм, кô хэршгър у ч'э'вдэр^ф we бэри wэ бьк'эвьнэ П'адшатийа Хwэде. ³² Чъмки Йуh'энна hat кô р'ийа р'астийе нишани wэ кэ, wэ эw бawэр нэкър, ле хэршгър у ч'э'вдэра эw бawэр кърън. Wэ эв тышт дит жи, ле диса һунль хwэ мôкôр' нэhatън, кô wэ эw бawэр бькъра.

Мэсэла р'эзе тьрийа у р'эзвана

(Марқос 12:1-12; Лука 20:9-19)

³³ Мэсэлэкэ дьн жи бьбьнен. Мэръвэки хwэйимьлк' хэбу, р'эзе тьрийа дани, дора we сур кър х'эwзэки тьриh'ынщър'андьне теда к'ола, хеланэкэ нобэдара чекър у эw бь к'ъре да р'эзвана, чу wэлатэки дьн. ³⁴ Гава wэхте бэрдайине незик бу, эwi хôламед хwэ шандьнэ шэм р'эзвана, wэки жь бэре р'эзе wi жер'а бинън. ³⁵ Р'эзвана хôламед wi гьртън, йэк к'ôтан, йе дьн кôштън у йэки дьн жи данэ бэр кэвъра. ³⁶ Эwi хôламнэ дьн шандьн, жь йед пешьн гэлэктър у wана ôса жи анинэ сэре ван. ³⁷ Ахьрийе, кôр'е хwэ шандэ шэм ван у гот: «Ёльбэт we жь кôр'е мын шôрм бькън». ³⁸ Ле гава р'эзван ч'э'в кôр'е wi к'этън, хэвр'а готън: «Эв wаре wi йэ. Wэрън эм ви бькôжън у бьбьнэ хwэйе мират'а^ф wi». ³⁹ У эw гьртън жь р'эз дэрхьстьнэ дэр у кôштън. ⁴⁰ Ле гава хwэйе р'эз бе, we чь сэре ван р'эзвана бькэ?» ⁴¹ Готънэ Wi: «We қър'а ван нэhэда бинэ у р'эз бьдэ р'эзванед ôса,

йед кӱ we wәхтда бәре р'әзе
wi бьдье».

⁴² Иса готә ван: «Wә ньвиса-
реда қәт нәхвәндийә?

〈Әw кәвьре кӱ хоста т'әхсир^ф
кьр,

әw бу сәре ә'нишке^ф.

Әв йәк жь алийе Ходанда
қәwьми

уль бәр ч'ә'ве мә һ'әйр-һ'өж-
мәк'ар ә!»*

⁴³ Бона ве йәке Әз wәр'а дьбе-
жьм, кӱ П'адшатийа Хwәде we
жь wә бе стандьне у мьләтәки
өсар'а бе дайине, wәки бона Wi
бәр бинә. ⁴⁴ К'и кӱ бьк'әвә сәр
ви кәвьри, we һурдәхwәши бә
у әw кәвьр бьк'әвә сәр к'е, we
wi бьһ'ьншьр'инә»*.

⁴⁵ Гава сәрәкед к'аһина у фе-
рьсийа мәсәлед Wi бьһистьн,
фә'м кьрьн кӱ Әw бона ван
дьбежә. ⁴⁶ Кьрьн кӱ Wi бьгь-
рьн, ле жь ә'лаләте тьрсийан,
чьмки Әw wәкә п'ехәмбәрәки
қәбул дькьрьн.

Мәсәла дә'wәте

(Луқа 14:15-24)

22 ¹ Диса Иса бь мәсәла
ванар'а хәбәр да у гот:

² «П'адшатийа Ә'змана мина
ве йәке йә: П'адшаки дә'wата
кӱр'е хwә кьр. ³ Әwi хӱламед
хwә шандьн кӱ гази хwәндийед
дә'wәте кьн, ле wана нәхwәс-
тьн бен. ⁴ Хӱламнә дьн шандьн
у гот: 〈Хwәндийар'а бежьн:
Мьн шанәга у һ'әйwanед хwә-
йә дәрмаликьри сәржекьрьнә
у нане хwә һазьр кьрийә, һәр
тьшт һазьр ә. Wәрьнә дә'wa-
те!» ⁵ Ле wана пышт гӱһе хwәва
авит, йәк чу ә'рде хwә у йе дьн
т'ӱшарәтийа^ф хwә. ⁶ Йед майин
жи хӱламед wi гьртьн, к'ӱтан у
кӱштьн. ⁷ Чахе п'адше бьһист,
һерс к'әт, ордийа хwә шанд қь-
р'а әвед кӱ хӱлам кӱштьн ани у
бажаре ван шәwьтанд. ⁸ Ынгә
готә хӱламед хwә: 〈Дә'wat һазьр
ә, ле хwәнди нә һежа бун. ⁹ Р'а-
бьн һәр'ьнә сәре р'ийа у һун к'е
кӱ бьбиньн, т'әглифи дә'wәте
кьн». ¹⁰ У әw хӱлам дәрк'әтьнә
сәре р'ийа, к'и кӱ дитьн, қәнш
у хьраб, т'әв шьвандьн у мала
дә'wәте бь хwәндийава т'ьжи бу.

¹¹ Ле гава п'адша чу һьндӱр'
кӱ хwәндийа бьбинә, мәрвьәк
ль wьр дит кӱ к'ьнше дә'wәте
ле т'ӱнәбу ¹² у готә wi: 〈Һәвал!

* ^{21:42} Зәбур 118:22-23.

* ^{21:44} Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 44-а т'ӱнә.

Тө чава бе к'ынше дэ'вате к'э-ти вьр? Эви дэнг нэкьр. ¹³We гаве п'адше бэрдэстийар'а гот: <Дэст у п'ийе ви гьредьн, бьгьрын бавежьнэ тэ'рийа дэрва. Ль вьр we бьбэ қир'ин у ч'ьр-кэ-ч'ьрка дьрана>.

¹⁴Ава газикьри гэлэк ын, ле бьжарти һндьк ын».

Пьрса хэршдаин у нэдаине

(Марқос 12:13-17;

Луқа 20:20-26)

¹⁵Һынге ферьси чун шевьрин, кө Ви чава бь хэбэра бьгьрын. ¹⁶Вана шагьртед хвэ т'эви пыштгьред Һеродэс шандьнэ шэм Ви у готье: «Дэрсдар! Эм заньн кө Тө йэки р'аст и у р'ийа Хвэде р'аст һин дьки. Мьнэте жь кэси нагьри, чьмки нав мэрьвада фьрқийе данайни. ¹⁷Ньһа бежэ мэ, Тө чава т'эх-мин дьки? Гэло р'аст э кө эм хэрш бьдьеңэ Қэйсэр^ф йан на?»

¹⁸Иса қэлпийа ван заньбу у гот: «Чьма һун Мьн дыщер'ь-биньн, дөр'уно? ¹⁹П'эре хэрш-даине нишани Мьн кьн». У вана зивэк Вир'а ани. ²⁰Иса жь ван пьрси: «Эв наве ньвисар у сьфэт^ф йе к'е йэ?» ²¹Вана гот:

«Йед Қэйсэр ын». Һынге готэ ван: «Ава чь кө йед Қэйсэр ын бьдьеңэ Қэйсэр у чь йед Хвэде нэ бьдьеңэ Хвэде». ²²Гава ван бьһист зэндэгьрти ман, Эв һыштьн у чун.

Пьрса р'абуна мьрийа

(Марқос 12:18-27;

Луқа 20:27-40)

²³Садуқи^ф, кө дьбежьн р'абуна мьрийа т'өнэ, we р'оже һьнэкэ жь ван һатьнэ шэм Иса же пьрсин ²⁴у готье: «Дэрсдар! Муса гот: <Һэгэр йэк безөр'эт бьмьрэ, бьра бьре ви жьна ви бьстинэ у ware бьре хвэ шин кэ>*. ²⁵Ава һ'эфт бьра ль шэм мэ һэбун. Бьре мэзын зэвьщи, безөр'эт мьр, жьна ви бьре вь-р'а ма. ²⁶Оса жи һатэ сэре бьре дөда у йе сьсийа, хөлэсэ һатэ сэре һэр һ'эфта жи. ²⁷Ль пэй һ'эмуяр'а эв жьна жи мьр. ²⁸Дэ ижар we Р'ожа^ф Р'абуна мьрийа эв к'өлфэте бьбэ жьна к'ижа-ни жь ван һэр һ'эфта? Чьмки һ'эмуяа жи эв стандьбу».

²⁹Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун хальфи нэ, чьмки нэ ньвисара заньн, нэ жи қэвата Хвэде. ³⁰Р'ожа Р'абуна мьрийа

* 22:24 Қануна Дөщари 25:5.

нэ we бьзэшьщын, нэ жи мер кьн, ле эве мина мьлйак'этед э'змен* бьн. ³¹ Ле дэрһэца р'абуна мьрийада, чьма wэ эw хэбэра кё Хwэде wэр'а готьбу нэхwэндийэ? ³² «Эз Хwэдеие Бьраһим, Хwэдеие Ишаq у Хwэдеие Аqубьм*». Хwэде нэ Хwэдеие мьрийа йэ, ле Хwэдеие зендия йэ».

³³ Гава э'лалэте эв тышт бь-хистьн, сэр һинкьрьна Wi зэндэгьрти ман.

Т'эмийа сэр т'эмийар'а

(Марqос 12:28-34;

Луqа 10:25-28)

³⁴ Ле гава ферьсийа бьһист кё Иса садуци дэнгбьр'и кь-рьн, һ'эму ль щики щьвийан. ³⁵ Ёнгге жь ван qанунзана йэки пьрс да Иса кё Wi бьщер'ьбинэ у готе: ³⁶ «Дэрсдар. Qанунеда к'ижан э т'эмийа һэрэ мэзын?» ³⁷ Иса готэ wi: ««Хёдан Хwэдеие хwэ һ'ыз бькэ бь т'эмамия дьле^ф хwэ, бь т'эмамия щанийа хwэ у бь т'эмамия һ'ыше хwэ*». ³⁸ Эв э

т'эмийа пешьн у һэрэ мэзын. ³⁹ У йа дёда жи мина ве йэ: «Һэвале хwэ wэкэ хwэ һ'ыз бькэ*». ⁴⁰ Жь ван һэр дё т'эмийава һ'эму ньвисаред п'ехэмбэра у Qануне гьредаи нэ».

Мэсиһ көр'е к'е йэ?

(Марqос 12:35-37;

Луqа 20:41-44)

⁴¹ Гава ферьси щьвийан, Иса жь ван пьрси ⁴² у гот: «Һун бона Мэсиһ чь дьфькьрьн, т'эхмина wэ Эw көр'е к'е йэ?» Жер'а готьн: «Көр'е Даьд э».

⁴³ Иса готэ ван: «Ле чава Даьд Wi пе Р'öh' Хёдане хwэ һ'эсаб дькэ? Чьмки wi гот:

⁴⁴ «Хёдан готэ Хёдане мьн:

Ль мьле Мьни р'асте р'уне, һ'эта кё Эз дьжмьнед Тэ бькьмэ бьне п'ийед Тэ*».

⁴⁵ Ёгэр Даьд Wi «Хёдан» һ'эсаб дькэ, Эw чава дьбё көр'е wi?» ⁴⁶ У кэсэки нькарьбу шаба Wi быда у ль пэй we р'ожер'а кэсэки нөшерьбу пьрсэк же бькьра.

* 22:30 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Мьлйак'этед Хwэде».

* 22:32 Дэрк'этьн 3:6.

* 22:37 Qануна Дёщари 6:5.

* 22:39 Qануна К'аһинтийе 19:18.

* 22:44 Зэбур 110:1.

**Һ'әвза хвә жь қанунзан
у ферьсийа бькьн**

(Марқос 12:38-40;

Луқа 11:37-52; 20:45-47)

23 ¹ Һьнге Иса ә'лаләт у шагьртед Хвәр'а хәбәр да у гот: ² «Қанунзан у ферьсийа Муса р'уньшт'әнә. ³ Иди әвана чь вәр'а беж'ән хвәй кьн у бьқәдиньн, ле мина ван нәкьн, чьмки әвана дьбеж'ән, ле накьн. ⁴ Баред гьран у зә'мәт гьредьд'ән, да тиньнә сәр мьлед мәрьва, ле әв хвәха нахвазьн т'ьлийа хвә жи бьд'ьне. ⁵ Әв һәр тыш ти дькьн, кә бәр мәрьва бенә к'ьфше. К'иськед мәз'ән ль мьл у ә'нийед хвәва гьредьд'ән* у р'ишийед к'ьншед хвә дьреж дькьн**. ⁶ Шайийада һәрәма^ф жорьн һ'ьз дькьн, к'ьништада

жи к'өрсийед пешьн, ⁷ базарада сьлаве бьд'ьнә ван у мәр'ьв жи ванр'а «мамоста*» беж'ән. ⁸ Ле бьра вәр'а нәбеж'ән: «Мамоста», чьмки дәрсдаре вә йәк ә* у хун һ'әму жи бьра нә. ⁹ Ль сәр д'ьне хун т'ө кәсир'а нәбеж'ән: «Баво», чьмки Баве вә йәк ә, кә ә'змана йә. ¹⁰ Нә жи вәр'а беж'ән: «Р'ебәр», чьмки Р'ебәре вә йәк ә, әв Мәсир ә. ¹¹ Бьра нава вәда йе һәри мәз'ән бьбә бәрдәстийе вә. ¹² К'и кә хвә бьльнд кә, әве ньмьз бә, ле к'и кә хвә ньмьз кә, әве бьльнд бә.

Вәй ль дөр'уйа

¹³ Ле вәй ль вә қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Хун дәрә П'адшатийа Ә'змана ль бәр мәр'ьва дадьд'ән. Нә хун дьк'әвьне у нә жи дьһельн әвед кә дьхвазьн бьк'әвьне. ¹⁴ Вәй

* ^{23:5} Чава кә Қануна Дөщари 6:8-да ньвисар ә, шьһуйа к'иськед мьл у ә'нийед хвәда ньвисаред сәрәкә у т'әмийед Хвәдейә жь Пәймана^ф Кәвьн хвәй дькьр'ьн. Әв ын әв ньвисаред жь к'ьтебед Муса кә гәләки дькьр'ьнә к'иська: Дәрк'әт'ьн 13:1-10; 13:11-16; Қануна Дөщари 6:4-9; 11:13-21.

** ^{23:5} «Р'ишийед к'ьншед хвә дьреж дькьн», вәки бьд'ьнә к'ьфше, кә әв жь алийе Хвәдеда Хвәдер'а дайи у амьн ын (Жьмар 15:37-41; Қануна Дөщари 22:12).

* ^{23:7} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'абби». «Р'абби» бь зьмане арами^ф те фә'мкьр'ьне: «Дәрсдар».

* ^{23:8} Нав һьнәк дәст'ньвисарада әв жи һәйә: «Әв Мәсир ә».

ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Аликива һун малед жьнэбийа һ'уфи хвэ дькьн, алийе дьнва жи бь дөр'ути дөайе хвэ дьреж дькьн. Бона ве йэке диwana вэ we he гьран бэ*. ¹⁵ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун бэр у бэже ль һэв дьдьн, кө йэки нэбауэр биньн сэр р'ийа хвэ. Гава мэрэме вэ дьбэ, һун әви жь хвэ дө щара зедэтьр дькьнэ п'ара щэ'ньме. ¹⁶ Вэй ль вэ р'е-бэред кор, һун дьбежьн: «К'и кө бь п'арьстгәһе сонд дьхвэ, нэ тыштэк ә. Ле к'и кө бь зер'е ль нав п'арьстгәһе сонд дьхвэ, дьбэ дэйндар». ¹⁷ һэй беһ'ыш у корно! К'ижан мэзын ә, зер' йан п'арьстгәһ, кө зер' һ'элал^ф дькэ? ¹⁸ Оса жи һун дьбежьн: «К'и кө бь горигәһе сонд дьхвэ нэ тыштэк ә, ле к'и кө бь һ'әдийа ль сэр горигәһе сонд дьхвэ, дьбэ дэйндар». ¹⁹ һэй корно!* К'ижан ә мэзын? һ'әди йан горигәһ, кө һ'әдийе һ'элал дькэ? ²⁰ Ава к'и кө бь горигәһе сонд дьхвэ, әв һын бь we

сонд дьхвэ, һын жи бь һ'әму тыштед кө сэр we һәнэ сонд дьхвэ. ²¹ К'и кө бь п'арьстгәһе сонд дьхвэ, әв һын бь we сонд дьхвэ, һын жи бь Йе кө веда дьжи сонд дьхвэ. ²² У к'и кө бь ә'змен сонд дьхвэ, әв һын бь т'әхте Хвәде сонд дьхвэ, һын жи бь Йе кө ль сэр Р'у-ньштийә сонд дьхвэ. ²³ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун дөһәке^ф пунге^ф, анисойе^ф у к'емуне^ф дьдьн, ле тыштед Қанунейә пеш, ава готи һәқийе, р'әме у бауэрийе дөвжьнэ пышт гөһе хвэ. Вэ гәрәке әв йәк бькьрана у дәст жь йед майин нәк'ышанда. ²⁴ Р'ебэред кор! һун к'әрмеша дьпарзыньн, ле дөва дадьқөртиньн! ²⁵ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун т'ас у финшана р'уйе дәрвава пақьж дькьн, ле һьндөр'ва т'ьжи тьмайи у ч'ә'вбьр'чийи нә*. ²⁶ Ферьсийе кор! Пешийе һьндөр'е финшан у т'асе пақьж кә, вәки ль дәрва жи пақьж бә. ²⁷ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно!

* ^{23:14} Нав дәстньвисаред һәрә қәншда р'еза 14-а т'өнә.

* ^{23:19} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Һэй беһ'ыш у корно».

* ^{23:25} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле һьндөр'ва бь тыштед зөлме у ч'ә'в-бьр'чийе қазьнщкьрива т'ьжи нә».

Һун мина т'ърбед съпикъри нә, кӧ дәрвава бәдәв хӧйа дьбьн, ле һьндӧр'ва бь һәстуйе мьрийа у бь һ'әму һ'әрабийева т'ъжи нә. ²⁸ Ӧса жи һун дәрва мәрвава р'аст к'ьфш дьбьн, ле һьндӧр'ва һун дӧр'у нә у нәһәқ ьн.

**Иса ахърийа ван
ванр'а дьбежә**

²⁹ Вәй ль вә қанунзан у ферьсийа! Дӧр'уно! Һун мәхбәрәд п'ехәмбәра чедькьн у т'ърбе йед р'аст дьхәмьлиньн ³⁰ у дьбежьн: «Һәгәр әм р'ожед бавед хвәда буна, мә т'әви ван хуна п'ехәмбәра нәдър'ет». ³¹ Иди һун ньһа хвәха дьдьнә избаткьрьне, кӧ һун зар'ед ван бава нә, йед кӧ п'ехәмбәр кӧштьнә. ³² Дә кемасийа хьрабийед бавед хвә т'әмам кьн. ³³ Мә'рно! Ч'ежькед мә'ра! Һуне чава жь диwana доже^ф бьр'әвьн?

³⁴ Бона ве йәке ва Әзе п'ехәмбәра, сәрвахта у қанунзана бышиньмә шәм вә у һуне жь ван һьнәка бькӧжьн, хач кьн, һьнәка жи нав к'ьништед хвәда бьдьнә бәр қамчийа у бажар-бажар бьзериньн. ³⁵ Һ'әму

хуна бесушә кӧ сәр р'уйе ә'рдә һатийә р'етьне ве бе сәр вә, жь хуна һабиле^ф бесуш һ'әта хуна Зәкәрийаие кӧр'е Бәрәхийа, әве кӧ вә нав п'арьстгәһ у горигәһеда кӧшт. ³⁶ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, әв һ'әму хуне бе сәре ви ньсьли.

**Иса ль сәр Оршәлиме
дьловинә**

(Луқа 13:34-35)

³⁷ Оршәлим! Оршәлим! Тә п'ехәмбәр дькӧштьн у шандийед шәм хвә дьданә бәр кәвьра! Чәнд шара Мьн хвәст кӧ зар'ед тә ӧса бышьванда, чава мьришк шушукед хвә бьн баске хвәда дьшьвинә, ле вә нәхвәст! ³⁸ Ва мала вә ве хьрабә у дәстжек'ьшанди бьминә. ³⁹ Әз вәр'а дьбежьм, иди жь вьр шунда һун Мьн т'ӧ шар набиньн, һ'әта кӧ бежьн: «Бьмбарәк ә Әве кӧ бь наве Хӧдан те>*».

**Иса пешда дәрһәқа веранбуна
п'арьстгәһеда дьбежә**

(Марқос 13:1-2; Луқа 21:5-6)

24 ¹ Гава Иса жь п'арьстгәһе дәрк'әт чу, шагьрт

* 23:39 Зәбур 118:26.

чунэ шэм Ви, кӧ авайийед п'арьстгәһе нишани Ви кын. ²Иса ванр'а гот: «Һун ван һ'ә-муйа дьбиньн? Эз р'аст вәр'а дьбежым, әв һ'әмује жи веран бьн, ль вьр кәвьре ль сәр кәвьр қәт нәминә!»

Тәнгаси у зерандьн

(Марқос 13:3-13;

Луқа 21:7-19)

³Чахе Әв сәр ч'ийайе Зәйт'уне р'уньшьтбу, шагьртед Ви т'әне һатьнә шәм Ви у же пьрсин: «Бежә мә, әв тышт ве к'әнге бьқәшьмьн? У нишана һатьна Тә у ахьрийа ве дьнйайе ве чава бә?» ⁴Иса шаба ван да у гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кӧ т'ӧ кәс вә нәһапинә, ⁵чьмки гәләк ве пе наве Мьн бен у бежьн: «Эз ым Мәсиһ» у ве гәләка бьхальфиньн. ⁶Һуне дөнге шәр'а у бә'са шәр'а бь-бьһен, ле һаш жь хвә һәбьн кӧ һун хвә ӧнда нәкьн. Гә-рәке әв тышт бьқәшьмьн, ле әв һе нә ахьри йә. ⁷Мьләте р'абә ль сәр мьләт, п'адшати ль сәр п'адшатийе, ши-шийа ве хәлайи-шәлайе у әрдһ'әже бьбьн. ⁸Ле әв һ'әму мина еша

к'ӧлфәте йә, кӧ дәстпедькә пе дьгьрә. ⁹Һьнге ве вә бьдьнә щәфе, вә бькӧжьн у бона наве Мьн бәр ч'ә'ве һ'әму мьләта р'әш бьн. ¹⁰Һьнге гәләке жь р'е бьк'әвьн, нәмамия һәвдӧ бькьн у бәр ч'ә'ве һәв бьк'әвьн. ¹¹Гәләк п'ехәмбәред дәрәв ве дәрк'әвьн у гәләка бьхальфиньн. ¹²Жь дәст зедәбуна нәһә-қийе һ'ызкьрьна гәләка ве сар бә. ¹³Ле к'и кӧ һ'әта хьлазийе тәйах кә, әве хьлаз бә. ¹⁴У әв Мьзгинийа П'адшатийе ве ль нав т'әмамия дьнйайе бе даннасинкьрьне, кӧ һ'әму мь-ләтар'а бьбә шә'дәти у һьнге хьлази ве бе.

Һ'әрамия Веранкьрьне

(Марқос 13:14-23;

Луқа 21:20-24)

¹⁵Чахе һун «һ'әрамия ве-ранкьрьне»* шийе пирозда сәкьни бьбиньн, чава кӧ Данийел п'ехәмбәр гот», (әве кӧ дьхунә бьра фә'м бькә), ¹⁶«һьнге әвед кӧ Щьһустанада нә бьра бьр'әвьнә ч'ийа. ¹⁷Әве кӧ сәр хани йә бьра жорда нәје хваре кӧ жь мала хвә тыштәки һьлдә. ¹⁸У әве кӧ

* ^{24:15} Данийел 9:27; 11:31; 12:11.

к'эвшенда йэ б'ра вэнэгэр'э
кө п'оте хвэ һьлдэ. ¹⁹ Ле вэй
ль һ'эмла у дэстдэргуша ван
р'ожада! ²⁰ Д'оа б'кын, кө р'эва
вэ нэк'эвэ звьстане, йан жи
р'ожа шэмийе. ²¹ Ч'мки һнге
тэнгасикэ өса мэзын we б'бэ,
кө жь дэстпебуна д'нийае һ'эта
һна мина we нэбуйэ у нэ жи
we б'бэ. ²² Һэгэр эw р'ож кын
нэбуна, т'ө кэс хьлаз нэдьбу,
ле бона хат'ре б'жартийа эw
р'оже кын б'н.

²³ Һнге, һэгэр йэк вэр'а бежэ:
<Ва йэ Мэсиһ>, йан жи <Ва йэ>,
баwэр нэк'н. ²⁴ Ч'мки мэсиһ
у п'ехэмбэред дэрэw we дэрэн,
нишан у к'эрэмэтед мэзын б'к
кын, кө б'кар'б'н б'жартийед
Хwэде жи б'хальфиньн. ²⁵ Ва
йэ Мьн пешда вэр'а гот.

²⁶ Һэгэр эwана вэр'а беж'н:
<Ва йэ Мэсиһ бэр'ийеда йэ>,
дэрнэк'эв'н, йан: <Ва йэ Эw
ф'лан одеда йэ>, баwэр нэ-
к'н. ²⁷ Ч'мки чава б'руск жь
р'оһьлате б'р' дьдэ у һ'эта
р'оавайе х'йа дьбэ, we һат'на
К'р'е Мер'в жи өса бэ. ²⁸ Бэ-
рэт'э^ф к'идэре һэбэ, тэйре жи
ль w'р б'щ'в'н.

Һат'на К'р'е Мер'в

(Мар'ос 13:24-27;

Лу'а 21:25-28)

²⁹ Ль пэй тэнгасийа ван р'о-
жар'а,
р'уйе р'оие we бе г'рт'не
у һиве жи р'онайа хвэ нэдэ,
стэйрке жь э'змен б'к'эв'н
у т'опед э'змана we жь р'ийед
хвэ дэрэн*.

³⁰ Һнге нишана К'р'е Мер'в
we ль э'змен х'йа бэ у һ'эму
мьлэтед д'нийае we шине б'к-
кын, гава б'биньн К'р'е Мер'в
ль сэр э'wред э'змен б' qэwат
у р'умэта мэзын те*. ³¹ Эwe
мьлийак'этед Хwэ б' бор'ийа
дэнге б'льнд б'шинэ у we
б'жартийед Wи жь һэр чар
qөлба бэрэв кын, жь п'эр'эки
э'змана һ'эта п'эр'е д'н.

Дэрсэ дара һежире

(Мар'ос 13:28-31;

Лу'а 21:29-33)

³² Жь дара һежире дэрсэке
һин б'н. Чахе ч'ь'ц'лед we тэр'
дьб'н у бэлгед we дьб'шк'в'н,
иди һун заньн кө һавин незик
э. ³³ Өса жи гава һун ван һ'эму

* ^{24:29} Аһа жи те фэ'мк'рьне: «Qэwатед э'змана we б'һ'эж'н».

* ^{24:30} Ишайа 13:10; 34:4; Данийел 7:13. (Б'хуньн: Э'йанти 1:7.)

тышта бьбиньн, бьзаньбьн кӧ эв тышт* незик э, ль бэр шемике йә. ³⁴Эз р'аст вәр'а дьбежым, әва ньсыла дәрбаз набә, һ'әта кӧ эв һ'әму тышт нәқәшьмын. ³⁵Э'рд у э'мане дәрбаз бьн, ле готьнед Мьн т'ӧ шар дәрбаз набьн.

Р'ож у сьһ'әт нә ә'йан э

(Марқос 13:32-37;

Луқа 17:26-30, 34-36)

³⁶Ле бона we р'оже у we сьһ'әте т'ӧ кәс ньзанә, нә мьльйак'әтед э'мана, нә жи Кӧр'* , ле т'әне Бав. ³⁷Чава кӧ р'ожед Нӧһда^ф қәшьми, һатьна Кӧр'е Мерьв жи we ӧса бьқәшьмә. ³⁸Чава кӧ ван р'ожед бәри лейийе мәрьва дьхварьн, вәдьхварьн, дьзәшьщин у мер дькьрьн, һ'әта we р'ожа кӧ Нӧһ к'әтә гәмийе* ³⁹у мәрьв пе нәһ'әсийан, һ'әта кӧ лейи р'әбу у һ'әму жи хәнһ-қандьн. һатьна Кӧр'е Мерьв жи we ӧса бә. ⁴⁰Һьнге дӧ мәрьв we нав э'рде хвәда бьн, йәке бе һьлдане у йе дьне бе һьшьтне. ⁴¹У дӧ к'ӧлфәте сәр дәстар'әки бьн, йәке бе һьлдане, йа дьн

бе һьшьтне. ⁴²Ава һ'ьшйар бьминьн, чьмки һун ньзаньн Хӧдане вәйе к'ижан р'оже бе. ⁴³Ле ве йәке бьзаньбьн. һәгәр хвәйе мале бьзаньбуяа кӧ дьзе к'ижан дәма шәве бьһата, we һ'ьшйар бьма у нәһьшта кӧ мала wi дәрәвәкьра. ⁴⁴Бона ве йәке һун жи һазьр бьн, чьмки Кӧр'е Мерьв we сьһ'әтәкә ӧсада бе, кӧ һун нә ч'ә'вньһер'и нә.

Хӧламе амьн

у хӧламе беамьн

(Луқа 12:35-48)

⁴⁵Ава к'и йә әв хӧламе амьн у сәрвахт, кӧ ахайе wi әв сәр хӧламед хвә сәрвер к'ьфш кьр, кӧ вәхтда хварьна ван бьдә ван? ⁴⁶Хвәзи ль wi хӧлами, кӧ чәхе ахайе wi бе, әви ӧса бьбинә. ⁴⁷Эз р'аст вәр'а дьбежым, әве wi бькә сәрвере т'әмамияа һәбука хвә. ⁴⁸Ле һәгәр хӧламе хьраб дьле хвәда бежә: «Ахайе мьн һатьна хвә дәрәнги ехьст» ⁴⁹у дәстпекә ль хӧлам-һәвалед хвә хә у т'әви йед сәрхвәш бь-хвә у вәхвә, ⁵⁰ахайе wi хӧлами

* 24:33 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әв, ава готи Мәсиһ незик э, ль бэр шемике йә».

* 24:36 Нав һьнәк дәстньвисарада «нә жи Кӧр'» т'ӧнә.

* 24:38 Дәстпекун 6-8.

we р'ожэкэ өса бе, кө әw нә нивийе йә у сьһ'этәкә өса, кө әw ньзанә. ⁵¹Әwe wi қәт-қәти кә у п'ара wi we т'әви дөр'уйа кә. Ль wьр we бьбә гьри у ч'ьр-кә-ч'ьрка дьрана.

Мәсәлә дәнә қизед бьк'ьр

25 ¹Һьнге П'адшатийа Ә'з-мана we мина ве йәке бә: Дәнә қизед бьк'ьр ч'ьред хwә һьлдан пешийа зә'веда чун. ²Жь ван пенщ сәрwахт бун, ле пенщ бефә'м. ³Бефә'-ма ч'ьред хwә һьлдан, ле р'ун хwәр'а һьлнәдан, ⁴ле сәрwахта т'әви ч'ьра р'ун жи дәрданада хwәр'а һьлдан. ⁵Гава зә'ва дәрәнги к'әт, һ'әму жи һеньжин у хәwр'а чун.

⁶Ниве шөве дәнгәк һат: «Ва йә зә'ва те! Пешийа wiда һәр'ьн!» ⁷Һьнге һ'әму бьк'ьр р'абун ч'ьред хwә саз кьрьн. ⁸Бефә'ма готә сәрwахта: «Жь wi р'уне хwә бьдьнә мә жи, чьмки ч'ьред мә ведьсьн». ⁹Ле сәрwахта шаба wan да у готьн: «На хер, әв р'ун we т'ера мә у wә нәкә. Қәнщ ә кө һун һәр'ьнә шәм йед кө дьфьро-шьн хwәр'а бьк'ьр'ьн». ¹⁰Гава әw чун бьк'ьр'ьн, зә'ва һат у әвед

һазьр т'әв wi к'әтьнә дә'wате у дәри һатә гьртьне. ¹¹Паше бьк'ьреддьн һатьн у готьн: «Әм хөлам, Әм хөлам! Дәри ль мә вәкә!» ¹²Ле әwi шаба wan да гот: «Әз р'аст wәр'а дьбежьм, әз wә нас накьм». ¹³Аwa һ'ьшйар бьминьн, чьмки һун нә р'ожа һатьна Көр'е Мерьв заньн, нә жи сьһ'әте.

Мәсәлә се хөлама

(Луқа 19:11-27)

¹⁴Wi чахи П'адшатийа Ә'з-мана we мина ве йәке бә: Мәрьвәк кө we дәрк'әта р'әwитийе, гази хөламед хwә кьр у һәбука хwә спартә^ф wan. ¹⁵Пенщ тәлант* данә йәки, дө тәлант данә йәки у тәлантәк жи да йәки, һәр кәсир'а wәкә қәwата wi у р'ек'әт чу. ¹⁶Әwe кө пенщ тәлант стандьбун, пер'а-пер'а чу бь wan к'ьр'и у фьрот, пенщед дьн жи қазьнщ кьрьн. ¹⁷Өса жи әwe кө дө тәлант стандьбун, дөдөйед дьн жи қазьнщ кьрьн. ¹⁸Ле әwe кө тәлантәк стандьбу, чу ә'рд к'ола у зиве ахайе хwә теда вәшарт.

¹⁹Пәй гәләк wәхтр'а ахайе wan хөлама һат у хwәст һәq-һ'әсабе

* 25:15 Қимәте тәлантәки һәqe п'аләки панздәһ сала зедәтьр бу.

хвә т'эви ван р'аст кә. ²⁰Әвә кә пенщ тәлант стандьбун пеш- да hat, пенщ тәлантед майин жи анин у гот: «Ахайе мьн, тә пенщ тәлант дабунә мьн. Ва мьн сәр ванда пенщед дьн жи қазьнщ кьрьнә». ²¹Ахайе ви готеда: «Ә'фәрьм, хөламе қөнщ у амьн! Тө нав тыштед һьндькида амьн майи, әзе тә дайнъмә сәр гәләк тышта. Бьк'әвә шайийа ахайе хвә!»

²²Әвә кә дө тәлант стандь- бун жи hat у гот: «Әз хөлам! Тә дө тәлант дабунә мьн. Ва мьн дөдөйдә дьн жи ль сәр ванда қазьнщ кьрьнә». ²³Ахайе ви готе: «Ә'фәрьм, хөламе қөнщ у амьн! Тө нав тыштед һьндькида амьн майи, әзе тә дайнъмә сәр гәләк тышта. Бьк'әвә шайийа ахайе хвә!»

²⁴Ле әвә кә тәлантәк стан- дьбу hat у гот: «Ахайе мьн, мьн заньбу кә тө мәрвьәки һ'ьшк и. Жь ви шийе тә нәчанди- йә дьдьруйи у шийе кә тә нә р'әшандийә бәрәв дьки. ²⁵Әз жи тьрсийам у чум тәланте тә әрдеда вәшарт. Һане мале тә тәр'а бә». ²⁶Ахайе ви ле вәгә- р'анд у готе: «Хөламе хьраб у хвәр'анәдити! Тә заньбу әз жь ви шийе кә мьн нәчандийә

дьдьрум у жь ви шийе кә мьн нәр'әшандийә бәрәв дькьм, ²⁷тә чьма зиве мьн нәда к'ар- кьра у әз бьһатама мьн мале хвә бь сәләф бьстанда? ²⁸Ньһа тәлант жь ви бьстиньн у бь- дьнә әвә кә дәһә тәлантед ви һәнә. ²⁹Чьмки йе к'е кә һәйә, вир'а we бе дайине у сәрда зедә бә, ле йе к'е кә т'өнә, чь һәйә жи we же бе стандьне. ³⁰Ле әв хөламе бекер бавежьнә тә'рийа дәрва. Ль вьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана».

Р'ожаф Ахрәте

³¹Гава Көр'е Мервь т'эви һ'ә- му мьлийак'әта у р'умәта Хвәва бе, һьнге we сәр т'әхте Хвәйи р'умәте р'уне ³²һ'әму мьләт we ль бәр Ви бьщьвьн. Әвә вана жь һәв башқә кә, чава шьван пез жь бьзьна вәдьқәтинә. ³³Әвә пез ль мьле Хвәйи р'асте бьдә сәкьнандьне, ле бьзьна ль мьле Хвәйи ч'әпе. ³⁴Һьнге П'адша we йед ль мьле Хвәйи р'астер'а бежә: «Вәрьн бьмба- рәкбуйийед алийе Баве Мьнда! Әв П'адшатийа кә бона вә жь вәхте ә'фьрандьна дьнйайеда һазьрбуйә вар бьн. ³⁵Чьмки Әз бьр'чи бум вә хварьн да Мьн, Әз т'и бум вә ав да Мьн, Әз

хэриб бум вэ Эз қэбул къръм, 36 Эз тэ'зи бум вэ Эз к'ьнщ къръм, Эз нэхвэш бум хун сэр Мьнда хатън, Эз кэледа бум хун хатънэ щэм Мьн». 37 Ынге йед р'аст ве Вир'а бежън: «Хөдан, мэ к'энге Тө бър'чи дити у хварън дайэ Тэ? Йан мэ Тө т'и дити у ав дайэ Тэ? 38 Мэ к'энге Тө хэриб дити у Тө қэбул къри, йан жи Тө тэ'зи дити у Тө к'ьнщ къри? 39 К'энге мэ Тө нэхвэш йан кэледа дити у эм хатънэ щэм Тэ?» 40 П'адшайе жи ванр'а бежэ: «Эз р'аст вэр'а дьбежъм, хэгэр вэ қәнши жь ван хушк-бьред Мьнэ йе хэри бьч'ук йэкир'а кър, вэ Мьнр'а кър».

41 Ынге Эве йед мьле Хвэйи ч'эпер'а бежэ: «Ньфьр'лебу-йино! Дури Мьн хэр'ьн нава

агыре һ'эта-һ'этайе, кӧ бона мирещьн у мьляк'этед ви назьр буйэ*. 42 Чьмки Эз бър'чи бум вэ хварън нэда Мьн, Эз т'и бум вэ ав нэда Мьн, 43 Эз хэриб бум вэ Эз қэбул нэкъръм, Эз тэ'зи бум вэ Эз к'ьнщ нэкъръм, Эз нэхвэш у кэледа бум хун сэр Мьнда нэхатън». 44 Ынге эве Вир'а бежън: «Хөдан! Мэ к'энге Тө бър'чи йан т'и, йан хэриб, йан бе сьт'ар, йан нэхвэш, йан кэ-леда дити у мэ алик'ари нэда Тэ?» 45 Ви чахи Эве шаба ван бьдэ у бежэ: «Эз р'аст вэр'а дьбежъм, хэгэр вэ қәнши жь эвед хэри бьч'ук йэкир'а нэкър, вэ Мьнр'а жи нэкър». 46 У эве хэр'ьнэ щэфе һ'эта-һ'этайе, ле йед р'аст ве хэр'ьнэ жийина һ'эта-һ'этайе».

Гьртън, хачкърьн^ф у р'абуна Иса

Шевьра кӧштъна Иса

(Марқос 14:1-2; Лука 22:1-2;

Йуһ'әнна 11:45-53)

26 1 Гава Иса эв һ'эму хэбэр хьлаз кърън, шагьртед Хвэр'а гот: 2 «хун занън кӧ

ве дӧ р'ожа шунда Шэжьна^ф Дэрбазбуне бэ. У Кӧр'е Мерьв ве бе дайине кӧ бе хачкърьне».

3 Ынге сэрэкед к'ахина у р'успийед шьмэ'те сэрайа сэрэкс'ахинда кӧ наве ви Қэяафа бу шьвийан 4 у ль һэв шевьрин

* 25:41 Э'йанти 20:10.

кө Иса дъзива бь фелбазийе бь-
гьрн, бькөжн. ⁵Ле вана дьгот:
«Бра эв йэк щэжьнеда нибэ,
вэки шьмэ'т р'анэбэ сэр ньга».

Иса Бэйтанийаеда

те р'ункьрьне^ф

(Марқос 14:3-9;

Йуһ'анна 12:1-8)

⁶ Чахе Иса ль Бэйтанийае
мала Шьмһ'уне к'отида бу,
⁷к'олфэтэкэ кө дэрданэкэ вейэ
алабастьрейи р'уне бинхвэш
һэбу, һатэ шэм Ви у чахе Эв
ль сэр сьфре р'уньшти бу, әве
әв р'ун р'етэ сэр сәре Ви. ⁸Га-
ва шагьрта эв йэк дит, ль ван
хвэш нөһат у готье: «Чьма әва
зийана бу? ⁹Әва р'уна^ф ве қи-
мэтэки бьһа бьһата фьротане у
фэқирар'а бьһата бөлакьрьне».

¹⁰ Ле әв йэк Исава ә'йан бу
у ванар'а гот: «Чьма һун хать-
ре ве к'олфэте дьк'эвьн? Әве
тыштэки қәнщ бона Мьн кьр.
¹¹ Фэқире һәр гав т'эви вэ бьн,
ле Әзе һәр гав т'эви вэ нибьм.
¹² Әве бона дэфьнкьрьна^ф Мьн
әв р'ун р'етэ сэр бэдәна Мьн.
¹³ Әз р'аст вөр'а дьбежьм, дьн-
йайеда к'идәре әва Мьзгинийа
бе даннасинкьрьне, ве кьрьна
ве к'олфэте жи бона биранина
ве бе готье».

Шьһуда нөмабийа Иса дькө

(Марқос 14:10-11; Луқа 22:3-6)

¹⁴ Ёнге йэк жь һәр донздәһа
кө Шьһудайе Исхәрийоти дьһатө
готье, чу шэм сәрәкед к'аһина
¹⁵ у гот: «Һуне чь бьдьнә мьн,
вэки әз Ви бьдьмә дәсте вэ?»
У вана си зив жьмьрин дане.
¹⁶ Жь вьр шунда әв мәшалә-
ке дьгәр'ийа кө чава Иса бьдө
дәсте ван.

Иса т'эви шагьртед Хвэ шива

Щэжьна Дәрбазбуне дьхвө

(Марқос 14:12-21; Луқа 22:7-13;

Йуһ'анна 13:21-30)

¹⁷ Ль р'ожа пешьнә Щэжьна^ф
Нане Шкөва, шагьрт һатьнә
щәм Иса у жер'а готьн: «Тө ль
к'ө дьхвази Шива Щэжьна
Дәрбазбуне бьхви, вэки әм
Тәр'а һазьр кьн?» ¹⁸ Әви жи
гот: «Һәр'ьнә бажер, шәм фьлан
мәрьви у бежьнә ви: «Дәрсдар
дьбежә: Р'ожа Мьн незик ә. Әзе
т'эви шагьртед Хвө мала тәда
Щэжьна Дәрбазбуне дәрбаз
кьм». ¹⁹ У шагьрта өса кьр, ча-
ва кө Иса ванар'а ә'мьр кьрьбу
у шива Щэжьна Дәрбазбуне
һазьр кьрн.

²⁰ Еваре т'эв һәр донздәһа сәр
сьфре р'уньшт. ²¹ Гава вана һе

дхвар, Иса гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежым, йэки жь вэ we нэмамия Мьн бькэ». ²² Шагьрт гэлэки бэр хвэ к'этын у хэр йэки жь ван готэ Ви: «Хөдан, дьбэ кэ эз ым?» ²³ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Эве кэ пэ'рийе Хвэ т'эви Мьн т'аседа кьр, эве нэмамия Мьн бькэ. ²⁴ Р'аст Көр'е Мервь we öca хэр'э чава кэ бона Ви хатийэ нъвисаре, ле вэй ль ви мэрыве кэ нэмамия Көр'е Мервь бькэ! Вир'а he қэнщ бу кэ эв қэт дьне нэк'эта». ²⁵ Щьһудайе кэ we нэмамия Ви бькьра, ле вэгэр'анд у готе: «Дэрсдар, дьбэ кэ эз ым?» Иса вир'а гот: «Тэ бь дэве хвэ гот».

Шива Хөдан

(Марқос 14:22-26; Лука 22:14-23;
Корьнт'и I, 11:23-25)

²⁶ Ава гава вана he нан дь-хвар, Иса нан һьлда шькьри да, кэркьр да шагьрта у гот: «Һан һьлдын бьхвьн. Эва бэ-дэна Мьн э».

²⁷ Пэйр'а к'ас һьлда шькьри да, да ван у ванар'а гот: «Һун һ'эму жи жь ве вэхвьн, ²⁸ эва хуна Мьн э бона пэймане^ф*,

кэ бона бахшандьна гөнед гөлэка те р'етьне. ²⁹ Ле Эз вэр'а дьбежым, иди Эз жь вьр шунда т'ө шар жь ве мэйа тьрийе вэнахвьм, һ'эта we р'ожа кэ Эзе т'эви вэ П'адшатийа Баве Хвэда жь йа ну вэхвьм».

³⁰ Паше вана зэбурэк^ф стьра, дэрк'этын чунэ ч'ийайе Зэйт'уне.

Иса дэрһэқа инк'арийа Пэтрусда дьбежэ

(Марқос 14:27-31; Лука 22:31-34;
Йуһ'анна 13:36-38)

³¹ Ёнге Иса ванар'а гот: «Ишэв һун һ'эмује жи жь Мьн п'ышк бьн хэр'ьн, чьмки нъвисар э: «Эзе ль шьвен хьм у пэзе жи бэла-бэлайи бэ»*. ³² Ле гава кэ Эз жь мьрьне р'абьм, Эзе бэри вэ хэр'ьмэ Щэлиле».

³³ Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Һэгэр һ'эму жи жь Тэ п'ышк бьн хэр'ьн, ле эз т'ө шар жь Тэ начьм». ³⁴ Иса вир'а гот: «Эз р'аст тэр'а дьбежым, һэма ишэв he бэри бангдана дик, те се шара Мьн инк'ар ки».

³⁵ Пэтрус Вир'а гот: «Һэгэр ши бе, эзе т'эви Тэ бьмьрьм жи,

* 26:28 Нав һьнэк дэстньвисарада «пэймана ну» һэйэ.

* 26:31 Зэкэрийа 13:7.

ле т'ö шар Тэ инк'ар накъм». **Н'эму шагърта жи öса гот.**

Иса ль Гетшэманйе дöа дькэ

(Марқос 14:32-42;

Луқа 22:39-46)

³⁶ Ёнгге Иса т'эви ван чу ви щийе кö жер'а Гетшэмани дь-бежын у шагъртар'а гот: «Вьра р'унен, һ'эта Эз һэр'ым дэра һан дöа бькым». ³⁷ Эви т'эви Хвэ Пэтрис у һэр дö кöр'ед Зэбөди һьлдан, к'эсэр һате у бэр Хвэ к'эт. ³⁸ Ёнгге Иса ванар'а гот: «Дьле Мьн һақас дөрд у к'эдөр э, мина бэр мьрьне. Вьра бьминьн у т'эви Мьн һ'ышйар бьн».

³⁹ Ёнэки пешда чу Хвэ дэвэ-р'уйа авит дöа кьр у гот: «Баве Мьн! һэгэр дьбэ, бьра эв к'аса щөфе сэр Мьнр'а дэрбаз бэ. Ле нэ кö чава Эз дьхвазьм, ле бьра хвэстьна Тэ бэ».

⁴⁰ Паше һатэ щэм шагърта, эв р'азайи дитьн у готэ Пэтрис: «Вэ нькарьбу кö сьһ'этэке һун т'эви Мьн һ'ышйар бьмана? ⁴¹ Ё'ышйар бьминьн у дöа бькьн, вэки һун нэк'эвьнэ нава щер'ьбандьне. Бөле р'өһ' р'азии йэ, ле бэдэн сьст э».

⁴² Щарэкэ дьн жи Иса чу дöа кьр у гот: «Баве Мьн! һэгэр һабэ кö эв к'аса щөфе жь Мьн

дэрбаз бэ һ'эта кö Эз ве вэнэ-хвьм, бьра хвэстьна Тэ бэ».

⁴³ Иса һат, эв диса хөведа дитьн, ч'э'вед ван жь хөве вөнөдьбун. ⁴⁴ У эв һыштьн чу, щара сьсийа дöа кьр, диса эв хөбөр готьн.

⁴⁵ Ёнгге һатэ щэм шагърта у ванар'а гот: «Һун һөла һе р'азайи нэ у р'ьһ'эт дьбьн? Ва вэшт пер'а гьһишт кö Көр'е Мерьв бьк'эвэ дэсте гөнөк'ара. ⁴⁶ Р'абьн эм һэр'ьн. Ва йэ өве кö нэмамия Мьн дькэ незик бу».

Гьртьна Иса

(Марқос 14:43-50; Луқа

22:47-53; Йуһ'анна 18:3-12)

⁴⁷ Эви һе хөбөр дьда, ньшкева Щьһудайе кö йөк жь ван донздөһа бу һат. Эви т'эви хвэ жь алийе сэрэкед к'аһина у р'успийед щьм'теда э'лалэтэкэ гьран анибу, бь дара у шура. ⁴⁸ Ава нэмаме Ви э'шөрөт дабу ван у готьбу: «Эз к'ижани кö р'амусьм, Эв э, Ви бьгьрьн».

⁴⁹ Ёнгге Щьһуда незики Иса бу у готе: «Сьлав ль Тэ, дэрсдар!» у р'амуса. ⁵⁰ Иса вьр'а гот: «Һөвал, те чь бьки зу бькэ!»* Ве гаве эв пешда һатьн, дэст авитьнэ Иса у Эв гьртьн. ⁵¹ Ёшкева йөки жь эвед кö т'эви Иса бу, р'абу

шуре хwэ к'ышанд ль хöламе сэрэкк'ахин хьст у гöhe wi пэ-канд. ⁵²We гаве Иса wir'a гот: «Шуре хwэ бькэ ши. К'и кö шур хьлтинэ, әwe бь шур һәр'ә. ⁵³Тә т'ьре Әз нькаръм жь Баве Хwэ бьхwазъм wәки пер'а-пер'а донздәһ ордийа зедәтьр мьляак'әт бьгьһинэ Мьн? ⁵⁴Ле ньвисар we чава бенә сери кö дьбежьн, гәрәке һ'әму аһа бьн?»

⁵⁵We гаве Иса ә'лаләтер'а гот: «Те бежи wә сәр qачахәкида гьртийә, кö һун бь дара у шура һатьнә Мьн бьгьрьн? Нә Әз һәр р'ож т'әви wә п'арьстгәһеда р'удьньштъм Мьн һун һин дькьрьн, ле wә Әз нәдыгьртъм. ⁵⁶Ле әв һ'әму тышт qәwьмин, кö ньвисаред п'ехәмбәра бенә сери». We дәме һ'әму шагьрта Әw һьштьн у р'әвин.

Иса ль бәр щьвина^ф гьрәгьра

(Марqос 14:53-65; Лука 22:54-55, 63-71; Йух'әнна 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Йед кö Иса гьртьн, Әw бьрьнә щәм Qәйафайе сэрэкк'ахин, ль wi щийе кö qанунзан у р'успи щьвийабун. ⁵⁸Пәтрус жи дурва һ'әта һ'әwша сэрәк-

к'ахин п'е-п'е пәй Wi чу к'әтә һьндөр' у ль нав нобәдара р'уньшт, кö бьзаньбә ахьри we чава бә. ⁵⁹Сәрәкед к'ахина у т'әмамыйа щьвина^ф гьрәгьра жи мьqабьли Иса шә'дәтикә дәрәw дьгәр'ийан кö Wi бькөжьн, ⁶⁰ле нәдитьн. Гәләк шә'дед дәрәw жи һатьн, диса нәдитьн. Паше дө шә'дед дәрәw пешда һатьн ⁶¹у готьн: «Әви гот: «Әз дькаръм п'арьстгәһа Хwәде һьлшиньм у нава се р'ожада диса we чекъм»».

⁶²Сәрәкк'ахин^ф р'абу сәр п'ийа у Wir'a гот: «Бона ван шә'дәтига кö әвана мьqабьли Тә дьдьн Тö чьма шабәке нади?» ⁶³Ле Иса дәнге Хwә нәкьр. Сәрәкк'ахин диса Wir'a гот: «Әз Тә бь Хwәдейе сах дьдьмә сонде. Мәр'а бежә, Тö йи Мәсиг, Көр'е Хwәде?» ⁶⁴Иса готә wi: «Тә бь дәве хwә гот. Ле Әз wәр'а дьбежъм,

жь вьр шунда һуне Көр'е Мерьвль к'еләка^ф Йе һәри Зор,

ль мьле Wийи р'асте р'уньшти

у ль сәр ә'wред ә'змен те бьбиньн»*.

* 26:50 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һәвал, тö бона чь һати?»

* 26:64 Зәбур 110:1; Данийел 7:13.

⁶⁵ Ынге сэрэкс'ахин к'ын-
щед хвэ қалаштын у гот: «Эва
Хвэде бехөрмэт дькэ! Иди
ш'дэ чи мэр'а нэ? Ва вэ бь-
нист Эви чава Хвэде бехөрмэт
кыр! ⁶⁶ Вэва чава хойа дькэ?»
Вана жи ле вэгэр'анд у готын:
«Вир'а коштын дьк'эвэ».

⁶⁷ We гаве т'уйи р'уйе Ви
кырын, бь к'олма лехьстын,
һынака жи шэмақ ле дыдан ⁶⁸ у
дыготыне: «Мэсих, п'ехэмбэр-
тийе мэр'а бькэ, к'а к'и бу кө
Тэ хьст?»

Пэтрис Иса инк'ар дькэ

(*Марқос 14:66-72; Лука 22:56-62;*
Йуһ'анна 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ви чахи Пэтрис дэрва ль
һ'эвшеда р'уныштыбу. Шарик
һатэ щэм ви у готе: «Тө жи
т'эви Исайте Щэлиле буйи».
⁷⁰ Ле эви ль бэр һ'эмуйа ин-
к'ар кыр у гот: «Эз ньзаным тө
чь дьбежи».

⁷¹ Чахе эв чу бэр дэргәһ,
йэкэ дьн эв дит у готэ эвед
кө ль вьр бун: «Эве һан жи
т'эви Исайте Ньсрәте бу». ⁷² Эви
диса бь сонд инк'ар кыр гот:
«Эз ви мэр'ви нас накьм».
⁷³ Хеләке шунда эвед кө ль
вьр бун чунэ щэм Пэтрис у

готыне: «Һэбэ-т'өнэбэ тө жи
жь ван и, чьмки хэбәрда
тэ тө дьфьрошэ». ⁷⁴ Ынге эви
ньфьр' хвэ кыр, сонд хвар у
гот: «Эз ви мэр'ви нас накьм».

We гаве дик банг да ⁷⁵ у Пэт-
рус эв готына Иса ани бира
хвэ кө вир'а готыбу: «Бэри
бангдана дик, те се щара Мьн
инк'ар ки». Дэрк'этэ дэрва у
к'элэ-к'эл гьрийа.

Иса дьбынэ бэр Пилато^Ф

(*Марқос 15:1; Лука 23:1-2;*
Йуһ'анна 18:28-32)

27 ¹ Гава сьбәһ сафи бу,
т'эмамия сэрәкед к'а-
һина у р'успийед шьмәте ль һөв
шевьрин кө Иса чава бьднэ
көштыне. ² Эв гьредан, бьрын
данэ дәсте Пилатойе^Ф вәли.

Ахьрийа Щьһуда

(*К'аред Шандийа 1:18-19)*

³ Ынге Щьһудайе кө нә-
мамия Ви кыр, дит кө Иса
һатэ нәһәқкьрыне, п'ошман
бу, эв си зив вэгэр'андэ сә-
рәкед к'аһина у р'успийа ⁴ у
гот: «Мьн гөнэ кыр. Эз бумә
сәбәбе хуна бесущ». Вана
жи готэ ви: «Чи мэр'а нэ? Тө
зани». ⁵ Эви жи эв зив ави-

тхнэ нав п'арьстгөһе, дэрк'эт чу хвэ хэньқанд.

⁶Сэрәкед к'аһина зив һьлдан у готын: «Нэ р'аст э кө эм ван бькхнэ нав хьзна п'арьстгөһе, чьмки эв һәңе хуне йә». ⁷Һынге эв ль һәв шевьрин у бь ван зива Э'рде Ахинкәр к'ьр'ин, бона т'ьрбед хәриба. ⁸Ләма эв э'рд һ'эта иро жи «Э'рде Хуне» те готыне. ⁹Һынге эв готына бь заре Йерәмияа п'ехәмбәр һатә сери: «Си зив қимәт дан, вәкә ви қимәте кө һьнәкә жь зар'ед Израеле қайл бун ¹⁰у эв данә Э'рде Ахинкәр, чава кө Ходан мьнр'а э'мьр кьр»*.

Пьрса Пилато

(Марқос 15:2-5; Луқа 23:3-5;
Йуһ'әнна 18:33-38)

¹¹Иса бәр вәли сәкьни, вәли жь Ви пьрси у гот: «Тө йи п'адше шьһуйа?» Иса бир'а гот: «Тә бь дөве хвэ гот». ¹²Ле чахе сэрәкед к'аһина у р'успийа давитьнэ Ви, Эви қәт шаба кәсәки нәда. ¹³Һынге Пилато Вир'а гот: «Тө набьһеи чьқас шькийате^ф Тә дькьн?» ¹⁴Эви диса шаба кәсәки нәда, һ'эта вәли жи шаш ма.

Диванеда һ'өкөме көштыне ль сәр Иса дәрдьхьн

(Марқос 15:6-15; Луқа 23:13-25;
Йуһ'әнна 18:39-19:16)

¹⁵Э'дәте вәли бу кө ль щә-жьнеда бь хвәстына э'лаләте гьртик ванр'а бәр'да. ¹⁶Һынге гьртики вани к'ьфш һәбу, кө наве ви Барабас бу. ¹⁷Гава кө эвана щьвийан, Пилато вана-р'а гот: «Һун к'ижани дьхвазьн кө эз бона вә бәр'дым, Барабас йан Исайте кө Мәсиһ те готыне?» ¹⁸Эви заньбу кө жь дәст һ'әв-судийе Иса дабунә дәсте ви.

¹⁹Гава эв ль һәрәма диване р'уньштыбу, к'өлфәта ви шабшанд у гот: «К'аре тә эви Бесуц нәк'әтийә, чьмки ве шәва дәрбазбуйи хәвнеда бона Ви гәләк тышт сәр мьнр'а дәрбаз бун». ²⁰Ле сэрәкед к'аһина у р'успийа э'лаләт р'ази кьр, кө Барабас бьхвазьн у Иса онда кьн. ²¹Вәли диса ванар'а гот: «Һун жь ван һәр дөйа к'ижани дьхвазьн кө эз вәр'а бәр'дым?» Вана жи гот: «Барабас!» ²²Пилато ванар'а гот: «Ле эз Исайте кө Мәсиһ жер'а дьбежьн чава бькьм?» һ'әмуяа жи гот: «Бьра

* 27:10 Зәкәрийа 11:12-13; Йерәмияа 32:6-9.

бе хачкьрьне!»²³ Вэли гот: «Ле Эви чь хьраби кьрийэ?» Ёнгге вана не кьрэ қир'ин у готын: «Бьра бе хачкьрьне!»

²⁴ Пилато жи дит, вэки тыштэк к'аре надэ, ле не шэр' у дэ'w дэстпедьбэ, ав һьлда ль бэр э'лалэте дэстед хвэ шуштын у гот: «Эз жь хуна Ви бесуш ьм. Ёун хвэха бьньһер'ьн».

²⁵ У т'эмамия шьмэ'те шаба ви да у гот: «Бьра хуна Ви ль сэр мэ у ль сэр зар'ед мэ бэ!»

²⁶ Ёнгге Пилато Барабас вана нар'а бэр'да, ле Иса да бэр қамчийа у да дэсте ван кэ бе хачкьрьне.

Эскэр қарфе хвэ ль Иса дькьн
(Марқос 15:16-20; Ёуһ'анна 19:2-3)

²⁷ Ёнгге эскэред вэли Иса бьрьнэ һьндөр'е қэсьре у т'эмамия р'эфа эскэра сэр Ви шьвийа.²⁸ К'ынше Ви же ехьстын у чөхэки соре гэвэз ле кьрын.

²⁹ Паше т'ашэк жь стьрийа вэ-гьртын данэ сэре Ви у қамишэк жи данэ дэсте Вийи р'асте. Ёнгге бэр Ви чок дан, қарфе хвэ пе кьрын у готын: «Хвэш

бэ, П'адше Шьһуда!»³⁰ Т'уйи Ви кьрын, қамиш һьлдан сэре Ви хьстын.³¹ Пэй қарфкьрьнер'а чөхе сор жь Ви ехьстын у к'ынше Ви лекьрын у данэ пешийа хвэ бьрын кэ Ви хач кьн.

Хачкьрьна Иса

(Марқос 15:21-32; Луқа 23:26-43; Ёуһ'анна 19:17-27)

³² Чахе эв дэрк'этьнэ дэрва, эскэра йэки курени дит кэ наве ви Шьһ'ун бу, п'ейи сэр ви кьрын кэ хаче Ви һьлдэ.³³ Эвана гьһиштынэ ви шийе кэ жер'а Голгота дьготын, кэ те фэ'мкьрьне: «Шийе Қафа».³⁴ Шэрава зьрав т'эвкьри дане кэ вэхвэ. Ле чахе Эви тэ'м кьр, нэхвэст вэхвэ.

³⁵ Эв хач кьрын, сэр к'ынше Ви п'эшк авитын у ль навхвэда бэла кьрын*.³⁶ Паше ве дэре р'уныштын у нобэдари ль Ви кьрын.³⁷ Нэһэқийа Ви ньвисин данин феза сэре Ви: «ЭВ ИСА, П'АДШЕ ШЬҺУЙА ЙЭ».

³⁸ Ёнгге дэ қачах жи т'эви Ви һатьнэ хачкьрьне, йэк мь-ле р'асте у йе дьн мьле ч'эпе.

* ^{27:35} Нав дэстньвисаред пашвэхтийеда эв жи һэйэ: «Кэ готына п'е-хэмбэр бе сери: «К'ыншед Мьн ль нав һэвда бэла кьрын у сэр чөхе Мьн п'эшк авитын» (Зэбур 22:18).

39 Эвед кӧ вьрр'а дьчун-дьхатын Эв бeһӧрмэт дькьрын, сәре хвә дьһ'эжандын 40 у дьготьне: «Нә Тәйе п'арьстгәһ һьлшанда у се р'ожада чекьра? Дә Хвә хьлаз кә, һәгәр Тө Кӧр'е Хвәде йи! Жь хач вәрә хваре!» 41 Ӗса жи сәрәкед к'аһина, қанунзана у р'успийа т'эвайи қәрфе хвә Ви дькьрын у дьготьн: 42 «Хәлқ хьлаз кьр, ле Хвә нькарә хьлаз кә! Эв нинә П'адше Исраеле? Дә бьра ньһа жь хач бе хваре у әме бавәрийа хвә Ви биньн. 43 Гӧмана Хвә дани сәр Хвәде, дә бьра ньһа Ви хьлаз кә, һәгәр Хвәде жь Ви р'азийә, чьмки гот: «Эз Кӧр'е Хвәде мә». 44 Қачахед кӧ т'әви Ви һатынә хачкьрыне, вана жи ӧса тә'н ль Ви дьхьстьн.

Мьрна Иса

(Марқос 15:33-41; Лука 23:44-49;
Йуһ'әнна 19:28-30)

45 Нивро жь сьһ'әта донздәһа һ'әта сьһ'әта сьсийа т'әмамийа әрде бу тә'ри. 46 Незики сьһ'әта сьсийа Иса бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у гот: «Ели, Ели, лама сабахтани?» кӧ те фә'мкьрыне: «Хвәдейе Мьн, Хвәдейе

Мьн, Тә чьма Эз һьштьм?»* 47 Эве кӧ незик сәкьнибун, гава әв хәбәр бьһистьн, готьн: «Эв гази Елийас дькә». 48 Йәк жь ван бь ләз бәзи, луфька^ф бә'ре һьлда сьркеда кьр, ль сәр қамишәкива дани у да Ви кӧ вәхвә. 49 Ле һьнәкеддьн готьн: «Бьсәкьнә. Әм бьбиньн, к'а Елийасе бе Ви хьлаз кә?»

50 Иса диса бь дәнгәки бьльнд кьрә гази у р'ӧһ'е Хвә да.

51 Һәма һьнге п'әр'да п'арьстгәһе жь сери һ'әта бьни қәльши, бу дӧ тиша^ф. Ә'рд һ'әжийа, кәвьр қәльшин, 52 т'ьрб вәбун у гәләк мьрийед бӧһӧрти р'абун. 53 Эв жь т'ьрба дәрк'әтьн пәй р'абуна Исар'а, чунә Бажаре Пироз у гәләка әв дитьн.

54 Чахе сәрсәд у әвед кӧ т'әви ви нобәдарийа Иса дькьрын, ә'рдһ'әж у әв һ'әму тыште қәвьми дитьн, р'ьсәсе әв гьртьн у готьн: «Р'асти жи Эва Кӧр'е Хвәде бу!»

55 Ль we дәре гәләк к'ӧлфәт жи һәбун, кӧ дурва дьньһер'ин. Эв жь Щәлиле ль пәй Иса һатыбун, бәрдәсти Вир'а кьрьбун. 56 Мәрийәма Мәждәлани, Мәрийәма дийа Ақуб у Усьв^ф у

* 27:46 Зәбур 22:1.

дийа һәр дө көр'ед Зэбэди ль нав ванда бун.

Дэфьнкьрына Иса

(Марқос 15:42-47; Луқа

23:50-56; Йух'анна 19:38-42)

⁵⁷ Бәре еваре мәрвәки дәвләти жь Аримәтйәе һат, кә навә ви Усвь^ф бу. Әв жи йәкжь шагьртед Иса бу. ⁵⁸ Әв чу щәм Пилато у щьнйазе Иса жь ви хвәст. Ве гаве Пилато ә'мыр кьр кә щьнйаз бе дайине. ⁵⁹ Усвь щьнйаз һылда, қәдәке к'ътанийи пақьжда к'әфән^ф кьр ⁶⁰ у дани нав т'ьрба* хвәйә ну кә қәйеда к'олабу. Паше әви кәвьрәки мәзын холи бәр дәре т'ьрбе кьр у чу. ⁶¹ Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дьн ль ве дәре бун у пешбәри т'ьрбе р'уныштьбун.

Нобәдаред т'ьрбе

⁶² Р'ожа дьн кә пәй р'ожа^ф т'ьвдарәккьрыне* бу, сәрәкед к'аһина у ферьсийа ль щәм Пилато щьвийан ⁶³ у готьн: «Әм хөлам, те бира мә, кә Әви

дәрәвин сахтияа Хвәда готьбу: «Әзе р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абьм». ⁶⁴ Ньһа ә'мыр кә кә һ'әта р'ожа сьсийа мьқати т'ьрбе бьн, нәбә кә шагьртед Ви бен Ви бьдьзын у щьмә'тер'а бежьн: «Әв жь мьрьне р'абуйә». Иди хальфандьна пашийе жь йа пешийе хьрабтьр бә». ⁶⁵ Пилато ванр'а гот: «Ва нә вәр'а әскәред нобәдар. Һәр'ьн чава кә һун заньн өса жи мьқати т'ьрбе бьн». ⁶⁶ Әв жи чун мьқати т'ьрбе бун, кәвьр мор кьрын у әскәред нобәдар ль бәр данин.

Иса жь мьрьне р'адьбә

(Марқос 16:1-8; Луқа 24:1-12;

Йух'анна 20:1-10)

28 ¹ Пәй шәмиер'а, р'ожа йәкшәме* сәре сьбәһе зу Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дьн һатьн кә т'ьрбе бьбиньн. ² Ньшкева әрд қайим һ'әжийа, чьмки мьлийак'әтәки Хөдан жь ә'змен һатә хваре, кәвьр жь бәр т'ьрбе веда кьр у сәр р'унышт. ³ Диндара ви мина

* ^{27:60} Т'ьрба Иса мьхарәк бу. Щьһуйа һьнге дәсте к'ева бьһата мьрийед хвә дькьрынә мьхара. Әв йан шкәфт бун йан жи қәйада дьк'олан.

* ^{27:62} «Р'ожа т'ьвдарәккьрыне» р'ожа иниие бу.

* ^{28:1} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ожа һ'әфтийейә пешьн», чьмки бона щьһуйа, р'ожа һ'әфтийейә пешьн йәкшәм бу, аһа готи «лә'д».

бъруске бу у к’ынше ви мина бәрфе сьпи бун. ⁴ Нобәдар жь тьрса ви т’эвиһәв бун у бунә мина мьрийа. ⁵ Мьлийак’эт ван к’олфәтар’а гот: «Нәтьрсын! Эз заньм һунль Ви Исайи дьгәр’ын, Йе кә һатә хачкьрьне. ⁶ Әв нә ль вьр ә, чьмки Әв жь мьрьне р’абуйә, чава кә Әви готьбу. Вәр’ын ви щийе кә Әв* п’алдаи бу бьбиньн. ⁷ Зу һәр’ын бежьнә шагьртед Ви: «Әв жь мьрьне р’абуйә у Әве бәри вә һәр’ә Щәлиле. Ль вьр һуне Ви бьбиньн». Ва йә мьн вәр’а гот».

⁸ Әв бь хоф у әшқәкә мэзын лэз жь т’ьрбе дәрк’этын у лэзандьн кә шагьртар’а бежьн. ⁹ Ньшкева Иса р’асти ван һат у гот: «Сьлав ль вә!» Әвана незики Ви бун, хвә авитьнә ньгед Ви гьртын у сәре хвә бәр данин. ¹⁰ Ынге Иса ванар’а гот: «Нәтьрсын! һәр’ын бежьнә бьред Мьн, кә әв һәр’ынә Щәлиле у ль вьр ве Мьн бьбиньн».

Нобәдар тенә р’өшәткьрьне^Ф

¹¹ Чахе кә к’олфәт чун, һнәк жь нобәдара һатьнә бажер у тьштед кә қәвьмибун сәрәкед к’аһинар’а готын. ¹² Сәрәкед к’а-

һина т’эви р’успийа шьвийан у шешьрин. Паше вана гәләк п’әрә данә нобәдара ¹³ у готын: «Бежьн: <Чахе әм хәведа бун, шагьртед Ви һатьн Әв дьзин>. ¹⁴ У һәгәр әв тьшт бьгьһижә гөһе вәли, әме ви р’ази кьн у вә бехәм кьн». ¹⁵ Вана жи п’әрә һьлдан у өса кьрын, чава кә һатьбунә һинкьрьне. У әв готын ль нав шьһуйада һ’әта р’ожа иро бәла буйә.

Иса Хвә нишани шагьртед Хвә дькә

(Марқос 16:14-18; Лука 24:36-49;

Йуһ’әнна 20:19-23;

К’аред Шандийа 1:6-8)

¹⁶ Һәр йанздәһ шагьрт жи чунә Щәлиле ви ч’ийайе кә Иса ванр’а готьбу. ¹⁷ Гава кә дитьн, сәре хвә бәр Ви данин, ле һнәк жи дөдьли бун. ¹⁸ Иса незики ван бу, ванр’а хәбәр да у гот: «Һ’әму һ’өкөме әрд у ә’з-мен Мьнр’а һатә дайине. ¹⁹ Ньһа һәр’ын һ’әму мьләта һин кьн у вана бь наве Бав, Көр’ у Р’өһ’е^Ф Пироз бьньхөминьн^Ф ²⁰ у ван һ’әму т’әмийед кә Мьн данә вә мьләта һин кьн, вәки әв хвәй кьн. Эз ва ирода һәр т’ьм һ’әта ахьрийа дьнйайе т’эви вә мә!»

^{28:6} Нав һнәк дәстньвисарада «Хөдан» һәйә.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МАРҚОС

Пешготын

«Мъзгинийа^Ф Иса^Ф Мәсигә^Ф ль гора Марқос» жь нава һәр чар Мъзгинийада йа һәрә кьн э у бәри һәр се Мъзгинийа жи һатийә һьвисаре. Бь фькьра гәләк зана әв бәри сала һ'әфтейи (70-и пәй буйина Иса) һатийә һьвисаре, гава Оршәлим^Ф һеран бу.

Ль гора шә'дәтиа шьвина^Ф сәдсалийа дөдада, Марқос хвәха әв Йуһ'әнна-Марқос ә, дәрһәқа к'ижанида к'ьтеба К'аре Шандийада (12:12, 25; 13:4-5; 15:37-39) у өса жи чәнд нә'мед шандийада^Ф бә'са ви дькьн (Колоси 4:10; Фьлимон 24; Тимот'ейо II, 4:11). Әви гәләки р'әвити т'әви Павлос у Барнабас^Ф кьрийә, өса жи йәки гәләки незики Пәтрусе^Ф Шанди бу (Пәтрус I, 5:13).

К'ьтеб серида дьбежә кә фькьра һе дәрһәқа Мъзгинийа Иса Мәсигәда йә (1:1). Һатьна Иса Мәсигә да к'ьфше, кә әв вәхте Хвәде к'ьфш кьрьбу пер'а гьһиштийә, вәки хьлазбуне^Ф бьдә мәрвьайе^Ф (1:15). Марқос Иса тинә бәр ч'ә'ва, кә Әв йәки хвәйиһ'өкөм ә у һ'өкөме Ви нава һинкьрьне, шьндәрхьстьне, өса жи гөнәбахшандьнеда к'ьфш ә. Һьнге Иса һеди-һеди Хвә шагьртед^Ф хвәва дьдә наскьрьне кә Әв Мәсигә ә, ава готи К'ьфшкьрийе Хвәде йә. Ле Иса чьқаси Хвә шагьртед хвәва дьдә наскьрьне, һақаси ль сәр мьрын у р'абуна Хвә хәбәр дьдә, йа кә һе Оршәлимеда бьқәшьмийа. Иса Хвәр'а дьбежә «Көр'е^Ф Мәрвь», йе кә һатә дьһийәе, вәки ә'мьре Хвә бьдә кә мәрвь жь қәйдед гөнә^Ф хьлаз бьн.

Мъзгинийа Марқос һе гәләки сәр кьред Иса дьсәкьнә, нә кә сәр һинкьрьна Ви. Бона Йуһ'әннайе^Ф ньхөмдар^Ф, өса жи ньхөмандьн^Ф у шер'ьбандьна^Ф Иса кьн һатийә һьвисаре. Паше шарәкер'а дәрбази сәр шьхөле Вийи нәхвәшқәншкьрьне у һинкьрьна Ви дьбә. Чьқас дьчу шагьртед Ви һе Әв нас дькьрын, дьжмьнед Ви

жи һе к'ин **Вир'а** дажотын. Сәред хылазийеда (11-а һ'эта 16-а) бона һ'эфтийа Исайә хылазийе нъвисар ә, дәрһәҗа хачбун^ф у р'абуна **Вийә** жь мьрьне.

Әва Мьзгинийа гәләки шә'дәтийа кьред Иса дьдә у тьһәрәки зәлал у көрт һатийә нъвисаре, әва Иса бәрч'ә'в тинә у дьдә к'ьфше, вәки һәр хвәндәванәк мина сәрсәд^ф бькарьбә бькә гази бежә: «Р'аст әв мәрвь Көр'е^ф Хвәде йә» (15:39).

Әва Мьзгинийа гәләки ль сәр шәфак'ьшандьна Иса дьсәкьнә, өса жи сәр шәфайед ван, йед кө we ль пәй **Ви** һәр'ьн. Ль гора фькьра мәсиейед^ф бәре, Марҗос әва Мьзгинийа бажаре Р'омеда^ф нъвисийә. Жь ве йәке те к'ьфше, кө Марҗос әв йәк һе бона бавәрмәндед Р'омайеда нъвисийә, чьмки бавәрмәндед ви чахи гәләк шәфа жь дәсте **Нероне** Қәйсәре^ф Императорийа Р'омайе дьдитын, (һ'өкөмәта ви жь сала 54-а һ'эта 68-а бу).

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Дәстпебуна Мьзгинийе (1:1-13)

Даннасини у шьхөлед Исайә **Щәлиледа**^ф (1:14–9:50)

Р'ийа Исайә жь **Щәлиле** һ'эта **Оршәлиме** (10:1-52)

Һ'эфтийа Исайә хылазийе ль **Оршәлиме** у дор-бәред веда

(11:1–15:47)

Р'абуна Иса жь мьрьне (16:1-8)

Пәй р'абунер'а хөйабун у жорһьлатьна Иса (16:9-20)

Даннасинийа **Йуһ'әннайе**^ф **ньхөмдар**^ф

(*Мәтта 3:1-12; Луҗа 3:1-18;*

Йуһ'әнна 1:19-28)

1 ¹Мьзгинийа^ф Иса^ф Мәсиейә^ф ³ Көр'е^ф Хвәде бь ви тьһәри дәстпебу: ² Чава кө к'ьтеба

Ишайа^ф П'ехәмбәрда^ф һатийә нъвисаре:

«Ва йә Әзе қасьде Хвә пешия Тәва бышиньм.

Әwe бона Тә р'е һазьр кә»*.

«Дәнгәк бәр'ийеда^ф дькә гази:

«Р'ийа Хөдан^ф һазьр бькьн

* 1:2 Малахи 3:1.

у шьвэр'ийед^ф Ви р'аст бь-
кьн*».

4 Ава Йуһ'әнна^ф бэр'ийеда хойа бу, щьмэ'т дьньхөманд у даннасин дькьр, кӧ жь гӧнэкьрьне вӧгэр'ьн^ф у бенә ньхөмандьне^ф, вәки гӧнед ван бенә бахшандьне. 5 Жь һ'әму вәлате Щьһустане^ф у т'әмамияа щьмэ'та Оршәлиме^ф дьһатә щәм ви, гӧнед хвә дьданә р'уйе хвә у ч'әме Урдӧнеда бь дәсте ви дьньхөмин. 6 Йуһ'әнна к'ьншәкә жь пьр'ч'а дәве ль хвә кьрбу у ль пьшта хвә жи қайишәкә ч'әрм гьредабу. Хварьна ви кӧли^ф у һьнгьве чоле бу. 7 Әви даннасин дькьр у дьгот: «Йәки жь мьн қәватгьр we бе. Әз нә һежа мә, кӧ та бьм у бәне чарьхе Ви жи вәкьм. 8 Мьн һун бь аве ньхөмандьн, ле Әwe вә бь Р'ӧһ'е^ф Пироз бьньхөминә».

**Иса те ньхөмандьн
у шер'ьбандьне^ф**
(Мәтта 3:13–4:11;
Луқа 3:21-22; 4:1-13)

9 У ван р'ожада Иса жь бажаре Ньсрәта Щәлиле^ф һат у бь дәсте Йуһ'әнна ч'әме Урдӧ-

неда һатә ньхөмандьне. 10 Һәма чава Иса жь аве дәрк'әт, дит кӧ әзман вәбун у Р'ӧһ' мина кәвоткәке ль сәр Ви дани. 11 У дәнгәк жь әзмана һат у гот: «Тӧ Кӧр'е Мьни дәлал и Әз жь Тә р'әзи мә».

12 We гаве Р'ӧһ' бәре Иса да бэр'ийе. 13 Әw чьл р'ожид^ф ль бэр'ийе ма у жь мирешьн^ф һатә шер'ьбандьне^ф. Әw т'әви р'ә'вьра бу у мьляк'әта^ф жер'а бәрдәсти кьрн.

**Иса қәза Щәлиледа
дәст бь к'әре Хвә дькә**
(Мәтта 4:12-17; Луқа 4:14-15)

14 Пәй гьртьна Йуһ'әннар'а Иса чу қәза Щәлиле у дәст бь даннасинийа Мьзгинийа Хвәде кьр 15 у дьгот: «Wәхт пер'а гьһиштийә, П'адшатийа^ф Хвәде незик буйә, жь гӧнәкьрьне вӧгэр'ьн у бавәрийа^ф хвә Мьзгинийе биньн!»

**Иса гази һәр чар
мә'сигьра дькә**
(Мәтта 4:18-22; Луқа 5:1-11)

16 Гава Иса ль дәве гола Щәлиле дьгәр'ийа, р'әсти Шьм-һ'ун^ф у Әндравьсе бьре ви

* 1:3 Ишайа 40:3.

нат. Вана т'ор' давитә голе, чъмки мә'сигър бун. ¹⁷ Иса готә ван: «Пәй Мьн вәрн, Эзе вә бькмә неч'ирванед мәрва^ф». ¹⁸ Вана жи һәма we дәме т'ор'ед хwә һыштын у пәй Wi чун. ¹⁹ Дәма кә Иса жь wi шийи һнәки пешда чу, р'асти кәр'ед Зәбәди, Ақуб^ф у Йуһ'әннайе^ф бьре wi нат. Вана қәйькеда т'ор'ед хwә һивез дькьрын. ²⁰ Ынгә Иса гази ван кьр, вана жи баве хwә Зәбәди т'әви п'ала қәйькеда һышт у пәй Wi чун.

Иса р'өһ'е^ф һ'әрам^ф дәрдьхә
(Луқа 4:31-37)

²¹ Әw гьһиштнә Кәфәрна-һуме. Иса we р'ожа^ф шәмийе р'аст к'әтә к'ьниште у дәст бь һинкьрьне кьр. ²² Әвана ль сәр һинкьрьна Wi зәндәгьрти^ф мабун, чъмки Әwi мина йәки хwәйиһ'өкөм әw һин дькьрын, нә кә мина қанунзана^ф. ²³ Ынгә к'ьништа^ф ванда мәрвәк һәбу, кә р'өһ'е^ф һ'әрамва гьрти бу. Wi кьрә қир'ин у гот: ²⁴ «Тө чь жь мә дьхwази, йа Исаяе Ньсрәте? Тө һатийи қьр'а мә бини? Әз заньм Тө к'и йи. Тө Пирозе Хwәде йи!» ²⁵ Иса ле һьлат^ф у гот: «Кәр' бә

у же дәрк'әвә!» ²⁶ Ынгә р'өһ'е һ'әрам әw вәч'ьр'ьканд у бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у же дәрк'әт. ²⁷ Ыәму зәндәгьрти ман, һәвр'а к'әтнә пьрс-пьрсийара у дьготын: «Әв чь йәк ә? Чь һинкьрьнәкә ну йә! Бь һ'өкөм Әw ә'мьри ль р'өһ'ед һ'әрам дькә у әw жи ельми^ф Wi дьбьн». ²⁸ У нав у дәнге Иса пер'а-пер'а һ'әму дор-бәрәд Щәлиле бәла бу.

Иса гәләк нәхwәша
қәнщ дькә

(Мәтта 8:14-17; Луқа 4:38-41)

²⁹ Гава кә Иса жь к'ьниште дәрк'әт, т'әви Ақуб у Йуһ'ән-на р'аст чунә мала Шьмһ'ун у Әндрауьс. ³⁰ Хwәсийа Шьмһ'ун т'айеда п'алдайи бу. Ынгә бона we Исар'а готын. ³¹ Иса жи чу незик, дәсте we гьрт р'акьр у т'айе же бәр'да, р'абу бәрдәсти ванр'а кьр. ³² Еваре, гава р'о чу ава, һ'әму нәхwәш у йед шьнак'әти^ф анинә щәм Wi. ³³ Т'әмамайа шьмә'та бажер ль бәр дери шьвийа. ³⁴ Иса гәләк мәрвәд бь нәхwәшийед щур'ә-щур'ә қәнщ кьрын. Гәләк шьн^ф жи дәрхьштын у нәдһьшт кә шьн хәбәр дьн, чъмки шьна заньбу кә Әw К'и йә.

**Иса Мъзгинийа Хвәде
қәза Щәлиледи бәла дькә**

³⁵ Қәрәбәрбанга сьбәһе р'абу, дәрк'әт чу щики хәвлә у ыәр дәа кьр. ³⁶ Шьмһ'ун у йед т'әви Ви ль Иса гәр'ийан ³⁷ у гава кә ван Әв дит, готьне: «Һ'әму ль Тә дьгәр'ьн». ³⁸ Иса ванр'а гот: «Әм һәр'ьнә гөнд-бәжаред незик, вәки Әз ль ван дәра жи даннасин кьм, чьмки Әз бона ве йәке һатьмә». ³⁹ У ль т'әмамийа Щәлиле дьгәр'ийа, к'ьништед ванда даннасин дькьр у щьн дәрдьхьстьн.

**Иса йәки жь к'отибуне^ф
пақьж дькә**

(Мәтта 8:1-4; Луға 5:12-16)

⁴⁰ У йәки к'оти^ф һат, ль бәр Иса чок да, р'әща же кьр у готе: «Һәгәр Тә бьхвази, дькари мьн пақьж ки». ⁴¹ Гөне Иса пе һат, дәсте Хвә дьреж кьр ле к'әт у готе: «Әз дьхвазьм. Пақьж бә!» ⁴² У пәй ве готьнер'а дәстхвәда к'отибун же чу у әв пақьж бу. ⁴³ Иса пер'а-пер'а әв дәрхьстә дәр, һ'ышк т'әми ль ви кьр ⁴⁴ у шир'а гот: «Бьньһер'ә т'ө кәси-р'а тыштәки нәбежи, ле һәр'ә хвә нишани к'аһин^ф кә у чава кә Муса^ф т'әми дайә, һ'әдийа^ф

хвә бьдә, вәки һ'әмуяр'а бьбә шә'ләти, кә тә пақьж буйи». ⁴⁵ Ле әв мәрвь дәрк'әт дәстпекьр ашкәрә гот у әва йәка бәла кьр, өса кә Иса иди нькарьбу ашкәрә бьчуйа бәжарәки, ле жь бәжер дәр ль щийед хәвлә дьма. У щьмә'т жь һәр алийава дьһатьнә щәм Ви.

**Иса шьлушә'тәки қәнщ дькә
у гөнед ви дьбахшинә**

(Мәтта 9:1-8; Луға 5:17-26)

2 ¹ Пәй чәнд р'ожар'а Иса вәгәр'ийа Кәфәрнаһуме. Ынге һатә бьһистьне, кә Әв малда йә. ² Маледи һақас мәрвь шьвийан, һ'әта кә ль бәр дери жи ши-сьт'ар т'өнәбу. Иса хәбәра мъзгинийе әв һин дькьрьн. ³ У мәрвь һатьн, жь нав ванда чар мәрва шьлушә'тәк һьлдабун данинә щәм Иса. ⁴ Ле жь дәст ә'лаләте р'е нәдитьн кә незики Иса буна, вана бане ханийе кә Иса теда бу қәл кьр у мәрве шьлушә'т бәр'ева дахьстьнә жере. ⁵ Гава кә Иса бавәрийа ван дит, готә йе шьлушә'т: «Лаво, гөнед тә һатьнә бахшандьне». ⁶ Жь қанунзана һьнәк ыра р'уныштьбун у дьле хвәда дьготьн: ⁷ «Әви һан чьма өса хәбәр дьдә?

Эва нъге хвә Хвәдер'а давежә!
Пештҕри Хвәде к'и дькарә гона
бьбахшинә?»

⁸Дәстхвәда р'өһ'е Исава ә'йан
бу кә авана аһа дьфькьрн, Әви
гот: «Һун чьма тыштед аһа дь-
ле хвәда дьфькьрн?» ⁹К'ижан
р'ьһ'әт ә, шьлушә'тр'а бежн:
«Гөнәд тә һатнә бахшандьне?»
йан бежне: «Р'абә бәр'а хвә
һьлдә у бьгәр'ә?» ¹⁰Ле вәки һун
бьзаньбн кә һ'өкөме Көр'е^ф
Мерьв һәйә ль сәр ә'рде гона
бьбахшинә...» ¹¹готә йе шьлу-
шә'т: «Әз тәр'а дьбежм, р'абә
бәр'а хвә һьлдә, һәр'ә мала
хвә». ¹²Әв жи пер'а-пер'а ль
бәр ч'ә'ве һәр кәси р'абу, бәр'а
хвә һьлда, дәрк'әт у чу. Һ'әму
жи һ'әйири ман, шькьри данә
Хвәде у готн: «Мә тыштәки
өса т'ө шар нәдитий!»

Иса гази Ләви^ф дькә

(Мәтта 9:9-13; Луқа 5:27-32)

¹³Иса диса чу дәве голе. Т'ә-
мамия ә'лаләт дьһатә шәм Ви
у Әви жи әв һин дькьрн. ¹⁴Ча-
хе Иса р'еда чу, Ләвийе^ф кәр'е
Һалфаво ль шийе хәрщһьлдане
р'уньшти дит у готе: «Пәй Мьн
вәрә». Әв жи р'абу пәй Иса
чу. ¹⁵Гава Иса мала Ләвида
сәр сьфре бу, гәләк хәрщгьр^ф у

гөнәк'ар^ф т'әви Ви у шагьртед^ф
Ви ль сәр сьфре р'уньшть-
бун, чьмки йед пәй Ви дьчун
гәләк бун. ¹⁶Гава қанунзанед
жь нава ферьсийа^ф дитн кә
Иса т'әви хәрщгьр у гөнәк'ара
ль сәр сьфре р'уньшти йә, жь
шагьртед Ви пьрсин: «Чьма
Әв т'әви хәрщгьр у гөнәк'ара
дьхвә у вәдхвә?» ¹⁷Чахе Иса
бьһист, ванр'а гот: «Сахләм нә
һ'әвще һ'әким ьн, ле нәхвәш.
Әз нә һатмә гази йед р'аст кьм,
ле гази гөнәк'ара».

Пьрса р'ожигьртне

(Мәтта 9:14-17; Луқа 5:33-39)

¹⁸Шарәке шагьртед Йуһ'ән-
на у ферьсийа р'ожи дьгьртн.
Чәнд мәрв һатнә щәм Иса у
же пьрсин: «Чьма шагьртед Йу-
һ'әнна у йед ферьсийа р'ожийа
дьгьрн, ле шагьртед Тә р'ожи
нагьрн?» ¹⁹Иса готә ван: «Һ'ә-
та зә'ва т'әви ван ә, гәло дьбә
кә хвәндийед дә'вате р'ожи
бьгьрн? Һ'әта зә'ва т'әви ван
ә, әв нькарн р'ожи бьгьрн!
²⁰Ле р'ож ве бен, гава зә'ва жь
ван бе һьлдане, һьнге ве р'оже
ве р'ожи бьгьрн. ²¹Т'ө кәс пе
п'арч'е ну к'ьнща кәвн п'инә
накә. Һәгәр өса бькә, п'арч'е
к'ьнща кәвнва дьрути ве зоре

ль к'ьнща кэвьн бькэ у шийе
қельши we he ль бэр һэвва һэр'э.

²² У нэ жи кэсэк шэрава ну
дькэ мәшкед кэвьн. Һэгэр օса
быкэ, шэрава ну we мәшка бь-
т'эдинэ, һьн шэраве օнда бэ,
һьн жи мәшк. Ле шэрава ну
дькьнэ мәшкед ну».

Пьрса р'ожа шәмийе

(*Матта 12:1-8; Луца 6:1-5*)

²³ Иса р'ожэкэ шәмийе нава
зэвийар'а дэрбаз дьбу у шагьр-
тед Wi р'ева дэстпекьрын сьм-
былед геньм чьнин. ²⁴Ферьсийа
Исар'а гот: «Бьньһер'э! Чьма
шагьртед Тэ тыште нэщайизи
р'ожа шәмийе дькьн?» ²⁵ Иса
ль ван вэгэр'анд у гот: «Wө
қэт нэхвэндийэ кө Дауьд^ф
жь һ'эвшэтийе чь кьр, гава әв
у йед пер'а бьр'чи бун? ²⁶ Әв
wэхте Әвийатаре сэрэкк'аһин-
да к'этэ Хана^ф Хwәде у нане^ф
Хwәдер'а дайи хвар, кө әв нан
пештьри к'аһина нэ щайиз
бу йэки дьн бьхвара. Сәрда
жи әв нан да йед т'эви хwә»*.
²⁷ Паше сэр готьна Хwәда зедә
кьр готэ ван: «Р'ожа шәмийе
бона инсен һатэ данине, нэ
кө инсан бона р'ожа шәмийе!

²⁸ Аwa готи Көр'е Мерьв Хөдане
р'ожа шәмийе йә жи».

Иса р'ожа шәмийе мәрье кө дэсте ви к'ьшийабу қәнщ дькэ

(*Матта 12:9-14; Луца 6:6-11*)

З ¹ У Иса диса к'этэ к'ьниште.
Ль we дэре мәрьвэк һэбу,
кө дэсте ви к'ьшийабу. ² У
ч'э'ве һьнәка сэр Wi бу, гәло
р'ожа шәмийе Әwe ви қәнщ кө
йан на, wәки хәйба Wi бькьн.
³ Иса мәрье дэстк'ьшийайир'а
гот: «Р'абә we говәке бьсәкь-
нә!» ⁴ Паше ванр'а гот: «Р'ожа
шәмийе қәнщикьрын щайиз
ә, йан хьрабикьрын? Р'өһ'әки
хьлаз^ф кьн, йан օнда кьн?» Ле
ван дәнг нәкьр. ⁵ Иса бь һерс
ль дора Хwө ньһер'и, бона сәр-
һ'ьшкия ван бэр Хwө к'эт у
ви мәрьвир'а гот: «Дэсте хwө
дьреж кә». Әви жи дьреж кьр у
дэсте ви диса қәнщ бу. ⁶Ферьси
дәрк'этьнэ дэрва у пер'а-пер'а
т'эви һеродәсийа^ф шешьрин,
кө чава Wi бьдьнэ көштьне.

Щьвата ль дэве голе

⁷ Иса т'эви шагьртед Хwө чюдә-
ве голе. Жь Щәлиле ә'лаләтәкә

* ^{2:26} Қануна К'аһинтийе 24:9; П'адшати I, 21:1-6.

гъран пэй Ви чу. ⁸ Гава кō ва-на кърънед Ви б̄хистън, жь Щьһустане, Оршәлиме, Иду-мәйайе, ви алийе Урдōнейи р'оһьлате, оса жи жь қәза Сур у Сайде гәләк мәрвь һатънә шәм Ви. ⁹ У Иса жь дәст ә'лаләте шагъртед Хвәр'а гот, кō Ви-р'а қәйбкәке һазър кьн, вәки нәк'әвә ль бәр дә'фа. ¹⁰ Чьмки Иса гәләк мәрвь қәнщ кърън, оса кō йед нәхвәш т'опи сәр дьбун, вәки дәсте хвә бьдана Ви. ¹¹ Дәма кō р'оһ'ед һ'әрам Әв дьдитън, ль бәр Ви дөвәр'уяа хвә давитънә ә'рде, дькърънә қир'ин у дьготън: «Тō Көр'е Хвәде йи!» ¹² Ле Иса һ'ышк т'әми ль ван дькър, кō бона Ви нәкьнә дәнги.

Бьжартъна һәр донздәһа

(*Мәтта 10:1-4; Луқа 6:12-16*)

¹³ Иса һьлк'ышияа ч'ийе у мәрвьед кō Ви дьхвәстън гази шәм Хвә кърън. Әв жи чунә шәм Ви. ¹⁴ Әви донздәһ мәрвь бьжартън, навед ван «шанди^ф» дани, кō т'әви Ви бьминън у ван бьшинә, вәки даннасин кьн. ¹⁵ У һ'өкөм да ван кō шына дәрхьн. ¹⁶ Һәр донздәһед бь-жарти әв ын: Шьмһ'ун (кō наве ви кърә Пәтрус^ф), ¹⁷ Ақубе^ф

Зәбәди у Йуһ'әннайе бьре ви, (әви наве Боанәршәс ль ван кър, кō те фә'мкъръне: «Көр'ед Гөр'инийа Ә'змен») ¹⁸ Әндра-вьс, Филипо, Бәртоломәйо, Мәтта, Т'ума, Ақубе^ф көр'е Һалфаво, Тәдайо, Шьмһ'уне вәлатп'арьст^ф ¹⁹ у Щьһудайе^ф Исхәрйоти йе кō бу нәмаме Иса.

Иса у Бәлзәбул^ф

(*Мәтта 12:22-32;*

Луқа 11:14-23; 12:10)

²⁰ Паше Иса чу маләке. Диса һақас ә'лаләт щьвийа, һ'әта кō нькарьбун нане хвә жи бь-хварана. ²¹ Гава йед жь хун у қьнета Ви б̄хистън, дәрк'әтън Ви бьгърън, чьмки вана дьгот: «Әви һ'ыше Хвә онда кьрийә!» ²² У әв қанунзанед кō жь Ор-шәлиме бәржер бьбун, дьготън: «Бәлзәбул^ф Вида һәйә! Әв бь һ'өкөме сәрвере шына шына дәрдьхә!» ²³ Иса жи әв гази шәм Хвә кърън у бь мәсәла ванр'а гот: «Мирешън чава дькарә хвәха хвә дәрхә? ²⁴ Һә-гәр нав п'адшатикедә т'ьфақ^ф т'өнәбә, әв нькарә бьминә. ²⁵ Мала кō бет'ьфақи бьк'әве, әв мал нькарә бьминә. ²⁶ Һәгәр мирешън р'абә һьмбәри хвә у бьбә дөтирәти, әв нькарә

бьминэ, ле бэле we хьлазияа ви бе. ²⁷ Ле бэле т'о кэс нька-рэ бьк'эвэ мала мерхасэки у һэбука^ф ви т'алан кэ, һэгэр пешийе ви мерхаси гьренэдэ. Гава гьреда, һынге we бькарьбэ мала ви т'алан кэ.

²⁸ Эз р'аст вэр'а дьбежым, һэр гөнэ у һэр готына хьраб кё бежын we ль бэндед дьне бенэ бахшандьне, ²⁹ ле к'и кё готьнэкэ хьраб мьқабыли Р'ө-һ'е Пироз бежэ, т'о шар ль ви найе бахшандьне. Эве бь ви гөнэйи һ'эта-һ'этайе сушдар бэ». ³⁰ Иса эв йэк гот, чьмки ван дьгот: «Р'өһ'е һ'эрам Ви-да һэйэ».

Де у бьрайед Иса

(*Матта 12:46-50;*

Лука 8:19-21)

³¹ Ынге де у бьрайед Иса һатьн, ль дэрва сэкьнин, йэк шандьнэ пэй Ви у гази Ви кь-рьн. ³² Э'лалэта кё ль дора Ви р'уньштьбу готэ Ви: «Ва дийа Тэ у бьрайед Тэ дэрва пьрса Тэ дькьн». ³³ Иса шаба ван да у гот: «Дийа Мьн у бьрайед Мьн к'и нэ?» ³⁴ Ынге ль йед дора Хвэ р'уньшти ньһер'и у гот: «Ва нэ де у бьрайед Мьн! ³⁵ Һэр кэсе кё хвэстына Хвэде

бинэ сери^ф, эв э бьре Мьн, хушка Мьн у дийа Мьн».

Мэсэла т'охьмр'эш^ф

(*Матта 13:1-9; Лука 8:4-8)*

4 ¹ Иса диса ль дэве голе дэст бь һинкьрьне кьр. Э'лалэтэкэ өса мэзын ль дора Ви шьвийа, к'эрба Эв к'этэ қэйька ль сэр голе у р'уньшт. Т'эмамыйа э'лалэте ль дэве голе бу ² у Ви бь мэсэла эв һини гэлэк тышта дькьрын. Ынкьрьна Хвэда гот: ³ «Гөһ-дари! Т'охьмр'эш^ф р'абу чу кё т'охьм бьр'эшинэ. ⁴ Чахе эви т'охьме хвэ дьр'эшанд, һьнэк же к'этьнэ дэве р'е, тэйрэдэ һатьн у эв хварьн. ⁵ У һьнэк к'этьнэ сэр э'рде кэвьри, ль вьр кё хвэли кем бу. Эв зу шин бун, чьмки тэлаше хвэлийе нэ к'ур бу. ⁶ Чахе тэ'в дэрк'эт, эв ч'ьлмьсин у чьмки р'авед^ф ван т'өнэбун, һ'ышк бун. ⁷ У һьнэ-кед дьн к'этьнэ нава стьрийа, стьри р'абун эв хэньқандьн у бэр нэдан. ⁸ У һьнэкед дьн жи к'этьнэ нава э'рде қэнщ у шин бун, мэзын бун у һьнэка си, һьнэка шест, һьнэка сэд шар бэр дан».

⁹ У Иса ванр'а гот: «Гөһе к'ейи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе».

**Иса чьма бь мөсәлә
хәбәр дьдә**

(Мәтта 13:10-17; Лука 8:9-10)

¹⁰ Гава Иса т'әне ма, йед дора Ви гьртьбун т'әви һәр донздәһа, бона ван мөсәлә же пьрсин. ¹¹ Әви шаба ван да у гот: «Wәр'а һатийә дайине кө һун сөр'ед П'адшатийа Хwәде бьзаньбьн, ле бона ван, йед кө дәрва нә, һәр тышт бь мөсәлә те готьне, ¹² wәки:

«Чьqаси бьньһер'ьн жи, нә-биньн,
чьqаси бьбьһен жи, фә'м нәкьн,
wәки нәбә кө wәгәр'ьн^ф уль ван бе афукьрьне^{ф*}».

**Шьровәкьрьна
мөсәлә т'охьмр'әш**

*(Мәтта 13:18-23;
Лука 8:11-15)*

¹³ Ынге Иса ванр'а гот: «Һун ве мөсәлә фә'м накьн? Ле иди һуне һ'әму мөсәлә чава фә'м бькьн? ¹⁴ Т'охьмр'әш хәбәре дьр'әшинә. ¹⁵ Әвед ль дәве р'е кө хәбәр ле те чандьне, әв ьн, кө гава дьбьһен, пер'а-пер'а мирещьн те у хәбәра дьле^ф

wанда чанди дәрдьхә. ¹⁶ Әвед ль сәр ә'рде кәвьри әв ьн, кө гава хәбәре дьбьһен, әв зу бь әшq у ша we qәбул дькьн, ¹⁷ ле чьмки р'әвед ван т'өнәнә, әв дьреж т'әw накьн. У гава бона хәбәре р'әсти тәнгасийа^ф йан зерандьне тен, зу жь р'е дьк'әвьн. ¹⁸ У әвед нава стьрийада һатьнә чандьне әв ьн, кө хәбәре дьбьһен, ¹⁹ хәмед ве дьнийәе, дәрәвед дәwләтийе у хwәстьна тыштед дьн дьк'әвьнә наве у хәбәре дьхәньqиньн, әв бе бәр дьминьн. ²⁰ У әвед ә'рде qәнщда һатьнә чандьне әв ьн, кө хәбәре дьбьһен, qәбул дькьн, һьнәк си, һьнәк шест у һьнәк жи сәд шар бәр дьдьн».

Ч'ьра сәр п'еч'ьре^ф

(Лука 8:16-18)

²¹ У Иса ванр'а гот: «Гава ч'ьре тиньнә һьндөр', бона чь тиньн? Бона бьн сәльке, йан бона бьн ньвине? Нә тиньн кө дайньнә сәр п'еч'ьре^ф? ²² Т'ө тыште wәшарти т'өнәйә кө нәйе ашкәрәкьрьне у нә жи тыштәки дьзива һәйә кө нәк'әwә бәр р'онайе. ²³ Göhe к'ейи бьһистьне һәйә бьра бьбьһе».

* 4:12 Ишайа 6:9-10.

²⁴ Иса ванр'а гот: «Дина хвә бьднә тыштед кō һун дьбьһен. Һун бь чь чапе бьпивьһн, бь we пиване жи we wәр'а бе пиване у сәрда жи we he зедә бә. ²⁵ Чьмки к'ер'а кō һәйә, we he ле зедә бә у к'ер'а кō т'өнә, чь һәйә жи we же бе стандьне».

Мәсәлә т'охьме шин дьбә

²⁶ У Иса гот: «П'адшатиһа Хвәде мина ве йәке йә: Мәрвьәк т'охьм дьр'әшинә нав әрде. ²⁷ У шәву р'ож р'адьзе, р'адьбә, т'охьм шин дьбә, бьльнд дьбә у хвәха пе наһ'әсә кō әв чава дьбә. ²⁸ Әрд жь хвә бәр дьдә, пешийе зил, паше сьмбьл, пәйр'а жи гәньме гьһишти сьмбьлда. ²⁹ Гава кō бәр дьгьһижә, мәрвь иди дә'се давеже, чьмки дәма нандруне^ф пер'а гьһиштийә».

Мәсәлә һ'әба т'охьме хәрдале^ф

(Мәтта 13:31-32;
Луқа 13:18-19)

³⁰ У Иса гот: «Әм П'адшатиһа Хвәде мина чь бьшьбиньһн? Йан жи әм we бь к'ижан мәсәле шьровәкьһн? ³¹ Әв мина һ'әбәкә т'охьме хәрдале йә кō жь һ'әму т'охьмед кō сәр әрде тенә

чандьне һуртър ә. ³² Ле гава әв те чандьне дьгьһижә, жь һ'әму п'ыншар'а мәстър дьбә у ч'ьрәлед мәзын дьдә, өса кō тәйрәдед ә'змен дькарьһн хвә бьднә бьһн сийа we».

Иса бь мәсәлә хәбәр дьдә

(Мәтта 13:34-35)

³³ Бь гәләк мәсәлед бь ви авайи ванр'а һаҗас хәбәр дьда, чьҗас кō вана дькарьбу фә'м бькьра. ³⁴ Бе мәсәлә ванр'а тыштәк нәдьгот, ле шагьртед Хвәр'а башқә һәр тышт шьровәдькьр.

Иса фьртоне^ф дьсәҗьр'инә

(Мәтта 8:23-27; Луқа 8:22-25)

³⁵ We р'оже, гава р'о чу ава, Иса шагьртед Хвәр'а гот: «Әм дәрбази ви бәри голе бьһн». ³⁶ Шагьрт жь ә'лаләте қәтиһан, к'әтьнә we қәйька кō Иса теда бу у вана Әв т'әви хвә бьр. Қәйькед дьһн жи т'әви Ви бун. ³⁷ Дә ижар фьртонәкә^ф мәзын ль ван р'әбу, пела өса ль қәйьке дьхьст, кō иди әв бу бь аве т'ьжи бьбуйа. ³⁸ Ле Иса пашийа қәйькеда сәре Хвә данибу сәр бә'лги у р'әзабу. Вана Әв һ'ышйар кьр у готьне: «Дәрсар^ф, нә хәма Тәйә кō әм

онда дьбьн?» ³⁹ Иса р'абу, ль байе һьлат у э'мьри сэр голе кър гот: «Бьсэкьнэ, кэр' бэ!» Фьртоне дани у һ'эму тышт сэдр'ин. ⁴⁰ Иса ванр'а гот: «Һун чьма дьтърсьн? Не чава бавэрийа вэ т'онэ?» ⁴¹ Савэкэ гьран ль вана гьрт у һэвдөр'а готьн: «Гэло эв к'и йэ, кэ ба у гол жи ельми^ф Ви дьбьн?»

Иса йэки щьнак'эти

қәнщ дькэ

(*Матта 8:28-34; Лука 8:26-39*)

5 ¹ Эвана дэрбази ви бэри гола Щэлиле бун у гь-ништьнэ т'опрахед Гьрасине. ² Гава кэ Иса жь қэйьке дэр-к'эт, һьнге жь нав гор'ьстана мэрвэк р'асти Ви хат, кэ р'өһ'е һ'эрам пер'а бу. ³ Эв нав гор'ьстанада дьма у т'ө кэси иди нькарьбу бь зьншира жи эв гьреда. ⁴ Чьмки гэлэк щара эв бь қэйд у зьншира гьреда-бун, ле ви зьншир қэтандьбун у қэйд шкенандьбун. Т'ө кэси нькарьбу эв зэфт бькьра. ⁵ Т'ь-ме шэв у р'ож гор'ьстанада у сэре ч'ийа дькэрэ қир'ин, пе кэвьра хвэ бьриндар дькэр.

⁶ Гава эви дурва Иса дит, бэзи, хвэ авитэ бэр ньга ⁷ у бь дэнгэки бьльнд кьрэ қир'ин у

готе: «Тө чь жь мьн дьхвази, Исайте Көр'е Хвэдейе Һэри Жорьн? Тө хатьре Хвэде ки, мьн нэдэ щэфэ!» ⁸ Эви эв йэк дьгот, чьмки Иса дьготе: «Һэй р'өһ'е һ'эрам! Жь ви мэрви дэрк'эвэ!» ⁹ Иса же пьрси у гот: «Наве тэ чь йэ?» Эви жи гот: «Наве мьн К'омэскэр э, чьмки эм гэлэк ьн». ¹⁰ У гэлэки р'эща жь Иса дькэр, кэ ван жь we т'опрахе дэрнэхэ. ¹¹ Вьр ль синге ч'ийе сурики бэразайи мэзьн дьч'ерийа. ¹² Р'өһ'ед һ'эрам р'эща жь Иса кьрьн у готьн: «Мэ бьшинэ нава бэраза, эм бьк'эвьнэ нава ван». ¹³ Эви жи изьн да ван, р'өһ'ед һ'эрам дэрк'этьн у к'этьнэ нава бэраза. Эв сури незики дө һ'эзар бэраза бу, эв жорда р'эви, хвэ жь кэнделда авитьнэ голе у хэньқин. ¹⁴ Бэ-разван р'эвин чунэ бажар у гонда, эв йэк гьли кьрьн. У бьнэли^ф хатьн кэ тыштед буйи бьбиньн. ¹⁵ У хатьнэ щэм Иса, дина хвэ дане, we эв мэрвэ щьнак'этийи кэ к'омэскэрэкэ щьна пер'а бу, к'ьнше ви ле, сэр һ'ьше хвэда хати р'уньшти йэ. Һьнге эв тьрсийан. ¹⁶ Эвед кэ эв йэк дитьбун щьмэ'тер'а гьли кьрьн, кэ чь хатэ сэре ви

щынак'эти у бэраза. ¹⁷ Ынге вана р'эща жь Иса кыр, кӧ Эw жь э'рде ван хэр'э.

¹⁸ Гава Иса к'этэ қайьке, әви кӧ щынак'эти бу, р'эща же кыр, кӧ т'әви Wi хэр'э. ¹⁹ Ле Иса нәһшт у жер'а гот: «Вәгәр'ә мала хwә у нәфәред мала хwә-р'а бежә, кӧ Хӧдан бона тә чь кыр у чава ль тә хатә р'ә'ме». ²⁰ Эw жи чу у дәстпекыр чь кӧ Иса бона wi кырьбу қәза Декаполиседа* бәла кыр у хәр кәс ә'щербмайи дьма.

Қизька мьри

у к'ӧлфәтәкә^ф нәхwәш

(*Матта 9:18-26; Луқа 8:40-56*)

²¹ Гава Иса диса бь қайьке дәрбази wi бәре дьн бу, ә'лаләтәкә гьран ль дора Wi щывийа. Гава Эw ль дәве голе бу, ²² йәки жь сәрверед к'ьниште кӧ наве wi Йайиро бу хатә щәм Wi, гава wi Иса дит, хwә авитә ньгед Wi, ²³ гәләк р'эща же кыр у гот: «Қизька мьн ль бәр мьрыне йә. Wәрә у дәстед Хwә дайнә сәр we, кӧ қәнщ бә у бьжи». ²⁴ Иса р'әбу т'әви wi чу.

Ә'лаләтәкә гьран пәй Wi дьчу у тәнгаси дьданә Wi. ²⁵ Wьр к'ӧлфәтәкә^ф жи һәбу, кӧ донздәһ сале we бун, сәр хуне вәбьбу. ²⁶ Эwe гәләки дәсте һ'әкимада к'ьшандьбу у һ'әму һәбука хwә хәрщ кырьбу, ле т'ӧ ч'арә ле нәбьбу у сәрда һе хьраб бьбу. ²⁷ Эwe дәрһәқа Исада бьхист, пыштева хатә нава ә'лаләте у ль к'ьнше Wi к'әт. ²⁸ Чьмки әwe дьле хwәда дьгот: «Һәгәр әз т'әне к'ьнше Wi жи к'әвьм, әзе қәнщ бьм». ²⁹ У пер'а-пер'а хун же ч'ькийа у бәдәна хwәда т'әхмин кыр, кӧ жь еша хwә қәнщ бу. ³⁰ Иса дәстхwәда пе һ'әсийа кӧ қәватәк же чу, нав ә'лаләтеда зьвьр'и у пьрси: «К'е ль к'ьнщед Мьн к'әт?» ³¹ Шагьртед Wi готьн: «Тӧ дьбини кӧ ә'лаләт тәнгасийе дьдә Тә, ле Тӧ дьбежи: «К'е ль Мьн к'әт?»» ³² Ле Иса дор-бәре Хwә дьньһер'и кӧ бьбинә, к'е әв йәк кыр. ³³ Ынге к'ӧлфәт ль хwә һ'әсийа кӧ чь ль we қәwьми, бь тьрсе у ләрьзәке хат хwә авитә бәр Wi у хәр тышт р'әст гот. ³⁴ Иса wer'а гот: «Ә'вде! Бавәрийа тә тӧ қәнщ

* 5:20 «Декаполис» бь зьмане йунани те фә'мкьрыне: «Дәһә Бажар», чьмки әва қәза бәреда бь йәктийа дәһә бажара хатийә чекьрын.

кьри. Бь хер у съламэт хәр'э у жь еша хвэ қәнщ бэ».

³⁵ Иса he хэбэр дьда, жь мала сэрвеве к'ьниште мэрвь хатын у готын: «Қиза тэ мьр, иди зэ'мэте нэдэ Дәрсдар». ³⁶ Ле Иса гөһ нэда готына ван, ви сэрэке к'ьништер'а гот: «Нэтърсэ, т'эне бавэр бькэ!» ³⁷ Эви нэһышт кө кэс пэй Ви хәр'э, пештьри Пэтрус, Ақуб у Йух'эннайе бьре ви. ³⁸ Чахе гьһиштынэ мала сэрэке к'ьниште, Иса дит we һевэрза ван э, дьгьрин у дькьнэ қар'э-қар'. ³⁹ Гава Эw к'этэ һьндөр', ванр'а гот: «Чьма һун дькьн қалмэ-қалм у дьгьрин? Зар' нэмьрийэ, ле һеньжийэ». ⁴⁰ Вана қәрфе хвэ пе дькьр.

Ле Иса һ'эму дәрхьстьнэ дэрва, де у баве қизьке т'эви хәр се шагьртед Хвэ һьлдан у к'этэ шийе кө қизьк ле бу. ⁴¹ Дэсте қизьке гьрт у готэ we: «Талита қум!» кө те фэ'мкьрьне: «Қизьк, эз тэр'а дьбежьм, р'абэ!» ⁴² Қизьк пер'а-пер'а р'абу у гэр'ийа. Эw донздәһ сали бу. Эвед кө дитын һ'ыше сәре ван чу. ⁴³ Иса һ'ышк т'эми ль ван кьр, кө ве йэке кэсир'а нэбежьн у ванр'а гот, кө хварьне бьдьнэ we.

Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса мәзын бьбу, Ви қәбул накә

(Мәтта 13:53-58;

Луқа 4:16-30)

Б¹ Иса жь вьра дәрк'эт у чу ши-мьск'эне Хвэ. Шагьртед Ви жи пэй Ви чун. ² Чахе р'ожа шәмийе хат, Ви к'ьништеда дэст бь һинкьрьне кьр у гэлэка кө бьһист зэндәгьрти мабун у дьготын: «Эви мэрвьви эв тышт жь к'ө анинэ? Эв чь сэрвахти^ф йэ кө жер'а һатийэ дайине? У эв чь к'эрэмэт ьн кө бь дэсте Ви дьқәвьмын? ³ Нэ Эв нэшарэ? Нэ Эв көр'е Мөрйәме^ф у бьре Ақуб^ф, Йусес, Щьһуда^ф у Шьмһ'ун э? Нэ хушкед Ви ль вьр нав мәда нэ?» Бь ви авайи эw жь Ви чун.

⁴ Иса ванр'а гот: «П'ехәмбәр т'ө щийи нэ бевәдър э, пештьри нава ши-мьск'эне хвэ, мэрвьед хвэ у мала хвэда». ⁵ Эви ль we дәре нькарьбу т'ө к'эрэмэт бькьра, т'эне дэсте Хвэ дани сәр чәнд нэхвәша у эw қәнщ кьрын. ⁶ Эw сәр нэбавәрийа ван э'щевмайи ма.

Шандьна һәр донздәһа

(Мәтта 10:5-15; Луқа 9:1-6)

Иса ль гөндед дор-бәра дьгәр'ийа у һин дькьр. ⁷ Ви хәр

донздәһ гази щәм Хвә кърьн, дәстпекър әш шот-шот шандьн у һ'өкөме ль сәр р'өһ'ед һ'ерам-р'а да ван. ⁸Т'әми да ван у гот: «Бона р'е, пештьри шьвдара дәсте хвә т'ө тышти хвәр'а һьлнәдън: Нә нан, нә турьк у нә жи п'әра бәр пышта хвәда. ⁹Чарьхед хвә бькьнә п'ийе хвә, ле дө дәст кьрас хвәр'а һьлнәдън». ¹⁰Сәрда зедә кьр готә ван: «Әв мала кө һун бьк'әвьне, we маледа жи бьминьн, һ'әта һун жь ви щийи дәрк'әвьн. ¹¹Әв щийед кө вә қәбул нәкьн у гөһдарийа готъна вә нәкьн, жь вьр дәрк'әвьн у т'оза ньгед хвә давшиньн, вәки ванар'а бьбә шә'дәти».

¹²Әв жи р'е к'әтън чун у дан-насин дькърьн кө мәрвь жь гөнәкърьне вәгәр'ьн. ¹³Вана гәләк щьн дәрдьхьстьн у р'ун^ф ль гәләк нәхвәша дьдан у әв қәнщ дькърьн.

Көштъна

Йуһ'әннайе ньхөмдар^ф

(Мәтта 14:1-12; Луқа 9:7-9)

¹⁴Һеродәс п'адша әв йәк бь-нист, чьмки нав у дәнге Иса

дәрк'әтъбу. Һьнәка дьгот: «Әва Йуһ'әннайе ньхөмдар^ф ә жь нав мьрийа р'абуйә. Ләма жи пе ви к'әрәмәт тенә кърьне». ¹⁵Ле һьнәка жи дьгот: «Әва Елйас^ф ә». Һьнәкед дьн жи дьготън: «Әва п'ехәмбәрәки мина п'ехәмбәрәд бәре йә». ¹⁶Ле гава Һеродәс әв йәк бьнист, гот: «Әва әв Йуһ'әнна йә, йе кө мьн сәре ви лехьстийә, жь нав мьрийа р'абуйә!» ¹⁷⁻¹⁸Чьмки Һеродәс хвәха Һеродийа жьна Филипойе бьре хвә стандьбу, ле Йуһ'әнна жер'а чәнд шара готъбу: «Нә р'аст ә кө тө жьна бьре хвә бьстини». Һеродәс жи к'әрби Һеродийае Йуһ'әнна дабу гьртъне, гьредабу у авитьбу кәле. ¹⁹Ләма Һеродийае к'ин Йуһ'әннар'а дажот, дьхвәст ви бьдә көштъне, ле нькарьбу, ²⁰чьмки Һеродәс жь Йуһ'әнна дьтьрсийа у әв хвәй дькър. Әви заньбу кө Йуһ'әнна мәрвьәки р'аст у бөһөрти йә. Гава кө гөһдарийа готъна ви дькър, сәре ви т'әвиһәв дьбу*, ле диса бь һ'әвас гөһ дьда готъна ви. ²¹Ава шарәке мәщал вәбу. Һеродәс бона р'ожа буйина хвә,

* ^{6:20} Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «сәре ви т'әвиһәв дьбу» аһа йә: «Ви гәләк тышт дькър».

э'сылзада, сэрh'эзаред^ф эскэра у гьрэгьред Шэлилер'а мэсрэф дани. ²² Гава қиза Һеродийайе к'этэ һндөр' у р'эқьси, эв йэк ль дьле Һеродэс у т'эглифкьрийед ль сэр сьфре р'уньшти хвэш һат. Һынге п'адше готэ қизьке: «Тө жь мьн чь бьхвази, эзе бьдьмэ тэ». ²³ У ви жер'а сонд хвар гот: «Тө жь мьн чь бьхвази, эзе бьдьмэ тэ, һ'эта ниве п'адшатийа хвэ жи!» ²⁴ Қизьк дэрк'этэ дэрва у чу жь дийа хвэ пьрси: «Эз чь бьхвазым?» Дийа we жи гот: «Сэре Йуһ'әннайе ньхөмдар». ²⁵ Қизьке лэзанд чу шэм п'адше у хвэстына хвэ жер'а гот: «Эз дьхвазым кө тө ньһа сэре Йуһ'әннайе ньхөмдар ль сэр сьнийе бьди мьн». ²⁶ П'адша гэлэки бэр хвэ к'эт, ле чьмки ль бэр т'эглифкьрийа сонд хварьбу, нэхвэст созе хвэ бэтал кьра. ²⁷ П'адше пер'а-пер'а э'мьри сэр шэлат кьр, кө һэр'э сэре Йуһ'әнна бинэ. Шэлат жи чу кэледа, сэре ви лехьст ²⁸ у ль сэр сьнийе ани у да кэч'ьке. Эwe жи эw һьлда бьр да дийа хвэ. ²⁹ Гава шагьртед Йуһ'әнна эв йэк бьһистьн, һатьн шьн-йазе ви бьрн кьрнэ т'ьрбе.

Иса пенш һ'эзара т'ер дькэ

(Матта 14:13-21; Лука 9:10-17; Йуһ'әнна 6:1-14)

³⁰ У шанди^ф вэгэр'ийанэ шэм Иса, һ'эму тыштед кө кьрбун у һин кьрбун жер'а готьн. ³¹ Иса ванр'а гот: «Дэ вэрьн эм т'эне һэр'ьнэ шики хэвлэ у һнэки р'ьһ'эт бьн». Чьмки гэлэк дьһатьн у дьчун, вана мэшал нэдьдит кө нане хвэ жи бьхварана. ³² У эw т'эне бь қэйьке чунэ шики хэвлэ. ³³ Ле гэлэка кө чуйина ван дит, эw нас кьрн, жь һ'эму бажара пәйа бэзин у бэри ван гьһиштьнэ ви шийи. ³⁴ Чахе Иса жь қэйьке дэрк'эт у Ви э'лалэтэкэ гьран дит, һынге гөне Ви ль ван һат, чьмки эw мина пэзед бе шьван бун. Дэстпекьр гэлэк тышт эw һин кьрн. ³⁵ Иди чьмки дэрэнг бу, шагьртед Иса һатьн у готьне: «Эв дэр шики хьки-хвэли йэ, вэخت жи иди дэрэнг э. ³⁶ Шьм-э'те бэр'дэ кө эw һэр'ьнэ гөнд у бэргед дэр-дора у хвэр'а тыштед хварьне бьк'ьр'ьн». ³⁷ Ле Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун хөрэк бьдьнэ ван!» Жер'а готьн: «Эм һэр'ьн баһе

досьд зиви^ф нан бьк'ьр'ьн у ван бьднэ хварьне?»

³⁸ Иса ванр'а гот: «Һәр'ьн бьньһер'ьн, к'а чэнд нанед вэ һэнэ». Гава кө пе һ'эсийан, готьн: «Пенщ нан у дө мә'си һэнэ». ³⁹ Ви ә'мьр кьр кө һ'ә-му жи к'ом-к'ом ль сәр гиһае шин р'уенен. ⁴⁰ Әв жи к'ом-к'ом, сэд-сэд, пенши-пенши ль ә'рде р'уныштьн.

⁴¹ Иса һәр пенщ нан у һәр дө мә'си һьлдан, бәре Хвә ә'з-менда кьр шыкьри да, әв нан кәркьрьн у да шагьртед Хвә, вәки әв дайньнэ бәр ә'лаләте. У һәр дө мә'си жи ль һ'әмуя бәла кьр. ⁴² Һ'әмуя хвар у т'ер бун. ⁴³ Жь ван нан у мә'сийа донздәһ сәләйед т'ьжи һурьк бәрәв кьрн. ⁴⁴ Йед кө жь ви нани хварьн вәкә пенщ һ'әзар мери бун.

Иса п'ийа ль сәр авер'а дьчә

(Матта 14:22-33;

Йуһ'әнна 6:15-21)

⁴⁵ Дәстхвәда Әви п'ейи сәр шагьртед Хвә кьр, кө бьк'әвнэ қәйьке у пешийа Ви дәрбази ви бәри голе, Бәйтсайдае бьн, һ'әта кө Хвәха шьмә'те вәр'екә. ⁴⁶ Пәй вәр'екьрьнер'а р'абу чу сәре ч'ийе, кө дөа бькә.

⁴⁷ Гава кө р'о чу ава, қәйьк нава голеда бу у Иса т'әне дәве голе бу. ⁴⁸ Иса дит кө шагьрт бер-к'ьшандьнеда гәләки зә'мәте дьк'ьшиньн, чьмки ба мьқабьли ван бу. Незики қәрәбәрбанге Иса сәр голер'а пәйа дьчу незики ван дьбу. Ви хвәст кө бәр ванр'а дәрбаз буйа, ⁴⁹ ле чахе вана дит кө Иса сәр голер'а пәйа дьчә, ван т'ьре^ф хәйаләкә^ф кө дьбиньн у кьрнэ қир'ин. ⁵⁰ Чьмки һ'әмуя жи Әв дит у тьрсийан. Ле Иса ве дәме дөнг да ван у гот: «Сәр хвә бьн! Әз ьм. Нәтьрсьн!» ⁵¹ Һьнге Әв к'әтә қәйьке щәм ван у ба сәкьни. Шагьрт ә'щәбмайи ман, һ'ьше сәре ван чу, ⁵² чьмки әв қәвьмандьна ль сәр нен һе сәре ванда р'унәньштьбу, фә'ме ван дадайи бу.

Иса Щенисартеда нәхвәша

қәнщ дькә

(Матта 14:34-36)

⁵³ Әв дәрбази ви бәри голе бун у ль алийе Щенисартева гьһиштнэ бәже^ф, қәйик ши кьрн. ⁵⁴ Гава жь қәйьке пәйа бун, шьмә'те пер'а-пер'а Иса нас кьр. ⁵⁵ Әв т'әмамия ве қәзайе вьрда-веда бәзин у дәстпекьрн нәхвәш ньвинава

данинэ ви шийе кӧ дьбьһис-
тън Иса ле бу. ⁵⁶ Һәр шийед
кӧ Иса дьчуйе, һәгәр бажар
буна, гӧнд буна, бәргә буна,
нәхвәш базарада даданин у
һиви же дькьрӧн кӧ т'әне ль
р'ишийед к'ьнщед Ви к'эвӧн.
У һ'әмуйед кӧ ле дьк'этӧн, жь
нәхвәшийед хвә қәнщ дьбун.

**Р'ав-р'ъзьмед^ф кал-бава
у хәбәра Хвәде**
(Матта 15:1-9)

7 ¹Ферьсийа у һьнәк қанун-
занед кӧ жь Оршәлиме һа-
тъбун, дора Иса гьртӧн. ²Вана
дит кӧ һьнәкә жь шагьртед
Ви бь дәстед һ'әрам, ава го-
ти дәстнәшушти нан дьхвӧн.
³Ферьси у һ'әму щьһу^ф пәй
р'ав-р'ъзьмед^ф кал у бавед хвә
дьчӧн, һ'эта кӧ дәстед хвә р'ьнд
нәшон, нане хвә нахвӧн ⁴у жь
базаре жи чь тинӧн, һ'эта аве
нәхӧн, нахвӧн*. Гәләк ә'дәтед
дӧн жи һәнә, кӧ жь кал у бава

һьлданә у дьқәдиньн: Мәсәлә,
мина шуштӧна т'аса, шәрбька у
фьрақед сьфьрә майин**. ⁵Һьн-
ге ферьси у қанунзана жь Иса
пьрсин: «Чьма шагьртед Тә пәй
р'ав-р'ъзьмед кал у бава начьн у
бь дәстед һ'әрам* нан дьхвӧн?»
⁶Әви ль ван вәгәр'анд у гот:
«Ишайа бона вә дӧр'уйа р'аст
п'ехәмбәрти^ф кьрийә! Чава кӧ
һатийә нвьвисаре:

«Әва щьмә'та бь заре^ф хвә
қәдыре Мьн дьгьрә,
ле дьле^ф ван жь Мьн дур ә.

⁷ Бадихәва^ф Мьн дьһ'әбиньн,
т'әмийед мәрьва чава қа-
нунед Мьн щьмә'те һин
дькьн»*.

⁸Һун т'әмийед Хвәде дьһельн
у пәй р'ав-р'ъзьмед мәрьвайийе
дьк'эвӧн». ⁹У гот: «Һун т'әми-
йед Хвәде р'ьнд дьдӧнә алики,
вәки р'ав-р'ъзьмед хвә хвәй
кьн. ¹⁰Мәсәлә, Муса готийә:
«Қәдыре де у баве хвә бьгьрә»*
у «Әве кӧ гьлики қолайи де у

* ^{7:4} Нав һьнәк дәстнвьвисарада аһа йә: «У жь базаре жи тен, һ'эта аве сәр хвәда нәкьн, нен нахвӧн».

** ^{7:4} Нав һьнәк дәстнвьвисарада әв жи һәйә: «Ӧса жи щиньвина».

* ^{7:5} Нав дәстнвьвисаред қәнщда дәвса «бь дәстед һ'әрам» «дәстқь-лер» һәйә.

* ^{7:7} Ишайа 29:13.

* ^{7:10} Дәрк'этӧн 20:12; Қануна Дӧщари 5:16.

баве хвэр'а бежэ, гэрэке бе коштыне**¹¹ Ле хун дыбежын: <К'и кӧ дийа хвэ йан баве хвэр'а бежэ: Эw алик'арийа кӧ гэрэке жь мьн быгънижэ тэ, эw «қӧрбан»^ф э>, (аwа готи дийарик э кӧ Хwэдeр'а те дайине)¹² хун иди наһельн кӧ эw тыштэки де у баве хвэр'а бькэ!¹³ Бь ви аwайи, хун бь wан р'aw-р'ъзьмед хwэйэ кӧ дэрбази ньсьлед^ф ну дыкьн, хэбэра Хwэде дыкьнэ хwэли. У хун гэлэк тыштед аһа дыкьн».

**Тыштед кӧ мерьв
дыһ'эр'ьминьн**
(Матта 15:10-20)

¹⁴Һынге Иса э'лалэт диса гази щэм Хwэ кьр у готэ wан: «хун һ'эму гӧһдарийа Мьн бькьн у фэ'м кьн.¹⁵ Тыштэки оса т'ӧнэ, кӧ жь дэрва бьк'эвэ нав-дыле мерьв у wi бьһ'эр'ьминэ, ле эw тыштед кӧ жь дьл дэртен, эw мерьв дыһ'эр'ьминьн.¹⁶ Гӧһе к'ейи бьһистыне һэйэ бьра бьбьһе»*.

¹⁷Гава жь э'лалэте қэтийа һатэ мал, шагьртед Wi мэ'на we мэсэле же пьрсин.¹⁸ Иса

ль wан вэгэр'анд у гот: «хун һе нагъһижьнэ гьлийа? Чьма хун фэ'м накьн, чь кӧ жь дэрва дык'эвэ нав-дыле мерьв, нькарэ wi бьһ'эр'ьминэ.¹⁹ Чьмки эw нэ кӧ дык'эвьнэ дыле wi, ле дычьнэ зьке wi у жь wьр жи дэртен дэрва». (Бь ви аwайи Иса да к'ьфше, кӧ һ'эму хwарьн жи һ'элал^ф ьн.)²⁰ У гот: «Эw тыштед кӧ жь дыле мерьв дэрдьк'эвьн, эw wi дыһ'эр'ьминьн.²¹ Чьмки жь һьндӧр', жь дыле мэрьв фькьред хьраб дэрдьк'эвьн: Qави^ф, дьзи, кӧштын,²² зьнек'ари, тьмайи, хьраби, фелбази, толти, ч'э'ве хьраб, бӧхданбежи, к'ӧбари у беақьли.²³ Эв һ'эму тыштед хьраб жь дьл дэрдьк'эвьн у мерьв дыһ'эр'ьминьн».

**Бавэрийа к'ӧлфэта
Финикья Сурйайе**
(Матта 15:21-28)

²⁴Иса жь we дэре р'абу чу синоре Суре. Чу малэке у нэ-дьхwэст кӧ кэсэк пе бьһ'эси-йа, ле нькарьбу Хwэ вэшарта.²⁵ К'ӧлфэтэкэ кӧ қизька we р'ӧһ'е һ'эрамва гьрти бу, бона

** ^{7:10} Дэрк'этын 21:17; Qануна К'аһинтийе 20:9.

* ^{7:16} Нав дэстньвисаред һэрэ қэншда р'еза 16-а т'ӧнэ.

Иса пе һ'эсийа, лэз һат у хвэ авитэ бэр нгыед Ви. ²⁶Эв к'олфэт йунан^ф бу, э'сьле хвэда жи жь Финикйа Сурйаие бу. Ве лава жь Иса кър, кӧ щын жь қиза ве дэрхэ. ²⁷Иса wer'a гот: «Бьһелэ бьра пешийе зар' т'ер бьн, чьмки нэ р'аст э кӧ нан бэр зар'а һьлдын у бавежьнэ бэр са». ²⁸Эве ль Ви вэгэр'анд у гот: «Бэле Хӧдан, нэ сэ жи ван һурькед бэр зар'айэ бьне сьфреда майи дьхьын?» ²⁹Һынге Эви к'олфэтер'а гот: «Бона хатьре ве готьна тэ, тӧ дькари һэр'и. Щын жь қизька тэ дэрк'эт». ³⁰К'олфэт жи чу мала хвэ, дина хвэ даие, ве қизьк нав ньвинед п'алда йэ у щын жи же дэрк'этийэ.

Мәрвьэки кәр' у лал хэбэр дьдэ

³¹Пэй ве йәкер'а Иса жь синоре Суре дэрк'эт, нава Сайдер'а дэрбаз бу, қэза Декаполисер'а һатэ гола Щәлиле. ³²Мәрвьэки кәр' у лал анинэ щәм Ви у лава же кърьн кӧ дэсте Хвэ дайнэ сәр ви. ³³Иса әв мәрвь жь ә'лаләте қэтанд, т'ьлийед Хвэ кърьнэ гӧһед ви, дэсте Хвэда т'укър, ль зьмане ви да. ³⁴У бәре Хвэ ә'зменда кър,

к'әсәр һате у гот: «Әффата!» кӧ те фә'мкърьне: «Вәбә!» ³⁵У дэст хвэда гӧһед ви бьһистьн, зьмане ви вәбу у зәлал дэст бь хэбәрдане кър. ³⁶Иса т'әми ль ван кър, кӧ кәсир'а нәбежьн. Ле Эви чьқас т'әми ль ван дькър, вана һақас зедә бәла дькър. ³⁷Мәрвь гәләки ә'щербмайи мабун у дьготьн: «Эви һ'әму тышт қәнщ кър: Һьн кәр'а дьдә бьһистьне, һьн жи лала дьдә хэбәрдане».

Иса чар һ'әзара т'ер дькә

(Мәтта 15:32-39)

8 ¹Ван р'ожада диса ә'лаләтәкә гьран щьвийа. Тыштәки вани хварьне т'ӧнәбу кӧ бьхварана, Иса гази шагьртед Хвэ кър у гот: ²«Гӧне Мьн ль ве ә'лаләте те. Эв се р'ож э т'әви Мьн э у тыштәки вани хварьне т'ӧнә. ³Һәгәр Эз ван бьр'чи вәр'екьмә малед ван, дьле ване р'ева хвәва һәр'э у жь ван һьнәк жи жь шийед дур һатьнә». ⁴Шагьртед Ви ле вәгәр'андьн у готьн: «Ль ве бәр'ийе^ф әме жь к'ӧ һақас нан дэст хьн, кӧ ве щьмә'те т'ер кьн?» ⁵Иса жь ван пьрси: «Чәнд нанед вә һәнә?» Вана гот: «Һ'әфт». ⁶Һынге ә'мьр кър кӧ ә'лаләт сәр ә'рде

р'уне. Эви эв һ'эфт нан һьлдан шыкьри да, эв кәркьрын у паше данә шагьртед Хвә, кә дайньнә бәр ә'лаләте. Вана эв данинә бәр ван. ⁷ У чәнд мә'сийед ванә һур жи һәбун. Иса бона ван жи шыкьри да у гот: «Ван жи дайньнә бәр ә'лаләте». ⁸ Вана хвар у т'ер бун. Паше һ'эфт зәмбил жь һурькед бәрмайи бәрәв кьрын. ⁹ Эвед кә хварьн, вәкә чар һ'эзар мәрва бун. Гава кә Иса эв вәр'екьрын, ¹⁰ пер'а-пер'а т'эви шагьртед Хвә к'әтә қәйьке у чунә қәза Далманутайе.

**К'әрәмәтәке чава нишан
жь ә'змана дьхвазьн**
(Мәтта 16:1-4)

¹¹ Ферьси һатын у дәстпекьрын Исар'а к'әтьнә дә'ве. Эв дыщеп'ьбандьн у жь Ви нишанәк жь ә'змен дьхвәстьн. ¹² К'ур к'әсәр һате у гот: «Чьма эва ньсьла ль нишанәке дьгәр'ә? Әз р'аст вәр'а дьбежьм кә ви ньсьлир'а нишанәк найе дайине». ¹³ Ви эв һыштын, диса к'әтә қәйьке у дәрбази ви бәри голе бу.

**Һәвиртьр'шке^ф ферьсийа
у Һеродәс**

(Мәтта 16:5-12)

¹⁴ Ижар шагьрта бир кьрьбу кә хвәр'а нан һьлдана. Ль щәм ван, қәйькеда пештьри нанәки тыштәки вани хварьне т'өнәбу. ¹⁵ Иса т'әми да ван у гот: «Мьқати хвә бьн, һ'эвза хвә жь һәвиртьр'шке^ф ферьсийа у өса жи йе Һеродәс* бькьн». ¹⁶ Ле әвана нав һәвда хәбәр дьдан у дьготьн: «Нане мә т'өнә, ләма аһа дьбежә». ¹⁷ Исава ә'йан бу кә эв чь дьбежьн у ванр'а гот: «Һун чьма нав һәвда хәбәр дьдьн, кә нане вә т'өнә? Һәла һе һун фә'м накьн? У сәре вәда р'унани, һәла һе һун нагыһижьнә гьлийа?

¹⁸ Ч'ә'ве вә һәнә, һун набиньн? Гөһе вә һәнә, һун набьһен? Чава найе бира вә*, ¹⁹ чахе Мьн пенщ нан бона пенщ һ'эзар мәрва кәркьрын? Вә жь һурькед бәрмайи чәнд сәләйед т'ьжи бәрәв кьрын?» Ван ле вәгәр'анд у готьн: «Донздәһ». ²⁰ «У гава Мьн һ'эфт нан бона чар һ'эзар мәрва кәркьрын,

* 8:15 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «Һеродәс» «Һеродәсийа» һәйә.

* 8:18 Йерәмийа 5:21; Һәзәкийел 12:2.

вә чәнд зәмбилед т'ъжи бәр-майи бәрәв кърьн?» Ван гот: «Һ'әфт». ²¹ Иса ванр'а гот: «Ле чьма һун һе ф'ә'м накьн?»

**Ль Бәйтсайдае
қәнщкърьна корәки**

²² У әв һатьнә Бәйтсайдае. Һьнәка мәрвьәки кор ани шәм Иса у лава же кърьн, кӧ дәсте Хвә дайнә сәр ви. ²³ Әви жи дәсте мәрвье кор гьрт, жь гӧнд дәрхьстә дәр, т'уйи ч'ә'вед ви кърьн у дәстед Хвә данинә сәр ви, пьрси: «Тӧ тыштәки дьбини?» ²⁴ Әви жи ль жоре ньһер'и у гот: «Әз мәрвьа дьбиньм, ле мина дара нә, кӧ дьгәр'ьн». ²⁵ Диса Иса дәстед Хвә данинә сәр ч'ә'вед ви, кор зур' бу ньһер'и у ч'ә'вед ви вәбун, һәр тышт зәлал дит. ²⁶ Иса әв шандә мала ви у жер'а гот: «Нәк'әвә нава гӧнд»*.

**Пәтрус шә'дәтийе
ль сәр Иса дьдә**

(Матта 16:13-20; Луқа 9:18-21)

²⁷ Иса т'әви шагьртед Хвә чу гӧндед Қәйсәрийа Филипойе у р'еда жь шагьртед Хвә пьрси:

«Бь т'әхмина мәрвьа Әз к'и мә?» ²⁸ Ван ле вәгәр'анд у готьн: «Һьнәк дьбежьн <Йуһ'әннайе ньхӧмдар ә>, һьнәкед дьн дьбежьн <Елийас ә>, һьнәкед майин жи дьбежьн <йәк жь п'ехәмбәра йә>». ²⁹ Иса жь ван пьрси: «Ле һун чь дьбежьн? Бь т'әхмина вә Әз к'и мә?» Пәтрус ле вәгәр'анд у готе: «Тӧ Мәсиһ и». ³⁰ Әви т'әми ль ван кър, кӧ дәрһәқа Вида кәсир'а тыштәки нәбежьн.

Иса дәрһәқа шәфа

у мьрьна Хвәда дьбежә

(Матта 16:21-28; Луқа 9:22-27)

³¹ Пәй ве йәкер'а Иса дәст-пекьр шагьртед Хвә һин кър, кӧ гәрәке Кӧр'е Мервь гәләки шәфе бьк'ьшинә, жь алиие р'успийа^ф, сәрәкед к'аһина у қанунзанада бе т'әхсиркърьне^ф у кӧштьне, ле р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абә. ³² Әви әв йәк зәлал гот. Һьнге Пәтрус Әв да алики у ле һьлат. ³³ Ле Иса сәр мьле Хвәва зьвьр'и у ль шагьртед Хвә ньһер'и, ль Пәтрус һьлат у гот: «Жь бәр ч'ә'ве Мьн бәтавәбә, щьно!

* 8:26 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Гӧндда кәсәкир'а тыштәки нәбежи».

Чъмки нет-фькьра тә нә жь Хвәде йә, ле жь мәрвьайе йә».

³⁴ Паше Иса гази ә'лаләте у шагъртед Хвә кьрын, ванр'а гот: «Һәгәр йәк дьхвазә ль пәй Мьн бе, бьра хвә инк'ар^ф кә, хаче^ф хвә һьлдә у пәй Мьн бе. ³⁵ Чъмки к'и кә дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә, әве ви онда кә у к'и кә ә'мьре хвә бона Мьн у Мьзгинийе онда кә, әве ви хьлаз кә. ³⁶ Чь фәйдә һәгәр мәрвь т'әмамия дьнйайе қазьнщ кә, ле ә'мьре хвә онда кә? ³⁷ Йан жи мәрвь чь дькарә бәр ә'мьре хвәва бьдә? ³⁸ Әве кә Мьн у хәбәрәд Мьн нав ви ньсьле хальфи^ф у гөнәк'арда шәрм һ'әсаб кә, Көр'е Мервь жи ве ви шәрм һ'әсаб кә, гава р'умәта Баве^ф Хвәва т'әви мьляк'әтед пироз^ф бе».

9 ¹ У Әви ванр'а гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежъм, кә һьнәкед ль вьр сәкьни һәнә ве мьрьне нәбиньн, һ'әта кә нәбиньн П'адшатиға Хвәде бь қәват те».

**Шагърт Иса нава нур
у р'умәтеда дьбиньн**
(Мәтта 17:1-13; Луқа 9:28-36)

² Пәй шәш р'ожар'а Иса т'әви Хвә Пәтрус, Ақуб у Йуһ'әнна

һьлдан у р'акьрынә ч'ийаки бьльнд, ль вьр әв т'әне бун. Ынгә р'әнге Ви ль бәр ч'ә'ве ван һатә гөһастьне. ³ К'ьнщед Ви өса чил-қәрқаш бун у һақаси бьрьцин, кә ль сәр р'уйе ә'рде т'ө тыштәки к'ьнщсь-пикьрьне нькарьбу әв һақаси сьпи бькьра. ⁴ Ынгә Елийас у Муса ванва хөйа бун у т'әви Иса хәбәр дан. ⁵ Пәтрус Исар'а гот: «Дәрсдар, чава р'ьнд ә кә әм вьр ьн! Дә әме се һ'олька чекьн, йәке Тәр'а, йәке Муса-р'а у йәке жи Елийаср'а». ⁶ Әв өса тьрсийа бун, кә Пәтрус ньзаньбу чь бежә.

⁷ Ве гаве ә'врәк дәрк'әт ль сәр ван кьрә си у дәнгәк жь ә'вр һат: «Әв ә Көр'е Мьни дәләл! Гөһдарийа Ви бькьн!» ⁸ Ньшкева шагърта ль дора хвә ньһер'и, пештьри Иса кәсәк нәдитьн.

⁹ Чахе жь ч'ийе дьһатьнә хваре, Иса т'әми ль ван кьр гот: «Чь кә вә дит т'ө кәсир'а нәбежьн, һ'әта кә Көр'е Мервь жь мьрьне р'анәбә». ¹⁰ Шагърта әв т'әми хвәй кьр у жь һөвдө пьрсин, к'а мә'на ве р'абуна жь мьрьне чь йә. ¹¹ У вана же пьрси: «Гәло чьма қанунзан дьбежьн пешийе гәрәке Елийас

бе?»* 12 Эви жи ванр'а гот: «Р'аст э, пешийе Елйасе бе у хәр тышти ве диса бинэ ши. Ле чьма натийэ нъвисаре, кӧ Кӧр'е Мерьв ве гэлэки шэфе бьк'ышинэ у бе беһӧрмәткьрьне? 13 Ле Эз вәр'а дьбежым, Елйас натийэ жи у чава кӧ бона ви натьбу нъвисаре, ӧса жи сәре ви кьрын, чава кӧ дьле ван хвәст».

**Иса кӧр'ькәки щьнак'әти
қәнш дькә**

(*Матта 17:14-21;*

Луқа 9:37-43a)

14 Гава вәгәр'ийанэ щәм шагьртед дьн, дитьн ль дора ван ә'лаләтәкә гьран гьртийэ у қанунзан жи ванр'а к'әтьбунә дә'ве. 15 Ынге т'әмамийа ә'лаләте кӧ Иса дит, гэлэки ә'щәбмайи ма, бәрбь Ви бәзин у сылав дане. 16 Иса жь шагьрта пьрси: «Һун бона чь ванр'а к'әтьнә дә'ве?»

17 Жь нав ә'лаләте мәрвьәки ле вәгәр'анд у гот: «Дәрсдар! Мьн кӧр'е хвәйи р'ӧһ'е лалва гьрти ани щәм Тә. 18 К'идәре кӧ пе дьгьрә ви ә'рде дьхә, к'әф дев дьк'әвә, дьран ле

дькьнә ч'ьркә-ч'ьрк у р'әқ дьбә. Мьн һиви жь шагьртед Тә кьр, кӧ ви р'ӧһ'и дәрхьн, ле нькарьбун».

19 Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һәй ньсьле нәбауәр! Һ'әта к'әнге Эзе т'әви вә бьм? Һ'әта к'әнге Эзе ль вә сәбьр кьм? Ви биньнә щәм Мьн».

20 Вана кӧр'ьк анинә щәм Иса. Гава кӧ р'ӧһ'е һ'әрам Иса дит, пер'а-пер'а кӧр'ьк вәч'ь-р'ьканд. Эв к'әтә ә'рде, к'әф дев к'әт у п'ьрпьти. 21 Иса жь баве ви пьрси: «Жь к'әнгева әв йәка т'әви ви дьқәшмә?»

Эви гот: «Жь зар'отийеда.

22 У ви р'ӧһ'и гәләк шара әва авитийә нава егьр у аве, кӧ ви бькӧжә. Ле һәгәр жь дәсте Тә те, тыштәки бькә бьра гӧне Тә ль мә бе, алик'арийа мә бькә!»

23 Иса вир'а гот: «Тә гот чь? «Һәгәр жь дәсте тә те?»

Бона йе бауәр дькә хәр тышт дьбә».

24 Ве гаве баве кӧр'ьк кьрә қир'ин у гот: «Эз бауәр дькьм. Алик'арийа нәбауәрийа мьн бькә!»

25 Гава Иса дит кӧ ә'лаләт дьбәзә, т'опи сәр Ви дьбә, ль р'ӧһ'е һ'әрам һьлат у гот: «Һәй р'ӧһ'е кәр' у

* 9:11 Малахи 4:5.

лал, Эз э'мври сэр тэ дькым: Жь көр'ык дэрк'эвэ у шарэкэ дьн нэк'эви нава ви!» ²⁶ Р'öh' кьрэ қир'ин, көр'ык қайим вэч'ыр'ыканд же дэрк'эт. У көр'ык бу мина мьрийа, өса кө гэлэка дьгот: «Эв мьр!» ²⁷ Ле Иса дәсте ви гьрт, эв р'акьр. Көр'ык жи р'абусәкьни. ²⁸ Чахе Иса к'этэ мале, шагьртед Ви башқэ же пьрсин: «Мэ чьма нькарьбу эв шьн дэрхьста?» ²⁹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Шьне ви шур'эйи бь т'ө тышти дэрнайе, пештьри бь д'оа*».

**Иса диса дэрһэқа
мьрна Хвэда дьбежэ**

(*Матта 17:22-23;*
Луқа 9:43б-45)

³⁰ Жь вьр чунунав Шэлилер'а дэрбаз бун. Иса нэдьхвэст кө кэс ве йэке бьһ'эсэ, ³¹ чьмки Эви шагьртед Хвэ һин дькьр у ванр'а дьгот: «Көр'е Мерьв ве бьк'эвэ дәсте мэрьва, эве Ви бькөжьн, ле пэй көштьнер'а р'ожа сьсийа ве р'абэ». ³² Ле вана эв готьн фэ'м нэдькьр, дьтьрсийан жи кө жь Ви бь-пьрсьн.

К'и йэ йе һэри мэзын?

(*Матта 18:1-5; Луқа 9:46-48*)

³³ У эв хатьнэ Кэфэрнахуме. Гава Иса малда бу, жь шагьрта пьрси: «Һун р'еда бона чь һэвр'а к'этьбунэ дэ'ве?» ³⁴ Вана дэнге хвэ нэкьр, чьмки р'еда нав һэвда хэбэр дабун, к'а жь ван к'и йэ йе һэри мэзын. ³⁵ Иса р'уньшт, гази һэр донз-дөһа кьр у ванр'а гот: «Һэгэр йэк дьхвазэ бьбэ йе пеш, гэрэке эв бьбэ йе һэри паш у хөламе һ'эмуйа». ³⁶ У дәсте зар'окэке гьрт, нав ванда да сәкьнандьне, паше эв зар'ок да һ'эмеза Хвэ у ванр'а гот: ³⁷ «К'и зар'окэкэ аһа бь наве Мьн қэбул кэ, эв Мьн қэбул дькэ. У к'и кө Мьн қэбул кэ, эв нэ кө Мьн, ле Йе кө Эз шандьмэ қэбул дькэ».

Йе нэ мьқабыли мэ йэ,

эв пышта мэ йэ

(*Луқа 9:49-50*)

³⁸ Йуһ'энна Исар'а гот: «Дэрс-дар! Мэ мэрьвэк дит кө бь наве Тэ шьн дэрдьхьстьн, ле мэ кьр кө эм нөһельн, чьмки эв пэй мэ

* ^{9:29} Нав дәстньвисаред пашвэхтигеда аһа йэ: «Пештьри бь д'оа у р'ожийе».

на́йе». ³⁹ Ле Иса гот: «Пешийе ль ви на́гьрын. Кэсэ́к т'о́нэ ко́ бы на́ве Мьн к'э́рэмэ́тэ́ке бы́кэ у пер'а-пер'а бы́карьбэ́ һында́ва Мьнда хьраб хэ́бэр дэ́. ⁴⁰ Чьмки э́ве ко́ нэ́ мьқа́блы ма́ йэ́, э́в пы́шта ма́ йэ́. ⁴¹ Э́з р'аст вэ́р'а дьбе́жым, э́ве ко́ т'асэ́ ав бы́дэ вэ́ бона хатьре́ ве йэ́ке, ко́ һун п'ара́ Мэ́сн һн, э́ве һэ́де хвэ́ қэ́т о́нда на́кэ́.

Жь'едэрхьстын

(*Матта 18:6-9; Луца 17:1-2*)

⁴² К'и ко́ жь ван бы́ч'ука́ йэ́ки, йе́ ко́ ба́вэ́рийа́ хвэ́ Мьн тинэ́ жь р'е́ дэрхэ́, вир'а́ һе қэ́нщ э́, ко́ бэ́рашэ́к стуйе́ вива́ бе гь-редане́ у бе ави́тьне на́ва бэ́'ре. ⁴³⁻⁴⁴ Һэ́гэр дэ́сте тэ́, тэ́ жь р'е́ дэрхэ́, ви же́кэ! Бона́ тэ́ һе қэ́нщ э́, ко́ то́ қо́п бы́к'э́ви жи́йине, нэ́ ко́ до́ дэ́стед тэ́ һэ́бьн у һэ́р'и шэ́'ньме^ф, на́ва агьре́ ко́ қэ́т на́тэ́мьрэ́.* ⁴⁵⁻⁴⁶ Һэ́гэр ньге́ тэ́, тэ́ жь р'е́ дэрхэ́, ви же́кэ!

Бона́ тэ́ һе қэ́нщ э́, ко́ то́ бе́ ньг бы́к'э́ви жи́йине, нэ́ ко́ до́ ньге́д тэ́ һэ́бьн у бе́йи ави́тьне шэ́'ньме. ⁴⁷ Һэ́гэр ч'э́'ве тэ́, тэ́ жь р'е́ дэрхэ́, ви дэрхэ́! Бона́ тэ́ һе қэ́нщ э́, ко́ то́ бы́ ч'э́'вэ́ки бы́к'э́ви П'адшати́я Хвэ́де, нэ́ ко́ до́ ч'э́'ве тэ́ һэ́бьн у бе́йи ави́тьне шэ́'ньме. ⁴⁸ Ве́ дэ́ре <э́ве жь ко́рме на́мьри́ бенэ́ котьне́ у агьре́ жи́ нэ́тэ́мьрэ́>*. ⁴⁹ Чьмки́ һэ́р мэ́рвьэ́ке бы́ егы́р бе хвекьры́не*. ⁵⁰ Хвэ́ ты́штэ́ки қэ́нщ э́. Ле һэ́гэр хвэ́ шо́р'а-йи́я хвэ́ о́нда кэ́, һуне́ ча́ва диса́ шо́р'айи́я ве́ биньне́ щи? Бьра́ тэ́'ма́ хвэ́ на́ва вэ́да бэ́ у бы́ һэ́вр'а э́'дылайи́йеда́ бы́жин».

Пьрса жьнбэр'дане

(*Матта 19:1-12; Луца 16:18*)

10 ¹ Иса́ жь вь́р р'а́бу чу́ синоре́ Шь́һустане́ у дэ́р-ба́зи ви́ али́йе ч'э́ме Урдэ́не бу́. Диса́ э́'лалэ́те ль до́ра Ви́ гьрт у ча́ва э́'дэ́те Ви́ бу, Э́ви диса́

* ^{9:43-44, 45-46} Нав һьнэ́к дэ́стньвисара́да, р'э́за 48-а хьла́зийа́ р'э́за 44 у 46-ада́ те вэ́к'ьландьне́: «Ве́ дэ́ре э́ве жь ко́рме на́мьри́ бенэ́ котьне́ у агьре́ жи́ нэ́тэ́мьрэ́».

* ^{9:48} Ишайа́ 66:24.

* ^{9:49} Нав һьнэ́к дэ́стньвисара́да э́в жи́ һэйэ́: «У́ һэ́р қо́рбане́ бы́ хвэ́ бе хвекьры́не». Һьнэ́к а́һа фэ́'м ды́кьн: «Чь́мки́ һэ́р мэ́рвьэ́ке бы́ егы́р бе са́фикьры́не, ча́ва ко́ һэ́р қо́рбан бы́ хвэ́ те хвекьры́не». Қануна́ К'а́һинтийе́ 2:13.

эw нин кьрн. ² Жь ферьсийа
 һнэк незики Wi бун у же пьр-
 син, wэки Wi быщер'ьбиньн:
 «Гэло ль гора Qануне р'аст
 э, кӧ мер жьна хwэ бэр'дэ?»
³ Иса шаба ван да у гот: «Муса
 чь т'эми да wэ?» ⁴ Wана гот:
 «Муса изьн да, кӧ мер к'ахаза
 жьнбэр'дане бьньвисэ у жьне
 бэр'дэ»*. ⁵ Ле Иса ванр'а гот:
 «Жь дэст сэрһ'ышкийа wэ Муса
 эв т'эми wэр'а ньвиси. ⁶ Ле сә-
 ре серида, wэхте э'фьрандые
 Хwэде эw <qсьме мер у жьнеда
 хӧльqандьн»*. ⁷ <Бона ве йэке
 мере де у баве хwэ бьһелэ, хwэ
 ль жьна хwэ быгьрә ⁸ у һәр дӧ
 we бьбьнэ бэдәнәк»*. Аwa иди
 эw нә дӧдӧ нә, ле бэдәнәк ьн.
⁹ Бона ве йэке әвед кӧ Хwэде
 эw кьрнә йәк, бьра мәрвь ван
 жь һәвдӧ нәqәтинә». ¹⁰ Гава әw
 диса малда бун, шагьрта бона
 ве мәсәле жь Wi пьрсин. ¹¹ Иса
 ванр'а гот: «К'и кӧ жьна хwэ
 бэр'дә у йәкә дьн бьстинә, һн-
 дава weда зьнек'арийе дькә ¹² у
 һәгәр жьн жи мере хwэ бэр'дә
 у йәки дьн бьстинә, зьнек'а-
 рийе дькә».

Иса дӧа зар'ока дькә

(*Мәтта 19:13-15;*

Луqа 18:15-17)

¹³ Аwa зар'ок данинә щәм
 Иса, кӧ дәсте Хwэ дайнә сәр
 ван, ле шагьрт ль йед данин
 һьлатьн. ¹⁴ Гава кӧ Иса әв йәк
 дит, һерс к'әт у ванр'а гот:
 «Бьра эw зар'ок бенә щәм Мьн,
 пешийа ван нәгьрн, чьмки
 П'адшатийа Хwэде п'ара йед
 аһа йә. ¹⁵ Әз р'аст wэр'а дьбе-
 жьм, к'и П'адшатийа^ф Хwэде
 мина зар'окәке qәбул нәкә,
 эw т'ӧ шар наk'әвә нава we».
¹⁶ Паше эw зар' данә һ'әмеза
 Хwэ, дәсте Хwэ дани сәр ван
 у дӧа ль ван кьр.

Йәки дәwләти ль жийина^ф

һ'әта-һ'әтайе дьгәр'ә

(*Мәтта 19:16-30;*

Луqа 18:18-30)

¹⁷ Гава Иса р'ийа Хwэда дьчу,
 йәк бәрбь Wi бәзи, чу ль бәр
 Wi чок да у же пьрси: «Дәрс-
 дарә qәнщ, әз чь бькьм, wәки
 жийина һ'әта-һ'әтайе war бьм?»
¹⁸ Иса wir'а гот: «Тӧ чьма Мьн-

* ^{10:4} Qануна Дӧщари 24:1-3.

* ^{10:6} Дәстпәбун 1:27; 5:2.

* ^{10:8} Дәстпәбун 2:24.

р'а дьбежи қәнш? Қәнш т'әне Хвәде йә, пештьри Ви кәсәки дьн т'өнә. ¹⁹Тө т'әмийа зани: «Нәкөжә, зьнек'арийе нәкә, нәдзә, шә'дәтийа дәрәw нәдә, худана хәлқе нәхвә, қәдьре де у баве хвә бьгьрә*».

²⁰Әwi гот: «Дәрсдар, әв һ'әму жи мьн жь шаһьлтийа хвәда хвәй кьрьнә». ²¹Иса ле нь-һер'и, әw һ'ыз кьр у готе: «Һе кемасикә тә һәйә. һәр'ә чи тә һәйә бьфьрошә, бәлайи фәқира кә, һьнге хьзна тә we ль ә'змен һәбә. У пәй Мьн wәрә*». ²²Ль сәр we готьне әwi р'әнг авит, мә'дәкьри чу, чьмки гәләк һәбука wi һәбу.

²³Иса ль дора Хвә ньһер'и у шагьртед Хвәр'а гот: «Дәw-ләтийар'а чьқас зә'мәт ә, кә бьк'әвьнә П'адшатийа Хвәде!» ²⁴Шагьрт сәр ван готьнед Ви ә'щәбмайи ман, ле Иса диса думайи кьр у гот: «Лаwно! Wанр'а чьқас зә'мәт ә, бьк'әвьнә П'адшатийа Хвәде, йед

кө гөмана хвә датиньнә сәр дәwләта хвә!»* ²⁵Дәwә we қөла дәрзийер'а һе р'ьһ'әт дәрбаз бә, нә кө дәwләти бьк'әwә П'адшатийа Хвәде». ²⁶Шагьрт гәләки ә'щәбмайи ман у һәвр'а готьн: «Иди к'и дькарә хьлаз^ф бә?» ²⁷Иса ль ван ньһер'и у гот: «Әw тышт жь дәсте мерьв найе, ле жь дәсте Хвәде те, чьмки Хвәде дькарә һәр тышти бькә». ²⁸Һьнге Пәтрус дәстпекьр жер'а гот: «Аwа мә һ'әму тышт һьштиә у пәй Тә һатьнә». ²⁹Иса wанр'а гот: «Әз р'аст wәр'а дьбежьм, т'ө кәс т'өнә кө бона Мьн у Мьзгинийе мал, йан бьра, йан хушк, йан де, йан бав, йан зар', йан ә'рдәд хвә һьштьбьн, ³⁰у ль we дьне сәд қат мала, бьра, хушка, дийа, зар'а у ә'рда т'әви зерандьна нәстинә у дьнйа дьнда жи жийина һ'ә-та-һ'әтайе. ³¹Ле гәләкед пеш we бьбьнә йед паш у йед паш we бьбьнә йед пеш».

* ^{10:19} Дәрк'әтьн 20:12-16; Қануна Дөщари 5:16-20.

* ^{10:21} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «У хаче хвә һьлдә, пәй Мьн wәрә».

* ^{10:24} Нав һьнәк дәстньвисарада «йед кө гөмана хвә данинә сәр дәw-ләта хвә» т'өнә.

**Иса шара сьсийа дэрһәҗа
мьрна Хвәда дьбежә**

(*Мәтта 20:17-19;*

Луҗа 18:31-34)

³² Ава әв ль сәр р'е бун у һәвраз дьчунә Оршәлиме, Иса ль пешийа ван дьчу, шагьрт ә'шебмайи дьман у әвед ль пәй дьһатьн дьтьрсийан. Әви диса һәр донздәһ данә алики у дәстпекьр әв тыштед кә we сәре Ви бьқәвьмийана ванр'а гот: ³³ «Бьбьһен! Әм һәвраз дьчьнә Оршәлиме. Көр'е Мерьв we бь-к'әвә дәсте сәрәкед к'аһина у қанунзана. Әwe жер'а көштьне дәрхьн у Ви бьдьнә дәсте нә-шьһуйа^ф ³⁴ у әwe қәрфе хвә ль Ви бькьн, т'укьне, бьдьнә бәр қамчийа, Ви бькөжьн. У р'ожа сьсийа we жь мьрне р'абә».

Хвәстьна Ақуб у Йуһ'әнна

(*Мәтта 20:20-28)*

³⁵ Ёнге көр'ед Зәбәди, Ақуб у Йуһ'әнна незики Иса бун у готьне: «Дәрсдар, әм дьхвазьн wәки әм жь Тә чь һиви кьн, Тә бона мә бьки». ³⁶ Әви жи жь ван пьрси: «Һун чь дьхвазьн кә Әз бона wә бькьм?» ³⁷ Ван жер'а гот: «Изьне бьдә кә р'у-мәта Тәда жь мә йәк ль мьле

Тәйи р'асте, йе дьн жи ль мьле Тәйи ч'әпе р'уне». ³⁸ Иса ванр'а гот: «Һун ньзаньн чь дьхвазьн. Гәло һун дькарьн жь we к'әсе вәхьн, йа кә Әзе вәхьм? Йан жи бь we ньхөмандьне бенә нь-хөмандьне бь к'ижане Әзе бемә ньхөмандьне?» ³⁹ Вана жер'а гот: «Әм дькарьн». Иса ванр'а гот: «Бәле һуне вәхьн жь we к'аса кә Әзе вәхьм у бенә нь-хөмандьне бь we ньхөмандьна кә Әзе пе бемә ньхөмандьне, ⁴⁰ ле изьна ль мьле Мьни ч'әп у р'асте р'уньшьтьне нә дәсте Мьнда йә. Әв ши бона ван ьн, к'ижанар'а һатьнә һазьркьрне». ⁴¹ Гава һәр дәһә шагьртед дьн әв йәк бьһист, дьле ван жь Ақуб у Йуһ'әнна ма. ⁴² Ле Иса әв гази щәм Хвә кьрн у гот: «Һун заньн йед кә нав мьләтада^ф сәрвер тенә һ'әса-бе, сәрдәстийе ль ван дькьн у гьрәгьред ван жи һ'өкөми сәр ван дькьн. ⁴³ Ле нава wә-да бьра өса нибә. К'и кә нава wәда дьхвазә бьбә йе мәзын, гәрәке бьбә бәрдәстийе wә. ⁴⁴ У к'и кә нава wәда дьхвазә бьбә пеш, гәрәке бьбә хөламе һ'әмуя. ⁴⁵ Чьмки Көр'е^ф Мерьв жи нәһатийә кә жер'а бәрдәс-тийе бькьн, ле wәки Әв Хвәха

бәрдәстийе бькә у ә'мьре Хwә
бьдә кӧ гәләка бьк'ьр'ә».

**Иса п'арскьрәки кор
бажаре Әриһайеда қәнш дькә**

(*Мәтта 20:29-34;*

Луқа 18:35-43)

⁴⁶ Паше әw һатьнә Әриһа-
йе. Гава Иса т'әви шагьртед
Хwә у ә'лаләтәкә гьранва жь
бажер дәрк'әт, Кӧр'е Тимәйо,
Бартимәйойе кор* ль сәр р'е
р'уньшьтбу п'арс дькьр. ⁴⁷ Га-
ва бьһист кӧ Исайе Ньсрәте
дәрбаз дьбә, дәстпекьр кьрә
қир'ин у гот: «Исайе Кӧр'е^ф
Даьд, ль мьн вәрә р'ә'ме!»
⁴⁸ Гәләка ль ви һьлат, вәки
дәнге хwә бьбьр'ә, ле әви һе
дькьрә қир'ин у дьгот: «Кӧр'е
Даьд, ль мьн вәрә р'ә'ме!»
⁴⁹ Иса сәкьни у гот: «Гази ви
кьн». Гази йе кор кьрьн у вир'а
готьн: «Ч'ә'ве тә р'оньк! Р'абә
сәр хwә, гази тә дькә». ⁵⁰ Әви
жи п'оте хwә авит, банзда сәр
хwә у һатә шәм Иса. ⁵¹ Иса же
пьрси: «Тӧ чь жь Мьн дьхвази
кӧ Әз бона тә бькьм?» Йе кор
жер'а гот: «Дәрсдар, дьхвазьм
ч'ә'вед мьн бьбиньн». ⁵² У Иса

жер'а гот: «Һәр'ә, бawәрийа тә
тӧ қәнш кьри». У ви чахи ч'ә'-
вед ви дитьн, да пәй Иса чу.

**Иса бь р'умәт
дьк'әвә Оршәлиме**

(*Мәтта 21:1-11; Луқа 19:28-40;*

Йуһ'әнна 12:12-19)

11 ¹ Гава әw незики Оршә-
лиме бун у гьһишьтнә
ч'ийайе^ф Зәйт'уне у гӧндед
Бәйтфаше у Бәйтанийае, һнге
Иса дӧ шагьртед Хwә шандьн ² у
ванр'а гот: «Һәр'ьнә ви гӧнде
пешбәри хwә. Һәма чава кӧ
һун бьк'әвьне, һуне щә'шькәкә
гьредаи бьбиньн кӧ һе кәсәк
ле сийар нәбуйә. Әwe вәкьн
у биньн. ³ У һәгәр йәк жь вә
вьпьрсә у бежә: «Һун чьма ве
йәке дькьн?» бежьне: «Хӧданр'а
лазьм ә у we дәстхwәда быши-
нә вьр»». ⁴ Әw шагьрт чун у ль
бәр дәри ль к'уче, шә'шькәкә
гьредаи дитьн. Гава вәдькь-
рьн, ⁵ һьнәкед вьр сәкьни пьр-
син: «Һун чь дькьн? Чьма we
щә'шьке вәдькьн?» ⁶ Шагьрта
щаба ван ӧса да, чава кӧ Иса
ванр'а готьбу. У әw һьшьтн.
⁷ Щә'шьк Исар'а анин, к'ьнщед

* 10:⁴⁶ Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бар-Тимәйо», аһа готи «Кӧр'е-Тимәйо». «Бар» бь зьмане арами^ф «кӧр'» ә.

хвә авитыңә сәр we у Әw ль we сийар бу. ⁸Гәләка к'ынщед хвә сәр р'е р'адьхьстьн, һьнәка жи жь к'әwшен ч'ьцьлед дара дьбьр'ин, сәр р'е р'адьхьстьн. ⁹Йед ль пешийа Wi у пәй Wi кӧ дьчун дькьрьнә қир'ин: «Һосанна! Бьмбарәк ә Әwe кӧ бь наве Хӧдан те!» ¹⁰Бьмбарәк ә әw П'адшатийа баве мә Да-wьдә кӧ те. Һосанна Йе Һәри Жорьнр'а!»

¹¹Иса к'әтә Оршәлиме, чу п'арьстгәһе^ф. Ч'ә'ве Хwә ль һәр тышти гәр'анд, ле чьмки иди евар бу, т'әви һәр донздәһа чу Бәйтанийае.

Дара һежирейә һ'ьшкбуйи

(Мәтта 21:18-19)

¹²Р'ожа дьне, гава әw жь Бәйтанийае дәрдык'әтһьн, Иса бьр'чи бу. ¹³Дурва дарәкә һежирейә бәлгдайи^ф дит, бәрбь we чу, к'а тыштәке сәр һәбә. Гава гһиштә даре, пештьри бәлга тыштәк нәдит, чьмки һе нә wәхте һежи-ра бу. ¹⁴Һьнге Әwi we дарер'а

гот: «Бьра иди т'ӧ кәс т'ӧ шар бәре тә нәхwә». Шагьртед Wi әв готһьн бьһистһьн.

Иса п'арьстгәһе пацьж дькә

(Мәтта 21:12-17; Луқа

19:45-48; Йһ'әнна 2:13-22)

¹⁵У әw һатһьнә Оршәлиме. Иса к'әтә п'арьстгәһе у дәстпекьр әвед кӧ п'арьстгәһеда дьк'ьр'ин у дьфьротһьн дәрхьстьнә дәрва. Т'әхтед п'әрәгӧһер'а у к'ӧрсийед кәвоткфьроша wәлгәр'андһьн ¹⁶у нәһьшт, кӧ т'ӧ кәс тыштәки п'арьстгәһер'а дәрбаз кә. ¹⁷Әw һин кьрьн у гот: «Чьма нә ньвисар ә: «Мала Мьн we бона һ'әму мьләта мала дӧа бе һ'әсабе»*? Ле wә әw кьрийә «шкәфта қачаха»**». ¹⁸Сәрәкед к'аһина у қанунзана әв йәк кӧ бьһистһьн, дәстпекьрьн кӧ чава бькьн Wi бькьнә фәсале бькӧ-жьн. Әwана жь Wi дьтьрсийан, чьмки т'әмамия ә'лаләте сәр һинкьрьна Wi зәндәгьрти ма-бу. ¹⁹Гава кӧ р'о чу ава, Әw жь бажер дәрк'әтһьн.

* 11:9-10 Зәбур 118:25-26; Луқа 1:32-33.

* 11:10 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Һосанна бьльндайийеда». «Бьльндайи» бә'са щийе Хwәде дькә.

* 11:17 Ишайа 56:7.

** 11:17 Йерәмийа 7:11.

Дәрса дара һежире

(*Мәтта 21:20-22*)

²⁰ Сәре сьбәһе, гава әвана бәр дарер'а дәрбаз бун, дитын кө әв дара һежире р'аве хвәва һ'ышк буйә. ²¹ К'әтә бира Пәтрус у әви Исар'а гот: «Дәрсдар, дина Хвә бде, әв дара һежирейә кө Тә ньфьр' ле кьр һ'ышк буйә». ²² Иса ванр'а гот: «Бавәрийа вә бьра сәр Хвәде һәбә. ²³ Әз р'аст вәр'а дьбежым, к'и кө ви ч'ийайир'а бежә: «Р'абә хвә бавежә бә'ре» у дөдьли нәбә, ле бавәр бькә кө готына ви ве бьқәшымә, өса жи ве бьбә. ²⁴ Бона ве йәке Әз вәр'а дьбежым, һун чь кө нава дөада бьхвазьн, бавәр бькьн кө вә иди стандийә у хвәстына вә ве бе сери. ²⁵ У гава кө һун дьсәкьньн у дөа дькьн, бьбахшиньн, һәгәр тыштәки вә һьндава кәсәкида һәбә, вәки Баве вәйи ә'змана жи нәһәқийед вә бьбахшинә вә. ²⁶* Ле һәгәр һун нәбахшиньн, Баве вәйи ә'змана жи нәһәқийед вә набахшинә вә».

Пьрса дәрһәқа

һ'өкөме Исада

(*Мәтта 21:23-27; Луқа 20:1-8*)

²⁷ У әв диса һатьнә Оршәлиме. Дәма кө Иса п'арьстгәһеда дьгәр'ийа, сәрәкед к'аһина, қанунзан у р'успи һатьнә шәм Ви ²⁸ у же пьрсин: «Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? К'е әв һ'өкөм дайә Тә, кө Тө ван кьра бьки?» ²⁹ Иса ванр'а гот: «Әзе жи тыштәки жь вә бьпьрсьм. Һәгәр вә шаба Мьн да, Әзе жи вәр'а бежым, кө Әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм: ³⁰ Һ'өкөме ньхөмандьна Йуһ'әнна жь ә'змен бу йан жь мәрьва? Шаба Мьн бьдьн!» ³¹ Әвана нав һәвда шешьрин у готын: «Һәгәр әм бежьн: «Жь ә'змен бу», Әве бежә: «Ле вә чьма әв бавәр нәкьр?» ³² Ле һәгәр әм бежьн: «Жь мәрьва бу?...» Әв жь ә'лаләте дьтьрсийан, чьмки һ'әмуя қәбул кьрьбу кө Йуһ'әнна р'аст п'ехәмбәр бу. ³³ Шаба Иса дан у готын: «Әм ньзаньн». Иса ванр'а гот: «Әз жи вәр'а набежым кө Әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм».

* 11:26 Нав дәстньвисаред қәншда р'еза 26-а т'өнә.

**Мәсәлә р'эзе^ф тьрийа
у р'эзвана**

(*Мәтта 21:33-46; Луға 20:9-19*)

12 ¹ У бь мәсәлә дәст бь хәбәрдане кьр, ванр'а гот: «Мәрвәки р'эзе^ф тьрийа дани, дора we сур кьр, һ'әвзә-ки тьриһ'ьнцър'андьне теда к'ола, һеланәкә нобәдара чекьр у әв бь к'ьре да р'эзвана, чу вәлатәки дьн. ² Вәхтда хөламәк шандә щәм р'эзвана, вәки жь ви р'эзи бәре п'ара хвә жь ван бьстинә. ³ Ле вана әв гьрт, к'өтан у дәствала вәр'екьрын. ⁴ У ви диса хөламәки дьн шандә щәм ван, ле вана сәри ле шкенанд у әв р'обәт кьрын. ⁵ Әви йәки дьн шанд, вана әв жи көшт. Ви гәләкед дьн шандьн, вана һьнәк жь ван к'өтан у һьнәк жи көштьн. ⁶ Бона ви т'әне йәк мабу кө бышанда, көр'е хвәйи дәлал. Хөләсә р'абу әв жи шанд у гот: «Һьлбәт we жь көр'е мьн шәрм бькьн». ⁷ Ле әв р'эзванед һан ль һәв шешьрин у готьн: «Әв ware ви йә! Вәрьн әм ви бькөжьн, мират'е^ф мәр'а

бьминә». ⁸ Һьнге әв гьртьн көштьн у шьнйазе ви жь р'эз дәрхьстьнә дәр. ⁹ Дә ижар хвәйе р'эз we чь бькә? Нә әве бе цьр'а р'эзвана бинә у р'эз бьдә һьнәкед дьн? ¹⁰ Чьма вә әв ньвисар нәхвәндийә?

«Әв кәвьре кө һоста т'әхсир кьр,
әв бу сәре ә'нишке^ф.

11 Әв йәк жь алийе Хөданда қәвьми
у ль бәр ч'ә'ве мә һ'әйр-һ'өж-мәк'ар ә!>*»

¹² Сәрверед шьһуйа^ф фә'м кьрын, кө Иса әв мәсәлә ани сәр ван, кьрын кө Ви бьгьрын, ле жь ә'лаләте тьрсийан, к'әрба Әв һьштьн у чун.

**Пьрса хәрщдаинн у
нәдайине**

(*Мәтта 22:15-22;
Луға 20:20-26*)

¹³ Паше вана һьнәкә жь фьрсийа у пыштгьред һеродәс шандьнә щәм Ви, вәки Ви бь хәбәрәд дәве Ви бьгьрын. ¹⁴ Әвана һатьн у жер'а готьн: «Дәрсдар! Әм заньн кө Тө йәки р'аст и. Мьнәте жь кәси наки, чьмки нав мәрьвада

* ^{12:11} Зәбур 118:22-23.

фърқийе данайни, ле р'ийа Хвәде р'аст һин дьки. Гәло р'аст ә кө әм хәрш бьднә Қәйсәр^ф йан на? Әм бьднә, йан нәдн?»¹⁵ Ле дөр'утийа ван кө Исава ә'йан бу гот: «Чьма һун Мьн дыщер'ьбинь? Мьнр'а зивәки биньн кө Әз бьбиньм». ¹⁶ Вана жер'а зивәк ани. Әви жь ван пьрси: «Әв наве ньвисар у сьфәт^ф йе к'е йә?» Вана гот: «Йед Қәйсәр ьн». ¹⁷ Иса ванр'а гот: «Вәки өса йә, чь кө йед Қәйсәр ьн бьднә Қәйсәр у чь кө йед Хвәде нә бьднә Хвәде». У сәр Ви ә'шебмаи ман.

Пьрса р'абуна мьрийа

(Мәтта 22:23-33;

Луқа 20:27-40)

¹⁸ Садуқи^ф, кө дьбежьн р'абуна мьрийа т'өнә, һнәкә жь ван һатнә щәм Иса у же пьрсин: ¹⁹ «Дәрсдар! Муса мәр'а ньвисийә: «Һәгәр бьре йәки безөр'әт бьмьрә у жьне стухар бьһелә, бьра бьре ви жьна ви бьстинә у ware бьре хвә шин кә»*. ²⁰ Ава

һ'әфт бьра һәбун. Бьре мәзын жьнәкстанд, безөр'әт мьр. ²¹ Бьч'уке ви әв жьнстанд, әв жи безөр'әт мьр, өса жи һатә сәре йе сьсийа. ²² Хөләсә ван һәр һ'әфт бьра жи әв жьнстанд у безөр'әт мьрн, пәй ванр'а жи әв жьн мьр. ²³ Дә ижар we Р'о-жа^ф Р'абуне, гава мьри р'абьн, әва жьна we к'ижан бьрайир'а бьк'әвә? Чьмки һәр һ'әфта жи әва стандьбу».

²⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Нә һун жь дәст ве йәке хальфи нә, кө нә ньвисара заньн, нә жи қәвата Хвәде? ²⁵ Гава йед мьри жь мьрне р'абьн, we нә бьзәвьщьн у нә жи мер кьн, чьмки әве мина мьлийак'әтед ә'змана бьн. ²⁶ Ле дәрһәқа р'абуна мьрийада, чьма вә К'ьтеба Мусада* нәхвәндийә сәрһатийа дара дьр'ийеда кө чава Хвәде Мусар'а дьбежә: «Әз Хвәдеие Бьраһим^ф, Хвәдеие Ишақ^ф у Хвәдеие Ақуб^ф ьм»**? ²⁷ Әв нә Хвәдеие мьрийа йә, ле Хвәдеие зендийа йә. Һун лап хальфи нә!»

* 12:19 Қануна Дөщари 25:5.

* 12:26 «К'ьтеба Муса» те фә'мкьрне: «Һәр пенщ к'ьтебед пешьнә Пәймана^ф Кәвьн».

** 12:26 Дәрк'әтьн 3:6.

Т'эмийа сэр т'эмийар'а

(*Матта 22:34-40;*

Луқа 10:25-28)

²⁸ Қанунзанәки кӧ шәр'-дә'wе ван бьһист у дина хwә жи дае, кӧ Иса чава қәнщ шаба ван да, незики Иса бу у же пьрси: «К'ижан т'эми сэр һ'эму т'эмийар'а йә?» ²⁹ Иса ле вәгәр'анд: «Әв ә т'эмийа сэр т'эмийар'а: «Бьбьһе, Исраел! Хӧдан Хwәдейе мӧ Хӧданәк ә*». ³⁰ Хӧдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькә, бь т'эмамия дьле^ф хwә, бь т'эмамия щанийа хwә, бь т'эмамия һ'ыше хwә у бь т'эмамия қәwата хwә*». ³¹ Йа дӧда жи әв ә: «Һәвалә хwә wәкә хwә һ'ыз бькә*». Жь ван мәстър т'ӧ т'эми т'ӧнә». ³² Ижар қанунзан Вир'а гот: «Р'аст ә, Дәрсдар! Тә р'аст гот, кӧ «Хӧдан йәк ә у жь Wi пештър йәки майин т'ӧнә*». ³³ У «бь т'эмамия дьл, бь т'эма-

мия қәwатә Хwәдә һ'ызкьрьн» у «Һәвалә хwә жи wәкә хwә һ'ызкьрьн» сәр һәр дийарий-ед^ф т'әвайишәwатә у қӧрбанед майинр'а йә*». ³⁴ Иса дина Хwә дае, кӧ wi бь ақьли шаба хwә да, жер'а гот: «Тӧ жь П'адшатиа Хwәдә нә дур и». Пәй ве йәкер'а, иди т'ӧ кәси нәwерьбу тьштәк жь Wi бьпърсия.

Мәсиһ кӧр'е к'е йә?

(*Матта 22:41-46;*

Луқа 20:41-44)

³⁵ Гава кӧ Иса п'арьстгәһе-да һин дькьр, гот: «Қанунзан чава дьбежьн кӧ Мәсиһ кӧр'е Дауьд ә? ³⁶ Нә Дауьд хwәха пе Р'ӧһ'е Пироз дьбежә?

«Хӧдан готә Хӧдане мьн:

Ль мьле Мьни р'асте р'уне, һ'әта кӧ Әз дьжмьнед Тә бькьмә бьне п'ийед Тә*».

³⁷ Аwa Дауьд хwәха кӧ Wi «Хӧдан» һ'әсаб дькә, иди Әw чава дьбә кӧр'е Дауьд?»

* 12:29 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хӧдан Хwәдейе мӧ, т'әне Әв ә Хӧдан».

* 12:30 Қануна Дӧшари 6:4-5.

* 12:31 Қануна К'аһинтийе 19:18.

* 12:32 Қануна Дӧшари 6:4; 4:35; Ишайа 45:21.

* 12:33 Қануна Дӧшари 6:5; Қануна К'аһинтийе 19:18; П'адшати I, 15:22; Носейа 6:6.

* 12:36 Зәбур 110:1.

Қанунзанед дөр’у

(*Матта 23:1-36;*

Луқа 20:45-47)

We э’лалэта гъран бь дьл у эшқ гөһдарийа Иса дькър. ³⁸ Ёинкърьна Хвэда Эви гот: «Һ’эвза хвэ жь ван қанунзана бькьн, йед кө һ’ыз дькьн бь чөхед дьреж бьгэр’ьн, базарада сълаве бьднэ ван, ³⁹ к’ьништада к’өрсийед пешьн бьгърьн у шайийада жи һэрэма^ф жорьн р’унен. ⁴⁰ Эвана аликива малед жьнэбийа һ’уфи хвэ дькьн, алийе дьнва жи бона хвэк’ьфшкърьне дөайе хвэ дьреж дькьн. Диwana wане he гъран бэ».

Дийарийа жьнэбийа

бэлэнгаз

(*Луқа 21:1-4*)

⁴¹ Иса ль пешбэри п’эрэданга^ф п’арьстгәһе р’уньшт у дина Хвэ даие, кө э’лалэте чава п’эрэ давитьнэ п’эрэданге. Гәлэк дәвләтийа гәлэк авитьне. ⁴² Жьнэбикә бэлэнгаз жи һат у дө пол^ф, кө дькърә қөр’ушәк, авите. ⁴³ Иса шагъртед Хвэ гази шәм Хвэ кърьн у ванр’а гот: «Эз р’аст вәр’а дьбежъм, кө әве жьнэбийа бэлэнгаз

жь ван һ’әмуяа зә’фтьр авитә п’эрэданге, ⁴⁴ Ван һ’әмуяа жь зедәйа һәбука хвә авитьне. Ле әве ве бәлэнгазийа хвәда чи we һәбу кө пе ә’буре хвә бькьра һ’әму авите».

Иса пешда дәрһәқа веранбуна п’арьстгәһеда дьбежә

(*Матта 24:1-2; Луқа 21:5-6*)

13 ¹ Гава Иса жь п’арьстгәһе дәрк’әт, жь шагъртед Ви йәки Вир’а гот: «Дәрсдар! Һәла дина Хвә бьде әв чь кәввр ьн у чь авайи нә!» ² Иса ль ви вәгэр’анд у готе: «Тө ван авайийед мәзьн дьбини? Әв һ’әмуяе жи веран бьн, ль вьр кәвьре ль сәр кәвьр қәт нәминә!»

Тәнгаси у зерандьн

(*Матта 24:3-14; Луқа 21:7-19*)

³ Гава Иса ль ч’ийайе Зәйт’уне, ль пешбэри п’арьстгәһе р’уньштьбу, Пәтрус, Ақуб, Йуһ’әнна у Әндрәвьс башқә же пьрсин: ⁴ «Бежә мә, әв тышт we к’әнге бьқәвьмьн? У бәри қәвьмандьна ван һ’әмуяа, чь нишане бьбьн?» ⁵ Һьнге Иса дәстпекър у ванр’а гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кө т’ө кәс wә нәхапинә. ⁶ Гәлэк we пе наве Мьн

бен у бежын: «Эз ым Мәсир» у we гәләка бьхальфиньн. ⁷ Гава хун дэнге шәр’а у бә’са шәр’а бьбьһен, хун хвә онда нәкьн. Гәрәке әв тышт бьрәшмьн, ле әв һе нә ахьри йә. ⁸ Мьләте р’а-бә сәр мьлэт, п’адшатийе р’абә сәр п’адшатийе, ши-шийа we әрдһ’әж у хәлайи-щәлайе бьбьн. Ле әв һ’әму мина еша к’өлфәте йә, кә дәстпедькә пе дьгьрә.

⁹ Ле хун һаш жь хвә һәбьн! We wә бьбьнә бәр диwana у к’ьништада wә бьк’отьн. Бона Мьн we wә бәр wәли^ф у п’адша бьдьнә сәкьнандьне, wәки хун бәр wan шә’дәтийе бьдьн. ¹⁰ Гәрәке пешийе Мьзгини һ’әму мьләтар’а бе дайине. ¹¹ Гава кә wә бьгьрьн бьбьнә бәр диwane, пешда хәм нәкьн кә һуне чь бежын. Ле we дәме чь wәр’а бе дайине, we жи бежын, чьмки нә кә һуне хәбәр дьн, ле Р’öh’e Пироз. ¹² Бьра we бьре хвә бьдә кәштьне у бав кәр’е хвә. Зар’е р’абьнә сәр де у баве хвә у wan бьдьнә кәштьне. ¹³ У бона наве Мьн һуне бәр ч’ә’ве һ’әмуя р’әш бьн. Ле әве кә һ’әта хьлазийе тәйах кә, әве хьлаз бә.

Һ’әрабийа Веранкьрьне

(Мәтта 24:15-21;

Лука 21:20-24)

¹⁴ Ава чахе хун we «Һ’әрабийа веранкьрьне»* бьбиньн, ль ши щийе нәщайиз сәкьни», (әве кә дьхунә бьра фә’м бькә) «һьнге әвед кә Щьһустанеда нә бьра бьр’әвьнә ч’ийа. ¹⁵ У әве кә сәр хани йә бьра жорда нәйе хваре у нәк’әвә һьндөр’, wәки тыштәки һьлдә. ¹⁶ У әве кә к’әwшенда йә бьра вәнәгәр’ә кә п’оте хвә һьлдә. ¹⁷ Ле wәй ль һ’әмла у дәстдәргуша wan р’ожада! ¹⁸ Дәа бькьн кә әв йәк зьвьстанеда нәрәшмә. ¹⁹ Чьмки wan р’ожада we тәнгасикә өса бьбә, wәки жь р’ожа кә Хвәде дьнйа ә’фьрандийә һ’әта ньһа нәбуяә у нә жи we бьбә. ²⁰ Һәгәр Хөдан әв р’ож кьн нәкьрьна, т’ө кәс хьлаз нәдьбу, ле бона хатьре wan бьжартийед кә Wi бьжартьнә, әв р’ож кьн кьрьнә.

²¹ Һьнге, һәгәр йәк wәр’а бежә: «Мәсир ва йә ль вьр ә», йан жи: «Wa йә дәра һан ә», бawәр нәкьн. ²² Чьмки мәсир у п’әхәмбәред дәрәw we дәрән. We нишан у к’әрәмәта бькьн,

* ^{13:14} Данийел 9:27; 11:31; 12:11.

һәгәр дәст ванва бе, we бьжар-
тийа жи бьхальфиньн. ²³Ле һун
һаш жь хwә һәбьн! Мьн һәр
тышт пешда wәр'а гот.

Һатъна Көр'е Мервь

(*Мәтта 24:29-31;*

Луқа 21:25-28)

²⁴ Ле ван р'ожада, пәй we
тәнгасийер'а,

р'уйе р'ойе we бе гьртъне
у һиве р'онайа хwә нәдә,

²⁵ стәйрке жь э'змен бьк'эвьн,
у т'опед э'змана we жь р'ийед
хwә дәрән*^{**}.

²⁶ У һнге we бьбиньн, Кө-
р'е Мервь бь қәwата мәзын у
р'умәт э'wрава те*. ²⁷Wi чахи
Әwe мьлйак'әтед Хwә бьшинә
у бьжартийед Хwә жь һәр чар
қөлба бәрәв кә, жь п'әр'ед э'р-
де гьрти һ'әта п'әр'ед э'змен.

Дәрса дара һежире

(*Мәтта 24:32-35;*

Луқа 21:29-33)

²⁸ Жь дара һежире дәрсәке
һин бьн: Чахе кә ч'ьрқьлед we
тәр' дьбьн у бәлгед we дьбьш-

кьвьн, иди һун заньн кә һавин
незик ә. ²⁹Оса жи гава һун
бьбиньн кә әв йәк дьқәwьмьн,
бьзаньбьн кә Әw незик ә, ль
бәр шемике йә. ³⁰Эз р'аст wә-
р'а дьбежьм, әва ньсыла дәрбаз
набә, һ'әта кә әв һ'әму тышт
нәқәwьмьн. ³¹Ә'рд у э'змәне
дәрбаз бьн, ле готънед Мьн т'ө
щар дәрбаз набьн.

Р'ож у сьһ'әт нә ә'йан ә

(*Мәтта 24:36-44)*

³²Ле бона we р'оже у we сьһ'әте
т'ө кәс ньзанә, нә мьлйак'әтед
э'змен у нә жи Көр', ле т'әне Бав.

³³Һаш жь хwә һәбьн! Һ'ышйар
бьминьн!* Чьмки һун ньзаньн
к'әнге wәхте пер'а бьгьһижә.

³⁴Әв йәк мина мәрвьәки йә, кә
мала хwә дьһелә у дәрдьк'әвә
р'ешитийе. Бәри чуйине т'ә-
мийа мала хwә дьдә хөламед

хwә, шьхөле ван һәр кәси дьде
у ә'мьри сәр дәргәһван дькә,
кә һ'ышйар бьминә. ³⁵Бона ве

йәке һ'ышйар бьминьн, чьмки
һун ньзаньн малхе мале we
к'әнге бе, еваре йан ниве шә-

* ^{13:25} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Qәwатед э'змана we бьһ'әжьн».

** ^{13:25} Ишайа 13:10; 34:4; Йоел 2:10, 31; 3:15.

* ^{13:26} Данийел 7:13. (Бьхуньн: Ә'йанти 1:7.)

* ^{13:33} Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У дәа бькьн».

ве, йан вәхте бангдана дика, быгьрә. ³⁷Эз чь вәр'а дьбежым, йан сәре сьбәне. ³⁶Нәбә кә һ'әмуяр'а дьбежым: һ'ышйар нышкева Әв бе у вә хәведа быминьн!»

Гьртън, хачкьрн^ф у р'абуна Иса

Шевьра кәштъна Иса

(Мәтта 26:1-5; Луқа 22:1-2;

Йуһ'әнна 11:45-53)

14 ¹Ава дө р'ож шунда ве Шәжъна^ф Дәрбазбуне у Шәжъна^ф Нане Шкәва бьбуя. Сәрәкед к'аһина у қанунзана мәшаләке дьгәр'ийан, кә ча-ва Иса дьзива бь фелбазийе быгьрн, бькөжън ²у дьготън: «Бра әв йәк шәжънеда нибә, вәки шьмә'т р'анәбә сәр ньга».

Иса Бәйтанийаеда

те р'ункьрне^ф

(Мәтта 26:6-13;

Йуһ'әнна 12:1-8)

³Гава Иса ль Бәйтанийае мала Шьмһ'уне к'отида, ль сәр сьфре р'уньшти бу, к'өл-фәтәк һат, дәрданәкә^ф вейә алабастьрейи р'уне нардейи^ф сафи у гәләки бьһа һәбу. Ве әв шушә шкенанд у әв р'ун р'етә сәр сәре Иса.

⁴Һнәкә вьр һерс к'әтън у һәвр'а дьготън: «Һ'әйфа ви р'у-

ни! Чьма әва зийана бу? ⁵Мә дькарьбу әв р'уна сесьд зиви зедәтър бьфьрота у бәлайи фәдира кьра». Бь ви авайи әв к'өлфәта р'әзил кьрн.

⁶Ле Иса гот: «Жь ве к'өлфәте вәгәр'ьн! Чьма һун хатьре ве дьк'әвьн? Әве тыштәки қәнш бона Мьн кьр. ⁷Фәқире һәр гав т'әви вә бьн. К'әнге һун бьхвазьн, һун дькарьн қәнши-йе ванр'а бькьн. Ле Әзе һәр гав нав вәда нибьм. ⁸Чь жь дәсте ве дьһат әве кьр. Әве пешда бәдәна Мьн дәфьнкь-рьнер'а^ф р'ун^ф кьр. ⁹Эз р'аст вәр'а дьбежым, дьнйаеда к'идәре әва Мьзгинийа бе даннасинкьрне, ве кьрна ве к'өлфәте жи бона биранина ве бе готьне».

Шьһуда нәмамийа^ф

Иса дькә

(Мәтта 26:14-16; Луқа 22:3-6)

¹⁰Һнге Шьһудае Исхәрийо-ти, йәки жь һәр донздәһа, чу щәм сәрәкед к'аһина, вәки Иса

бьдә дәсте ван. ¹¹ Ван жи гава эв йәк бьхист, ша бун у п'эрә wir'а соз дан. У Щьһуда жь һынгева мәшаләке дьгәр'ийа кӧ чава Иса бьдә дәсте ван.

**Иса т'эви шагьрта шива
Щәжьна Дәрбазбуне дьхвә**
(*Мәтта 26:17-25; Луқа 22:7-14,
21-23; Йһ'әнна 13:21-30*)

¹² Р'ожа пешьнә Щәжьна Нане Шкәвада кӧ бәрхе қӧрбана Щәжьна Дәрбазбуне дьһатә сәржекьрьне, шагьрта жь Иса пьрси: «Тӧ ль кӧ дьхвази Шива Щәжьна Дәрбазбуне бьхви, вәки әм һәр'ьн тәр'а һазьр кьн?» ¹³ Иса дӧ шагьртед Хвә шандьн у ванр'а гот: «Һәр'ьнә бажер. Мәрвьәке р'асти вә бе, шер'е аве ль сәр мьла. Пәй ви һәр'ьнә ве мала кӧ әв дьче ¹⁴ у бежьнә хвәйе мале: «Дәрсдар дьбежә: К'ане әв ода мевана, йа кӧ Әзе теда т'эви шагьртед Хвә шива Щәжьна Дәрбазбуне бьхвьм?» ¹⁵ Ынге әве ль қате жорьн одәкә мәзьнә һәвдаи у һазьр нишани вә кә, ль ве дәре шиве бона мә һазьр кьн». ¹⁶ Шагьрта да сәр р'е чунә бажер у чава кӧ ванар'а готьбу

ӧса жи дитьн у шива Щәжьна Дәрбазбуне һазьр кьрьн.

¹⁷ Гава р'о чу ава, Иса т'эви һәр донздәһа чу ве дәре. ¹⁸ Чахе ль сәр сьфре р'уньштьн у нане хвә дьхварьн, Иса гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежьм, йәки жь вә ве нәмамийа^ф Мьн бькә, йе кӧ т'эви Мьн нен дьхвә». ¹⁹ Әв бәр хвә к'әтьн у дәстпекьрьн йәк-йәк жь Ви пьрсин: «Дьбә кӧ әз ьм?» ²⁰ Әви ванр'а гот: «Әв йәк нава вә һәр донздәһа да йә, йе кӧ пә'рийе хвә т'эви Мьн т'аседа дькә. ²¹ Р'аст Кӧр'е Мервь ве ӧса һәр'ә чава кӧ бона Ви һатийә ньвисаре. Ле вәй ль ви мәрвье кӧ нәмамийа Кӧр'е Мервь бькә! Wir'а һе қәнщ бу кӧ әв қәт дьне нәк'әта».

Шива Хӧдан

(*Мәтта 26:26-30; Луқа 22:14-23;
Корьнт'и I, 11:23-25*)

²² Гава вана һе нан дьхвар, Иса нан һьлда шькьри да, кәркьр да шагьрта у гот: «Һан һьлдьн! Әва бәдәна Мьн ә». ²³ Пәйр'а к'ас һьлда шькьри да у да ван. Ы'әмуяа жи жь ве вәхвар. ²⁴ У ванр'а гот: «Әва хуна Мьн ә бона пәймане^{ф*},

* ^{14:24} Нав һьнәк дәстньвисарада «пәймана ну» һәйә.

кӧ бона гэлэка те р’етьне. ²⁵Эз р’аст вэр’а дьбежым, иди Эз жь вьр шунда т’ӧ шар жь мѣя ть-рийе вѣнахвѣм, һ’эта we р’ожа кӧ Эзе П’адшатийа Хвѣдеда жь йа ну вѣхвѣм».

²⁶ Паше вана зѣбурѣк^ф сть-ра, дѣрк’ѣтын чунѣ ч’ийаие Зѣйт’уне.

**Иса дѣрһѣда инк’арийа
Пѣтруста дьбежѣ**

*(Мѣтта 26:31-35; Лука
22:31-34; Йуһ’анна 13:36-38)*

²⁷ У Иса ванр’а гот: «Һун һ’ѣмуйе жи жь Мьн п’ышк бьн һѣр’ьн, чьмки ньвисар э:

«Эзе ль шьвен хьм у пѣзе жи бѣла-бѣлайи бѣ»*.

²⁸ Ле гава кӧ Эз жь мьрьне р’абьм, Эзе бѣри вѣ һѣр’ьмѣ Шѣлиле». ²⁹ Пѣтрус жер’а гот: «Һѣгѣр һ’ѣму жи жь Тѣ п’ышк бьн һѣр’ьн, ле эз на».

³⁰ Иса вѣр’а гот: «Эз р’аст тѣр’а дьбежым, һѣма ишѣв һѣ бѣри кӧ дѣк дӧ шара банг дѣ, те се шара Мьн инк’ар ки». ³¹ Ле Пѣтрус сѣр йа хвѣ дьма у дьгот: «Һѣгѣр ши бе, эзе т’ѣви Тѣ бь-мьрьм жи, ле т’ӧ шар Тѣ инк’ар накьм!» И’ѣмуйа жи аһа дьгот.

**Иса ль Гѣтшѣманийе
дӧа дькѣ**

*(Мѣтта 26:36-46;
Лука 22:39-46)*

³² Пѣй we йѣкер’а ѣв чунѣ ви щийе кӧ жер’а Гѣтшѣмани дьбежьн у ѣви шагьртед Хвѣ-р’а гот: «Вьра р’унен, һ’эта кӧ Эз дӧа бькьм». ³³ Ви Пѣтрус, Ақуб у Йуһ’анна т’ѣви Хвѣ бьрьн у дѣстпекьр к’ѣсѣр к’ь-шанд у Хвѣда шѣвьги. ³⁴ Ви ванр’а гот: «Дьле Мьн һақас дѣрд у к’ѣдѣр ѣ, мѣна бѣр мь-рьне. Вьра бьминьн у һ’ышйар бьн». ³⁵ Һьнѣки пешда чу, Хвѣ дѣвѣр’у авѣтѣ ѣ’рде у дӧа кьр, кӧ һѣгѣр мѣшал һѣбѣ, ѣва сь-һ’ѣта сѣр Вѣр’а дѣрбаз бѣ. ³⁶ У гот: «Абба^ф, Баво! Һѣр мѣшал жь дѣсте Тѣ те. ѣве к’ѣсе жь Мьн дур хѣ. Ле бьра хвѣстьна Мьн нибѣ, ле йа Тѣ бѣ».

³⁷ Паше һатѣ щѣм шагьрта, ѣв р’азайи дѣтын у готѣ Пѣтрус: «Шьмһ’ун, тӧ р’азайи? Тѣ нь-карьбу кӧ сьһ’ѣтѣке тӧ һ’ышйар бьмайи? ³⁸ Һ’ышйар бьминьн у дӧа бькьн, вѣки һун нѣк’ѣвьнѣ нава шер’ьбандьне. Бѣле р’ӧһ’ р’азѣ йѣ, ле бѣдѣн сьст ѣ».

* ^{14:27} Зѣкѣрийа 13:7.

³⁹ Диса чу дӱа кър, хут эв хэбэр готън. ⁴⁰ У хат диса эв хәведә дитън, чъмки ч'э'вед ван жь хәве вәнәдъбун. У нъзанъбун чь шаба Ви бь-дана. ⁴¹ Щара сьсийа жи хат у ванр'а гот: «Һун һәла һе р'азайи нә у р'һ'эт дьбън? Бәс ә! Вәхт пер'а гъһишт. Ва йә Кӱр'е Мервь дьк'әв дәсте гӱнәк'ара. ⁴² Р'абън әм һәр'ън. Ва йә әве кӱ нәмабийа Мън дькә незик бу».

Гьртъна Иса

(*Мәтта 26:47-56; Луқа 22:47-53; Йух'әнна 18:3-12*)

⁴³ Һәма һьнге гава Ви һе хэбәр дьда, Щьһудайе кӱ йәк жь һәр донздәһа бу, хат. Әви т'әви хвә жь алийе сәрәкед к'аһина, қанунзана у р'успи-йада ә'лаләтәкә гьран анибу, бь дара у шура. ⁴⁴ Ава нәмаме Ви ә'шәрәт дабу ван у готъбу: «Әз к'ижани кӱ р'амусъм, Әв ә, Ви бьгьрън у бь фәсал бьбън». ⁴⁵ Һәма һьнге жи Щьһуда хатә щәм Иса у гот: «Дәрсдар!» у р'амуса. ⁴⁶ Вана дәст авитә Иса у Әв гьртън. ⁴⁷ Ле йәки жь

йед кӱ т'әви Ви сәкьни бун, шуре хвә к'ъшанд ль хӱламе сәрәкк'аһин хьст у гӱһе ви пәканд. ⁴⁸ Һьнге Иса ванр'а гот: «Те бежи вә сәр қачахә-кида гьртийә, кӱ һун бь дара у шура хатънә Мън бьгьрън? ⁴⁹ Нә Әз һәр р'ож т'әви вә п'арьстгәһеда бум Мън һун һин дькьрън, ле вә Әз нәдьгьртъм. Ле бона кӱ нъвисар бенә сери, әв йәк қәвьми». ⁵⁰ Һьнге һ'әму шагьрта Әв һьшт у р'әвин. ⁵¹ Хортәк пәй Ви дьчу, п'арч'әки к'ътане ль бәдәна вийә тә'зи п'еч'айи бу. Ә'лаләте әв гьрт, ⁵² ле ви әв к'ътан һьшт у р'ут-тә'зи жь дәсте ван р'әви.

Иса ль бәр щьвина^Ф гьрәгьра

(*Мәтта 26:57-68; Луқа 22:54-55, 63-71; Йух'әнна 18:13-14, 19-24*)

⁵³ Иса бьрънә щәм сәрәкк'аһин. Һ'әму сәрәкед к'аһина, р'успи у қанунзан вьр щьви-йан. ⁵⁴ Пәтрис дурва п'е-п'е пәй Ви чу, һ'әта к'әтә һ'әвша сәрәкк'аһин. Вьр т'әви нә-бәдара ль бәр егьр р'унышт

* ^{14:45} Бь йунани хэбәр бь хэбәр аһа йә: «Р'абби». «Р'абби» бь зьмане арами те фә'мкьрне: «Дәрсдар».

у хвә гәрм дькър. ⁵⁵ Сәрәкед к'аһина у т'эмамия шьвина^ф гьрәгьра жи ль шә'дәтикә мь-
 қабыли Иса дьгәр'ийан, вәки
 Ви бькөжьн, ле нә дьдितьн.
⁵⁶ Гәләка мьқабыли Ви шә'дә-
 тийа дәрәw дьда, ле шә'дәтийа
 ван һәвдө нәдьгьрт. ⁵⁷ Ынге
 һьнәк р'абун у мьқабыли Ви
 шә'дәтийа дәрәw дан у готьн:
⁵⁸ «Мә бьхист кә Ви мәрви гот:
 «Эзе ве п'арьстгәһа кә бь дәста
 һатийә чекьрне һьлшиньм у
 се р'ожада п'арьстгәһәкә дьнә
 бе дәстлек'әтьн чекьм». ⁵⁹ Ле
 шә'дәтийа ван жи һәвдө нә-
 дьгьрт. ⁶⁰ Ынге сәрәкк'аһин
 р'абун ва ванда сәкьни у жь
 Иса пьрси: «Бона ван шә'дә-
 тийа кә эвана мьқабыли Тә
 дьдьн Тө чьма шабәке нади?»
⁶¹ Ле Әви дәнге Хвә нәкър у
 т'ө шаб нәда. Сәрәкк'аһин^ф
 диса жь Ви пьрси у готе: «Тө
 йи Мәсйһ, Көр'е Йе һежайи
 шькьрийе?» ⁶² Иса готе: «Эз
 ьм. У һуне Көр'е Мерьв ль
 к'еләка^ф Йе һәри Зор, ль мьле
 вийи р'асте р'уньшти у ль сәр
 ә'wред ә'змен те бьбиньн*».
⁶³ Ынге сәрәкк'аһин к'ьнщед
 хвә қәлаштьн у гот: «Иди шә'дә

чи мәр'а нә? ⁶⁴ Wә бьхист Әви
 чава Хвәде бөһөрмәт кьр! Wәва
 чава хөйа дьбә?» ⁶⁵ Ынгу
 Әв нәһәқ кьрьн готьн, кә Әв
 йе кәштьне йә. ⁶⁵ Ынге һьнә-
 ка дәстпекьр т'уйи Ви кьрьн,
 р'уйе Ви ньхамтьн, данә бәр
 к'өлма у жер'а готьн: «Дә п'е-
 хәмбәртие бькә!» Нобәдара
 жи Әв бьр у данә бәр шәмақа.

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(Мәтта 26:69-75;

Луқа 22:56-62;

Йуһ'анна 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Гава Пәтрус ль жере һ'әw-
 шеда бу, жь шарийед сәрәкк'а-
 һин йәк һатә wьр. ⁶⁷ Әве кә дит
 Пәтрус хвә ль бәр егьр гәрм
 дькә, ль ви ньһер'и у гот: «Тө
 жи т'әви әви ньсрәти^ф буйи,
 т'әви Иса». ⁶⁸ Ле әви инк'ар
 кьр у гот: «Эз ньзаньм у фә'м
 накьм кә тө чь дьбежи». Әв жь
 һ'әwше дәрк'әт чу сьвдәра ль
 бәр дәргәһ, дик банг да. ⁶⁹ Гава
 кә шарийе әв ль we дәре дит,
 диса готә йед дор-бәра сәкь-
 ни бун: «Әва жи йәки жь ван
 ә». ⁷⁰ Ле әви диса инк'ар кьр.
 У хеләке шунда, йед кә wьр
 сәкьни бун, диса Пәтруср'а

* ^{14:62} Зәбур 110:1; Данийел 7:13.

готын: «Һәбә-т'өнәбә тө жи жь ван и, чьмки тө жь Щә-лиле йи у хәбәр дана тө жи тө дьфьрошә*». ⁷¹ Ле Пәтрус дәст бь ньфьр'а кьр, сонд хвар у гот: «Эз Ви мәрвьи нас накьм, бона к'ижани һун дьбежьн». ⁷² Пер'а-пер'а дик щара дөда банг да. У Пәтрус әв готьна Иса кө wir'а готьбу ани бира хвә: «Бәри кө дик дө щара банг дә, те се щара Мьн инк'ар ки». Ль сәр ве йәке дәстпекьр гьрийа.

Иса ль бәр Пилато^Ф

(*Мәтта 27:1-2, 11-14;*

Луқа 23:1-5;

Йуһ'әнна 18:28-38)

15 ¹Сәре сьбәһе зу сәрәкед к'аһина т'әви р'успийа, қанунзана у т'әмамийа щьвина гьрәгьрар'а шевьрин. Иса гьредан у бьрьн данә дәсте Пилато^Ф. ² Пилато жь Ви пьрси у гот: «Тө йи П'адше щьһуйа?» Әви шаб да у гот: «Тә бь дәве хвә гот». ³ Ынге сәрәкед к'аһина гәләк тыштада авитьнә Ви. ⁴ Пилато диса жь Ви пьрси у гот: «Тө қәт щабәке нади? Дина Хвә бьде, кө

чьқаси давежьнә Тә!» ⁵ Ле Иса иди т'ө шаб нәда ви, һ'әта кө Пилато шаш ма.

**Диванеда һ'өкөме көштьне
ль сәр Иса дәрдьхьн**

(*Мәтта 27:15-26;*

Луқа 23:13-25;

Йуһ'әнна 18:39–19:16)

⁶ Ава һәр Щәжьна Дәрбазбу-неда әдәте вәли бу, кө гьртики щьмә'тер'а бәр'дә, к'ижан кө ван бьхвәста. ⁷ Гьртик кәле-да һәбу наве ви Барабас, кө т'әви р'абәрик'аред һәвалед хвә сәрһьлданеда мер көштьбун. ⁸ Ә'лаләт щьвийа у жь вәли хвәст кө әв ль анәгори ви әдәте хвә хвәстьна ван бькә. ⁹ Пилато жи ванр'а гот: «Һун дьхвазьн вәки эз бона вә П'адше щьһуйа бәр'дьм?» ¹⁰ Әви заньбу кө сәрәкед к'аһина жь дәст һ'әвсудийе Иса дабунә дәсте ви. ¹¹ Ле сәрәкед к'аһина һе нав ә'лаләте дан, кө бьхвазьн вәки Барабас бона ван бе бәр'дане. ¹² Пилато диса жь ван пьрси у гот: «Ле эз иди Әви чава бькьм, йе кө һун жер'а П'адше щь-

* 14:70 Нав дәстньвисаред һәрә қәншда әв йәк т'өнә: «У хәбәр дана тө жи тө дьфьрошә».

хуйа дьбежын?» ¹³ Вана кърэ қир'ин у готын: «**Ви хач^ф кә!**» ¹⁴ Пилато ванр'а гот: «**Чьма? Эви чь хьраби кьрийә?**» Ле вана не дькьрә қир'ин: «**Ви хач кә!**» ¹⁵ Пилато хвәст кә э'лаләт р'ази кьра, Барабас бона ван бәр'да. У Иса да бәр қамчийа у да дәсте ван, вәки бе хачкьрне.

**Әскәр қәрфе хвә
ль Иса дькьн**

*(Мәтта 27:27-30;
Йуһ'әнна 19:2-3)*

¹⁶ Ынге әскәра Әв бьрә һын-дөр'е сәрайе, ава готи һ'әвшә қәсыра вәли у һ'әму р'әфа әскәра ль сәр щьвандьн. ¹⁷ Чө-хәки ширк^ф ле кьрн у т'ашәк жь стьрийа вәгьрти данә сери. ¹⁸ Дәстпекьрн сылав дане у готын: «Хвәш бә П'адше щь-хуйа!» ¹⁹ Пе қамиш^ф ль сәре Ви дьхьстьн, т'уйи Ви дькьрн у ль сәр чокаль бәр Ви та дьбун. ²⁰ Ле пәй қәрфкьрнер'а, әв чөхе ширк же ехьстьн, к'ьнщед Ви ле кьрн у бьрнә дәрва кә Ви хач кьн.

Хачкьрна Иса

*(Мәтта 27:32-44; Луқа
23:26-43; Йуһ'әнна 19:17-27)*

²¹ Шьмһ'уне жь Курене, баве Скәндәр у Р'уфо вьрр'а дәрбаз дьбу, кә жь к'әвшен дьһат. Әскәра п'ейи сәр ви кьрн кә хаче Иса һьлдә. ²² Иса бьрнә ви щийе кә жер'а Голгота дь-готын, кә те фә'мкьрне: «**Щи-йе Қафа**». ²³ Шәрава зьмьр^ф* т'әвкьри дане кә вәхвә, ле Ви вәнәхвар. ²⁴ Әв хач кьрн, сәр к'ьнщед Ви п'әшк авитьн, к'а к'ер'а ве чь бьк'әвә, нава хвәда бәла кьрн*. ²⁵ У сьбәһе сьһ'әт нәһә бу, гава Әв хач кьрн. ²⁶ Ньвисара нәһәқийа Ви аһа ньвисар бу: «**П'АД-ШЕ ЩЬҺУЙА**». ²⁷ Т'әви Ви дө қачах жи хач кьрн, йәк ль мьле Вийи р'асте, йе дьн ль мьле Вийи ч'әпе. ²⁸ Бь ви авайи әв ньвисар һатә сери, йа кә дьбежә: «**Әв т'әви зөлмк'ара һатә һ'әсабе***». ²⁹ У әвед кә вьрр'а дьчун-дьһатьн, әв бөһөрмәт дькьрн, сәре хвә дьһ'әжандьн у дьготьне:

* ^{15:23} Ынге «зьмьр» бәр ешева дьданә нәхвәш.

* ^{15:24} Зәбур 22:18.

* ^{15:28} Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда р'еза 28-а т'өнә.

«Һейи! Нә Тәйе п'арьстгәһ һылшанда у се р'ожада чекь-ра, ³⁰дә Хвә хьлаз кә, жь хач вәрә хваре!» ³¹Ӧса жи сәрәкед к'аһина т'әви қанунзана нав хвәда қәрфе хвә ле дькьрын у дьготьн: «Хәлқ хьлаз кьр, ле Хвә нькарә хьлаз кә!» ³²Дә бьра ньһа Мәсиһ, П'адше Исраеле жь хаче бе хваре, вәки әм бьбиньн у бавәр бькьн». Йед т'әви Ви һатьбунә хачкьрьне жи тә'н ль Ви дьхьстьн.

Мьрьна Иса

(*Мәтта 27:45-56; Луқа 23:44-49; Йух'әнна 19:28-30*)

³³Нивро жь сьһ'әта донз-дәһа һ'әта сьһ'әта сьсийа, т'әмамия а'рде бу тә'ри. ³⁴У сьһ'әта сьсийа Иса бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у гот: «Елойи, Елойи, лама сабахтани?» кә те фә'мкьрьне: «Хвәдейе Мьн, Хвәдейе Мьн, Тә чьма Ӧз һьштьм?»*

³⁵Әве кә незик сәкьнибун, гава әв хәбәр бьһистьн, готьн: «Бьньһер'ьн, Әв гази Елйас дькә». ³⁶Жь ван йәк бәзи, луфька^ф бә'ре һьлда сьркеда

кьр, қамишәкива дани у дь-режи Ви кьр, кә вәхвә у гот: «Бьсәкьньн. Әм бьбиньн к'а Елйасе бе Ви бинә хваре».

³⁷Иса бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у р'өһ'е Хвә да. ³⁸Ви чахи п'әр'да п'арьстгәһе жь сери һ'әта бьни қәльши, бу дө тиша^ф. ³⁹Сәрсәде кә ль пешбәри Иса сәкьни бу, гава дит кә Иса чава р'өһ'е Хвә да*, гот: «Р'әсти жи әва Мәрьва Көр'е Хвәде бу!» ⁴⁰Ль we дәре к'өлфәт жи һәбун, кә дурва ль ве йәке дьньһер'ин. Мәрйәма Мәждәлани, Мәрйәма дийа һәр дө бьра, Ақубе бьч'ук у Йусес у ӧса жи Сәлома нав ванда бун. ⁴¹Әвана һьнге, гава Иса ль Щәлиле бу, пәй Ви дьчун у жер'а хьзмәтк'а-ри дькьрын. Пештьри ван, гәләк к'өлфәтед дьн жи вьр һәбун, кә т'әви Иса һатьбунә Оршәлиме.

Дәфьнкьрьна Иса

(*Мәтта 27:57-61; Луқа 23:50-56; Йух'әнна 19:38-42*)

⁴²Әв йәк р'ожа^ф т'ьвдарәк-кьрьне бу, ава готи р'ожа бәри

* 15:34 Зәбур 22:1.

* 15:39 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «кьрә қар'ин у р'өһ'е Хвә да».

шәмийе. Бәре еваре ⁴³Усьве^ф Аримәтйайи һат, әв йәки хвәйиқәдър у әндәме шь-вина гьрәгыра бу. Әв хвәха жи ль һивийа П'адшатийа Хвәде бу. Ви төрөш кър, чу щәм Пилато, шьнйазе Иса же хвәст. ⁴⁴Пилато бһист кә Иса иди мьрийә, ә'щемайи ма. Гази сәрсәд^ф кър у же пьрси: «Р'аст ә кә Әв өса зу мьрийә?» ⁴⁵Гава әв жь сәрсәд ә'сәйи пе һ'әсийа, шьнйаз да Усьв. ⁴⁶Ви қәдәке к'ътани к'ьр'и, шьнйаз ани хваре, пе к'әфән^ф кър, т'ьр-бәкеда дани, йа кә қәйеда к'олайи бу. Кәвьрәк һол кьрә бәр дәре т'ьрбе. ⁴⁷Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дийа Йусес дитьн кә әв ль к'ө дәре һатә дәфьнкьрне.

Иса жь мьрне р'адьбә

(Матта 28:1-8; Лука 24:1-12;

Йух'әнна 20:1-10)

16 ¹Пәй р'ожа шәмийер'а Мәрийәма Мәждәлани, Мәрийәма дийа Ақуб у Сәлома чун бһарәт^ф к'ьр'ин, вәки

һәр'ьн ль шьнйазе Иса дьн. ²Р'ожа һ'әфтийейә пешьн сәре сьбәһе зу, вәхте р'о дәрк'әт, әв чунә сәр т'ьрбе. ³Вана р'ева һәвр'а дьгот: «К'и we боһа мә кәвьр жь бәр дәре т'ьрбе һол кә?» ⁴Чьмки кәвьр гәләки мәзьн бу. У гава кә ль жоре ньһер'ин, дина хвә дане, кә кәвьр жь бәр һол кьри йә. ⁵У чахе чунә һьндөр'е т'ьрбе, дина хвә дане, хортәки чөхе сьпи вәргьрти we ль алийе р'асте р'унышти йә. К'өлфәт гәләк зәндәгьрти ман. ⁶Леәһи ванр'а гот: «Зәндәгьрти нәминьн! һун ль ви Исайе Ньсрәте дьгәр'ьн, Йе кә һатә хачкьрне. Әв жь мьрне р'абуйә! Әв нә ль вьр ә. Ва йә әв щийе кә Әв ле да-нибу. ⁷Дә ньһа һәр'ьн бежьнә шагьртед Ви у Пәтрус, кә Әве бәри вә һәр'ә Щәлиле. Ль вьр һуне Ви бьбиньн, чава кә Әһи вәр'а готийә». ⁸Әв к'өлфәт жь т'ьрбе дәрк'әтьн р'әвин, чьмки р'ьсәсе әв гьртьбун у дьләрьзин. Кәсир'а жи тыш-тәк нәготьн, чьмки сәһе ль ван гьртьбу.

* ^{16:9} Нав һьнәк дәстньвисар у вәлгәр'андьнед кәвьнда жь р'еза 9-а һ'әта йа 20-и т'өнәйә.

Иса Хвә нишани
Мәрийәма Мәждәлани дькә

*(Мәтта 28:9-10;
Йуһ'әнна 20:11-18)*

⁹ Гава Иса р'ожа һ'әфтийейә пешьн сьбәһе зу жь мьрьне р'абу, Ви пешийе Хвә нишани Мәрийәма Мәждәлани кьр, йа кә һ'әфт шьн же дәрхьстьбу*. ¹⁰ Әве жи чу әв йәк гиһандә әвед кә т'әви Иса гәр'ийабун, кә шин дькьрн у дьгьрийан. ¹¹ Ле гава вана бьһист кә Иса сах ә у Хвә нишани Мәрийәме кьрийә, бавәр нәкьрн.

Иса Хвә нишани
дә шагьртед Хвә дькә

(Луқа 24:13-35)

¹² Пәй ван йәкар'а Әви Хвә дьлқәки дьнда нишани жь ван дәда кьр, йед кә дьчунә к'әвшен. ¹³ Әвана жи чун әв хәбәр гиһандьнә йед майин. Ле готьна ван жи бавәр нәкьрн.

Иса Хвә нишани
йанздәһ шагьрта дькә
*(Мәтта 28:16-20; Луқа 24:36-49;
Йуһ'әнна 20:19-23;
К'аред Шандийа 1:6-8)*

¹⁴ Пәй ве йәкер'а Иса Хвә нишани йанздәһна кьр, гава

әв ль сәр сьфре р'уньшьт-бун. Әви ль ван һьлат бо-на нәбавәри у сәрһ'ышкия ван, чьмки вана йед кә Әв жь мьрьне р'абуйи дитьбун бавәр нәкьрн. ¹⁵ У ванр'а гот: «Һәр'ьнә һәр чар алийед дьнйае у Мьзгинийе бьдьнә һәр мәрьви. ¹⁶ Әве кә бавәр бькә у бе ньхөмандьне ве хь-лаз бә, ле әве кә бавәр нәкә диwana ви ве бьбә. ¹⁷ Әве кә бавәр дькьн, әв нишане ван-р'а дийар бьн: Бь наве Мьн ве шьна дәрхьн, бь зьманед ну ве хәбәр дьн, ¹⁸ ве мәр'ра бь дәсте хвә бьгьрн у һәгәр әв тьштәки жәр'р жи вәхьн, т'ө зьраре ль ван нәбә. Әве дәстед хвә дайньнә сәр нә-хвәша у нәхвәше қәнщ бьн».

Жорһьлатьна Иса

(Луқа 24:50-53;

К'аред Шандийа 1:9-11)

¹⁹ Ава Хөдан Иса пәй ве хәбәрдана т'әви ванр'а һьлк'ь-шийа ә'змен у ль мьле Хвәдейи р'асте р'уньшт. ²⁰ Шагьрт жи чун, ль һәр щийи даннасин кьрн. Хөдан пыштоване ван бу у бь ван нишана хәбәра Хвә дьда избаткьрьне, к'ижанед кә бь дәсте ван дьбун.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЛУҚА

Пешготън

Луқа йәки йунани дохтор (һ'әким) у дирукзан (т'арихзан) бу. Әви т'әви Павлос гәләки р'әвити кьрийә (Фьлимон 24; Колоси 4:14; Тимот'ейо II, 4:11) у нава шьхөле шандитийа^ф Павлосда жи гәләки алик'арийа ви кьрийә.

Бь фькьра гәләк зана әва Мъзгинийа^ф незики сала 80-и һатийә һвисаре, шики нәә'йан жь Фьльстине дәр.

Дәстпебуна к'ьтебеда дәрһәқа буйина Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф, мьзгинийа буйина Иса^ф у шькьрдайна чәнд мәрвада^ф һвисар ә, к'ижана һатна Исая жь Хвәдеда дьданә к'ьфше. Ве Мъзгинийеда бона ә'мьре Иса һе гәләки дьбежә, жь буйина Йуһ'әннайе ньхөмдар гьрти һ'әта жь нав мьрийа р'абунә Иса. Луқа хвәстийә дәрһәқа ә'мьре Исада бь һур-гьли бьһвисә. Пәй мьрын-р'абунә бир'а Луқа дәрһәқа бәлабуна Мъзгинийеда к'ьтеба «К'аред Шандийа» һвисийә.

«Мъзгинийа ль гора Луқа» ә'йан дькә кә Иса чава Хьлазкьре^ф создайи бона Исраеле^ф жь Хвәдеда шанди йә у оса жи Хьлазкьре һ'әму мәрва йә. Әва Мъзгинийа бь тьһәрәки башқә һ'ьзкьрна Хвәде дьдә к'ьфше, илаһи^ф һьндава мәрвевд шкәстида. Гәләка наве ве мьзгинийе данийә: «Мъзгинийа бона гөнәк'ара^ф, шкәстийа, бөләнгаза, бехвәйа, жьнәбийа у хәриба».

Ве Мъзгинийеда фькьра «шабун у шькьрдаине» жи һәйә, илаһи сәрийед пешьнда, кә ль сәр ә'ламкьрна һатна Иса дьһвисә. Чәнд к'өламед шькьрдаине жи вьра һәнә у хвәденаса гәләк қөр'нада бь ван к'өлама һ'әбандьна хвә дәрбаз кьрнә. Мәсәлә, к'өлама мьляк'әта^ф (2:14), йа Мәрийәме^ф (1:46-55), йа Зәкәрийа (1:68-79) у йа Шьмһ'ун (2:29-32). Хьлазийа к'ьтебеда жи нета шабуне к'ьфш дьбә, ль к'ө Иса дьчә ә'змен у йед ль пәй Иса п'арьстгәһеда^ф дьшьвьн, шькьрийа хвә дьдьнә Хвәде (24:52-53).

Һьнәк п'аред бәрбьч'э'в жи әв ын, кӧ чәнд сәрһати у мәсәлә т'әне ве мьзгинийеда һәнә. Ава мәсәлә: К'ӧлама мьлайк'әта, дәма буйина Иса, һазьрийа шьвана, Исайе донздәһ сали п'арьстгәһеда, мәсәлә «кӧр'е ондабуи у бьре ви», т'обәкьрьна^ф қачахәки сәр хаче^ф у тыштед майин.

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Пешготьна Луқа (1:1-4)

Буйина Йуһ'әннайе ньхӧмдар, буйина Иса у зар'отийа ван (1:5–2:52)

Қӧльхе Йуһ'әннайе ньхӧмдар (3:1-20)

Ньхӧмандьн^ф у шер'ьбандьна^ф Иса (3:21–4:13)

Даннасини у шьхӧлед Исайә ль Щәлиледа^ф (4:14–9:50)

Р'ийа Исайә жь Щәлиле һ'әта Оршәлиме^ф (9:51–19:27)

Һ'әфтийа Исайә хьлазийе ль Оршәлиме у дор-бәред веда (19:28–23:56)

Р'абуна Исайә жь мьрьне, хӧйабуна Ви шагьртава^ф у жор-һьлатьна Ви (24:1-53)

Пешготьна Луқа Т'ейофилор'а

1 ¹Т'ейофилоие хвәйиқәдър, ньһа гәләка дәстпекьрийә сәрһатийа ван тыштед нава мәда буйи ӧса р'ез кьн, ²чава әвед кӧ пешийе бь ч'ә'ве хвә дитьбун у әв Мьзгини^ф бәла дькьрьн, мәр'а готьн. ³Әз жи чава йәки һе зува р'аст пәй ван һ'әму тышта дьчум, мьн р'е тер'а дит кӧ бь һур-гьли тәр'а бьнь-висьм, ⁴вәки тӧ р'астийа ван тыштед кӧ һин буйи, бьзаньби.

Мьзгинийа мьлайк'әт^ф бона буйина Йуһ'әннайе^ф ньхӧмдар^ф

⁵Чахе һеродәс п'адшайе Щь-һустане^ф бу, к'аһинәк^ф жь бәрәка Әбийа һәбу, наве ви Зәкәри-йа бу. Жьна ви жи жь ә'сьле һарун^ф бу, наве ве Елизабет. ⁶Әвана һәр дӧ жи ль бәр Хвә-де р'аст бун у нав һ'әму т'әми у қанунед Хӧданда^ф беқӧсур дьчун. ⁷Ле зар'ед ван т'ӧнәбун, чьмки Елизабете зар' нәданин у һәр дӧйа жи ә'мьре хвә дәр-баз кьрьбун.

8 Аwa чахе Зэкәрийа дора бәрәка хwәда хьзмәтк'арийа к'аһинтийе ль бәр Хwәде дькьр, 9 бь әдәте к'аһинтийеда п'әшк wir'а к'әт, кә һәр'ә п'арьстгәһа^ф Хөдан, бьхуре^ф бьшәwьтинә.

10 У дәма шәwьтандьна бьхуре, т'әмамия шьмә'те дәрва дәа дькьр. 11 Ынге мьлайк'әте^ф

Хөдан вива хөйа бу у алийе р'астева к'еләка^ф горигәһа^ф бьхуре сәкьни. 12 Чахе Зэкәрийа дит, т'әвиһәв бу у сав к'әтә сәр

wi. 13 Ле мьлайк'әт wir'а гот: «Зэкәрийа, нәтьрсә! Дәа тә һатә бьһистьне, к'өлфәта^ф тә Елизабете тәр'а кәр'әки бинә у те наве wi Йуһ'әнна^ф дайни.

14 Әwe тәр'а бьбә әшq у шайи у гәләке бь буйина wi ша бьн.

15 Чьмки әwe ль бәр Хөдан мәзын бә.

Т'ө шар гәрәке шәрав-араqе вәнәхwә*.

У һе зьке дийа хwәда, we бь Р'өһ'e^ф Пироз т'ьжи бә.

16 We жь зар'ед Исраеле^ф гәләка бәрбь Хөдан Хwәдейе ван вәгәр'инә.

17 Әwe бь р'өһ' у qәwата Ел-йас^ф п'ехәмбәр^ф пешийа Хөданва һәр'ә*,

we дьле бава сәр зар'ада у нәельма бәрбь фә'мдарийа р'аста вәгәр'инә,

wәки шьмә'тәке бона Хөдан һазьр кә».

18 Зэкәрийа мьлайк'әтр'а гот: «Әзе ве йәке чава бьзаньбьм? Әз кал ьм у к'өлфәта мьн жи ә'мьре хwә иди дәрбаз кьрийә*».

19 Мьлайк'әт^ф ле вәгәр'анд у готе:

«Әз Щьбрайил ьм, кәль бәр Хwәде дьсәкьным.

У әз һатьмә шандьне, кә тәр'а бежьм у ве мьзгинийе бьдьмә тә*».

20 Ва те лал би у нькарьби хәбәр ди,

һ'әта we р'ожа кә әв тышт бенә сери,

* 1:15 Әва зар'а, аwa готи Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф йәки «нәзир^ф» дьһатә һ'әсабе. Бона шур'ә-шур'ә қәйдә-қанунед нәзир Жьмар 6:1-21-да бьхуньн.

* 1:17 Малахи 4:5-6.

* 1:18 Дәстпәбун 18:11.

* 1:19 Данийел 8:16; 9:21.

чъмки тә әw готънед мьн
 бawәр нәкърьн,
 кә we wәхте хwәда бенә
 сери».

²¹ H'әта һынге шьмә'т һивийа
 Зәкәрийа бу у ә'щәбмайи дьман,
 кә әw п'арьстгәһеда дәрәнги
 дьк'әт. ²² У чахе әw дәрк'әтә
 дәрва, иди нькарьбу ванар'а
 хәбәр да. Wана шьк бър, кә
 п'арьстгәһеда тышт һатийә лъ
 бәр ч'ә'ва. У әви бь нишана
 ванар'а хәбәр дьда у лал ма.
²³ Гава р'ождә хьзмәткърьна
 ви хьлаз бун, чу мала хwә.
²⁴ Пәй ван р'ожар'а, к'әлфәта
 ви, Елизабет һ'әмлә дәрк'әт,
 пенш мәһа әwe хwә вәдьшарт
 у дьгот: ²⁵ «Әв чь йәк бу ван
 р'ожада Хәдан бона мьн кър,
 һ'әле мьнда ньһер'и у қара мьн
 жь нав мәрьва^ф да һьлдане».

Мьзгинийа мьляк'әт бона буйина Иса^ф

²⁶ Мәһа шәшада Хwәде мьляк'
 к'әт^ф Щьбрайил шандә бажарә-
 ки Шәлиле^ф кә навә ви Ньсрәт
 бу, ²⁷ щәм қизәкә бьк'ьр^ф, йа
 кә мәрьвәки бь навә Усьве^ф
 мала^ф Даьдр'а^ф нишанкър
 бу. Навә қизьке Мәрйәм^ф бу.

²⁸ Мьляк'әт weва хөйа бу у готе:
 «Сьлав лъ тә қизька к'әрәм^ф лә
 буйийе, Хәдан т'әви тә йә*».

²⁹ Әwa сәр готъна ви т'әвиһәв
 бу у фькър: «Гәло әв чь сьлав
 ә?» ³⁰ У мьляк'әт жер'а гот:
 «Мәрйәм, нәтьрсә! Чъмки тә
 к'әрәм жь Хwәде станд. ³¹ Ва те
 һ'әмлә дәрәйи Көр'әки бини
 у навә Wi Иса^ф дайни.

³² Әwe мәзын бә у Көр'е Йе
 һәри Жорьн we бе готъне.
 У Хәдан Хwәде we т'әхте
 бавә Wi Даьд бьдә Wi.

³³ Әwe һ'әта-һ'әтайе п'адша-
 тийе сәр мала^ф Ақуб^ф бькә
 у хьлазийа П'адшатийа Wi
 we т'өнәбә».

³⁴ Мәрйәме мьляк'әтр'а гот:
 «Әв йәке чава бьбә, чъмки әз
 һәла һе қизьм?» ³⁵ Мьляк'әт лә
 вәгәр'анд у гот: «P'öh'e Пироз
 we бе сәр тә у қәwата Йе һәри
 Жорьн we сәр тә бькә си. Бона
 ве йәке әw Пирозе кә we жь тә
 бьбә, әw Көр'е^ф Хwәде we бе
 готъне. ³⁶ Ва йә омьда тә Ели-
 забет жи, йа кә безөр'әт дьһатә
 готъне, we мәзынайийа хwәда
 әва мәһа шәша йә көр'әкида
 һ'әмлә йә. ³⁷ Чъмки щәм Хwәде
 тыштәки нәбуйине т'өнә». ³⁸ Wi

* 1:28 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Тә нав к'әлфәтада бьмбарәк и».

чахи Мәрийәме гот: «Эз шарийа Хөдан ым. Бьра анәгори готьна тә бона мьн бьбә». У мьлйак'әт жь щәм we чу.

**Мәрийәм сәрики
Елизабете дьхә**

³⁹ Ван р'ожада Мәрийәм р'абу лез чу алиие ч'ийа, бажарәки Щьхуда^ф. ⁴⁰ Әw к'әтә мала Зәкәрийа у сылав да Елизабете. ⁴¹ Гава Елизабете сылава Мәрийәме бьхист, зар'ок зьке weда львийа. Елизабет Р'өһ'е Пирозва т'ьжи бу ⁴² у бь дән-гәки бьльнд кьрә газигот: «Тө нав к'өлфәтада бьмбарәк и у бәре зьке тәда жи бьмбарәк ә. ⁴³ Әв чь бәхтәварик ә кә дийа Хөдане мьн сәр мьнда hat? ⁴⁴ Гава дәнге сылава тә к'әтә гөһе мьн, зар'ок зьке мьнда жь шабуна лист. ⁴⁵ Хwәзиль we, кә готьна Хөдан бawәр дькә, кә чь жер'а натийә готьне, we бе сери». ⁴⁶ Мәрийәме гот*:

«Нәфса мьн пәсьне Хөдан дьдә

⁴⁷ у р'өһ'е мьн бь Хwәде Хь-лазкьре^ф мьн ша дьбә,

⁴⁸ чьмки Әwi бәре Хwә мь-луктийа шарийа Хwәда кьр.

Ва жь вьр шунда һ'әму нь-сьле^ф хwәзийа хwә ль мьн биньн,

⁴⁹ чьмки Хwәдейе Зор бона мьн тыштед п'ьр' мәзын кьрын.

Наве Wi пироз ә.

⁵⁰ Р'ә'ма Wi қьр'нә-қьр'нә ль сәр ван ә, йед кә жь Wi дьтьрсьн.

⁵¹ Qәwата дәсте Хwә Әwi да к'ьфше

у йед кә дьле^ф хwәда к'ө-бар-бабах ын бәла-бәлайи кьрын.

⁵² Йед qәwat жь к'өрсийа анин хwәре

у йед мьлук бьльнд кьрын*.

⁵³ Йед бьр'чи бь тыштед қәнщ т'ер кьрын

у йед дәwләти дәствала вә-р'екьрын.

⁵⁴ Р'ә'ма Хwә ани бира Хwә, али хөламе Хwә, Исраел кьр,

⁵⁵ чава кал-бавед мә, Бьраһим^ф у зөр'әта wir'а бона һ'ә-та-һ'әтайе созе Хwә дабу»*.

* 1:46-55 П'адшати I, 2:1-10.

* 1:52 Ибо 5:11; 12:19.

* 1:55 Миха 7:20; Дәстпелун 17:7.

⁵⁶ Мәрийәм wәкә се мәһа шәм Елизабете ма, паше вәгәр'ийа мала хwә.

Буйина Йуһ'әннайе нхөмдар

⁵⁷ Аwa дәма wәльдандьна Елизабете пер'а гһишт, көр'әк жер'а бу. ⁵⁸ Һәвал-һогьред we бһистьн кө Хөдан р'ә'ма хwәйә мәзын бона we кьрийә, т'әви we ша дьбун.

⁵⁹ Р'ожа һ'әйштада һатьн кө көр'әк сьнәт^ф кьн у наве баве ви Зәкәрийа ле кьн. ⁶⁰ Ле дийа ви гот: «На, наве ви гәрәке Йуһ'әнна бә». ⁶¹ Wер'а готьн: «Нава мәрвьед тәда бь ви нави кәсәк т'өнә». ⁶² Һьнге wана бь нишана жь баве ви пьрсин кө чь нави дьхwазә ви кә. ⁶³ Әwi жи т'әхтәк хwәст у ль сәр ньвиси: «Наве ви Йуһ'әнна йә». Һ'әму ә'щәбмайи ман. ⁶⁴ Дәстхwәда зар-зьмане^ф ви вәбу, хәбәр да, шькьри да Хwәде. ⁶⁵ Тьрсе һ'әму щинаред ван гьрт у т'әмамийа ч'ийайед Щьһустанеда бона ве йәке дьһатә готьне. ⁶⁶ Һ'әму-

йед кө дьбһистьн, бира хwәда хwәй дькьрьн, дьготьн: «Гәло әв көр'әке бьбә чь?» Чьмки дәсте Хөдан пер'а бу.

П'ехәмбәртия^ф Зәкәрийа

⁶⁷ Баве ви Зәкәрийа бь Р'өһ'е Пироз т'ьжи бу, п'ехәмбәрти кьр у гот:

⁶⁸ «Шькьр жь Хөдан Хwәдейе Исраелер'а кө сәрик да щьмә'та Хwә у азайи жер'а ани*.

⁶⁹ Жь мала хөламе Хwә Даwьд бона мә Хьлазкьрәки^ф зор* р'акьр,

⁷⁰ чава Әwi һе бәрәда бь дәве п'ехәмбәрәд Хwәйә пироз^ф готийә,

⁷¹ кө әм жь дьжмьнед хwә у дәсте һ'әму хернәхwаза^ф хьлаз бьн*,

⁷² р'ә'ме кал-бавед мә бькә, пәймана^ф Хwәйә пироз

⁷³ у we сонда кө баве мә Бьра-һимр'а хвар бир бинә*,

⁷⁴ wәки жь дәсте дьжмьна азабуи,

* ^{1:68} Зәбур 41:13; 111:9.

* ^{1:69} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Стьруки хьлазкьрьне». Стьру гәләк щара чава нишана қәwате йә.

* ^{1:71} Зәбур 106:10.

* ^{1:73} Зәбур 106:45-46; Зәбур 105:8-9; Дәстпәбун 17:7.

эм бькарьбын бе тырс у хоф,
 75 һ'эму р'ожд э'мьре хвэда,
 р'аст у һ'элал Ви бьһ'эби-
 нын.

76 Тө, ло көр'ько, те п'ехэмбә-
 ре Йе һәри Жорьн бейи
 готъне,

те пешийа Хөданва һәр'и,
 вәки р'ийа Ви һазьр ки*

77 у занәбуна азайийе быди
 шьмә'та Ви

бь бахшандьна гөнед ван.

78 Жь р'эм у һ'өба Хвәдейе мә
 чава жорда р'о кө дәрте, өса
 we сәрики бьдә мә,

79 вәки йед кө тә'ристанийе
 у бьн сийа мьрьнеда дь-
 миньн р'онайи кә
 у ньгед мә дайнә сәр р'ийа
 ә'дълайийе»*.

80 Көр'ьк мәзын дьбу у бь
 р'өһ' қәват дьгьрт у һ'эта р'о-
 жа Исраелева хөйа бу жи ль
 бәр'ийе^ф дьма.

Буйина Иса

(Матта 1:18-25)

2 1 Ван р'ожада жь Августойе
 Қәйсәр^ф ә'мьр дәрк'әт, кө
 һ'эму мәрьвед Императорийа

Р'омайе бенә навньвисаре. 2 Әв
 навньвисара пешьн һена Курен-
 йойе вәлийе^ф Сурйайеда һатә
 кьрьне. 3 Һ'эму дьчунә бажаре
 хвә, кө һәр кәс наве хвә бьдә
 ньвисаре. 4 Усьв жи жь бажаре
 Ньсрәта Щәлиле р'абу һәвраз
 чу Щьһустане, бажаре^ф буйина
 Даьд, кө жер'а Бәйтләһ'м^ф
 дьготьн, чьмки әв жь мал у
 қәбила Даьд бу. 5 Әв чу кө
 т'әви Мәрийәма дәргистийа хвә
 бьк'әвә навньвисаре. Мәрийәм
 жи һ'әмлә бу. 6 Чахе әвана ль
 Бәйтләһ'ме бун, р'ожа вәль-
 дандьна we пер'а гьһишт 7 у
 көр'е хвәйи Ньхөри ани, Әв
 п'еч'әкеда п'еч'а у афьр'да да-
 ни, чьмки меванханеда бона
 ван щи т'өнәбу.

Мьльйак'әт у шьван

8 Ль вьр чоле шьван һәбун,
 кө we шәве хвәйитийа кәрийе
 пәзед хвә дькьрьн. 9 Мьльйа-
 к'әте Хөдан ванва хөйа бу у
 р'умәта Хөдан дора ван шәвq
 да, әв гәләки тырсийан. 10 Ле
 мьльйак'әт ванар'а гот: «Нә-
 тырсьн! Ва йә өз Мьзгинийа
 шабунәкә мәзын дьдьмә вә,

* 1:76 Ишайа 40:3; Малахи 3:1.

* 1:79 Малахи 4:2; Ишайа 9:2; 58:8; 60:1-2.

кө we бона т'эмамайя мь-
лэт бэ. ¹¹ Иро wэр'а бажаре^ф
Давьдда Хьлазкьрэк^ф бу, эw
Мэси^ф Хөдан э. ¹² Эва wэр'а
бьбэ нишан: हुне зар'окэке
п'еч'экеда п'еч'айи афьр'да
бьбиньн». ¹³ Ньшкева т'эви wi
ордикэ мьлайк'этед э'зманайэ
мэзын к'ьфш бу, пэсьне Хwэде
дьдан у дьготьн:

¹⁴ «Шькьр Хwэдейе Һэри Жо-
рьнр'а,
э'дьлайи сэр дьне ван мэ-
рвар'а,
жь к'ижана Хwэде р'азии йэ*».

¹⁵ Гава мьлайк'эт жь ван дур
к'этын һьлатьнэ э'змен, шь-
вана һэвр'а гот: «Дэ wэрын эм
һэр'ьнэ Бэйтлэһ'ме, эв тыште
буйи, кө Хөдан эм пе һ'эсан-
дын, бьбиньн».

¹⁶ У бь лэз хатьн, Мэрийэм,
Усьв у Зар'а афьр'да р'азайи
дитьн. ¹⁷ Гава Эw дитьн, чь
кө бона Көр'ьк ванр'а хатьбу
э'ламкьрьне, готьн. ¹⁸ Һэр кэсе
кө жь шьвана эв тышт дьбьһис-
тьн, зэндэгьрти^ф дьман. ¹⁹ Ле

Мэрийэме эв һ'эму тышт дьле
хwэда хwэй дькьрьн у ль сэр
ван дьфькьри. ²⁰ Шьван вэгэ-
р'ийан, бона тыштед бьһисти
у дити пэсьн у шькьри дьданэ
Хwэде. Эв һ'эму өса бун чава
ванар'а хатьбу готьне.

Навданина Иса

²¹ Р'ожа һ'эйшта гава көр'ьк
сьнэт кьрьн, наве Wi Иса^ф
данин, чава кө һе бэри һ'эм-
лэбуна де, мьлайк'эт бона ве
йэке готьбу.

Иса дьбьнэ п'арьстгәһе, кө п'ешк'еши^ф Хwэде кьн

²² Чахе анэгори Qануна^ф
Муса^ф р'ожед паqьжбуна ван
т'эмам бун, көр'ьк бьрьнэ Ор-
шэлиме^ф, кө Wi п'ешк'еши
Хөдан кьн*, ²³ чава кө Qануна
Хөданда ньвисар э: «Һэр ньхө-
рики нерин кө бэт'ьне вэдькэ,
нэдьре^ф Хөдан бэ»* ²⁴ у ль гора
готьна Qануна Хөдан: «Щотэк
фатьмок^ф йан жи дө шушукед
кэвотка»* һ'эди^ф бе дайине.

* ^{2:14} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Ль сэр дьне э'дьлайи, нав
мэрьвада хwэшити».

* ^{2:22} Qануна К'аһинтийе 12:3, 6.

* ^{2:23} Дэрк'этын 13:2, 12, 15.

* ^{2:24} Qануна К'аһинтийе 12:8.

25 Ынге мәрвәк Оршәли-
меда һәбу, наве ви Шьмһ'ун
бу. Әв мәрвәки р'аст, хвәде-
хоф у ль нивийа бәрдьлийа^{ф*}
Исраеле бу. Р'öh'e Пироз жи
ль сәр ви бу 26 у мир'а готьбу:
«Һ'эта кө тө Мәсиһе Хөдан
нәбини, намьри». 27 Ынге
әв бь р'ебәрийа Р'öh' һатә
п'арьстгәһе. Чахе де у баве-
ва Исайте бьч'ук анин кө ль
гора әдәте Қануне бона Ви
бькьн, 28 Шьмһ'ун Көр'ьк
һьлда да һ'әмеза хвә, шькьри
да Хвәде у гот:

29 «Йа Хвәйи, ньһа ль гора
созе Хвә

бь хер у сыламәт бәрдәстийе
Хвә бәр'дә.

30 Чьмки ч'ә'ве мьн азакьрна
Тә дит,

31 йа кө Тә бәр ч'ә'ве һ'әму
мьләта һазьр кьрийә*,

32 кө бьбә р'онайийа бәр ч'ә'ве
нәшьһуйа^ф

у қәдър-һөрмәт^ф шьмә'та
Тә Исраелр'а»*.

33 Де у баве Ви сәр тыштед кө
Шьмһ'ун бона Ви дьготьн,
зәндәгьрти мабун. 34 Шьм-
һ'ун дөа ван кьр у дийа Ви
Мәрийәмер'а гот: «Бьбьһен,
Әва әви к'ьфшкьри йә, Йе
кө ве Исраеледа бьбә сәбә-
бе к'әтьн-р'абуна гәләка, өса
жи бьбә нишанәк, кө гәләке
мьқабьли Ви р'абьн 35 у бь ви
авайи фькьред гәләк дьла ве
ә'йан бьн. У дьле тәр'а жи мина
тирәке ве дәрбаз бә».

36 Ль вьр жь р'ьк'ьнйата Ашер,
қизәкә Фановелә п'ехәмбәр
һәбу, наве ве һана. Әве гә-
ләк ә'мьр дәрбаз кьрьбу, пәй
қизтийа хвәр'а һ'әфт сала щәм
мере хвә мабу. 37 Әв жьнәби-
кә һ'әйште чар сали бу* у жь
п'арьстгәһе дур нәдьк'әт, шәв
у р'ож бь дөа у р'ожийа^ф Хвәде
дьһ'әбанд. 38 Әва жи ве дәме
һат, шькьри да Хвәде у т'әви
һ'әмуийед кө ч'ә'вньһер'ийа аза-
буна Оршәлиме бун, дәрһәқа
көр'ькда хәбәр да.

* 2:25 Бь готьнәкә дьн: «Барьстанийа Исраеле, бона хьлазкьрн^ф йан
азабуна Исраеле».

* 2:31 Ишайа 40:5; 52:10.

* 2:32 Ишайа 42:6; 49:6; 52:10.

* 2:37 Аһа те фә'мкьрьне, йан: «Ә'мьре ве һ'әйште чар сали бу» йан
жи: «Һ'әйштечар сала жьнәби мабу».

**Мәрийәм, Усыв у Исайте быч'ук
вәдыгәр'ьнә Ньсрәте**

³⁹ Гава Усыв у Мәрийәме һәр тышт ль гора Қануна Хөдан кьрын, вәгәр'ийанә Щәлиле, бажаре хвә Ньсрәте ⁴⁰ Көр'ьк мәзын у қәват дьбу, бь сәр-вахтийе^ф т'ьжи дьбу, к'әрәма Хвәде жи бь Вир'а бу.

**Исайте донздәһ сали
п'арьстгәһеда**

⁴¹ Де у баве Ви һәр сал Щәжьна^ф Дәрбазбунеда дьчунә Оршәлиме. ⁴² Чахе Әв бу донздәһ сали, ль гора ә'дәт әвана һәвраз чунә щәжьне. ⁴³ Гава р'ожед щәжьне хьлаз бун у пашда вәдыгәр'ийанә мала хвә, Исайте хьшим ль Оршәлиме ма. Ле де у баве Ви һаш жь Ви т'өнәбун, ⁴⁴ вана т'ьре^ф т'әви р'ешийа йә. Р'ийа р'ожәке һатьн, нав һәвал-һогьред хвәда ль Ви гәр'ийан. ⁴⁵ Гава Әв нәдитьн, пашда вәгәр'ийанә Оршәлиме, ль Ви гәр'ийан. ⁴⁶ Р'ожа сьсийа вана Әв п'арьстгәһеда дит. Әв т'әви дәрсдара р'уньшьтбу, гөһдарийа ван дькьр у пьрс дьданә ван. ⁴⁷ Һ'әмуйед кө хәбәрдана Ви дьбьһистьн, сәр занәбун у

шабед Ви зәндәгьрти дьман. ⁴⁸ Гава де у баве Ви әв дитьн, һ'әйирин у дийа Ви жер'а гот: «Лаво! Тә чьма өса сәре мә кьр? Әз у баве тә к'әл-бин ль Тә дьгәр'ийан». ⁴⁹ Әви ванр'а гот: «Һун чьма ль Мьн дьгәр'ийан? Вә ньзаньбу гәрәке Әз мала Баве^ф Хвәда бьм?» ⁵⁰ Ле вана фә'м нәкьр Әви чь гот. ⁵¹ Әв т'әви ван вәгәр'ийа һатә Ньсрәте у гөр'а^ф ванда бу. Ле дийа Ви әв һ'әму тышт дьле хвәда хвәй дькьрын. ⁵² У Иса бь сәрвахтийе у бәжьнеда пешда дьчу у ль Хвәде у мәрьва хвәш дьһат.

**Даннасинийа Йүһ'әннайе
ньхөмдар**

(*Мәтта 3:1-12; Марқос 1:1-8;
Йүһ'әнна 1:19-28*)

З ¹ Панздәһ салияа п'адшастийа Тибәрйойе Қәйсәрда, Пилатойе^ф Понтийо вәлийе Щьһустане бу, һеродәс сәр-вере Щәлиле бу, Филипойе бьре ви сәрвере қәза Итурйайе у Трахонидае бу у Лусанйас сәрвере Авелинийае бу, ² Һәнан у Қәйафа жи сәрәкк'әһин бун. Һьнге хәбәра Хвәде бәр'ийеда Йүһ'әннайе көр'е Зәкәрийар'а һат ³ у Йүһ'әнна һатә һ'әму

дор-бәред ч'әме Урдөне дан-насин дькър, кӧ щьмә'т жь гӧнәкърне вәгәр'әф у бь аве бе нхӧмандьне^ф, вәки Хвәде ван бьбахшинә. ⁴Чава к'ьтеба Ишайа^ф п'ехәмбәрда нввисар ә кӧ дьбежә:

«Дәнге бәр'ийеда дькә гази:
 <Р'ийа Хӧдан һазьр бькьн
 у шьвәр'ийед^ф Ви р'аст бь-
 кьн.

⁵ Н'әму гәли бьра т'ьжи бьн,
 ч'ийа-бани ньмьз бьн,
 р'ийед харо-маро р'аст бьн
 у ч'ә'л-ч'ул дуз бьн.

⁶ У һәр кәсе азайийа Хвәде
 бьбинә»*.

⁷Гәләк дьһатьнә щәм Йһ'ән-на, кӧ жь ви бенә нхӧмандьне. Әви ванр'а дьгот: «Ч'ежькед^ф мәр'а! К'е вәр'а гот, кӧ һун жь хәзәба те бьр'әвьн?» ⁸Дә бь кьред қәнщ бьднә к'ьфше, кӧ һун жь гӧнәкърне вәгәр'ийанә. У р'анәбьн нәбежьн: «Бьраһим баве мә йә». Әз вәр'а дьбежьм, кӧ Хвәде жь ван кәвьра жи дь-карә зар'а Бьраһимр'а дәрхә. ⁹Ва йә бьвьр^ф ль сәр р'аве^ф дарә йә. һәр дара кӧ бәре қәнщ нәйнә, ве бе бьр'ине у авитьне нава егьр». ¹⁰Ә'лаләте жь ви

пърси у гот: «Ле әм чь бькьн?»

¹¹Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Дӧ дәст к'ьнше к'е һәнә, бьра йәки бьдә ви, йе к'е кӧ т'ӧнә у хӧрәке к'е һәйә, бьра диса ӧса бькә». ¹²Хәрщгьр^ф жи һатьн кӧ бенә нхӧмандьне у вир'а готьн: «Дәрсдар^ф, әм чь бькьн?» ¹³Әви ванр'а гот: «Чьқас жь вә те хвәстьне жь ви зедәтър нәстиньн». ¹⁴Әскәра жи жь ви пърси: «Ле әм чь бькьн?» Әви ванр'а гот: «Кәсәки нәшели-ньн, бебәхтийе ль хәлқе нәкьн у бь һәқе хвә р'азии бьн».

¹⁵Н'әму һивийе бун у бона Йһ'әнна дьле хвәда дьготьн: «Гәло әв ә Мәсиһ?» ¹⁶Йһ'ән-на ль һ'әмуйа вәгәр'анд у гот: «Әз вә бь аве дьнхӧминьм, ле Йәки жь мьн қәваттър ве бе. Әз нә һежа мә бәне чарьхед Ви жи вәкьм. Әве вә пе Р'ӧ-һ'е Пироз у егьр бьнхӧминә. ¹⁷Мәлһ'әба Ви дәсте Вида йә. Әве бедәра Хвә пақьж кә, гәньм бькә ә'мбара Хвә, ле кайе ве бь агьре кӧ натәмьрә бьшәвьтинә».

¹⁸Ава Йһ'әнна бь гәләк тьштәд дьн жи хәлқ ширәт дь-кьр у Мьзгини дьда. ¹⁹Ле гава

* ^{3:6} Ишайа 40:3-5.

Йуһ'әнна ль Һеродәсе сәрвер жи һьлат^ф бона Һеродийа жьна бьре ви у һ'әму хьрабийед кө ви дькьрьн, ²⁰ һьнге Һеродәс сәр ван кьрьнада әв нәһәқи жи кьр, кө Йуһ'әнна авитә кәле.

Иса те ньхөмандьне

(*Мәтта 3:13-17;*

Марқос 1:9-11)

²¹ Гава һ'әму щьмә'т дьһатә ньхөмандьне, Иса жи һатә ньхөмандьне. Ве дәме кө дөа дькьр, ә'зман вәбу ²² у Р'өһ'е Пироз бь бәдәни мина кәвоткәке сәр Ви дани у дәнгәк жь ә'змен һат у гот: «Тө көр'е Мьни дәләл и, кө Әз жь Тә р'әзи мә».

Р'ьк'ьнйата Иса

(*Мәтта 1:1-17)*

²³ Иса незики си сали бу, гава Әви дәст бь к'әре Хвә кьру ван т'ьре Әв көр'е Усьв бу, Усьве Әли, ²⁴ Әлийе Мәтат, Мәтате Леви, Левийе Мәлк'е, Мәлк'ейе Йаннай, Йаннае Усьв, ²⁵ Усьве Мәтитийа, Мәтитийае Амос, Амосе Нәһум, Нәһуме һәсли, һәслие Нәщай, ²⁶ Нәщайе Мәһат, Мәһате Мәтитийа, Мәтитийае Шемәйин, Шемәйине Йусех, Йусехе Йода, ²⁷ Йодае Йуһәннан, Йуһәннане

Р'еша, Р'ешайе Зәрубабәл, Зәрубабәле Шалтийел, Шалтийеле Нәри, ²⁸ Нәрийе Мәлк'е, Мәлк'ейе Еди, Едийе Қосам, Қосаме Елмәдам, Елмәдаме Әр, ²⁹ Әре Йешу, Йешуйе Елийазер, Елийазере Йорим, Йориме Мәтат, Мәтате Леви, ³⁰ Левийе Шьмһ'ун, Шьмһ'уне Щьһуда, Щьһудае Усьв, Усьве Йонам, Йонаме Елйақим, ³¹ Елйақиме Мәлйю, Мәлйюйе Мәна, Мәнае Мәтитийа, Мәтитийае Нат'ан, Нат'ане Давьд, ³² Давьде Йеша^ф, Йешае Овед, Оведе Боваз, Бовазе Сәлмон, Сәлмоне Нәһшон, ³³ Нәһшоне Аминадав, Аминадаве Админ, Админе Арам, Араме Һәсрун, Һәсруне Перес, Пересе Щьһуда, ³⁴ Щьһудае Ақуб, Ақубе Ишақ^ф, Ишақе Бьрахим, Бьрахиме Тераһ, Тераһе Нәһор, ³⁵ Нәһоре Сәрух, Сәрухе Р'ево, Р'евоје Пелег, Пелеге Әбәр, Әбәре Шәлаһ, ³⁶ Шәлаһе Қенан, Қенане Арпәхшад, Арпәхшаде Сам, Саме Нөһ^ф, Нөһе Ламәх, ³⁷ Ламәхе Мәтушәла, Мәтушәлае Һәнох, Һәнохе Йаред, Йаредә Маһалалел, Маһалалеле Қенан, ³⁸ Қенане Әнош, Әноше Сет', Сет'е Адәм^ф у Адәме Хвәде.

Щер'ьбандьна^Ф Иса*(Мәтта 4:1-11;**Марқос 1:12-13)*

4 ¹ Иса бь Р'öh'e Пирозва т'ьжи жь Урдөне вэгэр'ийа, Р'öh' бэр'ийеда р'ебэрийа Ви дькьр, ² чьл р'ожи жь мирещьн^Ф һатә шер'ьбандьне^Ф. Әви ван р'ожада тыштәк нәхвар у гава әв р'ож дәрбаз бун, бьр'чи бу.

³ Ынге мирещьн Вир'а гот: «Һәгәр Тө Көр'е Хвәде йи, ви кәвьрир'а бежә кө бьбә нан».

⁴ Иса ле вэгәр'анд у гот: «Ньвисар ә: <Инсан т'әне бь нен нажи* **».

⁵ Ынге мирещьн Әв р'акьрә сәр шики бьльнд, дәқеда һ'әму п'адшатийед дьнйайе нишани Ви дан ⁶ у готә Ви: «Әзе р'әвш у сәрвертийа ван һ'әмуя бьдьмә дәсте Тә, чьмки мьнр'а һатийә дайине у к'ер'а кө бьхвазьм әзе бьдьме. ⁷ Һәгәр ньһа Тө сәре хвә ль бәр мьн дайни, әв һ'әму we п'ара Тә

бьн». ⁸ Иса ле вэгәр'анд у гот: «Ньвисар ә: <Сәре хвә ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә дайнә у т'әне Ви бьһ'әбинә!>*»

⁹ Паше мирещьн Иса бьрә Оршәлиме, Әв сәр бьльндщийа бане п'арьстгәһе да сәкьнандьне у готә Ви: «Һәгәр Тө Көр'е Хвәде йи, дә Хвә жь вьр бавежә хваре. ¹⁰ Чьмки ньвисар ә: <Хвәде we т'әмийа Тә бьдә мьльйак'әтед Хвә, кө Тә хвәй кьн> ¹¹ у: <Әве Тә сәр дәсте хвә бьгьрын, вәки ньге Тә кәвьр нәк'әвә*>. ¹² Иса ле вэгәр'анд у гот: «Һатийә готьне кө: <Хөдан Хвәдейе хвә нәщеп'ьбинә!>*» ¹³ У гава мирещьн һ'әму шер'ьбандьн хьлаз кьрын, дәмәке жь Ви дур к'әт.

Иса қәза Щәлиледа дәст бь к'әре Хвә дькә*(Мәтта 4:12-17;**Марқос 1:14-15)*

¹⁴ Иса бь қәвата Р'öh' вэгәр'ийа Щәлиле у нав-дәнге Ви һ'әму

* ^{4:4} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Нә кө т'әне инсан бь нен дьжи, ле бь һәр хәбәрәкә Хвәде».

** ^{4:4} Қануна Дөшари 8:3.

* ^{4:8} Қануна Дөшари 6:13.

* ^{4:11} Зәбур 91:11-12.

* ^{4:12} Қануна Дөшари 6:16.

алийед ви вәлатида бәла бу.
 15 Әви к'ъништед^ф ванда һин дькьру һ'әмуйа пәсьне Ви дьдан.

**Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса
 мәзын бьбу, Ви қәбул накә**
 (Матта 13:53-58; Марқос 6:1-6)

16 Әв һатә Ньсрәте, ви щийе кә Әв ле мәзын бьбу, мина әдәте Хвә р'ожа^ф шәмиие Әв к'әтә к'ъниште у р'абу кә бьхунә. 17 К'ътеба Ишайа п'ехәмбәр данә Ви у гава к'ътеба гөломатккьри вәкьр, әв щи дит кә аһа ньвисар бу:

18 «Р'өһ'е Хөдан ль сәр Мьн ә, чьмки Әви Әз бь р'ункьрне^ф к'ъфш кьрьм, вәки Мьзгинийе бьдьмә фәқира, у Әз шандьмә һесирар'а бой сәрбәстийе^ф

у корар'а бой дитьне даннасин кьм, азайийе бьдьмә бьндәста

19 у сала Хөданә р'ә'ме* жи бьдьмә наскьрне**.

20 У к'ътеб гөломатк кьр да бәрдәсти р'уньшт у к'ъништеда

һ'әму зур' бьбун ль Ви дьньһер'ин. 21 Әви дәстпекьр ванар'а гот: «Әва ньвисара иро һатә сери, гава вә бьһист». 22 Һ'әмуйа жи бона Ви қәнщ хәбәр дьдан у сәр хәбәр дана Вийә мә'рифәт зәндәгьрти мабун у дьготьн: «Әва нә кәр'е Усьв ә?» 23 Әви ванр'а гот: «Һуне р'аст ве готьне сәр Мьн бежьн: «Һ'әкимо! Дә һ'әкимтийе ль хвә бькә. У әв тыштед мә бьһистьн кә Тә Кәфәрнаһумеда кьрьн, ль вьр щи-мьск'әне хвәда жи бькә».

24 У гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежьм, п'ехәмбәр щи-мьск'әне хвәда бекәдър ә. 25 Әз р'астийе вәр'а дьбежьм, гәләк жьнәби Исраеледа һена Елийасда һәбун, чахе се сал у шәш мәһа әзман һатә гьртьне у т'әмамийа вәлетда бу хәлайикә гьран. 26 Ле Елийас кәсәкир'а нәһатә шандьне, пештьри жьнәбийа жь бажаре Сәрәпта Сайдер'а*. 27 У гәләк к'оти^ф жи Исраеледа һена Елиша^ф п'ехәмбәрда һәбун у жь ван т'ө кәс пақьж нәбу, пештьри Нә'мане^ф жь Сурйайе*. 28 Гава

* 4:19 Аһа жи те фә'мкьрне: «Сала қәбулкьрһна Хөдан».

** 4:18-19 Ишайа 61:1-2.

* 4:25-26 П'адшати III, 17:8-16.

* 4:27 П'адшати IV, 5:1-14.

һ'әмуйед к'ъништеда эв йәк бһистьн, һерс к'әтһн. ²⁹Р'абун Әв жь бажер дәрхьстһн, бьрһн сәр ви ч'ийайе ль к'ө бажаре ван һатьбу чекьрһне, вәки Ви жь кәнделда бавежһн. ³⁰Ле Әв нав ванр'а дәрбаз бу чу.

Иса р'өһ'еф һ'әрамф дәрдыхә

(Марқос 1:21-28)

³¹Иса бәржер бу һатә бажаре Кәфәрһаһума Шәлиле у р'о-жа шәмийе әв һин дыкьрһн. ³²Әв ль сәр һинкьрһна Ви зәндәгьрти мабун, чьмки хә-бәрдана Ви бь һ'өкөм бу. ³³У к'ъништеда мәрвьәк һәбу, кө р'өһ'еф шынайф һ'әрамф пер'а һәбу. Әви бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин: ³⁴«Вәйе! Тө чь жь мә дыхвази Исайе Ньсрәте? Тө һатийи қыр'а мә бини? Әз заньм Тө к'и йи. Тө Пирозе Хвәде йи!» ³⁵Иса ле һьлат у гот: «Кәр' бә у же дәрк'әвә!» Шьн әв бәр ван ль ә'рде хьст у бе зьрардаийн жь ви дәрк'әт. ³⁶Һ'әму зәндәгьрти ман, һәвр'а дыготһн: «Әв чь готһн ә? Әв бь һ'өкөм у қәвате ә'мьри ль р'өһ'ед һ'әрам дыкә у дәрдык'әвһн?» ³⁷У бә'са Ви һ'әму дор-бәра бәла дыбу.

Иса гәләк нәхвәша қәнщ дыкә

(Матта 8:14-17;

Марқос 1:29-34)

³⁸Әв жь к'ъниште дәрк'әт чу мала Шьмһ'унф. Хвәсийа Шьмһ'ун тә'л т'айеда дьнә'-лийа у бона we жь Ви һиви кьрһн. ³⁹Иса сәр wer'а сәкьни, ль т'айе һьлат у т'айе же бәр'-да. Дәстхвәда р'абу сәр хвә, бәрдәсти ванр'а кьр. ⁴⁰Гава р'о дычу ава, һ'әмуйед кө шу-р'ә-шур'ә нәхвәшийед ван һәбун анинә щәм Ви. Әви дәсте Хвә дани сәр ван һәр йәки у әв қәнщ кьрһн. ⁴¹Жь гәләка жи шын дәрдык'әтһн, дыкьрһнә қир'ин у дыготһн: «Тө Көр'е Хвәде йи!» Ле Иса ль ван һьлат у нәдһьшт әв хәбәр дьн, чьмки заньбун кө Әв Мәсһ ә.

Даннасинийа

т'әмаийа Шьһустане

⁴²Сьбәһ кө зәлал бу, Иса р'абу чу шики хәвлә. Ә'лаләт ль Ви дыгәр'ийан у һ'әта щәм Ви һатһн, нәдһьштһн кө Әв дәст жь ван бьк'ьшинә. ⁴³Ле Әви ванр'а гот: «Гәрәке Әз бажаред дында жи Мьзгинийа

П'адшатийа^ф Хвәде бьдъм, чьмки Эз бона we йәке hatь-мә шандьне». ⁴⁴ У к'ъништед Щьһустанеда* даннасин дькьр.

Иса гази шагьртед^ф Хвәйә

пешьн дькә

(*Мәтта 4:18-22;*

Марқос 1:16-20)

5 ¹ Шарәке Иса ль бәр го-ла Шенисарте сәкьнибу у ә'лаләте дора Wi гьрт, кө хәбәра Хвәде бьбьһе. ² У Әви дө қәйьк дәве голе дитьн, мә'-сигьр жь ван дәрк'әтьбун у т'ор'ед хвә дьшуштьн. ³ Иса к'әтә қәйькәкә жь ван, кө йа Шьмһ'ун бу, һиви жь wi кьр, кө қәйьке һьнәки жь бә-же^ф дур хә. У Әв р'унышт, жь қәйьке ә'лаләт һин кьр. ⁴ Ча-хе Әви хәбәр дана Хвә хьлаз кьр, Шьмһ'унр'а гот: «Қәйьке бьбә щийе к'ур у т'ор'ед хвә бавежьнә неч'ире». ⁵ Шьмһ'ун ле вәгәр'анд у гот: «Мамоста, мә т'әмамия шәве кьр-нәкьр тыштәк нәгьрт, ле бона хатьре Тә әзе т'ор'а бавежьме». ⁶ У гава өса кьрн, һақас мә'си к'әтьне, кө т'ор'ед ван дьқәтийан. ⁷ У бь нишана гази һәвалед хвәйә

қәйька дьнда дькьрн, кө бен али ван бькьн. У әвана hatьн һәр дө қәйьк жи т'ьжи кьрн, һьндьк мабу һөқ буна. ⁸ Гава Шьмһ'ун-Пәтрус әв йәк дит, хвә авитә чоке Иса у гот: «Хө-дан, дури мьн һәр'ә, әз йәки гөнәк'ар^ф ьм». ⁹ Чьмки бона ван мә'сийед гьрти хофе wi у һ'әмуьед пер'а гьртьбу, ¹⁰ өса жи Ақуб^ф у Йүһ'әннайе^ф көр'ед Зәбәди, кө һәвалед Шьмһ'ун бун. У Иса Шьмһ'унр'а гот: «Нәтьрсә! Жь вьр шунда те мәрьва мина мә'сийа бьгьри». ¹¹ У қәйьк дәрхьстьнә бәже, һәр тышт һьштьн пәй Wi чун.

Иса йәки жь к'отибуне

пақьж дькә

(*Мәтта 8:1-4; Марқос 1:40-45*)

¹² Гава Иса бажарәкида бу, ль вьр мәрвьәки сәрдапеда к'оти һәбу. Чахе әви Иса дит, хвә дәвәр'уйа авит же лава кьр у гот: «Хөдан! Һәгәр бьхвази, Тө дькари мьн пақьж ки». ¹³ У Иса дәсте Хвә дьреж кьре, ле к'әт у гот: «Әз дьхвазьм. Пақьж бә!» У дәстхвәда к'отибун же чу. ¹⁴ Иса т'әми да wi, кө ве йәке кәсир'а нәбежә, ле гот:

* 4:44 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Щәлиледа».

«Һәр'ә хвә нишани к'аһин кә у чава Муса т'әми дайә, һ'әди-йа пақьжбуна хвә бьдә, вәки һ'әмуяр'а бьбә шә'дәти, кә тә пақьж буйи». ¹⁵ Нав у дәнге Иса һе бәла дьбу у п'ьр' ә'лаләт дьщвьийа кә гөһдарийа Ви бькьн у жь нәхвәшийед хвә қәнщ бьн. ¹⁶ Ле Әви Хвә ль щийе хәвлә дьгьрт у дәа дькьр.

Иса шьлушә'тәки қәнщ дькә у гөнед ви дьбахшинә

(*Мәтта 9:1-8; Марқос 2:1-12*)

¹⁷ Р'ожәке чахе Әви һин дькьр, ферьси^ф у дәрсаред Қануне жи р'уньштьбун, кә жь һ'әму гөндел Щәлиле, Щьһустане у жь Оршәлиме һатьбун. Қәвата Хөдан һазьр бу, вәки Иса нәхвәшед ван қәнщ бькә. ¹⁸ Ве дәме чәнд мәрийа йәки шьлушә'т ньвинева анин у дьхвәстьн әв бьбьрана һьндөр' у ль бәр Иса данина. ¹⁹ У гава вана жь дәст ә'лаләта гьран т'ө р'е нәдитьн кә ви биньнә һьндөр', р'абунә сәр хени, к'әрмид вәкьрьн, ньвинева дахьстьнә нава мале, ль бәр Иса. ²⁰ Гава Әви баһәрийа ван дит, готә йе шьлушә'т: «Ә'вдо, гөнед тә һатьнә бахшандьне». ²¹ Қанунзан у ферьсийа дәстпекьр

фькьрин у һәвр'а готьн: «Әв к'и йә аһа Хвәде бөһөрмәт дькә? Пештьри Хвәде к'и дькарә гөна бьбахшинә?» ²² Фькьред ван Исава ә'йан бун у ль ван вәгәр'анд гот: «Һун чь дьле хвәда дьфькьрьн? ²³ К'ижан р'ьһ'әт те готьне: «Гөнед тә һатьнә бахшандьне», йан: «Р'абә у бьгәр'ә?» ²⁴ Ле вәки һун бьзаньбьн кә һ'өкөме Көр'е^ф Мерьв һәйә ль сәр дьне гөна бьбахшинә», готә йе шьлушә'т: «Әз тәр'а дьбежьм, р'абә ньвина хвә һьлдә һәр'ә мала хвә». ²⁵ Әв жи бәр ч'ә'ве ван пер'а-пер'а р'абу у ньвина кә ль сәр п'алдаи бу һьлда чу мала хвә у шькьри дьда Хвәде. ²⁶ Һ'әму һ'әйр-һ'өжмәк'ар ман у шькьри дьданә Хвәде, бь хофа мәзьн дьготьн: «Иро мә тыштед нәбуи дитьн».

Иса гази Леви^ф дькә

(*Мәтта 9:9-13;*

Марқос 2:13-17)

²⁷ Пәй ве йәкер'а Иса дәрк'әт, ль щийе хәрщһьлдәне хәрщгьрәки р'уньшти дит кә наве ви Леви^ф бу у готе: «Пәй Мьн вәрә». ²⁸ Әви жи һәр тышт һьшт, р'абу пәй Ви чу. ²⁹ Леви мала хвәда һөрмәтәкә мәзьн жер'а

кър. Т'эви ван гэлэк хэрщгър у
һнәкед майин жи ль сәр сьф-
ре р'унышьтбун. ³⁰Ферьсийа у
қанунзанед ван бина хвә тәнг
кърн у шагъртед^ф Вир'а готн:
«Чьма һун т'эви хэрщгър у гө-
нәк'ара дьхвн у вәдьхвн?»
³¹Иса ль ван вәгәр'анд у гот:
«Сахләм нә һ'әвши һ'әким ын,
ле нәхвәш. ³²Эз нәһатъмә гази
йед р'аст кьм, ле гази гөнәк'ара
бона т'обәйийе^ф».

Пьрса р'ожигьртые

(*Мәтта 9:14-17; Марқос 2:18-22*)

³³Вана жь Иса пьрси: «Чьма
шагъртед Йһ'әнна у өса жи йед
ферьсийа т'ьме р'ожи дьгърн
у дөа дькн, ле шагъртед Тә
дьхвн у вәдьхвн?» ³⁴Әви
жи готә ван: «Һун дькарн
бежьнә хвәндийед дә'вате:
<Р'ожи быгърн>, һ'әта кө зә'ва
т'эви ван ә? ³⁵Ле р'оже бен, гава
зә'ва жь ван бе һьлдане, һнге
ван р'ожада we р'ожи быгърн».

³⁶Әви мөсәләк жи ванр'а гот:
«Кәсәк жь п'арч'е ну набьр'ә у
к'ьнща кәвн п'инә накә. Һәгәр
өса бькә, һн п'арч'е ну дьқә-
лешә, һн жи кәвн у ну ль һәв

накн. ³⁷У нә жи кәсәк шәрава
ну дькә мәшкәд кәвн. Һәгәр
өса бькә, шәрава ну we мәшка
быт'әдинә у бьр'ьжә, мәшке жи
хьраб ьн. ³⁸Ле гәрәке шәрава
ну бькьнә мәшкәд ну*. ³⁹У кәсәк
пәй шәрава кәвнр'а нахвәзә
йа ну вәхвә, чьмки йа кәвн
һе ле хвәш те».

Пьрса р'ожа^ф шәмийе

(*Мәтта 12:1-8;*

Марқос 2:23-28)

6 ¹Р'ожәкә шәмийе Иса на-
ва зәвийар'а дәрбаз дьбу,
шагъртед Ви сьмбьлед гәнъм
дьчьнин, дәстед хвәда дьфь-
рькандьн у дьхварьн. ²Ле жь
ферьсийа һнәка гот: «Чьма
һун тыште нәщайизи р'ожа^ф
шәмийе дькн?» ³Иса ль ван
вәгәр'анд у гот: «Wә нәхвән-
дийә кө Давьд чь кър, гава әв
у йед пер'а бьр'чи бун? ⁴Нә
әв к'әтә Хана^ф Хвәде у нане^ф
Хвәдер'а дайи һьлда, һн хвәха
хвар, һн жи да йед т'эви хвә,
вәки т'ө кәсир'а нә щайиз бу
бьхвара, пештьри к'аһина?»*
⁵У вәгәр'ийа ванр'а гот: «Көр'е
Мерьв Хөдане шәмийе йә жи».

* ^{5:38} Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Кө һәр дө жи бенә хвәйкьрне».

* ^{6:4} Қануна К'аһинтийе 24:9; П'адшати I, 21:1-6.

**Иса р’ожа шәмийе мәрве кө
дәсте ви к’шийабу
қәнш дькә**

(*Мәтта 12:9-14; Марқос 3:1-6*)

6 У р’ожа шәмикә дьн Иса чу к’ниште, кө һин бькә. Мәрвәк ль вьр һәбу, кө дәсте вийи р’асте к’шийабу. 7 Ч’э’ве қанунзан у ферьсийа ль сәр Ви бун, гәло we р’ожа шәмийе нәхвәша қәнш кә йан на, вәки мә’никә ван һәбә, кө хәйба Ви бькьн. 8 Ле фькьред ван Исава ә’йан бун у ви мәрве дәстк’шийайир’а гот: «Р’абә ве говәке бьсәкьнә». Әw жи р’абу сәкьни. 9 Ынге Иса ванр’а гот: «Әзе пьрсәке жь вә бькьм. Р’ожа шәмийе чь шайиз ә бькьн: Қәнши йан хьраби, р’өһ’әки хьлаз кьн йан онда кьн?» 10 У Иса ль һ’әмуйед дора Хвә ньһер’и, ви мәрвир’а гот: «Дәсте хвә дьреж кә». Әwi жи өса кьр у дәсте ви диса қәнш бу. 11 Ынге вана жь һерса хвә дьхвар, нав һәвда дьшевьрин, кө чь биньнә сәре Иса.

**Бьжартьна
һәр донздәһ шандийа^ф**

(*Мәтта 10:1-4; Марқос 3:13-19*)

12 Ван р’ожада Иса чу сәре ч’ийе, кө дөа бькә у т’әмаийа

шәве бәр Хвәде бь дөа дәрбаз кьр. 13 Чахе сьбәһ зәлал бу, Әwi гази шагьртед Хвә кьрьн у донздәһ мәрвь жь нав ван бьжартьн, кө навед ван жи «шанди^ф» дани: 14 Шьмһ’уне кө наве ви дани Пәтрус^ф у бьре ви Әндравьс, Ақуб у Йуһ’әнна, Филипо у Бәртоломәйо, 15 Мәтта у Т’ума, Ақубе^ф һалфаво у Шьмһ’уне кө вәлатп’арьст^ф дьһатә готьне. 16 Щьһудайе Ақуб у Щьһудайе^ф Исхәрийоти, кө нәмаийа^ф Ви кьр.

**Иса даннасин дькә,
һин дькә у қәнш дькә**

(*Мәтта 4:23-25*)

17 Әw бь т’әви ван бәржер бу һат, р’астәке сәкьни. Ль we дәре к’омәкә шагьртайә мәзьн у щьмә’тәкә гьран жь т’әмаийа Щьһустане, Оршәлиме у жь дәве бә’ра Суре у Сайде щьвийайи бун. 18 Әвана һатьбун, вәки гөһдарийа Ви бькьн у жь нәхвәшийед хвә қәнш бьн. У йед жь р’өһ’ед һ’әрам щәфа дьк’ьшандьн жи қәнш дьбун. 19 У т’әмаийа ә’лаләте жи дьшә’данд, вәки дәсте хвә бьдана Ви, чьмки қәват жь Ви дәрдьк’әт у һәр кәс жь ван қәнш дьбу.

Йед хвэзлы у нэ хвэзлы

(Матта 5:1-12)

²⁰ Иса бәре Хвэ да шагъртед
Хвэ у гот:

«Хвэзи ль вэ фәқира,
чъмки П'адшатийа^ф Хвэде
йа вэ йә.

²¹ Хвэзи ль вэ, кө хун ньһа
брь'чи нэ,

чъмки хуне т'ер бьн.
Хвэзи ль вэ, кө хун ньһа
дыгьрин,
чъмки хуне бьк'әнһн.

²² Хвэзи ль вэ, гава хун бона
Көр'е Мерьв бәр ч'ә'ве
мәрийа р'әш бьн,
гава вэ қәбул нәкьн, вэ
behörmät кьн
у наве хьраб сәр вэ дәрхьн.

²³ У р'өже әшқ бьн у жь шабуна
бьра ньгед вэ ә'рд нәгьрә, чъм-
ки ва һәде вэ ль ә'змен гәләк
ә, чъмки кал-бавед ван жи
сәре п'ехәмбәра өса дькьрьн.

²⁴ Ле вэй ль вэ дәвләтийа,
чъмки хун гьһиштьнә мә-
рәме хвә.

²⁵ Вэй ль вэ, кө хун ньһа т'ер
ьн,
чъмки хуне бьр'чи бьн.

Вэй ль вэ, кө хун ньһа дь-
к'әнһн,

чъмки хуне бьгьрин у шине
бькьн.

²⁶ Вэй ль вэ, кө һ'әму мәрьв
бона вэ қәнш хәбәр дьдьн,
чъмки кал-бавед ван жи
п'ехәмбәред дәрәвр'а өса
дыкьрьн.

Дьжмьнед хвә һ'ыз бькьн

(Матта 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Ле Әз вәр'а, йед кө дьбь-
һен дьбежьм, дьжмьнед хвә
һ'ыз бькьн, хернәхвазед хвәр'а
қәншийе бькьн. ²⁸ Ньфьр'кьред
хвә бьмбарәк кьн у бона йед
хьрабийе вэ дькьн, дөа бькьн.

²⁹ Һәгәр йәк р'уйе тә хә, йе
дьн жи бьдә бәр у йе кө п'оте
тә жь тә бьстинә, кьрасе хвә
жи жер'а бьһелә. ³⁰ Бьдә ви,
к'и жь тә дьхвазә у к'и жь тә
дьстинә пашда нәхвазә. ³¹ У

чава хун дьхвазьн мәрьв бона
вэ бькьн, хун жи өса ванр'а
бькьн. ³² Һәгәр хун ван һ'ыз
бькьн, к'ижан кө вә һ'ыз дь-
кьн, чь фәйдә? Нә гөнәк'ар
жи ван һ'ыз дькьн, к'ижан кө

ван һ'ыз дькьн? ³³ У һәгәр хун
қәншикьред хвәр'а қәншийе
бькьн, чь фәйдә? Нә гөнәк'ар
жи өса дькьн? ³⁴ У һәгәр хун
дәйн дьдьнә йед өса, жь к'ижана

гөмана вә һәйә пашда бьсти-
нһн, чь фәйдә? Нә гөнәк'ар
жи дәйн дьдһнә гөнәк'ара, кә
диса һақаси пашда бьстинһн?
³⁵ Ле һун дьжмьнед хвә һ'ыз
бькьн, қәнщийе бькьн, дәйн
бьдһн у һивийа вәгәр'андһне
нәминһн. Һәқе вәйе гәләк бә
у һуне бьбһнә зар'ед Йе Һәри
Жорьн. Чьмки Әв бона бешә-
кьра жи, нәр'аста жи қәнщ ә.
³⁶ Дьлр'ә'м бьн, чава Баве^ф вә
дьлр'ә'м ә.

**Һинкьрна дәрһәқа
ломәкьрьнеда^ф**
(Мәтта 7:1-5)

³⁷ Лома нәкьн у ломәйе ль
вә нәбьн, нәһәқийе нәкьн,
нәһәқи we ль вә нәбә, бьбах-
шинһн вәр'а we бе бахшандһне.
³⁸ Бьдһн, вәр'а we бе дайине,
бь пиванәкә т'ьжи һ'әжанди,
дәвһсанди, сәри қуч' we бькь-
нә п'еша вә. Чьмки бь чь чапе
һун бьпивьн, бь we жи вәр'а
we бе пиване». ³⁹ Әви мәсәләк
жи ванр'а гот: «Гәло кор дь-
карә р'ебәрийе кора бькә? Нә
һәр дөйе жи бьк'әвьнә ч'ә'ле?
⁴⁰ Шагьрт жь дәрсдаре хвә нә
мәстър ә, ле әве кә хвәндһна
хвә р'ьнд пек тинә, дькарә
мина дәрсдаре хвә бә. ⁴¹ Тө

чьма қьршьке ч'ә'ве бьре хвәда
дьбини, ле к'еране ч'ә'ве хвә-
да набини? ⁴² Йан жи чава тө
дькари бежи бьре хвә: «Бьра,
бьһелә кә әз қьршьк жь ч'ә'ве
тә дәрхьм», ле тө к'еране ч'ә'ве
хвәда набини? Дөр'у! Пешийе
к'еране ч'ә'ве хвә дәрхә. Паше
те қәнщ бьбини кә чава қьр-
шьк жь ч'ә'ве бьре хвә дәрхи.

Дар у бәре we

(Мәтта 7:17-20; 12:34б, 35)

⁴³ Дара қәнщ бәре хьраб
надә, нә жи дара хьраб бәре
қәнщ. ⁴⁴ Һәр дар жь бәре хвә
те наскьрьне, кәсәк жь сть-
рийа һежира начьнә у нә жи
жь дьр'ийе тьрийа. ⁴⁵ Мәрьве
қәнщ, жь хьзна дьле хвәйи
қәнщ, қәнщийе дәртинә, ле
мәрьве хьраб, жь хьзна дьле
хвәйи хьраб хьрабийе дәртинә.
Чьмки дьле ви чьва т'ьжи йә
зар жи әве дьбежә.

Һ'имед дө мала
(Мәтта 7:24-27)

⁴⁶ Һун чьма Мьнр'а «Хөдан!
Хөдан!» дьбежьн у ван тыштед
кә Әз вәр'а дьбежьм накьн?
⁴⁷ Һәр кәсе кә те щәм Мьн
готьнед Мьн дьбьһе у дьқә-
динә, Әз вәр'а бежьм мина

к'е йә. ⁴⁸ Әв мина мәрвәки йә, йе кә мале чедькә, әрде дык'олә к'ур дыкә, һ'име ве ль сәр кевьр датиңә. У гава лейи^ф р'адьбә, ч'әм ль ве мале дыхә, әв наһ'әжә, чьмки р'ьнд һатъбу чекьрьне. ⁴⁹ Ле әве хәбәрәд Мьн дыбьһе у нақәдинә, мина мәрвәки йә, йе кә сәр хвәли-йе бе һ'им мале хвәр'а чедькә. Гава ч'әм ле дыхә, дәстхвәда һьлдыше, веран дыбә, ль бәр мират'е дычә».

**Иса хөламе сәрсәдәки^ф
қәнш дыкә**

(*Матта 8:5-13; Йух'әнна 4:43-54*)

7 ¹ Гава Иса әв готьнед кә ве гөһдарар'а быгота хьлаз кьрьн, чу Кәфәрнаһуме. ² У хөламе сәрсәдәки^ф, кә бона ви йәки һежа бу, нәхвәш бәр мьрьне бу. ³ Гава әви бона Иса бьһист, р'успийед^ф щьһуйа^ф шандьнә щәм Ви у же һиви кьр, кә бе хөламе ви хьлаз кә. ⁴ Әвана һатьнә щәм Иса, гәләки һиви же кьрьн у готьн: «Әв һежа йә кә Тө әве қәншийе жер'а бьки, ⁵ чьмки әв мьләте мә һ'ыз дыкә у к'ь-ништ жи бона мә чекьрийә». ⁶ Ыңге Иса т'әви ван чу. Гава незики мале бу, сәрсәд чәнд

достед хвә шандьнә пешийа Ви, Вир'а гот: «Хөдан, зә'мәте нәбинә, чьмки әз нә һежа мә кә Тө бейи мала мьн. ⁷ Бона ве йәке мьн хвә лайиқи Тә нәгьрт, кә бьһатама пәй Тә жи. Т'әне хәбәрәке бежә у хөламе мьне қәнш бә. ⁸ Чьмки әз хвәха жи мәрвәки бьн һ'өкөмда мә у бьн дәсте мьнда жи әскәр һәнә. Әз йәкир'а дыбежьм: <Һәр'ә>, дычә, йәки дынр'а дыбежьм: <Вәрә>, те у жь хөламе хвәр'а дыбежьм: <Әви тышти бькә>, дыкә». ⁹ Гава Иса әв йәк бьһист, сәр ви зәндәгьрти ма у вәгәр'ийа сәр ве щьмә'та кә пәй Ви дычу, гот: «Әз вәр'а дыбежьм, Мьн Исраеледа жи бавәрикә аһа йәкида нәдитийә». ¹⁰ У әвед шанди вәгәр'ийанә мал, дитьн кә ве әв хөлам қәнш буйә.

Сахбуна көр'е жьнәбийе

¹¹ Р'ожәкә дьн Иса чу бажәрәки, кә наве ви Найин бу у шагьртед Ви жи т'әви ә'лаләтәкә гьран Вир'а дычун. ¹² Гава незики дәргәһе бажер бу, ва мьрик дәрдыхьстьн. Әв көр'е жьнәбикә тайе т'әне бу у гәләк һәвари жи жь бажер пер'а дычун. ¹³ Гава Хөдан де дит, гөне Ви ле һат у вер'а гот: «Нәгьри».

¹⁴Әу незики дарбәсте бу гьрт у әвед кө дьбрьн сәкънин, Иса гот: «Хорто! Әз тәр'а дьбежъм, р'абә!» ¹⁵Мьри р'абу р'уньшт, дәстпекьр хәбәр да у Иса әв да дийа ви. ¹⁶У сав к'әтә сәр һ'әмуя, шькъри дьданә Хвәде у дьготьн: «П'ехәмбәрәки мәзьн нава мәда дәрк'әтийә!» у: «Хвәде сәрик дайә мьләте Хвә!» ¹⁷Нав у дәнге Ви т'әма-мийа Щьһустане у дор-бәре we бәла бу.

**Иса шаба пьрса
Йуһ'әннайе ньхөмдар дьдә**
(*Матта 11:1-19*)

¹⁸Шагьртед Йуһ'әнна Йу-һ'әннар'а бона ван һ'әму тышта готьн. Йуһ'әнна жи гази дө ша-гьртед хвә кьр ¹⁹у әв шандьнә щәм Хөдан, вәки же бьпьрсьн: «Тө Әв и, Йе кө гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ²⁰Әв мәри һатьнә щәм Иса у готьн: «Йуһ'әннайе ньхөмдар^ф әм шандьнә щәм Тә, кө жь Тә бьпьрсьн, Тө Әв и, Йе кө гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ²¹У we дәме Иса гәләк жь нәхвәшийа, дәрба, жь р'өһ'ед хьраб қәнщ кьрьн

у ч'ә'вед гәләк кора вәкьрьн. ²²Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һәр'ьн, чь кө wә дит у бьһист Йуһ'әннар'а бежьн: Кор дь-биньн, сәқәт дьгәр'ьн, к'оти пақьж дьбьн, кәр' дьбьһен, мьри р'адьбьн у фәқирар'а жи Мьзгини те дайине. ²³У хвәзи ль ви, кө жь Мьн п'ьшк набә».

²⁴Гава әвед кө Йуһ'әнна шандьбун чун, Иса бона Йу-һ'әнна ә'лаләтер'а дәстпекьр гот: «Һун дәрк'әтьнә бәр'ийе чь бьбиньн? Қамишәки^ф кө жь байе дьһ'әжә? ²⁵Йан дәрк'әтьн чь бьбиньн? Мәрвьәки к'ьнще назьк^ф ль хвә кьри? Нә әвед кө к'ьнще назьк хвә дькьн у ә'мьре р'ьнд дәрбаз дькьн, әв малед п'адшада нә? ²⁶Йан һун дәрк'әтьн чь бьбиньн? П'ехәм-бәрәки? Бәле, Әз вәр'а дьбежъм, жь п'ехәмбәрәки жи мәстьр ә. ²⁷Әва әв ә, бона к'ижани нь-висар ә: «Ва йә Әзе қасьде Хвә пешийа Тәва бышиньм. Әве р'ийа Тә пешийа Тәва һазьр кә»*. ²⁸Әз вәр'а дьбежъм, жь нава әвед кө жь к'өлфәта дьне к'әтьнә, т'ө кәс жь Йуһ'әнна мәстьр нәбуйә, ле П'адшатиya Хвәдеда йе һәри бьч'ук жь ви

* ^{7:27} Малахи 3:1.

мәстър ә». ²⁹ Гава т'эмамия шьмә'те, өса жи хәршгъра әв йәк бһист, т'ъвдира Хвәде р'аст һ'эсаб кърън, чьмки бь нхөмандьна Йуһ'әнна һатьбу-нә нхөмандьне. ³⁰ Ле ферьси у қанунзана бона хвә т'ъвдира Хвәде т'эхсир^ф кърън, чьмки вана нәхвәст кә жь Йуһ'әнна бенә нхөмандьне.

³¹ Иса сәрда зедә кър гот: «Әз мәрвьед ви ньсьли мина чь бышьбиньм? Йан әв мина чь нә? ³² Әв мина ван зар'а нә, йед кә базареда р'уньшти нә, гази һәвдө дькьн у дьбежън: «Мә бона вә зөр'не хьст, һун нәр'әқьсин у бона вә бәйт^ф гот, һун нәгърийан». ³³ Йуһ'әннайе нхөмдар һат, нә нан дьхвар, нә жи шәрав вәдхвар*, вә дь-гот: «Шьн вида һәйә». ³⁴ Көр'е Мервь һат, дьхвә у вәдхвә, һун бона Ви дьбежън: «Ва Әв йәки пәй хварьн у вәхварьне к'әти йә, досте хәрщгър у гөнәк'ара йә». ³⁵ Ле һ'әмуйед кә пәй сәрвахтийе дьчьн әв к'ьфш дькьн кә сәрвахти р'аст ә*».

Иса мала Шьмһ'унда к'өлфәта гөнәк'ар дьбахшинә

³⁶ Йәки ферьси һиви жь Иса кър, кә т'әви ви хварьне бьхвә. Әв жи чу мала ви ферьсийи, сәр сьфре р'уньшт. ³⁷ У ви бажарида к'өлфәтәкә ч'ә'в-дәр^ф һәбу. Гава ве бһист кә Әв мала ферьсида сәр сьфре р'уньштийә, дәрданәкә^ф ала-бастьрейи р'уне бинхвәш ани, ³⁸ пыштева бәр ньгед Ви сәкьни гърийа, бь һесьред хвә ньгед Ви шьл кърън у бь п'ор'е сәре хвә жи зьһа кърън. Паше ньгед Ви р'амусан, бь р'уне бин-хвәш жи р'ун^ф кърън. ³⁹ Гава ви ферьсийе кә әв т'әглиф кърбу әв йәк дит, дьле хвә-да гот: «Һәгәр Әва п'ехәмбәр буйа, ве бьзаньбуйа кә к'и йә у йәкә чава йә дәсте хвә дайә Ви», чьмки йәкә ч'ә'вдәр бу. ⁴⁰ Иса вир'а гот: «Шьмһ'ун, Әз дьхвазьм тыштәки тәр'а бежьм». Әви жи гот: «К'әрәм кә бежә, дәрсар». Иса гот: ⁴¹ «Дө дәйндаред йәки һәбун,

* ^{7:33} Йуһ'әннайе нхөмдар йәки «нәзир^ф» дьһатә һ'эсабе.

* ^{7:35} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәрвахти жь һ'әму зар'ед хвә р'аст к'ьфш дьбә». Ынәк жи аһа фә'м дькьн: «Сәрвахти жь һ'әму ә'мәлед хвә к'ьфш дьбә кә әв р'аст ә».

йәк пенсыд зиви^ф дәйндаре ви бу, йәк жи пенши. ⁴² Ле чьмки тыштәки ван т'өнәбу кә дәйне хвә быдана, әви бахшандә һәр дөйа жи. Ньһа жь ван һәр дөйа к'ижане гәләки ви һ'ыз бькә?» ⁴³ Шьмһ'ун ле вәгәр'анд у готе: «Т'әхмина мьн әве кә гәләк жер'а һатә бахшандьне». Иса вир'а гот: «Тә р'аст те дәрхьст». ⁴⁴ У сәр к'өлфәтеда вәгәр'ийа, Шьмһ'унр'а гот: «Ве к'өлфәте тә дьбини? Әз һатьмә мала тә, бона ньгед Мьн тә ав нәда, ле әве бь һесьред хвә ньгед Мьн шьл кьрын у бь п'ор'е сәре хвә жи зьһа кьрын. ⁴⁵ Тә р'амусанәк нәда Мьн, ле жь һынгева кә Әз һатьмә вьр, әве дәст жь р'амусана ньгед Мьн нәк'ышандийә. ⁴⁶ Тә сәре Мьн р'ун^ф нәкьр, ле әве бь р'уне бинхвәш ньгед Мьн р'ун кьрын. ⁴⁷ Бона ве йәке Әз тәр'а дьбежьм, гөнед ве кә гәләк бун һатьнә бахшандьне, ләма әве гәләк һ'ыз кьр. Чьмки к'ер'а гәләк тенә бахшандьне, гәләк жи һ'ыз дькә. Ле к'ер'а һьндьк тенә бахшандьне, әв һьндьки һ'ыз дькә». ⁴⁸ У wer'а гот: «Гөнед тә һатьнә бахшандьне». ⁴⁹ Ынге әвед кә т'әви Ви сәр сьфре р'уныштьбун нав хвәда

дьготьн: «Әва к'и йә, һ'әта кә гөна жи дьбахшинә?» ⁵⁰ У Иса ве к'өлфәтер'а гот: «Бавәри-йа тә тә хьлаз кьри. Бь хер у сьламәт һәр'ә».

К'өлфәтед кә пәй Иса дьчун

8 ¹ Пәй ве йәкер'а Иса гөнд у бажара дьгәр'ийа, данна-син дькьр, Мьзгинийа П'адшати-йа Хвәде дьда у һәр донздәһ шагьрт жи Пер'а бун, ² өса жи чәнд к'өлфәтед кә жь р'өһ'ед хьраб у нәхвәшийа қәнщ бьбун: Мәрийәма кә жер'а Мәждәлани дьготьн, йа кә һ'әфт шьн же дәрк'әтьбун ³ у Йәһана, жьна Хузайе вәк'илхәрщә^ф мала һеродәс, Сосьн у гәләкед ма-йин, кә вана бь һәбука^ф хвәва ванр'а бәрдәсти дькьрын.

Мәсәла т'охьмр'әш^ф

(*Мәтта 13:1-9; Марқос 4:1-9*)

⁴ У гава ә'лаләтәкә гьран жь гәләк бажара шәм Иса щьвийа, Әви мәсәләк гот: ⁵ «Т'охьмр'әш^ф р'абу чу кә т'охьм бьр'әшинә. Гава дьр'әшанд, һьнәк к'әтьнә дөве р'е һатьнә п'епәскьрьне у тәйрәдед ә'змен һатьн әв хварьн. ⁶ У һьнәк жи к'әтьнә щийе кәвьри, гава шин бун, жь дәст кемасийа шьлайе һ'ышк

бун. ⁷У һнәк жи к'этьнә нава стьрийа, стьри жи пер'а шин бун у әw хәнъқандьн. ⁸Һнәкед дьн жи к'этьнә нава ә'рде қәнщ у шин бун, сәд шар бәр дан». Гава әв йәк гот, кьрә гази: «Göhe к'ейи бьһистьне һәйә бьра бьбьһе!»

Иса чьма бь мәсәла

хәбәр дьдә

(*Мәтта 13:10-17;*

Марқос 4:10-12)

⁹Шагьртед Wi же пьрсин: «Мә'на әве мәсәле чь йә?»

¹⁰Әви гот: «Wәр'а һатийә дайине, кә һун сөр'ед П'адшатийа Хwәде бьзаньбьн, ле йед майин-р'а бь мәсәла те хәбәрдане кә: <Бьньһер'ьн у нәбиньн, бьбьһен у фә'м нәкьн>*.

Шьровәкьрна мәсәла т'охьмр'әш

(*Мәтта 13:18-23;*

Марқос 4:13-20)

¹¹Әвә мә'на ве мәсәле: Т'охьм хәбәра Хwәде йә. ¹²Т'охьмед кә к'этьнә дәве р'е әw ьн, йед кә хәбәре дьбьһен, ле мирещьн те хәбәре жь дьле ван дәрдьхә, кә нәбә бawәр бькьн у хьлаз^ф

бьн. ¹³Т'охьмед кә к'этьнә щийе кәвьри әw ьн, йед кә гава хәбәре дьбьһен, бь әшқ у ша қәбул дькьн. Ле чьмки р'awед ван т'өнәнә, дәмәкә кьн бawәр дькьн у wәхте щер'ьбандьне дьк'әвьн. ¹⁴Т'охьмед кә к'этьнә нава стьрийа әw ьн, йед кә хәбәре дьбьһен, хәмед дьнева, дәвләт у шабуна ви ә'мьрива мьжул дьбьн, дьхәньқьн у бәрәд ван нагьһижьн. ¹⁵У т'охьмед к'этьнә нав ә'рде қәнщ әw ьн, йед кә бь дьле сах у қәнщ хәбәре дьбьһен, дьле хwәда хwәй дькьн у бь сәбьр бәре хwә дьдьн.

Ч'ьра сәр п'еч'ьре^ф

(*Марқос 4:21-25)*

¹⁶Т'ө кәс ч'ьра вехьсти накә бьн фьрақе, нә жи дькә бьн щиньвине, ле датинә сәр п'еч'ьре^ф, wәки әwed кә дьк'әвьнә һьндөр', р'онайе бьбиньн. ¹⁷Чьмки тыштәки вәшарти т'өнә кә дәрнәйе у нә жи тыштәки дьзива, кә хөйа нәбә у нәйе бәр р'онайе. ¹⁸Awa дина хwә бьдьне кә һун чава дьбьһен, чьмки к'ер'а кә һәйә, we he ле зедә бә у к'ер'а кә т'өнә, әве кә wi т'ьре һәйә жи, we же бе стандьне».

* 8:10 Ишайа 6:9.

Де у бьрайед Иса*(Матта 12:46-50;**Марқос 3:31-35)*

19 Ынге де у бьрайед Ви хатьнэ щэм Ви, ле жь дэст зэ'фбуна э'лалэте нькарьбун незики Ви буна. 20 Щаб данэ Ви кӧ: «Дийа Тэ у бьрайед Тэ дэрва сэкьни нэ у дьхвазьн Тэ бьбиньн». 21 Эви жи ль ван вэгэр'анд у гот: «Де у бьрайед Мьн эв ын, йед кӧ хэбэра Хвэде дьбьнен у дьқэдиньн».

Иса фьртоне^ф дьсэқьр'инэ*(Матта 8:23-27; Марқос 4:35-41)*

22 Р'ожэке Иса шагьртед Хвэва к'этэ қэйьке у готэ ван: «Эм дэрбази ви бэри голе бьн». У р'ек'этьн. 23 Гава қэйькеда дьчун, Эв хэвр'а чу. У фьртонэк^ф ль голе р'абу, қэйьк т'ьжи ав дьбу, эв қэзийеда бун. 24 Ынге шагьрт незики Ви бун, Эв һ'шьяр кьрын у готьне: «Мамоста, Мамоста! Эм онда дьбьн!» Эв р'абу, ль байе у пелед аве һьлат, эв сэкьнин у сэқьр'ин. 25 Ынге Эви ванр'а гот: «Бавэрийа вэ к'ане

йэ?» У вана бь хоф, э'щербмаи хэвр'а готьн: «Гэло эв к'и йэ, кӧ э'мьри сэр бе у аве жи дькэ у ельми^ф Ви дьбьн?»

Иса йэки щьнак'эти^ф**қэнш дькэ***(Матта 8:28-34; Марқос 5:1-20)*

26 Эвана бь қэйьке чунэ т'опрахед Гьрасине, пешбэри Щэлиле. 27 Гава Эв дэрк'этэ бэже, жь ви бажари мэрвэк дэрк'этэ пешийа Ви, кӧ щьн нав вида бун. Эви зува нэ к'ьнш ль хвэ дькьрын у нэ жи малда дьсэкьни, нава гор'ьстанада дьма. 28 Гава эви Иса дит, кьрэ қир'ин к'этэ бэр Ви у бь дэнгэки бьльнд гот: «Тӧ чь жь мьн дьхвази Исайте Кӧр'е Хвэдейе һэри Жорьн? Эз р'эша жь Тэ дькьм, мьн нэдэ щэфе!» 29 Чьмки Иса э'мьри сэр р'ӧһ'е һ'эрам кьрбу, кӧ жь ви мэрви дэрк'эвэ. Эв гэлэк шара щьна дьк'эт, гава бь қэйд у зьншира жи гьредьдан, эви дуса қэйд дьқэтандьн у щьна эв чола дьхьст. 30 Ынге Иса жь ви пьрси у готе: «Наве тэ чь йэ?» Эви гот: «К'омэскэр*», чьмки гэлэк щьн к'этьбунэ нава

* 8:30 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Легейон», ава готи «к'омэкэ щьнайэ бег'эсаб».

ви. ³¹ У шына лава Ви дькър, кӧ э'мър нӧкӧ эв хӧр'ьнӧ гӧлийе^ф хӧй-вайе. ³² Ль ви шийи сурики бӧразайи мӧзын хӧбу, кӧ сӧре ч'ийе дьч'ерийа. Шына р'ӧща же дькър, кӧ изьне бьдӧ ван, эв хӧр'ьн бьк'ӧвьнӧ нава бӧраза. Эви изьн да. ³³ У шын жь нав ви мӧрви дӧрк'ӧтън, чун к'ӧтънӧ нава бӧраза у эв сури жорда р'ӧви, хвӧ жь кӧнделда авитьнӧ голе хӧньцин. ³⁴ Гава бӧразвана эв йӧк дит, р'ӧвин чунӧ бажар у гӧнда, эв йӧк гьли кьрын. ³⁵ Мӧрвь р'ӧбун чун, кӧ тыште буйи бьбиньн. Гава хӧтънӧ щӧм Иса, дина хвӧ дане, ве эв мӧрвеве кӧ шын же дӧрк'ӧтъбун, к'ьнще ви ле, сӧр х'ьше хвӧда хӧти, ль бӧр ньгед Иса р'унышти йӧ. Хьнге эв тырсийан. ³⁶ Эвед кӧ эв йӧк дитьбун, йед майинр'а готын, кӧ чава эви шынак'ӧти^ф рӧнщ бу. ³⁷ Хьнге х'ӧму бьнӧлийед^ф дор-бӧред Гьрасине хиви жь Иса кьрын, кӧ жь ван дур к'ӧвӧ, чьмки савӧкӧ мӧзын эв гьртьбун. Эв жи к'ӧтӧ рӧйьке

у пашда вӧгӧр'ийа. ³⁸ Ле эв мӧрвеве кӧ шын же дӧрк'ӧтъбун лава Ви кьр, кӧ эв жи т'ӧви Ви хӧр'ӧ. Ле Иса эв вӧр'екьр у гот: ³⁹ «Вӧгӧр'ӧ мала хвӧ у чь кӧ Хвӧде бона тӧ кьр гьли кӧ». У эв чу, чь кӧ Иса бона ви кьрьбу т'ӧмамыйа бажерда дьгот у дькьрдӧ дӧнги.

Qиза мьри у к'ӧлфӧта нӧхвӧш
(*Матта 9:18-26; Маркос 5:21-43*)

⁴⁰ У чахе Иса вӧгӧр'ийа, э'лалӧте Эв рӧбул кьр, чьмки х'ӧму жи хивийа Ви бун. ⁴¹ Хьнге мӧрвьӧки наве ви Йайиро, сӧр-вереве к'ьниште, хӧт хвӧ авитӧ ньгед Иса у хиви же кьр, кӧ хӧр'ӧ мала ви. ⁴² Чьмки т'ӧне ризӧкӧ хийӧ донздӧх сали хӧбу у эв жи бӧр мьрьне бу. Гава Иса дьчу, э'лалӧте зӧ'мӧт дьда Ви. ⁴³ Вьр к'ӧлфӧтӧк жи хӧбу, кӧ донздӧх сале ве бун*, сӧр хуне вӧбьбу. Эве х'ӧму хӧбука хвӧ дабу х'ӧкима, ле т'ӧ кӧси ч'арӧ ле нӧкьрьбу. ⁴⁴ Эва пыштева хӧт ль р'ишийед к'ьнще Ви к'ӧт у дӧстхвӧда хун же ч'ькийа.

* 8:43 Анӧгори Qануна Муса к'ӧлфӧта сӧр хуне вӧбуи х'ӧр'ьми дьхӧтӧ х'ӧсабе. Хӧр кӧсе кӧ ве дьк'ӧт дьх'ӧр'ьми (нӧпацьж дьхӧтӧ х'ӧсабе). Изьна ве т'ӧнӧбу кӧ незики тыштӧки пироз буйӧ. Бьхуньн: Qануна К'ӧхинтийе 15:19-31.

45 Иса гот: «Әу к'и бу кө ль Мьн к'әт?» Гава һ'әмуя инк'ар^ф кър, Пәтрус* гот: «Мамоста, ә'лаләт Тә дә'ф дьдә, тәнгасийе^ф дьдә Тә**». 46 Ле Иса гот: «Йәк ль Мьн к'әт, чьмки Әз пе һ'әсийам кө жь Мьн қәват дәрк'әт». 47 У гава к'өлфәте дит кө нәһатә вәшартьне, ләрьзи, һат хвә авитә бәр Ви уль бәр т'әмамия шьмә'те Вир'а гот, кө бона чь ль Ви к'әт у чава пер'а-пер'а қәнш бу. 48 Әви вер'а гот: «Ә'вде!* Бавәрийа тә тө қәнш кьри. Бь хер у сыламәт һәр'ә». 49 Әви һе хәбәр дьда, жь мала сәрвере к'ьниште йәки һат у гот: «Қиза тә мьр, иди зә'мәте нәдә дәрсдар». 50 Гава Иса әв йәк бьһист, вир'а гот: «Нәтьрсә, т'әне бавәр бькә у ве қәнш бә». 51 Гава Әв чу мал, нәһьшт кәсәк һәр'ә һьндөр', пештьри Пәтрус, Йуһ'әнна, Ақуб у де у баве қизьке. 52 Һ'әмудьгьрийан у ши́на ве дькьрын, ле Иса гот: «Нәгьрин. Әв нәмьрийә, ле

һеньжийә». 53 Вана қәрфе хвә Пе дькьр, чьмки заньбун кө әва мьрийә. 54* У Иса дәсте ве гьрт, дәнг да ве у гот: «Қизьк, р'а-бә!» 55 У р'өһ'е ве ле вәгәр'ийа, пер'а-пер'а р'абу сәр хвә. Иса ә'мьр кьр, кө хөрәк бьдьнә ве. 56 Де у баве ве зәндәгьрти ман. Ле Әви т'әми ль ван кьр, кө ве йәке кәсир'а нәбежьн.

Шандьна һәр донздәһа

(Мәтта 10:5-15; Марқос 6:7-13)

9 1 Иса гази һәр донздәһ шагьртед Хвә кьр, қәват у һ'өкөм да ван, кө һ'әму шьна дәрхьн у жь нәхвәшийа қәнш кьн. 2 Әв шандьн, кө П'адшати́я Хвәде даннасин кьн у нәхвәша қәнш кьн 3 у ванар'а гот: «Бона р'е тьштәки һьлнәдьн, нә шьвдар, нә турьк, нә нан, нә п'әрә, нә жи дө дәст кьрас. 4 Чь мала кө һун һәр'ьне, вьр бьминьн у жь вьр р'ек'әвьн. 5 У әв дәра кө вә қәбул нәкьн, гава жь ви бажари дәртен,

* 8:45 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «У йед пер'а».

** 8:45 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У Тө дьбежи, к'и бу, ль Мьн к'әт?»

* 8:48 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Сәрхвә бә!»

* 8:54 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Иса һ'әму дәрхьстьнә дәрва...»

т'оза нъгед хwә давшиньн, wәки ванар'а бьбә шә'дәти». ⁶ У шагьрт р'абун, гөнд-гөнд гәр'ийан у һәр дәра Мьзгини дан, нәхwәш қәнщ кьрын.

Шашийа Һеродәс

(*Мәтта 14:1-12; Марқос 6:14-29*)

⁷ Аwa Һеродәсе сәрwer бона һ'әму кьрьнед Иса бьһист у т'әвиһәв бу, чьмки һьнәка дь-гот: «Әва Йуһ'әнна йә, жь нав мьрийа р'абуйә» ⁸ у һьнәка жи дьгот: «Елйас ә к'ьфш буйә» у һьнәкед майин жи дьготьн: «Әва йәк жь п'ехәмбәред бәре йә сах буйә». ⁹ Һеродәс гот: «Мьн сәре Йуһ'әнна да лехьстьне, ле Әва к'и йә кә әз дәрһәқа Wiда ван тышта дьбьһем?» У wi дьхwәст Иса бьдита.

Иса пенщ һ'әзара т'ер дькә

(*Мәтта 14:13-21;*

Марқос 6:30-44; Йуһ'әнна 6:1-14)

¹⁰ Гава шанди вәгәр'ийан, чь кә ван кьрьбу Исар'а гьли кьрын. Әwi т'әне шандийед Хwә т'әви Хwә һьлдан у чунә бәрбь бажаре Бәйтсайдае. ¹¹ Гава ә'лаләт пе һ'әсийа, пәй Wi чу. Иса әw қәбул кьрын у т'әви ван бона П'адшатийа Хwәде хәбәр дьда у әвед кә

һ'әwще қәнщбуне бун қәнщ кьрын. ¹² Бәре еваре һәр донздәһ һатьнә щәм Wi у жер'а готьн: «Ә'лаләте бәр'дә, кә һәр'ьн гөнд у бәргед дор-бәра ши-вар бьн у хwәр'а хөрәк дәст хьн, чьмки әм ль щики хьки-хwәли нә». ¹³ Ле Иса ванр'а гот: «Һун хөрәк бьдьнә ван». Wана жи ле вәгәр'анд у готьн: «Пештьри пенщ нан у дә мә'сийа wәки майин тыштәки мә т'өнә, һәгәр әм нәчьн т'әмаийа шьмә'тер'а хөрәк нәк'ьр'ьн?» ¹⁴ Чьмки wәкә пенщ һ'әзар мери бун. Әwi шагьртед Хwәр'а гот: «Шьмә'те пенши-пенши бьдьнә р'уньштандьне». ¹⁵ У өса кьрын, һ'әму жи данә р'уньштандьне. ¹⁶ Әwi әw пенщ нан у һәр дә мә'си һьлдан, бәре Хwә ә'зменда кьр шькьри да, кәркьр у да шагьрта, кә бәлайи ә'лаләте кьн. ¹⁷ Һ'әмуийа жи хвар т'ер бун у донздәһ сәлә жи һурькед бәрмайи бәрәв кьрын.

Пәтрус шә'дәтийе ль сәр Иса дьдә

(*Мәтта 16:13-19; Марқос 8:27-29*)

¹⁸ Щарәке Иса бь т'әне т'ә-ви шагьртед Хwә дәа дькьр, жь ван пьрси: «Бь т'әхмина шьмә'те Әз к'и мә?» ¹⁹ Wана

ле вэгэр'анд у готын: «Һьнэк дьбежын <Йуһ'әннайе ньхөм-дар ә>, һьнәкед дьн дьбежын <Елийас ә>, һьнәкед майин жи дьбежын <йәк жь п'ехәмбәред бәре йә сах буйә>». ²⁰ Әви жь ван пьрси: «Ле һун чь дьбежын? Бь т'әхмина вә Әз к'и мә?» Пәтрус ле вэгэр'анд у гот: «Тө Мәсине Хвәде йи».

**Иса дәрһәқа щәфа
у мьрна Хвәда дьбежә**

*(Мәтта 16:20-28;
Марқос 8:30–9:1)*

²¹ Һьнге Иса һ'ышк т'әми да ван, кә we йәке кәсир'а нәбежын. ²² У әви гот: «Көр'е Мервь гәрәке гәләки щәфа бьк'ышинә, жь алиие р'ус-пийа, сәрәкед к'аһина у қанунзанада бе т'әхсиркьрын у коштыне, ле р'ожа сьсийа we жь мьрне р'абә».

**Хаче^ф хвә һьлдә
у ль пәй мьн вәрә**

²³ У Иса һ'әмуяр'а гот: «Һә-гәр йәк дьхвазә ль пәй Мьн бе, бьра хвә инк'ар кә у һәр р'ож хаче^ф хвә һьлдә у ль пәй Мьн бе. ²⁴ Чьмки к'и кә дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә, әве онда кә у к'и кә ә'мьре хвә бона Мьн онда

кә, әве хьлаз кә. ²⁵ Чь фәйдә, һәгәр мәрвь т'әмамия дьнйәе қазьнщ кә, ле ә'мьре хвә онда кә йан зьраре хә? ²⁶ У к'и Мьн у хәбәред Мьн шәрм һ'әсаб кә, Көр'е Мервь жи we ви шәрм һ'әсаб кә, гава Әw бь р'умәта Хвә, р'умәта Баве у мьляк'әтед пирозва бе. ²⁷ Әз р'аст вәр'а дьбежым, һьнәкед ль вьр сәкьни we мьрне нәбиньн, һ'әта кә П'адшатийа Хвәде бьбиньн».

**Шагьрт Иса нава нур
у р'умәтеда дьбиньн**

(Мәтта 17:1-8; Марқос 9:2-8)

²⁸ Пәй ве хәбәрданер'а вәкә һ'әфтеке шунда, Иса Пәтрус, Йуһ'әнна у Ақуб һьлдан чунә сәре ч'ийе кә дәа бькьн. ²⁹ Гава Иса дәа дькьр, р'әнге р'уйе Ви һатә гөһастьне, к'ьнщед Ви чил-қәрқаш бун, бьрьқин. ³⁰ У ва дө мәрьва т'әви Ви хәбәр дьдан, йәк Муса бу, йәк жи Елийас. ³¹ Әвана бь р'умәт к'ьфш бун у бона мьрна Ви хәбәр дьдан, кә Оршәлимеда we бьбуйа. ³² Ч'әвед Пәтрус у әвед т'әви ви жь хәве гьран бьбун, ле гава һ'ышйар бун, р'умәта Ви у һәр дө мәрьвед щәм Ви сәкьни дитьн. ³³ Чахе әвана жь Ви дур к'әтын, Пәтрус Исар'а

гот: «Мамоста, чава р'нд э кӧ эм вьр ын! Дә әме се һ'олька чекьн, йәке Тәр'а, йәке Мусар'а у йәке жи Елйаср'а». Чьмки әви нъзаньбу әв чь дьбежә. ³⁴ Гава әви һе хәбәр дьда, ә'врәк һат у сәр ван кьрә си. У чахе к'әтьнә бьн ви ә'ври, әвана тьрсийан. ³⁵ У жь ви ә'ври дәнгәк һат у гот: «Әвә Кӧр'е Мьн, Бьжартийе Мьн^ф*! Гӧһдарийа Ви бькьн!» ³⁶ Гава әв дәнг һат, Иса т'әне ма. У вана дәнге хвә бьр'и, ван р'ожада чь кӧ дитьбун кәсир'а нәготьн.

**Иса кӧр'ькәки щьнак'әти
қәнш дькә**

(*Мәтта 17:14-18; Марқос 9:14-27*)

³⁷ Р'ожа дьне, гава әвана жь ч'ийе һатьнә хваре, ә'лаләтәкә гьран пешийа Вида һат. ³⁸ Ынге жь нав ә'лаләте мәрвьәки гази кьр у гот: «Дәрсдар, әз һиви жь Тәдькьм, бь ч'ә'ве р'ә'ме ль кӧр'е мьн бьньһер'ә. Әв тайе мьни т'әне йә. ³⁹ Р'ӧһ'әки хьраб ви дьгьрә у ньшкева дькә қир'ин вәдьч'ьр'ькә, к'әф сәр дьк'әвә һурдәхвәши дьбә у бь зорәке жь ви дур дьк'әвә. ⁴⁰ Мьн лава

жь шагьртед Тә кьр, кӧ щьн же дәрхьн, ле вана нькарьбу». ⁴¹ Иса гот: «Ньсьле нәбауәр у хальфи^ф! Һ'әта к'әнге Әзе т'әви вә бьм у ль вә сәбьр кьм? Кӧр'е хвә бинә вьр». ⁴² Гава һе дьһат, щьн әв ә'рде хьст у вәч'ьр'ьки. Иса ль р'ӧһ'е һ'әрам һьлат, кӧр'ьк қәнш кьр у да баве ви. ⁴³ Т'әма-мийа щьм'әте сәр мәзьнайийа Хвәде зәндәгьрти мабу.

**Иса диса дәрһәқа
мьрьна Хвәда дьбежә**

(*Мәтта 17:22-23;*

Марқос 9:30-32)

У чахе һ'әму сәр һәр тьштед кӧ Иса дькьрьн ә'щәбмайи ма-бун, Әви шагьртед Хвәр'а гот: ⁴⁴ «Һун ван хәбәра бира хвәда хвәй кьн: Кӧр'е Мервь we бь-к'әвә дәсте мәрьва». ⁴⁵ Ле вана әв йәк фә'м нәкьр, чьмки әв жь ван вәшарти бу кӧ фә'м нәкьн у тӧрӧш нәдькьрьн жи бона we йәке жь Ви бьпьрсийана.

К'и йә йе һәри мәзьн?

(*Мәтта 18:1-5; Марқос 9:33-37*)

⁴⁶ Нав шагьртада пьрс пешда һат, кӧ нава ванда к'и йә йе

* 9:35 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «бьжарти» «дәлали» һәйә. Ль гора Ишайа 42:1 Мәсһ бьжартийе Хвәде йә.

һәри мәзын. ⁴⁷ Ле нетед дьле ван Исава э'йан бун, зар'окәк ани щәм Хвә да сәкьнандьне ⁴⁸ у ванр'а гот: «К'и кә әве зар'оке бь наве Мьн қәбул кә, әв Мьн қәбул дькә. У к'и кә Мьн қәбул кә, Йе кә Эз шандьмә қәбул дькә. Ава әви нава вә һ'әмуйада йе һәри бьч'ук ә, әв ә йе һәри мәзын».

**Йе нә мьқабьли вә йә,
әв алийе вә йә**
(*Марқос 9:38-40*)

⁴⁹ Йуһ'әнна р'абу у гот: «Ма-моста, мә мәрвьәк дит кә бь наве Тә щьн дәрдьхьстьн, ле мә кьр кә әм нәһельн, чьмки әв пәй мә найе». ⁵⁰ Ле Иса вир'а гот: «Пешийе ль ви нәгьрын, чьмки әве кә нә мьқабьли вә йә, әв пышта вә йә».

**Гөндәки самәрийа^ф
Иса қәбул накә**

⁵¹ У чахе әв р'ождә кә Исайе бьһата һьлдане незик бун, Әви бәре Хвә да Оршәлиме, кә һә-

р'ә вьр. ⁵² У пешийа Хвә мәри шандьн, әвана чунә гөндәки Самәрийае^ф кә бона Ви һазьрийе бьбиньн. ⁵³ Ле самәрийа^ф Әв ль вьр қәбул нәкьр, чьмки бәре Ви к'әтьбу Оршәлиме. ⁵⁴ Гава шагьртед Ви Ақуб у Йуһ'әнна әв йәк дит, готьн: «Хөдан, Тө дьхвази әм жь э'з-мен агьр бьхвазын кә бьбарә у қьр'а ван бинә?*^{**} ⁵⁵ Ле Әв вәгәр'ийа, ль ван һьлат*. ⁵⁶ У чунә гөндәки дьн.

**Щабдарийа
йед кә пәй Иса дьчьн**
(*Мәтта 8:19-22*)

⁵⁷ У чахе әвана р'еда бун, йәки Вир'а гот: «Тө к'өда жи һәр'и эзе пәй Тә бем». ⁵⁸ Иса готә ви: «Р'увийар'а қәл һәнә, тәйрәдед э'зменр'а жи һелин, ле бона Көр'е Мервь шик т'өнә кә сәре Хвә ле дайнә». ⁵⁹ Иса йәки дьнр'а гот: «Пәй мьн вә-рә». Әви жи гот: «Хөдан! Изьне бьдә мьн, кә эз пешийе һәр'ьм баве хвә дәфьн кьм». ⁶⁰ Ле Иса

* 9:54 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Чава Елийас кьр».

** 9:54 П'адшати IV, 1:9-16.

* 9:55 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У гот: <Һун ньзаньн хвәйе чь р'өһ'и нә. Чьмки Көр'е Мервь нәһат, кә р'өһ'е мәрвьа онда кә, ле хьлаз кә»».

вир'а гот: «Бъра мьри мьрийе хвэ дэфын кьн. Тө һәр'э П'адшатийа Хвэде даннасин кә». ⁶¹ Йэки дьн жи гот: «Эзе пэй тә бем Хөдан, ле т'эне изьне бьдэ мьн, кө эз пешийе хатьре хвэ жь нэфәред мала хвэ бьхвазьм». ⁶² Иса гот: «К'и кө дәсте хвэ датинэ сәр к'отане у ль пышт хвэва дьньһер'э, әв нә һежайи П'адшатийа Хвэде йә».

Шандьна һ'эфте дө шагьрта

10 ¹ Пэй ве йәкер'а Хөдан һ'эфте дө* шагьртед дьн жи к'ьфш кьрьн у әвана дөдө-дөдө пешийа Хвэва шандьнә ван ши у бажара, к'идәре Хвэха ве бьчуйайе ²у ванар'а гот: «Нандьрун^ф гәләк ә, ле п'алә һьндькьн. Ава һиви жь Хвэе нандьруне бькьн, вәки п'ала нандьруна Хвәр'а бышинә. ³Һәр'ьн, Эз ва вә мина бәрха дышиньмә нава гөра. ⁴Хвәр'а нә к'иськ һьлдьн, нә турьк, нә жи чарьха. У р'ева сьлаве* нөдьнә т'ө кәси, ⁵чь мала кө һун һәр'ьне, пешийе бежьн: «Ә'дьялайи ве малер'а». ⁶У

һәгәр ль вьр мәрвьәки һежайи ә'дьялайие һәбә, ә'дьялайиа вәйе ль сәр ви бьминә. Ле һәгәр т'өнәбә, ве ль вә вәгәр'ә. ⁷У ве маледа бьминьн, чь хварьне жи бьдьнә вә, әве жи бьхвьн у вәхвьн, чьмки п'алә һежайи һәқе хвә йә. У мал бь мал нәгәр'ьн. ⁸К'ижан бажаре кө һун һәр'ьне у вә қәбул кьн, чь дайньнә бәр вә, бьхвьн. ⁹Нәхвәшед навда қәнщ кьн у ванр'а бежьн: «П'адшатийа Хвэде незики вә буйә». ¹⁰Ле әв бажаре кө һун һәр'ьне у вә қәбул нәкьн, дәрәнә мәйдана у бежьн: ¹¹«Әм ве т'оза кө жь бажаре вә ньгед мөва гьртийә жи ль сәр вәда давьшиньн. Ле ве йәке бьзаньбьн кө П'адшатийа Хвэде незики вә буйә». ¹²Эз жь вәр'а дьбежьм, Р'ожа^ф Ахрәте һ'але Содоме^ф ве жь йа ви бажари четьр бә*.

Бажаред нәбавәр (Мәтта 11:20-24)

¹³Вәй ль тә Хоразин! Вәй ль тә Бәйтсайда! Һәгәр әв к'әрә-

* ^{10:1} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Һ'эфте».

* ^{10:4} Аһа те фә'мкьрьне: «Р'ева нәсәкьньн, вәки бь сьлавдайине вәхте хвә онда нәкьн».

* ^{10:12} Дәстпелун 19.

мәтед кө нава вәда бун, Сур у Сайдайеда* бьбуна, әванайе зува бь к'өрх^ф нав к'озийеда^ф р'уньшти т'обә бькьрана. ¹⁴Ле Р'ожа Ахрәте һ'але Сур у Сайдайе we жь һ'але вә четър бә. ¹⁵У тө Кәфәрнаһум, тә т'ьре те һ'әта ә'змен бьльнд би? Ле те һ'әта дийаре^ф мьрийа һә-р'и хваре!

¹⁶Әwe гөһдарийа вә дькә, гөһдарийа Мьн дькә у әwe вә т'әхсир дькә, Мьн т'әхсир дькә, ле әwe Мьн т'әхсир дькә, йе кө Әз шандьмә т'әхсир дькә».

Вәгәр'андьна һ'әфте дөда

¹⁷Әw һ'әфте дө шагьрт бь әшқ у ша вәгәр'ийан у готьн: «Хөдан, шьн жи сайа наве Тә ельми мәдьбун». ¹⁸Әwi ванар'а гот: «Мьн мирешьн дит, чава бьруска жь ә'змен жорда к'әти. ¹⁹Аwa Мьн һ'өкөм дайә вә, кө һун мә'р у дуп'ьшка у т'әмамииа қәwата дьжмьн п'епәскьн у қәт т'ө тыште зьраре нәдә вә. ²⁰Ле бь we йәке ша нәбьн кө шьн ельми вә дьбьн, ле ша бьн, кө навед вә ль ә'змана ньвисар ә».

Шабуна Иса

(*Матта 11:25-27; 13:16-17*)

²¹Wi чахи Әw бь Р'өһ'е Пироз ша бу у гот: «Шькьр наве Тә бә Баво, Хөдане ә'рд у ә'зман, кө Тә әв тышт жь зана у билана^ф вәшартьн у ль бәр зар'а вәкьр. Бәле Баво, чьмки аһа ль Тә хwәш һат. ²²Һәр тышт жь Баве Мьн Мьнр'а һатийә дайине. Кәсәк ньзанә Көр'^ф к'и йә, пештьри Баве у кәсәк ньзанә Бав к'и йә, пештьри Көр' у йед кө Көр' бьхwазә ванва Баве бьдә наскьрьне». ²³У we гаве сәр шагьртед Хwәда вәгәр'ийа у ванар'а башқә гот: «Хwәзи ль ван ч'ә'ва, чь кө һун дьбиньн әw жи дьбиньн. ²⁴Чьмки Әз wәр'а дьбежьм, кө гәләк п'е-хәмбәр у п'адша хwәстьн әw тыштед кө һун дьбиньн бьдитана, ле нәдитьн у әw тыштед кө һун дьбьһен бьбьһистана, ле нәбьһистьн».

Мәсәла самәрийе қәнш

²⁵Һьнге қанунзанәк р'абу Әw щер'ьбанд у гот: «Дәрсдар, әз чь бькьм, wәки жийина^ф һ'ә-

* ^{10:13} Хоразин у Бәйтсайда бажаред шьһуйа бун, ле Сур у Сайда әw бажаред нәщьһуйа бун, аwa готи п'утп'арьст бун.

та-һ'этайе бьстиньм?»²⁶ Әви жи wir'а гот: «Қанунеда чь ньвисар ә? Тө чава дьхуни?»²⁷ Әви ле вәгәр'анд у гот: «Хөдан Хвәдейе хвә һ'ьз бькә, бь т'эмамия дьле^ф хвә, бь т'эмамия щанийа хвә, бь т'эмамия қәвата хвә у бь т'эмамия һ'ьше хвә»*, «һәвале хвә жи вәкә хвә һ'ьз бькә»**». ²⁸ У Иса wir'а гот: «Тә р'аст гот. Өса бькә у те бьжийи». ²⁹ Ле әви хвәст хвә р'аст дәрхә, Исар'а гот: «Һәвале мын к'и йә?»³⁰ Иса ле вәгәр'анд у гот: «Мәрвәк һәбу, әв жь Оршәлиме бәржери Әриһаие дьбу. Әв к'этә дәсте қачаха у вана әв тә'зи кьр, к'өтан у нивкөшти һьштьн чун. ³¹ Өса қәўмыи кә к'аһинәк we р'еда дьһат. Гава әв дит, бәrr'а дәрбаз бу чу. ³² Өса жи йәки леви^ф һат, гьһиштә ви шийи, ль ви ньһер'и, бәrr'а дәрбаз бу чу. ³³ Паше р'евики самәри һат. Гава әв дит, гөне ви ле һат. ³⁴ Әв незики ви бу, бьзьр у шәрав ль бьринед ви хьстьн, п'еч'а у әв дани сәр к'әрк'әдане хвә бьрә меванхане у бона ви хәм кьр. ³⁵ Р'ожа дьне

дө зив дәрхьстьн данә хвәйе меванхане у гот: «Хвәйитийе ль ви бькә, тө чь жи сәр ви зедә хәрщ ки, гава әз вәгәр'ийам, әзе ль тә вәгәр'иньм».

³⁶ Ньһа т'әхмина тә, жь ван һәрсека к'ижан бу һәвале ви мәрвәе кә к'этә дәсте қачаха?»

³⁷ Әви жи гот: «Әве кә гөнә ле ани». Иса wir'а гот: «Һәр'ә тө жи өса бькә».

Иса мала Мәрт'а у Мәрийәмеда

³⁸ Чахе р'ек'әтьн чун, Иса к'этә гөндәки. К'өлфәтәк кә наве we Мәрт'а бу Әв бьрә мала хвә. ³⁹ Хушкәкә we жи һәбу, наве we Мәрийәм. Әва бәр ньгед Хөдан р'уныштьбу у гөһдарийа хәбәрәд Ви дькьр. ⁴⁰ Мәрт'а жи кә гәләк т'ьвдарәкдитьнева гиро бу, һат сәкьни у Исар'а гот: «Хөдан, қәт хәма Тә нинә кә хушка мын нава ве т'ьвдарәкдитьнеда әз т'әне һьштьмә? Бежә we кә али мын бькә». ⁴¹ Хөдан ле вәгәр'анд у готе: «Мәрт'а, Мәрт'а, тө бона гәләк тышта хәма дьки у т'әвиһәв дьби. ⁴² Ле

* 10:27 Қануна Дөщари 6:5.

** 10:27 Қануна К'аһинтийе 19:18.

т'эне тыштэк лазьм э, эв п'ара
 қәнщ жи Мәрийәме хвәр'а бь-
 жарт у жь we найе стандьне».

Һинкьрына бона дōакьрыне

(*Матта 6:9-13; 7:7-11*)

11 ¹Шарәке Иса щики дōа
 дыкьр, гава хьлаз кьр, жь
 шагьртед Ви йәки жер'а гот:
 «Хōдан, мә һини дōакьрыне кә,
 чава Йүһ'әнна шагьртед хвә
 һин кьрын». ²Әви ванар'а гот:
 «Гава һун дōа дыкьн, аһа бежьн:

Баво*;

Наве Тә пироз бә.

П'адшатийа Тә бе**.

³ Нане мәйи р'оже р'ож бь
 р'ож бьдә мә.

⁴ У гōнед мә бьбахшинә,
 чьмки әм жи дьбахшиньнә
 һ'әму дәйндаред хвә
 у мә нәбә шер'ьбандьне*».

⁵У ванар'а гот: «Жь вә к'ижан
 ә кō достәки ви һәбә у ниве
 шәве һәр'ә мала ви жер'а бежә:
 <Досто, се нана дәйни бьдә мьн.

⁶Чьмки пьсмамаки мьн жь р'е

дагәр'ийайә һатийә мала мьн,
 тыштәки мьни хварьне т'ōнә,
 кō дайнъмә бәр ви». ⁷У әв жи
 һьндōр'да ле вәгәр'инә у бежә:
 <Дәри иди дада йә, әз у зар'ед
 хвәва жи нава щиньвинада нә,
 зә'мәте нәдә мьн, әз нькарьм
 р'абьм бьдьмә тә». ⁸Әз вәр'а
 дьбежьм, һәгәр әв бона дос-
 тийе жи р'анәбә нен нәдә ви,
 ле бона беарзийа ви we р'абә
 чьқас жер'а лазьм бә бьдә ви.
⁹Әз вәр'а дьбежьм, бьхвазьн
 һуне бьстиньн, бьгәр'ьн һуне
 бьбиньн, дәри хьн we бәр вә
 вәбә. ¹⁰Чьмки к'и кō дьхвазә
 дьстинә, к'и кō дьгәр'әдьбинә у
 к'и кō дәри дьхә бәр ви вәдьбә.

¹¹Жь вә к'ижан ә әв бав, кō
 кōр'е ви мә'си бьхвазә, дәв-
 са мә'си мә'р бьде*, ¹²йан жи
 һеке бьхвазә, дуп'ьшке бьде?

¹³Һун кō хьраб ьн, заньн тыш-
 тед қәнщ бьдьнә зар'ед хвә,
 ле Баве ә'змана we чьқас зедә
 Р'ōһ'е Пироз бьдә әвед кō жь
 Ви дьхвазьн».

* 11:2 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Баве мәйи ә'змана».

** 11:2 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Ә'мыре Тә бә, чава ль
 ә'змен оса жи ль сәр ә'рде».

* 11:4 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Ле мә жь йе хьраб хьлаз кә».

* 11:11 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Кōр'е ви нан же бь-
 хвазә, кәвьр бьде?»

Иса у Бэлзэбул^ф

(*Мәтта 12:22-30;*

Марқос 3:20-27)

14 Шарәке Иса шыне лал жь йәки дәрдыхьст, чахе кӧ шын дәрк'әт, әви лал хәбәр да у ә'лаләт зәндәгырти ма. 15 Ле жь ван һьнәка гот: «Әв бь һ'ӧкӧме Бэлзэбуле^ф сәрвере шына шына дәрдыхә». 16 Һьнәка жи Әв дышер'ьбанд, нишанед ә'змен жь Ви дыхвәстын. 17 Ле нетед дьле ван Исава ә'йан бун у ванар'а гот: «Һәр п'адшатийа кӧ нава веда т'ьфақ^ф т'ӧнәбә ве веран бә у мала кӧ бет'ьфақи бьк'әве, әв мал наминә. 18 Һун дьбежын, кӧ Әз бь һ'ӧкӧме Бэлзэбул шына дәрдыхьм. Ле һәгәр мирещын нава хвәда бет'ьфақ бә, п'адшатийа ви ве чава бьминә? 19 У һәгәр Әз бь Бэлзэбул шына дәрдыхьм, ле йед кӧ пәй вә тен* бь чь дәрдыхьн? Һәгәр ӧса бә, әве вә ломәк'ар кьн. 20 Ле һәгәр Әз бь т'ьлийа Хвәде шына дәрдыхьм, вәки ӧса йә П'адшатийа Хвәде гьһиштийә вә. 21 Чахе йәки қәват бь ч'әк хвәйитийе мала хвә дькә, т'ӧ тыште ви зьрар ле набә. 22 Ле

гава йәки жь ви қәваттьр бе у ви быгырә, ве әв ч'әке кӧ ви гӧмана хвә дабу сәр же бьстинә, һәбука ви жи бәла кә. 23 К'и кӧ нә т'әви Мьн ә, мьқабыли Мьн ә у к'и кӧ т'әви Мьн т'оп накә, бәла дькә.

Вәгәр'андьна р'ӧһ'е һ'әрам

(*Мәтта 12:43-45)*

24 Чахе р'ӧһ'е һ'әрам жь мервь дәрте, шийе бе ав дыгәр'ә, кӧ р'ьһ'әтийе бьбинә у гава набинә, дьбежә: «Әз вәгәр'ьмә ве мала хвәйә кӧ же дәрк'әт'ьмә». 25 У гава те, пақыжкьри у һәвдайи дьбинә. 26 Һьнге дьчә һ'әфт шынед дьнә жь хвә хьрабтьр жи тинә, дьк'әвьнә вьр дьжин. У ахьрийа ви мәрвыи жь пешийе хьрабтьр дьбә».

Хвәзьлийа р'аст

27 Чахе Иса һе хәбәр дьда, жь нава ә'лаләте к'ӧлфәтәке дәнге хвә бьльнд кьр у Вир'а гот: «Хвәзи ль ви бәт'ьни, кӧ Тӧ хвәда хвәйкьри у ван бьс-тана, кӧ шир данә Тә». 28 Ле Әви гот: «Һе хвәзи ль ван, йед кӧ хәбәра Хвәде дьбьһен у пек тиньн».

* 11:19 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Зар'ед вә».

**К'эрэмэтәке
чава нишан дьхвазын**

(Мәтта 12:38-42;

Марқос 8:12)

²⁹ Чахе э'лаләт сәр Ви дь-
щвийа, Иса дәстпекьр у гот:
«Эва ньсьла хьраб э, нишанәке
дьхвазэ, ле жер'а нишанәкә дьн
наие дайине пештьри нишана
Уньс^ф п'ехәмбәр. ³⁰ Чава Уньс
бона Нинәвайа бу нишан, өса
жи Көр'е Мерьв we ви ньсьлир'а
бьбә нишан*. ³¹ П'адша Башуре^ф
we Р'ожа Ахрәте т'эви мәрьвед
ви ньсьли р'абә у ван нәһәқ кә,
чьмки әва жь сәре дьне hat, кә
сәрвахтийа Сьлеман^ф бьбьһе у
ва йә Йәки жь Сьлеман мәстър
ль вьр һәйә*. ³² Мәрьвед Нинә-
вайе Р'ожа Ахрәте we т'эви ви
ньсьли р'абьн у ван нәһәқ кьн,
чьмки әвана бь даннасинийа
Уньс жь гөнәкьрьне вәгәр'ийан.
Ва йә Йәки жь Уньс мәстър ль
вьр һәйә.

Ч'ьра бәдәне

(Мәтта 5:15; 6:22-23)

³³ Кәсәк ч'ьре венахә у данай-
нә щийе хәвлә, нә жи дькә бьне

фьраце, ле датинә сәр п'еч'ьре,
wәки әве кә дьк'эвьнә һьндөр',
р'онаие бьбиньн. ³⁴ Ч'ьра бәдәна
тә ч'э'ве тә йә. һәгәр ч'э'ве тә
п'ак э, т'эмамийа бәдәна тәйе
р'онайи бә. Ле һәгәр ч'э'ве тә
хьраб э, бәдәна тәйе жи тә'ри
бә. ³⁵ Аwa һаш жь хwә һәбә, дьбә
кә әв р'онайа нава тәда тә'ри
йә. ³⁶ һәгәр т'эмамийа бәдәна
тә р'онайи йә у п'арәкә тә'ри
т'өнә, һ'әмуיעе жи р'онайи бә,
чава ч'ьра бь шәwқа хwә тә
р'онайи дькә».

**Иса ферьси у қанунзана
нәһәқ дькә**

(Мәтта 23:1-36; Марқос

12:38-40; Луқа 20:45-47)

³⁷ Гава хәбәрдана Хwә хьлаз
кьр, йәки ферьси һиви же кьр
кә һәр'әт'эви ви нан бьхwә. Әв
жи чу, ль сәр сьфре р'уньшт.
³⁸ Гава ферьси дит кә Әви
пешийа нанхварьне ль гора
ә'дәте дин дәстед Хwә нәшуш-
тьн, зәндәгьрти ма. ³⁹ Ле Хөдан
вир'а гот: «Аwa һун ферьсийа
т'ас у финцана р'уйе дәрвава
пақьж дькьн, ле дьле wә һьн-
дөр'ва бь тьмаие у хьрабийава

* 11:30 Уньс 3.

* 11:31 П'адшати III, 10:1-13.

т'ьжи йә. ⁴⁰ Бефә'мно! Әүе кӧ дәрва чекьр, һьндӧр' ченәкьр? ⁴¹ Ава бь чьва т'ас у финшанед вә т'ьжи нә, бь ван хвәр'а хера бькьн у һәр тыште вәр'а һ'әлал^ф бә. ⁴² Ле вәй ль вә ферьсийа! Һун дәһәке^ф пунге^ф, щә'т'ри-йе^ф у һ'әму п'ьнщар'а дьдьн, ле һәқийе у һ'ьзкьрьна Хвәде давежьнә пышт гӧһе хвә. Вә гәрәке әв йәк бькьрана у дәст жь йед майин нәк'ьшанда. ⁴³ Вәй ль вә ферьсийа, кӧ һун к'ьништада к'ӧрсийед пешьн һ'ьз дькьн, базарада жи сьлава. ⁴⁴ Вәй ль вә! Һун мина т'ьрбед бе нав-нишан ьн, кӧ мәрвь сәр ван дьгәр'ьн у ньзаньн». ⁴⁵ Жь қанунзана йәки ле вәгәр'анд у гот: «Дәрсдар, Тӧ бь ван хәбәра мә жи беһӧрмәт дьки». ⁴⁶ Әви гот: «Вәй ль вә қанунзана жи, чьмки һун баред гьран дьдьнә сәр мьле мәрьва, ле т'ьликә хвә жи надьнә ван бара. ⁴⁷ Вәй ль вә, кӧ һун т'ьрбед ван п'әхәмбәра чедькьн, йед кӧ кал-бавед вә әв кӧштьнә. ⁴⁸ Бь ве йәке һун шә'дәтийа хвә дьдьн, кӧ һун һавьжийа хвә кьрьнед кал-бавед хвә тиньн. Әвана п'әхәмбәр дькӧштьн у һун т'ьрбед ван чедькьн. ⁴⁹ Ләма жи сәрвахтийа Хвәде

гот: «Әзе п'әхәмбәр у шандийа бьшиньмә шәм ван, жь ван һьнәка ве бькӧжьн, һьнәка жи бьзериньн». ⁵⁰ Бона ве йәке хуна һ'әму п'әхәмбәра, кӧ жь вәхте ә'фьрандьна дьнийәеда һатийә р'етьне, жь ви ньсьли ве бе хвәстьне, ⁵¹ жь хуна һабил^ф һ'әта хуна Зәкәрийа, йа кӧ нав горигәһе^ф у п'арьстгәһеда һатә р'етьне. Әз р'аст вәр'а дьбежьм, жь ви ньсьли ве бе хвәстьне. ⁵² Вәй ль вә қанунзана, кӧ вә к'ьлита занәбуне һьлдайә. Нә һун к'әтьне у нә жи вә һьштиийә йед кӧ дьхвазьн бьк'әвьне». ⁵³ У гава Әв р'әбу кӧ һәр'ә, қанунзан у ферьси қьлқьлин, бона гәләк тышта Вир'а к'әтьнә дә'ве. ⁵⁴ У бәр дәве Ви сәкьни бун, вә-ки бь хәбәрәке бькарьбьн Ви бьгьрьн у гӧнәк'ар кьн.

Һинкьрьна дәрһәқа дӧр'утийеда

12 ¹ Ви чахи, гава бь һ'әзара мәри шьвийан, ӧса кӧ сәр һәвр'а дәрбаз дьбун, Әви пешийе дәстпекьр шагьртед Хвәр'а гот: «Һ'әвза хвә жь һәвиртьр'шке^ф ферьсийа бь-кьн, Әз тиньмә сәр дӧр'утийа ван. ² Тыштәки дьзива т'ӧнә кӧ дәрнәйе у нә жи вәшарти

кө к'ьфш нәбә. ³Вә чь тә'ри-
йеда готийә, әве р'онайеда
бе бһистьне у вә чь ль мале
гöһада хәбәр дайә, әве сәр
бана бьбә дәнги.

**Бъзаньбьн кө тьрса вә
жь к'е һәбә**

(Мәтта 10:28-31)

⁴Эз вә пьсамед Хвәр'а дьбе-
жьм, жь вана нәтьрсьн, йед кө
бәдәне дькөжьн, жь we пештьр
тьштәки дьн нькарьн бькьн. ⁵Ле
Эзе вәр'а бежьм, кө хун жь к'е
бьтьрсьн. Жь Wi бьтьрсьн, Йе
кө пәй көштьнер'а жи һ'өкө-
ме Wi һәйә бавежә щә'ньме^ф.
Бәле, Эз вәр'а дьбежьм жь Wi
бьтьрсьн! ⁶Нә пенщ ч'ьвик бь
дö дьравед чарқөр'уше тенә
фьротане? Ле Хвәде жь ван
йәки жи бир накә. ⁷Öса жи
һәр т'еләки п'ор'ед сәре вә
жьмарти йә. Нәтьрсьн, хун
жь гәләк ч'ьвика қимәттәр ьн.

Иқрар^ф у инк'аркьрьна Иса

*(Мәтта 10:32-33; 12:32;
10:19-20)*

⁸Эз вәр'а дьбежьм, к'и кө
бәр мәрьва Мьн иқрар^ф кә,
Көр'е Мерьв жи we wi бәр
мьлайк'әтед Хвәде иқрар кә.
⁹У к'и кө Мьн бәр мәрьва

инк'ар кә, әве жи бәр мьлай-
к'әтед Хвәде бе инк'аркьрьне.
¹⁰У к'и кө тьштәки мьқабли
Көр'е Мерьв бежә, we бе бах-
шандьне. Ле к'и кө готьнәкә
хьраб мьқабли Р'öh'е Пироз
бежә, ль wi найе бахшандьне.
¹¹У гава вә бьбьнә к'ьништа
йан бәр һ'акьм йан сәрwerед
һ'өкөмәте, хун хәм нәкьн кө
хуне чава шаба хвә бьдьн йан
чь бежьн. ¹²Чьмки Р'öh'е Пи-
роз әве дәме we вә һин кә, чь
лазьм ә кө хун бежьн».

Дәвләтийе бөфә'м

¹³Жь нава ә'лаләте йәки Wi-
р'а гот: «Дәрсар, бежә бьре
мьн, бьра мират'а^ф баве мьн
мьнр'а п'арәвәкә». ¹⁴Әwi wi-
р'а гот: «Һәвал, к'е Эз сәр вә
һ'акьм йан жи п'аркьр к'ьфш
кьрьмә?» ¹⁵У готә ван: «Һаш
жь хвә һәбьн у һ'әвза хвә жь
һәр щур'ә тьмайе бькьн, чьмки
ә'мьре инсен зедәбуна һәбука
вива гьредайи нинә». ¹⁶Әwi
мәсәләк жи ванр'а гот: «Зә-
вийа мәрьвәки дәвләти гәләк
бәр да. ¹⁷У әwi дьле хвәда гот:
«Эз чава бькьм? Щи жи т'өнә
кө дәрәмәта хвә текьме». ¹⁸У
гот: «Эзе аһа бькьм, ә'мбаред
хвә һьлшиньм у һе йед мәзьн

чекъм, һ'әму дәрәмәт у һәбука хвә жи бькьмә вьр. ¹⁹ У хвәха хвәр'а бежъм: Ә'вдо! Тә бона хвә т'ера гәләк сала, гәләк һә-бук дайә сәр һәв, р'уне бьхвә, вәхвә у ша бә». ²⁰ Ле Хвәде готә ви: «Бефә'мо! Ишәв р'öh'e тәйе жь тә бе стандьне. Әв һәбука тә бәрәв кьрийә ве к'ер'а бьминә?» ²¹ Оса жи ве бе сәре һәр кәси, йе кә бона хвә хьзне т'оп дькә у пе Хвәде дәвләти набә».

Һинкьрна дәрһәқа
хәмкьрнеда
(Мәтта 6:25-34)

²² Һынге Әви шагыртед Хвәр'а гот: «Ләма Әз вәр'а дьбежъм, бона ә'мьре хвә хәма нәкьн, кә һуне чь бьхвьн, нә жи бона бәдәна хвә, кә һуне чь ль хвә кьн. ²³ Чьмки ә'мьр жь хварьне қимәттәр ә у бәдән жи жь к'ьнша. ²⁴ Дина хвә бьдьеңә қар'қар'а^ф, нә дьр'әшиньн, нә дьдьрун у нә жи ә'мбар йан к'иләред ван һәнә, ле Хвәде р'ьсқе вандьгьһинә. һун чьқаси жь тәйрәда қимәттәр ын! ²⁵ Иди жь вә к'и дькарә бь хәмед хвә дәқәке сәр ә'мьре хвәда зедә кә*?» ²⁶ Һәгәр һун ви тыште һәри

бьч'ук нькарын бькьн, иди чьма бона тыштед майин хәм дькьн? ²⁷ Дина хвә бьдьеңә сосьна, чава шин дьбьн, нә дьхәбьтьн у нә дьр'есьн. Әз вәр'а дьбежъм, кә Сьлеман жи нава т'әмамийа ве хер-хьзна хвәда мина жь ван йәке хвә нәкьр. ²⁸ Һәгәр гиһайе чоле, кә иро һәйә у сьбе давезьнә нава егьр, Хвәде өса дьхәмьлинә, ле чьқас зедә ве ль вә кә, кембауәрно? ²⁹ Ль ван тышта нәгәр'ьн, кә һуне чь бьхвьн йан чь вәхвьн. Бәр хвә нәк'әвьн. ³⁰ Чьмки п'ут-п'арьстед^ф дьнйәйе ль пәй ван һ'әму тышта дьк'әвьн, ле Баве вә занә кә һун һ'әвще ван тышта нә. ³¹ Ле бәр вева һун ль П'адшатийа Ви бьгәр'ьн у әве вәр'а бенә дайине.

Хьзна ә'змана
(Мәтта 6:19-21)

³² Нәтырсә, кәрийе пези бь-ч'ук! Чьмки ль Баве вә хвәш һат, кә п'адшатийе бьдә вә. ³³ Һәбука хвә бьфьрошьн у хвәр'а хера бькьн. Хвәр'а к'иське кә нар'ьзә у хьзна ә'зманайә кә кем набә қазьнщ кьн. Ль ве дәре нә дьзе незик бе у нә

* 12:25 Аһа жи те фә'мкьрне: «Бьһөстәке ль сәр бәжьна хвә дьреж кә».

жи we бьзузе бьхвэ. ³⁴ Чьмки хьзна вэ к'идэре бэ, дьле вэйе жи ль we дэре бэ.

Хөламе һ'ышйар

(Мәтта 24:45-51)

³⁵ Бьра пышта вэ гьредайи у ч'ьред вэ вехьсти бьн. ³⁶ Һун мина ван мэрьва бьн, йед кө һивийа ахайе хвэ нэ, кө әве к'энге жь дэ'вате вэгэр'э, кө чахе бе дери хэ, пер'а-пер'а р'абьн дери вэкьн. ³⁷ Хвэзи ль ван хөлама, кө чахе ахайе ван бе, ван һ'ышйар бьбинэ. Эз р'аст вэр'а дьбежьм, әве пышта хвэ гьредэ, ван сэр сьфре бьдэ р'уньштандьне у бөрдөстийе ванр'а бькэ. ³⁸ У һэгэр ахайе ван ниве шөве йан жи бэрбанга сьбөһе бе у ван өса бьбинэ, әв хөламана хвэзьли нэ. ³⁹ Ле һун ве йәке бьзаньбьн, һэгэр хвэйе мале бьзаньбуяа кө дьзе к'ижан сьһ'әте бьһата, we нәһьшта кө мала ви дэрэвәкьра. ⁴⁰ Ава һун жи һазьр бьн, чьмки әв сьһ'әта кө дьле вэр'а дэрбазнабэ, Көр'е Мерьв we бе».

Хөламе амьн у хөламе беамьн

⁴¹ Пәтрус гот: «Хөдан, әва мәсәла тә т'әне бона мә гот йан бона һ'әмуяа?» ⁴² Хөдан гот:

«К'и йә әв вәк'илхәрщә^ф амьн у сәрвахт, кө ахайе ви, we ви сэр хөламед хвэ сәрвер к'ьфш кэ, кө вәхтда хварьна ван бьдэ ван. ⁴³ Хвэзи ль ви хөлами, кө чахе ахайе ви бе, әви өса бь-бинэ. ⁴⁴ Эз р'аст вэр'а дьбежьм, әве ви бькэ сәрвере т'әмаийа һәбука хвэ. ⁴⁵ Ле һэгэр әв хө-лам дьле хвәда бежә: «Ахайе мьн һатьна хвэ дэрэнги дехә» у дәстпекэ ль хөлам у шарийа хэ, бьхвэ, вәхвэ у сәрхвәш бэ, ⁴⁶ ахайе ви хөлами we р'ожәкэ өса бе, кө әв нә һивийе йә у сьһ'әтәкә өса, кө әв һьзанэ. We ви қәт-қәти кә у п'ара ви т'әви п'ара беамьна кә. ⁴⁷ У әв хөламе кө хвәстьна ахайе хвэ занэ у к'әре хвэ накә, нә жи ль гора хвәстьна ви дькә, we гәләки бе к'өтане. ⁴⁸ Ле әве кө жь нәзанийа хвэ тыштәки һежайи к'өтане дькә, we һьндьки бе к'өтане. К'ер'а гәләк һатийә дайине, гәләк жи we же бе хвәстьне у к'ер'а гәләк һатийә спартьне^ф, шабдарийа ви жи we гәләк бә.

Иса дьбә сәбәбе щөдәбуне

(Мәтта 10:34-36)

⁴⁹ Эз һатьм, вәки егьр ба-вежьмә сәр дьне у Мьн чава

дѣхвѣст вѣки иди алав бѣда. ⁵⁰ Ле нѣхѡмандѣнѣкѣ Мѣн хѣ-йѣ, кѡ Эз гѣрѣке пе бемѣ нѣхѡмандѣне у дѣле Мѣн қѣт нѣ р'ѣх'ѣт ѡ х'ѣта кѡ ѡв бе сери. ⁵¹ Вѣ т'ѣре Эз хатѣм ѡдѣлайийе бѣдѣмѣ дѣне? Эз вѣр'а дѣбежѣм на, ле бона шѡдѣбуне. ⁵² Жѣ вѣр шунда малѣкеда пенщ мѣрѣве жѣ хѣв шѡдѣ бѣн, сѣсе ве мѣқабѣли дѡда бѣн, дѡдѡ мѣқабѣли сѣсийа. ⁵³ Баве р'абѣ мѣқабѣли кѡр', кѡр' жи баве, де қизе, қиз жи де, хвѣси буке у бук жи хвѣсийе».

Нишанед зѣмен

(*Мѣтта 16:2-3; 5:25-26*)

⁵⁴ У ѡви ѡ'лалѣтер'а жи гот: «Чѣхе жѣ р'ѡавѣе ѡ'вр дѣрте, хун дѣстхвѣда дѣбежѣн: «Баране бѣбарѣ» у ѡса жи дѣбѣ. ⁵⁵ У гава байе башуре те, хун дѣбежѣн: «Хѣвайе гѣрм бѣ» у ѡса дѣбѣ. ⁵⁶ Дѡр'уно! Хун р'уйе ѡ'змен ѡ'нѣнѡ дѣкѣн хѣвайе чѣва бѣ, ле чѣва ви зѣмани ѡ'нѣнѡ накѣн?

⁵⁷ Хун чѣма хвѣха надѣнѡ ль бѣр х'ѣсаба, кѡ к'ижан ѡ р'аст? ⁵⁸ Чѣхе нѣйаре тѣ тѣ к'аши шѣм х'акѣм дѣкѣ, ѡса бѣкѣ, кѡ р'ѣва т'ѡви ви ль хѣв бейи. Нѣбѣ ѡв тѣ бѣдѣ дѣсте х'акѣм, х'акѣм

жи тѣ бѣдѣ дѣсте сѣрѣскѣр у ѡв жи тѣ бавѣжѣ кѣле. ⁵⁹ Эз тѣр'а дѣбежѣм, тѡ жѣ вѣр т'ѡ шар дѣрнѣк'ѡви х'ѣта полѣ^ф пашѣн нѣди».

Жѣ гѡнѣкѣрѣне вѣгѣр'ѣн^ф, кѡ ѡнда нѣбѣн

13 ¹ Ви чѣхи хѣнѣк хатѣн бо-на ван шѣлилийа Исѣр'а гѡтѣн, хуна к'ижана Пилѡто т'ѡви хуна қѡрбанѣд^ф ван кѣрѣбу. ² Исѣ ль ван вѣгѣр'анд у гот: «Вѣ т'ѣре ѡв шѣлилийед кѡ ѡв йѣк хатѣ сѣре ван, жѣ х'ѡму шѣлилийед майин гѡнѣк'артѣр бун? ³ Эз вѣр'а дѣбежѣм, на! Ле бѣле хѣгѣр хун жѣ гѡнѣкѣрѣне вѣнѣгѣр'ѣн, хун х'ѡмуйе жи р'ѡжа вѣнда хѣр'ѣн. ⁴ Йан жи ѡв х'иждѣх мѣрѣвед кѡ кѣла^ф Силвѣме сѣр вѣнда к'ѣт мѣрѣн, вѣ т'ѣре ѡвана жѣ х'ѡму бѣнѣлийед Оршѣлиме гѡнѣк'артѣр бун? ⁵ На! Эз вѣр'а дѣбежѣм, хѣгѣр хун жѣ гѡнѣкѣрѣне вѣнѣгѣр'ѣн, хун х'ѡмуйе жи р'ѡжа вѣнда хѣр'ѣн».

Мѣсѣла дѣра хѣжирѣѣ бе бѣр

⁶ ѡви ѡва мѣсѣла жи гот: «Мѣрѣвѣк хѣбу, нава р'ѣзе^ф тѣрийе вида дѣрѣкѣ хѣжирѣѣ нѣкѣнди хѣбу. Р'ѡжѣке ѡв хат,

кӧ сәр we бәр бьгәр'ә, ле нәдит.
 7 Wi чахи р'эзванр'а гот: «Эва мӧхдаре се сала йә өз тем, бәре ве дара һежире дьгәр'ьм, ле набиньм. Эве бьбьр'ә! Бадихәwa^ф чьма ши гьртий?» 8 Р'эзван ле вәгәр'анд у гот: «Аха, исал жи we сәбьр кә. Эзе дора we вәдьм у п'әйн^ф бькьме. 9 Һәгәр саләкә дьн бәр бьдә, қәнщ ә, ле һәгәр нәдә, паше бьбьр'ә».

**Р'ожа шәмийе
 қәнщкьрьна к'ӧлфәта
 қонщьки**

10 Р'ожәкә шәмийе Иса к'ьништәкеда һин дькьр. 11 Ль вьр к'ӧлфәтәкә қонщьки һәбу, кӧ һ'иждәһ салед we бу, р'ӧһ'е нәхвәшийе пер'а бу. Эwe қәт нькарьбу хвә р'аст кьра. 12 Гава Иса әw дит, гази we кьр у готе: «Ә'вде! Тӧ жь нәхвәшийа хвә аза йи!» 13 У Әwi дәстед Хвә да-нин сәр we, әw пер'а-пер'а р'аст бу у шькьри дьда Хвәде. 14 Ле сәрwere к'ьниште һерс к'әт, кӧ Иса р'ожа шәмийе нәхвәш қәнщ кьр у ә'лаләтер'а гот: «Шәш р'ож бона шьхӧлкьрьне һәнә, һун нава ван р'ожада дькарьн бен қәнщ бьн, нә кӧ р'ожа шәми-

йе». 15 Хӧдан ле вәгәр'анд у готе: «Дӧр'уно! Жь wә к'ижан р'ожа шәмийе гайе хвә йан к'әра хвә жь афьр' вәнакә у набә сәр аве? 16 Нә әва жи қиза Бьраһим ә, кӧ әва мӧхдаре һ'иждәһ салед we бун, мирещьн әw гьредабу. Нә лазьм бу кӧ әw р'ожа шәмийе жь we қәйде вәбуйа?» 17 У гава әв йәк гот, һ'әмуйед кӧ мьқа-бьли Wi бун шәрми ман. У т'әмамия ә'лаләте бона ван к'әрәмәтед Wийә р'умәти кӧ Wi дькьрьн ша дьбу.

**Дӧ мәсәлед
 ль сәр П'адшатийа Хвәде
 (Матта 13:31-33;
 Марқос 4:30-32)**

18 Пәйр'а Иса гот: «П'адшатийа Хвәде мина чь йә? У Әз we һьмбәри чь кьм? 19 Әw мина һ'әбәкә т'охьме хәрдале йә, кӧ мәрвьәки һьлда бахче хвәда чанд. У гава әw мәзьн бу, бу дар, тәйрәдед ә'змен һелинед хвә сәр ч'ьқьлед we чекьрьн».

20 Әwi диса гот: «Әз П'адшатийа Хвәде һьмбәри чь кьм? 21 Әw мина һәвиртьр'шк ә, кӧ к'ӧлфәтәке һьлда нава се код* арда стьра, һ'әта кӧ һ'әму һьлат».

* 13:21 Се кодед шьһуйа^ф дькьр қаси 25 килограма.

Дәре тәнг

(*Мәтта 7:13-14, 21-23*)

²²Иса гөнд у бажарар'а дәрбаз дьбу, һин дькър у бәрбь Оршәлиме дьчу. ²³Йәки Уир'а гот: «Хөдан, гәло һндьк ын, әвед кә we хьлаз бьн?» Әви ванр'а гот: ²⁴«Бьщә'диньн, кә һун дәре тәнгр'а бьк'әвьнә һндөр', чьмки Әз вәр'а дьбежьм, гәләке бьхвазьн бьк'әвьне у we нькарьбьн. ²⁵У пәйр'а, кә хвәйе мале р'абә дәри бьгьрә, һнге һуне дәрва бьминьн у дәри хьн бежьн: «Әм хөлам, дәри ль мә вәкә». Әве ль вә вәгәр'инә у бежә: «Әз ньзаньм һун жь к'ө нә». ²⁶Һнге һуне бежьн: «Мә т'әви Тә хвар, вәхвар у Тә к'учед мәда һин дькър». ²⁷Ле Әве бежә: «Әз вәр'а дьбежьм, Әз ньзаньм кә һун жь к'ө нә. Жь Мьн дур к'әвьн, һун һ'әмуьед кә нәһәқийе дькьн!» ²⁸Ль вьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана, гава һун Бьраһим, Исһақ, Ақуб у һ'әму п'әхәмбәра П'адшатийа Хвәдеда бьбиньн, хвә жи дәрва авити. ²⁹У we жь р'оһьлат-р'оавайе у бакөр^ф-башуре бен, П'адшатийа Хвәдеда

сәр сьфре р'унен. ³⁰Ава бьзаньбьн кә һнәкед паш we бьбьнә пеш у һнәкед пеш we бьбьнә паш».

Иса ль сәр Оршәлиме

дьловинә

(*Мәтта 23:37-39*)

³¹We дәме чәнд ферьси һатын у Уир'а готьн: «Р'абә жь вьр һәр'ә, чьмки һеродәс дьхвазә Тә бькөжә». ³²У Әви ванр'а гот: «Һәр'ьн ви р'увийир'а бежьн: «Ва Әз иро, сьбе шьна дәрдьхьм, нәхвәша қәнщ дькьм у р'ожа сьсийа Әзе бьгьһижьмә мәрәме Хвә». ³³Ле гәрәке Әз иро, сьбе, дөсьбә р'ийа Хвәда һәр'ьм, чьмки набә кә п'әхәмбәрәк жь Оршәлиме дәр өнда бә. ³⁴Оршәлим! Оршәлим! Тө кә п'әхәмбәра дькөжи у шандийед шәм хвә дьди бәр кәвьра. Чәнд шара Мьн хвәст кә зар'ед тә өса бьщыванда, чава мьришк шущукед хвә бьн баскед хвәда дьщьвинә, ле тә нәхвәст! ³⁵Ва мала тә we хьрабә бьминә. Әз вәр'а дьбежьм, иди һун Мьн т'ө шар набиньн, һ'әта кә һун бежьн: «Бьмбарәк ә Әве кә бь наве Хөдан те»*».

* 13:35 Зәбур 118:26.

**Иса ль мала ферьсида
нэхвэшәки қәнщ дькә**

14 ¹Р'ожәкә шәмийе Иса бона нанхварьне чу мала сәрверәки ферьсийа. Вана ч'э'ве хвә жь сәр Ви нәдьбьр'и. ²Ль вьр пешбәри Ви мәрвьәки бь нэхвәшийа авзе^ф һәбу. ³Иса жь қанунзан у ферьсийа пьрси у гот: «Р'ожа шәмийе қәнщкьрн шайиз э йан на?» ⁴Вана дәнге хвә нәкьр. Ынге Әви нэхвәш гьрт, қәнщ кьр у вәр'екьр. ⁵Паше Әви ванр'а гот: «Жь вә к'ижан э, һәгәр кәр'е* ви йан гайе ви бьк'эвә бире, р'ожа шәмийе пер'а-пер'а дәст нәвеже дәрнәхә?» ⁶Нькарьбун шаба ве пьрса Ви бьдана.

**Ҳинкьрна дәрһәқа
йед кә ль наве хвә дьгәр'ын**

⁷У гава Әви дит, вәки мәрвьед т'әглифкьри чава хвә шийе жорьн дьгьртн, мәсәләк ванр'а гот: ⁸«Гава йәк тә гази дә'вате дькә, шийе жорьн р'унәни, нәбә кә йәки жь тә қәдьртьр жи алийе вида т'әглифкьри бә, ⁹у хвәйе дә'вате, ава готи т'әглифкьрийе вә һәр дөйа, бе

тәр'а бежә: «К'әрәма хвә ши бьдә фьлан кәсе». Ынге те жь шәрма хвә р'аби шийе жерьн р'унейи. ¹⁰Ле чахе тә т'әглиф дькьн, һәр'э шийе жерьн р'уне, кә чахе хвәйе дә'вате бе тәр'а бежә: «Пьсмам, к'әрәм кә, дәрбази жоре бә!» Ынге қәдьре тәйе бәр ч'э'ве һ'әму р'уньштига бьльнд бә. ¹¹Ава һәр кәсе кә хвә бьльнд кә, ве ньмьз бә у к'и кә хвә ньмьз кә, ве бьльнд бә».

¹²У Иса т'әглифкьрийе Хвәр'а гот: «Чахе тә фьравине йан шиве датини, гази һәвал-һогьр, бьра-пьсмам йан жи дәр-шинаред хвәйә дәвләти нәкә, нәбә әв жи тә т'әглиф кьн у қәнщийа тә ль тә вәгәр'иньн. ¹³Ле гава тә хварьнәке датини, гази фәқир, сәқәт, йед дькөльн у кора кә. ¹⁴Ынге те хвәзьли би, чьмки әвана нькарьн қәнщийа тә ль тә вәгәр'иньн, ле бәле Р'ожа^ф Р'абуна р'астайә жь мьрьне ве ль тә бе вәгәр'андьне».

**Мәсәла шайийа гьран
(Мәтта 22:1-10)**

¹⁵Гава жь һазьра йәки әв йәк бьһист, Вир'а гот: «Хвәзи ль

* ^{14:5} Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «көр'» «к'әр» һәйә.

ви, кӧ П'адшатийа Хвәдеда нен бьхвә». ¹⁶ Ле Иса wir'а гот: «Мәрвәки шайикә гьран һазьр кьр у гәләк мәри т'әглиф кьрын. ¹⁷ Гава вәхте шайийе пер'а гьһишт, әви хөламе хвә шанд, кӧ һ'әму т'әглифкьрийа-р'а бежә: «Һәр тышт иди һазьр ә, к'әрәм кьн вәрьн». ¹⁸ Ле һәр йәки дәстпекьр мә'ни гьрт. Йе пешьн wir'а гот: «Мьн хвәр'а ә'рд к'ьр'ийә, әз ә'сәйи гәрәке һәр'ьм бьбиньм. Әз һиви жь тә дькьм, мьн бьбахшинә». ¹⁹ У йе дьн гот: «Мьн пенш щот га к'ьр'инә, әз дьчьм кӧ ван бьщер'ьбиньм. Әз һиви жь тә дькьм, мьн бьбахшинә». ²⁰ Йе сьсийа жи гот: «Әз зәвьщимә, ләма нькарьм бем». ²¹ У әв хөлам вәгәр'ийа һат, әв һ'әму ахайе хвәр'а гьли кьрын. Һьнге аха һерс к'әт, хөламе хвәр'а гот: «Зу һәр'ә мөйдан у к'учед бажер, фәқира, қопа, сәқәта у кора т'оп кә бинә вьр». ²² Пәйр'а хөлем готе: «Ахайе мьн, тә чава ә'мьр кьр, мьн өса жи кьр, ле диса щи һәйә». ²³ У ахе хөлемр'а гот: «Дәрк'әвә сәре р'е у дьрба, зоре ль һәр кәси бькә бинә вьр, кӧ мала мьн т'ьжи бә». ²⁴ Әз вәр'а дьбежьм, кӧ жь ван мәрвевед т'әглифкьри т'ө

кәс жь шайийа мьн we тыш-тәки тә'м нәкә».

Чава бьбьнә шагьрте Иса

(*Мәтта 10:37-38*)

²⁵ Пәй ве йәкер'а ә'лаләтәкә гьран т'әви Иса дьчу у Әв сәр ванда вәгәр'ийа у гот: ²⁶ «Һәгәр йәк пәй Мьн бе у Мьн жь де у баве хвә, жь жьн у зар'ед хвә, жь хушк у бьрайед хвә у өса жи жь хвә зә'фтьр һ'ьз нәкә, нькарә бьбә шагьрте Мьн. ²⁷ У к'и кӧ хаче хвә һьлнәдә пәй Мьн нәйе, әв нькарә бьбә шагьрте Мьн. ²⁸ Жь вә к'ижан ә, кӧ бьхвазә бьльндщикә нобәдара чекә, пешийе р'унәни нәдә бәр һ'әсеб, гәло қәвата вийе бьгьһиже бинә сери^Ф йан на? ²⁹ Нәбә кӧ һ'име we дайнә у нькарьбә бинә сери, йед кӧ бьбиньн ле бьк'әнньн ³⁰ у бежьн: «Әви мәрви дәстпекьр чекә у нькарьбу банийа сери». ³¹ Йан жи к'ижан п'адша п'адшакир'а дәре шер', пешийе р'унәни нәшешьрә, гәло we бькарьбә бь дәһә һ'әзара бәр йәки кӧ бь бист һ'әзари те сәр ви бькә шәр'? ³² Һәгәр әв пе нькарә, гава һе дур ә we қасьде хвә бьшинә, бона льһәвһатьне һиви же бькә. ³³ Ава жь вә һәр кәс,

к'и кӧ дӑсте хвӑ жь т'ӑмамыйа хӑбуна хвӑ нӑк'ышинӑ, ӑв нь-карӑ бьбӑ шагьрте Мьн.

Хвейа бе тӑм

(*Матта 5:13; Маркос 9:50*)

³⁴ Хве тыштӑки қәнщ ӑ. Ле хӑгӑр ӑв тӑма хвӑ ӧнда кӑ, паше ӑве бь чь тӑме бьстинӑ? ³⁵ Нӑ we дӑвса хвӑлийе бьгьрӑ у нӑ жи дӑвса п'ӑйн. We бавежьнӑ веда. Гӧһе к'ейи бьһистьне хӑйӑ бьра бьбьһе».

Пӑза ӧндабуйи

(*Матта 18:12-14*)

15 ¹ Ава х'ӑму хӑршгьр у гӧнӑк'ар незики Wi дьбун, кӧ гӧһе хвӑ бьдана сӑр готьнед Wi. ² Ле ферьси у қанунзана бина хвӑ тӑнг дькьр у дьготьн: «Ӑва гӧнӑк'ара қӑбул дькӑ у т'ӑви ван нан дьхвӑ». ³ У Иса ӑва мӑсӑла ванр'а гот: ⁴ «Жь вӑ к'и йӑ ӑв мӑри, кӧ сӑд пӑзед wi хӑбьн у гава йӑки жь ван ӧнда кӑ, нод нӑһа чол у бӑста нӑһелӑ у пӑй йа ӧндабуйи нӑк'ӑвӑ, х'ӑта кӧ we бьбинӑ? ⁵ У гава бьбинӑ, we жь шабуна дайнӑ сӑр мьле хвӑ, ⁶ вӑгӑр'ӑ мале, гази дӑр у щинара кӑ у ванр'а бежӑ: <Т'ӑви мьн ша бьн! Мьн пӑза хвӑйӑ

ӧндабуйи дит>. ⁷ Ӑз вӑр'а дьбежьм, ӧса жи ль ӑ'змен бона гӧнӑк'арӑки кӧ т'ӧбӑ дькӑ, he we бьбӑ шабунӑкӑ мӑзын, нӑ кӧ бона нод нӑһед р'аст, к'ижана-р'а т'ӧбӑкьрьн нӑ х'ӑвщӑ йӑ.

Зиве ӧндабуйи

⁸ Йан к'ижан ӑ ӑв к'ӧлфӑта кӧ дӑһӑ зивед we хӑбьн у гава йӑки жь ван ӧнда кӑ, we ч'ьре венӑхӑ, мале гези нӑкӑ у қәнщ ле нагӑр'ӑ, х'ӑта кӧ зиве хвӑ бьбинӑ? ⁹ У чахе ӑв бьбинӑ, we гази дӑр у щинара кӑ у ванр'а бежӑ: <Т'ӑви мьн ша бьн! Мьн зиве хвӑйи ӧндакьри дит>. ¹⁰ Ӑз вӑр'а дьбежьм, ӧса жи мьльйа-к'ӑтед Хвӑде бона гӧнӑк'арӑки кӧ т'ӧбӑ дькӑ, ша дьбьн».

Кӧр'е ӧндабуйи у бьре wi

¹¹ У Иса гот: «Дӧ кӧр'ед мӑрвьӑки хӑбун. ¹² Йе бьч'ук готӑ баве хвӑ: <Баво, жь хӑбука хвӑ чь кӧ п'ара мьн дьк'ӑвӑ, бьдӑ мьн>. У ӑви ванар'а хӑбук п'арӑвӑкьр. ¹³ Пӑй чӑнд р'ожар'а кӧр'е бьч'ук хӑр тыште хвӑ т'ӧп кьр чу вӑлатӑки дур. Ль вьр ӑви ӑ'мьре толтийе дӑрбаз кьр, х'ӑму хӑбука хвӑ п'уч' кьр. ¹⁴ У гава тыштӑк дестда нӑма, wi вӑлатида жи бу хӑлайикӑ

мэзын у әв к'әтә һ'аләки гьран. 15 Чу хвә ль бажарванәки ви вәлати гьрт у әви әв шан-дә к'әвшен бәр бәраза. 16 Әв һ'әвшә бу кә зьке хвә бь ван хьрнуфед^ф кә бәраза дьхвар т'ер бькьра, ле кәсәки әв жи нәдыда ви. 17 Ле гава әв сәр һ'ыше хвәда һат, гот: «Чьқас п'алә мала баве мьнда һәнә, кә нан дьхвьн у бәр ван дьминә, ле әз вьра бьр'чина дьмьрм. 18 Әз р'абьм һәр'ьмә шәм баве хвә у вир'а бежьм: Баво, мьн бәр тә у ә'змен гөнә кьр. 19 Әз иди нә һежайи кәр'тияа тә мә. Т'әне мина п'аләки хвә мьн қәбул кә». 20 У р'абу һатә шәм баве хвә. Ле гава һе дурва баве әв дит, дьле ви сәр шәвьти, бәрбь ви бәзи, әв һ'әмез кьр у р'амуса. 21 Кәр' жер'а гот: «Баво, мьн бәр тә у ә'змен гөнә кьр. Әз иди нә һежайи кәр'тияа тә мә». 22 Ле баве хөламед хвәр'а гот: «Зу бькьн, чөхе лапи р'ьнд биньн ле кьн, гөстиле текьнә т'ылийе у сола жи бькьнә ньга. 23 Шанәгайе дәрмаликьри биньн, сәржекьн, әм бьхвьн у ша бьн. 24 Чьмки әв кәр'е мьн мьри бу, сах бу, ондабуйи бу, һатә дитьне». У дәст бь шайи-йе кьрн.

25 Ви чахи кәр'е вийи мэзын ль к'әвшен бу. Гава һат незики мале бу, дәнге стьран у р'әқасе бьһист. 26 Әви гази жь хөлама йәки кьр у же пьрси: «Әв чь һ'әвал ә?» 27 Хөлем вир'а гот: «Бьре тә һатийә, баве тә ша-нәгайе дәрмаликьри сәржекь-рийә, чьмки әв сах у сьламәт вәгәр'ийайә». 28 Бьра һерс к'әт у нәхвәст кә һәр'ә һьндөр'. Бав дәрк'әтә дәрва, лава ви кьр. 29 Әви ль баве хвә вәгәр'анд у гот: «Әва мөхдаре чәнд сала нә кә әз тәр'а хөламтийе дькьм у жь гөр'а тә қәт дәрнәк'әтмә, тә қәт карәк жи нәдайә мьн кә мьн т'әви һәвал-һогьред хвә к'әф бькьра. 30 Ле гава әв кәр'е тәйи кә һәбука тә бьр, т'әви қава^ф п'уч' кьр һат, тә бона ви шанәгайе дәрмали-кьри сәржекьр». 31 Баве жер'а гот: «Лаво, тә һәр гав т'әви мьн и у һ'әму һәбука мьн йа тә йә. 32 Гәрәке әм әшқ у ша буна, чьмки әв бьре тә мьри бу, сах бу у ондабуйи бу, һатә дитьне».

**Вәк'илхәрщә^ф беамьн,
ле сәрвахт**

16 ¹ Иса шагьртед Хвәр'а гот: «Мәрвьәки дәвләти

һәбу, вәк'илхәрщәки ви һәбу. Р'ожәке гъли гъништә ви, йанчийә^ф вәк'илхәрще ви һәбука ви п'уч' дькә. ² Әви жи гази ви кър у готе: «Әв чь йәк ә кә эз бона тә дьбьһем? Һәқ-һ'әсабе вәк'илхәрщтия хвә бьдә, чьмки иди тә һь-кари вәк'илхәрщтияе бьки». ³ Вәк'илхәрщ дьле хвәда гот: «Эз чь бькьм? Ахайе мьн жь вәк'илхәрщтияе мьн дәрдь-хә, ә'рдк'олан ль мьн набә, жь п'арскьрне жи шәрм дькьм. ⁴ Эз заньм эзе ньһа чь бькьм, кә малед хвәда мьн қәбул кьн, гава әз жь вәк'илхәрщтияе дәрк'әвьм». ⁵ Әви йәк-йәк гази дәйндаред ахайе хвә кър у йе пешьнр'а гот: «Тә чьқаси дәйндаре ахайе мьн и?» ⁶ Әви гот: «Сәд к'уп* бьзье зәйт'уне» у бир'а гот: «Һан ньвисара хвә һьлдә у зу р'уне бьньвисә пенши». ⁷ Паше йе дьнр'а гот: «Тә чьқаси дәйндар и?» Әви жи гот: «Сәд ч'әл* гәньм» у бир'а гот: «Һан ньвисара хвә һьлдә у бьньвисә һ'әйште». ⁸ У аха пәсьне вәк'илхәрще беамьн да, вәки әви бь ақьли кър. Ава

мәрвьед ве дьне һьндава хвәда жь мәрвьед р'онайе сәрвахттър ьн. ⁹ Эз вәр'а дьбежьм, һун бь һәбука ве дьне һәвала хвәр'а дәст хьн у гава һәбук кем бә, вә бьн конед һ'әта-һ'әтайеда қәбул кьн. ¹⁰ Әве кә нава тыштед һьндькида амьн ә, нава тыштед гәләкида жи амьн ә, ле әве кә нава тыштед һьндькида беамьн ә, нава тыштед гәләкида жи беамьн ә. ¹¹ Һәгәр һун нава һәбука ве дьнеда беамьн бун, к'е ве һәбука р'аст бьдә вә? ¹² Һәгәр һун нав тыште йе хәрибда амьн нибьн, йа вә к'е ве бьдә вә? ¹³ Хөламәк нькарә дә ахар'а хөламтияе бькә, чьмки йан ве һ'иле ви жь йәки һәр'ә у йе дьне һ'ыз бькә, йан жи ве қәдьре йәки бьгьрә у йе дьне беһөрмәт кә. Һун нькарьн һьн Хвәдер'а, һьн жи һәбукер'а хөламтияе бькьн».

Қанун у П'адшатия Хвәде

(*Мәтта 11:12-13; 5:31-32;*

Марқос 10:11-12)

¹⁴ Гава ферьсийа әв һ'әму тышт бьһистьн, қәрфе хвә ль Иса дькьрьн, чьмки п'әрәһ'ыз

* ^{16:6} К'упәки щьһуйа қаси 35 литър ав һьлдьда.

* ^{16:7} Ч'ә'ләкә щьһуйа қаси һ'әвзәки 390 литър бу.

бун. ¹⁵ Иса ванр'а гот: «Һун әв ын йед кө хвә бәр мәрыва р'аст дьднә к'ьфше, ле Хвәде дьле вә занә. Бзаныбьн кө әв тыште нав мәрывада хвәйиқәдър ә, әв ль бәр Хвәде һ'әрам^ф ә. ¹⁶ Зәмане Қанун у п'ехәмбәра һ'әта Йүһ'әнна к'ьшанд, жь вьр шунда П'адшатиҺа Хвәде те даннасинкьрне у һәр кәс дьшә'динә бь қәвате бьк'әвә вьр. ¹⁷ Ле ә'рд у ә'змане һе р'ьһ'әт дәрбаз бьн, нә кө жь Қануне ноктәк өнда бә. ¹⁸ К'и кө жьна хвә бәр'дә у йәкә дьн бьстинә, зьнек'арийе дькә. У к'и кө йа мербәр'даи дьстинә, зьнек'арийе дькә.

Мәрыве дәвләти у Лазаре фәқир

¹⁹ Мәрывәки дәвләти һәбу, кө к'ьнще р'әвш у назьк* ль хвә дькьр у һәр р'ож бь әшқ-ша к'еф дькьр. ²⁰ Мәрывәки фәқир жи һәбу, наве ви Лазар. Әв нава п'зькед п'исда бәр дәрә йе дәвләти к'әти бу. ²¹ У ч'ә'ве ви бәрмайийе сьфра дәвләтида дьма, кө дьхвәст көрме хвә пе бышкенанда. Сә жи дьһатьн,

бьринед ви даластьн. ²² Р'ож һат фәқир мьр, мьлйак'әта әв бьрьнә щәм Бьраһим. Йе дәвләти жи мьр, дәфьн кьрьн. ²³ Гава йе дәвләти дийаре мьрийада щәфа дьк'ьшанд, сәрә хвә бьльнд кьр, жь дурва Бьраһим дит у Лазар һ'әмезеда. ²⁴ Әви дәнг даие у готе: «Баве Бьраһим, ль мьн вәрә р'ә'ме. Лазар бьшинә, кө сәрә т'ьлийа хвә аведа кә бинә заре мьн шьл кә, чьмки әз к'ура ви агьрида дьшәвьтьм». ²⁵ Ле Бьраһим готе: «Лаво! Бинә бира хвә, кө тә қәнцийед п'ара хвә нав зәмане ә'мьре хвәда стандьнә, ле Лазар зәлули к'ьшандийә. Ньһа жи дьле ви ль вьр р'ьһ'әт ә, ле тә нава щәфада йи. ²⁶ У пештьри ве йәке жи, гәлики бебьни нава мә у вәда һәйә. Нә йе вьр дькарьн дәрбази щәм вә бьн, нә жи йе вьр дькарьн дәрбази щәм мә бьн». ²⁷ Ынге әви готе: «Баво, вәки өса йә, әз һиви жь тә дькьм, тә әви бьшинә мала баве мьн, ²⁸ чьмки пенщ бьрайед мьн жи һәнә, бьра һәр'ә т'әмийе бьдә ван, вәки әв жи нәйенә ви щийе

* ^{16:19} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «К'ьнще ширк^ф у к'ьтане хас», кө һьнге гәләки бьһа бун.

щәфа». ²⁹ Ле Бьраһим готе: «Муса у п'ехәмбәред ван һәнә. Бьра гөһдарийа ван бькьн». ³⁰ Әви жи гот: «На, баве Бьраһим, һәгәр жь мьрийа йәк һәр'ә щәм ван, we жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн». ³¹ Ёнгә Бьраһим вир'а гот: «Һәгәр гөһдарийа Муса у п'ехәмбәра накьн, йәк жь мьрийа р'абә жи, диса әвана бауәр накьн».

**Чәнд готьнед Иса дәрһәқа
гөнәкьрьне, бахшандьне,
бауәркьрьне у борщдаинеда**

(Матта 18:6-7, 21-22;

Марқос 9:42)

17 ¹ Иса шагьртед Хвәр'а гот: «Набә кә сәбәбийа жьр'ек'әтьне т'өнәбә, ле вәй ль ви, кә бьбә сәбәбе ве йәке. ² Вир'а һе қәнщ ә, кә бәрашәк стуйе вива бе гьредан у авитьне нава бәре, нә кә жь ванед бьч'ук йәки жь р'е дәрхә. ³ Ёаш жь хвә һәбьн! Һәгәр бьре тә гөна бькә, ле һьле, һәгәр сәр кьрьна хвә п'ошман бә, ви бьбахшинә. ⁴ У һәгәр нава р'ожеда һ'әфт щара нәһәқийе ль тә бькә у вәгәр'ә, тәр'а бежә: «Әз т'обә дькьм», ви бьбахшинә».

⁵ Шандийа Хөданр'а гот: «Бауәрийа мә зедә кә». ⁶ Хөдан

гот: «Һәгәр бауәрийа вә вәкә һ'әбәкә т'охьме хәрдале һәбә у ве дара т'утер'а бежьн: «Жь вьр р'абә у бә'реда дач'ькә», әве йа вә бькә.

⁷ Жь вә к'ижан ә, әве кә хөламәки вийи щотк'ар йан шьван һәбә, гава әв жь к'әвшен бе, вир'а бежә: «Бьләзинә к'әрәм кә сәр сьфре»? ⁸ Ве пешийе жер'а нәбежә: «Шива мьн һазьр кә, пышта хвә гьредә у бәрдәстийе мьнр'а бькә. Әз бьхвьм у вәхвьм, паше жи тә бьхвә у вәхвә»? ⁹ Гәло бона әв тыштед кә хөлемр'а һатьнә ә'мыркьрьне у ви кьрьнә, ахайе ви we жер'а бежә: «Зәф р'азимә»? ¹⁰ Өса жи һун, гава әв һ'әму тыштед кә вәр'а һатьнә ә'мыркьрьне бькьн, бежьн: «Әм хөламед бекер ьн. Чь кә ль мә дьк'әт, мә әв кьр».

Қәнщкьрьна дәһә к'отийа

¹¹ Гава Иса бәрбь Оршәлиме дьчу, нава Самәрийае у Щәлилер'а дәрбаз дьбу. ¹² Чахе Әв дьк'әтә гөндәки, дәһә мәрьвед к'оти р'асти Ви һатьн дур сәкьнин ¹³ у бь дәнге бьльнд готьне: «Исайе мамоста, ль мә вәрә р'әме». ¹⁴ У гава Иса әв дитьн, ванр'а гот: «Һәр'ьн хвә

нишани к'аһина кын». У чахе әв һе дьчун, пақыж бун. ¹⁵ Ле гава жь ван йәки дит кө әв пақыж буйә, пашда вәгәр'ийа, бь дән-гәки бьльнд шькьри дьда Хвәде. ¹⁶ Әви хвә дәвәр'у авитә бәр ньгед Иса у р'азибун дьда Wi. Әв самәри бу. ¹⁷ Ынгә Иса гот: «Нә һәр дәһә жи пақыж бун, ле к'ане нә һәр нәһед дьн?» ¹⁸ Чьма пештьри әви мәрьве хәриб кәсәк жь ван вәнәгәр'ийа, кө бьһата шькьри бьда Хвәде?» ¹⁹ У wir'a гот: «Р'абә һәр'ә. Бавәрийа тә тө қәнщ кьри».

Һатьна П'адшатийа Хвәде

(Мәтта 24:23-28, 37-41)

²⁰ Гава ферьсийа жь Иса пьр-си, П'адшатийа Хвәде we к'әнге бе, Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «П'адшатийа Хвәде ашкәрә найе. ²¹ Нә жи we бежьн: «Ва йә вьр ә!» йан жи: «We дәра һан ә!» Чьмки П'адшатийа Хвәде нава вәда йә». ²² У шагьртед Хвәр'а гот: «We р'оже бен, кө һуне һ'ьзрәта р'ожәкә Көр'е Мерьв бьн, ле набиньн. ²³ У һәгәр вәр'а бежьн: «Ва йә вьр ә!» йан: «Дә-

ра һан ә!» пәй нәк'әвьн нәчьн. ²⁴ Чьмки чава бьруск жь алики ә'змен бьрқ дьдә у т'әмамийа ә'змен р'онайи дькә, Көр'е Мерьв жи we р'ожа хвәда өса бә. ²⁵ Ле пешийе гәрәке Әв гәләки щәфа бьк'ьшинә у жь ви мь-ләти бе т'әхсиркьрьне. ²⁶ Чава р'ожед Нөһда дьқәвьмин, өса жи we р'ожед Көр'е Мерьвда бьқәвьмьн. ²⁷ Ынгә дьхварьн, вәдьхварьн, дьзәвьщин у мер дькьрьн, һ'әта we р'ожа кө Нөһ к'әтә гәмийе, лейи р'абу қьр'а һ'әмуя ани*. ²⁸ У өса жи чава р'ожед Лутда^ф бун, дьхварьн, вәдьхварьн, дьк'ьр'ин, дьфьротьн, дьр'әшандьн у чедькьрьн. ²⁹ Ле әв р'ожа кө Лут жь Содоме дәрк'әт, агьр у к'ьрк'ут^ф жь ә'з-мен бари, қьр'а һ'әмуя ани*. ³⁰ Әв р'оже жи we өса бә, гава Көр'е Мерьв к'ьфш бә.

³¹ We р'оже к'и сәр хени йә у һәбука wi жи малда йә, бьра жорда нәйе, кө тыштәки һьлдә у әве ль к'әвшен ә, бьра пашда вәнәгәр'ә. ³² Жьна Лут биньнә бира хвә*. ³³ К'и кө дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә,

* 17:27 Дәстпәбун 6-8.

* 17:29 Дәстпәбун 19.

* 17:32 Дәстпәбун 19:23-26.

we онда кә, ле к'и кӧ ә'мыре хwә онда кә, we хьлаз кә. ³⁴Эз wәр'а дьбежым, we шәве һәгәр дӧ мәри ньвинәкеда бьн, йәке бе һьлдане, йәке бе һьштъне. ³⁵У һәгәр дӧ к'ӧлфәт сәр дәс-тар'әки бьн, йәке бе һьлдане у йа дьн бе һьштъне»*. ³⁷Вана ле вәгәр'анд у готън: «Хӧдан, әве ль к'идәре бьбә?» Әви жь ванр'а гот: «Бәрәт'ә^ф ль к'ӧ һә-бә, тәйре жи ль wьр бышьвьн».

Мәсәла жьнәбийе у һ'акьм

18 ¹Иса мәсәләк бона we йә-ке шагьртар'а гот, wәки һәр гав дӧа бькьн у ащьз нәбьн ²у гот: «Бажарәкида һ'акьмәк һәбу, әw нә жь Хwәде дьгьр-сийа у нә жи мьнәт жь мерьв дькьр. ³Ви бажарида жьнәбик жи һәбу, һәр гав дьһатә щәм wi у дьгот: «Һәқийе бькә, мьн жь дәсте нәйаре мьн хьлаз кә». ⁴Һ'акьм гәләк wәхт гӧһ нәдыда we, ле паше хwәха хwәр'а гот: «Эз жь Хwәде натьрсьм у жь мерьв жи мьнәте накьм, ⁵ле бона хатьре we йәке, кӧ әва жьнәбийа те зә'мәте дьдә мьн, әзе һәқийе жер'а бькьм, кӧ һәр

гав нәйе мьн ащьз нәкә». ⁶У Хӧдан гот: «Бьбьһен кӧ һ'акьме нәр'аст чь гот. ⁷Гәло Хwәде жи бьжартийед Хwәр'а we һәқийе нәкә, йед кӧ шәв у р'ож һәwa-ра хwә Ви датиньн? Йан Әwe щаба ван дәрәнги бехә? ⁸Эз wәр'а дьбежым, we дәстхwәда һәқийе бькә. Ле гава Кӧр'е^ф Мерьв бе, гәло сәр дьне we баwәрийе бьбинә?»

Мәсәла ферьси у хәрщгьр

⁹Әв мәсәлә жи ванр'а гот, йед кӧ хwәха хwәда гӧман бун, йанчийә әwә р'аст ьн у һ'әмуйед майин бәр тьштәки һ'әсаб нә-дькьрьн. ¹⁰«Дӧ мәри һьлк'ьши-йанә п'арьстгәһе, кӧ дӧа бькьн. Йәк ферьси бу, йәк жи хәрщгьр. ¹¹Әwe ферьси т'әне сәкьнибу хwәда гӧман бь ви шур'әйи дӧа дькьр: «Хwәдейе мьн, шькьрдар ьм, кӧ әз нә мина ван мәрьва мә, йед кӧ т'аланийе, нәһәқи-йе, зьнек'арийе дькьн у нә жи мина ви хәрщгьри мә. ¹²Ле әз һ'әфтийе дӧ шара р'ожи дьгьрм у дәһәке жь һ'әму к'ара хwә жи дьдьм». ¹³Ле әви хәрщгьр дур сәкьнибу, р'уйе wi нәдыгьрт ль

* ^{17:35} Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 36-а жи һәйә: «У һәгәр дӧ мәрьв ль к'әwшен бьн, йәке бе һьлдане у йе дьне бе һьштъне».

э'змен жи бьньһер'ийа, синге хвэ дьхьст у дьгот: «Хвэде, ль мьн гөнэк'ари вэрэр'э'ме». ¹⁴Эз вэр'а дьбежым, кӧ эв хэршгьра р'астһ'эсаббуйи^ф чу мала хвэ, нэ кӧ йе дьн. Ава һэр кэсе кӧ хвэ бьльнд кэ, we ньмьз бэ, ле к'и кӧ хвэ ньмьз кэ, we бьльнд бэ».

Иса дӧа зар'ока дькэ

(Матта 19:13-15;

Марқос 10:13-16)

¹⁵Т'ьфал жи анинэ шэм Иса, кӧ дәсте Хвэ дайнэ сэр ван. Гава шагьрта эв йэк дит, ль йед данин һьлатьн. ¹⁶Ле Иса гази зар'ока кьр у гот: «Бьра эв зар'ок бенэ шэм Мьн, пешийа ван нэгьрын, чьмки П'адшатийа Хвэде п'ара йед аһа йэ. ¹⁷Эз вэр'а р'аст дьбежым, к'и П'адшатийа Хвэде мина зар'окэке қэбул нэкэ, эв т'ӧ шар нак'эвэ нава we».

**Сэрверэки шьһуйайи
дәвләти ль жийина
һ'эта-һ'этайе дьгэр'э**

(Матта 19:16-30;

Марқос 10:17-31)

¹⁸Сэрверэки жь Ви пьрси у гот: «Дэрсдаре қәнш, эз чь

бькьм, вэки жийина һ'эта-һ'этайе вар бьм?» ¹⁹Иса вир'а гот: «Тӧ чьма Мьнр'а дьбежи қәнш? Қәнш т'эне Хвэде йэ, пештьри Ви кэсэки дьн т'ӧнэ. ²⁰Тӧ т'эмийа зани: «Зьнек'арийе нэкэ, нэкӧжэ, нэдьзэ, шэ'дэтийа дэрэw нэдэ, қэдьре де у баве хвэ бьгьрэ*». ²¹Эви жи гот: «Эв һ'эму жи мьн жь щальтийа хвэда хвэй кьрынэ». ²²Гава Иса эв йэк бьһист, вир'а гот: «Тьштэки тэ һе кем э, һэр тьште хвэ бьфьрошэ, бөлайи фэқира кэ, һьнге хьзна тэ we ль э'змана һэбэ. У пэй Мьн вэрэ». ²³Гава эви эв йэк бьһист, эшқа ви шкэст, чьмки гэлэки дәвләти бу. ²⁴Иса дит кӧ бөшэра ви нэхwэш э, гот: «Чьқаси зэ'мэт э бона йед хвэйиһэбук кӧ бьк'эвьнэ П'адшатийа Хвэде. ²⁵Дэвэ we қӧла дэрзийер'а һе р'ьһ'эт дэрбаз бэ, нэ кӧ дәвләти бьк'эвэ П'адшатийа Хвэде». ²⁶Эвед кӧ дьбьһистьн, готьн: «Иди к'и дькарэ хьлаз бэ?» ²⁷У Иса гот: «Эw тьште кӧ жь дәсте мерьв найе, Хвэде дькарэ бькэ». ²⁸Пэтрус гот: «Ава мө һэр тьштед хвэ һьштьнэ у пэй Тэ һатьнэ». ²⁹Эви ванр'а гот: «Эз

* ^{18:20} Дэрк'этьн 20:12-16; Қануна Дӧшари 5:16-20.

р'аст вэр'а дьбежым, һәр кәсе кӧ бона П'адшати́я Хвәде мал, йан жьн у зар', йан хушк у бьра, йан де у бав һышт'бә, ³⁰ we ве дьне һе зедә бьстинә у дьняа дьнда жи жийина һ'ә-та-һ'әтайе».

**Иса щара сьсийа дәрһәқа
мьрна хвәда дьбежә**

*(Мәтта 20:17-19;
Марқос 10:32-34)*

³¹ Әви һәр донздәһ данә алики у ванр'а гот: «Бьбьһен! Әм һәвраз дьчьнә Оршәлиме у һ'әму тыштед кӧ бь дәсте п'ехәмбәра бона Кӧр'е Мерьв һатьнә ньвисаре, ве бенә сери. ³² Әве бьк'әвә дәсте нәшьһуя, ве қәрфе хвә ле бькьн, бейһөр-мәт кьн, т'укьне, ³³ бьдьнә бәр қамчийа, Ви бькӧжьн. У р'ожа сьсийа ве жь мьрне р'абә». ³⁴ Шагьрта т'ӧ тышт жь ван хәбәра фә'м нәкьрьн. Әв йәк жь ван вәшарти бу у әв готьн сәре ванда р'унәдьньшт.

**Иса п'арскьрәки кор
бажаре Әриһайеда қәнщ дькә**

*(Мәтта 20:29-34;
Марқос 10:46-52)*

³⁵ Гава Әв незики Әриһайе бу, йәки кор ль сәр р'е р'унышти

п'арс дькьр. ³⁶ У гава бьһист кӧ ә'лаләт бәр вир'а дәрбаз дьбә, пьрси: «Әв чь һ'әвал ә?» ³⁷ Вир'а готьн: «Исайе Ньсрә-те дәрбаз дьбә». ³⁸ Ынге әви кьрә қир'ин у гот: «Иса, Кӧр'е Давьд^ф, ль мьн вәрә р'ә'ме!» ³⁹ У йе кӧ пешийе дьчун, ль ви һьлатьн, кӧ дәнге хвә бьбьр'ә, ле әви һе дькьрә қир'ин: «Кӧ-р'е Давьд, ль мьн вәрә р'ә'ме!» ⁴⁰ Иса щидә сәкьни у ә'мьр кьр, кӧ әви биньнә шәм Ви. У гава кор незики Ви бу, жь ви пьрси у гот: ⁴¹ «Тӧ чь жь Мьн дьхвази кӧ Әз бона тә бькьм?» Әви гот: «Хӧдан, дьхвазьм ч'ә'вед мьн бьбиньн». ⁴² У Иса вир'а гот: «Бьра бьбиньн, бавәрийа тә тӧ қәнщ кьри!» ⁴³ У дәстхвәда ч'ә'вед ви дитьн, да пәй Иса чу у шькьри дьда Хвәде. Т'ә-мабийа ве щьмә'те кӧ әв йәк дит, пәсьне Хвәде дьдан.

Иса у хәрщгьр

19 ¹ Иса к'әтә Әриһайе у вәр'а дәрбаз дьбу. ² Ль вьр мәрвьәки дәвләти һә-бу, сәрвере хәрщгьра, наве ви Зәхайо. ³ Әви дькьр кӧ Иса бьдита к'а Әв к'и йә, ле дәст ә'лаләте нькарьбу бьдита, чьмки бәжьнеда кьн бу. ⁴ Әв

пешда бәзи р'абу сәр дарәкә һежирейә стьрин, вәки Иса бьбинә, чьмки Әвә һәма ль вьрр'а дәрбаз бьбуйа. ⁵ У чахе Иса һатә ши шийи, ль жор ньһер'и у готә ши: «Зәхайо! Зу бькә жь вьр вәрә хваре, чьмки Әз гәрәке иро мала тәда бьминьм». ⁶ Зәхайо ләзанд жорда һатә хваре у бь әшқ-ша Әв қәбул кьр. ⁷ Һ'әмуьед кә әв йәк дитьн, бина хвә тәнг дькьрьн у дьготьн: «Әв бу меване мәрвьәки гөнәк'ар». ⁸ Ле Зәхайо пеш һ'әмуьава сәкьни у готә Хөдан: «Хөдан, әз ва ниве һәбука хвә дьдьмә фәқира у мьн нәһәқи к'е жи кьрьбә, әзе чар щар ле вәгәр'иньм». ⁹ Иса вир'а гот: «Иро әв мал хьлаз бу, чьмки әва жи зар'а Бьраһим ә. ¹⁰ Бона ве йәке Көр'е Мервь һат, вәки ль йед өндабуьи бьгәр'ә у хьлаз кә».

Мәсәла дәһә зер'а
(*Мәтта 25:14-30*)

¹¹ У вана һе әв тышт дьбьһистьн, Иса мәсәләкә дьн жи ани сәр ве йәке, кә Әв незики Оршәлиме дьбу у вана т'ьре П'адшатийа Хвәде ве зутьрәке к'ьфш бә. ¹² Әви гот: «Мәрвьәки ә'сылзәдә чу вәлатәки дур,

кә п'адшатийа хвә бьстинә у вәгәр'ә. ¹³ Гази дәһә хөламед хвә кьр, дәһә зер' данә ван у гот: «Ван бьдьнә хәбате, һ'әта кә әз вәгәр'ьм». ¹⁴ Ле бажарвана к'ина ши гьртьбу, қасьд ль пәй ши шандьн у готьн: «Әм нахвазьн әв п'адшатийе ль сәр мә бькә». ¹⁵ У гава әви п'адшатийа хвә станд вәгәр'ийа, гази ван хөлама кьр, к'ижанед кә әви п'әрә дабунә ван, вәки бьзаньбә к'а һәр йәки чьқас кьрийә к'ар. ¹⁶ Йе пешьн һат у готе: «Әз хөлам, зер'әки тә дәһә зер' кьрә к'ар». ¹⁷ Ахайе ви жер'а гот: «Ә'фәрьм, хөламе қәнщ! Тө нава ви тыште һьндькида амьн майи, сәрwertийе дәһә бажара бькә». ¹⁸ Йе дөда жи һат у гот: «Әз хөлам, зер'әки тә пенщ зер' кьрә к'ар». ¹⁹ Ахайе ви жер'а гот: «Тө жи сәр пенщ бажара бә». ²⁰ Паше йәки дьн һат у гот: «Әз хөлам, ва йә зер'е тә, мьн дәстмаледа п'еч'айи һьлдабу. ²¹ Чьмки әз жь тә дьтьрсийам, мьн заньбу тө мәрвьәки һ'ьшк и, чь кә тә данәнийә, һьлдьди у чь кә тә нәчандийә, дьдьруьи». ²² У ви жер'а гот: «Әзе һәма бь дәве тә диwana тә бькьм, хөламе хьраб! һәгәр тә заньбу кә әз

мәрвәки һ'ышк ым, чь кӧ мьн данәнийә, һьлддьм у чь кӧ нәчандийә, дьдърум, ²³тә чь-ма п'әре мьн нәда к'аркьра, кӧ эз бьһатама мьн бь сәләф бьстанда?» ²⁴У һазьрар'а гот: «Ви зер'и жь ви бьстиньн у бьдьнә әве кӧ дәһә зер'ед ви һәнә». ²⁵Вир'а готьн: «Хӧдан, дәһә зер'ед ви һәнә». ²⁶Әви гот: «Эз вәр'а дьбежъм, йе к'е кӧ һәйә, вир'а ве бе дайине, ле йе к'е кӧ т'ӧнә, чь һәйә жи ве же бе стандьне. ²⁷Ле бәле ван нәйаред мьн жи, к'ижана нәдъхвәст эз п'адшатийе ль сәр ван бькьм, биньнә вьр, бәр ч'әве мьн ван бькӧжьн»».

**Иса бь р'умәт дьк'әвә
Оршәлиме**

*(Мәтта 21:1-11; Марқос
11:1-11; Йүһ'әнна 12:12-19)*

²⁸Иса пәй ве хәбәрданер'а пешда чу, вәки һәвраз һәр'ә Оршәлиме. ²⁹У гава незики гӧндед Бәйтфащеу Бәйтанияе бу, ви щийе кӧ жер'а дьготьн ч'ийайе^Ф Зәйт'уне, һьнге дӧ шагьртед Хвә шандьн ³⁰у гот:

«Һәр'әнә ви гӧнде пешбәри хвә, гава һун бьк'әвьне, һуне щә'шькәкә гьредаи бьбиньн кӧ һе кәсәк ле сийар нәбуйә. Әве вәкьн у биньн. ³¹Һәгәр йәк жь вә бьпьрсә: «Һун чьма ве вәдькьн?» бежьн, кӧ Хӧданр'а лазьм ә». ³²Әвед шанди чун, чава кӧ ванр'а һатьбу готьне, ӧса жи дитьн. ³³У вана һе щә'-шьк вәдькьр, хвәйед ве ванр'а готьн: «Һун чьма ве щә'шьке вәдькьн?» ³⁴Шагьрта гот: «Хӧданр'а лазьм ә». ³⁵У әв анинә щәм Иса, к'ьнщед хвә авитьнә сәр ве у Иса ле сийар кьрьн. ³⁶Гава дьчу, щьмә'те к'ьнщед хвә сәр р'е р'адьхьстьн. ³⁷У гава Әв незики п'ебәржере ч'ийайе Зәйт'уне бу, т'әмамияа к'ома шагьрта дәстпекьрьн ша дьбун у бь дәнге бьльнд бона һ'әму к'әрәмәтед кӧ дитьбун шькьри дьданә Хвәде ³⁸у дьготьн: «Бьмбарәк ә әв П'адшайе кӧ бь навә Хӧдан те!* Ә'дълайи ль ә'змен у шькьри ль Йе һәри Жорьн**!» ³⁹Ле жь нав'әлаләте чәнд ферьсийа Исар'а гот: «Дәрсдар, ль шагьртед Хвә

* 19:38 Зәбур 118:26.

** 19:38 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Шькьри бьльндаийеда». «Бьльндайи» бә'са щийе Хвәде дькә.

һьле». ⁴⁰Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз вәр'а дыбежым, һәгәр әвана дәнге хвә бьбьр'ын, кәвьре бькьнә қир'ин».

Иса бона Оршәлиме дьгьри

⁴¹У гава незики Оршәлиме бу, ль бажер ньһер'и, сәрда гьри-йа ⁴²у гот: «Хвәзи тә һәма иро бьзаньбуяа ә'дьлайийа тә чьва гьредаи йә! Ле ньһа жь бәр ч'ә'ве тә һатә вәшартьне. ⁴³Ве р'ож сәр тәда бен, кө дьжмьнед тәйе дора тә чәпәр'е гьредьн у жь һәр алийава һ'ышуми сәр тә кьн. ⁴⁴Ве тә у зар'ед тә нава тәда бькьн ах-хвәли у кәвьр ль сәр кәвьр һәһельн. Чьмки вәхте кө Хвәде сәрик да тә, тә хвә нәһ'әсийайи».

Иса п'арьстгәһеда

(*Мәтта 21:12-17; Марқос 11:15-19; Йух'әнна 2:13-22*)

⁴⁵У к'әтә п'арьстгәһе, дәстпекьр йед кө дьфьротьн дәрхьстьн ⁴⁶у ванр'а гот: «Ньвисар ә: «Мала Мьн ве мала дәа бә»*. Ле вә әв кьрийә «шкәфта қачаха»**. ⁴⁷У һәр р'ож п'арьстгәһеда һин дькьр, ле сәрәкед

к'аһина, қанунзан у гьрәгьред щьмә'те пәй к'әтьбун, кө чава Ви бькөжьн. ⁴⁸Ле нькарьбун тьштәк бькьрана, чьмки т'әма-мийа щьмә'те Вива гьредаи бу у гөһдарийа Ви дькьр.

Пьрса дәрһәқа һ'өкөме Исада

(*Мәтта 21:23-27;*

Марқос 11:27-33)

20 ¹У р'ожәкә жь ван р'о-жада, гава Әви п'арьстгәһеда хәлқ һин дькьр у Мьзгини дьда, сәрәкед к'аһина у қанунзан т'әви р'успийа һатьнә щәм Ви ²у готьн: «Бежә мә, Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? К'е әв һ'өкөм дайә Тә?» ³Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз жи тьштәки жь вә бьпьрсьм у һун Мьнр'а бежьн: ⁴Һ'өкөме ньхө-мандьна Йух'әнна жь ә'змен бу йан жь мәрьва?» ⁵Әвана нав һәвда шешьрин у готьн: «Һәгәр әм бежьн: «Жь ә'змен бу», Әве бежә: «Ле вә чьма әв бавәр^ф нәкьр?» ⁶Ле һәгәр әм бежьн: «Жь мәрьва бу», т'әма-мийа щьмә'те ве мә бьдә бәр кәвьра, чьмки әв ә'сәйи бавәр дькьн, кө Йух'әнна п'ехәмбәр

* ^{19:46} Ишайа 56:7.

** ^{19:46} Йерәмийа 7:11.

бу». ⁷ Вана шаба Ви да у готын: «Әм нъзаньн жь к'ө бу». ⁸ Иса ванр'а гот: «Әз жи вәр'а набежъм, кӧ бь чь һ'ӧкӧми ван кьра дькъм».

**Мәсәлә р'әзе тьрийа
у р'әзвана**

(Мәтта 21:33-46;

Марқос 12:1-12)

⁹ У Иса дәстпекьр әв мәсәлә шьмә'тер'а гот: «Мәрвьәки р'әзе тьрийа дани у әв бь к'ьре да р'әзвана, вәхтәки дьреж чу вәлатәки дьн. ¹⁰ У вәхтда хӧламәк шандә щәм р'әзвана, вәки жь ви р'әзи бәре п'ара ви вир'а бышиньн, ле р'әзвана хӧламе ви к'ӧта у дәствала вәр'екьрн. ¹¹ Ахе хӧламәки дьн жи шанд, вана әв жи к'ӧта, әв р'обәт кьрн у дәствала вәр'екьрн. ¹² Йе сьсийа жи шанд, вана әва жи бьриндар кьр у жь р'әз дәрхьстьн. ¹³ Хвәйе р'әз гот: «Әз чь бькъм? Кӧр'е хвәйи дәлал бышиньм, һьлбәт we жь ви шәрм бькьн». ¹⁴ Ле гава р'әзван ч'ә'в ви к'әтн, ль һәв шешьрин у готын: «Әв ware ви йә! Вәрн әм ви бькӧжьн, кӧ мират'а^ф ви мәр'а бьминә».

¹⁵ У әв жь р'әз дәрхьстьнә дәр у кӧштн. Ава хвәйе р'әз we чь бинә сәре ван? ¹⁶ Нә әве бе қьр'а ван р'әзвана бинә у р'әз бьдә һьнәкед дьн». Гава әв йәк бьһистьн, готын: «Хвәде нәкә». ¹⁷ У Иса ль ван ньһер'и у гот: «Ле әв чь йә, кӧ ньвисар ә? «Әв кәвьре кӧ хоста т'әхсир кьр, әв бу сәре ә'нишке^ф»*.

¹⁸ Һәр кәсе кӧ бьк'әвә сәр ви кәвьри, we һурдәхвәши бә у әв кәвьр бьк'әвә сәр к'е, we ви бьһ'ьнщьр'инә». ¹⁹ Сәрәкед к'аһина у қанунзана we дәме кьрн кӧ Ви бьгьрн, чьмки фә'м кьрн, кӧ Әви әв мәсәлә ани сәр ван, ле жь шьмә'те тьрсийан.

Пьрса хәрщдайн у нәдайнне

(Мәтта 22:15-22;

Марқос 12:13-17)

²⁰ У ч'ә'вед ван ль Иса бун, чәнд мәрвьед щә'сус шандьн, кӧ бь дӧр'ути хвә дәвса р'аста данибун, вәки Ви бь хәбәра бьгьрн у бьднә дәсте һ'ӧкӧмәте у диwana вәли. ²¹ Вана жь Ви пьрси у готьне: «Дәрсдар, әм заньн кӧ Тӧ р'аст хәбәр дьди у һин дьки, нав мәрьвада

* ^{20:17} Зәбур 118:22.

фъррийе жи данайни, ле р'ийа Хвәде р'аст һин дьки. ²² Гәло р'аст ә кө әм хәрщ бьднә Qәйсәр йан на?» ²³ Әви кө фелбазийа ван заньбу ванар'а гот*: ²⁴ «Зивәки нишани Мьн кьн. Әв наве ньвисар у сьфәт^ф йе к'е йә сәр?» ²⁵ Вана гот: «Йед Qәйсәр ьн». Әви ванр'а гот: «Wәки өса йә, чь кө йед Qәйсәр ьн, бьднә Qәйсәр у чь йед Хвәде нә бьднә Хвәде». ²⁶ У нькарьбун бәр щьмә'те нава хәбәра Wiда Әв бьгьртана, сәр шабдайина Wi зәндәгьрти дәнге хвә бьр'ин.

Пьрса р'абуна мьрийа

(Мәтта 22:23-33;

Марқос 12:18-27)

²⁷ Садуқи^ф, кө дьбежьн р'абуна мьрийа т'өнә, һнәкә жь ван һатьнә щәм Wi жь Wi пьрсин у готьн: ²⁸ «Дәрсдар, Муса мәр'а ньвисийә: «Һәгәр бьре йәки бьзәвьщә у безөр'әт бьмьрә, бьра бьре ви жьна ви бьстинә у ware бьре хвә шин кә»*. ²⁹ Аwa һ'әфт бьра һәбун.

Бьре мәзьн жьнәк станд, безөр'әт мьр. ³⁰ Пәйр'а йе дөда ³¹ у паше йе сьсийа әв жьн станд, һәйнәсәр ван һәр һ'әфта жи әв жьн станд у зар' пәй ван нәк'әтьн, мьрьн. ³² Пәй гьшкар'а әв к'өлфәта жи мьр. ³³ Дә ижар we Р'ожа Р'абуна мьрийа әв к'өлфәте бьбә жьна к'ижани? Чьмки һәр һ'әфта жи әв стандьбу». ³⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Мәрьве ве дьне дьзәвьщьн у мер дькьн. ³⁵ Ле әвед кө һежайи we дьне бьн у бьгьһижьнә р'абуна мьрийа, нә we бьзәвьщьн у нә жи мер кьн. ³⁶ Әwe иди нькарьбьн бьмьрьн, әв wәкә мьлйак'әта нә. Әв зар'ед Хвәде нә, чьмки п'ара р'абуна мьрийа нә. ³⁷ Ле бона р'абуна мьрийа, Муса жи дайә к'ьфше. Әв сәрһатийа дара дьр'ийеда бона Хөдан дьбежә: «Хвәдейе Бьраһим, Хвәдейе Ишаq, Хвәдейе Аqуб»*. ³⁸ Аwa Хвәде нә Хвәдейе мьрийа йә, ле йе зендийа йә, чьмки бона Wi һ'әму жи сах ьн». ³⁹ Жь қанунзана һнәка ле вәгәр'анд

* 20:23 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Һун чьма Мьн дьщеп'ьбинь?»

* 20:28 Qануна Дөщари 25:5.

* 20:37 Дәрк'әтьн 3:6.

у готыне: «Дәрсдар, Тә қәнш гот». ⁴⁰У иди кәсәки нәшерьбу кӧ тыштәки жи жь **Wi** быпърсә.

Мәсиһ кӧр'е к'е йә?

(*Мәтта 22:41-46;*

Марқос 12:35-37)

⁴¹У Иса ванар'а гот: «Чава дьбежын кӧ Мәсиһ кӧр'е Да-
вьд ә? ⁴²Давьд хвәха к'ьтеба
Зәбурада^ф дьбежә:

«Хӧдан готә Хӧдане мьн:

Ль мьле Мьни р'асте р'уне,

⁴³ һ'әта кӧ дьжмьнед Тә бькьмә
бьне п'ийед Тә*».

⁴⁴Ава һәгәр Давьд **Wi** «Хӧдан»
һ'әсаб дькә, иди Әw чава дьбә
кӧр'е Давьд?»

Һ'әвза хвә жь қанунзана

бькьн

(*Мәтта 23:1-36;*

Марқос 12:38-40; Луқа 11:37-54)

⁴⁵Һе т'әмамия шьмә'те гӧһ-
дари дькьр, Әwi шагьртед
Хвәр'а гот: ⁴⁶«Һ'әвза хвә жь
ван қанунзана бькьн, йед кӧ
һ'ыз дькьн бь чӧхед дьреж бь-
гәр'ьн, базарада сылаве бьднә
ван, к'ьништада к'ӧрсийед
пешьн бьгьрн у шайийада жи
һәрәма^ф жорьн р'унен. ⁴⁷Әвана

аликива малед жьнәбийа һ'у-
фи хвә дькьн, алийе дьнва жи
бона хвәк'ьфшкьрьне дӧайе
хвә дьреж дькьн. Диwana ване
һе гьран бә».

Дийарийа жьнәбийа бәләнгаз

(*Марқос 12:41-44)*

21 ¹Иса дина Хвә даие у
дит кӧ дәвләтия һ'әди-
йед хвә давитьнә п'әрәданга^ф
п'арьстгәһе. ²Әwi бәләнгазәкә
жьнәби жи дит кӧ дӧ пол авитә
вьр ³у Иса гот: «Әз р'аст вәр'а
дьбежьм, кӧ әве жьнәбийа бә-
ләнгаз жь ван һ'әмуяа зә'фтьр
авите. ⁴Чьмки ван һ'әмуяа жь
бәрмайийед хвә авитьнә нава
һ'әдийа, ле әве ве бәләнгазийа
хвәда һ'әму тыште кӧ we пе
ә'буре хвә бькьра авите».

**Иса пешда дәрһәқа веранбуна
п'арьстгәһеда дьбежә**

(*Мәтта 24:1-2; Марқос 13:1-2)*

⁵У чахе һьнәка бона п'арьстгә-
һе дьготьн, кӧ бь кәвьре бәдәw
п'ешк'еша һатийә хәмьландьне,
Әwi гот: ⁶«Ван һ'әму тыштед кӧ
һун дьбиньн, р'оже бен кәвьре
ль сәр кәвьр нәминә, һ'әмуяе
жи веран бьн!»

* ^{20:43} Зәбур 110:1.

Тэнгаси у зерандын*(Мәтта 24:3-14;**Марқос 13:3-13)*

7 У жь Ви пьрсин готье: «Дәрсдар, әв тышт ве к'энге бьқәвьмьн? У чь нишане бьбә, гава әв йәк бьқәвьмьн?» 8 Әви гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кә һун нәйенә хапандьне, чьмки гәләк ве пе навә Мьн бен у бежьн: «Әз ьм Мәсиһ» у: «Әв вәхт незик ә», пәй ван нәчьн. 9 Гава һун бона шәр' у дә'ва бьбьһен, нәтърсьн, чьмки гәрәкә пешийе әв тышт бьқәвьмьн, ле ахьрийа дьне нә һьнге йә». 10 Һьнге ванр'а гот: «Мьләте р'абә ль сәр мьләт, п'адшати ль сәр п'адшатийа, 11 щи-щийа ә'рдһ'әжед мәзьн, хәлайи-щәлайе у мина нәхвәшийа һ'ал ве бьбьн, ль ә'змен жи тыштед хоф у тьрс у нишанед мәзьн ве бьқәвьмьн. 12 Ле бәри ван һ'әму тышта, ве дәст бавежьнә вә, вә бьзериньн, бьбьнә бәр диwana к'ьништа у бькьнә кәла. Бона навә Мьн ве вә бьбьнә бәр п'адша у вәлийа. 13 Әвә вәр'а бьбә мә'ни, кә һун бона Мьн шә'дәтийе бьдьн. 14 У ава ве йәкә бькьнә бира хвә, кә пешда хәм нәкьн һуне

чь шаба хвә бьдьн. 15 Чьмки Әзе зар-зьман у сәрвахтийе бьдьмә вә, кә дьжмьнед вәйе нькарьбьн ль бәр вә хәбәр дьн йан бьсәкьньн. 16 Де у бавед вә, бьра-пьсмам у достед вә ве вә бьдьнә гьртье у жь вә һьнәка жи ве бькөжьн. 17 Бона навә Мьн һуне бәр ч'ә'вә һ'әмуяа р'әш бьн. 18 Ле т'ө муке жь сәре вә кем нәбә. 19 Бь сәбьра хвә һуне р'өһ'е хвә хьлаз кьн.

**Иса дәрһәқа веранбуна
Оршәлимеда хәбәр дьдә***(Мәтта 24:15-21;**Марқос 13:14-19)*

20 Ле гава һун бьбиньн кә ордийа дора Оршәлиме гьртийә, һьнге бьзаньбьн кә веранбуна ве незик ә. 21 Һьнге әвед кә Щьһустанеда нә, бьра бьр'әвьнә ч'ийа у әвед кә Оршәлимеда нә, бьра дәрән, әвед к'әвшенда нә, бьра нәк'әвьнә бажер. 22 Чьмки әв р'ож, р'ожед һ'әйфһьлдане нә, вәки һәр чь кә һатийә ньвисаре бе сери. 23 Ле вәй ль һ'әмла у дәст-дәргуша ван р'ожада, чьмки тәнгасикә мәзьн ве бе сәре дьне у хәзәб әвә щьмә'тер'а. 24 Әвә бь дәвә шур бьк'әвьн

у нав һ'әму мьлэтада һесир бенә бьрьне. Оршәлиме жи бәр п'ийед мьләтед п'утп'а-рьст һәр'ә, һ'әта кә вәхте ван мьләта хьлаз бә.

Һатъна Көр'е Мервь

(Мәтта 24:29-31;

Марқос 13:24-27)

²⁵У сәр р'ойе, һиве у стәйрка нишане бьбьн. Ль сәр дьне жи мьләте жь дәст дөнге хөшинийа пелед бә'ре бьбьздьн у хвә онда кьн. ²⁶Дьле мәрьва жи жь тьрса ве бьсәкьнә, бо-на әв тьштед кә ве бенә сәре т'әмамийа дьне, чьмки т'опед ә'змана ве жь р'ийед хвә дәр-рен*. ²⁷У һьнге ве бьбиньн кә «Көр'е Мервь ә'врава бь қәват у р'умәта мәзьн те»*. ²⁸Гава әв тьшт дәстпекьбьн, һун р'абьн сәре хвә бьльнд кьн, чьмки азабуна вә иди незик ә».

Дәрса дара һежире

(Мәтта 24:32-35;

Марқос 13:28-31)

²⁹У мәсәләк ванр'а гот: «Һун дина хвә бьдьнә дара һежире у һ'әму дара. ³⁰Гава дьбьшкь-

вьн, һун бь ве йәке заньн кә һавин незик ә. ³¹Оса жи гава һун бьбиньн кә әв йәк дьқәвь-мьн, бьзаньбьн кә П'адшатийа Хвәде незик ә. ³²Әз р'аст вәр'а дьбежьм, кә әва ньсьла дәрбаз набә, һ'әта кә әв һ'әму тьшт нәқәвьмьн. ³³Ә'рд у ә'змәне дәрбаз бьн, ле готьнед Мьн т'ө шар дәрбаз набьн.

Р'анәзен

³⁴Мьқати хвә бьн, нәбә кә дьле вә п'ьр'хөрийе, сәрхвә-шийе у хәмед ве дьнийәева гьредаи бә, ньшкева әв Р'ож сәр вәда бе. ³⁵Чьмки әв р'оже мина т'әле бе сәре һ'әму мәр-рьвед ль сәр дьне. ³⁶Һ'ьшйар бьминьн у һәр гав дәа бькьн, вәки һун бькарьбьн жь ван һ'әму тьштед кә ве бьқәвьмьн бьр'әвьн-хьлаз бьн уль бәр Кө-р'е Мервь р'успи бьсәкьньн». ³⁷Иса р'оже п'арьстгәһеда һин дькьр, ле шәве дьчу сәре ви ч'ийайи дьма, кә жер'а дь-готьн ч'ийайе Зәйт'уне. ³⁸У т'әмамийа щьм'те сьбәһе зу дьчу п'арьстгәһе щәм Ви, кә хәбәрәд Ви бьбьһен.

* 21:26 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Қәватәд ә'змана ве бьһ'әжьн».

* 21:27 Данийел 7:13. (Бьхуньн: Ә'йанти 1:7.)

Гьртън, хачкьрън^ф у р'абуна Иса

Шевьра кӧштъна Иса

(Матта 26:1-5, 14, 16;

Марқос 14:1-2, 10-11;

Йуһ'анна 11:45-53)

22 ¹Щэжьна^ф Нане Шкэва незик бу, йа кӧ жер'а Щэжьна^ф Дэрбазбуне дьбежън. ²Сэрэкед к'аһина у қанунзана мәшәләке дьгэр'ийан кӧ **Wi** бькӧжън, чьмки жь щьм'те дьтърсийан. ³Һьнге мирещън к'этә қәлпе дьле Щьһудайе^ф кӧ Исхәрийоти дьһатә готъне, әв йәк жь ван һәр донздәһа бу. ⁴Әва р'абу чу т'әви сэрэкед к'аһина у сәрверед нобәдаред п'арьстгәһе, ванр'а хәбәр да, вәки Иса бьдә дәсте ван. ⁵Әвана ша бун у бир'а қайл бун, кӧ п'әра бьдънә ви. ⁶Щьһуда р'азиди бу у һьлда сәр хвә, кӧ мәшәлә бьбинә Әви бь дьзи щьм'тева бьдә дәсте ван.

Т'ьвдарәкдитъна шива

Щэжьна Дэрбазбуне

(Матта 26:17-25; Марқос

14:12-21; Йуһ'анна 13:21-30)

⁷Р'ожа Щэжьна Нане Шкэва һат, кӧ ә'дәт бу бәрхе қӧрбана Щэжьна Дэрбазбуне бьһата

сәржекьръне. ⁸Иса Пәтрис у Йуһ'анна шандьн у гот: «Һәр'ьн Шива Щэжьна Дэрбазбуне мәр'а һазьр кьн, вәки әм бьхвьн». ⁹Вана же пьрси: «Тӧ ль к'ӧ дьхвази кӧ әм һазьр кьн?» ¹⁰Әви жи ванар'а гот: «Гава кӧ һун бьк'әвьнә бажер, ва мәрвәке р'асти вә бе, шер'е аве ль сәр мьла. Пәй ви һәр'ьнә ве мала кӧ әв дьче, ¹¹у хвәйе малер'а бежън: «Дәрсдар тәр'а дьбежә: К'ане әв ода мевана, йа кӧ Әзе теда т'әви шагьртед Хвә шива Щэжьна Дэрбазбуне бьхвьм?» ¹²Һьнге әве ль қәте жорьн одәкә мәзънә һәвдаиди нишани вә кә у вьр жи һун һазьр кьн». ¹³Әвана чун, чава кӧ ванар'а готъбу өса жи дитън у шива Щэжьна Дэрбазбуне һазьр кьрън.

Шива Хӧдан

(Матта 26:26-30; Марқос

14:22-26; Корьнт'и I, 11:23-25)

¹⁴У гава вәхт пер'а гьһишт, Әв бь т'әви шандийа ль сәр сьфре р'уньшт ¹⁵у ванр'а гот: «Әз гәләки һ'ьзрәта ве Шива Щэжьна Дэрбазбуне бум, кӧ Мьн т'әви вә бәри щәфе Хвә

быхвара. ¹⁶Чъмки Эз вәр'а дьбежым, Эз иди жь ве т'о шар нахвъм, һ'эта кө П'адшатийа Хвәдеда бьбә». ¹⁷У к'ас һлда, шькьрийа Хвә жь Хвәде ани у гот: «Һьлдьн әве у нав хвәда бәла кьн. ¹⁸Эз вәр'а дьбежым, вәки Эз иди т'о шар жь мәйя тьрийе вәнахвъм, һ'эта кө П'адшатийа Хвәде бе». ¹⁹У нан һлда шькьри да, кәркьр да ван у гот: «Әва бәдәна Мьн ә, кө бона вә те дайине. Ве йәке бона биранина Мьн бькьн».

²⁰Оса жи к'ас пәй шивер'а һлда у гот: «Әва к'аса пәймана ну йә, пе хуна Мьн гьредаи, кө бона вә те р'етьне. ²¹Ле ва дәсте йе кө нәмаийа Мьн бькә, ль сәр ве сьфре т'әви Мьн ә. ²²Р'аст Көр'е Мерьв ве өса һәр'ә, чава кө бона Ви ньвисар ә, ле вәй ль ви мәрьви, кө ве нәмаийа Көр'е Мерьв бькә». ²³У вана дәстпекьр нав һәвда жь һәв пьрсин: «Гәло к'и йә әви нав мәда, кө ве йәке ве бькә?»

Дә'ва бона мәзьянийе

²⁴У нав ванда дә'в пешда һат, кө жь нав ванда к'ижан ве йе һәри мәзьян бе һ'әсабе. ²⁵Иса ванр'а гот: «П'адшайед мьләта шьмә'та хвә бьндәст

дькьн у әвед сәр ван һ'өкөм дькьн херхвәзед ван тенә готьне. ²⁶Ле һун өса нәбьн, йе нав вәдаи һәри мәзьян, бьра бьбә мина йе һәри бьч'ук у бьра йе сәрвертийе дькә жи бьбә мина йе хөламтийе дькә. ²⁷Ньһа к'и йә мәзьян, йе ль сьфре р'уньшти йан бәрдәсти? Нә йе ль сьфре р'уньшти? У Эз нава вәда мина бәрдәстики мә.

²⁸Һун ьн, йед кө нава шер'ьбандьнед Мьнда һ'эта ньһа т'әви Мьн манә. ²⁹У Әзе П'адшатийе бьдьмә вә, чава Баве Мьн әв да Мьн, ³⁰вәки һун П'адшатийа Мьнда жь сьфра Мьн бьхвьн у вәхвьн у сәр к'өрсийа р'унен, диwana донз-дәһ қәбилед^ф Исраеле бькьн.

Иса дәрһәқа инк'арийа Шьмһ'ун-Пәтрусда дьбежә

(Матта 26:31-35; Марқос 14:27-31; Йух'әнна 13:36-38)

³¹Шьмһ'ун! Шьмһ'ун! Ва йә мирешьн хвәст вәки вә мина гәнъм бежьнге хә. ³²Ле Мьн бона тә дәа кьр, вәки ба-вәрийа тө кем нәбә у гава тө вәгәр'и, дьл бьди бәр бьрайед хвә». ³³У Пәтрус Вир'а гот: «Хөдан, әз һазьр ьм т'әви Тә бемә гьртьне у көштьне жи».

³⁴ Иса wir'а гот: «Пәтрус! Эз тәр'а дьбежъм, иро he бәри бангдана дик, те се щара бежи, wәки тә Мьн нас наки».

Дәрһәқә тәнгасийа мәзында

³⁵ У Иса ванр'а гот: «Гава Мьн һун бе к'иськ, турьк у чарьх шандьн, һун һ'әwщә тыштәки бун?» Вана гот: «На». ³⁶ Ёнгә гот: «Ле ньһа к'иське к'е һәйә бьра һьлдә у өса жи турьк. У йе кә бе шур ә, бьра к'ьнщә хwә бьфьрошә у хwәр'а шурәки бь-к'ьр'ә». ³⁷ Ле Эз wәр'а дьбежъм, кә гәрәке әва ньвисара сәр Мьн бе сери, кә: «Әw т'әви нәр'аста һатә һ'әсабе»*. У чь кә бона Мьн ньвисар ә, сәр qәwьмандьне йә». ³⁸ Шагьрта Wir'а гот: «Хөдан, ва нә вьра дә шур һәнә». Әwi ванр'а гот: «Бәс ә».

Иса сәре ч'ийайе Зәйт'уне дәа дькә

(*Мәтта 26:36-46;*
Марқос 14:32-42)

³⁹ У Иса ль гора әдәте Хwә р'абу чу ч'ийайе Зәйт'уне, шагьртед Wi жи ль пәй чун. ⁴⁰ У гава гьһиштә щи, ванр'а гот:

«Дәа бькьн, кә һун нәк'әвьнә нава щер'ьбандьне». ⁴¹ У Хwәха қаси кәвьравитьнәке жь ван дур к'әт, чок да дәа кьр ⁴² у гот: «Баво, һәгәр ә'мьре Тә йә, әве к'әсе жь Мьн дур хә. Ле бьра хwәстьна Тә бә, нә кә йа Мьн». ⁴³ У жь ә'змен мьльак'әтәк Wива хөйа бу у Әw qәwат кьр. ⁴⁴ Әwi нава щәфе гьранда, he бь дьле к'әл дәа дькьр. Худана Wi мина дьлопед хунейә гьр дьр'ьжийанә ә'рде*. ⁴⁵ У жь дәа р'абу, һатә шәм шагьртед Хwә, әwana к'әрба к'әдәре р'азайи дитьн. ⁴⁶ У ванр'а гот: «Һун чьма р'адьзен? Р'абьн дәа бькьн, кә нәк'әвьнә нава щер'ьбандьне».

Гьртьна Иса

(*Мәтта 26:47-56; Марқос*
14:43-50; Йух'әнна 18:3-11)

⁴⁷ Әwi he хәбәр дьда, ньшке-ва ә'лаләтәке сәр Wiда гьрт у йәки жь һәр донздәһа, наве wi Щьһуда, пешийа ван к'әтьбу у незики Wi бу кә Wi р'амусә. ⁴⁸ Иса wir'а гот: «Щьһуда! Тә бь р'амусане Көр'е Мерьв дьди дәсте ван?» ⁴⁹ Гава әвед т'әви Wi дитьн кә we чь бьqәwьмә,

* 22:37 Ишайа 53:12.

* 22:43-44 Нав һьнәк дәстньвисарада жь р'еза 43-а һ'әта йа 44-а т'өнәйә.

Вир'а готын: «Хөдан, эм бь шур ль ван хьн?» ⁵⁰ У жь ван йэки бь шур ль хөламе сэрэкк'ахин хьст у гөһе вийи р'асте пөканд. ⁵¹ Ынге Иса гот: «Бэс э, бьһельн». У дэст да гөһе ви, қәнш кьр. ⁵² Паше Иса готэ сэрәкед к'ахина, сәрүеред нобәдаред п'арьстгөһе у р'успийед кө һатьбунэ сәр Ви: «Те бежи һун бь шур у дара һатьнэ пешийа қачахәки? ⁵³ Нэ Эз һәр гав т'эви вә п'арьстгөһеда бум, вә дәсте хвә нэ дыда Мьн. Ле ньһа вәхте вә йә у һ'өкөме тә'ристанийе йә».

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(Мәтта 26:57-58, 67-75;

Марқос 14:53-54, 66-72;

Йуһ'әнна 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ У Әв гьртын, бьрын кьрынә мала сэрэкк'ахин. Пәтрус жи дурва п'е-п'е ль пәй Ви дьчу. ⁵⁵ Гава вана говәка һ'әвшеда агьр вехьст у доре р'уныштын, Пәтрус жи ль вьрт'эви ван р'унышт. ⁵⁶ У щарике әв ль бәр агьр р'унышти дит, ль ви ньһер'и у гот: «Әва жи т'эви Ви бу». ⁵⁷ Ле Пәтрус инк'ар кьр у готе: «Эз Ви нас накьм, ә'вде!» ⁵⁸ Хеләке шунда йэки дьн әв дит у гот: «Тө жи жь ван и». Пәтрус вир'а гот: «Пьсмам, әз нэ жь ван ьм».

⁵⁹ У вәкә сьһ'әтәке жи дәрбаз бу, йэки дьн жи дыда зора хвә у дьготе: «Һәбә-т'өнәбә әва мәрва т'эви Ви бу, чьмки жь Щәлиле йә». ⁶⁰ Ле Пәтрус гот: «Фьлан кәс! Эз ньзаньм тө чь дьбежи». У хәбәр һе девда бу, дәстхвәда дик банг да. ⁶¹ Хөдан сәр Пәтрусда вәгәр'ийа ль ви ньһер'и, һынге Пәтрус готьна Хөдан ани бира хвә, кө вир'а готьбу: «Иро һе бәри бангдана дик, те се щара Мьн инк'ар ки». ⁶² У Пәтрус дәрк'әтә дәрва к'әлә-к'әл гьрийа.

Иса дьбә пек'әни у те к'өтане

⁶³ У әвед кө нобәдари ль Иса дькьрын, қәрфе хвә ль Ви дькьрын, дьк'өтан. ⁶⁴ Ч'ә'вед Ви гьредан у жь Ви дьпьрсин, дьготын: «Дә п'ехәмбәртийе бькә, к'а к'и бу кө Тә хьст?» ⁶⁵ У бь гәләк готьнед майин жи Әв бөһөрмәт дькьрын.

**Иса ль бәр щьвина^ф
гьрәгьра**

(Мәтта 26:59-66; Марқос

14:55-64; Йуһ'әнна 18:19-24)

⁶⁶ У гава сьбөһ зәләл бу, к'о-ма р'успийед щьмә'те, сәрәкед к'ахина у қанунзана щьвийан. Иса к'аши диwanхана хвә

кърн 67 у готъне: «Һәгәр Тө йи Мәсих, мәр'а бежә?» Иса ванр'а гот: «Һәгәр Әз вәр'а бәжм жи, йәк ә һун диса бавәр накън. 68 У һәгәр пьрсәке жи бьдмә вә, һуне диса шаба Мьн надьн. 69 Жь вьр шунда Көр'е Мерьв ве ль к'еләка Хвәдейе Һәри Зор, ль мьле Вийи р'асте р'уне*». 70 У һ'әмуйа бь һәвр'а гот: «Вәки өса йә Тө Көр'е Хвәде йи?» Әви ванр'а гот: «Һун хвәха дьбежьн кө Әз Әв ьм». 71 У вана гот: «Иди шә'дә чи мәр'а нә? Мә хвәха жь дәве Ви бьхист».

Иса ль бәр Пилато

(Матта 27:1-2, 11-14; Марқос 15:1-5; Йһ'әнна 18:28-38)

23 1 У т'әмамия ә'лаләта ван р'абу, Иса бьрьнә шәм Пилато. 2 У дәст бь хәйбе кърн готън: «Мә Әв мәрва дит кө мьләте мә дьхальфинә у нә жи дьһелә кө хәрщ бьднә Қәйсәр. Бона Хвә жи дьбежә: «Әз Мәсих П'адша мә». 3 Пилато жь Ви пьрси у готе: «Тө йи п'адше щьһуйа^ф?» Әви ле вәгәр'анд у готе: «Тә бь дәве хвә гот». 4 Пилато сәрәкед

к'аһина у ә'лаләтер'а гот: «Әз т'ө нәһәқийе Ви мәрвида набиньм». 5 Ле әвана сәр йа хвә ман у готън: «Әви мәрви нава т'әмамия Щьһустане, жь Щәлиле дәстпекьри һ'әта вьра, щьмә'т бь һинкьрьна Хвәва т'әвиһәв кьрийә».

Иса ль бәр Һеродәс

6 Гава Пилато бона Щәлиле бьхист, пьрси: «Әв мәрва жь Щәлиле йә?» 7 Гава пе һ'әсийа, кө Әв бьн һ'өкөме Һеродәса йә, Әв шандә щәм Һеродәс, кө әв жи ван р'ожада һатьбу Оршәлиме. 8 Гава Һеродәс ч'әв Иса к'әт, гәләки ша бу. Әви һе зува дьхвәст кө Әв бьдита, чьмки әви гәләк тышт бона Ви бьхистьбун у һ'ьзрәта Ви бу, кө к'әрәмәтәке бь дәсте Ви бьбинә. 9 Һеродәс гәләк пьрс данә Ви, ле Иса шаба т'ө пьрсе нәда. 10 Сәрәкед к'аһина у қанунзана жи сәкьнибун у гәләки давитьнә Ви. 11 Һеродәс жи бь әскәрәд хвәва Әв бәқәдър кьр, пе к'әнийан, паше к'ьнше р'әвш да ле кьрьне, диса пашда шандә щәм Пилато. 12 Ве р'оже Пилато у Һеродәс

* 22:69 Зәбур 110:1.

ль һәв һатън, чъмки пешийе
нава ванда дъжмънати һәбу.

**Диванеда һ'өкөме көштъне
ль сәр Иса дәрдьхн**

*(Мәтта 27:15-26; Марқос
15:6-15; Йух'әнна 18:39–19:16)*

¹³ Пилато гази сәрәкед к'а-
һина, сәрвера у шьмә'те кър,
¹⁴ ванр'а гот: «Вә Әв мәрыва ани
щәм мьн, чава Йәки шьмә'те
дъхальфинә. Ава мьн ль бәр
вә һәр тышт жь Ви пьрси, ле
жь ван хърабийед кө һун гъли
дъкън, мьн т'ө тышт ль сәр Ви
мәрвыи нәдит. ¹⁵ У нә жи һеро-
дәс дит, ләма жи ви Әв ль сәр
мәда вәгәр'анд. Әви тыштәки
өса нәкърыйә кө бе көштъне.
¹⁶ Әзе Ви бьдьмә бәр қамчийа
у бәр'дьм»*. ¹⁸ Ле т'әмаийа
ә'лаләте бь һәвр'а кърә қир'ин
у гот: «Ви ль р'убари дьне нә-
һелә! Барабас бона мә бәр'дә!»
¹⁹ Барабас йәки бона сәрһлдане
у меркөштъна бажерда буйи
һатъбу гьртъне. ²⁰ Пилато диса
дәстпекър хәбәр да, чъмки ви
дъхвәст кө Иса бьда бәр'дане.
²¹ Ле вана һе дькърә қир'ин у
дыгот: «Хач^ф кә! Әви хач кә!»

²² Әви шара сьсийа ванр'а гот:
«Әви чь хъраби кърыйә? Мьн
ль сәр Ви нәһәқи нәдит кө
Әв бе көштъне. Әз Ви бьдьмә
бәр қамчийа у бәр'дьм». ²³ Ле
әвана бь дәнге бьльнд сәр йа
хвә бун у дьхвәстън кө Әв бе
хачкъръне. Сәвта ван сәрк'әт.
²⁴ Пилато қырара хвә да, кө бь
хвәстъна ван бә. ²⁵ Анәгори
хвәстъна ван, йе кө бона сәр-
һьлдане у меркөштъне кәледа
бу, бәр'да. Ле Иса һьштә сәр
хвәстъна дьле ван.

Хачкъръна Иса

*(Мәтта 27:31-44; Марқос
15:21-32; Йух'әнна 19:17-27)*

²⁶ У гава әскәра Әв данә пеши-
йа хвә бьрн, йәки курени наве
ви Шьмһ'ун, кө жь к'әвшен
дъһат, әв гьртън у хач данинә
сәр мьле ви, кө ль пәй Иса бь-
бә. ²⁷ У ә'лаләтәкә шьмә'тейә
гыран ль пәй Ви дьчу, өса жи
к'өлфәтед кө шина Ви дькърн
удьгьрийан. ²⁸ Иса ль сәр ванда
вәгәр'ийа у гот: «Қизед Оршә-
лиме! Сәр Мьнда нәгьрин, ле
сәр хвә у зар'ед хвәда бьгьрин.
²⁹ Чъмки ва ве р'өже бен кө ве

* ^{23:16} Нав һнәк дәстньвисарада р'еза 17-а жи һәйә: «Ава ә'сәйи лазьм
бу Пилато щәжьнеда гьртик ванр'а бәр'да».

бежын: «Хвәзи ль ван к'өлфәтед безөр'әт, кө зар' нәанинә у нәмежандьнә»*. ³⁰ Ёнгә мәрвеве дәстпекын бежын: «Ч'ийано! Ль сәр мәда бьк'эвьн. Гьрно! Мә вәшерьн»*. ³¹ Ёгәр сәре дара Тәр' аһа дькын, ле һ'але дара һ'ышк we чава бә?»

³² Дө мәрвеве нәһәқ жи анин, кө Пер'а бенә коштыне. ³³ У гава гьһиштынә ви шийе кө Qаф те готын, ль вьр Әw хач кьрын. У әвед нәһәқ жи йәк ль мьле р'асте хач кьрын у йәк жи ль мьле ч'әпе. ³⁴ Ёнгә Иса гот: «Баво, бьбахшинә ван, чьмки ньзаньн чь дькын». Сәр к'ынщед Ви п'әшк авитын вәки нава хвәда бәла кьн*. ³⁵ У шьмә'т сәкьнибу дьньһер'и. Сәрвәра жи қәрфе хвә ль Ви дькьрын у дьготын: «Хәлқ хьлаз кьрын, дә бьра Хвә жи хьлаз кә, һәгәр Әw ә Мәсиһ, бьжартийе^ф Хвәде». ³⁶ Әскәр жи ль Ви дьк'әнийан, пешда дьһатын, сьркә^ф дьда-

не ³⁷ у дьготын: «Ёгәр Тө йи п'адшайе шьһуйа, дә Хвәха Хвә хьлаз кә». ³⁸ У феза сәре Ви жи ньвисар бу*, кө: «ӘВА П'АДШАЙЕ ШЬҺУЙА ЙӘ».

³⁹ Жь ван нәһәқед дардакьри, йәки Иса беһөрмәт дькьр у дьготе: «Тө нә Мәсиһ и? Дә мә хьлаз кә, Хвә жи пер'а». ⁴⁰ Ле һәвалә ви ле һьлат у гот: «Тө жь Хвәде натьрси? Нә тө жи хут ви щәзайида йи? ⁴¹ Әв һәқе мә йә, кө әз у тө анәгори ә'мәлед хвә дьк'ышиньн, ле Әви т'ө хьраби нәкьрийә». ⁴² У Исар'а гот: «Иса, мьн бир бини, гава П'адшатийа Хвәва бейи*». ⁴³ Иса wir'а гот: «Әз р'аст тәр'а дьбежьм, иро те т'әви Мьн бөһьштеда^ф би».

Мьрна Иса

(*Мәтта 27:45-56; Марқос 15:33-41; Йуһ'әнна 19:28-30*)

⁴⁴ Гава нивро сьһ'әт незики донздәһа бу, т'әмамийа ә'рде

* ^{23:29} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хвәзи ль ван к'өлфәтед безөр'әт у ван бәт'ьна кө зар' нәанинә у ван бьстана кө нәмежандьнә».

* ^{23:30} Ёсейа 10:8.

* ^{23:34} Зәбур 22:18.

* ^{23:38} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «У феза сәре Ви бь йунани, латини у ибрани^ф ньвисар бу».

* ^{23:42} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Гава Тө бьгьһижи П'адшатийа Хвә».

һ'эта сьһ'эта сьсийа бу тә'ри
 45 у р'уйе р'ойе һатә гьртъне.
 П'әр'да п'арьстгәһе нивида
 бу дө тиша^ф. 46 У Иса бь дәнге
 бьльнд кьрә гази у гот: «Баво,
 р'öh'e Хвә дьльмә дәсте Тә»*. У
 гава әв йәк гот, р'öh'e Хвә да.
 47 Сәрсәд әв тьште буйи кө дит,
 шькьри да Хвәде у гот: «Р'асти
 Әва мәрвьәки р'аст бу». 48 У
 т'әмамийа ә'лаләте, кө ль вьр
 бона т'әмаше шьвийайи бу, әв
 йәка дит, сингед хвә дьхьстьн,
 пашда вәдьгәр'ийанә малед
 хвә. 49 Һ'әму насед Ви жи у
 әв к'өлфәтед кө жь Щәлиле
 һатьбун, дур сәкьни бун у әв
 тьшт дьдитьн.

Дәфьнкьрьна^ф Иса

(Мәтта 27:57-61; Марқос
 15:42-47; Йуһ'әнна 19:38-42)

50 Мәрвьәки қәнщи ширһ'ә-
 лал у әндәме шьвина гьрәгьра
 шьһуйа һәбу, наве ви Усьв^ф.
 51 Әва жь бажаре Аримәтйа
 Щьһустане бу у хвәха жи һи-
 вийа П'адшатийа Хвәде бу. Әв
 т'әви шевьр у кьрьна шьвина
 ван нәбьбу. 52 Әв р'абу чу щәм
 Пилато у щьнйазе Иса жь ви
 хвәст. 53 Щьнйаз жь хаче ани

хваре, қәдәке к'ьтанида к'әфән^ф
 кьр у дани нав т'ьрба қәйеда
 к'олайи, кө т'ө шар веда кәсәк
 нәһатьбу данине. 54 У әв р'ожа^ф
 т'ьвдарәккьрьнеда бу у евара
 шәмийе дәстпедькьр. 55 У әв
 к'өлфәтед кө жь Щәлиле т'әви
 Иса һатьбун, әв жи пәй ви чун
 у әв т'ьрба кө чава щьнйазе Ви
 теда һатә данине, дитьн. 56 У
 пашда вәгәр'ийан, бьһарәт^ф у
 р'уне^ф бинхвәш һазьр кьрьн у
 анәгори т'әмийа Қануне р'ожа
 шәмийе р'ьһ'әт бун.

Иса жь мьрьне р'адьбә

(Мәтта 28:1-10; Марқос
 16:1-8; Йуһ'әнна 20:1-10)

24 1 Р'ожа йәкшәме сьбәһе
 зу, ван к'өлфәта бьһа-
 рәтед һазьркьри һьлдан чунә
 сәр т'ьрбе. 2 Ле вана кәвьр жь
 бәр т'ьрбе һолкьри дит. 3 Гава
 к'әтьнә һьндөр', щьнйазе Хө-
 дан Иса нәдитьн. 4 Гава әвана
 һе бона ве йәке мәт'әлмайи
 мабун, ньшкева дө мәри бь
 к'ьнще нурани ль бәр ван
 сәкьнин. 5 У гава к'өлфәт жь
 тьрса к'әтьнә сәр р'уйе хвә,
 ван мәрвьа ванр'а гот: «һун
 чьма ль Йе сах нава мьрийада

* 23:46 Зәбур 31:5.

дьгэр'ьн? ⁶Әw нә ль вьр э, Әw жь мьрьне р'абуйә. Биньнә бира хwә, кә чахе he Щәлиледа бу, чь wәр'а гот: ⁷ «Гәрәке Көр'е Мерьв бьк'әвә дәсте мәрьвед нәр'аст, бе хачкьрьне у р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абә»». ⁸ У wана готьна Иса бир анин ⁹ у жь т'ьрбе вәгәр'ийан, әва йәка һәр йанздәһа у һ'әму-йед майинр'а готьн. ¹⁰ Йед кә шандийар'а готьн, әвана бун: Мәрйәма Мәждәлани, Йоһана у Мәрйәма дийа Ақуб, бь т'әви һьнәкед майин. ¹¹ Шандийава чава готьнәкә п'уч' хойа бу у wана к'өлфәт бавәр нәкьрьн. ¹² Ле Пәтрус р'абу бәрбь т'ьрбе бәзи, қуз бу ньһер'и, т'әне к'ә-фәне Wi вьр бу у мәт'әлмайи чу, дьфькьри гәло чава бу.

Ль сәр Р'ийа Әmwасе

(Марқос 16:12-13)

¹³We р'оже дө шагьрт дьчунә гөндәки, кә жь Оршәлиме донздәһ километьри дур бу, наве wi Әmwас бу. ¹⁴ Wана бь һәвр'а бона һәр тыште қәwьми хәбәр дьдан. ¹⁵ У гава әвана нав һәвда хәбәр дьдан у дышевьрин,

Иса Хwәха жи незики wан бу, т'әви wан чу. ¹⁶ Ле ч'ә'вед wан гьрти бун, кә Wi нас нәкьн. ¹⁷ Иса wанр'а гот: «Һун ве р'е-йеда чь һәвр'а хәбәр дьдьн?» Әwана мә'дәкьри сәкьнин*. ¹⁸ Йәки жь wан, кә наве wi Клепас бу, ле вәгәр'анд у гот: «Әw чава жь Оршәлиме т'әне Тә нәбьһистийә кә ван р'ожед пашьнда вьр чь қәwьмийә?» ¹⁹ Әwi жь wан пьрси у гот: «Чь буйә?» Wана ле вәгәр'анд готте: «Бона Исайе Ньсрәте, кә Әw бь ә'мәл у хәбәрәд Хwә ль бәр Хwәде у т'әмамийа мьләт п'ехәмбәрәки зор бу ²⁰ у чава сәрәкед к'аһина у сәрwерәд мә нәмамийа кәштьна Wi кьрьн, хач кьрьн. ²¹ Әм we гөмане бун кә Әwi we Исраеле аза бькьра. Wәки дьн жи әва р'ожа сьсийа йә, кә әв тышт бунә. ²² Ле чәнд к'өлфәтед нав мәда жи әм ә'щәбмайи кьрьн. Әwана сьбәһе зу чубунә сәр т'ьрбе ²³ у щьнйазе Wi ль вьр нәдитьбун, вәгәр'ийан һатьн мәр'а готьн, кә: «Мә мьльак'әт дитьн, мәр'а готьн, кә Әw сах ә». ²⁴ У жь мә һьнәк жи чунә сәр

* 24:17 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Һун ве р'ейеда чь һәвр'а хәбәр дьдьн у мә'дәкьри нә?»

т'ърбе, чава кӱ олфӱта готьбу, ӱса бу, ле Ӳв нӱдитьн». ²⁵ Һьнге Ӳви ванр'а гот: «Һӱй инсанед бе фькьр, Һун чьґаси гьран Һ'ӱму готьнед п'ехӱмбӱра бавӱр дькьн? ²⁶ Нӱ гӱрӱке МӱсиҺ шӱфа бьк'ьшанда у бьк'ӱта р'умӱта Хвӱ?» ²⁷ У Ви дӱстпекьр жь Муса у Һ'ӱму п'е-хӱмбӱра, чь кӱ ван к'ьтебада бона Ви ньвисар бун, ванар'а шьровӱкьрьн.

²⁸ Гава незики ви гӱнде кӱ дьчуне бун, Ӳви ӱса да к'ьфше, йанчийӱ Ӳв дьчӱ щики дур. ²⁹ Ле вана зор ль Ви кьр у гот: «Ишӱв ль шӱм мӱ бьминӱ, чьмки евар ӱ, р'о чуйӱ ава». У Ӳв чу Һьндӱр', кӱ ль шӱм ван бьминӱ. ³⁰ Ле гава Ӳв т'ӱви ван сӱр сьфре р'уньшт, нан Һьлда, шькьрийа Хвӱ жь Хвӱде ани, кӱркьр да ван. ³¹ Һьнге ч'ӱвед ван вӱбун, Ӳв нас кьрьн у Ӳв бӱр ч'ӱве ван бӱтавӱбу. ³² Вана Һӱвр'а гот: «Лӱма, гава Ӳви р'ӱда мӱр'а хӱбӱр дьда у ньвисар мӱр'а шьровӱдькьрьн, агьр дьле мӱ дьк'ӱт». ³³ Ӳв we гаве р'абун вӱгӱр'ийанӱ Оршӱлиме у Һӱр йанздӱһ т'ӱви йед майин щь-

вийайи дитьн, ³⁴ готьн: «Р'асти Хӱдан сах буйӱ у ШьмҺ'унва хӱйа буйӱ!» ³⁵ Паше ван Һӱр дӱйа гьли кьр, кӱ чава р'ӱда р'асти Ви Һатьн у чахе Ви нан кӱркьр, Ӳв нас кьрьн.

Иса Хвӱ нишани шагьртед Хвӱ дькӱ

(Матта 28:16-20; Марґос 16:14-18; Йух'ӱнна 20:19-23; К'аред Шандийа 1:6-8)

³⁶ Вана Һе бона ве йӱке хӱбӱр дьда, Иса нава ванда сӱкьни у ванр'а гот: «Ӳ'дьялайи вӱр'а». ³⁷ Ӳвана жь тьрса бьздийан у ван т'ьре хӱйалӱки^ф дьбиньн. ³⁸ Ле Ӳви ванр'а гот: «Һун чьма шашмайи манӱ у дӱдьли нӱ? ³⁹ Ава ль дӱст у п'ийед Мьн бьньҺер'ьн, кӱ Ӳз Хвӱха мӱ. У дӱсте хвӱ бьдьнӱ Мьн у бьбиньн, чьмки гошт у Һӱстуйед р'ӱһ' т'ӱнӱнӱ, чава кӱ Һун дьбиньн йед Мьн Һӱнӱ». ⁴⁰ Гава ӱв йӱк гот, дӱст у п'ийед Хвӱ нишани ван кьрьн. ⁴¹ У Һе жь шабуна бавӱр нӱдькьрьн, Һ'ӱйр-Һ'ӱжмӱк'ар мабун, Ӳви ванр'а гот: «Qӱт тьштӱки хварьне ль шӱм вӱ Һӱйӱ?» ⁴² Вана чити мӱсйе пьжанди да Ви*.

* ^{24:42} Нав Һьнӱк дӱстньвисарада ӱв жи Һӱйӱ: «У мьрт'оха Һьнгьв».

43 Эви һылда ль бәр ч'э'ве ван хвар 44 у ванар'а гот: «Эв бун әв готьнед кӧ гава Эз т'эви вә бум, Мьн вәр'а готьбун: «Гәрәке һәр тыштед кӧ бона Мьн Қануна Муса, һвисаред п'ехәмбәра у Зәбурада^ф һвисар бун бһатана сери». 45 Һнге фә'ме ван вәкър, кӧ һвисара фә'м бькьн. 46 У ванр'а гот: «Ава һвисар ә, кӧ Мәсиһ гәрәке щәфа бьк'ышинә у р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абә 47 у жь Оршәлиме гьрти бь наве Ви т'обәйи у бахшандьна гӧна нав һ'әму мьләтада we бе данна-синкьрьне. 48 У һун ьн шә'дед

ван һ'әму тышта. 49 У ва Эзе созе Баве Хвә вәр'а бышиньм. Оршәлимеда бьминьн, һ'әта һун қәвате жь жор бьстиньн».

Жорһьлатьна Иса

(Марқос 16:19-20;

К'аред Шандийа 1:9-11)

50 У әв һ'әта Бәйтанийае бьрьн, дәсте Хвә бьльнд кьр, дӧа ван кьр. 51 У һе дӧа дькьр, жь ван қәтийа, бәрбь ә'змен һатә һьлатьне. 52 Шагьрта жи сәре хвә бәр Ви дани, бь әшқ у ша вәгәр'ийанә Оршәлиме. 53 У һәр гав п'арьстгәһеда бун, пәсьне Хвәде дьдан.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЙУН'ЭННА

Пешготын

Ль гора фькьра гэлэк зана, ньвиск'аре ве к'ьтебе хьлазийа сэдсалийа пешьнда эва сэрпхатийа ньвисийэ. Ньвиск'ар хвэха наве хвэ к'ьтебеда надэ. Ле те фэ'мкьрьне, кө ньвиск'ар йэк жь һэр донздәһ шагьртед^ф Иса^ф буйэ, ава готи Йун'әннайе^ф көр'е Зэбәди. Иса һынге гази ви кьр, гава эв һе мә'сигьр бу (Мәтта 4:21; Марқос 1:19; Луца 5:10). Өса жи те фэ'мкьрьне, кө Йун'әнна эв шагьрт бу, бона к'ижани кө аһа ньвисар э: «Шагьрте кө Иса же һ'ыз дькьр» (Йун'әнна 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20, 24).

Йун'әнна сэр пьрса жийина^ф һ'эта-һ'этайе дьсәкьнэ, к'ижани кө мәрвь^ф дькарэ бьстинэ. Бәле Йун'әнна дьньвисэ кө мәрэме ве ньвисаре эв э, вәки хвэндэван бавәр бькә, кө Иса йә Хьлазкьре^ф создайи, Көр'е^ф Хвәде у пе ве бавәрийе^ф жийина һ'эта-һ'этайе бьстинэ (20:31).

«Мьзгинийа^ф ль гора Йун'әнна» һьндава һәр се Мьзгинийед майинда (йа Мәтта, Марқос у Луца) тьһәрәки дьн бәрч'э'в дьбә. Ве Мьзгинийеда хвэндэван р'асти чәнд қәвьмандьна тен, йед кө мьзгиндаред^ф майин ньвисаред хвәда нәданә к'ьфше. Мәсәлә: дә'вата Қанайеда, хәбәрдана Исайә т'әви Никодемо, к'өльфәта^ф самәри^ф, қәншбуна йе Бәйтһастайеда у йе жь зькмакийеда кор, өса жи сахкьрьна Лазаре мьри. Мьзгиндаред майин Мәтта, Марқос у Луца гәләки ль сәр кьред Исайә Щәлиледа^ф дьсәкьньн, ле Йун'әнна ль сәр кьред Оршәлимеда^ф дьсәкьнэ. Өса жи к'ьтебеда чәнд шара эв готын һәнә: «Эз ым фьлан тышт йан беван тышт» у гәләк жь ван готьна жи бь нишанед (к'әрәмәтед) Исава гьредайи нә. Мәсәлә, Эв дәрһәқа Хвәда аһа дьбежә: «Эз ым нане жийине» (6:35), «Эз ым р'онайа дьнйайе» (8:12), «Эз ым дәрә пез» (10:7), «Эз

ьм шьване қәнш» (10:11), «Эз ьм р'абун у жийин» (11:25), «Эз ьм р'е, р'асти у жийин» (14:6) у «Эз ьм к'ола тьрийейә р'аст» (15:1).

Мьзгиндаред майин хинкьрна Иса бь мәсәла дьбежьн, ле Йуһ'әнна ашкәрә бона һәләқәтийа Исайә т'әви Баве^ф Хвә Хвәде дьбежә. Ӧса жи Иса наве Хвәдетийе бона Хвә бь к'ар тинә: «ЭЗ ЭҰ ЫМ» (8:24, 28; 13:19) у «ЭЗ ҺӘМӘ» (8:58).

К'ьтеб бәлайи сәр чәнд п'ара дьбә. Пешготьна хвәда Йуһ'әнна дьньвисә кӧ Хәбәра Хвәдейә һ'әта-һ'әтайе у Иса йәк ьн.

П'ара к'ьтебийә пешьн жь сәре 2-а һ'әта 11-а бона гәләк к'әрәмәта дьбежә у әҰ һ'әму жи ә'йан дькьн кӧ Иса Мәсиһ^ф ә, ӘҰ Хьлазкьре создайи йә у Кӧр'е Хвәде йә. ӘҰ п'ара к'ьтебе дәрһәқа ван мәрьвада дьбежә, йед кӧ бавәрийа хвә Иса анин бунә пәйчуйед Ұи, ле һ'әрче майин мьқаibly Ұи сәкьнин у нәхвәстьн Ұи бавәр бькьн.

П'ара дӧда жь сәре 13-а һ'әта 17-а дьбежә, кӧ Иса бәри гьртьн у хачбуна^ф Хвә т'әви шагьрта чаҰа пьсмам хәбәр дьдә, кӧ ван бьшьдинә.

П'ара сьсийада жи жь сәре 18-а һ'әта 21-е дәрһәқа гьртьн, хачбун, мьрьн, жь мьрьн-р'абуне у жорһьлатьна Ұида дьбежә.

К'ьтеба Мьзгинийа Йуһ'әнна дьдә к'ьфше кӧ Иса «Хәбәра Хвәде» йә, кӧ бь бәдәни һат наҰа мәда һеҰьри. ӘҰ ә Хьлазкьре дьнйайе (4:42), Р'онайийа кӧ һ'әму мәрьва р'онайи дькә (1:9), ӘҰ Хвәха нишана һ'ьзкьрна Хвәде йә, һьндаҰа һ'әму мәрьвед дьнйайеда (3:16). Йуһ'әнна дина хвә дьдә сәр даннасини у фькьра Иса, бь к'ижана Хвәдетийа Иса у гәләк р'астийед дьн ә'йан дьбьн. НаҰа даннасинийед Исада фькьра мерьв дьчә сәр ван хәбәра, йед кӧ һәр р'ож тенә бьк'аранине, ле Иса әҰ чаҰа нишанед сӧр' наҰа р'астийа р'ӧһ'анида данә хәбәте, кӧ йәк бькарьбә фә'м бькә. АҰа мәсәлә: нан, ав, р'онайи, шьван, пәз, бахчә у тьштед майин.

Сәрәщәма фькьра к'ьтебе

Пешготьн (1:1-18)

Йуһ'әннайе^ф ньхӧмдар^ф у шагьртед Исайә пешьн (1:19-51)

Шьхӧлед Исайә ль дор-бәре ч'әме Урдӧне у наҰ Шәлиле
(2:1-12:50)

Иса хатьре Хвэ жь шагьртед Хвэ дьхвазэ, дьл дьдэ ль бэр
ван у бона ван дѳа дькэ (13:1–17:26)

Гьртън, диванкьрън, хачкьрън у дѳфьнкьръна^ф Иса (18:1–19:42)
Р'абунэ Исайэ жь мьрьне у хѳйабунэ Ви (20:1–31)

Пашготън: Хѳйабунэкэ дьн Шѳлиледа (21:1–25)

**Пешготъна Йуъ'энна:
Дѳстпобунэда Хѳбэр хѳбу**

1 ¹Дѳстпобунэда Хѳбэр хѳбу.
Хѳбэр т'эви Хвѳде бу у Хѳбэр
Хвѳха Хвѳде бу. ²Эв дѳстпобу-
нэда т'эви Хвѳде бу. ³Һэр тышт
бь Ви э'фьрин у бейи Ви т'ѳ
тышт нѳдѳэьми, чь кѳ дѳэьми.
⁴Канийа жийине Эв бу у жийин
жи р'онайа мѳрва^ф бу. ⁵Р'она-
йи тѳристанийеда шѳвѳ дьдѳ
у тѳристанийе Пе нькарьбуѳя.

⁶Мѳрвѳки жь алиие Хвѳеда
шанди хѳбу, кѳ наве ви Йуъ'эн-
на^ф бу. ⁷Эв бона шѳ'дѳтийе хат,
вѳки бона Р'онайе шѳ'дѳтийе
бьдѳ, кѳ һ'ѳму пе ви бавѳр бь-
кьн. ⁸Эв хвѳха нѳ эв Р'онайи
бу, ле эв хат кѳ шѳ'дѳтийа Р'о-
найе бьдѳ. ⁹Р'онайа р'аст Эв э,
к'ижан кѳ те дьнйаѳе у һ'ѳму
мѳрва р'онайи дькѳ. ¹⁰Эв дьн-

йаѳеда бу у дьнйа пе Ви э'фьри,
ле дьнйаѳе Эв нас нѳкьр. ¹¹Эв
хатѳ сѳр вѳре Хвѳ, ле шьмѳ'та
Ви Эв дѳбул нѳкьр. ¹²Ле эвед
кѳ Эв дѳбул кьрън у бавѳрийа^ф
хвѳ наве Ви анин, Эви да, кѳ
хѳдйиа ван хѳбѳ бьбьнѳ зар'ед
Хвѳде. ¹³Эвана нѳ жь хуне, нѳ
жь хвѳстьна бѳдѳне у нѳ жи жь
хвѳстьна мѳрвѳѳе бунѳ, ле эв
жь Хвѳде бунѳ.

¹⁴У Хѳбэр бу хун у гошт, бь
к'ѳрѳм^ф у р'астийеѳа т'ъжи нав
мѳда коне Хвѳ дани. Мѳ р'у-
мѳта Ви дит, эв р'умѳта Кѳр'ѳ
Бавѳѳи^ф тайе т'ѳне. ¹⁵Йуъ'энна
бона Ви шѳ'дѳти да у бь дѳн-
гѳки бьльнд гот: «Эѳа йѳ, бона
К'ижани мьн готьбу: «Эѳе кѳ
пѳй мьн те Эв сѳр мьнр'а йѳ,
чьмки Эв бѳри мьн хѳбу». ¹⁶Мѳ
һ'ѳмуѳа жь т'ѳр-т'ъжийа Ви
к'ѳрѳм сѳр к'ѳрѳмеда станд*.

* 1:16 Аһа жи те фѳ'мкьръне: «К'ѳрѳм жь бѳр к'ѳрѳмеѳа станд», аѳа готи
к'ѳрѳма Пѳймана^ф Нуйѳ Иса^ф Мѳсѳһ^ф шийе к'ѳрѳма Пѳймана^ф Кѳвьнѳ
ч'ийаѳе Синаѳе^ф гьртиѳе. Һьнѳк жи фѳ'м дькьн, кѳ жь к'ѳрѳма Иса,
к'ѳрѳм э'мьре бавѳрмѳндада хѳйѳ у һѳ зѳдѳ дьбѳ.

17 Чъмки Қанун бь дэсте Муса^ф һатә дайине, к'эрәм у р'асти бь дэсте Иса^ф Мәсиһ^ф. 18 Т'ө кәси т'ө шар Хвәде нәдитийә, ле Йе Тайе Т'әнейи кә хут Хвәде йә* у һ'әмеза Баведа йә, Әви Әв да ә'йанкьрне.

**Шә'дәтиә Йуһ'әннайә
нхөмдар^ф**

(*Мәтта 3:1-12; Марқос 1:1-8;
Луқа 3:15-17*)

19 Әв бу Шә'дәтиә Йуһ'әнна: Гава шьһуйа^ф жь Оршәлиме^ф к'аһин^ф у леви^ф шандьн, вәки жь Йуһ'әнна бьпьрсьн, кә әв к'и йә, Йуһ'әнна һьлда сәр хвә, 20 инк'ар^ф нәкьр у ашкәрә гот: «Әз нә Мәсиһ мә». 21 Вана же пьрси: «Ле тә к'и йи? Елийас^ф и?»* Әви гот: «На». «Әв п'ехәмбәрә^{ф**} создайи йи?» Шаб да: «На». 22 Ынге жер'а готьн: «Дә бежә, тә к'и йи, вәки әм шабәке ванр'а бьбьн, йед кә әм шандьнә. Тә

бона хвә чь дьбежи?» 23 Әви гот: «Әз әв дәнг ьм кә бәр'ийеда^ф дькәгази: <Р'ийа Хөдан^ф р'аст бькьн!>* чава кә Ишайа^ф п'ехәмбәр готийә». 24 Әвед кә һатьбунә шандьне жь ферьсийа^ф бун. 25 Вана же пьрси: «Ле иди чьма дьньхөмини^ф, һәгәр тә нә Мәсиһ и, нә Елийас у нә жи п'ехәмбәр?» 26 Йуһ'әнна ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз бь аве дьньхөминьм, ле Йәк нав вәда һәйә, кә һун Ви нас накьн. 27 Әв ә, Йе кә пәй мьнте, кә әз нә һежа мә, вәки бәне чарьхед Ви жи вәкьм». 28 Әв һ'әму ль ви бәри Урдөне, ль Бәйтанийәе, ви шийе кә Йуһ'әнна ль вьр дьньхөманд қәвьмин.

Бәрхе Хвәде

29 Р'ожа дьне Йуһ'әнна дит кә Иса бәрбь ви те, әви гот: «Ва йә! Бәрхе Хвәде, Йе кә гөнед дьнийәе һьлдьдә! 30 Әв ә бо-

* 1:18 Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда аһа йә: «Йе Бешьрики-Бәһәвал кә һ'әмеза Баведа йә». Нав һьнәк дәстньвисаред дьнда жи аһа йә: «Көр'е Бешьрики-Бәһәвал кә һ'әмеза Баведа йә».

* 1:21 Малахи 4:5.

** 1:21 Гәләк шьһуйа^ф ль һивийа п'ехәмбәрәки бун, йәки мина Муса йан жи йәки жь ви қәваттър, кә we бьһата вәхте һатьна Мәсиһ ә'лам бькьра (Қануна Дөшари 18:15, 18; Йуһ'әнна 6:14; 7:40).

* 1:23 Ишайа 40:3.

на К'ижани мьн готьбу: «Пэй мьнр'а Йэке бе, кӧ сэр мьнр'а йэ, чьмки Эw бэри мьн һэбу». ³¹ Мьн нъзаньбу Эw к'и йэ, ле эз һатъмэ бь аве дьньхӧминьм, wэки Wi Исраелева^ф бьдьмэ э'йанкьрьне».

³² Йуһ'энна эва шэ'дэтиа да у гот: «Мьн дит кӧ Р'ӧһ' жь э'змен мина кэвоткэке һат сэр Wi дани у ма. ³³ Мьн нъзаньбу Эw к'и йэ, ле Эwe кӧ эз шандьм, кӧ бь аве бьньхӧминьм, мьнр'а гот: «Тӧ к'ижани бьбини кӧ р'ӧһ' те сэр датинэ у дьминэ, Эw э кӧ бь Р'ӧһ'е^ф Пироз дьньхӧминэ». ³⁴ Мьн жи дит у шэ'дэти да кӧ Эв э Кӧр'е^ф Хwэде».

Шагьртед^ф пешийе

³⁵ Р'ожа дьне Йуһ'энна диса т'эви дӧ шагьртед^ф хwэ сэкьни бу. ³⁶ Дит кӧ Иса wьрар'а дэрбаз дьбэ, гот: «Ва йэ Бэрхе Хwэде!» ³⁷ Эв йэк кӧ бьһистьн, һэр дӧ шагьрт пэй Иса чун. ³⁸ Иса ль пышт Хwэва вэгэр'ийа удит кӧ wана дайэ пэй Wi тен, wанр'а гот: «һун чь дьхwазьн?» Wана

жер'а гот: «Р'абби», кӧ те фэ'м-кьрьне: «Дэрсдар^ф», «Тӧ ль к'ӧ дэре дьмини?» ³⁹ Эwi wанр'а гот: «Wэрьн һуне бьбиньн». Wана чу у дит кӧ Эw ль к'ӧ дьминэ. Иди сьһ'эт незики чара бу у we р'оже эw ль щэм Wi ман.

⁴⁰ Жь wан һэр дӧйа, йед кӧ жь Йуһ'энна бьһистьн у пэй Иса чун, йэк Эндраwьсе бьре Шьмһ'ун-Пэтрус бу. ⁴¹ Эwi пер'а-пер'а бьре хwэ Шьмһ'ун^ф дит у жер'а гот: «Мэ Мэсиһ' дит», кӧ те фэ'мкьрьне: «Йе К'ьфшкьри»*. ⁴² Wi эw ани щэм Иса. Иса ль Шьмһ'ун ньһер'и у готе: «Тӧ, Шьмһ'уне кӧр'е Йуһ'энна, те Кифас бейи готьне» (ава готи «Пэтрус^ф», кӧ те фэ'мкьрьне: «Qэйа»).

Иса гази Филипо у Натанийел дькэ

⁴³ Р'ожа дьне Иса цьрар кьр кӧ һэр'э Щэлиле^ф. Wi Филипо дит у жер'а гот: «Пэй мьн wэрэ!» ⁴⁴ Филипо жь Бэйтсайдае бу, жь бажаре Эндраwьс у Пэтрус. ⁴⁵ Филипо чу Натанийел дит у

* 1:41 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «ХРИСТОС». «ХРИСТОС» бь зьмане йунани те фэ'мкьрьне: «Йе К'ьфшкьри», «Йе Бьжарти^ф» у «Йе Р'ункьри^ф».

жер'а гот: «Мә Әw дит, бона к'ижани Муса Qанунеда у п'е-хәмбәра жи нъвисаред хwәда сальхе Wi дабун, Исайте Көр'е Усьве^ф жь Ньсрәте». ⁴⁶ Натанйел же пьрси: «Qәт дьбә кӧ тыштәки п'ак жь Ньсрәте дәрк'әвә?» Филипо жер'а гот: «Wәрә у бьбинә!» ⁴⁷ Гава Иса дит кӧ Натанйел бәрбь Wi те, дәрһәqа вида гот: «Ва йә исаелики һәқи-һ'әлал кӧ дьле вида мьхәнәти т'ӧнә». ⁴⁸ Натанйел же пьрси: «Чава мьн нас дьки?» Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һе Филипо гази тә нәкьрьбу, гава кӧ тӧ ль бьне дара һежире р'уньшти буйи, Мьн тӧ дити». ⁴⁹ Натанйел жер'а гот: «Дәрсдар, Тӧ Кӧр'е Хwәде йи! Тӧ П'адше Исаеле йи!» ⁵⁰ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Тӧ бона ве йәке бавәр дьки, вәки Мьн тәр'а гот: «Мьн тӧ ль бьне дара һежире дити?» Те тыштед жь ве мәстър бьбини». ⁵¹ У жер'а гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, һуне бьбиньн ә'зман вәбуйә у мьл-йак'әтед^ф Хwәде чава жь сәр Кӧр'е^ф Мерьв һьлдк'ьшьн, пәйа дьбьн»*.

Дә'wата ль гӧнде Qанайа Щәлиле

2 ¹ Дӧ р'ожа шунда бажаре Qанайа Щәлиледа дә'-wатәк һәбу. Дийа Иса жи ль we дәре бу, ² Иса у шагьртед Wi жи бона дә'wате һатьбунә т'әглифкьрьне. ³ Гава кемаси к'әтә шәраве, дийа Иса жер'а гот: «Шәрәва ван нәма». ⁴ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Ә'вде, чи тә Мьн к'әтийә? Һе нә wәхте Мьн ә». ⁵ Дийа Wi бәрдәсти-йар'а гот: «Чь кӧ wәр'а бежә, бькьн». ⁶ У шәш к'упед кәвьри һәбун, кӧ ль гора ә'дәтед щь-һуйа бона шуштьн-вәшуштьна вана ль wьр данибун. Жь вана һәр йәки жь һ'әйште һ'әта сәд бист литър ав һьлдьда. ⁷ Иса ванр'а гот: «Ван к'упа т'ьжи ав кьн». У вана жи левар'а дагьрт. ⁸ Паше ванар'а гот: «Ньһа һьнәки дагьрьн, бьбьн бьдьнә сәрдә'wати». Әвана жи әw бьр. ⁹ Гава сәрдә'wати жь we ава кӧ бьбу шәрәв тә'м кьр, ви те дәрнәхьст кӧ әw жь к'ӧ һат, ле бәрдәстийед кӧ ав к'ьшандьбун заньбун. Сәрдә'-wати гази зә'ве кьр ¹⁰ у жер'а

* 1:51 Дәстпәбун 28:12.

гот: «Һәр кәс пешийе шәрава хвәйә р'ынд датинә сәр т'эхтә у паше гава вәхвари нә, әв йа нәр'ынд дәрдыхә. Ле тә шәрава р'ынд һ'эта ньһа хвәй кьрийә».

¹¹ Әва нишана Исайә пешьн бу, кә Ви Қанайа Шәлиледи кьр. Бь ви авайи Әви р'умәта Хвә да хөйакьрыне у шагьртед Ви бавәрийа хвә Ви анин.

¹² Пәй ве йәкер'а, Иса т'әви дийа Хвә, бьред Хвә у шагьртед Хвә чу Кәфәрнаһуме, ле гәләк р'ожа Әв ль we дәре нәман.

Иса п'арьстгәһе^ф

пацьж дыкә

(*Матта 21:12-13;*

Марқос 11:15-17; Лука 19:45-46)

¹³ Щәжьна^ф щьһуйайә Дәр-базбуне незик бу, Иса һәвраз чу Оршәлиме. ¹⁴ П'арьстгәһеда^ф Әви йед кә дәвар, пәз у кә-вотк дьфьротьн, өса жи йед п'әрэгөһер' р'уньшти дитьн.

¹⁵ Дә ижар Ви жь бәна қамчик чекьр, һ'әму жь п'арьстгәһе пәз у дәваред ванва дәрхьс-тьн, п'әред п'әрэгөһер'а р'етьн у т'эхтед ван вәлгәр'андьн.

¹⁶ Кәвоткфьрошар'а гот: «Вана жь ве дәре һьлдьн! Иди мала

Баве Мьн нәкьнә базаргәһ!»

¹⁷ Һатә бира шагьртед Ви кә аһа һатийә ньвисаре: «Хирәта һьндава мала Тәда агьр Мьн дьхә»*. ¹⁸ Һьнге щьһуйа же пьрси: «Те чь нишане нишани мә ки, кә һ'өкөме Тә һәйә ван тышта бьки?» ¹⁹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Ве п'арьстгәһе һьлшиньн, Әзе нава се р'ожада р'акьм». ²⁰ Һьнге щьһуйа жер'а гот: «Нава чьл шәш салада әва п'арьстгәһа һатийә чекьрыне. Чава Те we нава се р'ожада р'аки?» ²¹ Ле Иса дәрһәқа п'арьстгәһа бәдәна Хвәда хәбәр дыда. ²² Пәйр'а гава Әв жь мьрыне р'абу, шагьрта әв готьна Ви ани бира хвә у вана әв ньвисар у готьна Иса бавәр кьрын.

Дьле^ф һәр мәрви

Исава ә'йан ә

²³ Ава гава кә Иса Щәжьна Дәрбазбунеди ль Оршәлиме бу, гәләка әв нишанед кә Ви дыкьрын дитьн, бавәрийа хвә наве Ви анин. ²⁴ Ле Иса бавәрийа Хвә ль ван нәдани, чьмки дьле^ф һ'әму мәрва Вива ә'йан бу. ²⁵ Нә һ'әвшә бу,

* ^{2:17} Зәбур 69:9.

кө йәки һындава мәрвәкида шә'дәти быда, чьмки **Wi** дьле мәрвә заньбу.

Иса у Никодемо

3 ¹ Жь ферьсийа мәрвәк һәбу, наве ви Никодемо, кө сәрәкәки шьһуйа бу. ² Эва шәв һатә щәм Иса у жер'а гот: «Мамоста, әм заньн кө Тө жь Хвәдеда чава дәрсдар һатийи, чьмки әв нишанед кө Тө дьки, һәгәр Хвәде нә пер'а бә, т'ө кәс нькарә бькә».

³ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Эз р'аст бе хельф тәр'а дьбежъм, һәгәр мәрвәк диса ну нәбә*, әв нькарә П'адшатийа^ф Хвәде бьбинә». ⁴ Никодемо же пьрси: «Мәрв кө иди мэзын буйә, әв чава дькарә диса ну бьбә? Қәт дьбә кө әв шарәкә дьн бьк'әвә зьке дийа хвә у жь дийа хвә диса бьбә?» ⁵ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Эз р'аст бе хельф тәр'а дьбежъм, һ'әта кө мәрв жь аве у Р'өһ' нәбә, әв нькарә бьк'әвә П'адшатийа Хвәде. ⁶ Йе кө жь бәдәне дьбә бәдән ә, йе кө жь Р'өһ' дьбә

р'өһ' ә. ⁷ Тө ә'щәбмайи нәминә кө Мьн тәр'а гот: Гәрәке һун диса ну бьбьн*. ⁸ Ба* ль к'ө дәрә дьхвәзә р'адьбә. Тө дәнге ви дьбьһейи, ле ньзани әв жь к'ө те у к'ода дьчә. Һәр кәсе кө жь Р'өһ'* дьбә жи өса йә».

⁹ Никодемо же пьрси: «Әв чава дьбә?» ¹⁰ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Тө дәрсдарә Исраеле йи у һе ван йәка ньзани? ¹¹ Эз р'аст бе хельф тәр'а дьбежъм, тыште кө әм заньн ве дьбежьн, тыште кө мә дитийә шә'дәтийа ве дьдьн. Ле бәле һун шә'дәтийа мә қәбул накьн. ¹² Һәгәр Эз дәрһәқа тыштед ль ве дьнеда вәр'а дьбежъм һун бавәр накьн, ле вәки дәрһәқа тыштед ль ә'змана бежъм, һуне чава бавәр бькьн? ¹³ Кәсәк һьлнәк'ьшийайә ә'змен, пештьри Әви кө жь ә'змен пәйа бу, Көр'е Мервь. ¹⁴ Чава кө Муса бәр'ийеда^ф мәр' бьльнд кьр, өса жи гәрәке Көр'е Мервь бе бьльндкьрьне, ¹⁵ вәки һәр кәсе кө бавәрийа хвә **Wi** бинә, жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәбә.

* 3:3 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һәгәр мәрвәк жь жор нәбә».

* 3:7 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Гәрәке һун жь жор бьбьн».

* 3:8 Бь зьманед йунани у ибрани^ф хәбәра «Ба» у «Р'өһ'» йәк ьн.

¹⁶ Чьмки Хвәде öса дьнйа һ'ыз кър, кö Көр'е^ф Хвәйи тайе т'эне бәрва да, вәки һәр кәсе кö бавәрийа хвә Ви бинә онда нәбә, ле жийина вийә һ'ә-та-һ'этайе һәбә. ¹⁷ Чьмки Хвәде Көр'е Хвә нәшандә дьнйайе, кö дивана дьне бькә, ле вәки дьнйа пе Ви хьлаз^ф бә. ¹⁸ Йе кö бавәрийа хвә Ви бинә, дивана ви набә, ле әве кö бавәрайи хвә Ви найнә, иди дивана ви буйә жи, чьмки әви бавәрийа хвә наве Көр'е Хвәдеи тайе т'эне нәани. ¹⁹ Диван бь ви авайи дьбә: Р'онайи һатә дьнйайе, ле мәрыва тәристани жь р'онайе зедәтър һ'ыз кър, чьмки кьред ван хьраби бун. ²⁰ Һәр кәсе кö хьрабийе дькә, р'онайи бәр ч'ә'ва р'әш ә. Әв хвә ль р'онайе нагрә, вәки кьрьнед ви хöйа нәбьн. ²¹ Ле әве кö р'астийе дькә, әв хвә ль р'онайе дьгрә, вәки ә'йан бә, кö кьред ви Хвәдеда һать-нә кьрьне».

Иса у Йуһ'әннайе ньхөмдар^ф

²² Пәй ве йәкер'а Иса у шагьр-тед Ви чунә қәза Шьһустане^ф. Иса ль ве дәре т'әви ван дьма у дьньхөманд. ²³ Йуһ'әнна жи ль Ә'йнона незики Салиме

дьньхөманд, чьмки ав ль вьр гәләк бу. Мәрыв дьһатьнә ве дәре у дьньхөмин. ²⁴ Йуһ'әнна һе нәавитьбунә кәле.

²⁵ Һьнге нав шагьртед Йу-һ'әнна у шьһукида ль сәр пьрса ә'дәтед шуштьн-вәшуштьне дә'w пешда һат. ²⁶ Әв шагьрт чунә шәм Йуһ'әнна у жер'а готьн: «Дәрсдар, Әви кö ль ви бәри ч'әме Урдөне т'әви тә бу у тә бона Ви шә'дәти да, ва Әв Хвәха дьньхөминә у һ'әму дьчьнә шәм Ви».

²⁷ Йуһ'әнна шаб да у гот: «Мәрывәк нькарә тыштәки һьлдә сәр хвә, һәгәр әв жь ә'змен жер'а нәһатьбә дайине. ²⁸ Һун хвәха шә'дед мьн ьн, кö мьн готийә: «Әз нә Мәсиһ ьм, ле йе ль пешийа Ви шанди мә». ²⁹ Бук бона к'е бә зә'ва әв хвәха йә. Ле чава дәстәбьраке зә'ве сәкьни бона ви дьбьһе у бь дәнге ви ша дьбә, öса жи ньһа дьле мьн шабунева т'ьжи бу. ³⁰ Әв гәрәке мәзын бә, ле әз бьч'ук бьм.

Йе кö жь ә'змана те

³¹ Әве кö жь жор һатийә, Әв сәр һ'әмуяр'а йә. Әве кö жь ве дьне йә, әв йе ве дьне йә у әв жь ве дьне хәбәр дьдә. Ле

Әwe кө жь ә'змен һатийә, Әw сәр һ'әмуяр'а йә. ³² Wi чь дит у чь бьһист бона we йәке шә'дәтийе дьдә, ле т'ө кәс шә'дәтийа Wi қәбул накә. ³³ Йе кө шә'дәтийа Wi қәбул дькә, әw мак дькә кө Хwәде р'аст ә. ³⁴ Әwe кө Хwәде шандийә Әw готьнед Хwәде дьбежә, чьмки Хwәде Р'өһ' бе чап дьдә Wi. ³⁵ Бав Көр' һ'ыз дькә у һәр тьшт дайә дәсте Wi. ³⁶ Әwe кө баwәрийа хwә Көр' тинә, жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. Әwe кө гөр'а^ф Көр' накә, әw жийине набинә, ле хәзәба Хwәде ль сәр wi дьминә».

**Ава жийина^ф һ'әта-һ'әтайе
у һ'әбандьна бь р'өһ'
у р'астийе**

4 ¹Ферьсийа бьһист кө Иса жь Йуһ'әнна зедәтър шагьрта дьшьвинә у бь аве дьньхөминә, ² ле р'аст Иса Хwәха нәдньхөманд, ле шагьртед Wi дьньхөмандьн. ³ Ынге Иса кө ве йәке пе һ'әсийа, Әwi Щьһустан һьшт у диса чу Щәлиле. ⁴ Өса қәwьми кө гәрәке Әw Самәрийаер'а^ф дәрбаз бьбуя.

⁵ Әw һатә бажарәки Самәрийае кө наве wi Сухар бу. Әw дәр незики wi ә'рди бу, кө Ақуб^ф дабу көр'е хwә Усьв^ф. ⁶ Бира Ақуб ль we дәрә бу. Иса өса жь р'еwитийе wәстийайи, ль к'еләка^ф бире р'уньшт. Иди р'ож нивро бу.

⁷ К'өлфәтәкә самәри^ф һат кө аве бьк'ьшинә. Иса wer'а гот: «Авәке бьдә Мьн, Әз вәхwьм». ⁸ Шагьртед Wi жи чубунә бажер, кө хөрәк бьк'ьр'ьн. ⁹ We к'өлфәта^ф самәри жер'а гот: «Тө шьһу йи у әз жи к'өлфәтәкә самәри мә. Тө чава жь мьн аве дьхwази?» Чьмки т'ө һәләқәтийа шьһуяа т'әви самәрийа т'өнәбу*. ¹⁰ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәгәр тә дайина Хwәде бьзаньбуя у бьзаньби К'и йә кө тәр'а дьбежә: «Авәке бьдә Мьн Әз вәхwьм», тәйе жь Wi ав бьхwәста у Әwi we ава жийине бьдә тә». ¹¹ К'өлфәте жер'а гот: «Әз хөлам, тьштәки Тәйи кө Тө пе аве бьк'ьшини т'өнә у бир жи к'ур ә! Дә ижар Те ава жийине жь к'ө дәрә бини? ¹² Чьма Тө жь баве мә Ақуб мәстър и, йе кө әва бира дайә

* ^{4:9} Аһа те фә'мкьрьне, әw дәрданед^ф кө самәрийа дьданә хәбате шьһуяа әw һ'әрам^ф һ'әсаб дькьрын.

мә у жь ве әви, зар'ед ви, пәз у дәваред ви же вәхварьнә?»¹³ Иса шаба ве да у готе: «Һәр кәсе кә жь ве аве вәхвә, әве диса т'и бә. ¹⁴ Ле әве кә жь ве аве вәхвә, йа кә Әз бьдьме, әве т'ө шар т'и нәбә. Бәле әв ава кә Әзе бьдьмә ви, ве дьле вида бьбә каникә аве, кә ве бона жийина һ'әта-һ'әтайе^ф бьлқ бьдә». ¹⁵ К'өлфәте жер'а гот: «Әз хөлам, дә бьдә мьн ве аве, кә әз иди т'и нәбьм у нәйем жь вьр аве нәк'ьшиньм».

¹⁶ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр'ә гази мере хвә кә у вәрә вьра». ¹⁷ К'өлфәте шаба Ви да у гот: «Мере мьн т'өнә». Иса жер'а гот: «Тә р'аст гот: «Мере мьн т'өнә», ¹⁸ чьмки пенщ меред тә һәбунә у йе кә ньһа жи тә пер'а йи нә мере тә йә. Тә әв йәка р'аст гот». ¹⁹ К'өлфәте жер'а гот: «Әз хөлам, әз дьбиньм Тө п'ехәмбәр и. ²⁰ Кал у бавед мә ль сәре ви ч'ийайи Хвәде һ'әбандьнә, ле һун дьбежьн щийе Хвәде һ'әбандьне гәрәке ль Оршәлиме бә». ²¹ Иса жер'а гот: «Ә'вде,

Мьн бавәр бькә, вәхте бе, кә һуне нә ль ви ч'ийайи у нә жи ль Оршәлиме Баве бьһ'әбиньн. ²² Һун самәри Ви дьһ'әбиньн, К'ижани кә һун нас накьн, ле әм щьһу Ви дьһ'әбиньн, К'ижани әм нас дькьн, чьмки хьлазбун жь щьһуйа те. ²³ Ле бәле вәхте бе, иди пер'а гьһиштийә жи, кә йед р'аст дьһ'әбиньн ве бь Р'өһ' у Р'астийе Баве бьһ'әбиньн, чьмки Бав йед аһа дьһ'әбиньн дьгә-р'ә. ²⁴ Хвәде Р'өһ' ә у йед кә Ви дьһ'әбиньн жи гәрәке бь Р'өһ' у Р'астийе Ви бьһ'әбиньн». ²⁵ К'өлфәте жер'а гот: «Әз заньм кә Мәсиһе^ф бе», (ава готи «Йе К'ьфшкьри»). «Гава Әв бе, Әве дәрһәдә һәр тьштида мәр'а гьли кә».

²⁶ Иса жер'а гот: «ӘЗ ӘВЬМ*, кә т'әви тә хәбәр дьдьм». ²⁷ Сәр хәбәр дана ванда шагьртед Иса һатьн. Әв гәләки ә'щәбмайи ман, кә Ви т'әви к'өлфәте хәбәр дьда, ле кәси нәготе: «Тө чь дьхвази?» йан «бона чь т'әви ве хәбәр дьди?» ²⁸ Һьнге к'өлфәте шер'е хвә һьшт, чу

* ^{4:26} Аһа жи те фә'мкьрьне: «ӘЗ ҺӘМӘ, кә т'әви тә хәбәр дьдьм». Пәймана Кәвьнда «ӘЗ ҺӘМӘ» навәки Хвәде йә (Дәрк'әтын 3:13-14). Шьровәкьрьна ве бьн р'еза Йуһ'әнна 8:58-да бьхуньн.

бажер у шьмә'тер'а гот: ²⁹ «Wэ-рын Wi мәрвыи бьбиньн, Йе кө һ'эму тыштед кө мын бәре кьрьбун мынр'а готын. Гәло Эв ә Мәсир'?» ³⁰ Эw жь бажер дәрк'этын у һатьнә щәм Wi.

³¹ Wi wәхтида шагьртед Wi лава же дькьрын у дьготьне: «Дәрсдар, тыштәки бьхwә!» ³² Ле Эwi ванр'а гот: «Хөрәке Мыни хварьне һәйә, һун нь-заньн». ³³ Шагьрта жь һәвдө пьрси: «Гәло кәсәки жер'а хварьн анийә?»

³⁴ Иса ванр'а гот: «Хварьна Мын әw ә, кө Эз хwәстьна Йе кө Эз шандьмә бькьм у шьхөлед Wi биньмә сери^ф. ³⁵ Чьма һун хwәха набезьн: «Һ'эта нандь-руне^ф һе чар мөһ һәнә»? Ва йә Эз wәр'а дьбежьм, ч'ә'вед хwә вәкьн у дина хwә бьдьнә зәвийа, әw чава зәр бунә, дьругьнер'а һазьр ьн! ³⁶ Йе кө дьдьюр һәфе хwә дьстинә у бона жийина һ'эта-һ'этайе бәр т'оп дькә, wәки йе дьчинә у йе дьдьюр бь һәвр'а ша бьн. ³⁷ Вьра әв готын р'аст ә, кө: «Йәк дьчинә у йәки дьн дьдьюр». ³⁸ Мын һун шандьн кө һун we бьдьюрн, сәр к'ижане һун нәхәбьтинә, һьнәкед дьн хәбьтин у һун ль сәр хәбата ван р'уныштын».

Шьмә'та самәрийе бawәрийа хwә Иса тиньн

³⁹ Гәләк самәрийед жь wi бажари бawәрийа хwә ль Wi анин, бона готьна we к'өлфәте кө дьгот: «Һ'эму тыштед кө мын кьрьбун, Эwi мынр'а готын». ⁴⁰ У гава самәри һатьнә щәм Wi, лава же кьрын, кө Эw ль щәм ван бьминә. Эw жи дө р'ожа ль we дәре ма. ⁴¹ Гәләка бона we хәбәрдана Wi бawәрийа хwә ль Wi анин ⁴² у we к'өлфәтер'а готын: «Әм иди нә кө пе готьна тә бawәр дькьн, ле мә хwәха бьһист у әм заньн кө әв ә р'аст Хьлазкьре^ф дьнйайе».

Иса көр'е қөльхк'арәки қәнш дькә

(Мәтта 8:5-13; Луқа 7:1-10)

⁴³ Пәй ван һәр дө р'ожар'а Иса жь wьр р'абу чу Щәлиле. ⁴⁴ Иса хwәха шә'дәти дабу, кө р'умәта п'ехәмбәр ши-мыск'ә-не wiда т'өнә. ⁴⁵ Гава кө Эw һатә Щәлиле, щәлилийа Эw қәбул кьр, чьмки әвана хwәха жи бона Щәжьна Дәрбазбуне чубунә Оршәлиме у тыштед кө Wi кьрьбун дитьбун.

⁴⁶ Иса диса чу Qанайа Щәлиле, к'идәре ав кьрьбу шәрав. We

дәре қольхк'арәки қәсьре һәбу, кӧ кӧр'е ви ль Кәфәрнаһуме нәхвәш бу. ⁴⁷ Гава әви бьһист кӧ Иса жь Шьһустане һатийә Шәлиле, һатә шәм Ви у лава же кьр, кӧ һәр'ә Кәфәрнаһуме кӧр'е вийи бәртәләф қәнш кә. ⁴⁸ Иса вир'а гот: «Һ'әта кӧ һун нишан у к'әрәмәта нәбиньн, һун т'ӧ шар бавәр накьн». ⁴⁹ Қӧльхк'аре қәсьре жер'а гот: «Әз хӧлам, вәрә әм һәр'ьн, һәла һе кӧр'е мьн нәмьрийә». ⁵⁰ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр'ә, кӧр'е тә сах-сьламәт ә». Ви мәрви жи әв готьна Иса бавәр кьр у чу. ⁵¹ Әв һе нәгьһиштьбу-йе, хӧламед ви пешийа вида һатьн у жер'а готьн: «Кӧр'е тә сах-сьламәт ә». ⁵² Әви жь хӧламед хвә пьрси: «К'ижан сьһ'әтеда әв бәрбь қәншбуне чу?» Вана готә ви: «Дӧһӧ пәй ниврор'а сьһ'әта йәке т'айе же бәр'да». ⁵³ Һьнге баве кӧр'ьк те дәрхьст, кӧ әв ве сьһ'әтеда бу, гава Иса жер'а гот: «Кӧр'е тә сах-сьламәт ә». Бь ви авайи ви у т'әмавийа нәфәред мала ви бавәр кьрьн. ⁵⁴ Әва нишана дӧда бу кӧ Иса кьр, гава Әв жь Шьһустане һатә Шәлиле.

**Нәхвәше си у һ'әйшт сала
қәнш дьбә**

5 ¹ Пәй ве йәкер'а шәжьнәкә шьһуйа һат у Иса һәвраз чу Оршәлиме.

² Ль Оршәлиме, ль бәр дәр-гәһе Пез һ'әвзәк һәбу, кӧ бь ибрани^ф жер'а дьбежьн Бә-йтзат'а, пенш һевангәһед ве һәбун. ³ Ван һевангәһада гәләк нәхвәш п'алдаи бун: Йед кор, шьлушә'т у к'ут. ⁴ Әвана һивийа льһәвк'әтьна аве бун, чьмки шар-шара мьляк'әтәки Хӧдан дьк'әтә аве у ль һәв дь-хьст. У пәй льһәвк'әтьна авер'а, к'е бәри һ'әмуяа бьк'әта аве, әв жь нәхвәшийа хвә қәнш дьбу*. ⁵ Мәрвьәк ль ве дәре һәбу, кӧ нәхвәше си һ'әйшт сала бу. ⁶ Иса гава әв ль вьр п'алдаи дит у заньбу жи кӧ әв зува нәхвәш ә, вир'а гот: «Тӧ дьхвази қәнш би?» ⁷ Йе нәхвәш ле вәгәр'анд у готе: «Әз хӧлам, кәсәки мьн т'ӧнә, вәки гава ав ль һәв дьк'әвә, мьн бавежә һ'әвз. Һ'әта әз һ'ьзи дьдьмә хвә хвә бавежьме, йә-ки дьн бәри мьн хвә давеже». ⁸ Иса жер'а гот: «Р'абә бәр'а хвә

* ^{5:4} Нав дәстньвисаред һәрә қәншда р'еза 4-а т'ӧнә.

һылдә у бьгәр'ә». ⁹ Пер'а-пер'а әв мәрвь қәнш бу, бәр'а хвә һылда у гәр'ийа.

Әв р'ожа^ф шәмийе бу. ¹⁰ Һынге шьһуйа ви мәрвье қәншбуйир'а гот: «Иро шәми йә! Қанун изьне надә кӧ тӧ бәр'а хвә һылди». ¹¹ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «К'е әз қәнш кьрьм Әви мьнр'а гот: «Бәр'а хвә һылдә у бьгәр'ә». ¹² Вана же пьрси: «Әв к'и бу кӧ тәр'а гот: «Бәр'а хвә һылдә у бьгәр'ә?»» ¹³ Ле йе қәншбуйи нъзаньбу Әв к'и бу, чьмки Иса Хвә нава ә'лаләта вьрда бәта-вәкьр. ¹⁴ Пәй ве йәкер'а Иса әв п'арьстгәһеда дит у жер'а гот: «Бньһер'ә, тӧ қәнш буйи! Иди гӧна нәкә, вәки тыштәки һе хьраб нәйе сәре тә».

¹⁵ Ви мәрви чу шьһуйар'а гьли кьр, Йе кӧ әв қәнш кьри-йә Иса йә. ¹⁶ Бона ве йәке иди шьһу пәй Иса к'әтын, чьмки Ви әв йәкана р'ожа шәми-йеда дькьрын. ¹⁷ Һынге Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Баве Мьн һ'әта ньһа шьхӧле Хвә дькә, Әз жи дькьм». ¹⁸ Бона ве йәке шьһуйа һе дькьр кӧ Ви бькӧжьн, чьмки Ви нә т'әне р'ожа^ф шәмийе т'әр'ьбандьбу, ле Хвәде кьрьбу Баве Хвә у Хвә һьмбәри Хвәде кьрьбу.

Хвәде һ'ӧкӧм дайә Кӧр'

¹⁹ Ләма Иса ванр'а гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, кӧ Кӧр' нькарә хвәсәрихвә тыштәки бькә, әв т'әне ван тыштед кӧ дьбинә Бав дькә, Әв жи дькә. Бав чь дькә Кӧр' жи ӧса дькә. ²⁰ Чьмки Бав Кӧр' һ'ьз дькә у һәр тыштед кӧ Хвәха дькә нишани Ви дькә. Әве һе тыштед мәзын нишани Ви бькә у һуне ә'щәбмайи бьминьн. ²¹ Чава кӧ Бав дькарә мьрийа сах кә у жийине бьдә ван, ӧса жи Кӧр'^ф дькарә к'ижана Әв дьхвазә, жийине бьдә ван. ²² Сәрда жи Бав диwana т'ӧ кәси накә, ле һ'әму һ'ӧкӧме диwanкьрьне дайә Кӧр', ²³ вәки һ'әму қәдыре Кӧр' бьзаньбьн, чава қәдыре Баве заньн. Йе кӧ қәдыре Кӧр' нъзанә, әв қәдыре Баве кӧ Әв шандийә жи нъзанә.

²⁴ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм: һәр кәсе кӧ гӧһ бьдә готьнед Мьн у Ви бауәр бькә, Йе кӧ Әз шандьмә, жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. Диwana ви найе кьрьне, ле әв жь мьрьне дәрбази жийине буйә. ²⁵ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, вәхт те у пер'а

гъиштиѣ жи, кѡ мърѣе дѣнге Кѡр'е Хвѣде бѣбьнен у ѡвед кѡ бѣбьнен we бѣжин. ²⁶ Чъмки чава Бав канийа жийине йѡ, ѡса жи кър wѣки Кѡр' Хвѣха канийа жийине бѡ. ²⁷ Эwi h'ѡ-кѡме диwанкърне жи да Wi, чъмки Эw Кѡр'е^ф Мерьвѡ. ²⁸ Ль we йѡке э'щѣбмайи нѣминьн, чъмки wѣхт незик дьбѡ, кѡ h'ѡмуйед т'ърбада we дѣнге Wi бѣбьнен ²⁹ у дѣрк'ѡвьн. Йед кѡ qѣнщи кърнѡ we бона жийине р'абьн, йед кѡ хьраби кърнѡ бона диwане.

³⁰ Эз Хвѣха нькаръм тыштѡки бькьм. Чава кѡ Эз дьбьнем, ѡса жи диwане дькьм. Диwанкърна Мьн р'аст э, чъмки Эз нѡ кѡ ль хwѣстьна Хwѡ дьгѣр'ьм, ле хwѣстьна Йе кѡ Эз шандьмѡ.

Шѡ'дѣтийа бона Иса

³¹ Hѣгѣр Эз бона Хwѡ шѡ'дѣтийе бьдъм, шѡ'дѣтийа Мьн нѡ р'аст э. ³² Ле йѡки дьн hѣйѡ кѡ бона Мьн шѡ'дѣтийе дьдѡ у Эз заньм ѡw шѡ'дѣтийа кѡ Эw бона Мьн дьдѡ р'аст э. ³³ Wѡ мѡрьв шандьнѡ шѡм Йух'ѣнна у wi шѡ'дѣтийа р'астийе да. ³⁴ Ле Эз нѡ h'ѡwще шѡ'дѣтийа мѡрьва мѡ, Эз т'ѣне ван тышта дьбѣжъм, wѣки хун хьлаз бьн. ³⁵ Йух'ѣнна

ч'ьрак бу кѡ дьшьхѡли у р'ѡнайи дьда. Wѡ хwѣст кѡ hьнѣк wѣхт бь р'ѡнайа wi ша бьн. ³⁶ Ле ѡw шѡ'дѣтийа бона Мьн сѣр шѡ'-дѣтийа Йух'ѣннаp'а йѡ. Чъмки ѡw шьхѡлед кѡ Баве спартьнѡ^ф Мьн, wѣки Эз ван биньмѡ сери, hѡма ѡw шьхѡл ьн, йед кѡ Эз дькьм, шѡ'дѣтийе бона Мьн дьдьн, кѡ Баве Эз шандьмѡ. ³⁷ У Бав кѡ Эз шандьмѡ, Wi Хwѣха бона Мьн шѡ'дѣти дайѡ. Wѡ т'ѡ шар нѡ дѣнге Wi бьхистийѡ, нѡ р'уйе Wi дитийѡ ³⁸ у нѡ жи готьна Wi дьле wѡда дьминѡ, чъмки хун Эwi кѡ Wi шандийѡ бawѣр накьн. ³⁹ Hун ньвисарада к'ур дьбьн, чъмки хун дьбѣжьн, жийина wѣйѡ h'ѡта-h'ѡтайе wанда йѡ у hѡма ѡw хwѣха шѡ'дѣтийа Мьн дьдьн. ⁴⁰ Ле хун нахwазьн бенѡ шѡм Мьн, wѣки жийина wѡ hѡбѡ.

⁴¹ Эз нѡ h'ѡwще шькърдайина мѡрьвайе мѡ, ⁴² ле Эз wѡ нас дькьм у заньм кѡ дьле^ф wѡда h'ьзкърна Хwѣде т'ѡнѡ. ⁴³ Эз бь наве Баве Хwѡ hatьм у хун Мьн qѣбул накьн. Ле hѣгѣр йѡки дьн бь наве хwѡ бе, хуне wi qѣбул кьн. ⁴⁴ Hуне чава бькарьбьн Мьн бawѣр бькьн, hѣгѣр хун нав hѡвда р'умѡта наве хwѡ

дьгэр'ын, ле әв р'умәта кӧ жь Хвәдейе бешьрики-бешәвалә нагәр'ын? ⁴⁵ Нәфькьрын кӧ **Әзе** вә ль бәр Баве нәһәқ кьм. Йәк һәйә, кӧ вә нәһәқ дькә, һәма әв **Муса** йә кӧ вә гӧмана хвә данийә сәр ви. ⁴⁶ Һәгәр вә Муса бавәр бькьра, вәйе Әз жи бавәр бькьрама, чьмки әви дәрһәқа Мьнда ньвисийә. ⁴⁷ Ле һәгәр һун ньвисаред ви бавәр накьн, һуне чава готьнед Мьн бавәр бькьн?»

Иса пенщ һ'әзара т'ер дькә

(Мәтта 14:13-21; Марқос

6:30-44; Лука 9:10-17)

6 ¹ Пәй ве йәкер'а Иса дәр-бази ви бәри гола Щәлиле бу, кӧ жер'а Тәбәрийа дьбежьн. ² Ә'лаләтәкә гьран пәй Ви дьчу, чьмки ван әв нишанед к'әрәмәт дитьбун, йед кӧ Ви ль сәр нәхвәша кьрьбун. ³ Иса р'абу сәре ч'ийе у ль ве дәре т'әви шагьртед Хвә р'унышт. ⁴ Щәжьна шьһуйайә Дәрбаз-буне незик бу.

⁵ Гава Иса ль дора Хвә нь-һер'и, дит кӧ ә'лаләтәкә гьран бәрбь Ви те, готә Филипо: «Әменен жь к'ӧ дәре бьк'ьр'ын, вәки әв мәрьвана бьхвьн?» ⁶ Әви әв йәк гот, кӧ ви быщер'ьбинә^ф,

чьмки Хвәха заньбу кӧ ве чь бькьра. ⁷ Филипо ле вәгәр'анд у готе: «Баһе дӧсьд зиви^ф нан жи т'ера ван накә, һәма вәки һәр йәкир'а пә'рик жи бьк'әв!» ⁸ Жь шагьрта йәки, Әндравьсе бьре Шьмһ'ун-Пәтрус готә Ви: ⁹ «Вьр хортәк һәйә, кӧ пенщ нанед шәһ у дӧ мә'сийед ви һәнә. Ле бона һақас мәрьва әв чь йә?»

¹⁰ Иса гот: «Мәрьва ль ә'рде бьднә р'уныштандьне». Шинаййа вьр гәләк бу, әв меред кӧ р'уныштьн, вәкә пенщ һ'әзара бун. ¹¹ Һьнге Иса әв нан һьлдан шькьри да у бәлайи р'уныштиа кьр. Бь ви авайи жи мә'си бәла кьрын, чьқас кӧ хвәстын. ¹² У гава т'ер хварьн, Әви шагьртед Хвәр'а гот: «Ван һурькед бәрмайи бьднә һәв, вәки тыштәк п'уч' нәбә». ¹³ Шагьрта жи жь бәр әвед кӧ пенщ нанед шәһ хварьбун, донздәһ сәлә жь һурькед бәрмайи т'ьжи бәрәв кьрын.

¹⁴ Гава ван мәрьва дит кӧ Иса әв нишан кьр, готьн: «Р'аст Әв ә әв п'ехәмбәре кӧ ве бьһата дьнийайе!» ¹⁵ Һьнге Иса пе һ'әсийа кӧ әве бен у Ви бь зоре бьбьн бькьнә п'адша, диса Әв т'әне һьлк'ьшийа ч'ийе.

Иса п'ийа ль сэр авер'а дьчө

(Матта 14:22-27;

Марқос 6:45-52)

16 Гава р'о чу ава, шагъртед Ви бөржери дөвө голе бун. 17 Эв к'этьнэ қайькәке у р'е к'этьн, вәки дәрбази Кәфәрнаһуме, ви бәри голе бьн. Иди тә'ри к'этьбу э'рде, ле Иса һе Хвә ванр'а нәгиһандьбу. 18 Фьрто-нәкә^ф қайим р'абу, голе да бәр пела. 19 Гава ван бер к'ьшандьн қаси пенщ-шәш километьра пешда чун, ван дит кӧ Иса пәйа сәр голер'а те незики қайьке дьбә. Р'ьсасе әв гьртьн, 20 ле Иса ванр'а гот: «Нәтьрсьн, Әз ьм!» 21 Һьнге ван хвәст кӧ Эв һьлдана қайьке. Қайьк пер-р'а-пер'а гьһиштә ви алийе кӧ ван дьхвәст бьчунайе.

Мәрвь ль Иса дьгәр'ьн

22 Р'ожа дьне әв ә'лаләта кӧ ль ви бәри голе мабу, заньбу кӧ ль вьр алийе ван т'әне қайькәк һәбу, әв жи шагъртед Ви т'әне к'этьбуне дәрбаз бьбун, ле Иса нәк'этьбу ве қайьке. 23 Жь али-йе Тәбәрийае һьнәк қайькед дьн һатьн незики ви щийи бун, к'идәре пәй шыкьрдайна Хӧданр'а нан хварьбун. 24 Гава

мәрва дит кӧ нә Иса ль вьр ә у нә жи шагъртед Ви, һьнге әв хвәха жи к'этьнә қайька у чунә Кәфәрнаһуме, вәки ль Иса бьгәр'ьн.

**Иса йә нане жийина
һ'әта-һ'әтайе**

25 Гава ван Иса ль ви бәри голе дит, жер'а готьн: «Дәрсдар, Тӧ к'әнге һати ве дәре?» 26 Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, һун ль Мьн дьгәр'ьн, нә кӧ бона ве йәке, кӧ вә нишан дитьнә, ле бона ве йәке, кӧ вә жь ви нани хвар у т'ер бун. 27 Бона хварьна п'уч' нәхәбьтьн, ле бона ве хварьне бьхәбьтьн, йа кӧ жийина һ'әта-һ'әтайеда дьминә, к'ижане Кӧр'е Мервь ве бьдә вә, чьмки Бав Хвәде мора Хвә ль Ви хьстийә».

28 У ван же пьрси: «Гәрәке әм чь бькьн, вәки ван шьхӧлед Хвәде биньнә сери?» 29 Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Шьхӧле Хвәде әв ә, кӧ һун бавәрийа хвә Ви биньн, Йе кӧ Эви шанди-йә». 30 Вана сәр ве йәке жер'а гот: «Кӧ өса йә Те чь нишане бьки, вәки әм бьбиньн у Тә бавәр бькьн? Те чь шьхӧли бь-ки?» 31 Кал у бавед мә бәр'ийеда

мана^ф хварьн, чава кө һатийә нъвисаре: «Ви жь ә'змен бона хварьна ван нан да»*».

³² Иса ванр'а гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дыбежым, әв нә кө Муса бу кө жь ә'змен нан да вә, ле Баве Мьн бу. Бәле Әв Баве Мьн ә, кө ви нане р'аст жь ә'змен дьдә вә! ³³ Чьмки әв нане Хвәде дьдә әв ә, кө жь ә'змен те хваре у жийине дьдә дьнийәе». ³⁴ Ван ле вәгәр'анд у готьне: «Әм хөлам, дә һәр гав ви нани бьдә мә».

³⁵ Иса ванр'а гот: «Әз ым нане жийине. һәр кәсе кө бе шәм Мьн, әв қәт бьр'чи набә у һәр кәсе кө бавәрийа хвә Мьн бинә, т'ө шар т'и набә. ³⁶ Ле чава кө Мьн вәр'а гот, вә Әз дитым жи, ле һун һе бавәр накьн. ³⁷ Әв һ'әмуйед кө Бав дьдә Мьн, һе бенә шәм Мьн у һәр кәсе кө бе шәм Мьн, Әз т'ө шар бәри ви надьм. ³⁸ Чьмки Әз жь ә'змен һатъмә хваре, нә кө хвәстьна Хвә бькьм, ле хвәстьна Ви, Йе кө Әз шандьмә. ³⁹ Хвәстьна Йе кө Әз шандьмә әв ә, вәки Әз жь һ'әмуйед кө Ви данә Мьн

т'ө кәси онда нәкьм, ле Р'ожа^ф Ахрәтеда жь мьрьне р'акьм. ⁴⁰ Чьмки хвәстьна Баве Мьн әв ә, вәки һәр кәсе кө Көр' бьбинә у бавәрийа хвә Ви бинә, жийина Вийә һ'әта-һ'әтайе һәбә. У Р'ожа Ахрәтеда жи Әзе ви жь мьрьне р'акьм».

⁴¹ Щьһуйа һьндава Вида бина хвә тәнг кьр, чьмки Ви гот: «Нане кө жь ә'змен һатә хваре Әз ым». ⁴² У дьготьн: «Нә әва Исайе көр'е Усьв ә, кө әм де у баве Ви нас дькьн? Иди әва чава дыбежә: «Әз жь ә'змен һатъмә хваре?»»

⁴³ Иса шаб да у ванр'а гот: «Нав һәвда нәкьнә п'ьстә-п'ьст. ⁴⁴ Т'ө кәс нькарә бе шәм Мьн, һ'әта Баве кө Әз шандьмә, ви бәрбь Мьн нәк'ьшинә. У Р'ожа Ахрәте Әзе ви жь мьрьне р'акьм. ⁴⁵ Ль алийе нъвисаред п'ехәмбәрада һатийә нъвисаре: «Һ'әмуйе жь алийе Хвәдеда бенә һинкьрьне»*. һәр кәсе кө жь Бав бьбьһе у һин бә һе бе шәм Мьн. ⁴⁶ Бь ве йәке Әз набежым, кө кәсәки Бав дитийә. Әһе кө жь Хвәде йә, т'әне Әви Бав дитийә. ⁴⁷ Әз р'аст бе хельф вәр'а дыбежым,

* 6:31 Дәрк'әтьн 16:4; Зәбур 78:24.

* 6:45 Ишайа 54:13.

әве кӧ бавәр дькә жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. ⁴⁸Эз ым нане жийине. ⁴⁹Кал у бавед вә бәр'ийеда мана хварьн у мьрьн. ⁵⁰Ле әв ә әв нане кӧ жь ә'змен һатийә хваре, вәки һәр кәсе кӧ же бьхвә нәмьрә. ⁵¹Эз ым нане жийине кӧ жь ә'змен һатьмә хваре. К'и кӧ жь Ви нани бьхвә, we һ'әта-һ'әтайе бьжи. Әв нане кӧ Эзе бона жийина дьнйәйе бьдъм, әв бәдәна Мьн ә».

⁵²Ль сәр ве йәке шьһу һәвр'а к'әтьнә дә'we у готьн: «Әва чава дькарә бәдәна Хвә бьдә мә кӧ әм бьхвьн?» ⁵³Һьнге Иса ванр'а гот: «Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежъм, һ'әта кӧ һун бәдәна Кӧр'е Мервь нәхвьн у хуна Ви вәнәхвьн, жийине нава вәда т'ӧнәбә. ⁵⁴Йе кӧ бәдәна Мьн бьхвә у хуна Мьн вәхвә, we жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәбә у Эзе ви Р'ожа Ахрәте жь мьрьне р'акъм. ⁵⁵Чьмки бәдәна Мьн хварьна р'аст ә у Хуна Мьн жи вәхварьна р'аст ә. ⁵⁶Әве кӧ бәдәна Мьн дьхвә у хуна Мьн вәдьхвә, әв нава Мьн-

да дьминә, Эз жи нава вида. ⁵⁷Чава Бав, канийа жийине* Эз шандъм у бь дәсте Баве Эз сах ым, бь ви авайи жи йе кӧ Мьн бьхвә, we бь дәсте Мьн сах бьминә. ⁵⁸Әв ә Әв нане кӧ жь ә'змен һатийә хваре. Әв нә мина ви манайи йә, кӧ кал у бавед вә хварьн, ле мьрьн. Әве кӧ Ви нани бьхвә, we һ'әта-һ'әтайе бьжи». ⁵⁹Иса әв хәбәр к'ьништеда^ф готьн, гава Ви Кәфәрнаһумеда һин дькьр.

Хәбәрәд жийина һ'әта-һ'әтайе

⁶⁰Жь шагьртед Ви гәләка гава әв хәбәр бьһистьн, готьн: «Әв чь хәбәрнә гьран ьн! К'и дькарә гӧһдарийа готьнед Ви бькә?» ⁶¹Ле Исава ә'йан бу кӧ шагьрт ль сәр ве йәке нава һәвда дькьнә п'ьстә-п'ьст, ванр'а гот: «Әв йәк вә п'ьшк^ф дькә? ⁶²Ле һьнге һуне чь бежьн, һәгәр бьбиньн Кӧр'е Мервь р'адьбә ви шийе кӧ бәре ле бу? ⁶³Р'ӧһ' жийине дьдә, бәдән бәрга тьштәки нагьрә. Әв хәбәрәд кӧ Мьн вәр'а готьн, Р'ӧһ' у жийин ьн. ⁶⁴Ле нава вәда һьнәк һәнә бавәр

* ^{6:57} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Баве сах» кӧ те фә'мкьрьне, жийин жь ви дәрте.

накын». Иса he сәре серида заньбу кō к'и бawәр нак у к'и йә әви кō we нәмамия^ф Wi бькә. ⁶⁵У Wi гот: «Бона ве йәке Мьн wәр'а гот: Кәсәк нькарә бе шәм Мьн һ'әта кō әw жь алийе Ба-веда жер'а нәһатьбә дайине».

⁶⁶Бона ве йәке жь шагъртед Wi гәләк пашда чун у иди т'ә-ви Wi нәдыгәр'ийан. ⁶⁷Һынге Иса жь һәр донздәһа пьрси: «Дьбә кō һун жи дьхwазьн һәр'ьн?» ⁶⁸Шьмһ'ун-Пәтрус ле вәгәр'анд у готе: «Хōдан, әме һәр'ьнә шәм к'е? Готьнед жийина һ'әта-һ'әтайе шәм Тә нә. ⁶⁹У мә бawәр кьрийә у әм заньн кō Тō йи Пирозе Хwәде». ⁷⁰Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Чьма Мьн һун һәр донздәһ нәбьжартьн? Ле бәле йәк жь wә щьн^ф ә». ⁷¹Wi әв йәк бона Щьһудайе^ф кōр'е Шьмһ'уне Исхәрийоти дьгот, чьмки р'аст ә әw йәк жь һәр донздәһа бу, ле диса we нәмамия Иса бькьра.

Иса у бьред Хwәва

7 ¹Пәй ве йәкер'а Иса Щә-лилела дьгәр'ийа. Wi нә-дьхwәст кō Щьһустанеда бьгәр'ийа, чьмки щьһу пәй к'әтьбун

кō бькōштана. ²Гава Щәжьна^ф щьһуйайә һ'олькчекьрьне незик бу, ³бьред Wi жер'а готьн: «Жь вьр р'абә һәр'ә Щьһустане, wә-ки шагъртед Тә әw кьред кō Тō дьки бьбиньн. ⁴Чьмки мәрьве кō дьхwазә ашкәрә хwә бьдә нас-кьрьне, кьрьнед хwә вәнашерә. һәгәр Тō хwәйе ван кьра йи, хwә дьнйайева ә'йан кә». ⁵Бьред Wi жи бawәрийа хwә же нәданин. ⁶Иса ванр'а гот: «Wәхте Мьн he нәһатийә, ле һәр т'ьм wәхт дәсте wәда йә. ⁷Дьнйа нькарә бьжәнә wә, ле дьжәнә Мьн, чьмки Әз шә'дәтийе дьдьм, кō кьред we хьраб ьн. ⁸Һун хwәха һәвраз һәр'ьнә ве щәжьне, ле Әз һәла he* найеме, чьмки wәхте Мьн he т'ам нәһатийә». ⁹Әw йәк ванр'а гот у ль Щәлиле ма.

Иса т'әви щәжьне дьбә

¹⁰Ле чахе бьред Wi һәвраз чунә щәжьне, Әw жи р'абу чу wьр, нә кō ашкәрә, ле бьдзьива. ¹¹Wi чахи щьһу щәжьнеда ле дьгәр'ийан у дьготьн: «Әw к'ане йә?» ¹²Нав ә'лаләтеда бона Wi гәләк хәбөрдан дьчу. һьнәка дьгот: «Әw мәрьвәки қәнщ ә», һьнәка жи дьгот: «На, Әw

* 7:8 Нав дәстньвисаред қәнщда «һәла he» т'ōнә.

щъм'те жь р'е дәрдыхә». ¹³ Ле жь тьрса щьһуйа, кәси нәвәрбу ашкәрә бона Ви тыштәк быгота.

¹⁴ Ле ниве щәжьнеда Иса һәвраз чу к'әтә п'арьстгәһе у дәст бы һинкьрьне кьр. ¹⁵ Щьһу ә'щәбмайи дьман у дьготьн: «Әви нәхвәндийә, әв чава һақас ньвисар занә?» ¹⁶ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һинкьрьна Мьн нә жь Мьн ә, ле жь Ви йә, Йе кә Әз шандьмә. ¹⁷ Һәгәр мәрвьәк бьхвәзә ә'мьре Ви бьқәдинә, we һьнге бьзаньбә әв һинкьрьна Мьн гәло жь Хвәде йә, йан Әз хвәсәрихвә хәбәр дьдм. ¹⁸ Йе кә хвәсәрихвә хәбәр дьдә, әв ль наве хвә дьгәр'ә, ле Әве кә ль наве Йе кә Әв шандийә дьгәр'ә, Әв йәки р'аст ә у ль шәм Ви қәлпи т'өнә. ¹⁹ Нә Муса Қанун да вә? У жь вә т'ө кәс жи Қануне нақәдинә. Һун чьма дьхвәзын Мьн бькөжьн?» ²⁰ Щьм'те ле вәгәр'анд у готе: «Тө щьнак'әти^ф йи! К'и дьхвәзә Тә бькөжә?» ²¹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Мьн к'әрәмәтәк кьр, һун һ'әму жи ә'щәбмайи манә. ²² Муса сьнәткьрьн^ф да вә, (әв жи нә кә жь Муса һат, ле жь кал у бава) у һун р'ожа шәмийе мервь сьнәт дькьн. ²³ Һәгәр һун р'ожа шәмийе зар'а

сьнәт дькьн вәки Қануна^ф Муса нәт'әр'ьбә, иди чьма һун һерса хвә ль сәр Мьн р'адькьн, вәки Мьн р'ожа шәмийеда мәрвьәк сәрда-педа қәнш кьр? ²⁴ Ль анәгори дитьна ч'ә'вед хвә диwane нәкьн, ле ль анәгори р'астийе диwane бькьн».

Шька сәр Иса

²⁵ Һьнге һьнәкә жь Оршәлиме готьн: «Әва нә әв ә, йе кә дьхвәстьн бькөштана? ²⁶ У ва йә Әв ашкәрә хәбәр дьдә у т'ө кәс жи жер'а тыштәки набежә. Дьбә кә сәрвер пе һ'әсийанә, кә Әва Мәсиһ ә? ²⁷ Ле р'аст әм заньн кә әва жь к'ө йә. Ле гава кә Мәсиһ бе, кәсе ньзаньбә кә әв жь к'ө йә».

²⁸ Һьнге Иса п'арьстгәһеда вәхте һинкьрьне дәнге Хвә бьльнд кьр у гот: «Һун Мьн нас дькьн у заньн кә Әз жь к'ө мә? Әз хвәсәрихвә нәһатьмә. Ле Йе кә Әз шандьмә, Әв сәр р'астийе йә, һун Ви нас накьн. ²⁹ Әз Ви нас дькьм, чьмки Әз жь Ви мә у Әви Әз шандьмә».

³⁰ Һьнге кьрьн кә Ви бьгьрьн, ле кәсәки нькарьбу Әв бьгьрта, чьмки һе вәхте Ви нәһатьбу. ³¹ Ле жь ә'лаләте гәләка баwәрийа хвә Ви ани у готьн: «Гава

кө Мәсiһ бе, Әүе жь кьрьнед ви зедэтьр нишана бькэ?»

**Бона гьртъна Иса
нобэдар тенэ шандьне**

³² Ферьсийа эв готэ-гота дэрһэда Вида жь нава щьм-э'те бьхист у сэрэкед к'аһина нобэдар шандьн, вэки Ви бьгьрн. ³³ Иса гот: «Эзе һнэк вэхт жи т'эви вэ бьминьм, паше Эзе һэр'ьмэ щэм Ви, Йе кө Эз шандьмэ. ³⁴ Һуне ль Мьн бьгэр'ьн, ле Мьн набиньн. Щийе кө Эзе ле бьминьм, һун нькарьн бен». ³⁵ Һынге щьһуя һэвдөр'а готьн: «Эв мэрьве к'ода һэр'э, кө эме Ви нэбиньн? Қэй нета Ви һэйэ һэр'э щэм щьмэ'та мэйэ кө ль нав йунанада^ф бэла буйэ у йунаана һин кэ? ³⁶ Эв чь хэбэрдан э эв дькэ: «Һуне ль Мьн бьгэр'ьн у Мьн нэбиньн, щийе кө Эзе ле бьминьм, һуне нькарьбьн бен?»»

Ч'эмед ава жийине

³⁷ Р'ожа хьлазийе, р'ожа щэ-жьнейэ һэрэ э'зиз, Иса сэкьни у бь дэнгэки бьльнд гот: «Һэгэр

йэк т'и йэ, бьра бе щэм Мьн у вэхвэ. ³⁸ Әүе кө бауэрийа хвэ Мьн бинэ*, чава кө ньвисар дь-бежэ: «Уе жь нав-дьле ви ч'эмед ава жийине бьк'ьшьн»**. ³⁹ Иса эв готьн бона ви Р'өһ'е Пироз гот, к'ижан кө бауэрмэндед Ви ве бьстандана. Р'өһ'е Пироз һе нэһатьбудайине, чьмки Иса һе нэһатьбу р'умэткьрьне.

Дөтирэтийа нав э'лалэте

⁴⁰ Гава вана эв готьн бьхист, һнэкед жь э'лалэте готьн: «Р'асти жи эва эв п'эхэмбэр э». ⁴¹ Һьнэка жи гот: «Эва Мәсiһ э», ле һнэкед дьн жи готьн: «Чьма Мәсiһе жь Щэлиле бе? ⁴² Нэ ньвисар дьбежэ, кө Мәсiһе жь зөр'эта Дауьд^ф у жь гонде Дауьд ве бе, ава готи жь Бэйтлэһ'ме^ф?» ⁴³ Бь ви авайи нав э'лалэтеда, ль сэр Ви дө-тирэти пешда һат. ⁴⁴ Һнэкед жь ван хвэстын Әв бьгьртана, ле т'ө кэси дэст нэда Ви.

Нэбауэрийа сэрверед щьһуя

⁴⁵ Һынге нобэдар вэгэр'ийанэ щэм ферьси у сэрэкед к'аһина.

* ^{7:38} Хьлазийа р'еза 37-а у сэре р'еза 38-а аһа жи те фэ'мкьрьне: «Һэгэр йэк т'и йэ, бьра бе щэм мьн у әүе кө Мьн бауэр бькэ, бьра вэхвэ».

** ^{7:38} Исаяа 58:11; Һэзэкийел 47:1; Зэкэрийа 14:8.

Вана жь нобэдара пьрси: «Wə чьма Əw нэани?»⁴⁶ Нобэдара ль ван вэгэр'анд у готын: «Т'ö кэси т'ö шара мина ви мэрьви хэбэр нэдайә!»⁴⁷ Ынге ферьсийа ль ван вэгэр'анд у готын: «Иди әви һун жи жь р'е дэрхьстьнә?⁴⁸ Т'ö жь сәрвер у ферьсийа кәсәки бавәрийа хвә же анийә,⁴⁹ пештҕри ве щьм'та мәр'ым, кö Қануне нъзанә у ньфьр' ле йә?»⁵⁰ Никодемо, йе кö бәре чубу щәм Иса у жь ферьсийа бу, ванр'а гот: ⁵¹«Гәло Қануна мә диwana мерьв дькә, һ'эта кö гөһдарийа ви нәкә у нъзаньбә кö әw чь дькә?»⁵² Ль ви вэгәр'андын у готын: «Дьбә кö тө жи жь Щәлиле йи? К'ур ә'нәнә кә, те бьбини кö жь Щәлиле т'ö п'ехәмбәр дәрнак'әвьн».

**Жьна гөнәк'ар^ф те
бахшандьне**

⁵³ У һәр кәс чу мала хвә,
8 ¹ ле Иса чу ч'ийайе^ф Зәй-т'уне. ² Сәре сьбәһе зу Əw диса вэгәр'ийа п'арьстгәһе, т'әмаийа щьм'те һатә щәм Ви. Əw р'уньшт у дәстпекьр әw һин кьрын. ³ Қанунзан^ф у ферьсийа жьнәкә кö зьнек'арийеда һатьбу

гьртҕне анин у ль бәр һ'әмуйа данә сәкьнандьне. ⁴ Вана жер'а гот: «Дәрсар, әва жьна зьнек'арийеда һатә гьртҕне. ⁵ Қанунеда Муса т'әми дайә мә, кö әм йед аһа бьднә бәр кәвьра. Аwa Тö чь дьбежи?»⁶ Бь ве готҕне Əw дыщер'ьбандьн, wәки ньге ван щи бьгьрә, Ви нәһәқ дәрхьн. Ле Иса Хwә қуз кьр у бь т'ьлийа Хwә ль сәр ә'рде ньвиси. ⁷ Ле гава ван сәрһәв-сәрһәв дьпьрсин, Әwi сәре Хwә бьльнд кьр у ванр'а гот: «Нава wәда к'и бегөнә йә, бьра кәвьре пешьн әw бавежә we». ⁸ У диса Ви Хwә қуз кьр у бь т'ьлийа Хwә сәр ә'рде ньвиси. ⁹ Вана кö әв йәк бьһист, жь мәзьна гьрти йәк-йәк дәрк'әтҕн. Иса т'әне ма у к'өлфәт жи ль wьр сәкьни мабу. ¹⁰ Иса сәре Хwә бьльнд кьр у wer'а гот: «Ә'вде, к'ане нә? Кәсәки тө нәһәқ нәкьри?»¹¹ Әwe готә Ви: «Т'ö кәс нәма, әз хөлам!» У Иса готе: «Әз жи тө нәһәқ накьм. һәр'ә у иди жь вьр шунда гөна нәкә»*.

Р'онайа дьнйайе

¹² Иса диса т'әви ван хәбәр да у гот: «Әз ьм р'онайа

* 8:11 Нав дәстньвисаред һәрә қәншда жь 7:53-а һ'эта 8:11-а т'өнәйә.

дънйайе. Эве кӧ пэй Мън бе, we т'ӧ шар тэ'рийеда нэгэр'э, ле we р'онайа вийэ жийине хэбэ». ¹³Ферьсийа ле вэгэр'анд у готыне: «Тӧ шэ'дэтийе бона Хвэ дьди, шэ'дэтийа Тэ нэ р'аст э». ¹⁴Иса шаба вана да у гот: «Һэгэр Эз Хвэха бона Хвэ шэ'дэтийе дьдъм, шэ'дэтийа Мън р'аст э, чьмки Эз занъм Эз жь к'ӧ хатъмэ у к'ӧда дьчъм. Ле һун нъзаньн кӧ Эз жь к'ӧ тем, йан к'ӧда дьчъм. ¹⁵Һун ль анэгори дитьна ч'э'ва диwane дькьн, ле Эз диwана т'ӧ кэси накъм. ¹⁶Ле һэгэр Эз диwane бькъм жи, диwanкьрна Мън р'аст э, чьмки Эз нэ т'эне мэ, Эз у Бав эм хэвр'а нэ, йе кӧ Эз шандъмэ. ¹⁷Qануна wэда жи нъвисар э, кӧ шэ'дэтийа дӧ мэръва р'аст э*. ¹⁸Эз бона Хвэ шэ'дэтийе дьдъм у Баве кӧ Эз шандъмэ жи бона Мън шэ'дэтийе дьдэ».

¹⁹Һьнге ван же пьрси: «К'ане йэ Баве Тэ?» Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун нэ Мън нас дькьн, нэ жи Баве Мън. Һэгэр wэ Эз нас бькьрама, wэйе Баве Мън жи нас бькьра». ²⁰Иса эв

хэбэр п'арьстгәһеда wәхте һинкьрна Хвэ готьн, ль we ода кӧ дийари теда дьһатэ т'ӧпкьрне, ле кэси Эw нэгьрт, чьмки һе wәхте Wi нәһатьбу.

Иса нэ жь ве дьне йэ

²¹Wi диса wanр'а гот: «Эз дьчъм, һуне ль Мън бьгэр'ьн у һуне нав гӧнед хwэда бьмьрн. Һун нькарьн бенэ wi шийе кӧ Эзе хәр'ьме». ²²Сэр ве йэке шьһуйа гот: «Дьбэ кӧ эве Хвэ бькӧжэ кӧ дьбежэ: «Һун нькарьн бенэ wi шийе кӧ Эзе хәр'ьме?»»

²³Иса wanр'а гот: «Һун жь жере нэ, Эз жь жоре мэ, һун жь ве дьнйайе нэ, ле Эз нэ жь ве дьнйайе мэ. ²⁴Бона ве йэке Мън wэр'а гот, кӧ һуне нав гӧнед хwэда бьмьрн. Һэгэр һун бawэр нэкьн кӧ ЭЗ ЭW ЫМ*, һуне нав гӧнед хwэда бьмьрн». ²⁵Һьнге же пьрсин: «Тӧ к'и йи?» Иса wanр'а гот: «Эз Эw ьм, Йе кӧ сәре серида wэр'а дьбежъм. ²⁶Гәләк тышт һәнә, кӧ Эз дәрһәqа wэда бежъм у диwана wэ бькъм. Ле Йе кӧ Эз шандъмэ сәр р'астийе йэ у чь

* 8:17 Qануна Дӧшари 19:15.

* 8:24 Шьровәкьрне бьн р'еза Йун'әнна 8:58-да бьхуньн.

кө Мьн жь Ви бьхистийэ, Эз дьнайер'а we дьбежым».

²⁷ Вана хэбэрдана Ви фэ'м нэкьр, кө Ви ани сэр Баве.

²⁸ Ынге Иса ванр'а гот: «К'энге хун Көр'е Мерьв бьльнд кьн, хуне Ынге бьзаньбьн кө ЭЗ ЭW ЫМ* у Мьн қэт т'о тышт хwэсэрихwэ нэкьрийэ, ле Баве чава Эз хин кьрьмэ, Эз оса хэбэр дьдым. ²⁹ У Йе кө Эз шандьмэ т'эви Мьн э у Ви Эз т'эне нэһыштьмэ, чьмки Эз хэр гав кьрьнед кө Ви хwэш тен, дькьм». ³⁰ Гава Иса аһа хэбэр да, гэлэк мэрьва бавэрийа хwэ Ви ани.

Р'астийе wэ аза кэ

³¹ Ынге Иса готэ ван шьһуйа, йед кө бавэрийа хwэ Ви анин: «Һэгэр хун сэр хинкьрьна Мьн бьминьн, хуне р'аст шагьртед Мьн бьн. ³² Хуне р'астийе нас кьн у р'астийе wэ аза кэ».

³³ Вана ле вэгэр'анд у готье: «Эм жь зөр'эта Бьраһим^ф ьн у т'о шар мэ холамти кэсир'а нэкьрийэ. Тө чава дьбежи: <хуне аза бьн?»

³⁴ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Эз р'аст бе хельф wэр'а дьбе-

жьм, хэр кэсе кө гона дькэ, эw холаме гона йэ. ³⁵ Холам һ'эта-һ'этайе маледа наминэ, ле көр' һ'эта-һ'этайе дьминэ. ³⁶ Аwa һэгэр Көр'е Хwэде wэ аза кэ, хуне р'асти аза бьн. ³⁷ Эз заньм кө хун жь зөр'эта Бьраһим ьн, ле хун дькьн кө Мьн бькөжьн, чьмки хэбэред Мьн дьле wэда ши набьн. ³⁸ Мьн чь кө щэм Баве Хwэ дитийэ, Эз we дьбежым, wэ жи чь кө щэм баве хwэ бьхистьнэ we йэке дькьн».

Зар'ед мирешьн

³⁹ Вана ле вэгэр'анд у готье: «Баве мэ Бьраһим э». Иса ванр'а гот: «Һэгэр хун зар'ед Бьраһим буна, wэйе кьред Бьраһим бькьрана. ⁴⁰ Ле ньһа хун дькьн кө Мьн бькөжьн, йэки оса кө р'асти жь Хwэде бьхистийэ, wэр'а дьбежэ. Бьраһим тыштэки аһа нэкьр. ⁴¹ Хун кьред баве хwэ дькьн». Ынге Wир'а готьн: «Эм р'ийа зьнек'арийеда дьне нэк'этьнэ! Бавэки мэ һэйэ, Эw жи Хwэде йэ». ⁴² Иса ванр'а гот: «Һэгэр Хwэде Баве wэ буйа, wэйе Эз һ'ыз бькьрама, чьмки Эз жь

* 8:28 Шьровэкьрьне бьн р'еза Йуһ'энна 8:58-да бьхуньн.

щәм Хwәде р'абум һатъмә вьр. Эз нә кӧ хwәсәрихwә һатъмә, ле Әви Эз шандъмә. ⁴³ Чьма һун тыштед кӧ Эз дьбежъм фә'м накьн? Чьмки һун нька-рын готьнед Мьн бьбьн. ⁴⁴ Һун баве хwәда жь мирешьн ьн у дьхwазьн хwәстьнед баве хwә биньнә сери. Әw жь сә-ре серида қәт'ьл бу у ви т'ӧ шар хwә р'астийе нәгьртийә*, чьмки нава вида р'асти т'ӧнә. Гава әw дәрәwa дькә, әw гора бьнйат'а хwә дькә, чьмки әw дәрәвин ә у баве дәрәwa йә. ⁴⁵ Ле чьмки Эз р'астийе дьбежъм, һун Мьн бawәр накьн. ⁴⁶ Жь wә к'и дькарә избат кә, кӧ гӧне Мьн һәйә? Аwa һәгәр р'астийе дьбежъм, чьма һун Мьн бawәр накьн? ⁴⁷ Әwe кӧ жь Хwәде йә, готьнед Хwәде дьбьhe. Бона we йәке һун готьнед Хwәде набьһен, чьмки һун нә жь Хwәде нә».

Иса у Бьраһим

⁴⁸ Щьһуяа ле вәгәр'анд у готьне: «Чьма әм р'аст набежьн, кӧ Тӧ самәри йи у щьна дьк'әви?» ⁴⁹ Иса ванр'а гот: «Эз щьна нак'әвьм. Эз қәдь-

ре Баве Хwә дьгьрьм, ле һун Мьн беһӧрмәт дькьн. ⁵⁰ Эз р'умәта наве Хwә нагәр'ьм, ле йәк һәйә кӧ ле дьгәр'ә у сәрда дьньһер'ә. ⁵¹ Эз р'аст бе хельф wәр'а дьбежъм, һәгәр йәк готьна Мьн хwәй кә, әw т'ӧ шар мьрьне набинә». ⁵² Һьнге щь-һуяа жер'а гот: «Иди әм заньн кӧ Тӧ щьна дьк'әви! Бьраһим жи мьр, п'ехәмбәр жи мьрын у ньһа Тӧ дьбежи: «Һәгәр йәк готьна Мьн хwәй кә, т'ӧ шар намьрә». ⁵³ Чьма Тӧ жь баве мә Бьраһим четьр и? Әw мьр, п'ехәмбәр жи мьрын. Тӧ Хwә дәwса к'е датини?»

⁵⁴ Иса шаб да: «Һәгәр Эз хwәха р'умәта наве Хwә бьльнд кьм, р'умәта наве Мьн нә тыштәк ә. Әw, Баве Мьн ә, Йе кӧ р'умәта наве Мьн бьльнд дькә, к'ижа-нир'а һун дьбежьн: «Хwәдейе мә йә». ⁵⁵ Һун Wi қәт нас накьн, ле Эз Wi нас дькьм. Һәгәр Эз бежъм, Эз Wi нас накьм, Әзе жи мина wә дәрәw дәрем, ле Эз Wi нас дькьм у готьна Wi хwәй дькьм. ⁵⁶ Баве wә Бьраһим һ'әйра we р'ожа Мьнда бу, ви дит у ша бу». ⁵⁷ Бона we йәке щьһуяа жер'а гот: «Тӧ he пенши

* 8:44 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әw т'ӧ шар нәбу алиие р'астийе».

сали т'өнә йи! Тә Брахим жи дитийә?»⁵⁸ Иса ванр'а гот: «Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежым, һе бәри Брахим ЭЗ ҺӘМӘ»*.
⁵⁹ Һынге ван кәвьр һьлдан кә бавежһнә Ви, ле Иса Хвә жь ван вәдзи у жь п'арьстгәһе дәрк'әтә дәрва чу.

**Вәбуна ч'әвед
йәки зькмакийеда кор**

9 ¹ Гава кә Иса дәрбаз дьбу, Эви мәрвәки жь зькмакийеда кор дит. ² Шагьртед Ви же пьрсин: «Дәрсдар, гөне к'е йә кә әв мәрва кор жь дийа хвә буйә? Гөне ви йә, йан йе де у баве ви йә?» ³ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Нә гөне ви йә, нә жи йе де у баве ви йә, ле әв йәк аһа буйә, вәки кьред Хвәде ль сәр ви бенә ә'йанкьрьне. ⁴ Һ'әта кә р'ож һәйә, гәрәке әм кьред Ви бькьн, Йе кә Эз шандьмә. Шәв те, һынге т'ө кәсе нькарьбә тыштәки бькә. ⁵ Һ'әта кә Эз дһнайеда мә, р'онайа дһнайе мә».

⁶ Эви әв йәк кә гот, т'уйи әрдә кьр, жь т'уке һ'әр'и чекьр, әв һ'әр'и ч'әве ви мәрви да ⁷ у жер'а гот: «Һәр'ә сәрч'әве хвә

һ'әвзе Силвамеда бышо», (кә әв нав те фә'мкьрьн «Шанди»). Эви жи чу сәрч'әве хвә шушт у бь ч'әвед вәбуйи вәгәр'ийа.

⁸ Щинаред Ви у әвед кә бәре әв дитьбун кә ви п'арс дькьр, дьготьн: «Әва әви кор нинә, кә р'удьньшт у п'арс дькьр?»
⁹ Һьнәка дьгот: «Әва әв ә», һьнәка жи дьгот: «На, нә әв ә, ле мина ви йә». Ле ви хвәха дьгот: «Эз әв ьм». ¹⁰ Һынге же пьрсин: «Кә өса йә ч'әвед тә чава вәбунә?»
¹¹ Эви ль ван вәгәр'анд у гот: «Әв мәрвә кә жер'а дьбежһн Иса, Эви һ'әр'и чекьр у ль ч'әвед мьн дан у мьнр'а гот: «Һәр'ә һ'әвзе Силваме у сәрч'әве хвә бышо». Эз жи чум, мьн сәрч'әве хвә шушт у ч'әвед мьн вәбун».
¹² Вана же пьрси: «К'а Әв к'ө йә?» Эви гот: «Эз ньзаньм».

**Ферьси гьлийа
жь йе қәнщбуйи дьк'ьшинь**

¹³ Вана әв мәрвә кә бәре кор бу, бьрьнә щәм ферьсийа.
¹⁴ Әв р'ожа кә Иса һ'әр'и чекьр у ч'әвед ви вәкьрьн, шәми бу.
¹⁵ Ферьсийа жи же пьрси, к'а

* 8:58 Дәрк'әтьн 3:13-14.

чава ч'э'вед ви вэбунэ? Эви ванр'а гот: «Һ'эр'и ль ч'э'вед мын да, мын сэрч'э'ве хвэ шушт у ньһа эз дьбиньм». ¹⁶ Һынге һынэкэ жь ферьсийа гот: «Эв мэрьва нэ жь Хвэде йэ, чьмки Эв р'ожа шәмийе хвэй накэ». Ле һынэка жи дьгот: «Мэрьвэки гөнэк'ар чава дькарэ ван к'эрэмэта бькэ?» Бь ви авайи нав ванда бу дотирэти. ¹⁷ Һынге, диса готьнэ йе кō кор бу: «Тō чь дьбежи бона Эви кō ч'э'вед тэ вэкьрын?» Эви жи гот: «Эв п'ехэмбэр э».

¹⁸ Ле шьһуйа бавэр нэдькьр кō эв кор буйэ у ч'э'вед ви вэбунэ, һ'эта гази де у баве ви нэкьрын ¹⁹ у жь де у баве ви нэпьрсин: «Эв э эв кōр'е вэйи кō һун дьбежьн, жь зьмакийеда кор э? Эва чава ньһа дьбинэ?» ²⁰ Де у баве ви ль ван вэгэр'андьн у готьн: «Эм заньн кō эва кōр'е мэ йэ у жь зьмакийеда кор э. ²¹ Ле ньһа эв чава дьбинэ, эм ньзаньн, йан к'е ч'э'вед ви вэкьрынэ, эм ве жи ньзаньн. Эв иди мэзын э, жь ви бьпьрсьн, бьра эв щаба хвэ бьдэ». ²² Де у баве

ви жь тьрса шьһуйа аһа готьн, чьмки шьһуйа пешда йа хвэ кьрбунэ йэк: «Һэгэр к'и бежэ Иса Мәсиһ э, әве жь к'ьниште бе дәрхьстьне». ²³ Ләма де у баве ви готьн: «Эв иди мэзын э, жь ви бьпьрсьн».

²⁴ Ава шара дōда вана гази ви мэрьве кō кор бу кьрын у готьне: «Бэр Хвэде р'аст бежә!* Эм заньн кō Эв Мэрьва гөнэк'ар э». ²⁵ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Эз ньзаньм Эв гөнэк'ар э, йан на, ле эз т'эне тьштэки заньм кō эз кор бум у ньһа дьбиньм». ²⁶ Диса жь ви пьрсин: «Эви чь тэ кьр? Ч'э'вед тэ чава вэкьрын?» ²⁷ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Мын һежа вэр'а гот, ле вэ гōһдари нэкьр. Чьма һун дьхвазьн диса бьбьһен? Дьбә кō һун жи дьхвазьн бьбьһнэ шагьртед Ви?» ²⁸ Вана эв бөһөрмөт кьр у готьн: «Тō йи шагьрте Ви, ле эм шагьртед Муса нә! ²⁹ Эм заньн кō Хвэде т'эви Муса хэбэр дайэ, ле бона Ви эм ньзаньн кō Эв жь к'ō йә!»

³⁰ Эви мэрьви ль ван вэгэр'анд у гот: «Һәма әв э ә'щеба

* 9:24 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йә: «Шькьрийе бьдэ Хвэде», чава ви бьдьнэ сонде (Йешу 7:19).

гъран, кӧ хун ньзаньн Эw жь к'ӧ йӧ, ле Wi ч'ӧвед мьн вӧкьрьн. ³¹ Эм заньн кӧ Хwӧде дӧнге гӧнӧк'ара набыӧе. Ле хӧгӧр мӧрвьӧк хwӧденас ӧ у хwӧстьна Wi дькӧ, Хwӧде дӧнге wi дьбыӧе. ³² He бӧреда т'ӧ щара qӧт нӧхатийӧ бьхистьне, кӧ йӧки ч'ӧвед мӧрвьӧки зькмакийеда кор вӧкьрьбьн. ³³ Hӧгӧр Эва Мӧрва жь Хwӧеда нибуяа Wi нькарьбу т'ӧ тьшт бькьра». ³⁴ Щаба wi дан у готьн: «Тӧ сӧрда-педа нав гӧнада дьне к'ӧти йи у мӧ hin дьки?» У ӧw жь к'ьниште дӧрхьстьнӧ дӧр.

Корбуна р'ӧh'ани

³⁵ Гава Иса бьхист кӧ ӧw дӧрхьстьнӧ дӧр, ӧw дит у жер'а гот: «Тӧ бawӧрийа хwӧ Кӧр'е Мервь тини?» ³⁶ Эwi пьрси у готе: «Эз хӧлам, Эw K'и йӧ, wӧки ӧз бawӧрийа хwӧ Wi биньм?» ³⁷ Иса жер'а гот: «Тӧ Эw дит у Эw ӧ Йе кӧ ньha т'ӧви тӧ хӧбӧр дьдӧ». ³⁸ Эwi гот: «Хӧдан, ӧз бawӧр дькьм!» у бӧр Wi та бу. ³⁹ Иса гот: «Эз бона диwанкьрьне hatьмӧ ве дьнйайе, wӧки йед кӧ набиньн бьбиньн у йед кӧ дьбиньн кор бьн».

⁴⁰ Hьнӧкӧ жь ферьсийа ль wьр hazьр бун, гава ӧв йӧк

бьхистьн, жер'а готьн: «Чьма ӧм жи корьн?» ⁴¹ Иса готӧ wан: «Hӧгӧр хун кор буна, гӧнед wӧйе т'ӧнӧбуна. Ле ньha хун кӧ дьбежьн: <Эм дьбиньн>, дьдьнӧ к'ьфше кӧ хун нава гӧнед хwӧда дьминьн.

Шьван у пӧзед wi

10 ¹ Эз р'аст бе хельф wӧр'а дьбежьм, ӧве кӧ дерир'а нак'ӧвӧ ахьле пез, ле щики дьнр'а дьк'ӧве, ӧw дьз у qачах ӧ. ² Ле ӧве кӧ дерир'а дьк'ӧве, ӧw шьване пез ӧ. ³ Дӧргӧhван дӧри ль бӧр вӧдькӧ, пӧз дӧнге wi дьбыӧе у ӧw бь нава гази пӧзед хwӧ дькӧ у wан дӧрдьхӧ дӧрва. ⁴ Гава ӧw пӧзед хwӧ гьшки дӧрдьхӧ, пешийе дьк'ӧвӧ у пӧз жи пӧй wi дьчӧ, чьмки дӧнге wi нас дькьн. ⁵ Эw т'ӧ щар пӧй йӧки хӧриб начьн, ле жь wi дьр'ӧвьн, чьмки дӧнге йе хӧриб нас накьн».

⁶ Иса ӧв мӧсӧлӧ wанр'а гот, ле wан фӧ'м нӧкьр, кӧ Эw чь wанр'а дьбежӧ.

Шьване qӧнщ

⁷ Awa Иса диса wанр'а гот: «Эз р'аст бе хельф wӧр'а дьбежьм, Эз ьм дӧре пез. ⁸ Эw h'ӧмуйед кӧ бӧри Mьн hatьнӧ дьз у qачах

ьн, ле пез гӱндарийа ван нэ-
кърыйэ. ⁹Эз ьм дэри. Йе кӱбь
дэсте Мьн бьк'эвэ һьндӱр', we
хьлаз бэ. Эве бьк'эвэ һьндӱр',
дэрк'эвэ у ч'ере бьбинэ. ¹⁰Дьз
т'эне бона дьзийе, кӱштъне у
дър'къръне те. Ле Эз һатъмэ
кӱ жийина ван һэбэ, жийина
сэр жийине.

¹¹Эз ьм шьване қәнщ. Шь-
ване қәнщ э'мьре Хвэ бона
пэзе Хвэ дьдэ. ¹²Ле йе п'игар^ф,
кӱ нэ шьван э у пэз жи нэ йе
ви йэ, гава дьбинэ гӱр те, эв
пез дьһелэ у дър'эвэ. Гӱр жи
дьк'эвэ нава пез т'ур'-т'ур'и
дькэ. ¹³П'игар дър'эвэ, чьмки
эв п'игар э уль бэр пез нак'э-
вэ. ¹⁴Эз ьм шьване қәнщ. Эз
йед Хвэ нас дькьм у йед Мьн
жи Мьн нас дькьн, ¹⁵чава кӱ
Бав Мьн нас дькэ, Эз жи ӱса
Ви нас дькьм у э'мьре Хвэ
бона пэзед Хвэ дьдьм. ¹⁶Пэзед
Мьнэ дьн жи һэнэ, йед кӱ нэ
ви ахлида нэ. Гэрэке Эз вана
жи биньм у эве дэнге Мьн
бьбьһен у бьбьнэ кэрικ бэр
шьванэки. ¹⁷Бона ве йэке Бав
Мьн һ'эз дькэ, чьмки Эз э'мьре
Хвэ дьдьм, вэки Эз we диса
бьстиньм. ¹⁸Т'ӱ кэс ви э'мьри

жь Мьн настинэ, ле Эз Хвэха
ви дьдьм. Һ'ӱкӱме Мьн һэйэ,
Эз ви бьдьм у һ'ӱкӱме Мьн һэ-
йэ диса ви бьстиньм. Мьн эв
т'эми жь Баве Хвэ стандийэ».

¹⁹Бона ве хэбэрдане диса
нава шьһуйада бу дӱтирэти.
²⁰Жь ван гэлэка дьгот: «Эва
шьнак'эти^ф йэ у дин э. Чьма
һун гӱндарийа Ви дькьн?»
²¹Һьнэкед дьн жи дьготьн:
«Эва хэбэрдана нэ йа шьна-
к'этийа йэ. Қэт шьн дькарьн
ч'э'вед кора вэкьн?»

Нэбавэрийа шьһуйа

²²Һьнге ль Оршэлиме Щэ-
жьна^ф Пирозкъръна П'арьст-
гэһе* һат у зьвьстан бу. ²³Иса
ль п'арьстгэһе һевангэһа Сь-
леманда^ф дьгэр'ийа. ²⁴Шьһуйа
ль дора Ви гьрт у же пьрсин:
«Һ'эта к'энге Те мэ шькеда
бьһели? Һэгэр Тӱ йи Мэсих,
мэр'а ашкэрэ бежэ!»

²⁵Иса ль ван вэгэр'анд у гот:
«Мьн вэр'а гот, ле вэ бавэр
нэкр. Эв кьред кӱ Эз бь наве
Баве Хвэ дькьм, эв бона Мьн
шэ'дэтийе дьдьн, ²⁶ле һун бавэр
накьн, чьмки һун нэ жь пэзед
Мьн ьн. ²⁷Пэзед Мьн дэнге

* 10:22 Бь готьнэке дьн: «Бӱһӱрти-жьбарэкръна П'арьстгэһе».

Мьн дьбьһен, Эз жи ван нас дькьм у эв пэй Мьн тен. ²⁸Эз жийина һ'эта-һ'этайе дьдмэ ван у эв т'о шар онда набьн у т'о кэсе ван жь дэсте Мьн дэрнэхэ. ²⁹Әвед кө Баве Мьн данэ Мьн, сэр һэр тыштир'а нэ* у т'о кэс нькарэ ван жь дэсте Баве Мьн дэрхэ. ³⁰Эз у Бав йэк ьн».

³¹Ль вьр щьһуйа диса кэвьр һьлдан, кө Ви бьднэ бэр кэвьра. ³²Иса ванр'а гот: «Мьн жь Баве гэлэк кьред қәнш нишани вэ кьрын. һун бона к'ижан кьри Мьн дьднэ бэр кэвьра?» ³³Щьһуйа ле вэгэр'анд у готьне: «Әм бона кьред қәнш Тэ надьнэ бэр кэвьра, ле чьмки Тө Хвәде беһөрмәт дьки! Тө мәрвь и, ле Хвә дьки Хвәде».

³⁴Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Нә Қануна вәда ньвисар ә, кө Хвәде гот: «һун Хвәде нә»*? ³⁵Һәгәр Әв ван «Хвәде» һ'әсаб дькә, к'ижанар'а хәбәра Хвәде һатийә дайине (у набә жи кө әв ньвисар бәтал бә), ³⁶дә ижар һун Вир'а чава

дьбежьн: «Тө Хвәде беһөрмәт дьки», Йе кө Баве пироз^ф кьр* у шандә дьнайе, чьмки Мьн гот: «Эз Көр'е Хвәде мә». ³⁷Һәгәр Эз кьред Баве Хвә накьм, Мьн бавәр нәкьн. ³⁸Ле вәки дькьм, һәгәр һун Мьн бавәр накьн жи, һәма ван кьред кө Эз дькьм бавәр бькьн, вәки һун бьзаньбьн у фә'м кьн, кө Бав нава Мьнда йә у Эз нава Вида мә». ³⁹Һьнге диса хвәстьн кө Ви бьгьрьн, ле Иса жь дэсте ван дәрк'әт.

⁴⁰Иса диса дәрбази ви алийе ч'әме Урдөне бу у ль we дәре ма, ви щийе кө Йуһ'әнна пешда дьньхөманд. ⁴¹Гәлэк мәрвь дьһатьнә шәм Ви у нав хвәда дьготьн: «Йуһ'әнна т'о нишан нәкьр, ле чьтыштед кө Йуһ'әнна дәрһәқа Ви мәрвьида готьнә, һ'әму р'аст дәрк'әтьн». ⁴²У ль we дәре гәләка бавәрийа хвә Ви ани.

Мьрна Лазар

11 ¹Мәрвьәк һәбу наве ви Лазар, әв нәхвәш к'әт.

* ^{10:29} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Баве Мьни кө әв данэ Мьн, сэр һ'әмуяр'а йә».

* ^{10:34} Зәбур 82:6.

* ^{10:36} Бь готьнәкә дьн: «Бөһөрти-жьбарә кьр, башқә кьр».

Эw жь Бэйтанияе бу, жь wi гонде Мэрийэме^ф у хушка we Мэрт'айе. ² Эва эw Мэрийэма^ф бу, йа кө р'уне бинхwэш ль Хөдан дабу у бь п'ор'е хwэ ньгед Wi паqьж кьрьбун, эw Лазаре бьре we бу нэхwэш. ³ Аwa һәр дө хушка Исар'а шаб шандьн у готьн: «Хөдан, ва эwi кө Тө же һ'ыз дьки нэхwэш э». ⁴ Иса гава эв йэк бьхист, гот: «Эв нэ нэхwэшийа мьрьне йэ, ле бона р'умэта Хwэде йэ, wэки бь we йэке р'умэта Көр'е Хwэде бьльнд бэ».

⁵ Иса Мэрт'а, хушка we у Лазаре бьре ван һ'ыз дькьрын. ⁶ Ле гава Wi бьхист кө Лазар нэхwэш э, Эw дө р'ожед дьн жи ль wi щийи дэрэнги бу. ⁷ Пэйр'а Wi шагьртед Хwэр'а гот: «Wэрьн эм диса һэр'ьнэ Щьһустане». ⁸ Шагьрта жер'а гот: «Дэрсдар, чэндэк пешда щьһуйа дькьр кө Тэ бьдьнэ бэр кэвьра, Тө диса дьчи we дэре?» ⁹ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Нэ р'ож донздэһ сьһ'эт э? һэгэр йэк р'оже бьгэр'э эw нальк'омэ, чьмки р'онайа ве дьнийае дьбинэ. ¹⁰ Ле һэгэр йэк шэве бьгэр'э, эw дьльк'омэ, чьмки т'эви wi р'онайи т'онэ». ¹¹ Пэй ве хэбэрданер'а

Эwi ванр'а гот: «Пьсмаме мэ Лазар хэwр'а чуйэ, ле Эзе һэр'ьм кө wi һ'ышйар кьм». ¹² Шагьрта жер'а гот: «Хөдан, һэгэр эw р'азайэ, we р'абэ сэр хwэ». ¹³ Иса дэрһэqа мьрьна wiда дьгот, ле ван т'ьре^ф кө Эw бона р'азана wi дьбежэ. ¹⁴ Ђьнге Иса ашкэрэ ванр'а гот: «Лазар мьр. ¹⁵ У Эз ша мэ кө нэ ль wьра бум, чьмки эва йэка we бона к'ара бawэрийа wэ бэ. Ле диса wэрьн эм һэр'ьнэ щэм wi». ¹⁶ Ђьнге Т'умае кө дьготьне «Һэвал-щевии», шагьртед һэвалед хwэр'а гот: «Эм жи һэр'ьн, кө т'эви Wi бьмьрын».

Иса йэ р'абуна мьрийа у жийин

¹⁷ Гава Иса чу, Wi дит кө иди эw чар р'оже Лазар бу дэфьн кьрьбун. ¹⁸ Бэйтания незики Оршэлиме бу, wэкэ се километьра же дур бу. ¹⁹ Гэлэк щьһу һатьбунэ сэрхwэшийа Мэрт'а у Мэрийэме, бона мьрьна бьре ван.

²⁰ Гава Мэрт'айе бьхист кө Иса те, эw пешийа Wiда чу, ле Мэрийэм малда ма. ²¹ Мэрт'айе готэ Иса: «Хөдан, һэгэр Тө вьр буйайи, бьре мьн нэдьмьр.

22 Ле ньһа жи эз заньм Тө чь жь Хвәде бьхвази, Әве бьдә Тә». 23 Иса готә we: «Бьре тәйе жь мьрьне р'абә». 24 Мәрт'айе ле вәгәр'анд: «Эз заньм Р'ожа Ахрәте, Р'ожа^ф Р'абуне әве р'абә». 25 Иса готә we: «Эз ым р'абун у жийин! Әве кә бавәрийа хвә Мьн бинә, һәгәр бьмьрә жи we бьжи. 26 У әве кә дьжи у бавәрийа хвә Мьн тинә, әв қәт намьрә. Тө ве йәке бавәр дьки?» 27 Мәрт'айе Вир'а гот: «Бәле Хөдан, эз бавәр дькьм, кә Тө Мәсин и, Көр'е Хвәде, Йе кә we бьһата дьнийәе».

Иса дьгьри

28 Пәй ве готьнер'а, чу гази хушка хвә Мәрийәме кьр у дьзива готе: «Дәрсдар һатийә у гази тә дькә». 29 Гава кә we бьһист, зу р'абу чу. 30 Иса һе нәк'әтьбу гөнд, ле ль ви щийи мабу, к'идәре Мәрт'а р'асти Ви һатьбу. 31 Щьһуйед кә маледа т'әви we бун у ль бәр дьле веда дьһатьн, гава дитьн кә Мәрийәм зу р'абу дәрк'әтә дәрва, данә пәй we чун. Ван т'ьре кә әв дьчә сәр т'ьрбе бьгьри. 32 Гава Мәрийәм гьһиштә ви щийи кә Иса ле бу, Әв дит, хвә авитә бәр

ньга у готе: «Хөдан, һәгәр Тө ль ве дәре буйайи, бьре мьн нәдьмьр». 33 Гава кә Иса ч'әв гьрийе we у гьрийе щьһуйед кә пер'а һатьбун к'әт, к'әсәра к'ур һате у дьле Ви ешия. 34 У жь ван пьрси: «Wә әв ль к'ө дәфьн кьрийә?» Вир'а готьн: «Хөдан, вәрә у бьбинә». 35 Иса гьрийа. 36 Ынге щьһуйа гот: «Дина хвә бьдьне, чьқас же һ'ьз дькьр!» 37 Жь ван һьнәка жи гот: «Әви кә ч'әвед йе кор вәкьрн, нькарьбу оса бькьра, кә әв мәрьва жи нәмьра?»

Иса Лазаре мьри сах дькә

38 Ль сәр ве йәке Иса диса к'ур к'әсәр к'ьшанд у чу сәр т'ьрбе. Әв т'ьрб шкәфтәк бу у кәвьрәк бәр дәве we бу. 39 Иса гот: «Ви кәвьри веда кьн». Хушка йе мьри, Мәрт'айе Вир'а гот: «Хөдан, иди ньһа бин к'әтийе, иро чаре ви йә мьрийә». 40 Иса готә we: «Мьн тәр'а нәгот, һәгәр тө бавәр бьки, те р'умәта Хвәде бьбини?» 41 Ынге кәвьр веда кьрн. Иса сәре Хвә бьльнд кьр у гот: «Баво, Әз зәф р'ази мә кә Тә дәнге Мьн бьһист. 42 Эз заньм кә Тө һәр гав дәнге Мьн дьбьһейи, ле Мьн бона хатьре ве щьмә'та

сэкьни гот, wәки бawәр бькьн кӧ Тә Эз шандьмә».

⁴³ Пәй ве готьнер'а бь дәнгә-ки бьльнд кьрә гази: «Лазар, дәрк'әвә!» ⁴⁴ Йе мьри жи дәст у п'ийед wi бь к'ьтан к'әфән-кьри^ф у сәрч'ә'ве wi бь дәстмаләке ньхамти дәрк'әтә дәрва. Иса ванр'а гот: «Wi вәкьн у бьхельн бьра һәр'ә».

Шевьра кӧштьна Иса

(*Матта 26:1-5; Марқос 14:1-2; Лука 22:1-2*)

⁴⁵ Ёнгә гәләк шьһуйед кӧ һатьбунә щәм Мәрийәме, әв кьрна Иса кӧ дитьн, бawәрия хwә Wi анин. ⁴⁶ Ле жь ван һнәк жи чунә щәм ферьсийа у әв кьрна Иса ванр'а готьн. ⁴⁷ У һнгә ферьси у сәрәкед к'аһина шьвина^ф гьрәгьра гиһандьнә һәв у готьн: «Әме чь бькьн? Әва мәрьва гәләк нишана дькә. ⁴⁸ Ёгәр әм Wi аһа бьхельн, һ'әму we бawәрийа хwә Wi биньн у р'омайи жи we бен, щийе мәйи пироз^ф веран кьн у к'ока мьләте мә жи биньн».

⁴⁹ Йәки жь ван, Qәйафайе кӧ we сале сәрәкк'аһин бу, ванр'а гот: «Һун qәт тыштәки фә'м накьн! ⁵⁰ Нә жи дьгьһи-

жьнә гьлийа кӧ мәр'а һе дәст дьдә мәрвьәк бьмьрә бона шьмә'те, нә кӧ т'әмаийа мьләт онда бә». ⁵¹ Әв йәка әви һ'әмде хwә нәгот, ле чьмки әв сәрәкк'аһине we сале бу, п'ехәмбәрти^ф кьр, кӧ Исайте бәр мьләтва бьмьрә. ⁵² У нә кӧ т'әне бона мьләт, ле бона зар'ед Хwәдейә бәлабуи жи, кӧ ван бьщьвинә у бькә йәк. ⁵³ Аwa иди пәй we р'ожер'а шевьра кӧштьна Иса кьрн.

⁵⁴ Бона ве йәке Иса иди ашкәрә нава шьһуйада нәдьгәр'ийа, ле жь wьр чу бәр'ийе щики незики бажаре кӧ жер'а Әфра-йим дьготьн у т'әви шагьртед Хwә ль we дәре ма.

⁵⁵ Щәжьна шьһуйайә Дәрбазбуне незик бу, гәләк мәрвьед жь дор-бәра бәри щәжьне һәвраз чунә Оршәлиме, wәки ль гора ә'дәт хwә бышон-вәшон. ⁵⁶ Ёнгә әвана ль we дәре Иса дьгәр'ийан у п'арьстгәһеда дьсәкьнин, жь һәвдӧ дьпьрсин: «Һун чь дьбежьн? Әwe ә'сә нәйе ве щәжьне?»

⁵⁷ Ферьси у сәрәкед к'аһина жи ә'мьр дәрхьстьбун, һәгәр кәсәк бьзаньбә Әw ль к'ӧ дәре йә, гәрәке гӧһе ван пе хьн, wәки әв Wi бьгьрн.

**Иса Бәйтанийаеда
те р'ункьрьне^Ф**

(*Мәтта 26:6-13; Марқос 14:3-9*)

12 ¹ Шәш р'ож бәри Шә-
жьна Дәрбазбуне, Иса
һатә Бәйтанийае, ви щийе кә
Лазар ле дыма, йе кә Иса әв
жъ нав мьрийа р'акьрьбу. ² Ль
ве дәрә вана қәдърәк жер'а
кьрын. Мәрт'аие хьзмәтк'ари
дыкьр, Лазар жи т'әви Иса нава
ванда ль сәр сьфре р'уньшти
бу. ³ Ынгә Мәрийәме литьрәки
р'омайи* бь р'уне нардейи^Ф сафи
у бьһа һылда, сәр ньгед Исада
кьр у пе п'ор'е хвә ньгед Ви
зьһа кьрын. Бина р'уне нарде
мал һылда. ⁴ Ле жь шагьртед Ви
йәки, Шьһудайе Исхәрийоти, йе
кә ве паше нәмамия Ви бь-
кьра гот: ⁵ «Чьма әв р'уне нарде
сесьд зиви* нәһатә фьротане,
кә ль бәләнгаза бьһата бәла-
кьрьне?» ⁶ Әви әв йәк дыгот,
нә кә хәма ви бәләнгаз бун, ле
чьмки әв дьз бу, к'иське п'әра
щәм ви бу у чь кә дьк'әте, әви
же дьч'опанд.

⁷ Ынгә Иса готә ви: «Жь ве
к'әлфәте вәгәр'ә. Иди чьма ви
р'уни һ'әта р'ожа дәфьнкьрьна^Ф
Мьн хвәй кә?» ⁸ Фәқире һәр
гав т'әви вә бьн, ле Әзе һәр
гав т'әви вә нибьм».

Шевьра кәштьна Лазар

⁹ Жь щьһуйа гәләка бьһист
кә Иса ль ве дәрә йә һатьн.
Әв нә кә т'әне бона Иса һа-
тьн, ле вәки Лазаре кә жь
нав мьрийа р'акьрийә жи
бьбиньн. ¹⁰ Ынгә сәрәкед
к'әһина шевьрин кә Лазар жи
бькәжьн, ¹¹ чьмки р'уйе вида
гәләк щьһу дьчун бавәрийа
хвә Иса данин.

**Иса бь р'умәт
дык'әвә Оршәлиме**
(*Мәтта 21:1-11; Марқос
11:1-11; Луқа 19:28-40*)

¹² Р'ожа дьне ә'лаләтәкә
гьран кә һатьбу щәжьне, гава
бьһист кә Иса те Оршәлиме,
¹³ вана ч'ьқьлед хөрме һьлдан
чунә пешийа Ви у кьрьнә
дир'ин:

* ^{12:3} «Литьрәки р'омайи» һьнгә вәкә 325 гьраме ньһа бу.

* ^{12:5} «Сесьд зив» һьнгә вәкә хәбата п'аләки т'әмамия сале бу.

* ^{12:7} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бьра ви р'уни бона р'ожа дәфьнкьрьна
Мьн хвәй кә».

«Һосанна^ф! Бъмбарэк э Эве
кө бы наве Ходан те*, П'ад-
ше Исраеле!»

¹⁴ Иса щә'шькәк дит у ле си-
йар бу, чава ньвисар э:

¹⁵ «Нәтырсә бажаре Сийоне^{ф*}.
Ва йә П'адше тә те, ль щә'-
шыка к'әре сийар буйи»**.

¹⁶ Шагъртед Ви пешийе эва
йәка фә'м нәкърн, ле гава
Иса к'әтә р'умәта Хвә, һнге
һатә бира ван, кө әв йәк бона
Ви һатбу ньвисаре у бона Ви
эва йәка кърн. ¹⁷ Эв щьмә'та
кө һнге т'әви Ви бу, гава Ви
Лазар жь мърне р'акър у ә'мър
кър кө жь гор'е дәре, шә'дәтийа
ве йәке дьда. ¹⁸ Бона ве йәке
щьмә'т пешийа Вида чу, чьм-
ки вана бьһистьбу кө Эви эва
нишана кърйә. ¹⁹ Ферьсийа жи
һәвр'а гот: «Һун дьбиньн эва
йәка жь қәвата мә дәр э. Ва
т'әмамия дьнйәе пәй Ви чу!»

Һьнәк йунан ль Иса дьгәр'ьн

²⁰ Нав ванда чәнд йунан^ф
жи һәбун, кө бона һ'әбандь-
не щәжьнеда һәвраз чубунә
Оршәлиме. ²¹ Эвана һатьнә

щәм Филипойе жь бажаре
Бәйтсайда Щәлиле һиви же
кърн у готьне: «Әм хөлам, әм
дьхвазьн Иса бьбиньн». ²² Фи-
липо чу эва йәка Эндравьср'а
гот, Эндравьс у Филипо жи
чун Исар'а готьн. ²³ Иса ль ван
вәгәр'анд у гот: «Эв сьһ'әта кө
Көр'е Мерьв ве бе р'умәткь-
рьне пер'а гьһишт. ²⁴ Әз р'аст
бе хельф вәр'а дьбежьм, һәгәр
һ'әба геньм нәк'әвә ә'рде у
нәмьрә, әве т'әне бьминә, ле
һәгәр әв бьмьрә, ве гәләк бәр
бьдә. ²⁵ Йе кө ә'мьре хвә һ'ыз
дькә, әве онда кә, ле әве кө
ль ве дьнйәе дьжәнә ә'мьре
хвә, әв ви бона жийина һ'ә-
та-һ'әтайе хвәй дькә. ²⁶ Эве кө
бьхвазә Мьнр'а хьзмәтк'арийе
бькә, бьра пәй Мьн бе. Әз ль
к'ө дәре бьм, хьзмәтк'аре Мьн
жи ве ль ве дәре бә. Һәгәр йәк
Мьнр'а хьзмәтк'арийе дькә,
Бав жи ве қәдьре ви бьгьрә.

Иса мьрна Хвә ә'лам дькә

²⁷ Ньһа агьр дьле Мьн к'әти-
йә. Әз чь бежьм? Бежьм: «Баво,
Мьн жь ве сьһ'әте хьлаз кә?»

* 12:13 Зәбур 118:25-26.

* 12:15 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Қиза Сийоне».

** 12:15 Зәкәрийа 9:9.

Нә Эз бона ве сьһ'эте һатъмә?
²⁸ Баво, наве Хвә бьльнд кә». Ёнгә дәнгәк жь ә'змен һат:
 «Мьн бьльнд кьр у Эзе диса
 бьльнд кьм!»

²⁹ Әв ә'лаләта кә ль вьр сәкь-
 нибу дьбьһист гот: «Гөр'инийа
 ә'змен бу». Ёнәка жи дьгот:
 «Мьляк'әтәки т'әви Ви хәбәр
 да». ³⁰ Иса шаб да у гот: «Әва
 дәнга бона Мьн нәһат, ле бона
 вә. ³¹ Ньһа йә вәхте диwana
 ве дьнийәе, ньһа сәрвәре ве
 дьнийәе ве бе авитьне дәрва.
³² Гава Эз жь ә'рдә бәрбь жор
 бемә һьлдәне, Эзе һ'әмуйа
 бәрбь Хвә бьк'ьшиньм». ³³ Әви
 бь ве готьне дьда фә'мкьрьне,
 кә Әве бь чь шур'әйи бьмьрә.

³⁴ Ёнгә ә'лаләте ле вәгәр'анд
 у готе: «Мә жь Qануне бьһис-
 тийә кә Мәсиһе һ'әта-һ'әтайе
 бьминә. Иди Тә чава дьбежи:
 «Гәрәке Көр'е Мервь бәрбь жор
 бе һьлдәне? К'и йә әв «Көр'е
 Мервь?»» ³⁵ Иса ванр'а гот:
 «Ёнәк вәхт жи р'онайи ве
 т'әви вә бә. Ё'әта кә р'онайи
 т'әви вә йә, бьмәшьн, нәбә
 кә тә'ри сәр вәда бе. Әве кә
 тә'рийеда дьмәшә, әв ньзанә

к'әда дьчә. ³⁶ Ё'әта кә р'онайи
 т'әви вә йә, бавәрийа хвә р'о-
 найе биньн, вәки һун бьбьнә
 зар'ед р'онайе».

Нәбавәрийа щьһуйа

Гава Иса әв йәкана готьн
 чу у Хвә жь бәр ван вәшарт.
³⁷ Сәр һақас нишанар'а кә Ви
 ль бәр ван кьрьн, ле вана диса
 бавәрийа хвә ль Ви нәданин.
³⁸ Әв йәк аһа бу, вәки әв готь-
 на Ишайа п'әхәмбәр бе сери:
 «Хөдан, к'е әв готьна кә мә
 гот бавәр кьр?»

У зәнда Хөдан к'ева ә'йан
 бу?»*

³⁹ Бона ве йәке вана нька-
 рьбу бавәр бькьрана, чьмки
 Ишайа аһа жи готийә:

⁴⁰ «Хвәде ч'ә'вед ван кор кьрьн
 у ава р'әш ани сәр һ'ьше
 ван,
 вәки бь ч'ә'ва нәбиньн,
 бь һ'ьша фә'м нәкьн
 у вәнәгәр'ьн кә Эз ван қәнш
 кьм»*.

⁴¹ Ишайа аһа гот, чьмки ви
 р'умәта Иса дит у ль сәр Ви
 хәбәр да. ⁴² Ле бәле диса жи жь
 сәрвәра гәләка бавәрийа хвә

* 12:38 Ишайа 53:1.

* 12:40 Ишайа 6:10.

Ви ани. Ле жь тьрса ферьсийа, ль хвэ мөкөр' нэдъхатън, кӧ жь к'ъниште нэйенэ дэрхьс-тъне. ⁴³Ль ван he хвэш дъхат кӧ мэръв пэсьне ван бьдън, нэ кӧ Хвэде.

Готъна Иса н'акъме Р'ожа Ахрәте йә

⁴⁴Һьнге Иса бь дэнгәки бь-льнд гот: «Әwe кӧ бавәрийа хвэ Мьн тинэ, әw бавәрийа хвэ Мьн найнэ, ле Йе кӧ Әз шандьмэ. ⁴⁵У әwe кӧ Мьн дьбинэ, йе кӧ Әз шандьмэ дьбинэ. ⁴⁶Әз чава р'онайдар хатъмэ дьнйа-йе, wәки һәр кәсе кӧ бавәрийа хвэ Мьн бинэ, тә'рийеда нә-

минэ. ⁴⁷Һәгәр йәк готъна Мьн бьбьһе у нәқәдинэ, Әз диwана ви накъм. Әз нәһатъмэ кӧ диwана дьнйае бькъм, ле wәки дьнйае хьлаз към. ⁴⁸Әwe кӧ Мьн т'әхсир^ф дькә у готънед Мьн қәбул накә, йәк һәйә кӧ we диwана ви бькә, awa готи әw готъна кӧ Мьн готийә, әwe Р'ожа Ахрәте диwана ви бькә. ⁴⁹Чьмки Мьн хвәсәрихвэ нә-готън, ле Баве кӧ Әз шандьмэ, Әwi т'әми дайә Мьн кӧ Әз чь бежъм у чь хәбәр дьм. ⁵⁰У Әз занъм кӧ т'әмиия Ви жийина һ'әта-һ'әтайе йә. Аwa чь кӧ Әз дьбежъм, чава Баве готийә Мьн Әз өса дьбежъм».

Т'әми у готънед Исаяә ахьрийе

Иса ньгед шагьрта дьшо

13 ¹Бәри Щәжьна Дәр-базбуне, Иса заньбу кӧ сьһ'әта Ви пер'а гъништийә кӧ жь ве дьнйае дәре у һәр'ә шәм Баве. Әwi һ'әмуийед Хвәйә кӧ ве дьнйаеда һ'ыз кьрьбун, һ'әта дәрәща һәрә бь-льнд жи әw һ'ыз кьрьн*. ²Wәхте шивхварьне, мирещьн қәлпе

хьраб авитә дьле Щьһудае кӧр'е Шьмһ'уне Исхәрийоти, кӧ нәмамиия Иса бькә. ³Иса заньбу кӧ Баве һәр тьшт дайә дәсте Ви, Әw жь шәм Хвэде һатийә у we диса вәгәр'ә шәм Хвэде. ⁴Һьнге Әw жь сәр шиве р'абу, п'оте Хвэ дани алики у п'ешгирәк һьлда ль пышта Хвә гьреда. ⁵Паше ав кьрә т'әште у дәстпекьр ньгед шагьртед Хвә

* ^{13:1} Аһа жи те фә'мкьрьне: «У һ'әта хьлазийе жи әw һ'ыз кьрьн».

шуштын уь п'ешгира гьредаи зьна кьрын. ⁶ Гава дор гьништэ Шьм'ун-Пэтрус, әви готе: «Ходан, Те ньгед мьн бышойи?» ⁷ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Әз ньна чь дькьм тө фә'м наки, ле паше те фә'м бьки». ⁸ Пэтрус жер'а гот: «Т'ө шар Те ньгед мьн нәшойи!» Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәгәр Әз ньгед тә нәшом, п'ара тә we т'әви Мьн т'өнәбә». ⁹ Шьм'ун-Пэтрус Вир'а гот: «Ходан, кө өса йә нә т'әне ньгед мьн, ле дәст у сәре мьн жи бышо!» ¹⁰ Иса готе: «Әwe кө һатийә шуштыне, пештыри ньга, вәки майин нә һ'әwщә йә дәрәкә дьн бе шуштыне. Әw хwәха т'әмам-пева пақьж ә. һун пақьж ьн, ле нә кө һ'әму». ¹¹ Чьмки Иса заньбу к'и we нәмамийа Ви бькә, бона we йәке гот: «Һун һ'әму нә пақьж ьн».

¹² Гава ньгед ван шуштын, п'оте Хwә авитә сәр Хwә у диса ль сәр сьфре р'уньшт. Жь ван пьрси: «Гәло һун заньн кө Мьн бона вә чь кьр? ¹³ һун Мьн Дәрсдар у Ходан һ'әсаб дькьн, һун р'аст дькьн, Әз һәма өса

жи һәмә. ¹⁴ Аwa һәгәр Мьн бь ве Ходан у Дәрсдарийа Хwәва ньгед вә шуштын, гәрәке һун жи ньгед һәвдө бышон. ¹⁵ Мьн нәхшәк нишани вә кьр, вәки чава Мьн бона вә кьр, һун жи өса бькьн. ¹⁶ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, хөлам жь ахайе хwә нә мәстыр ә, нә жи йе кө һатийә шандьне жь йе кө әw шандийә мәстыр ә. ¹⁷ һәгәр һун ве йәке заньн, һуне хwәзьли бьн һәгәр бьқәдиньн.

**Иса гьртьна хwә
дьдә ә'йанкьрьне**

*(Мәтта 26:20-25; Марқос
14:17-21; Луқа 22:21-23)*

¹⁸ Әз бона вә һ'әмуяа набежьм, чьмки Әз заньм Мьн к'ижан бьжартьнә. Ле гәрәке ньвисар бе сери:

«Йе кө нане Мьн хвар
п'әһ'ин авитә Мьн»*.

¹⁹ Әз ньһава, һе бәри қәwь-мандьне ван тышта вәр'а дьбежьм, вәки, гава бьқәwьмьн һун бawәр бькьн, кө ӘЗ ӘW БМ*. ²⁰ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, әwe кө wi қәбул кә, к'ижани кө Әз дьшиньм, әw

* ^{13:18} Зәбур 41:9.

* ^{13:19} Шьровәкьрьне бьн р'еза Йуһ'әнна 8:58-да бьхуньн.

Мьн қәбул дькә у әве кӧ Мьн қәбул дькә, Йе кӧ Эз шандьмә қәбул дькә».

²¹ Иса гава әва йәка гот, р'ӧһ'-да гәләки қьлқьли, Ви ашкәрә шә'дәти да у гот: «Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежъм, йәки жь wә we нәмамия Мьн бькә».

²² Шагьрта шашмайи ль һәвдӧ ньһер'и, гәло әв бона к'е дьбежә. ²³ Йәки жь шагьртед Ви, йе кӧ Иса же һ'ыз дькьр, хwә авитьбу һ'әмеза Иса. ²⁴ Шьмһ'ун-Пәтрус вир'а бь ч'ә'ва дькьр кӧ бьпьрсә: «К'а Эв бона к'е дьбежә». ²⁵ Әви жи хwә да бәр синге Иса пьрси: «Хӧдан, әв к'и йә?»

²⁶ Иса шаб да у гот: «Эв ә, йе кӧ Эз ви пә'рийе нан хварьнеда кьм бьдьме». У пә'рийе нан хварьнеда кьр, да Щьһудайе кӧр'е Шьмһ'уне Исхәрйоти. ²⁷ Әви һәма чава пә'ри жь дест гьрт, мирещьн к'әтә нава ви. Иса вир'а гот: «Те чь бьки зу бькә». ²⁸ Ле йед кӧ ль сәр сьфре р'уньшьтбун, т'ӧ кәси фә'м нәкьр, кӧ Әви чьма вир'а аһа гот. ²⁹ К'иське п'әра кӧ шәм Щьһуда бу, ләма һьнәка т'ьре, кӧ Иса вир'а дьбежә: «Тьштед кӧ шәжьнеда мәр'а лазьм ьн бьк'ьр'ә», йан

жи «тьштәки бьдә бәләнгаза». ³⁰ Әви жи гава әв пә'ри һьлда, пер'а-пер'а дәрк'әтә дәрва. Иди шәв бу.

**Т'әмийа ну:
Жь һәвдӧ һ'ыз бькьн**

³¹ Гава әв дәрк'әтә дәрва, Иса гот: «Ньһа Кӧр'е Мерьв һатә р'умәткьрьне у Хwәде жи бь Ви һатә р'умәткьрьне. ³² Һәгәр Хwәде пе Ви һатә р'умәткьрьне, Хwәде жи we пе Хwә Ви р'умәт кә у зутьре we Ви р'умәт кә. ³³ Лавно! Эз гәләк wәхт т'әви wә наминьм. Һуне ль Мьн бьгәр'ьн, ле ньһа Эз вәр'а дьбежъм, чава кӧ Мьн шьһуйар'а жи гот, хун нькарьн бенә ви щийе кӧ Эз дьчьме.

³⁴ Эз т'әмикә ну дьдьмә wә: Һәвдӧ һ'ыз бькьн. Чава кӧ Мьн хун һ'ыз кьрьн, хун жи ӧса һәвдӧ һ'ыз бькьн. ³⁵ Бь ве йәке һ'әмуיע заньбьн хун шагьртед Мьн ьн, һәгәр хун һәвдӧ һ'ыз бькьн».

**Иса дәрһәқа инк'арийа
Пәтрусда дьбежә**

(Матта 26:31-35; Марқос 14:27-31; Луқа 22:31-34)

³⁶ Шьмһ'ун-Пәтрус готә Ви: «Хӧдан, Те к'ӧда һәр'и?» Иса

ле вэгэр'анд у готе: «Wi шийе кӧ Эз дьчме, тӧ ньһа нькари пӧй Мьн бейи, ле паше те пӧй Мьн бейи». ³⁷ Пӧтрус готӧ Wi: «Хӧдан, чьма эз ньһа нькарьм пӧй Тӧ бем? Эзе э'мьре хвӧ жи бона Тӧ бьдъм». ³⁸ Иса ле вӧгэр'анд у готе: «Те э'мьре хвӧ бона Мьн бьди? Эз р'аст бе хельф тӧр'а дьбежъм, he бӧри бангдана дик те се щара Мьн инк'ар ки.

Р'ийа кӧ дьбӧ бӧрбӧ Баве

14 ¹ Бьра дьле вӧ нӧдълрӧ-лӧ. Бавӧрийа хвӧ Хвӧде биньн у бавӧрийа хвӧ Мьн жи биньн. ² Мала Баве Мьнда гӧлӧк шийед майине һӧнӧ, Эз ньһа дьчъм вӧр'а ши һазьр кьм. Һӧгӧр ӧса нибуьа, Мьн вӧр'а нӧдьгот? ³ Гава Эз һӧр'ьм у вӧр'а ши һазьр кьм, Эзе дьса бем у вӧ бьбьмӧ щӧм Хвӧ, вӧки Эз ль к'ӧ бьм, һун жи ль we дӧре бьн. ⁴ Һун р'ийа wi шийе кӧ Эз дьчме заньн».

⁵ Т'ума жер'а гот: «Хӧдан, ӧм ньзаньн Тӧ к'ӧда дьчи, ӧме чава р'е бьзаньбьн?» ⁶ Иса вьр'а гот: «Эз ьм, р'е, р'асти

у жийин. Т'ӧне пе Мьн йӧк дькарӧ бе щӧм Баве. ⁷ Һӧгӧр вӧ Эз нас кьрьмӧ, һуне Баве Мьн жи нас бькьн*. Ава жь вьр шунда һун Wi нас дькьн у вӧ Эв дитийӧ».

⁸ Филипо жер'а гот: «Хӧдан, к'а Баве нишани мӧ кӧ, бӧси мӧ йӧ!» ⁹ Иса жер'а гот: «Филипо! Һагас вӧхт Эз т'ӧви вӧ мӧ у he тӧ Мьн нас наки? Йе кӧ Эз дитьмӧ, Бав дитийӧ. Тӧ чава дьбежи: <Баве нишани мӧ кӧ>? ¹⁰ Тӧ бавӧр наки кӧ Эз нава Баведа мӧ у Бав нава Мьнда йӧ? Эв хӧбӧред кӧ Эз вӧр'а дьбежъм, нӧ кӧ хвӧсӧрихвӧ дьбежъм, ле ӧв Баве кӧ нава Мьнда дьминӧ, Эв ӧ кӧ йа Хвӧ дькӧ. ¹¹ Мьн бавӧр бькьн, кӧ Эз нава Баведа мӧ у Бав жи нава Мьнда йӧ. Ле Һӧгӧр на, һӧма пе ван кьред Мьн бавӧр бькьн. ¹² Эз р'аст бе хельф вӧр'а дьбежъм, ӧве кӧ бавӧрийа хвӧ Мьн бинӧ, ӧв кьред кӧ Эз дькьм, ӧве хвӧха жи бькӧ. У жь ван кьра мӧстьр жи we бькӧ, чьмки Эз дьчьмӧ щӧм Баве Хвӧ. ¹³ Пе наве Мьн һун чь бьхвазьн,

* ^{14:7} Нав һьнӧк дӧстньвисарада аһа йӧ: «Һӧгӧр вӧ Эз нас бькьрама, вӧйе Баве Мьн жи нас бькьра».

Эзе бькьм, вәки Бав пе Көр' бе р'умәткьрьне. ¹⁴ Һәгәр һун пе наве Мьн тыштәки бьхвазьн Эзе бькьм.

**Иса соз дьдә
кө Р'өһ'е Пироз бьшинә**

¹⁵ Һәгәр һун Мьн һ'ыз дькьн, һуне т'әмийед Мьн хвәй кьн. ¹⁶ Эзе жи жь Баве ниви кьм у Эве Пыштованәки дьн бьдә вә, вәки һ'эта-һ'этайе т'әви вә бьминә. ¹⁷ Эв ә әв Р'өһ'е* кө р'астийе ә'лам дькә у дьня нькарә Ви қәбул кә, чьмки нә Ви дьбинә у нә жи Ви нас дькә. Ле һун Ви нас дькьн, чьмки Эв т'әви вә дьминә у we нава вәда бә.

¹⁸ Эз вә севиф наһельм, Эзе диса сәр вәда бем. ¹⁹ Һьнәки шунда иди дьняйе Мьн нә-бинә, ле һуне Мьн бьбиньн. Чьмки Эз дьжим, һуне жи бьжин. ²⁰ We р'оже һуне бьзаньбьн кө Эз нава Баве Хвәда мә, һун нава Мьнда нә у Эз жи нава вәда мә.

²¹ Эве кө т'әмийед Мьн қәбул дькә у ван хвәй дькә, әв ә йе кө Мьн һ'ыз дькә. У әве кө

Мьн һ'ыз дькә, әве жь алийе Баве Мьнда бе һ'ызкьрьне. Эзе жи ви һ'ыз бькьм у Хвә вива ә'йан кьм».

²² Щьһуда^ф, нә йе Исхәрйоти готә Ви: «Хөдан, әве чава бә, кө Те Хвә мәва ә'йан ки, ле дьняйева на?»

²³ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр кәсе кө Мьн һ'ыз бькә, we готьна Мьн хвәй кә, Баве Мьне жи ви һ'ыз бькә у Әме бенә щәм ви, т'әви ви бьминьн. ²⁴ Эве кө Мьн һ'ыз накә, әв готьнед Мьн хвәй накә. Эве готьна кө һун дьбьһен нә йа Мьн ә, ле йа Баве Мьн ә, кө Эз шандьмә. ²⁵ Һәла һе кө Эз ль щәм вә мә, Мьн әв йәкана вәр'а готьн. ²⁶ Ле Пыштован, ава готи Р'өһ'е^ф Пироз, кө Бав we бь наве Мьн бьшинә, Эве вә һини һ'әму тышти кә у һәр тыштед кө Мьн вәр'а готьнә, we бинә бира вә.

²⁷ Эз ә'дьялайийе вәр'а дьһельм, we ә'дьялайийа Хвә дьдьмә вә. Эз өса надьм чава кө дьня дьдә вә. Бьра дьле вә нәқьл-қьлә у нәтьрьсн! ²⁸ Вә бьһист кө Мьн вәр'а гот: «Эзе һәр'ым,

* ^{14:17} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Р'өһ'е Р'астийе кө дьня нькарә Ви қәбул кә».

ле диса сэр вәда бем!> Һәгәр вә Әз һ'ыз бькырама, хуне ша бьбуна кө Әз дьчъмә шәм Баве, чьмки Бав сәр Мьнр'а йә. ²⁹ У ньһа әв йәкана Мьн бәри қә- вьмандьне вәр'а готьн, вәки гава әв йәк бьқәвьмьн, хун бавәр бькьн. ³⁰ Иди Әзе т'әви вә гәләки хәбәр нәдъм, чьмки ва йә сәрвәре ве дьнйае те. Һ'өкөме ви қәт сәр Мьн т'өнә, ³¹ ле бьра дьнйа бьзаньбә вә- ки Әз Баве һ'ыз дькьм у Баве чава т'әми ль Мьн кьрийә Әз өса дькьм.

Р'абьн, әм жь вьр һәр'ьн.

К'ола тьрийейә р'аст

15 ¹ Әз ьм к'ола тьрийе- йә р'аст, Баве Мьн жи р'әзван ә. ² Һәр ч'ьқьле Мьнва кө бәр надә әв дьбьр'ә. Ле әв ч'ьқьле кө бәр дьдә жь чьрпийа пақьж дькә, вәки һе гәләки бәр бьдә. ³ Һун иди пақьж ьн бь ве готьне йа кө Мьн вәр'а готийә. ⁴ Нав Мьнда бьминьн, Әз жи нав вәда. Чава ч'ьқьл хвәха нькарә бәр бьдә, һәгәр к'олева нәминә, өса жи хун нькарьн, һәгәр Мьнва нәминьн.

⁵ Әз ьм к'ола тьрийе, хун жи ч'ьқьл ьн. Әве кө Мьнва дь- минә у Әз жи вива дьминьм,

әве гәләки бәр бьдә. Чьмки бейи Мьн хун нькарьн т'ө тыш- ти бькьн. ⁶ Һәгәр йәк Мьнва нәминә, әв мина ч'ьқьләки веда авити йә, кө һ'ышк дьбә. У т'оп дькьн давежьнә нава егьр дьшәвьтиньн. ⁷ Һәгәр хун нава Мьнда бьминьн у готьнед Мьн жи нава вәда бьминьн, хун чь дьхвазьн бьхвазьн, ве вәр'а бе дайине. ⁸ Бь ве йәке Баве Мьне бе р'умәткьрьне, гава хун пе гәләк бәрдайине бьдьнә к'ьфше, кө хун бунә шагьртәд Мьн.

⁹ Бав чава Мьн һ'ыз дькә, Әз жи өса вә һ'ыз дькьм. Һ'ызкьрна Мьнда бьминьн. ¹⁰ Һәгәр хун т'әмийед Мьн хвәй кьн, хуне һ'ызкьрна Мьнда бьминьн, ча- ва кө Мьн т'әмийед Баве Хвә хвәй кьрьн у һ'ызкьрна Вида дьминьм. ¹¹ Мьн әв йәкана вә- р'а готьн, вәки шабуна Мьн нава вәда бьминә у шабуна вә т'әмам бә. ¹² Әв ә т'әмийа Мьн: һәвдө һ'ыз бькьн, чава кө Мьн хун һ'ыз кьрьн. ¹³ Т'ө һ'ызкьрьн сәр ве һ'ызкьрьне- р'а т'өнә, кө йәк ә'мьре хвә бәр достәд хвәва бьдә. ¹⁴ Һун достәд Мьн ьн, һәгәр хун ван т'әмийед кө Әз дьдьмә вә хвәй дькьн. ¹⁵ Жь вьр шунда Әз вә

«хөлам» һ'әсаб накъм, чъмки хөлам наш пе т'өнә кө ахайе ви чь дькә. Мьн һун дост һ'әсаб кьрн, чъмки һәр тыштед кө Мьн жь Баве Хвә бьһистьн вәва данә ә'йанкьрне. ¹⁶ Нә кө вә Әз бьжартъм, ле Мьн һун бьжартын у к'ьфш кьрн, вәки һун һәр'ын бәр бьдн у бәре вә бьминә. Һынге һун чь кө пе наве Мьн жь Баве бьхвазьн, Әве бьдә вә. ¹⁷ Әз т'әмийа ве йәке дьдъм, кө һун һәвдө һ'ыз бькьн.

Нәйартийа дьнийәе

¹⁸ Һәгәр дьнйа бьжәнә вә, бьзаньбьн кө бәри вә жәнийәйә Мьн. ¹⁹ Һәгәр һун п'ара дьнийәе буна, дьнийәе йед хвә һ'ыз бькьра. Ле Мьн һун жь дьнийәе бьжартьнә, һун нә п'ара дьнийәе нә, ләма дьнйа дьжәнә вә. ²⁰ Ве хәбәра кө Мьн вәр'а готийә биньнә бира хвә, кө: «Хөлам нә сәр ахайе хвәр'а йә». Һәгәр Әз зерандьмә, ве вә жи бьзери-ньн. Һәгәр готьна Мьн хвәй кьрнә, ве готьна вә жи хвәй кьн. ²¹ Ле ван һ'әму тышта бона наве Мьн ве биньнә сәре вә,

чъмки Ви нас накьн, Йе кө Әз шандьмә.

²² Һәгәр Әз нәһатама у Мьн ванр'а хәбәр нәда, гөнед вәне т'өнәбуна. Ле әв ньһа нькарьн шаба гөнед хвә бьдн. ²³ Әве кө дьжәнә Мьн, әв дьжәнә Баве Мьн жи. ²⁴ Һәгәр Мьн нав ванда нәкьрана, әв кьред кө т'ө кәси нәкьрнә, гөнед вәне т'өнәбуна. Ле ньһа дитьн, һын жәнийанә Мьн, һын жи Баве Мьн. ²⁵ Ле бәле әв йәк бу, вәки әв готьна кө Қануна ванда һатийә ньвисаре бе сери:

«Шики бадиһәва^ф жәнийанә Мьн»*.

²⁶ Гава әв Пьштован бе, к'и-жани Әзе жь Баве вәр'а бьшиньм, әв Р'өһ'е кө ве р'астийе вәр'а гьли кә, Йе кө жь Баве дәрте, һынге Әве бона Мьн шә'дәтийе бьдә. ²⁷ Һуне жи шә'дәтийе бьдн, чъмки сәре серида һун т'әви Мьн бунә.

16 ¹ Мьн әв йәкана вәр'а готьн, вәки һун п'ышк^ф нәбн. ² Әве вә жь к'ьништа дәрхьнә дәрва. Вәхте жи бе, вәки к'и кө вә бькөжә жи, ве бьфькьрә йанчийә әв Хвәдер'а

* ^{15:25} Зәбур 35:19; 69:4.

қөльх дькә. ³We ван тышта бькын, чьмки вана нә Бав нас кьр у нә жи Эз нас кьрм. ⁴Ле бәле Мын әв йәкана вәр'а готьн, вәки гава әв вәхт бе, хун биньнә бира хвә кә Мын әв йәкана вәр'а готьнә.

К'аре Р'өһ'е Пироз

Мын сәре серида әв тышт вәр'а нәготьн, чьмки Эз т'әви вә бум. ⁵Ле ньһа Эз дьчмә щәм Йе кә Эз шандьмә у жь вә т'ө кәс жь Мын напырсә: «Те к'ода һәр'и?» ⁶Мын кә әв йәкана вәр'а готьн, ләма дьле вә к'әсәрева т'ьжи буйә. ⁷Ле бәле Эз р'астийе вәр'а дьбежым, бона вә һе р'ьнд ә кә Эз һәр'ым. Һәгәр Эз нәчым, Пыштован ве нәйе щәм вә, ле һәгәр Эз һәр'ым, Әзе Ви бышиньмә щәм вә. ⁸Гава Әв бе, Әве гөнәд мәрвьед дьне бьдә р'уйе ван, һәқи-нәһәқи-йе ль бәр ван вәкә у диwana Хвәде ванва ә'йан кә. ⁹Бона гона ве ә'йан кә, чьмки әвана бавәрийа хвә Мын найньн. ¹⁰Бона һәқи-нәһәқийе ве ә'йан кә, чьмки Эз дьчмә щәм Баве Хвә у иди һуне Мын нәбиньн. ¹¹Бона диwana Хвәде ве ә'йан кә, чьмки диwana сәрвәре ве дьнайәе буйә.

¹²Һе гәләк тышт һәнә кә Эз вәр'а бежым, ле ньһа хун нькарьн ван бьбьн. ¹³Ле гава әв Р'өһ'е Р'астийе бе, Әве вә бәрбь т'әмаийа р'астийе бьбә. Чьмки Әве нә кә хвәсәрихвә хәбәр дә, ле чь кә бьбьһе, Әве ве йәке бежә у тыштед кә һе нәқәвьминә ве вәр'а гьли кә. ¹⁴Әве р'умәта навә Мын бьльнд кә, чьмки Әве жь Мын бьстинә у вәр'а гьли кә. ¹⁵Һәр тыштед Баве кә һәнә әв йед Мын ьн. Ләма Мын гот, кә Р'өһ'е жь Мын бьстинә у вәр'а гьли кә.

Бәрхвәк'әтьн у шабун

¹⁶Һьнәки шунда һуне Мын нәбиньн у диса һьнәки шунда һуне Мын бьбиньн». ¹⁷Һьнге шагьртед Ви һьнәка һәвдөр'а готьн: «Әва чь готьн ә кә Әв мәр'а дьбежә? «Һьнәки шунда һуне Мын нәбиньн» у диса «Һьнәки шунда һуне Мын бьбиньн». Дьбежә жи: «Чьмки Эз дьчмә щәм Баве Хвә?» ¹⁸У вана дьгот: «Әв «Һьнәк вәхт» кә дьбежә, әв чь йә? Әм фә'м накьн кә Әв чь дьхвәзә бежә». ¹⁹Иса заньбу кә әв дьхвәзын же бьпырсьн, һьнге ванр'а гот: «Хун бона ве готьна Мын жь һәв дьпырсьн, кә Мын гот:

«Һьнэки шунда һуне Мьн нэ-бинь» у диса «Һьнэки шунда һуне Мьн бьбинь»? ²⁰Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым, һуне шин у гьри бьн, ле дьнайе ша бэ, һуне бэр хвэ к'эвьн, ле бэрхвэк'этына вэйе бьбэ ша-бун. ²¹Гава жьнэк дьк'эвэ бэр зар'е, шэфе дьк'ышинэ, чьмки сьһ'эта ве пер'а гьништийэ. Ле гава зар' жер'а дьбэ, иди шэфа найе бире жь дэст ве шабуне, кө мэрик һатэ дьне. ²²Р'аст э һун жи ньһа бэр хвэ дьк'эвьн, ле Эзе вэ диса бьбиньм у дьле вэйе бь эшқ у шабунева т'ьжи бэ у т'ө кэсе ве шабуне жь вэ нэстинэ. ²³Әве р'оже һуне жь Мьн т'ө тышти нэпърсьн. Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым, кө һун пе наве Мьн чь жь Баве бьхвазьн, Әве бьдэ вэ. ²⁴Һ'эта ньһа вэ пе наве Мьн т'ө тышт нэхвэстийэ. Бьхвазьн, һуне бьстиньн, өса вэки шабуна вэ т'эмам бэ.

Мьн дьнья бьндэст кър

²⁵Мьн эв йэкана вэр'а бь мäsэла готьн. Вэхте бе Эзе иди бь мäsэла вэр'а хэбэр нэдьм, ле ашкэрэ дэрһэқа Ба-веда вэр'а бежым. ²⁶Ве р'оже һуне пе наве Мьн бьхвазьн.

Эз вэр'а набежым кө Эзе бона вэ һиви жь Баве бькьм. ²⁷Бав Хвэха вэ һ'ыз дькэ, чьмки вэ Эз һ'ыз кърьмэ у бавэр кърыйэ кө Эз жь шэм Хвэде һатьмэ. ²⁸Эз жь Баве қэтийам у һать-мэ дьнайе. Диса Эз дьнайе дьһельм у дьчьмэ шэм Баве».

²⁹Шагъртед Ви готьне: «Ва йэ Тө ньһа ашкэрэ хэбэр дь-ди, нэ кө пе мäsэла. ³⁰Ньһа эм фэ'м дькьн, кө Тө һэр тышти зани у нэ һ'эвщэ йэ кө жь Тэ бьпърсьн, Тө пешда шабе дьди. Бона ве йэке эм бавэр дькьн, кө Тө жь шэм Хвэде һатийи».

³¹Иса ванр'а гот: «Ньһа һун бавэр дькьн? ³²Ва вэхте бе у һатийэ жи, кө һуне бэла-бэ-лайи бьн, һэр кэсе һэр'э шийе хвэ у Мьн т'эне бьһелэ. Ле Эз нэ т'эне мэ, чьмки Бав т'эви Мьн э. ³³Мьн эв йэкана вэр'а готьн, вэки пе Мьн һун хвэйе э'дылайийе бьн. Һуне дьнайе-да тэнгасийе^ф бьбиньн, ле мерхас бьн! Мьн дьнья кърэ бьндэсте Хвэ».

**Иса бона бавэрмэнда
дöа дькэ**

17 ¹Чахе Иса эв йэкана готьн, бэре Хвэ э'змен-да кър у гот: «Баво, вэхт пер'а

гышиштиё. Көр'е Хwэ р'умэт кэ, wэки Көр' жи Тэ р'умэт кэ. ²Тэ һ'өкөмө ль сэр т'эмамия мэрвьяе да Wi, wэки жийина һ'эта-һ'этайе бьдэ һ'эмуйед кэ Тэ данэ Wi. ³Эв э жийина һ'эта-һ'этайе, wэки эw Тэ нас кьн, чава Хwэдейе р'асти бешьрики-бехэвал у öса жи Иса Мэсиһе кэ Тэ шандийё. ⁴Мьн Тө ль сэр р'уйе э'рде р'умэт кьри, эw шьхөле Тэ дабу Мьн кэ Эз бькьм Мьн ани сери. ⁵Баво, бь we р'умэта Мьнэ кэ һе бэри э'фьрандьна дьнийайе ль щэм Тэ һэбу ньһа Мьн р'умэт кэ ль бэр Хwэ.

⁶Мьн Тө ван мэрвава э'йан кьри, йед кэ Тэ жь дьнийайе данэ Мьн. Эw йед Тэ бун, Тэ эw данэ Мьн у wана готьна Тэ хwэй кьр. ⁷Ньһа эw иди заньн һэр тыштед кэ Тэ данэ Мьн эw жь Тэ нэ. ⁸Эw хэбэред кэ Тэ данэ Мьн, Мьн жи данэ ван у wана эw қэбул кьр, эwe р'астийе пе һ'эсийан, кэ Эз жь Тэ һатьмэ у бawэр кьрьн кэ Тэ Эз шандьмэ.

⁹Эз бона ван һиви дькьм. Нэ кэ бона дьнийайе һиви дькьм, ле

бона йед кэ Тэ данэ Мьн, чьмки эw йед Тэ нэ. ¹⁰Чь кэ йед Мьн ьн, эw йед Тэ нэ, чь кэ йед Тэ нэ, эw йед Мьн ьн. У Эз бь ван р'умэткьри мэ. ¹¹Ньһа Эз темэ щэм Тэ, Эз иди нэ дьнийайеда мэ, ле эwана дьнийайеда нэ. Йа Баве Пироз! Пе wi наве Хwэйи кэ Тэ дайэ Мьн ван хwэй кэ*, wэки бьбьн йэк, чава Эз у Тө йэк ьн. ¹²Гава Эз т'эви ван бум, Мьн эw пе наве Тэ хwэй дькьрьн, пе wi наве кэ Тэ дайэ Мьн, Мьн хwэйити ль ван кьр. Жь wана т'ө кэс öнда нэбу, пештьри йе мьрьнер'а дайи, wэки ньвисар бе сери. ¹³Ле ньһа Эз темэ щэм Тэ у ван йэка дьнийайеда дьбежьм, wэки шабуна Мьн дьле wанда т'эмам бэ. ¹⁴Мьн хэбэра Тэ гиһандэ ван у дьняя жэнийа ван, чьмки эw нэ жь дьнийайе нэ, чава кэ Эз нэ жь дьнийайе мэ. ¹⁵Эз һиви накьм кэ Тө wана жь дьнийайе һьлди, ле wэки Тө ван жь йе Хьраб хwэй ки. ¹⁶Эw нэ жь дьнийайе нэ, чава кэ Эз нэ жь дьнийайе мэ. ¹⁷Ван бь р'астийа Хwэ бөһөрти-жьбарэ кэ. Хэбэра Тэ р'асти йэ. ¹⁸Чава кэ Тэ Эз шандьмэ дьнийайе, Мьн

* ^{17:11} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Пе наве Хwэ ван хwэй кэ, йед кэ Тэ данэ Мьн».

жи эw шандьнэ дьнайе. ¹⁹ Бона ван Эз Хwэ бöhöрти-жьбарэ дькьм, wэки эw жи бь р'астийе бöhöрти-жьбарэ бьн.

²⁰ Эз нэ т'эне бона ван һиви дькьм, ле бона ван жи, йед кö бь готьна ван we бawэрийа хwэ Мьн биньн, ²¹ wэки һ'эму жи бьбьнэ йэк. Баво, чава Тö нава Мьнда йи у Эз нава Тэда мэ, öca жи бьра эw нава Мэда бьн*, бь ви awайи дьнайе бawэр бькэ, кö Тэ Эз шандьмэ. ²² Эw р'умэта кö Тэ да Мьн, Мьн да ван, wэки эw бьбьн йэк, чава Эз у Тö йэк ьн. ²³ Эз нава ванда, Тö жи нава Мьнда, wэки эw т'ьфаqеда^ф лап гьһишти

бьн у дьняа бьзаньбэ кö Тэ Эз шандьм у öca ван һ'эз дьки, чава Мьн һ'эз дьки.

²⁴ Йа Баво, Эз дьхwазьм wэки йед кö Тэ данэ Мьн, Эз ль к'ö бьм, эw жи т'эви Мьн бьн, wэки эw р'умэта кö Тэ дайэ Мьн бьбиньн, чьмки һе бэри э'фьрандьна дьнайе Тэ Эз һ'эз кьрьмэ. ²⁵ Йа Баве р'аст! Дьняа Тэ нас накэ, ле Эз Тэ нас дькьм у эвана жи заньн wэки Тэ Эз шандьмэ. ²⁶ Мьн Тö ванва дайи э'йанкьрьне у Эзе һе бьдьмэ э'йанкьрьне, wэки эw һ'эзкьрьна кö Тэ Эз пе һ'эз кьрьмэ нава ванда бэ у Эз жи нава ванда бьм».

Гьртьн, хачкьрьн^ф у р'abuна Иса

Гьртьна Иса

(*Матта 26:47-56; Марqос 14:43-50; Лука 22:47-53*)

18 ¹ Пэй ве хэбэрданер'а Иса т'эви шагьртед Хwэ дэрбази wi алийе нэwала Qьдроне бу. Ль we дэре бахчэк һэбу, Иса шагьртед Хwэва к'этьне. ² Щьһуда жи йе кö we нэмамыйа Wi

бькьра эw ши заньбу, чьмки Иса у шагьртед Хwэва гэлэк щара ль we дэре дьщьвийан. ³ Аwa Щьһуда к'омэкэ эскэра у нобэдара хwэр'а жь алийе ферьси у сэрэкед к'аһинада һьлдабу, бь фэнэра, агьр у ч'эка һатэ wi щийи. ⁴ Иса һэр тьшт заньбу кö we чь бе сэре Wi, пешда чу у ванр'а гот: «Һун ль

* ^{17:21} Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «öca жи бьра эw нава Мэда бьн» аһа йэ: «öca жи бьра эw т'эви Мэ бьбьнэ йэк».

к'е дьгэр'ын?»⁵ Вана ле вэгэр'анд у готъне: «Ль Исайте Ньсрәте!» Иса готә ван: «ӘЗ ЫМ».

Шьһудайе кӧ нэмамия Ви кьрбу жи т'эви ван бу. ⁶ Гава гот кӧ: «ӘЗ ЫМ*!» сәр пыште чун у к'этьнә әрде. ⁷ Ынге Иса диса жь ван пьрси: «Һун ль к'е дьгэр'ын?» Ван гот: «Исайте Ньсрәте».

⁸ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Мьн вәр'а гот, кӧ Әз ЫМ. Ава һәгәр һун ль Мьн дьгэр'ын, бь-һельн бьра әвана һәр'ын». ⁹ Әв йәк бу вәки әв хәбәра вийә кӧ бәре готбу р'аст дәре: «Әвед кӧ Тә данә Мьн, Мьн жь ван т'ӧ кәс онда нәкьр»*.

¹⁰ Ынге Шьмһ'ун-Пәтрус әв шуре кӧ пер'а бу к'ышанд у авитә хӧламе сәрәкк'аһин у гӧһе вийи р'асте пәканд. Наве ви хӧлами Малхо бу. ¹¹ Иса Пәтруср'а гот: «Шур текә қаве^ф! Әзе чава ве к'аса кӧ Баве дайә Мьн вәнәхвьм?»

Иса бәр сәрәкк'аһин

(*Мәтта 26:57-58;*

Марқос 14:53-54; Луқа 22:54)

¹² Пәй ве йәкер'а к'ома әскәра у сәрдаре ван у нобәдаред

шьһуйа Иса гьртън у гьредан. ¹³ Пешийе Әв бьрьнә щәм һәнәне хәзуре Қәйафа. Қәйафа сәрәкк'аһине ве сале бу. ¹⁴ Әва әв Қәйафа бу, йе кӧ шьһу ширәт кьрбун у готъбу: «Һе р'ьнд ә, бьра йәк бона щьмә'те бьмьрә».

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(*Мәтта 26:69-70;*

Марқос 14:66-68; Луқа 22:55-57)

¹⁵ Шьмһ'ун-Пәтрус у шагьртәки дьн пәй Иса дьчун. Әв шагьрт кӧ насе сәрәкк'аһин бу, т'эви Иса к'әтә һ'әвша сәрәкк'аһин, ¹⁶ ле Пәтрус дәрва ль бәр дери сәкьни. Паше әв шагьрте насе сәрәкк'аһин дәрк'әт у т'эви дәргәһване хәбәр да, Пәтрус бьрә һьндӧр'. ¹⁷ Ынге ве шарийа дәргәһван жь Пәтрус пьрси: «Дьбә кӧ тӧ жи жь шагьртед Ви мәрьви йи?» Пәтрус готе: «На, әз ниньм».

¹⁸ Ви чахи, һәва кӧ сар бу, хӧлам у нобәдара пе к'омьре агьр вехьстьбун, сәкьнибун у хвә гәрм дькьрын. Пәтрус жи ль щәм ван сәкьнибу, хвә гәрм дькьр.

* 18:6 Шьровәкьрьне бьн р'еза Йуһ'әнна 8:58-да бьхуньн.

* 18:9 Йуһ'әнна 6:39.

Пьрса сэрэкс'ахин

(*Матта 26:59-66;*

Марқос 14:55-64; Луқа 22:66-71)

¹⁹ Ынге сэрэкс'ахин жь Иса дэрһэда шагъртед Ви у хинкьрына Вида пьрси. ²⁰ Иса шаб да у гот: «Мьн дьнайайер'а ашкэрэ хэбэр дайэ, һэр гав к'уништада өса жи п'арьстгәһеда, к'идәре кө һ'эму щьһу дыщвийан хин дькьрын. Мьн т'ө тышт дьзива нэготийэ. ²¹ Тө чьма жь Мьн дьпьрси? Жь йед кө бьһистьнэ бьпьрсэ, к'а Мьн ванр'а чь готийэ. Эw заньн Мьн чь готийэ».

²² Гава Иса эв йэк гот, нобэ-дарэки ль вьр сэкьни шэмақэк ль Ви хьст у гот: «Тө чава шаба сэрэкс'ахин дьди?» ²³ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һэгэр Мьн хьраб хэбэр да, хьрабийа Мьн бежэ. Ле һэгэр Эз'аст дьбежым, тө чьма Мьн дьхи?» ²⁴ Ынге һэнан Эw гьредаи шандэ щэм Қэяафайе сэрэкс'ахин.

Пэтрус диса Иса инк'ар дькэ

(*Матта 26:71-75;*

Марқос 14:69-72; Луқа 22:58-62)

²⁵ Шьмһ'ун-Пэтрус һе ль вьр сэкьни хвэ гэрм дькьр. Жь ви пьрсин: «Дьбэ кө тө жи жь шагъртед Ви йи?» Эви инк'ар

кьр у гот: «На, эз ниньм». ²⁶ Хө-ламэки сэрэкс'ахин, жь хвэ-хатийа ви, йе кө Пэтрус гөһе ви пэкандьбу, же пьрси: «Нэ бахчэда мьн тө т'эви Ви дити?» ²⁷ Ынге Пэтрус диса инк'ар кьр у we дэме дик банг да.

Иса ль бөр Пилато^ф

(*Матта 27:1-2, 11-14;*

Марқос 15:1-5; Луқа 23:1-5)

²⁸ Ви чахи Иса жь щэм Қэяафа бьрьнэ қэсьра вэли^ф. Сэре сьбөһе зу бу у щьһу нэк'этьнэ қэсьре, вэки хвэ ль гора э'дәтед шуштьн-вэшуштьне нәһ'эр'ьминьн, кө бькарьбьн хварьна Щэжьна^ф Дэрбазбуне бьхвьн. ²⁹ Ынге Пилато^ф дэрк'этэ дэрва, һатэ щэм ван у пьрси: «Һун Ви мөрвьи чьда нәһәқ дькьн?»

³⁰ Вана ле вэгэр'анд у готьне: «Һэгэр Эw нә йэки зөлмк'ар буйа, мә Эw нәдыда дэсте тэ». ³¹ Ынге Пилато ванр'а гот: «Һане һун хвэха Ви бьбьн у ль анэгори қануна хвэ диwana Ви бькьн». Щьһуйа ле вэгэр'анд у готьне: «Изьна мә т'өнө кө эм т'ө кәси бькөжьн». ³² Эв йэка бу, кө эw готьна Иса бе сери, кө дабу фэ'мкьрьне, Эwe чава бьмьрә.

³³ Ёнгге Пилато диса к'этэ қэсыра вэли, гази Иса кър у же пърси: «Тө йи П'адше щьһуйа?»

³⁴ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Тө ве йэке хвэха дьбежи, йан һнэкед дьн бона Мьн тэр'а готьнэ?»

³⁵ Пилато гот: «Чьма эз щьһу мэ? Мьлэте Тэу сэрэкед к'аһина Тө данэ дэсте мьн. Тэ чь кърыйэ?»

³⁶ Иса щаб да у гот: «П'адшати́а Мьн нэ жь ве дьнйа́е йэ. Һэгэр п'адшати́а Мьн жь ве дьнйа́е буйа, бэрдэстийед Мьне шэр' кърана кэ Эз нэк'этама дэсте щьһуйа. Ле п'адшати́а Мьн нэ жь ве дьнйа́е йэ».

³⁷ Ёнгге Пилато жер'а гот: «Вэки өса йэ Тө п'адша йи?» Иса щаб да у гот: «Тө хвэха дьбежи Мьн кэ: «Тө п'адша йи». Эз бона ве йэке бумэ у бона ве йэке һатьмэ дьнйа́е, вэки бона р'астийе шэ'дэти́е бьдм. Һэр кэсе кэ жь али́е р'астийе йэ, гөһ дьдэ дэнге Мьн».

³⁸ Пилато же пърси: «Р'астичь йэ?»

**Диванеда һ'өкөме көштъне
ль сэр Иса дэрдьхън**

(Матта 27:15-31;

Маркос 15:6-20; Лука 23:13-25)

Пэй ве пърсер'а, Пилато диса дэрк'этэ дэрва шэм щьһуйа у

ванр'а гот: «Эз т'ө нэһэқийе Вида набиньм. ³⁹ Ле эв э'дэте вэ йэ кэ эз Щэжъна Дэр-базбунеда йэки гърти бона вэ бэр'дьм. Һун дьхвазьн кэ эз бона вэ П'адше щьһуйа бэр'дьм?»

⁴⁰ Ёнгге ван һе кърэ қир'ин, готьн: «Нэ кэ Ви мэръви, ле Барабас бэр'дэ!» Барабас жи қачахэк бу.

19 ¹ Ёнгге Пилато Иса бьр у да бэр қамчийа. ² Эскэра жи т'ашэк жь стьрийа вэгьртън у данэ сэре Ви у чөхэки ширк^ф ль Ви кърън. ³ Ль бэр Ви дь-сэкьнин у дьготън: «Хвэш бэ, П'адше щьһуйа!» У шэмақ ль Ви дьхьстьн.

⁴ Пилато диса дэрк'этэ дэрва у ванр'а гот: «Ва йэ ньһа эз Ви тиньмэ дэрва шэм вэ, вэки һун бьзаньбьн кэ мьн т'ө суш Вида нэдитийэ». ⁵ Ёнгге Иса т'аше стьри ль сери у чөхе ширк ле дэрк'этэ дэрва. Пилато ванр'а гот: «Ва йэ Эв мэръва!»

⁶ Гава сэрэкед к'аһина у но-бэдара Эв дит, кърънэ қир'ин у готьн: «Ви хач^ф кэ, Ви хач кэ!» Пилато ванр'а гот: «Һун Ви бьбьн хач кьн. Эз хвэха т'ө суши Вида набиньм».

7 Шьһуйа ле вэгэр'анд у готыне: «Қанунэкә мә һәйә у анәгори we қануне* гәрәке Әв бе кӧштӕне, чьмки Ви Хвә Кӧр'е Хвәде һ'әсаб кьр».

8 Гава Пилато әв йәк бьһист, һе тьрс к'әтә сәр. 9 Әв диса чу һьндӧр'е қәсьра вәли у Исар'а гот: «Тӧ жь к'ӧ йи?» Ле Иса шаба ви нәда. 10 Пилато готә Ви: «Тӧ т'әви мьн хәбәр нади? Тӧ ньзани кӧ һ'ӧкӧме мьн һәйә эз Тә бәр'дым у һ'ӧкӧме мьн һәйә Тә бьдымә хачкьрьне?»

11 Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һәгәр жь жор тәр'а нәһата дайине, т'ӧ һ'ӧкӧме тә we ль сәр Мьн т'ӧнәбуя. Ләма гӧне ви, йе кӧ Эз дамә дәсте тә һе мәзын ә».

12 Пәй we йәкер'а Пилато дькьр кӧ Иса бәр'да, ле шьһуйа кьрә қир'ин у готын: «Һәгәр тӧ Ви мәрви бәр'ди, тӧ нә досте Қәйсәр^ф и! Һәр кәсе кӧ хвә п'адша һ'әсаб дькә, әв нәйаре Қәйсәр ә!»

13 Гава Пилато әв йәк бьһист, Иса дәрхьстә дәрва у әв ль һәрәма^ф диwane р'уньшт, ви шийе кӧ жер'а дьготын «Сәле Кәвьри», бь ибрани Габата.

14 Р'ожа^ф т'ьвдарәккьрьна Щәжьна Дәрбазбуне бу, нивро незики сьһ'әта донздәһа Пилато шьһуйар'а гот: «Ва йә П'адше вә!»

15 Ле вана кьрә қир'ин: «Ви бьбә, Ви бьбә! Ви хач кә!» Пилато ванр'а гот: «П'адше вә хач кьм?» Сәрәкед к'әһина ле вэгэр'андын: «Пештьри Қәйсәр п'адшаки дьн бона мә т'ӧнә!»

16 Һьнге әви Иса да дәсте ван, вәки бе хачкьрьне.

Хачкьрьна Иса

(Мәтта 27:32-44;

Марқос 15:21-32; Лука 23:26-43)

Ван Иса һьлда бьрын. 17 Иса Хвәха хаче Хвә һьлда у дәрк'әтә ви шийе кӧ жер'а дьбежьн «Шийе Қаф», бь ибрани «Голгота». 18 Ль we дәре Әв т'әви дӧ мәрвьед дьн хач кьрын, һәр йәк ль к'еләкәке, Иса нава ванда бу. 19 Пилато т'әхтәк жи ньвиси у феза хаче хьст, кӧ аһа ньвисар бу: «ИСАЙЕ НЬСРӘТЕ, П'АДШЕ ШЬҺУЙА». 20 Гәләк шьһуйа әв ньвисара сәр т'әхтә хвәндьн, чьмки әв шийе кӧ Иса ле һатьбу хачкьрьне незики бажер бу у бь ибрани, латини

* 19:7 Қануна К'әһинтийе 24:16.

у йунани хатьбу нъвисаре.

²¹ Сэрәкед к'аһинед шьһуяа Пилатор'а готън: «Нәнъвисә «П'адше шьһуяа!» Ле бьнъвисә кӧ «Ви гот: Эз П'адше шьһуяа мӧ»». ²² Пилато гот: «Мьн чь нъвиси, нъвиси».

²³ Гава әскәра Иса хач кьрн, к'ьнщед Ви һьлдан, кьрнә чар п'ара, һәр йәкир'а п'арәк. Ле к'ьнща Вийә сәр жи һәбу, кӧ жь сери һ'әта бьни һунанди у бедьрун бу. ²⁴ Ђынге һәвдӧр'а готън: «Вӧрн әм ви нәқәлешьн, әм п'әшк бавежьн, к'а we к'ер'а бьк'әвә». Әв йәк бу, вәки нъвисар бе сери:

«К'ьнщед Мьн нав хвәда
п'арәвәкьрн
у сәр п'оте Мьн п'әшк ави-
тън»*.

Әскәра жи һәма әв йәк кьр.

²⁵ Ль бәр хаче Иса дийа Ви, хатийа Ви, Мәрийәма жьна Клопас у Мәрийәма Мәждәлани сәкьни бун. ²⁶ Иса кӧ дийа Хвә у әв шагьрте кӧ Ви же һ'ьз дькьр ль we дәре сәкьни дитьн, дийа Хвәр'а гот: «Ә'вде! Ва йә кӧр'е тә!» ²⁷ Паше готә шагьрт: «Ва йә дийа тә!» Жь һынгева әви шагьрти әв бьрә мала хвә.

Мьрна Иса

(*Матта 27:45-56;*
Марқос 15:33-41; Лука 23:44-49)

²⁸ Пәй ве йәкер'а Иса заньбу һәр тыштед кӧ we бьбуна иди қәвьмин, һынге Ви гот: «Эз т'и мӧ», вәки нъвисар бе сери. ²⁹ Ль вьр фьрақәкә сьркева дагырти һәбу. Вана луфька^ф бә'ре сьркеда кьр, сәре дарька зохева^ф данин у дьрежи бәр дәве Ви кьрн. ³⁰ Гава кӧ Иса сьркә^ф вәхвар, гот: «Т'әмам қәвьми!» Сәре Хвә бәржер кьр у р'ӧһ'е Хвә да.

Готъна п'ехәмбәр те сери

³¹ Әв йәк кӧ р'ожа^ф т'ьвдәрәккьрнәда қәвьми, шьһуяа нәдъхвәст вәки шьһияз ль сәр хаче бьмана, чьмки әв шәми бона вана р'ожәкә гәләк ә'зиз бу. Вана жь Пилато һиви кьр, вәки һәстуйед р'ә'нед хачбуйийа бенә шкенандьне у жь вьр бенә һьлдане. ³² Ђынге әскәр һатън, пешийе һәстуйед р'ә'нед йәки шкенандьн у пәйр'а р'ә'нед йе дьн, кӧ т'әви ви хатьбу хачкьрне. ³³ Ле гава кӧ әв незики Иса бун у дитьн кӧ

* ^{19:24} Зәбур 22:18.

Эw иди мьрийэ, вана һэстуйед р'э'нед Wi нэшкенандын. 34 Ле диса жь эскэра йэки р'ым нэк'са Wир'а кыр у пер'а-пер'а ав у хуне авит. 35 Йе кө эв йэк дит шэ'дэти да, wэки һун жи бawэр бькын. Шэ'дэтиа wi р'аст э у эw занэ кө р'астийе дьбежэ. 36 Эв йэка қэwьми, wэки эw нъвисар бе сери:

«Т'ө һэстуйе Wi we нэйе шкенандьне»*.

37 Нъвисарэкэ дьн жи аһа дьбежэ:

«Эве ль Wi бьньһер'ьн, нэк'са к'ижани қол кьрьн»*.

Дэфьнкьрьна Иса

(Матта 27:57-61;

Марқос 15:42-47; Луқа 23:50-56)

38 Пэй ве йэкер'а, Усьве^ф жь Аримэтиайе кө шагьрте Иса бу, ле жь тьрса шьһуйа хwэ э'йан нэдькьр, һиви жь Пилато кьр кө щьнйазе Иса жь хаче пэйа кэ у Пилато изьн даие. Ынге эw

чу щьнйазе Иса жь хаче пэйа кьр. 39 Никодемо жи т'эви wi һат, йе кө пешда шэв һатьбу шэм Иса, незики си килограм* уд^ф у зьмьр^ф т'эвһэвкьри ани. 40 Щьнйазе Иса һьлдан, ль анэгори э'дэте дэфьнкьрьна шьһуйа, бьһарэт^ф ле дан у Эw қэдэке к'ьтанида к'эфэн кьрьн. 41 Ль wi щийе кө Иса ле һатьбу хачкьрьне бахчэк һэбу у wi бахчэйида жи т'ьрбэкэ ну һэбу кө һе т'ө кэс теда нэһатьбу данине. 42 Иса кьрьнэ we т'ьрбе, чьмки р'ожа т'ьвдарэккьрьна шьһуйа бу, т'ьрб жи незик бу.

Т'ьрба вала

(Матта 28:1-10;

Марқос 16:1-8; Луқа 24:1-12)

20 1 Р'ожа йэкшэме*, қэ-рэбэрбанга сьбөһе зу, Мэрийэма Мэждэлани чу сэр т'ьрбе. Дина хwэ даие, we кэвьр жь бэр дэре т'ьрбе weда кьри йэ. 2 Дэстхwэда р'эви чу шэм Шьмһ'ун-Пэтрус у wi шагьрте

* 19:36 Дэрк'этын 12:46; Жьмар 9:12; Зэбур 34:20.

* 19:37 Зэкэрийа 12:10.

* 19:39 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Сэд литьр». Сэд литьред р'омайийайэ һынге қаси си килограмед иройин э.

* 20:1 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Р'ожа һ'эфтийейэ пешьн», чьмки бона шьһуйа р'ожа һ'эфтийейэ пешьн йэкшэм бу, аwа готи «лэ'д».

дын, йе кӧ Иса же һ'ыз дькър у ванр'а гот: «Хӧдан жь т'ърбе дәрхьстьнә у әм нъзаньн кӧ Әв данинә к'ӧ дәрел!»

³ Һәма һынге Пәтрус у шагърте дьн дәрк'әтьнә дәрва у бәрбь т'ърбе чун. ⁴ Һәр дӧ жи һәвр'а дьр'әвийан, ле шагърте дьн жь Пәтрус зутьр дьр'әвийа у әв пешийа ви гьһиштә сәр т'ърбе. ⁵ Ви хвә қуз кър у дина хвә даие, we к'әфән ль вьр ә, ле хвәха нәк'әтә һндӧр'. ⁶ Һынге Шьмһ'ун-Пәтрус кӧ пәй ви дьһат гьһиште, к'әтә һндӧр'е т'ърбе, дина хвә даие, we к'әфән ль вьр ә ⁷ у дәстмала сери нә т'әви к'әфән бу, ле қаткьри алики дани бу. ⁸ Паше шагърте дьн жи к'әтә һндӧр', йе кӧ пешийе гьһиштьбу сәр т'ърбе. Әви дит у бавәр кър. ⁹ Ван һе нъвисар фә'м нәкьрбу, кӧ гәрәке Иса жь мьрне р'абуйа. ¹⁰ Пәй ве йәкер'а шагьрт вәгәр'ийанә шийед хвә.

Иса Хвә нишани
Мәрийәма Мәждәлани дькә
(*Марқос 16:9-11*)

¹¹ Ле Мәрийәм жь т'ърбе дәр сәкьнибу у дьгьрийа. We бь гьри хвә қуз кър у ль һндӧр'е т'ърбе ньһер'и, ¹² һынге дина хвә даие,

we дӧ мьляак'әтед к'ьнщсьпи, ль ви шийе кӧ щьһйазе Иса ле данибу р'уньштьнә, йәк бәрсәрийе у йе дьн бьһп'ийе. ¹³ Мьляак'әта wep'а гот: «Ә'вде! Тӧ чьма дьгьрийи?» Мәрийәме гот: «Хӧдане мьн һьлданә у әз нъзаньм Әв данинә к'ӧ дәрел». ¹⁴ Гава әве әв йәк гот, ль пьшт хвәва вәгәр'ийа у дит кӧ Иса ль we дәрә сәкьнийә, ле we нъзаньбу кӧ әв Иса йә. ¹⁵ Иса готә we: «Ә'вде, тӧ чьма дьгьрийи? Тӧ ль к'е дьгәр'и?» Мәрийәме т'ьре қәй әв р'әзван ә, әве готе: «Әз хӧлам, һәгәр тә Әв һьлдайә, мьнр'а бежә тә Әв данийә к'ӧ дәрә, вәки әз Ви жь we дәрә һьлдьм». ¹⁶ Иса готе: «Мәрийәм!» Мәрийәме бәре хвә да Ви у бь ибрани готе: «Р'аббони!» кӧ те фә'мкьрне: «Дәрсдар».

¹⁷ Иса готә we: «Мьн нәгьрә, чьмки Әз һе р'анәбумә щәм Баве. Ле һәр'ә щәм бьред Мьн у ванр'а бежә. <Әзе р'абьмә щәм Баве Хвә у щәм Баве вә, щәм Хвәдейе Хвә у щәм Хвәдейе вә>». ¹⁸ Мәрийәма Мәждәлани чу щәм шагьрта у ванр'а гот: «Мьн Хӧдан дит» у тыштед кӧ Иса wep'а готьбу ванр'а гьли кър.

**Иса Хвэ нишани
шагъртед Хвэ дькэ**

(*Матта 28:16-20;*

Маркос 16:14-18; Лука 24:36-49)

¹⁹Хут ве еваре, р'ожа йэкшөме, гава шагърт шьвийайи бун, жь тьрса шьһуйа жи дэри ль сэр ван дадаи бун, һынге Иса hat нава ванда сэкьни у ванр'а гот: «Ә'дълайи вэр'а». ²⁰Әв тьшт гот, дэст у нэк'са Хвэ нишани ван кьрын. Ынге шагърт гэлэки ша бун, гава кө Хөдан дитьн. ²¹Паше Иса диса ванр'а гот: «Ә'дълайи вэр'а. Чава кө Баве Әз шандьм, өса жи Әз вө дышиньм». ²²Әв йэк кө гот, п'ьфи сэр ван кьр у ванр'а гот: «Һане Р'өһ'е Пироз бьстиньн. ²³Һун гөнед к'е бьбахшиньн, әве бенә бахшандьне, гөнед к'е нөбахшиньн, әве нәйнә бахшандьне».

Иса у Т'ума

²⁴Т'умае йэки жь һәр донздәһа, кө жер'а «Һөвал-щөви» дьготьн, нә т'эви ван бу гава кө Иса hat. ²⁵Ынге шагъртед майин мир'а готьн: «Мә Хөдан дит». Әви ванр'а гот: «Һ'эта кө әз дөвса мьха дөстед Вида нөбиньм, т'элийа хвэ нөдымә

сәр дөвса мьха у дөсте хвэ жи нөкьмә нөк'са Ви, әз т'ө шар бавәр накьм».

²⁶Пәй һ'әйшт р'ожар'а, шагъртед Иса диса малда бун у Т'ума жи т'эви ван бу. Дэри дадаи бун, ле Иса hat, нава ванда сэкьни у гот: «Ә'дълайи вэр'а». ²⁷Паше Т'умар'а гот: «Т'элийа хвэ бинә вьр у дөстед Мьн бьньһер'ә, дөсте хвэ жи бинә у бькә нөк'са Мьн. Нөбавэрийе нөкә, ле бавәр бькә!»

²⁸Т'ума ле вэгәр'анд у готе: «Хөдане мьн у Хвөдөйе мьн!» ²⁹Иса готә ви: «Тә Әз дитьм лөма бавәр кьр? Хвөзи ль ван, йед кө нөдитьнә, ле бавәр дькьн!»

Мәрәме ве к'ьтебе

³⁰Иса ль бәр шагъртед Хвэ һө гэлэк нишанед дьн жи кьрын, кө ве к'ьтебеда нөһатьнә ньвисаре. ³¹Ле бәле әв һатьнә ньвисаре, вәки һун бавәр бькьн, кө Иса йә Мөсһ, Көр'е Хвөде у бь ве бавэрийа пе наве Ви жийина вө һөбә.

Иса у гьртна мә'сийа

21 ¹Пәй ве йөкер'а Иса диса Хвэ ль дөве гола Төбөрийае нишани шагъртед Хвэ кьр. Әв бь ви авайи қөшьми:

² Шьмһ'ун-Пэтрус, Т'умаи кӧ жер'а дьготын «Һэвал-щечи», Натанйеле жь Қанайа Щэлиле, кӧр'ед Зэбэди у дӧ шагъртед Исайэ дьн һэвр'а бун. ³ Шьмһ'ун-Пэтрус ванр'а гот: «Эз дьчым кӧ мӧсийа бьгьрым». Вана мир'а гот: «Эм жи т'эви тэ тен». Һынге әв р'абун чун к'этынә қайькәке, ле we шәве т'ӧ тышт нәгъртын.

⁴ Сьбәһ сафи бу, Иса ль дәве голе сәкьни, ле шагърта ньзаньбу кӧ Әв Иса йә. ⁵ Һынге Иса готә ван: «Лавькно! Вә тышт нәгъртийә?» Вана ле вәгәр'анд у готьне: «На». ⁶ Әви готә ван: «Т'ор'е бавежьнә алийе қәйькейи р'асте һуне бьгьрын». Вана жи т'ор' авите у жь дәст гәләкбуна мӧсийа нькарьбун кӧ т'ор' бьк'ьшандана.

⁷ Һынге ви шагърте кӧ Иса же һ'ыз дькьр Пэтруср'а гот: «Әв Хӧдан ә!» Гава Шьмһ'ун-Пэтрус бьһист кӧ әв Хӧдан ә, к'ьнша хвә авитә сәр хвә, чьмки әв тә'зи бу у хвә авитә голе. ⁸ Ле шагъртед майин т'ор' мӧсийава к'ьшандьну пе қәйьке гьһиштьнә бәже^ф, чьмки әв нә дур бун, ле қаси сәд метьри дури бәже бун.

Иса т'эви шагъртед хвә нан дьхвә

⁹ Гава әв дәрк'этынә бәже, вьр агьре жь к'омьре вехьсти дитьн, мӧси ль сәр у нан жи ль бәр. ¹⁰ Иса ванр'а гот: «Һьнәк жь ван мӧсийед кӧ вә һежа гьртьнә биньн». ¹¹ Шьмһ'ун-Пэтрус жи к'этә қәйьке у т'ор' к'ьшандә бәже, йа кӧ сәд пенши се мӧсийед гьр теда бун. Һақас гәләк бун жи, ле диса т'ор' нәқәльши.

¹² Иса ванр'а гот: «Вәрьн тә'ште бьхвьн». Жь шагърта т'ӧ кәси жи тӧрӧш нәкьр кӧ же бьпьрсийа: «Тӧ к'и йи?» Чьмки вана заньбу кӧ Әв Хӧдан ә. ¹³ Һынге Иса незик бу, әв нан һьлда да ван у ӧса жи мӧси. ¹⁴ Әва иди шара сьсийа бу кӧ Иса пәй мьрын-р'абуна Хвәр'а шагъртед Хвәва хӧйа бу.

Иса у Пэтрус

¹⁵ Гава ван тә'ште хвар, Иса жь Шьмһ'ун-Пэтрус пьрси: «Шьмһ'уне кӧр'е Йун'әнна, тӧ Мьн гәләки һ'ыз дьки, йан әв Мьн гәләки һ'ыз дькьн?*

Пэтрус жер'а гот: «Бәле Хӧдан,

* 21:15 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Тӧ Мьн жь ван зә'фтьр һ'ыз дьки?»

Тө зани кө эз Тә һ'ыз дькьм». Иса wir'a гот: «Бәрхед Мьн быч'еринә».

¹⁶ Иса шара дөда wir'a гот: «Шьмһ'уне көр'е Йуһ'әнна, тө Мьн һ'ыз дьки?» Эви гот: «Бәле Хөдан, Тө зани эз Тә һ'ыз дькьм». Иса жер'a гот: «Шьвантийе пезед Мьн быкә».

¹⁷ Иса шара сьсейа жь Пәтрус пьрси: «Шьмһ'уне көр'е Йуһ'әнна, тө Мьн һ'ыз дьки?» Ђнгге дьле Пәтрус ешийа кө Ви се шара wir'a гот: «Тө Мьн һ'ыз дьки?» у гот: «Хөдан, Тө һәр тышти зани, Тө зани кө эз Тә һ'ыз дькьм». Иса wir'a гот: «Пезед Мьн быч'еринә. ¹⁸ Эз р'аст бе хельф тәр'a дьбежьм, гава кө тө хорт буйи, тә хвәха қайиша хвә гьредьда у к'ода тә дьхвәст дьчуйи. Ле гава кө тө кал би, те дәстед хвә бьльнд ки у йәки дьне пышта тә гьредә у тә бьбә ви шийе кө тө нахвази һәр'ейи». ¹⁹ Ви әв йәк гот, да ә'йанкьрьне кө әве бь чь шур'ә мьрьне р'умәте бьдә Хвәде. Пәй ве йәкер'a Ви Пәтруср'a гот: «Пәй Мьн вәрә».

Иса у шагьрте һ'ызкьри

²⁰ Пәтрус пышт хвәва звьв-р'и, дит әв шагьрте кө Иса же һ'ыз дькә пәй ван те. Әва әв шагьрт бу, йе кө шива евареда хвә авитьбу һ'әмеза Иса у готьбу: «Хөдан әв к'и йә, кө we нәмаийа Тә быкә?» ²¹ Пәтрус гава әв дит, жь Иса пьрси: «Хөдан, ле ижар әве чава бә?»

²² Иса wir'a гот: «Ғәгәр Әз бьхвазьм кө әв бьминә һ'әта Әз бем, чи тәр'a йә? Тө пәй Мьн вәрә!»

²³ Әва готьна нава хушк-бьрада бәла бу, йане әв шагьрте нәмьрә. Ле бәле Иса бона ви нәготьбу, кө әв намьрә, ле готьбу: «Ғәгәр Әз бьхвазьм кө әв бьминә һ'әта Әз бем, чи тәр'a йә?»

²⁴ Әва әв шагьрт ә, йе кө бона ван йәка шә'дәтийе дьдә, өса жи әв йәк ньвисин. Әм заньн кө шә'дәтийа ви р'аст ә.

²⁵ Ғе гәләк кьред дьн жи һәнә, йед кө Иса кьрьнә. Ғәгәр әв бь һур-гьли бьһатана ньвисаре, бь т'әхмина мьн, әв к'ьтебед ньвисар we дьнийаеда ши нәбуна.

К'АРЕД ШАНДИЙА

Пешготын

К'ьтеба «К'аред Шандийа» думаййа «Мьзгинийа^ф Луца» йә, йа кө бь дәсте Луца натийә нъвисаре. Мәрәме к'ьтебе әв ә, кө шьровәкә пәйчуйед Мәсиһ^ф чава бь р'әбәрийа Р'өһ'е^ф Пироз ль Оршәлиме^ф, Шьһустане^ф, Самәрайе^ф у вәлатед майинда бунә шә'дед Ви (1:8). Өса жи дьдә к'ьфше, кө шьвина^ф ну бь чь зәлулийе у тә'ли-тәнгийе һ'име хвә гьрт у бь алик'арийа Р'өһ'е Пироз чава нава ван охьрмед гьранда пешда дьчу. Алики дьнва жи гава һе к'ур дьби, дьбини кө әва к'ьтеба т'ариха мәсиһийе^ф йә, кө жь Фьльстине нава шьһуйа^ф дәстпебу у паше бу бауәрикә^ф т'әмабийа дьнийәе.

Әм дькарьн К'аре Шандийа сәр се п'ара п'арәвәкьн:

1. Бәлабуна мәсиһийе Оршәлимеда, пәй жорһьлатьна Исар'а (1:1–8:3)
2. Бәлабуна мәсиһийе жь Оршәлиме у Шьһустанеда гьрти һ'әта Самәрайе, Шаме у шийед дьнә дор-бәред Фьльстине (8:4–12:25)
3. Бәлабуна мәсиһийе нава вәлатед дор-бәре Бә'ра Сьпи (Бә'ра Навбәре), һ'әта Р'омайе^ф (13:1–28:31)

Жь ван қәвьмандьнед ве к'ьтебеда йәкә һәрә бәрбьч'ә'в бона кьред Р'өһ'е Пироз нъвисар ә, кө Р'ожа^ф Пенцийә һ'әсабда ль Оршәлиме сәр бауәрмәндада чава қәват бари у р'әбәрийа шь-вине кьр, шьвин у сәрверед ве нав хәбата ванда қәват кьрын. Һинкьрьнед мәсиһийед пешьн нава даннасинкьрьнада хөйа дьбә. Ава мәсәлә, нава даннасинийа Пәтрусе^ф шандида^ф пәй стандьна Р'өһ'е Пирозр'а (2:14-36), нава даннасинийа п'арьстгәһеда^ф пәй қәншбуна йе ньгсәқәтр'а (3:11-26), шабдайна Стәйфанда бәр шьвина гьрәгьред Оршәлиме (7:1-53) у готьнед Павлосда (13:16-41; 17:22-31; 20:18-35; 22:1-21; 24:10-21; 26:2-23). Әв қәвьмандьнед

к'ьтебеда кӧ тенӧ биранине дьдӧнӧ к'ьфше, кӧ чава даннасин-кьрӧн у нинкьрӧнед шандийа бь we қӧдрӧте тенӧ кьрӧне, йа кӧ бь қәwата Р'ӧh'е Пироз щьвинеда нава ә'мьре бавӧрмӧндада те к'ьфше у бь щьвине Мьзгинийа Иса Мӧсин дӧнйайеда бӧла дьбӧ.

Сӧрӧщӧма фькьра к'ьтебе

Назьркьрӧна шӧ'дӧтийа шандийа (1:1-26)

1. Соз у т'ӧмийа Исайӧ хьлазийе (1:1-14)
2. Бьжартьна Матийо дӧwса Щьһудайе^ф Исхӧрийот (1:15-26)

Шӧ'дӧтийа Оршӧлимеда (2:1-8:3)

Шӧ'дӧтийа wӧлатед Щьһустане у Самӧрийаеда (8:4-12:25)

Қӧльхе Павлос (13:1-28:31)

1. Р'еwитийа Павлосе шандийӧ пешьн (13:1-14:28)
2. Шешьра щьвина Оршӧлимеда (15:1-35)
3. Р'еwитийа Павлосе шандийӧ дӧда (15:36-18:22)
4. Р'еwитийа Павлосе шандийӧ сьсийа (18:23-21:16)
5. Павлосе гьрти Оршӧлимеда, Қӧйсӧрийеда у р'еwитийа wийӧ h'ӧта Р'омайе у ахьри (21:17-28:31)

Бона Р'ӧh'е^ф Пирози соз-дайи
(Луқа 24:49)

1 ¹Т'ейофилоие хwӧйиқӧдър, мьн к'ьтеба хwӧйӧ пешьнда* дӧрһӧқа wан h'ӧму тьштада ньвиси, чь кӧ Иса кьр у нин кьр, жь серида ²h'ӧта we р'ожа кӧ бӧрбь ә'змен hatӧ һьлатьне. Ле he бӧри ә'змен һьлатьне Әwi бь Р'ӧh'е^ф Пироз т'ӧми

ль шандийед^ф Хwӧйӧ бьжарти кьр. ³Пӧй wан щӧфайед Хwӧр'а Әwi гӧлӧк шара Хwӧнишани wан дьда, р'аст дьда избаткьрӧне кӧ Әw сах ә. Навбӧра чьл р'ожида wанва хӧйа дьбу у дӧрһӧқа П'адшатийа^ф Хwӧеда wанар'а хӧбӧр дьда. ⁴Щарӧке гава Әwi т'ӧви wан нан дьхвар, т'ӧми да wан у гот: «Жь Оршӧлиме^ф дӧрнӧк'ӧвьн, ле бӧле нивийа созе Баве^ф

* ^{1:1} Луқа 1:1-4.

бьсэкьнын, бона к'ижани вә
жъ Мьн бьхист*. ⁵ Йун'әнна^Ф
бь аве ньхөманд, ле һуне чәнд
р'ожа шунда бь Р'өһ'е Пироз
бенә ньхөмандьне^Ф»*.

Жорһьлатьна Иса

(Марқос 16:19-20;

Луқа 24:50-53)

⁶ Гава шагьрт^Ф һәвр'а щики
бун, жъ Иса пьрсин у готьне:
«Хөдан^Ф, ви зәманида Те П'ад-
шатийа Израеле^Ф ль ван вәгә-
р'ини?» ⁷ Әви ль ван вәгәр'анд
у гот: «Әв нә ише вә йә кө һун
ван вәхт у зәмана бьзаньбьн
йед кө Баве бь һ'өкөме Хвә
к'ьфш кьрьнә. ⁸ Ле гава Р'өһ'е
Пироз бе сәр вә, һуне қәвате
бьстиньн у жъ Оршәлимеда
гьрти т'әмамия Щьһустане^Ф,
Самәрийае^Ф у һ'әта сәре дьне
жи бьбьнә шә'дед Мьн»*. ⁹ Га-
ва әв йәк гот, бәр ч'ә'ве ван
бәрбь ә'змен һатә һьлатьне у
ә'врәки жь бәр ч'ә'ве ван Әв
вешарт*.

¹⁰ Әв һе зур' бьбун ль чуйина
Вийә ә'змен дьньһер'ин, ва дө
мәрьвед^Ф к'ьнщсыпи щәм ван
сәкьнин ¹¹ у готьн: «Гәли щә-
лилийа^Ф! Һун чьма өса сәкьни
нә у ль ә'змен дьньһер'ьн? Әв
Исайе кө жь нав вә һатә һь-
латьне, ве өса жи бе, чава вә
дит Әв чу ә'змен».

Бьжартьна Матийо

дәвса Щьһудайе^Ф Исхәрйоти

(Мәтта 27:3-10)

¹² Һьнге әвана жь ч'ийайе^Ф
Зәйт'уне вәгәр'ийанә Оршәли-
ме, кө р'ийа р'ожәкә шәмийе*
дури Оршәлиме бу. ¹³ Гава һа-
тьнә бажер, чунә ода мәзьнә
жорьн, әв щийе кө Пәтрус^Ф у
Йун'әнна^Ф, Ақуб^Ф, Әндрауьс,
Филипо, Т'ума, Бәртоломәйо,
Мәтта, Ақубе^Ф һалфаво, Шьм-
һ'уне вәлатп'арьст^Ф у Щьһудайе^Ф
Ақуб теда дьман*. ¹⁴ Ван һ'әмуйа
һәр гав һәвр'а т'әви к'өлфәта^Ф у
Мәрийәма^Ф дийа Иса у бьрайед
Ви дөа дькьрьн.

* ^{1:4} Луқа 24:49.

* ^{1:5} Мәтта 3:11; Марқос 1:8; Луқа 3:16; Йун'әнна 1:33.

* ^{1:8} Мәтта 28:19; Марқос 16:15; Луқа 24:47-48.

* ^{1:9} Марқос 16:19; Луқа 24:50-51.

* ^{1:12} Бь готьнәкә дьн: «Километьрәке».

* ^{1:13} Мәтта 10:2-4; Марқос 3:16-19; Луқа 6:14-16.

¹⁵ Ван р'ожада Пэтрус нава бавэрмэндада р'абу, (кө ль вьр қаси сэд бист мөрви бун) у гот: ¹⁶ «Гәли бьра! Гәрәке әв ньвисара бьхата сери, чава кө бәри ве йәке Р'өһ'е Пироз бь дәве Давьд^ф бона Щьһуда^ф готьбу, кө әв бу р'ебәре ван, йед кө Иса гьртън. ¹⁷ Әв т'әви мә нав һ'әсабе мәда бу у п'ара ви жи нава ви қольхида^ф бу».

¹⁸ (Әви бь һәде кьре хвәйи нәһәқ ә'рдәк станд у ль вьр сәр сери к'әт, зьк ле қәльши дьл-һ'ь-наве ви һ'әму р'ьжийан. ¹⁹ Әва йәка һ'әму бьнәлийед^ф Оршә-лимева ә'йан бу, һ'әта бь зьмане хвә жи ви ә'рдир'а һәқьлдьма готън, ава готи «Ә'рде хуне».)*

²⁰ Пэтрус думайи кьр гот: «Чава к'ьтеба Зәбурада^ф жи ньвисар ә:

⟨Дә бьра мала ви хьрабә бә,
кәсәк теда нәминә⟩*

у:

⟨Дә бьра қәльхе вийи сәрвер-
тийе йәки дьн бьстинә⟩**.

²¹ Ава гәрәке йәк жь ван мера бә, к'ижан кө т'әмаийа ви

вәхти т'әви мә бунә гава Хөдан Иса т'әви мә дьчу дьһат, ²² жь ньхөмандьна Йуһ'әннада гьрти һ'әта we р'ожа кө Әв жь нав мә бәрбь ә'змен һатә һьлатьне. Әв гәрәке т'әви мә бьбә шә'де р'а-буна Вийә жь мьрьне».

²³ Дө мәри данә сәкьнандьне, йәк Усьве^ф кө жер'а Барсабо дьготън (кө наве ви данибун Йусто) у йе дьн Матийо. ²⁴ Дөа кьрън у готън: «Хөдан, Тө кө дьле^ф һәр кәси зани, жь ван һәр дөйа к'ижани кө Тө дьбь-жери бьдә к'ьфше, ²⁵ вәки әви қәльхе шандитийе бьстинә, жь к'ижани Щьһуда^ф же к'әт кө һәр'ә шийе хвә». ²⁶ П'әшк сәр ван авитън, п'ара Матийо к'әт у әв сәр һ'әсабе йанздәһ шандийада зедә бу.

Һатьна Р'өһ'е Пироз Р'ожа^ф Пенцийә һ'әсабда

2 ¹ Гава Р'ожа Пенцийә һ'ә-саб һат*, һ'әму жи һәвр'а щики бун. ² Ньшкева жь ә'змен мина дәнге байе қайим дәнгәк һат у т'әмаийа we мала кө

* ^{1:19} Мәтта 27:3-8.

* ^{1:20} Зәбур 69:25.

** ^{1:20} Зәбур 109:8.

* ^{2:1} Қануна К'аһинтийе 23:15-21; Қануна Дөщари 16:9-11.

теда р'унышьт'бун т'ъжи кър.
³ Ынге зьманед мина алава
 егър ванва х'ойа бун у ль сэр
 һәр йәки жь ван данин. ⁴ Һ'ә-
 му бь Р'өһ'е Пироз т'ъжи бун
 у дэстпекьрын зьманед майин
 хәбәр дан, чава кө Р'өһ'е Пироз
 әв дыданә хәбәрдане.

⁵ Ви чахи Оршәлимеда шь-
 һуйед^ф хвәдехоф дьман, әв жь
 нав һ'әму мьләтед бьн п'әр'е
 әзменда һат'бун. ⁶ Гава әв
 дәнг һат, шьмә'тәкә гьран
 шьвийа у т'әвиһәв бу, чьмки
 дьбьһистьн кө әвана бь зьманед
 ван һәр йәки хәбәр дыдан ⁷ у
 һ'әйр-һ'өжмәк'ар, зәндәгьрти^ф
 майи дьготьн: «Әв һ'әмуийед кө
 хәбәр дьдьн нә жь Щәлиле^ф
 нә? ⁸ Ле чава жь мә һәр йәк ви
 зьмани дьбьһе, йе кө әм навда
 дьне к'әтьнә? ⁹ Партоийи, мәди,
 ә'лами, бьнәлийед Мәсопотам-
 йае, Щьһустане, Кәпәдокйае,
 Понтосе, Асийае*, ¹⁰ Фьригйае,
 Памфилийае, Мьсьре^ф у йед ль
 алийе Либйаа незики Курене
 у өса жи йед хәрибә жь Р'оме^ф
 һати, ¹¹ шьһу^ф у нәшьһуйед^ф кө
 һатьнә сәр бавәрийа^ф шьһу-

йа, өса жи кьрети у ә'рәб. Әм
 дьбьһен кө әвана бь зьмане мә
 кьред Хвәдейә мэзын дьбежьн».
¹² Һ'әмуийа һ'әйр-һ'өжмәк'ар
 шашмайи һәвдөр'а дьготьн: «Әв
 чь һ'әвал ә?» ¹³ Ле һьнәка жи
 қәрфе хвә дькьрын у дьготьн:
 «Пе шәрава ну сәрхвәш бунә».

**Даннасинийа Пәтрусә
 пәй һатьна Р'өһ'е Пирозр'а**

¹⁴ Ынге Пәтрус т'әви һәр
 йанздәһа р'абу дәнге хвә һьлда
 у шьмә'тер'а гот: «Гәли шьһу-
 йа у һ'әмуийед кө Оршәлимеда
 дьминьн! Бьра әв йәка вәва
 ә'йан бә у гөһ бьдьнә хәбә-
 ред мьн. ¹⁵ Әвана нә сәрхвәш
 ьн, чава кө һун дьфькьрын,
 һе сьбәһ зу сьһ'әт нәһә йә*.
¹⁶ Ле әва әв йәк ә, чь кө Йеел
 п'ехәмбәр^ф готийә:

¹⁷ <Р'ожед ахьрийеда Хвәде
 дьбежә we аһа бә:
 Әзе жь Р'өһ'е Хвә сәр һ'әму
 мәрвада бьбариньм,
 көр' у қизед вәйе п'ехәм-
 бәртийе^ф бькьн,
 шаһьлед вәйе дитьнока
 бьбиньн

* 2:9 Ви чахи «Асия» кем у зедә вәкә Т'ьркйа иройин нас дькьрын.

* 2:15 Щьһуйа ль гора ә'дәте хвә сәре сьбе нан нәдьхварьн һ'әта сь-
 һ'әта нәһа пәй дөар'а.

- у кал-пиред wэйе жи хэwна.
- 18 Бэле, Эзе ван р'ожада Р'öh'е
Хwэ сэр хөлам у шарийед
Хwэда жи бьбариньм
у we п'ехэмбэртие бькьн.
- 19 Жор ль э'змен
тыштед э'щербмайи бьдьмэ
к'ьфше
у жер сэр э'рде жи нишана,
хун у агьр, ду у духан.
- 20 Р'ойе бьqарэ
у ниве жи сор бэ мина хуне,
he бэри хатьна Р'ожа^ф Хө-
данэ мэзын у навэ нишан.
- 21 У we öса бэ, һэр кэсе кö гази
наве Хөдан кэ we хьлаз^ф
бэ^{*}.
- 22 Гэли исраелийа, ван хэбэра
бьбьһен! Исайте Ньсрэте, мэр-
рвэки кö жь алийе Хwэдеда
к'ьфшкьри бу, Хwэде пе Wi
нава wэда нишан, к'эрэмэт
у кьред qэват кьрын, чава кö
һун хwэха жи заньн. 23 Бо-
на Wi Хwэде he пешда qьрар
кьрбу у бь занэбуна Wi Эw
к'этэ дэсте wэ, wэ жи бь дэсте
нэр'аста дармьхе хьст кöшт^{*}.
- 24 Ле Хwэде qэйдед мьрнейэ
щэфе вэкьрын, Эw жь мьрне
р'акьр, чьмки мьрне нькарьбу
һ'ököми сэр Wi бькьра*. 25 Да-
wьд бона Wi дьбежэ:
«Мьн т'ьме Хөдан пешийа
хwэ дьдит,
чьмки Эw ль алийе мьни
р'асте йэ, кö эз нэльк'öммь.
26 Бона we йэке дьле мьн ша
бу,
зьмане мьн жи жь эшqа
нэсэкьни,
бэдэна мьнэ мьри жи we бь
гöман бьжи,
27 чьмки Тö мьн дийаре^ф мь-
рийада наһели,
нэ жи Те бьһели кö Пирозе
Тэ бьр'ьзэ.
28 Тэ р'ийед э'мьр мьнва э'йан
кьрын
у Те шабуна диндара Хwэва
мьн т'ьжи ки^{*}.
29 Гэли бьра! Һ'эwщэ йэ кö эз
ашкэрэ бона Давьде бав'шир
wэр'а бежьм, кö эw мьр дэфьн
кьрын, т'ьрба wi һ'эта р'ожа
иро жи нава мэда йэ. 30 Ле эw
кö п'ехэмбэр бу, wi заньбу кö
Хwэде бь сонд wir'а соз дайэ,

* 2:21 Йоел 2:28-32.

* 2:23 Мэтта 27:35; Марqос 15:24; Луqа 23:33; Йуһ'энна 19:18.

* 2:24 Мэтта 28:5-6; Марqос 16:6; Луqа 24:5.

* 2:28 Зэбур 16:8-11.

we жь бэдэна wi Йэки дайне сэр т'эхте wi*. ³¹ Эwi эв йэк he пешда дит у бона р'абуна Мэсиh^ф гот, кō Эwe дийаре мьрийада нэминэ, нэ жи бэдэна Вийе бър'ызэ*. ³² Эва эw Иса бу, йе кō Хwэде Эw жь мьрьне р'акър, кō эм h'эму жи шэ'дэ нэ. ³³ Хwэде Эw нълк'ьшанд да к'елэка^ф Хwэйэ р'асте, Эwi жи Р'öh'е Пирози создайи жь Баве станд у жорда баранд, чава кō хун нъha дьбинън у дьбънен. ³⁴ Р'аст э Дауьд нэчубу э'змана, ле wi хwэха эв йэк гот:

⟨Хōдан готэ Хōдане мьн,

к'елэка Мьнэ р'асте р'уне,

³⁵ h'эта кō Эз дьжмьнед Тэ бькмэ бьне п'ийед Тэ*.

³⁶ Нъha бъра т'эмамия мала Исраел р'ьнд заньбэ эw Исайе кō wэ хач^ф кър, Хwэде Эw нън кърэ Хōдан, нън жи Мэсиh^ф.

³⁷ Щьмэ'те эв йэк кō бьхист, мина тирэке дьле ван к'эт, Пэтрус у шандийед майин-р'а готън: «Эм чь бькьн, гэли бъра?» ³⁸ Пэтрус ванр'а гот:

«Т'обэ^ф кьн у бъра жь wэ хэр йэк бь наве Иса Мэсиh бона бахшандьна гōна бе нъхōман-дьне^ф у хуне Р'öh'е^ф Пироз п'ешк'еш^ф бьстинън. ³⁹ Эв соз бона wэ у зар'ед wэ йэ, öca жи бона h'эмуйед дур э кō Хōдан Хwэде мэйе гази ван кэ».

⁴⁰ Пэтрус бь гэлэк хэбэред майин бь мэ'рифэти т'эми да у ниви жь ван кър у гот: «Хwэ жь ви ньсьле^ф нэхэқ хьлаз кьн».

⁴¹ Эwed кō хэбэред wi қэбул кьрън, пе аве hatънэ нъхōмандьне^ф у we р'оже wэкэ се h'эзара ль hэв зедэ бун. ⁴² Ван т'ьме хwэ ль хинкьръна шандийа дьгьрт, ль hэв дьшьвийан, нан кэрдь-кьрън* у дōа дькьрън.

Э'мьре бawэрмэнда

⁴³ Хоф у тьрс дьк'этэ сэр хэр кэси у бь дэсте шандийа гэлэк к'эрэмэт у нишан дьбун. ⁴⁴ H'э-му бawэрмэнд хэвр'а бун у хэр тыштед ван йэк бу. ⁴⁵ Hэбук^ф у мьлк'е хwэ жи дьфьротън у бэ-лайи h'эмуйед h'эwщэ дькьрън.

* 2:30 П'адшати IV, 7:12-13; Зэбур 132:11.

* 2:31 Зэбур 16:10.

* 2:35 Зэбур 110:1.

* 2:42 Ль ве дэре те фэ'мкьрьне, кō бawэрмэнда пешийе нан дьхвар, паше Шива Хōдан дэрбаз дькьрън.

46 Һәр р'ож бь т'ьфақ^ф дьчунә п'арьстгәһе^ф, малада нан кәр-дыкьрын у эшқ-ша бь дьле сах хварьн дьхварьн, 47 шыкьрийа хвә Хвәде данин у т'эмамия шьмә'те ль ван хвәш бу. Хөдан жи р'ож бь р'ож һ'эсабе хьлаз-буйийа^ф зедә дькьр.

**Қәншбуна йе ньгада сәқәт
п'арьстгәһеда**

3 1 Шарәке Пәтрус у Йүһ'әнна вәхте дөайе сьһ'әта сьсийа һьлдк'ьшийанә п'арьстгәһе. 2 Мәрвьәки жь зькмакийеда ньгада сәқәт һәбу, кә һәр р'ож данин бәр дәргәһе п'арьстгәһеийи кә Бәдәв дьһатә готьне даданин, кә жь йед дьһатьнә п'арьстгәһе п'арс кьра. 3 Әви кә дит Пәтрус у Йүһ'әнна дь-к'эвьнә п'арьстгәһе, лава ван кьр кә п'арсе бьдьне. 4 Пәтрус т'әви Йүһ'әнна ль ви ньһер'и у готе: «Ль мә бьньһер'ә!» 5 Әви жи ль ван ньһер'и у ч'әве ви ле бу, кә we тыштәки жь ван бьстинә. 6 Һьнге Пәтрус готе: «Зер' у зиве мьн т'өнә, ле чи мьн һәйә әзе Ви бьдьмә тә. Бь наве Иса Мәсиһе Ньсрәте р'абә бьгәр'ә». 7 Дәсте вийи р'асте

гьрт р'акьр, пер'а-пер'а қөдуме чока у гузәкед ви шыдийан. 8 Әви банзда сәр хвә сәкьни, дәстпекьр гәр'ийа у т'әви ван к'әтә п'арьстгәһе дьгәр'ийа, банздьда у шыкьри дьда Хвәде. 9 Гава т'эмамия шьмә'те дит кә әв дьгәр'ә у шыкьрийе дьдә Хвәде, 10 нас кьрын кә әв ә, йе кә бона п'арсе бәр дәргәһе п'арьстгәһеийи Бәдәв р'удьнышт у бона тыште кә т'әви ви қәвьми зәндәгьрти мабун у дьһ'әйирин.

**Пәтрус һевангәһа
Сьлеманда^ф даннасин дькә**

11 Әви кә Пәтрус у Йүһ'әнна бәр'нәдьдан, т'эмамия шьм-ә'те ә'щәбмайи бәрбьр'и ван бәзи, һ'әта ви щийе кә жер'а дьготьн һевангәһа Сьлеман. 12 Пәтрус кә әв йәк дит, шьм-ә'тер'а гот: «Гәли исраелийа! Һун чьма бона ве йәке ә'щәб-майи манә? Чьма тьһәрәки ль мә дьньһер'ьн? Те бежи қәй мә бь қәват йан хвәде-п'арьстийа хвә әв да гәр'е? 13 Хвәдейе Бьраһим^ф, Ишақ^ф, Ақуб у Хвәдейе кал-бавед мә, Бәрдәстийе Хвә Иса р'умәт кьр*. Вә нәмамия^ф Ви кьр у

* 3:13 Дәрк'әтьн 3:14-15.

бэр Пилато^ф т'эхсир кър, гава эви църар кърбу ко Wi бэр'дэ. ¹⁴Wэ йе Пироз^ф у р'аст т'эхсир кър у йе меркөж хвэст кө вэр'а бе бэр'дане*. ¹⁵Wэ Ч'э'вкани-йе жийине көшт, ле Хвэде Эw жь мьрне р'акър у эм хвэха шэ'дэ нэ. ¹⁶У қәwата наве Wi эва мэрыва қәнщ кър, к'ижани кө хун дьбиньн у нас дькьн. Бэле we бавэрийа^ф бь наве Wi эва бэр ч'э'ве wэ h'эмуяа сах-сыламэт кър.

¹⁷Ньһа гәли бьра, эз заньм кө wэ жи мина сәрwеред хwэ бь нэзанийа хwэ кьрийэ. ¹⁸Ле Хвэде чава бэри ве йэке бь дэ-ве h'эму п'эхэмбэра бона шэфе Мэсиһе Хwэ готьбу, өса жи кър. ¹⁹Аwa т'обэ кьн у бэрбь Хвэде вэгэр'ьн^ф, кө гөнед wэ бенэ р'эситкьрне. ²⁰Һьнге wэхтед жийиндарийе жь h'ьзурийа Хө-дан we бен у Эwe Иса бышинэ, wi Мэсиһе кө бэреда бона wэ к'ьфш кьрийэ. ²¹Лазьм э Эw ль

э'змен бьминэ, h'эта кө Хwэде һэр тышти ну чекэ*, чава кө һе бэре пешда Хwэде бь дэве п'эхэмбэред Хwэйэ пироз готьбу. ²²Бэле Муса^ф гот: <Хөдан Хwэдейе wэ we жь нав бьрайед wэда П'эхэмбэрэки мина мьн wэр'а дэрхэ. һэр чь кө wэр'а бежэ, гэрэке хун гөһдарийа Wi бькьн. ²³Һэр к'и кө гөһдарийа Wi п'эхэмбэри нэкэ, жь нав шьмэ'те we бе қэтандьн у өндакьрне*. ²⁴У h'эму п'эхэмбэра жи, жь Самуел^ф гьрти у йед пэйр'а чь кө готьнэ, бона ван р'ожа хэбэр данэ. ²⁵Һун мират'хоред^ф п'эхэмбэра у we пэймане^ф нэ, йа кө Хwэде т'э-ви кал-бавед wэ* гьреда. Эwi готэ Бьраһим: <Бь зөр'эта тэ эзе дөа h'эму мьлэтэд дьнйае бькьм>**. ²⁶Хwэде Бэрдэстийе Хwэ Иса мьлэтр'а дэрхьст у пешийе шандэ шэм wэ, кө дөа wэ бькэ у бь ви аwaiи wэ һэр кэси жь хьрабийед wэ вэгэр'инэ».

* 3:14 Луқа 23:13-23.

* 3:21 Аһа жи те фэ'мкьрне: «h'эта кө Хwэде һэр тышти бинэ сери», аwa готи һэр тыштед кө бь дэве п'эхэмбэра дэрһэқа Иса Мэсиһа һатьнэ готьне.

* 3:23 Qануна Дөшари 18:15, 18, 19.

* 3:25 Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «wэ» «мэ» һэйэ.

** 3:25 Дэстпобун 22:18; 26:4.

**Пэтрус у Йуһ'энна
ль бэр щьвина^ф гьрэгьра**

4 ¹ Пэтрус у Йуһ'энна һе щьмэ'тер'а хэбэр дьдан, к'аһина^ф у сэрwere нобэдаред п'арьстгәһе т'эви садудийа^ф сэрwанда гьртън. ² Эwана ащъз бьбун, чьмки wана щьмэ'т һин дькьр, кӧ Иса жь мьрьне р'абуйэ, избат дькьрън кӧ мьрийе р'абьн. ³ Эw гьртън кьрнэ кәле һ'эта р'ожа дьне, чьмки иди евар бу. ⁴ Ле гәләкед кӧ хэбэр дьбьһистън бawэp кьрн, һ'эсабе wан гьһиштә пенщ һ'эзара.

⁵ Р'ожа дьне сэрwер, р'успи^ф у қанунзан^ф щьвийанә Оршәлиме. ⁶ Һәнәне сәрәкк'аһин, Қәйафа, Йуһ'энна, Скәндәр у һ'әмуьед майинә жь хун-қьнета сәрәкк'аһин жи ль wьр бун, ⁷ Пэтрус у Йуһ'энна нава хwәда данә сәкьнандьне у пьрсин: «Wә бь чь қәwате йан бь чь нави әв йәка кьр?» ⁸ We дәме Пэтрус бь Р'öh'e Пироз т'ьжи wанар'а гот: «Гәли сәрwеред щьмэ'те у р'успийа!» ⁹ Һәгәр һун иро бона ве қәнщийа кӧ ви сә-қәтир'а бу жь мә дьпьрсън, кӧ

әw чаwа қәнщ буйә, ¹⁰ бьра wә у т'әмамийа мьләте Исраелева ә'йан бә, кӧ әва бь сайа наве Иса Мәсиһе Ньсрәте ль бәр wә қәнщбуйи сәкьни йә, Эwe кӧ wә хач кьр у Хwәде жь мьрьне р'акьр. ¹¹ Эw ә «Эw кәвьре кӧ жь wә хоста һатә бер'умәткьрьне у бу сәре ә'нишке^ф». ¹² Бь кәсәки майин хьлазбун^ф т'ӧнә, чьмки бьн п'әр'е ә'зменда наwәки дьн мәрьвар'а нәһатийә дайине, кӧ әм бькарьбьн бь wi хьлаз бьн».

¹³ Гава wана мерк'имийа Пэтрус у Йуһ'энна дит у пе һ'әсийан кӧ әвана мәрьвнә нәхwәнди у нәзан ьн, ә'щәбмайи ман у нас кьрн, кӧ әвана т'эви Иса бунә. ¹⁴ Ле әw мәрьве қәнщбуйи кӧ т'эви wан сәкьни дитън у нькарьбун тыштәк бьготана. ¹⁵ Һьнге ә'мьри ль wан кьрн, кӧ әw жь щьвина^ф гьрэгьра дәрән у һәвр'а шешьрин, ¹⁶ готън: «Әм ван мәрьва чаwа бькьн? Чьмки һ'әму бьнәлийед Оршәлимева ә'йан ә кӧ бь дәсте ван к'әрәмәтәкә бәрбьч'ә'в бу у әм нькарьн инк'ар кьн. ¹⁷ Ле wәки нава щьмэ'теда һе бәла нәбә, әм гәфе ль wан бьхьн,

* 4:11 Зәбуp 118:22.

кө т'ө шар бь Ви Нави кәсир'а хәбәр нәдън».

¹⁸ Диса гази ван кьрн, т'әми данә ван, кө т'ө шар бь наве Иса хәбәр нәдън у һин нәкьн. ¹⁹ Ле Пәтрус у Йуһ'әнна ль ван вәгәр'андън у готън: «К'а һун хвәха бьфькьрн, гәло әв йәк бәр Хвәде р'аст ә кө әм гөр'а^ф вә бькьн, нә йа Хвәде? ²⁰ Әм нькарън бона ван тыштед кө мә хвәха дитън у бьһистън нәкьнә дәнги». ²¹ Вана диса гәф ль ван хвар у бәр'дан. Бәр щьмә'те мә'ник сәр ван нәдитън кө щәза бьдана ван, чьмки һ'әмуяа жи бона әв тыште қәшьми шькьри дьданә Хвәде. ²² Ә'мьре ви мәрьве кө әв к'әрәмәта қәнщбуне жер'а бу чьл сали жортър бу.

Дөайе бауәрмәнда

²³ Гава Пәтрус у Йуһ'әнна һатънә бәр'дане, әв чунә щәм к'ома хвә у ванр'а һәр тышт гьли кьрн, чь кө сәрәкед к'аһин у р'успийа ванар'а готъбун. ²⁴ Вана жи гава бьһист, һәвр'а дәнге хвә һьлдан

гази Хвәде кьрн у готън: «Йа Хвәйи, Ә'фьрандаре ә'рд у ә'змен, бә'ре у һ'әмуяед нав ванда*, ²⁵ Тә бь Р'өһ'е Пироз пе дәве баве мә, бәрдәстийе Хвә Дащд гот:

«Чьма нәщьһу қьлқьлин у мьләт жи бона тыштед п'уч' фькьрин?

²⁶ П'адщед дьһийае һазьр сәкьнин у сәрщер һәвр'а мьқабьли Хөдан у Мәсиһе Ви щьвийан*».

²⁷ Бәле р'аст ви бажарида сәр бәрдәстийе Тә Исайе пироз, Йе кө Тә бь р'ункьрьне^ф к'ьфш кьр, һеродәс^ф у Пилатойе Понтийо т'әви нәщьһуяа у мьләте Исраеле щьвийан*, ²⁸ вәки ван тышта бькьн, чь кө Тә һе бәрәда анәгори қәват у ә'мьре Хвә к'ьфш кьрьбу бьбьн. ²⁹ Ньһа йа Хөдан, сәр гәф у гөр'ийа ванда бьньһер'ә, к'әрәме хөламед Хвәр'а бькә, вәки әм мерк'ими хәбәра Тә хәбәр дьн, ³⁰ дәсте Хвә дьреж кә, вәки бь наве бәрдәстийе Тә Исайе пироз жь нәхвәшияа қәнщ бьн, нишан у к'әрәмәт

* ^{4:24} Дәрк'әтн 20:11; Нәһәмийа 9:6; Зәбур 146:6.

* ^{4:26} Зәбур 2:1-2.

* ^{4:27} Мәтта 27:1-2; Марқос 15:1; Луқа 23:1-11; Йуһ'әнна 18:28-29.

бьрәвәмьн». ³¹ Һәма чава вана дәа хьлаз кьр, әв щийе кә әв щьвийайи бун һ'әжийа у һ'әму бь Р'өһ'е Пироз т'ъжи бун, хәбәра Хвәде мерк'ими хәбәр дьдан.

**Һәр тыште бавәрмәнда
йәк бу**

³² Дьл у р'өһ'е т'әмабийа шьмә'та бавәрмәнда йәк бу. Жь вана т'ө кәси һәбука хвәр'а нәдыгот кә: «Йа мьн ә», ле һәр тыштед ван йәк бу. ³³ Шандийа бь қәвата зор шә'дәтийа мьрьн-р'абуна Хөдан Иса дьдан у к'әрәмәкә^ф мәзын сәр ван һ'әмуя бу. ³⁴ Нава ванда т'ө кәс һ'әвще тыштәки нибу. Әвед кә хвәйе ә'рда йан мала бун, дьфьротьн у қимәте ван тыштед фьроти данин ³⁵ бәр п'ийед шандийа даданин у вана жи к'ер'а чь лазьм буя бәла дькьрьн. ³⁶ Ава йәки леви^ф жь Қөбрьсе, наве ви Усьв^ф, кә шандийа жер'а дьгот Барнабас^ф, кә те фә'мкьрьне: «Йе Дьлдайине*», ³⁷ ә'рдәки ви һәбу фьрот, қимәте ви ани бәр п'ийед шандийа дани.

**Гөне Һананийа у
Саферийае**

5 ¹ Ле мәрвьәки наве ви Һананийа т'әви жьна хвә Саферийае мьлк'әк фьрот, ² жь қимәте ве һьнәк вәшарт, кә жьн жи һаш пе һәбу, һьнәк жи ани ль бәр п'ийед шандийа дани. ³ Һьнге Пәтрус вир'а гот: «Һананийа! Әв чава бу кә мирешьн^ф қәлпе хьраб кьрә дьле тә, кә тө Р'өһ'е Пирозр'а дәрәва бьки у жь қимәте ә'рде һьнәки вәшери? ⁴ Бәри фьротане нә әв йа тә бу? У пәй фьротанер'а жи қимәте ве дәсте тәда нибу? Тә чьма әв йәк кьрә дьле хвә? Тә нә кә мәрвар'а дәрәв кьр, ле Хвәдер'а». ⁵ Гава Һананийа әв хәбәр бьһистьн, к'әт р'өһ'е хвә да у тьрсәкә мәзын һ'әмуьед кә бьһистьн гьрт. ⁶ Хорт жи р'абун әв к'әфән^ф кьрьн у бьрьнә дәрва дәфьн кьрьн.

⁷ Вәкә се сьһ'әта дәрбаз бу, жьна ви кә ньзаньбу чь қәвьмийә, к'әтә һьндөр'. ⁸ Пәтрус же пьрси гот: «Мьнр'а бежә, вә һәбука хвә һәма һақаси фьрот?» Әве гот: «Бәле, һәма

* ^{4:36} Наве «Барнабас» бь зьмане арами^ф хәбәр бь хәбәр: «Көр'е Дьлдайине». Аһа те фә'мкьрьне: «Йе кә дьл дьда бәр инсен».

һаҗаси». ⁹ Һынге Пәтрус wer'a гот: «Һун чьма бунә йәк кө Р'öh'e Хөдан быщер'ьбинь^ф? Ва нә дәнге ньгед ван мәрвевд кө мере тә дэфьн кьрьнә жь пышт дери тен, we тә жи дәр-хьнә дәрва». ¹⁰ Пер'а-пер'а әв к'өлфәт к'әтә бәр ньгед ви у р'öh'e хвә да. Һынге хорт к'әть-нә һьндөр', әва мьрити дитьн, һьлдан бьрьн к'еләка мере we дэфьн кьрьн. ¹¹ Тьрсәкә мэзын к'әтә сәр т'эмамия шьвине^ф у һ'әмуйед кө әв йәк бьһистьн.

К'әрәмәтед бь дәсте шандийа

¹² Бь дәсте шандийа гөләк нишан у к'әрәмәт нав шьмә'теда дьбун. (Һ'әму бавәрмәнд һәвр'а һевангәһа Сьлеманда дыщьвийан. ¹³ Т'ө кәси жь йед майин нәшөрьбу незики ван буйа, ле бәле шьмә'те жи қөдьре ван дьгьрт. ¹⁴ Ле диса ә'лаләта жьна у мера һе-һе зедә дьбун, йед кө бавәрийа хвә Хөдан данин.) ¹⁵ Бона ве йәке хәлқе нәхвәш дәрдьхьстьнә сәре р'ийа, да-данинә сәр дарбәста у бәр'а, вәки гава Пәтрус дәрбаз бә, т'әне сийа ви бьк'әвә сәр жь ван һьнәка. ¹⁶ Ә'лаләт жи жь бажаред дор-бәра дьһатьнә

Оршәлиме, т'әви хвә нәхвәш у йед кө жь р'öh'ед^ф һ'әрам^ф щәфа дьк'ьшандьн данин у һ'әму жи қәнш дьбун.

Зерандьна шандийа

¹⁷ Сәрәкк'аһин^ф у һ'әмуйед т'әви ви, кө жь к'омәла садудийа бун, һ'әвсудийева дагьрти р'абун ¹⁸ дәст авитьнә шандийа, авитьнә кәлә^ф щьмә'тийе. ¹⁹ Ле мьльак'әтәки^ф Хөдан we шәве дәргәһед кәле вәкьрьн, әв дәрхьстьнә дәрва у готә ван: ²⁰ «Һәр'ьн п'арьстгәһеда бьсәкьньн у щьмә'тер'а ван һ'әму готьнед ве жийине бьжьн». ²¹ Вана жи гөһдари кьр, сьбәһе зу к'әтьнә п'арьстгәһе, дәстпекьрьн һин кьрьн.

Һынге сәрәкк'аһин к'ома хвәва һат, т'әви т'эмамия к'ома р'успийед Исраеле, шьвина гьрәгьра шьванд у шандьнә кәле кө шандийа биньн. ²² Ле гава бәрдәсти чун, әв кәледа нәдитьн, вәгәр'ийан һатьн у готьн: ²³ «Кәлә жь һәр алийа-ва дадаи бу у нобәдар жи ль бәр дәргәһа бун, ле гава мө вәкьр, мө һьндөр'да т'ө кәс нәдит». ²⁴ Гава сәрвәре нобәдаред п'арьстгәһе у сәрәкед к'аһина әв хәбәр бьһистьн,

сэр ван э'щербмаи ман дьготын: «Гэло чь қәwьмийэ?»²⁵ We дәме йәки хат ванр'а гот: «Ва әw мәрвевд wә авитьбунә кәле, п'арьстгәнеда сәкьни нә у шьмә'те хин дькьн!»²⁶ Wi чахи сәрwере нобәдара бәрдәстийава т'әвайи чун әw анин, ле нә бь зорбәтийе, чьмки жь шьмә'те дьтърсийан, кә ван нәдьнә бәр кәвьра.

²⁷ Әw бьрын бәр шьвина гьргьра данә сәкьнандьне, сәрәкк'ахин жь ван пьрси²⁸ у гот: «Мә һ'ышк т'әми ль wә нәкьр, кә бь Wi Нави хин нәкьн? Ле ва wә Оршәлим бь хинкьрына хwәва т'ьжи кьрийә, хун дьхwазьн шабдарийа хуна Wi Мәрви бькьнә стуйе мә»*.²⁹ Пәтрус у шандийед майинва шаб дан у готын: «Әм гәрәке гөр'а Хwәде бькьн, нә кә йа мәрва. ³⁰ Хwәдейе кал-бавед мә Иса жь мьрне р'акьр, Әwe кә wә дарва дардакьр кәшт. ³¹ Хwәде Әw бьльнд кьр дани ль мьле Хwәйи р'асте, кә бьбә Р'ебәр у Хьлазкьр^ф, wәки мәшала т'обәйе у бахшандьна гөна бьдә Исраеле. ³² Әм шә'де ван тышта нә, өса жи Р'өһ'е

Пироз, к'ижан Хwәде да ван, йед кә гөр'а Wiда нә».

³³ Гава wана әв йәк бьхист, гәләки һерс к'әтын у дьхwәстьн ван бькөжьн. ³⁴ Ле ферьсики^ф дәрсдаре^ф Qануне һәбу, наве wi Гамалйел у нава т'әмамийа шьмә'теда жи хwәйиқәдър бу. Әва шьвина гьрәгьрада р'абу сәкьни ә'мьр кьр кә шандийа хеләке дәрхьнә дәрва³⁵ у ванр'а гот: «Гәли исраелий! Ындава ванда һаш жь хwә һәбьн кә һу-не чь бькьн. ³⁶ Wәхтәке Т'әwdас пешда хат, кә хwә данибу дәwса йәки мәзьн у wәкә чарсьд мәрви жи хwә ле гьртьбун, әw һатә кәштьне, һ'әму пәйчуйед wi жи т'ур'-т'ур'и бун у кәс нәма. ³⁷ Пәй wir'а Щьһудайе Щәлиле жи р'ожед навньвисареда р'абу ә'лаләтәкә гьран ль пәй хwә бьр, ле әw һатә кәштьне у һ'әмуйед пәй wi дьчун жи бәла-бәлайи бун. ³⁸ У ньһа әз ви һ'алида wәр'а дьбежьм, жь ван мәрва вәгәр'ьн у ван бәр'дьн. һәгәр әw шешьр йан шьхөл мәрввати бә, we бәтал бә, ³⁹ ле һәгәр жь Хwәдеда йә, хун нькарьн бәтал кьн. Мьқати хwә бьн нәбә кә хун р'абьнә бәр Хwәде».

* 5:28 Мәтта 27:25.

Шьвина гьрэгьра гөр'а ви кьр, ⁴⁰гази шандийа кьрын, эв данэ бэр қамчийа, э'мьри сэр ван кьрын, кӧ иди бь наве Иса хэбэр нэдын у бэр'дан. ⁴¹Эвана жи жь шьвина гьрэгьра чун, ша дьбун кӧ бона наве Иса нежайи р'эзилкьрыне бунэ. ⁴²Һэр р'ож ль п'арьстгәһе у малада т'ьме Мьзгини^ф дьдан у һин дькьрын кӧ Мәсиһ, Иса йә.

Бьжартына һ'эфт к'омәкдара

6 ¹Ван р'ожада гава шагьрт зедә дьбун, шьһуйед кӧ йунани^ф хэбэр дьдан һьндава шьһуйед ибранида^{ф*} бина хвә тәнг дькьрын, чьмки хӧрәке кӧ һэр р'ож дьһатә бәлакьрыне нә дьгьһиштә жьнәбийед ван. ²Ви чахи һэр донздәһа гази к'ома шагьрта кьр у готын: «Эв йәк нә р'аст ә кӧ әм даннасинийа хэбәра Хвәде бьһелън, хӧрәк бәлакьрынева мьжул бьн. ³Ньһа гәли бьра, жь нава хвәда һ'эфт мәрьвед бь шә'дәтийа наве қәнш бьбьжерьн, кӧ бь избати Р'ӧһ'е Пироз у сәрвахтийева^ф т'ьжи

нә, вәки әм ван дайнһнә сәр ви шьхӧли. ⁴Ле әме хвә бьдһнә дӧа у даннасинийа хэбәре». ⁵Эва йәка һ'әму бавәрмәнда хвәш һат у әв мәрьвана бьжартын: Стәйфан, мәрьвәки бь бавәри у Р'ӧһ'е Пирозва т'ьжи, Филипо, Прокоро, Никанор, Тимон, Парменас у Николойе жь Энтакйайе, кӧ жь п'утп'арьстийе^ф һатьбу сәр бавәрийа шьһуйа. ⁶Эвана бэр шандийа данэ сәкьнандһне, шандийа жи дӧа кьрын у дәстед хвә данэ сәр ван. ⁷У хэбәра Хвәде пешда дьчу, э'лаләта шагьрта Оршәлимеда гәләки зедә дьбу у жь к'аһина жи гәләка бавәри қәбул дькьрын.

Гьртына Стәйфан

⁸Стәйфан, әв мәрьвәки бь к'әрәм у қәвата Хвәдева т'ьжи бу, нав шьмә'теда к'әрәмәт у нишанед мәзын дькьрын. ⁹Ле һьнәкед жь к'ьништа^ф кӧ Азайи* дьһатә готһне, шьһуйед жь Курене у Скәндәрйайе у ӧса жи шьһуйед жь қәзайед Киликйайе

* ^{6:1} «Шьһуйед ибрани» әв бун кӧ ль вәлате хвәда мәзын бьбун зьмане Ибрани йан Арами хэбәр дьдан.

* ^{6:9} Бь йунани хэбәр бь хэбәр аһа йә: «Льбәртин», кӧ те фә'мкьрыне: «Азайийа хӧлама».

у Асайе р'абун т'эви Стэйфан к'этынэ дэ'ве. ¹⁰Ле нькаръбунль бэр ве сэрвахтије у ви Р'öh'е кӧ пе хэбэр дыда бьсэкънийана. ¹¹Ви чахи дьзива сәре чәнд мәрийа т'ъжи кърън кӧ бежън: «Мә бьхист кӧ эва тыштед мь-цабьли Муса у Хвәде дьбежә». ¹²Бь ви авайи щьмә'т, р'успи у қанунзан т'эвиһәв кърън, р'а-һьштънә Стэйфан, әв гьртън у к'аши щьвина гьрәгыра кърън. ¹³Шә'дед дәрәв анин данә сәкънандьне у ван гот: «Эва т'әрка хэбәр дана мьцабьли ви щийе пироз у Қануна^ф Муса накә. ¹⁴Мә жь дәве ви бьхист кӧ гот: «Исайе Ньсрәте ве ве П'арьстгәһе һьлшинә у ә'дәтед кӧ Муса данә мә бьгӧһезә». ¹⁵Һ'әмујед щьвина гьрәгырада р'уньшти гава ль ви ньһер'ин, дина хвә дане р'әнг-р'уйе ви мина р'әнг-р'уйе мьляк'әта бу.

**Щабдайина Стэйфан
ль бэр щьвина гьрәгыра**

7 ¹Һьнге сәрәкк'аһин Стэйфанр'а гот: «Әв йәк р'аст ын?» ²Әви гот: «Гәли бав у бьра,

бьбьһен! Гава баве мә Бьраһим һе Мәсопотамйайеда дыма, кӧ һе нәчубу бажаре һ'аране, Хвәдейе р'умәте вива хӧйа бу ³у жер'а гот: «Жь вәлат у пьсмамед хвә бьқәтә у һәр'ә ви вәлате кӧ әзе нишани тә кьм»*. ⁴Һьнге Бьраһим жь вәлате к'ьлдани-йа дәрк'әт ль һ'аране ма. Пәй мьрьна баве вир'а Хвәде әв варгӧһастә ви вәлате кӧ һун ньһа теда дьминьн. ⁵Ль ве дәрә варгәһ нәда ви, нә жи дәвса ньгәки, ле соз да кӧ ви вәлати чава мьлк' бьдә ви у пәй вир'а жи бьдә зӧр'әта ви, гава кӧ һе зар'ед ви т'ӧнәбун*. ⁶Хвәде вир'а аһа гот: «Зӧр'әта тәйе вәлате хәлқеда хәрибийеда бә, ве ван бькьнә хӧлам у чарьсд сали бьдънә щәфе. ⁷Ле диwana ви мьләте кӧ ве жер'а бьбьнә хӧлам» Хвәде гот, «Әзе бькьм, пәй ве йәкер'а әве дәрән, ль ви щийи Мьн бьһ'әбиньн»*. ⁸Паше сьнәт^ф чава нишана пәймане да Бьраһим. Ава гава Ишақ жер'а бу, р'ожа һ'әйшта әв сьнәт кьр у Ишақ жи Ақуб ӧса кьр, Ақуб жи һәр донздәһ

* ^{7:3} Дәстпәбун 12:1.

* ^{7:5} Дәстпәбун 17:8; 48:8.

* ^{7:7} Дәстпәбун 15:13-14; Дәрк'әтын 3:12.

көр'ед хвэйэ бавэ'ширед мэ
 öса кърн*.

⁹Бавэ'шира жи жь h'эвсудийе
 Усьв^ф чава холам фьротън, кô
 ви бьбьнэ Мьсьре, ле Хвэде
 т'эви ви бу*, ¹⁰эв жь h'эму
 тэнгасийед ви хьлаз кър. Га-
 ва эв бэр Фьрэшьне^ф п'адше
 Мьсьре сэкъни, Хвэде к'эрэм
 у сэрвахти даие, п'адше жи
 Усьв сэр Мьсьре у т'эмаийа
 мала хвэ кърэ сэрвер*. ¹¹Ън-
 ге т'эмаийа вэлате Мьсьре у
 Көнанада^ф бу хэлайи у к'этьнэ
 охърме гьран, кал-бавед мэ
 нькарьбун хөрэк дэстхьстана*.

¹²Ақуб кô бьһист ль Мьсьре
 гэньм дэст дьк'эвэ, щара пе-
 шьн кал-бавед мэ шандьн.

¹³Щара дôда Усьв хвэ бьрайед
 хвэва да наскърне у э'сьле ви
 Фьрэшьнва э'йан бу. ¹⁴Ънге
 Усьв шанд гази баве хвэ Ақуб
 у т'эмаийа мала ви кър, кô
 сэрһэв h'эфте пенщ нэфс бун.

¹⁵Ақуб бэржери Мьсьре бу,

эв у кал-бавед мэ шьр мьрн.

¹⁶Щьнийazed ван бьрьнэ Шэхэме
 кърнэ ви мэзэле кô Бьраһим
 бь қимэтэки зива жь көр'ед
 һаморе Шэхэме к'ьр'ибу*.

¹⁷Гава эв вэхте кô Хвэде бь
 сонд Бьраһимр'а соз дабу незик
 дьбу, шьмэ'т Мьсьреда гэлэки
 зедэ бьбу. ¹⁸Ви чахи п'адшаки
 дьн Мьсьреда р'абу, кô дэрһэқа
 Усьвда тыштэк ньзаньбу*. ¹⁹Эви
 һ'ьлэк'ари ль мьлэте мэ кър у
 кал-бавед мэ данэ шэфе, п'ейи
 сэр ван кър, кô эв зар'окед хвэ
 бавезьнэ дэрва, кô нэжин*.

²⁰Ви чахи Муса жь дийа хвэ
 бу, эв йэки гэлэки бэдэв бу у
 се мөһа мала баве хвэда мэзын
 бу*.

²¹Гава эв һатэ авитьне,
 қиза Фьрэшьн эв һьлда бьр,
 чава көр' хвэр'а мэзын кър.
²²Муса т'эмаийа сэрвахтия
 мьсьрийа һин бу, хэбэрдан у
 шьхôle хвэда жи зор бу.

²³Гава чьл салийа ви т'э-
 мам бу, дьле вьр'а дэрбаз бу

* ^{7:8} Дэстпобун 17:10-14.

* ^{7:9} Дэстпобун 37:11-28; 39:2, 21.

* ^{7:10} Дэстпобун 37:1-36; 39:1-41:46.

* ^{7:11-15} Дэстпобун 41:53-47:31; 49:33.

* ^{7:16} Йешу 24:32.

* ^{7:18} Дэрк'этьн 1:7-8.

* ^{7:19} Дэрк'этьн 1:10-11, 22.

* ^{7:20-22} Дэрк'этьн 2:1-10.

кӧ сәрики бьдә хушк-бьрайед хвә зар'ед Исраел. ²⁴Әви йәки исраели дит кӧ йәки мьсьри нәһәқи ле дькьр, чу пышта ви, һ'әйф һьлда йе мьсьри кӧшт. ²⁵Муса т'ьре^ф хушк-бьрайед вийе фә'м бькьн, кӧ Хвәде we бь дәсте ви хьлазбуне бьдә ван, ле фә'м нәкьрьн. ²⁶Р'ожа дьне р'асти дӧ исраелийа һат кӧ шәр' дькьрьн, хвәст кӧ ван ль һәв бинә у гот: «Ә'вдно! һун бьра нә, чьма нәһәқийе ль һәвдӧ дькьн?» ²⁷Ле әве кӧ нәһәқи ль һәвалә хвә дькьр, әв дә'ф да у готе: «К'е тӧ сәр мә сәрвер у һ'акьм к'ьфш кьри?» ²⁸Йан тӧ дьхвази мьн жи мина ви мьсьрийе дӧһӧ бькӧжи?»* ²⁹Гава Муса әв йәк бьхист, р'әви вәлате Мьдйане хәрибийеда ма у ль вьр дӧ кӧр' жер'а бун*.

³⁰Пәй чьл салир'а бәр'ийеда ль ч'ийайе Синайе^ф мьльйак'ә-тәк нава алава агьре дьр'ийеда вива хӧйа бу*. ³¹Муса кӧ дит, ль сәр we йәке ә'шебмайи ма. Гава

незик дьбуйе кӧ бьбинә, дәнге Хӧдан бьхист: ³²«Әз Хвәдейе кал-бавед тә, Хвәдейе Бьраһим, Ишаау у Ақуб ьм». Муса дьләр-рьзи у нәверьбу бьньһер'ийа. ³³Һьнге Хӧдан готе: «Чарьхед ньгед хвә бехә, чьмки әв шийе кӧ тӧ ле сәкьни йи ә'рде пироз ә. ³⁴Бәле Мьн щәфе щьмә'та Хвә Мьсьреда дит у заринийа ван бьхист, пәйа бум кӧ ван хьлаз кьм. Дә ньһа вәрә Әз тә бьшиньмә Мьсьре».

³⁵Әв Мусайе кӧ т'әхсир кь-рьн у готьне: «К'е тӧ сәр мә сәрвер у һ'акьм к'ьфш кьри?» Хвәде бь дәсте ви мьльйак'әте кӧ нав дьр'ийеда вива хӧйа бу, әв чава сәрвер у хьлазкьр шанд*. ³⁶Әви әв жь Мьсьре дәрхьстьн, Мьсьре, бә'ра Сор у бәр'ийеда^ф чьл сали нишан у к'әрәмәт кьрьн*. ³⁷Муса һәма әв бу, йе кӧ зар'ед Исраелр'а гот: «Хвәде we жь нав бьрайед вәда п'ехәмбәрәки мина мьн бона вә р'акә»*. ³⁸Муса әв бу,

* 7:28 Дәрк'әтьн 2:14.

* 7:29 Дәрк'әтьн 2:11-22; 18:3-4.

* 7:30-34 Дәрк'әтьн 3:1-10.

* 7:35 Дәрк'әтьн 2:14; 3:2.

* 7:36 Дәрк'әтьн 7:3; 14:21; Жьмар 14:33.

* 7:37 Қануна Дӧшари 18:15.

йе кӧ бӑр'ийеда нава щьмӑ'те
бу, ль сӑре ч'ийае Синайе жи
т'ӑви ви мьлйак'ӑти бу, к'ижа-
ни т'ӑви ви кал-бавед мӑр'а
хӑбӑр дыда. Ӑва ӑв бу, йе кӧ
ӑв хӑбӑред жийине хьлдьдан
кӧ бьдӑ мӑ*.

³⁹ Ле кал-бавед мӑ нӑхвӑстьн
гӧр'а ви бькьн, ӑв т'ӑхсир^ф кь-
рьн, дылед хвӑда вӑгӑр'ийанӑ
Мьсьре ⁴⁰ у Нарунр'а^ф готьн:
«Мӑр'а хвӑдейа чекӑ, кӧ пешийа
мӑ к'ӑвьн, чьмки ӑв Мусайе кӧ
ӑм жь вӑлате Мьсьре дӑрхьстьн,
ӑм ньзаньн чь хатӑ сӑре ви»*.

⁴¹ Һӑма ван р'ожада п'утӑки
мина голька чекьрьн, қӧрбан^ф
ви п'утир'а дан у бона шьхӧле
дӑсте хвӑ к'еф кьрьн*. ⁴² Һьнге
Хвӑде бӑре Хвӑ жь ван гӧнаст
у Һьшт кӧ ӑв стӑйркед ӑ'змен
бьһ'ӑбиньн, чава к'ьтеба п'е-
хӑмбӑрада ньвисар ӑ:

«Гӑло чьл сали қӧрбан у Һ'ӑ-
ди^ф вӑ бӑр'ийеда Мьнр'а
дан, Мала Исраел?»

⁴³ На, ле вӑ коне Молох хвӑде
у стӑйрка Р'ӑмфан хвӑдейе
хвӑ хьлдьдан,
ӑв сурӑт ьн, йед кӧ вӑ че-
кьрьн,
вӑки Һун ван бьһ'ӑбиньн.
Бона ве йӑке Ӑзе вӑ бьгӧ-
незьмӑ ви алийе вӑлате
Бабилоне^ф*,

⁴⁴ Конe^ф Шӑ'дӑтийе бӑр'ийе-
да т'ӑви кал-бавед мӑ бу. Ӑв
ӧса хатӑ чекьрьне, чава Ӑве
кӧ Мусар'а хӑбӑр да, ӑ'мьр кьр
кӧ мина ви шькьле кӧ дить-
бу чекӑ*. ⁴⁵ Паше кал-бавед
мӑ жи ӑв коне кӧ жь пешийа
ванр'а мабу, хьлдан анинӑ
ви вӑлати, ви вӑхте кӧ ван
т'ӑви Йешу^ф жь ван мьлӑта
зӑфт кьрьбун у Хвӑде жь бӑр
кал-бавед мӑва бӑри ван мь-
лӑта дабу. Ӑв кон ль вьр ма
Һ'ӑта вӑхте Давьд*. ⁴⁶ Давьд
жи к'ӑрӑм жь Хвӑде станд,
хвӑст кӧ ханӑке бона Хвӑде-
йе Ақуб чекӑ*. ⁴⁷ Ле Сьлеман

* ^{7:38} Дӑрк'ӑтън 19:1–20:17; Қануна Дӧшари 5.

* ^{7:40} Дӑрк'ӑтън 32:1.

* ^{7:41} Дӑрк'ӑтън 32:2-6.

* ^{7:43} Амос 5:25-27.

* ^{7:44} Дӑрк'ӑтън 25:8-9, 40.

* ^{7:45} Йешу 3:14-17.

* ^{7:46} П'адшати II, 7:1-16; Дирок I, 17:1-14.

бона Ви ханэк чекьр*. 48 Ле бале Йе Нэри Жорьн малед бы дэста чекьрида наминэ, чава п'эхэмбэр дьбежэ:

49 <Э'зман к'орсийа Мьн э, эрд жи бьне п'ийед Мьн э. Хуне чь мале Мьнр'а чекьн? Ходан дьбежэ.

Йан жи чь щийи бона р'ь-х'этийа Мьн?

50 Нэ дэстед Мьн эв хэр тышт чекьрьнэ?*

51 Сэрh'ышкно! К'афьр у гө-нада кэр'но!* Хун т'ьме мьра-были Р'öh'е Пироз дьсэкьнхн, кал-бавед вэ чава бунэ, хун жи оса нэ**.

52 Кал-бавед вэ жь п'эхэмбэра к'ижан нэзерандьн? Эвед кö he бэреда бона хатьна Йе Р'аст дьготьн, дькöштьн. У ва ньна жи вэ нэмаийа Ви кьр у кöшт.

53 Вэр'а Qанун бы дэсте мьляк'эта хатэ дайине, ле вэ хвэй нэкьр!»

Кöштьна Стэйфан

54 Гава эв тышт дьбьхистьн, һэва ван дьк'эт у дьранед хвэ

сэр ви дьч'ьр'ькандьн. 55 Ле Стэйфан бы Р'öh'е Пироз т'ьжи бэре хвэ э'зменда кьр, р'умэта Хвэде у Иса ль мьле Хвэдеи р'асте сэкьни дит 56 у гот: «Ва йэ эз э'змана вэбуйи дьбиньм у Көр'е^ф Мерьв ль мьле Хвэдеи р'асте сэкьни!» 57 Ви чахи вана кьрэ кир'ин у гөhed хвэ гьртьн, һ'эму һэвр'а р'аһьштьнэ ви, 58 эв жь бажер дэрхьстьн, данэ бэр кэвьра. Шэ'да жи к'ьнщед хвэ данинэ бэр ньгед хортэки наве ви Шауул. 59 Гава кэвьр давитьне, Стэйфан дөа кьр у гот: «Хөдан Иса, р'öh'е мьн бьстинэ». 60 Ёнгге ви чокда, бы дэнге бьльнд кьрэ гази: «Хөдан, ве йэке ванар'а гөнэ^ф һ'эсаб нэкэ». Аһа кö гот, һеньжи*.

8 1 Шауул жи қайл бу, кö эв бе кöштьне.

Шауул пэй бавөрмөнда дьк'эвэ

Эве р'өже мьрабыли щьвина^ф Оршэлимеда зерандьнэкэ

* 7:47 П'адшати III, 6; Дирок II, 3:1-17.

* 7:50 Ишайа 66:1-2.

* 7:51 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Дьл у гөһада бе сьнэтно».

** 7:51 Ишайа 63:10.

* 7:60 Бь заравэки дьн: «К'этэ хэве». Аһа те фэ'мкьрьне: «Р'öh'е хвэ да, мьр».

гъран дэстпебу. Пештьри шандийа һ'эмуейд бавэрмэнд бэлайи т'опрахед Щьһустане у Самэрийае бун. ² Мэрьвед хвэдехоф Стэйфан дэфын кьрын у шинэкэ гъран сэр кьрын. ³ Ле Шауул гэлэк зьрар дыда щьвине, мал-мал дьгэр'ийа жьн у мер к'аши дэрва дыкьрын давитьнэ кэле*.

**Филипо Самэрийаеда
Мьзгинийе дыдэ**

⁴ Эвед бэла-бэлайи бьбун дьгэр'ийан, Мьзгинийа хэбэре дыдан. ⁵ Филипо жи бэржери бажарэки Самэрийае бу, ванр'а бона Мэсиһ даннасин дыкьр. ⁶ Э'лалэте бь дьл гөһдарийа готьнед Филипо дыкьр, гава дыбьһистьн у дьдитьн эв к'эрэмэтед кө ви дыкьрын. ⁷ Жь гэлэк щьнак'этиа^ф р'өһ'ед һ'эрам бь дэнге бьльнд дыкьрнэ қир'ин дэрдык'этын у гэлэк шьлушэ'т, ньгада сэқэт қэнш дыбун. ⁸ Ђнге шабунэкэ мэзын к'этэ ви бажари.

⁹ Мэрьвэк ви бажарида һэбу наве ви Шьмһ'ун, эви һе зува сербази^ф дыкьр у самэри^ф э'щэбмайи дыкьрын у хвэ жи данибу

дэвса йэки мэзын. ¹⁰ Т'эмамыйа щьмэ'те жь быч'ука һ'эта мэзына бь дьл гөһ дыданэ ви у дьготын: «Эв э эв <Қэвата Хвэдейэ мэзын> кө дыбежьн». ¹¹ Бь дьл гөһ дыданэ ви, чьмки эви зува бь сербазийед хвэ эв э'щэбмайи кьрбун. ¹² Ле гава эви эв мьзгинийа Филипо бавэр кьр, йа кө бона П'адшатийа Хвэде у наве Иса Мэсиһ дыда, һьн мер һьн жьн, һ'эму жи пе аве һатьнэ ньхөмандьне. ¹³ Шьмһ'ун хвэха жи бавэр кьр һатэ ньхөмандьне у т'ьме т'эви Филипо бу. У гава эв нишан у к'эрэмэтед зор кө дыбун дьдит, э'щэбмайи дыма.

¹⁴ Шандийед Оршэлимеда гава бьһистьн, вэки Самэрийае хэбэра Хвэде қэбул кьрийэ, Пэтрусу Йуһ'энна шандьнэ щэм ван. ¹⁵ Эв кө бэржер бун, бона ван дөа кьрын кө Р'өһ'е Пироз бьстиньн, ¹⁶ чьмки һ'эта һьнге һе Р'өһ'е Пироз нэһатьбу сэр жь ван т'ө кэси, т'эне бь наве Хөдан Иса һатьбунэ ньхөмандьне. ¹⁷ Ђнге Пэтрус у Йуһ'энна дэстед хвэ данинэ сэр ван у вана Р'өһ'е Пироз станд.

¹⁸ Гава Шьмһ'ун дит, вэки бь дэст данина шандийа Р'өһ'е

* ^{8:3} Каред Шандийа 22:4-5; 26:9-11.

Пироз дьстиньн, п'эрэ дьрежи ван кър ¹⁹ у гот: «Эви h'ököми бьднэ мьн жи, кӧ эз дәсте хвэ дайньмэ сәр к'е, P'öh'e Пироз бьстинэ». ²⁰ Ле Пәтрус wir'a гот: «Зиве тә бьра т'эви тә бьт'эр'ьбә! Тә т'ьре п'ешк'еша Хвәде п'эрәти те стандьне! ²¹ П'ара тә ве йәкеда тыштәк т'өнә, чьмки дьле тә ль бәр Хвәде нә р'аст ә. ²² Ньһа жь we хьрабийа хвә вәгәр'ә, р'әща жь Хӧдан бькә, бәлки әв нета тәйә хьраб бе бахшандьне, ²³ чьмки эз тә нава тә'лайийа зьрав у қәйдед нәһәқийеда дьбиньм». ²⁴ Шьмh'ун ле вәгәр'анд у гот: «Һун бона мьн һиви жь Хӧдан бькьн, wәки жь әв готьнед wә т'ӧ тышт нәйе сәре мьн».

²⁵ Гава вана шә'дәти да у хәбәра Хӧдан хәбәр дан, пашда вәгәр'ийанә Оршәлиме у ль сәр р'ийа хвә гәлөк гӧндед Самәрийаеда жи Мьзгини дьдан.

**Филипо у нәмере^ф
жь wәлате Әтйупийе**

²⁶ Ынге мьльак'әтәки Хӧдан Филипор'а гот: «P'абә һәр'ә алиие башуре^ф, сәр we р'ийа кӧ жь Оршәлиме бәржери Газзайе

дьбә», кӧ чол-бәстәк бу. ²⁷ Әв жи р'абу чу у дина хвә даие, ва йә нәмерәки^ф жь Әтйупийе wәзире Кәндаке, ава готи п'адша Әтйупийе, кӧ wәк'иле т'әмамия хьзна we бу, бона һ'әбандьне һатьбу Оршәлиме. ²⁸ Әв жь wьр вәдьгәр'ийа у ә'рәба хвәда к'ьтеба Ишайа^ф п'ехәмбәр дьхwәнд. ²⁹ P'öh' Филипор'а гот: «Пешда һәр'ә у р'әх ә'рәбева һәрә». ³⁰ Филипо жи бәзи незик буйе, бьһист кӧ әв к'ьтеба Ишайа п'ехәмбәр дьхунә у же пьрси: «Чь кӧ тӧ дьхуни фә'м дьки?» ³¹ Әви готе: «Әзе чава бькарьбьм фә'м бькьм, һәгәр йәк мьнр'а шьровәнәкә?» У һиви жь Филипо кър кӧ р'абә р'әх wi р'уне. ³² Әв щийе кӧ wi ньвисареда дьхwәнд әв бу:

«Мина пәза бона сәржекьрьне һатә бьрьне у чава бәрха ль бәр қӧсесе хвә накә к'алин, дәве Хвә вәнакә.

³³ Әв ньмьз кьрьн у һәқе Wi же стандьн.

Дәрһәқа зӧр'әта Wiда к'е we гьли кә?

Чьмки ә'мьре Wi жь р'убаре дьне һатә һьлдане»*.

* 8:33 Ишайа 53:7-8.

³⁴ Нәмер жь Филипо пьрси у готе: «Эз ниви дькьм мьнр'а бежә, п'ехәмбәр ван тышта бона к'е дьбежә? Бона хвә йан бона йәки майин?» ³⁵ Филипо р'абу we нъвисареда дәстпекьр дәр-һәҫа Мьзгинийа Исада wir'а шьровәкьр.

³⁶⁻³⁷ Гава р'ийа хвәда дьчун, әв гьһиштнә авәке у нәмер гот: «Ва йә ав, иди чь nahelә кә эз бемә ньхөмандьне?»* ³⁸ У нәмер ә'мьр кьр, кә ә'рәбе бьднә сәкьнандьне, һәр дө жи к'әтнә аве у Филипо нәмер ньхөманд. ³⁹ Гава әвана жь аве дәрк'әтн, Р'öh'e Хөдан Филипо һьлда, иди нәмер Филипо нәдит, әв әшq у ша р'ийа хвәда чу. ⁴⁰ Ле Филипо Ашдодеда хөйа бу у дьгәр'ийа, Мьзгини дьда һәр бажари, һ'әта Қәйсәрийе жи һат.

Чава Шауул ль Иса вәдгәр'ә

(К'аред Шандийа 22:6-16;
26:12-18)

9 ¹ Шауул жи һ'әта һьнге he гәф ль шагьртед Хөдан

дьхвар кә ван бьдә кәштнә. Әв чу шәм сәрәкк'аһин, ² дәс-турнә'мә сәр к'ьништед Шаме жь ви хвәстн, wәки һ'өкөме ви һәбә жьн у меред кә ль пәй ве Р'е дьчн һәгәр бьбинә, ван бьгьрә гьредаи бинә Оршәлиме. ³ Гава дьчу незики Шаме бу, ньшкева жь ә'змен р'онайике дора ви шәwq да. ⁴ Әв к'әтә ә'рде у дәнгәк бьһист кә wir'а дьгот: «Шауул, Шауул! Тө чьма Мьн дьзерини?» ⁵ Әви жи гот: «Тө к'и йи, Хөдан?» Ви дәнги готе: «Эз әв Иса мә, Йе кә тө дьзерини*». ⁶ Дә нһа р'абә һәр'ә бажер, we тәр'а бе готнә те чь бьки». ⁷ Әв мәрьвед кә т'әви ви дьчун сар бун сәкьнин у зар-зьман к'әтн. Ван әв дәнг дьбьһист, ле кәсәк нәдьдитн. ⁸ Шауул жь ә'рде р'абу, ч'ә'вед ви вәкьри бун, ле тышт нәдьдит. Ынге дәсте ви гьртн бьрьнә Шаме. ⁹ Әв се р'ожа кор ма, нә хвар у нә жи вәхвар.

¹⁰ Шамеда шагьртәки наве ви һананийа һәбу, Хөдан дитьно-

* ^{8:36-37} Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Филипо wir'а гот: <Һәгәр тө бь т'әмаийа дьле хвә бавәр дьки, дькари>. Әви ле вәгәр'анд у гот: <Эз бавәр дькьм, кә Иса Мәсiһ Көр'е^ф Хвәде йә>».

* ^{9:5} Нав һнәк вәлгәр'андьнед кәвьнда әв жи һәйә: «Тө чьфта хвә нькари бавежи шьва сәртуж>. Әв жи ләрьзи у шашмайи гот: <Хөдан, Тө чь дьхвази эз бькьм?> У Хөдан wir'а гот».

кеда hatə бэр ч'э'ва у wir'а гот: «Һананийа!» Эwi гот: «Эз вьра мэ, Хөдан». ¹¹ Хөдан wir'а гот: «Р'абə һэр'э we к'уча кö жер'а Р'аст дьбежьн, мала Щьһудада бона йэки жь Тарсусе наве wi Шауул бьпьрсə, чьмки ва йə əw дöа дькə, ¹² дина хwə дайе, ва мэрик дитьнокеда hatə бэр ч'э'ва, наве wi Һананийа, əw hat дəстед хwə данинə сэр wi, кö əw диса бьбинə». ¹³ Һананийа ле вəгэр'анд у гот: «Хөдан, бона ви мэрьви мьн жь гэлəка бьһистийə, wəки Оршəлимедa wi чьqас хьраби ль щьм'та Тə кьрийə. ¹⁴ Вьр жи алийе сэрəкед к'аһинада һ'öкөме wi һэйə, һ'əмуьед кö гази наве Тə дькьн бьгьрə». ¹⁵ Ле Хөдан жер'а гот: «Тö һэр'э, чьмки Мьн əw ча-wa һашəтəк бьжартийə, wəки наве Мьн нəщьһуйа, п'адша у зар'ед Исраелева бьдə наскьрьне. ¹⁶ Эзе Хwəха нишани wi кьм, кö чьqаси гэрəке бона наве Мьн щəфе бьк'ьшинə».

¹⁷ Һананийа жи чу к'этə we мале, дəсте хwə дани сэр wi у готе: «Шауул бьра! Хөдан əз шандьмə, əw Исайе р'ева р'асти тə hat, wəки тö диса бь-

бини у бь Р'öһ'е Пироз т'ьжи би». ¹⁸ Дəстхwəда жь ч'э'вед wi мина капəке тьшт же варийан, дит, р'абу пе аве hatə ньхöман-дьне, ¹⁹ хварьн хвар у qəwата wi hatə щи.

Шауул бажаре Шамедa Мьзгинийе дьдə

Чəнд р'ожа Шауул щəм ша-гьртед Шамедa ма. ²⁰ Дəстхwəда Шауул дəстпекьр к'ьништада бона Иса даннасин кьр у гот кö: «Əw Кöр'е Хwəде йə». ²¹ Һ'əмуьед кö дьбьһистьн, ə'щəбмайи дьман у дьготьн: «Əва əw нинə, кö Оршəлимедa йед кö гази Ви Нави дькьрьн дькöштьн? У бона we йəке һатийə вьр жи, wəки ван бьгьрə у бьбə бьдə дəсте сэрəкед к'аһина?» ²² Ле Шауул һинкьрьнеда һe qəwat дьбу, избат дькьр кö Мəсiһ һəма Иса йə у дəнге һ'əму щьһуйед Шамедa дьда бьр'ине.

²³ Гава гэлəк р'ож дэрбаз бун, щьһу шешьрин кö wi бькöжьн, ²⁴ ле Шауул нета ванə хьраб һ'эсийа. Əw шəв у р'ож бэр дəргəhed бажер бун кö wi бькöжьн, ²⁵ ле шагьртед wi жи шəв əw бь зəмбиле диwерва дахьстьн*.

* 9:25 Корьнт'и II, 11:32-33.

Шауул Оршәлимеда

²⁶ Гава Шауул һатә Оршәлиме, ви дькър кә т'әви шагърта бә, ле һ'әму жь ви дьтърсийан, ван бавәр нәдькърьн кә әв жи буйә шагърт. ²⁷ Ынге Барнабас әв һьлда бьрә шәм шандийа у ванр'а гьли кър, кә әви р'еда чава Хөдан дитийә у т'әви ви хәбәр дайә, Шамеда жи чава мерк'ими наведе Иса даннасин кьрийә. ²⁸ Шауул Оршәлимеда т'әви ван р'адьбу-р'удьньшт у бь наведе Иса Хөдан мерк'ими даннасин дькър. ²⁹ Өса жи т'әви щьһуйед кә бь йунани^ф хәбәр дьдан бь хәбәрдане дьк'әтә дә'ве, вана жи дькър кә әв бькөшта. ³⁰ Гава бьра ве йәке һ'әсийан, әв бәржер бьрьнә Қәйсәрийе у дәрбази Тарсусе кьрьн.

³¹ Ава щьвин ль т'әмамия Шьһустане, Щәлиле у Самәрийә дәмәке ә'дьялайийеда бу, р'өһ'анийеда ава дьбу, бь хофа Хөдан у бь дьлдайна Р'өһ'е Пироз пешда дьчу, бавәрмәнд зедә дьбун.

Қәнщбуна Әйнейас

³² Пәтрус жи һ'әму щийа дьгәр'ийа у бәржери щәм щьмә'та Хвәдейә Лидаие жи бу. ³³ Вьр

мәрвәк дит наведе ви Әйнейас, кә һ'әйшт салед ви бун, шьлушә'т щиньвинада п'алдайи бу. ³⁴ Пәтрус вир'а гот: «Әйнейас! Иса Мәсиһ тә қәнщ дькә. Р'абә у ньвина хвә бьдә һәв». Әв пер'а-пер'а р'абу сәр хвә. ³⁵ Һ'әму бьнәлийед Лидаие у дәшта Шароне әв дитьн у бәрбь Хөдан вәгәр'ийан.

Сахбуна Табит'әие

³⁶ Йафайеда к'өльфәтәкә шагърт һәбу, наведе ве Табит'а, кә «Хәзал» те вәлгәр'андьне. Әва нава һ'әму қәнщи у херкьрьнада мабу. ³⁷ Ван р'ожада әва нәхвәш к'әт мьр у әв шуштьн ода жорьнда данин. ³⁸ Йафа незики Лидаие бу. Гава шагърта бьһист кә Пәтрус ль вьр ә, дө мәри шандьн һиви кьрьн у готьн: «Дәрәңги нәбә зу вәрә щәм мә». ³⁹ Пәтрус жи р'абу т'әви ван һат. Гава гьһиштә вьр, әв бьрьнә ода жорьн, һ'әму жьнәбийа дора ви гьрт у бь гьри әв к'ьнщ у кьрасед кә сахийа хвәда Хәзале бона ван дьрутьбун, нишани ви дьдан. ⁴⁰ Ынге Пәтрус һ'әму дәрхьстьнә дәрва, чок да дөа кьр у сәр щьһиязда вәгәр'ийа гот: «Табит'а! Р'абә сәр хвә».

Әwe ч'ә'вед хwә вәкърн, ль Пәтрус ньһер'и, р'абу р'унышт. ⁴¹Әwi дәсте хwә да we р'акърә п'ийа, паше гази шьмә'та Хwәде у жьнәбийа кър, әw сах бәр ван да сәкьнандьне. ⁴²Әва йәка т'әмамия Йафайеда бәла бу у гәләка бawәрийа хwә Хөдан анин. ⁴³Пәтрус гәләк р'ожа ль Йафайе мала Шьмһ'уне ч'әрмкәрда ма.

**Кор'нелийе нәшһу^ф
гази Пәтрус дькә у
дитьнока Пәтрус**

10 ¹Qәйсәрийеда мәрвьәки наве wi Кор'нелийә һәбу, р'әфа «Ордийа Италийеда» сәрсәд^ф бу. ²Әw мала хwәва йәки хwәйиман у хwәдехоф бу, шьмә'та шьһуйар'а жи гәләк хер дькърн у һәр гав бәр Хwәде дөа дькър. ³Әwi нивро незики сьһ'әта сьсийа дитьнокеда бәр ч'ә'ве хwә ашкәрә мьлийак'әтәки Хwәде дит кә һатә щәм wi у wir'а гот: «Кор'нелийә!» ⁴Әwi кә ль wi ньһер'и, сав к'әтә сәр у гот: «Чь йә Хөдан?» Мьлийак'әт готе: «Хwәде дөа у херәд тә qәбул кърн у әw бир накә. ⁵Дә ньһа мәрийа бышинә Йафайе, гази Шьмһ'ун^ф кә, йе кә жер'а Пәтрус дьбежьн. ⁶Әw

чава меван мала Шьмһ'уне ч'әрмкәрда бәр бә'ре дьминә». ⁷Гава әw мьлийак'әте кә wir'а хәбәр дьда чу, әwi гази дө хөламед мале у әскәрәки бәрдәстийи хwәйиман кър ⁸у һәр тышт ванр'а гьли кър шандьнә Йафайе.

⁹Р'ожа дьне әвана һе дьчун у незики бажер дьбун, Пәтрус незики сьһ'әта донздәһа р'абу сәр хени кә дөа бькә. ¹⁰Әw бьр'чи бу хwәст кә нан бьхwә. һе гава нан һазьр дькърн, мина сьһ'әтәке сәр wir'а дәрбаз бу. ¹¹У wi дина хwә даје, ва әзман вәбу, тыштәки мина дәстәхана мәзын һәр чар гошава дардабу, дьһатә хwәре сәр ә'рде. ¹²Сәр we һәр щур'ә һ'әйванед чарп'е, шулькийед ә'рде у тәйрәдед әзмен һәбун. ¹³Дәнг һатә wi: «Р'абә Пәтрус, сәржекә у бьхwә». ¹⁴Ле Пәтрус гот: «Һ'аша жь мьн Хөдан, мьн т'ө шар тыштәки һ'әрам^ф йан п'ис нәхварийә». ¹⁵Щара дөда әw дәнг һатә wi: «Әw тыште кә Хwәде һ'әлал^ф кьрийә тә һ'әрам һ'әсаб нәкә». ¹⁶Әва йәка се щара qәwьми у һьнге әw дәстәхан әзменва һатә һьлатьне. ¹⁷Пәтрус һе ә'шебмайи нав хwәда дьфькьри: «Әв чь дитьнок

бу мьн дит?» ва эв мэръвед кӧ Кор'нелио шандьбун ль бэр дэргәһ сәкьнин у мала Шьм-һ'ун пьрсин. ¹⁸Дәнг дан готьн: «Шьмһ'уне кӧ жер'а Пәтрус дьбежьн ль вьр меван ә?» ¹⁹Пәтрус һе сәр we дитьноке дьфькьри, Р'öh' жер'а гот: «Ва нә се мәри ль тә дьгәр'ьн. ²⁰Дә иди р'абә һәр'ә хваре удӧдлы нәбә т'әви ван һәр'ә, чьмки Мьн әвана шандьнә». ²¹Пәтрус жи пәйа бу, чу шәм ван мәръва у гот: «Эз ьм әве кӧ һун ле дьгәр'ьн. Һун бона чь һатьнә?» ²²Ван гот: «Кор'нелиоие сәрсәд әм шандьнә. Әв мәръвәки р'аст, хвәдехоф у алийе т'әмамияа мьләте щьһуйада жи хвәйийе шә'дәтийа қәнщ ә. Әви ә'мьр жь мьляк'әтәки пироз станд, кӧ тә гази мала хвә кә у хәбәр-дана тә бьбьһе». ²³Һьнге Пәтрус әв т'әглифи мале кьрьн, шийе шәве да ван.

Р'ожа дьне Пәтрус р'абут'әви ван чу, чәнд бауәрмәндед Йа-фаһе жи т'әви ви чун. ²⁴Р'ожа дьн гьһиштьнә Қәйсәрийе, Кор'нелио жи гази хвәхати у достед хвә кьрьбу у һивийа

ван бу. ²⁵Гава Пәтрус дьк'әтә һьндӧр', Кор'нелио пешийа вида чу у к'әтә бәр ньга у бәр та бу. ²⁶Ле Пәтрус әв р'акьрә п'ийа у готе: «Р'абә бьсәкьнә, әз хвәха жи мәри мә». ²⁷Вир'а бь хәбәрдане к'әтә һьндӧр' у ль вьр гәләк щьвийайи дитьн. ²⁸Әви ванар'а гот: «Һун хвәха заньн кӧ нә ә'дәте мере щьһуйә, кӧ т'әви нәщьһуйа р'абә-р'у-ни, йан һәвва һәр'ьн-бен. Ле Хвәде бәр мьн вәкьр, вәки әз т'ӧ кәси п'ис йан һ'әрам һ'әсаб нәкьм. ²⁹Бона we йәке жи гава гази мьн кьрьн, мьн на-на нәкьр р'абум һатьм. У әз ньһа дьпьрсьм, вә бона чь гази мьн кьрийә?»

³⁰Кор'нелио гот: «Бәри чар р'ожа, незики ви чахи мьн дӧа-йе сьһ'әта сьсийа мала хвәда дькьр*, ньшкева мәръвәк бь к'ьнше чил-қәрқаш ль бәр мьн сәкьни ³¹у гот: «Кор'нелио! Хвәде дӧайед тә бьһистьн у херед тәйә кьри жи бир анин. ³²Ньһа мәрийа бышинә Йафаһе гази Шьмһ'ун кә, йе кӧ жер'а Пәтрус дьбежьн, әв чава меван ль мала Шьмһ'уне ч'әрмкәрда

* ^{10:30} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Бәри чар р'ожа, һ'әта ви чахи мьн р'ожи дьгьрт у дӧаие сьһ'әта сьсийа мала хвәда дькьр».

бэр бэ'ре дьминэ*³³ Мьн жи пер'а-пер'а шандьнэ щэм тэ у тэ жи қәнщ кър кө тө хати. Ньһа эм һ'эму жи ль бэр Хвэде сэкьни нэ, кө чь жь Хөдан тэр'а хатийэ э'мьркьрне бежи, эм жи бьбьһен».

**Даннасинийа Пэтрус
мала Кор'нелйода**

³⁴ Пэтрус дәст бь хэбэрдане кър у гот: «Эз ньһа фэ'м дькьм, вэки Хвэде р'асти жи фьрқи-йе накэ нава мьлэта*³⁵ Ле жь нав һэр мьлэтида, йе кө жь Ви хоф дькэ у р'астийе дькэ ль Ви қэбул э. ³⁶ Һун иди р'ьнд заньн кө Хвэде эва хэбэра зар'ед Исраелр'а шанд, бь Иса Мэсиһ Мьзгинийа э'дьялайийе да, Йе кө Хөдане һ'эмуя йэ. ³⁷ Өса жи заньн жь Щэлиле гьрти т'эма-мийа Щьһустанеда чь қэвьми, пэй we ньхөмандьнер'а, йа кө Йуһ'әнна даннасин кър, ³⁸ чава Хвэде Исайте Ньсрэте бь Р'ө-һ'е Пироз у қэвате к'ьфш кър, кө бь қәнщикьрне гэр'ийа у һ'эмуйед кө бьн бьндэстийа мирещьнда бун қәнщ кьрн,

чьмки Хвэде т'эви Ви бу. ³⁹ Эм хвэха шэ'дед ван һ'эму тьшта нэ, йед кө Эви т'опрахед Щь-һустане у Оршэлимеда кьрн. Паше Эв дарва дардакьрн у көштьн, ⁴⁰ ле Хвэде Эв р'ожа сьсийа жь мьрьне р'акьр, да э'йанкьрне, ⁴¹ нэ кө һ'эму щьмэ'тер'а, ле ван шэ'дар'а, йед кө пешийе жь алийе Хвэдеда һатьбунэ бьжартьне, ава готи мэр'а, йед кө пэй мьрн-р'абуна Вир'а т'эви Ви хварьн у вэхварьн. ⁴² У Эви т'эми ль мә кър, вэки эм щьмэ'тер'а даннасин кьн у шэ'дэтийе бьдьн кө Эв э һ'акьме мьрийа у зендийа жь Хвэдеда к'ьфшкьри. ⁴³ Һ'эму п'эхэмбэр шэ'дэтийа Ви дь-дьн, кө һ'эмуйед бавэрийа хвэ Ви биньн, we бь сайа наве Ви бахшандьна гөна бьстиньн».

**Нэщьһу жи Р'өһ'е Пироз
дьстиньн**

⁴⁴ Пэтрус һе эв тьшт дьготьн, Р'өһ'е Пироз һатэ сэр һ'эмуйед кө эв готьн дьбьһистьн. ⁴⁵ Бавэрмэндед э'сьле хвэда щьһу*, йед кө т'эви Пэтрус

* 10:32 Нав һьнэк дәстньвисарада эв жи һэйэ: «Эве бе тэр'а хэбэр дә».

* 10:34 Қануна Дөщари 10:17.

* 10:45 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Сьнэткьри».

хатъбун, зэндэгърти ман, кӧ Р'ӧһ'е^Ф Пироз чава п'ешк'еш сэр нэшьһуйада** жи бари, ⁴⁶ чъмки бьһистьн кӧ вана бь зьмана хэбэр дыдан у шыкьри дыданэ Хвэде. Ынге Пэтрус гот: ⁴⁷ «Иди к'и дыкарэ нәһелә кӧ эвана пе аве бенә ньхӧман-дье^Ф, йед кӧ мина мә Р'ӧһ'е Пироз жи стандьн?» ⁴⁸ Ви чахи э'мьр кьр кӧ бь наве Иса Мәсиһ бенә ньхӧмандьне. Паше вана ниви жь ви кьр кӧ чэнд р'ожа ль вьр бьминә.

Пэтрус шьвина Оршәлимер'а шьровәдькә кӧ чьма чубу мала йәки нэшьһу^Ф

11 ¹ Шандийа у бавәрмән-дед алийе Шьһустанеда дьман, бьһистьн кӧ нэшьһу-йа жи хэбәра Хвэде қәбул кьрьнә. ² Гава Пэтрус һәвраз чу Оршәлиме, бавәрмәндед э'сьле хвәда шьһу әв нәһәқ дькьрьн у ³ дьготьн: «Тӧ чуйи щәм мәрвьед нәсьнәткьри у тә т'әви ван нан хварийә!» ⁴ Ынге Пэтрус дәстпекьр бь һур-гьли ванр'а шьровәкьр у гот: ⁵ «Мьн бажаре Йафайеда дӧа дькьр, мина сьһ'әтәке сэр

мьнр'а дәрбаз бу. У мьн дить-нокеда ль бәр ч'ә'ве хвә дит, дәрданәкә мина дәстәхана мәзьн һәр чар гошава жь э'з-мен дардабу һатә хваре, ль бәр мьн сәкьни. ⁶ Эз һе зур' бьбум мьн ле дьньһер'и, мьн дина хвә даие, ва нә һ'әйва-нед чарп'е, р'ә'вьр, шулькийед э'рде у тәйрәдед э'змен. ⁷ Ынге мьн дәнгәк бьһист кӧ мьнр'а гот: «Р'абә Пэтрус, сәржекә у бьхвә». ⁸ Ле мьн гот: «Һ'аша жь мьн, Хӧдан, т'ӧ шар тыштәки һ'әрам йан п'ис нәк'әтийә дәве мьн». ⁹ Шара дӧа әви дәнги жь э'змен ль мьн вәгәр'анд у гот: «Әв тыштед кӧ Хвэде һ'әлал кьрийә, тӧ һ'әрам һ'әсаб нәкә». ¹⁰ Әва йәка се шара қәвьми у һәр тышт пашда э'зменва һатә к'ьшандьне. ¹¹ Һәма ви чахи се мәрийед кӧ жь Қәйсәрийе шандьбунә пәй мьн бәр мала кӧ әм теда дьман сәкьнин. ¹² Р'ӧһ' мьнр'а гот: «Т'әви ван һәр'ә, дӧдъли нәбә». Әв һәр шәш бьра жи т'әви мьн һатьн у әм чунә мала ви мәрвьи. ¹³ Әви мәр'а гот, кӧ чава мала хвәда мьльак'әт дитийә, кӧ сәкьни йә вир'а готийә:

** ^{10:45} Бь йунани хэбәр бь хэбәр аһа йә: «Нәсьнәткьрийада».

«Мәрийа бьшинә Йафайе у
гази Шьмһ'ун кә, йе кә жер'а
Пәтрус дьбежьн. ¹⁴Әвә тәр'а
ван готьна бежә, бь к'ижана
те у т'эмамия нәфәред мала
хвәва хьлаз би». ¹⁵У мьн һәма
дәст бь хәбәрдане кьр, Р'өһ'е
Пироз һатә сәр ван, чава пе-
шийе һатә сәр мә. ¹⁶Ви чахи
һатә бира мьн әв хәбәра кә
Хөдан готьбу: «Йуһ'әнна бь аве
ньхөманд, ле һуне бь Р'өһ'е Пи-
роз бенә ньхөмандьне»*. ¹⁷Ава
һәгәр Хвәде хут әв п'ешк'еш
да ван, к'ижан да мә, гава мә
бавәрийа хвә Хөдан Иса Мәсиһ
ани, әз к'и бум кә мьқабьли
Хвәде бьсәкьнийама?»

¹⁸Гава кә әв йәка бьһистьн,
дәнге хвә бьр'ин, шькьри данә
Хвәде у готьн: «Wәки өса йә
Хвәде әва мәшала да нәшьһуйа
жи, кә жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн
у бьжин».

Бавәрмәндед бажаре Әнтакйайе

¹⁹Әвәд кә жь дәст we зеран-
дһна пәй кәштһна Стәйфанр'а

бәла-бәлайи бьбун, гьһиштһнә
һ'әта Финикйайе, Qөбрьсе у
Әнтакйайе у т'әне шьһуйар'а
хәбәр даннасин дькьрьн*. ²⁰Ле
нава ванда һьнәк жь мәрвьед
Qөбрьсе у Курене һәбун, кә
гава чун к'әтһнә Әнтакйайе,
йунанар'а^ф* жи хәбәр дьдан,
Мьзгинийа Хөдан Иса дьдан.
²¹Дәсте Хөдан ванр'а бу, гә-
ләка бавәр кьр, бәрбь Хөдан
вәгәр'ийан.

²²Бона ван әв дәнг-бә'са
гьһиштә шьвина^ф Оршәлиме,
Барнабас шандьнә Әнтакйайе.

²³Гава гьһиште у к'әрәма Хвә-
де дит, ша бу у дьл дьда ван
һ'әмуя кә бь т'эмамия дьле
хвәва Хөданр'а амьн бьминьн.
²⁴Барнабас мәрвьәки қәнш,
Р'өһ'е Пироз у бавәрийева
т'ьжи бу. Гәләк шьмә'т сәр
бавәрмәндед Хөданда зедә бу.

²⁵Һьнге Барнабас дәрбази
Тарсусе бу, кә ль Шауул бьгә-
р'ә, ²⁶әв дит ани Әнтакйайе.
Әвана һәвр'а т'эмамия салә-
ке т'әви шьвине^ф дьшьвийан
у гәләк шьмә'т һин дькьрьн.

* 11:16 К'аред Шандийа 1:5.

* 11:19 К'аред Шандийа 8:1-4.

* 11:20 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Мәрвьед жь вәләтед майинә кә йуна-
ни хәбәр дьдан».

Пешийе Энтакйайеда шагьрт «мэсиһи^ф» натънэ навкъръне.

²⁷ Ван р'ожа жь Оршэлиме п'ехэмбэр бэржери Энтакйайе бун. ²⁸ Жь ван йэк, кө наве ви һагабо бу, р'абу бь Р'öh' э'лам кър, кө we т'эмамыйа дьнйайеда бьбэ хэлайикэ гьран. У öса жи эва хэлайа һена Клавдйо Qэйсэрда^ф бу*. ²⁹ Ђнге шагьртед Энтакйайе қьрар кърън кө жь дәсте к'ева чьқас те алик'арийе бона бавэрмэндед Шьһустане бышиньн. ³⁰ Öса жи кърън, бь дәсте Барнабас у Шаул бэрпърсийаред шьвинер'а шандьн.

**Кöштъна Ақуб^ф
у гьртъна Пэтрус**

12 ¹ Ван чахада һеродэс^ф п'адша дәсте хвэ һылда сэр һьнэкед жь шьвине кө ван бьдэ шөфе, ² Ақубе^ф бьре Йуһ'әнна бь шур да кöштъне. ³ Эви дина хвэ дайе, кө къръна ви ль шьһуйа хвэш һат, р'абу Пэтрус жи да гьртъне. Эв йэк р'ожед Щэжьна^ф Нане Шкэвада қөшьмин. ⁴ Гава Пэтрус гьрт, авитэ кэле спартэ^ф чар т'ахьма, кө һэр т'ахьмэк чар-чар эскэр

бун, wэки мьқати ви бьн. Нета ви эw бу кө пэй Щэжьна Дэр-базбунер'а ви дэрхэбэр шьмэ'те, диwana ви бькэ. ⁵ Иди Пэтрус кэледа гьрти бу, ле шьвине бона ви бь дьл у шан, бь дöа һиви жь Хwэде дькър.

Азабуна Пэтрус

⁶ We шөве, кө сьбэтъре һеродэс дьхwэст эw дэрхьста бэр шьм-э'те, бона диwanкъръне, Пэтрус бь дö зьншира гьредайи нава дö эскэрада р'азайи бу, нобэдара жи бэр дери нобэдарийа кэле дькър. ⁷ Ньшкева мьльак'этэки^ф Ходан бэр сэкьни, р'онайе ви шийи шэwқ да у ньч'андэ к'елэка Пэтрус, эw һ'ьшйар кър у готе: «Зу р'абэ». Зьншир жь дәстед ви к'этън. ⁸ Ђнге мьльак'эт вир'а гот: «Пышта хвэ гьредэ у чарьхед хвэ сэр ньгед хwөва кэ». Эви жи öса кър. Паше вир'а гот: «Qап'уте хвэ бавежэ сэр хвэ у пэй мьн wэрэ». ⁹ Пэтрус жи дэрк'эт да пэй ви чу, ле ньзаньбу эw къръна мьльак'эт р'аст э, ви т'ьре хэwне дьбинэ. ¹⁰ Эwana жь нобэдаред пешьн у дöда дэр-баз бун, һ'эта дэргөһе һ'эсьни

* 11:28 К'аред Шандийа 21:10.

һатын, к'ижани дәрдьхьстә нав бажер. Дәргәһ хвәха ль бәр ван вәбу, жь вьр дәрк'әтын к'учәке дәрбаз бун, нышкева мьляк'әт жь ви қәтийа.

¹¹ Ынге Пәтрус сәр һ'ыше хвәда һат, гот: «Әз ньһа р'аст заньм кӧ Хӧдан мьляк'әте Хвә шанд, әз жь дәсте һеродәс у жь ван һ'әму тыштед кӧ шьһу һивийе бун хьлаз кьрьм».

¹² Гава әв йәк фә'м кьр, чу мала Мәрийәма дийа Йуһ'әннайе кӧ жер'а Марқос дьготьн, кӧ ль вьр гәләк шьвийабун дӧа дькьрьн.

¹³ Пәтрус дәргәһ хьст, шарикә наве we Р'ода чу гӧһе хвә да сәр. ¹⁴ Дәнге Пәтрус нас кьр, жь шабуна дәргәһ вәнәкьр, ле р'әви чу һьндӧр' гот: «Пәтрус ль бәр дәргәһ сәкьни йә!» ¹⁵ Вана wer'а гот: «Тә һ'ыше хвә онда кьрийә?» Ле әва сәр йа хвә бу, кӧ р'аст ә. Вана гот: «Qәй мьляк'әте ви йә?»

¹⁶ Пәтрус жи сәрһәв-сәрһәв дәргәһ дьхьст. Гава вәкьрьн әв дитьн, һ'ыше сәре ван чу. ¹⁷ Әви дәсте хвә һ'әжанд кӧ кәр' бьн у гьли кьр чава Хӧдан әв жь кәле дәрхьстийә, ӧса жи гот: «Ве йәке Ақуб^ф у хушк-бьрайед дьнр'а жи бежьн». Хвәха жи р'абу чу щики дьн.

¹⁸ Сьбәһ кӧ сафи бу, әскәр гәләки т'әвиһәв бун, гәло чь һатә сәре Пәтрус? ¹⁹ Гава һеродәс ль ви гәр'ийа у әв нәдит, жь әскәра һәр тышт пьрси у ә'мьр кьр кӧ бенә кӧштьне. Паше һеродәс жь Щьһустане бәржери Qәйсәрийе бу у вьр ма.

Мьрна һеродәс П'адша

²⁰ һеродәс ль мьләтед Сур у Сайдаие р'абьбу хәзәбе. Әвана жи һәвр'а р'абун һатын, Быласто вәк'иле мала һеродәс анинә р'айе у һиви кьрьн кӧ ль һәв бен, чьмки бажаред ван жь вәлате ви п'адшайи хӧрәк дьстандьн. ²¹ Р'ожәкә к'ьфшкьри һеродәс к'ьнще п'адшатийе ле, ль һәрәма^ф диwane р'унышт у бь шьмә'ти ванар'а хәбәр дьда. ²² Ә'лаләте жи дькьрә қир'ин у дьгот: «Әва дәнге хвәдеки йә, нә йе мәрийа йә!» ²³ Дәстхвәда мьляк'әтәки Хӧдан ви хьст, бона кӧ ви шькьри нәда Хвәде, кӧрми бу мьр. ²⁴ Ле хәбәра Хвәде бәрфьрә у зедә дьбу.

²⁵ Барнабас у Шауул гава қӧльхе хвә қәдандьн, жь Оршәлиме вәгәр'ийан, Йуһ'әннайе кӧ жер'а Марқос дьготьн жи т'әви хвә анин.

Р'ежитийа Павлосэ пешьн, т'эви Барнабас (13:1–14:28)

Р'өһ'е Пироз Павлос у Барнабас дышинэ

13 ¹Шьвина Энтакйайеда чэнд п'ехэмбэр удэрсдар һэбун, Барнабас, Шьмһ'уне кӧ жер'а Нигер* дьготын, Лук-йойе жь Курене, Мэнайине кӧ т'эви Һеродэсе^ф сэрвер** мэзын бьбу у Шауул. ²Эвана кӧ нава һ'эбандьна Хӧданда бун у р'ожидыгьртын, Р'өһ'е^ф Пироз ванр'а гот: «Барнабас у Шауул Мьнр'а бона ви шьхӧле кӧ Мьнгази ван кьрийэ шӧдӧ кьн». ³Ви чахи р'ожидыгьртын, дӧа кьрын, дӧстед хвӧ данинэ сэр ван у ӧв шандьн.

Шанди гьрава^ф Қӧбрьседа Мьзгинийе дьдын

⁴Ава ӧвана кӧ жь Р'өһ'е Пироз натьнэ шандьне, бӧржери Селукйайе бун у жь вьр бь гэмийе дӧрбази Қӧбрьсе бун. ⁵Гава гьһиштӧнэ Сӧламисе, к'ь-ништед шьһуйада хӧбӧра Хвӧде

даннасин дькьрын у Йуһ'энна жи к'ӧмӧкдаре ван бу. ⁶Эв т'эмабийа we гьраве гӧр'ийан, гьһиштӧнэ һ'ӧта Пафосе. Ль вьр п'ехэмбӧрӧки шьһуйайи дӧрӧв у сербаз дитын кӧ наве ви Барйешу бу. ⁷Эва йӧки жь бӧрдӧстийед Сӧргийо Павлосе вӧли^ф бу. Сӧргийо Павлос жи мӧрвьӧки ацъл бу, ӧви гази Барнабас у Шауул кьр, кӧ хӧбӧра Хвӧде бьбьһе. ⁸Ле Барйешуйе сербаз, ава готи бь йунани Елумас, мьқабьли ван р'абу у дькьр кӧ вӧли жь бавӧрийе бьхальфинӧ^ф. ⁹Һьнге Шаууле кӧ жер'а Павлос жи дьбежьн, бь Р'өһ'е Пироз т'ьжи ль ви сербази ньһер'и ¹⁰у готе: «Һӧй мьхӧнӧто у һ'ӧму фелбазийава т'ьжийо! Щӧврьке мирещьн! Дьжмьне т'эмабийа р'астийе! Те һ'ӧта к'ӧнге т'ӧрка хальфандьна р'ийед Хӧданӧ р'аст нӧки? ¹¹Ва дӧсте Хӧдан ньһа we сӧр тӧ гьран бӧ, те кор би у дӧмӧке тӧ'ве нӧбини». У дӧстхвӧда мьж

* ^{13:1} «Нигер» жи чава «мӧрвье ч'ӧрме р'ӧш» те фӧ'мкьрне.

** ^{13:1} Эва Һеродӧса, ава готи Һеродӧс-Антипас, сӧрвере Щӧлили бу (Луца 3:1).

удуман һатә сәр ви, вьрда-веда дьк'әт р'ебәр дьхвәстьн. ¹²Ви чахи вәли кә эв йәк дит, бавәр кьр, сәр we һинкьрьна бона Хөдан ә'шебмайи ма.

**Павлос у Барнабас ль бажаре
Әнтакйа қәза Пьсидйайе**

¹³ Ёнге Павлос һөвалед хвөва бь гәмийе жь Пафосе р'ек'әтгьн һатьнә Пәргейа Памфилийае. Йуһ'әнна ль вьр жь ван қәтийа, вәгәр'ийа Оршәлиме. ¹⁴Әвана жи жь Пәрге чунә Әнтакйа Пьсидйайе, р'ожа^ф шәмийе к'әтгьнә к'ьниште р'уньштгьн. ¹⁵ Пәй хвөндьна Қанун у ньвисаред п'ехәмбәрар'а сәрверед к'ьниште йәк шандьнә щәм ван у готгьн: «Гәли бьра, һәгәр готгьнәкә вә һәйә кә дьл бьдгьнә щьмә'те, к'әрәм кьн бежгьн». ¹⁶Павлос р'абу, дәсте хвө һ'әжанд у гот:

«Гәли щьмә'та Исраеле у нәшьһуйед кә жь Хвөде дь-

тгьрсгьн гөһдар бьн! ¹⁷Хвөдейе ви мьләте Исраеле кал-бавед мә бьжартгьн у мьләт ль вәлате Мьсьре хәрибийеда зедә кьр. Бь дәсте зор әв жь вьр дәрхьстгьн*, ¹⁸чьл сали бәр'ийеда* ль ван сәбьр кьр**. ¹⁹Вәлате Кәнанеда к'ока һ'әфт мьләта ани, ә'рде ван чава ши-вар да щьмә'та Хвө*. ²⁰Һ'әта һнге чарсьд пенши сал дәрбаз бу. Жь вьр шунда һ'акьм данә ван һ'әта һена Самуел п'ехәмбәр*. ²¹Паше п'адша хвөстгьн, Хвөде чьл сали йәки жь ә'шира Бьнйамин^ф, Шавуле кәр'е Кис да ван*. ²²Гава әв авит, Давьд сәр ван кьрә п'адша, кә бона ви шә'дәти да у гот: «Мьн Давьде Йеша^ф мәрик дьле Хвәр'а дит, we хвөстгьна Мьн гьшки бинә сери^ф». ²³Жь зөр'әта ви Хвөде анәгори созе Хвө Исраелр'а Хьлазкьрәк р'акьр, һәма хут Иса. ²⁴Бәри һатгьна Ви, пешийе Йуһ'әнна

* ^{13:17} Дәрк'әтгьн 1:7; 12:51.

* ^{13:18} Жьмар 14:34.

** ^{13:18} Нав һнәк дәстньвисарада дәвса «ль ван сәбьр кьр» «әв хвөй кьргьн» һәйә.

* ^{13:19} Қануна Дөшари 7:1; Йешу 14-19.

* ^{13:20} Ё'акьмти 2:16; П'адшати I, 3:20.

* ^{13:21} П'адшати I, 8:5; 10:21.

* ^{13:22} П'адшати I, 13:14.

т'эмамыйа мьлэте Исраелер'а даннасин кыр, кӧ жь гӧнӧкьрыне вӧгӧр'ын^ф у бенӧ нхӧмандьне*. ²⁵ Гава Йуһ'анна шьхӧле хвӧ сӧр хӧвда ани, гот: <хун бона мьн чава дьфькьрын, эз к'и мӧ? Эз нӧ Эв ьм, бона к'ижани хун дьфькьрын. Ле ва йӧ Эв пӧй мьн те, кӧ эз нӧ нежа мӧ бӧне чарьхед ньгед Ви вӧкьм>.*

²⁶ Гӧли бьра, зар'ед хун-къне-та Бьрахим у нӧщьхуйед нава вӧдайӧ кӧ жь Хвӧде дьтьрсьн, мӧр'а ӧв хӧбӧра кӧ пе хьлаз дьбьн хатӧ шандьне. ²⁷ Бьнӧлийед Оршӧлиме у сӧрверед ван Иса чава Хьлазкьр нас нӧкьрын, ле гава диwana Ви кьрын, готьнед п'ехӧмбӧрайӧ кӧ хӧр шӧми дьхуньн анинӧ сери. ²⁸ Нӧнӧқийа бона кӧштьне жи сӧр Ви нӧдитьн, ле диса ниви жь Пилато кьрын кӧ Ви бьдӧ кӧштьне*. ²⁹ Гава хӧр тыштед кӧ бона Ви ньвисар бун анинӧ се-

ри, жь дар анинӧ хваре кьрынӧ т'ьрбе*. ³⁰ Ле Хвӧде Эв жь мьрыне р'акьр ³¹ у гӧлӧк р'ожа Хвӧ ванва да хӧйакьрыне, к'ижан жь Щӧлиле т'ӧви Ви хатьбунӧ Оршӧлиме. Ньна жи ӧв ль бӧр щьмӧ'те шӧ'дед Ви нӧ*. ³² У ӧм ве Мьзгинийе дьдьнӧ вӧ: Чь кӧ Хвӧде кал-бавед мӧр'а соз дабу, ³³ Эви бона мӧ кьр, ава готи зар'ед ванр'а, гава Иса жь мьрыне р'акьр. Чава Зӧбура дӧдада жи ньвисар ӧ:

<Тӧ Кӧр'е Мьн и,

Тӧ иро Мьнр'а буйи>.*

³⁴ Бона ве йӧке кӧ Эв жь мьрыне р'акьр у иди Эв т'ӧ шар нар'ьзӧ, Хвӧде аһа готийӧ:

<Эзе ван дӧа-дьрозгед пирозӧ амын у Давьдр'а создайи сӧр вӧда бьбариньм>.*

³⁵ Зӧбурӧкӧ дьнда жи дьбежӧ: <Тӧ наһели Пирозе Тӧ бьр'ьзӧ>.*

³⁶ Бӧле Давьд зӧмане хвӧда қьрара Хвӧдер'а хӧламти кьр мьр у гьһиштӧ пешийед хвӧ,

* 13:24 Луқа 3:3.

* 13:25 Луқа 3:16.

* 13:28 Луқа 23:21-23.

* 13:29 Луқа 23:50-56.

* 13:31 К'аред Шандийа 1:3.

* 13:33 Зӧбур 2:7.

* 13:34 Ишайа 55:3.

* 13:35 Зӧбур 16:10.

бэдэна ви р'эзи. ³⁷ Ле Эве кө Хвэде жь мьрьне р'акьр нэр'эзи. ³⁸ Ньна бьра эв йэк вэва э'йан бэ, гэли бьра, кө бь сайа Иса вэр'а бона бахшандьна гона те даннасинкьрьне. У жь ван һэр тыштед кө һун бь Қануна Муса нькарьбун бесуш буна, ³⁹ ньна к'и кө бавэрийа хвэ Иса бинэ we бесуш бэ. ⁴⁰ Һаш жь хвэ һэбьн, нэбэ эв тыште кө п'ехэмбэра готийэ бе сэре вэ:

⁴¹ <Бьньһер'ын к'обар-бабах-но, э'щесмайи бьн у бэтавэбьн, чьмки Эзе р'ожед вэда кьрэки бькьм, кьрэки өса, кө йэк вэр'а бежэ жи һуне бавэр нэкьн*».

⁴² Гава Барнабас у Павлос жь вьр дэрк'этьн, һиви жь ван кьрьн, кө шэмийа дьн жи бона we йэке ванр'а хэбэр дьн. ⁴³ Гава щьвина к'ьниште бэла бу, гэлэк щьһу у жь нэщьһуйед кө һатьбунэ сэр бавэрийа щьһуйа пэй Павлос у Барнабас дьчун. Вана-р'а хэбэр дьдан у дьл дьданэ

ван, вэки т'ьме нава к'эрэма Хвэдеда бьминьн.

⁴⁴ Р'ожа шэмийа дьн незики т'эмамайа бажер щьвийа, кө хэбэра Хөдан бьбьһе. ⁴⁵ Гава щьһуйа эв э'лалэт дит, жь һ'эвсудийе мьрабьбли готьнед Павлос сэкьнин у эв беһөр-мэт кьрьн. ⁴⁶ Һьнге Павлос у Барнабас мерк'ими готьн: «Гэрэке пешийе хэбэра Хвэде вэр'а бьһата хэбэрдане, ле һун кө хэбэра Хвэде т'эхсир дькьн у хвэ лайиқи жийина^ф һ'эта-һ'этайе накьн, ва эм вэдьгэр'ьнэ бэрбь нэщьһуйа. ⁴⁷ Чьмки Хөдан аһа э'мьри мэ кьр: «Мьн Тө кьри р'онайа нэщьһуйа, вэки һ'эта сэре дьнйайе бьби мэщала хьлаз-буне*».

⁴⁸ Гава йед нэщьһу эв йэк бьһистьн, ша бун щькьри дьданэ готьна Хөдан. У эвед кө бона жийина һ'эта-һ'этайе к'ьфшкьри бун, бавэр кьрьн.

⁴⁹ Хэбэра Хөдан т'эмамайа вэлетда бэла бу. ⁵⁰ Ле щьһуйа һелан данэ к'өлфөтед хвэ-дебавэрэ хвэйиқэдьр, т'эви гьрэгьред бажер, мьрабьбли

* 13:41 Һэбақуқ 1:5.

* 13:47 Ишайа 49:6.

Павлос у Барнабас р'акьрын у жь синоред хвэ дэрхьстын. ⁵¹Вана жи т'оза нгыед хвэ сэр ванда давшанд, чунэ **Qонйайе*** ⁵²у шагьрт бь шабуне у Р'öh'e Пирозва т'ъжи бун.

**Павлос у Барнабас
бажаре Qонйайеда**

14 ¹Qонйайеда жи эв йэк мина һэр шар қәwьми: Павлос у Барнабас к'этьнэ к'ъништа шьһуйа, öса хэбэр дан, wэки э'лалэтэкэ гьран жь шьһу у нэщьһуйа бawэр кьрын. ²Ле шьһуйед кö бawэр нэкьрын дьле нэщьһуйа қьлқьландын у р'акьрынэ мьқабыли бьра. ³Awa эвана гэлэк wэxt ль wьр ман, мерк'ими сэр Хöдан хэбэр дьдан, Хöдан жи хэбэра к'эрэма Хwэ избат дькьр, бь дэстед ван нишан у к'эрэмэт дьданэ кьрне. ⁴Ле дөтирэти к'этэ бажер, һнэк ль алийе шьһуйа бун, һнэк жи ль алийе шандийа. ⁵Һнге һнэкэ жь нэщьһуйа у шьһуйа т'эви сэрwеред хwэ қьрар кьрын кö ван беһöрмэт кьн у бьдьнэ бэр кэwьра, ⁶ле әw пе һ'эсийан р'эвинэ Листрайе у Дербе, бажаред Лукайоня,

öса жи дор-бэред ван. ⁷У ль ван дэра Мьзгини дьдан.

**Павлос у Барнабас
Листра у Дербеда**

⁸Листрайеда йэки жь зькмакийеда нгыада шьлушэ'т р'унышти бу, кö т'ö щара нэгэр'ийабу. ⁹Әви жи гөһдарийа Павлос дькьр, Павлос ль wi ньһер'и у гава дит бawэрийа wi бона қөнщбуне һэйә, ¹⁰бь дэнге бьльнд готе: «Р'абэ сэр нгыед хwэ р'аст бьсэкьнә!» Әви жи банзда сэр хwэ, дэстпекьр гэр'ийа. ¹¹Ә'лалэте гава кьрына Павлос дит, дэнге хwэ һьлдан бь лукайони готьн: «Хwэде дьлде инсенда һатьнэ хwаре щэм мә!» ¹²Барнабаср'а Зәwс^ф готьн, Павлоср'а жи һәрмес^ф, чьмки хэбэрданеда йе пеш әw бу. ¹³К'аһине Зәwсе кö п'арьстгәһа wi ль пешбэри бажер бу, га бь к'офийава^ф анинэ бэр дэргәһ, хwэст кö т'эви э'лалэте шандийар'а бькэ қöрбан. ¹⁴Ле гава шандийа, Барнабас у Павлосва эв йэк бьһист, к'ьнщед хwэ қөлаштын у р'эвинэ нава э'лалэте, кьрынэ гази у готьн: ¹⁵«Ә'вдно! һун чьма ве йэке

* ^{13:51} Луқа 9:5.

дькын? Эм жи бньят'а хвэда мэринэ мина вэ нэ, Мьзгини-йе дьднэ вэ, кō һун жь ван тыштед п'уч' вэгэр'ын бэрбь Хвэдейе сах бен, Йе кō э'рд у э'зман, бэр у һ'эмуйед нава ванда э'фьрандийэ*. 16 Эви зэмане бьһорида һышт кō һэр мьлэт р'ийа хвэда һэр'э. 17 Ле Хвэха Хвэбе шэ'дэти нэһышт, қәнши вэр'а кьр, жь э'змен баран баранд, р'эз^ф жи дэмсаллада данэ вэ, бь хөрэква һун т'ер кьрын у шабун жи кьрэ дьле вэ». 18 Бь ван готьна вана бь зорэке э'лалэт зэфт кьр, кō қорбана бона ван нэдын.

19 Ёнгге жь Энтакйайе у Қонйайе щьһу һатьн, э'лалэт данэ алийе хвэ, Павлос данэ бэр кэвьра, жь бажер к'аши дэр кьрын, ван т'ьре мьрийэ. 20 Ле гава шагьрта дора ви гьрт, эв р'абу к'этэ бажер у р'ожа дьне т'эви Барнабас р'абу чу Дербе.

**Павлос у Барнабас
вэдьгэр'ынэ Энтакйайа
қөза Сурйайе**

21 Вана кō ви бажарида Мьзгини дан у гэлэк кьрынэ шагьрт, вэгэр'ийанэ Листрайе,

Қонйайе у Энтакйайе. 22 Дьле шагьрта дьшьдандьн у дьл дьданэ ван, кō бавэрийеда бьминьн у дьготьн: «Гэрэке эм бь гэлэк щэфак'ьшандьне бьк'эвьнэ П'адшатийа Хвэде». 23 Вана бона һэр щьвинэке бэрпьрсийар к'ьфш кьрын, бь р'ожи дōа кьрын у эв спартьнэ ви Хōдане кō бавэрийа хвэ же анибун.

24 Эв нава Пьсидйайер'а дэрбаз бун, паше һатьнэ Памфилйайе. 25 Пэргеда жи хэбэра Хвэде даннасин кьрын, бэржер чунэ Энталйайе. 26 Жь вьр жи бь гэмийе чунэ Энтакйайе, ви щийе кō спарти к'эрэма Хвэде бьбун бона ви щьхōле кō сэр һэвда анин. 27 Гава һатьн, щьвин ль һэв щьвандьн у ванр'а гьли кьрын, кō Хвэде т'эви ван чь тышт кьрынэ у чава дэргэһе бавэрийе бэр нэщьһуяа жи вэкр. 28 Ль вьр гэлэк вэхт т'эви шагьрта ман.

**Шевьра щьвина
Оршэлимеда**

15 1 Ёнэк жь Щьһустане бэржери Энтакйайе бьбун у бьра һин дькьрын дьготьн:

* 14:15 Дэрк'этьн 20:11; Зэбур 146:6.

«Һэгәр һун ль гора ә'дәте Муса нәйенә сьнәткьрьне, һун хьлаз набьн»*. ² Нава ван у Павлос, Барнабасда гәләк дә'w-доз пешда һат, һынге бьра цьрар кьр кә бона ве пьрсе Павлос у Барнабас, өса жи жь ван чәнд кәс һәвраз һәр'ьнә Оршәлиме, щәм шанди у бәрпьрсийара. ³ Щьвине кә әw вәр'екьрын, әвана Финикье у Самәрийае-ва дәрбаз бун у һ'әму бавәр-мәндар'а бона вәгәр'андьна нәщьһуя гьли дькьрын, бь ве йәке әw гәләки ша кьрын. ⁴ Гава гьһиштьнә Оршәлиме, щьвине, шандийа у бәрпьрсийара әw қәбул кьрын у чь кә Хwәде т'әви ван кьрьбу ванр'а гьли кьрын. ⁵ Ле һьнәк бавәрмәндед жь к'омәла ферьсийа р'абун готьн: «Гәрәке ван сьнәт кьн у ванар'а бежьн, кә Қануна Муса хwәй кьн».

⁶ Шанди у бәрпьрсийар щьвийан, кә бона ве йәке бышешьрын. ⁷ Пәй гәләк дә'w-дозер'а Пәтрис р'абу сәр п'ийа у ванр'а гот: «Гәли бьра! Һун хwәха заньн кә Хwәде р'ожд пешьнда әз

нав wәда бьжартьм, кә нәщьһу хәбәра Мьзгинийе жь дәве мьн бьбьһен у бавәр бькьн*.
⁸ Хwәдейе кә дьла занә да избаткьрьне, кә нәщьһу жи Wива қәбул ьн, гава Р'өһ'е Пироз да ван жи, чава да мә*. ⁹ Нава мә у ванда т'ө фьрқи данәни, бь бавәрийе дьле ван пақьж кьр. ¹⁰ Иди чьма һун Хwәде дьщер'ьбиньн, нирәки өса датиньнә сәр стуйе шагьрта, кә нә кал-бавед мә карьбунә бьбьн, нә жи мә? ¹¹ Әв йәк аһа набә, ле әм бавәр дькьн, кә чава әм бь к'әрәма Хөдан Иса хьлаз дьбьн, өса жи әw».

¹² Һынге т'әмамия шащьвәте дәнге хwә бьр'и у гөһе хwә данә сәр готьнед Барнабас у Павлос кә Хwәде бьдәстед ван чьқас нишан у к'әрәмәт нава нәщьһуяда кьрьбун. ¹³ Гава әвана кәр' бун, Ақуб^ф дәнг һьлда у гот: «Гәли бьра! Гөһ бьдьнә мьн. ¹⁴ Шьмһ'ун гьли кьр, кә чава пешийе Хwәде р'ә'ма Хwә ль нәщьһуя кьрьбу, кә жь нава ван щьмә'тәке дәрхә, wәки наве Wi һьлдьнә

* 15:1 Қануна К'аһинтийе 12:3.

* 15:7 К'аред Шандийа 10.

* 15:8 К'аред Шандийа 10:44; 2:4.

сэр хвэ. ¹⁵ Ве йәкер'а готьнед
п'ехәмбәра жи ль һәв дьгьрн,
чава нъвисар ә:

¹⁶ <Жь вьр шунда Әзе вәгәр'ым,
коне Даьди к'әти диса
вәгьрм,

чи ви жи кӧ хьраб буйә Әзе
чекьм

у ви диса бьдмә р'агьртне,

¹⁷ вәки һ'әрче мәрвьед майин
у һ'әму нәщ'һуйед кӧ наве
Мьн сәр ван ә,

ль Хӧдан бьгәр'ьн.

¹⁸ Әв Хӧдане кӧ ван тышта һе
жь дәврәд бәрәда ә'йан
кьрийә дьбежә»*.

¹⁹ Бона ве йәке жи әз аһа р'е
тер'а дьбиньм кӧ әм зә'мәте
нәднә әвед кӧ жь нәщ'һу-
йа бәрбь Хвәде тен, ²⁰ ле әм
нә'мәке ванр'а бьнвьисьн, кӧ
һ'әвза хвә жь ван қӧрбанед
кӧ п'утар'а тенә дайине бькьн,
ӧса жи жь бенамусийе, гоште
мьрар^ф у хуне*. ²¹ Фә'мдари йә
кӧ һе қӧр'нед дәрбазбуйида
Қануна Муса һәр бажарида те
һинкьрне у һ'әму р'ожед шә-
мийа к'ьништада ве дьхуньн».

**Щабдайина
щьвина Оршәлиме**

²² Ынге ль шандийа, бәр-
пърсийара ут'әмамийа щьвине
хвәш һат, кӧ жь нава хвәда
чәнд мәрьва бьбьжерьн у т'әви
Павлос у Барнабас бышинь-
нә Әнтакйайе. Әв бун йед кӧ
һатнә шандьне: Щьһудайе
кӧ жер'а дьготьн Барсабо у
Силас. Нава бавәрмәндада
әвана ә'йан бун. ²³ Бь дәсте ван
әв нә'мә шандьн аһа нъвисар:
«Әм бьрайед вәйә шанди
у бәрпърсийар сылава ль вә
брьайед жь нәщ'һуйайә Ән-
такйайе, Сурйайе у Килик-
йайе дькьн.

²⁴ Мә бьһистийә кӧ жь нава
мә һьнәк дәрк'әтьнә, кӧ мә
хвәха т'әми нәданә ван, ле ван
бь хәбәрәд хвә зә'мәт данә вә
у фькьред вә т'әвиһәв кьрнә*.

²⁵ Бона ве йәке ль т'әмамийа
шевьра щьвина мә хвәш һат,
кӧ әм мәрьва бьбьжерьн т'әви
брьайед мәйә дәлал Барнабас
у Павлос бышиньнә щәм вә,

* ^{15:18} Амос 9:11-12 у Ишайа 45:21.

* ^{15:20} Дәрк'әтьн 34:15-17; Қануна К'аһинтийе 18:6-23; 17:10-16.

* ^{15:24} Нав һьнәк дәстнъвисарада әв жи һәйә: «Дьбежьн: <Гәрәке хун
бенә сьнәткьрне у Қануна Муса хвәй кьн».

²⁶Йед кө ә'мьре хвә данә наве Хөдане мә Иса Мәсиһ. ²⁷Ава әм Щьһуда у Силас дышиньн, вәки әв жи ван тышта бь дәве хвә вәр'а бежьн. ²⁸Ль Р'өһ'е Пироз хвәш һат, өса жи ль мә, кө т'ө бари нәдьянә сәр мьле вә, пештьри ван тыштед һ'әвщә: ²⁹Дури қөрбанед п'ута, хуне, мьрарийе^ф у бенамусийе бьн. Һәгәр һун хвә жь ван тышта хвәй кьн, қәнщ ә. Һун хвәш бьн, дә ма хатьре вә».

³⁰Һьнге әв вәр'екьрьн, бәр-жер чунә Әнтакйайе щьм-

ә'т щьвандьн, нә'мә данә ван. ³¹Гава хвәндьн, бона ве дьлдайине п'ьр' ша бун. ³²Щьһуда у Силас жи кө п'е-хәмбәр бун, бь гәләк хәбәра дьл данә бавәрмәнда у әв шьдандьн. ³³⁻³⁴Гәләк вәхт ль вьр ман, паше бавәрмәнда әв бь хер у сьламәт пашда шандьнә щәм ван, йед кө әв шандьбун.* ³⁵Павлос у Барнабас жи Әнтакйайеда дьман, т'әви гәләкед майин хәбәра Хөдан һин дькьрьн у даннасин дькьрьн.

Р'евитийа Павлосә дөда (15:36—18:22)

Павлос у Барнабас жь һәвдө дьқәтьн

³⁶Чәнд р'ожа шунда Павлос готә Барнабас: «Вәрә әм вәгәр'ьн сәрики бьдьянә ван хушк-бьра, к'ижанар'а мә һ'әму бажарада хәбәра Хөдан данна-син кьрийә, дина хвә бьдьяне к'а һ'але ван чава йә». ³⁷Барнабас дьхвәст Йүһ'әннайе кө жер'а Марқос дьготьн жи т'әви хвә

бьбьрана, ³⁸ле Павлос р'е тер'а нәдьдит, йе Памфилайеда жь ван қәтийа у т'әви ван шьхөл нәкьр т'әви хвә бьбьрана*.

³⁹Һьнге йа ван ль һәв нәгьрт, әв бу мә'ни жь һәв қәтийан. Барнабас Марқос һьлда бь гә-мийе чу Қөбрьсе, ⁴⁰Павлос жи Силас бьжарт у жь бьра спарти к'әрәма Хөдан бун, р'ек'әтьн чун. ⁴¹Ль Сурйайе у Киликйайе дьгәр'ийан, щьвин дышьдандьн.

* 15:33-34 Нав һьнәк дәстньвисар у вәлгәр'андьнед кәвьнда әв жи һәйә: «Ле ль Силас хвәш һат, ль вьр бьминә».

* 15:38 К'аред Шандийа 13:13.

**Тимот'ейо нэвалтийе
Павлос у Силаср'а дькэ**

16 ¹ Ынге Павлос һатэ Дербе у Листрайе. Ль вьр шагьртэк һэбу наве ви Тимот'ейо, көр'е к'олфэтэкэ шьһуйэ бавэрмэнд бу, ле баве ви йунан бу. ² Бавэрмэндед Листрайе у Қонйайе һндава вида қэнш хэбэр дьдан. ³ Павлос хвэст ви т'эви хвэ бьбэ у бона ван шьһуйед ван дэра гьрт эв сынэт кьр, чьмки һ'эмуйа жи заньбу кө баве ви йунан э. ⁴ Гава бажарар'а дэрбаз дьбун, эв т'эмийед кө шандийа у бэр-пърсийаред Оршэлиме қьрар кьрьбун, дьданэ бавэрмэнда кө хвэй кьн. ⁵ Ава щьвин жи бавэрийеда дышьдийан у р'ож бь р'ож һ'эсабе ван зедэ дьбу.

**Мэкэдони хэвнеда
гази Павлос дькьн**

⁶ Нава синоред Фьригйа у Галатйайеда гэр'ийан, чьмки

Р'öh'e^ф Пироз нэһьшт кө қэза Асйайеда хэбэра Хвэде бежьн. ⁷ Гава незики Мисйайе бун, кьрьн кө һэр'ьнэ Битенйайе, ле Р'öh'e Иса изьн нэда ван ⁸ у бэр Мисйайева дэрбаз бун бэржер чунэ Тройайе. ⁹ Шэв Павлос дитьнокеда бэр ч'э'ве хвэ дит, йэки мэкэдони сэкьни бу һиви жь ви дькьр у дьгот: «Wэрэ Мэкэдонйайе али мэ бькэ». ¹⁰ Гава ви эв дитьнок дит, мэ* дэстхвэда хвэст кө һэр'ьнэ Мэкэдонйайе. Мэ фэ'м кьр, кө Хвэде мэ дышинэ вьр, вэки Мьзгинийе бьдьнэ ван.

**Филипйайеда Лидйа
бэрбь Ходан вэдьгэр'э**

¹¹ Эм жь Тройайе бь гэмийе дэрк'этын р'аст чунэ Самотрахе, р'ожа дьне Нейаполисе. ¹² Жь вьр жи чунэ Филипйайе, бажарэки нэ'йийа Мэкэдонйайейи э'йан, өса жи кө бажарэки Р'омайе* йэ. Ви бажарида эм чэнд р'ожа ман. ¹³ Р'ожа

* 16:10 Луқайе ньвиск'аре ве к'ьтебе ви чахи шэм Павлос бу, лэма жи дьбежэ «мэ».

* 16:12 Филипйа Мэкэдонйайеда бу, нэ сэр э'рде Италийае бу, ле диса «бажарэки Р'омайе» дьһатэ һ'эсабе (бь йунани хэбэр бь хэбэр дьбежэ, кө эв «Колонийа Р'омайе» йэ). Һэде бажарванед Филипйайе вэкэ һэде һэр бажарванэки жь бажаред Италийайейэ майин бу, мэсэлэ,

шәмийе эм жь дэргәһе бажер дәрк'этын чунә дәве ч'ем, әв дәр чава эм дьфькьрин, шийе дōа бу. Мә р'уньшти т'эви к'өлфәтед шьвийайи хәбәр дыда, ¹⁴ к'өлфәтәкә хвәдеба-вәр жь бажаре Тийатирайе, наве we Лидйа кō к'ыншед ширк^ф дьфьротын, гōһдари дькьр. Хōдан дьле we вәкьр кō гōһ бьдә готьнед Павлос. ¹⁵ Гава әв нәфәред хвәва пе аве һатьнә ньхōмандьне, һиви жь мә кьр у гот: «Һәгәр һун мын бавәрмәнда Хōдан һ'әсаб дькьн, к'әрәм кьнә мала мын, ль вьр бьминьн». У зор ль мә кьр әм бьрын.

**Павлос у Силас бажаре
Филипийаеда тенә гьртьне**

¹⁶ Щарәке әм дьчунә шийе дōакьрьне, шарик р'асти мә һат, кō р'ōһ'е к'оч'әктыйе пер'а бу, әве бь we к'оч'әктыйе хвәйед хвәр'а п'ьр' к'ар дани. ¹⁷ Әва пәй Павлос у мә к'этьбу, дькьрә қир'ин у дьгот: «Әв мәрвьана хōламед Хвәдейе Һәри Жорьн ьн, кō вәр'а бона р'ийа хьлазбу-не даннасин дькьн!» ¹⁸ Әв йәка

әве гәләк р'ожа дькьр, һ'эта кō Павлос ашьз бу, вәгәр'ийа у ви р'ōһ'ир'а гот: «Бь наве Иса Мәсин ә'мьри тә дькьм жь we дәре!» У пер'а-пер'а әв жь we дәрк'әт. ¹⁹ Гава хвәйед we дитын кō гōмана к'ара ван һатә бьр'ине, Павлос у Силас гьртын, к'аши мәйдана бажер щәм сәрвәра кьрын, ²⁰ әв бь-рьнә бәр сәрдаред Р'омайе у готын: «Әв мәрвьана шьһу нә у бажаре мә т'эвиһәв дькьн. ²¹ Ә'дәте өса мә бажарванед^ф Р'омайе һин дькьн, кō нә мәр'а щайиз ә қәбул кьн, нә жи бь-кьн». ²² Ә'лаләте һ'ыщуми сәр ван кьр, сәрдара жи к'ыншед сәр ван қәлаштын у ә'мьр кьрын кō ван бьдьнә бәр шьва. ²³ Пәй гәләк леданер'а авитьнә кәле у ә'мьри сәрвәре кәле кьрын, кō р'ьнд мьқатыйе ван бькә. ²⁴ Әви кō әв ә'мьр станд, әв авитьнә зьндане у ньгед ван қәйдада шьдандьн.

²⁵ Незики ниве шәве Павлос у Силас дōа дькьрын у әшқи Хвәде дьстьран, гьртийа жи гōһе хвә данибунә сәр ван. ²⁶ Ньшкева ә'рд қайим һ'әжийа,

хвәсәрихвә диwana хвә дькьрын, хәрщ нәдьданә Р'оме. Ләма р'езед 16:21-да мәрвьед бажер хвә һ'әсаб дькьн чава бажарванед^ф Р'омайе.

h'эта кӧ h'имед кӧле жи чун-хатън, дӑстхвӑда h'ӑму дӑри вӑбун, цӑйд-зынщиред h'ӑмуя хатънӧ вӑкърне. ²⁷ Гава сӑрwere кӧле h'ышйар бу у дӑред кӧле вӑкър дитън, шур к'ышанд кӧ хвӑ бькӧжӧ, чьмки ви т'ьре гьрти р'ӑвинӧ*. ²⁸ Ле Павлос бь дӑнге бьльнд кьрӧ гази у гот: «Т'ӧ зийане нӧдӧ э'мьре хвӧ, ӧм h'ӑму жи вьра нӧ!» ²⁹ Ӑви ч'ьра хвӧст, р'ӧви хьндӧр', лӧрзы хвӧ авитӧ бӧр Павлос у Силас. ³⁰ Ӑв дӧрхьстън у гот: «Ӑз хӧлам! Ӑз чь гӧрӧке бькьм кӧ хьлаз бьм?» ³¹ Вана жи гот: «Бавӧрийа хвӧ Хӧдан Иса бинӧ, те нӧфӧред хвӧва хьлаз би». ³² Хьнге хӧбӧра Хӧдан ви у ван h'ӧмуяар'а готън, йед кӧ мала вида бун. ³³ Хӧма we шӧве сӑрwere кӧле ӧв бьрън, бьринед ван шуштън у пер'а-пер'а ӧв нӧфӧред хвӧва пе аве хатънӧ ньхӧмандьне. ³⁴ Ӑв анинӧ мала хвӧ, сьфрӧ ль бӧр ван дани у т'ӧмамийа нӧфӧред хвӧва ша бун, кӧ бавӧрийа хвӧ Хвӧде анин.

³⁵ Гава сьбӧһ сафи бу, сӧрдара запьдед хвӧ шандьн у готън: «Ван мӧрва бӧр'дӧ». ³⁶ Сӧрwere кӧле ӧв йӧк Павлоср'а гот: «Сӧрдар мӧри шандьнӧ вӧки хун бенӧ бӧр'дане. Ньһа р'а-бьн бь хер у сьламӧт хӧр'ьн». ³⁷ Ле Павлос ванр'а гот: «Ӑм, бажарванед^ф Р'омайе, бе ди-ван бь шьмӧ'ти данӧ бӧр шьва авитънӧ кӧле! У ньһа дьхвазьн бь дьзива мӧ дӧрхьн? На, ӧв йӧк набӧ, бьра хвӧха бен мӧ дӧрхьн». ³⁸ Запьда ӧв хӧбӧрана гиһандьнӧ сӧрдара. Гава кӧ бьһистън ӧв бажарванед Р'омайе нӧ, тьрсийан ³⁹ хатън хвӧ авитънӧ ван, паше ӧв дӧрхьстън у һиви кьрън кӧ жь бажаре ван хӧр'ьн. ⁴⁰ Ӑв жи жь кӧле дӧрк'ӧтън чунӧ мала Лидйае, ль вьр хушк-бьра дитън, дьл данӧ ван у паше р'ек'ӧтън чун.

Қалмӧ-қалма
бажаре Т'есалоникедә

17 ¹ Ӑвана Ӑмфиполис у Аполонйаева дӧрбаз

* ^{16:27} Ви чахи гава гьртик жь кӧле бьр'ӧвийа, хьнге чь шӧза кӧ дьгь-һиштӧ гьрти, гӧрӧке сӧрwere кӧле дӧвса ви бьк'ышанда. Ава готи, хӧгӧр йӧки һежайи мьръне бьр'ӧвийа, хьнге гӧрӧке сӧрwere кӧле дӧвса ви бьһата кӧштъне.

бун хатънэ Т'есалонике, ви щийе кӧ к'ъништа щьхуйа хӧбу. ²Павлос жи мина э'дэте хвӧ чу нава ван у се р'ожед шӧми-йе ванар'а дьк'этэ хӧбӧрдане, жь нъвисара ³шьровӧдькър у ванр'а избат дькър, кӧ гӧрӧке Мӧсиг шӧфа бьк'ышанда у жь мьрне р'абуйа у дьгот: «Эв Исайте кӧ эз вӧр'а даннасин дькӧм, эв Мӧсиг э». ⁴Һьнӧкед жь ван бавӧр кърн хвӧ ль Павлос у Силас гьртън, ӧса жи э'лалӧтӧкӧ хвӧдебавӧред йунан^Ф у гӧлӧк к'ӧлфӧтед хвӧйицӧдър.

⁵Ле жь щьхуйа һьнӧка жь һ'ӧвсудийе чӧнд мӧрвьед беке-рӧ нӧр'аст щьвандън, кърнӧ қалмӧ-қалм, бажар т'ӧвиһӧв кърн у һ'ышуми сӧр мала Йасон кърн, дьхвӧстън Павлос у Силас банина бӧр щьмӧ'те. ⁶Гава эв нӧдитън, Йасон т'ӧви чӧнд бьрава к'аши шӧм сӧр-веред бажер кърн, дькърнӧ қир'ин дьготън: «Эвед дьнйа т'ӧвиһӧв кърнӧ гьһиштънӧ вьра жи ⁷у Йасон эв қӧбул кърнӧ мала хвӧ! Эвана һ'ӧму жи мьқабьли э'мьред Қӧйсӧр дьчън у дьбежън: «П'адшаки дьн һӧйӧ, наве ви Иса йӧ»». ⁸Бь

ван готъна э'лалӧт у сӧрверед бажер т'ӧвиһӧв кърн. ⁹Һьнге жь Йасон у йед майин к'ӧфил^Ф стандън, эв бӧр'дан.

Павлос у Силас бажаре Бӧройайеда

¹⁰Һӧма чава тӧ'ри к'этӧ э'рде, бьра Павлос у Силас шандънӧ Бӧройайе. Эв кӧ гьһиштънӧ вьр, чунӧ к'ъништа щьхуйа. ¹¹Эв щьху жь йед Т'есалонике сӧрвахтгьр бун, хӧбӧра Хвӧде бь дьл у шан қӧбул кърн у һӧр р'ож нъвисарада к'ур дьбун, к'а эв тьшт ӧса нӧ. ¹²Жь вана гӧлӧка бавӧр кър, ӧса жи гӧлӧк к'ӧлфӧтед йунанӧ хвӧйицӧдър у мер жи нӧ кем бун. ¹³Гава щьхуйед Т'есалонике бьһис-тън кӧ Павлос хӧбӧра Хвӧде Бӧройайеда жи даннасин дькӧ, хатън вьр жи һелан данӧ э'ла-лӧте у эв т'ӧвиһӧв кърн. ¹⁴Ви чахи бьра Павлос дӧстхвӧда шандънӧ бӧр бӧ'ре, ле Силас у Тимот'ейо Бӧройайеда ман. ¹⁵Эвед кӧ Павлос вӧр'едькър-ьн, эв һ'ӧта Ат'инайе бьрн, паше жь Павлос т'ӧми стан-дън кӧ Силас у Тимот'ейо зу һӧр'ьн бьгьһижънӧ ви, хвӧха жи пашда вӧгӧр'ийан.

Павлос ль бажаре Ат'инайе

16 Гава Ат'инайеда Павлос хивийа ван бу, дьле ви нэ р'ь-
 h'эт бу, чьмки дит бажар нава
 п'утп'арьстийеда бу. 17 Ава әви
 к'ьништеда щьһу у йунанед^ф
 хвәдебавәрр'а у ль мәйдане
 бажерда жи һәр р'ож р'асти
 к'е дьһат ванр'а дьк'этә хә-
 бәрдане. 18 Чәнд философед
 епикури^ф у стойхи^ф вир'а к'ә-
 тьнә һ'өщәте у һьнәка дьгот:
 «Әви дәвбәлайи бет'әвшә чь
 дьхвазә бежә?» Һьнәка жи
 дьгот: «Өса те к'ьфше, кө әва
 дәрһәқа хвәдейед хәрибда
 даннасин дькә». Аһа дьготьн,
 чьмки әви бона Иса у р'абуна
 мьрийа даннасин дькьр. 19 Ви
 чахи әв һьлдан бьрьнә бәр
 щьвина Арйопагойе^ф у готьн:
 «Әм дькарьн бона we һин-
 кьрьна нуйә кө тө даннасин
 дьки бьзаньбьн? 20 Тө тыштед
 хәриб мә дьди бьһистьне, лә-
 ма жи әм дьхвазьн мә'на ван
 бьзаньбьн». 21 Һ'әму ат'ини у
 хәрибед кө ьр дьман, тыштә-
 ки майинва мьжул нәдьбун,
 пештьри тыштед ну готьне йан
 бьһистьне.

22 Һьнге Павлос бәр щь-
 вина Арйопагойеда сәкьни у
 гот: «Гәли ат'инийа! Әз дина
 хвә дьдьме, кө һун жь һ'әму
 алийава гәләки һ'әбандьнева
 мьжул ьн. 23 Чьмки гава әз
 гәр'ийам, мьн дина хвә да
 һ'әбандьнед вә, мьн горигә-
 һәк^ф дит кө сәр we ньвисар
 бу <ХВӘДЕЙЕ НӘНАСР'А>. Ава
 Әwe кө һун нас накьн
 дьһ'әбиньн, әз бона Ви вәр'а
 даннасин дькьм. 24 Хвәдейе кө
 әв дьнйа у һ'әмуийед нава веда
 ә'фьрандийә, Әв Хөдане әрд
 у ә'змен ә у п'арьстгәһед бь
 дәста чекьрида наминә*, 25 нә
 жи ч'ә'ве Ви дәсте мәрьва йә
 кө хьзмәтк'арийа Ви бькьн,
 чава Йәки һ'әвще тыштәки,
 ле Әв хвәха ә'мьр, бине у һәр
 тышти дьдә һ'әмуя. 26 Һ'әму
 мьләтед дьнйайе жь хунәки
 хөльқанд, кө сәр р'уйе т'әма-
 мийа дьнйайе бьжин. Әви
 зәман у синоред щи-мьск'әна
 ванр'а к'ьфш кьрьн. 27 Әви әв
 йәкана кьрьн, вәки мәрьв ль
 Ви бьгәр'ьн, бәлки бьп'әлиньн
 бьбиньн. Ле Әв Хвәде жь мә
 һәр кәси нә дур ә жи, 28 чьмки
 <әм бь Ви дьжин, дьмәшьн у

* 17:24 П'адшати III, 8:27.

һәнә»*. Чава чәнд шайиред
вә жи готьнә: «Әм р'аст зар'ед
Ви нә»**.

²⁹ Ава кӧ әм жь Хвәде бунә,
гәрәке әм Хвәде аһа нәшьби-
һьһ мина зер', зив, йан кәвьре
кӧ бь һ'ыш у һостатийа мәрва
һатьнә к'оландьне. ³⁰ Хвәде
дина Хвә нәдайә һ'әму зә-
манед кӧ мәрвайийе Әв нас
нәкьрийә, ле һьһа һәр дәра
т'әми ль һ'әму мәрва дькә,
кӧ жь гӧнәкьрьне вәгәр'һн^ф.
³¹ Чьмки Әви р'ожәк к'ьфш
кьрийә, к'ижанеда ве диwana
дьне р'аст бь дәсте Мәрвәки
бькә, Йе кӧ Әви к'ьфш кьрийә.
Хвәде әв йәкана һ'әмуяр'а да-
нә избаткьрьне, гава Әв мәрв
жь мьрьне р'акьр».

³² Гава бона р'абунa мьрийа
бьһистьһ, һьһәк пе к'әнийан,
ле һьһәка жи гот: «Бона ве
йәке әме шарәкә дьһ жь тә
бьбьһен». ³³ У Павлос жь нав
щьвина ван дәрк'әт чу. ³⁴ Ле

һьһәка хвә ль ви гьрт, бауәр
кьрьһ. Нава ванда бун Дийо-
нисийе әндәме Арьопагойе у
к'ӧлфәтәкә наве ве Дамәрис,
т'әви һьһәкед майин.

Павлос бажаре Корьнт'еда

18 ¹ Жь вьр шунда Павлос
жь Ат'ине р'ек'әт һатә
Корьнт'е. ² Ль вьр йәки щьһу
наве ви Акила дит, буйина
хвәда жь Понтосе. Әва т'әви
к'ӧлфәта хвә Прьскилайе ну жь
Италйае һатьбу, чьмки Қәй-
сәр Клаудйо ә'мьр кьрьбу, кӧ
һ'әму щьһу жь Р'оме дәрк'әвьһ.
Павлос чу щәм ван, ³ щәм ван
ма у т'әви ван хәбьти, чьмки
п'еше ван йәк бу, кон чедькь-
рьһ. ⁴ Әв һ'әму р'ождә шәмийа
к'ьһиштада щьһу у йунанар'а^ф
дьк'әтә хәбәрдане, әв дьданә
бауәркьрьне.

⁵ Гава Силас у Тимот'ейо жь
Мәкәдонйае һатьһ, Павлос бь
хирәт т'әмаийа вәхте хвә да

* ^{17:28} Әва готьна жь занәки бь наве Әпименидәс бу. Әв йәки шайир
бу у жь бажаре Кьһнососе гьрава Кьретийе бу. Әв қаси 600 сали бәри
Иса Мәсиһ бьбу.

** ^{17:28} Әва готьна жь һьвисарәкә Аратус шайир ә, кӧ бона хвәдеки
хвә һьвисийә, к'ижани йунана дьһ'әбанд. Аратус шайир жь қәза
Киликйае бу, қаси 300 сали бәри Иса Мәсиһ бьбу. Павлос хвәха
жи жь қәза Киликйае бу.

хинкьрына Хэбэре* ушьхуйар'а шэ'дэти дыда кө Мэсиһ, Иса йә.
 6 Гава әв мьқабыли ви р'абун у әв бөһөрмәт кьрын, әви к'ьн-ше хвә давшанд у готә ван: «Хуна вә сәре вә бә, әз бесуш ьм. Жь вьр шунда әзе һәр'ьмә шәм нәшьһуйа». 7 Әв һынге жь вьр чу к'этә мала йәки навә ви Тито Йусто. Әв мәрвьәки нәшьһу бу, ле хвәдебавәр бу, мала ви к'еләка к'ьниште бу.
 8 Кьриспойе сәрвәре к'ьниште жи нәфәрәд хвәва бавәрийа хвә Хөдан ани у жь корьнт'ийа гәләка кө бьһистьн, бавәр кьрын у пе аве һатьнә ньхөмандые.

9 Шәвәке Хөдан дитьнокәда һатә бәр ч'ә'ве Павлос у готә: «Нәтьрсә, хәбәр дә у хвә кәр' нәкә. 10 Чьмки Әз т'әви тә мә у кәсәке бәр тә р'анәбә зийане нәдә тә, чьмки гәләк шьмә'та Мьн ви бажарида һәйә». 11 Әв ль we дәрә саләке у шәш мә-һа ма, әв һини хәбәра Хвәде дыкьрын.

12 Һена вәлийе Галийойе Ахайайеда шьһу бунә йәк,

һ'ьщуми сәр Павлос кьрын у бьрынә бәр диwane 13 готьн: «Әва шьмә'те һин дыкә, кө нә ль гора қануне Хвәде бьһ'әбиньн». 14 Гава Павлос we дәстпекьра хәбәр да, Галийо шьһуйар'а гот: «Һәгәр гьли бона нәһәқийе у хьрабийе буйа, шьһуно, дыбу кө мьн гөһдарийа вә бькьра, 15 ле һәгәр пьрс сәр хәбәра, нава у қануна вә йә, һун хвәха бьньһер'ьн. Әз нахвазьм бь-бьмә һ'акьме ван тьшта». 16 У әв жь диwanхане дәрхьстьн. 17 Һынге һ'әмуйа Состенисе сәрвәре к'ьниште гьртьн, ль бәр диwanхане к'өтан, ле қәт хәма Галийо жи нибу.

Павлос вәдьгәр'ә Әнтакйайе

18 Павлос гәләк р'ожа диса ль вьр ма, паше хатьре хвә жь бавәрмәнда хвәст, бь гәмийе чу алийе Сурйайе. Прьскила у Акила жи т'әви ви бун. Әви Кәнхерйайеда п'ор'е хвә көр' кьрьбу, чьмки ад-қьраркьри* бу. 19 Әв гьһиштьнә Әфәсе,

* 18:5 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «Хәбәр» «Р'өһ'ва» һәйә, кө һьн аһа фә'м дыкьн: «Бь алава Р'өһ'ва гьредайи».

* 18:18 We ад-қьрарер'а «нәзир^ф» дыбежьн. Дәрһәқа қәйдә-қанунед нә-зирда Жьмар 6:1-21-да бьхуньн.

Прьскила у Акила ль вьр һыштън, хвәха к'этә к'ъниште щь-
 хуйар'а к'этә хәбәрдане. ²⁰Вана
 һиви жь ви кьр, кӧ һьнәки
 дьреж ль вьр бьминә, әв қайл
 нәбу. ²¹Ле гава хатьре хвә жь ван
 хвәст, гот: «Әзе диса сәр вәда
 бем, һәгәр Хвәде һ'ыз бькә»*.
 Бь гәмийе жь Әфәсе чу. ²²Гава
 гьһиштә Қәйсәрийе, һәвраз чу
 Оршәлиме сылав да щьвине,
 паше бәржер чу Әнтақийе.
²³Гава һьнәк вәхт ль вьр ма,
 р'абу бәрева к'этә вәлате Га-
 латйа у Фьригйа, һ'әму шагьрт
 бавәрийеда дышьдандьн.

**Аполо бажаре Әфәседа
 Мьзгинийе дьдә**

²⁴ Щьһуки наве ви Аполо,
 буйина хвәда жь Скәндәрийе,
 һатә Әфәсе. Әва готьнбежәки

сәрхвә у ньвисаред^ф пирозда
 занәки зор бу. ²⁵Әв Р'ийа Хӧ-
 данда һинбуйи бу, агьре хирәте
 сери к'әтбь* бона Иса р'аст
 хәбәр дьда у һин дькьр, ле т'әне
 ньхӧмандьна Йуһ'әнна заньбу.
²⁶ Әви дәстпекьр к'ъништеда
 мерк'ими хәбәр да. Ле гава
 Прьскилаие у Акила хәбәр-
 дана ви бьһистън, әв бьрьнә
 щәм хвә, һе р'аст Р'ийа Хвәде
 вир'а щьровәкьрьн. ²⁷Аполо кӧ
 хвәст һәр'ә Ахайаие, бьра дьл
 данә бәр у шагьртар'а жи нә'мәк
 ньвисин кӧ ви қәбул кьн. Гава
 гьһиштә вьр, әв гәләки кери
 ван һат, йед кӧ бь к'әрәма Хвәде
 бьбунә бавәрмәнд. ²⁸Чьмки бь
 щьмә'ти хәбәрданеда йа ви ль
 сәр йа щьһуйа дьк'әт, бь ньви-
 саред пироз дьда избаткьрьне,
 кӧ Мәсиһ, Иса йә.

Р'еүитийа Павлосә сьсийа (18:23; 19:1–21:16)

Павлос Әфәседа

19 ¹Гава Аполо һе Корьн-
 т'еда бу, Павлос щийе

жорьнр'а дәрбаз бу бәржери
 Әфәсе бу у ль вьр чәнд шагьрт
 дитьн ² у жь ван пьрси: «Гава
 вә бавәр кьр, вә Р'ӧһ'е Пироз

* ^{18:21} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Әз гәрәке ә'сә әве щәжь-
 на кӧ те Оршәлимеда дәрбаз кьм. Ле әзе диса сәр вәда бем, һәгәр
 Хвәде һ'ыз бькә».

* ^{18:25} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бь алава Р'ӧһ'е Хвәде».

станд?» Вана гот: «Мэ қәт нә-
бһистийә жи кө Р'өһ'е Пироз
һәйә». ³Әви ванр'а гот: «Ле хун
бь чь һатһнә ньхөмандьне?»
Вана гот: «Бь ньхөмандьна
Йуһ'әнна». ⁴Павлос гот: «Йу-
һ'әнна бона гөнәвәгәр'андьне
ньхөманд у щьмә'тер'а гот: «Йе
кө пәй мьнр'а те бавәрийа хвә
Ви биньн», ава готи Иса»*.
⁵Гава әв йәк бһистьн, бь наве
Хөдан Иса һатһнә ньхөмандь-
не. ⁶У гава Павлос дәстед хвә
данинә сәр ван, Р'өһ'е Пироз
һатә сәр ван, бь зьмана хәбәр
дан у п'ехәмбәрти кьрһн. ⁷Әва-
на вәкә донздәһ мәрийа бун.
⁸Павлос к'әтә к'ьниште, се
мәһа мерк'ими хәбәр дьда, бо-
на П'адшатийа Хвәде ванр'а
дык'әтә хәбәрдане у әв дьданә
бавәркьрһне. ⁹Ле гава һьнәкә
сәрһ'ышк мьқабыл дәрк'әтһн у
ль бәр щьмә'те Р'ийа Хөдан бе-
һөрмәт дькьрһн, Павлос жь ван
қәтийа, шагьрт башқә кьрһн
у һәр р'ож дәрсхана Тиранода
ванр'а дык'әтә хәбәрдане. ¹⁰Әве
йәке дө сала к'ьшанд, һ'әта
кө һ'әму щьһу у йунанед^ф кө
қәза Асйайеда дьман, Хәбәра
Хөдан бһистьн.

Һәр һ'әфт көр'ед Скева

¹¹Хвәде бь дәсте Павлос
гәләк к'әрәмәтед зор дькьрһн,
¹²һ'әта кө әв дәстмал у шалькед
кө Павлос ле дык'әтһн нәхвә-
шар'а дьбьрһн, әв қәнщ дьбун
у р'өһ'ед хьраб дәрдык'әтһн.
¹³Чәнд щьһуйед гәр'ок һәбун
кө хвә дабунә щьндәрхьстьне,
ван дькьр кө сәр йед кө р'өһ'ед
хьраб нава ванда һәбун, пе
наве Хөдан Иса бәри ван дьн
у дьготһн: «Әм пе ви Исайе кө
Павлос даннасин дыкә бәри вә
дьдһн». ¹⁴Әва йәка һәр һ'әфт
көр'ед Скевайе сәрәкк'аһинә-
ки щьһуйа дькьрһн. ¹⁵Щарәке
р'өһ'е хьраб ль ван вәгәр'анд у
гот: «Әз Иса нас дькьм, бона
Павлос жи заньм, ле хун к'и
нә?» ¹⁶Һьнге әв мәрьве кө р'өһ'е
хьраб теда бу, банзда сәр ван,
қәвата ви ван һ'әмуйда чу
әв өса к'өтан, вәки әв жь ве
мале тә'зи у бьриндар р'әвин.
¹⁷Бона ве йәке һ'әму щьһу у
йунанед кө Әфәседа дьман пе
һ'әсийан. Тьрс к'әтә сәр ван
һ'әмуя у наве Хөдан Иса бь-
льнд дьбу. ¹⁸Гәләк бавәрмәнд
жи дьһатһн гөнед хвә дьданә

* 19:4 Луқа 3:1-18.

р'уйе хвэ у кьред хвэ дьготын. ¹⁹ Йед сербазийева жи кӧ мьжул дьбун, гэлэка к'ьтебед хвэ т'оп дькьрьнэ щики у ль бэр һ'эмуйа дышэшьтандьн. Қимэте ван һ'эсаб кьрьн, пенши һ'эзар зив^ф дэрк'эт. ²⁰ Бь ви авайи Хэбэра Хӧдан бь зорайи һе пешда дьчу у қэват дьбу.

Шэр'-дэ'wa Эфэседа

²¹ Гава эв тышт бун, Павлос қьрар кьр* кӧ Мэкэдонийае у Ахайайева дэрбаз бэ һэр'э Оршэлиме у гот: «Пэй чуйина ьрар'а гэрэке эз һэр'ьм Р'оме жи бьбиньм». ²² Эви дӧ к'омэкдаред хвэ Тимот'ейо у Ерасто шандьнэ Мэкэдонийае у эв һьнэки жи ль қэза Асйае ма.

²³ Ван чахада бона Р'ийа Хӧдан гэлэки шэр'-дэ'w пешда һат. ²⁴ Йэки зивкэр һэбу наве ви Димитрийо. Эви п'арьстгәһед хвэдейа наве we Артәмис^ф шур'е йа э'дәтида бь зив бьч'ук чедькьрьн у гэләк к'ар һостар'а дани. ²⁵ Эви гази ван һ'эму һоста, ӧса жи йед мина хвэийе ви п'ешәйи^ф кьрьн у гот: «Гәли һэвала! Һун заньн кӧ к'ара мә ви шьхӧлида йә.

²⁶ Һун жи дьбьһен у дьбиньн кӧ эви Павлоси нэ кӧ т'эне Эфэседа, ле бауәрийа wә һәбә т'эмаийа қэза Асйаеда жи сәре гәләк щьмә'та т'ьжи кьрийә жь р'е дәрхьстийә у дьбежә: «Эw хвэдейед кӧ бь дәста чекьри нә, эw нә хвәде нә». ²⁷ Зийана we нә т'эне эw ә кӧ п'еше мә те бөһөрмәткьрьне, ле п'арьстгәһа Артәмис хвэдейа мэзын we бэр тыштәки нәйе һ'эсабе у we қәдьре мэзынайиа we бьк'эвә, йа кӧ һ'эму қэза Асйа у дьнйа дьһ'эбинә».

²⁸ Гава эв йәк бьһистьн, бь к'ин-бох т'ьжи бун, дькьрьнә қир'ин у дьготын: «Артәмиса эфәсийа мэзын ә!» ²⁹ Т'эмаийа бажер қьлқьли, р'аһьштә Гайос у Әристархойе мэкәдони, кӧ һөвал-р'ейед Павлос бун, һөвр'а р'эвинә дитьндарә^ф. ³⁰ Павлос жи хвәст кӧ бьк'эвә нава we ә'лаләте, ле шагьрта нәһьшт.

³¹ Жь һьнәк сәрверед қэза Асйае жи кӧ достед ви бун, мәри шандьнә щәм ви у һиви же кьрьн, кӧ нәчә дитьндарә.

³² Һәма ви wәхтида һьнәка шур'әки, һьнәка жи шур'әки дьн дькьрьнә қир'ин, чьмки

* ^{19:21} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Павлос бь р'ебәрийа Р'ӧһ' қьрар кьр».

к'омбуна ван т'эвиһэвбуйи бу, гэлэка жи нъзаньбу эв бона чь жи шьвийанэ. ³³Һнэка жь э'лалэте Скэндэр пешда бьрн, чьмки шьһуйа эв пешда дэ'ф дан. Скэндэр дэсте хвэ бьльнд кьр, хвэст шаба хвэ бьдэ. ³⁴Ле гава пе һ'эсийан кӧ эв шьһуйя, һ'эмуйа бь дэнгэки вэ-кэ дӧ сьһ'эта кьрнэ қир'ин: «Артэмиса эфэсийа мэзын э!»

³⁵Паше к'атьбе^{ф*} бажер э'лалэт сәдр'анд у гот: «Гэли эфэсийа! К'и нъзанэ кӧ бажаре Эфэсе хвэйитийе^{**} п'арьстгәһа Артэмиса мэзын дькэ, йа кӧ кэвьре вейи пироз жь э'змен һатийэ хваре? ³⁶Чава ве йәкеда кӧ тыштәки хельф т'ӧнэ, ләма жи гәрәке һун хвэ р'һ'эт хвэй кьн у тыштәки бь бәрзәқийе нәкьн. ³⁷Вэ эв мәрвьана ани-нэ вьра, эвана нэ т'аланкьред п'арьстгәһе нэ у нэ жи хвәде-йа мө бөһөрмөт кьрнэ. ³⁸Ава һәгәр шькийате^ф Димитрийо у һостайед т'эви ви сәр йәки һәйя, бьра һәр'һнэ диванхане, һ'акьм һәнэ. Ль вьр эв

дькарьн шькийате хвэ һәвдӧ бькьн. ³⁹Ле һәгәр хвэстьна вэ бона тыштәки дьн э, бьра шьватәкэ э'дәтида бе леньһе-р'андьне. ⁴⁰Чьмки зийана мө жи ве йәкеда һәйя у бона шәр'е иройин әме бенә нәһәқкьрне^ф у мө'ник т'ӧнэ, кӧ әм пе бькарьбьн бона ве к'омбуне шаба хвэ бьдьн». ⁴¹Гава эв йәк гот, шьват бәла кьр.

Павлос дьчә бәрбь
Мәкәдонийае у Йунаньстане^ф

20 ¹Гава қалмә-қалм сә-қьр'и, Павлос гази ша-гьрта кьр, дьл да ван у хатьре хвэ жь ван хвэст, р'абу чу Мәкәдонийае. ²Ль ван али-йа гәр'ийа, бь гәләк готьна дьл данә ван. Паше чу Йу-наньстане^ф, ³вәкә се мөһа ль вьр дәрбаз кьр. Гава к'аре хвэ дькьр кӧ бьчуйа Сурйае, шьһуйа бона ви шевьрәкә мь-хәнәтийе кьр, эв жи фькьри Мәкәдонийаева вәгәр'ә. ⁴Т'эви ви жь Бәройае Сопатройе кӧр'е Пиро, жь Т'есалонике

* ^{19:35} К'атьбе бажер жь нава к'ома гьрәгьред бажерда йәки э'йан бу. Хәбатәкә ви жи эв бу, вәки қьраред шьвина бажарвана бьньвисә у э'лам бькә.

** ^{19:35} Бь готьнәкә дьн: «Мьщевьр у бажаре ве п'уте нә».

Эристархо у Секундо, Гайосе жь Дербе у Тимот'ейо, жь қэза Асйайе Тьхико у Трофимо чун. ⁵Эвана пешийа мэ чунэ Тройайе, ль вьр хивийа мэ бун. ⁶Эм жи пэй р'ожед Шэжьна Нане Шкэвар'а бь гэмийе жь Филипйайе чун, пенщ р'ожада гьһишт'ьнэ Тройайе, щэм ван. Эм вьр һ'эфт р'ожа ман.

Сахбуна Әйтүхо Тройайеда

⁷Р'ожа һ'эфтийейә пешьн әм бона нанкәркьрьне шьвийайи бун, Павлос кә we р'ожа дьн бьчуйа, ванар'а хәбәр дьда у һ'эта ниве шәве хәбәр дана хвә дьреж кьр. ⁸Әв ода әм теда шьвийайи бун, гәләк ч'ьра теда һәбун. ⁹Хортәк жи наве ви Әйтүхо, сәр п'әншәре р'уньшти дьһеньжи у к'әтә хәва к'ур. У гава Павлос хәбәр дана хвә дьреж дькьр, әв хәва к'урда жь қате сьсийа жорда к'әт у мьрити әв һьлдан. ¹⁰Павлос пәйайи жере бу, хвә авитә сәр ви, да һ'әмеца хвә у гот: «Хвә онда нәкьн, чьмки р'өһ'е ви вида йә». ¹¹Паше һьлк'ьшийа һат, нан кәркьр хвар у һ'эта сьбәһе дьреж хәбәр да у р'абу чу.

¹²Хорт жи сах-сьламәт анинә мал, бөһ'әсаб дьл һатә бәр ван.

Жь Тройайе бәрбь Миләтосе

¹³Эм чун к'әт'ьнә гәмийе р'ек'әт'ьн у бәрбь Асосе чун, кә жь we дәре мә гәрәке Павлос һьлда, чьмки әви мәр'а готьбу: «Әзе пәйа бем». ¹⁴Гава ль Асосе р'әсти мә һат, мә әв һьлда чунә Мьтулане. ¹⁵Жь вьр жи әм чун, р'ожа дьне гьһишт'ьнә пешбәри Хийайе, р'ожтьра дьн гьһишт'ьнә Самосе*, сьбәһтьра дьн жи гьһишт'ьнә Миләтосе. ¹⁶Павлос нета хвә данибу бь гәмийе бәр Әфәсер'а дәрбаз буйа, кә нәбә wәхте хвә қэза Асйайеда онда кә, чьмки дьләзанд кә һәгәр жер'а ль һәв бе, Р'ожа Пенцийә һ'әсаб әв ль Оршәлиме бә.

Павлос хатьре хвә жь бәрпьрсийаред щьвина Әфәсе дьхвазә

¹⁷Жь Миләтосе мәри шандә Әфәсе у гази бәрпьрсийаред щьвине^ф кьрьн. ¹⁸Гава әв һат'ьнә щәм ви, ванр'а гот: «Һун хвәха заньн we р'ожа пешьнда гава мьн ньге хвә авитә қэза

* 20:15 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Шәв манә Тригилйайе».

Асйайе, һ'эта ньһа вәр'а ча-
 wa бумә. ¹⁹ Мьн Хөданр'а т'ам
 шкәсти бь гәләк һесьра, нава
 ван шер'ьбандьнада қөлх кь-
 рийә, к'ижан кә жь шешьред
 шьһуйа дьһатьнә сәре мьн,
²⁰ Һун заньн кә мьн т'ө шар
 хвә жь тыштед керһатийә бона
 вә нәдайә паш, ле һ'әму вәр'а
 готьнә у ашкәрә мал бь мал Һун
 һин кьрьнә. ²¹ Мьн бь мәрифәти
 һьн һиви жь шьһуйа, һьн жи
 жь нәщьһуйа кьр, кә вәгәр'ьнә^ф
 бәрбь Хвәде у бауәрийа хвә
 Хөдане мә Иса биньн. ²² У ва
 эз бьн дәсте Р'өһ'е Пирозда дь-
 чьмә Оршәлиме, вьр we чь бе
 сәре мьн, эз ньзаньм. ²³ Т'әне
 Р'өһ'е Пироз һ'әму бажарида
 т'әмийе дьдә мьн у дьбежә кә:
 <Қөйд у тәнгаси^ф пешийа тә
 нә>. ²⁴ Ле эз ә'мьре хвә лайиқи
 т'ө тышти накьм, т'әне дькьм*
 бьгьһижьмә мәрәме хвә у we
 қөльха кә мьн жь Хөдан Иса
 стандийә биньмә сери, ава го-
 ти Мьзгинийа к'әрәма Хвәде
 бь мәрифәти даннасин кьм.

²⁵ Ньһа эз заньм иди Һун
 һ'әмуьед кә эз нав вәда гә-
 р'ийамә у П'адшатийа Хвәде

даннасин кьрийә р'уйе мьн на-
 биньн. ²⁶ Бона ве йәке эз р'ожа
 иройин ль бәр вә шә'дәтийе
 дьдьм, кә шабдаре хуна вә т'ө
 кәси ниньм, ²⁷ чьмки мьн хвә
 нәда паш, т'әмамийа қьрара
 Хвәде вәр'а гот. ²⁸ Ньһа мьқати
 хвә у т'әмамийа ви кәре пез
 бьн, кә Р'өһ'е Пироз Һун сәр
 бәрпьрсийар* к'ьфш кьрьнә.
 Шьвантийе шьвина Хвәде
 бькьн, йа кә Ви бь хуна Хвә
 қазьнщ кьр. ²⁹ Эз заньм пәй
 чуйина мьнр'а гөред дәвхун
 we бьк'әвьнә нава вә у һ'әйфа
 ван we кери нәйе. ³⁰ Жь нава
 вәда жи мәрьве дәрән у тыштед
 хельф we хәбәр дьн, кә шагьр-
 та пәй хвә бьбьн. ³¹ Бона ве
 йәке һ'ышйар бьминьн у бир
 нәкьн, кә мьн Һун һәр кәс, се
 сала шәв у р'ож бе р'ьһ'әти бь
 һесьра ширәт кьрьнә.

³² Ньһа эз вә дьсперьмә^ф
 Хвәде у Хәбәра к'әрәма Ви,
 кә дькарә вә р'өһ'анийеда ава
 кә у п'ара вә т'әви т'әмамийа
 шьмә'та Хвә кә. ³³ Мьн һавь-
 жийа хвә зер', зив у к'ьнще
 т'ө кәси нәанийә. ³⁴ Һун хвәха
 заньн эз у йед т'әви мьн әм

* 20:24 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «бь әшқ у ша».

* 20:28 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Сәрвер».

h'əwше чь жи бунə, əв дəстед мьн хəбьтинə. ³⁵ Мьн пе h'əму шьхөлед хвə нишани wə кьрийə, кə чава гəрəке бьхəбьтьн к'омəке бьдьнə к'əтийа у хəбəра Хəдан Иса бир биньн кə гот: «Хвəзи ль дайийа, нə кə ль стандийа».

³⁶ Гава əв йəк гот, т'əви h'əмуя чок да дəа кьр. ³⁷ H'əму жи гəлəки гьрийан, хвə авитьнə стуйе Павлос у р'амусан. ³⁸ Дьлед ван he зедə бона we хəбəра wi дьшəwьти кə гот: «Һун иди р'уйе мьн набиньн». Паше əв h'əта гəмийе вэр'екьрьн.

Павлос дьчə Оршəлимe

21 ¹ Гава əм жь ван qəти-йан, бь гəмийе р'ек'əтьн, р'аст чун гьништьнə Косе, р'ожа дьне Р'одосе у жь wьр Патарайе. ² Мə гəмик дит кə дьчу Финикйайе, əм к'əтьнə we р'ек'əтьн. ³ Гава Qəбрьсе хəйа кьр, мə əв мьле ч'əпева һьшт. Əм бəрбь qəза Сурйайе чун гьништьнə бажаре Суре, чьмки баре гəмийе wьр гəрəке бьһата валакьрьне. ⁴ Мə шагьрт дитьн, əм h'əфт р'ожа

ль wьр ман. Wана бь P'əh'ə Пироз дьготə Павлос кə нəчə Оршəлимe. ⁵ Ле гава мə əв р'ож дəрбаз кьрьн, əм р'абун чун у h'əмуя жьна у зар'ава h'əта бажер дəр əм вэр'екьрьн у дəве бə'ре мə чок да дəа кьр. ⁶ Паше мə хатьре хвə жь һəв хвəст к'əтьнə гəмийе, əwana жи вəгəр'ийанə малед хвə.

⁷ Мə р'ewити бь гəмийе жь Суре думайи кьр, əм гьништьнə Пьтолемайе, мə wьр хушк-бьра сьлав кьрьн, əм р'ожəке манə щəм ван. ⁸ Р'ожа дьн əм жь wьр р'ек'əтьн чунə Qəйсəрийе мала Филипойе мьзгиндар^ф, əв йəк жь ван һəр h'əфт к'омəкдаред к'ьфшкьри бу*. Əм ль щəм wi ман. ⁹ Чар qизед вийə бьк'ьр^ф һəбун, кə п'ехəмбəрти дькьрьн. ¹⁰ Гава əм гəлəк р'ожа ль wьр ман, жь Щьһустане п'ехəмбəрəки наве wi һагабо бəржер бу*. ¹¹ Гава һатə щəм мə, қайиша пышта Павлос һьлда, дəст у п'ийед хвə гьреда у гот: «P'əh'ə Пироз аһа дьбьжə: «Əв мəрьве хвəйе ве қайише щьһуйе Оршəли-меда аһа wi гьредьн у бьдьнə

* 21:8 К'аред Шандийа 6:1-6; 8:5.

* 21:10 К'аред Шандийа 11:28.

дэсте нэщъһуйа». ¹² Гава эв йэк мэ бьһист, т'эви йед ыр мэ лава кыр, кө эв һьлнэк'ышэ нэчэ Оршэлиме. ¹³ Ле Павлос шаб да у гот: «Һун чь дькын? Чьма һун дьгьрин у дьле мьн дьшкеньн? Эз Оршэлимеда бона наве Хөдан Иса нэ кө т'эне бона гьредане, ле бона көштъне жи һазьр ьм». ¹⁴ Гава мэ нькарьбу эв банийа сэр йа хвэ, мэ дэнге хвэ бьр'и у гот: «Бьра э'мьре Хөдан бэ».

¹⁵ Чэнд р'ожа шунда мэ к'аре хвэ кыр, эм һьлк'ышийан чунэ Оршэлиме. ¹⁶ Т'эви мэ чэнд шагьртед Qэйсэрийе жи һатън, эм бьрьнэ мала шагьртэки зува, кө наве ви Мьнасо бу, жь Qөбрьсе, вэки эм ль ыр бьминьн,

**Павлос сэрики Ақуб
у бэрпърсийара дьхэ**

¹⁷ Гава эм гьһиштънэ Оршэлиме, бавэрмэнда эм эшқ у ша қэбул кьрын. ¹⁸ Р'ожа дьне Павлос т'эви мэ чу шэм Ақуб, һ'эму бэрпърсийар жи һазьр бун. ¹⁹ Павлос сылав да ван, йэк-йэк чь кө Хвэде бь қөльхе

ви нава нэщъһуйада кьрьбу, ванар'а гьли кьр. ²⁰ Вана кө эв йэк бьһист, шькьри данэ Хвэде у өса жи Павлоср'а готън: «Дина хвэ бьде, чьқас һ'эзара щъһуйед бавэрмэнд һэнэ у һ'эму жи хирэтк'ешед Qануне нэ. ²¹ Ава вана бона тэ бьһистийэ кө тө һ'эму щъһуйед нава нэщъһуйада һин дьки, кө дэст жь Qануна Муса бьк'ышиньн у дьбежи кө эв көр'ед хвэ сьнэт нэкын у пэй э'дэт жи нэчън. ²² Ньһа эм чь бькын? We э'сэ бьбьһен кө тө һатийи. ²³ Дэ р'абэ эм чь тэр'а дьбежън бькэ. Вьр шэм мэ чар мэръв һэнэ кө ад-қьрар* кьрьнэ. ²⁴ Ван хвэр'а һьлдэ, т'эви ван ль гора э'дэт пақьж бэ у хэрше ван һьлдэ сэр хвэ, кө п'ор'е сэре хвэ көр' кьн. Ынге һэр кэсе заньбэ эв тыштед кө бона тэ бьһистънэ дэрэв ьн у тө хвэха жи пэй Qануна Муса дьчи. ²⁵ Ле бона ван нэщъһуйед кө һатънэ сэр бавэрийе, мэ ванр'а қьрара хвэ ньвисийэ шандийэ, вэки эв һ'эвза хвэ жь ван қөрбанед п'утп'арьстийе, хуне, гоште мьрар^ф у

* 21:23 We ад-қьрарер'а «нэзир^ф» дьбежън. Дэрһэқа қэйдэ-қанунед нэ-зирда Жьмар 6:13-21-да бьхуньн.

бенамусийе бькьн»*. ²⁶ Ынге Павлос эв мари р'ожа дьне хьлдан, т'эви ван пацъж бу, к'этэ п'арьстгәһе у хьлазийа р'ожед пацъжбуне да э'ламкьрьне, кә we к'энге бона ван һәр кәси һ'әди* бе дайине.

**Павлос п'арьстгәһеда
те гьртъне**

²⁷ Гава һәр һ'әфт р'ож сәр һөвда һатън, жь шьһуйед қәза Асийае Павлос п'арьстгәһеда дитън, т'эмамия а'лаләте т'эвр'акьрьн, дәст авитъне ²⁸ у кьрьнә қир'ин готън: «Һәвар, исраелино! Алик'арийе бькьн! Эва эв мәрвь э, йе кә ль һәр дәра һ'эмуйа мьқабьли шьмә'та мә, Қануна Муса у ви щийи һин дькә, һе сәрда жи йунан кьрьнә п'арьстгәһе, эв щийе пироз һ'әр'ьманд». ²⁹ Эв йәка готън, чьмки пешийе бажерда Трофимойе жь Әфәсе т'эви ви дитъбун у ван т'ьре Павлос эв кьрийә п'арьстгәһе.

³⁰ Т'эмамия бажер һ'әжийа, ә'лаләт бь ләз к'ом бу, Павлос гьртън жь п'арьстгәһе к'аши

дәрва кьрьн у дәред we пер'а-пер'а һатънә гьртъне. ³¹ Гава ван дькьр кә wi бькөжън, шаб гьһиштә сәрһ'эзаре^ф р'әфа әскәра, wәки т'эмамия Оршәлиме т'эвиһөв буйә. ³² Әви пер'а-пер'а әскәр у сәрсәд һьлдан, бь ләз чу сәр ван. Гава вана сәрһ'эзар әскәрава дитън, дәст жь Павлос к'өтане к'ьшандън.

³³ Wi чахи сәрһ'эзар һатә не-зик, эв гьрт, ә'мьр кьр кә бь дө зьншира wi гьредън. Ынге пьрси: «Эв к'и йә у чь кьрийә?» ³⁴ Нава ә'лаләтеда бона wi һәр йәки шур'әки дькьрә қар'ә-қар'. Әви гава жь дәст қалмә-қалма шьмә'те нькарьбу ә'сәйи бьзаньбуйа, ә'мьр кьр wi бьбьнә әскәрхане. ³⁵ Гава Павлос гьһиштә п'епелинга, әскәра эв бьльндкьри бьрьн, чьмки ә'лаләте зор дьда wi, ³⁶ ль пәй wi дьчун, дькьрьнә қир'ин удьготън: «Wi бькөжън!»

**Павлос шаба хwә
ль бәр ә'лаләте дьдә**

³⁷ Иди Павлос we бьбьра-на һьндөр'е әскәрхане, әви

* 21:25 К'аред Шандийа 15:29.

* 21:26 Бона шьһуйед кә хwә пацъж дькьрьн, чава һ'әлал буйи, ванр'а қөрбан дьһатә дайине.

сэрh'эзарр'а гот: «Изьна мьн хэйэ т'эви тэ хэбэр дьм?» Эви гот: «Тө йунани жи зани? ³⁸Кө өса йэ тө нэ эви мьсьри йи, йе кө чэндэк пешда кьрэ шэр'-дэ'w, чар h'эзар qачахед меркөж дэрхьстьнэ бэр'ийе». ³⁹Павлос гот: «Эз мэрвьэки щь-ху мэ, жь Тарсуса Киликйае, нэ бажарванэки бе нав-нишан ьм. Эз ниви жь тэ дькьм, изьне бьдэ кө эз ве щьмэ'тер'а хэбэр дьм». ⁴⁰Гава эви изьн да, Павлос сэр п'епэлинга сэкьни, дэсте хwэ бьльнд кьр, щьмэ'-те кө дэнге хwэ бьр'и, эви бь зьмане ибрани хэбэр да у гот:

22 ¹«Гэли бав у бьра! Ньha гөндарийа мьн бькьн, кө эз шаба хwэ бьдьм». ²Гава бьхистьн кө эw ванар'а бь зьмане ибрани к'этэ хэбэрдане, кэр' бун he дэнге хwэ бьр'ин. У wi гот: ³«Эз мэрвьэки щьху мэ, бажаре Тарсуса Киликйа-йеда жь дийа хwэ бумэ, ле ви бажарида бьн дэсте Гамалйел-да чава шагьрт мэзьн бумэ у h'эму Qануна кал-бава жи бь фэсал-р'аст hin бумэ, һьндава

Хwэдеда жи хwэйихирэт бум, чава кө һун h'эму иро*. ⁴Мьн h'эта көштьне жи йед кө пэй ве Р'е дьчун, дьзерандьн у qьсьме жьн у мера гьредьдан давить-нэ кэле*, ⁵чава сэрэкк'аһин у т'эмамайа щьвина р'успийа жи шэ'де мьн ьн. Мьн сэр бьрайед щьхутийедайэ Шаме нэ'мэ жь wan һьлдабун дьчум wэки йед wьр жи гьредаи биньмэ Оршэлиме кө бьдьнэ шэзайе.

⁶Гава эз he р'е дьчум, незик-ки Шаме бум, р'о нава р'оже ньшкева жь э'змен дора мьн р'онайикэ қайим шэwq да. ⁷Эз к'этьмэ э'рде у мьн дэнгэк бьхист кө мьнр'а гот: «Шавул! Шавул! Тө чьма Мьн дьзери-ни?» ⁸Мьн ле вэгэр'анд: «Тө к'и йи, Хөдан?» Эви мьнр'а гот: «Эз Исайе Ньсрэте мэ, Йе кө тө дьзерины». ⁹Эwед т'эви мьн жи р'онайи дитьн, ле дэнге кө мьнр'а хэбэр дьда нэдьбьхистьн. ¹⁰Һьнге мьн гот: «Эз чь бькьм, Хөдан?» Хөдан мьнр'а гот: «Р'абэ һэр'э Шаме у ль wьр һэр тыште кө бона тэ к'ьфшкьри йэ бьки, we тэр'а бе готьне». ¹¹Мьн кө жь дэст

* ^{22:3} К'аред Шандийа 5:34-39.

* ^{22:4} К'аред Шандийа 8:3; 26:9-11.

шəwqɑ we р'онайе нəдьдит, һынге йед т'эви мьн дəсте мьн гьртън, əз бьрьмə Шаме.

¹² Йэки наве ви һананийа, анəгори Қануне хwəдехоф, нав щьһуйед Шамеда жи əw хwəйийе шə'дэтийа қəнщ бу, ¹³ əвa һат щəм мьн сəкьни у гот: «Шавул бьра, бьбинə!» Мьн дəстхwəда дит у ль ви ньһер'и. ¹⁴ Əви мьнр'а гот: «Хwəдейе кал-бавед мə тə к'ьфш кьри кə ə'мьре Ви бьзаньби у Йе Р'аст бьбини, хəбəра дəве Ви бьбьһейи, ¹⁵ чьмки те бəр һ'ə-му мəрьва бона ван тыштед тə дитън у бьһистън бьби шə'де Ви. ¹⁶ Иди чьма дэрэнги дехи? Р'абə wəрə ньхəмандьне, гази наве Ви кə жь гəнед хwə wəрə шуштъне».

¹⁷ Гава əз вəгэр'ийамə Оршəлимe у п'арьстгəһеда дəа дькьр, мина сьһ'эте сəр мьнр'а дəрбаз бу, ¹⁸ мьн Əw дит у Ви мьнр'а гот: «Бькə бьлəзинə жь Оршəлимe дəре, чьмки əw шə'дэтийа кə те бона Мьн бьди əве қəбул нəкьн». ¹⁹ Мьн гот: «Хəдан, əw қəнщ занън кə əз бум, əви һ'əму к'ьништада йед бawəрийа хwə Тə данин,

давитьнə кəле у əw дьк'əтан. ²⁰ Гава хуна Стəйфане шə'де Тə дьр'ьжийа, əз хwəха жи wьр һазьр у р'ази бум, мьн нобə-дари к'ьнщед йед əw кəштън дькьр»*. ²¹ Һынге Əви мьнр'а гот: «Һəр'ə, Əзе тə бьшиньмə дур шəм нəщьһуйа»».

Павлос бажарвантийа хwəда р'омайи йə

²² Һ'əта ван хəбəра ə'лалəте гəһдарийа ви кьр, паше бь дəнге бьльнд готън: «Р'убари дьне ви нəһелə! Йед мина ви гəрəке нəжин!» ²³ Wана дькьрьнə қир'ин, к'ьнще хwə дьқəлаштън давитьн у хwəли дьр'əшандьнə һəwа. ²⁴ Сəрһ'ə-зар ə'мьр кьр, кə ви бьбьнə əскəрхане у гот: «Бьдън бəр қамчийа же бьпьрсън, бьзань-бьн к'а сущe ви чь йə, wəки əса сəр ви дькьнə қар'ə-қар'». ²⁵ Гава бь қайищед ч'əрм гьредан, Павлос сəрсəде сəкьнир'а гот: «Гəло əвa шайиз ə кə һун ль бажарванəки Р'омайе хьн, йе кə һe диwана ви нəбуйə?» ²⁶ Сəрсəд гава əв йəк бьһист, чу щəм сəрһ'əзар у гот: «Тə чь дьки? Əвa мəрьва бажарванe^ф

* 22:20 К'аред Шандийа 7:58.

Р'омайе йә». ²⁷ Сәрһ'эзар не-
зики Павлос бу у бир'а гот:
«Мьнр'а бежә, тө бажарване
Р'омайе йи?» Әви гот: «Бә-
ле». ²⁸ Сәрһ'эзар ле вәгәр'анд
у гот: «Мьн бь гәләк п'эра әв
бажарванти стандийә». Павлос
гот: «Ле әз йәкр'ожийа хвәда
бажарване вьр ьм». ²⁹ У дәст-
хвәда әвед кә we лехьстана у
гыли же бьк'ышандана жь ви
дур к'этьн. Сәрһ'эзар хвәха
жи тьрсийа, гава бьхист кә
бажарване Р'омайе йә, чьмки
әви әв дабу гьредане.

Павлос ль бәр щьвина гьрәгьра

³⁰ Сьбәтьра дьн сәрһ'эзар
хвәст р'аст бьзаньбә к'а щьну
чьма шькийате Павлос дькьн.
Әв бәр'да у ә'мьр кьр, кә сәрә-
кед к'аһина щьвина гьрәгьрава
бе. Ынге Павлос ани ль бәр
ван да сәкьнандьне.

23 ¹ Павлос дина хвә да
щьвина гьрәгьра у гот:
«Гәли бьра! Мьн бь исафа р'ь-
һ'әт ль бәр Хвәде ә'мьре хвә

һ'әта иро дәрбаз кьрийә». ² Ы-
нанийае сәрәкк'аһин ә'мьри
бәрдәстийед незики Павлос
кьрьн кә девда бьдьне. ³ Ынге
Павлос бир'а гот: «Хвәдейе
жи ль тә хә, диware сивахкь-
ри! Тө р'уньшти йи анәгори
Qануне диwana мьн дьки у жь
Qануне дәр ә'мьр дьки кә әв
мьн хьн»*. ⁴ Йед щәм Павлос
сәкьни готьн: «Тө сәрәкк'а-
һине Хвәде беһөрмәт дьки?»
⁵ Павлос гот: «Бьрано, мьн
ньзаньбу кә әв сәрәкк'аһин
ә. Чава ньвисар ә: <һьндава
сәрwере мьләте хвәда хьраб
хәбәр нәдә»*».

⁶ Ынге Павлос пе һ'әсийа
кә алики садуқи нә, алики жи
ферьси, we щьвинеда кьрә гази
у гот: «Гәли бьра! Әз ферьси
мә, кәр'е ферьсийа! Бона гө-
мана р'абуна мьрийа диwana
мьн дькьн». ⁷ Гава әв йәк гот,
ферьси у садуқи һәвр'а к'этьнә
һ'әщәте у дөтирәти к'әтә нава
к'оме, ⁸ (чьмки садуқи дьбежьн
нә р'абуна мьрийа һәйә, нә
мьльак'әт, нә жи р'өһ', ле фе-
рьси һәрсека жи қәбул дькьн)*.

* ^{23:3} Мәтта 23:27-28.

* ^{23:5} Дәрк'әтьн 22:28.

* ^{23:8} Мәтта 22:23; Марқос 12:18; Луқа 20:27.

⁹ Ынге қалмә-қалма мәзын һе пешда һат, жь қанунзанад алийе ферьсийа һнәк р'абунә п'ийа у дәнғ һьлдан мерк'ими готын: «Әм ви мәрвьида т'ө хьраби-йе набиньн. Бәлки р'өһ'әки йан мьлйак'әтәки вир'а хәбәр дайә?» ¹⁰ Гава шәр'-дә'w зедә бу, сәрһ'әзар тьрсийа кө әв Павлос қәт-қәти кьн, ә'мьри әскәра кьр кө һәр'ьнә жере әви жь нав ван бьгьрын бьбьнә әскәрхане.

¹¹ Шәвтәра дьн Хөдан ль бәр ви сәкьни у готе: «Сәрхвә бә, тә чава шә'дәтийа Мьн Оршәлимеда да, өса жи гәрәке Р'омеда шә'дәтийе бьди».

Шьһу т'әләке бона көштьна Павлос һазьр дькьн

¹² Сьбәһ кө зәлал бу, һнәк шьһу бунә йәк у сонд хварьн, кө һ'әта Павлос нәкөжьн, нә бьхьн, нә жи вәхьн. ¹³ Әвед кө әв сонд хварьн жь чьли зедәтәр бун. ¹⁴ Әвана чунә щәм сәрәкед к'аһин у р'успийа готын: «Мә сонд хварийә, һ'әта кө әм Павлос нәкөжьн, тьштәки тә'м нәкьн. ¹⁵ Аwa һун т'әви щьвина гьрәгьра бежьнә сәрһ'әзар кө әви сьбе бинә щәм вә, йанчийә^ф һун дьхвазьн

дәрһәқа вида һәр тьшти һе р'аст пе бьһ'әсьн, әме жи һе бәри һатьна ви һазьр бьн кө ви бькөжьн».

¹⁶ Ле харзийе Павлос бона ве т'әләке бьһист, һат к'әтә әскәрхане Павлоср'а гот. ¹⁷ Павлос жи гази сәрсәдәки кьр у готе: «Әви хорти бьбә щәм сәрһ'әзар, дьхвазә тьштәки вир'а бежә».

¹⁸ Әви жи хорт бьрә щәм сәрһ'әзар у готе: «Павлосе гьрти гази мьн кьр, һиви кьр кө ви хорти биньмә щәм тә, тьштәки вийи готьне тәр'а һәйә».

¹⁹ Сәрһ'әзар дәсте ви гьрт, бьрә алики у пьрси: «Тө чь дьхвази ә'лами мьн ки?» ²⁰ Әви гот: «Шьһуйа қьрар кьрийә кө һиви жь тә бькьн, вәки сьбе Павлос бьби щьвина гьрәгьра, йанчийә дьхвазьн дәрһәқа вида һәр тьшти һе р'аст бьзаньбьн.

²¹ Ле ван бауәр нәкә, чьмки жь ван чьл мәрийа зедәтәр хвә вәшартьнә, һивийа ви нә. Вана сонд хварийә, кө нә бьхьн, нә жи вәхьн һ'әта ви нәкөжьн. Вана ньһа к'аре хвә кьрийә, һивийа қьрара тә нә». ²² Ви чахи сәрһ'әзар хорт вәр'екьр у т'әми да ви: «Кәсир'а нәбежә, кө тә әв йәк мьнр'а готийә».

**Павлос дышиньнэ Qэйсэрийе
щэм Фэликсе wэли**

²³ Сэрh'эзар гази дө сэрсэда кър у гот: «Дөсьд эскэри һазър кьн, һ'эфте сийари, дөсьд жи р'ьмдар, wэки шөв сьһ'эта нөһа һ'эта Qэйсэрийе һэр'ьн. ²⁴ Оса жи чэнд һэспа һазър кьн, wэки Павлос ле сийар кьн, кӧ бе қэдә бе бәла бьбьнә щәм Фэликсе wэли». ²⁵ Нә'мәк жи бь ве фькьре ньвиси:

²⁶ «Жь Клаудйо Лусйо,

Сьлав Фэликсе wэлийе хwэ-ийқэдьрр'а!

²⁷ Эва мәрьва жь щьһуйа һатьбу гьртъне, we бь дэсте ван бьһата кӧштъне, эз пе һ'эсийам кӧ р'омайи йә, бь эскэрава гьһиштъме у мьн әw хьлаз кър. ²⁸ Мьн хwэст кӧ бьзаньбьм к'а бона чь шькийате ви дькьн, мьн әw бьрә бәр щьвина гьрәгьред ван ²⁹ у к'ьфш кър, кӧ шькийате ван сәр пьрсед қануна ван ә, ле бона кӧштъне йан гьртъне хьрабийа ви т'ӧнәйә. ³⁰ Гава шаб гьһиштә мьн, кӧ щьһуйа бона ви мәрви т'әлэкәк һазър кьрийә, мьн дәстхwәда әw шандә щәм тә у

ә'мьри ль шькийаткьра кър, кӧ чи вани мьқабыли ви һәбә, ль бәр тә бежьн*».

³¹ Эскэра жи анәгори ви ә'мьре кӧ стандьн, Павлос шөв һьлдан бьрьнә Әнтипәтрисе. ³² Р'ожа дьне йед сийари Павлоср'а данин кӧ т'әви ви һэр'ьн, ле йед пәйа хwәха вәгәр'ийанә эскәрхане. ³³ Әwед сийари гьһиштънә Qэйсэрийе, нә'мә данә wэли, Павлос жи данә дэсте ви. ³⁴ Әwi әw нә'мә хwәнд, пьрси жь к'ижан қэзайе йә, кӧ пе һ'эсийа жь Киликйайе йә, ³⁵ гот: «Әзе һьнге гӧһдарийа тә бькьм, к'әнге шькийаткьред тә бен». У ә'мьр кър, кӧ әw қәсьра һеродәсда бе хwәйкьрьне.

**Щьһу шькийате Павлос
дькьн**

24 ¹ Пенщ р'ожа шунда һананийае сәрәкк'аһин т'әви һьнәкә жь р'успийа у Тәртулоје занәбеж^ф бәржер бу һатә Qэйсэрийе. Вана бона Павлос гьли-газьне хwә wэлир'а кьрьн. ²⁻³ Гава гази Павлос кьрьн, Тәртуло дәст бь шькийата кър у гот: «Әм т'ьме у һәр

* ^{23:30} Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Сахийа тә дьхwазьм».

дэра ван кърнед тэ дьшекь-риньн, Фэликсе хвэйицэдър, кӧ сайа сӧре тэ эви мьлэте мӧ гэлэк э'дълайи дитийэ у гэлэки пешда чуйэ. ⁴ Ле вэки гэлэки сӧре тэ нэшиньм, һиви дькьм жь к'эрэма хвэ кьн гӧһдари́йа мӧ бькӧ. ⁵ Мӧ эв мӧрва дит, чава мина бӧлаке к'этийэ нава һ'эму щьһуйед сӧр дьне т'эвиһэв дькӧ у р'эбӧре к'омӧла ньсрӧтийа^ф йӧ. ⁶ Эви кър кӧ п'арьстгӧһе жи бьһ'эр'ьминӧ, ле мӧ эв гьрт*. ⁸ Һӧгӧр тӧ жь ви бьпърси, те хвӧха бькарьби жь ви һӧр тьшти бьзаньби к'а бона чь эм шькийате ви дькьн». ⁹ Щьһуйа жи готьна ви э'сӧйи кърьн, готьн: «Бӧле, эв йӧк ӧса йӧ».

**Павлос шаба хвэ ль бӧр
Фэликсе вӧли дьдӧ**

¹⁰ Гава вӧли пе сӧрийа кър кӧ эв хӧбӧр дӧ, Павлос ле вӧгӧр'анд у готе: «Эз заньм кӧ гэлэк сал ьн тӧ һ'акьме ви мьлӧти йи, эзе жи бь р'эзӧдльи бона хвӧ шаба хвӧ бьдьм.

¹¹ Чава кӧ тӧ дькари бьзаньби, эва донздӧһ р'ож т'ӧнӧ, кӧ эз бона һ'ӧбандьне һӧвраз чубумӧ Оршӧлиме. ¹² Эвана эз нӧдитьмӧ кӧ п'арьстгӧһеда т'эви йӧки тек'эвьмӧ дӧ'ве, йан жи к'ьништада ӧса жи щики дьн бажерда э'лалӧте дора хвӧ т'оп кьм. ¹³ У нӧ жи ньһа дькарьн готьнед хвӧ избат кьн, кӧ бона чь шькийате мьн дькьн. ¹⁴ Ле эзе ашкӧрӧ тӧр'а бежьм, вӧки ль гора ве Р'ийа кӧ эвана жер'а к'омӧла шьһ'ьги^ф дьбежьн, эз һӧма ӧса Хвӧде́йе кал-бавед хвӧ дьһ'ӧбиньм. У чь кӧ Қанун у ньвисаред п'ехӧмбӧрада жи ньвисар ӧ, бавӧр дькьм. ¹⁵ Эз Хвӧдеда жи гӧман ьм, чава кӧ эв жи ве гӧмане нӧ, кӧ һ'эму һӧқ у нӧһӧқе жь мьрьне р'абьн. ¹⁶ Бона ве йӧке чьқас жь мьн те, эз дьщӧдиньм һ'эму вӧхти бь исафа р'ьһ'ӧт ль бӧр Хвӧде у мӧрва бьм.

¹⁷ Ава пӧй гӧлӧк салар'а эз вӧгӧр'ийам һатьмӧ Оршӧлиме, кӧ к'омӧке бьдьмӧ мьлӧте хвӧ у һ'ӧдийа бьдьм. ¹⁸ Һьнге

* ^{24:6} Нав һьнӧк дӧстньвисарада эв жи һӧйӧ: «Мӧ дьхвӧст кӧ эм дивана ви анӧгори қануна хвӧ бькьн, (р'еза 7) ле Лусйӧйе сӧрһ'ӧзар сӧр мӧда гьрт, бь зоре жь дӧсте мӧ станд у э'мьр кър, кӧ шькийаткьре ви бенӧ щӧм тӧ».

ви шьхөлида эз п'арьстгәһеда пақьжбуи дитъм ль гора э'дәте мә. Эз нә т'әви ә'лаләте бум, нә жи шәр'уда. ¹⁹ Ле жь ван чәнд шьһуйед қәза Асйайе ль вьр бун. Һәгәр һындава мьнда тыштәки вани готьне һәбуиә, әв гәрәке бьһатана бәр тә бьсәкьнийана шькийате мьн бькьрана. ²⁰ Йан жи бьра әвана бежьн, гава эз бәр шьвина гьрәгьра сәкьни бум, чь хьраби сәр мьн дитьн, ²¹ пештьри ве йәке, кө мьн бь дәнге бьльнд нава ванда готийә: «Бона ба-вәрийа р'абуна мьрийа һун иро диwana мьн дькьн»*.

²² Фәликсва әв Р'е кө р'ьнд ә'йан бу, һынге әви шьхөле ван пашда авит у гот: «К'әнге Лусйойе сәрһ'әзар бәржер бе, әзе һынге бона шьхөле вә қьрара хвә бьдъм». ²³ Әви ә'мьри сәрсәд кьр, кө Павлос п'ьр'и-һындьки аза хвәй кьн у изьна һәвал-һогьред ви жи бьдьн, йе кө we к'омәкдарийа ви бькьн.

Павлос гьрти дьминә

²⁴ Чәнд р'ожа шунда Фәликс т'әви Дьрусила к'өлфәта хвәйә

шьһу һат, гази Павлос кьр у бона we ба-вәрийа сәр Мәсиһ Иса жь ви бьһист. ²⁵ Павлос һе бона р'астийе, хвәгьртьне у диwana Хвәдейә кө we бе хәбәр дьда, Фәликс saw к'ьшанд у гот: «Тө ньһа һәр'ә. Гава вәхте мьн һәбә, әзе гази тә кьм». ²⁶ Өса жи әв we гөмане бу, кө жь Павлос п'әрә бьстанда, бона we йәке жи гәләк щара гази ви дькьр у т'әви ви хәбәр дьда.

²⁷ Гава дө сал дәрбаз бун, дәвса Фәликс Поркийо Фесто бу вәли. Фәликс жи кө дьхвәст қәнщи шьһуйар'а бькьра, Павлос гьрти һьшт.

Павлос дә'ва диwana

Қәйсәр дькә

25 ¹ Пәй се р'ожар'а, гава Фесто дәрбази сәр қө-льха хвә бу, әв жь Қәйсәрийе һәвраз чу Оршәлиме. ² Сәрәкед к'аһина у гьрәгьред шьһуйа бона Павлос шькийате хвә ль ви кьрьн ³ у һиви кьрьн кө бькә қәнщи ви бинә Оршәлиме, чьмки вана т'әләк чекьрьбу кө р'ева ви бькөжьн. ⁴ Ле Фесто ль ван вәгәр'анд у гот: «Павлос we ль Қәйсәрийе гьрти бьминә

* ^{24:21} К'аред Шандийа 23:6.

у эзе хвәха жи зутьре һәр'ымә
 5 Ẃр бьра сәрверед вә
 т'әви мьн бәржер бьн у һәгәр
 нәһәқиқә ви мәрьви жи һәбә,
 бьра гөнәк'арийа ви бежә».

6 Ẃр нәһә-дәһә р'ожа нав
 ванда ма, паше бәржер чу Қәй-
 сәрийе, р'ожа дьн ль һәрәма
 диwane р'уньшт, ә'мьр кьр кә
 Павлос биньн. 7 Гава Павлос
 һат, щьһуйед кә жь Оршәлиме
 бәржер һатьбун дора ви гьртьн
 у гәләк бөхданед гьран ль ви
 дькьрьн, ле нькарьбун избат
 кьрьна. 8 Павлос шаба хвә да
 у гот: «Мьн һьндава Қануна
 щьһуйа йан п'арьстгәһе йан
 жи Қәйсәрда т'ө нәһәқи нә-
 кьрийә».

9 Фесто жи хвәст кә щьһуйа-
 р'а қөнщийе бькә, ль Павлос
 вәгәр'анд у гот: «Тө дьхвази
 һәвраз һәр'и Оршәлиме, кә
 бона ван тышта диwana тө бәр
 мьн Ẃр бе кьрьне?» 10 Пав-
 лос гот: «Әз ль бәр диwana
 Қәйсәр сәкьни мә, ль к'ө жи
 диwana мьн гәрәке бьбә. Мьн
 хьрабик ль щьһуйа нәкьрийә,
 чава тө хвәха жи қөнщ зани.
 11 Ава һәгәр әз нәһәқ ьм у
 мьн тыштәки өса кьрийә кә
 гәрәке бемә кәштьне, әз жь
 мьрьне вәнак'ышьм, ле һәгәр

нәһәқийа мьн ве йәкеда т'өнә,
 чава кә әwana шәр'а давежьнә
 мьн, кәс нькарә мьн бьдә дәсте
 ван. Әз дә'ва диwana Қәйсәр
 дькьм». 12 Һьнге Фесто т'әви
 ширәтк'ара хәбәр да, паше ль
 ви вәгәр'анд у готе: «Тө дә'ва
 Қәйсәр дьки, гәрәке тө һәр'и
 щәм Қәйсәр».

Павлос ль бәр Әгрипа^ф у хушка ви Бәрньке

13 Чәнд р'ож дәрбаз бун, Әгри-
 па п'адша у Бәрньке һатьнә
 Қәйсәрийе, кә Фесто сылав кьн.
 14 Гава гәләк р'ож ль Ẃр дәр-
 баз кьрьн, Фесто бона Павлос
 ә'лами п'адше кьр у гот: «Ẃр
 мәрвьәк һәйә кә жь һена Фә-
 ликсда әв гьрти майә. 15 Гава
 әз чумә Оршәлиме, сәрәкед
 к'аһина у р'успийед щьһуйа
 щькийате ви бәр мьн кьрьн
 у һиви кьрьн кә әз диwana ви
 бькьм. 16 Мьн ль ван вәгәр'анд
 у гот, вәки нә ә'дәте р'омайийа
 йә кә мәрвьәки бехәда бьдьнә
 дәр, һ'әта мәшале нәдьнә йе
 гөнәк'ар, кә ль бәр щькийат-
 кьред хвә бьсәкьнә у р'у бь
 р'у бәр ван шаба хвә бьдә.
 17 Гава әwana һатьнә вьра, мьн
 дәрәнги нәхьст, р'ожа дьне әз
 ль һәрәма диwane р'уньштьм

у мьн э'мьр кьр, кӧ ви мәрвыи биньн. ¹⁸ Гава йед кӧ эв гӧнэ-к'ар дькьрн р'абун кӧ хэбэр дьн, мьн бона чь хьрабийед кӧ шык дьбьрэ ви, т'ӧ кәси бона ван йәка тыштәк нәгот. ¹⁹ Ле дэ'ва ван т'эви ви бона пьрса һ'эбандьна ван бу у сэр Исаки мьри, кӧ Павлос дьбежә Әв сах э. ²⁰ Ынгә мьн нъзаньбу кӧ чава эв пьрсана э'сәйи бькьрана, мьн жь ви пьрси: «Тӧ дьхвази һәр'и Оршәлиме, кӧ бона ван тышта бәр диwane бьсәкьни?» ²¹ Ле чахе Павлос хвәст кӧ шы-хӧле ви һәр'э бәр Қәйсәр у бе леньһер'андьне, мьн э'мьр кьр кӧ эв гьрти бьминә, һ'эта кӧ эз ви бышиньмә шәм Қәйсәр». ²² Әгрипа Фестор'а гот: «Мьн жи дьхвәст хэбәрдана ви мәрвыи бьбьһиста». Әви жи гот: «Те сьбе ви бьбьһейи».

²³ Р'ожа дьне Әгрипа у Бәр-ньке бь р'әвша мэзын т'эви сәрһ'эзар у гьрәгыред бажер һатьнә к'оч'ьксәре, Фесто э'мьр кьр у Павлос анин. ²⁴ Фесто гот: «Әгрипа п'адша у һ'әму-йед һазьр! Һун ви дьбиньн, т'әмамийа шьмә'та шьһуяа һьн Оршәлимеда, һьн жи вьра шыкийате ви бәр мьн дькьрн у дькьрнә қир'ин дьготьн: «Әв

гәрәке сах нәминә!» ²⁵ Ле мьн к'ьфш кьр кӧ эви тыштәки ӧса нәкьрийә кӧ бе кӧштьне у хвәха жи дэ'ва диwana Қәйсәр дькә, мьн қьрар кьр кӧ ви бышиньм. ²⁶ Ле бона ви тыштәки э'сәйи т'ӧнә хвәйе хвәр'а бьньвисьм, бона ве йәке мьн эв ани бәр вә, илаһи^ф бәр тә Әгрипа п'адша, вәки эв йәк диса бе леньһе-р'андьне, һьнгә тыштәки мьни ньвисаре ве һәбә. ²⁷ Чьмки тыштәки бе ақьли йә, һәгәр эз гьртики бышиньм у бона суще ви тыштәки нәнвьвисьм».

Шабдарийа Павлос ль бәр Әгрипа

26 ¹ Ынгә Әгрипа Павлос-р'а гот: «Изьна тә һәйә кӧ тӧ бона хвә хэбәр ди». Ве дәме Павлос дәсте хвә бьльнд кьр, шаба хвә да. ² «Әгрипа п'адша, бона һ'әму шыкийатед кӧ шьһу ль мьн дькьн, эз иро хвә бәхтәвар һ'әсаб дькьм кӧ бәр тә сәкьни мә шаба хвә дьдьм, ³ илаһи ве пьрседа кӧ тӧ һаш жь һ'әму э'дәт у пьрсед шьһуяа һәйи. Бона ве йәке эз жь тә һиви дькьм, бь сәбьр гӧһдарийа мьн бьки.

⁴ Һ'әму шьһу заньн кӧ мьн чава э'мьре хвә жь зар'отийа

хвэда гърти нава мьлэте хвэ у
ль Оршэлимеда дэрбаз кьрийэ.
5 Эвана зува мьн нас дькьн,
хэгэр бьхвазьн, дькарьн шэ'-
дэтийе бьдьн, вэки эз анэгори
э'дэте к'омэла дине мэйи х'ышк
жи ферьси бумэ. 6 У ньна жи
бона гомана ви созе кő Хвэде
дайэ кал-бавед мэ диwana мьн
те кьрьне, 7 хут бона ви созе кő
хэр донздэх э'ширед мэ бь дьл
у шан, шэв у р'ож Хвэде х'э-
бандьнэ, вэки бьгьнижьнэ эве
йэке. Бэле бона ве гомане йэ,
кő шьһу шькийате мьн дькьн,
п'адшайи хвэш бэ. 8 Һун чьма
нькарьн бавэр бькьн, кő Хвэде
ве мьрийа жь мьрьне р'акэ?

9 Мьн хвэха жи кьрбу дэйне
стуйе хвэ, кő мьрабьли наве
Исайе Ньсрэте гэлэк тышт
бькьра 10 у мьн Оршэлимеда
кьр жи. Мьн жь сэрэкед к'а-
хина х'өкөм станд у гэлэкед
жь шьмэ'та Хвэде давитьнэ
кэле у гава дьхатьнэ кőштьне,
мьн жи дэнге хвэ дьда. 11 Һ'эму
к'ьништада гэлэк шара мьн эв
дьданэ шэзайе у дькьр кő зоре
бьдьмэ ван кő ве бавэрийа

хвэ инк'ар кьн. Мьн к'ина ван
гьртьбу, х'эта бажаред хэрибда
жи эв дьзерандьн*.

12 Ава эз шарэке бь х'өкөм
у э'мьре сэрэкед к'ахина дь-
чумэ Шапе. 13 Р'ож нивро бу,
п'адшайи хвэш бэ, р'ева мьн
дит жь э'змен р'онайикэ жь
р'онайийа тэ'ве зортьр дора
мьн у йед т'эви мьн дьхатьн
шэwq да. 14 Эм х'эму к'этьнэ
э'рде, мьн дэнгэк бьхист кő
бь зьмане ибрани мьнр'а гот:
<Шауул! Шауул! Тө чьма Мьн
дьзерини? Тө бь к'өлме нькари
хэр'и дьреше*>. 15 Мьн гот: <Тө
к'и йи, Хөдан?> Хөдан гот: <Эз
эв Иса мэ, Йе кő тө дьзерини.
16 Ньна р'абэ сэр ньгед хвэ, Эз
бона ве йэке тэва хөйа бум,
кő тэ бькьмэ бэрдэстийе Хвэ
у шэ'де ви тыште кő тэ дит у
ван тыштед кő Эзе паше бэр
тэ вөкьм. 17 Эзе тэ жь дэсте
щьмэ'та Исраеле у нэшьһуйа
хьлаз кьм. Ва Эз тэ дьшиньмэ
нава ван, 18 вэки ч'э'вед ван
вэки, жь тэ'ристанийе бэрбь
р'онайе у жь х'өкөме мирещьн
бэрбь Хвэде вэгэр'ини, вэки

* 26:11 К'аред Шандийа 8:3; 22:4-5.

* 26:14 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Тө чьфта нькари бавежи шьва сэртуж».

бь сайа we бавәрийа сәр мын, гөнед ван бенә бахшандьне у т'эви п'ара шьмә'та Мын бьн».

¹⁹ Ава Әгрипа п'адша, эз мыґабьли we дитьна ль бәр-ч'э'вайә жь э'змен нәсәкьним.

²⁰ Ле мын пешийе йед Шаме, Оршәлиме у т'эмамия т'оп-рахед Щьхустанер'а даннасин кьр, өса жи нәщьһуйар'а, кә т'обә кьн бәрбь Хвәде вәгәр'ьн у кьред қәнщ бькьн, вәки бе к'ьфше әв жь гөнәкьрьне вәгәр'ийанә*. ²¹ Бона we йәке щьһуйа эз п'арьстгәһеда гьртьм, хвәстьн мын бькәжьн. ²² Ле мын жь Хвәде к'омәк станд у һ'эта иро эз мамә, шә'дәтийе дьдьмә бьч'ук у мәзьна. Тьштәки зедә жи жь ван тьштед кә п'ехәмбәра у Муса готьбун we бьбьн, мын нәготийә: ²³ Гәрәке Мәсиһ щәфа бьк'ьшанда, бьбуйа йе пешьн жь нава мьрийа р'абуйи у р'онайа хьлазбуне мьләтед щьһу у нәщьһуйар'а даннасин кьра»*.

²⁴ Гава Павлос аһа шаба хвә да, Фесто бь дәнге бьльнд гот: «Тә хвә өнда дьки, Павлос!

П'ьр'хвәндьна тә тә өнда дькә». ²⁵ Павлос готе: «Әз хвә өнда накьм Фестойе хвәийқәдър, ле хәбәрәд р'аст у че дьбежьм.

²⁶ П'адша һаш жь ван тьшта һәйә, ләма жи эз аза хәбәр дьдьм у бавәр накьм кә тьштәк жь wi вәшарти мабә, чьмки әв йәка қәлч'әкида нәбуйә. ²⁷ Әгрипа п'адша, тә п'ехәмбәра бавәр дьки? Заньм кә тә бавәр дьки».

²⁸ Әгрипа Павлоср'а гот: «Тә т'ьре тә өса зу дькари мын бьки мәсиһи^{ф?}»* ²⁹ Павлос гот: «Әз һиви жь Хвәде дькьм, зу-дәрәнг нә кә т'әне тә, ле һ'әмуийед кә иро гөһдарийа мын дькьн, өса бьн чава эз ьм, пештьри ван қәйда».

³⁰ Ынге п'адша р'абу п'ийа, вәли, Бәрньке у һ'әмуийед т'эви wi р'унышти жи пер'а. ³¹ Әв дәрк'әтьнә дәрва, һәвр'а хәбәр дан у готьн: «Әва мәрьва тьштәки өса накә кә бе кәштьне йан гьртьне». ³² Ле Әгрипа Фестор'а гот: «Мә дькарьбу әва мәрьва бәр'да, һәгәр әви дә'ва диwana Қәйсәр нәкьра».

* 26:20 К'аред Шандийа 9:20-29.

* 26:23 Корьнт'и I, 15:20; Ишайа 42:6; 49:6.

* 26:28 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һьндьк ма кә тә мын жи бьки мәсиһи».

Р'еуитийа Павлосэ пашьн h'эта Р'оме (27:1–28:16)

**Павлос бь гэмийе
дьбьнэ бажаре Р'оме**

27 ¹ Гава қьрар кьрын кө эм бь гэмийе һәр'ьнэ Италийае, Павлос у чэнд гьр-тийед дьн данэ дәсте сәрсәдәки жь р'эфа әскәред Қәйсәр, наве ви Йульо. ² Эм к'этьнэ гэмикә жь Әдрәмите, кө we гәмиваргәһед қәза Асийаева бьчуйа у р'ек'этын. Әристархойе мәкәдони жи жь Т'есалонике мәр'а бу. ³ Р'ожа дьне эм Сайдае пәйа бун, Йульо қәнши Павлоср'а кьр, изьн да кө һәр'ә щәм достед хвә, wәки бона ви хәм бькьн. ⁴ Жь wьр р'ек'этын, дәст байе пешийа мә, эм тә'лде Қөбрьсер'а дәрбаз бун. ⁵ Гава эм нава бә'ра пешбәри Киликйае у Памфилайаева дәрбаз бун, гьһиштьнэ Ликйае, бажаре Мирайе. ⁶ Wьр сәрсәд гэмикә Скәндәрийае дит кө дьчу Италийае, эм кь-

рьнә we гэмийе. ⁷ Һеди-һеди гәләк р'ожада эм бь зорәке незики Кьнидийае бун. Бе кө р'е нәдыда мә, эм бьнат'ара Кьретае бәр Салмонер'а дәрбаз бун. ⁸ Эм бь зорәке wьрр'а дәрбаз бун гьһиштьнә щики, кө жер'а дьбежьн Гәмиваргәһед^ф Бәдәw, кө незики бажаре Ласәйае бу.

⁹ Гәләк wәхт кө ль wьр дәрбаз бу, р'еуитийа гэмийе жи бь қәзийава гьредайи бу, Р'ожа Р'ожийа^{ф*} жи иди дәрбаз бьбу. Павлос ширәт ль ван кьр у гот: ¹⁰ «Гәли мәрьва! Эз дьбиньм кө әв р'еуитийа бь гэмийе гәләк зийане у щәфава гьредайи йә, нә кө т'әне бона бар у гэмийе, ле бона ә'мьре мә жи». ¹¹ Ле сәрсәд һе гөр'а гәмиван^ф у хwәйе гэмийе дькьр, нә кө хәбәред Павлос. ¹² Әw гәмиваргәһ бона дәрбазкьрьна зьвьстане нә қәнщ бу, ләма жи гәләка жь ван қьрара хвә да кө жь wьр

* ^{27:9} Бь готьнәкә дьн: «Р'ожийа Р'ожа^ф К'әwандьне» (Қануна К'аһинтийе 16:29; 23:26-32). Р'ожа we щәжьне һәр сал һәв нагьрә, шарна дьк'әwә мәһа нәһа, шарна жи йа дәһа. Һәгәр әв сәрһати сала 59-да қәwьмибә чава һьнәк занә бawәр дькьн, һьнге әв қәwьмандьн дьк'әwә 5-е мәһа дәһа һ'әсабе ньһа.

һәр'ьн, бәлки бькарьбьн бь-
гьнижьнә бажаре Финиксе у
ль вьр звьстане дәрбаз кьн.
Эва бажара гәмиваргәһәкә
гьрава Кьретайе йә, кә ль ба-
шур-р'оавайе у бакөр^ф-р'оавайе
дньһер'ә.

Фьртонә^ф бә'ре

¹³ Гава байе башурейи нәрм
һат, вана т'ьре иди гьништьнә
мәрәме хвә, ләнгәрә к'ьшан-
дьн р'ек'әтьн у хвә ль һешийа^ф
Кьретайе гьрти чун. ¹⁴ Ле хеләке
шунда фьртонәкә^ф қайим ль мә
р'абу, кә жер'а дьбежьн Еври-
кьлон*. ¹⁵ Фьртоне ль гәмийе
хьст у гәми нькарьбу мьқабьли
we бьчуйа, дәст же к'ьшанди
әм жь бе һатьнә ажотьне. ¹⁶ Мә
хвә да бәр тә'лде гьравәкә бь-
ч'ук, наве we Кавда, ль вьр бь
зорәке қәйьк гьрт ¹⁷ к'ьшандә
жор у бь вәрьса гәми бьнива
шьдандьн. Эвана тьрсийан
кә нәбә гәми лила^ф Суртьседа
р'уне, бап'еш^ф анинә хваре у
аһа жь бе дьһатьнә ажотьне.
¹⁸ Жь дәст қайимийа фьртоне,
барә гәмийе р'ожа дьн р'еть-
нә бә'ре. ¹⁹ Р'ожа сьсийа вана

бь дәсте хвә һашәтед гәмийе
авитьнә бә'ре. ²⁰ Эw чәнд р'ож
бун тә'в у стәйрк нәдьһатьнә
хөйане, фьртонә жи нәдьсәкь-
ни. Һәйнәсәр бона хьлазбуне
гөмана мә һ'әму һатә бьр'ине.

²¹ Эw чәнд р'ож бун жи бьр'-
чи мабун, Павлос нава ванда
сәкьни у гот: «Гәрәке wә гөр'а
мын бькьра ә'вдно, жь Кьре-
тайе дәрнәк'әтана, һынге wәйе
әв зийан у щәфа нәк'ьшанда.

²² Ньһа жи әз һиви дькьм, кә
һун дьл бьдьянә бәр хвә, чьмки
пештьри гәмийе зийане ль мә
т'ө кәси нәбә. ²³ Чьмки һәма
ве шәва дәрбазбуйи мьляк'ә-
тәки^ф wi Хвәдеје кә әз п'ара
Wi мә у Wi дьһ'әбиньм, мьнва
хөйа бу ²⁴ у гот: «Нәтьрсә, Пав-
лос! Гәрәке тә ль бәр Қәйсәр
бьсәкьни. Ва Хвәде һ'әмујед
т'әви тә гәмийеда данә хать-
ре тә». ²⁵ Ньһа дьл бьдьянә бәр
хвә ә'вдно, чьмки әз Хвәдеда
баwәр ьм, кә чава мьнр'а һатә
готьне, we өса жи бьбә. ²⁶ Ле
т'әне әме бенә ажотьне у бәжа
гьравәке хьн».

²⁷ Шәва чардәһа бу кә әм бә'ра
Адриятикеда жь бе дьһатьнә

* ^{27:14} «Еврикьлон» бь зьмане йунани аһа те фә'мкьрьне: «Байе кә жь
бакөр-р'оһьлате те».

ажотъне. Ниве шөве гэмивана к'ьфш кър, кō дьгъһиштънә бәжәкә^ф, ²⁸ к'урпив авитъне, дитън кō қаси чъл метъри бу, һьнәки жи пешда чун, диса авитъне дитън кō қаси си метъри бу. ²⁹ Ынге әм търсийан кō нәбә әм щики кәвьри хьн, пашийа гәмийева чар ләнгәрә авитън у бь дōа ч'ә'вньһер'и-йа сьбәһе бун. ³⁰ Ле гэмивана хвәст кō жь гәмийе бър'әвьн, қәйьк жь гәмийе пәйа кърьн, бь we мә'нийе йанчийә дь-хвазьн пешийа гәмийева жи ләнгәра бавежън, ³¹ Павлос сәрсәд у әскәрар'а гот: «Һәгәр әвана гәмийеда нәминън, һун нькарън хьлаз бьн». ³² Ынге әскәра капед қәйьке қәтандьн, бәр'дан кō weда һәр'ә.

³³ Бәрбанга сьбәһе Павлос һиви жь ван һ'әмуя кър кō нен бьхвьн у гот: «Әва чар-дәһ р'ож ә кō һун ч'ә'вньһер'и бър'чи манә у wә т'ō тышт нәхварийә. ³⁴ Аwa әз һиви жь wә дькьм, нане хwә бьхвьн, кō әв жи бона хьлазбуна wә йә, т'еләки п'ор'е сәре wәйе онда нәбә». ³⁵ У гава әв йәк гот, нан һьлда ль бәр һ'әмуя шькь-рийа хwә Хwәде ани, кәркьр у дәстпекьр хвар. ³⁶ Ви чахи

бин һатә бәр һ'әмуя, ван жи нан хвар. ³⁷ Әм һ'әму һәвр'а гәмийеда дōсьд һ'әфте шәш мәри бун. ³⁸ Гава нан хварьн, т'ер бун, гәньм р'етънә бә'ре гәми сьвьк кърьн.

Қәзийа гәмийе

³⁹ Сьбәһ кō зәлал бу, ә'рд нас нәдькърьн, ле дәлавәкә бә'ре р'ач'ә'в кърьн, кō һешийа we һәбу у дьхwәстън бәлки бькарь-бьн бьне гәмийе wьр ә'рде хьн. ⁴⁰ Ләнгәрә жь бьни қәтандьн, бә'реда һьштън, һьнге жи wә-рсьсед фьтъләкед^ф зьвьр'андьне кō дьгьртън сьст кърьн у ба-п'еша пеш данә бе, хwә ль we һешийа бә'ре гьртън. ⁴¹ Ле ль гьрәки бьне аве хьстън, лиледа р'уньшт, позе гәмийе теда ма у иди нәһ'әжийа, пышта we жи жь дәст қайимийа пела һурдәхwә-ши дьбу. ⁴² Ынге әскәра қьрар кърьн кō гьртияа бькōжън, wәки собәк'арийе нәдън нәр'әвьн. ⁴³ Ле сәрсәд кō дьхwәст Павлос хьлаз кьра, нәһьшт кō әw шe-вьра хwә биньнә сери. Ынге ә'мьр кър кō йед собәк'арийе заньн, пешийе хwә бавежънә аве дәрәнә бәже, ⁴⁴ ле йед ма-йин, һьнәк сәр т'әхта, һьнәк жи сәр п'арч'ед гәмийе дәрән.

У бь ви авайи аһа һ'эму хьлаз бун, дэрк'этыһнэ бэже.

Гърава Малтайеда

28 ¹Гава эмхьлаз бун, һынге эм пе һ'эсийан, кӧ наве ве гъраве Малта йә. ²Бһнәлийед вьр гәләк қәдър-һөрмәт^ф мәр'а кьрһн, агьр вехьстьһн, жь бәр ве сәрмайе у барана кӧ дәст-пекьр әм қәбул кьрһн. ³Һынге Паулос бәрмьлә қьрш бәрәв кьр дани сәр егьр, мәр'рәк жь дәст гәрме дәрк'әт, дәв авитә дәсте ви гьрт. ⁴Бһнәлийа гава р'ә'вьре дәсте вива дардабуйи дит, һәвр'а готьһн: «Әва р'асти меркӧж ә, жь бәр'е хьлаз бу, ле хӧдане Һәдийе нәһьшт кӧ әв бьжи». ⁵Ле Паулос р'ә'вьре дәсте хвәва давшандә нава егьр у зийан ль ви нәбу. ⁶Әвана жи һивийа ве йәке бун кӧ ве бьвәрьмә йан ньшкева бьк'әвә бьмьрә, гава гәләки һивийе ман у дитьһн кӧ т'ӧ тышт ль ви нәһат, фькьре хвә гӧһастьһн у готьһн: «Әва хвәдек ә».

⁷Ль ви щийе дор-бәрәд ван бәргед сәрвәре ве гъраве һәбун, кӧ наве ви Поплийо бу. Әви һөрмәт мәр'а кьр, се р'ожа әм щәм хвә хвәй кьрһн. ⁸Бәве Поплийо т'айеда бь зькешийе нәхвәш п'алдаи бу. Паулос чу щәм ви, дӧа кьр, дәстед хвә данинә сәр ви у әв қәнщ кьр. ⁹Гава әв йәка қәвьми, нәхвәшәд майинә ве гъраведа жи дьһатьһн қәнщ дьбун. ¹⁰Ва-на гәләк қәдър-һөрмәт мәр'а кьрһн у гава әм р'ек'әтыһн, әв тыштед кӧ бона р'е ве кери мә бьһатана мәр'а дагьртьһн.

Жь Малтайе һ'әта Р'оме

¹¹Се мәһа шунда әм бь гәми-йа Скәндәрйае р'ек'әтыһн, кӧ ве жи зьвьстан ль ве гъраведа дәрбаз кьрьбу, шькьле һәр дӧ хӧданед Һәвал-щевии* жи сәр бу. ¹²Әм гьһиштьһнә Сирәкусе, се р'ожа вьр ман. ¹³Жь вьр жи әм чун гьһиштьһнә Р'егийоме. Р'ожәке шунда байе башуре һат, әм дӧ р'ожада гьһиштьһнә

* 28:11 Ӧса те фә'мкьрьне кӧ шькьле «хӧданед Һәвал-щевии» сәр позе гәмиие дарда к'олайи бун, йан жи «хӧданед Һәвал-щевии» наве гәмиие бу. «Хӧданед Һәвал-щевии» әв хвәха хвәдейед йунанайә һәвал-щевии бун, кӧр'ед Зәвс, наве йәки Кастор, наве йе дьһн жи Полукс бу. Гә-мивана әв дьһ'әбандьһн, бь йунани жи ванр'а дьготьһн: «Дийоскуро».

Потийоле. ¹⁴Вър мѧ хушк-бъра дитън у ниви жь мѧ кърън, кѧ ем х'ѧфтеке вър бьминън. У бь ви авайи ем гьништънѧ Р'оме. ¹⁵Хушк-бърайед вър жи бона мѧ бьхистьбун, пешийа мѧда хатън х'ѧта Мѧйдана Ѧпийу у Се Меванхана. Павлос кѧ ѧв дитън, шькъри да Хвѧде у дьле ви шьдийа.

**Павлос Р'омеда
Мьзгинийе дьдѧ**

¹⁶Гава ем гьништънѧ Р'оме*, изън данѧ Павлос кѧ т'ѧне т'ѧви ви ѧскѧре кѧ нобѧдарийе ви дькѧ бьминѧ. ¹⁷Се р'ѧжа шунда Павлос гази гьрѧгьред шьһуйа кър, гава ѧв хатън, ванр'а гот: «Гѧли бьра! Мьн тыштѧки мь-цабьли шьмѧ'те йан кал у бава нѧкърийѧ, ле Оршѧлимеда ѧз гьртъм дамѧ дѧсте р'ѧмайийа. ¹⁸Гава ѧз анимѧ бѧр диване, хвѧстын мьн бѧр'дън, чьмки сѧр мьн бона кѧштьне т'ѧ хьра-би нѧдитън. ¹⁹Ле гава шьһуйа мьцабьли ве йѧке хѧбѧр дан, мьн иди беч'арийа хвѧ дѧ'ва Қѧйсѧр кър, ле нѧ бона ве йѧ-

ке, кѧ шькийате мьлѧте хвѧ бькъра*. ²⁰Лѧма жи мьн ниви кър, кѧ вѧ бьбинъм у т'ѧви вѧ хѧбѧр дьм. Бѧле ѧз бона гѧмана Исраеле ван қѧйд-зънширада мѧ». ²¹Вана жи wir'а гот: «Мѧ бона тѧ жь Шьһустане нѧ нѧ'мѧ стандийѧ, нѧ жи жь бьрайед мѧ кѧс хатийѧ бона хьраби-йа тѧ гьли кьрийѧ йан хѧбѧр дайѧ. ²²Ле ем дьхвазьн жь тѧ бьбьһен, к'а бир у бавѧрийа тѧ чь йѧ, чьмки бона ве к'ѧмѧле мѧва иди ѧ'йан ѧ кѧ х'ѧму шийа мьцабьли ве хѧбѧр дьдън».

²³Ава р'ѧжѧк к'ьфшкърън у ве р'ѧжеда гѧлѧк хатънѧ ви шийе кѧ Павлос теда дьма. Ѧви сьбе х'ѧта еваре ванар'а бона П'адшатийа Хвѧде шьровѧдькър у бь мѧ'рифѧти даннасин дькър, дѧрһѧқа Исада жи бь Қануна Муса у ньвисаред п'ѧхѧмбѧра ѧв дьданѧ бавѧркърьне. ²⁴Һьнѧка хвѧ ль готънед ви гьртън, һьнѧка жи бавѧр нѧкър. ²⁵Ава бѧри чуйина ван нава ванда бу дѧтирѧти гава Павлос ѧв йѧк гот: «Чава р'ѧст Р'ѧһ'е Пироз

* 28:16 Нав һьнѧк дѧстньвисарада ѧв жи хѧйѧ: «Сѧрсѧд гьрти спартънѧ сѧрѧскѧр».

* 28:19 К'аред Шандийа 25:11.

бь Ишайа п'ехэмбэр т'эви
кал-бавед мэхэбэр да ²⁶у гот:

«Һәр'э щэм ве щьмэ'те у
бежэ:

Һуне бьбьһен у гөһ бьдье,
ле фэ'м нэкьн,

Һуне бьньһер'ьн у дина хвэ
бьдье, ле нэбиньн.

²⁷ Чьмки эва щьмэ'та сэр-
һ'ышк э,

бь гөһа гьран дьбьһен
у ч'э'вед хвэ гьртьнэ,

вэки бь ч'э'ва нэбиньн,
бь гөһа нэбьһен

у бь һ'ыш фэ'м нэкьн, вэ-
нэгэр'ьн,

кө Эз ван қәнш кьм»*.

²⁸ Ава бьра вэва э'йан бэ, вэки
хьлазкьрна Хвэде нэшьһуйар'а
һатэ шандьне у өве гөһдарийа
Ви бькьн»*.

³⁰ Павлос т'ам дө сала мала
хвэйэ к'ьрекьрида ма, к'и жи
дьһатэ щэм ви, һ'эму қэбул
дькьрн. ³¹ Эви П'адшатийа
Хвэде бь мерк'ими бе пешигь-
ртьн даннасин дькьр у дэрһэқа
Хөдан Иса Мэсиһда һин дькьр.

* ^{28:27} Ишайа 6:9-10.

* ^{28:28} Нав һнэк дэстньвисарада р'еза 29-а жи һэйэ: «У гава эв йэк гот, шьһу дэрк'этьнэ дэрва у қьр'ька һэв дьгьртьн».

НЭ'МА ПАУЛОС Р'ОМАЙИЙАР'А

Пешготын

Пэй р'абуна Мәсһһә^ф жь мьрьне, гава чэнд сал дәрбаз бун, мәсһһһ^ф гьһиштгьнә Р'омайе^ф жи, ава готи п'айт'эхте Императорийа Р'омайе. Павлосе кӧ қӧльхе шандитийе^ф жь Хвәде стандьбу, вәки нава нәшьһуйада бьхәбьтә, хвәст һәр'ә Р'омайе у жь вьр жи һәр'ә һ'эта Спанйайе. Бәри we р'евитийе Павлос бавәрмән-дед Р'омайер'а әве нә'ме дньнвисә (15:24-28). Бь фькьра занә әви әва нә'ма сала 56-а, 57-да бажаре Корьнт'еда ньвсиейә. Нә'меда шьровәдькә, кӧ чава бавәри^ф у к'әрәм^ф ә'мьре бавәрмәндала ши дьгьрә у йа хвә дькә.

Павлос аһа дәстпедькә. Әв пешийе щьвине^ф сылав дькә у паше бона бавәрмәндала дӧа дькә, пер'а-пер'а нет-мәрәме нә'ме ә'йан дькә у дьбежә: «Мьзгини^ф дьдә к'ьфше, кӧ Хвәде чава мәрьва^ф р'аст^ф (бесуц) һ'әсаб дькә, дькә кьрасе хвә, әв йәк жь сери һ'эта бьни бь бавәрийе йә» (1:17).

Павлос иди бь ве фькьре пешда дьчә бь һур-гьли дньнвисә: Т'ә-мамия мәрьвайе, һәгәр щьһу^ф бьн йан нәшьһу^ф, һ'әвще we йәке нә, кӧ ль бәр Хвәде р'аст бенә һ'әсабе, чьмки һ'әму жи бьн һ'ӧкӧме гӧнада дьминьн. Әм дьбиньн кӧ ль бәр Хвәде йе р'аст әв ә, к'и бавәрийа хвә Иса Мәсһһ тинә. Пәйр'а Павлос дәрһәқа жийина нуда (ә'мьре т'әзәда) дньнвисә, йа кӧ мәрьв йәктийа Мәсһһа дьс-тинә. Бавәрмәнд жи т'әви Хвәде ә'дъл дьбә у сайа Р'ӧһ'е^ф Пироз жь бьндәстийа нире гӧнә^ф у мьрьне хьлаз^ф дьбә. Жь сәре 5-да һ'эта 8-а жи Павлос мәрәме Қануна Хвәде у қәвата Р'ӧһ'е Хвәдеи нава ә'мьре бавәрмәндала шьровәдькә. Ӗса жи Павлос ә'нәнә дькә, кӧ щьһу у нәшьһу нава қьрара Хвәдеда чь щийи дьгьрьн. Әв те сәр we фькьре кӧ т'әхсиркьрьна^ф щьһуйа һьндава Мәсһһа, әв п'әрәкә

т'эвдир у цырара Хвэде йэ, вэки бькарьбэ т'эмаийа мэрывайе бь сайа Иса Мэсйиһ быгьһинэ к'эрэма Хвэде. Павлос бавэр бу, кő шьһу we т'эме Иса т'эхсир нэкьн, зэмане бе кő эве Иса қэбул кьн.

Паше Павлос дньввисэ, кő гэрэке э'мьре бавэрмэнда чава сэр һ'име һ'ызкьрьне бэ. Шанди пьрсед шур'э-шур'э э'нэнэ дь-кэ, кő чава Хвэде бьһ'эбиньн у жер'а қөлх кьн. Ёса жи дэрһэқа борще бавэрмэндайэ һьндава һ'өкөмэте у һэвдөда дньввисэ, пьрсед исафева^ф гьредаий. Нэ'ме бь сылава, т'эмийа у шькьрда-йине сэр һэвда тинэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн у фькьра сэрэ (1:1-17)

Мэрыв һ'эвшце хьлазбуне^ф нэ (1:18—3:20)

Соз-қыраред бона хьлазбуне (3:21—4:25)

Жийина нуйэ йэктия Мэсйиһда (5:1—8:39)

Щьмэ'та Исраеле^ф нава қырара Хвэдеда (9:1—11:36)

Р'абун-р'уныштьна бавэрмэнда (12:1—15:13)

Пашготьн у сылавкьрьн (15:14—16:27)

Пэймана^ф Нуда, илаһи нэ'ма Р'омайийеда хэбэра «Қанун» бь һ'эрфа мэзын һатийэ ньвисаре гава бэ'са Қануна^ф Муса^ф дькэ, ава готи Қануна Хвэде. Ле гава бэ'са қанунед дьн дькэ, хэбэра «қанун» бь һ'эрфа бьч'ук һатийэ ньвисаре.

Сьлавкьрьн

1 ¹Жь Павлос, хөламе Мэсйиһ^ф Иса, шандитийер'а^ф газикь-ри, бона бэлакьрьна we Мьзгинийа^ф Хвэдейэ к'ьфшкьри, ²йа кő Ви һе пешда ньвисаред^ф пирозда бь заре^ф п'ехэмбэред^ф Хвэ соз дабу. ³⁻⁴Эва Мьзгинийа бона Көр'е^ф Ви, Хөдане^ф мэ Иса Мэсйиһ э, кő бь бэдэни жь зөр'эта

Давьд^ф бу у бь Р'өһ'е^ф Пирозийе, гава жь мьрьне р'абу, қөдрэте-да чава Көр'е^ф Хвэде хойа бу. ⁵Бь Ви мэ к'эрэма^ф шандитийе станд, вэки бона наве Ви һ'эму мьлэта һин кьн, кő бавэр бькьн у гөһдар бьн. ⁶Һун жи нава ван-да һатьнэ газикьрьне, кő бьбьнэ п'ара Иса Мэсйиһ.

⁷Жь вө һ'эмуйар'а, һ'ызкь-рийед Хвэдейэ пирозбунер'а^ф

газикъри, кӱ Р'омайеда дьминьн, к'эрэм^ф у э'дълайи бэ, жь Хвэдеие Баве^ф мэ у Хӱдан Иса Мэсиһ.

**Павлос һ'эйра бавӱрмӱндед
Р'омайеда йӱ**

⁸ Бӱре пешьн эз бь дӱсте Иса Мэсиһ бона вӱ һ'ӱмуя р'а-зибуне дьдмӱ Хвэдеие хвӱ, чьмки бавӱрийа^ф вӱ т'ӱмамииа дьнйайеда те готьне. ⁹ Хвӱде шӱ'де мьн э, ӱв Хвэдеие кӱ эз нава Мьзгинийа Кӱр'е Wiда бь дьл у щан хӱламтийе дькьм, эз һӱр гав вӱ бир тиньм ¹⁰ у т'ьме нава дӱайед хвӱда һи-ви дькьм, кӱ бь э'мьре Хвӱде шарӱке р'е бьк'ӱвӱ мьн, сӱр вӱда бем. ¹¹ Чьмки эз гӱлӱки һ'ӱйра дитьна вӱда мӱ, вӱки п'ешк'ешӱкӱ^ф р'ӱһ'ани бьгьһи-ньмӱ вӱ, кӱ һун бавӱрийеда бьшьдьн. ¹² Ава готи эз жи т'ӱви вӱ, ӱм дьл бьдьнӱ бӱр һӱв, бь

we бавӱрийа мьн у вӱйӱ һӱр дӱ алийава.

¹³ Эз дьхвӱзьм кӱ һун зань-бьн хушк-бьрано, вӱки гӱлӱк щара мьн хвӱстийӱ бемӱ щӱм вӱ, кӱ к'ӱда мьн нава вӱда жи һӱбӱ, чавӱ нава нӱшьһуйед^ф майинда, ле һ'ӱта ньһа р'е нӱк'ӱтийӱ мьн*. ¹⁴ Эз борщ-даре һ'ӱму мьлӱта мӱ, һьн йе йунанед пешдачуйи у һьн жи йе мьлӱтед пашдамайи, дӱйн-даре сӱрвахта у бефӱ'ма мӱ. ¹⁵ Ава эз бь дьл у щан дьхвӱзьм Мьзгинийе бьдмӱ вӱ жи, йед кӱ Р'омайеда дьминьн.

¹⁶ Бӱле эз Мьзгинийе шӱрм һ'ӱсаб накьм, чьмки ӱв ҫӱва-та Хвӱде йӱ, бона хьлазбуна^ф һ'ӱму бавӱрмӱнда, пешийе бона шьһуйа^ф, паше нӱшьһу-йа^ф. ¹⁷ Чьмки Мьзгини дьдӱ к'ьфше, кӱ Хвӱде чавӱ мӱрва^ф р'аст һ'ӱсаб дькӱ, дькӱ кьрасе хвӱ*, ӱв йӱк жь сери һ'ӱта бьни

* 1:13 К'аред Шандийа 19:21.

* 1:17 Бь йунани хӱбӱр бь хӱбӱр аһа йӱ: «Веда (Мьзгинийеда) р'астийа Хвӱде э'йан дьбӱ». Ньвисаред пирозда «р'астийа Хвӱде» бь чӱнд шур'а те фӱ'мкьрьне. Шарна р'асти чавӱ «һӱҫийа Хвӱде» те фӱ'мкьрьне, ӱв һ'ӱнӱрӱки Wi йӱ, йане Хвӱде Хвӱха сӱр р'астийе йӱ чавӱ һ'ӱакьме һӱҫ. Ле шарна жи «р'астийа Хвӱде» те фӱ'мкьрьне чавӱ кьрьнӱкӱ Wi йӱ, кӱ чавӱ ӱв мерьв бесуш дькӱ у р'аст һ'ӱсаб дькӱ, нӱ кӱ т'ӱне ве йӱке, ле мерьв т'ӱви Хвӱ дькӱ йӱк жи, ава готи Хвӱде wi «дькӱ кьрасе Хвӱ». Ђьнге инсан бӱр ч'ӱ'ве Wi мина Wi р'аст хӱйа дьбӱ. Ве нӱ'ма Павлосда

бь бавәрийе йә, чава нъвисар ә: «Йе р'аст we бьжи, чьмки бавәр дькә»**.

Һ'әму мәрвь гөнәк'ар^ф ын

¹⁸Хәзәба Хвәде жь ә'змен сәр һ'әму бехвәдети у нәһәқийа ван мәрьва хойа дьбә, к'ижан кө бь нәһәқийед хвә наһельн кө р'асти хойа бә. ¹⁹Чьмки чь кө гәрәке бона Хвәде бьзаньбьн ванва ә'йан ә, чьмки Хвәде ванва ә'йан кьрийә. ²⁰Р'аст жь ә'фьрандына дьнайәда һ'өнөрәд Вийә нәхойа, ава готи қөдрәта Вийә һ'әта-һ'әтайе у Хвәдетийа Ви бь ә'фьрина хойа дьбьн, зәлал тенә дитьне. Бь ви авайи кәс нькарә шабе бьдә. ²¹Бәле ван Хвәде нас дькьр, ле пәсьне Ви нәдан чава Хвәде, нә жи жь Ви р'ази бун, ле бәле әв нава фькьред хвәда п'уч' бун у жь дәст бөфә'мийе шуна р'әшва чун. ²²Вана гот:

«Әмә сәрвахт ын», ле бөфә'м дәрк'әтьн ²³у р'умәта Хвәдеје нәмьри шькьле мәрьве п'уч'и-мьри, тәйрәда, чарп'е у шулькийар'а гөһер'ин*.

²⁴Ләма жи Хвәде әв бь хвәс-тьна дьле ван данә дәсте һ'әрабийе^ф, кө бәдәна хвә нава һәвда бьһ'әр'ьминьн. ²⁵Вана р'астийа һьндава Хвәдеда дәрәвийер'а гөһер'ин у сәрә хвәль бәр ә'фьрина данин, әв һ'әбандьн, нә кө Ә'фьрандаре һ'әта-һ'әтайе кө һежайи шькьрийе йә. Амин^ф.

²⁶Бона ве йәке Хвәде әв данә бенамусийе, һ'әта жьнед ван жи һ'әвшәтийа хвәйә ә'дәте дьне һ'әвшәтийа әк'сиә'дәтийер'а гөһер'ин. ²⁷Өса жи мера һ'әвшәтийа жьнайә ә'дәти һьштьн, пе тәмед хвәйә хьраб бь һәвр'а шәвьгин, мера т'әви мера р'обәти дькьр у һәфе жьр'ек'әтьна хвәйә қазьнцкьри

әв гәләк шара бь ви авайи те фә'мкьрьне. Пәймана^ф Кәвьнда жи те һинкьрьне, кө мәрйе р'аст әв ә, гөнәд к'ижани һатьнә бахшандьне (Зәбур 32; Р'омайи 4:4-8). Вәки дьн жи «р'астийа Хвәде» гәләк шара фькьра хьлазкьрьнева^ф гьредайи йә: Хвәде р'аст ә, амьн ә у хвәйе созе Хвә йә у йе кө гази Ви дькә, гора созе Хвә хьлаз дькә (Зәбур 51:14; Ишайа 46:12-13).

** ^{1:17} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Йе бь бавәрийе р'астһ'әсаббуйи we бьжи». Һәбақуқ 2:4.

* ^{1:23} Қануна Дөшари 4:15-18.

һьлдьданэ сэр хвэ. ²⁸ У чава вана нэхвэст Хвэде занэбуна хвэда хвэйкырана, Хвэде жи эв данэ фькьред бет'эвшэ, кӧ эвана тыштед нэщайиз бькьн. ²⁹ Эвана һэр нәһэцийе, нәқәнщийе*, тьмайийе, хьрабийава т'ьжи нә: Бь һ'эвсудийе, меркӧжийе, бэрзэцийе^ф, мьхәнэтийе, хернэхвазийева^ф дагырти, гьлигэр'о, ³⁰ бӧхданбеж, нэхвэдеһ'ьз, бешөрм, позбльнд, к'ӧбар-бабах, йе хьрабийе чедькэ, нә гӧр'а^ф де-бавада, ³¹ бефэ'м, беамьн, беисаф, бер'э'м. ³² Бәле эвана һаш жь қануна Хвэде һәнә, кӧ йед ван тышта дькьн һежайи мьрьне нә, ле бәле нә кӧ т'эне ван тышта дькьн, ле һавьжийа хвэ жь кьрийа жи тиньн.

Дивана Хвэдейә һәқ

2 ¹ Ава э'вдо, дьхвази к'и би, гава лома дьки, тӧ нькари хвэ бесуш ки. Чава лома хәлқе дьки, ӧса жи тӧ хвэ ломәк'ар^ф дьки, чьмки тӧ кӧ лома дьки, хут ван тышта дьки*. ² Ле әм заньн кӧ диwana Хвэде we бь

р'астийе сэр ванда бе, йед кӧ тыштед ӧса дькьн. ³ Ава э'вдо, тӧ кӧ лома хвәйе ван кьра дьки, у тӧ хвәха жи ван тышта дьки, тә т'ьре^ф те жь диwana Хвэде бьр'эви? ⁴ Йан жи тӧ кӧ дәвләмәндтийа ширьнайи, бәрбьһери у сәбра Ви беһөрмәт дьки, тӧ һьзани кӧ ширьнайийа Хвэде тә дьбә бәрбь т'ӧбәкьрьне^ф? ⁵ Ле тӧ бь сәрһ'ышки у дьлкәвьрийа хвэ хәзәбе сэр хвэда дьщывини, бона Р'ожа Хәзәбе, гава диwana Хвэдейә һәқ хӧйа бә. ⁶ Эwe wәкә э'мәле һәр кәси бинә пешийа ван*. ⁷ Жийина һ'әта-һ'әтайе we бьдә ван, йед кӧ т'ьме бь думька дьреж нава кьрьнед қәнщда нә, кӧ һөрмәте, р'умәте у нәмьрийе дьхвазын. ⁸ Ле һерс у хәзәбе сэр ванда бә, йед кӧ к'ара хвэ дьгәр'ьн, дәст жь р'астийе кьрьнә у хвэ данә хьрабийе. ⁹ Тәнгаси^ф у зӧлме сәр ван һ'әмуйда бе, йед хьрабийе дькьн, пешийе сәр щьһуйа^ф, паше сәр нәщьһуйа. ¹⁰ Ле һөрмәт, р'умәт у э'дьлайи we ван һ'әмуяр'а бә, йед кӧ қәнщийе дькьн, пешийе щьһур'а у паше

* ^{1:29} Нав һьнәк дәстньвисарада «қави^ф» жи һәйә.

* ^{2:1} Мәтта 7:1-2.

* ^{2:6} Зәбур 62:12; Готьнед Сьлеман 24:12.

нэшьһур'а. ¹¹ Чъмки ль шәм Хвәде фьрқи т'өнә*.

¹² Әвед бейи Қануна Муса^ф кө гөнә^ф дькьн, бейи Қанун жи ве онда бьн, ле әвед хвәйиқанун кө гөнә дькьн, бь Қануне жи ве диwana ван бьбә. ¹³ Чъмки нә кө әвед Қануне дьбьһен ль бәр Хвәде р'аст^ф ьн, ле әвед кө Қануне дьқәдиньн ве р'аст бенә һ'әсабе. ¹⁴ Нэшьһуйед кө Қануна ван т'өнә, гава бе һ'әмде хвә хвәстьнед Қануне дьқәдиньн, бәле әвә бе Қанун ьн, хвәха бона хвә дьбьнә қанун. ¹⁵ Чъмки әвана дьдьнә к'ьфше, кө хвәстьна Қануне дьле^ф ванда ньвисар ә. Исафа ван жи шә'дәтийа ве йәке дьдә у фькьред ван шарна ль ван нәһәқ дькьн, шарна бесуц дькьн. ¹⁶ Ве Р'оже ве өса бә, гава Хвәде бь дәсте Мәсир Иса диwana тыштед мәрьвайә дьзива бькә, анәгори Мьзгинийа кө әз даннасин дькьм.

Шьһу у Қанун

¹⁷ Аwa тө шьһу тейи һ'әсабе, тә хвә спартийә^ф Қануне у бь

Хвәдейе хвә дьфьр'и, ¹⁸ хвәстьна Wi зани у жь Қануне һин буйи, қәнщи-хьрабийе жь һәв дәрдьхи. ¹⁹ У тө сәр хвә гөман и, кө р'ебәре кора йи, р'онаийа бәр йед тә'рийеда, ²⁰ ширәтк'аре бефә'ма, дәрсдаре хьшима. Тө хвәда жи гөман и, кө бь Қануне хут тө хвәйе т'әрзе занәбуне у р'астийе йи. ²¹ Ле бәле аwa тө кө һәвале хвә һин дьки, хвәха хвә һин наки? Даннасин дьки, кө нәдзьн, ле тө дьдзьи? ²² Дьбежи: «Зьнийе нәкә», ле зьнийе дьки? Жь п'ута^ф зьвер и, ле п'арьстгәһед^ф ван т'алан дьки*? ²³ Бь Қануне дьфьр'и, ле Қануне дьт'әр'ьбини, Хвәде беһөрмәт дьки? ²⁴ Чаwa ньвисар ә: «Р'уйе вә шьһуйада наве Хвәде нава нэшьһуйада те беһөрмәткьрьне»*.

²⁵ Бәле к'ара сьнәтийе^ф ве һәбә, һәгәр Қануне бьқәдини. Ле һәгәр тө Қануне дьт'әр'ьбини, сьнәтбуна тә дьбә бесьнәти. ²⁶ Өса жи, һәгәр йе нәсьнәткьри т'әмийед Қануне бьқәдинә, нәсьнәтийа wi ве сьнәти нәйе һ'әсабе? ²⁷ У йе бьнйат'а хвәда

* 2:11 Қануна Дөшари 10:17.

* 2:22 Аһа жи те фә'мкьрьне: «П'арьстгәһе дьһ'әр'ьмини».

* 2:24 Ишайа 52:5.

нэсьнэткьри кӧ Қануне дырә-
динә, we диwana тә бькә, кӧ тӧ
хвәйе нъвисар у сьнәтийе йи, ле
Қануне дыт'әр'ьбини. ²⁸ Чьмки
шьһу нә әw ә, кӧ дәрвава йә у
сьнәти нә әw ә, кӧ дәрвава сәр
бәдәне йә. ²⁹ Ле шьһу әw ә, йе
кӧ дьле хвәда шьһу йә у сьнә-
тийа р'аст дьле сьнәтбуйи йә,
бь Р'ӧһ', нә бь Қануна нъвисар.
Йе һа, нә кӧ мәрвь п'әйе wi
дьдһн, ле Хвәде*.

3 ¹ Иди шьһу чьва зедә йә?
Йан жи чь фәйда сьнәтийе
һәйә? ² Гәләки, бь һәр алийа-
ва. Бәре пешһн we йәкева, кӧ
готьнед Хвәде ль ван һатһнә
спартһне. ³ Аwa һәгәр жь ван
һьнәк амьн нәман, дьбә кӧ жь
дәст беамьнийа ван Хвәде we
беамьн дәрә? ⁴ Т'ӧ шар! Дә бьра
Хвәде р'аст бә у һ'әму мәрвь
дәрәw, чава нъвисар ә:

«Wәки готьнед Хвәда Тӧ
бесуц дәрәйи
у диwana Хвәда Тӧ сәрк'ә-
ви»*.

⁵ Ле һәгәр нәһәқийа мә һә-
қийа Хвәде дьдә к'ьфше, әм
чь бежһн? Wәки ӧса йә Хвәде

нәһәқ ә, кӧ хәзәбе тинә сәрә
мә? (Бь мәрвьайи хәбәр дьдһм).

⁶ Т'ӧ шар! Һәгәр нә ӧса бә, Хвә-
де we чава диwana дьне бькә?

⁷ Ле һәгәр р'астийа Хвәде,
бона р'умәта Wi, бь дәрәвийа
мьн һе к'ьфш дьбә, ле иди чьма
we диwana мьн мина гӧнәк'а-
рәки бе кьрьне? ⁸ У гәло һәқ
ә кӧ әм аһа бежһн: «Хьрабийе
бькьһн, кӧ бьбә қәнщи», чава
һьнәк шәр'а ль мә гьли дькьһн,
йане әм ӧса дьбежһн? Әw мәрвь
we р'аст сәр бәла хвә вәбһн.

Мәрье р'аст т'ӧнә, һ'әму гӧнәк'ар ьн

⁹ Аwa әм иди чь бежһн? Әм
шьһу тыштәкива жь нәшьһуйа
четьр ьн? На хер! Чьмки мә
иди жор да к'ьфше, чава шьһу,
ӧса жи нәшьһу, һ'әму жи бьһн
һ'ӧкӧме гӧнәда^ф нә. ¹⁰ Чава
нъвисар ә:

«Йәки р'аст т'ӧнә, т'ӧ кәс
т'ӧнә,

¹¹ кәсәк т'ӧнә, кӧ ф'әм бькә,
кәсәк т'ӧнә, ль Хвәде бьгә-
р'ә.

¹² Һ'әму бәндә хальфи^ф нә,
бь һәвр'а т'әвайи бекер бунә,

* ^{2:29} Қануна Дӧщари 30:6.

* ^{3:4} Зәбур 51:4.

йэки қәншийе бькэ т'өнэ, т'ө кэс т'өнэ.*
 13 Гэврийа ванэ т'ьрба вэкьри йэ,
 зьмане ванэ дэрэвин э*,
 жэ'ра мэ'ра бьн заре ван э**.
 14 Дэве вана т'ьжи ньфьр' у тэ'ли йэ*,
 15 ньге ванэ хунр'етьнер'а дьлэзинэ.
 16 Р'ийа ванэ қэдэ у бэла нэ.
 17 Р'ийа э'дьлайийе наснэкьри нэ*,
 18 тьрса Хвэде ль бэр ч'э'ва қэт т'өни нэ*».
 19 Ава эм заньн Қанун чь кө дьбежэ, ванар'а дьбежэ, йед кө бьн һ'өкөме Қанунеда нэ, вэки һ'эму дэв бенэ гьредане у т'эмамийа дьнйайе ль бэр дивана Хвэде шабдар бэ. 20 Чьмки бь кьред Қануне

т'ө қул-бэндэ we ль бэр Хвэде р'аст^ф дэрнэйе, ле бь Қануне гөнэ те наскьрне.

**Инсан ль бэр Хвэде
 бь бавэрийе р'аст те
 һ'эсабе**

21 Ле ньһа бейи Қануне, р'астһ'эсабкьрьна Хвэде хойа буйэ, бона к'ижане Қанун у п'ехэмбэр жи шэ'дэтийе дьдьн. 22 Эв э р'астһ'эсабкьрьна Хвэде: К'и бавэрийа хвэ Иса Мэсиһ тинэ, Хвэде ван һ'э-муйа ль бэр Хвэ р'аст һ'эсаб дькэ*. Фьрқи т'өнэ, 23 чьмки һ'эмуяа гөнэ^ф кьр у нэгьһиштэньнэ р'умэта* Хвэде. 24 Ле жь к'эрэма Ви, бь азақьрьна Мэсиһ Иса р'астһ'эсаббуне^ф п'ешк'еш дьстиньн. 25 Хвэде Эв к'ьфш кьрьбу, кө Эв бь

* 3:10-12 Зэбур 14:1-3; 53:1-3; Занэбеж 7:20.

* 3:13 Зэбур 5:9.

** 3:13 Зэбур 140:3.

* 3:14 Зэбур 10:7.

* 3:15-17 Ишайа 59:7-8.

* 3:18 Зэбур 36:1.

* 3:22 Галати 2:16.

* 3:23 Хвэде мерьв дьлэе Хвэда хольқанд у эв э'фьрине Ви қәнш бу, ле мерьв нэһэқи кьр у нэгьһиштэ we р'умэт у к'амьлтийе кө Хвэде бона ви һазьр кьрьбу. Дэрһэқа р'умэта Хвэдеда, йа кө бавэрмэндэ бьстиньн ван р'эза бьхуньн: Р'омайи 8:18, 21, 29, 30; Филипи 3:21; Дэстпегун 1:26-27; Э'йанти 21:9-11.

хуна Хвә ль бәр гөнед ван к'эвә, йед кӧ ве йәке бавәр бькьн. Хвәде әв йәка кьр, кӧ р'аст^h'әсабкьрьна Хвә бьдә к'ьфше, чьмки Wi бь сәбьра Хвә гӧh нәда ван гөнед кӧ пешда һатьбунә кьрьне. ²⁶Ава готи Хвәде бь Иса әв йәк кьр, вәки р'аст^h'әсабкьрьна^h Хвә ви зәманида бьдә к'ьфше, кӧ Хвәха р'аст ә у һәр кәсе кӧ бавәрийа хвә Иса тинә, ван р'аст^h һ'әсаб дькә.

²⁷Ава иди чь майә кӧ әм пе бьфьр'ьн? Һ'әму п'уч' бу чу. Чьма п'уч' бу? Чьмки әм Qануне дьқәдиньн? На хер, ле чьмки әм бавәр дькьн. ²⁸Чьмки мәва ф'әмдари йә, кӧ мәрвь бь бавәрийе р'аст һ'әсаб дьбә, бейи кьред Qануне. ²⁹Йан Хвәде т'әне Хвәде щьһуйа йә? Нә йе нәщьһуйа йә? Бәле, йе нәщьһуйа йә жи, ³⁰чьмки Хвәде йәк ә у әв йед сьнәтбуйи бь бавәрийе р'аст һ'әсаб дькә у нәсьнәтбуйийа жи диса бь we бавәрийе. ³¹Вәки өса йә әм бь бавәрийе Qануне бәтал дькьн? Т'ӧ шар, ле әм Qануне мак дькьн.

Бьраһим^h бь бавәрийе р'аст һатә һ'әсабе

- 4** ¹Әм иди чь бежьн бона Бьраһим^h бавә'шире хвә, алийе бәдәнеда? Әви чь дит? ²Һәгәр Бьраһим бь кьред хвә р'аст һ'әсаб бьбуйа, һьнге дь-карьбу бь кьред хвә бьфьр'ийа, ле нә ль бәр Хвәде. ³Ле к'а ньвисар чь дьбежә? «Бьраһим Хвәде бавәр^h кьр у әв йәк жер'а р'асти һатә һ'әсабе»*. ⁴Ава һәгәр йәк шьхӧләки дькә, маше ви жер'а найе дайин чава п'ешк'еш, ле чава дәйн. ⁵Ле һәгәр гӧмана йәки нә сәр шьхӧле ви йә, ле бавәрийа хвә Wi тинә, Йе кӧ нәп'ака бесущ дькә, бь ве бавәрийе әв р'аст һ'әсаб дьбә. ⁶Давьд жи аһа хвәзийа хвә ль ви мәрьви тинә, йе кӧ Хвәде бейи кьра ви р'аст һ'әсаб дькә. ⁷«Хвәзиль ван, кӧ нәһәқийед ван һатьнә бахшандьне у гӧнед ван һатьнә ньхамтьне. ⁸Хвәзи ль ви бәндәйи, кӧ Хӧдан бир'а гӧнә һ'әсаб накә»*.

* ^{4:3} Дәстпелун 15:6; Галати 3:6.

* ^{4:7-8} Зәбур 32:1-2.

⁹Гэло эва хвэзия ль сынэт-буййа те дайине, йан нэсь-нэтбуййа? Чава мэ гот, кө бавэрийа Бьраһим жер'а р'асти һатэ һ'эсабе*. ¹⁰Ле бэле к'энге һатэ һ'эсабе? Пэй сынэтбунер'а, йан бэри сынэтбуне? Нэ кө пэй сынэтбунер'а, ле бэри сынэтбуне. ¹¹У паше эви сынэтбун нишан станд, чава мора р'астһ'эсаббуне, бь we бавэрийа хвэйэ бэри сынэтбуне. Бь ви авайи Бьраһим бу баве һ'эму бавэрмэндед нэсынэтбуйи, wэки эw жи р'аст бенэ һ'эсабе* ¹²у оса жи бу баве сынэтбуййа, нэ кө т'эне йе сынэтбуййа, ле йе ван жи, к'ижан п'ега we бавэрийеда дьчын, йа кө Бьраһиме баве мэ һе бэри сынэтбуне бавэр кьр.

**Хвэде созе хвэ
бь бавэрийе дьдэ**

¹³Эw созе Бьраһим у зөр'эта wir'а һатэ дайине кө дьнйайе war бьн, нэ кө бь кьред Qануне

бу, ле бь we йэке бу, кө wi бавэр кьр у р'аст һатэ һ'эсабе*. ¹⁴Һэ-гэр т'эне эвед жь кьред Qануне бьбуна хвэйе war, һынге бавэри we п'уч' буйа у созе жи бэтал буйа*. ¹⁵Чьмки Qанун һерсе р'адькэ. Дэра кө qанун т'өнэ, qанунт'эр'ьбандьн жи т'өнэ.

¹⁶Бь ви авайи соз бь бавэрийе те стандьне, wэки соз бона һ'эму зөр'этед Бьраһим п'ешк'ешэкэ эрекьри бэ, нэ кө т'эне бона ванэ йед кө qануне дьqэдиньн, ле бона ван жи, йед кө мина Бьраһим бавэр дькьн. Чьмки Бьраһим баве мэ һ'эмуйа йэ*, ¹⁷чава ньвисар э: «Мьн тө кьри баве гэлэк мьлэта*». Эw баве мэ йэ, ль бэр wi Хвэдейе кө эви бавэр кьр, wэки Эw мьрийа сах дькэ у гази тыштед т'өнэнэ дькэ, чава кө һэнэ. ¹⁸Wi шийе кө гөман нэмабу, Бьраһим бь гөман бавэр кьр, кө эве бьбэ баве гэлэк мьлэта, чава һатьбу готьне: «Зөр'эта тэйе жи we һаqаса бэ*». ¹⁹У

* 4:9 Дэстпобун 15:6.

* 4:11 Дэстпобун 17:10.

* 4:13 Дэстпобун 17:4-6; Галати 3:29.

* 4:14 Галати 3:18.

* 4:16 Галати 3:7.

* 4:17 Дэстпобун 17:5.

* 4:18 Дэстпобун 15:5.

эв бавәрийеда съст нәбу, нә
 һ'але қальбе хвәда ньһер'и,
 вәки иди мина мьрийа бу,
 (чъмки эв незики сәд сали
 бу) у нә жи бәт'ьна Сәрайейә
 мьри ньһер'и*. ²⁰Ле бавәрийа
 хвә ль созе Хвәде ани удөдъли
 нәбу, бь бавәрийе сәр қәватә
 хвәда һат, шькьрийа хвә Хвә-
 де ани ²¹у we йәкеда бавәр бу,
 кө Йе соз дайә we бинә сери^ф
 жи. ²²Бона ве бавәрийе «жер'а
 р'асти һатә һ'әсабе»*. ²³Ле эв
 готън нә т'әне бона Бьраһим
 һатә ньвисаре, кө Хвәде эв
 р'аст һ'әсаб кьр, ²⁴ле бәле эв
 бона мә жи ньвисар ә. Р'астбуне
 мәр'а жи бе һ'әсабе, к'ижанед
 кө бавәрийа хвә Ви тинън, Йе
 кө Хөдане мә Иса жь мьрьне
 р'акьр. ²⁵Иса бона нәһәқийед
 мә һатә көштъне у жь мьрьне
 р'абу, кө әм р'аст бенә һ'әсабе*.

Бь Иса Мәсиһ әм т'әви
Хвәде ль һәв һатънә

5 ¹Ава кө әм бь бавәрийе
 р'аст һатънә һ'әсабе, әдъ-
 лайийа мә т'әви Хвәде һәйә бь

сайа Хөдане мә Иса Мәсиһ.
²Пе Ви мә бь бавәрийе мә-
 щал дит т'әви we к'әрәме бьн,
 к'ижанеда әм сәкьнинә. У бь
 we гөмана кө әме т'әви р'у-
 мәта Хвәде бьн дьфьр'ьн. ³У
 нә т'әне бь ве йәке, ле әм бь
 тәнгасийед хвә жи дьфьр'ьн,
 чъмки әм занън кө тәнгаси
 сәбьре тинә, ⁴сәбьр жи к'ә-
 тьн-р'абуне, к'әтън-р'абун жи
 гөмане. ⁵У гөман жи мәр'ур'әш
 накә, чъмки һ'ьзкьрьна Хвәде
 сәр мәда бь ви Р'өһ'е Пироз
 барийә, Йе кө мәр'а һатийә
 дайине. ⁶Чъмки гава әмә һе
 беч'арә* бун, Мәсиһ бона мә
 нәп'ака вәхтда мьр. ⁷Дәгмә
 бона мәрвәки р'аст йәк бьмь-
 рә, бәлки бона мәрвәки қәнщ
 йәке бьверә бьмьрә, ⁸ле бәле
 Хвәде һ'ьзкьрьна Хвә һьндава
 мәда һьнге да к'ьфше, гава әмә
 һе гөнәк'ар бун, Мәсиһ бона
 мә мьр. ⁹Ньһа әм кө бь хуна
 Ви ль бәр Хвәде р'аст һ'әсаб
 бунә, һе чьқас зедә әме бь Ви
 жь хәзәбе хьлаз бьн. ¹⁰Һәгәр
 әм т'әви Хвәде бь мьрьна Көр'е

* ^{4:19} Дәстпобун 17:17.

* ^{4:22} Дәстпобун 15:6.

* ^{4:25} Ишайа 53:4-5.

* ^{5:6} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бет'ақәт».

Ви ль һәв һатһн, гава әмә нә-
йар бун, ле һе чьқас зедә пе ве
льһәһатһне әме бь жийина Ви
хьлаз бһн. ¹¹ У нә т'әне һақас,
ле бь Хвәде жи әм дьфьр'һн,
сайа Хөдане хвә Иса Мәсиһ,
бь К'ижани әм т'әви Хвәде ль
һәв һатһнә.

Адәм^ф у Мәсиһ

¹² Ава бь мәрвәки гөнә к'әтә
дһне у жь гөнә жи мьрһн һат.
Бь ви авайи мьрһн сәр һ'әму
мәрвә бәла бу, чьмки һ'әмуя
жи гөнә кьр*. ¹³ Бәри Қануне,
дһнийәда гөнә һәбу, ле дәра кә
қанун т'өнә, гөнә найе һ'әса-
бе. ¹⁴ Ле бәле мьрһне жь Адәм^ф
гьрти һ'әта Муса һ'өкөм кьр,
һ'әта сәр ван жи, йед кә мина
Адәм гөр'а Хвәде дәрнәк'әтһн.

Адәм мина т'әрзәки Ви бу,
Йе кә ве пәйр'а бһата. ¹⁵ Ле
п'ешк'еша Хвәде мина нәһә-
қийа Адәм нинә. Чьмки һәгәр
бь нәһәқийа мәрвәки гәләк
мьрһн, һе чьқас зедә к'әрәма^ф
Хвәде у дайина кә бь к'әрәма
Мәрвәки, йане йа Иса Мәсиһ
сәр гәләка зедә бу. ¹⁶ У п'еш-
к'еш нә өса йә, чава һәде гөне
йәки, чьмки диwane бь гөнәки

сушдари ани, ле п'ешк'еше жь
гәләк нәһәқийа бесуш кьр.
¹⁷ Чьмки һәгәр бь нәһәқийа
мәрвәки у р'уйе вида мьрһне
һ'өкөм кьр, чьқас зедә әвед кә
к'әрәма Хвәдейә дәвләмәнд у
р'астһ'әсаббуне п'ешк'еш дьс-
тинһн ве жийинеда бь сайа
Йәки, ава готи Иса Мәсиһ
п'адшатийе бькьһн.

¹⁸ Ава бь ви авайи пе нәһәқике
диwana т'әмамия мәрвәйе бу,
өса жи бь кьрһнәкә р'аст һ'әму
мәрвә ве р'аст бенә һ'әсабе у
жийине бьстинһн. ¹⁹ Чава бь
нәгөһдарийа йәки гәләк бунә
гөнәк'ар, өса жи бь гөһдарийа
Йәки гәләк ве р'аст бенә һ'ә-
сабе. ²⁰ Ле бәле Қанун к'әтә
навә, кә нәһәқи зедә бә, ле ль
к'идәре гөнә зедә бу, к'әрәм жи
ль вьр һе зедә бу, ²¹ вәки чава
гөнә бь мьрһне һ'өкөм кьр, өса
жи к'әрәма Хвәде бь р'астһ'ә-
сабкьрһне һ'өкөм бькә, мә бьбә
бәрбь жийина^ф һ'әта-һ'әтайе
бь сайа Хөдане мә Иса Мәсиһ.

Бона гөна мьри, ле бона Мәсиһ сах

6 ¹ Ле әм ньһа чь бежһн? Әм
нава гөнада бьминһн, кә

* ^{5:12} Дәстпәбун 3:6.

к'эрэма^ф Хwэде сэр мэда зедэ бэ? ²Т'ө шар! Эм кө һындава гөнада мьрын, чава дыкарьн һе нава ванда бьжин? ³Һун ньзаньн эм кө йэктийа Мэсйһ Исада һатьнэ ньхөмандьне^ф, мьрна Вида һатьнэ ньхөмандьне? ⁴Бь ньхөмандьне эм иди т'эви мьрна Ви бунэ у т'эви Ви һатьнэ дэфьнкьрьне^ф, wэки чава Мэсйһ бь р'умэта Баве жь мьрне р'абу, өса жи эме бькарьбьн жийина нуда бьжин*.

⁵Чьмки һэгэр эм мина мьрна Ви мьрын т'эви Ви бун, эме өса жи мина р'абуна Ви жь мьрне р'абьн. ⁶Эм ве йэке заньн кө бьнийат'а мэйэ кэвьн т'эви Ви хач^ф бу, wэки қальбе гөнэк'ар сэри һьлнэдэ, кө жь вьр шунда эм нэбьнэ хөламед гөнэ. ⁷Чьмки эве кө мьрийэ, эw жь гөнэ азабуийи йэ. ⁸Аwa һэгэр эм т'эви Мэсйһ мьрнэ, эм бawэр дыкьн, кө эме т'эви Ви бьжин жи. ⁹Чьмки эм заньн Мэсйһ кө жь мьрне р'абуйэ, иди намьрэ, мьрын сэр Ви иди һ'өкөм накэ. ¹⁰Мьрна Эw мьр, һындава гөнэда шарэке бона һэр т'ьм мьр, ле жийина кө ньһа дыжи, һындава Хwэдеда

дыжи. ¹¹Өса жи һун хwэ һындава гөнэда мьри һ'эсаб кьн, ле һындава Хwэдеда сах, бь сайа Мэсйһ Иса.

¹²Аwa бьра иди гөнэ һ'өкөми сэр қальбе wэйи п'уч'и-мьри нэкэ, кө һун гөр'а хwэстьнед wi бькьн. ¹³У эндэмед қальбе хwэ нэдьнэ гөнэ кө бьбьнэ һашэтэд нәһэқийе, ле бэле хwэ бьдьнэ дэсте Хwэде, чава йэки жь мьрне р'абуйи, бьра эндэмед wэ бьбьнэ һашэтэд һэқийе, бона Хwэде. ¹⁴У гөнэ we сэрwertийе ль wэ нэкэ, чьмки һун нэ бьн қанунэда нэ, ле бьн к'эрэмеда.

Хөламед һэқийе

¹⁵Иди чь? Эм гөна бькьн, чьмки нэ бьн қанунэда нэ, ле бьн к'эрэме? Т'ө шар! ¹⁶Һун һақас тышт ньзаньн кө һун бона хөламетийе дэсте к'ева дычьн у гөр'а к'е дыкьн, дыбьнэ хөламед wi? һэгэр һун хөламед гөнэ бьн, дычьнэ бэрбь мьрне, ле һэгэр һун хөламед Хwэде бьн, гөр'а Вида бьн, дычьнэ бэрбь р'астһ'эсаббуне^ф. ¹⁷Ле шыкьр жь Хwэде, һун кө wэхтэке хөламед гөнэ бун, ле

* ^{6:4} Колоси 2:12.

вә бь дьл у шан гōра т'эрзе we
хинкьрьне кьр, йа кō вә хвә
спарте. ¹⁸Һун жь гōнә аза бун
у бунә хōламед һәқийе. ¹⁹(Эз
мина ә'дәте мәрвайе дьбежьм,
бона бьнйат'а вәйә мәрвайи-
йә бет'ақәт.) Вә чава вәхтәке
әндәмед хвә данә нәһәқийе
кō бьбьнә хōламед һ'эрабийе
у нәһәқийе, өса жи ньһа әндә-
мед хвә бьдьнә һ'әлалийе^ф кō
бьбьнә хōламед һәқийе.

²⁰Гава һун хōламед гōнә бун,
жь һәқийе аза бун. ²¹Һьнге вә
жь кьрьнед хвә чь бәр чьнин,
бона к'ижана ньһа һун шәрм
дькьн? Әв ахьрийе мерьв дь-
бьнә бәрбь мьрьне. ²²Ле ньһа
һун жь гōнә кō аза бун у бунә
хōламед Хвәде, бәре һ'әла-
лийе дьчьньн у ахьрийа ван
жи жийина һ'әта-һ'әтайе йә.
²³Чьмки маше гōнә мьрьн ә,
ле п'ешк'еша Хвәде жийина
һ'әта-һ'әтайе йә, бь сайа Хō-
дане мә Мәсиһ Иса.

**Т'эрзәки қәнш
жь қануна һ'ал-зәващә**

7 ¹Һун р'ьнд фә'м дькьн
хушк-бьрано, әзе ньһа дәр-
һәқа чьда вәр'а хәбәр дьм, чьм-
ки әз т'әви ван хәбәр дьдьм,
йед кō һаш жь қануне һәнә:

Қанун сәр мерьв һақас вәхт
һ'өккōм дькә, һ'әта кō мәрвь
сах ә. ²Мәсәлә, жьна меркьри
бь қануне мере хвәйи сахва
гьредаи йә, ле һәгәр мер ле
дьмьрә, әв һьнге жь we қануна
кō мерва гьредаи бу аза дьбә.
³Ава һәгәр мере we һе сах бә
әв бьбә жьна мерәки дьн, we
зьнек'ар бе һ'әсабе, ле һәгәр
мер ле бьмьрә, әв жь we қануне
аза дьбә у зьнек'ар набә, һәгәр
бьбә жьна мерәки дьн. ⁴Өса
жи һун хушк-бьрайед мьн, бь
бәдәна Мәсиһ һьндава Қану-
неда мьрьн, кō бьбьнә п'ара
йәки дьн, Йе кō жь мьрьне
р'абуйә, вәки һун Хвәдер'а
бәр биньн. ⁵Чьмки гава мә һе
бь бьнйат'а мәрвайе дьжит,
тәме гōна, кō жь Қануне сәри
һьлдьдан, нава қальбед мәда йа
хвә дькьрьн, кō әм бәре мьрь-
не бьдьн. ⁶Ле ньһа әм һьндава
Қанунеда мьрьн, жь we хьлаз
бун, бь к'ижане әм гьрти бун,
кō әм бь жийина нуйә р'өһ'ани
хōламтийе Хвәдер'а бькьн, нә
кō бь р'ийа Қануна ньвисар.

Қанун у гōнә

⁷Ава әм чь бежьн? Гәло
Қанун гōнә йә? На хер! Ле
бәле мьне гōнә нас нәкьра,

һәгәр Қануне нибуйа. Мәсәлә, дьлһавьжи жи мьне нъзань-буйа гөнә йә, һәгәр Қануне нәготьбуйа: «Дьлһавьжийе нәкә»*. ⁸ Ле гөнә жь т'әмийе мәшал станд, нава мьнда һәр щур'ә дьлһавьжи пешда анин. Чьмки бе қанун гөнә мьри йә. ⁹ Әз хвәха вәхтәке бейи қанун сах бум, ле гава т'әми гьһиштә мьн, гөнә сах бу ¹⁰ у әз мьрьм. Әв т'әмиа кө we жийин быда мьн, һәма әв жи бу сәбәбе мьрна мьн. ¹¹ Чьмки гөнә жь т'әмийе мәшал станд әз хапандьм у бь we көштьм.

¹² Ава Қанун пироз ә у т'ә-мийа we пироз, р'аст у қәнщ ә. ¹³ Вәки өса йә йа қәнщ мьнр'а бу мьрн? На хер! Ле әв кьре гөнә бу, кө бь йа қәнщ мьрн сәр мьнда ани. Әв йәк аһа бу, вәки һ'өнөре гөнә к'ьфш бә у бь т'әмийе һе гөнәк'арийа гөнә к'ьфш бә.

Шәр'е нәхөйайи нава инсенда

¹⁴ Бәле әм заньн кө Қанун р'өһ'ани йә, ле әз хун у гошт ьм, хөламәки гөнәр'а фьроти. ¹⁵ Чьмки әз фә'м накьм чь дькьм.

Нә кө ви тышти дькьм, чь кө дьхвазьм, ле ви тышти дькьм, чь кө бәр ч'ә'ве мьн р'әш ә*.

¹⁶ Ле һәгәр әз тыште нә бь дьле хвә дькьм, Қанунер'а қайл ьм, кө әв қәнщ ә. ¹⁷ Ле ава нә кө әз we йәке дькьм, ле бәле гөне кө нава мьнда дьминә дькә. ¹⁸ Әз заньм кө нава мьнда, ава готи бьһйат'а мьнда, т'ө тыште қәнщ наминә, чьмки хирәта мьн қә-бул накә, ле әв йәк мьнр'а ль һәв найе. ¹⁹ Бәле we қәнщйа кө дьхвазьм бькьм накьм, ле хьрабийа кө нахвазьм we дь-кьм. ²⁰ Һәгәр әз ви тыште нә бь дьле хвә дькьм, иди нә кө әз дькьм, ле әв гөне кө нава мьнда дьминә, әв дькә.

²¹ Ава әз қанунәке дьбиньм: Гава дьхвазьм кө қәнщйе бь-кьм, бе һ'әмде мьн дьбә хьраби. ²² Әз бь к'урайийа дьле хвә қануна Хвәде бәгәм дькьм, ²³ ле қанунәкә дьн нава хвәда дьбиньм кө мьқабьли we қануна һ'ьше мьн бәгәм кьрийә дькә шәр' у мьн дькә һесире қануна гөна, йа кө нава мьнда йә. ²⁴ Әз чь мәрвәки һесир-бөләнгаз ьм! К'и we мьн жь дәсте ви

* ^{7:7} Дәрк'әтһн 20:17; Қануна Дөщари 5:21.

* ^{7:15} Галати 5:17.

qальбе п'уч'и-мьри хьлаз кэ?
²⁵(Шькьр жь Хвэдер'а, бь сайа
 Хөдане мә Иса Мәсиһ!)

Бь ви авайи эз хвэха бь
 һ'ыш-ақьле хвэ хөламтийе
 қануна Хвэдер'а дькьм у бь
 қальбе хвэ хөламтийе қануна
 гөнар'а дькьм.

Жийина бь Р'өһ'е Хвэде

8 ¹Ньһа иди диwana ван
 набә, йед кө т'эви Мәсиһ
 Иса бунә йәк*. ²Чьмки қану-
 на Р'өһ'е кө жийине дьдә, бь
 сайа Мәсиһ Иса эз жь қануна
 гөна у мьрьне хьлаз^ф кьрьм.
³Бәле чь кө Қануне жь дәст
 бет'ақәтийа бьнйат'а мәр-
 вайе нькарьбу бькьра, Хвэде
 әв йәк кьр, Көр'е Хвэ дьлқе
 бьнйат'а мәрвайийә гөнә-
 к'арда бона гөна шанд. У аһа
 Әви we бьнйат'еда диwana
 гөнә кьр, ⁴вәки р'астбуна
 т'әмийед Қануне нава мәда бе
 қәдандьне, әм кө бь бьнйат'а
 мәрвайи нажин, ле бь Р'өһ'.
⁵Йед кө ль гора бьнйат'а мәр-
 рвайе дьжин, әв сәр тыштед
 бьнйат'а мәрвайе дьфькьрын,
 ле йед ль гора Р'өһ' дьжин, әв

сәр тыштед Р'өһ' дьфькьрын.
⁶Ахьрийа фькьра бьнйат'а
 мәрвайе мьрын ә, ле ахьрийа
 фькьра Р'өһ' жийин у әдьялайи
 йә. ⁷Чьмки фькьра бьнйат'а
 мәрвайе дьжмьне Хвэде йә,
 әв бәр қануна Хвэде хвэ
 нашкенә, нә жи дькарә. ⁸Әвед
 бь бьнйат'а мәрвайе дьжин,
 нькарьн ль Хвэде хвәш бен.

⁹Ле һун бь бьнйат'а мәрва-
 йи нажин, ле бь Р'өһ' дьжин,
 һәгәр р'аст Р'өһ'е Хвэде нава
 вәда дьминә. Ле һәгәр Р'өһ'е
 Мәсиһ дьле йәкида т'өнә, әв нә
 п'ара Wi йә. ¹⁰У һәгәр Мәсиһ
 дьле вәда йә, қальб мьри йә,
 чьмки вә гөнә кьр, ле Р'өһ'
 жийин ә бона вә, чьмки һун
 р'аст һатьнә һ'әсабе. ¹¹У һәгәр
 әв Р'өһ'е кө Иса жь мьрьне
 р'акьр нава вәда дьжи, кө
 өса йә Әве Мәсиһ жь мьрьне
 р'акьр, we бь wi Р'өһ'е Хвәйи
 нава вәда, жийине бьдә қальбе
 вәйи п'уч'и-мьри жи.

¹²Бона ве йәке хушк-бьрано,
 әм дәйндар ьн, ле нә дәйндаред
 бьнйат'а мәрвайе, кө ль гора we
 бьжин. ¹³Чьмки һәгәр һун ль
 гора бьнйат'а мәрвайе бьжин,

* ^{8:1} Нав дәстньвисаред пашвәхтийеда әв жи һәйә: «Бь бьнйат'а мәр-
 рвайи нажин, ле бь Р'өһ'» (8:4 бьньһер'ьн).

хуне бьмьрын, ле хэгэр хун бь Р'öh' кьред бьнийат'а мэрьвайе бькөжьн, хуне бьжин.

14 Эвед кө бь Р'öh'е Хвэде те- нэ р'ебэрикрьне, эв ын лавед Хвэде. 15 Чьмки вэ р'öh'эки öса нэстандийэ, кө вэ диса бькэ хөлам бьтърсьн, ле вэ эв Р'öh' станийэ, Йе кө вэ дькэ лавед Хвэде, бь К'ижани гази Ви дь- кьн: «Абба^ф!» ава готи «Баво!»* 16 Ёма эв Р'öh' Хвэха т'эви р'öh'е мэ шэ'дэтийе дьдэ, кө эм зар'ед Хвэде нэ. 17 У хэгэр зар' ын, öса жи хвэйивар ын, варе Хвэде нэ у т'эви вартийа Мэсиһ ын. Бэле хэгэр эм т'эви щэфайе Мэсиһ бунэ, эме т'эви р'умэта Ви бьн жи.

Р'умэта создайи

18 Эз аһа т'эхмин дькьм, кө щэфе мэйи ви зэмани, ль бэр р'умэта we мэва* э'йан бэ, нэ т'ö тышт э. 19 Ё'эму э'фьрин жи бе сэбьр ч'э'вньһер'и хöйабуна лавед Хвэде нэ. 20 Бэле э'фьрин

жи бэр байе бэталийе к'этын, нэ кө бь һ'эмде хвэ, ле Хвэде эв данэ ве йэке*. Ле бэле эв гöман һэбу, 21 кө э'фьрине хвэ- ха жи жь we хöламтийа п'уч' аза бьн у т'эви азайи у р'умэта зар'ед Хвэде бьн. 22 Чьмки эм заньн кө һ'эму э'фьрин һ'эта ньһа бь һэвр'а дькьнэ зарэ-зар у мина еша к'öлфэте^ф дьк'ьши- ньн. 23 У нэ т'эне э'фьрин, ле эм хвэха жи, кө мэ чава бэре^ф дэрэмэта пешьн* Р'öh'е Пироз станд, нава хвэда зарэ-зар ын у we һивийе нэ, һ'эта эм һэде лавтийа Хвэде бьстиньн, ава готи эм бьгьһижьнэ азаййа қальбе хвэ**. 24 Бэле ве гöмане- да эм хьлаз бун. Ле эв гöмана кө те дитьне, эв нэ гöман э, чьмки йэк чава дькарэ гöмана ви тышти бэ, к'ижан ль бэр ч'э'ва йэ? 25 Ле хэгэр гöмана мэ ль тыште нэдити йэ, эм бь сэбьре һивийе бьминьн.

26 Öса жи Р'öh'е^ф Пироз те һэвара бет'ақэтийа мэ, чьмки

* 8:15-17 Галати 4:5-7.

* 8:18 Аһа жи те фэ'мкрьне: «Нава мэда».

* 8:20 Дэстпобун 3:17.

* 8:23 Аһа те фэ'мкрьне: «Хвэде чава п'ешк'еша пешьн Р'öh'е Пироз дьдэ» йан жи: «Р'öh'е Пироз чава бэре дэрэмэта Хвэдейэ пешьнэ кө Хвэде дьдэ бавэрмэнд дьстиньн».

** 8:23 Корьнт'и II, 5:1-4.

эм нъзаньн гэрэке чава дӱа бькьн*, ле Р'ӱһ'е Пироз Хвӱха бь готьнед к'ӱсӱрӱ найенӱ сӱр зар-зьмана, бона мӱ лава-навчетийе дькӱ. ²⁷ У Йе дьла ӱ'нӱнӱ дькӱ занӱ фькьра Р'ӱһ'е Пироз чь йӱ, чьмки Ӳw wӱкӱ цьрара Хвӱде бона мӱрьвед Хвӱде лава-навчетийе дькӱ.

²⁸ Ӳм заньн кӱ хӱр тыштида Хвӱде дькӱ кӱ ванр'а бьбӱ цӱнщи, йед кӱ Wi х'ьз дькьн* у ль гора цаз-цӱдрӱта Wi гакьри нӱ. ²⁹ Чьмки Хвӱде к'ижан пешда бьжартын, ӱw жи пешда к'ьфш кьрын, кӱ бьбьнӱ мина Кӱр'е Wi, wӱки Иса нава гӱлӱк хушк-бьрада ньхӱри бӱ. ³⁰ К'ижан пешда к'ьфш кьрын, гази ван жи кьр у гази к'ижа-на кьр, ӱw жи бесуц кьрын у к'ижан бесуц кьрын, ӱw жи хвӱйир'умӱт кьрын.

И'ьзкьрына Хвӱде: Иӱгӱр Иса йар ӱ, к'и we нӱйар бӱ?

³¹ Аwa ӱм чь бежьн бона ван тышта? Иӱгӱр Хвӱде пышта мӱ

йӱ, к'и дькарӱ мьцабьбли мӱ бӱ? ³² Ӳwe кӱ х'ӱйфа Wi Кӱр'е Wi нӱһат, ле бона мӱ х'ӱмуйа да дӱр, иди we чава хӱр тышти т'ӱви Wi п'ешк'еши мӱ нӱкӱ?

³³ К'и дькарӱ бьжартийед Хвӱде гӱнӱк'ар кӱ? Хвӱде йӱ, кӱ ван бесуц дькӱ. ³⁴ К'и дькарӱ ван нӱһӱкӱ? Мӱсиһ Иса йӱ кӱ бона ван мьр, ле бӱле жь мьрыне р'ӱбу жи у к'елӱка^ф Хвӱдейӱ р'асте йӱ, бона мӱ лава-навчетийе дькӱ. ³⁵ Чь we бькарьбӱ мӱ жь we х'ьзкьрына Мӱсиһ бьцӱ-тинӱ? Дӱрд-кӱл, тӱ'ли-тӱнги, зерандьн, хӱлайи-щӱлайи, бесьт'ари, цӱдӱ-бӱла йан шур?

³⁶ Чава ньвисар ӱ:

«Бона Тӱ ӱм хӱр р'ӱж бӱр мьрыне нӱ, мина пӱза сӱржекьрыне х'ӱсаб дьбьн»*.

³⁷ Ле ӱм нава ван х'ӱму тышта-да he зедӱ сӱрдьк'ӱвьн, бь сайа Ӳwi кӱ ӱм х'ьз кьрын. ³⁸ Чьмки ӱз ӱ'сӱйи заньм кӱ нӱ мьрын, нӱ жийин, нӱ мьльак'ӱт^ф, нӱ шӱхсӱк, нӱ тыштед һазьр, нӱ

* 8:26 Аһа жи те фӱ'мкьрыне: «Бона чь дӱа бькьн».

* 8:28 Нав һьнӱк дӱстньвисарада аһа йӱ: «Ӳм заньн кӱ хӱр тышт ванр'а дьбьнӱ цӱнщи йед кӱ Хвӱде х'ьз дькьн».

* 8:36 Зӱбур 44:22.

* 8:39 Аһа жи те фӱ'мкьрыне: «Нӱ бьльндайи, нӱ к'урайи».

тыштед we бен, нэ т'ö qəwat, ³⁹нэ йед жорьн, нэ йед жерьн* у нэ жи э'фьринэки майин дь-карэ мэ жь һ'эзкьрьна Хвэде бьқэтинэ, йа кө бь дэсте Хөдан Мэсиһ Иса п'ара мэ к'этийэ.

**Хвэде у мьлэте ви
щьһуйе бьжарти**

9 ¹Эз бь Мэсиһ бе хельф р'аст дьбежым у исафа^ф мын жи бь сайа Р'өһ'е Пироз мынр'а шэ'дэтийе дьдэ, ²кө эз гэлэки бэр хвэ дьк'эвм у көла дьле мын жи к'урэ. ³Чьмки мын хвэха дьхвэст ньфьр'ль мын бьбуйа, т'ела мын жь Мэсиһ бьқэтийа, бона мьлэте мыни жь хун-гоште мын, ⁴кө исраели^ф нэ. Ль ван дьк'эвэ бьбьнэ лавед Хвэде, Хвэде р'умэта Хвэ нишани ван да, пэйман^ф т'эви ван гьредан, қанунед Хвэ данэ ван у кьрьнэ хвэийед һ'эбандьн у созед дайи*. ⁵Кал-бав жи жь ван ын у Мэсиһ жи алиие хун у гоштда жь нав ван һат, кө сэр һ'эму-

йар'а Хвэдейе һ'эта-һ'этайейи нежайи щькьрийе йэ. Амин.

⁶Ле бэле нақəшьмэ кө созе Хвэде хельф дэре, чьмки нэ кө əw һ'эму нэ исраели, йед кө жь Исраел дьне к'этьнэ ⁷у нэ жи һ'эмуйед жь бэдэна Бьраһим бунэ зар'ед вийэ һəq-һ'элал ьн, ле һатийэ готьне: «Зөр'эта тэие Ишақда^ф бе навкьрьне»*. ⁸Аwa готи зар'ед Хвэде нэ əw ьн, йед кө жь бэдэна т'эби-йэти нэ, ле зар'ед создайи we зөр'эт бенэ һ'эсабе. ⁹Чьмки созе готи əв бу: «Салəкə дьн ви чахи əзе ль сэр тэда бем у көр'əке Сəрайер'а бьбэ»*. ¹⁰Ле нэ т'эне əв бу, Р'евека^ф жи бь дө көр'а жь бавэки һ'эмлэ дэрк'эт, awa готи жь баве мэ Ишаq. ¹¹⁻¹²Гава көр'ьк һе нэбьбун, һе қэнщи-хьраби нэкьрьбун, Р'евекайер'а һатэ готьне: «Йе мэзын we хөламтийе ль йе бь-ч'ук бькə»*. Əв йəк бу, wəки қьрара Хвэде wəкə бьжартьна Ви дэре, нэ кө кьрава гьредаийи бэ, ле ль гора газийа Хвэде бэ.

* ^{9:4} Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Ль ван дьк'эвэ бьбьнэ зар'ед Хвэде, хвэийед р'умэт, пэймана, Қануна дайи, һ'эбандьн у созед дайи».

* ^{9:7} Дəстпəбун 21:12.

* ^{9:9} Дəстпəбун 18:10, 14.

* ^{9:11-12} Дəстпəбун 25:23.

¹³ Чава нъвисар э: «Мън Агуб^ф h'ъз кър, ле жь Эсау^ф чум»*.

¹⁴ Эм иди чь бежън? Гэло нәһәқийа Хвәде һәйә? На хер!
¹⁵ Чъмки Мусар'а дьбежә: «Эз к'ижани бемә р'ә'ме, Эзе бемә р'ә'ме у дьле Мън сәр к'е бьшәwьтә, we бьшәwьтә»*. ¹⁶ Эв йәк иди нә жь хwәстън йан хирәта меръв э, ле жь р'ә'ма Хвәде йә. ¹⁷ Чъмки нъвисара пироз Фьрәwьнр'а^ф дьбежә: «Бона we йәке Мън тө кьри п'адша, wәки қәwата Хwә бьтә бьдъмә к'ьфше у наве Мън т'әмамия дьнйайеда бе готъне»*. ¹⁸ Аwa Хвәде к'ижана дьхwазә те р'ә'ме у к'ижана дьхwазә ван сәрh'ышк дькә.

Һерс у р'ә'ма Хвәде

¹⁹ Кө өса йә те мьнр'а бежи: «Ле иди чьма Хвәде мә нәһәқ дькә? К'и дькарә ль бәр қьра-ра Wi р'абә?» ²⁰ Ле тө к'и йи, э'вдо, кө ль бәр готъна Хwә-

де р'адьби? Гэло шер' дькарә шер'кәpp'а бежә: «Тә чьма эз аһа чекьрмә?»* ²¹ Чьма h'өкөме шер'кәр сәр ахе т'өнә кө жь we h'әр'ийа стьрайи һьн дәрданед^ф бона р'умәте чекә, һьн жи бона бер'умәте? ²² Ле чь we йәкер'а һәйә, һәгәр Хвәде хwәст бәри к'ьфшкьрына һерс у қәwата Хwә, бьдумька дьреж гәләки сәбьра Хwә ль ван дәрданед һежайи һерсе бинә, йед кө ондабунер'а һазьр сәкьни нә?»* ²³ Wi әв йәк кър, wәки дәwләмәндтийа р'умәта Хwә ван дәрданар'а бьдә к'ьфше, йед кө бунә хwәйе we р'ә'ме, к'ижан кө Wi пешда һазьр кьрьбун, wәки әw т'әви р'умәта Wi бьбуна. ²⁴ У әw дәрданед газикьри әм ьн, нә кө т'әне жь щьһуйа, ле жь нәщьһуйа жи, ²⁵ чава к'ьтеба һосейада Эw дьбежә:

«Щьмә'та кө нә щьмә'та Мън э, Эзе бежьме: <Щьмә'та Мън>

* ^{9:13} Малахи 1:2-3.

* ^{9:15} Дәрк'әтън 33:19.

* ^{9:17} Дәрк'әтън 9:16.

* ^{9:20} Ишайа 29:16; 45:9.

* ^{9:22} Аһа жи те фә'мкьрыне: «Ле чь we йәкер'а һәйә, һәгәр Хвәде бьдумька дьреж ль ван дәрдана сәбьр дькә, к'ижан һежайи we һерсе нә у ондабунер'а һазьр сәкьни нә, чъмки Wi хwәст һерса Хwә бьдә к'ьфше у қәwата Хwә ванва э'йан кә?»

- у йа нә дәлал Әзе бежъме: «Дәлал»*.
- 26 У «we дәра кӧ ванр'а һатә готъне: «Һун нә шьмә'та Мьн ьн», һәма ль вьр жи әве лавед Хвәдейе сах бенә готъне»*.
- 27 Ишайа^ф жи бона Израел дькә гази дьбежә:
«Һәгәр һ'әсабе зар'ед Израел вәкә қума бә'ре бә, т'әне һнәк we же хьлаз бә.
- 28 Чьмки Хӧдан we кьн у кӧрт зутьре диwana дьне бькә»*.
- 29 У чава Ишайа бәри ве йәке гот: «Һәгәр Хӧдане Зор мәр'а зӧр'әт нәһьшта, әме бьк'әтана р'ожа Содоме^ф у бьбуна мина Гоморайе»**.

Израел у Мьзгини

30 Әм иди чь бежън? Нәшь-һуйед кӧ пәй р'астһ'әсаббуне нәдьчун, гьһиштънә р'астһ'әсаббуне, we р'астһ'әсаббуна жь бавәрийе, ³¹ле Израел кӧ пәй Қануне дьчу кӧ р'аст бе һ'әсабе, нәгьһиштә we йәке. ³²Чьма?

Чьмки әв нә кӧ бь бавәрийе бу, ле бь кьред хвә. У әв сәр кәвьре льк'ӧмандьнеда к'әт хол бу, ³³чава ньвисар ә:
«Ва Әз кәвьрәки льк'ӧман-дьне Сийонеда^ф датиньм, зьнарәки же холбуне ле һәр кәсе кӧ бавәрийа хвә Ви бинә, we шәрми нәбә»*.

10 ¹Хушк-бьрано! Дӧаухвәс-тъна дьле мьн жь Хвәде бона хьлазбуна Израеле йә. ²Әз шә'де wана мә, кӧ әв һьндава Хвәдеда хвәйихирәт ьн, ле әв йәк бе занәбун ә. ³Wана фә'м нәкьр, кӧ Хвәде чава мерьв р'аст һ'әсаб дькә, хвәстьн бь шур'е хвә һ'име һәқийе дайньн у ль бәр һәқийа Хвәде та нәбун. ⁴Чьмки бь Мәсиг Қанун сәр һәвда һат, кӧ һәр бавәрмәнд бь wi р'аст бе һ'әсабе.

Һәр кәс дькарә хьлаз бә

⁵Бона we р'астһ'әсаббуна жь Қануне Муса аһа дьньвисә:

* 9:25 Һосәйа 2:23.

* 9:26 Һосәйа 1:10.

* 9:27-28 Ишайа 10:22-23.

* 9:29 Ишайа 1:9.

** 9:29 Дәстпәбун 19.

* 9:33 Ишайа 8:14; 28:16.

«Мөрвөвө кӧ Қануне бьқәдинә, бь we жи әвө бьжи»*. ⁶ Ле р'аст-һ'әсабуна кӧ жь бавәрийе йә, аһа дьбежә: «Дьле хвәда нәбежә: К'е we р'абә ә'змен?»* (ава готи Мәсиһ жорда бинә), ⁷ йан: «К'е we һәр'ә дийаре мьрийа?»* (ава готи Мәсиһ жь нава мьрийа дәрхә). ⁸ Ле бәле ньвисар чь дьбежә? «Хәбәра Хвәде ль шәм тә йә, ль сәр заре тә йә у дьле тәда йә»*, (ава готи әв хәбәра бавәрийе, йа кӧ әм даннасин дькьн). ⁹ Һәгәр тӧ бь дәвө хвә иқрар^ф бьки, кӧ Иса Хӧдан ә у дьле хвәда бавәр бьки, кӧ Хвәде Әв жь нава мьрийа р'акьрийә, те хьлаз би. ¹⁰ Чьмки бь дьл йәк бавәр дькә, р'аст те һ'әсабе у бь дәв иқрар дькә, хьлаз дьбә. ¹¹ Чава ньвисар дьбежә: «Һәр кәсе кӧ бавәрийа хвә Ви бинә, we шәрми нәбә»*. ¹² Ль вьр фьрқи т'ӧнә нава шьһу у нәшьһуйада, чьмки Хӧдане һ'әмуя йәк ә, һьндава

ван һ'әмуяда жи мәр'д ә, к'и-жанед гази Ви дькьн. ¹³ Чьмки ньвисар дьбежә: «К'и гази наве Хӧдан кә, we хьлаз бә»*.

Қӧсура Исраеле

¹⁴ Ле we чава гази Ви кьн, һәгәр бавәрийа хвә Ви нә-анинә? Йан we чава бавәрийа хвә Ви биньн, һәгәр бона Ви нәбьһистьнә? Йан we чава бь-бьһен, һәгәр хәбәр даннасин нәбә? ¹⁵ Йан we чава хәбәре даннасин кьн, һәгәр нәйе-нә шандьне? Чава ньвисар ә: «Чьқаси һ'әвас ьн гавед йед мьзгинийа хере дьдн!»*

¹⁶ Ле һ'әмуя гӧр'а Мьзгинийе нәкьр, чьмки Ишайа дьбежә: «Хӧдан, к'е әв готьна кӧ мә гот бавәр кьр?»* ¹⁷ Ава бавәри жь бьһистьне те у бьһистьн жи жь готьнед бона Мәсиһ.

¹⁸ Ле бәле әз дьпьрсьм: Гәло вана нә бьһист? Нақәшьмә. Чьмки ньвисар ә:

* ^{10:5} Қануна К'аһинтийе 18:5.

* ^{10:6} Қануна Дӧшари 30:12.

* ^{10:7} Қануна Дӧшари 30:13.

* ^{10:8} Қануна Дӧшари 30:14.

* ^{10:11} Ишайа 28:16.

* ^{10:13} Йоел 2:32.

* ^{10:15} Ишайа 52:7.

* ^{10:16} Ишайа 53:1.

«Дэнге ван т'эмамия а'р-де һылда у хэбэра ван ль қолбед дьнайе бэла бу»*.

19 Эз диса дьпърсым: Гэло Исраел пе нэх'эсйя? Пешийе Муса дьбежэ:

«Эзе бь мьлэте нэ мьлэт хелана бьдъмэ вэ у бь мьлэтэки бэфэ'м һерса вэ р'акъм»*.

20 У Ишайа мерк'ими дьбежэ: «Эз ванва дэрк'этым, к'ижан ль Мьн нэдыгэр'ийан у Эз ванва э'йан бум, к'ижана бона Мьн нэдыпърсин»*.

21 Ле бэле бона Исраеле дьбежэ: «Т'эмамия р'оже Мьн дэсте Хвэ дьрежи мьлэтэки сэрһ'ышк у хвэсэрихвэ кьр»*.

Р'э'ма Хвэде һындава мьлэте Ви Исраеледа

11 ¹Ава эз дьпърсым: Гэло Хвэде дэст жь щьмэ'та Хвэ кьр? На хер! Эз хвэха жи

исраели мэ, жь зөр'эта Бьраһим ьм, жь қэбила Бьнйамин^ф.*

²Хвэде дэст жь щьмэ'та Хвэ нэкр, к'ижан пешда бьжартьбу. Йан һун ньзаньн сэрһатийа Елйасда^ф ньвисар чь дьбежэ чава, ви шыкийате^ф Исраеле ль Хвэде дькр дьгот? ³«Ходан, п'ехэмбэред Тэ көштьн, гори-гәһед^ф Тэ хьраб кьрын, т'эне эз мамэ у пэй мьн жи к'этынэ кө бькөжьн»*. ⁴Ле шаба Хвэде чь бу? «Мьн Хвэр'а һ'эфт һ'эзар мэри хвэй кьрынэ, йед кө ль бэр Баэ'л^ф чок нэданэ»*. ⁵Оса жи ньһа ви зэманида һьнэкэ бь к'эрэма Хвэде бьжарти манэ. ⁶У һэгэр бь к'эрэме йэ, иди нэ жь кьра йэ, һэгэр өса буйа, к'эрэм иди нэдыбу к'эрэм.

⁷Иди чь? Исраел нэгьһиштэ we чь кө дьгэр'ийа, ле йед бьжарти гьһиштэне у йед майин кор бун, ⁸чава ньвисар э:

«Хвэде шэвэр'эша кора ани сэр ван,

* 10:18 Зэбур 19:4.

* 10:19 Қануна Дөщари 32:21.

* 10:20 Ишайа 65:1.

* 10:21 Ишайа 65:2.

* 11:1 Филипи 3:5.

* 11:3 П'адшати III. 19:10, 14.

* 11:4 П'адшати III, 19:18.

кө бь ч'э'ва нэбиньн у бь
гöһа нэбьһен, һ'эта р'ожа
пройин»*.

⁹ У Дауьд дьбежэ:

«Дэ бьра т'эхт-сьфьред ван
ль ван бьбьнэ т'ор' у т'э-
лэк,
қэдэ-бэла жи һэде ван бэ.

¹⁰ Бьра ава р'эш бе сэр ч'э'вед
ван, нэбиньн
у пышта ван т'ьме тэвийайи
бэ».*

¹¹ Ава эз дьпърсьм: Гэло эв
жь р'е дэрк'этын, кө онда бьн?
На хер! Ле нэһэқийа ван бу
сэбэбе хьлазбуна нэшьһуя, кө
позе ван жи бышэвьтэ. ¹² Һэгэр
нэһэқийа ван бу сэбэб кө дьн-
йа дэвлэти бэ у к'этына ван бу
сэбэб кө нэшьһу дэвлэти бьн,
ле we һе чьқас к'ар бэ гава т'э-
мамыйа ван хьлаз бэ!

Хьлазбуна нэшьһуя

¹³ Ньһа эз вэ нэшьһуяар'а
дьбежьм: Бэле эз шандийе нэ-
шьһуяа мә, қөльхе хвэ бьльнд
дькьм, ¹⁴ бэлки бькарьбьм позе
йед жь хун у гоште хвэ бьдь-
мэ шэвате у жь ван һьнэка

жи хьлаз кьм. ¹⁵ Чьмки һэгэр
т'эхсирбуна^ф ван бу сэбэбе ль-
һэвһатьна дьнйае т'эви Хвэде,
иди ле қэбулбуна ване бьбэ
чь, һэгэр нэ сахбуна мьрийа?

¹⁶ Һэгэр гьрька һэвир, чава
бэре^ф дэрэмэта пешьн Хвэдер'а
даи һ'элал э, кө өса йэ т'эма-
мыйа шкэве пева һ'элал э*. У
һэгэр р'ав пироз ьн, ч'ьръл жи
пер'а пироз ьн. ¹⁷ Һэгэр жь ван
ч'ьрълә һьнэк шкэстьн, ле тө,
нэшьһу дара зэйт'унейэ бэйани
буйи, дэвса ван һати сэрва-
кьрьне у т'эви қьнйата р'авед
зэйт'уне буйи, ¹⁸ тө дьле хвэ ль
ван ч'ьрълед шкэсти ша нэка. Ле
һэгэр дьле хвэ ша ки, бир бинэ,
вэки нэ кө тэ р'ав жор гьртьнэ,
ле р'ава тө гьртийи. ¹⁹ Иди те
бежи: «Ч'ьръл шкэстьн, вэки
эз бемэ сэрвакьрьне». ²⁰ Р'аст
э. Эвана жь дэст нэбавэрийе
шкэстьн у тэ бь бавэрийе һ'им
гьрт. К'өбар нэбэ, ле бьтьрсэ.
²¹ Чьмки һэгэр һ'эйфа Хвэде
ч'ьрълед бьнйат'и нэһат, һ'эйфа
Ви we тэ жи нэйе. ²² Ава дина
хвэ бьдэ ширьнайи у һ'ышкийа
Хвэде, Эв һ'ышк э һьндава жь

* ^{11:8} Қануна Дөшари 29:4; Ишайа 29:10.

* ^{11:9-10} Зэбур 69:22-23.

* ^{11:16} Жьмар 15:19, 20.

р'ек'этийада у ширьн э һьндава тэда, һэгэр нава ширьнайийе-да бьмини. Ле һэгэр на, те жи бейи бьр'ине. ²³Ле һэгэр шьһу нава нэбавэрийеда нэминьн, we бенэ сэрвакьрьне, чьмки Хвэде диса дыкарэ ван сэрвакэ. ²⁴Чьмки һэгэр тō, нэшьһу wэки бьнйат'а хвэда ч'ьцьле зэйт'уна бэйани буйи у һати бьр'ин, сэр we зэйт'уна қәншэ нэ жь бьнйат'а хвэ һати сэрвакьрьне, ле һе чьқас р'ьһ'эт эwe кō ч'ьцьлед бьнйат'и нэ, we сэр зэйт'уна хвэ бенэ сэрвакьрьне.

**Р'э'ма Хвэдейэ
һьндава һ'эмуйада**

²⁵Эз нахвазьм хушк-бьрано, кō һун һаш жь we сөр'е т'өнэ-бьн, кō һун хвэ дэwса зана данэйньн. П'арэкэ мьлэте Израеле we сэрһ'ышк бьминэ, һ'эта һ'эсабе ван нэшьһуйед кō we хьлаз бьн т'эмам бэ. ²⁶Бь ви авайи т'эмаийа Израеле we хьлаз бэ, чава ньвисар э:
«Азакьр we жь Сийоне бе
у бехвэдетийе жь Ақуб дур
хэ.

²⁷ У эв э пэймана Мьнэ т'эви ван,

гава Эз гөнед ван һьлдьм»*.

²⁸Мьзгинийе кō дьньһер'и, эwана дьжмьн ьн бона хатьре wэ, ле бьжартьне кō дьньһер'и, эwана һ'ьзкьри нэ, бона хатьре кал-бавед ван. ²⁹Чьмки Хвэде к'ижана дьбьжерэ у п'ешк'еша дьдэ к'е, we йэкеда нэ п'ошман э. ³⁰Чава wэ жи wэхтэке гōһ-дарийа Хвэде нэдькьр, ле ньһа бь нэгōһдарийа wана wэ р'э'м дит, ³¹ōса жи эwана ньһа бунэ нэгōһдар, wэки бь р'э'мдить-на wэ эw жи р'э'ме бьбиньн. ³²Чьмки Хвэде һ'эму кьрьнэ гьртийед нэгōһдарийе, wэки һ'эмуйа жи бе р'э'ме.

**Пэсьндайна
занэбуна Хвэде**

³³Чьқаси к'ур ьн дэwлэмэнд-ти, сэрwахти^ф у занэбуна Хвэде! Қьраред Wi чьқаси жь һ'ыш-ақыла дур ьн у кэс сэрэ-дэрийе жь р'ийед Wi накэ!*

³⁴Чава ньвисар э:

«К'е нета Хōдан пе һ'эсийа?
Йан к'е бу ширэтк'аре Wi?»

* 11:27 Ишайа 59:20-21; 27:9.

* 11:33 Ишайа 55:8-9.

* 11:34 Ишайа 40:13; Йерэмийа 23:18.

35 Йан к'е пешда тыштэк дайэ
 Wi,
 wәки Әw диса ль ван вәгә-
 р'инә?»*

36 Чъмки һәр тышт жь Wi, бь
 Wi у бона Wi нә. Шькьр жь
 Wир'а һ'әта-һ'әтайе. Амин*.

Qöרבанед^ф сахә дөрөфкьри

12 ¹ Awa әз һиви жь wә
 дькьм хушк-бьрано,
 бона we дьлшәwатийа Хwә-
 де, қальбе хwә дийари Хwәде
 кьн, чава қөрбанәкә^ф сахә
 дөрөфкьри, ль Wi қәбул, йа
 кө һ'әбандьна wәйә р'өһ'ани*
 йә. ² У нәк'әвьнә кьрасе бәнде
 ве дьнийәе, ле бь нубуйина
 һ'ыше хwә wәрьнә гөһастьне,
 wәки бьзаньбьн чь йә қьрара
 Хwәде, кө қәнщи, хwәши у
 к'амьли йә.

³ Әз бь we к'әрәма кө Хwәде
 да мьн, wә һәр кәсир'а дьбе-
 жьм: Чьқас жь wә дьк'әwә, жь
 we зедәтьр нәфькьрьн, ле сәр
 хwә бьн, бьра һәр кәс wәкә we
 бawәрийа кө Хwәде п'арәwә-

кьр, бьфькьрә. ⁴ Чава қальбе
 мәда гәләк әндәм һәнә у һ'әму
 әндәм кьрәки накьн*, ⁵ өса
 жи әм гәләк ьн, ле йәктийа
 Мәсидә әм бәдәнәк ьн у һәр
 кәс жь мә әндәмед һәв ьн.
⁶ Awa анәгори we к'әрәма мәр'а
 һатийә дайине, п'ешк'ешед
 хwәйә шур'ә-шур'ә бьдьнә
 хәбате. һәгәр п'ешк'еша п'е-
 хәмбәртийе^ф йә, бьра wәкә we
 чапа бawәрийе бьдьнә хәбате,
⁷ һәгәр хьзмәтк'ари йә, бьра
 нава хьзмәтк'арийеда бьн,
 һәгәр һинкьрьн ә, бьра пәй
 һинкьрьне бьн, ⁸ йе дьл дьдә
 мерьв, бьра ль пәй we йәке
 бә, әwe п'арәwәдькә, бьра бь
 мәр'дани бькә, әwe сәрwер ә,
 бьра хирәт бә, әwe қәнщийе
 дькә, бьра бь әшқ у ша бькә.

⁹ һ'ызкьрьна wә һ'ьләк'ари
 нибә, жь хьрабийе зьвер бьн,
 хwәль қәнщийе бьгьрьн. ¹⁰ һ'ыз-
 кьрьнеда чава хушк-бьра сәр
 һәв шәwат бьн, қәдьркьрьнеда
 жь һәвдө дәрбазтьр бьн, ¹¹ хи-
 рәтеда хwәр'анәдити нибьн,

* 11:35 Ибо 41:11.

* 11:36 Корьнт'и I, 8:6.

* 12:1 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һ'әбандьна wәйә р'аст», йан «Һ'әбан-
 дьна wәйә т'әбийәти».

* 12:4-8 Корьнт'и I, 12:4-12.

р'öh'e хвэда* алав дьн, хьзмэтк'арийа Ходан бькьн, ¹²бь гомане ша бьн, тэнгасийада сэбьр кьн, һәр гав дōа бькьн, ¹³дэсте хвэ дьрежи шьмэ'та Хвәдейә дэсттэнг кьн, пәй меванһ'ьзийе бьн.

¹⁴Йе wә дьзериньн һун дōа ван бькьн, бәле дōа бькьн у ньфьр'а ль ван нәкьн*. ¹⁵Т'эви йед ша дьбьн ша бьн у т'эви йед дьгьрин бьгьрин. ¹⁶Фькьра wә һәр кәси һьндава һәвда йәк бә, к'обар-бабах нибьн, ле т'эви п'әришана ньмьз бьн, хвә дәwса занә данәйньн*.

¹⁷Жь бәр хьрабийева хьрабийе ль т'ө кәси нәкьн. Чь ль бәр ч'э'ве һ'әму мәрьва қәнщә, we бькьн. ¹⁸Чьқас жь дэст wә те, т'эви һ'әму мәрьва ә'дльлайийеда бьн. ¹⁹Һ'әйфе һьлнәдьн, дәлално, ле щи бьдьнә һерса Хвәде, чьмки ньвисар ә: «Һ'әйфһьлдан дэсте Мьн ә, Әзе һ'әйфе һьлиньм, Ходан дьбежә»*. ²⁰Ле бәле әв жи һәйә: «Һәгәр дьжмьне тә бьр'чи

йә, нен бьде у һәгәр т'и йә, аве бьде, чьмки тō бь ве йәке пьриске егьр сәр сәре wi т'оп дьки»*. ²¹Нәһелә хьраби сәр тә к'әвә, ле бь қәнщийе тō сәр хьрабийе к'әвә.

Һәләқәтийа бавәрмәнда т'эви сәрwер у һ'өкөмәтед ве дьне

13 ¹Һәр мәрвьәк бьра гō-р'а ван һ'өкөмәтийада бә, кō сәр wир'а нә, чьмки т'ө һ'өкөмәти бейи дәстура Хвәде т'өнә у әwe кō һәнә жи, жь Хвәдеда нә. ²Аwа к'и кō бәр һ'өкөмәтийе р'адьбә, әw бәр ә'мьре Хвәде р'адьбә у әwe кō р'адьбьн, диwана Хвәде сәр хвәда тиньн. ³Чьмки сәрдар йед қәнщийе дькьн натьрсиньн, ле йед хьрабийе. Тō дьхwази жь һ'өкөмәте нәтьрси? Хвә ль қәнщийе бьгьрә, те бьби ширьне we. ⁴Чьмки әw хьзмэтк'аре Хвәде йә бона қәнщийед тә. Ле һәгәр хвә ль хьрабийе бьгьри, же бьтьрсә, чьмки wi бадиһәwа^ф

* 12:11 Аһа жи те фә'мкьрне: «Бь Р'öh'e Хвәде алав дьн».

* 12:14 Мәтта 5:44.

* 12:16 Готьнед Сьлеман 3:7.

* 12:19 Қануна Дōшари 32:35.

* 12:20 Готьнед Сьлеман 25:21, 22.

шур гьренэдайэ. Эw хьзмэт-к'аре Хwэде йэ, кө һерса Wi сэр ванда бьр'ежэ, к'ижанед кө хьрабийе дькьн. ⁵ Лэма эм гэрэке гөра һ'өкөмэтада бьн, нэ т'эне wэки эм ль бэр һерсе нэк'эвьн, ле бэле wэки исафа мэ жи дьле мэ р'ьһ'эт бьһелэ.

⁶ Бона ве йэке жи һун хэрщ жи дьдьн, чьмки эw хөламед Хwэде нэ, борщдаред хэрщ-стандьне нэ*. ⁷ Аwa к'ер'а чь дьк'эвэ, ль ван вэгэр'иньн, к'ер'а хэрщ дьк'эвэ, хэрщ бьдье, к'ер'а сэлэф дьк'эвьн, сэлэфа бьдье, жь к'е гэрэке бьгьрсьн, бьгьрсьн, к'ер'а қөдър дьк'эвэ, қөдье wi бьгьрн.

Һ'ызкьрьна һьндава һөвда

⁸ Т'ө тыштида дэйндаре т'ө кэси нэминьн, пештьри ль һөв һ'ызкьрьне, чьмки к'и кө һөвале хwэ һ'ыз дькэ, т'эмамияа Qануне дьқэдинэ. ⁹ Эв т'эмийед кө һэнэ: «Зьнийе нэкэ, нэкөжэ, нөдьзэ, дьлһавьжийе нэкэ»* у һэр чь т'эмийед кө һэнэ, дьк'эвьнэ нава ве готье: «Һөвале хwэ wэкэ хwэ һ'ыз бькэ»**.

¹⁰ Һ'ызкьрьн хьрабийе ль һөвале хwэ накэ. Аwa һ'ызкьрьн сэре Qануне дьгьрэ.

¹¹ Ве йэке бькьн, чьмки һун заньн эв чь зэман э. Ньһа иди wэхт э һун жь хөве һ'ышйар бьн, чьмки ньһа хьлазбун һе незики мэ йэ, нэ кө һьнге гава мэ бawэр кьр. ¹² Шэв гэлэк чуйэ, сьбөһ незик буйэ, аwa кьред тэ'ристанийе эм жь хwэ дур хьн у ч'экед р'онаийе сэр хwэва кьн. ¹³ Öса бьжин чава р'онайа р'оже, бе куч'ьксантийе, сэрхwэшийе, бенамусийе, һ'эрабийе, шэр'удийе у һ'эвсудийе. ¹⁴ Ле Хөдан Иса Мэсиһ ль хwэ бькьн мөрт'ал у гөһ нөдьнэ ван хwэстьнед бьһйат'а хwэйэ мөрьвайи.

Лома ль бьрайе хwэ нэкэ

14 ¹ Эwe кө бawэрийеда сьст э, қөбул кьн, ле нэ кө бона бир-бawэрийа wi жер'а бьк'эвьнэ дэ'we. ² Йэк бawэр дькэ, кө һэр тышти дькарэ бьхwэ, ле йе сьст э, т'эне п'ьн-шар'е дьхwэ. ³ Эwe кө дьхwэ, бьра йе нахwэ беһөрмөт нэкэ

* ^{13:6} Мөтта 22:21.

* ^{13:9} Дэрк'этьн 20:13-15, 17; Qануна Дөщари 5:17-19, 21.

** ^{13:9} Qануна К'аһинтийе 19:18.

у әве кӧ нахвә, бьра лома йе дьхвә нәкә, чьмки Хвәде әв қәбул кьрийә. ⁴ Тӧ к'и йи кӧ лома хӧламе хәлде дьки? Һәгәр сәкьни бә йан к'әти бә, әв ише Хвәйе ви йә. Ле ве бьсәкьнә, чьмки Хӧдан дькарә ви бьдә сәкьнандьне.

⁵ Йәк р'ожәке сәр р'оже дьн-р'а дьгьрә, йәк жи һ'әму р'ожа вәкә һәв дьгьрә. Бьра һәр кәс фә'мина хвәда бавәр бә. ⁶ К'е р'ожәке хвәр'а ә'зиз һ'әсаб дькә, бона Хӧдан ә'зиз һ'әсаб дькә, ӧса жи әве дьхвә бона Хӧдан дьхвә, чьмки шькьрийе дьдә Хвәде. У йе нахвә жи бона Хӧдан нахвә у шькьрийе дьдә Хвәде. ⁷ Жь мә тӧ кәс бона хвә нажи у т'ӧ кәс жи бона хвә намьрә. ⁸ Һәгәр әм дьжин, бона Хӧдан дьжин у һәгәр әм дьмьрн бона Хӧдан дьмьрн. Ава һәгәр әм бьжин йан бьмьрн, п'ара Хӧдан ьн. ⁹ Бона ве йәке жи Мәсиһ мьр у сах бу, вәки һьн һ'ӧкӧми сәр мьрийа бькә, һьн жи сәр зендийа. ¹⁰ Иди тӧ чьма лома бьре хвә дьки? Йан тӧ чьма бьре хвә беһӧрмәт дьки? Әм

һ'әмује жи ль бәр диwana Хвәде бьсәкьнһн*. ¹¹ Чьмки һьвисарә: «Әз сахийа Хвә кьм, Хӧдан дьбежә, кӧ һәр чок ве ль бәр Мьн бьтәвә у һәр кәсе бежә: <Тӧ йи Хвәде>»*. ¹² Ава жь мә һәр кәсе бона хвә шабе ль бәр Хвәде бьдә.

Бьре хвә п'ьшк^ф нәкә

¹³ Дә иди әм лома һәвдӧ нәкьн, ле һун хвәр'а бьдьнә бәр һ'әсаба, чава бькьн кӧ ньг нәдьнә ль бәр бьра, кӧ нә-льк'ӧмьн йан п'ьшк^ф нәбьн. ¹⁴ Әз ве йәке заньм у Хӧдан Исада гӧман ьм, кӧ тыштәки жь хвә һ'әрам^ф т'ӧнә, ле бона ви һ'әрам ә, йе кӧ һ'әрам һ'әсаб дькә. ¹⁵ Һәгәр бь хварьна хвә тӧ дьле бьре хвә жь хвә дьһели, иди жийина тә нә бь һ'ьзкьрьне йә. Бь хварьна хвә ви ӧнда нәкә, бона к'ижани Мәсиһ мьр. ¹⁶ Бьра әв тыштед кӧ тӧ бона хвә қәнщ дьбини, нәбә мә'ни кӧ хьраби бе готьне. ¹⁷ Чьмки П'адшатийа^ф Хвәде хварьн у вәхварьнеда нинә, ле һәқи, ә'дьялайи у шабунеда йә, кӧ дайина Р'ӧһ'е Пироз ьн.

* ^{14:10} Корьнт'и II, 5:10.

* ^{14:11} Ишайа 49:18; 45:23.

¹⁸К'е бь ван хёламтийе Мәсир'а дькә, әв ль Хвәде хвәш те у дьбә ширьне мәрьва.

¹⁹Ава әм һындава һәвда сәр нета ә'дълайийе у бавәри авакьрьне бьн. ²⁰Р'уйе хварьнеда шьхөле Хвәде хьраб нәкьн. Һәр тышт һ'әлал ә, т'әне бона ви мәрви нә р'аст ә, йе кө бь хварьна хвә дьбә байисе к'ә-тъна хәлqe. ²¹Қәнщ ә нә гошт бьхви, нә шәраве вәхви у нә жи тыштәки өса бьки, кө бьре тә бьк'әвә. ²²Тө чава бавәрдьки, бьра нава тә у Хвәдеда бьминә. Хвәзи ль ви, йе кө бь ван тыштед кө фә'м дькә кө р'аст ьн, хвә гөнәк'ар накә. ²³Ле һәгәр йәк дьхвә дөдълийе дькә, диwane сәр хвәда тинә, чьмки бь бавәрийе нахвә. У һәр тыште кө нә бь бавәрийе йә, гөнә йә.

**Тө ль хәлqe хвәш вәрә,
нә кө ль хвә**

15 ¹Әм кө бавәрийеда қә-ват ьн, гәрәке бьк'әвьнә бьн баре сьста, нә кө әм ль хвә хвәш бен. ²Бьра жь мә һәр кәс алийе қәнщийеда ль һәвале хвә хвәш бе, кө бавәрийеда

бьшьдә. ³Чьмки Мәсир'а жи нә кө ль Хвә хвәш һат, ле чава ньвисар ә: «Әв қаред кө ль Тә дькьн, ль Мьн дькьн»*. ⁴Ле чь кө пешда к'ьтебада һатә ньвисаре, бона һинбуна мә һатә ньвисаре, вәки әм бь сәбьре у ван готьнед ньвисарада кө бине дьдьнә бәр мә, хвәйигөман бьн. ⁵Дә бьра Хвәдейе сәбьре у бина ль бәр һәр кәси бьдә вә, кө һун һындава һәвда сәр нетәке бьн, вәкә нәхш-т'әрзе Мәсир'а Иса, ⁶кө һун һ'әму бь дьл у зарәки шькьрийе бьдьнә Хвәдейе Баве Хөдане мә Иса Мәсир'а.

Мьзгини бона нәщьһуя

⁷Бона ве йәке бона шькьрийа Хвәде һәвдө қәбул кьн, чава Мәсир'а әм қәбул кьрн. ⁸Чьмки әз вәр'а дьбежьм, кө Мәсир'а бу хьзмәтк'аре щьһу-йа, бона амьнийа Хвәде ә'йан кә, вәки әв созе кал-бавар'а һатийә дайине, мак кә ⁹у нәщьһу бона р'ә'ма Ви шькьрийе бьдьнә Хвәде. Чава ньвисар ә:

«Бона ве йәке Әзе нав нәщь-һуяда пәсьне Тә бьдьм

* ^{15:3} Зәбур 69:9.

- у эшқи наве Тә бьстьрем»*.
¹⁰ У диса дьбежә:
 «Гәли нәшьһуйа, ша бьн
 т'әви мьләте Wi!»*
¹¹ У диса дьбежә:
 «Шькьрийе бьдьнә Хөдан
 гәли нәшьһуйа
 у пәсьне Wi бьдьн, һ'әму
 шьмә'тно»*.
¹² Ишайа жи дьбежә:
 «Тамарәкә Йеша^ф ве дәре,
 бьбә мире нәшьһуйа
 у нәшьһу ве гөмана хвә
 бьдьнә сәр Wi»*.
¹³ Бьра Хвәдеие гөмане дьле
 вә бь шабуне у ә'дльайийева
 бьк'ьмк'ьминә, бона ве бавә-
 рийа вә, вәки гөмана вә бь
 қәвата Р'өһ'е Пироз зедә бә.

**Хьзмәтк'арийа Павлосә
 бона нәшьһуйа**

¹⁴ Әз хвәха вәда гөман ьм
 хушк-бьрайед мьн, кә һун
 қөнщийада манә у занәбунева
 жи дагьрти нә, дькарьн һәвдә
 ширәт кьн. ¹⁵ Ле аликива мьн
 тәрөш кьр вәр'а ньвиси, кә
 ван тьшта бькьмә бира вә,

бона ве к'әрәма кә жь Хвә-
 деда мьнр'а һатийә дайине,
¹⁶ вәки әз нава нәшьһуйада
 бьбьмә бәрдәстийе Мәсиһ
 Иса. Әз нава Мьзгинидаийи-
 на Хвәдеда мина к'аһинәки^ф
 хьзмәтк'арийе дькьм, кә һ'ә-
 дибуна^ф нәшьһуйа қәбул бә, бь
 Р'өһ'е Пироз бөһөрти-жьбарә
 бә. ¹⁷ Ава әз дькарьм бь сайа
 Мәсиһ Иса пе хьзмәтк'арийа
 хвәйә бона Хвәде бьфьр'ьм.
¹⁸ Әз тәрөш накьм бона тьш-
 тәки өса хәбәр дьм, пештьри
 ван тьштед кә Мәсиһ бь дәсте
 мьн кьрьнә, бона гөһдарийа
 нәшьһуйа, һәгәр бь хәбәра бә
 йан кьра бә, ¹⁹ бь қәвата ни-
 шана у к'әрәмәта, бь қәвата
 Р'өһ'е Хвәде. У бь ви авайи
 әз жь Оршәлиме^ф гьрти һ'әта
 Илиркуме гәр'ийам, Мьзгини-
 йа Мәсиһва т'ьжи кьр. ²⁰ Мьн
 дьщә'данд кә ван дәра Мьзги-
 нийе даннасин кьм, к'идәрәд
 бона наве Мәсиһ нәһатьбу
 бьһистьне, вәки нәбә кә әз
 сәр һ'име һьнәкед дьн чекьм.
²¹ Ле бәле чава ньвисар ә:

* ^{15:9} Зәбур 18:49.

* ^{15:10} Қануна Дөшари 32:43.

* ^{15:11} Зәбур 117:1.

* ^{15:12} Ишайа 11:10.

«К'ижанар'а бона Ви нәһа-
тийә готъне, we бьбиньн
у к'ижана бона Ви нә бь-
хистийә, we бьзаньбьн»*.

**Т'ъвдира Павлосә
бона р'омайи**

²² Ләма гәләк шара р'е нәдъ-
к'әтә мын сәр вәда бьһатама.

²³ Ле ньһа иди ван алийа шийе
өса т'өнә п'егәһ ле нәк'әтбә у
әв чәнд салә әз дькьм бемә щәм
wә, ²⁴ гава һәр'ьмә Спанйайе.
Ава гөмана мын һәйә, кә әзе
сәр р'ийа хwә сәрики ль wә хьм
у жь wьр һун мын вәр'екьн әз
һәр'ьмә Спанйайе, гава бина
мын һьнәки пе wә дәрә. ²⁵ Ле
ньһа әз дьчьмә Оршәлиме, кә
бь к'омәкдаине хьзмәтк'арийа
щьмә'та Хwәде бькьм. ²⁶ Чьмки
хушк-бьрайед Мәкәдонйайе
у Ахайайе бь һәвр'а қайл бун,
кә алик'арике бьдьнә щьмә'-
та Хwәдейә бәләнгаз, йед кә
Оршәлимеда дьминьн. ²⁷ Әw
қайл бун у дәйндаре ван ьн
жи. Чьмки нәщьһуйа алийе
р'өһ'анида к'омәк жь щьһуйа
стандьн, гәрәке әw жи алийе

һәбука^ф дьнеда к'омәке бьдьнә
wan. ²⁸ Ава пәй ве кьрьнер'а,
гава к'омәка т'опкьри бьгьһи-
ньмә ши, әзе бем щәм wә, жь
wьр дәрбази Спанйайе бьм.
²⁹ Әз заньм гава бемә щәм wә,
әзе бь дәwләмәндтийа дөа-дь-
розгед Мәсiһ* бем.

³⁰ Әз һиви жь wә дькьм
хушк-бьрано, бь сайа Хөдәне
мә Иса Мәсiһ у we һ'ьзкьрьна
жь Р'өһ', wәки һун бь дөайед
хwәйә ль бәр Хwәде т'әви шәр'-
к'арийа мын бьн. ³¹ Дөа бькьн,
wәки әз жь дәсте wan хьлаз бьм,
йед кә Щьһустанеда^ф нәбаwәр
ьн у wәки хьзмәтк'арийа мынә
бона к'омәкдаине Оршәлиме-
да ль щьмә'та Хwәде хwәш бе.
³² У бь ви аwайи әзе бь ә'ьмре
Хwәде, бь дьләки ша бемә щәм
wә у һьнәки т'әви wә һеса бьм.
³³ Дә бьра Хwәдейе ә'дьялийе
т'әви wә һ'әмуя бә. Амин.

Сьлавед Павлосә ахьрийе

16 ¹ Әз т'әмийа хушка Фой-
бе дьдьмә wә, йа кә бәр-
дәстийа щьвина Кәнхерйайе
дькә. ² һун we бь наве Хөдан

* 15:21 Ишайа 52:15.

* 15:29 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Бь дәwләмәндтийа дөа-дь-розгед Мьзгинийа Мәсiһ».

қәбул кьн, чава ль шьмэ'та Хвәде дьк'әвә у гава дьбә һ'әв-ще тыштәки, дәсте хвә дьрежи we кьн, чьмки әве жи хвәйти гәләка кьрийә у өса жи мьн.

³Сьлаве бьднә Прьскилаје у Акила*, һәвал-хәбате дьмнә шьхөле Мәсиһ Исада. ⁴Вана бона мьн дәст жь ә'мьре хвә к'ьшанд, нә кө т'әне әз жь ван р'әзи мә, ле т'әмамия шьвинед жь нәщһуя жи. ⁵У ль шьвина мала ванда жи сьлав кьн.

Апенәтоје дәлалә мьн жи сьлав кьн, кө Асийәда ба-вәрмәнде Мәсиһи^ф пешьн ә. ⁶Сьлаве бьднә Мәрийәме, кө бона вә гәләк худан р'етийә. ⁷Сьлаве бьднә Әндронико у Йунйәсе пьсам у һәвалед мьнә кәледа. Әв нава шандийада ә'йан ьн у бәри мьн бавәрийа хвә Мәсиһ аинә.

⁸Сьлаве бьднә Әмплийато, дәлалә мьни жь Хөдан. ⁹Сьлаве бьднә Урбано һәвал-хәбате мәйи шьхөле Мәсиһда у Ста-хойе дәлалә мьн. ¹⁰Сьлаве бьднә Апелис, кө бона Мәсиһ йәки к'әти-р'абуйи йә. Сьла-ве бьднә мала Аристокло.

¹¹Сьлаве бьднә Геродийоне пьсамә мьн. Сьлаве бьднә ван, йед кө жь мала Нәркисо нә, нав бавәрийа Хөданда нә.

¹²Сьлаве бьднә Тьрифенаје у Тьрифосаје, к'ижан бона наве Хөдан дьхәбьтн. Сьла-ве бьднә Пәрсисеја дәлал, кө гәләки худан р'етийә бона Хөдан. ¹³Сьлаве бьднә Р'уфо-йе бьжартийе* Хөдан у дийа ви у өса жи чава дийа мьн.

¹⁴Сьлаве бьднә Асинкрито, Флегон, һәрмес, Патробас, һәрмас у хушк-бьрайед майи-нә т'әви ван. ¹⁵Сьлаве бьднә Филолого у Йулийа, Неройис у хушка ви, өса жи Олимпас у т'әмамия шьмэ'та Хвәдейә т'әви ван.

¹⁶Сьлаве бьднә һәв бь р'а-мусана шире һ'әлал. һ'әму шьвинед Мәсиһ ль вә сьлав дькьн.

Т'әмийед ахьрийе

¹⁷Ньһа әз һиви жь вә дькьм хушк-бьрано, кө һун һ'әвза хвә жь ван бькьн, йед кө жь we һинбуне дәр, йа кө һун һин бунә, щөдәбуне пешда тиньн у

* ^{16:3} К'аред Шандийа 18.

* ^{16:13} Аһа жи те фә'мкьрне: «Р'уфойе нав шьхөле Хөданда ә'йан».

хэлцэ п'ышк дькын. Жь ван дур бьн. ¹⁸Чьмки йед оса холамтийе ль Ходане мө, Мөсйиһ накьн, ле зьке хвө дьч'ериньн. Бь заре хвөш у һ'ьлэк'арийе, йед сахьке дьле хвө дьхапиньн. ¹⁹Гөһдарийа вө нав һ'эмуйада бь нав у дэнг э у эз бона вө ша мө, ле дьхвазьм кө һун сэрвахт бьн һьндава қәншийеда у дьлсах бьн һьндава хьрабийеда. ²⁰У Хвөдейе э'дьялайийе зутьрәке ве сәре мирещьн^ф бьне ньгед вөда бьп'әлехә.

К'әрәма Ходане мө Иса Мөсйиһ т'әви вө бә.

²¹Тимот'ейоие һөвал-хәбате мьн ль вө сылав дькә, оса жи Лукйю, Йасон у Соспатройе пьсмамед мьн.

²²Эз Тәртийо жи бь наве Хөдан ль вө сылав дькьм, йе кө әв нә'мә ньвиси.

²³Гайос ль вө сылав дькә, қонахе мьн у йе т'әмамия шьвине. Ерастойе сәр хьзна бажер ль вө сылав дькә у оса жи бьрайе Кьwartо. ²⁴К'әрәма Хөдане мө Иса Мөсйиһ т'әви вө һ'эмуйа бә. Амин*.

Дөа у шькьрдайин

²⁵Ньһа шькьр жь Wir'а, Йе кө дькарә вө бавәрийеда бьшьдинә, вөкә ве Мьзгинийа кө эз бона Иса Мөсйиһ данна-син дькьм, вөкә ашкәрәбуна ве сөр'а кө һе дәврөд бәрейә бьһөрида вөшарти мабу, ²⁶ле ньһа бь ньвисаред п'ехәмбәра э'йан бу у бь ә'мьре Хвөдейе һ'әта-һ'әтайе һатә наскьрьне, вөки һ'өму мьлөт бавәр бькьн у гөһдар бьн. ²⁷Шькьр жь Хвөдейе т'әнейи сәрвахтр'а, бь сайа Иса Мөсйиһ, һ'әта-һ'әтайе. Амин*.

* ^{16:24} Нав дәстньвисаред һәрә қәншда р'еза 24-а т'өнә.

* ^{16:27} Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 25 һ'әта 27-а т'өнәнә.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН КОРЪНТ'ИЙАР'А

Пешготын

Корьнт' бажарэки Йунаньстанейи^ф э'йан бу, эв п'айт'эхте қэза Ахайайсейэ Р'омайе бу. Бь дэсте Павлос һ'име шьвина^ф Мәсиһ ль вьр һатэ данине, гава дэма р'ежитийа хвэйэ дөдада эв ль вьр 18 мәһа ма (К'аред Шандийа 18:11, 18). Корьнт' бажарэки гөл у гэш у нави-дэнг бу, нэ кө т'эне алийе т'өшарэтийеда^ф, ле өса жи алийе р'абун-р'уныштъне, занэбун у һ'эбандьнеда, чьмки һэр мьлэт ль вьр дьман. Ле бэле аликива жи бенамусийеда һ'эвла хвэ дөвле авитьбун. У ве йэке гэлэки һ'өкөми сэр шьвина ну дькьр у һэр шур'э зэ'мэти пешда дани.

Аһа к'ьфш дьбэ кө эва нэ'ма незики сала 54-а Эфэседа корьнт'ийар'а һатийэ ньвисаре, дэма р'ежитийа Павлосэ 3-а (Корьнт'и I, 16:8; К'аред Шандийа 19:1). Шанди^ф бь ве нэ'ме сэр ван пьрса дьсэкьнэ, к'ижан кө сэр э'мьре шьвина ну бьбунэ гьрани, өса жи сэр һэлэқэтийа ван р'абун-р'уныштън у чь кө бавэрийа^ф бавэрмэндава гьредаи бу.

Хэме Павлос дөп'а бона дөтирэтийа шьвине у ч'э'вдэрийа^ф ван бу (сэред 1-е һ'эта 6-а). Өса жи эв пьрсед һ'ал-зэваше (сэре 7-а), исафе^ф (сэред 8-а һ'эта 11:1), қөйдэ-қанунед шьвине, п'ешк'ешед^ф Р'өһ'е^ф Пироз (сэред 11-а һ'эта 14-а) у фькьра р'абуна мьрийа (сэре 15-а) э'нэнэ дькэ. У к'ур дьдэ к'ьфше, кө Мьзгини^ф чава ван пьрса дьньһер'э у шаба ван дьдэ.

Сэре 13-да дэрһэқа һ'эзкьрьнеда хэбэр дьдэ, кө эв жь Хвэдеда мерьвр'а п'ешк'ешэкэ һөрө мэзын э. Бөлки эв сэри п'ара һөрө э'йан э, нава ве п'ареда.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-9)

Дөтирэтийа нава щьвине (1:10—4:21)

Пьрса бона һ'ал-зэwаше (5:1—7:40)

Пьрса исафе у хwэ дур хwэйкьрьна бawэрмэнда жь
р'aw-р'ъзьмед^ф мьлэта (8:1—11:1)

Ә'мьр, һ'эбандьн у т'эрбэтийа щьвине (11:2—14:40)

Р'абуна Мәсиһ у бawэрмэнда жь мьрьне (15:1-58)

К'омэкт'опкьрьна бawэрмэнда бона щьвина Щьһустанe^ф
(16:1-4)

Чэнд т'ъвдиред Павлос у пашготьн (16:5-24)

Сьлавкьрын

1 ¹Жь Павлосе кö бь ә'мьре
Хwэде шандитийа^ф Мәсиһ
Исар'а газикьри, т'эви Состе-
нисе бьра,

² щьвина^ф Хwэдейе Корьн-
т'ер'а, бөһөрти-жьбарэбуйийед
йэктийа Мәсиһ Исада, йед
пирозбунер'а^ф газикьри, т'эви
ван һ'эмуйед кö һәр дэра газы
наве Хөданe^ф мә Иса Мәсиһ
дькьн, Әw Хөдане ван у мә йә:

³Дә бьра к'эрэм^ф у ә'дьлайи-
йа Хwэдейе Баве^ф мә у Хөдан
Иса Мәсиһ ль wэ бә.

Шькьрдарийа Павлос

⁴Әз һәр гав бона wэ шькьри-
йе дьдьмә Хwэдейе хwэ, бона
we к'эрэма^ф Wi, йа кö бь сайа

Мәсиһ Иса wэр'а һатийә дайи-
не. ⁵Бәле һун бь йэктийа Wi
һәр тыштида дөwлэти бун, һәр
хэбәрдане у һәр занәбунеда.
⁶Һинкьрьна дэрһәqа Мәсиһ-
да нава wәда һ'име хwэ öca
гьртийә, ⁷кö һун кемасийа т'ö
п'ешк'еше^ф нак'ьшиньн, гава
һивийа хөйабуна Хөдане мә
Иса Мәсиһ ьн. ⁸Әwe wә һ'эта
хьлазийе һ'имгьрти хwэй кә,
кö һун Р'ожа һатьна Хөдане мә
Иса Мәсиһ беләк'ә бьн. ⁹Амын
ә әw Хwэдейе кö газы wә кьр,
wәки һун т'эви Көр'е Wi Иса
Мәсиһе Хөдане мә бьн.

Дөтирэтийа щьвина

Корьнт'еда

¹⁰Дә әз иди һиви жь wә
дькьм хушк-бьрано, бь наве

Хөдане мә Иса Мәсир, бьра готьна вә һ'әмуя йәк бә у дөтирәти нава вәда т'өнәбьн, ле һ'әму жи бь һәвр'а бьн у сәр нет-мәрәмәки бьн. ¹¹ Чьмки мьн сальхе вә жь мала Хьлойе һьлда хушк-бьрано, кә нава вәда дә'w-доз һәнә. ¹² Ава готи дьхвазьм бежьм, вәки нава вәда йәк дьбежә: «Әз Павлоси мә», йәк дьбежә: «Әз Аполойи мә», йәк жи дьбежә: «Әз Пәтруси^{ф*} мә» у йәки дьн жи дьбежә: «Әз Мәсиһи мә». ¹³ Чьма Мәсир п'арәвәбуйи йә? Чьма Павлос бона вә хач^ф буйә? Йан бь наве Павлос һун пе аве һатьнә ньхөмандьне^ф? ¹⁴ Әз жь Хвәде р'ази мә, кә мьн жь вә т'ө кәс нәнхөманд, пештьри Кьриспо у Гайос. ¹⁵ Ньһа т'ө кәс нькарә бежә, кә һун бь наве мьн һатьнә ньхөмандьне. ¹⁶ (Р'аст ә мьн мала Стәйфан жи ньхөманд. Ле вәки майин найе бира мьн, кә мьн йәки дьн ньхөмандьбә.) ¹⁷ Чьмки Мәсир әз ньхөмандьнер'а нәшандьм, ле Мьзгинидайинер'а^ф у әз ве йәке

надьмә зора хәбәрдана зьмен, кә нәбә қәвата хаче Мәсир бәр тыштәки нәйе һ'әсабе.

Мәсир қөдрәта Хвәде у сәрвахтия^ф Хвәде йә

¹⁸ Р'аст ә һинкьрна дәрһәқа хачда ондабуйиар'а бей'ыши йә, ле мә хьлазбуйиар'а^ф, қәвата Хвәде йә. ¹⁹ Чава ньвисар ә:

«Әзе сәрвахтия^ф сәрвахта онда кьм у билантия^ф билана бәтал кьм»*.

²⁰ К'анен сәрвахт? К'анен занә? К'анен ақьлмәндед ве дьнйа-йе? Нә сәрвахтия ве дьнйае Хвәде кьрә бей'ыши? ²¹ Чьмки сәрвахтия Хвәде нәһьшт кә дьнйа бь сәрвахтия хвә Ви нас кә, ле ль Хвәде хвәш һат, бь ве һинкьрна «бей'ыши» йед кә бавәр дькьн хьлаз^ф кә. ²² Щьһу^ф к'әрәмәта дьхвазьн у йунан жи сәрвахтије дьгәр'ьн. ²³ Ле әм, Мәсиһе хачбуйи даннасин дькьн, щьһуйар'а п'ьшкбун^ф ә, нәщьһуйар'а^ф жи бей'ыши, ²⁴ ле бона йед кә Хвәде гази ван дькә, һәгәр щьһу бьн, һәгәр нәщьһу,

* 1:12 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас». «Кифас» бь зьмане арами^ф те фә'мкьрне: «Пәтрус».

* 1:19 Ишайа 29:14.

әw хәбәр Мәсiһ ә, qәwата Хwәде у сәрwахтия Хwәде. ²⁵ Чьмки әw кьред Хwәдейә кӧ бәр ч'ә'ве мәрва^ф бех'ыши хӧйа дьбьн, әw жь сәрwахтия мәрвайе сәрwахттьр ьн у бәр ч'ә'ве мәрва чьqас сьстийа Хwәде хӧйа дьбә, әw жь qәwата мәрвайе qәwаттьр ә*.

²⁶ Дина хwә бьдье хушк-бьрано, һун к'и бунә кӧ Хwәдеда һатьнә газикьрне: Алие дьнеда жь wә гәләк нә сәрwахт бунә, жь wә гәләк дьнеда нә зор бунә у нә жи жь wә гәләк малед р'әнгинда бунә. ²⁷ Ле Хwәде бех'ышедьне бьжартьн, wәки сәрwахта бьдә шәрме у сьстед дьне бьжартьн, wәки йед qәwат бьдә шәрме ²⁸ у Хwәде йед дьнебехәбәрә бер'умәт у йед нә т'ӧ тышт бьжартьн, кӧ һәйинед бәрбьч'ә'в р'әт кә һәр'ә, ²⁹ wәки т'ӧ qул-бәндә ль бәр Хwәде пе хwә нәфьр'ә. ³⁰ Әwi һун т'әви Мәсiһ Иса

кьрьн у Мәсiһ бона мә кьрә сәрwахти. Әм бь Wi р'аст^ф тенә һ'әсабе, пироз^ф у аза дьбьн. ³¹ Аwa чаwa ньвисар ә: «Йе кӧ дьфьр'ә, бьра бь Хӧдан бьфьр'ә*».

Һинкьрна дәрһәqа Исайе хачбуида

2 ¹ Әз жи гава һатьмә щәм wә хушк-бьрано, әз бь хәбәр йан сәрwахтия к'әмалә гьран нәһатьм сӧр'а* Хwәде wәва ә'йан кьм. ² Чьмки гава әз нава wәда бум, мьн нета хwәда данәни кӧ тыштәки дьн һин кьм*, пештьри Иса Мәсiһ у Әw жи Йе хачбуи. ³ Әз хwәха һ'аләки сьстда, бь хоф у тырс нава wәда бум. ⁴ У готьн у һинкьрна мьн, нә кӧ бь хәбәрәд сәрwахтия мәрвайийә зархwәшийе бу, ле бь избатийа qәwата Р'ӧһ'e^ф Пироз бу*. ⁵ Әв йәк аһа бу, wәки баwәрийа^ф wә бь сәрwахтия

* ^{1:25} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Чьмки бех'ышийа Хwәде жь (сәрwахтия) мәрва сәрwахттьр ә у сьстийа Хwәде жь (qәwата) мәрвайе qәwаттьр ә».

* ^{1:31} Йерәмийа 9:24.

* ^{2:1} Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Шә'дәти» (чаwa «һинкьрьн»).

* ^{2:2} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Заньбьм». Аwa готи Павлос нәхwәст пештьри Иса тыштәки дьн чаwa занәбун һин бькьра.

* ^{2:4} Аһа жи те фә'мкьрне: «Ле әв йәк хӧйабуна qәwата Р'ӧһ'e Пироз бу».

мәрвайе нибә, ле бь қәwата Хwәде бә.

Сәрwахтийа Хwәде

⁶ Ле бәле дәрһәқа сәрwахтийеда әм йед р'өһ'анийә гь-һиштир'а хәбәр дьдһн, ле нә сәрwахтийа ве дьне у нә жи йа сәрwеред ве дьне, кө һ'ө-көме ван бәтал дьбә. ⁷ Ле әм дәрһәқа сәрwахтийа Хwәдейә сөр'ә вәшартида хәбәр дьдһн, йа кө Хwәде һе бәри ә'фьрандһна дһнийәе, бона р'умәта мә қьрар кьр. ⁸ Жь сәрwеред ве дһнийәе т'ө кәси әв сәрwахтийа фә'м нәкьр, чьмки һәгәр фә'м бькьрана, we Хөдане р'умәте хач нәкьрана.

⁹ Ле чаwа ньвисар ә:

«Әw тыштед кө ч'әва нәдитһнә у гөһа нәбһистһнә, дьле^ф мерьвр'а дәрбаз нәбунә,

Хwәде бона ван һазьр кьрһнә, йед кө Wi һ'ыз дькьн»*.

¹⁰ Ле бәле Хwәде бь Р'өһ'е Хwә әв йәк ль бәр мә вәкьр. Чьмки Р'өһ' һәр тышти ә'нәнә дькә, һ'әта нет-мәрәмед

Хwәдейә к'ур жи. ¹¹ К'и һаш жь кел-мә'нийед мерьв һәйә, пештьри wi р'өһ'е нава wiда? Öса жи кәс һаш жь йа Хwәде т'өнә, пештьри Р'өһ'е Хwәде. ¹² Мә нә кө р'өһ'е ве дһнийәе стандийә, ле әw Р'өһ'е жь Хwәде, wәки әм ван тыштед жь Хwәдеда мәр'а дайи фә'м бькьн. ¹³ Әм бона ван тышта бь готһнед жь сәрwахтийа мәрвайе һинбуийи хәбәр надһн, ле бь готһнед һинкьрһна жь Р'өһ'е Хwәде хәбәр дьдһн, тыштед р'өһ'ани wанр'а шьровәдькьн, йед кө хwәйи-Р'өһ'е Хwәде нә*. ¹⁴ Ле мәрьве нәхwәйи-Р'өһ' ван тыштед Р'өһ'е Хwәде қәбул накә, бь йа wi әв йәкана бех'ьши нә у нькарә жи фә'м бькә, чьмки һ'але ван тышта бь р'өһ'ани тенә ә'нәнә кьрһне. ¹⁵ Ле йе хwәйи-Р'өһ'е Хwәде һәр тышти ә'нәнә дькә, ле бәле хwәха жь кәсәки найе ә'нәнәкьрһне. ¹⁶ Чаwа ньвисар ә: «К'е нет-фькьра Хөдан пе һ'әсийа, кө ширәтәке бьдә Wi?»* Ле нет-фькьра Мәсиһ сәре мәда йә.

* ^{2:9} Ишайа 64:4.

* ^{2:13} Аһа жи те фә'мкьрһне: «Тыштед р'өһ'ани, бь р'өһ'ани шьровәдькьн».

* ^{2:16} Ишайа 40:13.

Қөльхк'аред Хвәде

3 ¹Ле мьн хушк-бьрано, нь-карьбу т'эви вә хәбәр да чава т'эви йед хвәйи-Р'өһ'е Хвәде, ле чава т'эви бәндед ве дьне, чава т'эви хышимед бавәрийа Мәсидә. ²Мьн шир да вә, ле нә кӧ хварьна гьран, чьмки вә һе нькарьбу бьхвара. У хун ньһа жи нькарьн бьхвьн, ³чьмки хун һәла һе мина бәндед ве дьне нә. И'эта кӧ нава вәда һ'әвсуди у һәвр'ьк'и* һәнә, гәло әв йәкана нә мәрьвайи нә? У хун мина бәндед ве дьне нажин? ⁴Мәсәлә кӧ гава йәк дьбежә: «Әз Павлоси мә» у йе дьн: «Әз Аполойи мә», хун нә мина бәндед ве дьне нә?

⁵Иди к'и йә Аполо? К'и йә Павлос? Әв қөльхк'аред Хвәде нә, бь к'ижана вә бавәр кьр. Хӧдан чьқас шьхӧл дайә ван һәр кәси, һақаси жи дькьн. ⁶Мьн дач'ьканд, Аполо авда, ле Хвәде гиһанд*. ⁷Ава нә йе дач'ьканд тыштәк ә, нә жи йе авда, ле йе гиһанд, кӧ Хвәде йә. ⁸Йе дач'ьканд у йе авда йәк ьн

у һәр кәсе һәде хвә бьстинә, вәкә хәбата хвә. ⁹Чьмки әм т'әвайи бона Хвәде дьхәбьтьн, хун жи зәвийа Хвәде нә, авайийе Хвәде нә.

¹⁰Мьн жи вәкә ве к'әрәма кӧ Хвәде да мьн, мина чирәдәстәки^ф сәрвахт һ'им авит, ле йәки дьн сәр чедькә. Ле бәле т'әне бьра һәр кәс һаш жь хвә һәбә, чава чедькә. ¹¹Чьмки һ'имәки дьн кәсәк нькарә бавежә, пештърй йе авити, кӧ Иса Мәсидә ә. ¹²Ль сәр ви һ'ими йәк дькарә бь зер', зив, кәвьред қимәт, дар, гиһе, йан кайе чекә, ¹³ле бь чь тышти жи чекә, шьхӧле һәр кәси ве ә'йан бә, чьмки әв Р'ож ве бьдә к'ьфше, әве бь егьр ә'йан бә у кьре һәр кәси чь һ'алида бә, агьре бьшер'ьбинә^ф. ¹⁴Һәгәр шьхӧле йәки сәр ви һ'име чекьри бьминә, әве һәд бьстинә, ¹⁵ле һәгәр шьхӧле йәки бьшәвьтә, әве зийане бьк'ьшинә, ле хвәха ве хьлаз бә, чава йәки нава егьрр'а дәрбазбуи.

¹⁶Чьма хун ньзаньн кӧ хун п'арьстгәһа^ф Хвәде нә у Р'өһ'е Хвәде нава вәда дьминә?*

* ^{3:3} Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Дӧтирәти».

* ^{3:6} К'аред Шандийа 18:4-11; 18:24-28.

* ^{3:16} Корьнт'и I, 6:19; Корьнт'и II, 6:16.

17 **Һ**эгэр йәк п'арьстгәһа Хwәде wepан кә, Хwәде жи we wi wepан кә, чьмки п'арьстгәһа Хwәде пироз э у һун ын әw п'арьстгәһ.

18 **Б**ра т'ө кәс хwә нәхапинә. **Һ**эгэр йәк жь wә ль гора қәйдед ве дьнайәе хwә сәрwахт дьбинә, бра бьбә беһ'ыш, wәки бьбә сәрwахт. 19 **Ч**ьмки сәрwахтияа ве дьнайәе ль бәр Хwәде беһ'ыши йә. **Ч**аwа ньвисар ә: «Әw сәрwахта нава һ'ьләк'арийа wанда дьгьрә»* 20 у диса: «Хөдан занә кә шевьред сәрwахта п'уч' ын»*. 21 **Д**ә бра иди т'ө кәс пе мәрьва нәфьр'ә! Бәле һәр тышт жи п'ара wә нә. 22 **П**авлос, Аполо, Пәтрус*, дьняя, жийин, мьрын, тыштед кә ньһа һәнә, йан йед we бен, һәр тышт п'ара wә нә, 23 **Һ**ун жи п'ара Мәсһ ын у Мәсһ жи п'ара Хwәде йә!

Бәрдәстийед Мәсһ

4 1 **А**wа гәрәке мәрвь мә өса һ'әсаб кьн, чаwа бәрдәстийед Мәсһ у wәк'илед сөр'ед Хwәде. 2 **Ж**ь wәк'ил жи дьк'әwә кә әw амьн бә. 3 **Л**е бона мьн әв йәк нә т'ө тышт ә, кә фькьред

wә йан йед диwана мәрьвайе сәр мьн чь нә, әз хwәха жи лома ль хwә накьм. 4 **И**сафа мьн р'ьһ'әт ә, нә кә бь ве йәке әз хwә софи дькьм, ле һ'акьме мьн Хөдан ә. 5 **А**wа жь wәхт зутьр лома нәкьн, һ'әта һатьна Хөдан. Әwe тыштед тә'рийеда вәшарти дәрхә р'онайе у шевьред дьла^ф бьдә ә'йанкьрьне. **У** һынге һәр кәсе қимәте хwә жь Хwәде бьстинә.

6 **Ә**в йәкана хушк-бьрано, мьн бона wә анинә сәр хwә у Аполо, wәки һун ве йәке жь мә һин бьн: «**Ж**ь ньвисаре дәрнәйен». **Һ**ынге жь wә т'ө кәс we йәк пе йәки нәфьр'ә. 7 **К**'и тә жь хәл-қе фьрқи дькә? **Ч**и тә һәйә, кә тә п'ешк'еш^ф нәстандийә? **Л**е wәки тә стандийә, чьма п'әйе хwә дьди чаwа тә нәстандьбә?

8 **Һ**ун иди т'ер бунә, иди һ'ьр' бунә! **Б**ейи мә иди бунә п'адша! **А**х хwәзи һун бьбуна п'адша, әме жи т'әви wә бьбуна п'адша! 9 **Ч**ьмки әз т'әхмин дькьм, кә Хwәде әм шанди авитьнә пашийа к'оч'а, чаwа жь мьрьнер'а дайи. **Ә**м дьнеда бунә

* 3:19 Ибо 5:13.

* 3:20 Зәбур 94:11.

* 3:22 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас».

итойин^ф, һын ль бәр мьлайак'э-
та^ф, һын жи бәр мәрва. ¹⁰ Эм
beh'ыш ын бона Мәсиһ, ле һун
сәрвахт ын йәктия Мәсиһда!
Эмә сыст ын, ле һунә қәват!
Һунә хвәйир'умәт ын, ле әмә
бер'умәт! ¹¹ Һ'эта ньһа жи әм
бър'чи дьминьн, т'и дьминьн,
бе сыт'ар дьбьн, тенә к'отане у
дәро-дәр дьбьн. ¹² Эм бь дәсте
хвә дьхәбьтн, бь худана хвә
дьжин. Гава мә р'эзил дькьн,
әм дөа ль ван дькьн, гава мә
дзьериньн, әм сәбър дькьн,
¹³ гава наве мәр'а дьлизьн, әм
ль бәр ван дадьхьн. Эм бунә
гәмара ве дьнйәйе, һ'эта ньһа
жи һәр тьштида бунә хвәли!

¹⁴ Эз ве йәке вәр'а дньви-
сьм, нә кә вә бьдмә шәрме,
ле вәки вә мина зар'ед хвәйә
дәлал ширәт кьм. ¹⁵ Һәгәр we
жийина вәйә т'әви Мәсиһда
бь һ'эзара т'әрбәтдаред^ф вә һә-
бьн, ле т'әне бавәки вә һәйә,
чьмки we жийина вәйә т'әви
Мәсиһ Исада һун жь мьн бь
Мьзгинидайине дьне к'әтн.
¹⁶ Ава һиви жь вә дькьм, ч'ә'в

бьднә мьн*.** ¹⁷ Бона ве йәке
мьн Тимот'ейо сәр вәда шанд,
лаве хвәйи дәлал у һьндава
Хөданда амын. Эве ван р'е-дър-
бед мьнә Мәсиһ Исада гьрти
бькә бира вә, кә әз чава ль һәр
дәра, һ'әму шьвина һин дькьм.

¹⁸ Һьнәк жь вә бабах бунә,
ван т'ьре^ф әзе нәйемә шәм
вә. ¹⁹ Ле әзе зутьрәке сәр вә-
да бем, һәгәр Хөдан һ'ыз бькә
у әзе нә кә ль готьнед бабаха
бьньһер'ьм, ле һ'өнөрәд ван.
²⁰ Чьмки П'адшатийа^ф Хвәде нә
кә хәбәрданеда йә, ле һ'өнөрда
йә. ²¹ Һун чава дьхвазьн? Эз
бь к'өлме сәр вәда бем, йан
бь һ'ызкьрьне у бәрбьһерийе?

Зьрара бенамусийа шьвинеда

5 ¹ Дәнг һәйә кә нава вәда
бенамуси жи һәйә у әв жи
бенамусикә өса, вәки нава
п'утп'арьстада^ф жи т'өнә, кә
йәк дәст давежә демар'ийа
хвә*. ² У һун жь к'өбарийе
һ'ьр' бунә! Нә гәрәке вә шин
бькьра у йе хвәйе ви кьри жь
нава хвә дәрхьста? ³⁻⁴ Ле бәле

* 4:16 Корьнт'и I, 11:1; Филипи 3:17.

** 4:16 Нав һьнәк дәстньвисарәд пашвәхтийеда әв жи һәйә: «Чава
мьн жи ч'ә'в да Иса».

* 5:1 Қануна Дөщари 22:30.

чава эз бэдэни нэ нава вэда мэ, ле р'öh'е хвэда назр ым у чава йэки назр, мьн иди бона йе ви тышти дькэ қрара хвэ бы наве Хөдане мэ Иса дайэ. Гава хун щики дьщывьн, р'öh'е мьн жи т'эви вэ, бы қəwата Хөдане мэ Иса ⁵ви мэрьви бьднэ дэсте мирешьн^ф, кө қальбе ви онда бэ у р'öh'е ви хьлаз бэ Р'ожа^ф Хөданда.

⁶Нэ қэнщ э кө хун фьр'нақ дьбьн! Гэло хун ньзаньн кө һьнэк һэвиртьр'шк^ф т'эмамия шкэве һьлтинэ? ⁷Ви һэвиртьр'шке кэвьн жь хвэ дур хьн, кө хун бьбьнэ һэвире нуйи бе һэвиртьр'шк, чава хун өса нэ жи. Чьмки Бэрхе мэйи Щэжьна Дэрбазбуне^ф, ава готи Мэсиһ бона мэ һатэ сэржекьрьне. ⁸Дэ эм ве щэжьне дэрбаз кьн, нэ кө бь һэвиртьр'шке кэвьни нөһэгийе у хьрабийе, ле бь нане бе һэвиртьр'шк, бь нане һ'элалийе у р'астийе*.

⁹Мьн вэр'а нэ меда ньвисибу, кө т'эви қава^ф нэбьн. ¹⁰Нэ кө готьна мьн дэрһэқа қава, тьмак'ара, т'аланкьр йан п'утп'арьстед ве дьнеда бу. һэгэр өса

буйа, гэрэке хун лап жь дьне дэрк'этана. ¹¹Ле бэле мьн вэр'а ньвиси, кө хун т'эви ви нэбьн, йе кө наве хвэденасийе сэр э, ле қав э, тьма йэ, п'утп'арьст э, бөхданбеж э, сэрхвэш э, йан жи т'аланкьр э. Т'эви йе өса һ'эта нен жи нэхьн! ¹²⁻¹³Чи мьнр'а йэ эз диwana йед жь щьвине дэр бькьм? Хвэде ве диwana ван бькэ. Ле диwana йед щьвинеда дэстед вэда йэ. Ава чава ньвисар э: «Мэрьве хьраб жь нава хвэ дэрхьн»*.

Пьрса дэрһэқа дэ'w-доза нава бауэрмэндада

6 ¹Гэло эва к'аре кьрьне йэ, гава йэк жь вэ, нава ви у бьре вида дэ'w-доз пешда те, төрөш дькэ ль бэр нэп'ака ве йэке дьдэ сафикьрьне, нэ кө ль бэр щьмэ'та Хвэде? ²Чьма хун ньзаньн кө щьмэ'та Хвэде ве диwana дьне бькэ? У һэгэр бь дэсте вэ ве диwana дьнайе бе кьрьне, гэло хун нькарьн ван пьрсед сьвьк жи сафи кьн? ³Чьма хун ньзаньн кө эме диwana мьлйак'эта жи бькьн? Иди к'ө дьминэ диwana

* 5:7-8 Дэрк'этьн 12; 13:7.

* 5:12-13 Қануна Дөщари 17:7; 19:19; 22:21, 24; 24:7.

пърсед ве дьнайие нэкьн?
 4 Ава һәгәр нава вәда пърсед
 ве дьнейә сафикьрьне һәбьн,
 һун чава дькарьн һ'акьмтийе
 бьднә дәсте йед өса, кө жь
 алийе шьвинеда нә т'ө тышт
 ын? 5 Эз аһа дьбежьм, кө һун
 шәрм бькьн! Гәло нава вәда
 йәки сәрвахт т'өнә, кө бька-
 рьбә нава бьрада сәрәдәрийе
 бькә? 6 Ле бьра бьрер'а дьк'әвә
 дә'w-дозе, әв жи ль бәр нә-
 бавәра!

7 Вәр'асти ве йәкеда лап дайә
 дәр, кө һун һәвр'а дьк'әвьнә
 дәргәһ-диwana. Гәло һе қәнщ
 нинә, кө һун бенә нәһәқь-
 рьне? Гәло һе қәнщ нинә, кө
 һун бенә шеландьне? 8 Ле һун
 нәһәқийе дькьн у дышели-
 ньн, әв жи хушк-бьра! 9 Чьма
 һун ньзаньн кө йед нәһәқ ве
 П'адшатийа Хвәде war нәбьн?
 Нәхапьн! Нә бенамус, нә п'ут-
 п'арьст, нә зьнек'ар, нә қөндә,
 нә к'онә, 10 нә дьз, нә тьмак'ар,
 нә сәрхвәш, нә бөхданбеж,
 нә жи т'аланкьр П'адшатийа
 Хвәде we war нәбә. 11 У жь вә
 һьнәк өса бун. Ле һун жь гөна
 һатьнә шуштьне, һун һатьнә
 бөһөрти-жьбарәкьрьне, һун

р'аст^ф һатьнә һ'әсабе бь наве
 Хөдан Иса Мәсiһ у бь Р'өһ'е
 Хвәдейе мә.

Бьра бәдәнед вә Хвәдер'а хьзмәтк'арийе бькә

12 Дьбежьн: «Һәр тышт мьнр'а
 ә'дәт ә», бәле, ле һәр тышт нә
 к'ар ә. «Һәр тышт мьнр'а ә'дәт
 ә», ле т'ө тышт гәрәке һ'өкө-
 ми сәр мьн нәкә. 13 Дьбежьн:
 «Хварьн бона зьк ә, зьк жи
 бона хварьне йә», ле Хвәде
 һәр дөйа жи we онда кә. Ле
 бәдән нә бона қавийе йә, ле
 бона хьзмәтк'арийа Хөдан ә
 у Хөдан жи бона бәдәне хәм
 дькә. 14 У Хвәдейе кө Хөдан
 жь мьрьне р'акьр, we мә жи жь
 мьрьне р'акә бь қәwата Хвә.
 15 Чьма һун ньзаньн кө бәдә-
 нед вә әндәмед Мәсiһ ын? Эз
 әндәмед Мәсiһ һьлдьм т'әви
 қава кьм? Т'ө щар! 16 Йан һун
 ньзаньн йе кө т'әви қава дьбә,
 т'әви we дьбә бәдәнәк? Чава
 ньвисар дьбежә: «Һәр дө we
 бьбьнә бәдәнәк»*. 17 Ле әwe кө
 т'әви Хөдан дьбә, дьбә р'өһ'әк.

18 Жь қавийе бьр'әвьн! һ'әму
 гөнәд майинә кө мәрвь дькә,
 жь бәдәне дәр ә, ле әwe кө

* 6:16 Дәстпәбун 2:24.

қавийе дькә, мьқабыли бәдәна хвә гона дькә. ¹⁹ Чьма хун ньзаньн кә бәдәнед вә п'арьстгәһа Р'öh'e^Ф Пироз ын, кә нава вәда йә, К'ижан вә жь Хвәде станд? Хун нә хвәийе сәре хвә нә*. ²⁰ Хун бь қимәтәки бьһа һатьнә к'ър'ине. Бона ве йәке бькьн кә пе бәдәна вә шькьри Хвәдер'а бе дайине*.

Пьрсед һ'ал-зәваше

7 ¹ Ле ньһа дәрһәқа ван пьрсед кә вә мьнр'а ньвисин: «Қәнщ ә вәки мер незики жьне нәбә?»* ² Ле бона кә пешийа һәр щур'ә қавийе бе гьртые, бьра мер бе жьн нәбә у жьн жи бе мер. ³ Мер бьра дәйне жьне бьде, жьн жи дәйне мер. ⁴ Жьн нә хвәйа қальбе хвә йә, ле мер, өса жи мер нә хвәйе қальбе хвә йә, ле жьн. ⁵ Жь һәвдә на-на нәкьн, пештьри ве дәме, гава хун бь һәвр'а бона

вәхтәке т'ьфақ^Ф қьрар дькьн вәки хвә бьдьнә дөакьрье*, ле паше диса ль һәв вәгәр'ьн, кә мирешьн вә нәщер'ьбинә^Ф жь дәст бет'авийа вә. ⁶ Әз ве йәке дьһельмә сәр әхтәрийа вә, нә кә ә'мьр дькьм. ⁷ Р'аст ә, мьн дьхвәст кә һ'әму мәрвь мина мьн буна, ле һәр мәрвьәкир'а дайинәкә жь Хвәде һәйә, йәк һа йә, йәк жи аһа йә.

⁸ Ле йед бе жьн у жьнәбийа-р'а әз дьбежьм: Қәнщ ә кә әв мина мьн бьминьн. ⁹ Ле һәгәр хвә зәфт накьн, бьра бьзәвьщьн-мер кьн, чьмки қәнщ ә кә әв бьзәвьщьн-мер кьн, нә кә хвәда бьшәвьтън.

¹⁰ Ле йед зәвьщи-меркьрир'а, нә кә әз ә'мьр дькьм, ле бәле Хөдан: Бьра жьн жь мер нә-қәтә*, ¹¹ һәгәр бьқәтә жи, бьра мер нәкә йан жи мере хвәр'а ль һәв бе. У мер жи бьра жьна хвә бәр'нәдә.

* ^{6:19} Корьнт'и I, 3:16; Корьнт'и II, 6:16.

* ^{6:20} Нав һьнәк дәстньвисаред пашвәхтийеда аһа йә: «Бона ве йәке пе бәдән у р'öh'e хвә Хвәдер'а шькьрийе бьдьнә дайине, йед кә п'ара Хвәде нә».

* ^{7:1} Дәрһәқа «Қәнщ ә вәки мер незики жьне нәбә?» һьнәк фә'м дькьн кә әва шаба Павлос ә, һьнәкед майин жи дьбежьн кә әва пьрса корьнт'ийа йә йан жи бир-бауәрийа ван ә.

* ^{7:5} Нав һьнәк дәстньвисаред пашвәхтийеда әв жи һәйә: «р'ожи^Ф».

* ^{7:10} Мәтта 5:32; 19:9; Луқа 16:18.

¹² Ле йед майинр'а эз дьбежым, нэ кӧ Хӧдан: Һэгэр жына бьраки нэбауэр бэ у бьхвазэ т'эви ви бьминэ, бьра ве бэр'нэдэ. ¹³ У жынкэ кӧ мере ве нэбауэр бэ у эв бьхвазэ т'эви ве бьминэ, бьра жь ви нэқэтэ. ¹⁴ Чьмки мере нэбауэр бь жына бауэрмэнд һ'элал дьбэ у жына нэбауэр жи бь мере бауэрмэнд һ'элал дьбэ. Һэгэр ӧса нибу-йа, зар'ед вӧйе һ'ерам^ф буна, ле ньһа һ'элал ын. ¹⁵ Ле һэгэр нэбауэр бьқэтэ, бьра бьқэтэ. Хушк йан бьра ве дэрэщета аза йэ. Бэле Хвэде гази вэ э'дьялайие кьр. ¹⁶ Тӧ чь зани к'ӧлфӧте^ф, бэлки те мере хвэ хьлаз ки? Йан жи тӧ чь зани меро, бэлки те к'ӧлфӧта хвэ хьлаз ки?

**Бавэрмэнд гэрэке
ль гора э'мьре Хвэде бьжин**

¹⁷ Вэки дьн эз дьбежым: Хӧдан чава п'ара һэр кэси да у чава Хвэде гази һэр кэси кьр, бьра вэкэ ве йэке жи бьжи. Эв э т'эмийа кӧ эз дьдьмэ һ'эму шьвина. ¹⁸ Һэгэр йӧк сьнэткьри^ф бу гава һатэ газикьрне, бьра сьнэтбуна хвэ иди нэгӧһезэ.

Һэгэр йӧк нэсьнэткьри бу гава һатэ газикьрне, бьра иди сьнэт нэбэ. ¹⁹ Нэ сьнэтбун тыштэк э у нэ жи нэсьнэтбун, ле сэри т'эмийед Хвэде қэдандьн э. ²⁰ К'и чь һ'алида бу гава Хвэде гази кьре, бьра нава веда жи бьминэ. ²¹ Хӧлам буйи гава һати газикьрне? Хэм нэкэ. Ле һэгэр дькари аза би, ве мэщале жь дэсте хвэ нэкэ. ²² Чьмки эв хӧламе кӧ һатэ газикьрне, вэки бьбэ п'ара Хӧдан, эв азайе Хӧдан э, ӧса жи эве кӧ аза бу гава һатэ газикьрне, эв хӧламе Мэсиһ э. ²³ Һун бь қимӧтэки бьһа һатьнэ к'ьр'ине, нэбьнэ хӧламед мэрьва. ²⁴ Хушк-бьрано, к'и чь һ'алида һатэ газикьрне, бьра нава веда жи ль бэр Хвэде бьминэ.

Пьрсед бона қиз у хорта

²⁵ Ле ньһа чь жь қиз у хорта* дьк'эвэ, мьн дэрһӧқа ванда э'мьр жь Хӧдан нэстандийэ, ле т'эне эз фькьра хвэ дьбежым, чава йэки жь Хӧдан р'э'м станди кӧ һьндава Вида амьн э. ²⁶ Эз бона тӧнгасийа^ф ньһа аһа р'е тер'а дьбиньм кӧ мэрвь чь дэрэщета йэ, бьра ӧса жи бьминэ.

* ^{7:25} Бь йунани хэбэр бь хэбэр, дэвса «қиз у хорта» «бьк'ьра^ф» һэйэ.

27 Жьнева гьредаи йи? Нәкә кӧ же бьґәти. Бе жьн и? Жьне нәгәр'ә. 28 Ле нәгәр бьзәвьщи, гӧнә^ф наки у нәгәр қиз мер кә, гӧнә накә. Ле йед ӧса we р'асти охьрмед гьран бен, әз дьхвазьм wә жь we йәке хwәй кьм.

29 Әз wәр'а дьбежьм бьрано: Wәхт һьндьк майә. Жь вьр шунда әwe кӧ жьна wi һәйә бьра ӧса бә чава йе бе жьн, 30 әwe кӧ дьгьри чава йе нагьри, әwe кӧ ша дьбә чава йе ша набә, әwe кӧ дьк'ьр'ә чава нә хwәйе ван тышта бә, 31 у әwe кӧ шьхӧле дьнева мьжул дьбә чава йе пева мьжул набә, чьмки әв дьнйа ә'йан дәрбаз дьбә.

32 Ле әз дьхвазьм кӧ һун жь хәма дур бьн. Йе нәзәвьщи шьхӧлед Хӧданва гиро йә, кӧ чава бькә ль Хӧдан хwәш бе.

33 Ле йе зәвьщи хәмед дьнева гиро йә, кӧ чава бькә ль жьна хwә хwәш бе 34 у сәр дӧ р'ийа сәкьни йә. Жьна бемер йан

қиз шьхӧлед Хӧданва гиро йә*. Мәрәме we әw ә, кӧ әw р'ӧһ' у қальбе хwәда бӧһӧрти-жьбарә бә, ле йа меркьри хәмед дьнева гиро йә, кӧ чава бькә ль мере хwә хwәш бе. 35 Әз ван тышта бона к'ара wә дьбежьм, нә кӧ бар дьдьмә сәр мьле wә, ле дьхвазьм wәки һун бь т'әрбәт у бь дьл у щан шьхӧлед Хӧданва гиро бьн.

36 Ле нәгәр йәк фә'м дькә, wәки һьндава дәргистийа хwәда р'астийе накә, тәме wi жи хьраб буйә* кӧ гәрәке бьзәвьщә, бьра ӧса бькә чава дьхвазә, гӧнә накә, бьра һәвдӧ бьстиньн. 37 Ле әwe кӧ гьрани сәр wi т'ӧнә, ле ль тәме хwә дькарә у дьле хwәда қьрар кьрийә кӧ дәргистийа хwә ӧса хwәй кә чава бәре, әw тыштәки қәнщ дькә. 38 Аwa йе дәргистийа хwә дьстинә, қәнщ дькә, ле йе кӧ we бьк'ьр дьһелә, һе қәнщ дькә*. 39 Жьн нә хwәсәрихwә

* 7:34 Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 34-а аһа дәстпедьбә: «Нава йа меркьри у нәмеркьрида^ф фьрқи һәйә, йа нәмеркьри шьхӧлед Хӧданва гиро йә».

* 7:36 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ә'мьре we дәрбаз дьбә».

* 7:36-38 Ѓьнәк занә дьбежьн, кӧ ль гора ә'дәте йунана хорт дькарьбу дәргистийа хwә бьк'ьр^ф хwәй бькьра, һ'әта кӧ дьле wi дьхwәст. Ѓьнәкед дьн жи ван р'еза аһа фә'м дькьн: «(Р'еза 36) Ле нәгәр йәк фә'м дькә, wәки һьндава қиза хwәда р'астийе накә, чьмки ә'мьре we

йә һ'әта кӧ мере we сах ә, ле һәгәр мер ле бьмьрә, әв аза йә, т'әви к'е бьхвазә дькарә мер кә, т'әне бавәрмәнде Хӧдан бә. ⁴⁰ Ле әве he хвәзьли бә, кӧ ӧса бьминә. Әв ә фькьра мын у т'әхмина мын Р'ӧһ'е Хвәде нава мында һәйә.

**Пьрса хварьна
қӧрбанед^ф п'утп'арьстийе**

8 ¹ Ле ньһа чь кӧ жь пьрса қӧрбанед п'ута дьк'әвә: Фә'мдари йә кӧ занәбуна мә һәр кәси жи һәйә. Занәбун п'ышка мерьв дьвәрьминә, ле һ'ьзкьрын ава дькә. ² Һәгәр йәк т'әхмин дькә, кӧ әв тыштәки занә, әв р'аст he тыштәки ӧса ньзанә чава кӧ лазьм ә бьзаньбә. ³ Ле һәгәр йәк Хвәде һ'ьз дькә, әв жь алийе Wива наскьри йә.

⁴ Ава дәрһәқа ван қӧрбанед п'утайә кӧ мәри дьхьын: Әм заньн кӧ п'ут һәйина хвәва п'уч'ьну Хвәдеки дьн т'ӧнә, пештьри йәки*. ⁵ Һәгәр бь навед дьн жи

хвәде һәбьн, йан ль ә'рде йан ль ә'змен, чава бех'әсаб хвәде у бех'әсаб хӧдан һәнә жи, ⁶ ле бона мә т'әне Хвәдек һәйә, Бав, Ә'фьрандаре һәр тышти, әм жи бона Wи һәнә у т'әне Хӧданәк һәйә, Иса Мәсиһ, бь К'ижани һәр тышт хӧльқи нә у бь сайа Wи әм һәнә.

⁷ Ле әв занәбун щәм һәр кәси т'ӧнә. Һ'әта ньһа he дьле һьнәка пәй п'утп'арьстийе йә, кӧ гава wi гошти дьхьын, һ'әсаб дькьн чава қӧрбанед п'ута у хвә дьһ'әр'ьминьн, чьмки исафа^ф хвәйә сьстда фькара дькә. ⁸ Ле бәле хварьн мә ль бәр Хвәде надә сәкьнандьне. Һәгәр әм бьхьын, тыштәки зедә накьн у һәгәр нәхьын, тыштәки жи кем накьн.

⁹ Ле наш жь хвә һәбьн, нәбә кӧ әв азайа wә бьбә кәвьрәк ль бәр ньге сьста. ¹⁰ Әм бежьн, һәгәр мәрьвәки кӧ исафа хвәйә сьстда фькара дькә тә бьбинә, wәки тӧ «хвәйизанәбун» и у ль сьфра п'арьстгәһа п'утда

дәрбаз дьбә, бьра ӧса бькә чава дьхвазә, гӧнә накә, бьра бьдә мер. (Р'еза 37) Ле әве кӧ гьранияе сәр хвә к'ьфш накә, ле сәр йа хвә йә у дьле хвәда жи қьрар кьрийә кӧ қиза хвә нәдә мер, әв тыштәки қәнщ дькә. (Р'еза 38) Ава йе қиза хвә дьдә мер қәнщ дькә, ле йе бьк'ьр дьһелә he қәнщ дькә».

* ^{8:4} Qануна Дӧшари 6:4.

р'уньшти йи, нә әw кьре тә we дьл бьдә wi, кӧ әw жи қӧр-банед п'утп'арьстийе бьхwә? ¹¹ У жь дәст we «занәбуна» тә, бьре тәйи сьст, бона к'ижани Мәсiһ мьр, we ӧнда бә. ¹² Бь ви авайи, гава тӧ нәһәқийе ль хушк-бьред хwә дьки у исафа wanә сьст бьриндар дьки, ль бәр Мәсiһ нәһәқийе дьки. ¹³ Аwa һәгәр хварьн дьбә кәвьре ль бәр п'ийе бьре мьн, гәрәке иди т'ӧ шар әз гошт нәхwьм, wәки бьре хwә п'ьшк^ф нәкьм.

Изьн у мәщалед шандийа

9 ¹ Нә әз аза мә? Нә әз шан-ди мә? Нә мьн Хӧдане мә Иса бь ч'ә'ва дит? Нә һун пе худана мьн п'ара Хӧдан к'әтьн? ² Һәгәр әз шандийе һьнәкед майин нибьм, ле бәле бе шьк шандийе wә мә! Чьмки мора шандитийа мьн һун ьн, кӧ п'ара Хӧдан к'әтьн.

³ Шаба мьн бона йед кӧ дь-кьн жь мьн гьлийа бьк'ьшиньн әв ә: ⁴ Гәло изьна мә т'ӧнә әм жь бәр хәбата хwәва бьхwьн у вәхwьн? ⁵ Гәло изьна мә т'ӧнә әм к'ӧлфәтәкә баwәрийеда

т'әви хwә бьгәр'иньн, чава шандийед дьн, бьрайед Хӧдан у Пәтрус* дькьн. ⁶ Йан гәрәке әз у Барнабас^ф т'әне бьхәбьтьн сәре хwә хwәй кьн? ⁷ К'ижан әскәр жь к'исе хwә әскәрийе дькә? К'и р'әз^ф датинә у бәре we нахwә йан йе ль бәр пез ә шире пез вәнахwә? ⁸ Әз ван тьшта бь мәрьвайи набежьм. Нә Qанун жи we йәке дьбежә? ⁹ Чawa Qануна^ф Мусада^ф нь-висар ә: «Дәве гайе бедәреда дьхәбьтә гьренәдә»*. Гәло хәма Хwәде бона га йә? ¹⁰ Йан we йәке бона мә дьбежә? Бәле, әв йәк бона мә һатә ньвисаре, wәки әwe кӧ щоте хwә дькә, гәрәке бь гӧман щот кә у йе кам дькә, гәрәке гӧман бә, кӧ we к'әда хwә бьхwә жи. ¹¹ Һәгәр мә нава wәда тьштед р'ӧһ'ани чандьн, гәло тьштәки мәзьн ә, кӧ жь wә тьштед we дьне бьдьрун? ¹² Һәгәр изьна һьнәкед дьн һәйә к'аре жь wә бьбиньн, нә йа мә һе зедә һәйә?

Ле мә әв изьн пек нәани. Сәрда жи ль һәр тьшти сә-бьр кьр, кӧ нәбьнә пешибьр'е Мьзгинийа^ф Мәсiһ. ¹³ Һун

* ^{9:5} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас».

* ^{9:9} Qануна Дӧщари 25:4.

нъзаньн әвед кӧ п'арьстгәһеда дьхэбытн жь п'арьстгәһе жи дьхвн? У әвед хъзмәтк'арийа горигәһе^ф дькн, жь горигәһе жи п'ара хвә дьстиньн*. ¹⁴ Ӗса жи Хӧдан ә'мыр кър, кӧ йед Мьзгинийе даннасин дькн, жь Мьзгинийе бьжин*.

¹⁵ Ле мьн жь ван изьна қәт йәк пек нәани, нә жи нһа дньнвисьм кӧ ван изьна пек биньм. Дә бьра әз бьмьрм, нә кӧ йәк р'успитийа мьн бәтал кә. ¹⁶ Бәле әз нькарьм п'әйа бьдмә хвә һәгәр әз Мьзгинийе даннасин кьм, чьмки әв дәйнә стуйе мьн ә. Вәй ль мьн һәгәр әз Мьзгинийе даннасин нәкьм! ¹⁷ У һәгәр мьн әв йәка бь һ'әмде хвә бькьра, һынге хәлата мьне һәбуя, ле әз ве йәке нә бь һ'әмде хвә дькьм, чьмки әва қӧльхәк ә ль мьн һатийә спартьне. ¹⁸ Ава иди чь йә хәлата мьн? Әв ә, кӧ әз даннасинийа хвәда Мьзгинийе бе һәқ бьдм, изьна хвә Мьзгинидаинеда бь зора хвә пек нәйнм.

¹⁹ Р'аст ә әз жь һәр кәси аза мә, ле әз диса хвә дькьмә хӧ-

ламе һ'әмуя, вәки һе гәләка қазьнщ кьм. ²⁰ Бона щьһуя, дьбьмә мина щьһуя, вәки щьһуя қазьнщ кьм. Ава готи бона йед бьн Қануна Мусада, дьбьмә мина йед бьн Қануне, вәки йед бьн Қанунеда қазьнщ кьм, (ле нә кӧ әз бьн Қанунеда мә). ²¹ Бона йед бе Қанун, дьбьмә мина йед бе Қанун, вәки йед бе Қанун жи қазьнщ кьм, (нә кӧ әз бе қануна Хвәде мә, ле әз бьн қануна Мәсиһда мә). ²² Бона сьста дьбьмә мина сьста, вәки йед сьст қазьнщ кьм. Бона һ'әмуя әз дьк'әвьмә һ'але һәр кәси, вәки һәр дәрәщада бькарьбьм һьнәка хьлаз кьм. ²³ Ван һ'әму тышта әз иди бона Мьзгинийе дькьм, вәки әз бьбьмә һәвал-п'аре дӧа-дьрозгед сәр ве.

²⁴ Һун нъзаньн йед ләщмәй-данеда нә, һ'әму жи дьр'әвьн, ле т'әне йәк хәлате дьстинә? Ӗса бьр'әвьн, кӧ Һун бьстиньн. ²⁵ Әвед кӧ дьк'әвьнә ләще, хвә һини гәләк тышти дькн, вәки ве к'офийа^ф кӧ дьч'ъл-мьсә бьстиньн, ле кьрна мә бона к'офийа һ'әта-һ'әтайе йә.

* ^{9:13} Қануна Дӧщари 18:1.

* ^{9:14} Луқа 10:7-8.

26 Бона we йәке эз өса нар'э-
вм чава йед бемәрәм, йан жи
бь к'өлма һәр'ымә бе. 27 Ле эз
зордарийе қальбе хвә дькым у
we зэфт дькым, кө нәбә хәлқе
гази ләще кым, ле әw хвәха жь
дәст мын һәр'ә.

**Хвәде нәшер'ьбиньн, чава
щьмә'та Израеле^ф шер'ьбанд**

10 1 Нахвазьм хушк-бьра-
но, кө һун ньзаньбьн
wәки кал-бавед мә һ'әму жи
бьн сийа ә'wрда бун у һ'әму
жи Бә'ра Сорр'а дәрбаз бун*.
2 Һ'әму жи т'әви Муса бунә
йәк, ә'wр у бә'реда һатьнә нь-
хөмандьне^ф. 3 Һ'әмуяа жи хут
әw хварьна р'өһ'ани хвар* 4 у
һ'әмуяа жи хут әw вәхварьна
р'өһ'ани вәхвар, чьмки жь wi
Qәйаие р'өһ'ани вәдьхварьн,
Йе кө т'әви ван дьчу у әw Qәйа
Mәсiһ бу*. 5 Ле Хвәде гәләкед

жь ван бәгәм нәкьрьн, ләма
щьнйазед ван бәр'ийеда^ф һәр
дәра к'әти ман*.

6 Иди әw тышт бона мә бунә
мәсәлед готи, wәки әм һавьжи-
йа хвә жь тыштед хьраб нәйньн,
чава ван дьлһавьжи кьр*. 7 Нә
жи бьбьн п'утп'арьст, чава жь
ван һьнәк бун, бона к'ижана
һьвисар ә: «Щьмә'те р'уньшт
хвар, вәхвар у р'абун намуса
һәвр'а листьн»*. 8 Әм қавийе
нәкьн, чава жь ван һьнәка
қави кьр у р'ожәкеда бист се
һ'әзар мәри к'әтьн қьр' бун*.
9 Mәсiһ* нәшер'ьбиньн, чава
жь ван һьнәка шер'ьбанд у бь
мә'ра һатьнә ледане мьрьн**.
10 У бина хвә тәнг нәкьн, чава
жь ван һьнәка бинтәнги кьрьн
у бь дәсте мьляк'әте мьрьне
к'ока ван һат*.

11 Әв һ'әму тышт чава мәсә-
лед готи дьһатьнә сәре ван,

* 10:1 Дәрк'әтьн 13:21-22; 14:22-29.

* 10:3 Дәрк'әтьн 16:35.

* 10:4 Дәрк'әтьн 17:6; Жьмар 20:11.

* 10:5 Жьмар 14:29-30.

* 10:6 Жьмар 11:4.

* 10:7 Дәрк'әтьн 32:6.

* 10:8 Жьмар 25:1-18.

* 10:9 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Хөдан».

** 10:9 Жьмар 21:5-6.

* 10:10 Жьмар 16:41-49.

ле бона мѧ кѧ эм ахърийа ван дѧврада дъжин, чава ширѧт натънѧ нъвисаре. ¹²Ава к'и дь-фькърѧ кѧ ѧв мьдѧр'м сѧкъни йѧ, бьра наш жь хвѧ хѧбѧ кѧ нѧк'ѧвѧ. ¹³Щер'ьбандьнед ѧса найенѧ сѧре вѧ, пештьри ван шер'ьбандьнед кѧ тенѧ сѧре мѧрьевед майин. Ле Хвѧде амьн ѧ, ѧв нахелѧ кѧ хун жь дѧвата хвѧ дѧр бенѧ шер'ьбандьне. ѧве шер'ьбандьнеда дѧлилѧке жи бькѧ, кѧ хун бькарьбьн тѧйах кьн*.

¹⁴Ава дѧлалед мьн, жь п'ут-п'арьстийе бьр'ѧвьн. ¹⁵ѧз чава т'ѧви сѧрвахта хѧбѧр дьдьм. Хун хвѧха бьдънѧ бѧр х'ѧсаба, ѧз чь дьбежьм. ¹⁶ѧв к'аса Шива Хѧдан, йа кѧ эм пе шь-кърийе дьдън, нѧ хѧлѧдѧтийа хуна Мѧсйх ѧ? ѧв нане кѧ эм кѧрдькьн, нѧ хѧлѧдѧтийа бѧ-дѧна Мѧсйх ѧ?* ¹⁷Нанѧк хѧйѧ,

лѧма эм х'ѧму жи бѧдѧнѧк ьн, чьмки эм х'ѧму жи жь ви нани кѧрдькьн.

¹⁸Дина хвѧ бьдънѧ щьмѧ'та Исраеле: ѧвед кѧ дѧрбана дь-хвьн, т'ѧви ве п'ара горигѧхе набьн?* ¹⁹Бѧле ѧз чь бежьм? Гѧло п'ут жь хвѧ тыштѧк ѧ, йан дѧрбанед п'утар'а тенѧ дайине бѧрга тыштѧки дьгьрьн? ²⁰На хер! Ле готъна мьн ѧв ѧ, кѧ ѧв тыштед п'утп'арьст дькьнѧ дѧрбан, шьнар'а^ф дькьн, нѧ кѧ Хвѧдер'а. У ѧз нахвѧзьм кѧ хѧлѧдѧтийа вѧ т'ѧви щьна хѧбѧ*. ²¹Хун нькарьн хьн к'аса Хѧдан вѧхвьн, хьн жи к'аса щьна. Хун нькарьн хьн жь сьфра Хѧдан бьхвьн, хьн жи жь сьфра щьна. ²²Йан эм бькьн кѧ хирѧта Хѧдан дѧбул нѧкѧ?* Чьма эм жь Ви дѧваттьр ьн?

²³Дьбежьн: «хѧр тышт ѧ'дѧт ѧ», бѧле, ле хѧр тышт нѧ к'ар ѧ.

* 10:13 Аха жи те фѧ'мкърьне: «Хвѧде ве бькѧ кѧ хун тѧйах кьн у бь ви авайи хуне бькарьбьн жь ве йѧке хьлаз бьн».

* 10:16 Мѧтта 26:26-28.

* 10:18 Қануна К'ахинтийе 7:6.

* 10:20 Қануна Дѧщари 32:17.

* 10:22 Бь йунани хѧбѧр бь хѧбѧр аха йѧ: «Йан эм бькьн кѧ хелане бьдънѧ к'ѧмр'ѧшийа^ф Хѧдан». К'ѧмр'ѧшийа Хѧдан р'ѧх'ани те фѧ'мкърьне. Пѧймана^ф Кѧвьнда, гава щьмѧ'та Хвѧде дѧст жь Хвѧде к'ьшанд у п'ут х'ѧбандьн, ѧв ѧса дьхатѧ х'ѧсабе чава жьна йѧки ч'ѧ'в бавежѧ мерѧки дьн. Хосѧйа 2:2-13; Йерѧмийа 3:6-10, 20.

«Һәр тышт ә'дәт ә», ле һәр тышт ава накә. ²⁴Нәбә кӧ йәк к'ара хвә бьгәр'ә, ле йа һәвалә хвә.

²⁵Чь кӧ қәсабханада те фьротане бьхвьн, пәй пьрс-пьрсийара нәк'әвьн, бона фькаркьрна исафе. ²⁶Чава нъвисар ә: «Дьнйа бь хер-хьзна хвәва йа Хӧдан ә»*. ²⁷Һәгәр жь нәба-вәра йәк вә т'әглиф кә у хун бьхвазьн һәр'ьн, чь бьднә бәр вә бьхвьн, пәй пьрс-пьрсийара нәк'әвьн, бона фькаркьрна исафе. ²⁸(Ле һәгәр йәк вәр'а бежә: «Әва қӧрбан ә», иди нәхвьн бона йе кӧ хун пе һ'әсандьн у бона фькаркьрна исафе. ²⁹Готьна мьн нә бона фькара исафа вә йә, ле йа һәвалә вә.) Чьма гәрәке азаййа мьн бона фькара исафа йәки майин бе ломәк'аркьрне^ф? ³⁰Һәгәр әз шькьрийе дьдмә Хвәде дьхвьм, чьма бона ве йәке хәйба мьн дькьн, вәки әз шькьрийа хвә Хвәде тиньм?

³¹Ава һәгәр хун бьхвьн, вәхвьн, йан чь шьхӧли кӧ хун бькьн, һәр тышти бона шькьрдайна Хвәде бькьн. ³²Нә ньг бавежьнә бәр щьһуйа,

нә бәр нәщьһуйа, нә жи бәр щьвина Хвәде, ³³чава әз жи һәр алийава ль һ'әмуя хвәш тем у к'ара хвә нагәр'ьм, ле йа гәләка, вәки хьлаз бьн.

11 ¹Ч'ә'в бьднә мьн, ча-ва әз жи ч'ә'в дьдмә Мәсиһ*.

Бона сәрньхамтын у сәрқотийе дәма һ'әбандьнеда

²Әз п'әйе вә дьдм, вәки хун һ'әму дәрәшада мьн бир тиньн у әв р'ав-р'ьзьмед^ф кӧ мьн данә вә пек тиньн. ³Ле әз дьхвазьм кӧ хун заньбьн вәки сәре һәр мери Мәсиһ ә, сәре жьне мер ә у сәре Мәсиһ Хвәде йә. ⁴Һәр мере кӧ сәрньхамти дӧа йан п'ехәмбәртийе^ф дькә, әв сәре хвә беһӧрмәт дькә. ⁵У һәр к'ӧлфәта кӧ сәрқот дӧа йан п'ехәмбәртийе дькә, әв сәре хвә беһӧрмәт дькә. Әв дьбә мина йәкә п'ор'кӧр'кьри. ⁶Ава готи, һәгәр к'ӧлфәт сәре хвә нәнъхемә, бьра п'ор'е хвә жи бьбьр'ә. Ле һәгәр к'ӧлфәтер'а ә'йб ә, кӧ п'ор'е хвә бьбьр'ә йан бьдә бәр дузан, кӧ ӧса

* ^{10:26} Зәбур 24:1; 50:12; 89:11.

* ^{11:1} Корьнт'и I, 4:16; Филипи 3:17.

йә бьра сәре хвә бьньхемә.
 7 Нә щайиз ә мер сәре хвә бьньхемә, чьмки әв сурәт у р'умәта Хвәде йә, ле жьн р'умәта мер ә. 8 (Чьмки нә кә мер жь жьне йә, ле жьн жь мер ә* 9 у мер бона жьне нәхөльқи, ле жьн бона мер.) 10 Бона ве йәке гәрәке к'өльфәт сәре хвә бьньхемә, чава нишана бьн һ'өкөмда, бона мьляк'әтед кә дьбиньн*. 11 Ле бәле йәктийа Хөданда нә жьн бе мер дьбә, нә жи мер бе жьн. 12 Чьмки чава жьн жь мер ә, өса жи мер жь жьне йә, ле һ'әму жи жь Хвәде нә.

13 Хун хвәха бьдьянә бәр һ'ьша, гәло жь к'өльфәте дьк'әвә, вәки сәрқот бәр Хвәде дөа бькә? 14 Нә т'әбийәт жи вә һин дькә, кә п'ор'е дьреж р'әвшә мер давежә? 15 Ле р'әвшә жьне п'ор'е дьреж ә, чьмки әв п'ор'жер'а бона ньхамтьне һатийә дайине. 16 Ле һәгәр йәк бьхвәзә ве йәкер'а бьк'әвә дә'ве, ә'дәтәки мәйи дьн т'өнә у нә жи йе щьвинед Хвәде.

Шива Хөдан

(Мәтта 26:26-29; Марқос 14:22-25; Луқа 22:14-20)

17 Ле ве т'әмийеда әз п'әйе вә надьм, чьмки гава һун дьщьвьн, әв набә к'ара вә, ле зийана вә. 18 Бәри һәр тьшти, әз дьбьнем, гава кә һун дьщьвьнә щьвине, нава вәда дьбә дөтирәти у кем-зедә әз бавәр дькьм. 19 Бәле, ә'сәйи дөтирәти ве бьк'әвә нава вә, вәки йед нава вәдайә жьбарә к'ьфш бьн. 20 Ава һун кә дьщьвьнә щики, әва набә шива Хөдан кә һун дьхвьн, 21 чьмки гава һәр йәк жь вә дьхвә, һ'әщә-һ'әща ви йә сәр шиве дьк'әвә. Йәк бьр'чи дьминә у йе дьн к'ефхвәш дьбә. 22 Чьма малед вә т'өнәнә, кә һун ванда бьхвьн у вәхвьн? Йан чьма щьвина Хвәде беһөрмәт дькьн у дәсттәнга дьдьянә шәрме? Әз чь вәр'а бежьм? П'әйе вә бьдьям бона ве йәке? Әз ве йәке нькарьм!

23 Мьн әв йәк жь Хөдан станд у да вә, кә Хөдан Иса ве шәва

* 11:8 Дәстпелун 2:18-23.

* 11:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бона ве йәке у бона мьляк'әтед кә дьбиньн, гәрәке к'өльфәт сәргьредаи бә, чава нишана кә һ'өкөме ве һәйә дөа у п'әхамбәртийе бькә».

кӧ һатә нәмамкърне, нан һылда ²⁴ шыкър да, кәркър у гот: «Әва бәдәна Мьн ә бона вә. Ве йәке бона биранина Мьн бькьн». ²⁵ Ӧса жи к'ас пәй шивер'а һылда у гот: «Әва к'аса пәймана^ф ну йә, пе хуна Мьн гьредаи. Ве йәке бона биранина Мьн бькьн, чь шар гава һун же вәхвьн*». ²⁶ Һәр шар, гава һун ви нани бьхвьн у жь ве к'асе вәхвьн, мьрна Хӧдан бькьнә дәнги, һ'әта һатьна Wi.

²⁷ Ава к'и бь нәлайиқи на-не Хӧдан бьхвә йан к'аса Wi вәхвә, ве дәйндаре бәдән у хуна Wi бә. ²⁸ Ләма бьра мәрвь пешийе дьле хвә бьньһер'ә у паше жь ви нани бьхвә у жь ве к'асе вәхвә. ²⁹ Чьмки к'и бьхвә у вәхвә у фә'мина бәдәна Хӧдан* ньзаньбә, әв диwana хвә дьхвә у вәдхвә. ³⁰ Ләма жи нава вәда гәләк нәхвәш у хвәйизәдә һәнә у һьнәк жи мьрнә. ³¹ Ле һәгәр мә диwana хвә бькьра, диwana мәйе нәһата кьрне, ³² ле гава диwana мә бьбә, әм жь Хӧдан тенә

ширәткьрне, вәки диwana мә т'әви дьнйәе нәбә.

³³ Ава хушк-бьрайед мьн, гава бона шива Хӧдан бьщвьн, һивийа һәвдӧ бьсәкьньн. ³⁴ Ле һәгәр йәк бьр'чи йә, бьра мала хвәда бьхвә, кӧ нәбә, гава һун бьщвьн, диwane сәр хвәда биньн. Бона пьрсед майин, гава бем әзе һьнге сафи кьм.

П'ешк'ешед^ф Р'ӧһ'е^ф Пироз

12 ¹ Ле ньһа чь жь п'ешк'ешед Р'ӧһ'ани дьк'әвә хушк-бьрано, әз нахвазьм кӧ һун нәзан бьн. ² Вәва ә'йан ә гава һун п'утп'арьст бун, һун ӧса пәй п'утед кәр'ә лал к'әтьбун, һәр алийава к'әтьбунә бьн қолед ван. ³ Бона ве йәке жи әз вәр'а дьбежьм, т'ӧ кәс т'ӧнә кӧ бь р'ебәрийа Р'ӧһ'е Хвәде хәбәр дә у бежә: «Бьра ньфьр'ль Иса бә». У кәсәк жи нька-рә бежә: «Иса Хӧдан ә», һәгәр нә бь р'ебәрийа Р'ӧһ'е Пироз.

⁴ Ава щур'ә-щур'ә п'ешк'ешед Р'ӧһ'ани һәнә, ле хут дайина ви Р'ӧһ'и нә*, ⁵ щур'ә-щур'ә

* 11:24-25 Луқа 22:18-19.

* 11:29 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «бәдәна Хӧдан» т'әне «бәдән» һәйә.

* 12:4-12 Р'омайи 12:4-8.

қолъх жи хәнә, ле һәма ви Хө-
данир'а қолъх дыкън, ⁶ өса жи
шур'ә-шур'ә карин хәнә, ле хут
әв Хвәде йә, кә ван дайинада
карине дыдә һәр кәси. ⁷ Ле һәр
кәсир'а Р'өһ' бона к'ара һ'әмуйа
хөйа дыбә. ⁸ Йәкир'а жь Р'өһ'
хәбәра сәрвахтийе те дайине,
йәкир'а хәбәра занәбуне хут жь
ви Р'өһ'и, ⁹ йәки дынр'а бауәри^ф
хут жь ви Р'өһ'и, йәки дынр'а
п'ешк'ешед нәхвәшқәнщкь-
рьне хут жь ви Р'өһ'и, ¹⁰ йәки
дынр'а қәват, вәки к'әрәмәта
быкә, йәки дынр'а п'ехәмбәр-
ти*, йәки дынр'а фә'мина кә
р'өһ'а жь һәв дәрхә, йәки дын-
р'а зьманед хәриб, йәкир'а жи
шьровәкьрьна ван зьмана.
¹¹ Әв һ'әму жи хут Хвәха әв
Р'өһ' дыкә у һәр кәсир'а баш-
қә-башқә п'арәвәдыкә, чава
кә дыхвәзә.

Бәдән йәк ә, әндәм гәләк ын

¹² Чава бәдән йәк ә у гәләк
әндәмед we хәнә, ле диса әв

һ'әму һәвр'а бәдәнәк ын, өса
жи Мәсир ә. ¹³ Р'аст өса жи
йәктия Р'өһ'әкида әм һ'әму
һатьнә ныхомандьне^ф, кә бы-
бьнә бәдәнәк, һын шьһу һын
нәшьһу, һын хөлам һын аза у
әм һ'әму жи жь ви Р'өһ'и данә
вәхварьне.

¹⁴ Бәле бәдән нә т'әне әндә-
мәк ә, ле жь гәләка йә. ¹⁵ Һәгәр
ныг бежә: «Әз нә жь бәдәне мә,
чьмки әз нә дәст ым», гәло әва
мә'ни йә, кә әв нә жь бәдәне
йә? ¹⁶ У һәгәр гөһ бежә: «Әз
нә жь бәдәне мә, чьмки әз нә
ч'ә'в ым», гәло әва мә'ни йә, кә
әв нә жь бәдәне йә? ¹⁷ Һәгәр
т'әмамия бәдәне ч'ә'в бу-
йа, ле быһистьне ль к'ө буйа?
Һәгәр һ'әму бәдән гөһ буйа,
бинһьлдане ль кә буйа? ¹⁸ Ле
р'аст Хвәде әв әндәм йәко-йәко
бәдәнәкеда ши кьрын, чава Ви
хвәст. ¹⁹ Һәгәр һ'әму әндәмәк
буна, бәдәне ль кә буйа? ²⁰ Ле
р'аст ньһа әндәм гәләк ын, ле
бәдән йәк ә.

* ^{12:10} К'ьтеба^ф Пирозда у илаһи^ф нава ве нә'ма Павлосда, хәбәра
«п'ехәмбәрти» фьрә те фә'мкьрьне. Йе кә п'ехәмбәртийе дыкә, әв
бы р'әбәрийа Р'өһ'е Пироз готьнәкә жь Хвәде ә'лами мәрва дыкә.
Чава Павлос Корьнт'и I, 14:3-да дыбежә, йе кә п'ехәмбәртийе дыкә,
бауәрийа мәрва ава дыкә, дыл дыдә бәр ван у бәр дыле ванда те. Иди
п'ехәмбәрти нә т'әне бона тыштед кә һе нәқәшьми йә.

21 Ч'э'в нькарэ бежэ дэст: «Тö кери мьн найейи!» У нэ жи сэри ньгар'а дькарэ бежэ: «Һун кери мьн найен!» 22 Ле сэрда эв эндэмед бэдэнейэ кö сьст к'ьфш дьбьн, эв he фэрз ьн 23 у эв эндэмед бэдэнейэ бeқэдър тенэ һ'эсабе, эм he қэдъре ван заньн у йед э'йбэ нава веда, эм he бь т'эрбэт дьньхемьн, 24 ле эндэмед мэйэ беэ'йб нэ һ'эwще we йэке нэ. Ле Хwэде бэдэн һэвва кър, кö йе бeқэдър he қэдър бьстинэ, 25 wэки дөтирэти нэк'эвэ нава бэдэне, ле һ'эму эндэм жь һэвдөр'а шэwат бьн. 26 Лэма, гава эндэмэк еше дьк'ьшинэ, һ'эму эндэм һэвр'а дешьн, ле гава эндэмэк те пэсьндайине, һ'эму эндэм т'эви we ша дьбьн.

27 Аwa һун бэдэна Мэсиһ ьн у һэр йэк жь wэ эндэмэки бэдэна Wи йэ. 28 У Хwэде пешийе һьнэк шьвинеда кърьнэ шанди, йа дöда п'эхэмбэр^ф, йа сьсийа дэрсдар, паше йед к'э-рэмэткър, пэйр'а йед хwэйийе п'ешк'ешед нэхwэшқәнщкърьне, к'омэкдарийе, сэ'витийе у йед зьманед хэриб*. 29 Чьма

һ'эму шанди нэ? Чьма һ'эму п'эхэмбэр ьн? Чьма һ'эму дэрсдар ьн? Чьма һ'эму к'эрэмэта дькьн? 30 Чьма һ'эму хwэйийе п'ешк'ешед нэхwэшқәнщкърьне нэ? Чьма һ'эму бь зьманед хэриб хэбэр дьдьн? Чьма һ'эму зьмана шьровэдькьн? 31 Дэ һун һ'эйра п'ешк'ешед he мэзьнда бьн.

Ле эзе р'екэ һэрэ қәнщ жи нишани wэ кьм.

Һ'ьзкърьн

13 1 Һэгэр эз бь зьманед мэрьва йан мьлийк'э-та хэбэр дьм, ле дьле мьнда һ'ьзкърьн т'өнэбэ, эзе бьбьмэ мина wi зэнгьле кö дькэ зьнгин йан жи болмед сьфрэ кö дькьнэ шьнгин. 2 Һэгэр п'ешк'еша п'эхэмбэртийе мьнр'а һэбэ у сэр һ'эму сөр'а вэбьм, һ'эму занэбуне фэ'м бькьм у һэгэр баwэрийа мьн жи һақас һэбэ, һ'эта ч'ийа жи жь ши бьгөһезьм, ле һ'ьзкърьн дьле мьнда т'өнэбэ, эз нэ т'ö тышт ьм*. 3 У һэгэр һэбука хwэ пева бөлайи бэлэнгаза кьм у бэдэна хwэ жи бьдьмэ дэр бона

* 12:28 Эфэси 4:11.

* 13:2 Мэтта 17:20; 21:21.

шәwьтандьне, ле һ'ьзкьрн дьле мьнда т'өнәбә, т'ө к'ар нагьһижә мьн.

⁴Һ'ьзкьрн думькдьеж у ширьн ә, һ'ьзкьрн һ'әвсудийе накә, һ'ьзкьрн к'өбар набә, п'ьшька хwәда наwәрмә, ⁵беп'эргалнинә, йа хwә нагәр'ә, зу һерс нак'әwә, к'ине нажо, ⁶дьле хwә ль нәһәқийе ша накә, ле р'астийер'а ша дьбә. ⁷Һ'ьзкьрн һәр гав дадьхә, һәр гав бawәр дькә, һәр гав хwәйгөман ә, һәр гав сәбьр дькә.

⁸Һ'ьзкьрн т'ө шар к'өта набә. һәгәр п'ехәмбәрти һәбьн, we бәтал бьн, һәгәр зьманед хәриб һәбьн, we дәнгед ван бенә бьр'ине, һәгәр занәбун һәбә, we дәрбаз бә һәр'ә. ⁹Бәле әм жь п'ьр'и-һьндьки заньн у жь п'ьр'и-һьндьки п'ехәмбәртийе дькьн. ¹⁰Ле гава к'амьлти бе, һьнге нәк'амьлти we дәрбаз бә һәр'ә.

¹¹Гава әз зар' бум, мьн мина зар'а хәбәр дьда, мина зар'а дьфькьрим, мина зар'а дьда бәр һ'әсеб. Гава әз мәзьн бум, әw тыштед зар'отийе мьн жь хwә дур хьстьн. ¹²Ньһа әм чава қәрәт'уки нәйнькеда дьбиньн, ле һьнге әме р'у бь р'у бьбиньн. Ньһа әз жь п'ь-

р'и-һьндьки заньм, ле һьнге әзе т'ам нас бькьм, чава әз һатьмә наскьрне.

¹³Awa ньһа әв һәрсек дьминьн: Бawәри, гөман у һ'ьзкьрн. Ле һ'ьзкьрн сәр wanр'а йә.

Бона п'ешк'ешед

Р'өһ'е Пироз:

П'ехәмбәрти у зьманед хәриб

14 ¹Дәмана һ'ьзкьрнеда бьн у һ'әйра п'ешк'ешед р'өһ'анида бьн, илаһи п'ехәмбәртикьрне. ²Әwe кө бь зьмане хәриб хәбәр дьдә, әw нә кө мерьвр'а хәбәр дьдә, ле Хwәдер'а, чьмки кәсәк Wi фә'м накә. Әw бь қәwата Р'өһ' сөр'а дьбежә. ³Ле бәле йе кө п'ехәмбәртийе дькә, әw мерьвр'а хәбәр дьдә, бawәрийа ван ава дькә, дьл дьдә бәр ван у бәр дьле wанда те. ⁴Әwe кө бь зьманед хәриб хәбәр дьдә, т'әне бawәрийа хwә ава дькә, ле әwe кө п'ехәмбәртийе дькә, шьвине пева ава дькә. ⁵Әз дьхwазьм кө һун һ'әму жи бь зьманед хәриб хәбәр дьн, ле әз һе дьхwазьм кө һун п'ехәмбәртийе бькьн, чьмки йе п'ехәмбәртийе дькә, жь йед бь зьманед хәриб хәбәр дьдә четьр ә, пештьри wi wәхте кө

те шьровэкърне, вәки шьвин бе авакърне.

⁶ Ава хушк-бърано, һәгәр эз бемә шәм вә бь зьманед хәриб хәбәр дьм, эзе чь к'аре бьдьмә вә? Т'ө к'аре надьм һәгәр эз э'йантийе, йан занәбуне, йан п'ехәмбәртийе, йан һинкърне вәр'а нәйньм? ⁷ Һашәтед нәбинбәрә кӧ дәнг дәрдьхьн, әм бежьн бьлур бә, йан чәнґ^ф, һәгәр дәнґе ван нәзәлал бә, we чава заньбьн чь мьқам те лехьстьне? ⁸ Йан жи, һәгәр бор'и дәнґәки нәнас дәрхә, к'е we к'аре хвә ль шер' бькә? ⁹ Ӗса жи һун, һәгәр бь зьмен хәбәрәкә фә'мдари нәбежьн, we чава бьзаньбьн һун чь дьбежьн? Хәбәрдана вәйе мина байе сар бә. ¹⁰ К'ьфш ә кӧ дьнйайеда чьқас шур'ә-шур'ә зьман һәнә, ле жь ван йәк жи бе фә'мин нинә. ¹¹ Ле, һәгәр эз зьманәки фә'м накьм, эз бона йе ви зьмани хәбәр дьдә хәриб ьм у йе хәбәр дьдә жи бона мьн хәриб ә. ¹² Ӗса жи һун кӧ һ'әйра п'ешк'ешед р'ӧһ'анида нә, нава ван п'ешк'ешада һе пешда һәр'ьн, к'ижан шьвине ава дькьн.

¹³ Бона ве йәке әве кӧ бь зьманед хәриб хәбәр дьдә, бь-

ра дӧа бькә кӧ шьровәкә жи.

¹⁴ Чьмки гава эз бь зьманед хәриб дӧа дькьм, әв р'ӧһ'е мьн дӧа дькә, ле һ'ьше мьнда тышт р'унани. ¹⁵ Эз чь бькьм? Эзе һьн бь р'ӧһ'е хвә дӧа бькьм, һьн жи бь һ'ьше хвә, һьн бь р'ӧһ'е хвә бьстьрем, һьн жи бь һ'ьше хвә. ¹⁶ Һәгәр тӧ бь р'ӧһ'е хвә шькърйе бьди, әве кӧ мина нәзана сәкьни йә, we чава р'азидарийа тәр'а қайл бә бежә: «Амин^ф»? Әв қәт фә'м накә жи, тӧ чь дьбежи. ¹⁷ Бәле тӧ р'ьнд р'азибуне дьди, ле бавәрийа йе дьн найе авакърне.

¹⁸ Эз жь Хвәдейе хвә р'азимә, кӧ жь вә һ'әмуяа зә'фтър бь зьманед хәриб хәбәр дьдьм. ¹⁹ Ле бәле шьвинеда эз һе дьхвазьм пенш хәбәред фә'мдари бежьм, вәки һьнәкед дьн жи һин бькьм, нә кӧ бь һ'әзара хәбәред хәриб.

²⁰ Хушк-бърано, һ'ьше хвәда зар' нибьн! Һьндава хьрабийеда мина зар'а бьн, ле һ'ьше хвәда гьһишти бьн. ²¹ Қанунеда ньвисар ә:

«Эзе бь мәрвьед хвәйе зьманед хәриб у заред^ф хәриба ве шьмә'тер'а хәбәр дьм,

ле бәле we һынге жи гөһдарийа Мьн нәкьн, Хөдан дьбежә»*.

²² Аwa п'ешк'еша зьманед хәриб нишанәк ә, нә кӧ бона бawәрмәнда, ле бона нәбawәра у п'ехәмбәрти жи нә кӧ бона нәбawәра йә, ле бона бawәрмәнда*.

²³ Һәгәр т'әмамия шьвине пева бышьвә у һ'әму жи зьманед хәриб хәбәр дьн, һынге һьнәкә нәзан йан нәбawәр бьк'әвьнә һьндӧр', we нәбежьн: «Әвана дин бунә»?

²⁴ Ле һәгәр һ'әму жи п'ехәмбәртие бькьн, һынге йәки нәбawәр йан нәзан бьк'әвә һьндӧр', we жь һ'әму готьнед ван хwә мӧкӧр' бе у бе гӧнәк'аркьрьне^ф,

²⁵ сӧр'ед дьле вида жи we бенә ә'йанкьрьне у дәвәр'у ль бәр Хwәде бьк'әвә, wi бьһ'әбинә у дәнг һьлдә бежә: «Р'асти жи Хwәде нав wәда йә!»

Ә'рф-ә'дәтед шьвине

²⁶ Әм иди чава бькьн гәли хушк-бьра? Гава һун дьшьвьнә щики, һәр кәсе жь wә чи wi

һәбә, һәгәр к'ӧлам бә, һинкьрьн бә, ә'йанти бә, хәбәрдана зьманед хәриб бә, шьровәкьрьна зьманед хәриб бә, бьра һ'әму жи бона авабуна шьвине бьн.

²⁷ Һәгәр йәк бь зьмане хәриб хәбәр дьдә, бьра дӧдӧ бьн, йан йа лапә зә'ф сьсе, ле бьра йәк пәй йәкир'а хәбәр дә у йәк жи шьровәкә.

²⁸ Ле һәгәр кәсәк т'ӧнә кӧ шьровәкә, бьра әw шьвинедә дәнге хwә нәкә, т'әне бәр хwәда Хwәдер'а хәбәр дә.

²⁹ У жь п'ехәмбәра жи бьра дӧдӧ бьн, йан йа лапә зә'ф сьсе хәбәр дьн у йед дьн бьра ә'нәнә кьн.

³⁰ Ле һәгәр ль бәр йәки жь нава р'уньштија жи тыштәк вәбә, иди бьра йе пешьн дәнге хwә бьбьр'ә.

³¹ Чьмки һун һ'әму жи, йәк пәй йәкир'а дькарьн п'ехәмбәртие бькьн, wәки һ'әму жи һин бьн у һ'әму жи дьл бьстиньн.

³² У р'ӧһ'ед п'ехәмбәра бьн сә'витийа п'ехәмбәрада нә,

³³ чьмки Хwәде нә Хwәдеие беп'әргалие йә, ле Йе ә'дьялийе йә.

* ^{14:21} Ишайа 28:11-12; Қануна Дӧщари 28:49.

* ^{14:22} Хәбәра «нишан» ль вьр бь дӧ шур'а те фә'мкьрьне, к'ар у зьрар. П'ехәмбәрти нишанәкә к'ар ә бона бawәрмәнда, чьмки пе we бawәрийа ван те шьдандьне, к'аре дьк'әвьн. Ле хәбәрдана бь зьманед хәриб бона нәбawәра нишанәкә зьрар ә, чьмки фә'м накьн, к'аре нак'әвьн.

Чава нава h'эму шьвинед шьмэ'та Хвэдеда*, ³⁴бъра жь-нед wэ шьвинеда хwэ кэр'кьн, чьмки изьна ван т'өнэ хэбэр дьн, ле бьра гөһдар бьн, чава Qанун жи дьбежэ. ³⁵Ле һэгэр эw тыштэки дьхwазьн бьзаньбьн, бьра ль мале жь меред хwэ бьпърсьн, чьмки нэ шайиз э кэ жьн шьвинеда хэбэр дэ.

³⁶Т'ө хэбэра Хwэде жь wэ дэрк'эт? Йан т'эне гьһиштэ wэ? ³⁷Һэгэр йэк дьфькьрэ, кэ хwэха п'эхэмбэр э йан р'өһ'ани йэ, бьра заньбэ чь кэ мьн wэр'а ньвисин, т'эмийа Хөдан э. ³⁸Ле һэгэр йэк гөһ надэ ван тышта, һун жи гөһ нэдьнэ wi.

³⁹Аwa хушк-бьрано, һ'эйра п'эхэмбэртикьрьнеда бьн у дэн-ге йед бь зьманед хэриб хэбэр дьдьн нэдьнэ бьр'ине. ⁴⁰Т'эне һэр тышт бьра бь т'эрбэт, ши бь ши у магули бэ.

Р'абуна Мэсигэ жь мьрьне

15 ¹Эз we Мьзгинийе^ф дь-хwазьм биньмэ бира wэ хушк-бьрано, йа кэ мьн wэр'а даннасин кьр у wэ qэбул кьр, сэр we жи сэкьнинэ. ²Бь we жи һун хьлаз дьбьн, һэгэр we хэ-бэре, йа кэ мьн wэр'а даннасин кьр, qэwин бьгьрьн. Һэгэр на, бawэрийа wэйе бaдиһawa^ф бэ.

³Мьн эw йэка сэр һэр тышти-р'а, чава станд, өса жи да wэ, кэ Мэсигэ бона гөнед мэ мьр, ль гора ньвисара* ⁴у һатэ дө-фьнкьрьне^ф, р'ожа сьсийа Эw Хwэдеда жь мьрьне р'абу ль гора ньвисара*, ⁵Пэтрисва* хөйа бу, пэйр'а һэр донздөһ шандийа-ва**. ⁶Паше шарэкер'а пенсьд хушк-бьрайи зедэтьрва хөйа бу, жь ван гэлэк һ'эта ньһа сах ьн, ле һьнэк жи мьрьнэ. ⁷Паше Аqубва^ф хөйа бу, пэйр'а һ'эму шандийава.

* ^{14:33} Аһа жи те фэ'мкьрьне кэ эw хэбэр «чава нава һ'эму шьвинед шьмэ'та Хwэдеда» р'еза 33-ва гьредаийи йэ, нэ кэ р'еза 34-ва. Аwa готи эw те фэ'мкьрьне чава фькьрэкэ хwэсэрихwэ йэ: «Нава һ'эму шьвинед шьмэ'та Хwэдеда аһа йэ».

* ^{15:3} Ишайа 53:5-12.

* ^{15:4} Зэбура 16:8-10.

* ^{15:5} Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Кифас».

** ^{15:5} Луqа 24:34-36; Мэтта 28:16-17; Марqос 16:14; Йуһ'энна 20:19.

⁸ Ахърийе, пэй һ'эмуяр'а мьнва хойа бу, чава йэки нэ сәре хвэ жь дийа хвэ буйи*. ⁹ Чьмки эз жь шандийа йе һәри паш ым, кө нэ лайиц ым шанди жи бемә готъне, чьмки мьн шьвина Хвәде зеранд*. ¹⁰ Ле эз бь к'эрәма Хвәде мә чь жи һәмә у к'эрәма Wi кө бь мьнр'а йә, бош-бәтал ни-бу. Ле сәрда эз жь ван һ'эму шандийа зә'фтьр хэбьтим у нә кө эз бум, ле к'эрәма Хвәдейә кө бь мьнр'а йә. ¹¹ Аwa һәгәр эз бьм, йан әw бьн, әм һ'эму жи аһа даннасин дькьн у wә аһа жи бawәр кьрийә.

**Р'абуна бawәрмәндайә
жь мьрьне**

¹² Аwa һәгәр әм даннасин дькьн, кө Мәсиһ жь мьрьне р'абуйә, чава жь wә һьнәк дьбежьн, кө р'абуна мьрийа т'өнә? ¹³ Һәгәр р'абуна мьрийа т'өнә, кө өса йә Мәсиһ жи жь мьрьне р'анәбуйә. ¹⁴ У һәгәр Мәсиһ жь мьрьне р'анәбуйә, кө өса йә даннасинийа мә жи бош-бәтал ә у бawәрийа wә жи бош-бәтал ә. ¹⁵ У әме

жи бьбьнә шә'дәд Хвәдейә дәрәw, чьмки мә бона Хвәде шә'дәти да, кө Әwi Мәсиһ жь мьрьне р'акьр, ле һәгәр мьрийе р'анәбьн, кө өса йә Әw жи жь мьрьне р'анәкьрийә. ¹⁶ Чьмки һәгәр мьрийе р'анәбьн, кө өса йә Мәсиһ жи жь мьрьне р'анәбуйә. ¹⁷ У һәгәр Мәсиһ жь мьрьне р'анәбуйә, wәки өса йә бawәрийа wә бaдиһәwa йә, һәла һе һунә нава гөнәд хвәда нә ¹⁸ у әwед бawәрийа Мәсиһда жи мьрьнә өнда бунә. ¹⁹ Һәгәр т'әне әм бона ве жийине гөмана хwә Мәсиһ тиньн, кө өса йә әм жь һ'эму мәрьва мәр'ьмтьр ьн.

²⁰ Ле р'аст Мәсиһ жь мьрьне р'абуйә, чава бәре^ф дәрәмәта пешьн жь нава мьрийа р'абуйи. ²¹ Мьрьн р'уйе мәрьвәкида бу, бь мәрьвәки жи we р'абуна мьрийа бьбә. ²² Чава һ'эмуьед жь Адәм^ф буйи дьмьрьн, өса жи һ'эмуьед жь Мәсиһ буйи we сах бьн. ²³ Ле һәр кәс дора хwәда: Пешийе Мәсиһ чава бәре дәрәмәта пешьн, паше йед п'ара Мәсиһ, wәхте һатьна Wiда. ²⁴ Һьнге ахъри we бе, гава к'ока һәр сәрwertийе, һ'өкөмәтийе у

* ^{15:8} К'аред Шандийа 9:3-6.

* ^{15:9} К'аред Шандийа 8:3.

qəwate бинə у п'адшатиye бьдə дəсте Бав Хwəде. ²⁵ Чьмки Əw гэрəке п'адшатиye бькə, һ'эта кə Хwəде һ'əму дьжмьна бькə бьне п'ийед **Wi***. ²⁶ Дьжмьне хьлазийе кə we к'оке ле бинə, мьрьн хwəха йə, ²⁷ чьмки нь-висар дьбежə: «Хwəде һэр тышт бьне п'ийада ельми^ф **Wi** кьр». Ле гава те готьне «һэр тышт» ельми **Wi** кьр, фə'мдари йə, пештьри **Wi** Хwəдейи, Йе кə һэр тышт ельми **Wi** кьр*. ²⁸ У гава һэр тышт ельми **Wi** бьн, һьнге Көр' Хwəха жи we ельми **Wi** Хwəдейи бə, Йе кə һэр тышт ельми **Wi** кьр, wəки һэр тыштида Əw бьбə Хwəдейе һэр тышти.

²⁹ Wəки дьн готи, əwed кə бона мьрийа тенə ньхəмандьне we чь бькьн? Һэгэр мьрийе т'ö шар р'анəбьн, иди чьма бона мьрийа тенə ньхəмандьне? ³⁰ Чьма əм жи һэр гав хwə давəжьнə сэр села сор? ³¹ Əw фьр'наqбуна мьн шə'дə йə, хушк-бьрано, йа кə əз пе

wə фьр'наq дьбьм йəктийа Мəсинь Исайе Хəдане мəда, əз һэр р'ож дəст жь ə'мьре хwə дьк'ьшиньм. ³² Һэгэр мьн Əфəседа шəр'е хwə дэрəша мэрьвайеда т'əви «сə'ва» кьр, чь к'этə к'исе мьн? Һэгэр р'абуна мьрийа we т'өнəбə, дə иди «əм бьхwьн-вəхwьн, чьмки əме сьбе бьмьрьн»*, чава һьнəк дьбежьн. ³³ Нəха-пьн! «Һəвалтийа хьраб мэрьве хwəйип'əргал хьраб дькə»*. ³⁴ Р'аст бьфькьрьн, сэр һ'ыше хwəда wəрьн, иди гəна нəкьн, чьмки һьнəк жь wə he Хwəде нас накьн, əз we йəке дьбежьм, кə हुн шəрм бькьн.

Qальбе нуйи пəй р'абуна мьрьнер'а

³⁵ Ле бəле йəке бежə: «Мьри чава дькарьн р'абьн у qальбе wане чава бə?» ³⁶ Сəре аqьл! Əw т'охьме кə тə дьчини, һ'эта «нəмьрə» жийинер'а шин набə. ³⁷ У əw тыште кə тə дьчини, нə кə wi qальби дьчини, к'ижан

* ^{15:25} Зəбур 110:1.

* ^{15:27} Зəбур 8:6.

* ^{15:32} Ишайа 22:13; 56:12.

* ^{15:33} Əва готьнəкə йəки йунан ə, наве wi «Мəнандəр», бəри Иса жь сала 342-а һ'эта сала 291-а һəбу.

кӱ we бьгьнижэ, ле h'эбэкэ садэ йэ, мӱсэлэ гӱнъм, йан жи жь т'охьмед майин. ³⁸ У Хwэдe қальб дьдэ wi т'охьми, чава кӱ дьхwазэ у hӱр т'охьмӱк қальбе хwэ дьстинӱ. ³⁹ H'ӱму қальб хун-гоштӱк ниньн, қальбе мерьв башқэ йӱ у қальбе h'ӱйwen башқэ, йе тӱйрӱдӱ башқэ йӱ, йе мӱсийа жи башқэ. ⁴⁰ Қальбед ль ӱзмен жи hӱнӱ, қальбед ль дьне жи hӱнӱ, ле р'ӱwшӱ йед ӱзмен башқэ йӱ у йед дьне башқэ. ⁴¹ Р'ӱwшӱ тӱвe башқэ йӱ, р'ӱwшӱ hive башқэ у р'ӱwшӱ стӱйрка жи башқэ йӱ у hӱр стӱйркӱк бь р'ӱwшӱ хwэ жь hӱв тенӱ фьр-қикьрьне. ⁴² Бь ви аwайи жи р'ӱбуна мьрийа йӱ: Қальбе дерьс те чандьне, йе нӱдерьс we р'ӱабӱ. ⁴³ Ӳw бер'ӱwш те чандьне, бь р'ӱwше we р'ӱабӱ, ӱw бет'ӱқӱтийе те чандьне, бь қӱwате we р'ӱабӱ. ⁴⁴ Қальбе бинбӱр те чандьне у қальбе р'ӱh'ани we р'ӱабӱ.

Чӱwа кӱ қальбе бинбӱр hӱйӱ, ӱса жи қальбе р'ӱh'ани hӱйӱ. ⁴⁵ Aha жи ньвисар ӱ: «Mӱрьве пешьн Адӱм^ф, бу бинбӱрӱки

сах»*, ле Адӱме пашьн бу р'ӱh'ӱки жийиндайине. ⁴⁶ Ле бӱле пешийе йе р'ӱh'ани нӱбу, ле йе бинбӱр, паше йе р'ӱh'ани. ⁴⁷ Mӱрьве пешьн жь хwӱлийа ӱрде бу, мӱрьве дӱда жь ӱзмен бу. ⁴⁸ Чӱwа йе жь хwӱлийе бу, ӱса жи йед жь хwӱлийе нӱ, чава йе жь ӱзмен ӱ, ӱса жи йед жь ӱзмен ьн. ⁴⁹ У мӱ чӱwа кьрасе йе жь хwӱлийе ль хwӱ кьрийӱ, ӱме ӱса жи кьрасе йе жь ӱзмен ль хwӱ кьн.

⁵⁰ Готьна мьн ӱв ӱхушк-бьрано, wӱки хун у гошт ль П'ӱдшатийа Хwӱде нькарьн wӱр ьн, нӱ жи дерьсбун we ль нӱдерьсбуне wӱр бӱ. ⁵¹ К'ӱ бьбьhен, ӱз сӱр'ӱке wӱр'ӱ бежьм: Ӳм h'ӱмуйе нӱмьрьн, ле ӱм h'ӱмуйе жи бенӱ гӱhӱстьне*, ⁵² ньшкева, чава ч'ӱвe хwӱ бьгьри-вӱки, дӱма бор'ийа ахьрийе бе ледане. Чьмки гава бор'и бе ледане, мьри we нӱдерьсбуйи р'ӱаьн, ӱме жи бенӱ гӱhӱстьне. ⁵³ Чьмки гӱрӱке ӱви дерьс нӱдерьсийе ль хwӱ wӱргьрӱ у ӱви мьри нӱмьрийе ль хwӱ wӱргьрӱ. ⁵⁴ Ле гава ӱви дерьс нӱдерьсийе ль хwӱ

* 15:45 Дӱстпeбун 2:7.

* 15:51-52 Т'есалоники I, 4:14-17.

вэргьрэ у эви мьри нэмьри-
йе ль хвэ вэргьрэ, һынге эв
готьне бе сери, кө нъвисар э:

«Сэрк'этьне мьрын һ'уфи
хвэ кър»*.

⁵⁵ «Мьрын, к'ане қиле жэ'ра
тэ?»

Мьрын, к'ане сэрк'этьна
тэ?»*

⁵⁶ Қиле мьрыне гөнэ йэ у қә-
вата гона жь Қануне йэ. ⁵⁷ Ле
шькър жь Хвэде, кө эм бь
дэсте Хөдане мә Иса Мәсиһ
сэр хьстын.

⁵⁸ Ава хушк-бьрайед мьнэ
дэлал, қәвин бьминьн, жь
щийе хвэ нәһ'эжьн, һэр гав
шьхөле Хөданда пешда һэр'ьн,
бьзаньбьн хэбата вэ бош-бә-
тал нинэ ль бэр Хөдан.

Бона к'омэкт'опкьрыне

16 ¹ Ле ньһа дэрһәқа к'о-
мэкт'опкьрына бона
щьмэ'та Хвэде, мьн чава т'эми
да щьвинед Галатйайе, һун
жи өса бькьн: ² һэр йәкшәм,
дэсте жь вэ һэр кәсива чьқас
те, бьра тыштәки дәсте хвэр'а
паш хә, нәбә кө гава эз бем,
һынге бе т'опкьрыне. ³ У гава

эз бем, һун жи р'е к'ижанар'а
дьбиньн, эзе пе дәсте ван, бь
ньвисар п'ешк'ешед вэ бьши-
ньмэ Оршәлиме^ф. ⁴ У һәгәр
мьнр'а жи бьк'эвә, кө эз һә-
р'ьм, иди әве т'эви мьн бен.

Т'вдиред Павлос

⁵ Пәй чуйина қәза Мәкә-
донйайер'а, эзе сәрики ль
вэ хьм, чьмки эзе Мәкәдон-
йайер'а дәрбаз бьм. ⁶ Дьбә
кө ль щәм вэ бьминьм, йан
жи зьвьстана хвэ вьр дәрбаз
кьм у һынге һун дькарьн мьн
вэр'екьн, эз к'ода кө һэр'ьм.
⁷ Чьмки эз ньһа нахвазьм кө
вэ сэр р'ийа хвэ бьбиньм
һэр'ьм, ле эз гөман ьм кө хе-
ләке щәм вэ бьминьм, һәгәр
Хөдан һ'ыз бькә. ⁸ Ле ньһа эзе
һ'эта Р'ожа^ф Пенцийә һ'әсаб,
ль Әфәсе бьминьм, ⁹ чьмки
дәргәһәки херейи мәзьн ль
бэр мьн вәбуйә у пәйк'әтийед
мьн гәләк ьн.

¹⁰ һәгәр Тимот'ейо бе щәм вэ,
өса бькьн кө әв жь вэ вәнәк'ь-
шә, чьмки әв жи бона Хөдан
дьхәбьтә, чава эз. ¹¹ Өса бьра
тө кәс ви бәқәдър нәкә. Ви бь

* ^{15:54} Ишайа 25:8.

* ^{15:55} һосәйа 13:14.

хер-съламѣт вѣр'екън, вѣки бе шѣм мьн, чьмки ѣз нивийа ви у бьрайед т'ѣви ви мѣ.

¹²Ле дѣрһѣа Аполойе бьра-да, мьн гѣлѣки лава же кьр, кѣ т'ѣви бьра сѣр вѣда бьһата, ле нета ви һатъне ньһа қѣт т'ѣнѣбу, ле ве бе, гава мѣщал бьк'ѣве.

Готънед ахьрийе

¹³Һ'шьйар бьминьн, бавѣри-йеда һ'имгьрти бьн, ѣ'гит бьн, бьшьдън, ¹⁴бьра һѣр кьрънед вѣ бь һ'ѣзкьръне бьн.

¹⁵Ньһа һун заньн кѣ Стефанас мала хвѣва бавѣрмѣндед қѣза Ахайайейѣ пешьн ѣ у ван хвѣ данѣ хьзмѣтк'арийа щьм-ѣ'та Хвѣде. Иди ѣз ниви жь вѣ дькъм хушк-бьрано, ¹⁶кѣ һун гѣр'а^ф йед ѣсада бьн, ѣса жи

гѣр'а ван һ'ѣмуйда, йед кѣ т'ѣви шьхѣле ве хѣбате дьбьн.

¹⁷Ѵз бона һатъна Стефанас, Фортунато у Ахайико ша мѣ, баре дьле мьнда вана дѣвса вѣ гьрт, ¹⁸бь ве йѣке дьле мьн у вѣ жи р'ьһ'ѣт кьрън. Қѣдье йед ѣса бьгьрън.

¹⁹Щьвинед қѣза Асийаеда ль вѣ сълав дькън. Акила у Прьскила т'ѣви щьвина мала хвѣда гѣлѣки йѣктийа Хѣдан-да ль вѣ сълав дькън. ²⁰Һ'ѣму хушк-бьрайед вьр ль вѣ сълав дькън. Бь р'амусана шире һ'ѣ-лал ль һѣвдѣ сълав кьн.

²¹Ѵв сълав, бь дѣстньвисара мьн Павлос ѣ. ²²Һѣгѣр йѣк Хѣдан һ'ѣз накѣ, бьра ньфьр' ль ви бѣ. «Маранат'а*». ²³К'ѣрѣма Хѣдан Иса ль вѣ бѣ. ²⁴Ѵз вѣ п'ара Мѣсйһ Иса к'ѣтийа һ'ѣз дькъм.

* ^{16:22} «Маранат'а» бь зьмане арами те фѣ'мкьръне: «Йа Хѣдан вѣрѣ».

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА КОРЬНТ'ИЙАР'А

Пешготын

Хöйа дьбэ кö «Нэ'ма Корьнт'ийайэ Дöда» жи мина нэ'ма пешын, Павлос дэма р'еуитийа хвэйэ 3-да нъвисийэ, незики сала 56-а. Гава эви нъвиси, хэлэқэтийа ви у шъвина^ф Корьнт'е хэвр'а һақаси п'ак нибу. Хöйа дьбэ кö жь эндэмед шъвине һнэк һьмбэри ви р'абьбун, эви жи бэрк' ль ван һьлатьбу^ф, ле нэ'ма хвэда сэбър у һ'эзкьрна хвэ һьндава ванда хвэй кьрийэ у гö-мана хвэ жи жь ван нэбър'ийэ, кö we ахьрийе хэвр'а т'ьфақ^ф бьн у мьқабылбуне т'өнөбэ.

Павлос п'ара нэ'мейэ пешьнда хэлэқэтийа хвэ у шъвина Корьнт'е э'нөнэ дькэ у шьровэдькэ, кö чьма нэ'ма бэреда öса һ'ышк ль ван һьлатьбу, йед кö мьқабыли ви бун. Эw ньһа ве нэ'меда шькьрдайина хвэ э'лам дькэ, кö һьлатьна^ф вийэ һ'ышк бу мэ'ни, кö эw сэр кьрна хвэ п'ошман бун, вэгэр'ийан у готьнед шир'а қайл бун (сэред 1-е һ'эта 7-а).

Паше Павлос р'е дьдэ бэр бавэрмэнда, кö эw алиие п'ешк'ешед^ф бона алиқ'арийа бавэрмэндед Щьһустанейэ^ф дэсттэнг мэр'д бьн (сэред 8-а һ'эта 9-а).

Сэред хьлазийеда жи Павлос дэрһэқа қöльхе шандити^ф у р'абун-р'уньштына хвэда дьбежэ. Эw бона ван дьбежэ, йед кö хвэ чава шандийед р'аст һ'эсаб дькьрн, ле Павлос шандийе дэрэw (сэред 10-а һ'эта 13-а). Ле бэле ве нэ'меда мэрэме Павлос т'ö шар нэ эw бу, кö эви наве хвэ бьльнд кьра, йан хвэ бьльнд бьгьрта у п'эйе һинкьрна хвэ быда. Ле эw пыштгьрийе қöльхе шандитийа хвэ дькэ, wэки бькарьбэ Мьзгинийа^ф р'аст бьдэ қэбулкьрне, кö һ'эму жи Мэсиһ нас кьн у қэбул кьн чава Хöдан^ф.

Сэрэшэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-11)

Павлос у шьвина Корьнт'е (1:12—7:16)

К'омэкдарийа бона бавэрмэндед Шьһустане (8:1—9:15)

Щабдайина Павлос бона һ'өкөме шандитийа хвэ (10:1—13:10)

Пашготьн (13:11-13)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвэде шандийе^ф Мэсиһ Иса у Тимот'ейоие бьрайе мэ, шьвина^ф Хвэдейе Корьнт'ер'а у we т'эмамыйа шьмэ'та Хвэдер'а, йа кө т'эвайийа қэза Ахайайеда йэ:

² Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьялийа Баве^ф мэ Хвэде у Хөдан^ф Иса Мэсиһ ль вэ бэ.

Павлос шькьрийе дьдэ Хвэде

³ Шькьр Хвэдейе Баве Хөдане мэ Иса Мэсиһр'а, Баве дьлшэватийе у Хвэдейе һ'эму бэрдьлийе^ф. ⁴ Эw нава һ'эму тэ'ли-тэнгийада дьл дьдэ бэр мэ, вэки эм жи бькарьбьн дьл бьдьнэ бэр ван, йед кө нава һэр шур'э тэ'ли-тэнгийада нэ, бь we бэрдьлийе, пе к'ижане эм хвэха жь Хвэде тенэ бэрдьли-

кьрьне. ⁵ Бэле чава эм т'эви ван шэфайед Мэсиһ гэлэк дьбьн, өса жи гэлэки бь дэсте Мэсиһ бэр дьле мэда те һатьне. ⁶ Һэгэр эм тэ'ли-тэнгийада нэ, эw бона бэрдьли у хьлазбуна^ф вэ йэ у һэгэр эм бэрдьликьри нэ, эw бона we бэрдьлийа вэ йэ, кө һун бькарьбьн бь сэбьре ван тэ'ли-тэнгийа бьк'ьшиньн, к'ижана эм жи дьк'ьшиньн. ⁷ У эм вэда э'сэйи гөман ьн, чьмки эм заньн кө һун чава т'эви шэфайед мэ нэ, өса жи т'эви бэрдьлийа мэ нэ.

⁸ Эм нахвэзын кө һун һаш жь ван тэ'ли-тэнгийа т'өнэбьн хушк-бьрано, йед кө мэ қэза Асийаеда к'ьшандьн. Эм жь қэwата хвэ дэр һақаси к'эть-нэ бьн баред гьран, һ'эта кө мэ дэсте хвэ жь э'мьре хвэ жи к'ьшанд. ⁹ Бэле мэ хвэр'а қьрара мьрьне һ'эсаб кьр, ле эв йэк бу вэки эм гөмана хвэ

нэдынэ сэр хвэ, ле сэр Хвэде, Йе кӧ мьрийа жь гор'а р'адькэ. ¹⁰ Жь дэсте ве мьрна тырс у хоф Эви эм хьлаз^ф кьрын у ве хьлаз кэ жи. У гӧмана мэ һэйэ кӧ ве диса мэ хьлаз кэ, ¹¹ бы алик'арийа ван дӧайед кӧ һун бона мэ дыкын. Бы ви авайи бы сайа дӧайед гэлэка к'эрэм^ф ве мэр'а бе дайине у гэлэке бона мэ шыкьрийе быдынэ Хвэде.

**Павлос шыровэдькэ
чьма нэчуйэ Корьнт'е**

¹² Р'успитийа мэ эв э: Исафа мэ шэ'дэтийе дыдэ, вэки мэ бы дыле сах у вэкры* жь Хвэдеда ль ве дыне э'мьре хвэ дэрбаз кьр, илаһи^ф һындава вэда, нэ кӧ бы сэрвахтийа^ф мэрывайийе^ф, ле бы к'эрэма Хвэде. ¹³ Эм тыштэки дьн вэр'а наньвисьн, пештыри ван тыштед кӧ һун дыкарьн быхуньн у фэ'м быкын у эз гӧман ым кӧ һуне т'ам фэ'м быкын, ¹⁴ чава жь п'ыр'и-һындьки вэ эм фэ'м кьрынэ, вэки һун быгыһижьнэ ве фэ'мине кӧ эм р'успитийа вэ нэ, чава һун жи йа мэ нэ, Р'ожа һатьна Хӧдан Иса.

¹⁵ Мьн бы ве гӧмане шевьра хвэ кьр, пешийе быһатама щэм вэ, кӧ вэ дӧ шара к'эрэм быс-танда, ¹⁶ ава готи сэрик быда вэ, жь щэм вэ бычума Мэкэ-донийае у жь Мэкэдонийае жи диса сэр вэда вэгэр'ийама, кӧ вэ жи эз ль алийе Шьһустане-да^ф вэр'екьрама*. ¹⁷ Гава эз аһа дышевьрим, гэлэ мьн сьвькайи кьр? Йан шевьра хвэда мина бэнде ве дьнийае шевьрим, кӧ «Бэле» у «На»-йа мьн сьбӧһ-евар нӧбӧ йӧк? ¹⁸ Ле Хвэде шэ'дэ йӧ, кӧ созе мэ вэр'а нэбуийэ «Бэле» у паше «На». ¹⁹ Чьмки Кӧр'е^ф Хвэде, Иса Мәсиһ кӧ пе мэ вэр'а һатэ даннасинкьрыне, (бы мьн, Силас* у Тимот'ейо), «Бэле» у «На» нэбу, ле нава Вида т'ьме «Бэле» йӧ. ²⁰ Чьмки һ'эму созед Хвэде бы Иса Мәсиһ «Бэле» нэ, лэма жи эм бы Ви «Амин^ф» ды-бежын, бона р'умэта Хвэде. ²¹ У Хвэде йӧ, йе кӧ эм вэва т'эвайи йӧктия Мәсиһда һ'имгырти кьрын. Хут Ви эм к'ьфш кьрын ²² у мора Хвэ дани сэр мэ, Р'ӧһ'е^ф Пироз кьрэ дыле мэ чава быһе^ф жь бэр созе Хвэва.

* ^{1:12} Нав һнӧк дэстньвисарада аһа йӧ: «Бы дьлсахийе у һ'элалие».

* ^{1:16} К'аред Шандийа 19:21.

* ^{1:19} Бы йунани «Силвано» ньвисар э, кӧ шур'эки наве «Силас» э.

²³Ле сэр мьнр'а Хвэде шэ'дэ йэ, кө мьн цемиши вэ нэкър, кө нэһатъмэ Корьнт'е. ²⁴Эм һ'өкөми сэр бавэрийа^ф вэ накьн, чьмки һун бавэрийеда шьдийайи нэ, ле эм т'эви вэ дьхэбьтгьн бона шабуна вэ.

2 ¹Ава мьн хвэха хвэр'а ць-
рар кър кө диса нэйем дьле
вэ бешиньм. ²Чьмки һэгэр эз
дьле вэ бешиньм, иди к'е ве
дьле мьн ша кэ, пештьри эвед
кө мьн дьле ван ешандьнэ?
³Мьн эв йэк нэ'ма хвэда нь-
висибу, кө нэбэ гава эз бем,
йед кө гэрэке мьн ша кьн, эв
дьле мьн бешиньн. Чьмки эз
вэ һ'эмуйада гөман ьм, кө ша-
буна мьн шабуна вэ һ'эмуйа
йэ. ⁴Мьн бь гэлэк һесьра, бь
гэлэк к'эдэр у к'эсэра дьле
хвэ вэр'а ньвиси, вэки һун нэ
кө ль бэр хвэ к'эвьн, ле вэки
ве к'урайиа һ'эзкьрьна мьнэ
һьндава хвэда фэ'м бькьн.

**Бэрбьһерийа
һьндава йе нэһақда**

⁵Ава һэгэр йэки дьлеши кър,
нэ кө т'эне дьле мьн ешанд, ле
йе һьнэка жи, вэки гэлэки зедэ

нэкьм, нэбежьм йе вэ һ'эмуйа
жи. ⁶Эв шэза бэси ви мэрвьи
йэ, кө жь вэ гэлэка вир'а һати-
йэ дайине. ⁷Ле ньһа һун гэрэке
бьбахшиньнэ ви у ль бэр дьле
вида бен, вэки к'эрби бэрхвэ-
к'этьне хвэ онда нэкэ. ⁸Ава эз
һиви жь вэ дькьм, һ'эзкьрьна
хвэ һьндава вида мак кьн.
⁹Һэма бона ве йэке жи мьн нь-
висийэ, вэки вэ бьщер'ьбиньм^ф
бьзаньбьм к'а һун һэр тыштида
гөһдар ьн. ¹⁰Һэгэр һун тыштэ-
ки дьбахшиньнэ йэки, эз жи
т'эви вэ мэ. У һэгэр тыштэки
бахшандьне һэбэ, бона вэ ль
бэр диндара Мэсиһ дьбахши-
ньм, ¹¹вэки мирещьн^ф пыште
ль мэ нэшкенэ, чьмки эм һаш
жь һ'өнөред ви һэнэ.

**Хэмгинийа Павлосэ
ль Тройайе**

¹²Гава эз бона Мьзгини-
дайна^ф Мэсиһ гьһиштъмэ
Тройайе, мьн дит кө Хөдан
дэрик ль бэр мьн вэкьрийэ.
¹³Ле дьле мьн нэ р'ьһ'эт бу,
чьмки мьн бьре хвэ Тито ль
вьр нэдит. Һьнге мьн хатьре
хвэ жь ван хвэст, чумэ қэза
Мэкэдонийае*.

* ^{2:13} К'аред Шандийа 20:1.

Сэрк'этына бы сайа Мэсиг

¹⁴ Ле шькър жь Хвэде, кӧ т'ьме мӧ п'ега к'ома Мэсигӧ сэрк'этынеда пешда дьбӧ* у бина наскърьна хвӧ бы мӧ һәр дӧра бӧла дькӧ. ¹⁵ Чьмки эм бина Мэсигӧ хвӧш ын ль бӧр Хвӧде, һын нава хьлазбуйийада, һын нава ондабуйийада. ¹⁶ Бона һынӧка эм бина мърьне нӧ, кӧ ван бӧрбь мърьне дьбӧ у бона һынӧка жи бина жийине, кӧ ван бӧрбь жийине дьбӧ. У к'и дькарӧ ви бари һьлдӧ? ¹⁷ Эм нӧ мина һынӧка нӧ, йед кӧ хӧбӧра Хвӧде к'ара хвӧва гьредьдӧн, ле бӧле эм чава мӧрвнӧ жь Хвӧдеда шанди, ль бӧр Хвӧде бы һӧлӧрӧтийа Мэсигӧ пе сьтӧе дьле р'аст хӧбӧр дьдӧн.

Қӧльхк'аред Пӧймана Ну

З ¹ Гӧло эм диса вӧдьгӧр'ын, хвӧха пӧсьне хвӧ быдӧн? Йан мина һынӧка мӧр'а лазьм ӧ эм шӧ'дӧнӧ'ма сӧр вӧда бьшиньн, йан жь вӧ бьстиньн? ² Нӧ һун ын шӧ'дӧнӧ'мед мӧ дьле мӧда ньвисар, алиие һӧр

мӧрвида наскърӧ у хвӧнди? ³ К'ьфш ӧ кӧ һун нӧ'ма Мэсигӧ ын бы хьзмӧтк'арийа мӧ ньвисар, нӧ кӧ бы һ'ӧбьре, ле бы Р'ӧһ'е Хвӧдейе сах, нӧ кӧ сӧр сӧлед кӧвьри, ле сӧр т'ӧхтед дьле хун у гошт*.

⁴ Эм ве йӧке Хвӧдеда гӧман ын бы сайа Мэсигӧ. ⁵ Нӧ кӧ эм жь хвӧ һ'ӧсаб дькӧн кӧ эм лайици ве кърьне нӧ, ле карина мӧ жь Хвӧде йӧ. ⁶ Эви ӧв карин да мӧ, вӧки эм бьбьнӧ қӧльхк'аред пӧймана^ф ну, нӧ кӧ йе ньвисаре, ле йе Р'ӧһ', чьмки қануна ньвисар дькӧжӧ, ле Р'ӧһ' дьдӧ жийине.

⁷ Ава һӧгӧр ӧв қӧльхе кӧ сӧр кӧвьра бы һ'ӧрфа к'олайи бу у ахьрийе мърьне пешда тинӧ һақас хвӧйир'умӧт бу, вӧки зар'ед Исраел^ф нькарьбун р'уйе Муса^ф бьньһер'ийана, жь дӧст ве шӧвқа р'уйе вийи кӧ диса ве дӧрбаз буйа бьчуйа*, ⁸ ле бӧле қӧльхе Р'ӧһ' ве һе чьқас хвӧйир'умӧт бӧ? ⁹ Чьмки һӧгӧр ӧв қӧльхе кӧ ахьрийе диван сӧр мӧрвада дани, һақас хвӧйир'умӧт бу, һе чьқас зедӧ

* ^{2:14} Аһа жи те фӧ'мкърьне: «Кӧ т'ьме мӧ бы Мэсигӧ сӧр дьхӧ».

* ^{3:3} Дӧрк'ӧтын 24:12; Йерӧмийа 31:33; Һӧзӧкийел 11:19; 36:26.

* ^{3:7} Дӧрк'ӧтын 34:29.

we хwэйир'умэт бэ эw қоль-
хе кӧ мэръв пе бесуц дьбьн.
¹⁰ Бэле йе кӧ хwэйир'умэт бу,
эw бер'умэт дэрк'эт жь бэр
we р'умэта кӧ сэр wer'а бу.
¹¹ Hэгэр қольхе кӧ we дэрбаз
бьбуйа бьчуйа хwэйир'умэт
бу, иди йе кӧ we бьминэ, he
чьqас хwэйир'умэт э!

¹² Awa эм хwэйе we гӧмане нэ,
лэма хэбэрдана хwэда мерк'и-
ми нэ. ¹³ Эм нэ мина Муса нэ,
чава wi хели авитьбу сэр р'уйе
хwэ, wэки зар'ед Исраел h'эта
хьлазийе эw р'умэта we дэр-
баз буйа нэдитана*. ¹⁴ Бэле эw
сэwдаие хwэда фэ'мэкори бун
у h'эта иро жи гава пэймана
кэвьн дьхуньн, хут эw хели сэр
фэ'ме ван дьминэ. Эw hьнге те
hьлдане, гава эw дьбьнэ п'ара
Mэсih. ¹⁵ Бэле h'эта иро жи,
гава Qануна^ф Муса дьхуньн,
хели сэр фэ'ме ван дьминэ,
¹⁶ ле гава йэк ль Хӧдан вэгэр'э,
hьнге «эw хели те hьлдане»*.
¹⁷ У эw Хӧдан P'oh' э у P'oh'e
Хӧдан ль к'ӧ дэре бэ, ль we
дэре жи азайи hэйэ. ¹⁸ Awa эм

h'эму жи р'уки бехеликьри
мина нэйньке шэwqа р'умэта
Хӧдан вэдьгэр'иньн* у эм бь
дэрэщед р'умэт бьр'умэте тенэ
гӧнастьне, дьбьнэ хут эw су-
рэте Wi, эв йэк бь алик'арийа
Хӧдан э, кӧ хwэха P'oh' э.

**Хьзна р'ӧh'анийэ
дэрданед^ф h'эр'ида**

4 ¹ Бона we йэке эм жь ви
қӧльхи вэнак'ышьн, йа кӧ
мэ бь р'э'ма Хwэде стандийэ.
² Ле бэле эм жь тыштед э'йбэ
дьзива дур ьн у фелбазийа на-
кьн, хэбэра Хwэдеда қелпийе
накьн. Ле сэрда эм р'астийе
э'йан дькьн у бь ви авайи хwэ
дийари исафа^ф hэр мэръви дь-
кьн ль бэр Хwэде. ³ Ле hэгэр
эв Mьзгинийа кӧ эм дьдьн
вэшарти йэ жи, эw ль бэр он-
дабуйийа вэшарти йэ. ⁴ Мире
we дьнйайейи нӧhӧq шэwэр'эша
кора анийэ сэр фэ'ме нэбаwэ-
ра, wэки р'онайа Mьзгинийа
р'умэта Mэсih нэдэ сэр ван,
Йе кӧ сурэте Хwэде йэ. ⁵ Эм нэ
кӧ хwэ даннасин дькьн, ле Иса

* ^{3:13} Дэрк'этън 34:33.

* ^{3:16} Дэрк'этън 34:34.

* ^{3:18} Aha жи те фэ'мкьрьне: «Эм h'эму жи р'уки бехеликьри р'умэта
Хӧдан дьбиньн».

Мәсiһ чава Хөдан у хвә жи ча-
 wa хөламед вә, бона Иса. ⁶Ви
 Хвәдейе кӧ гот: «Бра жь тә'рийе
 р'онайи дәрә»*, Ви хвәха дьле
 мәда шәwq да, вәки әм р'умәта
 Хвәде нас кьн, бь we шәwqа кӧ
 жь р'уйе Мәсiһ дәрте.

⁷Ле әв хьзнә нава мә дәрданед
 һ'әр'ида һәйә, вәки бе к'ьфше
 кӧ зорайиа qәwate жь Хвәде
 йә, нә кӧ жь мә. ⁸Әм һәр али-
 йава тә'ли-тәнгийада нә, ле нав
 дәст-п'ийе тәнгасийада^ф начьн,
 дәрәще бегӧманда нә, ле бегӧ-
 ман ниньн, ⁹хвәйинәйар ьн,
 ле нә бейар ьн, ледайи-к'әти
 нә, ле нә ондабуйи нә. ¹⁰Һәр
 гав әм мьрна Иса бәдәнед
 хвәда дьбьн, вәки жийина
 Иса жи бәдәна мәда к'ьфш бә.
¹¹Чьмки әмә кӧ сах ьн, бона
 Иса мьрнер'а тенә дайине,
 вәки жийина Иса жи қальбе
 мәйи мьрида к'ьфш бә. ¹²Ава
 мьрн нава мәда йа хвә дькә,
 ле жийин нава вәда.

¹³Чава ньвисар ә: «Мьн бавәр
 кьр, ләма хәбәр да»*. Хут бь ви
 р'öh'e бавәрийе әм жи бавәр
 дькьн уләма хәбәр дьдьн. ¹⁴Әм
 заньн Әwe кӧ Хөдан Иса жь

мьрне р'акьр, we мә жи т'әви
 Иса жь мьрне р'акә у мә т'әви
 вә бәр хвә бьдә сәкьнандьне.
¹⁵Бәле әв һ'әму бона вә йә, кӧ
 гава к'әрәм һе сәр гәләкада
 бьр'ьжә, шькьрдарийа р'умәта
 Хвәде жи һе зедә бә.

¹⁶Ләма әм жь ве йәке вәна-
 к'ьшьн. Бәле әм жь дәрвава
 дерьс дьбьн дьчьн, ле дьлда
 р'ож бь р'ож нуйәжийин дьбьн.
¹⁷Чьмки щәфед мәйә дәм-дә-
 мә сьвьк мә дькьнә хвәйийе
 р'умәта гьранә һ'әта-һ'әтайейә
 бе һьмбәр. ¹⁸Ава әм дина хвә
 надьнә тыштед хӧйа дьбьн, ле
 йед нәхӧйа, чьмки тыштед хӧйа
 бона вәхтәки нә, ле йед нәхӧйа
 һ'әта-һ'әтайи нә.

5 ¹Чьмки әм заньн, һәгәр
 қальбе мәйи ахин мина
 коне фьрари хьраб бә, маләкә
 мәйә һ'әта-һ'әтайе ль ә'змана
 һәйә, йа кӧ бе дәст жь Хвәдеда
 чекьри йә. ²У бәле әм ви кони-
 да дьнә'льн, һ'әйра we йәкеда
 нә, кӧ мала хвәйә ә'змани ль
 хвә вәргьрн, ³вәки, гава әм
 we хвә вәргьрн, бе сьт'ар
 к'ьфш нәбьн. ⁴Бәле һ'әта кӧ әм

* ^{4:6} Дәстпәбун 1:3.

* ^{4:13} Зәбур 116:10.

ви конида дьминьн, бьн баре гьранда дьнэ'льн, нэ кӧ эм дьхвазьн ви жь хвэ бехьн, ле йа э'змани сэр хвэ вэргьрн, вэки йе хвэйимьрн we жийинеда бэтавэбэ^ф хэрэ. ⁵Хвэде Хвэха эм ве йэкер'а назьр кьрнэ у Р'ӧһ'е Хвэ чава бьһе^ф жь бэр созе Хвэва да мэ.

⁶Ава эм хэр гав ве йэкеда э'сэйи гӧман ьн. Эм заньн һ'эта эм ви қальбида дьминьн жь Хӧдан дур ьн, ⁷чьмки эм бь бавэрийе дьжин, нэ кӧ бь дитьна ч'э'ва. ⁸У гӧмана мэйэ э'сэйи һэйэ у һе дьхвазьн жь ви қальби дэрэн ль щэм Хӧдан бьһевьрн. ⁹Бона ве йэке эм дьщэ'диньн, кӧ һэгэр эм бьминьн йан дэрэн, т'эне ль Ви хвэш бен. ¹⁰Чьмки гэрэке эм һ'эму жи ль бэр диwana Мэсиһ бьсэкьнн, вэки хэр кэс вэкэ ван э'мэлед қальбе хвэда кьри бьстинэ, чь кӧ кьрбэ, қэнщи йан хьраби*.

**Қӧльхе шандитийе
бона льһэванина т'эви Хвэде**

¹¹Ава эм кӧ һаш жь хофа Хӧдан һэнэ, дькьн кӧ мэрьва

биньнэ р'айе. У эм Хвэдева жи э'йан ьн, гӧман һэйэ, кӧ эм исафа вэва жи э'йан ьн. ¹²Нэ кӧ эм бэр вэ диса пэсьне хвэ дьдьн, ле мэшале дьдьнэ вэ, кӧ һун бь мэ бьфьр'ьн, вэки тыштэки вэйи готьне ванр'а һэбэ, йед кӧ бь дитьна ч'э'ва дьфьр'ьн, нэ кӧ бь йа дьлада.

¹³Һэгэр мэ һ'ыше хвэ онда кьрийэ, эw бона Хвэде йэ, ле һэгэр эм сэр һ'ыше хвэ нэ, эw бона вэ йэ. ¹⁴Һ'ызкьрьна Мэсиһ һьндава мэда п'ейи сэр мэ дькэ, чьмки эм фэ'м дькьн, кӧ йэк бона һ'эмуя мьрийэ, кӧ ӧса йэ һ'эму жи мьрнэ. ¹⁵Мэсиһ бона һ'эмуя мьр, вэки эвед сах бона хвэ сах ниьн, ле бона Ви, Йе кӧ бона ван мьр у жь мьрне р'абу.

¹⁶Чь ль мэ дьк'эвэ, эм иди ньһа кэсэки бь тыһэре мэрьвайи наньһер'ьн. Р'аст э вэхтэке мэ бь тыһэре мэрьвайи Мэсиһ ньһер'и, ле ньһа иди эм ӧса наньһер'ьн. ¹⁷Ава һэгэр йэк йэктия Мэсиһда йэ, эw э'фьринэки ну йэ, тыштед кэвьн дэрбаз бун чун у ва йед ну* һатьн. ¹⁸Эв хэр тышт жь

* ^{5:10} Р'омайи 14:10.

* ^{5:17} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «У ва хэр тышт ну буйэ».

Хвәдеда нә, кӧ эм бь Мәснх т'әви Хвә ль һәв анин у қӧльхе льһәванине да мә. ¹⁹ Ава готи Хвәде бь Мәснх дьнйа т'әви Хвә ль һәв ани, нәһәқийед ван ванр'а нәһәқи һ'әсаб нәкьрн у готьна льһәванине спартә^ф мә. ²⁰ Ава эм жь алийе Мәснхда қасьдийе дькьн, чава кӧ Хвәде бь мә һиви жь вә дькә: Эм алийе Мәснхда р'әща жь вә дькьн, т'әви Хвәде ль һәв вәррн! ²¹ Әви кӧ һәләқәтийа Ви т'әви гӧна т'ӧнәбу, Хвәде Әв бона мә кьрә һәвал-п'арә гӧна*, вәки эм йәктийа Вида бьбьнә һәвал-п'аред р'астийа^ф Хвәде.

6 ¹Эм жи чава һәвал-хәба-тед Хвәде иди һиви жь вә дькьн, йед кӧ к'әрәма Хвәде стандьнә, нәһельн кӧ әв к'әрәм бәфәйдә бә. ² Чьмки Хвәде дьбежә:

«Дәма р'ә'м-к'әрәме Мьн дәнге тә бьһист у р'ожа хьлазбунеда һатьмә һәвара тә»*.

Ва ньһа йә дәма р'ә'м-к'әрәме!
Ва ньһа йә р'ожа хьлазбуне!

³Эм дькьн т'ӧ тыштида нә-бьнә байисе к'әтьна т'ӧ кәси, вәки қӧльхе мә нәйе ломә-к'аркьрьне^ф. ⁴ Ле һәр тыштида эм хвә бь сәбьра хвәйә мезьн дьдьнә к'ьфше, чава қӧльхк'а-ред Хвәде: Тә'ли-тәнгийада, һесири-бәләнгазийа у дәрд-кӧ-лада, ⁵леданада, кәлада^ф у һәр алийава һ'ьщумкьри, к'әсьри, бехәв, бьр'чи*, ⁶бь ньхта һ'әлал, бь занәбуне, бь дьле фьрә, бь ширьнайийе, бь Р'ӧһ'е Пироз у бь һ'ьзкьрьна бәһ'ьләк'ари, ⁷бь готьна р'астийе у қәвата Хвәде. Эм бь дәсте ч'әп у р'асте жи р'астһ'әсабунева сильһ'кьри нә, ⁸һөрмәте у бәһөрмәтийеда, қәдър у р'әзилийеда. Мә һ'әсаб дькьн чава йед дәрәвин, ле эм сәр р'астийе нә, ⁹мә һ'әсаб дькьн чава йед нәнас, ле йед бь нав у дәнг ьн, чава йед мьри, ле ва йә әмә сах ьн, чава шәза станди, ле нәкӧшти нә, ¹⁰эм чава йед зәлулийеда нә, ле эм һәр т'ьм ша нә, чава йед бәләнгаз, ле әм гәләка дәвләти дькьн, чава к'ьфш дьбә йане тыштәки мә т'ӧнә, ле һәр тыштед мә һәнә.

* ^{5:21} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хвәде Әв бона мә кьрә қӧрбан^ф бона гӧна».

* ^{6:2} Ишайа 49:8.

* ^{6:5} К'аред Шандийа 16:22-23; 17:1-10.

11 Мə вəkьри вəр'а хəбэр дайə гəли корьнт'ийа, дьле мə жи һьндава вəда фьрə йə. 12 Һун жь алийе мəда бинтəнг набьн, ле һун бина хвə ль хвə тəнг дькьн. 13 Əз чава т'əви зар'ед хвə хəбэр дьдьм, һун жи вəкə we йəке ль мə вəгэр'иньн у дьле хвə мэр'а вəkьн.

**П'утп'арьстийева^ф
гьредаи нибьн**

14 Т'əви нəбавəра нək'əвьнə бьне нирəки. Чь к'аре һəқийе т'əви нəһəқийе һəйə? Йан чь һэлəқəтийа р'онайе т'əви тə'рийе? 15 У чь т'ьфақийа^ф Мəсиһ т'əви щьн^{ф*} һəйə? Йан чь п'ар нава бавəрмəнда у нəбавəрада һəйə? 16 Йан жи чь һəвалтийа п'арьстгəһа^ф Хвəде т'əви йа п'ута һəйə? Чьмки əм п'арьстгəһа Хвəдейе сах ьн! Чава Хвəде гот:

«Əзе нава ванда бьминьм,
нава ванда бьмəшьм,
Хвəдейе ван бьм
у əве жи щьмə'та Мьн бьн»*.

17 Бона ве йəке «Хəдан дьбе-жə:
Дəр'абьн жь нава ван дəрен,
щəдə бьн.
Ль тьштед һ'əрам^ф нək'əвьн,
у Əзе вə қəбул кьм*,
18 Баве вə бьм,
һуне жи кəр' у қизед Мьн
бьн,
Хəдане һ'əму Зорайийе дь-
бежə*».

7 1 Əм кə хвəйе ван соза нə дəлално, дə əм хвə жь һ'əму к'ьретийа* қальб у р'əһ'e хвə пақьж кьн у бь хофа Хвəде лап бəһəрти-жьбарə бьн.

Шабуна Павлос

2 Мə дьле хвəда щи кьн! Мə нəһəқи т'ə кəси нəkьрийə, зийан нəдайə т'ə кəси у кəсəк к'ара хвəр'а нəдайə хəбате. 3 Əз ве йəке набəжьм кə вə нəһəқ кьм, ле чава мьн пешда готийə, һун дьле мəда нə, һəгэр əм бьмьрьн йан бьжин əм т'əви вə нə. 4 Əз гəлəки вəда

* 6:15 Бь йунани хəбэр бь хəбэр аһа йə: «Бəлиар». «Бəлиар» навəки щьн ə.

* 6:16 Қануна К'аһинтийе 26:12; Йерəмийа 32:38; Һəзəкийел 37:27.

* 6:17 Ишайа 52:11; Һəзəкийел 20:34, 41.

* 6:18 П'адшатийа II, 7:8, 14.

* 7:1 Бь готьнəkə дьн: «П'ис, мьр'дар'».

гöман ьм, гэлэки пе вә фьр'нақ дьбьм! Нава һ'әму тә'ли-тәнгийед мәда бәрдьлийа вә жь сәре мьн зедәтьр ә у шабунеда к'ьм-к'ьми мә.

⁵ Бәле гава әм гьһиштьнә Мәкәдонийәе, мә қәт р'ьһ'әти нәдит, ле мә һ'әму алийава тә'ли-тәнги к'ьшандьн, дор-бәра шәр'-дә'w бун, дьлада жи хәм у дәрд бун. ⁶ Ле Хвәдейе кә бәр дьле шкәстийада те, бь һатьна Тито дьл да бәр мә ⁷ у нә кә т'әне пе һатьна ви, ле бь ве йәке жи, кә чава вә дьл дабу бәр ви. Әви мәр'а гьли кьр, кә һун чьқаси дәмана мьнда нә, шин у гьри нә у хирәта мьн дьк'ьшиньн. Бь ве йәке дьле мьн һе шабун к'әте.

⁸ Бәле һәгәр мьн пе ве нә'ме дьле вә ешанд, әз нә п'ошман ьм. Р'аст ә әз п'ошман бум, гава мьн дит кә ве нә'ме һьнәк вәхт дьле вә ешанд. ⁹ Ле ньһа әз ша мә, нә кә бона ве йәке кә һун бәр хвә к'әтьнә, ле чьмки һун бона т'обәкьрьне^ф бәр хвә к'әтьн. һун ль гора хвәстьна Хвәде бәр хвә к'әтьн, өса кә вә т'ө зийан жь мә нәдит. ¹⁰ Бәрхвәк'әтьна ль гора хвәстьна Хвәде мерьв бәрбь т'обәийе дьбә кә хьлаз

кә у п'ошмани теда т'өнә, ле бәрхвәк'әтьна жь ве дьнийәе бәрбь мьрьне дьбә. ¹¹ Дә дина хвә бьднә ве бәрхвәк'әтьна ль гора хвәстьна Хвәде кә чьқас к'ар да вә: Вә чава щә'данд бь р'успити шаба хвә да! Чь һерс, чь хоф, чь һ'ьзрәт, чь хирәт, чь щәзадайина бона нәһәқийе! Вә һ'әму алийава хвә да к'ьфше, кә һун ван йәкада сәр ньхта һ'әлал ьн. ¹² Ава әв нә'ма кә мьн вәр'а ньвиси, нә бона ви бу, йе кә нәһәқи кьр у нә бона йе һатә нәһәқьрьне, ле бәле вәки әв дәмана вәйә һьндава мәда ль бәр Хвәде ә'йан бә. ¹³ Бона ве йәке дьл һатә бәр мә. Пештьри ве бәрдьлһатьнеда, һе гэлэки дьл һатә бәр мә бона шабуна Тито, чьмки вә һ'әмуя дьле ви р'ьһ'әт кьрьбу. ¹⁴ Ль бәр ви әз пе вә фьр'нақ бум у әз р'ур'әш дәрнәк'әтьм. Ле чава һәр тыште кә мә вәр'а гот р'аст бу, өса жи әв фьр'нақийа мәйә бәр Тито р'аст дәрк'әт. ¹⁵ У дьле ви һе сәр вә гәрм буйә, гава бона гөһдарийа вә һ'әмуя бир тинә, кә вә чава бь хоф у тырс әв қәбул кьрийә. ¹⁶ Әз ша мә, кә һәр тыштида вәда гөман ьм.

Мәр'данийа бавәрмөндә

8 ¹Ижар хушк-бьрано, әм we к'әрәма Хwәде wәва дьднә һ'әсандьне, йа кө щьвинед Мәкәдонийайер'а һатийә дайине*.

²Нава we һесири-бәләнгазийа кө пе һатнә щер'ьбандьне у нава к'әсибийа хwәйә гьранда жи, шабуна ван һе зедә бу у һе хwәданә мәр'данийе. ³Әз шәдә мә, кө вана wәкә qәwата хwә у жь qәwата хwә зедәтьр жи бь р'әзәдъли дьдан, ⁴гәләки һиви жи дькьрн, кө әм qәдъре ван бьгьрн, бьһельн кө әw т'әви we к'омәкдайна бона щьмә'та Хwәде бьн. ⁵У нә һаqас чьqас кө гөмана мә һәбу, ле щанийа хwә пева пешийе данә Хөдан у паше мә, бь ә'мьре Хwәде. ⁶Иди һынге мә жь Тито һиви кьр, кө әw ви щьхөле qәнщи кө нава wәда дәстпекьр, хьлаз кә жи. ⁷Чава һун һәр тыштида т'ерә-т'ьжи нә, бавәрийе, хә-бәрдане, занәбуне, т'әмамийа хирәтеда у we һ'ьзкьрьна хwәйә һьндава мәда, өса жи ви щьхөле qәнщда т'ер-т'ьжи бьн.

⁸Әз we хәбәрданеда ә'мьри сәр wә накьм, ле wәки һун

ч'ә'в бьднә хирәта һьнәкед дьн бона к'омәкдаине, дь-хwазьм wә бьщер'ьбиньм, к'а һун һ'ьзкьрьнеда чьqас шир-һ'әлал ьн. ⁹Чьмки һун к'әрәма Хөдане мә Иса Мәсиһ заньн: Р'аст ә Әw йәки дәwләти бу, ле бона wә к'әсиб бу, wәки һун бь к'әсиббуна Wi дәwләти ьн.

¹⁰Әз we йәкеда фькьра хwә wәр'а дьбежьм: Әв йәк бона к'ара wә йә, чьмки һе сала парва нә кө т'әне wә пешийе дәстпекьр we йәке бькьн, ле өса жи һун пешийе we йәкер'а р'әзи бун. ¹¹Дә ижар we кьрьна хwә биньнә сери^ф, wәки р'ә-зәдълийа хwәда чьqас хирәт дькьн, һаqас жи биньнә сери, wәкә qәwата хwә. ¹²Чьмки һә-гәр һун бь р'әзәдъли к'омәке бьдн, әw wәкә we йәке qәбул ә, чьqас дәсте к'әва те, ле нә wәкә we йәке, кө дестда т'өнә.

¹³Әз нә кө фьреqәтийа һь-нәка дьхwазьм у тәнгасийа wә, ле wәки һәр тышт wәкә һәв бә.

¹⁴Ньһа зедәйа wә дькарә ке-масийа ван т'ьжи кә у р'ожәке жи зедәйа вәне кемасийа wә т'ьжи кә. Бь ви авайи we wәкә һәв дәре, ¹⁵чава ньвисар ә:

* 8:1 Р'омайи 15:26.

«К'е гэлэк т'оп кър, зедә нәбу у к'е һындьк т'оп кър, кем нәбу»*.

Тито у һәвалед хвәва

16 Шькър жь Хвәде кә әв хирәт да Тито жи, кә али вә бькә. 17 Әв нә кә т'әне һивикьрна мәр'а р'ази бу, ле хирәта ви жи қәбул нәкър, хвәст бь р'әзәдыли бе щәм вә. 18 Т'әви ви әм ви бьрайи дьшиньн, йе кә һ'әму щьвинада бона Мьзгинидайине пәсьне ви дьдън 19 у нә кә т'әне һақас, ле өса жи жь алийе щьвинада һатә бьжартъне, кә бьбә һәвале ве р'ешитийа кә әм к'омәкдайинер'а қөльх дькьн, бона р'умәта Хөдан у вәки әм дьлхвәстьна хвә жи ве йәкеда бьдънә к'ьфше. 20 Әм һ'әвза хвә жь ве йәке жи дькьн, кә нәбә йәк ви қөльхе мәйи мәр'ддайинеда мә ломәк'ар кә. 21 Чьмки әм дькьн р'аст дәрән, нә кә т'әне ль бәр Хөдан, ле ль бәр мәрьва жи.

22 Әм т'әви ван һәр дө бьра, бьраки хвәйи дьн жи дьшиньн, йе кә мә гэлэк тыштида әв щер'ьбандийә у т'ьме жи хирәтк'еш дитийә у ньһа жи һе хирәтк'еш ә һындава вәда,

чьмки әв гәләки вәда гөман ә. 23 Һәгәр пьрс бе сәр Тито, әв һәвал у хәбатк'аре т'әви мьн ә бона вә. Ле һәгәр бе сәр ван һәр дө бьрайед мә, әвана жь алийе щьвинада шанди нә, бона р'умәта Мәсиһ дьхәбьтън. 24 Ава һ'ызкьрна хвә у әв пәсьне кә мә бона вә дайә, ванр'а бьдънә избаткьрьне, вәки һ'әму щьвин ве йәке бьбиньн.

9 1 Дәрһәқа к'омәкдайина щьмә'та Хвәдеда әв тыштәки зедә йә, кә әз вәр'а бьньвисьм. 2 Чьмки әз ве р'әзәдылийа вә заньм у нава мәкәдонийада пе вә фьр'нақ дьбьм дьбежьм, кә вә бавәрмәндед қәза Ахайайе һе сала парва к'аре хвә к'омәкдайине кьрийә у әв хирәтк'ешийа вә, гәлэк жь нав ванда ләқандьнә. 3 У әз жи ван бьрайед хвә дьшиньм, вәки фьр'нақийа мьнә һындава вәда, ве йәкеда бәтал дәрнәйе, ле һун өса һазьр бьн, чава мьн ванр'а готийә, 4 кә нәбә һәгәр мәкәдони т'әви мьн бен у бьбиньн һун нә һазьр бьн, әм шәрми бьн

* 8:15 Дәрк'әтън 16:18.

(нахвазьм бежым хун жи) we гōманеда, йа кō эм вәда гōман бун. ⁵ Ләма жи мьн р'е тер'а дит, ниви жь бьра кьр, кō бәри мьн бенә щәм вә у т'ьвдарәке we п'ешк'еша^ф гōмрә, йа кō вә соз дабу бьбиньн. Ёнге әве бь р'әзәдылийе назьр бә, нә кō бь дәсте зоре.

Гōмрәдаинн у бәрәд we

⁶ Ве йәке бир нәкьн: Йе дәст дьдә бәр чандьне, we һндьки жи бьдьру, ле йе дәст надә бәр чандьне, we гōмрә жи бьдьру. ⁷ Дьле һәр кәсир'а чьқас дәр-баз дьбә, бьра һақаси жи бьдә, нә кō бьдә ле дьле ви пәй бә йан бь борщдарийе бә, чьмки Хвәде йе бь дьл у әшқ дьдә һ'ьз дькә. ⁸ Хвәде дькарә һ'әму алийава сәр вәда бьбаринә, вәки һәр алийада һәр гав һ'әму тыштед вәйә керһати һөбьн у зедә бә жи бона һәр кьрьнед қәнш. ⁹ Чава ньвисар ә:

«Ви гōмрә да бөләнгаза, қәнщикьрьна Ви* һ'әта-һ'ә-тайе дьминә»**.

¹⁰ Әве кō т'охьм дьдә т'охьм-р'әш^ф у нан жи бона хварьне, we т'охьм п'ешк'еши вә кә у зедә кә, бәрәд қәнщикьрьна вә* жи бьгьһинә**.

¹¹ Ёуне һәр тыштива дәвләти бьн, вәки һәр алийава мәр'д бьн у әв қәншийед хун бь дәсте мә дькьн, бьбьнә мә'ни кō шькьрийе бьдьнә Хвәде. ¹² У гава хун ви қōльхи дькьн, нә кō т'әне кемасийа щьм-ә'та Хвәде т'ьжи дькьн, ле әв йәк дькә кō Хвәдер'а һе шькьрдаинн зедә бә. ¹³ Әв кьрьна вә р'астийа бавәрийа вә избат дькә, бь ви авайи шькьрийа хвә Хвәде тиньн бона гōһдарикьрьна Мьзгинийа Мәсирә кō хун иқрар^ф дькьн у бона we мәр'данийа вә, кō хун алик'арийа ван у һ'әмуя дькьн. ¹⁴ У әве бона вә дōа бькьн, һ'әйра вәда бьн, бона we к'әрәма Хвәде-йә сәр к'әрәма, йа кō вәр'а һатийә дайине. ¹⁵ Шькьр жь Хвәде бона we дайина вийә кō найе готьн!

* 9:9 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һәқийа Ви».

** 9:9 Зәбур 112:9 (111:9).

* 9:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бәрәд һәқийа вә».

** 9:10 Ишайа 55:10.

Щабдайина Павлос
бона h'öкөме шандитийа хwэ

10 ¹Эз, Павлос хwэха һиви жь wэ дькьм, бь мьлукти у ширьнайийа Мәсиһ, чава те готьне кӧ эз р'у бь р'у нава wэ-да мина бәрхәки мә, ле дурва һьндава wэда мина шерәки мә. ²Эз р'эща дькьм, өса нәкьн кӧ гава бем жи бьбьмә шер, чьмки эз ә'сәйи заньм кӧ эз дькарьм төрөш кьм һьндава wанда жи һ'ышк бьм, йед кӧ бона мә өса дьфькьрьн, йанчийә^ф әм бь мәрьвайи дькьн. ³Бәле р'аст ә әм мәрвь ьн, ле бь мәрьвайи әскәрийе накьн. ⁴Ч'әкед әскәрийа мә, нә йе мәрьвайи нә, ле йед qәwатә жь Хwәде нә, бона wеранкьрьна т'ә'бийа. ⁵Әм wан шешьра у һ'әму бьльндшийед к'өбарийейә мьрабьли занәбуна Хwәде бәтал дькьн у һ'әму фькьра дькьнә һесир, ельми^ф Мәсиһ дькьн. ⁶Әм һазьр ьн щәза бьдьнә һ'әму нәгӧһда-ра, гава гӧһдарийа wә т'ам бә.

⁷Һун р'әнг-р'уйа дьньһер'ьн. К'и хwәда гӧман ә, кӧ әw п'ара Мәсиһ ә? Бьра ве жи бьфькьрә, кӧ чава әw п'ара Мәсиһ ә, өса жи әм ьн. ⁸Чьмки һәгәр эз һь-нәки жи зедә дьфьр'ьм, бона we

һ'өкӧмдарийа кӧ Хӧдан да мә, тьштәки шәрмийе теда т'ӧнә, әw бона авабуна бawәрийа wә йә, нә кӧ хьраббуне. ⁹Аwa эз дькьм кӧ өса к'ьфш нәбә, йане эз бь нә'мәйед хwә wә дьтър-синьм. ¹⁰Чава һьнәк дьбежьн: «Нә'мәйед wi һ'ышк ьн у бь qәwат ьн, ле әw диндара хwәва бәләнгазәк ә у хәбәрданеда жи йәки пенәбуйи йә». ¹¹Йед өса бьра ф'әм бькьн, әм дурва бь хәбәр у нә'мәйед хwәва чава нә, незик кьред хwәда жи өса нә.

¹²Р'аст әм нәwерьн, хwә сәр мезине бьк'ьшиньн у һьмбәри wан кьн, йед кӧ хwәха пәсьне хwә дьдьн. Әwана надьнә бәр һ'ыше хwә, гава нава хwәда хwә пе һәв чап дькьн у хwә дьдьнә бәр һәв. ¹³Ле чь жь п'әйдаийна мә дьк'әвә, әм ньге хwә жь бәр'а хwә дьрежтър накьн, ле wәкә wi синоре дайи, чьqас Хwәде кьрә п'ара мә, кӧ дьгь-һижә һ'әта щәм wә. ¹⁴Әм жь синор дәр гавәкә хwә навешьн, чава һе нәгьһиштьбьнә щәм wә, чьмки гава р'астийе к'әвә әм бь Мьзгинидаийна Мәсиһ иди гьһиштьнә һ'әта щәм wә. ¹⁵Әм жь синор дәрнайен у пе хәбата һьнәкед дьн нафьр'ьн. Ле әм we гӧмане нә, кӧ бawәрийа

вә бьгънижә, вәкә we дайина кӧ мӧ стандийә, хәбата мӧ жи нава вәда he зедә бәрфьрә бә. ¹⁶Эм дьхвазьн кӧ жь вә ведатьр дәрбаз бьн, Мьзгинийе шийед дьн жи даннасин кьн, нә кӧ әм бь кьре йәки дьн бьфьр'ьн, йе кӧ синоре хвәда кьрийә. ¹⁷Ле чава ньвисар ә: «Йе кӧ дьфьр'ә, бьра пе Хӧдан бьфьр'ә»*. ¹⁸Чьмки нә кӧ әве п'әйе хвә дьдә, ль Хӧдан қәбул ә, ле йе кӧ Хӧдан п'әйе ви дьдә.

Павлос у шандийед дәрәв

11 ¹Әз дьхвазьм кӧ хун бькарьбьн һьнәки бе-һ'ьшийа мьн бьбьһерьн! Ле бькьн кӧ бьбьһерьн жи! ²Әз к'ӧмр'әшийе вә дькьм, бь we к'ӧмр'әшийа^ф Хвәде. Чьмки мьн хун йәкир'а, ава готи Мәсир'а нишан кьрьн, вәки вә мина қизәкә бьк'ьр^ф ль бәр Ви бь-дьмә сәкьнандьне. ³Ле т'әне әз дьтърсьм, тӧвәрә чава мәр бь фелбазийа хвә һева хапанд, ӧса жи әв һ'ьше вә бьчәлқинә у хун дәсте хвә жь ширһ'әлали у дьлсахийа хвәйә һьндава

Мәсир'а бькьн*. ⁴Гава йәк те у Исаки дьн даннасин дькә, к'ижан мӧ даннасин нәкьрийә, йан р'ӧһ'әки дьн хун дьстиньн, к'ижан вә жь мӧ нәстандийә, йан мьзгиникә дьн дьдә, кӧ мӧ нәдайә вә, хун ван тышта р'ьнд дьбьн. ⁵Ле бь т'әхмина мьн әз т'ӧ тыштива жь ван шандийед ә'йанә һа кемтър ниньм! ⁶Дьбә әз хәбәрданеда нә сәр хвә мә, ле нә алийе занәбунеда. Мә әв йәк һ'әму алийава һәр тыштида нишани вә дайә.

⁷Гәло мьн гӧнә кьр^ф, кӧ Мьзгинийа Хвәде бе һәқ да вә, хвә жи бәр вә шкенанд, кӧ хун бьльнд бьн? ⁸Мьн шьвинед майин т'алан кьрьн жь бәр һәқе хвәва, вәки хьзмәтк'арийе вәр'а бькьм. ⁹У гава әз ль шәм вә бумә һ'әвше тыштәки, мьн гьрани нәда жь вә т'ӧ кәси, чьмки әв бавәрмәндед кӧ жь Мәкәдонийәе һатьбун, чь кемасийед мьн һәбун, вана дәсте хвә дьрежи мьн кьр. Бәле мьн һәр алийава кьрийә кӧ гьранийе нәдьмә вә у дькьм кӧ нәдьм жи*. ¹⁰Бь we р'астийа

* ^{10:17} Йерәмийа 9:24.

* ^{11:3} Дәстпәбун 3:1-6, 13.

* ^{11:9} Филипи 4:15-18.

Мәсiһ, йа кӧ нава мьнда йӧ, р'успитийа мьн we дор-бӧред qэза Ахайайеда жи бӧтал дӧр-нӧйе. ¹¹ Чьма эз аһа дькьм? Эз wӧ һ'ыз накьм? We йӧке Хwӧде занӧ! ¹² У эз чава дькьм, эзе ӧса жи бькьм, wӧки р'е нӧк'ӧвӧ wан, йед кӧ мӧ'нийа дьгӧр'ьн, wӧки п'ӧйе хwӧ бьдьн, йанчийӧ ӧw жи мина мӧ дьхӧбьтьн.

¹³ Ле на, йед ӧса шандийед дӧрӧw ьн, п'алед qӧлп ьн, хwӧ дькьнӧ дьлqе шандийед Мәсiһӧ р'аст. ¹⁴ У ӧв йӧк нӧ тыштӧки ӧ'шебмайине йӧ! Мирешьн хwӧха жи хwӧ дькӧ дьлqе мьл-йак'ӧте^ф р'онаийе. ¹⁵ Һьлбӧт нӧ тыштӧки мӧзын ӧ, кӧ хьзмӧтк'аред wi жи бьк'ӧвьнӧ дьлqе хьзмӧтк'аред һӧқийе. Ахьрийа wане wӧкӧ ӧ'мӧлед wан бӧ.

**Павлос п'ӧйе хwӧ
тӧ'ли-тӧнгийед хwӧда дьдӧ**

¹⁶ Диса дьбежьм, бьра т'ӧ кӧс мьн бег'ьш һ'ӧсаб нӧкӧ. Ле һӧгӧр һун дькьн жи, иди бьра мьн мина йӧки бег'ьш qӧбул кьн, кӧ эз жи һьнӧки п'ӧйа бемӧ хwӧ. ¹⁷ Чь кӧ дьбежьм, р'аст ӧль Хӧдан хwӧш найе, ле чава йӧки бе һ'ӧмди хwӧ, бӧр

байе наве хwӧ к'ӧти. ¹⁸ Гӧлӧк бь мӧрвьайи п'ӧйе хwӧ дьдьн, эзе жи п'ӧйа бемӧ хwӧ. ¹⁹ Һун мӧрвьнӧ сӧрwахт ьн, лӧма бь дьлӧки ша ль бег'ьша сӧбьр дькьн! ²⁰ Бӧле, һун сӧбьр дь-кьн, гава йӧк wӧ дькӧ хӧлам, йан һӧбука^ф wӧ дьхwӧ, йан wӧ к'ара хwӧр'а дьдӧ хӧбате, йан сӧр wӧр'а к'ӧбар дьбӧ, йан р'уйе wӧ дьхӧ. ²¹ Эз бь шӧрми-йе дьбежьм, кӧ ӧм we йӧкеда пенӧбуйи бун!

Һӧгӧр йӧк р'уйе wi дьгьрӧ бь тыштӧки бьфьр'ӧ, р'уйе мьн жи дьгьрӧ, (ӧз ве йӧке жь бег'ӧ'мийа хwӧ дьбежьм). ²² Ӧwана ибрани^ф нӧ? Эз жи. Исраели нӧ? Эз жи. Жь р'ьк'ьнийата Бьраһим^ф ьн? Эз жи. ²³ Qӧльхк'аред Мәсiһ ьн? (Бег'ьши хӧбӧр дьдьм), эз he жь wан зедӧтьр ьм! Жь wан зӧ'фтьр хӧбьтимӧ, жь wан зӧ'фтьр к'ӧтьмӧ кӧла, жь wан зӧ'фтьр ледан хwарийӧ, гӧлӧк щара һ'ӧта бӧр дӧре мьрьне жи чумӧ. ²⁴ Бь дӧсте шьһуйа^ф пенщ щара, жь чьли йӧк кем, бь qамчийа һатьмӧ ледане*, ²⁵ се щара бь дӧсте р'ӧмийа бь шьва һатьмӧ ледане, щарӧке эз дамӧ бӧр кӧвьра, се щара р'асти

* 11:24 Qануна Дӧщари 25:3.

гәмиwэлгәр'андьне һатъмә, шәв у р'ожәке бә'реда мамә*.

²⁶ Гәләк р'еуитийед хwәда на-ва шур'ә-шур'ә қәдә-бәлада бумә: Жь ч'әма, жь р'ебър'а, жь мьләте хwә, жь нәщһу-йа^ф, бажерда, чол-бәстада, сәр бә'ре, жь бьрайед дәрәw*.

²⁷ Дьхәбьтим, дьчәрчьрим, гәләк шара хәwе шәва нәдькьр, т'и-бьр'чи, гәләк шара бе нан, сәрме у бесьт'арийеда бум.

²⁸ Пештьри тыштед майин, хә-мед һ'әму щьвинайә һәр р'ож жи сәр мьн т'оп дьбьн. ²⁹ Гава йәк сәр һ'але хwәда дьгьри, эз жи т'әви ви дьгьрим! Гава йәк жь р'е те дәрхьстьне, дьле мьн жи дьрьлрьлә!

³⁰ Һәгәр лазьм бә эз п'ә-йе хwә бьдьм, әзе сәр һ'алед хwәйә сьст п'әйа бемә хwә.

³¹ Хwәдейе Баве Хөдан Иса, кә һ'әта-һ'әтайе һежайи щькьрийе йә, занә кә эз дәрәwa накьм.

³² Бажаре Шамеда wәлийе^ф бәрдәстийе Аретас п'адша, бона кә мьн бьгьрә, нобәдар

дабунә бәр дәргәһед бажер*, ³³ эз пе сәпәте п'әнщәрәкер'а сурева дахьстьмә хwаре у жь дәсте ви р'әвим.

Дитьн у ә'йангийед
Павлосә ә'змани

12 ¹ Мьн дьк'әвә эз п'әйа бьдьмә хwә, ле р'асти к'ара we т'өнә. Ле бәле әзе ньһа дәрбази сәр ван дитьн у ә'йан-тийа бьм, йед кә Хөдан нишани мьн данә. ² Эз бawәрмәндәки Мәсиһ нас дькьм, чардәһ сал пешда, (һьзаньм қальбда бу, һьзаньм бе қальб бу, әw Хwәде занә), һ'әта ә'змәне сьсийа* һатә һьлатьне. ³ У эз заньм кә әв мәрьва, (қальбда бу, бе қальб бу, эз һьзаньм, we йәке Хwәде занә), ⁴ һ'әта бөһьште^ф һатә һьлатьне у тыштед найенә готьне бьһистьн кә жь мерьв нак'әвә бона ван тышта хәбәр дә жи. ⁵ Эзе бона йе һа п'әйа бемә хwә, ле бона хwә п'әйа надьмә хwә, пештьри сәр һ'ә-ле сьстийед хwә. ⁶ Ле һәгәр эз

* ^{11:25} К'аред Шандийа 16:22; 14:19.

* ^{11:26} К'аред Шандийа 9:23-25; 14:5.

* ^{11:32} К'аред Шандийа 9:23-25.

* ^{12:2} Һьнәк дьфькьрьн, кә дәма Павлосда «ә'змәне сьсийа» йе һәри жорьн бу.

быхвазъм жи п'э́йе хвэ́ бьдъм, эв нэ́ бех'ыши йэ́, чъмки эз р'астийе дьбежъм. Ле эз хвэ́ дьгьръм, кӧ́ нэбэ́ йэк сэр мьн тыштэки зедэ́ бьфькьрэ́, пештьри тыште кӧ́ жь мьн дьбьне́ йан дьбинэ́.

⁷ У вэ́ки нэбэ́ эз бона гэлэк э́йантийед нэбэр'ыша к'ӧ́бар бьм, бэ́лакэ мина дэрзике қалыбе мьнда мьнр'а һатэ дайине, мьляк'этэки жь мирешьн, кӧ́ т'эпа бе мьн, вэ́ки эз к'ӧ́бар нэбьм. ⁸ Бона ве йэ́ке мьн се щара һиви жь Хӧ́дан кьр, кӧ́ ве йэ́ке жь мьн дур хэ́, ⁹ ле Э́ви мьнр'а гот: «К'эрэма Мьн бэ́си тэ́ йэ́, чъмки қэ́вата Мьн сьстийада мийасэр дьбэ́». Ава э́зе бь дьлэ́ки ша һ'але сьстийед хвэ́да бьфьр'ьм, вэ́ки қэ́вата Мэ́сиг нава мьнда бэ́. ¹⁰ Лэ́ма жи эз бона наве Мэ́сиг сьсти-йа, қара, һесири-бэ́лэнгазийа, зерандьна у тэ́ли-тэнгийа бэгэм дькьм, чъмки гава эз сьст дьбьм, һы́нге қэ́ват дьбьм.

**Хэмед Паулос
һындава корьнт'ийада**

¹¹ Р'асти мьн бех'ыши кьр кӧ́ п'э́йе хвэ́ да, ле вэ́ п'э́йи сэр мьн кьр! Гэрэ́ке вэ́ п'э́йе мьн быда. Эз т'ӧ́ тыштива жь ван

шандийед вэ́йэ э́йан кемтьр нимэ́, ле эз хвэ́ха жи нэ́ т'ӧ́ тышт ьм. ¹² Нишанед шанди-тийа р'аст, ава готи нишан, к'эрэмэт у кьред қэ́ват, нава вэ́да бь т'эмами́я сэ́бьре һа-тьнэ́ кьрьне. ¹³ Мьн чь тыштива қэ́дьре вэ́ жь қэ́дьре щьвинед майин кемтьр гьрти́йэ, пештьри ве йэ́ке кӧ́ мьн гьрани нэ́да вэ́? Бьбахшиньнэ́ мьн ве нэ́һэ́қийе!

¹⁴ Э́ва се шар э́ эз к'аре хвэ́ дькьм, кӧ́ сэр вэ́да бем. У эз гьрани́е надьмэ́ вэ́. Ч'э́ве мьн нэ́ ль һэбука вэ́ йэ́, ле ль вэ́ йэ́! Чъмки нэ́ кӧ́ гэрэ́ке зар' бона де-бава бькьн, ле де-бав бона зар'а. ¹⁵ Э́зе бь дьлэ́ки ша, хвэ́ жи у мал-һ'але хвэ́ жи бона вэ́ бьдъм. Һэ́гэр эз һе гэлэ́ки вэ́ һ'ыз бькьм, гэ́ло һуне мьн һы́ндьки һ'ыз бькьн? ¹⁶ Э́м һа һы́лдьн, кӧ́ мьн гьрани нэ́дайэ́ вэ́, ле бь́йа һы́нэ́ка э́зи һ'ы́лэк'ар бумэ́ у бь́ фелбазийа хвэ́ һун авитьнэ́ т'э́лэ́ка хвэ́. ¹⁷ Гэ́ло мьн бь́ дэ́сте э́вед кӧ́ мьн сэр вэ́да шандьн, һун к'ара хвэр'а данэ́ хэ́бате? ¹⁸ Мьн һиви жь Тито кьр у э́в бьра т'э́ви ви шанд. Гэ́ло Тито һун к'ара хвэр'а данэ́ хэ́бате? Мэ́ бь р'ӧ́һ'эки нэ́дькьр? Э́м р'э́кеда нэ́дьчун?

¹⁹ Дьбэ кӧ хун т'эмамыйа ви вэхтида дьфькьрын, кӧ эм дьхвазын хвэ ль бэр вэ р'успи кьн? На! Ле ль бэр Хвэде эм йэктия Мәсиһда хэбэр дьдын у һэр тышти дэлално, бона к'ара вэ дьбежын. ²⁰ Эз дьтърсьм, гава эз бем, төвэрэ вэ өса нэбиньм, чава эз дьхвазьм у хун жи мьн өса нэбиньн, чава хун дьхвазьн. Дьтърсьм кӧ һе нава вэда шэр'-дэ'w һэбьн, һ'эвсуди, һерск'этын, һэвр'ь-к'и*, хэйб, бӧхдан, к'ӧбар-бабахи у бет'эрбэти. ²¹ Дьтърсьм, кӧ гава эз диса сэр вэда бем, Хвэдейе мьн сәре мьн ль бэр вэ бэржер кә у бона гэләка шине бькьм, к'ижана пешда гӧнә кьрынә у жь кьред һ'эра-мийе, бенамусийе у толтийе т'обә нәкьрьбьн.

Т'эми у сьлавед ахьрийе

13 ¹ Эва шара сьсийа йә эзе сэр вэда бем. Чава ньвисар ә: «Гәрәке бь дәве дӧ йан се шә'да һэр тышт бе ә'сә-йикьрьне»*. ² Мьн бәре готийә у ньһа жи дьбежьм, чава шара дӧда нава вэда һазьр бум, ньһа

жи диса дурва ванр'а дьньви-сьм, йед кӧ пешда гӧнә кьрынә у өса жи һ'әмуяр'а: Гава диса бем, иди эз надьмә хатьре т'ӧ кәси, ³ чьмки хун к'этынә бьн ә'нәна, кӧ бьзаньбьн, гәло Мәсиһ пе мьн хэбэр дьдә. Эw һьндава вэда нә сьст ә, ле нава вэда қәват ә. ⁴ Р'аст ә Эw бь сьстийе һатә хачкьрьне^ф, ле бь қәвата Хвэде сах ә. Эм йэктия Вида сьст дьбьн, ле бь қәвата Хвэде һьндава вэда әме бьжин т'әви Ви.

⁵ Хун дьле хвэ быцер'ьбиньн, к'а хун нава бауәрийеда нә? Хвэ ә'нәнә кьн. Хун фә'м на-кьн, кӧ Иса Мәсиһ нава вэда йә, т'әне шер'ьбандьнеда хун пенәбуйи нибьн? ⁶ Ле гӧман һәйә, кӧ һуне фә'м бькьн, кӧ әм нә пенәбуйи нә. ⁷ Ле әм дӧа жь Хвэде дькьн, кӧ хун хьра-бийе нәкьн, нә кӧ вәки әм шер'ьбандьнеда қәнш к'ьфш бьн, ле вәки хун қәнщийе бькьн, һәгәр әм пенәбуйи жи к'ьфш бьн. ⁸ Чьмки әм нькарьн тыштәки ль р'астийе бькьн, ле т'әне бона к'ара we. ⁹ Әм ша дьбьн, гава әм сьст дьбьн

* ^{12:20} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Т'әне хвәр'а».

* ^{13:1} Қануна Дӧшари 19:15.

у хун қәват дьбьн. У әм жи бона вә дөа дькьн, вәки хун т'ам быгьнижьн. ¹⁰ Бона ван йәка әз дурва вәр'а дьньвисьм, кә нәбә гава әз бем, һьндава вәда һ'шкийе бькьм бь ви һ'өкөме кә Хөдан дайә мьн, йа кә бона авакрыне йә, нә бона хьрабкрыне.

¹¹ Һәйнәсәр хушк-брьано, хвәш бьн! Сәр хвәда вәрьн,

дъл бьдьянә һәвдө, сәр нетәке бьн, ль пәй ә'дьялайие бьн у Хвәдеие һ'зкрыне у ә'дьялайие ве т'әви вә бә.

¹² Сьлаве бьдьянә һәвбрь'аму-сана шире һ'әлал. Т'әмамия щьмә'та Хвәде ль вә сьлав дькә.

¹³ К'әрәма Хөдан Иса Мәсһ, һ'зкрына Хвәде у һәләқәтийа Р'өһ'е Пироз т'әви вә һ'әмуя бә.

НЭ'МА ПАУЛОС ГАЛАТИЙАР'А

Пешготын

Галатйа Асйа Бьч'укда қөзакө Р'омайе бу. Паулос дөма р'е-
витийа шандитийа^ф хвэйә пешьнда бажаред Энтакйа Пьсид-
йайе, Листра, Дербә, Қонйайеда һ'име шьвинед^ф бавәрмөнда
авитын у өса жи шарәке йан дө шара чуйә вьр (К'аред Шандийа
13:13–14:26, 16:6; 18:23).

Ле бәле пәй Паулоср'а, чава шийед дәрәкә, өса жи нава Галат-
йайеда даннасинкьред башқә һатын у шьвина ван т'эвиһөв кьрн.

Гава Мьзгинийа^ф Мәсиһ бәла бу у нав мьлөтада һатә қәбулкь-
рьне, әв пьрс жи пешда һат у готын: «Әве кө т'обә^ф дькә гәрәке ль
гора Қануна^ф Муса^ф бе сьнәткьрьне^ф, кө бьбә мәсиһийе^ф р'аст». Паулос һе пешда шьровәкьрьбу, кө әв йәк т'ө шар нә өса йә. Чьмки әв р'ийа кө бавәрмөнда т'эви Мәсиһ дькә йәк, әв бавәри^ф
йә. Ле һьнәк һатьнә нава шьвинед Галатйайе, һьмбәри Паулос
р'абун у готын: «Гәрәке Қануна Муса бе хвэйкьрьне, вәки бәр
Хвәде р'аст бенә һ'әсабе».

Бь ве нә'ме Паулос дьхвазә фькьред йед өса вәгәр'инә бәр-
бь бавәрийа р'аст, чьмки әв бь һинкьрьна нәр'аст жь бавәрийа
хвә хальфи^ф бун. Әв сәрһатийа хвә шьровәдькә, дьбежә чава
әв у Барнабас^ф чунә Оршәлиме^ф у т'эви шандийед майин хәбәр
дан у чава Ақуб^ф, Пәтрус^ф у Йуһ'әнна^ф қөльхе ван қәбул кьрн у
қайл бун, кө әв нава нәщьһуйа^ф даннасин кьн. (Дьбә кө Паулос
бә'са we чуйина хвэйә Оршәлиме дькә, йа кө К'аред Шандийа
15:1-4-да ньвисар ә).

Паулос изьне дьдә хвә кө әв хвә шандийе Иса Мәсиһ һ'әсаб
кә. Әв пыштгьрийе қөльхе хвә дькә у дьбежә, кө әв қөльхе ви
нә жь алийе мәрьвада^ф йә, ле дайина Хвәде йә у шандитийа ви
бона мьлөтед нәщьһу йә.

Әw мерк’ими дьбежә, кө мәрвв пе Qанун қәдандьне ль бәр Хwәде р’аст найе һ’әсабе, ле т’әне бь бawәркьрьне. Мәрвв т’ө шар нькарә we хьлазбуна^ф кө Хwәде дьдә бь кьред хwәйә қәнщ қазьнш кә. Ахьрийе Павлос дьбежә, кө ә’мьре бawәрмәнда гәрәке бь азайийе у һ’зкьрьне бә, к’ижан кө Р’öh’e^ф Пироз бь бawәркьрьна мәрвва п’ешк’еш^ф дькә.

Сәрәшәма фькьра нә’ме

Пешготьн (1:1-10)

Һ’өкөме Павлос чава шанди (1:11–2:21)

Мьзгини к’әрәма Хwәде йә (3:1–4:31)

Щабдари у азайийа бawәрмәнда (5:1–6:10)

Пашготьн (6:11-18)

Сьлавкьрьн

1 ¹Әз Павлосе шанди^ф, нә кө жь алийе мәрввада йан бь дәсте мәрвва к’ьфшбуйи мә, ле бь дәсте Иса Мәсиһ у Бав^ф Хwәде, Йе кө Әw жь мьрьне р’акьр, ²әз бь һ’әму бawәрмәндава т’әвайи бәрбьр’и wә щьвинед^ф Галатйайеда дьбьм.

³Дә бьра к’әрәм^ф у ә’дьяйийа Хwәде Баве мә у Хөдан^ф Иса Мәсиһ ль wә бә, ⁴Йе кө щанийа Хwә анәгори ә’мьре Баве мә Хwәде жь бәр гөнед мәва да, wәки мә жь ви зәмане ньһайи хьраб хьлаз^ф кә. ⁵Шькьр жь Хwәдер’а һ’әта-һ’әтайе! Амин^ф.

Р’асти т’әне

Мьзгиникада^ф йә

⁶Әз ә’щербмайи дьминьм, кө һун өса зу пышта хwә дьдьнә Хwәдейе кө бь сайа к’әрәма^ф Мәсиһ гази wә кьр у бәре хwә дьдьнә мьзгиникә дьн. ⁷Р’аст мьзгиникә дьн т’өнә, ле һьнәк һәнә wә т’әви һәв дькьн у дьхwазьн Мьзгинийа^ф Мәсиһ быгөһезьн. ⁸Ле һәгәр әм йан мьльйак’әтәк^ф жи жь ә’змен бе, мьзгиникә өса бьдә wә, к’ижан кө нә мина we Мьзгинийе йә, йа кө мә дайә wә, бьра ньфьр’ ль wi бә! ⁹Чава мә пешда гот, ньһа жи диса дьбежьм: һәгәр йәк мьзгиникә нә мина we

Мьзгинийа кӧ вә қәбул кър дьдә вә, бра ньфър' ль ви бә!

¹⁰ Чьма эз ньһа дькьм мәрв жь мьн р'ази бьн, йан Хвәде? Йан гәло эз дькьм кӧ ль мәрва хвәш бем? Һәгәр мьн һе бьхвәста эз ль мәрва хвәш бьһатама, мьн нькарьбу эз бьбума хӧламе Мәсиһ.

**Чава Хвәде Павлос
кърә шанди**

¹¹ Эз ве йәке ль вә дьдәмә һ'әсандьне хушк-бьрано, кӧ әв Мьзгинийа мьн даннасин кър, нә йа мәрвайи йә. ¹² Мьн әв жь мәрва нәстанд, нә жи жь кәсәки һин бум, ле Иса Мәсиһ мьнва ә'йан кър.

¹³ Вә бона беп'әргалийа мьнә бәрәйә нава шьһутийеда бьһистийә. Мьн бех'әсаб шьвина Хвәде дьзеранд у дькър кӧ ве хьраб кьм. ¹⁴ Эз нава шьһутийеда^ф жь гәләк һәвалед хвәйә шьһу пешдәтър чубум, алийе р'ав-р'ьзьма^ф кал-бавада жи гәләки хвәйихирәт бум*.

¹⁵ Ле гава Хвәде хвәст, (Йе кӧ эз бьжартьм, чахе эз һе зьке дийа хвәда бум у бь к'әрәма Хвә эз к'ьфш кьрм), ¹⁶ Кӧр'е Хвә мьнва ә'йан кър, кӧ нава нәшьһуйада^ф Ви даннасин кьм, һьнге мьн шевьра хвә т'ӧ кәси нәкър*, ¹⁷ нә жи р'абумә Оршәлиме, шәм әвед кӧ бәри мьн бьбунә шанди, ле эз пер'а-пер'а чумә Ә'рәбьстане у диса вәгәр'ийамә Шаме.

¹⁸ Паше се сала шунда р'абумә Оршәлиме, кӧ Пәтрус^{ф*} бьбиньм у панздәһ р'ожа шәм ви мам**.

¹⁹ Ле бәле жь шандийед майин мьн т'ӧ кәс нәдит, пештърри Ақубе^ф бьре Хӧдан.

²⁰ Чь кӧ вәр'а дьньвисьм, эз бәр Хвәде бехельф дьбежьм.

²¹ Паше чумә алийед Сурйайе у Киликйайе. ²² Ле шьвинед Мәсиһә Шьһустанеда^ф эз р'у бь р'у нас нәдькьрм. ²³ Вана т'әне бьһистьбу кӧ: «Әве вәхтәке әм дьзерандьн, ньһа хвәха ве бавәрийе^ф даннасин дькә, к'ижан ви вәхтәке дькър кӧ

* ^{1:14} К'аред Шандийа 8:3; 22:3-5.

* ^{1:16} К'аред Шандийа 9:3-6.

* ^{1:18} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас». «Кифас» бь зьмане арами^ф те фә'мкьрне: «Пәтрус».

** ^{1:18} К'аред Шандийа 9:26-30.

хьраб кә». ²⁴У бона мьн шькьри дьданә Хвәде.

Павлос у шандийед майин

2 ¹Паше чардәһ сала шунда т'әви Барнабас^ф диса р'а-бумә Оршәлиме, Тито жи мьн т'әви хвә бьр*. ²Эз чум, чьмки Хвәде бәр мьн вәкьр, кә һәр'ьм. У мьн әв Мьзгини ль ван да һ'әсандьне, йа кә эз нава нә-щ'ьһуйада даннасин дькьм, ле әв йәк мьн йед сәрәкәр'а башқә дьгот. Мьн нәхвәст кә эз ба-диһәва^ф бьбәзъм йан бәзибьм. ³Ле һ'әта Титойе т'әви мьн кә йунан бу, п'ейи сәр ви жи нә-кьрьнә, кә бе сьнәткьрьне^ф. Әв пьрс пешда һат, ⁴чьмки чәнд бьрайед дәрәв шулькинә нава мә, вәки щә'сусийе азаййа мә бькьн, йа кә бь сайа Мәсиг Иса мә дәст анийә. Вана дьхвәст әм бькьрана бьндәст. ⁵Ле мә қәт дәқәке жи гөр'а^ф ван нәкьр, кә р'астийа Мьзгинийе нава вәда һ'имгьрти бьминә.

⁶Ле бона ван жи, йед кә сә-рәкә к'ьфш дьбун, (қәт хәма

мьн нинә, кә әв бәре чь бунә, Хвәде фьрқийе накә нава мә-рьва), ван сәрәка жи т'ө тыште ну мьнр'а нәготьн. ⁷Ле сәрба-ра-сәрда дитьн кә ль мьн һатийә спартьне, вәки әз Мьзгинийе бьдьмә нәщ'ьһуйа*, чава кә ль Пәтрус жи һатийә спартьне, вәки Мьзгинийе бьдә щ'ь-һуйа^{ф**}. ⁸Чьмки Хвәдейе кә Пәтрус кьрә шандийе щ'ьһуйа, һәма Ви жи әз кьрьмә шандийе нәщ'ьһуйа. ⁹Гава Ақуб^ф, Пәтрус* у Йуһ'әннайе^ф кә «Стун» дьһа-тьнә һ'әсабе, бона we к'әрәма кә мьнр'а һатьбу дайине пе һ'әсийан, дәстед хвәйә р'асте чава нишана т'ьфақийе^ф данә мьн у Барнабас. Әв қайл бун, кә әм һәр'ьнә нава нәщ'ьһуйа у әв жи һәр'ьнә нава щ'ьһуйа. ¹⁰Т'әне ван һиви кьр, кә әм бәләнгаза бир нәкьн, йа кә эз хвәха жи дәмана we йәкеда мә.

**Павлос шашийа Пәтрус
һьлте^ф**

¹¹Ле гава Пәтрус һатә Ән-такйайе, әз ашкәрә мьқабьли

* ^{2:1} К'аред Шандийа 11:30; 15:2.

* ^{2:7} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Нәсьнәткьрийа».

** ^{2:7} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сьнәткьрийа».

* ^{2:9} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас».

ви р'абум, чьмки эви шаш бу. ¹² Бэри хатына чэнд мэрывед кӧ Ақуб шандьбун, эви т'эви нэшьһуьед бавэрмэнд нан дь-хвар. Ле гава эвана хатын, эви хвэ дьда алики у вэдк'ышийа, жь тырса эвед кӧ дьготын, гэрэке нэшьһу бенэ сынэткьрыне. ¹³ У шьһуьед бавэрмэндэ майин жи т'эви ви дӧр'ути кьрын, һ'эта кӧ Барнабас жи хальфи^ф, к'этэ нава we дӧр'утийа ван. ¹⁴ Ле гава мьн дит кӧ эвана нава р'астийа Мьзгинийеда наминьн, һынге ль бэр һ'эму-йа мьн готэ Пэтрус: «Һэгэр тӧ шьһу йи, мина йэки нэшьһу дьжийи у нэ мина шьһуьйа, тӧ чава дьки сэр нэшьһуьйа, кӧ бьбынэ мина шьһуьйа?»

Шьһу у нэшьһу һэр дӧ жи пе бавэрийе хьлаз^ф дьбын

¹⁵ Эмэ кӧ э'сьле хвэда шьһу нэ у нэ жь «нэшьһуьйед гӧнэ-к'ар^ф» ьн, ¹⁶ заньн кӧ мэрывь бь кьред Қануне нькарэ р'аст бе һ'эсабе, ле т'эне бь Иса Мэсйи бавэркьрыне. Мэ жи Мэсйи Иса бавэр кьр, wэки бь Мэсйи

бавэркьрыне эм р'аст бенэ һ'э-сабе, нэ кӧ бь кьред Қануне, чьмки т'ӧ қул-бэндэ бь кьред Қануне нькарэ р'аст бе һ'эса-бе*. ¹⁷ Аwa һэгэр эм дькьн бь Мэсйи р'аст бенэ һ'эсабе у we гаве хӧйа бэ, кӧ эм хвэха жи мина ван гӧнэк'ар ьн, һынге Мэсйи бу wэк'иле гӧна? Т'ӧ шар! ¹⁸ Һэгэр эw тыштед мьн хьраб кьрынэ, дйса дэстпедь-кьм чедькьм, эз нәһәқийа хвэ дьдьмэ избаткьрыне. ¹⁹ Чьмки эз бь Қануни бона Қануне мь-рьм, wэки бона Хwэде бьжим. Эз т'эви Мэсйи хач^ф бум, ²⁰ жь вьр шунда нэ кӧ эз дьжим, ле Мэсйи э кӧ нава мьнда дьжи. У ньһа кӧ эз ви қальбида дьжим, бь Кӧр'е^ф Хwэде бавэркьрыне дьжим, Йе кӧ эз һ'ыз кьрым у шанийа Хwэ бона мьн да дэр. ²¹ Эз к'эрэма^ф Хwэде т'эхсир накьм, чьмки һэгэр р'астһ'э-саббун^ф бь Қануне буйа, кӧ ӧса йэ Мэсйи бадйиһәwa мьр.

Қанун у бавэри

3 ¹ Гәли галатийед бей'ыш! К'е сәре wә т'ьжи кьр? Нэ

* ^{2:16} Р'омайи 3:20-22.

* ^{3:1} Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Кӧ һун гӧр'а р'астийе нәкьн».

ахър Иса Мәсһһ ль бәр ч'ә'ве
 вә хачбуйи һатә дийаркьрьне?
 2 Эз т'әне ве йәке дьхвазьм жь
 вә бьзаньбьм: Вә Р'өһ'е Хвә-
 де бь Қанун қәдандьне станд,
 йан бь Мьзгини бьһистьне у
 бавәрийа хвә же анине? 3 Чьма
 һун һақас беһ'ыш ын, кә вә бь
 Р'өһ'е Хвәде дәстпекьр у нь-
 һа бь мәрьвайи хьлаз дькьн?
 4 Һақас тьшт бадихәва һатьнә
 сәре вә? Һақәвьмә кә бадихә-
 вәва бьн! 5 Чьма әв Хвәдейе
 кә Р'өһ'е Хвә п'ешк'еши^ф вә
 дькә у нава вәда к'әрәмәта
 дькә, бона Қанун қәдандь-
 на вә дькә, йан бона кә вә
 Мьзгини бьһист у бавәрийа
 хвә же ани?

6 Мәсәлә, бона Бьраһим^ф аһа
 ньвисар ә: «Бьраһим Хвәде ба-
 вәр^ф кьр у әв йәк жер'а р'асти
 һатә һ'әсабе»*. 7 Ава заньбьн,
 йед кә бавәр дькьн әв ын за-
 р'ед Бьраһим*. 8 Ньвисаре һе
 пешда дабу к'ьфше, кә Хвәде

нәщьһу бь бавәрийе^ф we р'аст
 һ'әсаб бькьрана у зува Мьзгини
 дабу Бьраһим кә: «Бь тә дәа-
 йе һ'әму мьләта бьбә»*. 9 Ава
 әвед кә бавәр дькьн, т'әви
 Бьраһиме бавәрмәнд дәа ль
 ван те кьрьне.

10 Әвед кә хвә спартьнә^ф кь-
 ред Қануне, әв бьне ньфьр'еда
 нә, чьмки ньвисар ә: «Ньфьр'
 ль һәр кәси йә, йе кә нава һ'әму
 ньвисаред к'ьтеба Қанунеда
 наминә у нақәдинә»*. 11 Ә'йан ә
 т'ө кәс бь Қануне нькарә ль бәр
 Хвәде р'аст^ф бе һ'әсабе, чьмки
 ньвисар ә: «Йе р'аст we бьжи,
 чьмки бавәр дькә»*. 12 Ле Қа-
 нун бь бавәрийе нинә, ле бәле
 чава ньвисар дьбежә: «К'и кә
 т'әмийед Қануне **бьқәдинә** бь
 ван we бьжи»*. 13 Мәсһһ әм жь
 we ньфьр'а Қануне к'ьр'ин, әв
 дәвса мә к'әтә бьн we ньфьр'е,
 чьмки ньвисар ә: «Ньфьр' сәр
 йе дарва дардакьри йә»*. 14 Әв
 йәк бу, вәки бь Мәсһһ Иса

* 3:6 Дәстпекун 15:6; Р'омайи 4:3.

* 3:7 Р'омайи 4:16.

* 3:8 Дәстпекун 12:3; 18:18; 22:18.

* 3:10 Қануна Дәшари 27:26.

* 3:11 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Йе бь бавәрийе р'астһ'әсаббуйи we бь-
 жи». Һәбақуқ 2:4.

* 3:12 Қануна К'аһинтийе 18:5.

* 3:13 Қануна Дәшари 21:23.

дöайе Бьраһим бе сәр нәшь-
һуйа, кö бь бавәрийе әм Р'öһ'е
создайи бьстиньн.

Созе Хвәде у Қанун

¹⁵ Хушк-бьрано! Әз тиньмә
сәр ә'дәте дьне. Һәгәр йәки
вәсийәтәк^ф т'әстиқ кьрьбә, т'ö
кәс нькарә we бәтал кә, йан
жи тыштәки дьн сәрда зедә
кә. ¹⁶ Аwa әw соз Бьраһим у
зөр'әта шир'а һатьнә дайине.
Ньвисареда найе готьне: «Зө-
р'әтед тә» чава бона гәләка, ле
бона йәки: «Зөр'әта тә»* у әw
зөр'әт Мәсиһ ә. ¹⁷ Аwa готи әз
ве йәке дьбежьм, әw вәсийәта
кö пешда жь Хвәдеда һатьбу
т'әстиқкьрьне, Қануна кö чар-
сьд си сали шунда дәрк'әт, нь-
карә öса бькә, вәки вәсийәта
создайи қәwата хwә öнда кә*.
¹⁸ Чьмки һәгәр варти Қанунева
гьредаи буйа, we создайинева
гьредаи нибуйа, ле Хвәде бь
соз п'ешк'еши Бьраһим кьр*.
¹⁹ Иди мәрәме Қануне чь бу?
Қанун сәрда зедә бу кö нәһ-

қи бе наскьрьне у гәрәке әw
бьма һ'әта һатьна Зөр'әта ши,
к'ижанир'а соз дабу. Қанун жь
алие мьлйак'әтада, бь дәсте
навчетийа йәки* һатә дайине**.
²⁰ Бона вәсийәткьрьне навче-
ти нә лазьм ә гава вәсийәт бь
дәсте йәки те кьрьне у ль вьр
әw йәк т'әне Хвәде йә.

Вар у хöлам

²¹ Аwa Қанун мьқабьли созед
Хвәде йә? Т'ö шар! Бәле һәгәр
қанунәк һәбуйа, кö бькарьбу-
йа жийин бьда, һьнге ә'сәйи
р'астһ'әсаббун we бь қануне
бьбуйа. ²² Ле ньвисар һ'әмуйа
бьн һесиртийа гөнәда^ф дьдә
к'ьфше, вәки чь кö бь Иса
Мәсиһ бавәркьрьне һатьбу-
нә создайине, бавәрмәндар'а
бенә дайине.
²³ Бәри һатьна бавәрийе,
әм бьн дәсте Қанунеда чава
гьрти дьһатьнә хwәйикьрьне,
һ'әта хöйабуна we бавәрийе
кö we бьһата. ²⁴ Бь ви аwайи
Қанун бу т'әрбәтдаре^ф мә у әм

* ^{3:16} Дәстпәбун 12:7; 13:15; 24:7.

* ^{3:17} Дәрк'әтгьн 12:40.

* ^{3:18} Р'омайи 4:14.

* ^{3:19} Әw йәк Муса^ф бу.

** ^{3:19} Қануна Дöшари 33:1-3; Ибрани 2:2; К'аред Шандийа 7:38, 52.

бэрбър'и Мәсiһ анин*, кӧ эм бь бавәрийе р'аст бенә һ'әсабе. ²⁵ Ле ньһа кӧ бавәри һат, эм иди нә бьн дәсте т'әрбәтдаре Қанунеда нә.

²⁶ Бь бавәрийе һун һ'әму йәктийа Мәсiһ Исада лауед Хвәде нә*. ²⁷ Һун һ'әму кӧ йәктийа Мәсiһда һатьнә нь-хӧмандьне^ф, вә Мәсiһ сәр хвә вәргьртийә. ²⁸ Иди фьрқи нә нава шьһу у нәшьһуйада һәйә, нә нава хӧлам у азайада, нә жи нава мера у жьнада, чьмки һун һ'әму жи йәк ьн йәктийа Мәсiһ Исада. ²⁹ У һәгәр һун п'ара Мәсiһ ьн, вәки ӧса йә зӧр'әта Бьраһим ьн у вәред ви сози нә*.

баве к'ьфш кьрийә. ³ Ӗса жи эм гава һе р'ӧһ'анида «хьшим» бун, мә хӧламти сьхьред^ф ве дьнйайер'а* дькьрьн. ⁴ Ле гава вәхт пер'а гьһишт, Хвәде Кӧр'е Хвә шанд, кӧ жь к'ӧл-фәте^ф бу у к'әтә бьн Қануне, ⁵ вәки йед бьн Қануне аза кә у эм жи һәге лаутийа Хвәде бьстиньн*. ⁶ Ава һун кӧ лауед Ви нә, Хвәде Р'ӧһ'е Кӧр'е Хвә шандә нава дьле мә, кӧ гази Хвәде дькә: «Абба^ф!» ава готи «Баво!» ⁷ Бь ви авайи иди тӧ нә хӧлам и, ле лау и у һәгәр лау и, ӧса жи Хвәде тӧ кьри вәре Хвә.

Хәмгинийа Павлос бона галатийа

4 ¹ Ава әз дьбежьм, вәре кӧ хвәйе һәр тышти йә, ле һ'әта кӧ хьшим ә жь хӧлем найе фьрқикьрьне. ² Әв бьн дәсте хвәйкьрийа у хәмк'е-шада йә, һ'әта ви вәхте кӧ

⁸ Бәре, гава вә Хвәде нас нәдькьр, вә хӧламти йед ӧса-р'а дькьрьн, кӧ р'аст нә хвәде бун. ⁹ Ле ньһа кӧ вә Хвәде нас кьрийә, ле бәле Хвәде жи һун нас кьрьнә, һун чава диса

* ^{3:24} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Қанун бу т'әрбәтдар һ'әта һатьна Мәсiһ».

* ^{3:26} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һун һ'әму жи кӧ бавәрийа хвә Мәсiһ Иса тиньн, лауед Хвәде нә».

* ^{3:29} Р'омайи 4:13.

* ^{4:3} Бь готьнәкә дьн: «Қәват йан һ'ӧнӧред р'ӧһ'ед ве т'әбийәтеда, йан жи р'ав-р'ьзьм у қәйдә-қанунед ве дьнйайе».

* ^{4:5-7} Р'омайи 8:15-17.

вэдьгэр'ынэ сэр ван сьхьред ве дьнейэ бeдəwатэ нэ т'ö тьшт у диса дьхwазьн хöламтийе ванр'а бькьн? ¹⁰Һун гöһ дьдьнэ р'ожед һ'эсаб, мəһа, р'ожгар у сала. ¹¹Эз бона wə дьтьрсьм, кö əw шьхöле мьн бона wə кьрийэ дəйа һэр'э.

¹²Эз һиви жь wə дькьм хушк-бьрано, бьбьнэ мина мьн, чьмки эз жи мина wə бумэ. Wə т'ö зийан нэдайэ мьн. ¹³Һун заньн кö щара пешьн бeсьһ'этийа қальбе мьн бу мə'ни, мьн Мьзгини да wə. ¹⁴У чь кö һатэ сэре қальбе мьн, əw йэк бу щер'ьбандьнэк^ф бона wə, ле диса wə эз бeһöрмэт нэкьрьм йан пышта хwə нэда мьн, ле wэкэ мьляк'этэки Хwəде эз қəбул кьрьм у wэкэ Мəсиһ Иса. ¹⁵Əw шабуна wə чава бу? Эз wэкэ шире хwə, һэгэр жь дəст wəва бьһата, wəйе ч'ə'ве хwə жи дэрхьста бьда мьн. ¹⁶Иди эз бумэ дьжмьне wə, wэки мьн wэр'а р'аст хэбэр дайэ?

¹⁷Əwed майинэ кö к'этьнэ дəмана wə, əw хера wə нахwазьн, ле бəле əwana дьхwазьн wə жь мьн бьқəтиньн, wэки һун

бьк'эвьнэ дəмана ван. ¹⁸Qəнщ э кö мэри дəмана қəншийеда бэ у нэ кö т'эне гава эз нава wəда бьм, ле һэр гав. ¹⁹Lawед мьн, эз ньһа диса бона wə мина еша к'öлфəта дьк'ьшиньм, һ'эта кö Мəсиһ нава wəда бьгьһижэ. ²⁰Хwэзи эз ньһа ль щəм wə бума у мьн тьһэре хэбэрдана хwə бьгöһаста, чьмки эз бона wə нава мьталада мə!

Мэсэла һашэр^ф у Сəрайе

²¹Жь мьнр'а бежьн, һун кö дьхwазьн бьн Qанунeда бьн, wə нэбьһистийэ Qанун чь дьбежэ? ²²Ньвисар э кö: «Дö көр'ед Бьраһим һəбун, йэк жь щарийе бу, йэк жи жь жьна аза*». ²³Əwe жь щарийе бу, əw бь бьнйат'а мэрьвайе бьбу, ле əwe жь жьна аза бу, əw ль гора созе Хwəде бу. ²⁴Əва йэка щур'эки майин те фə'мкьрьне, əв һэр дö жьн дö пəйман^ф ьн: Йэк жь ч'ийайе Синайе^ф, бона хöламтийе тинэ, əw һашэр^ф бу*. ²⁵Һашэр Ə'рə-бьстанeда те һ'эсабе ч'ийайе Синайе у һьмбэри Оршəлима ньһа дьбэ, кö зар'ед хwəва хöламтийе дькэ. ²⁶Ле йа аза, əw

* 4:22 Дəстпeбун 16:15; 21:2.

* 4:24 Дəстпeбун 16.

Оршәлима жорьн те һ'әсабе, кӧ әв дийа мә һ'әмуяа йә*.

²⁷ Чъмки нъвисар ә:

«Ша бә, безӧр'әта кӧ тә зар' нәданин.

Бь әшқ бьстьре, дәнғ бьльнд кә,

кӧ еша зар'анине тә нәк'ь-шанд.

Чъмки зар'ед тә мербәр'да-ийе

we жь зар'ед йа хвәйимер гәләктър бьн»*.

²⁸ Ава һун* хушк-бьрано, мина Ишақ^ф зар'ед ви сози нә**.

²⁹ Ле чава һьнге әве жь мәрвайе бьбу, йе жь алийе Р'ӧһ'да дьзеранд, ӧса жи ньһа*.

³⁰ Ле нъвисар чь дьбежә? «Әве шарийе кӧр'е вева бәрде дәр-хә, чъмки кӧр'е шарийе гәрәке т'әви кӧр'е жьна аза вар нәбә»*.

³¹ Ава хушк-бьрано, әм нә зар'ед шарийе нә, ле зар'ед йа аза нә.

Азайийа хвә хвәй кьн

5 ¹ Бона азайийе Мәсиһ әм аза кьрнә! We азайийе

қәвин бьгьрьн у диса нәк'ә-вьнә бьн ви нире хӧламтийе.

² Бьбьһен, әз Павлос вәр'а дьбежьм: һәгәр һун бьһельн кӧ һун бенә сьнәткьрьне, Мәсиһ т'ӧ к'аре надә вә. ³ Әз һәр мәрвьәкир'а диса мерк'и-ми дьбежьм, йе кӧ изьне дьдә хвә кӧ әв бе сьнәткьрьне, әв дәйндар ә кӧ т'әмаийа Қануне бьқәдинә. ⁴ У һәгәр һун бь Қанун қәдандьне дьхвазьн р'аст һ'әсаб бьн, вәки ӧса йә һун жь Мәсиһ қәтийайи нә у жь к'әрәме к'әти нә. ⁵ Ле чь жь мә дьк'әвә, әм бь сайа Р'ӧһ'е Пироз у пе бавәрийе һ'әйра we р'астһ'әсаббунеда нә, йа кӧ әм теда гӧман ьн. ⁶ Чъм-ки йәктийа Мәсиһ Исада, нә сьнәткьрьн тыштәк ә, нә жи нәсьнәткьрьн, ле сәри бавәри йә кӧ бь һ'ьзкьрьне йа хвә дькә.

⁷ Һун р'ьнд пешда дьчун! К'е һун данә сәкьнандьне, кӧ ельми^ф р'астийе нәбьн? ⁸ Әва һелана нә жь Ви йә, Йе кӧ

* ^{4:26} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле Оршәлима жорьн аза йә, әв дийа мә йә».

* ^{4:27} Ишайа 54:1.

* ^{4:28} Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «һун» «әм» һәйә.

** ^{4:28} Дәстпобун 17:18-22.

* ^{4:29} Дәстпобун 21:9.

* ^{4:30} Дәстпобун 21:10.

гази вә кьрийә. ⁹ «Һьнәк һә-
виртьр'шк^ф т'эмамия һәвир
һьлтинә»*. ¹⁰ Ле әз бь йәктийа
мәйә Хөданда вәда гөман ьм,
кө һуне тыштәки майин нә-
фькьрһн, ле әвә фькьред вә
т'әви һәв дькә we сәр бәла хвә
вәбә, к'и жи һәбә.

¹¹ Ле әз хушк-бьрано, һәгәр
һәла һе сьнәткьрһне даннасин
дькьм, иди чьма темә зеран-
дьне? Вәки өса йә гәрәке т'ө
кәсе жь хаче Мәсиһ п'ьшк^ф
нәбуя. ¹² Хвәзи йед кө фькь-
ред вә т'әви һәв дькьн, хвәха
хвә к'океда жи бьбьр'ийана!

¹³ **Һун** азайийер'а һатьнә
газикьрһне хушк-бьрано, ле
т'әне әв азайийа вә бьра нә-
бә мәщала хвәстьна бьнйат'а
инсен. Дәвса we бь һ'зкьрһне
һәвдөр'а хөламтийе бькьн.
¹⁴ Чьмки т'эмамия Қануне
бь ве готьне те сери: «Һәвале
хвә вәкә хвә һ'з бькә»*. ¹⁵ Ле
һәгәр һун дәв бәвезьнә һәвдө,
һәвдө бьхвьһн, мьқати хвә бьн,
кө к'ока һәвдө нәйһн.

**Бәред Р'өһ'е^ф Пироз
у бьнйат'а мәрвьайе**

¹⁶ Ава әз дьбежьм, бь сайа
Р'өһ'е^ф Пироз бьмәшьн у һуне
хвәстьнед бьнйат'а инсен нә-
кьн. ¹⁷ Чьмки хвәстьна бьнйат'а
инсен мьқабьли Р'өһ' ә, Р'өһ'
мьқабьли бьнйат'а инсен ә. Әв
һәр дө ль һәв накьн, ләма һун
һькарыһн хвәстьнед хвә бькьн*.
¹⁸ Ле һәгәр һун бь Р'өһ' тенә
р'әбәрикьрһне, һун нак'әвьнә
бьн дәсте Қануне.

¹⁹ Ава кьред бьнйат'а инсен
ә'йан ьн: Бенамуси, һ'әрами^ф,
толти, ²⁰ п'утп'арьсти^ф, пи-
рәсәрти, нәйарти, шәр'-дә'w,
һ'әвсуди, һерск'әтьн, һәвр'ь-
к'и*, дөтирәти, щөдәти, ²¹ ч'ә'ве
хьраб, меркөжи*, сәрхвәш,
куч'ьксанти у чь кө мина ван
ьн. Әз һьһа вәр'а дьбежьм,
чава кө мьһн пешда жи вәр'а
готьбу, кө йед ван тышта дькьн,
П'адшатийа^ф Хвәде вар наьһн.

²² Ле бәред Р'өһ' әв ьн:
Һ'зкьрһн, шабун, ә'дьяйи,

* 5:9 Корьнт'и I, 5:6.

* 5:14 Қануна К'аһинтийе 19:18.

* 5:17 Р'омайи 7:15-23.

* 5:20 Аһа жи те фә'мкьрһне: «Т'әне хвәр'а».

* 5:21 Нав һьнәк дәстньвисарада «меркөжи» т'өнә.

сэбъркьрын, ширьнайи, қәнщи, амьни, ²³мьлукти, хвэгьртън. Ындава ван тыштада қанун т'өнә. ²⁴У әвед кә п'ара Мәсиһ Иса нә, бьнйат'а хвә бь т'әви тәмед хьраб у һавьжийава сәр хач кәштънә. ²⁵Әм кә бь сайа Р'өһ' дьжин, бь р'ебәрийа Р'өһ' бьмәшън. ²⁶Әм к'өбар нәбън, агьре һәв гөр' нәкьн у һ'әвсудийе ль һәвдә нәкьн.

Баред һәвдә һьлдън

6 ¹Хушк-бьрано, һәгәр йәк нәһәқикедә бе гьртъне, һун кә р'өһ'ани нә, ви биньнә сәр р'ийа р'астийе, ле бь р'өһ'е мьлуктийе. Ле һаш жь хвә жи һәбън, кә һун нәк'әвьнә щер'ь-бандьне. ²Баред һәвдә һьлдън у бь ви авайи һуне қануна Мәсиһ бьқәдинън. ³Һәгәр йәк хвә дәвса тыштәки датинә у хвәха нә т'ө тышт ә, әв хвәха хвә дьхапинә. ⁴Бьра һәр кәс кьрьнед хвә бьдә сәр мезине у паши һьнге жь хвә р'әзи бә, нә кә хвә һьмбәри һәвалә хвә кә. ⁵Чьмки һәр кәсе хөрща хвә һьлгьрә.

⁶Әве һини хәбәра Хвәде дьбә, гәрәке һәр тыштед қәнщ т'әви дәрсдарә хвә п'ар кә. ⁷Нәхәпън, Хвәде набә пек'ә-

ни. Чьмки мәрв чь дьчинә, we жи дьчнә. ⁸К'и кә бона бьнйат'а хвә дьчинә, әве жь we бьнйат'е мьрьне бьчнә, ле к'и кә бона Р'өһ' бьчинә, we жь Р'өһ' жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бьчнә. ⁹Жь қәнщикьрьне жи ащъз нәбън, чьмки әме вәхтда бьчнън һәгәр әм нәдънә дәр. ¹⁰Ава һ'әта кә вәхт дәстед мәда йә, һ'әмуяр'а қәнщийе бькьн, илаһи^ф нәфәрәд мала Хвәдер'а.

Т'әми у сьлавед ахьрийе

¹¹Дина хвә бьдьне, әз бь чь һ'әрфед гьр ньһа вәр'а дьнь-висьм. ¹²Әвед кә дьхвазьн жь дәрвава хвә бьдьнә к'ьфше, әв п'ейи сәр вә дькьн, кә һун бенә сьнәткьрьне. Ле әвана ве йәке дькьн, кә т'әне бона хаче Мәсиһ әв нәйенә зерандьне. ¹³Әвед хвәйисьнәт хвәха Қануне хвәй накьн, ле дьхвазьн кә һун бенә сьнәткьрьне, вәки әв бь нишана қальбе вәйи мәрввайи бьфьр'ьн. ¹⁴Ле жь **мын** нак'әвә кә әз бь тыштәки дьн бьфьр'ьм, пештьри бь хаче Хөдане мә Иса Мәсиһ, бь к'ижани дьн-йа бона мын хачбуйи йә, әз жи бона дьнйайе. ¹⁵Бәле нә сьнәткьрьн тыштәк ә, нә жи

ГАЛАТИ, 6

нэсьнэткърьн, ле сэри әв ә,
кө бьбьн ә'фьринәки ну. ¹⁶Дә
бьра ә'дьлайи у р'ә'м сәр ван
һ'әмуйа бә, к'ижанед кө анә-
гори ве йәке дьжин у өса жи
сәр Израела^{ф*} Хвәде бә.

¹⁷Жь вьр шунда бьра т'ө кәс
зә'мәте нәдә мьн, чьмки мьн
даха бьринед Иса һьлдайә сәр
бәдәна хвә. ¹⁸Дә бьра к'әрәма
Хөдане мә Иса Мәсиг т'әви р'ө-
һ'е вә бә хушк-бьрано. Амин.

* 6:16 «Израел» р'өһ'ани те фә'мкьрьне (Р'омайи 3:28-29; 9:6-29; Га-
лати 3:28-29).

НЭ'МА ПАУЛОС ЭФЭСИЙАР'А

Пешготын

Эфэс қэза Асия Р'омайеда бу. Эва бажаре һәри ә'йан бу, өса жи п'айт'эхте we қэзайе бу. Т'эмамия Императорийа Р'омайеда^ф әw бажаре чара бу алийе мэзънайийа хwәда. Әw бажарәки гәләки бәдәw у хwәш бу. Р'аст ә бь даннасинкьрьна Паулос шьвин^ф Эфэседа ченәбьбу, ле диса wәкә се сала ль wьр ма у әw һин кьрьн, дәма р'әwитийа хwәйә 3-а (К'аред Шандийа 19:1; 20:31). Әwi әв нә'ма хwә жь кәле бawөрмәндед Эфәсер'а һwивсийә (3:1; 4:1; 6:20). Нә т'әне әва нә'ма, ле өса жи нә'ма шийә Филипийа, Колосийа у Фьлимон кәледа һатьнә һwивсаре. Әвана «Нә'мәйед^ф Кәле» тенә һ'әсабе.

Эва нә'ма чава қьрар у мәрәме Хwәдейи һ'әта-һ'әтайе ә'йан дькә, кә гава wәхт пер'а бьгьһижә, әw т'ьвдира Wi we бе сери у һ'әму тьште «бьн сәрwертийа Мәсiһда гьредаи бьн, һьн һәр тьштед ль ә'рде, һьн жи ль ә'змен» (1:10). Әса жи гәрәке һ'әму мьләт, һьн шьһу^ф, һьн жи нәщьһу^ф бьбьнә мьләтәк йәктийа Иса Мәсiһда, пе Хwәде һәwва гьредаи. Шанди^ф гази шьмә'та Хwәде ве йәке дькә, кә нава ве қьрара Хwәдеда бьминьн, бь йәктийа т'әwi Мәсiһ, т'әwi йәкбуна т'әмамия мәрьвайе^ф бьн.

Паулос п'ара нә'мейә пешьнда нет-фькьра йәктийа т'әwi Хwәде пешда дьк'ьшинә, дәрһәқа wан мәшалада дьбежә, кә Бав^ф Хwәде чава шьмә'та Хwә бьжарт, чава гиһандә гөнә-афубуне у сайа Көр'е Хwә Иса Мәсiһ әw аза кьрьн. У өса жи дәрһәқа wi созе Хwәдейи мэзьнда дьбежә, аwа готи дәрһәқа Р'өһ'е^ф Пирозда, кә әw чава бьһе^ф бәр азабуна мәва те дайине (сәред 1-е һ'әта 3-а).

Ле п'ара дōдада шанди хвэндэванар'а шьровәдькә, кō әв жи-ийнәкә осада бьжин, вәки әв йәктия Мәсирә нава ванда оса р'аст к'ьфш бә, чава һәйә. Оса жи шьвинеда, малда, һөвалтийеда у һндава һөвда қәдър-һөрмәт бьн, бь мьлуктийе, һ'ьзкьрьне у хәмк'ешийе бәр һөв дахьн (сәрәд 4-а һ'әта 6-а).

Шанди ве нә'меда сәр се фькьред сурәти (символи) дьсәкьнә у бь ван сурәта йәктия шьмә'та Хвәдейә т'әви Мәсирә нишан дькә:

1. Шьвин мина бәдәнәке йә, сәрә к'ижане Мәсирә Хвәха йә.
2. Шьвин мина ви авайийи йә, кәвьре ә'нишка^ф к'ижани Мәсирә.
3. Шьвин мина к'өлфәтәке йә, малхе к'ижане Мәсирә.

Павлос ве нә'меда гәләк дәрб дьдә сәр к'әрәма^ф Хвәдейә йәктия Иса Мәсирәда. Әв һәр тышти һ'ьзкьрьн, хвәдайин, бахшандьн, к'әрәм у р'онайа пирозийа^ф Мәсирәва гьре дьдә.

Сәрәшәма фькьра нә'ме

Пешготьн (1:1-2)

Мәсирә у шьвин (1:3–3:21)

Мәсирәда жийина ну (4:1–6:20)

Пашготьн (6:21-24)

Сьлавкьрьн

1 ¹Жь Павлосе бь ә'мьре Хвәде шандийе^ф Мәсирә Иса, ван мәрвьед^ф Хвәдер'а, йед кō Әфәседа* дьминьн у йәктия Мәсирә Исада амьн бьн:

²Дә бьра к'әрәм^ф у ә'дьялайи-йа Хвәдейе Баве^ф мә у Хөдан^ф Иса Мәсирә ль вә бә.

Дōа-дьрозгед р'өһ'анийә бь сайа Иса Мәсирә бона шьһу^ф у нәшьһуйа^ф

³ Шькьр жь Хвәдер'а, Баве Хөдане мә Иса Мәсирә, кō пе һ'әму дōа-дьрозгед р'ө-һ'анийә ль дийаре ә'змана йәктия Мәсирәда дōа ль мә кьрьн.

* ^{1:1} Нав һьнәк дәстньвисарада «Әфәседа» т'өнә.

- 4 Бәри ә'фьрандына дьнайе
Хwәде йәктийа Wiда әм
бьжартын,
wәки әм пироз^ф у бeқöсур
бьн, ль бәр Wi һ'ьзкьрь-
неда бьжин.
- 5 Әwi әм пешда к'ьфш кьрь-
бун,
чава ль қьрара Wi хwәш
һат,
кө мә бь дәсте Иса Мәсиһ
бькә лаwед Хwә*.
- 6 Дә wәрьн әм пәсьне Wi
бьдьн, бона we к'әрәма^ф
Wийә хwәйир'умәт,
пе к'ижане йәктийа һ'ьзкьрь-
рийе Хwәда қәнщи ль мә
кьр.
- 7 Йәктийа Wiда әм аза бунә
бь хуна Wi,
аwа готи афубуна^ф гөна стан-
дийә*.
- Әва йәка жь дәwләмәндтийа
к'әрәма Wi йә,
8 йа кө Wi бь мәр'дани сәр
мәда баранд,
пе һ'әму сәрwахти у фә'м-
дарийе.
- 9 Әwi сөр'а хwәстьна Хwә
мәва ә'йан кьр,
- чава ль Wi хwәш һат, йа кө
һе пешда қьрар кьрьбу,
wәки йәктийа Мәсиһда
бинә сери,
10 кө гава wәхт пер'а бьгьнижә,
әw т'ьвдир* мийасәр бә,
һ'әму тышт бьн сәрwертийа
Мәсиһда гьредайи бьн,
һьн һәр тыштед ль ә'рде,
һьн жи ль ә'зманә.
- 11 Чава Хwәде қьрара Хwәда
пешда к'ьфш кьрьбу,
кө һәр тышт ль гора хwәстьн
у ә'мьре Wi бә,
әм щьһу^ф йәктийа Мәсиһда
п'ара Хwәде к'әтьнә,
12 wәки әм пәсьне р'умәта Wi
бьдьн
кө мә пешда гөмана хwә
данийә сәр Мәсиһ.
- 13 Йәктийа Wiда һун нәщьһу^ф
жи бунә п'ара Хwәде,
гава wә хәбәра р'астийе, аwа
готи Мьзгинийа хьлазбу-
на^ф хwә бьһист.
Wә баwәрийа^ф хwә Wi ани
у бь Р'өһ'е^ф Пирози создайи
һатьнә моркьрьне.

* 1:5 Бь готьнәкә дьн: «Һәде лаwтийа Хwәде бьстиньн».

* 1:7 Колоси 1:14.

* 1:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Wәк'илти».

14 Р’öh’e Пироз чава бье^ф
 натийә дайине
 һ’әта әм созе Хвәде вар бһн,
 чахе Хвәде шьмә’та Хвә лап
 аза кә,
 бона пәсһндайна р’умәта
 Хвә.

Дөайе Павлос

15 Бона ве йәке мһн жь һһн-
 гева кә бона бавәрийа вәйә
 сәр Хөдан Иса у әв һ’зкьр-
 на вәйә һһндава т’әмамийа
 шьмә’та Хвәдеда бһһистийә,
 16 бона вә мһн дәст жь шь-
 кьрдайине нәк’ьшандийә. Әз
 т’ьме нава дөайед хвәда вә
 бир тиньм, 17 вәки Хвәдейе
 Хөдане мә Иса Мәсһһ, Баве
 хвәйир’умәт, Р’öh’e сәрвах-
 тийе у ә’йантийе бьдә вә, кә
 һун Ви т’ам нас бькьһ. 18 Бьра
 ч’ә’вед р’öh’e вә вәбһн, вәки
 һун фә’м бькьһ, чь йә әв гөма-
 на кә Ви гази вә кьрийә у чь
 йә әв дәвләмәндтийа р’умәта
 Ви, йа кә шьмә’та Ви we вар
 бә 19 у чь йә әв қәвата Вийә
 мәзһнә беһьмбәр, йа кә нав мә

бавәрмәндада дьхәбьтә. Әв ә
 әв қәвата Вийә зор, 20 йа кә
 Хвәде сәр Мәсһһ да хәбате,
 гава Әв жь нава мьрийа р’акьр
 у ль дийаре ә’зманә к’еләка^ф
 Хвәйә р’асте да р’уньштандь-
 не*, 21 Әв дани сәр һ’әму сәр-
 вертийа, һ’өкөмәтийа, қәвата,
 хөдантийа у өса жи сәр һ’әму
 навед кә тенә һьлдәне, нә кә
 т’әне ль ве дьне, ле we дьне жи.
 22 У Хвәде һәр тышт кьрә бһн
 п’ийед Ви* у Әв бона шьвине^ф
 к’ьфш кьр чава сәрвере һәр
 тышти**. 23 Шьвин жи бәдәна
 Мәсһһ ә, т’әмамбуна Ви йә, кә
 Хвәха һәр тышт ә, һәр тышти
 т’әмам дькә.

Жь мьрне бәрбь жийине

2 1 һун жь дәст нәһәқи у
 гөнед хвә мьри бун*, 2 га-
 ва һун пәй ә’дәтед ве дьне
 дьчун, ль гора хвәстьна мире
 сәрвертийа ве һәве, ви р’öh’e
 кә һһна жи нава ван мәрьвада
 йа хвә дькә, йед кә нә гөр’а^ф
 Хвәдеда нә. 3 Әм һ’әму жи
 вәхтәке пәй ван тышта дьчун,

* 1:20 Зәбур 110:1.

* 1:22 Зәбур 8:6.

** 1:22 Колоси 1:18.

* 2:1 Колоси 2:13.

бы дьлһавьжийед бьнйат'а мәрвайе дьжит у дьл у фькьред мәр'а чь дәрбаз дьбун мә әв дькьрын у бьнйат'а хвәда жи һежайи хәзәба Хвәде бун, чава йед майин. ⁴Ле Хвәдеие кӧ хвәйе р'ә'ма дәвләмәнд ә, бы һ'ьзкьрна Хвәйә мәзын, бы к'ижане әм һ'ьзкьрын, ⁵ гава әм һе жь дәст нәһәқийед хвә мьри бун, Әви т'әви Мәсиһ әм сах кьрын. Бы к'әрәме^ф һун хьлазбуйи нә! ⁶Йәктийа Вида әм жь мьрьне р'акьрын у т'әви Ви әм ль дийаре ә'змана данә р'уньштандьне, бы сайа Мәсиһ Иса. ⁷Ви әв йәк кьр, вәки ль нава ван зәманед кӧ we бен, дәвләмәндтийа к'әрәма Хвәйә беһьмбәр, һьндава мәда бы сайа Мәсиһ Иса, бы ширьнайи бьдә к'ьфше. ⁸Чьмки бы к'әрәме һун хьлазбуйи нә, пе бавәрийе у әв йәк нә жь вә йә, ле дайина Хвәде йә. ⁹Әв йәк нә жь кьрна йә, вәки йәк п'әйе хвә бьдә. ¹⁰Бәле әм чекьрийед Ви нә, йәктийа Мәсиһ Исада хӧльқи, бона кьрьнед қәнщ, йа кӧ Хвәде пешда һазьр кьр, кӧ әм ванда бьминьн.

**Һ'әму бавәрмәнд
бы сайа Мәсиһ йәк ын**

¹¹Һун кӧ ә'сьле хвәда нәщьһу нә у жь алийе щьһуйада «бе сьнәт^ф» дьһатьнә һ'әсабе, йед кӧ хвәха хвә «сьнәткьри» һ'әсаб дькьрын, бы сьнәтийа қальбә бы дәста кьри, ава бир биньн кӧ һун һьнге чь бун. ¹²Һьнге һун бе Мәсиһ у хәриб бун һьндава бажарвантийа Исраелда^ф у жь пәймана^ф у созед ван дур бун у ве дьнеда жи бе гӧман у бе Хвәде бун. ¹³Ле һун кӧ вәхтәке дури ван йәка бун, ньһа т'әви Мәсиһ Иса бунә, бы хуна Мәсиһ һун незик бунә. ¹⁴Чьмки Әв ә ә'дьялайиә мә, кӧ һәр дӧ, щьһу у нәщьһу кьрынә йәк. Әви диваре навбьр'ийе, ава готи дьжмьнати бы бәдәна Хвә хьраб кьр ¹⁵у т'әми у ә'мьред Қануна^ф Мусада^ф бәтал кьрын, вәки йәктийа Хвәда, жь һәр дӧйа щьһу у нәщьһу мәрвьәки ну бьхӧльқинә у бы ви авайи бькә ә'дьялайи*. ¹⁶У Мәсиһ бәдәнәкеда һәр дӧ т'әви Хвәде бы хаче^ф Хвә ль һәв анин, чьмки бы we кьрьне дьжмьнати к'окева

* 2:15 Колоси 2:14.

* 2:16 Колоси 1:20.

р'акыр*. ¹⁷ У һат Мьзгинийа ә'длайийе да вә нәшьһуйед дури Хвәде у шьһуйед незикки **Wi***. ¹⁸ Чьмки бь сайа **Wi**, изьна мә һәр дөйа жи һәйә, бь Р'öh'әки незикки Баве бьн.

¹⁹ Ава һун иди нә хәлq у хәрибьн, ле бажарвантийа вә т'әви шьмә'та Хвәде йә у нәфәред мала Хвәде нә. ²⁰ Һун сәр ви р'ьк'ьне шандийа у п'ехәмбәра авакьри нә, кәвьре ә'нишка^ф к'ижани Мәсиһ Иса Хвәха йә. ²¹ Бь **Wi** т'әмамийа авайи пева ши бь ши бона Хөдан п'арьстгәһәкә^ф пироз бьльнд дьбә. ²² Бь **Wi** һун жи бь һәвр'а тенә авакьрьне, чава хана Хвәде бь Р'öh'е Пироз.

Павлос, шандийе нәшьһуйа

3 ¹ Бона ве йәке әз Павлос бона Мәсиһ Иса гьрти мә, бона вә нәшьһуйа... ² Гәрәке вә бьһистьбә, кә әв вәк'илтийа к'әрәма Хвәде бона вә мьнр'а һатийә дайине. ³ Әв сөр'а бь дайинәке ль бәр мьн һатә вәкьрьне. Мьн ль жоре кьн вәр'а ньвиси ⁴ у гава һун

бьхуньн, һуне бькарьбьн бьзаньбьн кә әз чава сөр'а Мәсиһ фә'м дькьм*. ⁵ Әва сөр'а дәвред бьһөрида ль бәр бәндед дьне вәнәбуйә, чава ньһа бь Р'öh'е Пироз ль бәр шанди у п'ехәмбәред **Wийә** пироз вәбуйә. ⁶ Әва сөр'а вәбу, вәки нәшьһу пе Мьзгинийе т'әви Исраеле вар бьн, бьбьнә бәдәнәк у хвәйип'аред созе **Wi** бьн, бь сайа Мәсиһ Иса.

⁷ Әз бумә бәрдәстийе ве Мьзгинийе, анәгори дайина жь к'әрәма Хвәде, йа кә бь кьрьна қәвата **Wi** мьнр'а һатийә дайине. ⁸ Бәле әз кә жь нава шьмә'та Хвәдеда жь йе һәри бьч'ук кемтьр ьм, ле әв к'әрәм мьнр'а һатийә дайине, кә нава нәшьһуйада дәвләмәндтийа Мәсиһә нә ль бәр һ'ьша даннасин кьм ⁹ у ль бәр һ'әмуйа вәкьм, кә чава т'ьвдира сөр'а Хвәде те хәбате, йа кә һе дәвред бәреда щәм Хвәдеје кә һәр тышт ә'фьрандийә, вәшарти мабу. ¹⁰ Мәрәме Хвәде әв бу, вәки ньһа сәрвахтийа Хвәйә щур'ә-щур'ә, бь дәсте щьвине^ф ль сәрверти у һ'өкөмәтед

* 2:17 Ишайа 57:19.

* 3:4-6 Колоси 1:26-27.

дийаред ә'зманава ә'йан бь-кә, ¹¹ анәгори қьрара Уийә һе дәүред бәреда, йа кә Уи бь дәсте Мәсир Иса, Хөдане мә кьр. ¹² Йәктийа Мәсирда у пе ве бавәрийа мәйә сәр Уи әм дькарьн бь мерк'ими у р'увәкьри незики Хвәде бьн. ¹³ Ава әз жь вә һиви дькьм, кә һун бәр хвә нәк'әвьн, бо-на ван щәфайед кә әз бона вә дьк'ьшиньм. Әвана бона р'умәта вә нә.

Һ'ьзкьрна Мәсир

¹⁴ Бона ве йәке әз ль бәр Бав чок дьдьм, ¹⁵ жь к'ижани һәр қәбиләкә әрд у ә'змана наве хвә дьстинә. ¹⁶ Дә бьра Әв вәкә дәвләмәндтийа р'умәта Хвә қәвате бь сайа Р'өһ'е Хвә бьдә вә, кә һун к'урайийа дьле хвәда бьшьдьн, ¹⁷ бь бавәрийе Мәсир дьле вәда бьжи у һун һ'ьзкьрнеда р'ав^ф у р'ьк'ьне хвә бавежьн, ¹⁸ кә т'әви т'әмаийа щьмә'та Хвәде бькарьбьн фә'м бькьн, кә бәрайи, дьрежайи, бьльндайи у к'урайийа һ'ьз-кьрна Мәсир чь йә. ¹⁹ Бәле бьра һун һ'ьзкьрна Мәсир нас кьн, йа кә жь һәр һ'ьш-ақьли

зедәтәрә, вәки һун т'әмаийа Хвәдева т'ьжи бьн.

²⁰ Ава шькьр жь Уир'а бә, Йе кә дькарә һәр тьшти һе зедә кә, нә чава әм дьхвазьн йан дьфькьрьн, бь ве қәвата кә нава мәда дьхәбьтә, ²¹ шькьр жь Уир'а нава щьвинеда, бь сайа Мәсир Иса, һ'әму зәманида, һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Әм һ'әму жи бәдәнәк ьн

4 ¹ Ава әзи гьртийе бона наве Хөдан, һиви жь вә дькьм, кә һун өса бьжин, чава лайиқи ве газийе йә, к'ижанер'а һун һатьнә газикьрне. ² Һун бь т'әмаийа мьлуктийе у шкәс-ти, бь сәбьре һ'ьзкьрнеда ль бәр һәв дахьн*. ³ Бьщә'диньн, кә йәктийа Р'өһ' пе һәвгьре-дана ә'дьлайийе хвәй кьн. ⁴ Чава бәдән йәк ә у Р'өһ' йәк ә, һун жи гөманәкер'а һать-нә газикьрне. ⁵ Хөдан йәк ә, бавәри^ф йәк ә, ньхөмандьн^ф йәк ә, ⁶ Хвәде йәк ә, Әв Баве һ'әмуя йә, кә сәр һ'әмуяйр'а йә, бь һ'әмуя йа Хвә дькә у нава һ'әмуяда йә.

⁷ Бәле жь мә һәр кәсир'а жи к'әрәм һатийә дайине, чава

* ^{4:2} Колоси 3:12-13.

Мәсiһ п'арәвәкър. ⁸ Бона ве йәке те готъне:

«Гава һьлк'ышия чу жоре, һесир т'әви Хвә бърн

у п'ешк'еш^ф данә мәрва»*.

⁹ Әв «һьлк'ышия» чъ те һ'әсабе? Дьхвазә бежә, кә Әв пешда бәржери ве дъниа жерън бу.

¹⁰ Әве кә бәржер бу, һәма Әв ә, Йе кә Хвә да феза һ'әму әзмана, вәки һәр тышти һ'зурийа Хвәва т'ъжи кә.

¹¹ Әва Әв бу, Йе кә п'ешк'еш данә мәрва, кә һнәк бьбьнә шанди, һнәк п'ехәмбәр, һнәк

мьзгиндар, һнәк жи сә'ви у дәрсар. ¹² Әви әв йәк кър, вәки шьмә'та Хвәде шьхөлед

хьзмәтк'арийер'а һазър бә, бона авабуна бәдәна Мәсiһ, ¹³ һ'әта кә әм һ'әму жи бьгънижънә

ве йәке, кә бавәрийе у Көр'е^ф Хвәде наскърьнеда т'ьфақ^ф бьн, бьбьнә мәрвевд гъништи, т'ам

вәкә бәжън-бала Мәсiһ.

¹⁴ Вәки өса йә жь вьр шунда әм нәбьнә мина зар'ока кә жь пела вьрда-веда дьк'әвьн у бь дәрәвед мәрва бәр байе һәр

һинкърьнәке дьк'әвьн, йед

кә бь фелбазийа дьхапиньн у дьхальфиньн^ф. ¹⁵ Ле р'астийе пе һ'зкърьне бежън*, һәр

алийда бьгънижънә сери, кә Мәсiһ ә. ¹⁶ Жь Ви т'әмамия бәдәне һәвва нә у һ'әму жи бь

алик'арийа һәр севькәке һәвва гьредайи йә. У гава һәр п'арәкә бәдәне шьхөле хвә дькә,

һ'зкърьнеда хвәха дьгънижә у мәзън дьбә*.

Жийина нуйә т'әви Мәсiһ чава әндәмед Бәдәна ви

¹⁷ Ава әз ве йәке мерк'ими дьбежъм у бь наве Хөдан т'әми ль вә дькъм, кә һун иди

т'ө шара ве р'еда нөчън, чава п'утп'арьст^ф бь фькьред хвәйә п'уч' дьчън. ¹⁸ Әвана фә'мед

хвәда шуна р'әшва чун у жь жийина Хвәде дур к'әтънә, жь дәст нәзанийа нава хвә

у сәрһ'ышкия хвә. ¹⁹ Шәрма р'уйе хвә өнда кърьнә у өса хвә данә дохине, һ'әта кә һәр

шур'ә кърьнед һ'әрам^ф дькьн у т'ер набьн.

²⁰ Ле вә Мәсiһ өса нас нәкър!

²¹ Бәле вә бона Ви бьһистийә

* 4:8 Зәбур 68:18.

* 4:15 Аһа жи те фә'мкърьне: «Бь һ'зкърьне пәй р'астийе бьн».

* 4:16 Колоси 2:19.

жи у чава йед п'ара Иса, хун
 we р'астийа нава Вида хин
 бунә. ²² Дә хун хәйсәте хвәи
 бәре жь хвә дур хьн, ви мәр-
 рьве кәвьи кӧ бь һавьжийед
 һ'ьлэк'арва дерьсбуйи йә* ²³ у
 бь р'ӧһ' у фькьред хвәда ну-
 йәжийин бьн, ²⁴ мәррьве ну ль
 сәр хвә вәргьрн, кӧ кьрасе
 Хвәдеда бь һәқи у һ'әлалия
 бе қәлпи хӧльқи йә*.

²⁵ Ава дәрәва жь хвә дур хьн,
 жь вә һәр йәк һәвалә хвәр'а
 р'аст хәбәр дә*, чьмки әм бь
 һәвр'а әндәмед Бәдәна Мәсиһ
 нә. ²⁶ Һәгәр хун һерс к'әвьн,
 гӧна нәкьн*, бьра р'о сәр һерса
 вәр'а нәчә ава ²⁷ у ши нәдьнә
 мирешьн^ф. ²⁸ Әве кӧ дьзийе
 дькә, бьра иди нәдьзә, ле бь
 худана хвәйә һ'әлал бь дәстед
 хвә бьхәбьтә, кӧ бькарьбә дәст
 бавежә к'әтийа жи. ²⁹ Бьра жь
 дәве вә қәт хәбәрәкә хьраб
 дәрнәйе, пештьри тыштед кӧ
 кери гӧһдара тен у к'аре дь-
 дьнә ван. ³⁰ У Р'ӧһ'е Хвәдеи
 Пироз нәешиньн, бь К'ижан-
 ни хун бона Р'ожа Азайийе

һатьнә моркьрьне. ³¹ Дә бьра
 һәр тә'лайи, һерс, бәрзәқи^ф,
 қар'ә-қар' у готьнед нәр'еда
 жь вә дур бьн т'әви һәр шу-
 р'ә к'ин-бохийева. ³² У һәвр'а
 ширьн у дьлшәват бьн, ль һәв
 бьбахшиньн, чава Хвәде бь
 Мәсиһ бахшандә вә.

Чава ч'ә'в бьдьнә Хвәде

5 ¹ Ава ч'ә'в бьдьнә Хвәде,
 чава зар'ед һ'ьзкьри ² у
 хвә ль һ'ьзкьрьне бьгьрн,
 чава Мәсиһ жи әм һ'ьз кьрн
 у жийина Хвә бона мә да,
 Хвәдер'а бу һ'әди^ф у қӧрбана^ф
 бинхвәш.

³ Ле һ'әта наве қавийе^ф у һәр
 һ'әрамиие, йан тьмаие жи гә-
 рәке нава вәда нәйе һьлдане,
 чава ль шьмә'та Хвәде нак'әвә.
⁴ Ӗса жи готьнед бемә'рифә-
 ти, йан бефә'ми, йан һ'әнәкед
 қәлпе хьраб, кӧ ль вә нак'әвьн,
 бьра жь дәве вә дәрнәйен,
 ле дәвсе шькьрдари. ⁵ Хун ве
 йәке заньбьн кӧ т'ӧ қав, йан
 һ'әрам, йан тьмак'ар (кӧ п'ут-
 п'арьст^ф ә) П'адшатийа Мәсиһ

* 4:22 Колоси 3:9; Р'омайи 6:6.

* 4:24 Колоси 3:10.

* 4:25 Зәкәрийа 8:16.

* 4:26 Зәбур 4:4.

у Хвәдеда вар набә. ⁶ Бъра т'ө кәс бь хәбәрәд п'уч' вә нәхапинә, чьмки бона ван тышта һерса Хвәде ль ван мәръвед нәгөһдар р'адьбә. ⁷ Ава һун т'әви йед өса нәбьн! ⁸ Һун жи вәхтәке тә'ри бун, ле ньһа һун кә п'ара Хөдан ын, р'онайи нә. Ава мина зар'ед р'онайе бьжин, ⁹ (чьмки бәре р'онайие жь һәр қәнцийе, һәқийе у р'астийе дьбә) ¹⁰ у бьзаньбьн кә чь ль Хөдан хвәш те. ¹¹ Т'әви ван кьред бәбәрә тә'рийе нәбьн, ле ван сәр аве хьн, ¹² чьмки бона ван тыштед кә әвана бь дьзива дькьн шәрм ә жи кә бе хәбәрдане. ¹³ Ле гава һәр тышт те бәр р'онайе, ашкәрә дьбә, ¹⁴ чьмки һәр тыште кә ашкәрә дьбә, дьбә р'онайи. Бона ве йәке һатийә готьне:

«Хәвьхийо, һ'ышйар бә!
Жь нав мьрийа р'абә
у Мәсиһ те тә р'онайи кә»*.

¹⁵ Ава бьньһер'ын кә һун ньге хвә фәсал бавежьн, нәбьнә мина бәфә'ма, ле мина сәр-вахта. ¹⁶ Дәст бьдьнә бәр вәхт,

чьмки зәмани хьраб ә*. ¹⁷ Бона ве йәке бәфә'м нибьн, ле бәле бьзаньбьн чь йә қьрара Хөдан. ¹⁸ У бь шәраве сәрхвәш нәбьн, кә ә'мьре мервь п'уч' дькә, ле бь Р'өһ'е Пирозва т'ьжи бьн. ¹⁹ Зәбур^ф у дьрозга, стьранед р'өһ'ани һәвдөр'а бежьн, бьс-тьрен у дьле хвәда Хөданр'а бьловиньн*. ²⁰ Һәр гав бона һәр тышти р'азибуне бьдьнә Бав Хвәде, бь наве Хөдане мә Иса Мәсиһ.

Боршдарийа жьн у мера

²¹ Бь хофа Мәсиһә нава хвәда ль бәр һәвдө хвә бышкеньн.

²² К'өлфәтно, өса хвә ль бәр меред хвә бышкеньн, чава ль бәр Хөдан*, ²³ чьмки мер сәре жьне йә, чава Мәсиһ жи сәре шьвине^ф йә у Хвәха Хьлазкьре^ф бәдәна Хвә йә. ²⁴ У чава шьвин ль бәр Мәсиһ хвә дьшкенә, бьра өса жи жьн һәр тыштида бәр мере хвә шкәсти бә.

²⁵ Мерно, жьнед хвә һ'ыз бькьн, чава кә Мәсиһ шьвин һ'ыз кьр у жийина Хвә бәр

* 5:14 Ишайа 26:19; 60:1.

* 5:16 Колоси 4:5.

* 5:19 Колоси 3:16-17.

* 5:22 Колоси 3:18; Пәтрус I, 3:1.

вева да*, ²⁶ wәки we бь хәбәре бөһөрти-жьбарә кә, пе аве бь-шо*, ²⁷ кө щьвине ль бәр Хwә қәшәнг бьдә сәкьнандьне, кө т'ө ләк'ә йан қәрч'ьмок, йан тыштәки мина ван сәр т'өнәбә, ле пақьж у беқәсур бә. ²⁸ Өса жи гәрәке мер жьна хwә һ'ыз бькә, чава бәдәна хwә. Йе кө жьна хwә һ'ыз дькә, әw хwә һ'ыз дькә. ²⁹ Чьмки бәдәна т'ө кәси бәр ч'ә'ве wi нә р'әш ә, ле we т'ер дькә у хwәй дькә, чава Мәсиһ жи щьвине, ³⁰ чьмки әм әндәмед бәдәна Wi нә.

³¹ Чава ньвисар ә:

«Бона ве йәке мер we де у баве хwә бьһелә, хwә ль жьне бьгьрә у һәр дө we бьбьнә бәдәнәк»*.

³² Әва сөр'а к'ур ә, ле әз готьна хwә тиньмә сәр Мәсиһ у щьвине. ³³ Бәле жь wә һәр кәс жи бьра жьна хwә һ'ыз бькә чава хwә у жьн жь мере хwә хоф бькә.

Т'әмийед бона зар'а у де-бава

6 ¹ Зар'но, чава бawәрмәндед Хөдан гөр'а де у баве хwә-да бьн, чьмки әв йәк р'аст ә*. ² «Qәдьре де у баве хwә бьгьрә» кө әв ә т'әмийа пешьн т'әви создайине, ³ «wәки чәрха тә р'аст бә у сәр ә'рде ә'мьре тә дьреж бә»*. ⁴ У һун бавно, зар'ед хwә һерс нәехьн, ле ван бь ширәт у һинкьрьна Хөдан мәзьн кьн*.

Хөлам у аха

⁵ Хөламно, бь хоф у тьрс, дьле сах гөр'а хwәийед хwәйә ве дьнеда бьн, чава гөр'а Мәсиһ-да*, ⁶ нә кө бь хөламтия ль бәр ч'ә'ва, кө ль мәрьва хwәш бен, ле чава хөламед Мәсиһ бь дьл қьрара Хwәде бьқәдиньн. ⁷ Бь р'әзәдьли хөламтийе бькьн, чава Хөданр'а, нә кө мәрьвар'а. ⁸ Һун заньн кө һәр кәс, һәгәр хөлам бә, һәгәр аза, чь

* ^{5:25} Колоси 3:19; Пәтрус I, 3:7.

* ^{5:26} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Wәки we бь хәбәре һ'әлал кә, пе ава һ'әwз бышо».

* ^{5:31} Дәстпәбун 2:24.

* ^{6:1} Колоси 3:20.

* ^{6:3} Qануна Дөшари 5:16; Дәрк'әтьн 20:12.

* ^{6:4} Колоси 3:21.

* ^{6:5-8} Колоси 3:22-25.

қәншийе кӧ бькә, вәкә we жи we жь Хӧдан бьстинә.

⁹ Һун жи хwәйино, һнндава wанда ӧса бьн. Дәст жь гәф-гӧр'ийе бькьн. Һун заньн кӧ Хwәйе wan жи, Йе wә жи ль ә'змана йә у шәм Wi т'ӧ фьрқи т'ӧнә*.

Ч'әкед Хwәде

¹⁰ Һәйнәсәр, йәктия Хӧданда қәwат бьн, бь зорайийа қәwата Wi. ¹¹ Һәр ч'әке Хwәде ль хwә кьн, кӧ һун бькарьбьн мьқабьли һ'ӧнӧред мирещьн^ф бьсәкьньн. ¹² Чьмки шәр'е мә нә мьқабьли хун у гошт ә, ле мьқабьли сәрwerти у һ'ӧкӧмәтийа йә, мьқабьли миред ве дьнйа тә'ри йә у мьқабьли ордийед р'ӧһ'анийә хьрабә ль дийаре ә'змана нә. ¹³ Бона ве йәке ч'әкед Хwәде һьлдьн, кӧ һун бькарьбьн ль бәр р'ожа охьрме гьран бьсәкьньн у пышти кьрьна һәр тыштир'а, щийе хwәда қәwин бьсәкьньн.

¹⁴ Аwа щийе хwәда бьсәкьньн, р'астийе мина к'әмбәре ль пышта хwә бьшьдиньн, һә-

қийе мина зьрһ'е ль синге хwә wәргьрьн* ¹⁵ у сол ньгед wәда, бона Мьзгинийа ә'дьлайийе һазьр сәкьни бьн*. ¹⁶ Ль сәр һәр тыштир'а жи баwәрийе мина мәрт'але бьгьрьнә хwә, бь к'ижане һуне бькарьбьн һ'әму тиред агьрийә кӧ йе Хьраб давежә, бьтәмьриньн. ¹⁷ У хьлазбуне мина к'ӧмзьрһ'е һьлдьн, мина шур жи хәбәра Хwәде, кӧ жь Р'ӧһ'е Пироз ә*. ¹⁸ Бь һ'әму дӧа у р'әща һәр гав дӧа бькьн пе Р'ӧһ'е Пироз. Сәр ве йәке һ'ьшйар бьминьн у бона т'әмамия щьмә'та Хwәде т'ьме дӧа бькьн. ¹⁹ У бона мьн жи дӧа бькьн, кӧ гава әз хәбәр дьм, готьнәк мьнр'а бе дайине, wәки мерк'ими сӧр'а Мьзгинийе ә'йан кьм, ²⁰ бона К'ижане әз бь ван қәйде хwә қасьдийе дькьм. Дӧа бькьн, wәки әз бона We тӧрӧш кьм хәбәр дьм, чава лазьм ә.

Сьлавед ахьрийе

²¹ Wәки һун жи бона мьн бьзаньбьн, һаш жь һ'ал-һ'әwале

* 6:9 Колоси 4:1; Қануна Дӧшари 10:17.

* 6:14 Ишайа 59:17.

* 6:15 Ишайа 52:7.

* 6:17 Ишайа 59:17.

ӘФӘСИ, 6

мын һәбһн, Тьхикойе бьрайе дөлал у qöльк'аре амын йәкти-йа Хөданда we һәр тышти вәр'а бежә. ²²Әз бона we йәке wi сәр wәда дышиньм, wәки һун һаш жь мә һәбһн у әw бь ve йәке дьл бьдә wә.

²³Дә бьра ә'дьялайи у һ'зкь-рын бавәрийева т'әвайи жь Бав Хwәде у Хөдан Иса Мәсиһ ль хушк-бьра бә. ²⁴Бьра к'әрәм т'әви ван һ'әмуйа бә, йед кә бь һ'зкьрна бе хьлази Хөда-не мә Иса Мәсиһ һ'з дькьн.

НЭ'МА ПАВЛОС ФИЛИПИЙАР'А

Пешготын

Павлосе шанди^ф эва нэ'ма жь кэле щьвина^ф бажаре Филиппийар'а нъвисийэ. Эв щьвин, щьвина пешын бу, йа кӧ аха Эвропайеда, қэза Мэкэдонья бьн Императорийа Р'омайеда^ф һ'име we hatэ авитьне. Эв нэ'мэ һынге hatэ нъвисаре, гава даннасинкьред мьқабли Павлос щьвинеда тыштед шашэ мьқабли һинкьрьяна Мьзгинийе һин дькьрын у Павлос гэлэки бэр хвэ дьк'эт. Ле алийе дьнва жи эм ве нэ'меда гӧман у эшқэкэ мэзын алийе Павлосда дьбиньн, жь we бавэрийа вийэ сэр Иса Мэсиһ.

Сэбэбэкэ дьн жи бона нъвисара ве нэ'ме һэбу кӧ Павлос бона бавэрмэндед Филиппийаеда р'азибуне дьдэ Хвэде, wэки нава тэнгасийед^ф вида вана к'омэк дабунэ ви (4:10-20). Ӗса жи хӧйа дьбэ кӧ Павлос хвэстийэ ве мэщале бьдэ хэbate, wэки бавэрмэнд хирэт у э'гит бьн, тэнгасийа ви у хвэ нэньһер'ьн. Эw һиви дькэ, кӧ нава ванда т'ьфақ^ф һэбэ у мина Мэсиһ шкэсти бьн, нэ к'ӧбар у бабах бьн. Эw бир тинэ кӧ йэктийа Мэсиһда бь к'эрэма^ф Хвэде жийине пе бавэрийе^ф дьстиньн, нэ кӧ пе қэдандьна Қануна^ф Муса^ф. Павлос дэрһэқа we эшқ у шабунеда дьбежэ, к'ижане кӧ Хвэде дьдэ ван, йед кӧ йэктийа Иса Мэсиһда дьжин (сэре 2-а). Сэре 3-да, филиппийа т'эглифи we дэрэще дькэ, кӧ эw бьщэ'диньн бьгьһижьнэ мэрэме жийина Мэсиһ, ава готи п'ега Мэсиһда һэр'ьн.

Эва нэ'ма эшқ, гӧман, йэкти у сэбьра бона пешдачуйина жийина бавэрмэнда дьдэ к'ьфше. Ӗса жи дьдэ к'ьфше, кӧ Павлосе шанди гэлэки ве щьвине һ'ьз дькэ у қэдыре ван дьгьрэ.

Сэрэшэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-11)

Һ'але кӧ Павлос теда йэ (1:12-26)

Жийина Мәсһда (1:27–2:18)

Шевьра бона Тимот'ейо у Епафродито (2:19-30)

Һ'эвза хвэ дьжмьна у қэзия бькьн (3:1–4:9)

Павлос у достед вийэ Филипйайеда (4:10-20)

Пашготьн (4:21-23)

Сьлавкьрн

1 ¹Жь Павлос у Тимот'ейоие хӧламед Мәсһ Иса, т'эмамия шьмэ'та Хвәдер'а, йед кӧ п'ара Мәсһ Иса нэ у ль алийед Филипйаие дьминьн, т'эвайийа бәрпърсийар у бәрдәстийед шьвинева^ф:

²Дә бьра к'эрәм^ф у э'дьлайийа Хвәдеие Баве^ф мө у Хӧдан^ф Иса Мәсһ ль вә бә.

Дӧаие Павлос

³Эз шькьрийа хвэ Хвәдеие хвэ тиньм гава һәр гав вә бир тиньм, ⁴т'ьме нава һ'эму дӧаиед хвәда, бона вә һ'эмуйа бь дьле ша дӧа дькьм, ⁵чьмки һун р'ожа пешьнда һ'эта иро т'эви шьхӧле Мьзгинидаине бунә. ⁶У эз ве йәкеда гӧман ьм, Әве кӧ дьле вәда дәст бь шьхӧле Хвәйи қәнщ кьрийә,

ве һ'эта Р'ожа һатьна Мәсһ Иса жи бьгьһинә сери. ⁷Һун дьле мьнда нэ у һәқ ә жи кӧ эз бона вә һ'эмуйа аһа бьфькьрм. Чьмки һун һ'эму жи т'эви ве к'эрәме^ф бунә, йа кӧ жь Хвәдеда мьнр'а һатийә дайине, чава эз ньһа қәйдада мө, өса жи бона Мьзгинийе сәкьни бум у мьн әв дьда маккьрне. ⁸Хвәде шә'де мьн ә, кӧ эз бь һ'ӧба Мәсһ Иса чьқаси һ'әйра вә һ'эмуйада мө.

⁹У эз ве дӧаие дькьм, кӧ һ'ьз-кьрна вә һе-һе бь занәбун у сәрвахтийа^ф гьһиштива зедә бә, ¹⁰вәки к'ижан һәрә қәнщ ә, һун ве бьбьжерьн. Һьнге һуне Р'ожа һатьна Мәсһда ширһ'әлал у беләк'ә бьн ¹¹у бь сайа Иса Мәсһ бь бәред һәқийева т'ьжибуйи бьн, бона р'умәт у пәсьне Хвәде.

Жийин Мәсiһ э

12 Эз дьхвазьм кӧ һун бьза-
ньбьн хушк-бьрано, вӧки чь
кӧ һатӧ сӧре мьн, эвe һe к'ар
да пешдачуйина Мьзгинийе.

13 Ава т'эвайийа к'ома к'о-
ч'ьксӧрева, ӧса жи һ'эмуйед
майинва э'йан э кӧ эз бона
наве Мәсiһ нава ван қәйдада
мә. 14 У дьле п'ьр'анийа бавәр-
мәнда жи бь ван қәйдед мьн
йӧктия Хӧданда шьдийан, кӧ
һe бь мерк'ими хӧбӧра Хвӧде
бе хоф у тьрс бежьн.

15 Р'аст э һьнӧк жь һ'эвсудийе
у мьхӧнӧтийе Мәсiһ даннасин
дькьн, ле һьнӧк жи жь нета
қәнщийе. 16 Эвана жь һ'ьзкь-
рьне даннасин дькьн, чьмки
эв заньн кӧ эз сӧр ви қӧльхи^ф
һатьмӧ данине, кӧ пыштгь-
рийе Мьзгинийе бькьм. 17 Ле
йед майин бона һӧвр'ьк'ийе
Мәсiһ даннасин дькьн, нӧ бь
дьле р'аст. Эв дьфькьрьн, кӧ
тӧнгасийе^ф сӧр қәйдед мьнда
зедӧ кьн.

18 Ле фьрқи т'ӧнӧ! Чава жи
бьбӧ, һӧгӧр эвана бь қӧлпийе
йан бь р'астийе Мәсiһ данна-
син дькьн, эз бь ве йӧке ша мә.
Бӧле эзе ша бьм жи, 19 чьмки эз
заньм кӧ эв йӧк we ахьрийе ль

бӧр азабуна мьн к'эвӧ, бь дӧа-
йед вӧ у алик'арийа Р'ӧһ'е Иса
Мәсiһ. 20 Эз гӧман у ч'э'вньһе-
р'ийа ве йӧке мә, кӧ т'ӧ тьштыва
эзе шӧрми нӧминьм, ле бӧле
һe мерк'ими бьм, чава һӧр гав
ӧса жи ньһа пӧсьне Мәсiһ бь
қальбе мьн бе дайине, һӧгӧр
бь мьрьна мьн бӧ, йан жи бь
жийина мьн бӧ. 21 Чьмки бона
мьн жийин Мәсiһ э у мьрьн
жи к'ар э. 22 Һӧгӧр жийина ви
қальбида һe к'аре дьдӧ шьхӧле
мьн, эз ньзаньм к'ижани бьбь-
жерьм. 23 К'ӧтьмӧ нава дӧ кӧвьра:
Эз һ'ьзрӧт ьм кӧ жь ви қальби
дӧрем, һӧр'ьмӧ щӧм Мәсiһ,
мьнр'а эва һe гӧлӧки қәнщ э,
24 ле майина мьнӧ ви қальбида
һe бона к'ара вӧ йӧ. 25 Эз ве йӧке
кӧ бе шьк бавӧр дькьм, лӧма жи
заньм кӧ эзе бьминьм, т'эви вӧ
һ'эмуйа бьм, вӧки һун һe пешда
һӧр'ьн у бавӧрийеда^ф ша бьн.
26 Ава гава эз диса бемӧ щӧм
вӧ, һун пе мьн бь сайа Мәсiһ
Иса һe фьр'нақ бьн.

27 Ле т'ӧне чава лайиқи Мьз-
гинийа Мәсiһ э, һун хвӧ ӧса
хвӧй кьн, кӧ һӧгӧр сӧр вӧда бем
у вӧ бьбиньм йан дурва бьбь-
һем бьзаньбьм кӧ вӧ бь р'ӧһ' у
дьлӧки пышт дайӧ пышта һӧв,
бона шӧр'к'арийа бавӧрийа

Мъзгинийе сэкьни нэ. ²⁸ Т'ö алийава жь пэйк'этийед хвэ вэнэк'ышн. Эв йэк нишанэкэ öндабуна ван у хьлазбуна^ф вэ йэ у эв жи жь Хвэде йэ. ²⁹ Эва к'эрэма Хвэде бона хатьре Мэсиг дайэ вэ, вэки нэ кö т'эне хун бавэрийа хвэ Ви биньн, ле бона Ви щэфе жи бьк'ышиньн. ³⁰ Ньна жи хун нава ви шэр'ида нэ, к'ижан кö вэ сэр мьн дит у ньна бона мьн дьбьнен*.

**Хвэньмьзкьрына Мэсиг
у мэзьяийа ви**

2 ¹ Ава хэгэр т'эвбуна вэ-йэ т'эви Мэсиг бина бэр вэ йэ, хэгэр һ'ызкьрына Ви дьл дьдэ бэр вэ, хэгэр Р'öh'e^ф Пироз вэ дькэ йэк*, хэгэр дьлшэвати у р'э'ма вэ һэйэ, ² эшца дьле мьн бь т'ьфаца^ф хвэ хун бьгьхиньнэ сери: Бьра эв һ'ызкьрына нава вэда бэ у сэр нет у фькьрэке бьн. ³ Тыштэки бь хэвр'ьк'ийе нэкьн у ль наве хвэ нэгэр'ьн, ле жь вэ хэр йэк бь мьлуктийе һэвале хвэ сэр хвэр'а бьгьрэ. ⁴ Т'эне

ль к'ара хвэ нэгэр'ьн, ле бьра хэр кэс ль к'ара һэвале хвэ жи бьгэр'э. ⁵ Мэсиг Иса сэр чь нет-фькьре бу, жь вэ хэр кэс жи öса бьфькьрэ:

⁶ Эв кö бьнийат'а Хвэда Хвэде бу,

пэй we йэке нэк'эт, кö бьма вэкэ Хвэде,

⁷ ле Хвэха Хвэ шкенанд, к'этэ бьнийат'а хöламэки у бу мина мэрьва^ф, к'этэ дьлде инсен.

⁸ Эви Хвэ ньмьз кьр, һ'эта мьрьнер'а жи қайл бу, эв жи мьрына сэр хаче^ф.

⁹ Бона ве йэке Хвэде Эв he бьльнд кьр

у навэки öса п'ешк'еши^ф Ви кьр,

кö жь һ'эму нава бьльндтэр э,

¹⁰ вэки хэр чок ль бэр наве Иса бьтэвэ,

хэгэр ль э'змен бэ,

хэгэр сэр дьне бэ,

хэгэр ль дийаре^ф мьрийа бэ

¹¹ у хэр зар-зьман иқрар^ф кэ, кö Иса Мэсиг Хöдан э,

бона р'умэта Бав Хвэде*.

* ^{1:30} К'аред Шандийа 16:19-40.

* ^{2:1} Аһа жи те фэ'мкьрыне: «хэгэр Р'öh'e^ф Пироз вэ т'эви Хвэ дькэ йэк».

* ^{2:11} Ишайа 45:23.

**Дьнийайеда мина
стэйрка быч'ьрусьн**

¹² Ава дэлалийед мьнно, чава эз нава вэда бум хун т'ьме гөһдар бун, ньһа һе гөлэки гөһдар бьн, гава нэ нава вэда мэ. Бона хьлазбуна хвэ бы хоф у тьрс бьхэбьтн, кө we йэке быгьһиньнэ сери, ¹³ чьмки Хвэде Хвэха ве йэке дькэ дьле вэ, кө хун дьхвазьн у дькьн, чава ль Ви хвэш те.

¹⁴ Һэр тышти бе бинтэнги у бе шэр' у дэ'w бькьн, ¹⁵ вэки хун нава ви ньсьле^ф нэһэқ у хальфида^ф белэк'э у беқöсур, зар'ед Хвэдейэ бесуш бьн. Нава ванда шэwқ бьдьн мина р'онайед э'змана*, ¹⁶ чава йед хэбэра жийине һьлгьрти. Эзе һнге Р'ожа хатьна Мэсиһ р'успи бьм, кө бадихэwa^ф нэбэзимэ у бадихэwa нэхэбьтимэ. ¹⁷ Бэле һэгэр ши бе кө хуна мьн сэр we бавэрийа вэда бе р'етьне, йа кө хьзмэтк'арийа вэда чава қөрбан^ф Хвэдер'а те дайине, эзе ша бьм у т'эви эшқа вэ бьм. ¹⁸ Öса жи хун ша бьн, т'эви эшқа мьн бьн.

Тимот'ейо у Епафродито

¹⁹ Гөмана мьн сэр Иса Хөдан һэйэ, кө эзе зутьрэке Тимот'ейо сэр вэда бышиньм, кө дьле мьн р'ьһ'эт бэ, гава эз һ'але вэ пе бьһ'эсьм. ²⁰ Эз дьле хвэр'а йэки мина ви набиньм, кө бона һ'але вэ мина пешэвьтики хэм бьхвэ. ²¹ Чьмки йед майин һэр кэс ль пэй к'ара хвэ к'этийэ, нэ кө йа Иса Мэсиһ. ²² Ле хун хвэха заньн кө эw йэки чавайи шер'ьбанди^ф йэ у хвэха т'эви мьн Мьзгинидайинер'а öса хьзмэти кьр, чава көр' бавер'а. ²³ Ава нета мьн һэйэ, кө эз эви зу бышиньмэ щэм вэ, гава эз һаш жь һ'ал-һ'эwале хвэ һэбьм. ²⁴ У эз Хөданда гөманьм, кө эзе хвэха жи зутьрэке сэр вэда бем.

²⁵ Ле мьн öса р'е тер'а дит, вэки эз ви бьрайе мэ Епафродито бышиньмэ щэм вэ, йе кө т'эви мьн хэбьти у шэр'е хвэ кьр, к'ижан вэ шандьбу кө к'омэк бьда мьн. ²⁶ Эви жи гэлэки бира вэ кьрийэ у бэр хвэ дьк'эвэ, вэки вэ бона нэхвэшийа ви бьһистийэ.

* 2:15 Қануна Дөшари 32:5.

27 Р'асти жи эw нэхwэш к'эт, чу бэр дэре мьрне. Ле Хwэде ль wi hatə р'əме, нэ кə т'əне ль wi, ле öca жи ль мьн, wəки сэр к'эдэре к'эдэр сэр мьнда нэйе. 28 Бона ве йэке эз wi бь дьл дьшиньм, wəки hун wi бьбиньн, диса ша бьн у эз бэр хwэ нэк'эвм. 29 Аwa бона хатьре наве Хöдан эwi бь т'эмаийа эшca дьле хwэ qəбул кьн. Qəдьре йед мина wi гьран бьгьрн, 30 чьмки эw бона шьхөле Мэснх h'эта бэр дэре мьрне жи чу удэсте хwэ жь э'мьре хwэ жи к'ьшанд, wəки дəwca we хьзмэтк'арийа кə wэйе мьнр'а бькьра эwi хwəxa бькьра.

Р'ийа р'астэ бона хьлазбуне

3 1 Hэйнэсэр хушк-бьрайед мьн, бь Хöдан ша бьн! Эз ащьз набьм кə диса ван тышта wэр'а дьньвисьм, ле эw бона бехофийа wə йэ. 2 H'эвза хwэ жь «сэ-куч'ька» бькьн, h'эвза хwэ жь п'алед хьраб бькьн, h'эвза хwэ жь ван бькьн, йед кə qальб дьбьр'ьн, сьнэт^ф дь-

кьн. 3 Чьмки сьнэтийа р'аст йа мə йэ, кə бь Р'öh'e Хwэде эм дьh'эбиньн* у бь Мэснх Иса дьфьр'ьн. Göмана мə нэ сэр нав-нишанед qальб э, 4 ле р'аст бежьм эз дькарьм göмана хwэ бьдьмэ сэр ван нав-нишанед qальб. Hэгэр йэк дьфькьрэ, кə göмана wi сэр qальб hэйэ, йа мьн he зедэ hэйэ. 5 Р'ожа h'эйшта сьнэт бумэ, жь р'ьк'ьнйата Исраел^ф ьм, жь qəбила Бьнйамин^ф, ибрани^ф мə у көр'е ибранийа, алийе Qанунедa ферьси^{ф*}, 6 мьн к'эрби хирэте щьвина Хwэде дьзеранд, hьндава we р'астбуна кə жь Qануне те эз белэк'э бум*. 7 Ле чь кə к'ара мьн бу, мьн бона Мэснх зийан h'эсаб кьрийэ. 8 У сэрда жи эз hэр тышти зийан h'эсаб дькьм у hьмбэри ве йэке накьм, кə Хöдане хwэ Мэснх Иса нас бькьм, кə к'ара сэр к'ара йэ! Бона хатьре Wi эз жь hэр тышти qэтийам у чава гəмар h'эсаб дькьм, wəки Мэснх qазьнш кьм 9 у т'эви Wi бьбьмэ йэк. Иди эв р'астийа^ф мьн, нэ кə

* 3:3 Нав hьнэк дэстньвисарада aha йэ: «Эм Хwэде бь Р'öh' дьh'эбиньн».

* 3:5 Р'омайи 11:1; К'аред Шандийа 23:6; 26:5.

* 3:6 К'аред Шандийа 8:3; 22:4; 26:9-11.

жъ қанунқәдандьна мьн те, ле жъ Хwәде йә, йа кә һ'име we жъ бавәрийа сәр Мәсiһ ә. ¹⁰ Эз дьхwазьм Wi у қәwата р'абуна Wийә жъ мьрьне нас кьм у т'әви щәфайед Wi бьм, бьк'әвьмә һ'але мьрьна Wi, ¹¹ кә бь авайики бькарьбьм бьгьнижьмә р'абуна мьрийа.

Р'әвина бәрбь мәрәме хwә

¹² Эз набежьм кә эз иди гь-ништьмә мәрәме хwә йан жи иди к'амьл бумә, ле эз пәй к'әтьмә, кә we хәлате қазьнщ кьм, бона к'ижане Мәсiһ Иса эз қазьнщ кьрьмә. ¹³ Хушк-бь-рано, эз хwә һ'әсаб накьм, кә мьн әw йәк қазьнщ кьрийә, ле сәри әw ә, кә эз тыштед пьшт хwәва һьшти бир бькьм, хwә бавежьмә йед пешийа хwә, ¹⁴ дьщә'диньм бьгьнижьмә мәрәме хwә, we ләщхәлата жорчуйине, аwа готи газийа Хwәдейә бь сайа Мәсiһ Иса бьстиньм.

¹⁵ Аwа жь мә һ'әмуя, иди к'и «гьништи» йә, гәрәке аһа бьфькьрә. Ле һәгәр тыштәки дьн жи дьле wәда һәбә, әwe йәке жи Хwәде we бәр wә вә-

кә. ¹⁶ Ле т'әне әм гьништьнә чь дәрәще, анәгори we йәке бьжин.

¹⁷ Ч'ә'в бьдьнә мьн хушк-бь-рано у дина хwә бьдьнә wан, йед кә өса хwә хwәй дькьн, чаwа кә мә бь р'абун-р'уньштьна хwә нишани wә кьрийә*. ¹⁸ Чьмки гәләк жийина хwәда дьжмьнед хаче Мәсiһ ьн, бона к'ижана мьн гәләк щара wәр'а готийә, ньһа жи бь гьри дьбежьм. ¹⁹ Ахьрийа wан ондабун ә, хwәдейе wан зьке wан ә у кьред wанә шәрми жи р'умәта wан ә. Әwана т'әне сәр тыштед we дьне дьфькьрьн. ²⁰ Ле wәлате мә ль ә'зманә йә, жь к'ө әм ч'ә'вньһер'ийа Хьлазкьр^ф, Хөдан Иса Мәсiһ ьн. ²¹ Әwe қальбе мәйә т'әнгәзар бьгөһезә у бькә мина қальбе Хwәйи хwәйир'умәт, бь we қәwата кә дькарә һәр тышти бькә бьндәсте Хwә.

Т'әмийед ахьрийе

4 ¹ Ньһа хушк-бьрайед мьнә ширьн у һ'әйран, һун ьн шабун у к'офийа^ф сәре мьн дәлално, йәктия Хөданда аһа қәwин бьминьн.

* ^{3:17} Корьнт'и I, 4:16; 11:1.

²Эз һиви жь Эйодийайе дькым у һиви жь Сьнтихайе дькым, чава т'эви Хөдан йэкбуи бьра ль һэв бен. ³Бэле эз һиви жь тэ жи дькым һэвалбаре мьни амьн, тэ жи али ван к'өльфэта^ф бькэ. Эвана т'эви мьн хэбата Мьзгинидаинеда худан р'етьнэ, өса жи т'эви Клемес у һэвал-хэбатед мьнэ майин, кө навед к'ижана к'ьтеба жи-йинеда ньвисар ьн.

⁴Т'ьме пе Хөдан ша бьн, диса дьбежым т'ьме ша бьн! ⁵Бьра бэрбьһерийа вэ һ'эму мэрвава э'йан бэ. Хөдан незик э*. ⁶Бона т'ө тышти хэм нэкьн, ле хвэстьна вэ бьра бь дөа-дьрозга, р'азибунева т'эвайи, Хвэдева э'йан бэ. ⁷У э'дьлайийа Хвэде кө жь һэр һ'ьш-ақьли дэрбазтьр э, ве дьл у фькьред вэ йэктийа Мэсиһ Исада хвэй кэ.

⁸Һэйнэсэр хушк-бьрано, чь кө бь р'астийе йэ, чь кө бь мақултийе йэ, чь кө бь һэқи-йе йэ, чь кө бь һ'элалие йэ, чь кө бь хвэшийе йэ, чь кө бь фьрасэтийе йэ у һэр тыштед кө э'сьли у лайиқи қэнщготьне

нэ, сэр ван тышта бьфькьрын. ⁹Һун жь мьн чь һин бун, вэ чь станд, чь бьһист у чь дит ве йэке бькьн у Хвэдейе э'дьлайийе ве т'эви вэ бэ.

Р'азибуна Павлос

¹⁰Эз бь сайа Хөдан гэлэки ша мэ, кө вэ пэй һақас вэхтр'а эз бир аним, бона мьн хэм хвар. Бэле вэ дькьр жи, ле мэщал нэдьк'этэ вэ. ¹¹Нэ кө эз һ'эвше тыштэки мэ кө ве йэке вэр'а дьбежым. Эз һин бумэ, кө һ'эму һ'алида р'ази бьм. ¹²Т'өнэбуне заньм, һэбуне заньм, эз һэр алийида у һэр һ'алида сэр ве сөр'е вэбумэ у һин бумэ кө р'ази бьм, һэгэр т'ер бьм, һэгэр бьр'чи, йан һэбунеда бьм йан жи т'өнэбунеда. ¹³Эз һэр тышти бь сайа Ви дькарьм, Йе кө қэвате дьдэ мьн.

¹⁴Ле вэ қэнщ кьр, кө тэн-гасийа мьнда к'омэк да мьн. ¹⁵У бэле һун жи заньн гэли филипийа, кө жь сэре данна-синийа Мьзгинийеда гава эз жь Мэкэдонийае дэрк'этьм, т'ө шьвине т'эвк'арийеда дәсте хвэ дьрежи мьн нэкьр, пештьри

* ^{4:5} «Хөдан незик э» бь дө щур'а те фэ'мкьрне: «Һатьна Хөдан незик э» йан жи: «Хөдан незики мэ йэ».

вә. ¹⁶ Чьмки шарәке-дөда әв тыштед мьнр'а керхати вә һ'эта Т'есалоникийе жи шандьн*. ¹⁷ Эз нә кө тыштәки п'ешк'еш дьхвазьм, ле дьхвазьм кө к'ар сәр һ'әсабе вәда зедә бә. ¹⁸ Мьн һәр тышт стандийә у нава һәбунеда мә. Әв тыштед кө вә бь дәсте Епафродито мьнр'а шандьнә әв бәси мьн ьн. Әв дайина вә бинәкә хвәш ә, һ'әдийа^ф қәбул у ль Хвәде хвәш ә. ¹⁹ У Хвәдейе мьн we һ'әму кемасийед вә пе we хьзна Хвәйә

р'умәтә жь Мәснһ Иса т'ьжи кә. ²⁰ Ава шькьр жь Хвәде у Баве мә, һ'эта-һ'әтайе! Амин^ф.

Сьлавед ахьрийе

²¹ Т'әмамийа щьмә'та Хвәдейә п'ара Мәснһ Иса сьлав кьн. Әв бьрайед кө т'әви мьн ьн ль вә сьлав дькьн. ²² Т'әмамийа щьмә'та Хвәде ль вә сьлав дькә, илаһи әвед кө жь мала Қәйсәр^ф ьн.

²³ К'әрәма Хөдан Иса Мәснһ т'әви р'өһ'е вә бә*.

* 4:16 К'аред Шандийа 17:1-9; Корьнт'и II, 11:9.

* 4:23 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «К'әрәма Хөдане мә Иса Мәснһ т'әви вә һ'әмуя бә. Амин».

НЭ'МА ПАУЛОС КОЛОСИЙАР'А

Пешготын

Павлос бь ве нэ'ме бэрбьр'и шьвина^ф бажаре Колосийайеда дьбэ. Колосйа нава Асйа Бьч'укда, бажарэки алийе р'оһьлата Эфэсе бу. И'име ве шьвине р'аст э бь дэсте Павлос нэһатьбу данине, ле жь алийе пыштгьре ви Епафрасе колосида. Ле Павлос диса кьрьбу дэине стуйе хвэ, вэки бона шьвина Колосйае бехэм нибэ у жь Эфэсе һэвал-хэбатед хвэ дышандэ вьр, нава к'ижанада Епафрас жи бу (1:7; 4:12-13). Павлос заньбу кё Колосйайеда дэрсдаред шаш һэбун кё шьмэ'т хин дькьрьн, вэки мьлайак'эта^ф, хёдантияа у һ'өкөмэтиед жорьн бьһ'эбиньн (1:16; 2:18, 23). Эв дэрсдаред шаш өса жи хин дькьрьн, кё гэрэке р'ав-р'ьзьмед^ф э'дэт хвэйи кьн, бенэ сьнэткьрьне^ф, һ'эрам^ф нэхвьн, р'ожед һ'эсабэ э'зиз хвэйи кьн, сэр ве йэкер'а дэрбаз нэбьн (2:6-23).

Мэрэме Павлос нэ'меда эв э, кё р'ийа р'аст нишани бавэрмэн-да кэ у ве йэке бьгьһинэ һ'эмуяа, кё т'эне Иса Мэсйи хьлазбуна^ф т'ам дьдэ, ле эв һ'эму һ'эбандьн у бавэрийед^ф майин бавэрмэн-да жь ве хьлазбуне дур дьхьн. Хвэде бь дэсте Иса Мэсйи дьһйа э'фьранд у бь Ви жи мэрьвайе^ф вэдьгэр'инэ бэрбь Хвэ. Иса сэр һ'эму һ'өкөмэтиед э'зманар'а йэ у т'эне Эв э сэре шьвине. Т'эне йэктияа Мэсйида гөмана хьлазбуна мэрьвайийе һэйэ. Пэй ван ширэтар'а, вэки эв һаш жь хвэ һэбьн у жь хальфандьн у хин-кьрьнед шашэ нэр'аст дур бьн, паше п'ара нэ'мейэ хьлазийеда Павлос дэрһэқа жийина нуда дьдэ к'ьфше, гэрэке һэлэқэтияа бавэрмэндед Мэсйи һьндава һэвда чава бьн.

Сэрэшэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-8)

Бньйат'а Мэсйи у кьред Ви (1:9–2:19)

Мәсиһда жийина ну (2:20–4:6)

Пашготън (4:7-18)

Сьлавкърн

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвәде шандийе^ф Мәсиһ Иса у жь Тимот'ейоие бьра, ² щьмэ'та Хвәдер'а, ван хушк-бьрайед амьнэ йәкти-йа Мәсиһда кө Колосйайеда дьминьн:

Дә бьра к'эрәм^ф у э'дълайийа Хвәдейе Баве^ф мэ* ль вә бә.

Дәа у шькърдайина Павлос

³ Эм т'ьме гава бона вә дәа дькьн, шькърыйа хвәль Хвәдейе Баве Хөдане^ф хвә Иса Мәсиһ тиньн, ⁴ чьмки мә бона ве ба-вәрийа^ф вәйә сәр Мәсиһ Иса у ве һ'ьзкърна вәйә һьндава т'эмамия щьмэ'та Хвәдеда бьһистийә. ⁵ Эв йәк жь ве гөмане те, йа кө э'зманада вәр'а те хвәйикърне, бона к'ижане вә бьһистийә, гава пешда хәбәра Мьзгинийейә р'аст ⁶ гьһиштә вә. У әв Мьзгини т'эмамия

дьһийәеда дьгьһижә у бәр дьдә, чава нава вәда жи жь ве р'о-жеда, гава вә бьһист у к'эрәма^ф Хвәде т'эмамия р'астийа вева нас кър. ⁷ Һун ве йәке жь һәвал-хөламе мәйи һ'ьзкърн Епафрас һин бунә, кө һьндава мәда* бәрдәстики Мәсиһи^ф амьн ә. ⁸ Әви бона ве һ'ьзкърна кө Р'өһ' дайә вә* мәр'а гот.

⁹ Бона ве йәке жи жь ве р'оже-да гьрти, гава мә бона вә бьһист, мә дәст жь дәа у һивикърне нә-к'ьшандийә, вәки һун занәбуна э'мьре Хвәдеда гьһишти бьн, бь һ'әму сәрвахти^ф у занәбуна р'өһ'анива т'ьжи бьн, ¹⁰ вәки һун бькарьбьн хвә өса хвәй кьн, чава лайиқи Хөдан ә, һәр алийава ль Ви хвәш бен, һәр қәншикърнеда хвәйибәр бьн, бь занәбуна Хвәде бьгьһижьн. ¹¹ Бьра һун анәгори т'эмамия ве қәвата Вийә кө жь зорайи-йа Вийә хвәйир'умәт те қәват бьн, кө һун һәр тыштида бь

* 1:2 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У Хөдане^ф мә Иса Мәсиһ».

* 1:7 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «һьндава мәда» «һьндава вә-да» һәйә.

* 1:8 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Һ'ьзкърна нава Р'өһ'да».

думька дьреж сэбър бькьн. Бь эшқ ¹² шыкьрийа хвэ бьднэ Баве*, кӧ хун** лайиқи ве йэке кьрьнэ, вэки хун П'адшати́я р'онайеда т'эви шы́мэ'та Ви бьбьнэ хвэйип'ар. ¹³ Эви эм жь h'ӧкӧмэти́я тэ'ристани́е хьлаз^ф кьрьн у ши-гӧнасти П'адшати́я Кӧр'е Хвэйи h'ьзкьри кьрьн, ¹⁴ пе к'ижани* эм аза бун, ава готи мэ бахшандьна гӧна станд**.

**К'и йэ Мэсиh
у шыхӧле Ви чь йэ?**

- ¹⁵ Эв э сурэте Хвэде́е кӧ хӧ́йа набэ,
Эв Ньхӧ́рийе сэр h'э́му э'фьринар'а*.
¹⁶ Чьмки бь дэсте Ви хэр тыштед ль э'рд у э'змана э'фьринэ,

чь кӧ хӧ́йа дьбьн, чь кӧ хӧ́йа набьн,
хэгэр к'ӧрси йан хӧданти бьн,
хэгэр сэрверти йан h'ӧкӧ-мэти бьн,
хэр тышт бь дэсте Ви у бона Ви э'фьринэ.

- ¹⁷ Эв бэри хэр тышти хэбу у хэр тышт бь сайа сэре Ви щийе хвэда дьминьн.
¹⁸ Эв э сэре Бэдэне, ава готи сэре шы́вине^ф, дэстпебуна ве у ньхӧ́рийе жь нава мьрийа*,
вэки хэр тыштида Эв бьбэ́ Йе пеш.
¹⁹ Чьмки ль Хвэде хвэш хат, кӧ т'эма́ми́я бь́нйат'а хвэдетийе нава Ви́да бэ
²⁰ у бь Ви хэр тышти т'эви Хвэ ль хэв бинэ,

* ^{1:12} Нав хьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Бав Хвэде».

** ^{1:12} Нав хьнэк дэстньвисарада дэвса «хун» «эм» хэйэ.

* ^{1:14} Нав хьнэк дэстньвисаред пашвэхти́еда аһа йэ: «Бь хуна Кӧр'е Ви».

** ^{1:14} Эфэси 1:7.

* ^{1:15} Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Ньхӧ́рийе h'э́му э'фьрина йэ». «Ньхӧ́ри» те фэ'мкьрьне, кӧ эв бэри h'э́му э'фьрина хэбу́йэ у сэр ванр'а йэ. Эв бэ'са хэлэқэти́я Исайэ т'эк т'энейэ т'эви Хвэде дькэ, кӧ эв нэ йэки э'фьри йан хӧльқи йэ, ле эв хэлэқэти́ чава хэлэқэти́я кӧр' у баве йэ. Ава готи бэри э'фьрандьна дьне Кӧр' хэбу. Бьхуньн: Филипи 2:6; Йуһ'энна 17:5.

* ^{1:18} Эфэси 1:22-23.

һәгәр ль сәр ә’рде бә, йан
жи ль ә’змана бә*,
бь we хуна **Вийә** сәр хаче^ф
р’ъжийайи ә’дълайийе
бькә.

²¹Һун жи кә вәхтәке жь дәст
фькьр у кьрьнед хвәйә хьраб,
хәриб у нәйаред Хвәде бун, ²²ле
нъһа Әви бь мьрьна Мәсиһә
бәдәни һун т’әви Хвә ль һәв
анин, вәки вә ль бәр Хвә
пироз^ф, беләк’ә у бесуш бьдә
сәкьнандьне. ²³Ле т’әне гәрәке
һун бавәрийеда һ’имгьрти қә-
вин бьминьн у жь we гөмана
Мьзгинийе нәк’әвьн, йа кә вә
бьһист у ван һ’әмуяр’а, йед
кә бьн п’әр’е ә’зменда дьминьн
һатә даннасинкьрьне. У әз,
Павлос бумә бәрдәстийе we.

**Щәфайед Павлосә
бона щьвина Хвәде**

²⁴Әз нъһа ван щәфайед хвәда,
к’ижана кә бона вә дьк’ьши-
ньн, ша мә у ван тәнгасийед^ф
Мәсиһә майин бь щанийа
хвә бона Бәдәна **Ви**, йа кә
щьвин^ф ә, т’әмам дькьм. ²⁵Әз
we щьвинер’а бумә бәрдәсти,
әв йәк алийе Хвәдеда чава

дәйн к’әтә стуйе мьн, вәки
готьна Хвәде т’әмамиие пева
бьгьһиньмә вә, ²⁶әв сөр’а кә
жьдәвр у қөр’нада вәшарти бу,
ле нъһа щьмә’та **Вива** ә’йан бу.

²⁷Хвәде хвәст ль бәр щьмә’та
Хвә вәкә, кә чь дәвләмәндтикә
хвәйир’умәт ве сөр’еда бона
һ’әму мьләта һәйә. У әв сөр’
әв ә, кә Мәсиһ нава вәда йә,
ава готи һун гөмана we йәке
нә, кә п’ара р’умәте бьн. ²⁸Әм
Ви даннасин дькьн, һәр кәси
ширәт дькьн, һәр кәси бь һ’әму
сәрвахтийе һин дькьн, вәки
һәр кәси йәктийа Мәсиһда
гьһишти ль бәр Хвәде бьдьнә
сәкьнандьне. ²⁹Бона we йәке
жи әз дьхәбьтм у анәгори we
қәвата **Ви** шәр’е хвә дькьм,
Йа кә нава мьнда бь зорайи
йа Хвә дькә.

2 ¹Әз дьхвазъм һун заньбьн
кә әз чь шәр’и дькьм бона
вә, йед Лавдькйәйе у һ’әмујед
кә р’у бь р’у әз нәдитьмә*. ²Әз
аһа дькьм, вәки дьлшьдийайи
бьн, һ’зкьрьнеда бьбьн йәк у
бьгьһижьнә т’әмамииа дәвлә-
мәндтийа фә’мдарийе. Ынгә

* ^{1:20} Әфәси 2:16.

* ^{2:1} Ә’йанти 1:11; 3:14.

әве сөр'а Хвәде нас кьн, кӧ Мәснһ ә. ³Әв ә к'ьлита һ'әму хьзна занәбуне у сәрвахтийа вәшарти. ⁴Әз ве йәке дьбежым, вәки т'ӧ кәс вә бь заре ширьн нәхальфинә^ф. ⁵Р'астә әз бәдәна хвәда жь вә дур ьм, ле р'ӧһ'е хвәда т'әви вә мә у әз ша мә кӧ п'әргалияа вәйә т'ьфақ^ф у әв бавәрийаа вәйә сәр Мәснһ шьдийайи дьбиньм.

Жийина йәктияа Мәснһда

⁶Ава вә чава Хӧдан Мәснһ Иса қәбул кьр, ӧса жи йәктияа Вида бьжин, ⁷р'ав^ф авити, сәр Ви чекьри у бавәрийеда шьдийайи һ'имгьрти бьн, чава хун һатьнә һинкьрьне. У һәр гав бь дьле р'ази шькьрийе бьдьнә Ви.

⁸Һаш жь хвә һәбьн, нәбә кӧ йәк бь сәрвахтийа дәрәвә п'уч' дьле вә бькә һесир. Әв жь ә'дәтед мәрва^ф у сьхьред^ф ве дьнйайе* тен, нә жь Мәснһ. ⁹Чьмки т'әмамийа бьнйат'а Хвәдетийе нава Мәснһе бә-

дәнида йә ¹⁰у хун жи йәктияа Вида гьһишти нә, кӧ сәре һ'әму сәрвертийа у һ'ӧкӧметийа йә.

¹¹Йәктияа Вида хун бь сьнәта бе дәст жь алийе Мәснһда дьле хвәда һатьнә сьнәткьрьне^ф, жь бьнйат'а хвәйә гӧнәк'ар^ф һатьнә бьр'ине. ¹²Гава хун пе аве һатьнә ньхӧмандьне^ф, т'әви Ви һатьнә дәфьнкьрьне^ф у бь ве ньхӧмандьне жи хун т'әви Ви жь мьрьне р'абун, чьмки вә бавәрийаа хвә бь қәвата Ви Хвәдеи ани, Йе кӧ Мәснһ жь мьрьне р'акьр*. ¹³У хун вәхтәке бь р'ӧһ'ани нава нәһәқийа у бьнйат'а хвәйә гӧнәк'арә нәсьнәткьрида мьри бун, ле Хвәде хун т'әви Мәснһ сах кьрьн. Әви һ'әму нәһәқийед мә бахшандьнә мә* ¹⁴у әв к'ахаза дәйнед мәйә кӧ бь қәйдә-қануни мьқабыли мә һатьбу ньвисаре р'әсит кьр, жь наве һьлда хачва мьх кьр*. ¹⁵Бь ви хачи Мәснһ ч'әкед сәрвер у һ'ӧкӧметед тә'ристанийе да данине, әв чава һесир пәй

* 2:8 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шәхсед р'ӧһ'анийә кӧ һ'ӧкӧми сәр ве дьнйайе дькьн».

* 2:12 Р'омайи 6:4.

* 2:13 Әфәси 2:1-5.

* 2:14 Әфәси 2:15.

Хвэ бьрын, нава к'ома Хвэйэ сэрк'этида кьрынэ сосрэт.

¹⁶Ава гөһ нэдьнэ т'о кэси, йед кō бона пьрса хварьн, вэхварьне йан жи бона пьрса щэжьна у щэжьнед һива ну өса жи р'ожед шэмийа, вэ ломэк'ар^ф дькьн*. ¹⁷Эв һ'эму сийа ван тышта нэ, йед кō we бен, ле р'асти Мэсиг э. ¹⁸Нэбэ кō йэк дэсте вэ жь лэщхэлате бькэ, йе кō бь хвэ-ньмьзкьрына һ'ьлэк'ари, мьляк'эт^ф-һ'эбандьне у бь гиробуна дитьнед бэр ч'э'ва мьжул э. Йед өса бь фькьред п'уч'э мэрьвайи п'ышка хвэда дьвэрьмын ¹⁹у хвэ иди ль Сери нагьрын, кō Мэсиг э. Бь Ви т'эмамийа бэдэне бь п'эвгьрек у севькава һэвва гьредаи те хвэйикьрыне у бь гиһандьна Хвэде дьгьнижэ, ль гора хвэстына Ви*.

²⁰Ава һэгэр һун т'эви Мэсиг мьрынэ у жь сьхьред ве дьн-йае аза бунэ, иди һун чьма мина бэре пэй э'рф-э'дэтед ве дьнйае дьчьн? һун чьма гөһ дьдьнэ т'эмийед аһа? Мэсэлэ: ²¹«Незик нэбэ, тэ'м нэкэ, ле нэк'эвэ». ²²Эв һ'эму мьжули жи

we п'уч' бьн һэр'ьн, эвана жь т'эми у һинкьрынед мэрьва нэ. ²³Фэ'мдари йэ кō эв э'рф-э'дэт чава сэрвахти хōйа дьбьн, гава дькьнэ стуйе хвэ кō мьляк'э-та бьһ'эбиньн, хвэ ньмьз кьн у бэдэна хвэ бьдьнэ щэфе, ле эв һ'эму мьрабьли бьнйат'а гō-нэк'ар т'о тышти накьн.

Жийина ну у жийина кэвьн

З ¹Ава кō һун т'эви Мэсиг жь мьрыне р'абунэ, кō өса йэ ль тыштед жорьн бьгэр'ьн, ве дэра к'о Мэсиг ль мьле Хвэдейи р'асте р'уньшти йэ*. ²Сэр тыштед жорьн бьфькьрын, нэ кō сэр тыштед ве дьнйае. ³Чьмки һун мьрынэ у э'мьре вэ т'эви Мэсиг щэм Хвэде вэшарти йэ. ⁴Гава Мэсиг, кō э'мьре вэ йэ хōйа бэ, һуне жи һьнге т'эви Ви бь р'умэта Ви хōйа бьн.

⁵Ава хвэстынед дьле хвэйэ ве дьне бькōжьн: Бенамусийе, һ'эрамийе^ф, тэме хьраб, дьл-һавьжийа хьраб у тьмае, кō п'утп'арьсти^ф йэ. ⁶Эв ьн сэбэб кō хэзэба Хвэде we сэр ван мэрьвед кō нэ гөр'а^ф Вида нэ

* ^{2:16} Р'омайи 14:1-6.

* ^{2:19} Эфэси 4:16.

* ^{3:1} Зэбур 110:1.

бе. ⁷ Wə жи wəxtəке əw тышт дькьрын, гава wə нава ван кьред хьрабда дьжит.

⁸ Ле ньһа һун ван һ'эмуйа жь хwə дур хьн: һерсе, бэрзэци-йе^ф, хьрабийе, тыштед нэбуьи у хэбэред нэщайиз жь дэве хwə. ⁹ Һэвдөр'а дэрəwa нəkьн, чьмки wə мэрыве кэвьн кьред вива жь сэр хwə ехьстийэ* ¹⁰ у əwi ну ль хwə кьрийə. Əw мэрыве ну р'ож бь р'ож анəгори сурəте Ə'фьрандаре хwə те нукьрне, wəки Хwəде т'ам нас кə*. ¹¹ Иди фьрци нə нава щьһу^ф у нəщьһуйада^{ф*} һэйə, нə нава сьнəткьри у нəсьнəткьрийада, нə барбар у бэйанийада** у нə жи хəлам у азайада, ле сəри Мəсiһ ə у Мəсiһ ə нава һэр бawəрмəндида.

¹² Аwa чawa щьмə'та Хwəдейə бьжартийə пироз у һ'зкьри,

дльшəватийе, қəнщийе, мьлук-тийе, бэрбьһерийе у сəбрье ль хwə wəргьрын*. ¹³ Ль һəв сəбрь кьн у ль һəв бьбахшиньн, һəгэр газьне йəки ль һьндава йəкида һəбə. Чawa Хəдан* бахшандə wə, һун жи əса бьбахшиньнə һəв**. ¹⁴ У сəр ван һ'эмуйада һ'зкьрне ль хwə кьн, йа кə ван һ'эмуйа бь йəктия т'ам һəвва гьредьдə. ¹⁵ Бьра ə'дьлайийа Мəсiһ сəрwertийе нет-фькьред wə бькə. Бона we ə'дьлайийе һун һатьнə газикьрне, кə бьбьнə мина бəдəнəке. У щекьрдар бьн. ¹⁶ Бьра хəбəра Мəсiһ бь дəw-лəмəндтийа хwəва нава wəда бьминə. Бь һ'əму сəрwахтийе ль һəв һин кьн у ширəт кьн, зəбура^ф у һэр щур'ə стьранед р'əһ'ани бь щькьрдари дьле хwəда бона Хwəде бьстьрен*. ¹⁷ У чь жи кə һун бь хəбəра йан

* 3:9 Əфəси 4:22.

* 3:10 Əфəси 4:24; Дəстпəбун 1:26.

* 3:11 Бь йунани хəбэр бь хəбэр аһа йə: «Йунан» кə ль вьр те фə'мкьрне: «Нəщьһу».

** 3:11 Бь йунани хəбэр бь хəбэр аһа йə: «Скути». Əw ə'ширəкə ч'ə'вед йунанада һэрə пашдамайи бу.

* 3:12-13 Əфəси 4:2.

* 3:13 Нав һьнəк дəстньвисарада аһа йə: «Мəсiһ» йан жи «Хwəде бь дəсте Мəсiһ».

** 3:13 Əфəси 4:32.

* 3:16-17 Əфəси 5:19-20.

кьра бькьн, хәр тышти бь сайа
наве Хөдан Иса бькьн, бь дэсте
Ви шыкьрийе бьдьнэ Бав Хвәде.

Т'эмийед бона нэфәред

малда

¹⁸К'өлфәтно, гөр'а меред хвәда
бьн, чава кө ль йәктийа Хөдан
дык'эвә*. ¹⁹Мерно, к'өлфәтед^ф
хвә һ'ыз бькьн, дьле ван нәеши-
нын*. ²⁰Зар'но, хәр тыштида гөр'а
де у баве хвәда бьн, чьмки әв
йәкль Хөдан хвәш те*. ²¹Бавно,
һерса зар'ед хвә р'анәкьн, вәки
әв бәр хвә нәк'эвьн*.

²²Хөламно, хәр тыштида гө-
р'а хвәийед хвәйә ве дьнеда
бьн, нә кө бь һ'ьләк'арийе хвә
бькьнә дьле мәрьва кө бенә
к'ьфше, ле бь дьле сах у хофа
Хөдан хөламотийе бькьн*. ²³У чь
жи бькьн, бь дьл у шан бькьн,
чава бона Хөдан, нә кө бона
мәрьва. ²⁴Заньбьн кө һуне жь
Хөдан бенә хәлаткьрьне, вәре
жорьн бьстиньн. Чьмки Хө-

дан Мәсиһр'а һун хөламотийе
дыкьн. ²⁵Ле йе нәһәқ we вәкә
нәһәқийа хвә бьстинә, чьмки
ль шәм Хвәде т'ө фьрқи т'өнә*.

4 ¹Хвәйино, хөламед хвәр'а
һәқийе у р'астийе бькьн.
Бьзаньбьн кө Хвәйе вә жи ль
ә'змен һәйә*.

Хирәта дөакьрьне у сәрвахтийа һьндава нәбавәрада

²Һәр гав хвә бьдьнә дөа,
дөакьрьнеда һ'ышйар бьминьн,
шыкьрийа хвә ль Хвәде биньн.
³Бона мә жи дөа бькьн, вәки
Хвәде дәри бона хәбәрдане ль
бәр мә вәкә, кө әм сөр'а Мәсиһ
ә'лам кьн, бона к'ижане жи әз
ван қәйдада мә. ⁴Дөа бькьн,
кө әз we өса зәлал бьдьмә
ә'йанкьрьне, чава борще мьн
әв гәрәке бе готьне.

⁵Һьндава нәбавәрада сәр-
вахт бьн у дәст бьдьнә бәр

* 3:18 Әфәси 5:22; Пәтрус I, 3:1.

* 3:19 Әфәси 5:25; Пәтрус I, 3:7.

* 3:20 Әфәси 6:1.

* 3:21 Әфәси 6:4.

* 3:22-25 Әфәси 6:5-8.

* 3:25 Қануна Дөшари 10:17; Әфәси 6:9.

* 4:1 Әфәси 6:9.

вэхт*. ⁶ Бъра хэбэрдана вэ т'ьме мэ'рифэти у хвекъри бэ у бзыньбън кӧ чава щайиз э шаба хэр кэси бьдън.

Сьлавед ахърийе

⁷ Бона мьн Тъхико we хэр тышти вэр'а бежэ. Эw бьраки дэлал э, бэрдэстики амьн у хэвал-хӧламэки йэктия Хӧданда йэ. ⁸ Эз бона we йэке wi сэр вэда дышиньм, вэки хун наш жь мэ хэбън у эw бь ве йэке дьл бьдэ вэ. ⁹ Эз wi т'эви бьрайе мэи амьни дэлал Онисимо дышиньм, кӧ эw жь вэ йэ жи. Эwана вэр'а we бона хэр тыштед кӧ ль вьр дьқэwьмьн бежън*.

¹⁰ Эристархойе хэвале мьни кэледа ль вэ сьлав дькэ, ӧса жи Марқосе пьсмаме Барнабас^ф. (Бона wi вэ т'эми стандийэ. Гава бе шэм вэ, wi қэбул кьн.) ¹¹ У Исайте кӧ жер'а Йусто жи дьбежън ль вэ сьлав дькэ. Эвана т'эне жь алиие баwэрмэндед щьһуиада^ф бона П'адшатийа^ф

Хwэде т'эви щьхӧле мьн ьнубина мьн бь ван дэрк'этийэ. ¹² Сьлаве Епафрасе хӧламе Мэсиh Иса жи ль вэ хэнэ, кӧ эw йэк жь вэ йэ. Эw хэр гав бь дьл у щан бона вэ дӧа дькэ, вэки хун гьһишти мьқэр'м сэкьни бьн, т'эмамия э'мьре Хwэдеда баwэр бьн. ¹³ Эз шэ'дэ мэ, кӧ эw гэлэки бона вэ, ӧса жи бона йед Лавдькйаие у Хираполиседа хирэт дькэ. ¹⁴ Луқайе дохторе дэлал ль вэ сьлав дькэ, ӧса жи Димас. ¹⁵ Сьлаве бьдънэ хушк-бьрайед Лавдькйаие*, Нимфаса хушк у щьвина мала веда**. ¹⁶ Гава эва нэ'ма нава вэда бе хwэндьне, ӧса бькьн кӧ щьвина Лавдькйаиеда жи бе хwэндьне у нэ'ма лавдькийар'а шанди жи хун бьхуньн. ¹⁷ У бежънэ Архипо: «Бона wi қӧльхе кӧ тэ жь Хӧдан стандийэ, мьқати хwэ би, кӧ бини сери^ф»*.

¹⁸ Эва сьлава мьн Павлос э, мьн бь дэсте хwэ ньвиси. Qэйдед мьн бир нэкьн!

К'эрэма Хwэде вэр'а бе.

* ^{4:5} Эфэси 5:16.

* ^{4:9} Фьлимон 1:10-12.

* ^{4:15-16} Э'йанти 1:11; 3:14.

** ^{4:15} Нав һнэк дэстньвисарада дэwса «Нимфаса хушк у щьвина мала веда» «Нимфасе (бьра) у щьвина мала вида» хэйэ.

* ^{4:17} Фьлимон 1:2.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А

Пешготън

Бажаре Т'есалонике эв п'айт'эхте қэза Мэкэдонийайейэ Р'омайе бу. Павлос ль вьр дьма у р'ешитийа хвэйэ дөдада һ'име шьвинёке^ф жи авит, пэй Филипйайер'а (К'аред Шандийа 17:1). Ле пер'а-пер'а шьһу^ф р'абунэ мьқабыли Павлос, ч'э'внэбари дькьрн, кё шьхөле даннасинкьрна ви пешда дьчу (К'аред Шандийа 17:5-9). Бона ве йэке Павлос Т'есалонике һьшт чу Бэройайе. Паше чахе эв дэрбази Корьнт'е бьбу, жь Тимот'ейоие һэвал-хэбате хвэ бона һ'але шьвина Т'есалонике у р'абун-р'уньштына ван пе дьһ'эсэ. Эв бу мэ'ни, кё Павлос нэ'мэ т'есалоникийар'а ньвиси, вэки дьл бьдэ бэр ван у ван бьшьдинэ. Ынэк занэйд К'ьтеба^ф Пироз хатьнэ сэр ве фькьре, кё эва нэ'ма нава Пэймана Нуда, ньвисара һэрэ пешьн э, сала 50-да.

Нэ'меда Павлос р'азибуна хвэ Хвэде тинэ бона һ'ызкьрн у бавэрийа^ф ван. Бир тинэ кё ви чава р'ожд хвэ т'эви ван дэрбаз кьрнэ у нэхше хвэ нишани ван дайэ. Паше шаба гэлэк пьрсед ван дьдэ, к'ижан дэрһэқа мьрн-р'абун у хатьна Исада бун: Мэ-сэлэ, һэгэр бавэрмэндэк бэри хатьна Иса бьмьрэ, ве бьгьһижэ жийина^ф һ'эта-һ'этайе, йан на? У к'энге Исайе бе? Хвэстына Павлос эв э кё бавэрмэнд нава э'дьлайи у сьламэтийеда бьжин, бь ве гөмане һивийа хатьна Мэсиһ бьн.

Эва нэ'ма ньһа жи шаба пьрса ван дьдэ, йед кё жь мьрьне хофе дьк'ьшиньн, чьмки эв дьбежэ нэ һ'эвшэ йэ вэхт у сьһ'эта хатьна Вийэ дөда бьзаньбьн, ле бэле чава зар'ед р'онайе бавэрмэнд гэрэке һэр гав бона хатьна Ви һазьр бьн (5:1; 5:10).

Сэрэшэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1)

Р'азибун у шыкърдаин (1:2–3:13)

Жийина кө ль Хвэде хвэш те (4:1-12)

Һинкърын бона һатъна Иса (4:13–5:11)

Т'эмийед ахърийе (5:12-22)

Пашготын (5:23-28)

Сьлавкърын

1 ¹ Жь Павлос, Силас* у Тимот'ейо, шьвина^ф Т'есалоникийар'а, йа кө п'ара Бав^ф Хвэде у Хөдан^ф Иса Мэсиһ э:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайи** ль вэ бэ.

**Жийин у бавэрийа^ф
т'есалоникийа**

²Эм һэр гав бона вэ һ'эмуя р'азибуна хвэ дьдънэ Хвэде, нава дөайед хвэда т'ьме вэ бир тиньн. ³Эм кьред бавэрийа^ф вэ, хэбата вэйэ жь һ'ызкърьне у сэбьра we гөмана вэйэ сэр Хөдане^ф мэ Иса Мэсиһ тиньнэ бира хвэ ль бэр Хвэде, Баве

мэ. ⁴Эм заньн хушк-бьрано, кө һун Хвэдеда һ'ызкърь у бьжарти нэ, ⁵чьмки Мьзгинидайна мэ нэ кө т'эне бь хэбэре вэ-р'а һатэ дайине, ле өса жи бь қəwate, бь Р'öh'e^ф Пироз у бе шыкийе. һун заньн эм бона вэ нава вэда чава бунэ. ⁶У вэ жи ч'э'в да мэ у Хөдан, нава гэлэк тэнгасийада^ф хэбэр қəбул кьр, бь эшқа Р'öh'e Пироз ша бун*. ⁷Бь ви авайи һун бона һ'эму бавэर्मэндед Мэкэдонйае у Ахайае бунэ нэхшэк. ⁸Чьмки эw хэбэра дэрһэқа Хөданда жь вэ дэрк'эт бэла бу, нэ кө т'эне нава Мэкэдонйае у Ахайаеда, ле бэле бона we бавэрийа вэйэ сэр Хвэде, һэр дэра бэла буйэ, өса кө иди

* ^{1:1} Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кө шур'эки наве «Силас» э.

** ^{1:1} Нав дэстньвисаред пашwэхтийеда эв жи һэйэ: «Э'дълайиһа Бав Хвэдейе мэ у Хөдан Иса Мэсиһ».

* ^{1:6} К'аред Шандийа 17:5-9.

нә һ'әвшә йә кӧ әм тыштәки сәрда зедә кьн. ⁹Чьмки әвана бона мә дьбежьн, кӧ вә чава әм қәбул кьрьнә у чава һун жь п'ута ль Хвәде вәгәр'ийанә, кӧ хӧламтийе Хвәдеие сах у р'астр'а бькьн ¹⁰у жь ә'змана һивийа һатьна Кӧр'е Ви бьн, к'ижан кӧ Ви жь нава мьрийа р'акьр, Исайте кӧ мә жь хәзәба те хьлаз^ф дькә.

**К'аре Павлос
ль Т'есалоникедә**

2 ¹Һун хвәха жи заньн хушк-брьано, кӧ әм бадихәва^ф нәһатьнә шәм вә. ²Мә пешийе Филиппайеда шәфа к'ьшандьбу у һатьбунә р'әзилкьрьне, чава һун заньн, паше мә бь қәвата Хвәдеие хвә диса тӧрӧш кьр, нава ве мьқабьлийа гьранда Мьзгинийа Хвәде вәр'а бежьн*. ³Ве һивикьрьна мәда нә тыштәки хельф һәйә, нә һ'әрами^ф у нә жи фелбази. ⁴Ле чава Хвәде әм лайиқи ве йәке кьрьн у Мьзгинидаин спартә^ф мә, әм өса хәбәр дьдьн. Әм өса накьн кӧ ль мәрьва^ф хвәш

бен, ле ль Хвәде, Йе кӧ дьле мә ә'нәнә дькә. ⁵Мә готьнед хвәда һ'ьләк'ари нәкьрьн, чава һун заньн, нә жи пәй тьмайа т'әркәльпаскьри* к'әтьн. Хвәде шә'дә йә! ⁶Нә жи әм наве хвә гәр'ийан, нә нава вәда, нә нава йед майинда, ⁷бәле мә дькарьбу чава шандийед^ф Мәсиһ сәр вә бьбуна баргьрани. Ле бәле әм нава вәда р'унәрм бунә, чава кәваник кӧ зар'ед хвәр'а дьр'ьшьфә. ⁸Өса жи дьле мә сәр вә дышәвьти, һ'әта кӧ мә дьхвәст нә кӧ т'әне Мьзгинийа Хвәде бьда вә, ле ә'мьре хвә жи, чьмки һун бьбунә дәлалийед мә. ⁹Әв хәбат у шәфе мә те бира вә хушк-брьано? Әм шәв у р'ож дьхәбьтин, кӧ сәр вә т'ӧ кәси нәбьнә баргьрани, гава мә Мьзгинийа Хвәде вәр'а даннасин кьр.

¹⁰Һун хвәха шә'дә нә, өса жи Хвәде, кӧ әм т'әви вә бәвәрмәнда чава һ'әлал, р'аст у бәқӧсур р'абун-р'уньштьн. ¹¹Һун п'ак заньн әм һьндава вә һәр кәсида өса бунә, чава бав һьндава зар'ед хвәда. ¹²Мә дьл дьда вә, ль бәр дьле вәда

* 2:2 К'аред Шандийа 16:19-24; 17:1-9.

* 2:5 Бь готьнәкә дьн: «Кьраскьри, вәшарти».

дъһатън у лава жь вә дькър, кӧ
 хун лайиқи Ви Хвәдейи бьмә-
 шьн, Йе кӧ хун гази П'адшати
 у р'умәта Хвә кърьнә.

¹³ У бона ве йәке жи әм һәр
 гав р'азибуне дьдънә Хвәде:
 Гава вә жь мә хәбәра Хвәде
 бьһист, вә нә кӧ чава хәбә-
 ра мәрывае, ле чава хәбәра
 Хвәде қәбул кър, р'аст жи ӧса
 йә, кӧ нава вә бавәрмәндада
 Йа хвә дькә. ¹⁴ Чьмки хун жи
 хушк-бьрано, к'әтьнә һ'але
 ван шьвинед Хвәдейә п'ара
 Мәсиһ Иса, кӧ ль Щьһустане^ф
 нә, вә жи хут әв щәфа дәсте
 мьләте хвәда к'ьшандьн, чава
 ван жи дәсте ван шьһуйада^{ф*},
¹⁵ йед кӧ һьн Хӧдан Иса, һьн
 жи п'ехәмбәр кӧштън у әм
 жи зерандьн. Әвана ль Хвәде
 хвәш найен у мьқабьли дь-
 не-ә'ламе нә! ¹⁶ Вана дькър,
 вәки әм нәшьһуйар'а^ф хәбәр
 нәдън, кӧ әв хьлаз^ф бьн. Бь ве
 йәке һәр гав к'аса хвәйә гӧна
 дадьгьртън у һәйнәсәр хәзәб
 анинә сәре хвә.

Павлос һ'әйра
т'есалоникийада бу

¹⁷ Ле әм хушк-бьрано, р'аст
 ә дәмәкә кьн р'у бь р'у жь һәв
 хәриб к'әтьн, (ле нә бь дьла),
 әм һе к'әтьнә дәмана дитьна
 р'уйе вә. ¹⁸ Мә хвәст әм бь-
 һатана щәм вә, мьн Павлос
 хвәха жи хвәст чәнд шара
 бем, ле мирешьн^ф р'е нәда мә.
¹⁹ Бәле к'и йә гӧмана мә, йан
 жи шабун, йан әв к'офийа^ф
 әм пе дьфьр'ьн, бәр Хӧдане мә
 Иса, ви зәмане һатъна Вида,
 һәгәр нә хун? ²⁰ Р'аст хун ьн
 әв р'успити у шабуна мә.

З ¹ Һәйнәсәр, мә иди нь-
 карьбу сәбьр бькьра. Әм
 шешьрин, кӧ әм т'әне бьминь-
 нә Ат'инае* ² у Тимот'ейоие
 бьрайе мә, йе кӧ т'әви мә бона
 Хвәде*, Мьзгинийа Мәсиһда
 дьхәбьтә, сәр вәда бьшиньн,
 кӧ бавәрийа вә қәвин кә у дьл
 бьдә вә, ³ вәки ван тәнгаси-
 йада т'ӧ кәс жь вә нәльк'ӧмә.

* ^{2:14} К'аред Шандийа 17:5.

* ^{3:1} К'аред Шандийа 17:15.

* ^{3:2} Аһа жи те фә'мкърьне: «Һәвал-хәбате Хвәде». Нав һьнәк дәстньви-
 сарада аһа йә: «Қӧльхк'ар у һәвал-хәбате Хвәде» у нав һьнәк дәстнь-
 висаред пашвәхтийеда аһа йә: «Қӧльхк'аре Хвәде у һәвал-хәбате мә».

Чъмки хун хвәха заньн кӧ эв йәкана бона мә нә. ⁴Бәле гава әм щәм вә бун, мә һе һынгеда вәр'а дьгот, кӧ әме р'асти тән-гасийа бен у өса жи бу, чава хун заньн. ⁵Бона ве йәке мьн иди сәбър нәкър, Тимот'ейо шанд, вәки әз наш жь бавәрийа вә һәбьм, кӧ нәбә Щер'ьбандкър хун шер'ьбандьбьн^ф у щәфе мә дәйа һәр'ә.

⁶Ле ньһа Тимот'ейо жь щәм вә сәр мәда вәгәр'ийа у мьз-гинийа бавәри у һ'ьзкърьна вә да мә. Ви гот, кӧ вә әм хвәш бира хвәда хвәй кърьнә у һ'әйра мәда нә, чава әм жи йа вәда*. ⁷Ава хушк-бьрано, нава һ'әму тә'ли у тәнгийед мәда бь әшқи we бавәрийа вә бин һатә бәр мә, ⁸чъм-ки гава хун р'ийа Хӧданда мьқәр'м дьминьн, бин жи те бәр мә. ⁹Әм чь р'азибуне дькарьн бьдьнә Хвәде бона вә у ван һ'әму шабуна, кӧ әм бона вә ль бәр Хвәдеје хвә ша дьбьн? ¹⁰Әм шәв у р'ож бь дьл у щан р'әща дькьн, кӧ р'уйе вә бьбиньн у кемасийа

бавәрийа вә т'ьжи кьн. ¹¹Дә бьра Хвәде, Баве мә хвәха у Хӧдане мә Иса р'ийа мә р'аст кә, әм бенә щәм вә. ¹²Бьра Хӧдан һ'ьзкърьна вә һьндава һәв у һ'әмујед майинда бьгь-һинә у зедә кә, чава йа мә жи һьндава вәда һәйә. ¹³Дә бьра Әв дьле вә бышьдинә, вәки хун пирозийеда^ф бегӧсур бьн, ль бәр Хвәде Баве мә, вәхте һатьна Хӧдане мә Иса, һ'әму пирозед Хвәва т'әвайи.

Жийина кӧ Хвәде хвәш те

4 ¹Һәйнәсәр хушк-бьра-но, әм бь наве Хӧдан Иса һиви у р'әща жь вә дькьн, кӧ хун чава жь мә һин бун өса бьмәшьн, кӧ ль Хвәде хвәш бен, чава дьчьн жи у we йәкеда һе пешда һәр'ьн. ²Чъмки хун заньн мә бь сайа Хӧдан Иса чь т'әми данә вә. ³Хвәстьна Хвәде әв ә, кӧ хун һ'әлал бьн, жь қавийе^ф дур бьн. ⁴Бьра жь вә һәр кәс жи заньбә қальбе хвә һ'әлал у бь намуси хвәй кә*, ⁵нә бь хвәстьна тәме хь-раб, мина п'утп'арьста^ф, йед кӧ

* ^{3:6} К'аред Шандийа 18:5.

* ^{4:4} Аһа жи те фә'мкърьне: «Бьра жь вә һәр кәс заньбә чава һ'әлал у бь намуси т'әви жьна хвә бьжи».

Хвәде нас накьн. ⁶ Бъра нәбә кӧ йәк we йәкеда жь ә'сылтийе дәре у намуса хушк-бърар'а бьлизә. Хӧдане бона ван һ'әму тышта һ'әйфе жь мәрьва һьлдә, чава мә әв йәк пешда вәр'а гот у бь мәр'рифәти т'әми ль вә кьр. ⁷ Чьмки Хвәде гази мә ль һ'әрамийе нәкьрийә, ле ль һ'әлалийе. ⁸ Аwa к'и ве т'әми-йа һ'әлалийе т'әхсир дькә әв мерьв т'әхсир накә, ле Хвәде, Йе кӧ Р'ӧһ'е Хвәйи Пироз жи дьдә вә.

⁹ Ле бона һ'ьзкьрьна һьндава хушк-бърада, тыштәки мә т'ӧнә вәр'а бьньвисьн, чьмки хун хвәха жь Хвәде һин бунә, кӧ һәв һ'ьз бькьн. ¹⁰ У хун иди we һ'ьзкьрьне һьндава һ'әму хушк-бърайед т'әмамийа Мәкәдонийаеда дьдьнә к'ьфше. Ле әм һиви жь вә дькьн хушк-бърано, кӧ хун we йәкеда һе пешда һәр'ьн. ¹¹ Бькьн кӧ хун гьран-сәдър'и бьжин у жь вә һәр кәс шьхӧле хвәва мьжул бә у бь дәсте хвә бьхәбьтә, чава мә т'әми ль вә кьр, ¹² вәки п'әргалийа вә т'әви йед дәрва мәр'рифәти бә у хун һ'әвше тыштәки нәбьн.

Һатьна Хӧдан у р'абуна мьрийа

¹³ Хушк-бърано, әм дьхвазьн кӧ хун дәрһәқа мьрийада заньбьн, вәки бәр хвә нәк'әвьн, мина әвед бе гӧман. ¹⁴ Аwa һәгәр әм бавәр дькьн, кӧ Иса мьр у жь мьрьне р'абу, ӧса жи Хвәде we мьрийед сәр бавәрийа Иса т'әви Wi вәгәр'инә. ¹⁵ Әм ве йәке бь готьна Хӧдан вәр'а дьбежьн: Әм кӧ һ'әта һатьна Хӧдан бьжин сах бьминьн, т'ӧ шар пешийа мьрийа нак'әвьн*. ¹⁶ Хӧдане хвәха бь ә'ламәтикә фәрмани, бь дәнге сәрәкмьл-йак'әт^ф у лехьстьна бор'ийа Хвәде жь ә'змен бе хваре у әв мьрийед кӧ бавәрийа хвә Мәсиһ анибун, we пешийе жь мьрьне р'абьн, ¹⁷ паше, әм кӧ сах манә, т'әви ван ә'врава бенә р'аһьштьне, һәведа р'асти Хӧдан бен у бь ви авайи әме һ'әта-һ'әтайе т'әви Хӧдан бьн. ¹⁸ Аwa бь ван хәбәра бәр дьле һәвда вәрьн.

Һатьна Хӧданда һазьр бьн

5 ¹ Ле бона вәхт у зәмана хушк-бърано, нә һ'әвщә йә

* 4:15-17 Корьнт'и I, 15:51-52.

эм тыштэки вэр'а бьньвисьн, ²чъмки хун хвэха п'ак заньн кӧ Р'ожа^ф Хӧдан we мина дьзе шӧве бе*. ³Гава бежън: «Дьне сӧр'и у бехофи йӧ», һнгге хӧзэбе ньшкева сӧр ванда бе, мина еша к'ӧлфӧта^ф һ'ӧмлӧ у we нькарьбьн цӧт же хьлаз бьн. ⁴Ле хун хушк-бьрано, тӧ'ри-йеда ниньн кӧ ӧв Р'ож мина дьзэки сӧр вӧда бьгьрӧ. ⁵Хун һ'ӧму жи зар'ед р'онаийе нӧ у зар'ед р'оже нӧ. Эм нӧ йед шӧве нӧ, нӧ жи йед тӧ'рийе нӧ. ⁶Ава эм хӧведа нӧминьн мина йед майин, ле һ'ьшйар у сӧрхвӧ бьн. ⁷Чъмки ӧвед кӧ р'адьзен, шӧве р'адьзен у ӧвед кӧ сӧрхвӧш дьбьн, шӧве сӧрхвӧш дьбьн. ⁸Ле эм кӧ йед р'оже нӧ, гӧрӧке сӧрхвӧ бьн: Зьрһ'а бавӧрийе у һ'ьзкьрьне ль хвӧ вӧргьрн, к'ӧмзьрһ'е гӧмана хьлазбуне жи бьдье нӧ сӧре хвӧ*. ⁹Хвӧде эм бона хӧзӧбе к'ьфш нӧкьрьнӧ, ле вӧки хьлазбуне бьстиньн, бь дӧсте Хӧдане мӧ Иса Мӧсiһ. ¹⁰Ӧв бона мӧ мьр, вӧки эм һӧгӧр сах бьн йан мьри бьн, т'ӧви Ви бьжин. ¹¹Бона ве йӧке дьл

бьдье нӧ хӧв у алик'арийа хӧв-дӧ бькьн, чава хун дькьн жи.

Т'ӧми у сьлавед ахьрийе

¹²Эм һиви жь вӧ дькьн хушк-бьрано, цӧдьре ван бьгьрн, йед кӧ нава вӧда дьхӧ-бьгьн, жийина хвӧденасийеда сӧ'витийе ль вӧ дькьн у вӧ ширӧт дькьн. ¹³Цӧдьре вана бь һ'ьзкьрьне һе бьльнд бьгьрн бона шьхӧле ван. Хӧвр'а т'ьфац^ф бьн. ¹⁴Эм һиви жь вӧ дькьн хушк-бьрано,

йед беп'ӧргалӧ бехирӧт ширӧт кьн,
дль бьдье нӧ бӧр тьрсонӧка,
кери к'ӧтийа вӧрн,
һьндава һ'ӧмуяда сӧбьра вӧ һӧбӧ.

¹⁵Һаш жь хвӧ һӧбьн, нӧбӧ кӧ йӧк жь бӧр хьрабийева хьрабийе бькӧ, ле һӧр гав сӧр нета цӧншийе бьн, һьн бона хӧв, һьн жи бона һ'ӧмуя.

¹⁶ Хӧр т'ьм ша бьн,

¹⁷ хӧр гав дӧа бькьн,

¹⁸ хӧр тыштида р'азибуне бьдье нӧ,

чъмки ӧв ӧ хвӧстьна Хвӧде бь сайа Мӧсiһ Иса бона вӧ.

* ^{5:2} Мӧтта 24:43; Луца 12:39; Пӧтрис II, 3:10.

* ^{5:8} Ишайа 59:17; Ӧфӧси 6:13-17.

- 19 Р'өһ'е Пироз нәтәмьриньн. кә, һ'эта һатъна Хөдане мә Иса
- 20 П'ехәмбәртийа^ф бер'умәт Мәсиһ. ²⁴Амын ә Әви кә газигә
нәкьн. вә дькә, we мийасәр кә жи.
- 21 Һәр тышти быщер'ьбиньн, ²⁵Хушк-бьрано, бона мә жи
тыштед қәнщ қәвин бь- дәа бькьн. ²⁶Сьлаве бьдънә
гьрн. һ'әму хушк-бьра, бь р'амусана
- 22 Жь һәр щур'ә хьрабийе дур шире һ'әлал. ²⁷Әз ль бәр Хөдан
к'эвн. дькьмә дәйне стуйе вә, кә һун
²³Дә бьра Хвәдеие кә ә'дья- ве нә'ме бәр һ'әму хушк-бьра
ийе дьдә, Хвәха вә лап бөһөр- бьхуньн.
- ти-жьбарә кә, т'әмамийа р'өһ', ²⁸К'әрәма Хөдане мә Иса
ньфус у қальбе вә бегөсур хвәй Мәсиһ вәр'а бә.

НЭ'МА ПАУЛОСЭ ДӨДА Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А

Пешготын

Нава щывина^ф бавэрмэндед Т'есалоникада дэрһөца хатна Мәсһиһ дөдада дөнг-бә'сед шур'ә-шур'ә пешда дьхатын у әв т'әви-һәв дькьрын. Павлос нә'ма хвәйә дөдада сәр пьрса ван дьсәкьнә, йед кә һин дькьрын кә хатна Мәсһиһ иди буйә жи. Шанди^ф ван тинә сәр р'астийе, шьровәдькә кә пешийа хатна Мәсһиһ гәрәке нәһәқи у хьраби бьгьһижьнә we дәрәща хьрабийейә һәрә бьльнд, бь р'әбәрийа ви Мәрвье Нәһәқийе. Әwe һынге к'ьфш бә у мьқабьли Мәсһиһ р'абә (2:1-12). Павлос сәр ван пьрсед фәрз дьсәкьнә, кә хвәндәван нава бавәрийа^ф хвәда р'аст у һ'имгьрти бьсәкьһьн, зерандьн, щәфа у дә'w-доза нәнһер'ьн (1:4, 6-7), хвәр'анәдити у беп'әргалә бехирәт һибьн у бь худана хвә бьжин (3:6-12), чава кә хвәха дькә, нава қәнщикьрьнеда бьн (3:13-15). Ава готи бавәрийе нәкьн мә'ни, кә жь ван шабдарийа бьр'әвьн, к'ижан кә Хвәде данә бавәрмәнда, бона жийина хвәденасийейә һәр р'ож.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1-2)

Р'азибун у пәсьндайин (1:3-12)

Һинкьрын бона хатна Иса (2:1-17)

Ширәтед бона бавәрмәнда (3:1-15)

Пашготын (3:16-18)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлос, Силас* у Тимот'ейо, шьвина Т'есалоникийар'а, йа кө п'ара Баве^ф мә Хвәде у Хөдан^ф Иса Мәснх э:

² Дә бьра к'эрәм^ф у э'дья-йийа Хвәде, Баве мә у Хөдан Иса Мәснх ль вә бә.

Натьна Хөдан Исайә дөда у Р'ожа^ф Ахрәте

³ Эм дәйндар ьн, кө һәр гав бона вә р'азибуне бьднә Хвәде хушк-бьрано у эв йәк һәқ э жи, чьмки бавәрийа^ф вә р'ьнд дьгьнижә у һ'ьзкьрна вә һьндава һәвда зедә дьбә.

⁴ Ләма әм хвәха жи нава щьвинед Хвәдеда пе вә дьфьр'ьн, бона сәбьр у бавәрийа вә, чьмки һун ван һ'әму зерандьн у тәнгасийа^ф дьк'ьшиньн, йед кө тенә сәре вә. ⁵ Эв йәк избат дькә, кө диwana Хвәде р'аст э. У бь ви авайи һуне һежайи П'адшатиya^ф Хвәде бьн, бона к'ижане жи һун ван тә'ли-тәнгийа дьбиньн. ⁶ Бәле әв ә һәқийа Хвәде: Йед тәнгасийе дьднә вә, Хвәде жи we

ван бьдә тәнгасийе ⁷ у йед жь вә тәнгасийеда нә, т'әви мә бьдә һесакьрне. Әве аһа бә, гава Хөдан Иса т'әви мьляк'әтед^ф Хвәйә зор жь э'зменва бь к'ура егьр хөйа бә, ⁸ вәки һ'әйфе жь ван һьлдә, йед кө нахвазьн Хвәде нас кьн у гөр'а^ф Мьзгинийа Хөдане мә Иса накьн. ⁹ Әве бәла хвә жь вәранбуна һ'әта-һ'әтайе бьбиньн, жь һ'ьзура Хөдан у р'умәта қәwата Wi бенә авитьне, ¹⁰ гава we Р'оже Әw бе, вәки нава щьмә'та Хвәда бе пәсьндайине у һ'әму бавәрмәнд we һ'әйр-һ'өжмәк'ар бьн. һуне жи нава ванда бьн, чьмки вә бавәрийа хвә шә'дәтийа мә ани.

¹¹ Бона ве йәке әм һәр гав бона вә дөа дькьн, кө Хвәдейе мә, вә һежайи we газийе кә у һ'әму нет-мәрәмед вәйә қәнш у кьрнед вәйә жь бавәрийе бь қәwате бинә сери^ф. ¹² Бь ви авайи we пәсьне наве Хөдане мә Иса ль нава вәда бе дайине у һуне жи нава Wiда бенә пәсьндайине, ль гора к'әрәма^ф Хвәдейе мә у Хөдан Иса Мәснх.

* ^{1:1} Бь йунани «Силвано» ньвисар ә, кө шур'әки наве «Силас» ә.

**К'ьфшбуна Мәрве Нәһәқийе
у һатъна Хөдан Иса Мәсиһ**

2 ¹ Әм һиви жь вә дькьн хушк-бърано, бона һатъна Хөдане мә Иса Мәсиһ у т'опбуна мәйә щәм **Wi***, ² һун фькьре хвәда зу шаш нәбьн у хвә онда нәкьн, нә пе п'ехәмбәртийе^ф, нә пе готьне, нә жи пе нә'ма йанчийә^ф мә нъвисибә: «Ва йә Р'ожа Хөдан иди һатийә»*. ³ Бъра т'ө кәс вә т'ө тыштыва нәхапинә, чьмки әв Р'ож найе, һ'әта кә р'абәрибун пешда нәйе у әв Мәрве Нәһәқийеи п'ара щә'нъме^ф к'ьфш нәбә. ⁴ Әве мьқабыли һәр тыштед кә хвәде тенә һ'әсабе йан тенә һ'әбандьне бьсәкьнә у хвә сәр һәр тыштир'а бьгьрә, һ'әта кә п'арьстгәһа^ф Хвәдеда жи we р'уне у ә'лам кә, кә хвәха Хвәде йә*.

⁵ Гәло найе бира вә, гава әзи һе щәм вә бум, мьн әв тыштана вәр'а дьготьн? ⁶ У һун заньн кә ньһа чь наһелә әв хөйа бә, вәки

әв вәхте к'ьфшкьрида хөйа бә. ⁷ Чьмки Сөр'а Нәһәқийе иди йа хвә дькә, ле әве кә ньһа наһелә, we нәһелә һ'әта кә хвәха жь наве бе һьлдане. ⁸ У паше Әве Нәһәқийе we к'ьфш бә, кә Хөдан Исәйе бь һөлма дәве Хвә ви онда кә у бь хөйабуна шәвқа Хвәва ви к'өта кә*. ⁹ Һатъна Йе Нәһәқийе we бь қәвата мирешьн^ф бә, һ'әта һ'өнөре ви һәбә we нишан у к'әрәмәтед дәрәв бькә* ¹⁰ у йед кә онда дьбьн бь һәр шур'ә нәһәқийа бьхапинә. Әвана онда дьбьн, чьмки вана р'асти һ'ьз нәкьр у қәбул нәкьр кә хьлаз бьн. ¹¹ Ләма жи Хвәде хальфандьнәкә зор сәр ванда дьшинә, кә әв дәрәвийе бавәр бькьн, ¹² вәки диwana ван һәр кәси бьбә, йед кә р'асти бавәр нәкьрьнә, ле к'әфа ван нәһәқийер'а һат.

**Хвәде бона хьлазбуне
гази вә кьрийә**

¹³ Ле әм гәрәке һәр т'ьм бона вә жь Хвәде р'ази бьн,

* ^{2:1} Т'есалоники I, 4:15-17.

* ^{2:2} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Йанчийә^ф мә бь р'өһ'е п'ехәмбәртийе йан дәва йан жи бь нә'ма готьбә: <Ва йә Р'ожа Хөдан иди һатийә...>»

* ^{2:4} Һәзәкийел 28:2; Данийел 11:36.

* ^{2:8} Ишайа 11:4.

* ^{2:9} Мәтта 24:24.

хушк-бърайед жь алийе Хө-
данда һ'ызкьри. Чъмки Хвәде
сәре-сериде һун бьжартын,
вәки бь Р'өһ' бенә бөһөр-
ти-жьбарәкьрьне*, р'астийе
бавәр бькьн у хьлаз бьн. ¹⁴We
йәкер'а Әви бь Мьзгинида-
йна мә гази вә кьр, кә бь ви
авайи һун р'умәта Хөдане мә
Иса Мәсиһ бьстиньн. ¹⁵Awa
хушк-бърано, ныг бьдьн ә'р-
де у ван р'ав-р'ьзьма^ф қәвин
бьгьрын, йед кә һун һин бунә,
һәгәр бь готьнед мә бә, йан бь
нә'мед мә бә.

¹⁶Дә Хөдане мә Иса Мәсиһ
Хвәха у Баве мә Хвәде, Йе
кә әм һ'ыз кьрын у бь к'әрәме
дьлдаинәкә һ'әта-һ'әтайе у
гөманәкә қәнщ да мә, ¹⁷бъра
дъл бьдә вә у вә нава һ'әму кьра
у готьнед қәнщда бьшьдинә.

Бона мә дөа бькьн

3 ¹Һәйнәсәр хушк-бърано,
бона мә дөа бькьн, вәки
хәбәра Хөдан зу пешда һәр'ә у
бе пәсьндайине, чава нава вәда
бу. ²Дөа бькьн, вәки әм жь мә-
рьвед^ф нәһәқ у хьраб хьлаз бьн,
чъмки һәр кәс Мьзгинийеда

амьн нинә. ³Ле Хөдан Хвәха
амьн ә, we вә бьшьдинә у жь
йе Хьраб хвәй кә. ⁴Әм бь сайа
Хөдан вәда гөман ьн, кә мә чь
т'әми данә вә, һун дьқәдиньн
у һуне бьқәдиньн жи. ⁵Дә бьра
Хөдан мела вә бьдә сәр һ'ыз-
кьрьна Хвәде у сәбьра Мәсиһ.

Бона йед беп'әргалә бехирәт

⁶Әм т'әми ль вә дькьн хушк-
бърано, бь наве Хөдане хвә
Иса Мәсиһ, кә һун хвә жь
һәр хушк-бъраие беп'әргалә
бехирәт дур бьгьрын, йед кә
ван р'ав-р'ьзьмед мә данә вә
нақәдиньн. ⁷Һун хвәха заньн
кә гәрәке һун ч'ә'в бьдьнә мә,
чъмки әм нава вәда беп'әр-
гал-бехирәтнибунә, ⁸нә жи нане
т'ө кәси бе һәқ хварийә, ле бь
худана ә'ниа хвә шәв у р'ож
дхәбьтин, дьчәрчьрин, вәки
сәр вә т'ө кәси нәбьнә баргь-
рани. ⁹Нә кә изьна мә т'өнәбу,
ле мә нәхше хвә нишани вә
кьр, кә һун ч'ә'в бьдьнә мә.
¹⁰Чъмки гава әм һе щәм вә бун
жи, мә әв йәк вәр'а дьгот: «К'и
нахвәзә бьхәбьтә, бьра нәхвә
жи». ¹¹Бәле әм дьбьһен кә нава

* 2:13 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чъмки Хвәде һун бьжартын, вәки пе-
шийе һун бь Р'өһ' бенә бөһөр-ти-жьбарәкьрьне».

вәда һьнәк беп'эргал-бехирәт дьжин, нә шьхөлк'аре хвә нә, ле т'эви шьхөле хэлде дьбьн. ¹²Эм бь наве Хөдан Иса Мәсир т'эми у ниви жь йед өса дькьн, кө бь мә'рифәти бьхэбьтн у нане хвә бьхвьн.

¹³Ле һун хушк-бьрано, жь қәнщикьрьне нәвәстьн. ¹⁴Һә-гәр йәк гөһдарийа готьнед мәйө ве нә'меда нәкә, ви р'ач'ө'в кьн у һәвалтийе бир'а нәкьн, кө шәрм бькә. ¹⁵Ле нәбә кө бь

ч'э'ве хьраб ль ви бьньһер'ьн, ле мина бьра ширәт кьн.

Дөа у сылавед ахьрийе

¹⁶Дә бьра Хөдане ә'дьялайийе хвәха, һәр гав, һәр алийива ә'дьялайийе бьдә вә. Хөдан т'э-ви вә һ'әмуйа бә. ¹⁷Эва сылава бь дәсте мьн Павлос ә, чава нишана һ'әму нә'мед мьн. Әз аһа дьньвисьм.

¹⁸К'әрәма Хөдане мә Иса Мәсир т'эви вә һ'әмуйа бә.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН ТИМОТ'ЕЙОР'А

Пешготын

Тимот'ейо хортэки бавэрмэнди жь Асия Бьч'ук бу, дийа ви шьһу^ф бу, ле баве ви йунан^ф (К'аред Шандийа 16:1). Павлос дэма шандитийа^ф хвэйэ дөдада бажаре Листрайеда р'асти Тимот'ейо те. Пэйр'а Тимот'ейо дьбэ һэвал-хэбате вийи пеш, һэвал-хэбатэки вийи гэлэки незик, нава р'ешитийа вида. Бона we йэке наве ви гэлэк щара К'аред Шандийада у һ'эму нэ'ме Павлосда те биранине (Р'омайи 16:21; Корьнт'и I, 4:17; Филипи 1:1; Т'есалоники I, 1:1; 3:2, 5, 6; Т'есалоники II, 1:1 у йед майин). Павлос гэлэк щара бона щьвинед^ф ну амьнийа хвэ ви ани, нава шур'э-шур'э пьрсед зэ'мэтэ гьранда.

Нэ'ма Павлосэ пешьнда, йа кө Тимот'ейор'а дышинэ, се хэме ви һэнэ:

- 1.** Бона һинкьрна шашэ нава щьвинеда дьбежэ, wэки мьрати хвэ бьн у илаһи^ф жь we һинкьрна шашэ кө гьһиштийэ щьвина Эфэсе (1:3). Эв һинкьрна жь фэ'ме щьһутийе у п'утп'арьстийе^ф дьһат у сэр һ'име we бавэрийе^ф бу кө дьготын: «Эва дьһийа бэрч'э'вайэ т'эбийэти хьраб э». Иди ль гора фэ'мкьрна ван, мэрвь^ф т'эне дькарьбу пе занэбун у сэрвахтикэ^ф сөр'э вэшарти хьлаз буйа, өса жи гэрэке хвэ жь хварьн-вэхварьна у һ'ал-зэwаше дур бьгьртана. Эв һинкьрн иро бь наве «Гьностик» те готьне (бь йунани «ГНОСЬС» те фэ'мкьрн «занэбун») у нава сэдсалийед пешьнда, илаһи сэдсалийа дөда у сьсийада фьрэ бэла бьбу.
- 2.** Бона р'абун-р'уньштын у қөльхе щьвине дьбежэ, ль к'ө бона хэйсэте сэрwер, бэрпьрсийар у бэрдэстийада жи дьбежэ.

3. Ширэта дьдэ Тимот'ейо. Тимот'ейо йэки шаһыл бу, дьбэ лэма эв һынэки жь we боршдарийе вэдьк'ышиа (Тимот'ейо II, 1:7). Ширэта дьдэ ми, кө эв шьвинеда гьран бэ, бь р'абун-р'уньштъна хвэ бьбэ хёламэки хвэйе нэхше қәнщ бона Мәсиһ у шабдарийа к'омед мәсиһийә^ф шур'э-шур'э жи һьлдэ сэр хвэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготън (1:1-2)

Бона шьвине у хэбатк'аред we (1:3–3:16)

Т'эмийед хэбатея бона Тимот'ейо (4:1–6:21)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлос, шандийе^ф Мәсиһ Иса, бь э'мыре Хвэ-дейе Хьлазкьре^ф мэ у Мәсиһ Исайе гёмана мэ,

² Тимот'ейоие лаве хвэйи бавэрийедайи^ф һәқ-һ'элалр'а:

Дэ бьра р'э'м, к'эрәм^ф у э'дълайи жь Бав^ф Хвэде у Мәсиһ Исайе Хёдане^ф мэ ль тэ бэ.

**Ширэтед дэрһәқа
һинкьрына дэрәвда**

³ Гава эз дьчумэ Мәкәдонйа-йе, мьн һиви жь тэ кьр, кө ль Эфәсе бьмини, вәки т'эмийе бьди чәнд кәса, кө һинкьрына

нэр'аст һин нәкьн ⁴ у гөһ нэ-дънэ ч'ьловискийа у р'әқәма сьлсьләта^ф кө хьлазийа ван т'өнэ. Эв йәк һе шәр'-дә'wa т'эвр'адькә, нә кө т'ьвдира* Хвэдейә кө бь бавэрийе те наскьрыне** мийасәр дькә.

⁵ Сәре т'эмийе һ'ьзкьрын э, кө жь дьле сах, бь исафа^ф р'ьһ'әт у жь бавэрийа бедөр'ути йә.

⁶ Ёнәк же дагәр'ийан у пәй готънед п'уч' к'әтън. ⁷ Дьхвазьн бьбьнэ дәрсаред Қануне, ле эв хвәха жи нъзаньн чь дьбежън, нә жи ван тыштед кө дьдънэ зора хвэ фә'м дькьн.

⁸ Эм заньн кө Қанун қәнщ э, һәгәр йәк бь қануни we

* ^{1:4} «Т'ьвдира Хвэде» аһа жи те фә'мкьрыне: «Wәк'илтийа Хвэде, йа кө да дәсте шьмә'та Хвэ».

** ^{1:4} Аһа жи те фә'мкьрыне: «Т'ьвдира Хвэдейә кө бь бавэрийе тинә сери^ф».

бьқәдинә. ⁹ Бәле фә'мдари йә, кә қанун бона р'аста найе дайине, ле бона нәһәқ у сәрһ'ышка, бона нәп'ак у гөнәк'ара^ф, бона мьр'дар' у һ'әрама^ф, бона бавкөж у декөжа, бона меркөжа, ¹⁰ бенамуса, к'она, дьзед мәрийа, дәрәвин у шә'дәдәрәва йә у бона һәр кәсед дьнә кә тыштед мьқабьли һинкьрьна сахләм дькьн. ¹¹ Әв һинкьрьн ль Мьзгинийа хвәйир'умәтә Хвәдейе һежайи шькьрийе дьгьрә, к'ижан ль мьн һатийә спартьне^ф.

Шекьрандына һындава р'ә'ма Хвәдеда

¹² Әз жь Мәсиһ Исайе Хөдане мә р'ази мә, Йе кә қәват да мьн, әз амьн һ'әсаб кьрьм, данимә сәр ве хьзмәтк'арийе. ¹³ Мьн жи бәре Әв бөһөрмәт дькьр, дьзеранд у нәйарти ль Ви дькьр, ле р'ә'м ль мьн бу, чьмки мьн нәбавәрийеда бь нәзанийа хвә кьрьн*. ¹⁴ К'әрәма^ф Хөдане мә п'ьр' сәр мьнда р'ьжийа, т'әви бавәри у һ'ьзкьрьна Мәсиһ Иса. ¹⁵ Ве готьнеда хельф т'өнә у лап һежайи қәбулкьрьне йә, кә: «Мәсиһ Иса һатә

дьне, гөнәк'ара хьлаз^ф бькә», сәре к'ижана әз ьм. ¹⁶ Ле бона ве йәке р'ә'м ль мьн бу, вәки Мәсиһ Иса сәр мьн, чава сәре гөнәк'ара т'әмамия сәбьра Хвә бьдә к'ьфше, чава нәхшәк бона ван, йед кә ве бавәрийа хвә Ви биньн, жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бьстиньн. ¹⁷ Ава бьра ви П'адшайе һ'әта-һ'әтайейи нәмьри у нәхөйа, Хвәдейе бешьрики-бөһөвалр'а һөрмәт у р'умәт бә һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

¹⁸ Ве т'әмийе әз дьдьмә тә, лава мьн Тимот'ейо, ль гора ван п'ехәмбәртиед^ф кә пешда бона тә бун, вәки тә бь ван шәр'е хвәйи қәнщ бьки, ¹⁹ дәст жь бавәрийе нәкә у исафа хвә р'ьһ'әт хвәй кә. Ынәка әв йәк жь хвә дур хьстьнә, дәвра бавәрийа хвә вәлгәр'андьн. ²⁰ Жь ван бун, һумәнайо у Скәндәр, йед кә мьн данә дәсте мирешьн^ф, вәки әв һин бьн р'астийа Хвәде бөһөрмәт нәкьн.

Дәрһәқа дөа у щьвинедә^ф

2 ¹ Ава әз һиви дькьм, бәри һәр тышти бона һ'әму мөрьва^ф дөа бькьн, р'әща кьн, лава кьн, р'азибуне бьдьн, ² өса жи

* ^{1:13} К'аред Шандийа 8:3; 9:4-5.

бона п'адша у h'эму сэрвера, wэки эм жийинэкэ э'дъл у сэр-
 цыр'и дэрбаз кьн, бы т'эмабийа
 хwэдeнасийе у мацулийе. ³Ль
 бэр Хwэдeйе Хьлазкьре мэ эв
 э қэнш у ль Wi хwэш, ⁴кө дь-
 хwазэ h'эму мэрвв хьлаз бьн
 у р'астийе нас кьн*. ⁵Чьмки
 Хwэдeк һэйэ у нава Хwэде у
 мэрьвада жи навчетик, Мэсиһ
 Исaйе Мэрвв, ⁶кө Хwэ жь бэр
 к'ьр'ина гьшкава да. Эв йэк
 р'аст wэхтда бу избати, кө Хwэ-
 де дьхwазэ h'эму хьлаз бьн. ⁷У
 бона ве йэке эз даннасинкьр у
 шанди һатьмэ к'ьфшкьрьне, (эз
 р'аст дьбежьм, дэрэwа накьм),
 нэщьһуйар'а бумэ дэрсдаре
 бawэрийе у р'астийе.

⁸Аwа эз дьхwазьм кө мер һэр
 дэра дэстед хwэйэ һ'элал бьльнд

кьн, бе һерс у бе шэр'-дэ'w*
 дöа бькьн.

⁹Öса жи бьра к'өлфэт^ф бь
 к'ьнщед лайиц, шэрме у бэр-
 бьһерийе хwэ бьхэмьлиньн,
 нэ кө бь гөли-гөжанга, йан
 зер', йан бь дөр'а^ф, йан жи бь
 к'ьнщед бьһа*, ¹⁰ле бь кьред
 қэнш, чава ль wан к'өлфэта
 дьк'эwэ, йед кө наве хwэдeна-
 сийе һьлданэ сэр хwэ. ¹¹Бьра
 к'өлфэт кэр' һин бэ, бь т'эма-
 мийа гөһдарийе. ¹²Эз изьне
 надьмэ к'өлфэт, кө һин бькэ,
 нэ жи һ'өкөми сэр мер бькэ,
 ле бьра дэнг нэкэ. ¹³Чьмки
 пешийе Адэм^ф хөльци, паше
 һewa* ¹⁴у Адэм нөхaпийа, ле
 жьн хапийа у нөһэци кьр. ¹⁵Ле
 жьн һ'але зар'анинеда жи we
 хьлаз бэ*, һэгэр бь бэрбьһерийе

* ^{2:4} һэзэкийел 18:23.

* ^{2:8} Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бе дөдьли».

* ^{2:9} Пэтрус I, 3:3.

* ^{2:13} Дэстпeбун 2:7; 2:21-22; 3:1-6.

* ^{2:15} Мэ'на ве р'езе зэ'мэт э. Дөwса «һ'але зар'анинеда жи» йунани аһа жи те фэ'мкьрьне: «бь зар'анине». К'ьтеба Пироз һин дькэ, кө зар' даийн у бэрэк'эгийа Хөдан э, кө де у бавар'а тенэ даийне (Зэбур 127, 128). К'ьтеба Пироз һин накэ кө зар'анин шэрте мэщала хьлазбуна к'өлфэта йэ. Нэ жи эв р'ез соз дьдэ кө зар'анина к'өлфэтед хwэдeнас we бе еш у щэфа бэ йан к'өлфэт сах бьминэ. Хөйа дьбэ кө Павлос мьқабыли дэрсдаред дэрэwин дьчэ у һин дькэ кө зар'анин нэ гөнэ йэ, ле бэле һэгэр к'өлфэт мер кэ у зар'а бинэ, эв йэк тыштэки қэнш э. һьнге һьнэка һин дькьр у нэдьһьштьн кө мэрвв бьзэwьщьн йан мер кьн (Тимот'ейо I, 4:3). Жь

нава бавәрийе, һ'ызкьрьне у пацъжайийеда бьминьн.

Бона сәрверед щьвине

3 ¹Ве готьнеда хельф т'өнә: ²Һәгәр тәме йәки ль сәрвертийе һәйә, әв шьхөләки қәнщ дьхвазә. ³Ава сәрвер гәрәке беқәсур бә, мере жьнәке бә, хвәгьрти, ақьлда гьран, мақул, меванһ'ыз, һинкьрьнеда сәрхвә бә*, ⁴нә сәрхвәш, нә сьр'тук, ле бәрбьһер, нә шәр'уд, нә п'әрә-һ'ыз. ⁵Бьра малхетийе р'ьнд ль мала хвә бькә, зар'ед хвә гөр'а^ф хвәда һәр алийава мақулийеда мәзын кә. ⁶(Чьмки һәгәр йәк ньзанә малхетийе ль мала хвә бькә, we чава бькарьбә щьвина^ф Хвәде хвәй кә?) ⁷Бьра нә жи бавәрмәнде ну бә, кә нәбә к'обар бә, дивана ви жи мина йа мирешьн бе кьрьне. ⁸Вәки дьн жи гәрәке қәдыре ви щәм йед жь щьвине дәр жи һәбә, кә нәбә бе р'әзилкьрьне у бьк'әвә т'әләка мирешьн.

Бона бәрдәстийед щьвине

⁹Өса жи бьра бәрдәсти гьран бьн, хәбәрданеда дөр'утийе нәкьн, хвә нәдынә шәрәве, пәй к'әда һ'әрам нәк'әвьн. ¹⁰Р'астийа бавәрийейә ә'йан-буйи* бь исафа р'ьһ'әт хвәй кьн. ¹¹У әвана жи бьра пешда бенә щер'ьбандьне^ф, һәгәр тыштәк сәр ван т'өнәбә, һьнге бьра бәрдәстийе бькьн. ¹²Өса жи бьра жьнед ван* гьран, нә бөхданбеж, ле хвәгьрти, һәр тыштида амьн бьн. ¹³Бәрдәсти гәрәке мере жьнәке бә, қәнщ малхетийе ль зар' у мала хвә бькә. ¹⁴Әвед кә р'ьнд бәрдәстийе дькьн, хвәр'а дәрәшәкә бьльнд қазьнщ дькьн у сәрбәстикә^ф мәзын дәст тиньн бона бавәрийа Мәсиһ Иса.

Сөр'а хвәденасийе

¹⁵Әз кә ван тышта тәр'а дьнь-висьм, гөман һәйә әзе зутьрәке сәр тәда бем. ¹⁶Ле һәгәр әз

сәдсалия йәке һ'әта сьсийа һинкьрьна «гьностикийе» фьрә бәла дьбу у дьгот, кә п'еше кәвантийе у зар'анине гөнә йә.

* ^{3:2-7} Тито 1:6-9.

* ^{3:9} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сөр'а бавәрийе». Әв те фә'м-кьрьне кә сөр'а вәшарти ә'йан бу.

* ^{3:11} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Жьнед бәрдәсти».

дэрэнги жи бьк'эвм, те зань-
би гэрэке чава мала Хвэдеда
р'абьн-р'унен, йа кө щьвина
Хвэдейе сах э, стун у һ'име
р'астийе йэ. ¹⁶ Бе хэбэрдан,
гэлэки к'ур э сөр'а хвэдеп'а-
рьстийа мэ:

Эw бь бэдэни хойа бу,
бь Р'öh' р'астийа Wi хатэ
избаткьрьне,
мьлйак'этава^ф хатэ дитьне,
нав мьлэта хатэ даннасин-
кьрьне,
дньнайеда хатэ бавэркь-
рьне
у р'умэтер'а хатэ һьлатьне.

Дэрсдаред дэрэw

4 ¹ Р'öh' ашкэрэ дьбежэ, кө
р'ожед ахьрийеда һьнэк
we жь бавэрийе бьк'эвн,
гöh бьдьнэ р'öh'ед дэрэвин у
хинкьрьнед щьна^ф. ² Эw хин-
кьрын бь дөр'утийа дэрэвина
дьбьн, исафа к'ижана к'ьзри
йэ. ³ Эw мэрэв һ'ал-зэwаше
дьдьнэ һьлдане, жь ван хва-
рьна пашда дьдьнэ гьртьне,
к'ижан Хвэде эw бона ба-
вэрмэнд у р'астинаскьрийа
э'фьрандьнэ, кө бь р'азибуне
бьхьн. ⁴ Һэр тыште кө Хвэде
э'фьрандийэ қэнщ э у тыш-
тэки һ'эрам теда т'өнэ, һэгэр

бь р'азибун те қэбулкьрьне,
⁵ чьмки бь хэбэра Хвэде у дёа
қэбул дьбэ.

Қольхк'аре Мэснх Исайи қэнщ

⁶ Һэгэр тө ван ширэта бьди
хушк-бьра, те бьби қольхк'аре
Мэснх Исайи қэнщ, чава тө
хвэха жи бь ван готьнед ба-
вэрийе у хинбуна қэнщэ кө тө
пэй чуйи, қьнийат дьби. ⁷ Хвэ жь
ч'ьловискийед пирайэ һ'эрам
дур хвэй кэ. Хвэ хвэденаси-
йеда хиндар^ф кэ. ⁸ Хиндарийа
қальб кери һьндьк тышти те,
ле йа хвэденасийе кери һэр
тышти те, созе we һьн ль ве
дьне һэйэ, һьн жи ль we дьне.
⁹ Ве готьнеда хельф т'өнэ у
лап һежайи қэбулкьрьне йэ.
¹⁰ Бона ве йэке эм дьхэбьтн у
дьчэрчьрын, чьмки эм гёмана
хвэ ль Хвэдейе сах тиньн, кө
Хьлазкьре һ'эму мэрэва йэ,
илаһи^ф Йе бавэрмэнда.

¹¹ Т'эмийа ван тышта бьдэ
у хин кэ. ¹² Нэбэ кө йэк ща-
һьлтийа тэ беһөрмэт кэ, ле тө
бавэрмэндар'а бьбэ нэхшэк,
хэбэрданеда, р'абун-р'унышь-
неда, һ'ьзкьрьнеда, бавэрийе у
һ'элалийеда. ¹³ Һ'эта хатьна мьн
хвэ бьдэ we йэке, кө щьмэ'те-

р'а нъвисаред^ф пироз бьхуни, ширэт ки, хин ки. ¹⁴ Ындава we п'ешк'еша^ф хвэйэ р'оһ'анида бе хэм нибэ, йа кө бь п'эхэм-бэртие тэр'а һатийэ дайине, гава бэрпирсийара дэсте хвэ данинэ сэр тэ. ¹⁵ Göhe тэ сэр ван тышта бэ у нава ванда бьминэ, wэки пешдачуйина тэ һ'эмуйава э'йан бэ. ¹⁶ Ѓаш жь хвэ у хинкьрьна хвэ һэбэ. Ѓэр гав нава ванда бьминэ, чьмки бь ви тьһэри те хвэ жи хьлаз ки у ван жи, к'ижанед гөһдарийа тэ дькьн.

**Щабдарийа бона
э'мьре мэзын у бьч'ука**

5 ¹ Дьле калэмера нэешинэ, ле дьл бьдэ ван, чава баве хвэ. Шаһьла чава бьрайед хвэ һ'эсаб кэ*, ² пира чава дийа хвэ, к'өлфөтед шаһьл чава хушкед хвэ, wэкэ шире һ'элал.

Жьнэбийед э'дэти

³ Qэдьре жьнэбийа бьгьрэ, йед кө бь э'дэти жьнэби нэ. ⁴ Ле һэгэр зар' йан нэвийед жьнэбике һэбьн, бьра эw зар' пешийе мала хвэда хин бьн чава хвэденасийа хвэ бьдьнэ

к'ьфше у бь ви тьһэри дэине де у баве хвэ вэгэр'иньн, чьмки эв йэк ль Хwэде хвэш те. ⁵ Жьнэбийа э'дэти эw э, йа кө т'эне майэу гөмана хвэ данийэ сэр Хwэде, шэw у р'ожед хвэ бь дөа у р'эща дэрбаз дькэ. ⁶ Ле йа кө к'ефа дьле хвэр'а йэ, мьрийа нэч'элкьри йэ. ⁷ Ван тышта т'эми кэ, wэки белэк'э бьн. ⁸ Ле һэгэр мэрвьэк бона хвэхатийа хвэ, илаһи бона мала хвэ хэм накэ, эwi бавэри инк'ар^ф кьрийэ у жь нэбаwэра жи хьрабтьэр э.

⁹ Бьра наве we дэфт'эра жь-нэбийада бе нъвисаре, к'ижан жь шест сали кемтьэр нинэ, щарэке жи меркьри буйэ, ¹⁰ бь кьрьнед қэнщва жи бэр-бьч'э'в э: Мэсэлэ, зар' мэзын кьрьбьн, меван қэбул кьрьбьн, ньгед бавэрмэнда шуштьбьн, дэст авитьбэ к'этийа у бона һэр шьхөле қэнщ жи һазьр сэкьни йэ.

¹¹ Ле жьнэбийед шаһьл қэбул нэкэ, чьмки гава эвана тэме хвэ хьраб дькьн, бэре хвэ жь Мэсиһ дьгөһезьн, дьхwазьн мер кьн ¹² у бь ви аwайи эwi суци һьлтиньнэ сэр хвэ, чьмки созе бэре

* ^{5:1} Qануна К'аһинтийе 19:32.

данэ алики.* ¹³ Сэрда жи мал бь мал дьгэр'ын, хwэр'анэдити хин дьбьн, нэ т'эне хwэр'анэдити нэ, öса жи гьлигэр'о, т'эви шьхөле хэлqe дьбьн у тыштед нэщайиз хэбэр дьдьн. ¹⁴ Аwa эз дьхwазьм кö жьнэбийед шаһьл мер кьн, зар'а биньн у малкьр бьн, wэки зьмен нэкьнэ дэве нэйара. ¹⁵ Чьмки иди һьнэк жьнэбийед шаһьл хальфин^ф, пэй мирещьн чун. ¹⁶ Һэгэр жьнэбийед бawэрмэндэке* һэбьн, бьра эw алик'арийа ван бькэ у шьвине баргьран нэкэ, wэки шьвин бькарьбэ алик'арийа жьнэбийед э'дэти бькэ.

Бона бэрпърсийара

¹⁷ Эw бэрпърсийаред кö сэрвертийе р'нд дькьн, бьра дө-

барэ һежайи qэдър бьн, илаһи эwед кö хэбэрдан у хинкьрьнеда дьхэбьтьн. ¹⁸ Чьмки ньвисар дьбежэ: «Дэве гайе бедэреда дьхэбьтэ гьренэдэ»* у «П'алэ һежайи һeqe хwэ йэ»**. ¹⁹ Хэйба һьндава бэрпърсийарда бawэр нэкэ, һэгэр дө йан се шэ'дэ т'өнэбьн*. ²⁰ Бэрпърсийаред кö нава гöнада дьминьн, ль бэр һ'эмуйа ле һьле^ф, wэки йед майин жи бьтърсьн.

²¹ Эз ль бэр Хwэде, Мэсиһ Иса у мьляк'этед бьжарти дькьмэ дэйнэ стуйе тэ, кö тö ван ширэта бе т'агери^ф хwэй ки, тыштэки бь фьрқийе нэки.

²² Дэсте хwэ зу данэйнэ сэр йэки бона хьзмэтк'арийа Хöдан, нэ жи т'эви гöнед йед майин би. Хwэ паqьж хwэй кэ*.

* ^{5:11-12} Һьнэк аһа фэ'м дькьн: Жьнэбийед шьвинедэ навед хwэ бона хьзмэткьрьне дэфт'эра шьвинедэ дьданэ ньвисаре, лэма те готьне, кö жьнэбийед шаһьл qэбул нэкэ, чьмки бь we qьраре навед хwэ дьданэ ньвисаре, wэки диса мер нэкьн, ле т'эне шьвинер'а хьзмэтийе бькьн. Ле гава дьхwэстьн мер бькьрана, соз-qьраре хwэ дьт'эр'ьбандьн.

* ^{5:16} Нав дэстньвисаред qэншда «бawэрмэнд» qьсьме жьне те фэ'м-кьрьне, ле дэстньвисаред һьнэкада «бawэрмэнд» те фэ'мкьрьне һьн qьсьме жьне, һьн жи мер, öса жи һьнэк дэстньвисарада т'эне мер те фэ'мкьрьне.

* ^{5:18} Qануна Дöшари 25:4.

** ^{5:18} Луqа 10:7; Мэтта 10:10.

* ^{5:19} Qануна Дöшари 17:5-7; 19:15; Мэтта 18:16.

* ^{5:22} Тимот'ейо I, 4:14; К'аред Шандийа 6:6; 13:1; Тимот'ейо II, 1:6.

²³ Жь вьр шунда т'эне аве вэнэхвэ, ле һьнэки жи шэраве т'эв кэ, бона щийе мэх'андь-на хварьне, кӧ зу-зу нэхвэш дьк'эви.

²⁴ Һьнэк һэнэ, кӧ гӧнед ван к'ьфш ын у р'аст ван дьбьнэ бэр диwane, ле гӧнед һьнэка жи паше we к'ьфш бьн. ²⁵ Ӧса жи кьрьнед қэнщ к'ьфш ын у эw кьрьнед кӧ нэ к'ьфш ын, эw жи вэшарти наминьн.

Бона хӧлама

6 ¹ Өвед кӧ бьн нире хӧлам-тийеда нэ, бьра ахайед хвэ һ'эсаб кьн чава һежайи қэдьре бьльнд, wэки наве Хвэде у һинкьрьна мэ нэе беһӧрмэткьрьне. ² Ахайед к'ейэ бавӧрмэнд һэнэ, бьра ван беһӧрмэт нэкьн, чьмки эw бьрайед һэв ын. Ле бьра хӧлам һе р'ьнд хӧламтийе бькьн, чьмки йед кӧ к'аре жь хьзмэтк'арийа хӧлама дьстиньн, бавӧрмэнд ын у дӧлал ын.

Хьзна р'аст

Ван тышта һин кэ у ширэт кӧ. ³ Һэгэр йэк тыштэки дьн

һин бькэ у готьнед Хӧдане мэ Иса Мэсиһэ сахлэм у һинкьрьна хвэдеп'арьстийа мэ нэ қайл э, ⁴ эw йэки к'ӧбар э у тыштэки ньзанэ. Эw нэхвэ-шийа шэр' у дэ'wава гьрти йэ, жь we жи пешда тен: Һ'эвсуди, нэйарти, готьнед нэр'еда, шькед хьраб ⁵ у шэр'уди. Эв һ'эму тышт жь нава мӧрьвед қафсэқэт у жь р'астийе шуна р'эшва чуйи пешда тен. Эвана хвэденасийе һ'эсаб дькьн, чава канийа к'аре.

⁶ Бӧле хвэденаси к'ара сэр к'аре йэ, һэгэр бь р'азибуне бэ. ⁷ Мэ т'ӧ тышт нэанийэ дьне у эме нькарьбьн т'ӧ тышти жи бьбьн*. ⁸ Ле к'ьнщ у хӧрӧке мэ һэбьн, бь ван эм р'ази бьн*. ⁹ Ле өвед кӧ дьхwазьн дӧвлэти бьн, тенэ щер'ьбандьне, дьк'эвьнэ т'элэка у гӧлӧк тӧмед ахмах у зийанк'ар, к'ижан мерьв нӧқи мират'ийе у wеранбуне дькьн*. ¹⁰ Чьмки п'ӧрӧһ'эзи каникэ һэр шур'э хьрабийе йэ. Һьнэка хвэ данэ we, жь бавӧрийе хальфин у хвэ кьрьнэ хвӧе кӧл у дӧрда.

* ^{6:7} Ибо 1:21.

* ^{6:8} Готьнед Сълеман 30:8.

* ^{6:9} Готьнед Сълеман 23:4; 28:22.

**Т'эмийед Павлос
бона Тимот'ейо**

¹¹ Ле тө, мэрвэ Хвэде жь ван тышта бър'эвэ у пэй һэқийе, хвэденасийе, бавэрийе, һ'ыз-кърне, сэбьре у мьлуктийе һэр'э. ¹² Лэща бавэрийеда қэнщ бър'эвэ, жийина һ'эта-һ'этайе қазьнщ кэ, к'ижанер'а тө һати газикърне у ль бэр гэлэк шэ'да тэ эв иқрара^ф қэнщ иқрар кър. ¹³ Ль бэр Хвэдеие кө э'мьр дьдэ һ'эму э'фьрина у ль бэр Мэсих Исайте кө ль бэр Пилатойе^ф Понтийо шэ'дэтиа иқрара қэнщ да, эз т'эмийе дьдъм тэ*, ¹⁴ кө тө ве т'эмийе белэк'э у беқосур хвэй ки, һ'эта хойабуна Хөдане мә Иса Мэсих. ¹⁵ Хойабуна Ви ве вэхте хвэда жь алийе Йе һежайи шыкърийе у Т'эне-йи қэват, П'адшайе п'адшайа у Хөдане хөданада э'йан бэ. ¹⁶ Т'эне Эви нэмьри йэ, нава р'онаийеда йэ, кө т'ө кэс нькарэ незик бе. Т'ө қул-бэнда Эв нэдитийэ у нэ жи дькарэ

бьбинэ. Қэдър у қөдрэта һ'эта-һ'этайе Вир'а бэ! Амин*.

Т'эмийа бона дэвлэтиа

¹⁷ Т'эмийе бьдэ дэвлэтиед ве дьне, бьра бабах нэбьн у гөмана хвэ нэдьнэ сэр һэбука^ф п'уч'э дэрэв, ле ль сэр Хвэдеие кө һэр тышти бь мэр'дани дьдэ мә, вэки эм мьраз пе бькьн*. ¹⁸ Бьра қэнщийа бькьн, бь кърнед қэнщ дэвлэти бьн, мэр'д бьн у п'арэвэкърнер'а жи һазьр.

¹⁹ Бь ви тыһэри эве хвэр'а хьзнэке т'оп кьн, һ'имэки қэнщ бона ахрэте, вэки ве жийина кө р'асти жийин э қазьнщ кьн.

Т'эмийед ахьрийе

²⁰ Тимот'ейо! Чь кө ль тэ һатэ спартьне хвэй кэ. Жь готьнед п'уч'э һ'эрам у шэр'-дэ'ва дур бэ, кө бь дэрэв наве «занэбун» данэ сэр. ²¹ Ынэка хвэ данэ ве йэке у бь ви авайи жь бавэрийе хальфин.

К'эрэма Хвэде вэр'а бэ.

* ^{6:13} Йун'энна 18:37.

* ^{6:16} Дэрк'этгьн 33:20.

* ^{6:17} Зэбур 62:10.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА ТИМОТ'ЕЙОР'А

Пешготын

Эв нэ'ма дөда Павлос жь кэле Тимот'ейор'а нъвисийэ, гава эв Р'омеда^ф гьрти бу, дэсте ви жь хэр тышти қэтийайи бу (1:8, 16) у әви өса һ'эсаб дькьр, кө гэләка эв бир кьрийэ. Ве нэ'ме-да п'айе-п'ьр'е т'эми у ширэт ын, кө дьдә һэвал-хэбате хвэйи шаһьл Тимот'ейо. Ль вьр фькьра мэзын эв ә, кө даннасинкьред Мьзгинийе нава зерандьн у тэнгасийеда^ф сәбьр кьн у тәйах кьн, ләма жи эв бәр дьле вида те, кө гәрәке эв бехоф-бетьрс бә у шәр'е хвэйи қәнш р'ьнд бькә, чава әскәрәки Мәсиһи^ф амьн. Шанди^ф дьл дьдә Тимот'ейо кө сәрхвә бә, бетьрс бона Иса Мәсиһ шә'дәтийе бьдә, һинкьрьна р'астийа Мьзгинийе у Пәймана^ф Кэвьн хвэй кә у борще хвә чава йәки дәрсдар у мьзгиндар^ф бинә сери^ф.

Шанди Тимот'ейор'а дньвисә, кө эв һаш жь хвә һәбә, нә-к'эвә нава ван дә'w-дозед п'уч'ә вала, кө эв йәкана кер найен, ле т'әне гөһдара жь р'е дәрдьхьн, ащьз дькьн (2:16, 23).

Хөләсә, шанди нәхше ә'мьре хвә, нет-мәрәме шандитийа хвә, бона бавәри^ф, сәбьр, һ'ьзкьрьн у зерандьна щәфед хвә тинә бира һэвал-хэбате хвә.

Эва нэ'ма канийа бәрдьлийа^ф ә'мьре һ'әму бавәрмәнда йә, илаһи^ф әвед кө бьн баред қөльхе Хөданда^ф нә, вәки әвана бавә-рийеда бь сәбьре у һ'ьзкьрьне бе тьрс пешда хәр'ьн.

Сәрәшәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1-2)

Р'азибун у ширэт (1:3–2:13)

Т'эми у һаш жь хвә һәбун (2:14–4:5)

Р'абун-р'уньшт'на э'мьре Павлос (4:6-18)

Пашгот'н (4:19-22)

Сьлавк'рын

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвэде шандийе^ф Мэсн Иса бона ви созе жийине, йа кь бь сайа Мэсн Иса йэ,

² Тимот'ейоие лаве хвэйи дэлапр'а:

Дэ б'ра р'э'м, к'эрэм^ф у э'д'лайи жь Бав^ф Хвэде у Мэсн Исайте Хөдане^ф мэ ль тэ бэ.

Р'азибун у дьлшьдандьн

³ Эз жь Хвэде р'азн мэ, кь мина пешийед хвэ бь исафа^ф р'ь'эт Вир'а хөламтийе дькьм, һэр гав шэв у р'ож нава дөайед хвэда тэ бир тиньм. ⁴ Гава эз һес'ред тэ тиньмэ бира хвэ, дьк'эвьмэ дэмана дитьна тэ, вэки шабун бьк'эвэ дьле мьн. ⁵ Эз ве бавэрийа^ф тэйэ дьле сах тиньмэ бира хвэ, йа кь бэре шэм пирька тэ Лойисе у днйа тэ Эйн'ке һэбу у эз бавэр'м, кь йа тэ жи һэйэ*. ⁶ Бона ве йэке эз дькьмэ бира тэ, кь тэ агьре п'ешк'еша^ф Хвэде һе

гөр' ки, йа кь бь дэстданина мьн тэр'а һатэ дайине. ⁷ Чьм-ки Хвэде р'өһ'эки тьрсе нэда мэ, ле Йе қəwате, һ'эзк'рьне у хвэгьрт'не*.

⁸ Ава шэрм нэкэ, кь бона Хөдане мэ шэ'дэтийе бьди, нэ жи бона мьн шэрм бькэ, кь эз бона наве Ви гьрти мэ. Ле т'эви щэфаие Мьзгинийе бэ, анэгори қəwата Хвэде.

⁹ Хвэде эм хьлаз^ф кьрын, пирозийер'а^ф гази кьрын, нэ кь бона кьрнед мэ, ле ль гора қьрар у к'эрэма^ф Хвэ.

Эва к'эрэма бь сайа Мэсн Иса, эв һе дэвред бэреда мэр'а һатэ дайине.

¹⁰ Ле ньһа бь хөйабуна Хьлаз-кьре^ф мэ Мэсн Иса э'йан бу, кь мь-рын бэтал кьр у жийина бе мьрын, бь Мьз-гинийе р'онайи кьр.

¹¹ Ве Мьзгинийер'а эз дан-насинкьр, шанди у дэрсдар

* 1:5 К'аред Шандийа 16:1.

* 1:7 Аһа жи те фэ'мк'рьне: «Сэрхвэбуне».

хатъмә к'ьфшкьрьне ¹²у ләма эз ви шәфайи дьк'ьшиньм. Ле эз шәрм накьм, чьмки заньм мьн бавәрийа хвә К'е анийә у гөман ьм жи, кә Әви чь кә спартийә^ф мьн*, we һ'әта we Р'оже жи хвәй кә. ¹³Тө хвә ль wi нәхше һинкьрьна сахләм бьгьрә, йа кә тә жь мьн бьһист у нава we бавәри у һ'ьзкьрьне-да бьминә, к'ижан жь Мәсиһ Иса п'ара мә к'әт. ¹⁴Әв тыштед қәнщә кә ль тә һатьнә спартыне бь wi Р'өһ'е^ф Пирози нава мәда хвәй кә.

¹⁵Тө зани әвед кә қәза Ас-йайеда бун пышта хвә данә мьн, Фугәло у һермохенис жи т'әви ван. ¹⁶Бьра Хөдан р'ә'ма хвә ль мала Онисифоро бькә, чьмки әви гәләк щара дьле мьн р'ьһ'әт кьр, жь гьртьна мьн шәрм нәдькьр, ¹⁷ле гава һатә Р'омайе, гәләки ль мьн гәр'ийа, һ'әта эз дитьм, ¹⁸(дә бьра Хөдан бьде, кә әв we Р'о-же р'ә'ме жь Хөдан бьбинә) у Әфәседа жи әви чьқас мьнр'а хьзмәтк'ари кьр, тө р'ьнд зани.

Әскәре Мәсиһ Исайи қәнщ

2 ¹Ава лаһе мьн, бь we к'ә-рәма мәйә кә йәктийа Мәсиһ Исада йә қәват бә. ²У әв тыштед кә тә ль бәр гәләк шә'да жь мьн бьһист, бьсперә^ф ван мәрвьед^ф амьн, йед кә we бькарьбьн һьнәкеддьн һин кьн. ³Ава т'әви щәфе мә бә, мина әскәре Мәсиһ Исайи қәнщ. ⁴Т'ө әскәр шьхөле бьнәли-тийева^ф мьжул набә, wәки ль сәрәскәр хвәш бе. ⁵Ләщк'арәк^ф жи к'офийе^ф настинә, һәгәр ль гора қәйдә нәк'әвә ләще. ⁶У щотк'ар, кә щәфе дьк'ьшинә, гәрәке әв пешьн жь бәрәд әрде тә'м кә. ⁷Бьзаньбә эз чь дьбежьм, чьмки Хөдан һәр тыштида һ'ьш-ақьл we бьдә тә.

⁸Бир бинә wi Иса Мәсиһе жь мьрьне р'акьри, жь зөр'әта Даьд^ф, ль гора we Мьзгини-йа эз даннасин дькьм. ⁹Бона ве Мьзгинийе эз дьчәрчьрьм, һ'әта мина зөлмк'арәки жи қәйдкьри мә, ле хәбәра Хвә-де қәйдкьри нинә. ¹⁰Ләма эз

* 1:12 «Чь кә спартийә мьн» те фә'мкьрьне йан қөльхе Павлос, йан жи Мьзгини. Ле әв р'ез аһа жи те фә'мкьрьне: «Әв тыште чь кә мьн спартийә Wi, бона Р'ожа^ф Ахрәте we хвәй кә», мәсәлә, жийина Павлос йан жи йед кә бь даннасинийа wi бунә бавәрмәнд.

Һәр тышти тәйах дькьм, бона хатъре бьжартийа, кӧ әв жи we хьлазбуна^ф кӧ бь сайа Мәсиһ Иса йә, бьстиньн, бь р'умәта һ'әта-һ'әтайева т'әвайи. ¹¹ Ве готънеда хельф т'ӧнә:

Һәгәр әм т'әви Ви мьрьн,
әме т'әви Ви бьжин жи.

¹² Һәгәр әм тәйах кьн,
әме п'адшатийе жи т'әви
Ви бькьн.

Һәгәр әм Ви инк'ар^ф кьн,
Әwe жи мә инк'ар кә*.

¹³ Һәгәр әм амьн нәминьн,
Әwe амьн бьминә,
чьмки Әw нькарә Хwә ин-
к'ар кә*.

П'але к'әти-р'абуйи

¹⁴ Ван тышта бинә бира щьм-
ә'те, ль бәр Хwәде бькә дәйне
стуйе ван, кӧ сәр хәбәра һәвр'а
нәк'әвьнә дә'we. Әw кери т'ӧ
кәси найе, т'әне мала гӧһда-
ра хьраб дькә. ¹⁵ Бькә кӧ тӧ ль
Хwәде хwәш бейи, п'аләки ӧса
кӧ шәрм нәки, хәбәра р'ас-
тийе р'аст шьровәки. ¹⁶ Ле жь
хәбәрданед һ'әрамә п'уч' хwә

дур бьгьрә, чьмки әвед кӧ хwә
данә ве йәке, we he нәп'акийеда
пешда һәр'ьн ¹⁷ у хәбәрәд ван
мина хьш-хьше п'әнш дьдә.
Һүмәнайо у Фьлито жи жь ван
ьн, ¹⁸ йед кӧ жь р'астийе халь-
финә^ф у дьбежьн, кӧ р'абуна
мьрийа иди буйә у баwәрийа
һьнәка дәвәр'у дькьн. ¹⁹ Ле бә-
ле һ'име кӧ Хwәде дани қәдим
дьминә у әв мор сәр ә: «Хӧдан
йед п'ара Хwә нас дькә*» у «Һәр
кәсед кӧ наве Хӧдан һьлданә
сәр хwә, бьра әв жь нәһәқийе
дур бьн».

²⁰ Маләкә мәзьнда нә кӧ т'әне
дәрданед^ф зер' у зив һәнә, ле
йед жь дар у һ'әр'ийе жи һәнә,
һьнәк бона дәрәщед бьльнд ьн,
һьнәк жи бона дәрәщед ньмьз.
²¹ Аwa һәгәр йәк хwә жь ван
тыштед нәщайиз* пақьж кә,
әwe бьбә дәрданәкә дәрәща
бльнд, бӧһӧрти-жьбарә, ке-
ри хwәйе хwә һати, бона һәр
дәрәщед қәншда һазьр.

²² Жь дьлхwәстьнед шаһьлти-
йе бьр'әвә, хwә ль һәқийе, ба-
wәрийе, һ'ьзкьрьне, ә'дьялайийе

* 2:12 Мәтта 10:33.

* 2:13 Жьмар 23:19.

* 2:19 Жьмар 16:5.

* 2:21 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Жь ван мәрьва».

быгьрэ, т'эви ван бэ, йед кӧ бы дьле сах гази наве Хӧдан дькын.

²³Тӧ хвэ жь дэ'w-дозед ахмахэ бэфэ'м дур быгьрэ, чьмки тӧ зани кӧ шэр' жь ван пешда тен.

²⁴Ль хӧламе Хӧдан нак'эвэ, кӧ шэр' бькэ, ле хьндава х'эмуйада бэрбьһер бэ, бькарьбэ һин кэ у бинфьрэ бэ, ²⁵бы ширьнайи йед мьцабыл ширэт кэ, бэлки Хвэде мәщале бьдэ ван, кӧ жь гӧнэкьрьне вэгэр'ьн^ф у р'астийе нас кын. ²⁶Һынге эве сэр х'ыше хвэда бен, жь т'элэка ви мирещьн^ф хьлаз бьн, к'ижани эw гьртьнэ, кӧ э'мьре ви бьрқединьн.

Хьрабийед р'ожед ахьрийе

З ¹Ле ве йэке заньбэ кӧ р'ожед ахьрийеда зэманед хьраб we бен. ²Мэрьве бьбьнэ хвэһ'ыз, п'эрэһ'ыз, к'ӧбар, бабах, бӧхданбеж, нэ гӧр'а^ф де-бавада, бешекьр, һ'эрам, ³дълсар, бер'э'м, бӧхданбеж, тэмсьст, зӧлмк'ар, нэйаред қәнщийе, ⁴нэмам, бэрзэқ, хвэр'ази, р'ьһ'этиһ'ыз, нэ кӧ Хвэдеһ'ыз. ⁵П'ышке хвэдена-сийе we ль ван к'эвэ, ле we

қәwата we инк'ар кын. Тӧ хвэ жь йед аһа дур быгьрэ.

⁶Жь нава ванда йед ӧса һэнэ, кӧ хвэ вэдьдзьнэ мала, к'ӧлфэ-тед^ф сэр'айэ бьн баред гӧнада^ф шэwьти дькьнэ һесир, йед кӧ бь щур'э-щур'э тэмед хьрабва тенэ бьрьне. ⁷Эв к'ӧлфэтана һэр гав һин дьбьн, ле т'ӧ шар нькарьн р'астийе нас кын. ⁸Ча-wa Йанис у Йамбрис мьцабыли Муса^ф бун, ӧса жи эв мэрьвана мьцабыли р'астийе дьсэкьньн, мэрьвнэ бь фькьред хвэда шуна р'эшва чуйи, бавэрийеда жи бекер ьн*. ⁹Ле гэлэки we пешда нэчьн, чьмки бэфэ'мийа ван we х'эмуйава э'йан бэ, чава йа ван һэр дӧйа бу.

Т'эмийед ахьрийе

¹⁰Ле тэ насийа хвэ дайэ һинкьрьн, р'абун-р'уньштьн у нет-мэрэме мьн, бавэри, сэбьр у һ'ызкьрьна мьн, бинфьрэйи, ¹¹зерандьн у щэфайед мьн. Тӧ зани ль Энтакйайе, Qонйайе, Листрайе чь һатьнэ сэре мьн: Мьн чь зерандьн к'ьшандьн! Ле Хӧдан эз жь х'эмуйа хьлаз кьрьм*. ¹²Бэле

* ^{3:8} Дэрк'этьн 7:11, 22; 8:3.

* ^{3:11} К'аред Шандийа 13:14–14:22; Зэбур 34:19.

һәр кәсе кӧ дьхвазэ йәктийа Мәсиһ Исада бь хвәденаси бьжи we бе зерандьне* ¹³ у мәрьвед хьрабэ хвәйифел we хьрабийеда пешда һәр'ын, бь хальфиньн у бьхальфьн. ¹⁴ Ле тӧ, нава ван тыштада бьминә, чь кӧ һин буйи у we бавәрийеда жи гӧман буйи. Тӧ зани жь к'ижана һин буйи, ¹⁵ ӧса жи тӧ жь зар'отийа хвәда ньвисаред^ф пироз зани, йед кӧ дькарьн тә сәрвахт кьн, wәки бь бавәрийа сәр Мәсиһ Иса хьлаз би. ¹⁶ Т'эмамия ньвисаре* жь бина бәр Хвәде йә** у керһати йә бона һинкьрьне, лехьлатыне^ф, р'асткьрьне у ширәткьрьна жийина һәқийеда, ¹⁷ wәки мәрьве Хвәде бекемаси бә, бона һ'әму кьрьнед қәнщ һазьр сәкьни бә.

4 ¹ Аwa ль бәр Хвәде у wi Мәсиһ Исaйе кӧ we диwана мьри у зендийа бькә, эз бь шамери дьбежьм, тӧ ль we һатын у П'адшатийа Wi ки: ² Хәбәре даннасин кә, сәр we

нет-фькьре бә, һәгәр wәхтда бә, йан бе wәхт бә, ль шашийа һьле, пешийа нәһәқийе бьгьрә, дьл бьдә мәрьва, бь т'эмамия сәбьре һин кә. ³ Чьмки зәмане бе, кӧ мәрьв we гӧһ нәдьянә һинкьрьна сахләм, ле we хвәстьнед дьле хвәр'а ван дәрсдара сәрһәв т'оп кьн, йед кӧ тыштед ль гӧһе ван хвәште we һин бькьн. ⁴ We гӧһе хвәжь р'астийе дагәр'иньн у пәй ч'ьловискийа к'әвьн. ⁵ Ле тӧ һәр тыштида сәрхвә бьминә, ль тәнгасийа^ф сәбьр кә, кьре мьзгиндар^ф бькә, қӧльхе хвә бьрқәдинә. ⁶ Чьмки эз хвәха қӧрбанбунер'а^ф иди сәр р'ож-р'ожа мә у wәхте чуйина мьн пер'а гьһиштиә. ⁷ Ләщеда эз қәнщ р'әвим, мьн р'ийа хвә қәданд, бавәри хвәй кьр. ⁸ У ньһа мьнр'а дьминә к'офийа һәқийейә сәрк'әтьне, йа кӧ Хӧдан, һ'акьме р'аст we бьдә мьн we р'оже у нә т'әне мьн, ле ван һ'әмуяа жи, йед кӧ бь һ'ьзкьрьне һ'әйра хӧйабуна Wiда нә.

* ^{3:12} Йуһ'әнна 15:20.

* ^{3:16} Аһа те фә'мкьрьне: «Ньвисаред пироз» аwa готи «К'ьтеба^ф Пироз».

** ^{3:16} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Т'эмамия ньвисареда бина бәр Хвәде һәйә».

Сальх-сульх

⁹ Бькә кӧ зу бейи шәм мьн.
¹⁰ Димас кӧ дьнйа һ'ыз кър эз һыштъм у чу Т'есалонике. Кь-рәскис чу Галатйайе, Тито жи Далмәтйайе. ¹¹ Т'әне Луца шәм мьн майә. Марқос һьлдә т'эви хвә бинә, чьмки ви қӧльхида^ф әв кери мьн те. ¹² Тьхико, мьн шандә Әфәсе. ¹³ Тӧ гава бейи, ви қап'уте кӧ мьн Тройайеда щәм Карпос һышт, т'эви хвә бинә, ӧса жи к'ьтебед гӧломатк, илаһи^ф йед ч'әрм.

¹⁴ Скәндәре һ'әдад гәләк хьраби ль мьн кър. Хӧдан we wәкә кьрьнед ви бинә пеши-йа ви. ¹⁵ Тӧ жи һ'әвза хвә жь ви бькә, чьмки гәләки ль бәр готьна мә р'әбу.

¹⁶ Щара пешьн, гава эз ль бәр диwane сәкьним, кәсәки пышта мьн нәгьрт, һ'әмуяа

эз һыштъм чун. Бьра әв йәк ванр'а гӧнә нәйе һ'әсабе! ¹⁷ Ле Хӧдан т'эви мьн сәкьни у қәват да мьн, wәки пе мьн Мьзгинидаийн мийасәр бә у һ'әму нәщьһу^ф бьбьһен у эз жь дәве шер хьлаз бум. ¹⁸ Хӧдан we мьн жь һәр кьред хьраб хьлаз кә у сах-сьламәт бьгьһинә П'адшатийа Хвәйә әзманә. Шькър жь Wир'а һ'ә-та-һ'әтайе. Амин^ф.

Сьлавед ахьрийе

¹⁹ Сьлаве бьдә Прьскилайе у Акила, ӧса жи мала Ониси-форо, ²⁰ Ерасто ль Корьнт'е ма, Трофимо жи, мьн ль Миләтосе нәхwәш һышт. ²¹ Бькә кӧ бәри зьвьстане бейи. Әйбуло, Пу-дес, Линос, Клавдийа у һ'әму хушк-бьра ль тә сьлав дькьн. ²² Хӧдан т'эви р'ӧһ'е тә бә.

К'әрәма Хwәде wәр'а бә.

НЭ'МА ПАВЛОС ТИТОР'А

Пешготын

Тито бавэрмэндэки йунан^ф бу, әв һөвал-хәбатәки Павлоси гәләки керһати бу, нава қөльхе шандитийа^ф вида (Корьнт'и II, 2:13; 7:5-16; 8:6, 16, 23; 12:18; Галати 2:3; Тимот'ейо II, 4:10). Павлос ве нә'ме алик'аре хвәйи шаһьлр'а дьшинә, гава әв Кьретаийеда мабу, кө сәрвертийе шьхөле шьвине^ф бькә.

Нә'меда се пьрсед мэзын һәнә:

1. Павлос тинә бира Тито, кө гәрәке сәрверед шьвине чава бьн, илаһи^ф нава кьретийада, кө р'абун-р'уньштьна ван нә қөнщ бу.
2. Т'әмийед бона Тито, кө әв һинкьрна сахләм һ'әмуя һин кә, ава готи каләмер у пирәжьна, хорт у хөлама. Пирәжьн жи гәрәке һьндава хвәда к'өлфөтед^ф шаһьл һин кьн.
3. Т'әми бона р'абун-р'уньштьна бавэрмәнда, кө т'әви һ'әмуя әв мьлук, дьлсах у ширьн бьн, жь к'ин у мьхәнәтийе дур бьн, нава дә'w-дозада нибьн у хвә жь щөдәбунед шьвине дур бьгьрн.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1-4)

Сәрверед шьвине у борще ван (1:5-16)

Борщед һәр бавэрмәнде нава шьвинеда (2:1-15)

Ширәт, т'әми у һинкьрн (3:1-11)

Пашготын (3:12-15)

Сьлавкьрн

1 ¹Жь Павлосе хөламе Хвәде у шандийе^ф Иса Мәсиг,

бона пешдачуйина бавәрийа^ф бьжартийед Хвәде у занәбуна сәр р'астийе, анәгори хвәдена-сийе, ²өса жи бона ве гөмана

жийина^ф h'эта-h'этайе газикъ-ри*. Бона we жийине, Хвәдейе хвәйе готъна Хвә,** he дәwред бәреда соз дайә³ у wәхте хвәда готъна Хвә бь даннасинийе да ә'йанкърьне, йа кō ль мьн hatә спартъне^ф, бь ә'мыре Хвәдейе Хьлазкъре^ф мә.

⁴Титор'а, лаwе хвәйи hәq-h'ә-лали бawәрийа мәйә т'омәрида:

Дә бьра к'әрәм^ф у ә'дълайи-йа Хвәдейе Бав^ф у Мәсин^ф Иса Хьлазкъре^ф мә ль тә бә.

Шьхөле Тито Кьретайеда

⁵ Бона we йәке мьн тō ль Кьретайе һьшти, wәки чь ке-маси һәбьн бини сери^ф у һәр бажарәкида бәрпърсийара к'ьфш ки, чаwа мьн әв т'әми ль тә кър: ⁶Гәрәке бәрпърсийар беләк'ә бә, мере жьнәке бә, зар'ед wi бawәрмәнд бьн, йед кō бона авитийе йан жи бона нәгōһдарийе нәк'әтгнә нава

дәв-дърана. ⁷Бәле сәрwер чаwа малкъре Хвәде, гәрәке беләк'ә бә: Нә сәрһ'ьшк, нә һерс, нә пәй шәраве к'әти, нә сьр'тук, нә пәй к'әда һ'әрам^ф, ⁸ ле меванһ'ьз, херхwаз, аqьлда гьран, сәр һәқийе, Хвәдер'а дайи, хwәгьрти. ⁹ Гәрәке we готъна амьн qәwin бьгьрә, чаwа кō hin буйә, wәки бькарьбә бь һинкърьна сахләм дьл бьдә йед майин у шашийед мьqа-бьла бьдә р'уйе wan.

¹⁰ Йед хwәсәриxwә гәләк ьн, йед хәбәрп'уч' у дәрәwin, илаһи^ф әwед кō жь нава шьһу-йада^{ф*} нә. ¹¹ Гәрәке дәнге йед öса бьдьнә бьр'ине, чьмки әw мала лап хьраб дькьн, тьштед нәщайиз hin дькьн у ве йәке бона к'ара хwәйә һ'әрам дь-кьн. ¹² Жь кьретийа һәма хут занәки* wan жи готийә:

«Кьрети т'ьме дәрәwin ьн, әw р'ә'wьред хьраб ьн,

* 1:1-2 Аһа жи те фә'мкърьне: «газикърийе бона пешдачуйина бawәрийа бьжартийед Хвәде у занәбуна сәр р'астийе, анәгори хwәденасийе, кō жь we р'астийе йә гōмана жийина h'эта-h'этайе».

** 1:2 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Хвәдейе кō дәрәwа накә».

* 1:10 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Йед жь сьнәтийе^ф нә».

* 1:12 Бь йунани хәбәр бь хәбәр «п'ехәмбәрәки wan» ньвисар ә. Ль гора һьнәка, наwе ви занәйи Әпименидәс бу, жь бажаре Кьнососе у шайир бу. Әw qаси 600 сали бәри Иса Мәсин^ф бьбу.

у п'ър'хөред бехирэт ын». ¹³Эв шә'дәтикә р'аст э, ләма һ'ышк ль ван һ'ыле^ф, кә сахләм бьн бавәрийеда ¹⁴у гөһ нәд-нә ч'ьловискийед шьһуйа^ф у т'әмийед ван мәрвьед^ф кә жь р'астийе дагәр'ийанә. ¹⁵Һәр тышт һ'әлал э бона һ'әлала, ле һ'әрам у нәбавәрар'а тыштәки һ'әлал т'өнә, һ'әта ақьл у исафа^ф ван жи һ'әр'ьминә. ¹⁶Әв дьбежьн, кә Хвәде нас дькьн, ле бь кьред хвә Ви инк'ар^ф дькьн, һ'әрам у хвәсәрихвә нә у һәр кьрьнәкә қәншр'а бекер ын.

Һинкьрьна сахләм

2 ¹Ле тө, чь ль һинкьрьна сахләм дьк'әвә, һин кә. ²Каләмер бьра хвәгьрти, гьран у мақул бьн, бавәрийе, һ'ыз-кьрьне у сәбрьеда сәрхвә бьн. ³Пирәжьн жи бьра өса п'әргал бьн, чава ль мәрвьед Хвәде дьк'әвә, нә бөхданбеж, мела ван нә сәр вәхварьне бә. Ле бьра хвәйед ширәтед қәнш бьн, ⁴вәки жьнед шаһьл һин кьн, кә мер у зар'ед хвә һ'ыз бькьн, ⁵ақьлда гьран бьн, нав-намус, малкьр, һ'әйф, гөр'а^ф мере хвәда бьн, вәки хәбәра Хвәде нәйе беһөрмәткьрьне.

⁶Өса жи дьл бьдә хорта, кә ақьлда гьран бьн. ⁷Һәр тыш-тида жи, тө хвәха бьбә т'әрзе кьрьнед қәнш, нава һинкьрьнеда бедөр'ути у мақул бә, ⁸бь хәбәред сахләмә бе кемаси, вәки йе мьқабыл шәрми бьминә у һьндава мәда тыштәки вийи готьне т'өнәбә.

⁹Хөлама ширәт кә, кә гөр'а ахайед хвәда бьн у һәр тыш-тида ль ван хвәш бен, шаб-сабе ван нәдьн, ¹⁰дәстдьрежайийе нәкьн, ле амьнийә қәншә т'ам нишани ван кьн, вәки һинкьрьна бона Хьлазкьре мә Хвәде, һәр алийава бьхәмьлиньн.

¹¹Чьмки к'әрәма^ф Хвәде бона хьлазбуна^ф һ'әму мәрва хөйа бу, ¹²Әв мә һин дькә, кә әм нәп'акийе у дьлһавьжийед дьнийәйе инк'ар кьн у ақьлда гьран, бь һәқийе у хвәденасийе бьжин ль ве дьне, ¹³һивийа ве гөмана хвәзьли, хөйабуна р'умәта Хвәдейе мәзьн, Хьлазкьре мә Иса Мәсиһ бьн. ¹⁴Әви Хвә бона мә да дәр, кә мә жь һ'әму нәһәқийа хьлаз^ф кә у пақьж кә, бькә шьмә'та Хвәйә хирәтк'ешед кьрьнед қәнш.

¹⁵Ван тышта һин кә, бь т'ә-маийа һ'өкөме хвә дьл бьдә

ван уль ван һыле. Бьра т'ө кэс тө бөһөрмэт нэкэ.

Р'абун-р'уныштына бауэрмэнда

З¹ Бькэ бира шьмэ'те, кё гөр'а сэрвер у һ'өкөмэта бькьн, гөһдар бьн у бона һ'эму кьрьнед қәнщ һазьр сэкьни бьн. ² Ђндава т'ө кэсэкида хьраб хэбэр нэдьн, шэр'уд нибьн, ле мьлук бьн у ширьнайийа хвэ һьндава һ'эму мэрьвада бьдьнэ к'ьфше. ³ Чьмки эм жи вэхтэ-ке бефэ'м бун, хвэсэрихвэ, хальфи^ф у хөламед шур'э-шур'э тэмед хьраб у к'ефа дьле хвэ бун, мэ нава хьрабийе у һ'эвсудийеда дьжит, эм мина мэр'е р'эш, ль бэр ч'э'ве һэв р'эш бун. ⁴ Ле гава ширьнайи у һ'эзкьрна Хвэде, Хьлазкьре мэ хөйа бу, ⁵ Ви эм хьлаз кьрьн. Нэ кё бона ван кьрьнед р'астэ кё мэ кьрьн, ле ль гора р'э'ма Хвэ эм хьлаз кьрьн, бь шуштыне эм ну дьне к'этьн у бь Р'өһ'е^ф Пироз нуйэжийин бун*. ⁶ Ви Хвэдейи эв Р'өһ' бь мэр'дани сэр мэда баранд, бь дәсте Иса Мэсиһе Хьлазкьре

мэ, ⁷ вэки бь к'эрэма Ви эм р'аст^ф бенэ һ'эсабе у бь we гө-мане жийина һ'эта-һ'этайе вар бьн. ⁸ Ве готьнеда хельф т'өнэ. У эз дьхвазьм кё тө ван тышта э'сэйи ки, вэки йед кё бауэрийа хвэ Хвэде тиньн, хирэт кьн, тыштед қәнщ бькьн. Эвана мэрьвар'а қәнщ у к'ар ьн.

⁹ Ле тө хвэ жь дэ'w-дозед ахмаhti, р'эқэма сьлсьлэта^ф, һэвр'ьк'ийе у шэр'-дэ'вед ль сэр Қануне дур бьгьрэ, чьмки эв бекер у бек'ар ьн. ¹⁰ Жь йе кё бет'ьфақийе дькэ, шарэ-ке-дөда ширэт кэ дур к'эвэ. ¹¹ Тө зани кё йе өса хальфи у гөнэк'ар^ф э, эв хвэха диwane сэр хвэда тинэ.

Готьнед ахьрийе

¹² Гава Артэмас йан Тьхико эз бышиньмэ щэм тэ, бькэ кё бейи Никополисе, щэм мьн, чьмки мьн қьрар да зьвьс-тана хвэ ль ььр дэрбаз кьм. ¹³ Зенасе қанунзан^ф у Аполо зу вэр'екэ, өса бэ кё эв р'ева кемасийа тыштэки нэбиньн. ¹⁴ Йед жь мэ жи бьра һин бьн, пэй кьрьнед қәнщ бьн, вэки

* 3:5 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Хвэде эм хьлаз кьрьн, бь шуштына Р'өһ'е Пироз ну дьне хьстын у нуйэжийин кьрьн».

ТИТО, 3

кери һ'әwщәтийа мәрвайе бен йед кӧ бawәрийеда мә һ'ыз
у бе бәр нәбьн. дькьн.

¹⁵Һ'әмуйед т'әви мьн ль тә К'әрәма Хwәде wә һ'әму-
сьлав дькьн. Сьлаве бьдә ван, йар'а бә.

НЭ'МА ПАВЛОС ФЬЛИМОНР'А

Пешготын

Фьлимоне бавэрмэнд йэки э'йан бу, эw дoсте Павлос бу, хöйа дьбэ кö эндэме щывина^ф Колосйае бу. Хöламэки ви жи һэбу наве ви Онисимо, эw жь щэм хwэйе хwэ р'эвибу у гэрэке бона кьре хwэ бьһата кöштъне. Ле гава Павлос кэледа бу, хöйа дьбэ кö Онисимо ви дьбинэ, т'обэ^ф дькэ, дьбэ бавэрмэнде Иса. Бь ве нэ'ме Павлос ниви жь Фьлимон дькэ, кö эw бьбахшинэ Онисимо у ви қэбул кэ, нэ т'эне öса чава мэрвь^ф дьбахшинэ хöламед хwэ, ле öса бьбахшинэ чава йэк дьбахшинэ бьраки хwэйи бавэрмэнд.

Ве нэ'ма кьнда дэрсэкэ к'ур бона we бавэри^ф у һ'ьзкьрна Мэсиг к'ьфш дьбэ, кö чава гэрэке нава бавэрмэндада һьндава һэвда һэбэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-3)

Пэсьне Фьлимон дьдэ (4-7)

Нивикьрын бона Онисимо (8-22)

Пашготын (23-25)

Сьлавкьрын

1 ¹Жь Павлос, бона Мәснх Иса гьрти у Тимот'ейоие бьра, Фьлимоне һәвал-хәбат у дәлале хвәр'а, ²Афийа хушкр'а у Архипоие һәваләскәре хвәр'а у өса жи ве шьвинер'а^ф кә мала тәда дыщвә*:

³Дә бьра к'әрәм^ф у ә'дылайи-йа Хвәдеие Баве^ф мә у Хөдан^ф Иса Мәснх ль вә бә.

**Бавәри^ф у һ'ызкьрына
Фьлимон**

⁴Әз һәр гав жь Хвәдеие хвә р'ази мә, гава нава дөайед хвәда тә бир тиньм бьрайе Фьлимон, ⁵чьмки бона ве һ'ызкьрына тәйә һьндава т'эмамия шьмә'та Хвәдеда у бавәрийа тәйә һьндава Хөдан Исада дьбьһем. ⁶Әз дөа дькьм, вәки һәләқәтийа тәйә т'эви мә, нава бавәрийеда^ф мә быгьһинә ве занәбуна к'ур, йа кә һьндава һәр тыштәд мәйә қәнщә т'эви Мәснх ә. ⁷Бона ве һ'ызкьрына дьле тәда бьрайо, әз гәләки ша бум у бина мьн фьрә бу,

кә дьле шьмә'та Хвәде пе тә р'һ'әт буйә.

**Һивикьрына Павлос бона
Онисимое хөламе
Фьлимон**

⁸Бона ве йәке бь Мәснх чава бьра, мьн дькарьбу тәрөш кьра, ә'мьри сәр тә бькьра, чь кә щайиз бу, ⁹ле жь дәст һ'ызкьрыне, һиви дькьм. Әз чава Павлосәки кал у ньһа жи бона Мәснх Иса гьрти, ¹⁰бона лаве хвә Онисимо һиви жь тә дькьм, йе кә қәйде мьнда чава кәр'әк мьнр'а дьне к'әт*. ¹¹Әв вәхтәке кери тә нәдьһат, ле ньһа һьн кери тә те, һьн жи кери мьн*.

¹²Әз ви пашда дьшиньмә щәм тә, әв шәгәра мьн ә. ¹³Мьн дьхвәст әв щәм хвә бьһьшта, кә дәвса тә бәр дәсте мьн буйа, һ'әта кә әз бона Мьзгинийе қәйдада мә. ¹⁴Ле бейи тә мьн нәхвәст тыштәки бькьм, кә қәншийа тә өса нәбә, чава борщәк кьрьбьнә стуйе тә, ле бь р'әзәдьлийа тә бә. ¹⁵Бәлки бона ве йәке әв

* ^{1:2} Колоси 4:17.

* ^{1:10} Колоси 4:9.

* ^{1:11} «Онисимо» бь зьмане йунани те фә'мкьрыне: «Керһати».

ФЪЛИМОН, 1

вэхтэке жь тэ дур к'эт, кө әв
һәр т'ым бьбә п'ара тә, ¹⁶нә кө
чава хөлам, ле жь хөламәки
зедәтьр ә, чава бьраки дәлал!
Бона мьн әв чьқаси дәлал ә,
ле бона тә әве һе зедә бә, һьн
алийе хөламтийеда, һьн жи
алийе Хөданда.

¹⁷Ава һәгәр тө мьн чава һә-
вале хвә һ'әсаб дьки, ви өса
қәбул кә, чава мьн. ¹⁸Һәгәр
әви нәһәқик жи ль тә кьрьбә,
йан тыштәки дәйндаре тә бә,
сәр мьн һ'әсаб кә. ¹⁹Әз Павлос
бь дәсте хвә дьньвисьм: Әзе
ль тә вәгәр'иньм (ле әз бь ве
йәке нахвазьм бежьмә тә, кө
тө жийина хвәва дәйндаре
мьн и.) ²⁰Ньһа, бьрайе мьни
жь Хөданда, ве қәншийе бона

мьн бькә, бона хатьре Мәсиһ
дьле мьн р'һ'әт кә. ²¹Әз гөһ-
дарийа тәда гөман бум, ләма
жи мьн әв йәк тәр'а ньвиси,
чьмки әз заньм те жь готьна
мьн зедәтьр бьки.

Готьнед ахьрийе

²²Пештьри ве йәке жи, мьнр'а
щики майине һазьр кә, чьмки
гөмана мьн һәйә, кө Хвәде-
йе шаба дөайед вә бьдә, мьн
пашда бьдә вә.

²³Епафрасе бона наве Мәсиһ
Исайи т'әви мьн гьрти, тә
сьлав дькә, ²⁴өса жи Марқос,
Әристархо, Димас у Луқа, һә-
вал-хәбатед мьн.

²⁵К'әрәма Хөдан Иса Мәсиһ
т'әви р'өһ'ед вә бә.

НЭ'МА ИБРАНИЙАР'А

Пешготын

Наве нъвиск'аре ве нэ'ме иро нэ э'йан э. Гэлэк занэ шыке дь-бьнэ сэр Аполо (К'аред Шандийа 18:24; 19:1). Ёса жи нэ э'йан э, эви нъвиск'ари нэ'ма хвэ к'ижан шьвинер'а^ф нъвисийэ, ле бы ве нэ'ма хвэ бэрбьр'и к'омэкэ бавэрмэнда дьбэ, к'ижан кӧ гэрэке хеди-хеди пешда бычуна, ле эв нава қези у охьрмед гьранда бун, хьндьк мабу кӧ дэсте хвэ жь бавэрийа^ф хвэ бькьрана йан фькьре хвэ хьндава Иса Мэсиһда бьгӧнастана.

Хӧдане нэ'ме дьнъвисэ у дьл дьдэ бэр ван, кӧ нава бавэрийа хвэда бьминьн, ёса жи дьдэ к'ьфше, кӧ Иса Мэсиһ р'аст мина хэйинтийа Хвэде йэ у вэк'илтийа вийэ хьлазийе йэ. Эв сэр се пьрсед р'астийе дьсэкьнэ:

1. Иса Кӧр'е^ф Хвэдаийи һ'эта-һ'этайе йэ, кӧ ельмийа^ф Хвэйэ хьндава Баведа^ф бь шӧфед Хвэ да к'ьфше. Иса нэ кӧ т'эне жь п'ехэмбӧред Пэймана^ф Кэвьн мэстьр э, ле жь мьльйак'эта^ф у Муса^ф жи мэстьр э.

2. Иса жь Хвэдеда чава к'аһине^ф һ'эта-һ'этайе к'ьфшкьри йэ, эв жь к'аһинед Пэймана Кэвьн мэстьр э. Ви бь шарэке бона һэр т'ьм бӧдӧна Хвэ кьрэ қӧрбан^ф у иди эв қӧрбанед Пэймана Кэвьндайэ бег'эсаб бӧрга тыштэки нӧгьртын.

3. Бавэрмэнд т'эне бь дэсте Иса дькарэ жь гӧнэ^ф, тьрсе у мьрьне хьлаз^ф бӧ. Иса жи чава сӧрӧкк'аһине р'аст хьлазбуна р'аст дьдэ, кӧ эв йӧк Пэймана Кэвьнда бь сурӧти (символи) дьһатэ кьрьне, ава готи эв һ'эбандьн у қӧрбандаийинед кӧ бӧри һатьна Мэсиһ дькьрын, шӧ'дӧтийа Иса Мэсиһ дьдан.

Нъвиск'аре ве нэ'ме жь т'ариха Исраеле^ф, чава т'ӧрзед бавэрийе хьнӧка бир тинэ (сӧре 11-а) у бь ве дьхвазэ бежэ хвӧндӧвана, кӧ хьндава Мьзгинийа Исада амьн бьминьн. Сӧре 12-да бь дьлӧки шӧват дьбежэ, кӧ ёса һ'эта ахьрийе амьн бьминьн у ч'э'ве хвэ

жь Мәсiһ нәбър’ын, ле нава һәр щур’э тә’ли-тәнгийада у һеси-ри-бәләнгазийада тәйах кьн. Нә’ме бь ширәта у сылава хьлаз дькә.

Сәрәшәма фькьра нә’ме

Пешготьн: Мәсiһ ә’йанбуна Хвәдейә т’ам ә (1:1-3)

Мәсiһ сәр мьляк’әтар’а йә (1:4-2:18)

Мәсiһ сәр Муса^ф у Йешур’а^ф йә (3:1-4:13)

К’аһинтийа Мәсiһ сәр һәр к’аһинтийер’а йә (4:14-7:28)

Пәймана Мәсiһ сәр һәр пәйманар’а йә (8:1-9:28)

Мәсiһ қорбана сәр қорбанар’а йә (10:1-39)

Бавәри (11:1-12:29)

Чава мәрвь^ф ль Хвәде хвәш бе (13:1-19)

Дәйе хьлазийе (13:20-21)

Пашготьн (13:22-25)

Хвәде бь Көр’е Хвә хәбәр дьдә у Көр’ жь мьляк’әта мәстър ә

1 ¹ Гәләк шара у бь гәләк щур’а Хвәде пешда пе п’е-хәмбәра кал-бавед мәр’а хәбәр дайә, ² ле ван р’ожд ахьрийеда пе Көр’е^ф Хвә мәр’а хәбәр да, К’ижан кө к’ьфш кьр, вәки ахьрийе бьбә хвәйиware һәр тышти у бь Wi жи ә’рд у ә’зман ә’фьранд. ³ Әв нура* р’умәта Хвәде йә, хут мина һәйинтийа Wi йә, Әв бь қәвата хәбәра

Хвә һәр тышти хвәй дькә. Гава Әви мәшала шуштьна гөнед мәрвьа^ф һазьр кьр**, ль жор һәрәма^ф мәзьнайийа Хвәдейә р’асте р’уньшт. ⁴ Көр’ һақаси жь мьляк’әта^ф жортьр к’әт, чьқаси әв наве кө Wi станд жь навед ван мәстър ә. ⁵ Чьмки Хвәде т’ө мьляк’әтир’а аһа нәготийә:

«Тө Көр’е Мьн и,
Тө иро Мьнр’а буйи»*

у диса:

«Әзе баве Wi бьм,

* 1:3 Бь готьнәкә дьн: «Р’онайи».

** 1:3 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Гава Әви әм жь гөнед мә шуштьн».

* 1:5 Зәбур 2:7.

Әһе жи Кӧр'е мьн бә»**.

⁶У гава Хвәде нхӧрийе Хвә дь-
шинә дньайе, аһа жи дьбежә:

«Бра һ'әму мьлайак'әтед
Хвәде сәре хвә бәр Ви
дайнһн»*.

⁷Ле бона мьлайак'әта аһа дьбежә:
«Әһ мьлайак'әтед Хвә дькә ба
у бәрдәстийед Хвә алава егьр»*.

⁸Ле бәле бона Кӧр' Хвәде дь-
бежә:

«Т'әхте Тә Хвәдейо, т'әхте
һ'әта-һ'әтайе йә,
шьва п'адшатийа Тә шьва
һәқийе йә.

⁹ Тӧ һәқийе һ'ыз дьки у дь-
жәни нәһәқийе,
ләма жи Хвәдейо, Хвәдейе
Тә Тӧ бь р'уне шабуне
р'ункьри,
жь һәвалед Тә зедәтьр»*.

¹⁰У аһа жи дьбежә:

«Йа Хӧдан^ф, Тә пешийе һ'име
дьнйайе дани
у ә'зман кьред дәстед Тә нә.

¹¹ Әһе һеран бьн һәр'ьн, ле
Те бьмини,

һ'әмује мина шьла бьп'ь-
зьһн.

¹² Те ван һәв бьп'еч'и мина
қап'ут,
мина к'ьнща һе бенә гӧһас-
тьне.

Ле Тӧ диса Әһ и
у салед Тә һе кем нәбьн»*.

¹³К'ижан мьлайак'әтир'а Хвә-
де готийә:

«К'еләка^ф Мьнә р'асте р'уне,
һ'әта Әз нәйаред Тә бькьмә
бьне п'ийед Тә»?*

¹⁴ Иди мьлайак'әт^ф чь нә? Әһ
һ'әму жи р'ӧһ'ед бәрдәсти нә,
кӧ бона хьзмәтк'арийа ван те-
нә шандьне, йед кӧ хьлазбуне^ф
һе һар бьн.

**Мьқати хвә бьн,
кӧ хьлазбуна мәзын һар бьн**

2 ¹ Бона һе йәке гәрәке әм
һе гәләки гӧһ бьднә ван
тьштед мә бьһистьнә, һәки әм
жь ван нәхальфьн. ² Чьмки
һәгәр әһ хәбәра һе мьлайак'ә-
та һатә готьне һ'имгьрти ма у

** ^{1:5} П'адшати II, 7:14.

* ^{1:6} Қануна Дӧщари 32:43; Зәбур 97:7 (һәлгәр'андьна Пәймана Кә-
вьнә йунани).

* ^{1:7} Зәбур 104:4 (һәлгәр'андьна Пәймана Кәвьнә йунани).

* ^{1:9} Зәбур 45:6-7.

* ^{1:12} Зәбур 102:25-27.

* ^{1:13} Зәбур 110:1.

h'əму нəһəқийе у беельмийе
 һəфе хwə р'аст стандьн, ³ле əме
 чава хwə хьлаз^ф кьн һəгəр əм
 гəһ нəдьнə we хьлазбуна мəзьн?
 Бона ве хьлазбуне Хəдан пешда
 даннасин кьр у йед кə дəнге
 Wi бьһистьн мəва ə'сəйи кьрн.
⁴Сəрда жи Хwəде бь нишана,
 к'əрəмəта, шур'ə-шур'ə кьред
 қəват у п'ешк'ешед^ф Р'əһ'e^ф
 Пирозə бəлакьри шə'дəти да,
 чава кə ə'мьре Wi бу.

**Йе кə мə бəрбь хьлазбуне
 дьбə**

⁵Хwəде нə кə мьляк'əт кь-
 рьнə сəрwerед we дьнйа кə we
 бе, сəр к'ижане əм хəбəр дьдьн.
⁶Ле ньвисар щики шə'дəтийе
 дьдə у дьбежə:

«Йа Хwəде, инсан чь йə кə
 ви бир тини,
 йан бəнде ве дьне* кə бона
 ви хəм дьки?»

⁷ Тə һьнəк wəхт* əw жь мьл-
 йак'əта ньмьзтьр кьр,

бь р'умəт у һəрмəте əw т'аш
 кьр,

⁸ h'əму тьшт кьрьнə бьне нь-
 гед wi»*.

Аwa Йе кə һəр тьшт кьрьнə бьне
 ньгед wi**, тьштəк нəһьшт кə
 нəкьрьбə бьне ньга. Ле ньһа əм
 һe һəр тьшти бьне ньгед инсенда
 набиньн. ⁹Ле əм ньһа Иса бь
 р'умəт у һəрмəт к'офи ль сери
 дьбиньн, Йе кə һьнəк wəхт бо-
 на шəфе мьрьне жь мьляк'əта
 һатьбу ньмьзкьрьне, wəки бь
 к'əрəма^ф Хwəде бона h'əмуяа
 мьрьн бьдита. ¹⁰Бəле һeжа бу
 кə Хwəде, Йе кə һəр тьшт бона
 Хwə ə'фьрандийə у бьдəсте Хwə
 хwəй дькə Р'ебəре хьлазбуна
 ван бь шəфа к'амьл бькьра*,
 wəки гəлəк лав т'əви р'умəта
 Иса бькьрана. ¹¹Əwe кə пироз^ф
 дькə у əwed кə пироз дьбьн, əв
 h'əму жи жь Бавəки^ф нə. Лəма
 Əw ве йəкеда шəрмийе наби-
 нə, кə ван хушк-бьрайед Хwə
 һ'əсаб кə ¹²у дьбежə:

* ^{2:6} Бь йунани хəбəр бь хəбəр аһа йə: «Кəр'e^ф мерьв».

* ^{2:7} Аһа жи те фə'мкьрьне: «Тə əw һьнəки жь мьляк'əта ньмьзтьр
 кьр», əса жи р'еза 9-да.

* ^{2:8} Зəбур 8:4-6.

** ^{2:8} «Wi» те фə'мкьрьне «бəндед дьне» йан жи «Иса».

* ^{2:10} Аһа жи те фə'мкьрьне: «Бь шəфа бьгьһишта», аwa готи «мəзьн
 буйа».

«Дэрhəqа наве Тəда Əзе хушк-бьрайед Хwəр'а бe-жьм, щьвинeдa^ф Əзе əшқи Тə бьстрем»*.

¹³ У аhа жи дьбежə:

«Əзе гəмана Хwə бьдьмə сəр Хwəде»*.

У аhа жи:

«Ва мə Əз у əw зар'ед кə Хwəде данə Мьн»**.

¹⁴ Чaвa кə зар' хун у гошт ьн, Иса Хwəхa жи бу мина ван, к'этə бьнйат'а мəрьвайе^ф, wəки бь ви авайи пе мьрьна Хwə, йе кə h'əкəмe ви сəр мьрьне həйə əндa кə, awa готи мирешьн^ф ¹⁵ у йед кə т'əмамийа ə'мьре хwə-да hесиред тьрса мьрьне бунə хьлаз кə. ¹⁶ Бəле фə'мдари йə, кə Əw алик'арийа мьлйак'этa накə, лe алик'арийа зəр'этa Бьраhим^ф дькə. ¹⁷ Лəма жи Иса гəрəкe бь həр алийава бьбуя мина хушк-бьра, кə бьбуя сəрəкк'аhинəки^ф р'ə'м у амьн ль хьзмəтк'арийа бəр Хwəдеда, wəки гəнед щьмə'те бьда к'ə-

wандьне^ф*. ¹⁸ Чaвa Əwi щəфа к'ьшанд, hatə щер'ьбандьне^ф, əca жи дькарə алик'арийа ван бькə, йед кə дьк'əвьнə нава щер'ьбандьне.

Иса жь Муса мəстьр ə

З ¹ Аwа хушк-бьрайед пироз, хун кə həвал-п'аред we газийа ə'мен ьн, ль Иса бьньher'ьн, Wi шандийи^ф у Сəрəкк'аhине кə əм иqрар^ф дькьн. ² Əw hьндава Хwəдеда амьн бу, Йе кə Əw бона ве йə-ке к'ьфш кьр, чaвa Муса^ф жи т'əмамийа мала Wiда амьн бу*. ³ Бəле Иса haqаси жь Муса зедə-тьр heжайи р'умəте бу, чьqаси qəдьре йе кə малe чедькə, жь qəдьре малe зедəтьр ə. ⁴ (Фə'м-дари йə, həр малəк бь дəсте йəки те чекьрьне, лe йе həр тьшт ə'фьрандийə, Хwəде йə.) ⁵ P'аст ə Муса т'əмамийа мала Wiда хəламəки амьн бу, бона шə'дəтийа ван тьштед кə Хwəде we бьгота. ⁶ Лe Мəсир чaвa кəр' hьндава мала Хwəдеда амьн бу.

* ^{2:12} Зəбур 22:22.

* ^{2:13} Ишайа 8:17.

** ^{2:13} Ишайа 8:18.

* ^{2:17} Бь готьнəкə дьн: «Афукьрьне» йан «бахшандьне».

* ^{3:2} Жьмар 12:7.

У эw мала Wi эм ын, хэгэр эм
we э'гитийе у гөмана кö эм пе
дьфьр'ын qэвин быгьрын.

**Бона шьмэ'та Хwэде
р'ьһ'этик һэйэ**

⁷ Бона ве йэке чава Р'öh'е
Пироз дьбежэ:

«Иро хэгэр хун дэнге Wi
быбьһен,

⁸ мина кал-бавед хwэ сэр-
һ'ышк нибьн,

чава кö вана сэри һьлда,
гава бэр'ийеда^ф хатьнэ
шер'ьбандьне,

⁹ we дэра кö кал-бавед wэ бы
qэлпе хьраб Эз шер'ьбан-
дьм

у т'эмамия чьл сали жи
кьред Мьн дитьн.

¹⁰ Лэма жи һ'иле Мьн жь wi
ньсьли^ф чу

у Мьн гот: <Дьлада т'ьме эw
хальфи^ф нэ

у р'ийа Мьн нас нэкьрынэ>.

¹¹ Аwa Мьн жи жь һерса сонд
хвар гот:

<Т'ö шар эwe нэк'эвьнэ р'ь-
һ'этийа Мьн!>*

¹² Һаш жь хwэ һэбьн хушк-бь-
рано, нэбэ кö нава wэ йэкида
дьлэки хьраб у нэбаwэр һэбэ,
кö пышта хwэ бьдэ Хwэдейе
сах. ¹³ Ле һэр р'ож дьл бьдьнэ
һэв, һ'эта кö ньвисареда бона
мэ «иро» һэйэ, wэки жь wэ т'ö
кэс бь гөна нэхапэ, нэбэ сэр-
һ'ышк. ¹⁴ Чьмки эм т'эви Мэсиһ
бунэ хwэйип'ар, хэгэр т'эне эм
we баwэрийе^ф жь сэрида һ'эта
хьлазийе qэвин быгьрын. ¹⁵ Аwa
чава жор хатэ готьне:

«Иро хэгэр хун дэнге Wi
быбьһен,

сэрһ'ышк нибьн,

чава wэхте сэрһьлданеда»*.

¹⁶ Эw к'и бун, йед кö бьһистьн
у сэри һьлдан? Эw һ'эму нибун,

йед кö бьдэсте Муса жь Мьсьре^ф
дэрк'этьбун? ¹⁷ Чьл сали һ'иле

Хwэде жь к'е чу? Нэ жь ван чу,
йед кö гөнэ^ф кьрын, шьнйазед

ван бэр'ийеда ман? ¹⁸ У Хwэде
бона к'е сонд хвар кö нэк'эвьнэ

р'ьһ'этийа Wi, хэгэр нэ бона
нэельма*?*** ¹⁹ Иди эм дьбиньн

кö эвана жь дэст нэбаwэрийа
хwэ нькарьбун бьк'этанайе.

* ^{3:11} Зэбур 95:7-11. Ван р'еза жи бьхуньн: Дэрк'этьн 17:1-7; Жьмар 20:1-13.

* ^{3:15} Зэбур 95:7-8.

* ^{3:18} Аһа жи те фэ'мкьрне: «Нэбаwэра».

** ^{3:16-18} Жьмар 14:1-35.

4 ¹Ава әв созе кӧ бона к'ә-
тына нава р'ьһ'әтийа Wi he
дыминә, ләма гәрәке әм һаш жь
хвә һәбьн, кӧ жь вә т'ӧ кәс жь
we р'ьһ'әтийе нәминә. ²Чьм-
ки мәр'а жи әв Мьзгини һатә
даине, чава ванр'а. Ле бәле
әв Мьзгинийа кӧ ван бьхист
к'ар нәда ван, чьмки әв йәк
бавәрийева гьре нәдан. ³Ле әм
кӧ бавәр дькьн, әме бьк'әвьнә
we р'ьһ'әтийе. Әв йәк аһа йә,
чава кӧ Хвәде гот:

«Ава Мьн жь һерса сонд
хвар гот:

«Т'ӧ шар әве нәк'әвьнә р'ь-
һ'әтийа Мьн!»*

Ле Әве кӧ әв йәк гот, шьхӧ-
лед Wi жь вәхте ә'фьрандына
дньйайеда хьлаз бьбун. ⁴ЩИКИ
бона р'ожа һ'әфта аһа һатийә
готьне: «У Хвәде р'ожа һ'әфта
жь һ'әму шьхӧлед Хвә р'ьһ'әт
бу»*. ⁵У ль вьр диса дьбежә: «Т'ӧ
шар әве нәк'әвьнә р'ьһ'әтийа
Мьн»*. ⁶Ава һьнәке бьк'әвьнә
we р'ьһ'әтийе, ле әве кӧ пешда

мьзгини бьһистьбун жь дәст
нәбавәрийе* нәк'әтьне. ⁷Бо-
на ве йәке Хвәде р'ожәкә дьн
к'ьфш дькә у дьбежә «иро»,
пәй гәләк вәхтар'а, чава бь
зарә^ф Давьд^ф жор һатә готьне:

«Иро һәгәр һун дәнге Wi
бьбьһен,
сәрһ'ьшк нибьн»*.

⁸Һәгәр Йешу^ф р'ьһ'әти дабу-
йа ван, иди Хвәде we пәй we
йәкер'а бона р'ожәкә дьн хәбәр
нәда. ⁹Ава бона щьмә'та Хвә-
де һе р'ожәкә р'ьһ'әтийе мина
р'ожа шәмийе һәйә. ¹⁰Бәле әве
кӧ дьк'әвә р'ьһ'әтийа Хвәде,
әв иди жь шьхӧлед хвә р'ьһ'әт
дьбә, чава Хвәде жи жь шь-
хӧлед Хвә*. ¹¹Ава әм бькьн кӧ
бьк'әвьнә we р'ьһ'әтийе, вәки
т'ӧ кәс мина нәбавәрийа* ван
нәк'әвә р'ожа ван.

¹²Хәбәра Хвәде сах у зор ә у
жь һәр шуре дӧдәви бьр'атьр ә,
кӧ дәрбази һ'әта навбәра р'ӧһ'
у шан, һәсту у мәжу дьбә, нет
у фькьред дьла жи ә'нәнә дькә.

* 4:3 Зәбур 95:11.

* 4:4 Дәстпелун 2:2.

* 4:5 Зәбур 95:11.

* 4:6 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Нәельмийе».

* 4:7 Зәбур 95:7-8.

* 4:10 Дәстпелун 2:2.

* 4:11 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Нәельмийе».

¹³ У т'ө э'фьрин жь Ви вэшарти нинэ, ле һәр тышт ль бэр ч'э'ве Ви вэкьри у ашкэрэ йэ, кө ль бэр К'ижани эме һ'эсабе хвэ бьдън.

**Иса сэрэкк'аһине
сэр һ'эмуйар'а йэ**

¹⁴ Ава кө Сэрэкк'аһинэки мэйи мэзын һэйэ, кө э'зманар'а дэрбаз буйэ, Исайте Көр'е^ф Хвэде, дэ вэрын эм ве бавэрийа кө идрар дькьн қәвин бьгьрын.
¹⁵ Сэрэкк'аһинэки^ф мэйи өса т'өнэ, кө бет'ақәтийд мөда дьле Ви сэр мә нэшэвьтэ, ле Эв жь һ'эму алийада шер'ьбанди йэ мина мә, ле т'эне бегөнэ.
¹⁶ Дэ иди эм мерк'ими незики т'эхте Хвэдеи к'эрэме бьн, вэки р'э'ме бьстиньн у к'эрэме бьбиньн кө гава эм һ'эвшэ бьн, алик'арийа мә бькэ.

5 ¹ Һәр сэрэкк'аһинэк жь нав мэрьва те бьжартыне у к'ьфшкьрыне, кө бона мэрьва ль бэр Хвэде бьсэкьнэ, вэки

һ'эди^ф у қөрбана^ф бэр гөна бьдэ. ² Эв чава инсан дькарэ бь дьле шэват к'омөка ванр'а бэ, йед кө нэзан у хальфи нэ, чьмки эв хвэха жи нава бет'ақәтийда йэ. ³ Лэма гэрэке эв чава бона щьмэ'те, өса жи бона хвэ қөрбана бона гөна бьдэ*. ⁴ Кэсэк хвэсэрихвэ ви қәдъри настинэ, ле т'эне эве кө жь Хвэдеда те газикьрыне, чава һарун^ф бу*.

⁵ Өса жи Мэсиһ, нэ кө Хвэха Хвэ бьльнд кьр кө бьбэ сэрэкк'аһин, ле Хвэде Эв бьльнд кьр у Вир'а гот:

«Тө Көр'е Мьн и,
Тө иро Мьнр'а буйи»*.

⁶ Чава щики дьн жи дьбежэ:
«Тө һ'эта-һ'этайе К'аһин и,
мина Мөлк'и-Садьқ^ф»*.

⁷ Иса жийина Хвэйэ ве дьняйа йеда гэлэки к'эсэр у бь һесьра лава у р'эша жь Ви дькьрын, Йе кө дькарьбу Эв жь мьрыне хьлаз бькьра у бона мьлукти у ельмийа^ф Ви һатэ бьһистьне*. ⁸ Р'аст э Эв Көр'е Хвэде

* ^{5:3} Қануна К'аһинтийе 9:7.

* ^{5:4} Дэрк'этын 28:1.

* ^{5:5} Зэбур 2:7.

* ^{5:6} Зэбур 110:4.

* ^{5:7} Мэтта 26:36-46; Марқос 14:32-42; Луқа 22:39-46.

бу, ле диса бь ван шэфайед Хвә гөһдарийе хин бу. ⁹ Гава ве йәкеда һатә к'амьлкьрне, бона һ'әмуйед кӧ гөһдарийа Ви дькьн, Әв бу канийа хьлазбуна һ'әта-һ'әтайе ¹⁰ у жь Хвәде һатә навкьрне «Сәрәкк'аһине мина Мәлк'и-Садьq».

**Һаш жь хвә һәбьн
кӧ жь бавәрийе нәк'әвьн**

¹¹ Бона ве йәке гәләк тыштед мәйә готьне һәнә, ле шьро-вәкьрна ван зә'мәт ә, чьмки гӧһада хун гьран бунә. ¹² Р'астийе к'әвә һ'әта ньһа гәрәке хун дәрсдар буна, ле хун һе һ'әвщә нә кӧ жь готьнед Хвәде дәрсед пешьнә садә хин бьн. Хун һәла һе һ'әвщә шир ьн, нә кӧ хварьна гьран. ¹³ Әве кӧ ширхӧр ә, әв нькарә хинкьр-на һәқийе бьмәһ'инә, чьмки дәргуш ә. ¹⁴ Ле хварьна гьран бона мәрьвед гьһишти йә, йед кӧ сәвдаие хвәда к'әти-р'абуйи нә, қәнщи у хьрабийе жь һәв дәрдьхьн.

6 ¹ Ава әм һинбунед пешьнә сәр Мәсиһ алики бьһельн, бенә сәр һинбуна гьһишти. Әм

диса һ'им нәвежьн нәйенә сәр вәгәр'андьна^ф жь ван кьрнед кӧ дьбьнә бәрбь мьрне, Хвә-дебавәркьрне, ² һинбуна сәр ньхӧмандьна^ф, дәстданине, р'абуна мьрийа у диwana һ'ә-та-һ'әтайе. ³ Әме бь дәстура Хвәде һинбуна гьһиштида пешда һәр'ьн!

⁴ Чьмки йед кӧ шарәке һать-нә р'онайикьрне, п'ешк'еша ә'змен тә'м кьрнә у Р'ӧһ'е Пироз п'ар стандьн, ⁵ ӧса жи хәбәра Хвәдейә қәнщ у қәватед дьһна ве бе тә'м кьрнә, ⁶ һәгәр әв жь ве бавәрийе бьк'әвьн, иди набә кӧ әвана диса вәгәр'ьн сәр хвәда бен, чьмки әвана шарәкә дьн Кӧр'е Хвәде нав хвәда* хач^ф дькьн у дькьнә сосрәт.

⁷ Әв ә'рде кӧ гәләк шара баран сәрда дьбарә, ава хвә дьсти-нә у дәрәмәта к'ар дьдә ван, бона к'ижана те бешәркьрне, дӧаие Хвәде те сәр ве. ⁸ Ле әве кӧ дьр'и у стьрийа дьгьһинә, бекер ә у һежайи ньфьр'е йә, ахьрийа ве жи шәват ә.

⁹ Р'аст ә әм аһа хәбәр дьдьн дәлално, ле әм вәда гӧман ьн, вәки хун сәр р'екә һе қәнщ ьн,

* ^{6:6} «Нав хвәда» аһа жи те фә'мкьрне: «Хвәха» йан «бь һ'әмде хвә».

кө вә дьбә бәрбь хьлазбуне. ¹⁰ Хвәде сәр нәһәқийе нинә, вәки кьред вә у әв һ'ьзкьрьна кө вә бона наве Ви да к'ьфше бир бькә, йа кө вә щьмә'та Хвәдер'а хьзмәтк'ари кьр у дькьн жи. ¹¹ Ле әм мөһ'тащ ьн вәки жь вә һәр йәк һ'әта хьлазийе ве хирәте бьдә к'ьфше, кө гөмана вә һ'имгьрти бьминә. ¹² Әм нахвазьн кө һун хвәр'анәдити бьн, ле ч'ә'в бьдьнә ван, йед кө бь бауәрийе у сәбьре созед Хвәде вәр дьбун.

Созе Хвәдейә ә'сәйи

¹³ Гава Хвәде соз да Бьраһим, Әви бь сәре Хвә сонд хвар, чьмки кәсәки жь Ви мәстър т'өнәбу кө бь ви сонд бьхвара. ¹⁴ Ынгге гот: «Р'аст Әзе зөр'әта тә гәләки бәрәк'әт кьм, Әзе тә п'ьр' зедә кьм»*. ¹⁵ У бь ви авайи Бьраһим бь думька дьреж гьһиштә созе Хвәде. ¹⁶ Р'аст ә мәрвь пе сәре йе жь хвә мәстър сонд дьхьн у сонд һ'әму шәр'-дә'ве нава ванда сафи дькә. ¹⁷ Бь ве йәке Хвәде хвәст

ванар'а, йед кө ве соз же бьс-тандана һе бьда к'ьфше, кө әв қьрара Хвә нагөһезә, иди созе Хвә бь сондхварьне шьданд. ¹⁸ Ава иди дө тышт һәнә, соз у сонде Хвәдейә кө найенә гөһастьне, к'ижанада набә кө әв дәрәв дәре. Ван һәр дө тыштада дьлдаинәкә мәйә ә'сәйи һәйә, кө әм ле сьт'ар бунә, ләма жи әм дькарьн хвә бавежьнә ве гөмана пешийа хвә*. ¹⁹ Әва гөмана бона жийина мә дьбә ләнгәрәкә һ'имгьрти у амьн, кө п'әр'да пирозгәһа ә'зменр'а дәрбази һьндөр'е Щийе һәри Пироз дьбә, ²⁰ ве дәра кө Иса чава пешик'еш бона мә к'әтийе. Әв буйә сәрәкк'әһине һ'әта-һ'әтайе мина Мәлк'и-Садьқ*.

Мәлк'и-Садьқе к'әһин

7 ¹ Мәлк'и-Садьқ* п'адшайе Шәлиме бу, к'әһине Хвәдейе һәри Жорьн. Гава Бьраһим жь п'адша қьр'кьрьне вәдьгәр'ийа, Мәлк'и-Садьқ пешийа вида чу у дөа ль ви кьр. ² Бьраһим жи жь һ'әму т'алане хвә

* ^{6:14} Дәстпәбун 22:16-17.

* ^{6:18} Жьмар 23:19.

* ^{6:20} Зәбур 110:4.

* ^{7:1} Дәстпәбун 14:17-20.

дәһәк^ф да ви. (Пешийе наве Мәлк’и-Садьқ шьровәдыбә: «П’адше һәқийе» у алики дьнва жи әв «П’адше Шәлиме*» бу, аҗа готи наве ви те фә’мкьрыне «П’адше Ә’дылайийе».)³ Әв бе бав, бе де у бе р’ьк’ьнийат бу, нә р’ожа буйина ви ә’йан бу, нә жи хьлазийа ә’мыре ви. Әв мина Көр’е Хвәде бу у т’ьме к’аһин дьминә.

⁴ Аҗа дина хвә бьдыне, кә әв йәки чаҗайи мәзын бу, кә Бьраһиме бавә’шир жи жь т’ален дәһәк даие. ⁵ У зөр’әта Лөвийә^ф кә дьбьнә к’аһин, бона ван т’әми Қанунеда һәйә кә жь шьмә’те дәһәке бьстиньн, аҗа готи жь мьләте хвә, һәгәр әв бәдәна Бьраһим ьн жи*. ⁶ Ле Мәлк’и-Садьқ нә жь р’ьк’ьнийата Лөви бу, әви жь Бьраһим жи дәһәк станд у дәа ль ви кьр, йе кә жь Хвәде соз стандьбу. ⁷ Әҗа йәка фә’мдари йә, кә йе бьч’ук жь йе мәзын дәа-дьрозга дьстинә. ⁸ Ви али-йе к’аһинтийеда, мәрвьед кә дьмьрын дәһәке дьстиньн, ле алийе Мәлк’и-Садьқ, йе кә

дәһәке дьстинә бона ви нь-висар дьбежә, кә әв сах ә. ⁹ У һ’әта әм дькарын ве йәке жи бежьн, Лөвийе кә зөр’әта ви дәһәке һьлдьдә, ви хвәха жи бь дәсте Бьраһим дәһәк да Мәлк’и-Садьқ. ¹⁰ Чьмки әв һе бәдәна баве хвәда бу, гаҗа Мәлк’и-Садьқ пешийа вида чу.

**Иса чаҗа сәрәкк’аһине
һ’әта-һ’әтайе мина
Мәлк’и-Садьқ**

¹¹ Аҗа һәгәр к’амьлбун бь дәсте к’аһинтийа лөвийа бь-буйа, (чаҗа шьмә’та Исраеле сәр ви һ’ими Қанун стандьбу), иди чь лазьм бу кә к’аһинә-ки дьн мина Мәлк’и-Садьқ р’абуйа у нә кә мина һарун?¹² Чьмки гаҗа к’аһинти те гәһастьне, гәрәке қанун жи бе гәһастьне. ¹³ У бона к’ижани кә әв йәк те готьне, әв жь қә-биләкә дьн бу, жь к’ижане т’ә кәси горигәһер’а^ф хьзмәтк’ари нәкьрийә. ¹⁴ У чаҗа ә’йан ә Хө-дане мә жь қәбила Щьһуда^ф бу у Муса дәрһәда к’аһинтийа ве қәбиледа т’ә тышт нәготийә.

* 7:2 «Шәлим» бь зьмане ибрани^ф те фә’мкьрыне «ә’дылайи». Шәлим хвәха наве баҗаре Оршәлимеий^ф кәвьн ә.

* 7:5 Жьмар 18:21.

¹⁵ У эва һәла һе э'йан э, гава к'ахинэки дьн мина Мәлк'и-Садьқ р'адьбә, ¹⁶ йе кә нә алийе қәйдә-қануна пьрса зә-р'әтийеда бу к'ахин, ле алийе қәвата жийина кә хьлазийа we т'өнә. ¹⁷ Чьмки ньвисар шә'де ве готье йә кә: «Тә һ'әта-һ'әтайе К'ахин и, мина Мәлк'и-Садьқ»*. ¹⁸ Ава т'әмийа пешьн жь дәст сьсти у бекерийа we һатә бәталкьрьне, ¹⁹ чьмки Қануна Муса т'ө тышт к'амьл нәкьр, ле дәвса we гөманәкә һе қәнш к'әтә наве, бь к'ижане әм незики Хвәде дьбьн.

²⁰ Сәрда жи Иса бе сонд нә-бу к'ахин! Әвед дьн бе сонд бунә к'ахин, ²¹ ле эва бь сонд, бь дәсте Хвәде бу к'ахин гава Вир'а гот: «Хөдан сонд хвар у иди жь готьна Хвә вәнагә-р'ә: Тә һ'әта-һ'әтайе К'ахин и»*. ²² Дәст ве сонде жи Иса вәк'илтийе пәйманәкә^ф һе қәнш дькә*.

²³ Өса жи гәләк к'ахин һәбу-нә, чьмки мьрьне нәһьштийә кә әвана т'ьме бьмана. ²⁴ Ле к'ахинтийа Әви хьлаз набә, чьмки Әв һ'әта-һ'әтайе дь-минә. ²⁵ Бона ве йәке Әв һәр гав* дькарә ван хьлаз кә, йед кә бь дәсте Ви незики Хвәде дьбьн, чьмки Әв т'ьме сах ә, кә бона ван лава-навчетийе бькә.

²⁶ Ава һәма мәр'а р'аст сәрәк-к'ахинәки аһа лазьм бу, пироз, бесуш, беқәсур, жь гөнәк'ара^ф щөдәбуйи у жь э'змана жортьр чуйи. ²⁷ Исар'а нә лазьм ә кә Әв һәр р'ож мина сәрәкк'ахинед майин пешийе бона гөнед хвә у паше бона гөнед щьмә'те қөр-бана бьдә. Әви әв йәк шарәке бона һәр т'ьм кьр, чахе Хвә кьрә қөрбан*. ²⁸ Қануна Муса мәрьве бет'ақәт дькә сәрәк-к'ахин, ле сонда Хвәдейә кә пәй Қанунер'а һат Көр' дькә сәрәкк'ахин, Йе кә һ'әта-һ'ә-тайе һатә к'амьлкьрьне*.

* 7:17 Зәбур 110:4.

* 7:21 Зәбур 110:4.

* 7:22 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Иса гарантийа пәйманәкә һе қәнш ә».

* 7:25 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әв дькарә ван лап хьлаз кә».

* 7:27 Қануна К'ахинтийе 9:7.

* 7:28 Аһа жи те фә'мкьрьне: «һатә гиһандьне», чава гьһишти. Иб-рани 2:10; 5:8-9.

**Иса сэрэkk'аһине мэйи
мэзын э**

8 ¹ Фькьра ван тыштед мэ пешда готын эв э: Сэрэкк'аһинэки мэйи өса һэйэ кө ль э'змана сэр т'эхте мэзынайийа Хвәдейэ р'асте р'уньштиё. ² Эw чава сэрэкк'аһин пирозгәһеда бәрдәстийе дькә, ава готи wi коне^ф р'астда, к'ижан кө Хөдан вәгьрт, нә кө мәрва.

³ Һәр сэрэкк'аһинэк бона қорбан у һ'әдидаине к'ьфшкьри йә, ава гәрәке тыштәки ви жи һәбуяа кө быда. ⁴ Һәгәр эва ль сәр дьне буйа, we нәбуяа к'аһин жи, чьмки һәнә к'аһин кө анәгори Қануне һ'әдийа дьдн. ⁵ Эвана хьзмәтк'арийа хвә пирозгәһеда дькьн, йа кө мина си у сурәте ван тыштед ль э'змен э. Чава Мусар'а һатә э'мьркьрьне, гава әви we Конe^ф Шә'дәтийе вәгьрта, вир'а һатә готьне: «Дина хвә быде, кө һәр тышти wi шур'әйи бьки, чава сәре ч'ийе мьн нишани тә кьр»*. ⁶ Ле р'аст хьзмәтк'арикә һе бьльнд Исар'а һатә дайине, чава кө Эw навчетийе пәйма-

нәкә һе қәнщ дькә, чьмки әв пәймана ль сәр созед һе қәнщ һ'имгьрти йә.

⁷ Һәгәр пәймана пешьн бе кемаси буйа, иди йа дөда we һ'әwщә нибуяа. ⁸ Ле Хвәде щьмә'те нәһәқ дькә у дьбежә: «Ва р'оже бен, Хөдан дьбежә, Эзе т'әви мала Израел у т'әви мала Шьһуда пәйманәкә ну гьредьм,

⁹ ле нә мина we пәймана кө Мьн т'әви кал-бавед ван гьреда, we р'ожа кө Мьн дәсте ван гьрт, wәки жь Мьсьре дәрхьм.

Эвана нава пәймана Мьнда нәман,

Мьн жи дәсте Хвә жь ван к'ьшанд, Хөдан дьбежә.

¹⁰ Ле әв э әw пәйман, йа кө Эзе т'әви мала Израел гьредьм, пәй ван р'ожар'а, Хөдан дьбежә:

Эзе қанунед Хвә бькьмә һ'ыше ван

у дьле ванда жи ван бьнь-висьм

у Эзе Хвәдейе ван бьм, әве жи щьмә'та Мьн бә.

* 8:5 Дәрк'әтын 25:40.

11 Ынге т'ө кэс we һэвале хwэ
йан бьрайе хwэ нин нэкэ
у нэбежэ: <Хөдан нас бькэ>,
чьмки һ'эму жи we Мын нас
быкьн,
жь быч'укед ван һ'эта мә-
зына.

12 Эзе нәһәқийед ван быбах-
шиньм
у гөнед ван жи иди бир
нәйньм»*.

13 Гава Хwәде бона пәйманэкэ
«ну» гот, йа пешьн кэвьн кьр
у чь кәвьн у пир дьбә, бәр
өндабуне йә.

Һ'эбандьна ль э'змен у сәр дьнийайе

9 1 Р'аст э қәйдә-қанунед
һ'эбандьна пәймана пе-
шьн жи һәбун у пирозгәһа ве
дьнийайе жи. 2 Кон бь дө гоза вә-
гьрти бу: Йа дәрр'а «пирозгәһ»
дыготьн, теда һәбун шәмдан,
сьфрә у нане^ф Хwәдер'а дайи*.

3 Йа һьндөр'да пышта п'әр'де,
жер'а «Шийе һәри Пироз»
дыготьн*. 4 Теда бун горигәһа
зер'ин бона шәwьтандьна бы-
хуре^ф, Сьндоқа^ф Пәймане, йа
кө дәр у һьндөр'ва зер'кьри бу.
We сьндоқеда һәбун щер'е зе-
р'ин бы манава^ф т'ьжи, шьвдара
Һарунә кө гөл да у сәлед кәвь-
рийә пәймане*. 5 Сәр сьндоқе,
херубед^ф р'умәта Хөдан һәбун
у сәр щийе кө гөнә дьһатьнә
бахшандьне, дькьрьнә си. Ньһа
нә wәхт э кө әм бона ван бы
һур-гыли хәбәр дьн*.

6 Эв тышт аһа щикьри бун.
К'аһин һәр гав дьк'эвьнә гоза
дәр, хьзмәтк'арийа хwә дькьн*.

7 Ле гоза һьндөр' сале шарәке
т'әне сәрәкк'аһин дьк'эве, ле
нә бе хун, йа кө жь бәр гөнед
хwә у шьмә'тева дьдә, к'ижан
кө жь бөфә'мийа хwә дькьрьн*.

8 Бь ве йәке Р'өһ'е Пироз дьдә
к'ьфше, кө р'ийа Шийе һәри

* 8:12 Йерәмийа 31:31-34.

* 9:2 Дәрк'этьн 25:31-40; Дәрк'этьн 25:25-30.

* 9:3 Дәрк'этьн 26:31-33.

* 9:4 Дәрк'этьн 30:1-6; Дәрк'этьн 25:10-16; Дәрк'этьн 16:33; Жьмар 17:8-10; Дәрк'этьн 25:16.

* 9:5 Дәрк'этьн 25, 26; Жьмар 17:1-10.

* 9:6 Жьмар 18:2-6.

* 9:7 Қануна К'аһинтийе 16.

Пироз нэвэкьрийэ, һ'эта кӧ го́за дэр һэйэ. ⁹Эв йэк сурэ-тэк э бона зэмане ньһа. Эва дьдэ к'ьфше, кӧ гава һ'эди у қӧрбан тенэ дайине, эвана нькарьн исафа^ф йед кӧ дьһ'э-биньн пақьж кьн, ¹⁰ле эв йэк т'эне хварьн-вэхварьне у щур'э-шур'э шуштын-вэшустьнед қәйдэ-қанунева гьредаи нэ. Эв қәйдэ-қанунед дэрвайи нэ, к'ижан кӧ һ'эта ви вэхте кӧ қануна ну те данине дьминьн.

¹¹Ле гава Мәсиһ һат, чава Сэрәкк'аһине тыштед қәнщэ һати, коне һе мэзын у к'амьл-р'а дэрбаз бу, йе кӧ нэ бь дэста һатийэ чекьрьне, ава готи нэ жь ве дьнйайе. ¹²Эв нэ кӧ пе хуна шанэга у нерийа, ле бь хуна Хвэ шарәке бона һэр т'ьм к'этэ Шийе һәри Пироз у азабуна һ'эта-һ'этайе дэст ани. ¹³Һәгәр хуна шанэга, нерийа у к'озийа^ф ногьна кӧ дьр'эшандьн, йед кӧ ль гора э'дәт һ'әр'ьми бун, дәрвава эв пақьж дькьрьн*, ¹⁴ле чьқас зедә хуна Мәсиһ, кӧ бь дэсте Р'әһ'е һ'эта-һ'этайе Хвэ чава

қӧрбана бекӧсур да Хвәде, we исафа мэ жь кьред кӧ эм дьбрьнэ бәрбь мьрьне пақьж бькә, wәки эм хьзмәтк'арийе Хвәдейе Сахр'а бькьн?

¹⁵Бона ве йәке Мәсиһ навчегийа пәймана ну дькә, wәки йед газикьри ви wәре һ'эта-һ'этайе бьстиньн, к'ижан кӧ Хвәде соз дайә, чьмки мьрьна Ви бона азайийа жь нәһәқийед ван бу, йед кӧ дәма пәймана пешьнда кьрьбун.

¹⁶Ава к'идәре wәсийат пәйманкьри йә, гәрәке ль wьр э'сәйи wәсийатдар мьри бә.

¹⁷Чьмки wәсийат пәй мьрьна wәсийатдарр'а қәват дькә. Һ'өкӧме we т'ӧнә һ'эта кӧ wәсийатдар сах ә. ¹⁸Ләма пәймана пешьн жи бе хун нәһатә т'әстиқкьрьне. ¹⁹Гава Муса һ'әму т'әмийед Қануне готьнә щьмә'те, һьнге хуна шанэга у нерийа һьлда т'әви аве кьр, р'исе сорә гәвәз ч'ьқьле зохева^ф кьр, пе we р'эшандә сәр к'ь-теба Қануне у щьмә'те*, ²⁰гот: «Эв ә хуна we пәймане, йа кӧ Хвәде т'әми да wә»*. ²¹Ӧса

* ^{9:13} Қануна К'аһинтийе 16:15-16; Жьмар 19:9, 17-19.

* ^{9:19} Дәрк'әтьн 24:3-8.

* ^{9:20} Дәрк'әтьн 24:8.

жи эw хун р'эшандэ сэр кон у
h'эму дэрданед^ф бона h'эбан-
дые*. ²²Бэле анэгори Qануне
п'ър'анийа хэр тышти пе хуне
паqьж дьбу у бейи хунр'етън
бахшандън нэдьбу*.

Qөрбанбуна Mэсиг гöна һьлдэдэ

²³Аwa гэрэке сурэтед тыштед
э'змана бь ван кьрна паqьж
буна, ле һэма хут йед э'змана
жи гэрэке бь qөрбанед жь ван
qәнштър паqьж буна. ²⁴Чьмки
Mэсиг нэ кö к'этэ пирозгәһа
пе дэста чекьри мина сурэте
йа р'аст, ле һэма хут к'этэ
э'змен, wәки ньһа бона мә ль
бэр Хwәде бьсәкьнэ. ²⁵Нэ жи
бона кö гэләк шара Хwә бькьра
qөрбан дьк'этэ пирозгәһе, чава
кö сэрәкк'аһин хәр сал нэ бь
хуна хwә дьк'әве. ²⁶Һәгәр аһа
буйа, Әwi гэрэке гэләк шара
пәй э'фьрандына дьнийайер'а
щәфа бьк'ышанда. Ле ньһа
ахьрийа дәwрада Әwi Хwә
да к'ыфше у шарәке бона хәр
т'ым пе хwәqөрбанкьрне гөнэ

һьлдан. ²⁷У чава бона мәрьва
qьраркьри йә, шарәке бьмьрн
у паше бәр диwane бьсәкьнън*,
²⁸öса жи Mэсиг шарәке бона
гөнәһьлдана гәләка qөрбан
һатә дайине*. У Әwe шара дөда
нэ кö бона гөнәһьлдане к'ыфш
бә, ле бона хьлазбуна ван, йед
кö һивийа Wi нэ.

Qөрбанбуна Mэсиг сәр qөрбанед Qануна^ф Mусар'а йә

10 ¹Qанун сийа ван тыш-
тед qәнщ э, к'ижанә
кö тен, ле нэ хут мина ван
йәка йә. Бона ве йәке Qанун
пе ван qөрбанед кö хәр сал
пәйһәв-пәйһәв тенә дайине
нькарә ван к'амьл бькә, йед
кö бь qөрбандайине незики
Хwәде дьбьн. ²Һәгәр паqьж
буна, wана we дәст жь qөр-
бандайине бьк'ышанда, чьмки
бь шарәке йед хwәйиqөрбан
we бьһатана паqьжкьрне, жь
wьр шунда бона гöна исафа
ван we ль ван һьлнәһата^ф.
³Ле эw qөрбан хәр сал гөнед
ван тиньнә бира ван. ⁴Чьмки

* 9:21 Qануна К'аһинтийе 8:15.

* 9:22 Qануна К'аһинтийе 17:11.

* 9:27 Дәстпелун 3:19.

* 9:28 Ишайа 53:12.

хуна шанэга у нерийа т'о шар
нькарэ гона р'эсит кэ. ⁵ Лэма
жи, гава Мэсиг we бьхата ве
дые, гот:

«Тэ қорбан у һ'эди нэхвэс-
тын,

ле Тэ бона Мьн қальбэк
һазьр қыр.

⁶ Дийарийед^ф т'эвайишэвате
у қорбанед жь бэр гонава
Тэ хвэш нэһатьн.

⁷ Ынге Мьн гот: «Ва мә йа
Хвэде, Эз һатьм
э'мыре Тэ биньмэ сери^ф,
чава бона Мьн к'ьтебеда
ньвисар э»*.

⁸ Пешийе дьбежэ: «Қорбан у
һ'эди, дийарийед т'эвайишэ-
вате у қорбанед жь бэр гонава
Тэ нэхвэстын у эв ль Тэ хвэш
нэһатьн» (ле эв анэгори Қануне
тенэ дайине). ⁹ Паше дьбежэ:
«Ва мә йа Хвэде, Эз һатьм кө
э'мыре Тэ биньмэ сери». Йа
пешьн, Мэсиг веда давежэ,
кө йа дөда т'эстиқ кэ. ¹⁰ Бь ви
авайи Иса Мэсиг э'мыре Хвэде
ани сери, шарэке бона һэр т'ьм

бэдэна Хвэ кьрэ қорбан, бь ве
йэке эм пақьж кьрын.

¹¹ Һэр к'аһинэк, һэр р'ож
нава хьзмэтк'арийа хвэда йэ
у гэлэк шара хут ван қорбана
дьдэ, к'ижанед кө т'о шар нь-
карьн гона р'эсит кьн. ¹² Ле Эви
к'аһини т'эне шарэке бона гона
қорбан да у пэйр'а һ'эта-һ'э-
тайе к'елэка Хвэдейэ р'асте
р'уньшт** ¹³ у жь ьыр шунда
һивийе йэ, һ'эта кө дьжмьнед
Ви бьн п'ийед Вида бенэ да-
нине. ¹⁴ Бь қорбанэке Эви йед
кө пақьж дьбын һ'эта-һ'этайе
к'амьл кьрын. ¹⁵ Р'өһ'е Пироз
жи шэ'дэтийе дьдэ мә. Пеши-
йе дьбежэ:

¹⁶ «Эв э эв пэйман, йа кө Эзе
т'эви ван гьредьм,
пэй ван р'ожар'а, Хөдан
дьбежэ.

Эзе қанунед Хвэ бькьмэ
дыле ван
у һ'ышед ванда ван бьнь-
висьм»*.

¹⁷ Паше дьбежэ: «Эзе гөнэ
у нэһэқийед ван иди бир

* ^{10:7} Зэбур 40:6-8.

* ^{10:12} Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Ле эви т'эне шарэке қорбанэкэ һ'э-
та-һ'этайе бона гона да у пэйр'а к'елэка Хвэдейэ р'асте р'уньшт».

** ^{10:12} Зэбур 110:1.

* ^{10:16} Йерэмийа 31:33.

нэйньм»*. 18 У эв дэра кӧ бахшандьн хэйэ, иди бона гӧна х'эди кер найе.

Дэ бьра эм незики Хвэде бьн

19 Ава хушк-бьрано, бь сайа хуна Иса эм дькарьн мерк'ими бьк'эвьнэ Шийе Һэри Пироз, 20 we р'ийа нуйэ сахр'а, йа кӧ Эви бона мэ нава we п'эр'дер'а вэкьр, ава готи бь бэдэна Хвэ. 21 Ава кӧ К'ахинэки мэйи мэзын хэйэ сэр мала Хвэде, 22 эм дькарьн бь дьле р'аст незики Хвэде бьн, бавэрийева т'ьжи, исафа хвэда бь хунр'эшандьне жь хьрабийе пацъжбуи у қальбе хвэ жи пе ава зэлал шушти*. 23 Дэ эм we гӧмана кӧ эм иқрар дькьн қэвин быгьрн у жь ши нэх'эжьн, чьмки амьн э, Эве кӧ соз дайэ. 24 У бьра эм бона хэвдӧ хэм бькьн, вэки х'эзкьрне у қэншикьрнеда хелана бьдьянэ хэв. 25 Бьра эм дэст жь льхэвщывине нэх'ьшиньн, чава кӧ хьнэка хвэр'а кьрийэ

хэйсэт, ле эм дьл бьдьянэ хэв у he зедэ, чьмки хун дьбиньн кӧ Р'ожа Ахрэте незик дьбэ.

26 Чьмки хэгэр мэ р'асти нас кьрийэ қэбул кьрийэ у пэйр'а бь х'эмде хвэ нава гӧнада бьминьн, иди жь вьр шунда бона бахшандьна гӧна қӧрбан бэрга т'ӧ тышти нагьрэ, 27 ле т'ӧне бь лэрьзэке дьминэ нивийа диwane у к'ура агьр, кӧ we йед мьқабыли Хвэде х'уфи хвэ кэ. 28 Йэки хэгэр Қануна^ф Муса быт'эр'ьбанда, гава дӧ йан се шэ'дэ хэбуна, бе р'эм дьхатэ кӧштьне*. 29 Ле т'эхмина вэ, эве he чьқаси хежайи шэзайе гьран бэ, йе кӧ Кӧр'е Хвэде дайэ бьн п'ийед хвэ у Хуна пэймане х'эрам^ф х'эсаб кьрийэ, бь К'ижане эв пацъж бу у Р'ӧһ'е к'эрэмдайине бехӧрмэт кьрийэ?*. 30 Бэле эм Wi нас дькьн, Йе кӧ гот: «Х'эйфһьлдан йа Мьн э, Эзе хьлиньм»*. У дуса: «Хӧдан we диwana щьмэ'та Хвэ бькэ»**.

* 10:17 Йерэмийа 31:34.

* 10:22 Қануна К'ахинтийе 8:30; Һэзэкийел 36:25.

* 10:28 Қануна Дӧшари 17:6.

* 10:29 Дэрк'этьн 24:8.

* 10:30 Қануна Дӧшари 32:35.

** 10:30 Қануна Дӧшари 32:36; Зэбур 135:14.

31 Тыштэки тырс у хоф э, кӧ бьк'эвнэ дэсте Хвәдеие сах!

32 Ван р'ожед пешьн бир биньн, гава хун хатьнэ р'онайикърьне, вә шәр'эки чавайи гьран бь щәфава дьк'ышанд.

33 Шарна бь қара у зерандьна хун ашкәрә дьхатьнэ р'эзилкърьне, шарна жи т'эви һ'але ван дьбун, йед кӧ әв тышт дьк'ышандьн. 34 Хун дьк'этьнэ һ'але гьртияа жи у гава һәбука^ф вә жи т'алан кърьн, хун бь we йәке әшқ у ша бун, чьмки вә хвәха заньбу кӧ һәбука вәйә һе қәнщ у һәр т'ым һәйә. 35 Ава we гӧмана хвә онда нәкьн, йа кӧ һежайи һәқе мәзын э. 36 Вәр'а сәбър лазьм э кӧ хун э'мыре Хвәде биньнэ сери у бьгьһижьнэ созе Ви. 37 Чава ньвисар ә:

«Пәй вәхтэки кьнр'а, Әве кӧ we бе,
we бе у дәрәнги нәбә.

38 Ле йе бәр Мьн р'аст^ф, we бь бавәрийе бьжи у һәгәр әв пашда вәк'ышә, Әз ви бәгәм накьм»*.

39 Ле әм нә жь ван ьн, кӧ пашда вәк'ышьн у онда бьн, ле әм әв ьн, кӧ бавәр дькьн, вәки р'ӧһ'ед мә хьлаз бьн.

Бавәри у йед хвәйибавәри

11 1 Бавәри^ф э'сәйийа ван тышта йә, кӧ әм теда гӧман ьн у избатийа ван тышта йә, кӧ мәва нә хӧйа нә. 2 Бь бавәрийе пешийед мә ль Хвәде хвәш хатьн.

3 Бь бавәрийе мәва э'йан э кӧ дьнйа бь хәбәра Хвәде э'фьрийә у әв тыштед кӧ тенә дитьне жь ван тыштед кӧ найенә дитьне чебунә*.

4 Бь бавәрийе һабил^ф һ'әдикә жь һ'әдийа Қайин^ф четър да Хвәде*. Бь we бавәрийе әв һатә бәгәмкърьне чава йәки р'аст^ф, чьмки һ'әдийед ви ль Хвәде хвәш хатьн. Р'аст э һабил мьр, ле бь бавәрийа хвә һе хәбәр дьдә.

5 Бь бавәрийе һәнох* жь дьне һатә һьлатьне, кӧ мьрьне нәбинә. Әв т'ӧ щийи к'ьфш нәбу, чьмки Хвәде әв һьлдабу.

* 10:38 Һәбақуқ 2:3-4.

* 11:3 Дәстпәбун 1:1; Зәбур 33:6-9.

* 11:4 Дәстпәбун 4:3-10.

* 11:5 Дәстпәбун 5:21-24 (вәлгәр'андьна Пәймана Кәвьнә йунани).

Нъвисаредат хатийэ готъне, кӧ бэри һылатъна ви, эв ль Хвэде хвэш хатъбу. ⁶У бе бавэри т'ӧ шар набэ кӧ инсан ль Хвэде хвэш бе, чъмки эве кӧ незики Хвэде дьбэ, гэрэке бавэр бькэ, кӧ Хвэде һэйэ у we ван хэлэт кэ, к'ижан кӧ ль Ви дьгэр'ьн.

⁷ Бь бавэрийе Нӧһ^{ф*} бона тыштед кӧ he нэдъхатънэ к'ьфше фэрман жь Хвэде станд у бь хофа Хвэде р'абу бона хьлазбуна мала хвэ гэми чекър. Нӧһ бь we бавэрийе дивана дъне кър у бу хвэйиваре we р'астһ'эсаб-буне^ф, йа кӧ жь бавэрийе те.

⁸ Бь бавэрийе, гава Бьраһим* һатэ газикъръне, гӧһдари кър, кӧ һэр'э ви щийе кӧ we чава вар бьстанда. У р'абу чу, ле нъзаньбу жи к'ӧда дьчэ. ⁹ Бь бавэрийе чава фьрари ви вэлате хэрибда ма, йе кӧ Хвэде жер'а созд дабу. У чадьрада т'эви Исһақ у Ақуб^ф ма, кӧ эв жи

хвэйийед ви варе создайи бун*. ¹⁰ Чъмки эв һивийа ви бажаре хвэйир'ьк'ьне мьқэр'м бу, э'фьрандар у авақьре к'ижани Хвэде йэ.

¹¹ Бь бавэрийе Бьраһим, кӧ заньбу Сэрайе зар' нэдани, эве қәватат бэре зька станд у we мэзънайийа вида зар'эк вир'а бу*. Чъмки бавэр кър, кӧ Йе вир'а созд дайэ амьн э**.

¹² У жь ви йэки, йе кӧ иди бэр мьрьне бу, вэкэ стэйркед э'з-мен у қума дэве бэ'ре беһ'эсаб мэри дъне к'этън*.

¹³ Эв һ'эму жи кӧ бавэрийеда мьрын, ле созед Хвэде нэстан-дън. Эвана т'эне эв созд дурва дитън, ша бун у хвэ мӧкӧр' һатън, кӧ эв мэринэ хэриб у фьрари нэ ль сэр дъне*. ¹⁴ Эвед кӧ тыштед аһа дьбежън, дьдънэ к'ьфше кӧ эв ль вэлатэки бона хвэ дьгэр'ьн. ¹⁵ У һэгэр бона ви вэлати бир банина жь к'идэре

* ^{11:7} Дэстпобун 6, 7, 8.

* ^{11:8} Дэстпобун 12:1-5.

* ^{11:9} Дэстпобун 23:4; 26:3; 35:12, 27.

* ^{11:11} Нав һнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Бь бавэрийе Сэрайе хвэха жи кӧ бе зар' бу, қәват бона бэре зька станд у we мэзънайийа хвэда зар' ани».

** ^{11:11} Дэстпобун 18:1-15; 21:2.

* ^{11:12} Дэстпобун 15:5-6; 22:17; Дэрк'этън 32:13.

* ^{11:13} Дирок I, 29:15.

кӧ эw дэрк'этьбун, мэщала ван we һэбуйа вэгэр'ийана wьр. ¹⁶Ле жь бэр weва дэмана wэлатэки he қәншда бун, ава готи йе э'змани. Лэма Хwэде ве йэкеда шэрмийе набинэ, кӧ эw жер'а бежын: «Хwэдейе мэ», чьмки Әви бона ван бажарэк һазьр кьрийэ.

¹⁷Бь бawэрийе Бьраһим кӧ жь Хwэде һатэ шер'ьбандьне, Ишаq кьрэ қӧрбан*. Әви соз стандьбун, ле диса кӧр'е хwэ-йи тайе т'эне дькьрэ қӧрбан, ¹⁸бона к'ижани Хwэде готьбу-йе: «Зӧр'эта тэие Ишаqда бе навкьрьне»*. ¹⁹Чьмки Бьраһим дьле хwэда дьгот, кӧ Хwэде дькарэ Ишаq жь мьрьне жи р'акэ у әви бь сурэти чава жь мьрьне р'абуйи кӧр'е хwэ пашда станд.

²⁰Бь бawэрийе Ишаq* бона ван тыштед кӧ we бьқәwьми-йана, дӧа ль Аqуб у Әсаw^ф кьр.

²¹Бь бawэрийе Аqуб* бэр мьрьне дӧа ль һэр кӧр'эки Усьв^ф

кьр у хwэ авитэ сэр шьва дэсте хwэ, сәре хwэ бэр Хwэде дани.

²²Бь бawэрийе Усьв* бэр мьрьне бона дэрк'этьна жь Мьсьре кьрэ бира зар'ед Исраел у бона һэстуйед хwэ т'эми да ван.

²³Бь бawэрийе гава Муса жь дийа хwэ бу, бь дэстед де у баве хwэ се мәһа һатэ вэшартьне. Ван дит кӧ кӧр'ьк бэдәw э, жь фәрмана п'адше нэтьрсийан*.

²⁴Бь бawэрийе Муса* гава мэзын бу, нэхwэст кӧ «кӧр'е қиза Фьрәwьн» бе һ'әсабе.

²⁵Әw фькьри, кӧ he қәнш э т'эви щьм'та Хwэде бьчәрчьрә, нэ кӧ wэхтэки кьн нава к'ефа гӧнада дәрбаз кә. ²⁶Әви қара Мәсир he һэбунэкә мэзын һ'әсаб кьр, нэ кӧ хьзнед Мьсьре, чьмки ч'э'вньһер'и бу, кӧ һәде хwэ бьстанда.

²⁷Бь бawэрийе Муса Мьсьр һьшт у жь һерса п'адше нэтьрсийа, чьмки Муса әве кӧ нәдьһатэ к'ьфше дьдит у сэр йа хwэ ма. ²⁸Бь бawэрийе

* 11:17 Дәстпелун 22:1-14.

* 11:18 Дәстпелун 21:12.

* 11:20 Дәстпелун 27:27-29, 39-40.

* 11:21 Дәстпелун 47:31; 48:1-20.

* 11:22 Дәстпелун 50:24-25; Дэрк'этьн 13:19.

* 11:23 Дэрк'этьн 2:2.

* 11:24 Дэрк'этьн 2:10-12.

Муса щара пешын Щэжьна^ф Дэрбазбуне т'эстиқ кыр у хун шемика да р'эшандьне, вэки Мьляк'эте Мьрьне ль нхө-рийед ван нэк'эта*.

²⁹ Бь бавэрийе щьмэ'та Исраеле бэ'ра Сорр'а чава бэжер'а дэрбаз бу. Гава мьсьрийа жи кыр кё дэрбаз бьн, хэньқин*.

³⁰ Бь бавэрийе суред бажаре Эриһае* к'этын, гава һ'эфт р'ожа дора ван зьвьр'ин. ³¹ Бь бавэрийе Р'эхаба^{ф*} ч'э'вдэр кё щэ'сус бь э'дьлайи қэбулкьрын, т'эви нэбавэра** онда нэбу.

³² Эз иди чь бежым? Вэхт т'ере накэ, кё бона Гидэйон^ф, Барақ^ф, Шьмшон^ф, Йефта^ф, Даьд, Самуел^ф у п'эхэмбэра гьли кьм, ³³ йед кё бь бавэрийе п'адшати бьндэст кьрын, һэқи кьрын, соз стандьн, дэвешера данэ гьртъне*, ³⁴ к'ура агьр тэмьрандън, жь дэвешур хьлаз бун, жь бет'ақэтийе қэ-

ват гьртън, нава шэр'да бунэ мерхас, бэри ордийед хэриб дан. ³⁵ К'өлфэта мьрийед хвэ сахбуйи стандьн. Ёнэка жи азайи нэхвэстын у нава шэфада мьрын, вэки жь мьрьне р'абьн бьгьһижьнэ жийинэкэ һе қэнщ*. ³⁶ Ёнэкед майин жи бэр қамчийа, нава қара, өса жи бь қэйд-зыншира у кэлада^ф һатънэ зерандьне*. ³⁷ Эв данэ бэр кэвьра, бь бьр'эка һатънэ бьр'ине, бь шура һатънэ кёштъне, п'остед пез у бьзынада гэр'ийан, хэлайи-щэлайи, тэнгаси у щэфа к'ьшандьн*.

³⁸ Дьнйа нэ лайиқи ван бу! Эв ль бэр'и^ф у ч'ийа дьгэр'ийан, шкэфт у нэ'лада дьман.

³⁹ Эв һ'эму бавэрийа хвэда бэрбьч'э'в бун, ле созе Хвэде нэстандън, ⁴⁰ чьмки Хвэде бона мэ һе тыштэки қэнщ һазьр кьрийэ, вэки эвана бейи мэ нэгьһижьнэ к'амьлтийе.

* ^{11:28} Дэрк'этын 12.

* ^{11:29} Дэрк'этын 14:21-31.

* ^{11:30} Йешу 6:12-21.

* ^{11:31} Йешу 2:1-21; 6:22-25.

** ^{11:31} Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Нэельма».

* ^{11:33} Данийел 6.

* ^{11:35} П'адшати IV, 4:25-37.

* ^{11:36} П'адшати III, 22:26-28; Йерэмийа 20:1-2; 37:15; 38:6.

* ^{11:37} Дирок II, 24:20-21.

**Дина хвэ бьднэ
Иса Мэсн
Пешик'еше бавэрийе**

12 ¹Ава кӱ һақас э'лалэта шэ'дайэ гьран дора мӱ гьртийэ, дэ вэрьн эм һ'эму гьрание у ви гӱне кӱ р'ьһ'эт ль мӱ дьвэлэ жь хвэ дур хьн у бь тэйах лэщмэйдана пешийа хвэда бьр'эвьн. ²Дэ иди эм дина хвэ бьднэ Иса, ви Пешик'еши у К'амьлкьре бавэрийа мӱ, Йе кӱ бона we шабуна пешийа Хвэ хач һьлани, шӱрм бӱр тыштэки һ'эсаб нӱкьр, паше к'елӱка Хвэдейӱ р'асте сӱр т'эхт р'уньшт*. ³Ава сӱр Ви бьфькьрьн, Йе кӱ ль бӱр ван гӱнӱк'аред мьқабыли Хвэ тӱйах кьр. Ынге һуне нӱвӱстьн у жь илаще нӱк'эвьн. ⁴Wэ he һ'эта хунр'етьне мьқабыли гӱнӱ шӱр' нӱкьрийӱ. ⁵Гӱло wэ эw дьлдайна бир кьрийӱ, йа кӱ Хвэде wэр'а чава т'эви зар'ед Хвэ хӱбӱр да?

«Лаве Мьн, ширӱта Хӱдан пышт гӱне хвӱва нӱвежӱ

у нӱ жи гава эw ль тӱ һьлте, ль бӱр хвӱ к'ӱвӱ.

6 Чьмки Хӱдан к'е һ'ьз дькӱ, ви ширӱт дькӱ у к'ижани чава лав қӱбул дькӱ, щӱза дькӱ»*.

⁷Һун ширӱте тӱйах кьн, чьмки Хвӱде т'эви wӱ р'адьбӱ-р'удьни чава т'эви зар'ед Хвӱ. Эw к'ижан зар' э, кӱ бав ви ширӱт накӱ?* ⁸Ле һӱгӱр һун нӱйенӱ ширӱткьрьне чава һ'эму зар'тенӱ ширӱткьрьне, кӱ ӱса йӱ һун нӱ зар'ед һ'ӱлал ьн, ле йед жь зьнек'арийе нӱ. ⁹Һӱгӱр эм кӱ жь бавед хвӱйӱ хун-гошт тенӱ ширӱткьрьне вӱдьк'ьшьн, he чьқас зедӱ гӱрӱке эм гӱр'а^ф Баве р'ӱһ'е хвӱда бьн, wӱки эм бьжин? ¹⁰Бавед мӱйӱ хун-гошт wӱхтӱки кьн ль гора дьле хвӱ мӱ ширӱт дькьн, ле Хвӱде бона к'ара мӱ, wӱки эм жи мина Ви бьбьн пироз. ¹¹Р'аст э һӱр ширӱтӱк we дӱме дьле мӱрийа ша накӱ, ле дешинӱ, ле бӱле паше йед кӱ бь we һинбуийи нӱ, бӱре э'дьялийе жь жийина р'аст дьчьньн*.

* ^{12:2} Зӱбур 110:1.

* ^{12:6} Готьнед Сьлеман 3:11-12.

* ^{12:7} Қануна Дӱшари 8:5.

* ^{12:11} Аһа жи те фӱмкьрьне: «Бӱред э'дьялийе у һӱқийе дьстиньн».

Ҳаш жь хвә һәбьн

¹² Ава қолане мълед хвәйә сьстбуйи у қодуме чокед хвәйә бе т'ақәт бышьдинын* ¹³ у нъгед хвә р'ийа р'астда бавежьн, кә йе дькөлә хол нәбә*, ле сәрда қәнщ бә.

¹⁴ Бькьн кә т'әви һ'әмуя ә'дыл бьн у жийина пироз дәрбаз кьн. Бейи пирозийе т'ә кәс we Хөдан нәбинә. ¹⁵ Ҳаш жь хвә һәбьн, нәбә кә жь wә йәк дәсте хвә жь к'әрәма Хвәде бькә у нәбә кә йәк нава wәда бьбә р'аwәки^ф тә'л тәнгасийе бьдә у гәләка жә'рдадайи кә. ¹⁶ Ҳаш жь хвә һәбьн, нәбә кә йәк ч'ә'вдәр йан дьнеһ'ыз бә мина Әсаw*, кә бона зькә нан ньхөртийа хвә фьрот. ¹⁷ Ава wәва ә'йан ә жи, паше гава әви бь һесьра хвәст кә әw дәйе ньхөртийе ль wi жи бьбә, һатә т'әхсиркьрьне. Ч'арә дест нәк'әт, wәки

әw тыште жь дәсте хвә кьрьбу пашда бьстанда*.

¹⁸ Һун мина щьмә'та Израеле незики wi ч'ийайе* бәр ч'ә'ва нәбунә, йе кә агьр пек'әтьбу, бь тә'ристанийе, мъж-думане у бобәлискева гьрти бу, ¹⁹ кә ль wьр бор'и ле дьк'әт у дәнге готьне дьһат. Гава йед кә әв дәнг дьбьһистьн, һиви дькьрьн, кә иди хәбәрәкә дьн ванр'а нәйе готьне, ²⁰ чьмки ль we фәрмане т'aw нәдькьрьн кә дьгот: «Һәгәр һ'әйванәк жи незики ч'ийе бә, гәрәке бьдьнә бәр кәвьра*». ²¹ Әв дитьна бәр ч'ә'ва өса саw бу, һ'әта кә Муса жи гот: «Әз дьтьрьсьм у дьләрьзьм»*.

²²⁻²³ Ле һун незики ч'ийайе Сийоне^ф бунә, wi бажаре Хвә-дәйе сах, Оршәлима^ф ә'змана у незики we к'омбуна р'әнгинә мьляк'әтед бей'әсаб бунә, we щьвина ньхөрийайә кә навед ван ль ә'змана ньвисар ә. Һун

* ^{12:12} Ишайа 35:3.

* ^{12:13} Аһа жи те фә'мкьрьне: «кә нъге wәйи бьриндар сәқәт нәбә».

* ^{12:16} Дәстпекун 25:29-34; 27:30-40.

* ^{12:17} Дәстпекун 27:30-40.

* ^{12:18} Ава готи «ч'ийайе Синайе^ф», wi щийе кә щьмә'та Израеле т'әви Муса бун, гава Хвәде Қанун да Муса (Дәрк'әтьн 19:10-25; 20:1-21).

* ^{12:20} Дәрк'әтьн 19:12-13.

* ^{12:21} Қануна Дөшари 9:19.

незики Хвәде бунә, кә һ'акме һ'әмуя йә у незики р'әһ'ед р'аста бунә, йед кә гьһиштнә к'амьлтийе ²⁴ у незики Исайе кә навчетийе пәймана ну дькә у хуна Вийә р'әшанди бунә, кә жь хуна Һабил қәнштър хәбәр дьдә*.

²⁵ Иди һаш жь хвә һәбн, нәбә кә һун Әви вәр'а хәбәр дьдә т'әхсир кьн. Һәгәр әвед кә ль сәр дьне Муса т'әхсир кьрн, к'ижани кә т'әмийед Хвәде дьдан хьлаз нәбун, иди әме чава бькарьбьн хьлаз бьн һәгәр әм пышта хвә бьднә Йе кә жь ә'змана мәр'а хәбәр дьдә?*

²⁶ Дәнге Ви һьнге ә'рд һ'әжанд, ле ньһа соз дайә у дьбежә: «Әзе шарәкә дьн жи бьһ'әжиньм, нә кә т'әне ә'рде, ле ә'змана жи»*.

²⁷ Хәбәра «шарәкә дьн» дьдә к'ьфше, кә тыштед ә'фьри ве бьһ'әжьн у бенә һьлдане, вәки йед һәһ'әжьн щидә бьминьн.

²⁸ Ава әм ве йәке бьшекьриньн, кә әм п'адшатикә нә-

һ'әжийайи дьстиньн у бь ви авайи бь хоф у тьрс Хвәде бьһ'әбиньн, чава кә ль Ви хвәш те, ²⁹ чьмки Хвәдейе мә агьре п'әр'ьтандьне йә*.

Чава әм ль Хвәде хвәш бен

13 ¹ Бьра һун т'ьме чава хушк-бьра һәвдә һ'ьз бькьн. ² Меванһ'ьзийе бир нәкьн, чьмки һьнәка бь ве йәке мьлйак'әт қәбул кьрн, ле пе нәһ'әсийан*. ³ Гьртияа бир биньн, һ'әсаб кьн кә чава һун жи т'әви ван гьрти нә, өса жи щәфак'еша бир биньн, чава кә һун жи мина ван хун у гошт ьн.

⁴ Һ'ал-зәващ һ'әмуяар'а нав-намуси бә у щиньвин һ'әлал бә, чьмки Хвәде ве ди-вана ч'ә'вдәр у зьнек'ара бькә.

⁵ П'әрәһ'ьзи бьра нава жи-йна вәда щинәгьрә у дәстед вәда чьқас һәйә, р'әзи бьн, чьмки Хвәде гот:

«Әзе т'ө шар жь тә нәчьм у т'ө шар тә бәр'надьм»*.

* 12:24 Дәстпәбун 4:3-10.

* 12:25 Дәрк'әтн 20:22.

* 12:26 Һагай 2:6 (вәлгәр'андьна Пәймана Кәвьнә йунани).

* 12:29 Қануна Дөшари 4:24.

* 13:2 Дәстпәбун 18:1-8; 19:1-3.

* 13:5 Қануна Дөшари 31:6.

6 Ләма жи р'уйе мә дьгьрә кӧ
эм бежын:

«Хӧдан пыштоване мьн э
у эз натьрсьм.

Инсане чь ль мьн бькә?»*

7 Р'ебӧред хвә бир биньн, йед
кӧ вәр'а хәбӧра Хвәде готьнә.
Дина хвә бьдьнә ахьрийа э'мь-
ре ван у ч'э'в бьдьнә бавәрийа
ван. 8 Иса Мәснх дӧһӧ, иро у
һ'эта-һ'этайе йәк э. 9 Бӧр ба-
йе шур'э-шур'э һинкьрьнед
хәриб нәк'эвьн. Қәнщ э кӧ
дъл бь к'ӧрәма Хвәде бьшьдә,
нә кӧ бь қәйдә-қанунед хва-
рьн-нәхварьне. Әвед кӧ пәй
тыштед аһа к'этьн, т'ӧ кәси
к'ар нәстанд. 10 Горигәһәкә
мә һәйә, кӧ изьна т'ӧ кәси жь
ван т'ӧнә жь we бьхьын, йед кӧ
п'арьстгәһеда* хьзмәтк'арийе
дькьн. 11 Чава әв һ'әйванед
кӧ хуна ван бь дәсте сәрәк-
к'аһин бона бахшандьна гӧна
дьһатә пирозгәһе у шәндәкед
ван жь зоме дәр дьһатьнә
шәвьтандьне*, 12 ӧса жи Иса,

кӧ щьмә'т бь хуна Хвә пақьж
бькьра, жь дӧргәһе бажер дәр
щәфа к'ьшанд. 13 Ава вәрьн,
эм жь зоме дӧрен һәр'ьнә
щәм Ви у қара Ви һьлдьнә
сәр хвә, 14 чьмки мәр'а ль вьр
бажарәки һ'ими т'ӧнә, ле эм
һ'ьзрәта ви бажари нә, йе кӧ
we бе. 15 Дә вәрьн эм бь сайа
Ви т'ьме қӧрбана пәсьндайи-
не* бьдьнә Хвәде, ава готи
бӧре зар-зьмане хвә, йед кӧ
наве Ви иқрар дькьн. 16 Ӧса
жи қәнщи у алиһәвкьрьне бир
нәкьн, чьмки қӧрбанед ӧса ль
Хвәде хвәш тен.

17 Гӧһдарийа р'ебӧред хвә
бькьн у гӧр'а ванда бьн. Әвана
бона р'ӧһ'е вә хәве жь ч'э'ве
хвә дькьн, чьмки we бона вә
щабдар бьн. Бьра әв ви шь-
хӧле хвә әшқ у ша бькьн, нә
кӧ бь офә-офе, чьмки әв йәк
к'аре надә вә.

18 Бона мә дӧа бькьн. Әм ә'сә-
йи заньн кӧ исафа мә р'ьһ'әт э
у дьхвазьн кӧ һәр тышти р'аст

* 13:6 Зәбур 118:6.

* 13:10 «П'арьстгәһ» бь йунани хәбәр бь хәбәр «кон» э, кӧ ль вьр фь-
кьра Конә^ф Шә'дәтийе, Пәймана Кәвьн у һ'әбандьна шьһуйайә сәр
ве дьне бир тинә.

* 13:11 Қануна К'аһинтийе 16:27.

* 13:15 Зәбур 50:14.

бъкын. ¹⁹ Ле илаһи^ф эз һиви дькым кӧ дӧа бькын, вәки эз зутьрәке вәгәр'ьмә щәм вә.

Дӧайе ахьрийе

²⁰ Аwa Хwәдейе ә'дълайийе, кӧ Хӧдане мә Иса жь мьрьне р'акьр, Йе кӧ бь хуна пәймана һ'әта-һ'әтайе Сәрәкшьване пез ә, ²¹ бьра Әw вә һәр тыштед қәншва һазьр кә, кӧ һун ә'мьре Wi бькын у Әw нава мәда бь дәсте Иса Мәсиһ тыштед кӧ ль Wi хwәш тен бькә. Шькьр жь Wир'а бә, һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Готьнед ахьрийе

²² Әз һиви жь вә дькым хушк-бьрано, һун бь сәбьре гӧһ бьднә ван готьнед мьнә дьлдайини, чьмки мьн вә-р'а кьн ньвиси. ²³ Заньбьн кӧ Тимот'ейойе бьре мә жь кәле дәрк'әтийә. Һәгәр әw зу бе, әзе т'әви ви бем вә бьбиньм.

²⁴ Сьлаве бьднә һ'әму р'е-бәрәд хwә у шьмә'та Хwәде. Әwед кӧ жь Италийе нә, вә сьлав дькын. ²⁵ К'әрәма Хwәде т'әви вә һ'әмуя бә.

НЭ'МА АГУБ

Пешготын

Нэ'ма Агуб те бежи мина бэрэвокэке йэ, йа кō бона ван эндәмед шьвина^ф Хвәде йэ, к'ижан кō т'эмамыйа дьнаййеда бәлабуйи нә (1:1). Ль гора шә'дед сәдсалийед пешьнда хōдане ве нә'ме Агубе^ф бьре Иса Мәснә э (Мәтта 13:55; Марқос 6:3) у сәрверәки шьвина Оршәлимеда^ф бу (К'аред Шандийа 12:17; 15:13; 21:18; Корьнт'и I, 15:7; Галати 1:19; 2:9). Әв бь хәбәрәд қәват у мәсәлед бәдәв р'е дьдә бәр бавәрмәнда, вәки бькарьбьн бь сәрвахти^ф нава э'мьрәки р'астда бьжин. Әв сәр чәнд пьрса дьсәкьнә, ава готи сәр дәвләтийе у фә-қирийе, шер'ьбандьне^ф, жийина пироз^ф, фьрқиқьрьне, бавәрийе^ф у кьрьнед we, өса жи дәрһәқа зедәзманийе, сәрвахтийе, шәр'-дә'wa, к'өбарийе у мьлуктийе, хәйбе у ломәк'арийе^ф, сәбьре у дōа.

Ве нә'меда әв гьранийе дьдә сәр ве йәке, вәки жийина мәси-хийеда^ф гәрәке һьн бавәри һәбә, һьн жи кьр. Дьл дьдә, вәки нава щәфа у тәнгасийада^ф сәбьр кьн, қәвата дōакьрьнеда бавәр бьн у бь р'өһ'ани али һәв бькьн.

Сәрәшәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1)

Бавәри у сәрвахти (1:2-8)

Фәқири у дәвләти (1:9-11)

К'әтгьн-р'абун (1:12-18)

Бьбьһен у бьқәдиньн (1:19-27)

Бона фьрқиқьрьне (2:1-13)

Бавәри у кьрьн (2:14-26)

Бавәрмәнд у зьмане wi (3:1-18)

Бавәрмәнд у дьнйа (4:1-5:6)

Ширәтед шур'ә-шур'ә (5:7-20)

Сьлавкърьн

1 ¹Жь Ақубе^ф хөламе Хвәде у Хөдан^ф Иса Мәсих:

Сьлав ль вә һәр донздәһ ә'ширед дьнайайеда* бәлабу-йи бә.

Бавәри^ф у сәрвахти^ф

²Хушк-бьрайед мьн, шабунәкә мәзын һ'әсаб кьн, гава һун бьк'әвьнә нава шур'ә-шур'ә щер'ьбандьна. ³Фә'мдари йә, кә щер'ьбандьна бавәрийа^ф вә сәбьре пешда тинә. ⁴У сәбьр жи, бьра бь думька дьреж бә, вәки һун к'амьл у гьништи бьн, т'ө кемасикә вә т'өнәбә. ⁵Һәгәр сәрвахтийа^ф йәки жь вә т'ера ви накә, бьра һиви жь Хвәде бькә у ве жь wir'а бе дайине. Әв бь мәр'дани дьдә һ'әмуя у т'ө кәси бәқәдър накә. ⁶Ле т'әне бьра бь бавәрийе^ф бьхвазә у дөдьли нәбә, чьмки йе дөдьли мина пелед бә'ре йә кә жь байе бьльнд дьбьн у датиньн. ⁷Мәрье^ф өса бьра нәфькьрә, кә ве тыштәки жь Хөдан бьстинә. ⁸Әв мәрье

кә сәр дө ньга дькөлә, һ'әму гавед хвәда нә сәр йа хвә йә.

Фәқир у дәвләти

⁹Бьрайе бәләнгаз бьра сәр бьльндбуна хвә бьфьр'ә, ¹⁰ле йе дәвләти сәр ньмьзбуна хвә, чьмки әве мина гөлед гиһе һ'ышк бә һәр'ә*. ¹¹Чава тә'в бь гәрмаййа хвәва дәрте гиһе һ'ышк дькә, гөл же дьварьн у бәдәвәтийа диндара ве жи өнда дьбә, өса жи йе дәвләти ве ише хвәда бьч'ьлмьсә һәр'ә.

К'әтгьн-р'абун

¹²Хвәзи ль ви мәрьви, кә щер'ьбандьнада тәйах дькә, чьмки гава бь щер'ьбандьне р'успи дәре, әве т'аше^ф жийине бьстинә, к'ижан кә Хвәде ванр'а соз дайә, йед кә Ви һ'ыз дькьн. ¹³Бьра т'ө кәс, йе кә нава щер'ьбандьнеда йә, нәбежә: «Хвәде мьн бь хьрабийе дьщер'ьбинә», чьмки Хвәде хьрабийада найе щер'ьбандьне у нә жи йәки дьщер'ьбинә. ¹⁴Ле һәр кәс дьбә машоде дьлһавьжийед хвә, дьхапә у те щер'ьбандьне. ¹⁵Һьнге

* 1:1 Бь готьнәкә дьн: «Донздәһ ә'ширед Исраеле^ф».

* 1:10 Ишайа 40:6-7.

дълһавъжи кәле хвә дьстинә, гөнә^ф же дьфьркә у гөнә жи кә мезьн дьбә, мьрын же дьбә.

¹⁶Нәхәпън хушк-бърайед мьнә дәлал! ¹⁷Һәр дайна қәнш у һәр п'ешк'еша^ф к'амьл жь жор ә, жь Бав^ф, жь Ә'фьран-даре р'онайа те хваре, Йе кә нә Хвәха те гөһастьне, нә жи си бәр Ви дадьгәр'ә. ¹⁸Әви ль гора қьрара Хвә әм бь хәбәра р'астийе жь Хвә дьне хьстьн, вәки әм бьбьнә авазәки бәрәд^ф дәрәмәта пешьнә ә'фьринед Ви.

Бьбьһен у бьқәдиньн

¹⁹Заньбьн*, хушк-бърайед мьнә дәлал, бьра һәр мәрвь бьһистьнеда сәрхвә бә, ле хәбәрдан у һерск'әтьнеда гьран бә, ²⁰чьмки һерса мервь һәқийа Хвәде найнә сери^{ф*}. ²¹Ләма һ'әму мьр'дар'ийе у һәр хьрабийе жь хвә дур хьн, бь мьлуктийе ве хәбәра нава вәда чанди қәбул кьн, йа кә дькарә р'өһ'е вә хьлаз^ф кә.

²²Хәбәре бьқәдиньн, нә кә т'әне бьбьһен у өса хвә бьха-пиньн. ²³Һәгәр йәк хәбәре

т'әне дьбьһе у нақәдинә, әв мина ви мәрьви йә, йе кә нәйнькеда р'әнг-р'уйе хвә дьньһер'ә. ²⁴Хвә дьбинә, дәр-баз дьбә дьчә у зу бир дькә, кә әв йәки чава бу. ²⁵Ле әве кә ч'ә'ве хвә жь қануна к'амьлә кә аза дькә набьр'ә у нава ве-да дьминә, дьбьһе бир накә, ле дьқәдинә, әв ван кьрьнед хвәда хвәзьли йә.

²⁶Һәгәр йәк хвә хвәденас һ'әсаб дькә у зьмане хвә нь-карә, әв хвәха хвә дьхапинә, хвәденасийа ви п'уч' ә. ²⁷Ль бәр Бав Хвәдейе мә хвәде-насийа р'аст у беқәсур әв ә: Тә'ли-тәнгийада дәст бавезьнә сөвийа^ф у жьнәбийа у һ'әвза хвә жи жь ләк'ед дьне бькә.

Фьрқийе нәкьнә нава мәрва

2 ¹Хушк-бърайед мьн! Һун кә бавәрмәндед Хөдане мә Иса Мәсиһе хвәйир'умәт ьн, фьрқийе нәкьнә нава мәрва.

²Мәсәлә, гава йәки гөстила зер' т'ьлийеда у к'ьнщед р'әвш вәргьрти бе щьвина^ф вә, өса

* ^{1:19} Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «заньбьн» хәбәра «ава» һәйә.

* ^{1:20} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки һерса мервь наһелә кә мәрвь ль бәр Хвәде р'аст бьжи».

жи йәки бәләнгаз бь к'ын-
 шед п'ьзьнива бе ³у һун дина
 хвә бьднә йе хвәйе к'ыншед
 р'әвшу у бежье: «К'әрәм кә ве
 жоре р'уне», ле йе бәләнгазр'а
 бежн: «Сәр п'ийа бьсәкьнә»
 йан жи «ве жере р'уне», ⁴гә-
 ло һун нава хвәда фьрқийе
 данайнн у набьнә һ'акьмед
 фькьред хьраб?

⁵ Бьбьһен хушк-бьрайед мь-
 нә дәләл! Нә Хвәде бәләнга-
 зед ве дьне бьжартын, вәки
 бь бавәрийе дәвләти бьн у
 варед ве П'адшатийе бьн,
 к'ижан кә Хвәде ванр'а соз
 дайә, йед кә Ви һ'ьз дькьн?
⁶ Ле һун бәләнгаза беһөрмәт
 дькьн! Чьма әв йед дәвләти
 ниньн, кә зоре ль вә дькьн у
 вә к'аши бәр диwane дькьн?
⁷ Чьма әв ниньн, йед кә ви
 наве қәнщ беһөрмәт дькьн,
 к'ижан сәр вә йә?

⁸ Һәгәр һун қануна П'ад-
 шатийе бьқәдиньн, ль гора
 ньвисара кә дьбежә: «Һәвале
 хвә вәкә хвә һ'ьз бькә»*, һун
 қәнщ дькьн. ⁹ Ле һәгәр һун

фьрқийе дькьн, гөна дькьн
 у һьндава Қанунеда дьбь-
 нә йәки гөнәк'ар^ф. ¹⁰ Әве кә
 т'әмамия Қануне хвәй дь-
 кә, ле тыштәки же бәр'дьдә,
 әв дьбә дәйндаре т'әмамия
 Қануне. ¹¹ Чьмки Әве кә гот:
 «Зьнийе нәкә»* өса жи гот:
 «Нәкөжә»**. Ава һәгәр зьнийе
 нәки, ле бькөжи, дьса Қануне
 дьт'әр'ьбини. ¹² Хәбәрдан у
 кьрьнед хвәда өса бьн, чава
 йед диwана wане бь we қану-
 не бьбә, йа кә азайийе дьдә.
¹³ Чьмки бе р'ә'м we диwана
 бер'ә'ма бьбә, ле р'ә'м ль бәр
 диwane р'успи дькә*.

Бавәри у кьрын

¹⁴ Чь фәйдә хушк-бьрайед
 мьн, һәгәр йәк бежә кә ба-
 вәрийа ви һәйә, ле кьред ви
 т'өнәбьн? Гәло әва бавәрийа
 дькарә ви хьлаз кә? ¹⁵ Мәсәлә,
 һәгәр бьрак йан хушкәк сьт'ар
 ле т'өнәбә йан һ'әвще нане
 р'өже бә, ¹⁶ жь вә йәк ванр'а
 бежә: «Бь хер у сьламәт һәр'ьн,
 гәрм у т'ер бьн», ле тыштед

* 2:8 Қануна К'аһинтийе 19:18.

* 2:11 Дәрк'әтн 20:14; Қануна Дөщари 5:18.

** 2:11 Дәрк'әтн 20:13; Қануна Дөщари 5:17.

* 2:13 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ә'м сәр диwane дьк'әвә».

кө әw һ'әwщә бьн нәдә wан, чь фәйдә? ¹⁷ Өса жи баwәри, һәгәр кьред we т'өнәбьн, бь т'әне мьри йә.

¹⁸ Ле йәке бежә: «Баwәрийа тә һәйә, кьред мьн һәнә». Ле әзе бежьм: К'а баwәрийа хwә бе кьрна нишани мьн кә, әзе жи баwәрийе бь кьрнед хwәва нишани тә кьм. ¹⁹ Тө баwәр дьки, кө Хwәде йәк ә. Қәнщә! щьн^ф жи баwәр дькьн у дьбьздьн. ²⁰ Ле тө дьхwази әв йәк бе избаткьрне, мәрьве бе-һ'ыш, wәки баwәри бейи кьра мьри йә? ²¹ Нә Бьраһиме^ф баве мә бь кьра р'аст һатә һ'әсабе, гава көр'е хwә Исһақ^ф дани сәр горигәһе^ф, кө бькә қөрбан^ф?* ²² Тө дьбини кө баwәрийе т'әви кьред wi йа хwә кьр у бь wан кьра баwәри к'амьл бу? ²³ У готьна ньвисаре һатә сери, кө дьбежә: «Бьраһим Хwәде баwәр кьр у әw жер'а р'асти һатә һ'әсабе»* у досте Хwәде һатә готьне**.

²⁴ Һун дьбиньн кө мәрьв бь кьра р'аст те һ'әсабе, нә кө т'әне бь баwәрийе?

²⁵ Нә өса жи Р'әхаба^ф ч'ә'в-дәр^ф бь кьра р'аст һатә һ'әсабе, гава щә'сус қәбул кьрн у әw р'екә дьнва вәр'екьрн?*

²⁶ Аwa чава қальб бе р'өһ' мьри йә, өса жи баwәри бейи кьра мьри йә.

Зьман

З ¹ Бьра гәләк жь wә, бьра-йед мьн нәбьнә дәрсар, чьмки һун заньн диwане сәр мә дәрсдара һе гьран бә. ² Бәле әм һ'әму жи гәләки шашийа дькьн. Һәгәр йәк хәбәрдане-да т'ө шашийе накә, әw йәки к'амьл ә, кө дькарә т'әмаийа қальбе хwә зәфт кә. ³ Әм гәме давежьнә дәве һәспе, wәки әw бе зәфте, кө әм сәрwertийе т'әмаийа һәспе пева бькьн. ⁴ Әм биньн сәр гәмийе жи. Әw чьқаси мәзьн ьн у жь бәр байе қайим тенә ажотьне, ле бь чәрхәкә гәләки бьч'ук тенә сәрwertикьрне, дьле гәмиван^ф к'ийалида кө бьхwазә. ⁵ Өса жи зьман ән-дәмәки бьч'ук ә, ле тыштед

* ^{2:21} Дәстпелбун 22:1-14.

* ^{2:23} Дәстпелбун 15:6.

** ^{2:23} Р'омайи 4:3; Галати 3:6.

* ^{2:25} Йешу 2:1-21; 6:22-25.

жъ хвә мәстър дьбежә. Дина хвә бьднә пьрискә агьр, чь дарьстанәкә мөзън дькарә бьшәвьтинә! ⁶ Зьман жи агьрәк ә, дьнякә зөлмк'ар ә нава әндәмед мәда. Әв т'әмамийа қальбе мә дьһ'әр'ьминә, агьр дәвра жийина мерьв дьхә у әв хвәха жь алава агьре доже^ф пегьрти йә. ⁷ Һәр щур'ә р'ә'вьр, тәйрәдә, шульки у һ'әйванед бә'ре тенә зәфте у зәфти мерьв дьбьн, ⁸ ле т'ө қул-бәндә зьмен нькарә. Әв зөлмк'арәки беар ә, жә'ра мә'рава дагьрти йә. ⁹ Әм бь ви шыкьрийе дьднә Хөдан у Бав, бь ви жи ньфьр'а мерьв дькьн, йед кә дьлре Хвәдеда һатьнә хольқандьне. ¹⁰ Һәма жь ви дәви жи дөа у ньфьр' дәртен. Хушк-бьрайед мьн, әв йәк нә шайиз ә кә аһа бә. ¹¹ Гәло жь ч'ә'вканике ава хвәш у тә'л дьдә дәр? ¹² Гәло дьбә хушк-бьрайед мьн, вәки дара һежире бәре зәйт'уне бьдә, йан жи к'ола тьрийе һежире? Нә жи жь шор'айийе ава хвәш дәрте?

Сәрвахтийа дьняйәе у сәрвахтийа ә'змен

¹³ Нава вәда к'и сәрвахт у ақьл ә? Бьра әв бь п'әргалийа хвәйә қөнщ, кьред хвә бь мьлуктийа сәрвахтийе бьдә к'ьфше. ¹⁴ Ле һәгәр дьле вәда һ'әвсудийа хьраб у ч'ә'внәбари һәнә, к'обар нәбьн у р'астийе дәрәв дәрнәхьн. ¹⁵ Әва «сәрвахтийа» нә дайина жорьн ә, ле жь дьне йә, йа мәрьвайи йә у жь щьна йә. ¹⁶ Чьмки ль к'идәре һ'әвсуди у ч'ә'внәбари һәнә, ль вьр бет'әрбәти у һәр кьрьнед хьраб жи һәнә. ¹⁷ Ле сәрвахтийа жорьн, бәре пешьн пақьж ә, паше ә'дъл ә, мьлук у бәрбьһер ә, бь р'ә'ме у бәред қөнщийева т'ьжи йә, бе т'агер^ф у бе һ'ьләк'ари йә. ¹⁸ У бәре һәқийе жь алийе йе кә бь ә'дьялайийе дьчинә те чьнине*.

Йәре дьне, нәйәре Хвәде

4 ¹ Жь к'ө нә әв шәр' у д'әве нава вәда? Нә жь тәмед вә нә, кә нава дьле вәда шәр'е хвә дькьн? ² Ч'ә'ве вә ль

* ^{3:18} Аһа жи те фә'мкьрьне: «У һәқи әв бәр ә, кә йе ә'дъл т'охьме ә'дьялайийе дьчинә».

тышта йә, ле нак'әвә дәсте
 вә, дькөжын у ч'ә'внәбарийе
 дькын, ле нькарын быгыһижьнә
 мәрәме хвә, һынге һун һәвр'а
 дьк'әвьнә һ'ощәте у шәр' дь-
 кын*. Һун дәст нахын, чьмки
 һун һиви жь Хвәде накын. ³У
 гава һиви дькын, настиньн,
 чьмки сәр нета хьрабийе һиви
 дькын, вәки к'әфед дьле хвә
 дәрбаз кын. ⁴Беә'сьлно! Һун
 ньзаньн к'е ве дьне һ'ыз дькә,
 әв нәйартийе ль Хвәде дькә?
 Ава к'и дьхвазә бьбә йаре дь-
 не, әв хвә дькә нәйаре Хвәде.
⁵Йан т'әхмина вә бадиһәва^ф
 ньвисар дьбежә, кө Хвәде дә-
 мана ви р'өһ'е бәр мәда йә?*

⁶Ле бәле әв һе к'әрәме^ф дьдә
 мә. Ләма ньвисар дьбежә:
 «Хвәде мьқабыли к'өбар-ба-
 баха йә,
 ле к'әрәме дьдә шкәстийа»*.

⁷Ава бәр Хвәде шкәсти бьн.
 Мьқабыли мирещьн^ф бьсәкьньн
 у әве жь вә бьр'әвә. ⁸Хвә ль
 Хвәде быгырын, Хвәде жи ве

Хвә ль вә быгырә. Дәстед хвә
 бышон, гөнәк'арно, дьле хвә
 пақыж кын, дөдьлино. ⁹Бь-
 нә'лын, шин у гьри бьн, бьра
 к'әне вә бьбә шин у әшқа вә
 жи к'әдәр. ¹⁰Ль бәр Хөдан хвә
 бышкеньн у Әве вә бьльнд кә.

Хәйба бьре хвә нәкә

¹¹Хәйба һәвдө нәкьн хушк-бь-
 рано. К'и хәйба бьре хвә дькә,
 йан лома бьре хвә дькә, әв
 хәйба Қануне дькә у лома
 Қануне дькә. Ле һәгәр тө лома
 Қануне дьки, иди тө Қануне
 нақәдини, ле һ'акьме ве йи.
¹²Т'әне Қанундарәк у һ'акь-
 мәк һәйә, кө дькарә һьн хьлаз
 кә у һьн жи онда кә. Ле тө к'и
 йи кө лома һәвале хвә дьки?

Һ'әвза хвә жь к'өбарийе бькьн

¹³Ньһа һун гөһдар бьн, йед
 кө дьбежьн: «Иро йан сьбе
 әме һәр'ьнә фьлан бажари у
 ль ве дәрә саләке бьминьн,

* ^{4:2} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ч'ә'ве вә ль тышта йә, ле нак'әвә дәсте вә
 у дьбьнә меркөж. Һун ч'ә'внәбарийе дькын, ле нькарын быгыһижьнә
 мәрәме хвә, һынге дьк'әвьнә һ'ощәте у шәр' дькын».

* ^{4:5} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Кө әв р'өһ'е бәр бина мә ч'ә'внәбари-
 йеда йә».

* ^{4:6} Готьнед Сьлеман 3:34.

т'ошарэтийе^ф бькын у қазынщ кын». ¹⁴ Һун нъзаньн we сьбе чь бе сәре вә. Ә'мьре вә чь йә? Һун мина мьже нә, һәв дьньһер'и һәйә, һәв дьньһер'и т'өнә.* ¹⁵ Гәрәке һун аһа бежын: «Һәгәр Хөдан бьхвазә, әме бьжин у фьлан йан беван тьшти бькын». ¹⁶ Ле һун бь к'ө-бар-бабахийа хвә дьфьр'ьн. Һәр п'әйдаинәкә аһа хьраби йә. ¹⁷ Аһа әвә кө занә қәншийе бькә у накә, әв жер'а гөнә йә.

Бона дәвләтийа

5 ¹ Ньһа һун бьбьһен, дәвләтино! Бьгьрин у шине бькын бона we бөләнгазийа кө we бе сәре вә. ² Һәбука^ф вә р'ьзи йә, к'ьнщед вә жи бунә хөре бьзузе*. ³ Зер' у зиве вә зәнг гьртьн ә у зәнга вәне бьбә шә'де мьқабьли вә у мина ала-ва егьр гоште вә һ'уфи хвә кә. Вә бона р'ожед ахьрийе хьзнә хвәр'а т'оп кьр! ⁴ Вә әв һәқед п'алед кө ә'рде вә дьдьрутьн нәдане. Ва йә әв һәқ дькьнә зарин. Шькийате^ф ван п'ала гьһиштиә гөһе Хөдане Зор*.

⁵ Вә ль сәр дьне ч'ә'ве хвә тьштәкида нәһьштиә, ль гора дьле хвә хварийә-вәхварийә, чава к'озикьри^ф, бона р'ожа сәржекьрьне. ⁶ Вә әв мәрвезд р'аст ломәк'ар^ф кьрьн у көштьн, к'ижан кө мьқабьли вә р'анәбун.

Сәбьр у дөа

⁷ Аһа хушк-бьрано, сәбьр кьн һ'әта һатьна Хөдан. Дина хвә бьдьне, щотк'ар һивийа бәре ә'рдейи бь қимәт ә, бона we йәке сәбьр дькә һ'әта барана пешьн у пашьн ледә. ⁸ Һун жи сәбьр кьн, гөмана хвә өнда нәкьн, чьмки һатьна Хөдан незик ә. ⁹ Бина хвә жь һәвдө тәнг нәкьн хушк-бьрано, кө диwana вә нәбә. Ва йә һ'акьм пышт дери сәкьни йә.

¹⁰ Хушк-бьрано, алийе тә'-ли-тәнгийа у сәбьреда ч'ә'в бьдьнә ван п'ехәмбәра, йед кө бь наве Хөдан хәбәр данә. ¹¹ Бәле әм хвәзийа хвә ль йед сәбьр дькьн тиньн. Вә бона сәбьра Ибо бьһистийә у вә дит, Хөдан ахьрийа ви чава

* 4:14 Готьнед Сьлеман 27:1.

* 5:2-3 Мәтта 6:19.

* 5:4 Қануна Дөшари 24:14-15.

хер кър, чъмки Хөдан гэләки
исаф^ф у р'ә'м ә!*

¹² Бәри һәр тышти хушк-бь-
райед мьн, сонд нәхвьн, нә
бь ә'змен, нә бь ә'рде, нә жи
сондәкә майин. Бьра «Бәле»-йа
вә бәле бә, «На»-йа вә на бә,
вәки һун диwane сәр хвәда
нәйһьн*.

¹³ Һәгәр йәк жь вә тә'ли-тән-
гийеда йә, бьра дөа бькә. Һәгәр
йәк ша йә, бьра әшқи Хвәде
бьстьре. ¹⁴ Һәгәр йәк жь вә
нәхвәш ә, бьра гази бәрпър-
сийаред шьвине кә, сәр вида
бьра дөа бькьн, бь наве Хөдан
бь р'ун^ф р'ун кьн*. ¹⁵ У дөайе
бь бавәрийе we йе нәхвәш
қәнш кә у Хөдан we wi р'акә
сәр п'ийа. У һәгәр гөнәк жи

кьрьбә, we wi бе бахшандь-
не. ¹⁶ Ләма бәр һәв гөнед хвә
бьдьнә р'уйе хвә у бона һәв
дөа бькьн, вәки һун қәнш бьн.
Дөайе йе р'аст гәләки қәват
ә у һ'өкөм дькә. ¹⁷ Елйас^ф хут
мәрвьәки мина мә бу, бь дьл
у шан дөа кър, кә баран нә-
барә у се сал у нива сәр ә'рде
баран нәбари*. ¹⁸ У паше диса
дөа кър, жь ә'змен баран бари
у ә'рде бәре хвә да.

¹⁹ Гәли хушк-бьрайед мьн!
Һәгәр йәк жь вә жь р'ийа
р'астийе бьк'әвә у йәки дьн
ви вәгәр'инә, ²⁰ бьра әв заньбә
йе кә гөнәк'ар жь р'ийа вийә
хальфи^ф вәдьгәр'инә, әв р'ө-
һ'әки жь мьрьне хьлаз дькә у
гәләк гөна р'әсит дькә*.

* 5:11 Ибо 1:1-22; 2:10; 42:10-17; Зәбур 103:8.

* 5:12 Мәтта 5:34-37.

* 5:14 Марқос 6:13.

* 5:17 П'адшати III, 17:1; 18:1; 18:41-45.

* 5:20 Пәтрис I, 4:8.

НЭ'МА ПЭТРУСЭ ПЕШЬН

Пешготьн

Пэтрусе^ф шанди^ф бь ве нэ'ма хвэйэ пешьн бэрбьр'и шьмэ'та Хвөдейэ бьжарти дьбэ, ава готи ван бавөрмөнда, йед кө бөлайи бакөра Асия Бьч'ук бьбун, кө пенш қөза дьк'этьнэ нава we, бь һ'эсабе иройин Т'ьркйайеда нэ. Һ'имед шьвинед^ф ван қөза һьнөк бь худана Павлос, һьнөк жи бь йа һөвал-хэбатед ви һатьбунэ авитьне. Ль гора шэ'дэтиа шьвина сэдсалийа дөдада Пэтрус эва нэ'ма Р'омайеда^ф, бь навэки сөр' ава готи «Бабилонед^ф» (5:13), бэри көштьна хвэ сала 65-да ньвисийэ, гава мәсиһи^ф жь дэст Нероне Қэйсэре^ф Императорийа Р'омаие дьһатьнэ зерандьне.

Мэрэме ве нэ'ме эв э, кө дьл бьдэ бэр ван хвөндөвана, к'и-жан кө бавөрийа^ф хвэ Иса тиньн у нава тэнгаси^ф у зерандьнада нэ. Хөдане^ф нэ'ме ве ньвисареда нэхше Иса дьдэ к'ьфше кө чава щөфе Ви, мьрн, р'абун у созе һатьна Ви ван бавөрмөндар'а гөманөкэ мэзьн пешда тинэ. Бь ве дитьне гэрэке бавөрмөндөд р'аст жи нава щөфада тэях кьн, чьмки эва йэка дьдэ к'ьфше, кө эв р'аст бавөрийеда п'ега Исада дьчьн. У эвөд кө we тэях кьн, гава Иса Мэсиһ диса э'йан бэ, Эве ван хэлат кэ.

Өса жи хөдане ве нэ'ме һиви жь хвөндөвана дькэ, кө эв һэр т'ьм һ'ьшйар у һазьр бьн, нава жийина пирозийеда^ф, һ'ьзкьрьна ванэ һьндава һөвда дөр'ути нибэ у бьбьнэ п'арьстгөһөд^ф сах, ль сэр ви р'ьк'ьне наве Мэсиһ чекьри.

Сэрэщөма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-2)

Биранина кьред Хвөдейэ бона хьлазбуне^ф (1:3-12)

Ширэтед бавөрмөндар'а, кө бь жийина пироз бьжин
(1:13–2:10)

Борщед бавэрмэнда дэма щэфа у тэ'ли-тэнгийада

(2:11–4:19)

Хвэденасийа мьлук у хьзмэтк'арийа ван (5:1-11)

Пашготын (5:12-14)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Пэтрус^ф, Шандийе
Иса Мэсиһ,

щьмэ'та Хвэдейэ бьжарти-
р'а, йа кө ль вэлатед Понто-
се, Галатйайе, Кэпэдокойайе,
Асийае у Битенйайеда хэриб
бэлабуи йэ. ² Һун ль гора we
църара Бав^ф Хвэдейэ пешда
һатьнэ бьжартыне у бь Р'өһ'е
Пироз бөһөрти-жьбарэ дьбьн,
wэки гөһдарийа Иса Мэсиһ
бькьн у бь хуна Wийэ р'ети
бенэ пацъжкьрыне:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайи
һе ль wэ зедэ бэ.

Р'азибун бона гөмана сахийе

³ Шькьр жь Хвэдер'а, Баве
Хөдане^ф мэ Иса Мэсиһ, кө жь
р'э'ма Хвэйэ п'ьр', щарэкэ дьн
эм дьне хьстьн, бь р'абуна Иса
Мэсиһэ жь мьрийа, wэки бь-
бьнэ хвэйе гөмана сах ⁴ у ван
соз-църаред нэбэталэ нэр'зи
у нэч'ьлмыси war бьн. Эвана
ль э'змана wэр'а хвэйкьри нэ.
⁵ У цэwата Хвэде пе бавэри-

йа^ф wэ, wэ хwэй дькэ, бона we
хьлазбуна^ф һазьркьри, йа кө
ахьрийа зэменда we хөйа бэ.

⁶ Һун бь we ша дьбьн, р'аст
э ньһа жи өса дьцэwьмэ кө
һун һьнэки мэ'дэкрьри нэ, жь
дэст шур'э-шур'э шер'ьбан-
дьна^ф. ⁷ Эв йэк дьбэ сэбэб,
wэки хальсийа бавэрийа wэ
һе бь цимэт к'ьфш бэ, нэ кө
эw зер'е кө нава егьрда те ше-
р'ьбандьне ле диса онда дьбэ у
бь ви аwайи эw бавэрийа wэ we
һежайи пэсьн, р'умэт у цэдьр
бэ, wэхте хөйабуна Иса Мэсиһ.

⁸ Wэ Эw нэдитийэ, ле һун Wi
һ'ьз дькьн, ньһа жи набиньн,
ле бавэрийа хwэ Wi тиньн
у ша нэ бь we эшца мэзьнэ
хwэйир'умэт, кө бь зара^ф найе
готыне. ⁹ Чьмки һун хьлазкь-
рына^ф р'өһ'е хwэ дьстиньн, кө
мэрэме бавэрийа wэ йэ.

¹⁰ Бона we хьлазбуне п'эхэм-
бэр ле гэр'ийан у к'этьбунэ бьн
э'нэна у бона we к'эрэма^ф кө we
wэр'а бьбуйа п'эхэмбэрти^ф кь-
рын. ¹¹ Р'өһ'е Мэсиһи нава wанда
һе пешда ль бэр ван вэдькьр,

кө Мәсиге щәфе бьк'ышинә у пәйр'а бьк'әвә р'умәта Хвә. У ван дькьр кө бьзаньбьн к'а бона к'әнге у зәманәки чавада әв йәке бьқәшьмын. ¹² Ль бәр ван вәбу, вәки әв нә кө бона хвә, ле бона вә хәбьтин, гава әв тыштед ньһа вәр'а бь дәсте ван һатьнә готьне, йед кө Мьзгини вәр'а даннасин кьрьн, бь Р'өһ'е^ф Пирози кө жь ә'змен һатә шандьне. Мьлайк'әт^ф жи дәмана ван тыштада нә, кө һәма бьбиньн.

Һ'ышйар у пироз^ф бьн

¹³ Бона we йәке һун фькьред хвәда пыштгыредайи у һ'ышйар бьн, т'ам гөмана хвә бьдьнә сәр we к'әрәме, йа кө we вәр'а бе дайине, вәхте хөйабуна Иса Мәсиге. ¹⁴ Мина зар'ед гөһдар бьн, нәбьнә мина ви вәхте дьлхвәстьнед хвәйә нәзанийа хвәда. ¹⁵ Ле мина ви Пирозе кө гази вә кьр, һун жи пироз бьн нава һ'әму р'абун-р'уньштьна хвәда. ¹⁶ Чава ньвисар ә: «Пироз бьн, чьмки Әзи пироз ьм»*.

¹⁷ Һәгәр һун Вир'а Баво дьбежьн, Йе кө бе фьрқи диwana һәр кәси вәкә ә'мәлед

ви дькә, кө өса йә ви вәхте хәриб-фьрарийа хвәйә ве дьне бь хофа Хвәде дәрбаз кьн. ¹⁸ Чьмки һун заньн вәки һун жь р'ав-р'ьзьмед^ф кал-бавайә бекер, пе ван тыштед кө өнда дьбьн, ава готи зер'а йан зива нәһатьнә к'ьр'ине, ¹⁹ ле пе хуна Мәсиге қимәт-гыран, кө әв чава бәрхәки бекөсур у беләк'ә бу. ²⁰ Әв һе бәри дәстпебуна дьнийәе к'ьфшкьри бу, ле ван ахьрийада бона вә ә'йан бу. ²¹ Бь Ви вә бавәрийа хвә Ви Хвәдеи ани, Йе кө Әв жь нава мьрийа р'акьр у р'умәт да Ви, ләма бавәри у гөмана вә сәр Хвәде йә. ²² Ава вә гөһдари-йа р'астийе кьр у бь ви авайи хвә пақьж кьр, кө һ'ьзкьрьна вә һьндава хушк-бьрада бе һ'ьләк'ари бә, ньһа бь дьле сах һәвдө қайим һ'ьз бькьн. ²³ Һун нә кө жь һавене п'уч' диса дьне к'әтьнә, ле жь йе нәп'уч', жь хәбәра Хвәдейә хвәйиә'мьрә һ'әта-һ'әтайе. ²⁴ Чьмки

«Һ'әму мәрвь^ф мина гиһе нә у т'әмамайя р'әвша ван мина гөле гиһе.

Гиһа һ'ышк дьбә у гөлед we же дьварьн,

* 1:16 Қануна К'аһинтийе 11:44-45; 19:2; 20:7.

25 ле хэбэра Хөдан һ'эта-һ'э-
тайе дьминэ».*
Әвәв хэбәр ә, кӧ бь Мьзгинийе
вәр'а һатә дайине.

Кэвьре сах у мьлэте пироз

2 ¹Дә һәр щур'ә хьрабийе,
һ'ьлэк'арийе, дӧр'утийе,
һ'әвсудийе у бӧхданбежийе жь
п'еша хвә давшиньн. ²Мина
дәргушед ль бәр бьстен, һ'әйра
шире сьпийи р'ӧһ'анида бьн,
кӧ һун бь ви хьлазбунер'а
мэзын бьн. ³Чьмки ньвисар
ә: Вә «тә'ма ширьнайийа
Хөдан һьлдайә»*. ⁴Хвә ль
Ви бьгьрын, Ви кэвьре сахи
кӧ жь мәрьва т'әхсиркьри^ф
йә, ле жь Хвәдеда бьжарти у
хвәйиқәдър ә. ⁵Һун жи мина
кэвьред сах, п'арьстгәһәкә
р'ӧһ'ани вәрьнә чекьрьне,
чава к'аһинед^ф пироз қӧр-
банед^ф р'ӧһ'анийә ль Хвәде
хвәш бь Иса Мәсиһ бьдьн.
⁶Чьмки к'ьтебеда ньвисар ә:

«Ва Әз Сийонеда^ф кэвьрәки
жьбарәйи у хвәйиқәдър
чава кэвьре ә'нишке^ф да-
тиньм
у к'и бавәрийа хвә Ви бинә,
т'ӧ шар we шәрми нәми-
нә»*.

⁷Ава әв кэвьр бона вә бавәр-
мәнда хвәйир'умәт ә, ле бона
нәбавәра:

«Әв кэвьре кӧ һоста т'әхсир
кьр, Әв бу сәре ә'нишке»*,

⁸ «Кэвьре кӧ мәрьв сәрда дь-
льк'ӧмьн
у зьнаре кӧ же һол дьбьн»*.

Әв дьльк'ӧмьн, чьмки гӧһ-
дарийа хэбәре накьн у чава
we йәкер'а жи к'ьфшкьри нә.

⁹Ле һун қәбиләкә жьбарә нә,
к'аһинед п'адшатийе, мьлэте
бӧһӧрти, щьмә'та Хвәде, вәки
к'әрәмәтед* Ви бькьнә дәнги,
Йе кӧ һун жь тә'ристанийе га-
зи р'онайа хвәйә һ'ӧжмәк'ар
кьрьнә**.

¹⁰ Вәхтәке һун нә
т'ӧ щьмә'т бун, ле ньһа бунә

* 1:24-25 Ишайа 40:6-8.

* 2:3 Зәбур 34:8.

* 2:6 Ишайа 28:16.

* 2:7 Зәбур 118:22.

* 2:8 Ишайа 8:14.

* 2:9 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Т'ор'ьнтийа Ви».

** 2:9 Ишайа 43:20-21; Дәрк'әтгьн 19:5-6.

щъмэ'та Хвэде, хунэ бе р'э'ма Хвэде бун, ле ньһа вэ р'э'м дитийэ*.

Хөламед Хвэде

11 Дэлално! Эз ниви жь вэ дькьм, чава мэрьвед фьрари у хэрибэ ве дьне, һ'эвза хвэ жь дьлһавьжийед бэдэне бькьн, кө мьқабыли р'öh'е вэ шэр' дькьн. 12 Нава п'утп'арьстада^ф хун хвэ өса п'эргал хвэй кьн, вэки чь тыштида жи вэ р'эзил бькьн чава хьраб, кьред вэйэ қәнщ бьбиньн у шыкьрийе бьдье Хвэде, ве Р'ожа кө сэрики бьдэ дьне.

13 Гөр'а^ф һэр сэрвертийед мэрьвайеда бьн, бона хатьре Хөдан, гөр'а п'адшеда бьн, чава сэрвере һэри бьльнд, 14 өса жи гөр'а вэлийада^ф бьн, кө жь алийе п'адшеда шанди^ф нэ, вэки шэзайе бьдье нөһө-қа у пэсьн жи бьдье қәнща. 15 Чьмки эв э қьрара Хвэде, кө хун бь қәнщикьрье дэнге мэрьвед беһ'ьшэ нэзан бьдье бьр'ине. 16 Мина мэрьвед аза бьжин. Бьра азайийа вэ нэбэ хелийа хьрабикьрье, ле бьжин

чава хөламед Хвэде. 17 Қэдьре һ'эмуйа бьгьрын хушк-бьра һ'ьз бькьн, жь Хвэде бьгьрсьн, қэдьре п'адше бьгьрын.

Һун жи р'ийа Мэсиһэ щэфада һэр'ьн

18 Хөламно, бь хофк'ешикэ мэзын гөр'а ахайед хвэда бьн, нэ кө т'эне гөр'а йед қәнщ у бэрбьһерада бьн, ле гөр'а зөлмк'арада жи. 19 Чьмки эва бэхтэварик э, һэгэр йэк бона хатьре Хвэде шики һэқи-нөһөқ зэлулийе дьк'ьшинэ у сэбьр дькэ. 20 Ле чь фэйдэ һэгэр хун бона гөнэкьрье бенэ ледане у тэйах кьн? Ле һэгэр хун бона қәнщикьрье щэфе бьбиньн у тэйах кьн, хун ль бэр Хвэде бэхтэвар ьн. 21 Бэле хун ве йэ-кер'а һатьнэ газикьрье, чьмки Мэсиһ хвэха жи бона вэ щэфа к'ьшанд у нэхшөк вэр'а һьшт, вэки хун п'егэһа Вида һэр'ьн. 22 Эви гөнэ нэкр у заре Вида һ'ьлэк'ари т'өнөбу*. 23 Гава дьһатэ р'эзилкьрье, жь бэрва кэс р'эзил нэдькр, гава щэфа дьк'ьшанд, гэф ль кэсэки нэдьхвар, ле Хвэ спартьбу^ф

* 2:10 Һосейа 2:23.

* 2:22 Ишайа 53:9.

h'акьме сэр р'астийе*. ²⁴ Эви гонед мэ бэдэна Хвэда р'акь-рэнэ сэр дар, вэки эм хьндава гонада мьри* бьн у бона хэцийе бьжин: Бь дэхмед Ви хун қэнщ бун**. ²⁵ Чьмки хун мина пэзед хальфи^ф бун, ле ньһа хун ль Шьван у Сэ'вийе р'öh'e хвэ вэгэр'ийанэ.

Т'эмийа бона жьн у мер

З ¹Оса жи к'олфэтно^ф, гөр'а мере хвэда бьн, вэки жь ван хьнэк жи, хэгэр гөһдарийа хэбэре накьн, бь п'эргалийа жьнед хвэ, бе готьн жи бенэ сэр бавэрийе* ²гава п'эргалийа вэйэ хофэ у навэ-намус бьбиньн. ³Бьра хэмьла вэ дэрвава бь гөливэгьртые у т'ор'ед зер'а, йан жи бь к'ьнща нибэ*, ⁴ле йа мэрыве хьндөр'е дьлда, р'öh'э-ки мьлук у гьранэ бэдэвэтийа нэбэтал э, кө ль бэр Хвэде п'ьр' бь қимэт э. ⁵Чьмки бэре бь ви тьһэри к'олфэтед пирозэ кө гөмана хвэ данибунэ сэр

Хвэде, хвэ дьхэмьландьн, хэмьла ван эв бу кө гөр'а мере хвэ бькьрана, ⁶мина Сэрайе кө гөр'а Бьраһимда^ф бу у дьготэ ви: «Хвэйе мьн». Иди хун қизед ве дейе нэ, хэгэр хун хвэ ль қэнщийе дьгьрын у жь т'ө тышти натьрсьн.

⁷Оса жи мерно, бь фэ'мдарийе э'мьре хвэ т'эви жьнед хвэ дэрбаз кьн, чава қьсьме сьст қэдьре ван бьгьрын, өса жи чава һэвалваре ве жийина кө хуне п'ешк'еш^ф бьстиньн, вэки т'ө тышт нэбьнэ байисе дөайед вэ*.

Щэфе бона р'астикьрыне бьк'ьшиньн

⁸Һэйнэсэр һ'эму жи сэр не-тэке бьн, сэр һэв шэват бьн, һэв һ'эз бькьн, р'эм у шкэсти бьн. ⁹Жь бэр хьрабийева хьрабийе нэкьн, йан жь бэр беһөрмэткьрынева беһөрмэткьрыне, ле жь бэр ванва дөа-дьрозга ль ван бькьн, чьмки хун

* ^{2:23} Ишайа 53:7.

* ^{2:24} Бь готьнэкэ дьн: «Жь гөна дур» йан «аза».

** ^{2:24} Ишайа 53:5-6.

* ^{3:1} Эфэси 5:22; Колоси 3:18.

* ^{3:3} Тимот'ейо I, 2:9.

* ^{3:7} Эфэси 5:25; Колоси 3:19.

ве йәкер'а хатънә газикърьне, вәки дōа-дърозге создайи сәр вәда бе. ¹⁰ Чъмки нъвисар ә:

«К'и жийине бәгәм дькә у дьхвазә р'ожед хвәш бь-бинә,

бъра зьмане хвә жь хърабийе хвәй кә

у заре хвә жи жь х'ьләк'арийе.

¹¹ Бъра жь хърабийе вәгәр'ә, қәнщийе бькә

у ә'дылайийе бьгәр'ә, ль пәй ве һәр'ә.

¹² Чъмки ч'ә'ве Хōдан ль сәр р'аста йә

у гōһе Ви сәр дōайе ван ә, ле Хōдан мьқабыли ван ә,

йед кō хърабийе дькьн».*

¹³ К'и ве хърабийе ль вә бькә, һәгәр һун дәмана қәнщикърьнеда бьн? ¹⁴ Ле һәгәр һун бона р'астикърьне щәфе жи бьбиньн, һунә хвәзъли нә!

Иди жь мәрьва нәтьрьсн у хвә онда нәкьн*. ¹⁵ Ле бәле Мәсиһ чава Хōдане пироз дьле хвәда бьльнд бьгьрьн. һәр гав һазьр

бьн, шаба ван һ'әмуяа бьдьн, йед кō бона ве гōмана нава вәда дьпьрьсн. Ле ве йәке бь хоф

у мьлуктийе бькьн*, ¹⁶ хвәйе исафа^ф р'ьһ'әт бьн, вәки, гава һун бенә р'әзилкърьне, йед кō

п'әргалияа вәйә қәнщә т'әви Мәсиһ беһөрмәт дькьн, шәрми бьн.

¹⁷ Һе қәнщә, һәгәр қьрара Хвәде йә, әм бона қәнщийе щәфе бьк'ьшиньн, нә кō бона хърабийе.

¹⁸ Чъмки Мәсиһ щарәке бона һәр т'ьм бона гōна щәфа к'ьшанд*, Йе һәқ бона нәһәқа, вәки мә незики Хвәде

кә. Әв алийе бәдәнида һатә кōштъне, ле алийе р'ōһ'анида жийинер'а һатә вәгәр'андьне.

¹⁹ Бь р'ōһ'ани чу нава ван р'ō-һ'ед кәледа даннасин кьр, ²⁰ йед кō вәхтәке нә гōһдар бун, гава

Хвәде бь думька дьреж сәбьр дькьр, ви зәмане Нōһда^ф, гава гәми дьһатә чекърьне. Веда

һьндьк, ава готи һ'әйшт нәфс «нава аведа» хьлаз бун*.

²¹ Әв ав сурәте ньхōмандьне^ф бу, к'ижан ньһа вә хьлаз дькә. Әв

* 3:10-12 Зәбур 34:12-16.

* 3:14 Мәтта 5:10.

* 3:15 Ишайа 8:12-13.

* 3:18 Аһа жи те фә'мкърьне: Дәвса «щәфа к'ьшанд» «мьр».

* 3:20 Дәстпепун 6:9-8:22.

ныхомандын нэ кӧ вэ жь қылера бэдэне дышо, ле жь исафа р'ьһ'эт шә'дәтик э ль бәр Хвәде*. Әв йәк бь р'абуна Иса Мәсиһә жь мьрийа вә хьлаз дькә, ²²Йе кӧ чуйә ә'змен, ль мьле Хвәдеи р'асте йә у мьляк'әт, һ'ӧкӧмәт у қӧдрәтед р'ӧһ'ани бьн гӧр'а Вида нә.

4 ¹Ава Мәсиһ кӧ бона мә бәдәни шәфа к'ьшанд, һун жи бь we нет-фькьре сильһ'кьри бьн. Чьмки йе бь бәдәни шәфа к'ьшанд, ви дәст жь гӧна к'ьшандийә, ²вәки иди һ'әта мьрна хвә, нә кӧ ль гора дьлһавьжийед хвәйә мәрвайи бьжин, ле ль гора қьрара Хвәде. ³Бәси вә йә, кӧ вә вәхте жийина хвәйә бьһӧрида ль гора хвәстьна п'утп'арьста^ф дәрбаз кьрийә, һун пәй һ'әрабийе^ф, тәмхвәстьнед хьраб, пәй-вәхварьне, куч'ьксантие, сәрхвәшийе у п'утп'арьстийа к'ьрет к'әт'ьбун. ⁴Әв п'утп'арьст ә'щебмайи жи дьминьн, вәки һун т'әви авитийа ванә бенамуси набьн

у наве хьраб ль пәй вә дьхьн. ⁵Ле әве ль бәр Ви шабдар бьн, Йе кӧ һазьр ә диwana мьри у зендийа бькә. ⁶Бона ве йәке жи ван мьрийар'а Мьзгини һатә дайине, йед кӧ бь бәдәни мина мәрва диwana ван һатә кьрьне, вәки бь р'ӧһ'ани бьжин мина Хвәде.

П'ешк'ешед Хвәдейә бона щьвине^ф

⁷Ахьрийа һәр тышти незик буйә. Ава сәрвахт у сәр хвә бьн, кӧ бькарьбьн дӧа бькьн. ⁸Бәри һәр тышти, һ'ьзкьрьна вә һьндава һәвда бь дьл у шан бә, чьмки һ'ьзкьрьн гәләк гӧна дьньхемә. ⁹Һьндава һәвда меванһ'ьз бьн, бина хвә тәнг нәкьн*. ¹⁰Жь вә к'е чь п'ешк'еш стандийә, бь we жи һәвр'а хьзмәтк'арийе бькьн, чава вәк'илед қәншә к'әрәма Хвәде. ¹¹Һәгәр йәк хәбәр дьдә, бьра готьнед Хвәде хәбәр дә, һәгәр йәк хьзмәтк'арийе дькә, бьра бь we қәwате бькә, кӧ Хвәде даје, вәки һәр тыштида наве Хвәде бе бьльндкьрьне бь Иса

* ^{3:21} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле ныхомандьн бона исафа қәнщ шә'дәти йә ль бәр Хвәде». Дәwsа хәбәра «шә'дәти» һьнәк «дәлиләк» фә'м дькьн.

* ^{4:8} Ақуб 5:20; Готьнед Сьлеман 10:12.

Мәсiһ, р'умәт у қөдрәт жь
 Wир'а һ'әта-һ'әтайе. Амин^Ф.

**Щәфа у тә'ли-тәнгийед
 бона наве Иса Мәсiһ**

¹² Дәлално! Жь we алава тән-
 гасийе^Ф ә'щербмайи нәминьн,
 кө бона шер'ьбандьне те сәре
 wә у нәфькьрын кө әв чь бәла
 бу ль wә қәwьми. ¹³ Ле ша бьн,
 кө хун т'әви щәфед Мәсiһ дь-
 бьн, wәки wi wәхте хөйбауна
 р'умәта Wi хуне жь шабуне
 гәш бьн. ¹⁴ Һәгәр хун бона
 наве Мәсiһ бенә р'әзилкьр-
 не, хунә хwәзлы нә, кө өса
 йә Р'өһ'е хwәйир'умәт, Р'өһ'е
 Хwәде сәр wә данийә*. ¹⁵ Бьра
 жь wә т'ө кәс щәфе нәк'ьши-
 нә, чава меркөж, йан дьз, йан
 зөлмк'ар, йан жи т'әви сьхөле
 хәлqе буйи. ¹⁶ Ле һәгәр щәфе
 бьк'ьшинә чава мәсiһи^Ф, бь-
 ра шәрм нәкә, ле шькьрийе
 бьдә Хwәде бона ви нави, кө
 сәр wi йә. ¹⁷ Иди wәхт пер'а
 гьһиштиә, wәки диwan жь
 мала Хwәдеда дәстпедә у һәгәр

пешда жь мәда дәстпедьбә, ле
 ахьрийа wане чава бә, йед кө
 гөр'а we Мьзгинийа жь Хwәде
 накьн? ¹⁸ Ньвисар ә:

«Һәгәр йе р'аст we бь зорәке
 хьлаз бә,
 иди һ'але нәп'ак у гөнәк'ара^Ф
 we чава бә?»*

¹⁹ Аwa йед кө ль гора қьрара
 Хwәде щәфе дьк'ьшиньн, бьра
 хwәль қәнщийе бьгьрын, р'өһ'е
 хwә бьсперьнә^Ф Ә'фьрандаре
 хwәйи амьн.

Бона кәре пәзе Хwәде

5 ¹Әз һиви жь бәрпьрсийаред
 нава wәда дькьм, әз хwәха
 жи чава бәрпьрсийар у шә'де
 щәфед Мәсiһ у һәвал-п'аре we
 р'умәте мә, йа кө we хөйа бә.
² Шьвантийе wi кәрийе пәзе
 Хwәдейи ль бәр хwә бькьн*,
 нә кө бе дьл, ле бь дьл у шан
 өса хwәй кьн, чава Хwәде дь-
 хwазә, нә кө бона к'ара хwә, ле
 бь р'әзәдлы**, ³ нә кө ль сәр
 йед кө п'ара wә к'әтгьнә һ'өкөм
 кьн, ле нәхше қәнщ нишани

* 4:14 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Жь алийе wанва Әw те
 беһөрмәткьрне, ле жь алийе wәва те бьльндкьрне».

* 4:18 Готьнед Сьлеман 11:31.

* 5:2 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Чава сә'ви».

** 5:2 Йуһ'әнна 21:15-17.

кери кын. ⁴У гава Сэрэкшьван э'йан бэ, хуне we т'аше^ф р'у-мэте бьстиньн, кō ч'русийа we онда набэ.

⁵Оса жи шаһлно, гөр'а мэ-знада бьн. У хун һ'эму жи, ль бэр һэв шкэсти бьн, хōлам-тийе һэвдөр'а бькьн, чьмки нвисар э:

«Хвэде мьқабыли к'обар-ба-баха йэ,

ле к'эрэме дьдэ шкэстийа»*.

⁶Бьн дэсте Хвэдеи зор та бьн, кō Эw wэхтда wэ бьльнд кэ*⁷ у һ'эму хэмед хwэ бавезьнэ сэр Wi, чьмки Эw бона wэ хэм дькэ.

⁸Сэрвахт бьн, һ'ышйар бь-миньн! Мирещьне^ф нэйаре wэ мина шер мьр'э-мьр'а wi йэ, дьгэр'э к'а к'е һ'уфи хwэ кэ. ⁹Бавэрийеда һ'имгьрти мь-қабыли wi бьсэкьньн, чьмки хун заньн кō хушк-бьред wэ жи т'эмамия дьнйайеда хут

wan щэфа дьк'ьшиньн. ¹⁰Ле Хвэдеие т'эмамия к'эрэме, Йе кō пе Мэсиһ хун гази р'умэта хwэйэ һ'эта-һ'этайе кьрьнэ, пэй һьнэк щэфа дитьнер'а, we Хwэха wэ к'амьл кэ, бьшьди-нэ, qəwat кэ, хwэйибьнгəһ кэ. ¹¹Qōдрэт жь wir'а һ'эта-һ'э-тайе. Амин.

Сьлавед ахьрийе

¹²Мьн бь дэсте Силас*, ча-ва бьраки амьн эз wi һ'эсаб дькьм, кьн wэр'а ньвиси, дьл дьдьмэ wэ у ш'дэтийе дьдьм, кō эв э к'эрэма Хвэдеие р'аст. Веда хун qəwin бьсэкьньн. ¹³Щьвина^ф Бабилонеда^{ф*} ль wэ сьлав дькэ, йа кō т'эви wэ һатийэ бьжартьне, оса жи лаwе мьн Марqос. ¹⁴Бь р'амусана һ'ьзкьрьнейэ дьле сах һэвдō сьлав кьн. Дэ бьра э'дьлайи ль wэ һ'эмуйед п'ара Мэсиһ бэ. Амин.

* ^{5:5} Готьнед Сьлеман 3:34.

* ^{5:6} Мэтта 23:12; Луца 14:11; 18:14.

* ^{5:12} Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кō шур'эки наве «Силас» э.

* ^{5:13} Бь фькьра һьнэка һьнге бавэрмэнда бажаре Р'ома^ф Италийер'а дьготьн «Бабилон».

НЭ'МА ПЭТРУСЭ ДӨДА

Пешготын

Пэтрусе^ф шанди^ф бь ве нэ'ма хвэйэ дөда бэрбьр'и һ'эму ба-
вэрмэнда дьбэ. Мэрэме вийи мэзын эв бу, кö пешийа һинкьрьна
дэрсдаред шаш бьдэ гьртые у бавэрмэнд жь we һинкьрьне нэ-
хальфын, йа кö бь дэсте ван мэрьва^ф һатийэ һинкьрьне, к'ижана
бь ч'э'ве хвэ Иса дитьбун у бь гөһе хвэ готьнед Wi бьһистьбун.
Эв бэрк' давежэ ван, йед кö дьбежын Мэсиг вэнагэр'э у һин-
кьрьнед зэвал^ф һин дькьрын у р'абун-р'уныштына хвэда жи нэ
р'ева бун. Эв сэрда зедэ дькэ кö дэрэнгик'этына Иса Мэсиг жь
сэбьра Хвэде йэ, к'ара хьлазбуна^ф р'öh'e инсен э, чьмки Хвэде
нахвазэ кö т'ö кэс онда бэ, ле эв дьхвазэ вэки һ'эму жи жь гө-
нэкьрьне вэгэр'ын (3:9).

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Гази у бьжартына Хвэдейэ һындава мэсигийада^ф (1:3-21)

Дэрсдаред шашэ дэрэв (2:1-22)

Һатына Мэсигэ дөда (3:1-18)

Сьлавкьрын

1 ¹Жь Шьмһ'ун Пэтрусе^ф хө-
лам у шандийе^ф Иса Мэсиг,
ванр'а, йед кö бь һэгийа Хвэ-
де Хьлазкьре^ф мэ Иса Мэсиг*

эв бавэрийа^ф хвэйицимэт
стандын, чава мэ станд:

²Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьлайи
бь we занэбуна Хвэде у Хөда-
не^ф мэ Иса ль сэр вэ зедэ бэ.

* ^{1:1} Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Хвэде у Хьлазкьре мэ Иса Мэсиг».

Гази у бьжартына Хвэде

³Qəwata хвэдети́а Wi һәр тыште кӧ ль жийина хвэденасийе дык'эвэ п'ешк'еши^ф мӧ кър, бь we занэбуна мэйэ һындава Wiда, Йе кӧ бь сайа р'умэт у қәншийа Хвэ гази мӧ кър. ⁴Бь ви авайи Әви созед һәрэ мӧзьнӧ қимэт данӧ мӧ, wәки әм бь ван т'эви бьнийат'а хвэдети́е бьн у жь we бош-бӧтали́а кӧ жь дьлһавьжийед дьне пешда те бьр'эвьн.

⁵Һәма бона ве йәке һәр али́ава хирӧт кьн, сәр бавәрийа хвэда қәншийе зедӧ кьн, сәр қәншийеда занэбуне, ⁶сәр занэбуне хвәгьртъне, сәр хвәгьртъне сӧбрье, сәр сӧбрье хвэденасийе, ⁷сәр хвэденасийе һ'ӧба хушк-бъра у сәр һ'ӧба хушк-бъра һ'ызкърне. ⁸Чьмки һәгәр әв шӧрӧтана нава wәда һәнӧ у зедӧ дьбьн, һун бекер у бевәр наминьн нава we занэбуна wәйә һындава Хӧдане мӧ Иса Мәсиһда. ⁹Ле ль щәм к'е әв шӧрӧтана т'ӧнӧнӧ, әв ч'ә'вада һақас мӧр'ьм ә, wәки қӧт набинӧ у бир кърыйӧ кӧ жь гӧнед хвәйӧ бӧре пақьж буйӧ.

¹⁰Бона ве йәке хушк-бърано, һе бькьн кӧ we гази у жьбарә-

буна хвә т'әстиқ кьн. һун кӧ ве йәке бькьн, т'ӧ шар нак'эвьн. ¹¹Бь ви авайи дӧргәһе ль бӧр wә бь мӧр'дани вӧбӧ, кӧ бьк'эвьнӧ П'адшати́а һ'әта-һ'әтайейӧ Хӧдан у Хьлазкъре мӧ Иса Мәсиһ.

¹²Бона ве йәке әз һәр гав дьхвазьм кӧ ван тышта бькьмӧ бира wә, чава һун заньн у сәр we р'астийа кӧ гьһишти́йә wә жи һ'имгьрти нӧ. ¹³Әз ве йәке жи р'аст дьбиньм, wәки һ'әта ви қальбида мӧ биньмӧ бира wә. ¹⁴Чьмки заньм кӧ әзе зутьрәке ви қальби жь хвә бехьм, чава кӧ Хӧдане мӧ Иса Мәсиһ ә'лами мьн кърыйӧ. ¹⁵Ава әзе бькьм, кӧ пәй чуйина мьнр'а жи, һун һәр гав бькарьбьн ван тышта биньнӧ бира хвә.

**Йед кӧ бь ч'ә'ва
р'умӧта Иса Мәсиһ дитьн**

¹⁶Әм нӧ кӧ пәй ч'ьлови́скийед һостати́йә бӧрхвӧдӧрхьсти к'әтьбун гава мӧ дӧрһӧқа қәват у һатьна Хӧдане мӧ Иса Мәсиһда wӧр'а гот, ле мӧ бь ч'ә'вед хвә мӧзьнайийа диндара Wi дит. ¹⁷Әви жь Бав^ф Хвэде р'умӧт у һӧрмӧт станд, гава жь we Р'умӧта Qәшӧнг дӧнг һат у гот: «Әw ә Кӧр'е Мьни дӧлал, жь

к'ижани Эз р'ази мæ»*. ¹⁸ Мæ хвæха эв дэнг бьхист, гава жь э'змен hat, һынге эм т'эви Wi сәре ч'ийайе бõһõрти бун.

¹⁹ Awa готьнед п'ехәмбәрти-йе^ф жи бона мæ he мак дьбьн. Qәнщ э wәки һун дина хвә бьдьнә ван, чьмки эw мина ч'ьраке нә, кõ тә'рийеда р'она-йе дьдә, һ'эта сьбәһ зәлал бә у стәйрка бәрбь'о дьле wәда дәре. ²⁰ Ле пешийе ве йәке заньбьн кõ т'õ кәс хвәсәри-хвә нькарә п'ехәмбәртиед ньвисаре шьровәкә. ²¹ Чьмки т'õ п'ехәмбәрти бь хвәстьна дьле мәрьва^ф нәһатийә дайине, ле мәрьва бь р'ебәрийа Р'õһ'е^ф Пироз жь Хвәдеда хәбәр данә*.

Дәрсдаред дәрәw

2 ¹ П'ехәмбәред дәрәw жи нава щьмә'та Исраеледа^ф дәрк'әтьнә, чава ль нава wәда жи we дәрсдаред дәрәw дәрән. Эwe һинкьрьнед зәwал^ф вәдь-зьнә нава wә, wi Хвәйийе кõ эw к'ьр'ин жи инк'ар^ф кьн у

зутьрәке бәлайе биньнә сәре хвә. ² Гәләк we бәр байе бе-намусийа ван к'эвьн, р'уйе wанда we р'ийа р'астийе бе бехõрмәткьрьне. ³ We жь дәст тьмак'арийе бь заре хwәш wә бьхапиньн бона к'ара хвә. Ди-вана wане дәрәнги нәбә, бәла ван бәр шемике йә.

⁴ Чьмки һ'әйфа Хвәде ль ван мьлйак'әтед^ф кõ гõнә^ф кьрьн нәһат, ле эw қәйдкьри авитьнә зьндана тә'ристанийе, Р'ожа Диwanер'а данә хвәйкьрьне. ⁵ У һ'әйфа Wi дьнйа пешьн жи нәһат, т'әне һ'әйшт нәфс, Нõһе^ф кõ һәқи даннасин дькьр, мала wива хьлаз^ф кьр гава лейи^ф ани сәр дьнйа нәп'ака*. ⁶ Дивана бажаред Содом^ф у Гоморайе жи кьр, эw кьрьн ах-хwәли, wеран кьр, бона нәп'акед пәй wanр'а дәрсәк һьшт.* ⁷ Луте^ф р'аст жи, кõ жь беп'әргали-йа нәп'акайә бенамуси ащьз бьбу, хьлаз кьр. ⁸ Чьмки әwi р'аст, кõ нава wанда дьма, кьред беолитийа^ф ван дьдитьн

* 1:17 Мәтта 17:1-5.

* 1:21 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Ле мәрьвед Хвәдейә пироз^ф бь р'ебәрийа Р'õһ'е Пироз хәбәр данә».

* 2:5 Дәстпәбун 6:18; 7:13.

* 2:6-7 Дәстпәбун 19.

у дьбьһистьн, һәр р'ож р'öh'e
 вийи р'аст хвәда дышәвьти.
 9 Хөдан кө бы ви авайи кьр,
 әв занә чава хвәденаса жи
 жь шер'ьбандьна^ф хьлаз кә у
 нәһәқа Р'ожа Диванер'а хвәй
 кә, вәки шәзайе хвә бьстиньн,
 10 илаһи^ф ван, йед кө пәй һ'әра-
 мийа^ф хвәстьна қальб к'әтьнә,
 дьжәньнә сәрwertийе.

Әвә бәрзәқ у хвәр'ази нә,
 хоф жи накьн, йед хвәйир'у-
 мәтә жорьн бәһөрмәт дькьн,
 11 ле мьляк'әт чьқаси пе қәват
 у зорайиа хвә жь ван зедә-
 тьр ьн, диса ль бәр Хөдан бь
 бәһөрмәткьрьне шыкийате^ф
 ван накьн. 12 Әв мәрьвана
 мина һ'әйванед безарә-бе-
 зьман ьн, бь қафе хвәйә вала
 тенә р'ебәрикьрьне, кө бона
 неч'ир у көштьне дьне к'әть-
 нә, ван тышта бәһөрмәт дькьн
 кө ньзаньн әв чь нә, әве жи
 мина ван һ'әйвана онда бьн
 һәр'ьн. 13 Хьрабийа ване ль
 ван вәгәр'ә. К'әфа дьле хвәр'а
 хьрабийа кө р'о-нава-р'оже дь-
 кьн хвәр'а шабун һ'әсаб дькьн.
 Әвана ләк'ә у һ'әрам ьн, т'әви
 вә дьхвьн-вәдьхвьн у һьнге
 нава р'ийед хвәйә дәрәвда

к'әф дькьн. 14 Ч'ә'вед ван ль
 зьнек'арийе йә, жь гөнәкьрь-
 не т'ер набьн, бавәрмәндед
 нәшьдийайи пәй хвә дьбьн,
 дьле ван т'әне һини тьмак'а-
 рийе буйә. Ньфьр' сәр ван
 ә! 15 Дәсте хвә жь р'ийа р'аст
 кьрьн, хальфин^ф, р'ийа Бьла-
 ме^ф Бәурда чун, йе кө маше
 нәһәқийе һ'ьз кьр*. 16 Ле ль
 нәһәқийа ви һатә һьлатьне^ф
 гава к'әра безарә-безьман бь
 зьмане мәрьвайе хәбәр да у
 пешийа беақьлийа п'ехәм-
 бәр гьрт.

17 Әв мәрьвед һа канийед
 ч'ькийайи нә у ә'вред жь бәр
 бе ажоти нә. Шәвәр'әша тә'-
 ристанийе бона ван хвәйкьри
 йә. 18 Йед һа готьнед п'уч'ә жь
 хвә мәстьр дьбежьн, бь тәмед
 мәрьвайейә хьраб ван дьхапи-
 ньн, йед кө чәндәк пешда жь
 әвед р'ийа хальфида дьчьн,
 р'әвибун. 19 Әвана йед аһар'а
 азайије соз дьдьн, ле хвәха
 хөламед п'уч'буне нә, чьмки
 мәрвь чь тыштида кө дьдә дәр,
 дьбә хөламе we йәке. 20 Һәгәр
 әвед кө пе занәбуна һьндава
 Хөдан у Хьлазкьре мә Иса
 Мәсиһ шарәкер'а дәсте хвә жь

* 2:15 Жьмар 22.

h'эрабийед дьне кьрын, паше диса бьк'эвьнэ нава ван h'эрабийа, бьдьнэ дэр, ахьрийа ване жь йа пешьн хьрабтьр бэ. ²¹Ванр'а he қәнш бу, кә қәт әв р'ийа һәқийе нас нәкьрана, нә кә пәй наскьрьнер'а жь we т'әмийа пироз^ф дагәр'ийана, йа кә ванр'а һатә дайине. ²²Әв готьн р'аст те сәре ван:

«Сә вәдгәр'ә сәр вәр'әшан-
дьяна хвә»* у

«Бәразе шушти диса хвә
һ'әр'ийе вәдьдә».

Со́зе һа́тьна Хо́дан

3 ¹Дәлално, әва иди нә'ма дөда йә әз вәр'а дьньвисьм. Әз бь ван нә'ма дькьм кә фькьра вәйә сафи һ'ышйар кьм, биньмә бира вә. ²Дьхвазьм вәки һун готьнед п'ехәмбәред пироз, кә пешда готьбун у we т'әмийа Хо́дан у Хьлазкьр, кә бь шандийа һатьнә готьне бир бинын. ³Бәри һәр тышти ве йәке заньбын кә р'ожед ахьрийеда мәрьве дәрән, қәрфе хвә хвә-

денаса бькьн, әве бь хвәстьна дьле хвә бьмәшынь* ⁴у we бежьн: «К'а әв со́зе һа́тьна Ви? Бавед мә ә'мьре Хвәде ши анин чун, ле һәр тышт he жь вәхте ә'фьрандьна дьнийайеда өса манә». ⁵Йед аһа кә дьфькьрын, ве йәке давежьнә пышт гөһе хвә, кә he пешда бь хәбәра Хвәде ә'зман һәбун у ә'рд жь нава аве у бь аве п'әйда бу*. ⁶У бь аве жи дьнийа бәре нөқ бу, өнда бу*. ⁷Ле ә'рд у ә'зманед ньһа жи хут бь we хәбәре тенә хвәйкьрьне, кә бь агьр өнда бьн. Әв бона Р'ожа^ф Ахрәте тенә һыштьне, к'ижанеда мәрьвед нәп'ак we өнда бьн һәр'ын.

⁸Ле бьра әв йәк вәва т'әри нәминә, дәлално: Щәм Хо́дан р'ожәк мина һ'әзар сали йә у һ'әзар сал жи мина р'ожәке йә*. ⁹Хо́дан со́зе Хвә дәрәнги найехә, чава һьнәк дьфькьрын. Әв бь думька дьреж ль вә сәбьр дькә, нахвазә т'ө кәс өнда бә, ле дьхвазә вәки һ'әму жь гөнәкьрьне вәгәр'ын^ф.

* 2:22 Готьнед Сълеман 26:11.

* 3:3 Щьһуда 1:18.

* 3:5 Дәстпәбун 1:6-7.

* 3:6 Дәстпәбун 7:11.

* 3:8 Зәбур 90:4.

¹⁰ Ле Р’ожа хатъна Хөдан we мина дъзэки бе. Ёнгe э’змане бь цужинийа мэзын бэтавэбьн^ф у тыштед бьн п’эр’е ванда жи we бьшэшьтън* weран бьн, дънйа у һэр тыштед weда жи we онда бьн** һэр’ьн***. ¹¹ Һэгэр эв һэр тышт we бь ви авайи weран бьн һэр’ьн, хун гэрэке мэрвьнэ чава бьн? Гэрэке хун жийина һ’элал у хвэденасийеда бьмэшьн, ¹² һивийа Р’ожа Хвэде бьн у хатъна Wi лэз хьн. We р’оже э’змане бьшэшьтън, weран бьн, агьре жи тыштед бьн п’эр’е weда бьһ’элинэ. ¹³ Ле эм һивийа э’рдэки ну у э’зманед ну нэ, ль гора созе Wi, к’ижанада һэцийе бьминэ.

¹⁴ Ава дэлално, хун кӧ һивийа ван йэка нэ, бькьн кӧ Эw wэ белэк’э у бeқӧсур э’дълайийеда т’эви Хwэ бьбинэ. ¹⁵ Сэбьра

Хөдане мэ хьлазбун^ф һ’эсаб кьн, чава Павлосе бьре мэйи дэлал жи бь we сэрвахтийа^ф кӧ жь Хwэдеда жер’а хатийэ дайине, wэр’а ньвиси. ¹⁶ Һ’эму нэ’мед хwэда жи эw бона ван тышта хэбэр дьдэ. Wанда чэнд тышт һэнэ кӧ зэ’мэт те-нэ фэ’мкьрьне, кӧ йед нэзанэ бeбьнгəһ шаш шьровэдькьн, өса жи ньвисаред^ф пирозэ майин у хwэха дьбьнэ байисе сэре хwэ.

¹⁷ Ава дэлално, һe бэреда хун кӧ we йэке заньн, һаш жь хwэ һэбьн, кӧ нэбэ хун бь хальфандьна мэрвьед бeолитийе^ф жь р’е дэрк’эвьн у жь щийе хwэйи шьдийайи бьк’эвьн.

¹⁸ Ле к’эрэм^ф у занэбуна Хөдан у Хьлазкьре мэ Иса Мэсиһда бьгьһижьн. Шькьр жь Wир’а, ньһа у һ’эта һ’этайе! Амин^ф.

* ^{3:10} Ве р’езеда, өса жи р’еза 12-да аһа жи те фэ’мкьрьне: «Г’опед э’змана (һив, р’о, стэйрк у йед майин) бьн п’эр’е ванда жи we бьшэшьтън».

** ^{3:10} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Дънйа у һэр кьред нава weда we хӧйа бьн» йан «бьшэшьтън».

*** ^{3:10} Мэтта 24:43; Т’есалоники I, 5:2.

НЭ'МА ЙУЬ'ЭННАЙЭ ПЕШЬН

Пешготьн

Ньвиск'ар хвэха наве хвэ нэ'меда надэ, ле ль гора ван шэ'дед сэдсалиед пешьнда хөдане ве нэ'ме Йуһ'энна^ф йэ, ава готи хут эв Йуһ'энна йэ, йе кө «Мьзгинийа ль гора Йуһ'энна» ньвисийэ. Йуһ'энна ве нэ'меда сэр дө мэрэма сэкьнийэ:

1. Дьл дьдэ бэр хвэндэвана, кө йэктийа Хвэде у Көр'е Ви Иса Мэсиһда бьжин.

2. Хвэндэван мьрати хвэ бьн, кө пэй һинкьрьнед шаш нэчьн, к'ижан йэктийа т'эв Хвэде хьраб дькьн.

Ль гора дитьна ван дэрсдаред шаш, һэр тыштед кө ве дьнеда бэрч'э'ва нэ, эв хьраб ьн, т'эне тыштед р'өһ'ани қэнщ ьн у тыштед физики у р'өһ'ани нькарьн быгыһижьнэ һэв кө быбьн йэк. Лэма жи вана бь ве фькьра хвэ нькарьбу бавэр бькьра, кө Исайе Көр'е^ф Хвэде бь хун у гошт натийэ ве дьне, өса жи эв нькарьбу бьмьра. Сэрда жи ван дэрсдара һин дькьр, кө һьнге мэрвь^ф дьгыһижэ хьлазбуне^ф, гава т'эвқе хвэ жь дьне дьқэтинэ. Вана бавэр дькьр, кө йед р'өһ'ани дькарьн һэр шур'э бенамуси у к'е-фед хвэш дэрбаз кьн, чьмки һэлэқэтийа р'өһ' т'эви қальб т'өнэ у р'өһ' наһ'эр'ьмэ. Сэдсалийа йэке һ'эта сьсийада эв һинкьрьна «гыностикийе» дьһатэ бэлакьрьне.

Шанди^ф зэлал дьбежэ кө Мэсиһ р'аст бу мэри. Эве кө ве йэке қэбул накэ, вэки Иса Мэсиһ бэдэна инсенда һатэ дьне, эв жь Р'өһ'е Хвэде хэбэр надэ, ле эв жь эк'симэсиһ э (4:3). Зар'ед Хвэдейэ р'аст һьндава һэвда р'астийе у һ'ызкьрьнеда дьминьн, ле «йе кө һ'ыз накэ эв Хвэде нас накэ, чьмки Хвэде һ'ызкьрьн э» (4:8).

Сэрэшэма фькьра нэ'ме

Пешготьн (1:1-4)

Р'онайи у тэ'ри (1:5–2:29)

Зар'ед Хвэде у зар'ед мирещьн^ф (3:1-24)

Р'асти у нэр'асти (4:1-6)

Борще һ'ызкьрьне (4:7-21)

Бавэрийа сэрк'эти (5:1-21)

Хэбэра жийине

1 ¹Эм сэр we йэке вэр'а дь-
бежьн, чь кё сэре серида
һэбу, мэ эв йэк бьһист, бь
ч'э'ве хвэ дит, ль Wi ньһер'и
у дэст данэ Wi: Эв Хэбэра
жийине йэ*. ² Жийин э'йан
бу, мэ эв дит, эм шэ'дэтиёе
дьдьн у бона we жийина^ф һ'э-
та-һ'этайе вэр'а дьбежьн, йа
кё щэм Баве^ф бу у мэва э'йан
бу*. ³ Эв тыште кё мэ дит у
бьһист эм вэр'а жи дьбежьн,
вэки һун жи мэва т'эвгьре-
даи бьн у эв т'эвгьредана мэ
жи т'эви Бав у Көр'е Wi Иса
Мэсиһ э. ⁴ Эм ван тышта вэр'а
дньнвьсьн, вэки шабуна мэ*
т'эмам бэ.

Хвэде р'онайи йэ:

Эм нава р'онайиһа Wiда
һэр'ьн

⁵ Эв эв готьна кё мэ жь Wi
бьһист у э'лами вэ дькьн, кё
Хвэде р'онайи йэ у т'ө тэ'ри
Wiда т'өнэ. ⁶ Һэгэр эм бежьн:
«Эм Хвэдева т'эвгьредайи нэ»,
ле тэ'рийеда бьгэр'ьн, эм дэ-
рэва дькьн у р'астийе накьн.
⁷ Ле һэгэр эм р'онайеда бьгэ-
р'ьн, чава кё Эв р'онайеда йэ,
эме һэвва т'эвгьредайи бьн у
хуна Исайте Көр'е Wi we мэ жь
һ'эму гёна^ф пақыж кэ. ⁸ Һэгэр
эм бежьн: «Гёне^ф мэ т'өнэ», эм
хвэха хвэ дьхапиньн у р'асти
нава мэда т'өнэ. ⁹ Ле һэгэр эм
гёнед хвэ бьдьянэ р'уйе хвэ,

* ^{1:1} Йуһ'энна 1:1.

* ^{1:2} Йуһ'энна 1:14.

* ^{1:4} Нав һьнэк дэстньвисарада дэвса «мэ» «вэ» һэйэ.

Әw хwәйе созе Хwә йә у һәқийе дькә, we гөнед мә бьбахшинә у мә жь һ'әму нәһәқийа пақьж кә. ¹⁰ Һәгәр әм бежьн: «Мә гөнә нәкьрийә», әм Wi дәрәвин дәрдьхьн у хәбәра Wi нава мәда т'өнә.

Иса Мәсиһ пыштгьре мә йә

2 ¹Зар'окед мьн, әз ве йәке wәр'а дьньвисьм, wәки һун гөна нәкьн, ле һәгәр йәк гөнә бькә, ль щәм Баве пыштгьре мә, Иса Мәсиһ, Йе һәқ һәйә. ² Әw ә мәщала бахшандьна гөнед мә у нә кә т'әне гөнед мә, ле гөнед т'әмамия дьн-йәйе жи.

³ Бь we йәке әм заньн кә әм Wi нас дькьн, һәгәр әм т'әмийед Wi хwәй кьн. ⁴ Йе кә дьбежә: «Әз Wi нас дькьм», ле т'әмийед Wi нақәдинә, әw дәрәвин ә у р'асти нава wiда т'өнәйә. ⁵ Ле йе кә готьна Wi дьқәдинә, һ'ьзкьрьна Хwәде р'аст нава wiда т'әмам ә. Бь ве йәке әм заньн кә әм нава Wiда нә: ⁶ Әwе кә дьбежә: «Әз нава Wiда мә», гәрәке өса бьжи, чава Иса жит.

Т'әмия ну

⁷ Дәлално, нә кә т'әмикә ну әз wәр'а дьньвисьм, ле we т'әмия кәвьнә кә һун бәре пешда заньн. Т'әмия кәвьн әw хәбәр ә, йа кә wә пешда бьһистийә*.

⁸ Ле бәле т'әмикә ну әз wәр'а дьньвисьм, кә р'астийа we йәке чава нава Wiда хөйа дьбә, өса жи нава wәда. Чьмки тә'ри дәрбаз дьбә у р'онайа р'аст иди р'онайе дьдә.

⁹ Әwe кә дьбежә: «Әз нава р'онайеда мә», ле бьре wi бәр ч'ә'ва р'әш ә, әw һәла һе нава тә'рийеда йә. ¹⁰ Әwe кә бьре хwә һ'ьз дькә, нава р'онайеда дьминә у набә сәбәб, кә һьнәк жь р'е бьк'әвьн*. ¹¹ Ле әwe, кә бьре wi бәр ч'ә'ва р'әш ә, әw нава тә'рийеда йә, нава тә'рийеда дьгәр'ә у ньзанә к'ода дьчә, чьмки тә'рийе ч'ә'вед wi кор кьрьнә.

¹² Әз wәр'а дьньвисьм, зар'окно, чьмки бь сайа наве Wi гөнед wә афу^ф бунә.

¹³ Әз wәр'а дьньвисьм, бавно, чьмки һун Wi нас дькьн, Йе кә бәре пешда һәйә.

* ^{2:7} Йуһ'әнна 13:34.

* ^{2:10} Аһа жи те фә'мкьрьне: «У набә сәбәб, кә әw жь р'е бьк'әвә».

Эз вэр'а дьньвисьм, шаһьл-
но,
чьмки хун сэр йе Хьраб к'э-
тън.

- 14 Эз вэр'а дьньвисьм хьшим-
но,
чьмки хун Баве нас дькьн.
Эз вэр'а дьньвисьм, бавно,
чьмки хун Wi нас дькьн,
Йе кӧ бӧре пешда һӧбу.
Эз вэр'а дьньвисьм, шаһьл-
но,
чьмки хун qawat ын
у хӧбӧра Хвӧде нава вӧда
дьминӧ
у сӧр йе Хьраб к'ӧтънӧ.

Дьнийайе һ'ӧз нӧкьн

15 Дьнийайе һ'ӧз нӧкьн, нӧ жи
ван тыштед кӧ дьнийайеда нӧ.
Һӧгӧр йӧк дьнийайе һ'ӧз дькӧ,
һ'ӧзкьрьна Баве нава вида
т'ӧнӧ. 16 Чьмки һӧр тыштед
кӧ дьнийайеда нӧ, дьлһавьжи,
ч'ӧвһавьжи у к'ӧбар-бабахийа
ви ӧ'мьри йӧ, ӧв нӧ жь Баве нӧ,
ле жь ве дьнийайе нӧ. 17 Дьнийайе
жи дӧрбаз бӧ, һавьжийа ве жи,
ле ӧве кӧ ӧ'мьре Хвӧде дьqӧ-
динӧ ве һ'ӧта-һ'ӧтайе бьминӧ.

Һ'ӧвза хвӧ

жь ӧк'симӧсина бькьн

18 Зар'но, ва вӧхте ахьрийе йӧ.
У чава вӧ бьһистийӧ кӧ ӧк'си-
мӧсина ве бе, иди гӧлӧк ӧк'си-
мӧсина һатьнӧ. Жь ве йӧке жи
ӧм заньн кӧ вӧхте ахьрийе йӧ.
19 Һьнӧк жь нава мӧ дӧрк'ӧтън,
ле ӧв нӧ жь мӧ бун. Һӧгӧр ӧв
жь мӧ буна, ве т'ӧви мӧ бьмана.
Ле ӧв жь нава мӧ дӧрк'ӧтън, кӧ
ӧ'йан бӧ, ӧв һ'ӧму нӧ жь мӧ бун.

20 Ле вӧ жь Мӧсине^ф Пироз^ф
P'oh' п'ешк'еш^ф стандийӧ* у хун
һ'ӧму** жи р'астийе заньн. 21 Эз
вэр'а наньвисьм, чава кӧ хун
р'астийе ньзаньн, ле чава кӧ хун
ве йӧке заньн, ӧса жи заньн кӧ
һӧр дӧрӧв нӧ жь р'астийе йӧ.
22 К'и йӧ дӧрӧвин? Һӧма ӧв ӧ,
йе кӧ дьбежӧ: «Иса нӧ Мӧсина
ӧ». ӧв ӧ ӧк'симӧсина, йе кӧ Бав
у Кӧр' инк'ар^ф дькӧ. 23 ӧве кӧ
Кӧр' инк'ар дькӧ, һӧлӧqӧтийа
ви т'ӧви Баве т'ӧнӧ. Ле йе кӧ
Кӧр' иqрар^ф дькӧ, һӧлӧqӧтийа
ви т'ӧви Баве һӧйӧ.

24 Ава чь кӧ вӧ пешда бь-
һистийӧ, бьра ӧв нава вӧда

* 2:20 Бь йунани хӧбӧр бь хӧбӧр аһа йӧ: «Ле хун жь ӧви Пироз һатьнӧ
р'ункьрьне^ф».

** 2:20 Нав һьнӧк дӧстньвисарада аһа йӧ: «Хун һӧр тышти (һ'ӧмуя) заньн».

бьминэ. Һэгэр әв тыште вә пешда бьхистийә нава вәда бьминэ, һуне жи нава Көр' у Баведа бьминьн. ²⁵ У әв ә әв созе кӧ Ви да мә, әв жийина һ'эта-һ'этайе йә.

²⁶ Эз ви тышти дәрһәқа ванда вәр'а дьньвисьм, йед кӧ дь-хвазьн вә бьхапийн. ²⁷ Ле чь дәрһәқа вәда йә, әв Р'ӧһ'е* кӧ вә жь Мәсиһ стандийә, нава вәда дьминэ. Иди нә һ'әвшә йә, кӧ йәк вә һин кә, чьмки Р'ӧһ' бона һәр тышти вә һин дькә у чь кӧ һин дькә р'аст ә, нә дәрәв ә. Чава Әви һун һинкьрьн, нав Мәсиһда ӧса бьминьн.

Зар'ед Хвәде

²⁸ Бәле зар'окно, нава Вида бьминьн, вәки чахе Әв ә'йан бә, әм жь һатьна Ви вәнәк'ьшьн, ль бәр Ви шәрми нәминьн. ²⁹ Һэгәр һун заньн кӧ Әв р'аст ә, ӧса жи заньбьн һәр кәсе кӧ р'астийе дькә, әв жь Ви буйә.

3 ¹ Бьньһер'ьн, Баве әм чава һ'ьз кьрьн, вәки әм зар'ед

Хвәде бенә готьне у р'аст жи әм әв ьн. Ләма дьнйа мә нас накә, чьмки әв жи нас нә-кьр*. ² Дәлално, ньһа әм зар'ед Хвәде нә у һәла һе нә ә'йан ә әме бьбьнә чь. Ле әм ве йәке заньн кӧ чахе Иса ә'йан бә, әме бьбьнә мина Ви, чьмки әме Ви ӧса бьбиньн, чава һә-йә. ³ Һәр кәсе кӧ бона ве йәке гӧмана хвә данийә сәр Ви, әв хвә ӧса пақьж дькә, чава кӧ Мәсиһ пақьж ә.

⁴ Һәр кәсе кӧ гӧнә дькә, әв Қануна Хвәде дьт'әр'ьбинә у гӧнә^ф хут қанунт'әр'ьбандьн ә. ⁵ У һун заньн кӧ Мәсиһ бона ве йәке ә'йан бу, вәки гӧна һьлдә у нава Вида гӧнә т'ӧнә*. ⁶ Һәр кәсе кӧ нава Вида дьминә, әв нава гӧнада наминә, ле һәр кәсе кӧ нава гӧнада дьминә, әви нә Әв дитийә, нә жи нас кьрийә.

⁷ Зар'окно, бьра т'ӧ кәс вә нәхапийнә. Йе кӧ р'астийе дькә, әв йәки р'аст ә, чава Иса р'аст ә. ⁸ Йе нава гӧнада дьминә, әв жь мирещьн ә, чьмки мирещьн жь бәре пешда гӧнә дькә. Бона

* 2:27 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ункьрьн».

* 3:1 Йуһ'әнна 1:12.

* 3:5 Йуһ'әнна 1:29.

ве йәке Көр'е Хwәде ә'йан бу, wәки кьред мирешьн хьраб кә. ⁹Һәр кәсе кә жь Хwәде буйә, нава гөнада наминә, чьмки бьнийат'а Хwәде нава вида дьминә у әw нькарә нава гөнада бьминә, чьмки жь Хwәде буйә. ¹⁰Зар'ед Хwәде у зар'ед мирешьн бь ве йәке жь һәв тенә фьрдикулярне: Әwe кә р'астийе накә, әw нә жь Хwәде йә у оса жи әwe кә бьре хwә һ'ыз накә.

**Һәвдө һ'ызкьрын
у р'успитийа ль бәр Хwәде**

¹¹Әв ә әw готьн, йа кә wә бәре пешда бьһистийә: Гәрәке әм һәвдө һ'ыз бькьн*. ¹²Мина Qайин^ф нибьн, кә жь йе Хьраб бу у бьре хwә кәшт. У бона чь әw кәшт? Чьмки кьред ви хьраб бун, ле йед бьре ви қәнш*.

¹³Ә'шебмайи нәминьн гәли хушк-бьра, һәгәр һун бәр ч'ә'ве дьнийәйе р'әш бьн. ¹⁴Әм заньн кә әм жь мьрьне дәрбази жийине бунә, чьмки әм хушк-бьрайед хwә һ'ыз дькьн. Әwe кә һ'ыз накә, әw нава мьрьнеда дьминә. ¹⁵Һәр кәсе кә бьре ви бәр ч'ә'ва р'әш ә,

әw меркөж ә у һун заньн кә нава т'ө меркөжида жийина һ'әта-һ'әтайе т'өнә. ¹⁶Әм бь ве йәке һ'ызкьрыне һ'әсийан: Иса жийина Хwә бона мә да. Әм жи гәрәке жийина хwә бона хушк-бьрайед хwә бьдьн. ¹⁷Ле һәгәр һәбука^ф йәки ве дьне һәбә у бьре хwә һ'әwше тьштәки дьбинә, дьле ви сәр нашәwьтә, һ'ызкьрына Хwәде чава дькарә дьле вида бьминә? ¹⁸Зар'окно, нә кә әм бь хәбәр йан заре хwә һ'ыз бькьн, ле бь кьра у р'астийе.

¹⁹Бь ве йәке әме заньбьн кә әм жь р'астийе нә у бькарьбьн бь дьләки р'ьһ'әт бәр Хwәде бьсәкьньн. ²⁰Ле һәгәр дьле мә дьса мә нәһәқ кә, Хwәде жь дьле мә мәстьр ә у һәр тьшти занә. ²¹Дәлално, һәгәр дьле мә мә нәһәқ нәкә, әм дькарьн р'усьпи бәр Хwәде бьсәкьньн. ²²У чь кә бьхwазьн, әме жь Wi бьстиньн, чьмки әм т'әмийед Wi дьқәдиньн у әw тьштед кә ль Wi хwәш тен, әм ван дькьн. ²³У әв ә т'әмийа Wi, кә әм бawәрийа^ф хwә наве Көр'е Wi Иса Мәсиһ биньн у әм һәвдө

* ^{3:11} Йун'әнна 13:34.

* ^{3:12} Дәстпелун 4.

h'ыз бькьн, чава кӧ Эви т'эми
ль мӧ кьр*. ²⁴У әве кӧ т'эмийед
Ви хвәй дькә, нава Хвәдеда
дьминә у Хвәде жи нава ви-
да. У әм жь ве йәке заньн кӧ
Эв нава мӧда дьминә, бь ви
P'oh'e кӧ Эви дайә мӧ.

P'oh'e p'ast y p'oh'e dәрәw

4 ¹Дәлално, бавәрийа хвә
һәр р'oh'и нәйньн, ле ван
р'oh'a бьшер'ьбиньн^ф, гәло әв
жь Хвәде нә? Чьмки гәләк
п'ехәмбәред дәрәw дәрк'әтьнә
дьне. ²Һун бь ве йәке дькарьн
P'oh'e Хвәде нас бькьн: һәр
р'oh'e кӧ Иса Мәснһ бь хун у
гошт һати иқрар дькә, әв жь
Хвәде йә. ³Ле һәр р'oh'e кӧ
Иса бь хун у гошт һати иқрар
накә, әв нә жь Хвәде йә. Эв
жь әк'симәснһ ә, бона к'ижани
вә бьһистьбу кӧ we бе у иди
әв ль дьнһайеда йә.

⁴Һун жь Хвәде нә, зар'окно
у һун сәр п'ехәмбәред дәрәw
к'әтьнә, чьмки Эв P'oh'e на-
ва вәда жь ви р'oh'e кӧ нава
дьнһайеда йә мәстър ә. ⁵Эв
жь дьнһайе нә, ләма әв жь
дьнһайе хәбәр дьдьн у дьнһа

гӧһдарийа ван дькә. ⁶Әм жь
Хвәде нә. Йе кӧ Хвәде нас дькә,
әв гӧһдарийа мӧ дькә. Йе кӧ
нә жь Хвәде йә, әв гӧһдарийа
мӧ накә. Бь ве йәке әм P'oh'e
р'астийе у р'oh'e нәр'астийе жь
һәв дәрдьхьн.

Хвәде һ'ызкьрьн ә

⁷Дәлално, дә әм һәвдӧ һ'ыз
бькьн, чьмки һ'ызкьрьн жь Хвә-
де йә у һәр кәсе кӧ һ'ыз дькә
әв жь Хвәде буйә у Хвәде нас
дькә. ⁸Йе кӧ һ'ыз накә әв Хвәде
нас накә, чьмки Хвәде һ'ызкь-
рьн ә. ⁹Бь ве йәке һ'ызкьрьна
Хвәде һьндава мӧда хӧйа бу,
гава кӧ Эви Кӧр'е Хвәһии Тайе
Т'әне шандә дьнһайе, вәки әм
бь Ви бьжин. ¹⁰Һ'ызкьрьн әв
ә, нә кӧ мӧ Хвәде һ'ыз кьр, ле
Эви әм һ'ыз кьрьн у Кӧр'е Хвә
шанд чава мәщала бахшандь-
на гӧнед мӧ. ¹¹Дәлално, һәгәр
Хвәде аһа әм һ'ыз кьрьн, вәки
ӧса йә гәрәке әм жи һәвдӧ
һ'ыз бькьн. ¹²Т'ӧ кәси Хвәде
т'ӧ щара нә дитийә. һәгәр әм
һәвдӧ һ'ыз дькьн, Хвәде нава
мӧда дьминә у һ'ызкьрьна Ви
дьле мӧда гьһиштиә*.

* ^{3:23} Йуһ'әнна 13:34; 15:12, 17.

* ^{4:12} Йуһ'әнна 1:18.

¹³ Бь ве йэке эм заньн кӧ эм нава Вида дьминьн у Эв жи нава мѣда, чьмки Эви жь ви Р'ӧһ'е Хвѣ дайѣ мѣ. ¹⁴ Мѣ дит у эм шѣ'дѣтийе дьдън, кӧ Баве Кӧр'е Хвѣ шанд, вѣки бьбѣ Хьлазкьре^ф дьнйайе. ¹⁵ Һѣгѣр йѣк идрар дькѣ кӧ Иса Кӧр'е Хвѣде йѣ, Хвѣде нава вида дьминѣ у эв жи нава Хвѣдеда. ¹⁶ Ава эм ве һ'ѣзкьрьна Хвѣдейѣ һьндава хвѣда нас дькьн у бавѣр дькьн.

Хвѣде һ'ѣзкьрьн э у йе кӧ нава һ'ѣзкьрьнеда дьминѣ, эв нава Хвѣдеда дьминѣ у Хвѣде жи нава вида. ¹⁷ Һ'ѣзкьрьн аһа дьле мѣда гьһиштиѣ, вѣки Р'ожа^ф Ахрѣте эм р'усьпи бьн, чьмки Мѣсиг вѣ дьнйайеда чава дѣрбаз кьр, ѳса жи эм дѣрбаз дькьн*. ¹⁸ Һ'ѣзкьрьнеда тьрс т'ӧнѣ, ле һ'ѣзкьрьна гьһишти тьрсе дур дьхѣ, чьмки тьрс хвѣйишѣфа йѣ у эве кӧ дьтьрсѣ, эв һ'ѣзкьрьнеда һе нѣгьһиштиѣ.

¹⁹ Эм һ'ѣз дькьн, чьмки Эви пешда эм һ'ѣзкьрьн. ²⁰ Һѣгѣр йѣк бежѣ: «Эз Хвѣде һ'ѣз дь-

кьм», ле бьре ви бѣр ч'ѣ'ва р'ѣш э, эв дѣрѣва дькѣ. Һѣгѣр эве бьре хвѣ кӧ дьбинѣ һ'ѣз накѣ, эв нькарѣ Хвѣде һ'ѣз бькѣ кӧ набинѣ. ²¹ У Эви эв т'ѣми дайѣ мѣ: Эве кӧ Хвѣде һ'ѣз дькѣ, эв гѣрѣке бьре хвѣ жи һ'ѣз бькѣ.

Бь бавѣрийа сѣр Иса Мѣсиг эм дьнйайе бьндѣст дькьн

5 ¹ Һѣр кѣсе кӧ бавѣр дькѣ, Иса, Мѣсиг э, эв жь Хвѣде буйѣ у һѣр кѣсе кӧ Баве һ'ѣз дькѣ, эв зар'а Ви жи һ'ѣз дькѣ. ² Бь ве йэке эм заньн кӧ эм зар'ед Хвѣде һ'ѣз дькьн, гава эм Хвѣде һ'ѣз дькьн у т'ѣмийед Ви дьрѣдиньн. ³ Чьмки бь ве йэке эм һ'ѣзкьрьна хвѣ һьндава Хвѣдеда дьдънѣ к'ьфше, гава эм т'ѣмийед Ви хвѣй дькьн. У т'ѣмийед Ви нѣ гьран ьн*, ⁴ чьмки һѣр кѣсе кӧ жь Хвѣде буйѣ, дьнйайе бьндѣст дькѣ. У бь ви авайи эм дьнйайе бьндѣст дькьн, ава готи бь бавѣрийа хвѣ. ⁵ У эв к'и йѣ, йе дьнйайе бьндѣст дькѣ, пештьри эве кӧ бавѣр дькѣ, кӧ Иса Кӧр'е Хвѣде йѣ.

* ^{4:17} Аһа жи те фѣ'мкьрьне: «Чьмки һѣлѣрѣтийа Мѣсиг чава т'ѣви Баве Ви һѣйѣ, ѳса жи йа мѣ».

* ^{5:3} Йун'ѣнна 14:15.

**Шэ'дэтиа бона Иса
Мәсиһ**

⁶ Эва йә, йе кӧ бь хун у аве hat, Иса Мәсиһ*, нә кӧ т'әне бь аве, ле бь хун у аве. У Р'ӧһ' э, йе кӧ шэ'дэтие дьдә, чьмки Р'ӧһ' р'асти йә. ⁷ Чьмки әв һәрсек ын, кӧ шэ'дэтие дьдьн: ⁸ Р'ӧһ', ав у хун. У шэ'дэтиа ван һәрсека йәк ә*. ⁹ Һәгәр әм шэ'дэтиа мәрва^ф қәбул дькьн, шэ'дэтиа Хвәде һе зедә йә, чьмки эва шэ'дэтиа Хвәде йә, кӧ бона Кӧр'е Хвә шэ'дәти да. ¹⁰ Йе кӧ бавәрийа хвә Кӧр'е Хвәде тинә, нава вида әв шэ'дәти һәйә. Йе кӧ бавәрийа хвә Хвәде найнә, әв Хвәде дәрәв дәрдьхә, чьмки бавәрийа хвә we шэ'дәти-йе найнә, йа кӧ Хвәде бона Кӧр'е Хвә шэ'дәти да. ¹¹ У әв

ә шэ'дәти, кӧ Хвәде жийина һ'әта-һ'әтайе да мә у әв жийин нава Кӧр'е Вида йә*. ¹² Кӧр' дьле к'еда йә, жийина ви һәйә, ле Кӧр'е Хвәде дьле к'еда т'ӧнә, жийина ви т'ӧнә.

Жийина һ'әта-һ'әтайе

¹³ Эз ван тышта вәр'а дьнь-висьм, йед кӧ бавәрийа хвә наве Кӧр'е Хвәде тиньн, вәки һун бьзаньбьн жийина вәйә һ'әта-һ'әтайе һәйә. ¹⁴ Әм ль бәр Хвәде р'усьпи нә, чьмки әм заньн, һәгәр әм тыштәки ль гора хвәстына Ви же бьхвазьн, Әв дәнге мә дьбьһе. ¹⁵ У һәгәр әм заньн кӧ әв һәр тыштед кӧ әм же дьхвазьн дьбьһе, ӧса жи әм заньн чь кӧ әм же дьхвазьн, әме бьстиньн.

¹⁶ Һәгәр йәк бьбинә кӧ бьре ви гӧнәк кьрийә, ле набә

* ^{5:6} Гәләк ве р'езе аһа фә'м дькьн: «Эва йә, Йе кӧ бь хуна мьрна Хвә у ава ньхӧманьна Хвә, Хвә да ә'йанкьрьне чава Мәсиһ». Ль гора һинкьрьна гьностикийе Иса чава мәри дькарьбу бьмьра, ле Мәсиһ ава готи Кӧр'е Хвәде чава йәки р'ӧһ'ани нькарьбу бьмьра. Әв дәрсаред хальфи т'әне ньхӧманьна Вийә пе аве қәбул дькьрьн. Йуһ'әнна ве дәре мьрабьли we һинкьрьне ньвисийә.

* ^{5:8} Нав дәстньвисаред пашвәхтигеда аһа жи һәйә: «Сьсе ә'зменда шэ'дэтие дьдьн: Бав, Хәбәр у Р'ӧһ'е Пироз, әв һәрсек йәк ын. Ӗса жи сьсе сәр ә'рде шэ'дэтие дьдьн: Р'ӧһ', ав у хун». Ле нава дәстнь-висаред кәвьнда әв йәк т'ӧнә.

* ^{5:11} Йуһ'әнна 1:4; 3:36.

бәрбь мьрьне*, бьра бона ви дӱа бькӱ у Хвӱде we жийине бьдӱ ви. Эз ве йӱке һьндава ванда дьбежым, к'ижанед кӱ гӱнӱ бәрбь мьрьне накьн. Гӱнӱ һӱйӱ кӱ дьбӱ бәрбь мьрьне. Эз набежым, кӱ бона ве йӱке дӱа бькьн. ¹⁷ Һ'ӱму нӱһӱқи гӱнӱ йӱ, ле гӱнӱ һӱйӱ кӱ набӱ бәрбь мьрьне.

¹⁸Эм заньн һӱр зар'ӱкӱ Хвӱде нав гӱнада наминӱ, ле Ньхӱ-рийе Хвӱде ви хвӱй дькӱ у йе

Хьраб незики ви набӱ. ¹⁹Эм заньн кӱ эм жь Хвӱде нӱ у т'ӱмамийа дьнйӱйе бьн һ'ӱ-кӱме йе Хьрабда йӱ. ²⁰Ле эм ӱса жи заньн кӱ Кӱр'е Хвӱде һат у фӱ'м да мӱ, wӱки эм Йе Р'аст нас бькьн. Бӱле эм нава Йе Р'астда нӱ, чьмки эм нава Кӱр'е Ви Иса Мӱсиһда нӱ. Эв ӱ Хвӱде йе р'аст у жийина һ'ӱта-һ'ӱтайе.

²¹Зар'ӱкно, хвӱ жь п'утп'а-рьстийе^ф хвӱй кьн.

* ^{5:16} Аһа жи те фӱ'мкьрьне: «Гӱнӱки кӱ накӱжӱ кьрийӱ».

НЭ'МА ЙУ'ЭННАЙЭ ДӨДА

Пешготын

Йу'энна ве нэ'ма хвэда хвэ чава «бэрпи́рсийаре шьвине^ф»
h'эсаб дькэ у ве нэ'ме we «ханьма бьжарти у зар'ед wep'a» днь-
висэ, кö һнэк фэм дькын чава шьвинэк у эндэмед we.

Фькьра нэ'мейэ сэрэкэ эв э, кö бавэрмэнд нава р'астийеда
бьминьн у һэвдö һ'ыз бькын. Бона дэрсдаред шаш жи дьбежэ, кö
бавэрмэнд һ'эвза хвэ жь ван бькын, бона к'ижана нэ'ма пешьнда
бир анийэ, йед кö һинкьрьнед шаш бэла дькын.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-3)

Һ'ызкьрын сэр һэр т'эмийар'а бэ (4-6)

Һ'эвза хвэ жь дэрсдаред шашэ дэрэw бькын (7-11)

Пашготын (12-13)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь бэрпи́рсийаре шь-
вине^ф,

Ханьма бьжарти у зар'ед we-
p'a, к'ижана кö эз бь р'астийе
һ'ыз дькьм, нэ кö т'эне эз, ле эw
һ'эму жи, йед кö р'астийе нас
дькын, ² чьмки эw р'асти нава
мэда дьминэ у һ'эта-һ'этайе

we т'эви мэ бэ. ³ Дэ бьра р'э'м,
к'эрэм^ф у э'дьялайи жь Бав^ф
Хвэде у Иса Мэсиhe* Көр'е
Баве, бь р'астийе у һ'ызкьрын
мэр'а** бэ.

Р'асти у һ'ызкьрын

⁴ Эз п'ьр' ша бум, кö мьн
жь зар'ед тэ һнэк дитьн, йед
кö нава р'астийеда дьжин, ль

* ^{1:3} Нав һнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Хöдан^ф Иса Мэсиh».

** ^{1:3} Нав һнэк дэстньвисарада дэwса «мэр'а» «wэр'а» һэйэ.

гора we т'эмийа кӧ мӧ жь Баве
стандийӧ. ⁵Ньһа эз һиви жь тӧ
дькьм, Ханьме, эз т'эмикӧ ну
тӧр'а наньвисьм, ле йа кӧ бӧре
пешда ль мӧ һӧбу, кӧ эм һ'ӧму
һӧвдӧ һ'ӧз бькьн*. ⁶Һ'ӧзкьрн
ӧв ӧ, кӧ эм ль гора т'эмийед
Wi бьжин. Т'ӧми ӧв ӧ, йа кӧ
wӧ һе бӧре пешда бьһистийӧ,
wӧки һун һ'ӧзкьрнеда бьжин*.

⁷Гӧлӧкед кӧ хӧлqe жь р'е
дӧрдьхьн һатьнӧ дьне, ӧв Иса
Mӧсһи бь хун у гошт һати иq-
pap^ф накьн. Йед аһа хӧлqe жь
р'е дӧрдьхьн у ӧк'симӧсһи ьн.
⁸Һун һаш жь хwӧ һӧбьн, wӧки
һун к'ӧда хwӧ* ӧнда нӧкьн, ле
һӧqe хwӧ т'ӧмам бьстиньн**.
⁹Һӧр кӧсе кӧ хwӧ пешда даве-
жӧ у нава һинкьрна Mӧсһида

һаминӧ, Хwӧдейе wi т'ӧнӧ. Йе
кӧ нава һинкьрна Mӧсһида
дьминӧ, бона wi Бав жи һӧйӧ,
Kӧр' жи һӧйӧ. ¹⁰Һӧгӧр йӧк бе
щӧм wӧ у ве һинкьрне нӧйнӧ,
һун wi qӧбул нӧкьнӧ малед хwӧ
у сьлаве нӧдьнӧ wi. ¹¹Чьмки
к'и сьлаве бьдӧ wi, ӧв т'ӧви
кьред wийӧ хьраб дьбӧ.

Сьлавед ахьрийе

¹²Гӧлӧк тыштед мьнӧ ньвисаре
wӧр'а һӧнӧ, ле мьн нӧхwӧст сӧр
к'ахазе бь һ'ӧбьре бьньвисьм,
чьмки гӧмана мьн һӧйӧ ӧзе
хwӧха бемӧ щӧм wӧ у р'у бь
р'у т'ӧви wӧ хӧбӧр дьм, wӧки
ӧшqа мӧ т'ӧмам бӧ.

¹³Зар'ед хушка тӧйӧ бьжарти
ль тӧ сьлав дькьн.

* 1:5 Йуһ'әнна 13:34; 15:12, 17.

* 1:6 Йуһ'әнна I, 5:3.

* 1:8 Нав һьнӧк дӧстньвисарада дӧвса «хwӧ» «мӧ» һӧйӧ.

** 1:8 Нав һьнӧк дӧстньвисарада дӧвса «ле һӧqe хwӧ т'ӧмам бьстиньн»
«ле ӧм һӧqe хwӧ т'ӧмам бьстиньн» һӧйӧ.

НЭ'МА ЙУН'ЭННАЙЭ СЬСИЙА

Пешготын

Чава нэ'ма дөлада өса жи йа сьсийада Йун'энна^ф хвэ «бэрсийаре шьвине» н'эсаб дькэ. Эве нэ'ме сэрверэки шьвине, Гайоср'а дышинэ. Ньвиск'ар пэсьне Гайос дьдэ, кө эви чава алик'арийа бьратийе кьрийэ у дьбеже кө эв н'эвза хвэ жь Дийотрэфис бькэ, кө йэки мьрабьл у бөхданбеж бу.

Бь нэ'ме р'öh'е меванн'эзийе дькэ нава бавэрмэнда, кө н'эз-кьрын у бавэрийа^ф р'аст дьдэ к'ьфше.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-4)

Пэсьне Гайос те дайине (5-8)

Хьрабийа Дийотрэфис сэр аве дьхэ (9-10)

Амьнийа хвэ Димитрийо тинэ (11-12)

Пашготын (13-15)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь бэрсийаре шьвине, Гайосе дэлалр'а, к'ижани кө эз бь р'астийе н'эз дькьм.

² Дэлало, эз дөа дькьм, кө н'эму алийава чэрха тэ өса р'аст бэ у сьх'эт-рəwат би, чава мьнва э'йан э кө р'öh'е тэ сьламэтийеда йэ. ³ Эз гэлэки ша бум, чахе чэнд бьра хатьн у шэ'дэти дан, кө тэ нава р'ас-

тийеда амьн и, чава тэ пешда р'астийеда дьжит жи. ⁴ Шабуна мьнэ жь ве мэстър т'өнэ, чахе дьбьнем кө зар'ед мьн нава р'астийеда дьжин.

Пэсьне Гайос те дайине

⁵ Дэлало, тэ шьхөле хвэда амьн и, чь кө бона бьра дьки, н'эта кө йед нэнаsr'а жи. ⁶ Вана шэ'дэтийа н'эзкьрна тэ бэр шьвина вьр да. Те тыштэки

қәнш бьки, һәгәр тө ван өса
вәр'еки чава кө ль Хвәде хвәш
те. ⁷ Чьмки әвана бона наве
Мәсиһ к'әтһнә р'е у т'ө тышт
жь нәбаәра нәстандһнә. ⁸ Ава
әм гәрәке йед өса қәбул кһн, кө
әм т'әви шьхөле р'астийе бһн.

Дийотрәфис у Димитрийо

⁹ Мһн шьвинер'а ньвиси, ле
Дийотрәфис кө һ'ыз дькә сәр
һ'әмуйар'а бә, гөһ надә мә.
¹⁰ Бона ве йәке гава әз бем, әзе
кьред ви гьли кьм, кө чава
давежә мә, хәйба мә дькә. Бь
ве йәке жи р'ази набә, нә кө
т'әне бьра қәбул накә, ле йед кө
дьхвазьн бьра қәбул кһн, бәр
ван р'адьбә у ван жь шьвине
жи дәрдьхә!

¹¹ Дәлало, ч'ә'в нәдә хьрабийе,
ле қәнщийе. Әве кө қәнши-
йе дькә, жь Хвәде йә, ле әве
кө хьрабийе дькә, әви Хвәде
нәдитийә. ¹² Бона Димитрийо
һ'әму жи шә'дәтија қәнш дь-
дһн, һ'әта кө р'асти жи. Әм жи
шә'дәтије дьдһн у тө зани кө
шә'дәтија мә р'аст ә.

Сьлавед ахьрийе

¹³ Гәләк тыштед мьнә ньвисаре
тәр'а һәбун, ле мьн нәхвәст сәр
к'ахазе бь һ'өбьре бьньвисьм.
¹⁴ Чьмки әз бь ве гөмане мә, кө
әзе зутьрәке тә бьбиньм у әме
р'у бь р'у хәбәр дһн. ¹⁵ Ә'дльайи
ль тә бә. Һәвал-һогьр сьлава
ль тә дькһн. Сьлава йәк-йәк
һ'әму һәвал-һогьра бькә.

НЭ'МА ЩЬҺУДА

Пешготын

Щьһуда бь ве нэ'ма кьн бэрбьр'и һ'эму бавэрмэндед Иса Мэсиг дьбэ. Ль гора шэ'дед сэдсалийед пешьнда хөдане ве нэ'ме, Щьһудайе^ф бьре Иса Мэсиг э (Мэтта 13:55; Марқос 6:3). Фэ'мина ве нэ'ме незики нэ'ма Пэтрусэ^ф дөда йэ. Мэрэме ве нэ'ма Щьһуда эв э, вэки пешийа ван мэрьва^ф бьдэ гьртые, йед кө Мьзгинийе т'эвиһэв дькьн у һинкьрьнед шашэ зийанк'ар бэла дькьн, мерьв дьхальфинь^ф у э'мыре нэр'аст һин дькьн. Хөдане нэ'ме һ'ышк давежэ ван, ле хвэндэвана дышьдинэ у дьньвисэ кө бавэрмэнд «бона ве бавэрийа^ф кө шарэке щьмэ'та Хвэдер'а һатийэ дайине» хирэт кьн. Нэ'мэ бь ширэт у р'азибунэкэ һ'эвас хьлаз дьбэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-2)

Хэйсэт у һ'өнөред дэрсаред дэрэв, һинкьрын у к'этына ван (3-16)

Һаш жь хвэ һэбьн бавэрийе чава хвэйи кьн (17-23)

Р'азибун (24-25)

Сьлавкьрын

1 ¹Жь Щьһудайе хөламе Иса Мэсиг, бьрайе Ақуб^ф, вэр'а, йед кө газикьри нэ, жь Бав^ф Хвэдеда һ'эзкьри у хвэйкьрийед Иса Мэсиг ын:

²Дэ бьра р'э'м, э'дылайи у һ'эзкьрын һе ль вэ зедэ бэ.

Дэрсаред дэрэв

³Дэлално! Гава мьн дьл кьр, кө эз бона ве хьлазбуна^ф мэ-йэ т'омэри вэр'а бьньвисьм, һынге мьн р'е тер'а дит бона ве йэке вэр'а бьньвисьм у дьл бьдьмэ вэ, вэки һун бона ве бавэрийа^ф кө шарэке бона һэр

т'ым щьмэ'та Хwэдeр'а нати-
йэ дайине, шэр'е хwэ бькьн.
4 Чьмки чэнд мэрвь^ф дьзива
к'этьнэ нава wэ, кэ дэрhэqа
диwana wанда he пешда ньви-
сар бу. Эwед нэп'ак бьн наве
к'эрэма^ф Хwэдейе мэ хwэ данэ
бенамусийе у Хэдане^ф мэ Иса
Мэсиh Хwэйики бешьрики-бе-
hэвал инк'ар^ф кьрьнэ.

5 Ле эз дьхwазьм биньмэ бира
wэ, чава hун ван h'эму тышта
заньн жи, кэ Хэдан щьмэ'та Хwэ
жь wэлате Мьсьре^ф хьлаз^ф кьр,
паше qыр'а йед кэ бawэр нэкь-
рьн ани*. 6 У эw мьляк'этед^ф кэ
h'окөме хwэ хwэй нэкьрьн, ле
щийе хwэ шьh'ьтандьн, Хwэде
wan бь qэйдeд h'эта-h'этайейэ
тэ'ристанийеда хwэй дькэ, бона
we P'ожа h'эсабэ Диwane. 7 Ве
жи бир нэкьн чава Содом^ф,
Гомора у бажаред дор-бэред
wan, мина wan жь гөр'а Хwэде
дэрк'этьн qави^ф кьрьн, ч'э'в
авитьнэ бэдэна башqэ* у ди-

wана агьрийэ h'эта-h'этайе сэр
хwэда анин. Эвана иди бона мэ
т'эрз у дэрс ьн.

8 Оса жи эw мэрвь пэй хэwна
дьк'эвьн, qальбе хwэ дьh'эр'ь-
миньн, дьжэньнэ сэрwertийа
у hэйинед хwэйир'умэтэ жорьн
behөрмэт дькьн*. 9 Ле Мьха-
йиле сэрэке мьляк'эта^ф эв
йэк нэкьр. Гава бона щьнйазе
Муса^ф р'абу мирешьнр'а^ф к'этэ
h'өшэте, төрөш нэкьр кэ бь го-
тьнед behөрмэткьрьне* диwana
wi бькьра, ле гот: «Бьра Хэдан
ль тэ hьле^ф!» 10 Ле эв мэрвьана
сэрэдэрийе wan тышта накьн,
к'ижана кэ behөрмэт дькьн, ле
чь жи мина h'эйwanед беза-
рэ-безьман бь бьнйат'и фэ'м
дькьн, бь wan жи онда дьбьн.

11 Wэй ль wan, кэ р'ийа Qa-
йинда^ф чун, мина Бьлам^ф ха-
льфин^ф, пэй к'ара хwэ к'этьнэ
у мина р'абэрибуна Qорax^ф we
бэла хwэ бьбиньн*. 12 Эвана
мэсрэфед h'ьзкьрьна* wэда

* 1:5 Дэрк'этьн 12:51; Жьмар 14:29-30.

* 1:7 «Бэдэна башqэ» ль гора Дэстпeбун 19:1-8 те фэ'мкьрьне, кэ мера
дэст давитьнэ мера у öса жи мьляк'эта.

* 1:8 «Behөрмэт дькьн» аha жи те фэ'мкьрьне: «Дьк'ьфьрьн».

* 1:9 «Бь готьнед behөрмэткьрьне» аha жи те фэ'мкьрьне: «бь к'ьфьрийа».

* 1:11 Qайин: Дэстпeбун 4:3-8; Бьлам: Жьмар 22; Qорax: Жьмар 16.

* 1:12 «Мэсрэфед h'ьзкьрьне» аha те фэ'мкьрьне, кэ бь hэвр'а нан дь-
хварьн у шива Хэдан дэрбаз дькьрьн (К'аред Шандийа 2:46; 20:7, 11).

лэк'э нэ, т'эви вэ бе хоф дь-
хьын-вэдьхьын, т'эне зьке хвэ
дьч'ериньн. Йед һа, э'wред бе-
авэ жь бэр бе чуйи нэ, даред
пайизейэ бебэр ын, р'авава^ф
р'акьри, дө шар һ'ышк буйи,
¹³ пелед бэ'рейэ р'абуйи нэ,
кө чава э'йба кьред we мина
к'эфе сэр дьк'эвэ. Эw стэйркед
хальфи нэ, бона к'ижана духа-
на тэ'ристанийе һ'эта-һ'этайе
хвэйкьри йэ.

¹⁴ Һэнох жи кө пэй Адэмп'а^ф
баве һ'эфта бу, бона ван мэр-
рва п'ехэмбэрти^ф кьр у гот:
«Ва йэ Хөдан т'эви пирозед^ф
Хвэйэ беһ'эсаб те*, ¹⁵ wэки
диwana һ'эмуяа бькэ у һ'эму
нэп'ака нэһэq кэ, бона һ'э-
му кьред ванэ нэп'ак у бона
ван һ'эму готьнед хьраб, кө
нэп'акед гөнэк'ар^ф һьндава
Wiда хэбэр дан». ¹⁶ Эвана мэр-
рвнэ бинтэнгэ фьш-фьшко
нэ, пэй хвэстьнед дьле хвэ
дьчын, жь хвэ мэстыр хэбэр
дьдын у бона к'ара хвэ һ'ь-
лэк'арийа дькьн.

Ширэтед qэнш

¹⁷ Ле һун дэлално, ван го-
тьнед кө шандийед^ф Хөдане
мэ Иса Мэсиг пешда готьнэ
бир биньн, ¹⁸ кө wэр'а дьго-
тын: «Р'ожед ахьрийеда мэр-
рвед qэрфкьр we дэрен, пэй
хвэстьнед дьле хвэйэ нэп'ак
һэр'ын»*. ¹⁹ Эв эw мэрв ын, йед
кө дөтирэтийе дькьн, йед кө
бь мэрвайи тенэ р'эбэрикь-
рьне, нэ кө бь Р'өһ'е Пироз.
²⁰ Ле һун дэлално, хвэ бьдьнэ
сэр аваькьрна баwэрийа хвэйэ
пироз, бь Р'өһ'е^ф Пироз дөа
бькьн, ²¹ хвэ нава we һ'эзькь-
рна Хвэдейэ һьндава хвэда
хвэй кьн, һивийа р'э'ма Хө-
дане мэ Иса Мэсиг бьн, кө
жийина^ф һ'эта-һ'этайе бьдэ
wэ. ²² У һьндава дөдьлийада
р'э'м бьн*. ²³ Һьнэка жи жь
агьр бьр'эвиньн хьлаз кьн,
дьле wэ сэр йед майин жи бь
тырс бьшэwьтэ, ле жийина
ванэ гөнэк'арэ мина к'ынща
лэwьт'и бэр ч'э'ве wэ р'эш бэ*.

* ^{1:14} Дэстпелун 5:18-24.

* ^{1:18} Пэтрус II, 3:3.

* ^{1:22} Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Дөдьлийа бьшьдиньн».

* ^{1:23} Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Һ'эйфа wэ wi кьрасе жь бэдэна ван
лэwьт'и нэйе».

Шькьрдаин

²⁴ Уир'а, Йе кӧ дыкарӧ вӧ
жь к'этыне хвӧй кӧ у ль бӧр
р'умӧта Хвӧ бегӧсур эшц бьдӧ
сӧкьнандьне, ²⁵ Хвӧдейе бе-

шьрики-бегӧвал, Хьлазкьре^ф
мӧр'а, бь дӧсте Иса Мӧсиҥе
Хӧдане мӧ, шькьр у мӧзь-
найи, гӧдрӧт у һ'ӧкӧмӧт бӧ,
бӧри һӧр-һӧйе у ньҥа жи у
һ'ӧта-һ'ӧтайе! Амин^ф.

Э'ЙАНТИЙА ЙУЬ'ЭННА

Пешготън

Ль гора шэ'дед сэдсалийед пешьнда хөдане ве к'ьтебе Йу-
h'эннаие шандийе Мэсиг ә. Эва к'ьтеба бь дэсте ви, вэхте зе-
рандына бавэрмэнда, гьрава^ф Патмоседа һатийә нвьисаре (1:9).
Йуһ'энна ве гьраведа жь алийе Императорийа Р'омайеда^ф бона
даннасинкьрна Мьзгинийе һатьбу сьргункьрне, чьмки һнге
һндава мэсигийада^ф зерандьнэкә мэзын дэстпекьбу. Наве ве
к'ьтебе «Э'йанти» те готъне, чьмки Иса Мэсиг Йуһ'эннава хөйа
бу у вива э'йан кьр, кә сәр дьне жь һнгева гьрти һ'эта ахьрийа
дынийе ве чь бьдөвьмьн.

Ве к'ьтебеда п'айе-п'ьр'е э'йанти у дитьнок ьн, кә мина сөр'ә-
кә вөшарти нә, ле һнге гөлөк жь ван хәбәрәд сөр'ийә символи
бавэрмэндар'а фө'мдари бунә, хәлцәр'а на.

Мәрәме ве э'йантие әв ә кә хвэндәвана бышьдинә у шөм
ван гөмане пешда бинә, өса жи нава зерандьн у щер'ьбандьнада^ф
тәйах у амын бьн. Р'аст ә фькьред ве к'ьтебе мәрвь^ф шур'ә-щур'
р'ә шьровәдькьн, ле диса фькьред сәрәкә зәлал э'йан ьн: Иса
Мэсиг һөжайи һәрәма һәрә жорьн ә. Гөлөк навед Ви һәнә ве
к'ьтебеда (мәсәлә Хөдане^ф хөдана, П'адше п'адша...), ле һе зедә
вир'а Бәрх те готъне, чьмки Әви Хвә мәрвьайийер'а кьрийә
қөрбан^ф. Әв у Йе сәр т'әхт р'уньшти (ава готи Бав^ф) сәр һәр
тъштида дьньһер'ьн, һәр алийава һөжайи һ'әбандьне у пәсьн-
стандыне нә. Пе дэсте Иса Мэсиг Хвәде ве пешийа хьрабийа у
нәр'астийа бьдә гьртъне, лап бьдә һьлдане, жь мирещьн^ф гьрти
ве һ'әму дьжмьна бьндөст кә у щьмә'та Хвә жи бь дөа-дьрозгед
ә'рд у ә'змане ну хәлат кә.

Мәрәме ве к'ьтебе нә әв ә кә бавэрмәнд нава тьрс у хофеда
бьн, ле вөки бь һатьна Исайә дөда у сәрк'әтьна Ви гөмана ван

һәбә, әшқ у ша бһн у һәр алийава һәр гав һазьр бһн. «Әви кө шә'дәтиһа ван тьшта дьдә, дьбежә: «Бәле, әзе зутьре бем». Амин^ф! Вәрә, йа Хөдан Иса. К'әрәма^ф Хөдан Иса ль вә һ'әмуһар'а бә».

Сәрәшәма фькьра к'ьтебе

Пешготьн (1:1-8)

Дитьнока пешьн у нә'мед һәр һ'әфт шьвинар'а^ф (1:9–3:22)

К'ьтеба кө һ'әфт мора моркьри бу (4:1–8:1)

Һәр һ'әфт бор'и (8:2–11:19)

Зийа^ф у һәр дө шә'нәвьр (12:1–13:18)

Дитьнокед дьн (14:1–15:8)

Һәр һ'әфт т'асед хәзәба Хвәде (16:1-21)

Веранбуна Бабилоне^ф, бьндәстбуна шә'нәвьр, п'ехәмбәре дәрәв у мирешьн (17:1–20:10)

Дивана хьлазийе (20:11-15)

Ә'рде ну, ә'мане ну у Оршәлима^ф ну (21:1–22:5)

Пашготьн (22:6-21)

Пешготьна Йүһ'әнна

1 ¹Әва ә'йантиһа Иса Мәсиһ ә, к'ижан Хвәде да Ви, вәки әв ван тьштед кө гәрәке зутьрәке бьқәвьмьн, нишани хөламед Ви кә. Иса пе дәсте мьлай'әте^ф Хвә шанд у ә'ла-ми хөламе Хвә Йүһ'әнна кьр. ²Йүһ'әнна жи шә'дәтиһа һәр

тьштед кө ви дитьбун да, ава готи шә'дәтиһа готьна Хвәде, өса жи шә'дәтиһа ә'ламәтиһа Иса Мәсиһ р'аст*. ³Хвәзи ль ви, кө ве йәке бьхунә у хвәзи ль ван, йед кө ван хәбәред п'е-хәмбәртийе^ф бьбьһен у тьштед кө веда һатьнә һьвисаре дьле хвәда хвәй кьн, чьмки вәхт незик ә.

* ^{1:2} Әва хәбәра «шә'дәтиһа ә'ламәтиһа Иса Мәсиһ» аһа те фә'мкьрьне: «Әв тьштед кө Иса Йүһ'әннар'а ә'лам кьрьнә, Йүһ'әнна жи шә'дәтиһа ван йәка дьдә». Ле бь йунани әв хәбәр аһа жи те фә'мкьрьне: «Шә'дәтиһа бона Иса Мәсиһ», ава готи әв тьштед кө Йүһ'әнна дитьбун у бона Мәсиһ дьбежә.

**Нэ'мэ һэр һ'эфт шьвинар'а^ф,
йед кө ль қэза Асйайе нэ**

4 Жь Йуһ'әнна, һэр һ'эфт шьвинар'а^ф, йед кө қэза Асйайеда нэ:

К'эрэм^ф у э'дълайийа Ви ль вэ бэ, Йе кө һэйэ, Йе кө һэбу, Йе кө we бе у жь һэр һ'эфт р'ө-һ'ед кө ль бэр т'эхте Ви нэ*,⁵⁻⁶ өса жи жь Иса Мэсиһе шэ'де амьн, Ньхөрийе жь нава мьрийа у сэрwere п'адшед э'рде.

Дэ бьра р'умэт у қөдрэт Ви-р'а бэ һ'эта-һ'этайе, Йе кө мә һ'ыз дькэ у эм пе хуна Хwэ жь гөнед мә аза кьрын у эм кьрын к'аһинед^ф п'адшатийе, wэки Баве^ф Ви Хwэдер'а эм хьзмэт-к'арийе бькьн. Амин!*

7 Ва йэ э'wрава Эw те.

Һэр ч'э'ве Ви бьбинэ,
һ'эта эwed кө нэк'са Ви қөл кьрын жи.

Һ'эму мьлөтед дьнйайе we ль сэр Ви шин у к'эдэр бьн. Бэле. Амин!*

⁸ «Эз Алфа^ф у Омега мә», Хөдан Хwэдсейе^ф һ'эму Зорайие дьбежэ, Йе кө һэйэ, Йе кө һэбу у Йе кө we бе.

«Йэки мина инсан»

⁹ Эз, Йуһ'әннайе бьре wэ мә, йэктия Исада һэвал-п'аре we тэнгасийе^ф, п'адшатийа Ви у сэбьра wэ мә. Эз бона хэбэра Хwэде у шэ'дэтийа бона Иса we гьраведа^ф бум, кө жер'а Патмос дьбежьн. ¹⁰ Р'ожа^ф Хөданда* Р'өһ'е^ф Пироз һатэ сэр мьн у мьн ль пышт хwэ дэнгэки бьльнди мина дэнге бор'ийе бьһист, ¹¹ кө гот: «Чь тыште кө тэ дьбини, к'ьтебеда бьньвисэ у һэр һ'эфт шьвинар'а бьшинэ, йед кө бажаред Эфэсе, Сьмирнайе, Пэргамайе, Тийатирайе, Сардэйсе, Фьладэлфйайе у Лавдькйайеда нэ».

¹² Эз сэр wi дэнгида вэгэр'ийам кө бьбиньм, к'а к'и йэ мьнр'а хэбэр дьдэ у чахе кө эз вэгэр'ийам, мьн һ'эфт шэмда-

* 1:4 Дэрк'этын 3:14.

* 1:5-6 Дэрк'этын 19:6.

* 1:7 Данийел 7:13; Мэтта 24:30; Т'есалоники I, 4:17; Зэкэрийа 12:10-14; Йуһ'әнна 19:34.

* 1:10 «Р'ожа Хөдан» т'эне we дэре Пэймана^ф Нуда те фэ'мкьрьне «р'ожа лэ'де», чьмки we р'ожеда Хөдан Иса жь нава мьрийа р'абу.

нед зер'ин дитьн. ¹³ Нава ван шэмданада «йэки мина Көр'е^ф Мервь»* һэбу, к'ыншэкэ дьрежэ һ'эта ньга ле бу у мөлахтэки зер'ин ль синге Ви бу. ¹⁴ П'ор'е сәре Ви мина һрийа қәрқаш у мина бәрфе сьпи бу, ч'э'вед Ви жи мина алава егьр*. ¹⁵ Ньгед Ви мина сьфьре хаши жь к'ура агьр дәрхьсти, кө дьбрьрқә у дөнге Ви мина дөнге хөлә-хөла гөлөк ава бу*. ¹⁶ Дәсте Вийи р'астеда һ'эфт стәйрк һэбун у жь дәве Ви шураки дөдәвийи туж дәрдык'эт. Р'уйе Ви мина р'ойе бу кө т'эмабийа қәwата хwәва шәwқ дьдә. ¹⁷ Чахе кө мьн Әw дит, мина йэки мьри к'этьмә бәр ньгед Ви. Әwi дәсте Хwәйи р'асте дани сәр мьн у готә мьн: «Нәтьрсә, Әз ьм Йе Пешьн у Пашьн*». ¹⁸ Әз Йе сах ьм. Әз Йе мьри бум, ле ва йәз сах ьм һ'эта-һ'этайе. У Әз ьм хwәйе к'ьлитед Мьрьне у Дийаре Мьрийа^ф. ¹⁹ Аwa бьнвьисә чь кө тө дьбини, чь кө

ньһа һәнә у чь we паше бьбьн. ²⁰ Сөр'а ван стәйрка, йед кө тә дәсте Мьни р'астеда дитьн, өса жи һәр һ'эфт шәмданед зер'ин әв ә: Әw һәр һ'эфт стәйрк, мьл-йак'әтед һәр һ'эфт шьвина нә у әw һәр һ'эфт шәмдан, һәр һ'эфт шьвин ьн.

Т'эми у ширәтед бона шьвина бажаре Әфәсе

2 ¹ Мьлйак'әте шьвина Әфәсер'а бьнвьисә беже:

Әwi кө һ'эфт стәйрк дәсте Вийи р'астеда у нава һ'эфт шәмданед зер'инда дьгәр'ә, аһа дьбежә: ² Әз һаш жь кьред тә, хәбата тә у сәбьра тә һәмә. Әз заньм кө тө нькари ль хьраба т'ә'мул ки. Тә әw жи щер'ьбандьн^ф, йед кө хwәшанди^ф һ'әсаб дькьн, ле р'аст нә өса нә, тә дит кө әw дәрәвин ьн. ³ Сәбьра тә һәйә, бона наве Мьн тә щәфа к'ьшанд у нәwәстийайи. ⁴ Ле газьнәкә Мьн ль тә һәйә, кө тө мина

* 1:13 «Йэки мина Көр'е Мервь» аһа жи те фә'мкьрьне, кө әw мәрвьөк бу. Әва хәбәра Данийел 7:13 бир тинә. Wәки дьн Иса Мәсиһ жи гөлөк щара наве «Көр'е Мәрвь» дьда сәр Хwә.

* 1:14 Данийел 7:9, 13; 10:6.

* 1:15 һәзәкийел 1:24.

* 1:17 Ишайа 44:6.

бәре Мьн һ'ыз наки. ⁵ Ава нь-
на бинә бира хвә, кӧ тӧ жь к'ӧ
дәре к'әтийи у жь гӧнәкьрьне
вәгәр'ә, кьред хвәйә пешийе
бькә. Һәгәр на, Әзе бемә шәм
тә у шәмдана тә жь щийе we
һьлдьм. ⁶ Ле тыштәки р'ьнд ль
шәм тә һәйә, кӧ дьжәни ван
кьред николайийа, чава кӧ Әз
жи дьжәньме.

⁷ Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе,
кӧ Р'ӧһ' чь дьбежә щьвина.
Әwe кӧ сәрк'әвә, Әзе изьне
бьдмә wi, wәки жь we дара
жийине бьхвә, йа кӧ бӧһьшта
Хвәдеда йә*.

Т'әми у ширәтед бона щьвина бажаре Сьмирнайе

⁸ Мьльйак'әте щьвина Сьмир-
найер'а бьньвисә беже:

Әwi Пешьн у Пашьн, Йе кӧ
мьр у жь нава мьрийа р'абу аһа
дьбежә: ⁹ Әз һаш жь тәнгаси у
бәләнгазийа тә һәмә, ле бәле
тӧ дәвләти йи! Ӧса жи һаш
жь бӧхданед ван һәмә, йед кӧ
хвәр'а дьбежьн: <Әмә щьһу^ф
нә>. Әw нә щьһу нә, ле әw жь
к'ьништа^ф мирешьн^ф ьн. ¹⁰ Жь
ван тәнгасийа нәтьрсә, к'ижане
бенә сәре тә. Ва мирешьн we жь

wә һьнәка бавежә кәле, wәки
һун бенә шер'ьбандьне у һуне
дәһә р'ожа щәфе бьк'ьшиньн.
Һ'әта мьрьне амьн бьминә,
Әзе т'әще^ф жийине бьдмә тә.

¹¹ Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе,
кӧ Р'ӧһ' чь дьбежә щьвина. Әwe
кӧ сәрк'әвә жь мьрьна дӧда we
qәт зьраре нәбинә.

Т'әми у ширәтед бона щьвина бажаре Пәргамайе

¹² Мьльйак'әте щьвина Пәр-
гамайер'а бьньвисә беже:

Әwe кӧ шуре Wийи дӧдәви-
йи туж һәйә аһа дьбежә: ¹³ Әз
һаш жь тә һәмә кӧ тӧ ль к'ӧ
дәре дьмини, ава готи ль wi
щийе кӧ т'әхте мирешьн ле йә.
Тӧ наве Мьн qәвин дьгьри у
тә бавәрийа^ф хвәйә һьндава
Мьнда ван р'ожа жи инк'ар^ф
нәкьр, гава шә'де Мьни амьн
Антипас нава wәда һатә кӧш-
тьне, wi щийе кӧ мирешьн ле
дьминә. ¹⁴ Ле газьнәкә Мьн ль
тә һәйә, кӧ ль we дәре һьнәк
мәрьвед тә һәнә, кӧ пәй һин-
кьрьна wi Бьлами^ф дьчьн, йе
кӧ Балаq һин кьр, кӧ зар'ед
Исраел^ф жь р'е дәрхә, wәки
әw qӧрбанед^ф п'ута бьхьн у

* 2:7 Дәстпелун 2:9.

бенамусийе бькьн*. ¹⁵ Өса жи һьнэк мэръвед тэ жи һэнэ кӧ пэй һинкьрьна николайиа дьчън. ¹⁶ Ава жь гӧнэкьрьне вӧгэр'э, һэгэр на, Эзе зутьре бемэ щэм тэ у пе шуре дэве Хвэт'эви ван мэръва шэр' кьм.

¹⁷ Göhe к'е һэйэ бьра бьбьһе, кӧ Р'öh' чь дьбежэ щьвина. Эве кӧ сэрк'эвэ Эзе жь ви манайе^ф вэшарти бьдьмэ ви у өса жи кэвьрэки сыпи бьдьме, кӧ we навэки ну ль сэр кевьр ньвисар бэ у т'ӧ кэсе ви нави ньзаньбэ, пештьри йе кӧ ви кэвьри бьстинэ*.

Т'эми у ширәтед бона щьвина бажаре Тийатирайе

¹⁸ Мьльак'эте щьвина Тийатирайер'а бьньвисэ беже:

Кӧр'е^ф Хвәде аһа дьбежэ, Йе кӧ ч'э'вед Ви мина алава егьр ьн у ньгед Ви мина ви сьфьре хаси кӧ дьбрьрә: ¹⁹ Эз һаш жь кьред тэ, һ'эзкьрьна тэ, бауәрийа тэ, хьзмәтк'ари у сэбьра тэ һәмә. Эз заньм кӧ кьред тэйә пашвәхтийе жь йед пешийе зедәтыр ьн. ²⁰ Ле

газьнәкә Мьн ль тә һэйә, кӧ тӧ we жьне, Изабеле сэбьр дьки, кӧ хвә п'ехәмбәр һ'эсаб дькә. Эва пе һинкьрьна хвә хӧла-мед Мьн жь р'е дәрдьхә, вәки бенамусийе бькьн у қӧрбанед п'ута бьхььн. ²¹ Мьн вәхт да we, вәки әв жь гӧнэкьрьне вӧгэр'э, ле әв нахвәзә дәсте хвә жь бенамусийа хвә бькә. ²² Ва Эзе we бавежьмә нава ши-ньвине у йед кӧ т'эви we бенамусийе жи дькьн, бькьмә һ'аләки гьран, һэгэр жь кьред хвә вәнәгэр'ьн^ф. ²³ Эзе зар'ед we хьм, бькӧжьм у һ'әму щь-вине бьзаньбьн кӧ Эз ьм, Йе дьл у нета ә'нәнә дькә. Эзе ль анәгори кьрьнед вә һәр йәки бьдьмә вә*. ²⁴ Ле бәле Эз вә, йед майинр'а дьбежьм кӧ Тийатирайеда нә, ле пэй ве һинкьрьне нәк'әтынә, әв <Сӧ-р'ед мирешьнә к'ур> ньзаньн чава кӧ әв дьбежьн. Эз барәки дьн надьмә сәр мьле вә, ²⁵ ле т'әне чи вә һэйә қәвин бьгь-рьн, һ'әта кӧ Эз бем. ²⁶⁻²⁷ Эве кӧ сэрк'эвә у һ'әта хьлазийе кьред ль гора дьле Мьн бькә,

* ^{2:14} Жьмар 31:16; 25:1-3.

* ^{2:17} Дәрк'әтын 16:14-14.

* ^{2:23} Готьнед Сьлеман 24:12.

Эзе хи һ'өкөмө сэр мьлэта
бьдмэ хи, к'ижан Мьн жь
Баве Хвэ һьлдайэ

у эве пе шьвдара һ'эсьни
шьвантийе ль ван бькэ,
мина фьрацед ч'ьни we бь-
п'ьшьринэ*.

²⁸У Эзе стэйрка сьбейэ зу бь-
дьмэ хи.

²⁹Göhe к'е һэйэ бьра бьбьһе,
кө Р'öh' чь дьбежэ шьвина.

**Т'эми у ширэтед бона шьвина
бажаре Сардэйсе**

3 ¹Мьльйак'эте шьвина Сар-
дэйсер'а бьньвисэ беже:

Эхи кө һ'эфт р'öh'ед Хвэде
у һ'эфт стэйркед Хи һэнэ, аһа
дьбежэ: Эз һаш жь кьред тэ
һэмэ, наве тэ һэйэ йане тө сах
и, ле р'аст тө мьри йи. ²Һ'ьш-
йар бэ у эвед кө манэ ле ль
бэр мьрьне нэ, бькэ бьра сэр
хвэда бен, чьмки Мьн кьред тэ
ль бэр Хвэдейе Хвэ гьништи
нэдитьн. ³Дэ бинэ бира хвэ
кө тэ чь стандийэ у бьһистийэ,
гөр'а^ф ван тышта бькэ у т'обэ^ф
кэ. Ле һэгэр тө һ'ьшйар нэ-

би, Эзе мина дьзэки сэр тэда
бьгьрм у те қэт ньзаньби кө
Эзе к'ижан сьһ'этеда сэр тэда
бьгьрм*. ⁴Ле Сардэйседа чэнд
кэсед тэ һэнэ кө ван к'ьнщед
хвэ нэлэшьт'андьнэ. Эве бь
к'ьнщед чилэ-қэрқаш т'эви
Мьн бьгэр'ьн, чьмки эвэ һе-
жа нэ. ⁵Эве кө сэрк'эвэ, эве
аһа к'ьнщед чилэ-қэрқаш ль
хвэ вэргьрэ. Эзе наве хи жь
к'ьтеба жийине т'ө шар р'эсит
нэкм у наве хи ль бэр Баве
Хвэ у ль бэр мьльйак'этед Хи
ашкэрэ кьм*.

⁶Göhe к'е һэйэ бьра бьбьһе,
кө Р'öh' чь дьбежэ шьвина.

**Т'эми у ширэтед бона шьвина
бажаре Фьладэлфйайе**

⁷Мьльйак'эте шьвина Фьла-
дэлфйайер'а бьньвисэ беже:

Эхи пироз^ф, Эхи р'аст, аһа
дьбежэ, Йе кө хвэһе к'ьлита
Давьд^ф э, кө вэдькэ у т'ө кэс
нькарэ дадэ у дадьдэ т'ө кэс
нькарэ вэкэ*: ⁸Эз һаш жь кь-
ред тэ һэмэ. Ва Мьн дэрики
вэкьри данийэ бэр тэ, кө т'ө

* 2:26-27 Зэбур 2:8-9.

* 3:3 Мэтта 24:34-44.

* 3:5 Дэрк'этын 32:33.

* 3:7 Ишайа 22:22.

кэс нькарэ дадэ. Эз заньм кӧ
 qəwata тэ һьнэки һэйэ у тэ
 готьна Мьн хвэй кьр у наве
 Мьн инк'ар нэкьр. ⁹Бьньһер'э,
 һьнэкэ жь к'ьништа мирешьн
 һэнэ, йед кӧ дьбежьн: «Әмэ
 шьһу^ф нэ», ле р'аст нэ шьһу нэ,
 әв дэрәва дькьн. Ва Эзе п'ейи
 сэр ван кьм, кӧ әв бен у ль
 бэр ньгед тэ та бьн у бьзань-
 бьн Эз тэ һ'ыз дькьм. ¹⁰Тэ кӧ
 т'эмийа Мьн хвэй кьр у сәбьр
 кьр, Эзе жи тэ жь ви вәхте
 щер'ьбандьне хвэй кьм, йа кӧ
 we бе сэр т'эмамийа дьнийае,
 кӧ бьнәлийед^ф ль р'убари дьне
 бьщер'ьбинэ. ¹¹Эзе зутьрәке
 бем, чи тэ һэйэ қәвин бь-
 гьрә, вәки т'ӧ кэс т'аше тэ
 нәстинэ. ¹²Әве кӧ сәрк'әвә
 Эзе ви п'арьстгәһа^ф Хвәдейе
 Хвәда бькьмә стун у әве иди
 дәрнәк'әвә дәрва. Эзе ль сәр
 ви наве Хвәдейе Хвә, өса жи
 наве бажаре Хвәдейе Хвә, аһа
 готи наве Оршәлима^ф ну бьнь-
 висьм, йа кӧ жь Хвәдейе Мьн
 жь ә'змен we бе хваре у Эзе
 наве Хвәйи ну жи бьньвисьм*.

¹³Göhe к'е һэйэ бьра бьбьһе,
 кӧ Р'öh' чь дьбежә шьвина.

Т'эми у ширәтед бона шьвина бажаре Лавдькйайе

¹⁴Мьльйак'әте шьвина Лав-
 дькйайер'а бьньвисә беже:

«Йе Амин^ф» аһа дьбежә, Әв
 шә'де р'аст у амьн, ч'ә'вканийа
 ә'фьрин у хӧльқийед Хвәде*:
¹⁵Эз һаш жь кьред тэ һәмә,
 тӧ нэ сар и у нэ жи гәрм и.
 Хвәзи тӧ йан сар буйайи йан
 жи гәрм. ¹⁶Ле чьмки тӧ голи
 йи, нэ сар и у нэ жи гәрм, Эзе
 тэ жь дәве хвә бьр'ежьм. ¹⁷Тӧ
 дьбежи: «Эз дәвләти мә, we
 йәкеда гәләк пешда чумә, қәт
 һ'әвше т'ӧ тышти нимә». Ле тӧ
 ньзани кӧ тӧ мәр'ьм, р'әбән,
 бәләнгаз, кор у тә'зи йи. ¹⁸Эз
 ве т'эмийе дьдьмә тә: Зер'е кӧ
 бь егьр һатийә сафикьрьне жь
 Мьн бьк'ьр'ә, вәки тӧ дәвләти
 би у к'ьншед чилә-қәрқаш жь
 Мьн бьк'ьр'ә, кӧ ль хвә ки,
 вәки шәрма тә'зибуна тә бе
 ньхамтьне, өса жи дәрмане
 ч'ә'ва, кӧ ль ч'ә'вед хвә ди,
 вәки бьбини. ¹⁹Эз к'ижана
 һ'ыз дькьм ль ван һьлтем^ф у
 ван ширәт дькьм. Бона ве
 йәке хирәт кә у жь гӧнәкьрьне

* ^{3:12} Ишайа 62:2.

* ^{3:14} Колоси 2:1; 4:13-16.

вэгэр'э! * 20 Ва Эз ль бэр дэри сэ-
кьни мэ у ль дери дьхьм. Һэгэр
йэк дэнге Мьн бьбьһе у дери ль
Мьн вэкэ, Эзе һэр'ьмэ һьндөр',
т'эви ви нан бьхьм у эһе жи
т'эви Мьн. 21 Эһе кө сэрк'эвэ,
Эзе дэстуре бьдьме кө т'эви Мьн
сэр т'эхте Мьн р'уне, чаһа кө Эз
сэрк'этым у т'эви Баве Хвэ сэр
т'эхте Ви р'уныштьм.

22 Göhe к'е һэйэ бьра бьбьһе,
кө Р'öh' чь дьбежэ щьвина».

Т'эхте э'зменда

4 1 Пэй ван тыштар'а мьн
дина хвэ даһе, ва э'зменда
дэрик вэкьри йэ. У эһ дэнге кө
мьн бэре мина дэнге бор'ийе
бьһистьбу мьнр'а гот: «Р'абэ
вэрэ ве жоре, Эзе ван тыштед
кө гэрэке жь вьр шунда бьфэ-
вьмьн, нишани тэ кьм». 2 Һэма
һьнге Р'öh'е Пироз һатэ сэр мьн,
мьн дина хвэ даһе, ве т'эхтэк
ль э'змен һэбу у йэк ль сэр
т'эхт р'унышти бу*. 3 У шэwqa

диндара Йе р'унышти мина йа
кэвьре йаспис у сардийон бу. У
к'эскэсоре жи дора т'эхт гьрть-
бу, мина ишьqa зьмруде*. 4 Ль
дора ви т'эхти бист чар к'өрси
һэбун у ль сэр ван к'өрсийа
бист чар р'успи^ф р'уныштьбун.
К'ьнщед чилэ-qэрqаш ль ван
бун у т'ащед зер'ин жи ль сэр-
ре ван бун. 5 Жь т'эхт бьруск у
дэнгед гөр'инийа э'wр-э'змана
дэрдьк'этын. Ль бэр т'эхт һ'эфт
агьред алавпек'эти һэбун, кө
эw һэр һ'эфт р'öh'ед Хвэде нэ*.
6 Ль бэр т'эхт тыштэки мина
бэ'рэкэ шушэ һэбу, кө мина
хьрустале зэлал бу.

Ль дора т'эхт, һэр алики чар
р'öh'бэр һэбун, кө пешийе у
пашийева ч'э'вава т'ьжи бун.
7 Р'öh'бэре пешьн мина шер бу,
р'öh'бэре дөда мина шанэга бу,
р'öh'бэре сьсийа р'уйе ви мина
р'уйе мэрьва бу у р'öh'бэре чара
жи мина тэйре симь'ри кө дьфь-
р'э. 8 Һэр чар р'öh'бэр жи шэш

* 3:19 Готьнед Сълеман 3:11-12.

* 4:2-8 Һэзэкийел 1:5-28.

* 4:3 «Йаспис» бь заравэки дьн «йешим» э, «сардийон» бь заравэки дьн «эциq» у «зьмруд» жи р'энге к'эскда йэ. Эвана һ'эму кэвьред бьрқокэ қимэт ьн. Чь кө иро кэвьрнас жер'а дьбежьн «йаспис» нэ зэлал э. Дьбэ кө наве «йаспис» һьнге бона «лал» бу, аһа готи «брильант», кө кэвьре сьпи йэ (Э'йанти 21:11, 18, 19).

* 4:5 Дэрк'этын 19:16.

баски бун, сэр у бьнва ч'э'вава хьт-хьти бун. У шэв у р'ождэнге хвэ нэдьбьр'ин дьготьн:

«Пироз, пироз, пироз,
Хөдан Хвэдеие Н'эму Зора-
ийе,
Йе кө һэбу, Йе кө һэйэ у Йе
кө we бе»*.

⁹ Гава ван һэр чар р'öh'бэра, р'умэт, һөрмэт у шыкьри дьданэ Йе кө ль сэр т'эхт р'уньштиё у һ'эта-һ'этайе Сах э, ¹⁰ эw һэр бист чар р'успи бэр Йе кө ль сэр т'эхт р'уньшти дэвэр'уйа дьчун, сэре хвэ бэр Ви даданин, Йе кө һ'эта-һ'этайе Сах э у т'ашед хвэ давитьнэ бэр т'эхт у дьготьн:

¹¹ «Йа Хөдан Хвэдеие мэ,
Тө һежа йи кө р'умэт, һөр-
мэте у qəwate бьстини.
Чьмки Тэ һэр тышт э'фь-
рандын
у бь хвэстына Тэ эw э'фьрин
у һэнэ».

**К'ьтеба гёломатккьрийё
моркьри**

5 ¹ Ынге мьн дэсте Ви-
йи р'астеда, Йе кө ль сэр

т'эхт р'уньшьтбу, к'ьтебэкэ гёломатккьри дит кө һэр дё алийава һатьбу ньвисаре у бь һ'эфт мора һатьбу моркьрьне*.

² Мьн дина хвэ даие, we мьл-
йак'этэки qəwат бь дэнгэки бьльнд дьгот: «К'и һежа йэ кө моред we к'ьтебе же р'акэ у к'ь-
тебе вэкэ?» ³ Ле т'ө кэс т'өнэбу,
нэ ль э'змен, нэ ль сэр э'рде у
нэ жи жь бьне э'рде, кө бька-
рьбуяа эва к'ьтеба вэкьра ле
бьньһер'ийа. ⁴ Эз жи к'элэ-к'эл
дьгьрийам, кө йэки һежа нэ-
һатэ дитьне, wэки эw к'ьтеба
вэкьра ле бьньһер'ийа. ⁵ Ынге
жь р'успийа йэки мьнр'а гот:
«Нэгьри! Ва Шере жь qəбила
Шьһуда^ф, тамара Даьд сэр-
к'эт у дькарэ һэр һ'эфт моред
we к'ьтебе же р'акэ у вэкэ»*.

⁶ Ынге мьн дина хвэ даие,
we говэка ви т'эхтида, к'ижан
һэр чар р'öh'бэр у р'успийа доре
гьртьбун, Бэрхэк сэкьни бу,
чава кө сэржекьри бэ. Ы'эфт
стьруйед Ви у һ'эфт ч'э'вед
Ви һэбун, Эw һэр һ'эфт р'ө-
һ'ед Хвэде нэ, кө ль т'эмаийа

* ^{4:8} Ишайа 6:3; Амос 4:13; Ишайа 41:4.

* ^{5:1} Һэзэкийел 2:9-10.

* ^{5:5} Дэстпобун 49:9; Ишайа 11:1.

* ^{5:6} Ишайа 53:7.

дънйайе хатънэ шандъне*. 7 Эw хат у к'ьтеб жь дэсте Wийи р'асте, Йе кô ль сэр т'эхт р'у-
ньштъбу хьлда. 8 Чахе Wi эw хьлда, эw хэр чар р'ôh'бэр у хэр бист чар р'успи ль бэр wi Бэрхи дэвэр'уйа чун. Дэсте хэр йэкида чэнг^ф у т'асед зер'инэ т'ъжи бьхур^ф хэбун. Эw бьхур дôайед щьмэ'та Хwэде нэ*. 9 У стьранэкэ ну дьстьран дьготън:

«Тô нежа йи, кô we к'ьтебе хьлди

у моред we же р'аки.

Чьмки Тô хати сэржекьрьне у пе хуна хwэ Тэ мэръв жь хэр бэрэке, жь хэр зьмани, жь хэр щьмэ'те у жь хэр мь-
лэти к'ьр'ин бона Хwэде,

10 Тэ эw кьрын п'адшатийа к'а-
хина бона хьзмэтк'арийа Хwэде

у эwe ль сэр дънйайе п'ад-
шатийе бькьн»*.

11 Ынге мьн дина хwэ даие, мьн дэнге гэлэк мьлйак'э-
та бьхист кô дора т'эхт, ван р'ôh'бэра у р'успийа гьртъбун. Р'эqэма ван дьгьништэ бь х'э-

зара у миллийона. 12 Бь дэнгэки бьльнд дьстьран дьготън:

«Эw Бэрхе сэржекьри нежа йэ

кô qəwate, дэwлэмэндтийе, сэрвахтийе^ф, карине, хөрмэте, р'умэте у пэсьне бьстинэ»*.

13 Мьн бьхист кô хэр э'фь-
ринед ль э'мен, ль сэр э'рде, йед бьн э'рде, йед бэ'реда у х'эмуьед нава ванда, дьстьран:

«Бьра х'эта-х'этайе пэсьн, хөрмэт, р'умэт у qôдрэт ль Йе сэр т'эхт р'унышти, ôса жи ль wi Бэрхи бэ!»*

14 У ван хэр чар р'ôh'бэра дьго-
тън: «Амин!» у р'успи дэвэр'уйа чун, сэре хwэ бэр Wi данин.

И'эфт мор чава тенэ вэкьрьне?

6 1 Ынге мьн дина хwэ даие, wi Бэрхи морэкэ жь ван хэр х'эфт мора вэкьр у мьн жь ван хэр чар р'ôh'бэра дэнгэки мина дэнге гôр'инийа э'wpa бьхист кô гот: «Wэрэ». 2 Мьн дина хwэ даие, ва хэспэки боз

* 5:8 Зэбур 141:2.

* 5:10 Дэрк'этън 19:6; Ишайа 61:6.

* 5:12 Дирок I, 29:11; Ишайа 53:7.

* 5:13 Зэбур 47:8; Ишайа 6:1.

х'ойа бу, дэсте йе лесийарбуйида тиркэванэк һэбу, т'ашэк бир'а һатэ дайине у эв чава э'гит чу, вэки сэрк'эвэ.

³Чахе Бэрх мора д'ода вэкър, мьн бьһист к'о р'öh'бэре д'ода гот: «Вэрэ». ⁴Һьнге һэспэки дьнейи р'энге зэрда дэрк'эт* у сийаре бир'а изьн һатэ дайине, к'о э'дълайийе жь дьнйаие һьлдэ, вэки мэрвь һэвд'о бьк'ожьн. Шурэки мэзын бир'а һатэ дайине.

⁵Чахе Ви мора сьсийа вэкър, мьн бьһист к'о р'öh'бэре сьсийа гот: «Вэрэ». Мьн дина хвэ даие, ва һэспэки р'эш у дэсте сийаре вида мезинэк һэбу. ⁶Һьнге те бежи мьн дэнгэк бьһист, жь нава һэр чар р'öh'бэра һат у гот: «Чапэкэ гэньмэ бьч'ук пе зивэки^ф у се чапед бьч'ук щэһ пе зивэки*. Ле зьраре нэдэ зэйт'е у шэраве».

⁷Чахе Ви мора чара вэкър, мьн дэнге р'öh'бэре чара бьһист к'о гот: «Вэрэ». ⁸Мьн дина хвэ даие, ва һэспэки шиноқи, к'о наве сийаре ви Мьрьн бу, Дийаре Мьрийа пэй ви дьһат.

Һ'ок'ом бир'а һатэ дайине сэр п'арэкэ жь чар п'аред дьнйаие, вэки пе шур, хэлайийе, нэхвэшийа һ'ал у р'э'вьред дьнйаие ван бьк'ожэ.

⁹Чахе Ви мора пенща вэкър, мьн бьн горигэһеда^ф р'öh'ед ван мэрьва дитьн, йед к'о бона Хэбэра Хвэде у бона шэ'дэтиа к'о дабун һатьбунэ к'оштьне. ¹⁰Ван бь дэнгэки бьльнд кьрьнэ гази у готьн: «Йа Хвэийи-Х'одане пироз у р'аст! Те һ'эта к'энге диwane нэки у һ'эйфа хуна мэ жь бьнэлийед р'убари дьне һьлнэди?» ¹¹Һьнге жь ван һэр йэкир'а ч'охед чилэ-қэрқаш һатьнэ дайине у ванр'а һатэ готьне, к'о һьнэк вэхт жи һеса бьн, һ'эта к'о һ'эсабе һэвал-х'о-ламед ван у хушк-бьред ванэ к'о we мина ван бенэ к'оштьне, т'эмам бэ.

¹²Чахе Ви мора шэша вэкър, мьн дина хвэ даие, э'рд қайим һ'эжийа. Р'о мина к'орхе^ф жь пьр'ч'е чекьри р'эш бу у һив сэрда-педа бу мина хуне*.

¹³Стэйркед э'змен оса жорда к'этьнэ э'рде, чава к'о дара

* ^{6:4} Бь йунани аһа те фэ'мкьрьне: «Р'энге егырда».

* ^{6:6} Һьнге зивэк һэде хэбата р'ожэкэ п'алэки бу.

* ^{6:12} Ишайа 13:10; Йоел 2:10, 31; 3:5 Мэтта 24:29.

нежире жь бэр байе қайим дь-
 һ'эжэ у бәред we* же дьварьн**.
14 Ынге э'зман бу мина к'ьте-
 ба гөломатккьри ль һэв һатэ
 п'еч'ане, һьлк'ышия у һ'эму
 ч'ийа у г'рав жь шийед хвэ
 һ'эжийан. **15** Ви чахи п'адшед
 дьнйае, мэзьнед we, сэрэскэ-
 ред we, дәвләтийед we, э'гитед
 we у һ'эму мәр'вед хөлам у аза
 хвэ шкәфт у қәйед ч'ийада
 вәшартын*, **16** ч'ийа у қәйар'а
 дьготын: «Сэр мәда бьк'эвьн у
 мә жь р'уйе Ви вәшерьн, Йе кө
 ль сэр т'эхт р'уньшти йә, өса
 жи жь хэзэба Бәрх*. **17** Чьмки
 р'ожа хэзэба ванэ мэзьн һат у
 к'и дькарэ тәйах кә?»*

**Жь зар'ед Израел
 144 000 кәс тенэ моркьрьне**

7 ¹ Пәй ве йәкер'а мьн дина
 хвэ дае, we чар мьляк'эт
 ль һәр чар қөлбед дьнйае сә-
 кьни нә у байед һәр чар қөлбед
 дьнйае һ'ышк гьртьнә, вәки

ль э'рде, бә'ре у т'ө дарә нәхьн*.
2 Ынге мьн мьляк'этәки дьн
 жи дит кө жь р'оһьлате дьһат
 у мора вийә жь Хвәдеје Сах
 һәбу. Эви бь дәнгәки бьльнд
 ль ван һәр чар мьляк'эта кь-
 рә гази, йед кө ванр'а һатьбу
 дайине, кө зьраре бьдьнә э'рде
 у бә'ре, ванр'а гот: ³ «Зьраре
 нәдьнә э'рде, бә'ре у дара, һ'эта
 кө әм море ль э'нийа хөламед
 Хвәдеје хвә нәхьн*». **4** Ынге
 р'әқәма йед кө һатьбунә мор-
 кьрьне мьн бьһист: Жь һ'эму
 қәбилед^ф зар'ед Израел сәд чьл
 чар һ'эзар һатьбунә моркьрьне.
5 Жь қәбила Щьһуда донздәһ
 һ'эзар,
 жь қәбила Р'убен донздәһ
 һ'эзар,
 жь қәбила Гад донздәһ һ'э-
 зар,
6 жь қәбила Ашер донздәһ
 һ'эзар,
 жь қәбила Нәфтәли донздәһ
 һ'эзар,

* 6:13 Ынәк фә'м дькьн кө нежир нәгьһишти нә, ле һьнәк жи фә'м дькьн кө гьһишти нә.

** 6:13-14 Ишайа 34:4.

* 6:15 Ишайа 2:19-21.

* 6:16 Һосейа 10:8.

* 6:17 Йоел 2:11; Малахи 3:2.

* 7:1 Данийел 7:2.

* 7:3 Һәзәкийел 9:4-6.

- жъ қэбила Мьнашэ донздэһ
 һ'эзар,
 7 жъ қэбила Шьмһ'ун донздэһ
 һ'эзар,
 жъ қэбила Леви^ф донздэһ
 һ'эзар,
 жъ қэбила Исахар донздэһ
 һ'эзар,
 8 жъ қэбила Зэбулон донздэһ
 һ'эзар,
 жъ қэбила Усьв^ф донздэһ
 һ'эзар
 у жъ қэбила Бьнейамин^ф
 донздэһ һ'эзар һатьбунэ
 моркьрьне.

Һ'эму мьлэтэд дьнийайе

9 Пэй ве йэкер'а мьн дина
 хвэ даие, ва э'лалэтэкэ өса
 мэзын, кө т'ө кэси нькарьбу
 бьжьмарта жь һэр мьлэти, жь
 һэр бэрэке, жь һэр шьмэ'те у
 жь һэр зьмани ль бэр т'эхт у
 ви Бэрхи сэкьни бун. Чөхед
 чилэ-қэрқаш ль ван бун у ч'ь-
 қьлед хорма жи дэстед ванда
 бун, ¹⁰ бь дэнгэки бьльнд дь-
 кьрьнэ гази дьготьн:

«Хьлазбун^ф жь дэсте Хвэ-
 дейе мө йэ,
 Йе кө ль сэр т'эхт р'уньшти
 йэ

- у жь дэсте ви Бэрхи йэ».
¹¹ Һьнге эв һ'эму мьлйак'этэд
 кө ль дора т'эхт, р'успийа у ван
 һэр чар р'өһ'бэра гьртьбун,
 бэр т'эхт дэвэр'уйа чунэ э'р-
 де, сэре хвэ бэр Хвэде данин
¹² у готьн:
 «Амин!
 Пэсьн, р'умэт, сэрвахти,
 шькьри, һөрмэт, қəват у
 зорайи
 бьра һ'эта-һ'этайе Хвэдейе
 мэр'а бэ.
 Амин!»

¹³ Һьнге жь ван р'успийа йэ-
 ки мьнр'а гот: «Эвед кө чөхед
 чилэ-қэрқаш вэргьрти нэ, эв
 к'и нэ у жь к'ө дэре һатьнэ?»
¹⁴ Мьн wir'а гот: «Эз хөлам,
 эз ньзаньм, тө зани». Һьнге
 эви мьнр'а гот: «Эвана эв ьн,
 йед кө жь ве тэнгасийа мэзын
 һатьнэ, чөхед хвэ пе хуна ви
 Бэрхи шуштьнэ, чил-қэрқаш
 кьрьнэ*.

¹⁵ Лэма эвэ ль бэр т'эхте Хвэде
 нэ,
 п'арьстгəһа Вида шэв у р'ож
 Ви дьһ'эбиньн.
 Йе ль сэр т'эхт р'уньшти,
 ве коне Хвэ ль сэр ван
 вэгрэ.

* ^{7:14} Данийел 12:1; Мэтта 24:21.

16 Эwe иди нэ т'и бьн, нэ бьр'-
чи бьн
у нэ жи тэ'в у гэрмайие ль
ван хэ*.

17 Чьмки эw Бэрхе кö говэка
т'эхтда йэ,
we шьвантийе ль ван бькэ,
ван бьбэ сэр канийед ава
жийине.
У Хwэде жи we h'эму хесьред
ч'эвед ван пацьж кэ»*.

Мора h'эфта

8 1 Чахе Эwi мора h'эф-
та вэкьр, э'зменда вэкэ
нив сь'эти хэр тьшт сэдь-
р'и. 2 Ынге мын эw хэр h'эфт
мыльак'этед кö ль бэр Хwэде
сэкьнибундитьн, ванр'а h'эфт
бор'и хатьнэ дайине.

3 Мьльак'этэки дьн бьхур-
данга зер'ин дестда hat, ль бэр
горигэha зер'ин сэкьни. Wир'а
гэлэк бьхур hatэ дайине, wэки
бь т'эви дöайед шьмэ'ta Хwэде
дайнэ сэр горигэha зер'инэ ль
бэр т'эхте Хwэде*. 4 Дуйе we
бьхуре т'эви дöайед шьмэ'ta
Хwэде жь дэсте wi мьльак'эти

бэрбь Хwэде бьльнд бу. 5 Паше
мыльак'эт эw бьхурданг ньлда,
жь агьре горигэheва дагьрт
авитэ сэр э'рде. Бу гөр'инийа
дэнгед э'wpa бьруске бьрц вэда
у э'рд h'эжийа.

Һэр чар бор'ийед пешьн

6 Ынге ван хэр h'эфт мьл-
йак'этед кö h'эфт бор'ийед ван
hэбун к'аре хwэ кьрын, кö ль
бор'ийа хьн.

7 Йе пешьн ль бор'ийе хьст,
тэйрок у агьр хунева т'эвайи
сэр э'рдеда бари. У жь се п'ара
п'арэкэ э'рде шөwьти, жь се
п'ара п'арэкэ дара шөwьти у
h'эму гиһайе шин шөwьти*.

8 Мьльак'эте дöда ль бо-
р'ийе хьст, тьштэки мэзьни
мина ч'ийаки агьр пек'эти
hatэ авитьне нава бэ're. У жь
се п'ара п'арэкэ бэ're бу хун,
9 жь се п'ара п'арэкэ h'эйwanед
бэ'reда цьр' бу у жь се п'ара
п'арэкэ гэмийа weран бу.

10 Мьльак'эте сьсийа ль бо-
р'ийе хьст у стэйркэкэ мэзьнэ
мина қэндила алав пек'эти жь

* 7:16 Ишайа 49:10.

* 7:17 Зэбур 23:1-2; Ишайа 25:8; 49:10.

* 8:3 Дэрк'этьн 30:1-3.

* 8:7 Дэрк'этьн 9:23-25; һэзэкийел 38:22.

э'змен к'этэ сэр п'арэкэ жь се п'аред ч'эма у авед канийа. ¹¹Наве we стэйрке Зьрич'к бу. Жь се п'ара п'арэкэ ава бу зьрич'к у жь we аве гэлэк мэрывь мьрын, чьмки эw ав тэ'л бу.

¹²Мьлйак'эте чара ль бор'ийе хьст, жь се п'ара п'арэкэ р'ойе, жь се п'ара п'арэкэ хиве у жь се п'ара п'арэкэ стэйрка дэрб стандьн, өса кө жь се п'ара п'арэкэ ван қарийа у жь се п'ара п'арэкэ р'оже р'онайи нэда, өса жи жь се п'ара п'арэкэ шэве*.

¹³Һьнге мьн дина хwэ даие, we тэйрэки симьр' жор э'зменда дьфьр'и у мьн бьһист кө ви бь дэнгэки бьльнд гот: «Wэй, wэй, wэй ль сэре бьнэлийед ль р'убари дьне, кө we бэр дэнге ван бор'ийед һэр се мьлйак'этед майин к'эвьн, йед кө we ль бор'ийа хьн».

Бор'ийа пенща

9 ¹Мьлйак'эте пенща ль бор'ийе хьст у мьн дина хwэ даие, ва стэйркэк жь э'змен

к'этэ сэр р'уйе э'рде у к'бли-та дэре гэлийе^ф һэй-вайе we стэйркер'a һатэ дайине. ²Әwe дэре гэлийе һэй-вайе вэкьр, жь гэли ду-духан дэрк'эт мина дуйе к'ура мэзын у р'уйе р'ойе у һэwe гьрт*. ³Жь we ду-духане көли^ф дэрк'этьнэ сэр р'уйе э'рде, ванр'a қəwата мина қəwата дуп'ышкед э'рде һатэ дайине*.

⁴Ванр'a һатэ готьне, кө зьраре нэдьнэ гиһе э'рде, нэ жи т'ө шинайийе у даре, ле бьдьнэ ван мэрывед кө мора Хwэде ль сэр э'нийа ван т'өнэйэ*.

⁵Ванр'a һатэ дайине, кө ван нэкөжьн, ле пенщ мəһа бьдьнэ щəфе. Еша ван мина еша лехьстьна дупьшка бу. ⁶Ван р'ожада мэрыве ль мьрьне бьгэр'ьн, ле we қөт нэбиньн, әwe һ'эйра мьрьнеда бьн, ле мьрьне жь ван бьр'эвэ*.

⁷Qьлхе ван көлийа мина ван һэспа бун, йе кө бона шер' тенə һазьркьрьне. Ль сэр сэре ван тьштед мина т'ашед зер'ин һəбун у р'уйе ван мина

* 8:12 Ишайа 13:10; Һэзэкийел 32:7; Йоел 2:10, 31; 3:15.

* 9:2 Дəстпəбун 19:28.

* 9:3 Дэрк'этьн 10:12-15.

* 9:4 Һэзэкийел 9:4.

* 9:6 Йерəмийа 8:3.

р'уйе мэр'ва бун*. ⁸ П'ор'е сәре ван мина п'ор'е жьна бун у дьранед ван мина дьранед шера бун. ⁹ Елэкзър'х'ед^ф ван һәбун, мина йед һ'эсьни, дән-ге баскед ван мина дәнге ван э'рәба бун, кӧ чава гәләк һәсп ван дьк'ьшиньн у дажонә на-ва шер'. ¹⁰ Мина дуп'ьшка жи поч'ед ван һәбун у сәр поч'а жи дәрзи, к'ижанада қәвата ван һәбу кӧ пенш мәһа мерьв бьднә шәфе. ¹¹ Мьлйак'әте гәлийе һәй-вайе ль сәр ван п'адша бу, кӧ наве ви бь иб-рани^ф «Абадун» бу, бь йунани «Аполийон», кӧ те фә'мкърне: «Веранкър».

¹² Вәйа пешьн дәрбаз бу. Жь вьр шунда ва дӧ вәйе жи бен.

Бор'ийа шәша

¹³ Мьлйак'әте шәша ль бо-р'ийе хьст у мьн дәнгәк жь һәр чар стьруйед горигәһа зер'инә ль бәр Хвәде бьхист, ¹⁴ кӧ готә ви мьлйак'әте шәша, йе кӧ бор'и дестда бу: «Ван һәр чар мьлйак'әтед кӧ ль бәр ч'әме Фьратейи мэзьн гьредайи нә вәкә». ¹⁵ Ынге әв һәр чар мьл-

йак'әт һатьнә бәр'дане, йед кӧ бона we сьһ'әте, we р'оже, we мәһе у we сале һатьбунә һазькърне, вәки жь се п'ара п'арәкә мэр'вайе бькӧжьн. ¹⁶ Мьн р'әқәма ордийед сийари бьхист кӧ дӧсьд миллион бу. ¹⁷ We дитьнокеда һәсп у сийа-ред ван мьнва аһа хӧйа бун: Р'әнгед елэкзър'х'ед ван р'әнге сори мина егьр, ширки мина қалч'ич'әке, қич'ьки мина к'ьр-к'утеда^ф бун. Сәре һәспед ван мина сәре шера бун у жь дәве ван агьр, ду у к'ьрк'ут дәрдь-к'әт. ¹⁸ Пе ван һәр се бәла, жь се п'ара п'арәкә мэр'вайе, пе агьр, ду у к'ьрк'ута кӧ жь дәве ван дәрдьк'әт һатьнә кӧштьне. ¹⁹ Чьмки қәвата һәспа дәв у делед ванда бун. Делед ван мина мә'ра бун у сәре ван һәбун, кӧ пе ван зьрар дьдан.

²⁰ Әв мәр'вед майинә кӧ пе ван бәла нәһатьнә кӧштьне, жь ван п'утед кӧ бь дәстед хвә чекьр'бун вәнәгәр'ийан. Вана дәсте хвә жь шьнһ'ә-бандьне^ф, жь ван п'утед зер'ә, зивә, сьфьрә, кәвьрә, дарә кӧ набиньн, набьһен у нагәр'ьн

* 9:7 Йоел 2:4.

* 9:20 Зәбур 115:4-7.

нэк'ьшандьн*. ²¹ Оса жи жь
көштъне, сербазийе^ф, бенамуси-
йе у дъзийа хвэ вэнэгэр'ийан.

**Мьлйак'эт у к'ьтеба быч'укэ
гёломатккьри**

10 ¹ Ынге мьн мьлйак'э-
тэки дънейи зор дит кө
жь э'змен дънатэ хваре. Э'вр
ле вэргьрти бу у к'эскэсор ль
сери бу, р'уйе ви мина р'ойе
бу, нъгед ви жи мина стунед
егьр бун. ² Дэсте вида к'ьте-
бэкэ быч'укэ вэкьри һэбу, нъге
хвэйи р'асте дани сэр бэ'ре,
нъге хвэйи ч'эпе жи дани сэр
бэже^ф ³ у бь дэнге бьльнд мина
мьр'инийа шер кьрэ қар'ин.
Чахе кө ви кьрэ қар'ин, һэр
һ'эфт гөр'инийед э'вра пе дэн-
гед хвэ хэбэр дан. ⁴ Гава ван
һэр һ'эфт гөр'инийед э'вра
хэбэр дан, мьн кьр кө бьньви-
сьм, ле жь э'змен дэнгэк һат у
гот: «Эв тьштед кө һэр һ'эфт
гөр'инийед э'вра готън, ван
э'йан нэкэ, нөнъвисэ».

⁵ Ынге эв мьлйак'эте кө
мьн дитьбу, вэки ви нъгэк
данибу сэр бэ'ре у йэк жи сэр
бэже, дэсте хвэйи р'асте бэрбь
э'змен бьльнд кьр ⁶ у пе Эви

сонд хвар кө һ'эта-һ'этайе
Сах э, ава готи пе Ви Йе кө
э'зман, һ'эмуйед веда, э'рд,
һ'эмуйед веда у бэ'р, һ'эмуйед
веда э'фьрандънэ у гот: «Иди
вэхте дэрэнги нэк'эвэ. ⁷ Ле
гава мьлйак'эте һ'эфта дэнг
ль бор'ийе хэ, һынге ве эв
сөр'а т'ъвдира Хвэде бе сери,
йа кө Ви э'лами хёламед Хвэ
п'ехэмбэра кьрьбу».

⁸ Пэй ве йэкер'а ви дэнге кө
мьн жь э'змен бьһистьбу, диса
т'эви мьн хэбэр да у гот: «Һэр'э,
ве к'ьтеба вэкьри жь дэсте ви
мьлйак'эти һьлдэ, йе кө ль сэр
бэ'ре у бэже сэкьни йэ*». ⁹ Эз
жи чумэ щэм ви мьлйак'эти у
мьн жер'а гот: «К'а ве к'ьтеба
быч'ук бьдэ мьн». Эви мьнр'а
гот: «Һан ве һьлдэ у бьхвэ. Эве
нав-дъле тэда тэ'л бэ, ле дэве
тэда ве мина һынгъв ширьн бэ».

¹⁰ Ынге мьн к'ьтеба быч'ук жь
дэсте мьлйак'эт һьлда у хвар.
Дэве мьнда мина һынгъв ширьн
бу, ле чахе мьн эв хвар, мьн
нав-дъле хвэда тэ'лайи к'ьфш
кьр. ¹¹ Ви чахи мьнр'а һатэ
готъне: «Гэрэке тё диса ль сэр
гэлэк щьмэ'та, мьлэта, зьмана
у п'адша п'ехэмбэртие бьки».

* 10:8-10 Һэзэкийел 2:8–3:3.

**Дө шә'дед
кө п'ехәмбәртийе дыкын**

11 ¹Һынге қамишәки^ф мина шыва мьнр'а һатә дайине у һатә готъне: «Р'абә, п'арьстгәһа Хвәде у горигәһе чап кә у йед кө теда дьһ'әбиньн жи бьжмьрә. ²Ле һ'әвшә п'арьстгәһейә дәрва бьһелә у җе чап нәкә, чьмки әв п'утп'арьстар'а^ф һатә дайине. Әҗе Бажаре Пироз чьл дө мәһа бьн п'ийада п'епәс кьн*». ³У Әзе т'әмийе бьдьмә дө шә'дед Хвә, әҗе к'өрх хвәкьри һ'әзар дөсьд шест р'ожи п'ехәмбәртийе бькьн». ⁴Әҗана әв һәр дө даред зәйт'уне у һәр дө шәмдан ьн, йед кө ль бәр Хөдане дьнйайе дьсәкьньн*. ⁵Һәгәр мәрвьәк кө бьхвәзә зьраре бьдә җан, агьр жь дәҗе җан дәрдьк'әвә, дьж-мьнед җан һ'уфи хвә дькә. У һәгәр мәрвьәк бьхвәзә зьраре бьдә җан, гәрәке әв хвәха өса бе көштъне. ⁶Һ'өкөме җан һәйә, кө р'ожед п'ехәмбәртийа хвәда ә'змен дадьн, җәки баран нәбарә. Өса жи һ'өкөме җан ль сәр ава һәйә, кө җан бькьнә хун у

к'әнге жи бьхвәзьн, дькарьн һәр щур'ә бәла биньнә сәрә дьне*.

⁷Ғаҗа әҗана шә'дәтийа хвә сәр һәҗда биньн, һынге әҗ шә'-нәҗьре кө жь гәлийе һәй-җайе дәрдьк'әвә, җе т'әҗи җан шәр'кә, җан бьндәст кә у бькөжә.

⁸Шьнйазед җан җе ль сәр мәй-дана җи бажаре мәзьн авити бьн, ль җи щийе кө Хөдане җан һәр дөйә һатә хачкьрьне^ф, кө бь мә'на р'өһ'ани жер'а «Содом^ф» у «Мьсьр^ф» те готъне.

⁹Жь һ'әму щьмә'та, бәрәка, зьмана у мьләта җе се р'ож у нива ль щьнйазед җан бьнь-һер'ьн у нәһельн кө щьнйазед җан бькьнә т'ьрба. ¹⁰Бьнәлийед ль р'убари дьне җе дьле хвә ль җан ша кьн у ша бьн, хәлата жи һәҗдөр'а бьшиньн, чьмки җан һәр дө п'ехәмбәра щәфа дьданә йед кө ль сәр р'уйе ә'рде дьман.

¹¹Пәй се р'ож у нивар'а Хвәде р'өһ'е жийине бәр җанда ани, әҗ р'абунә сәр п'ийа у хофәкә мәзьн к'әтә сәр йед кө әҗ дитьн. ¹²Һынге җан һәр дөйә дәнгәки бьльнд жь ә'змен

* ^{11:2} Луқа 21:24.

* ^{11:4} Зәкәрийа 4:3, 11-14.

* ^{11:6} П'адшати III, 17:1; Дәрк'әтьн 7:17-19.

бъхист кӧ ванр'а гот: «Wӧрьнӧ
ве жоре». У ӧвана бӧр ч'ӧ'вед
дъжмьнед хwӧ ӧ'wрава нълк'ь-
шийанӧ ӧ'змен. ¹³ We сьх'ӧте
ӧ'рд қайим h'ӧжийа, жь дӧһӧ
п'ара п'арӧкӧ бажер нълшийа
у we ӧ'рдh'ӧжеда h'ӧфт h'ӧзар
мӧрвь мьрн, йед майин жи
ч'ӧ'втърсийайи бун, шькьри
дъданӧ Хwӧдейе ӧ'змен.

¹⁴ Wӧйа дӧда дӧрбаз бу. Ва йӧ,
йа сьсийа we зутьре бе.

**Дӧнге бор'ийа h'ӧфта:
H'ӧбандьна ль ӧ'змен**

¹⁵ Mьлийак'ӧте h'ӧфта ль бо-
р'ийе хьст у ӧ'зменда дӧнгед
бьльнд хатьн кӧ дьготьн:

«П'адшати́йа дьнийа́е бу йа
Хӧдане мӧ у Mӧсйе Wи,
Ӧwe h'ӧта-h'ӧта́йе п'адша-
тийе бькӧ»*.

¹⁶ Өw һӧр бист чар р'успийед
кӧ ль бӧр Хwӧде сӧр к'ӧрсийед
хwӧ р'унышьтбун, хwӧ дӧвӧр'у-
йа авитьн, сӧре хwӧ бӧр Хwӧде
данин ¹⁷ у готьн:

«Йа Хӧдан Хwӧдейе H'ӧму
Зораййе,
Йе һӧйи у Йе һӧбуйи,

ӧм шькьрийе дьднӧ Тӧ,
кӧ Тӧ қӧwата Хwӧйӧ мӧзын
станд

у дӧст бь h'ӧкӧме Хwӧ кьр*.

¹⁸ П'утп'арьст қьлқьлин, ле
хӧзӧба Тӧ хат.

Wӧхт пер'а гьһиштийӧ, кӧ
диwана мьрийа бьки,
хӧлата бьди хӧламед Хwӧ,
п'ӧхӧмбӧра у шьмӧ'та Хwӧ
ӧса жи йед кӧ жь Тӧ дьтърсьн,
жь бьч'ука h'ӧта мӧзына.

Wӧхт хат, кӧ қьр'а ван бини,
йед кӧ дьне хьраб дькьн»*.

¹⁹ Пӧй ве йӧкер'а п'арьстгӧһа
Хwӧдейӧ ӧ'змен вӧбу у weда
Сьндоqа^ф Пӧймана Wи хӧйа
бу. Бьруске бьрқ дан, гӧр'инийа
дӧнгед ӧ'wра хатӧ бьһистьне,
ӧ'рд h'ӧжийа у тӧйрок бари.

К'ӧлфӧт у зийа^ф

12 ¹ Ђнге нишанӧкӧ мӧзын
ӧ'зменда хӧйа бу: К'ӧл-
фӧтӧке р'о ль хwӧ wӧргьртьбу,
һив бьне п'ийада у т'ашӧки жь
донздӧһ стӧйрка жи ль сери
бу. ² Өw h'ӧмлӧ бу у к'ӧтьбу
бӧр зар'е, еша хwӧ дьк'ьшанд
у дькьрӧ қир'ин.

* ^{11:15} Дӧрк'ӧтън 15:18; Зӧбура 10:16; Данийел 2:44.

* ^{11:17} Амос 3:13; Дӧрк'ӧтън 3:14.

* ^{11:18} Зӧбур 2:1; Данийел 9:6; Амос 3:7; Зӧбур 115:13.

³ Пәй ве йәкер'а нишанәкә дьн жи ә'зменда хойа бу. Мьн дина хвә даие, ва зийаки^ф зәри мәзын кә һ'әфт сәри у дәһә стьруйед ви һәбун у һ'әфт т'аш жи ль сәред ви бун*. ⁴Поч'а ви жь се п'ара п'арәкә стәйркед ә'змен к'ышанд у авитә сәр ә'рде. Әв зийа ль бәр ве к'өлфәта^ф кә к'әтбу бәр зар'е сәкьни, кә һәма чава зар' бьбә ве зар'е һ'уфи хвә кә. ⁵Ве к'өлфәте зар'әкә кәр'ин ани, кә ве бь шьвдара һ'әсьни шьвантийе ль һ'әму мьләта бькә. Ле зар'а ве һатә р'аһьштьне, ль щәм Хвәде у бәр т'әхте Ви*. ⁶К'өлфәт жи р'әви бәр'ийе^ф, ль ви шийе кә жь алийе Хвәдеда жер'а һатьбу һазьркьрьне, вәки әв ль вьр һ'әзар дөсьд шест р'ожи бе хвәйкьрьне.

⁷Һьнге ль ә'змен шәр' дәст пе бу. Мьхайил мьляк'әтед хвәва т'әви зийе шәр' кьр, зийе жи мьляк'әтед хвәва т'әви ван шәр' кьр*. ⁸Ле зийе да дәр, ә'зменда жи иди щидәст

ван нәк'әт, ⁹әв зийаие мәзын жорда һатә авитьне. Әва әв мәр'е бәре бу, кә жер'а мирешьн у шәйт'ан дьбежьн, йе кә т'әмамияа дьне хальфандийә. Әв мьляк'әтед хвәва жорда һатьнә авитьне сәр р'уйе ә'рде*.

¹⁰Һьнге мьн ль ә'змен дәнгәки бьльнд бьһист кә гот: «Ньһа йә вәхте хьлазкьрьн^ф, қәват у п'адшатийа Хвәдеие мә, өса жи һ'өкөме Мәсиһе Ви. Чьмки Әв хәйбкьре хушк-бьред мә жорда һатә авитьне, йе кә шәв у р'ож бәр Хвәдеие мә хәйба ван дькьр*. ¹¹Әвана пе хуна Бәрх у хәбәра шә'дәтийа хвә сәр ви к'әтһн, ә'мьре хвә һ'әта мьрьне һ'ьз нәкьрьн. ¹²Ава ша бьн, ә'зманно у йед кә ванда дьминьн. Ле вәй ль ә'рде у ль бә'ре, чьмки мирешьн жорда сәр вәда һатә авитьне у әв жь һерсе хвә дьхвә, кә занә ве һьндьки бьминә».

¹³Гава зийе дит кә әв жорда һатә авитьне сәр ә'рде, пәй ве к'өлфәте к'әт, йа кә зар'а кәр'ин

* 12:3-4 Данийел 7:7; 8:10.

* 12:5 Зәбур 2:9.

* 12:7 Данийел 10:13, 21; 12:1.

* 12:9 Дәстпебун 3.

* 12:10 Ибо 1:9-11; Зәкәрийа 3:1.

анибу. ¹⁴ Дö баскед тэйре сирь'ийэ мэзын we к'олфэтер'а хатънэ дайине, wэки бьфьр'э хэр'э бэр'ийе, wi шийе хwэ, к'идэре жь зийе дур we ce сал у нива бьхата хwэйкьрьне. ¹⁵ Ђнгге зийе жь дэве хwэ мина ч'ем ав бэр'да пэй we к'олфэте, wэки we пе лейе бьхэньцинэ. ¹⁶ Ле эрде алик'арийа we к'олфэте кьр, дэве хwэ вэкьр у эw ч'эме кö зийе жь дэве хwэ бэр'дабу даqортанд. ¹⁷ Ђнгге wi зийайи херса хwэ ль we к'олфэте р'акьр у чу, wэки шэр'е хwэ т'эви ван зар'ед вейэ майин бькэ, йед кö т'эмийед Хwэде хwэй дькьн у шэ'дэтиа бона Иса дьдън*. ¹⁸ Зийа ль дэве бэ'ре сэкьни.

Дö шэ'нэwьр дэрдьк'эвьн

13 ¹ Ђнгге мьн дина хwэ даие, ва шэ'нэwьрэк жь бэ'ре дэрдьк'эт. Ђ'эфт саред wi у дэһэ стьруйед wi һэбун, ль сэр стьруйед wi дэһэ т'аш бун у ль сэр хэр һ'эфт саред wi жи навед к'ьфьри-зьфьрийа бун. ² Эw шэ'нэwьре кö мьн дит, мина пьльнг бу, ньгед wi мина лэпе һ'ьр'ч'а бун у дэве

wi жи мина дэве шера бу. Ви зийайи qэwата хwэ, т'эхте хwэ у һ'өкөме хwэйи мэзын да wi щэ'нэwьри. ³ Сэрики ви щэ'нэwьри те бежи бьриндар ль бэр мьрьне бу, ле бьрина wi хатэ qэнщкьрьне. У т'эмамииа дьнийае сэр wi щэ'нэwьри э'щербмаи ма. ⁴ Wan сэре хwэ ль бэр зийе данин, кö wi һ'өкөме хwэ да wi щэ'нэwьри. Öca жи сэре хwэ ль бэр шэ'нэwьр данин у готън: «Гэло к'и мина ви щэ'нэwьри йэ? У к'и дькарэ т'эви ви шэр' кэ?»

⁵ Эви шэ'нэwьрир'а изьн хатэ дайине кö дэве хwэ бемэ'рифэт вөкэ у к'ьфьрийа бькэ, öca жи wir'а хатэ дайине, кö чьл дö мөһа бь һ'өкөме хwэ бькэ*. ⁶ Эwi һьндава Хwэдеда дэве хwэ хьраб вэкьр у наве Wi, коне Wi у йед кö э'зменда дьминьн беһөрмэт кьр. ⁷ Изьн wir'а хатэ дайине, кö т'эви щьмэ'та Хwэде шэр' кэ у сэрк'эвэ. Öca жи һ'өкөме ль сэр хэр бэрэке, щьмэ'те, зьмани у мьлэти wir'а хатэ дайине. ⁸ Ђ'эму бьнэлийед ль р'убари дьне we сэре хwэ ль бэр wi дайньн, навед к'ижана жь

* ^{12:17} Аһа жи те фэ'мкьрьне: «У шэ'дэтиа э'ламэтиа Иса хwэй дькьн».

* ^{13:5-7} Данийел 7:8, 21, 25.

wəxte ә'фьрандьна дьнайайеда
к'ьтеба жийинейә Бәрхе сәр-
жекьрида нәһатьнә ньвисаре*.

⁹ Gōhe k'e һәйә бьра бьбьһе:

¹⁰ Әвед кә йе дил к'әтьне нә,
we дил бьк'әвьн,

әвед кә йед бәр шур к'әтьне
нә, әве бәр шур к'әвьн*.

Ль вьр we сәбьр у бавәрийа
щьмә'та Хwәде кер бе.

¹¹ Ынге мьн дина хwә даие,
ва щә'нәвьрәки дьн жь ә'рде
дәрдык'әт, дә стьруйе вийә ми-
на йе бәрха һәбун у мина зийе
хәбәр дыда. ¹² Әви т'әмамийа
һ'өкөме щә'нәвьре пешьн ль
бәр ви хwәха дыда хәбате у
п'ейи сәр ә'рде у бьнәлийед we
дыкьр, wәки сәре хwә ль бәр ви
щә'нәвьре пешьн дайньн, йе кә
брьина вийә кә бәрбь мьрьне
дыбьр һатьбу қәнщкьрьне. ¹³ Ви
щә'нәвьри нишанед өса ә'щәбә
мәзьн дыкьрьн, һ'әта кә агьр жи
жь ә'змен ль бәр ч'ә'ве мәрьва
давитә сәр ә'рде. ¹⁴ Әви пе ван
нишанед кә вир'а һатьбунә
дайине, wәки ль бәр щә'нә-
вьре пешьн бькә, бьнәлийед
ль р'убари дыне дыхальфандьн.

Әви ванр'а гот, кә һ'әйкәләки
ви щә'нәвьри чекьн, йе кә бь
шур һатьбу бьриндаркьрьне у
диса сах бу. ¹⁵ Һ'өкөм вир'а һатә
дайине, wәки р'өһ' бәр һ'әйкәле
щә'нәвьрда бинә, кә һ'әйкәле
щә'нәвьр хәбәр дә у бькарьбә
әвед кә щә'нәвьр нәһ'әбиньн
быдә көштьне. ¹⁶ Әви п'ейи сәр
һ'әмуйа кьр, аwа готи бьч'ук у
мәзьна, дәвләти у бәләнгаза,
аза у хөлама кә нишане бь-
дынә сәр дәсте хwәйи р'әсте
йан ә'нийа хwә, ¹⁷ wәки т'ө
кәс нькарьбә нә бьк'ьр'ә, нә
жи бьфьрошә, пештьри ви,
йе кә нишана щә'нәвьр, аwа
готи наве ви йан һ'әсабе наве
ви сәр ә.

¹⁸ Ль вьр сәрвахти кер те:
Һ'ьш-ақьле к'е һәйә, бьра һ'ә-
сабе щә'нәвьр бьжмьрә, чьмки
һ'әсабе мәрьвәки йә у һ'әсабе
ви шәшсьд шест шәш ә.

Бәрх у йед хьлазбуйи

14 ¹ Паше мьн дина хwә
даие, ва Бәрх ль сәре
ч'ийаие Сийоне^ф сәкьни бу у
сәд чьл чар һ'әзар мәрвь т'әви

* ^{13:8} Зәбур 69:28.

* ^{13:10} Йерәмийа 15:2; 43:11. Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Әве
кә пе шур дыкөжьн, әве жи пе шур һәр'ьн» (Бьхуньн: Мәтта 26:52).

Wi бун, кӧ ль сэр э'нийа ван наве Wi у наве Баве Wi нъви-сар бун. ²Мън жь э'змен дэнгэк бьхист, мина дэнге гэлэк ава у мина дэнге гӧр'инийа э'wрайэ қайим. Эw дэнге кӧ hatэ мьн, мина дэнге мьqаме чэнгвана бу, кӧ ль чэнгед^ф хwэ дьхьн. ³Вана ль бэр т'эхт у ль бэр ван хэр чар р'ӧh'бэра у р'успийа стьранэкэ ну дьстьра. Т'ӧ кэс нькарьбу we стьране хин буйа, пештьри ван сэд чьл чар h'э-заред кӧ жь дьнийае hatьбунэ к'ьр'ине. ⁴Эвана эw ьн, йед кӧ сэре хwэ жьнар'а данэнинэ, эw йед бьк'ьр^ф ьн. Эвана пэй Бэрх дьчьн, к'ӧда кӧ эw дьчэ. Эвана жь нава мэрьва hatьнэ к'ьр'ине, чава бэре^ф дэрэмэта пешьн кӧ Хwэде у Бэрхр'а бенэ дайине. ⁵Дэрэw жь дэве ван дэрнэк'этийэ, эw бeқӧсур ьн.

Се мьлйак'эт

⁶Һьнге мьн дина хwэ даие, ва мьлйак'этэки дьн кӧ э'зменда дьфьр'и у Мьзгинийа вийэ h'эта-h'этайе һэбу, wэки we Мьзгинийе бьдэ йед р'убари дьне, ава готи h'эму мьлэта,

бэрэка, зьмана у щьмэ'та. ⁷Wi бь дэнгэки бьльнд дьгот: «Жь Хwэде бьтьрсьн у шькьрийе бьдьнэ Wi, чьмки сьh'эта ди-ванкьрьна Wi пер'а гьхишт. Сэре хwэ бэр Wi дайньн, Йе кӧ э'рд у э'зман, бэ'р у авед канийа э'фьрандьнэ».

⁸Һьнге мьлйак'этэки дьн пэй wi hat у гот: «Һьлшийа, weран бу! Эw Бабилона^ф мэзын, йа кӧ эw шэрава қавийа^ф хwэйэ һар h'эму мьлэт данэ вэхварьне»*.

⁹Пэй ve йэкер'а мьлйак'этэки дьн жи пэй ван hat у бь дэнгэки бьльнд гот: «Эwe кӧ сэре хwэ ль бэр шэ'нэwьр у h'эйкеле wi дайне у нишана wi сэр э'нийа хwэ йан сэр дэсте хwэ қэбул кэ, ¹⁰эwe жь we шэрава һерса Хwэде вэхwэ, йа кӧ ав т'эвнэкьри йэ, к'аса Вийэ хэзэбеда дагьрти йэ. Эwe ль бэр мьлйак'этэд пироз у ль бэр Бэрха агьр у к'ьрк'утеда шэ-фе бьк'ьшинэ*. ¹¹Дуйе щэфе ван we h'эта-h'этайе бьк'ьшэ у шэв у р'ож we р'ьh'этийа ван т'ӧнэбэ, йед кӧ сэре хwэ бэр шэ'нэwьр у h'эйкеле wi дати-ньн у нишана wi ль сэр ван э».

* ^{14:8} Ишайа 21:9; Йерэмийа 51:8.

* ^{14:10} Дэстпeбун 19:24; Һэзэкийел 38:22.

¹²Ава ль вьр we сэбьра шьмэ'-та Хwэде кер бе, йед кö т'эмийед Хwэде хwэй дькьн у һьндава Исада амьн ьн.

¹³Һьнге мьн жь э'змен дэн-гэк бьһист кö гот: «Бьньвисэ: Жь вьр шунда хwэзьли нэ эw мэрьв, йед кö бона бавэрийа сэр Хөдан we бьмьрьн». Р'öh' дьбежэ: «Бэле! Эwe жь хэбата хwэ р'ьһ'эт бьн, чьмки кьред ван т'эви ван дьчьн».

Нандьруна^ф р'уйе э'рде

¹⁴У мьн дина хwэ дайе, ва э'врэки сыпи у «йэки мина көр'е^ф мерьв»* ль сэр wi э'ври р'уньшти бу. Т'ашэки зер'ин ль сэре Wi бу у дэ'сэкэ туж жи дестда бу**. ¹⁵Һьнге мьл-йак'этэки дьн жь п'арьстгэһе дэрк'эт, бь дэнгэки бьльнд ль Эwi кö ль сэр э'вр р'уньшти бу кьрэ гази у готе: «Дэ'са Хwэ бавеже бьдьру, чьмки эw сьһ'э-та нандьруне^ф һат, бэре э'рде иди гьһиштийэ»*. ¹⁶Эwi кö ль сэр э'вр р'уньшти бу дэ'са

Хwэ авитэ р'уйе э'рде у э'рд һатэ дьруне.

¹⁷Һьнге жь we п'арьстгэһа э'змен мьлйак'этэки дьн дэр-к'эт у дэсте wiда жи дэ'сэкэ туж һэбу.

¹⁸We һьнге жь горигэһе мьл-йак'этэки дьн дэрк'эт, кö һ'ö-көме wi ль сэр егьр һэбу, эwi бь дэнгэки бьльнд ль йе хwэйе дэ'са туж кьрэ гази у готе: «Дэ'-са хwэйэ туж бавежэ гушийед тьрийед э'рде у бьчьнэ, чьмки тьрийед we иди гьһиштьнэ».

¹⁹Wi мьлйак'эти жи дэ'са хwэ авитэ э'рде, тьрийед э'рде чьнин у бона һ'ьнщьр'андьне авитэ wi һ'эwзе мэзьни хэзэба Хwэде.

²⁰Эw тьри wi һ'эwзида һатьнэ һ'ьнщьр'андьне, кö жь бажер дэр бу у жь һ'эwз хун к'ьшия, хуне авитэ гэме һэспа, қаси һ'эзар шэшсьд мөйдани* гьрт.

Һ'эфт мьлйак'эт у һ'эфт бэла

15 ¹Һьнге мьн ль э'змен нишанэкэ дьнэ мэзьн у эщеб дит, һ'эфт мьлйак'этед

* ^{14:14} Шьровэкьрьна хэбэра «йэки мина көр'е^ф мерьв» бьн р'еза Э'йанти 1:13-да бьхуньн.

** ^{14:14} Данийел 7:13.

* ^{14:15} Йоел 3:13.

* ^{14:20} «Һ'эзар шэшсьд мөйдан» бь һ'эсабе ньһа дькэ сесьд километр.

хвәйе һ'әфт бәлайед ахьрийе пе к'ижана we хәзәба Хвәде бьһата сери. ² Wi чахи мьн тыштәки мина бә'рәкә шушә егьрва т'әвайи дит, өса жи әвед кө щә'нәвьр, һ'әйкәле wi у һ'әсабе наве wi бьндәст кьрьбун. Әвана сәр бә'ра шушә сәкьни бун, чәнгед кө Хвәде дабунә ван дәстед ванда бун ³ у стьрана Мусайе^ф хөламе Хвәде у стьрана Бәрхдьстьран: «Кьред Тә мәзьн у ә'щәб ьн Хөдан Хвәдейе Н'әму Зорайийе! Р'ийед Тә р'аст у сәр һәқийе нә, йа П'адшайе мьләта*.

⁴ Хөдан, к'и жь Тә we нәтьрсә у р'умәте нәдә wi наве Тә? Чьмки Тө т'әне Йе пироз и. Н'әму мьләте бәрбь Тә бен у сәре хвә бәр Тә дайньн, чьмки кьред Тәйә р'аст хөйа бун»*.

⁵ Пәй ван тыштар'а мьн ди-на хвә даие, ва п'арьстгәһа ә'змен вәбу, ава готи Конә^ф Шә'дәтийе. ⁶ Әв һәр һ'әфт мьляк'әтед хвәйе һәр һ'әфт бәла жь п'арьстгәһе дәрк'әтын.

К'ьтанед пақьжә бьрқок ль ван бун у мәлахтед зер'ин ль сингед ван бун. ⁷ Ынге жь һәр чар р'өһ'бәра йәки һ'әфт т'асед зер'инә хәзәба wi Хвәдейива т'ьжи, Йе кө һ'әта-һ'әтайе Сах ә, данә ван һәр һ'әфт мьляк'әта. ⁸ П'арьстгәһ дуйе р'умәта Хвәде у қәwата Wива т'ьжи бу у т'ө кәс нькарьбу бьк'әта п'арьстгәһе, һ'әта кө һәр һ'әфт мьляк'әта, һәр һ'әфт бәла нәанина сери^{ф*}.

Һ'әфт т'асед хәзәба Хвәде

16 ¹ Ынге мьн дәнгәки бьльнд жь п'арьстгәһе бьһист кө готә һәр һ'әфт мьляк'әта: «Һәр'ьн, һәр һ'әфт т'асед хәзәба Хвәде бьр'ежьнә сәр ә'рде».

² Мьляк'әте пешьн чу т'аса хвә р'етә сәр ә'рде, п'ьзькед п'исә хьраб ль сәр ван мәрьва дәрк'әтын, йед кө нишана щә'нәвьр ль сәр ван бу у сәре хвә ль бәр һ'әйкәле wi данибун*.

³ Йе дөда т'аса хвә р'етә сәр бә'ре, бә'р бу мина хуна

* 15:3 Қануна Дөщари 32:4; Зәбур 145:17; Йерәмийа 10:10.

* 15:4 Йерәмийа 10:6-7; Зәбур 86:9; Малахи 1:11.

* 15:8 Дәрк'әтын 40:34; П'адшати III, 8:10-11; Ишайа 6:1-4.

* 16:2 Дәрк'әтын 9:10.

мьрийа у һ'әму һ'әйванед бә'реда қыр' бун.

4 Йе сьсийа т'аса хвә р'етә сәр ч'әма у авед канийа, әв бунә хун*. 5 Ви чахи мьн дәнге мьлйак'әте ава бьһист кә гот:

«Тө сәр р'астийе йи,
Йе һәйи, Йе һәбуи у Йе пироз и,
кө Тә диванед бь ви авайи кьрын*.

6 Чьмки ван хуна щьм'әта Хвәде у п'ехәмбәра р'ет у Тә хун ль ван да вәхварьне.

Р'аст әв хөре ве йәке нә*.

7 Ынге мьн дәнге горигәһе бьһист, кә аһа гот:

«Бәле, йа Хөдан Хвәдейе
Һ'әму Зорайийе*,
диванед Тә р'аст у һәқ ын».

8 Мьлйак'әте чара т'аса хвә р'етә сәр р'оие у вер'а һатә дайине, кә мәрвәйе бь егьр бьқәлинә. 9 Ынге мәрвж жь дәст шәвата гәрмайийе һатьнә қәландьне у к'ьфьри наве

Хвәде кьрын, кә һ'өкөме Ви ль сәр ван бәла һәйә. Ле әв жь кьред хвәйә хьраб вәнәгәр'ийан, вәки шькьри бьдана Ви.

10 Мьлйак'әте пенща т'аса хвә р'етә сәр т'әхте щә'нәвьр у тә'ристани һатә сәр п'адшатиһа ви, жь еше мәрвва зьмане хвә дьгәстьн* 11 у жь дәст еша у п'ьзька к'ьфьри ль Хвәдейе әзмен кьрын, ле жь кьред хвәйә хьраб вәнәгәр'ийан.

12 Мьлйак'әте шәша т'аса хвә р'етә сәр ч'әме Фьратейи мәзьн, ава ч'ем ч'ькийа, вәки р'е бона п'адшед р'оһьлате бе һазьркьрыне*. 13 Ынге мьн дина хвәдаие, ва се р'өһ'ед^ф һ'әрам^ф мина бәқа, жь дәве ви зийайи, жь дәве щә'нәвьр у жь дәве п'ехәмбәре дәрәв дәрдык'әтһн.

14 Әвана әв р'өһ'ед щьна бун, йед кә нишанед ә'шеб дькьн. Әв дьчьнә шәм һ'әму п'адшед дьнйаие, вәки ван бьщьвиньн, бона шәр'е ве Р'ожа Мәзьнә Хвәдейе һ'әму Зорайийе.

* 16:4 Дәрк'әтһн 7:17-21.

* 16:5 Дәрк'әтһн 3:14; Зәбур 145:17.

* 16:6 Зәбур 79:3; Ишайа 49:26.

* 16:7 Зәбур 19:9; 119:37.

* 16:10 Дәрк'әтһн 10:21.

* 16:12 Ишайа 11:15.

¹⁵ «Ва йә Әзе мина дьза бем! Хwәзи ль wi, йе кӧ һ'ышйар дьминә у к'ынщед хwә хwәй дькә, wәки тә'зи нәгәр'ә у ә'йба wi хӧйа нәбә!»

¹⁶ Ынгә ван р'ӧһ'а әw п'адша щьвандьнә wi щийи кӧ бь ибрани жер'а «Һармәгәдон» те готьне.

¹⁷ Мьльак'әте һ'әфта т'аса хwә р'етә сәр һәwе у жь т'әхте п'арьстгәһе дәнгәки бьльнд дәрк'әт у гот: «Һатә сери!»

¹⁸ Ынгә бьруске ле да, бу гӧр'инийа дәнге ә'wра у ә'рд ӧса қайим һ'әжийа, кӧ жь we р'ожа инсан дьне к'әтийә һ'әта ньһа ә'рд аһа нәһ'әжийайә. Ә'рд-һ'әж һақас қайим бу! ¹⁹ Бажаре мәзһн бу се п'ара у бажаред мьләта wеран бун. Бабилона мәзһн һатә бира Хwәде, wәки we к'аса хwәйә шәрава хәзәба гьранва бьдә we. ²⁰ Һ'әму гьрав бәтаwәбун у ч'ийа иди нәһатьнә хӧйане. ²¹ Жь ә'змен тәйрока гьрә wәкә пенци килограме сәр мәрьвада бари. Мәрьва жь дәст ледана тәйроке к'ьфьри ль Хwәде кьрһн, чьмки әва бәла гәләки гьран бу*.

Мака қавийе

17 ¹ Жь ван һәр һ'әфт мьльак'әтед кӧ хwәйе һәр һ'әфт т'аса бун, йәки һат т'әви мьһн хәбәр да у гот: «Wәрә we дәре, әз диwана we қава бь нав у дәнг нишани тә кьм, йа кӧ ль сәр гәләк ава р'уньшти йә*. ² П'адшед дьһийәе т'әви we қави кьрһн у бьнәлийед р'убари дьне пе шәрава қавийа we сәрхwәш бун».

³ Ынгә Р'ӧһ'е Пироз һатә сәр мьһн, wi мьльак'әти әз бьрмә бәр'ике. Мьһн дина хwә дайе, ва жьнәк ль сәр щә'нәwьрәки сорә гәwәз сийар, кӧ сәрда-педа жь һәр алийава бь навед к'ьфьрийед һьндава Хwәдеда т'ьжи бун у һ'әфт сәрәд wi у дәһә стьруйед wi һәбун. ⁴ Әw к'ӧлфәта к'ьһща ширк^ф у сорә гәwәзва wәргьрти бу, пе зер', кәwьред қимәт, лал у дӧр'ва^ф хәмьли бу. К'асәкә зер'ин дәсте weда бу, әw к'ас жи к'ьрети у мьр'дар'ийа қавийа weва дагьрти бу. ⁵ Ль сәр ә'һийа we навәки сӧр' һьви-сар бу: БАБИЛОНА МӘЗҺН,

* ^{16:21} Дәрк'әтһн 9:23.

* ^{17:1} Йерәмийа 51:12-13.

МАКА QABA У К'БРЕТИЙЕД ДЬН'АЙЕ. ⁶ Мьн дина хwэ даие, we эw к'олфэта пе хуна щьмэ'та Хwэде у пе хуна шэ'дед Иса сэрхwэш буйэ.

Гава кö мьн эw дит, эз гэлэки э'щербмайи мам. ⁷ Ынге wi мьлайк'эти мьнр'а гот: «Тö чьма э'щербмайи майи? Эзе сөр'а we к'олфэте у сөр'а wi шэ'нэwьре кö эwa ле сийар э, к'ижан кö һ'эфт сэред wi у дөһэ стьруйед wi һэнэ, тэр'а бежым. ⁸ Эw шэ'нэwьре кö тэ дит, wэхтэке һэбу, ле ньһа т'өнэ. Эwe зутьре жь гэлийе һэй-вайе дэрк'эwэ у һэр'э онда бэ. Бьнэлийед р'убари дьнейэ кö навед ван жь wэхте э'фьрандьна дьн'айеда к'ьтеба жийинеда нөһатьнэ ньвисаре, we э'щербмайи бьминьн, гава wi шэ'нэwьри бьбиньн, йе кö һэбу у ньһа т'өнэ, ле we һэбэ.

⁹ Ль вьр һ'ыш-аqьл кер те. Эw һэр һ'эфт сэри, һ'эфт ч'ийа нэ, сэр к'ижана эw к'олфэт р'уньшти йэ, öca жи һ'эфт п'адша нэ. ¹⁰ Жь ван пенщ к'этьнэ, йэк һэйэ, йе дьн һе нөһатийэ у гава бе, гэрэке һьнэк wэхт бьминэ. ¹¹ Эw щэ'нэwьре кö

wэхтэке һэбу у ньһа т'өнэ, эw хwэха жи п'адше һ'эйшта йэ. Эw йэки жь ван һэр һ'эфта йэ у we һэр'э онда бэ.

¹² Эw һэр дөһэ стьруйед кö тэ дитьнэ, дөһэ п'адша нэ, кö һе п'адшати нэстандьнэ, ле бэле we һ'өкөм бьстиньн, кö т'эви щэ'нэwьр бона сьһ'этэке п'адшатийе бькьн*. ¹³ Мэрэме ван һэр дөһа йэк э, эwe qəwat у һ'өкөме хwэ бьдьнэ шэ'нэwьр. ¹⁴ Эвана we т'эви Бэрх шэр' бькьн, ле Бэрх т'эви йед газикьри, бьжарти у амьна we ль сэр ван бькарьбэ, чьмки эw Бэрх Хөдане хөдана у П'адше п'адша йэ».

¹⁵ Ынге мьлайк'эт мьнр'а гот: «Эw авед тэ дитьн кö эwa qав ль сэр ван р'уньштийэ, эw щьмэ'т ьн, э'лалэт ьн, мьлэт у зьман ьн. ¹⁶ Эw һэр дөһэ стьруйед кö тэ дитьн, öca жи щэ'нэwьр we һэвр'а бьжэньнэ йа qав. Эwe дэсте we жь һэр тышти бькьн, we тэ'зи кьн у гоште we бьхwьн, егьрда бьшөwьтиньн. ¹⁷ Чьмки Хwэде эв йэк кьрэ дьле ван, кö хwэстьна Wi бькьн у сэр нетэке бьн, п'адшатийа хwэ бьдьнэ щэ'нэwьр, һ'эта

* 17:12 Данийел 7:24.

кө хэбэред Хwэде бенэ сери.
 18 Эw жьна кө тэ дит, эw бажаре
 мэзын э, йе кө п'адшатийе ль
 сэр п'адшед дьнйайе дькэ».

Веранбуна БабилонеФ

18 1 Пэй ван тыштар'а мьн
 дина хwэ даие, we мьл-
 йак'этэки дьн жь э'змен дьхатэ
 хwаре. Эw хwэие h'өкөме мэзын
 бу у жь диндара wi р'уйе э'рде
 р'онайи бу. 2 Эwi бь дэнгэки
 бьльнд кьрэ гази у гот:

«Һьлшийа, веран бу, Баби-
 лона мэзын!

Эw бу ши-вар, мьск'эне
 щьна
 у сыг'ара h'эму р'өһ'ед h'эрам,
 қалетка h'эму тэйрэдед нэ-
 п'акэ мьр'дар»*.

3 Чьмки жь we шэрава қавийа
 вейә һар
 h'эму мьлэта һьлда вэхвар,
 п'адшед дьнйайе т'эви we
 қави кьрын,
 базьрганед дьнйайе жь агьре
 дьле we дәвлэти бун»*.

4 Ль вьр мьн жь э'змен дэн-
 гэки дьн бьһист кө гот:

«Жь нава we дэрк'эвын, щьм-
 э'та Мьн,
 wәки һун нэбынә һэвал-п'а-
 ред гөнед we
 у жь бэлайед we п'аре нэс-
 тиньн»*.

5 Чьмки гөнед we сэр һэв ши
 бунә гьһиштьнә h'эта э'з-
 мен
 у Хwэде нэр'астийед we ани-
 нә бира Хwэ*.

6 We чь кьрьбә өса жи һун
 биньнә сәре we
 у ль анэгори кьред we,
 дө шар һақаси ле вэгэр'иньн,
 эw к'аса кө we бона wә да-
 гьрт,
 һун дө шар тәл ль we бьдьнә
 вэхварьне»*.

7 Чьқас р'умэта хwэ бьльнд
 кьрийә
 у к'ефа дьле хwэ дэрбаз кь-
 рийә,
 һақаси шөфа-шине сәрда
 биньн.

Чьмки дьле хwэда аһа дь-
 бежә:

«Эз чава п'адша р'унышти
 мә,

* 18:2 Ишайа 21:9; 13:21; Йерәмийа 50:39.

* 18:3 Ишайа 23:17; Йерәмийа 51:7.

* 18:4 Ишайа 52:11; Йерәмийа 50:8; 51:6.

* 18:5 Дәстпобун 18:20-21; Йерәмийа 51:9.

* 18:6 Зәбур 137:8; Йерәмийа 50:15.

у нә жьнәби мә,
т'ө шар әзе шине нәбиньм»*.
8 Ләма жи нава р'ожәкеда ве
бәлайед ве сәр веда бен:
Нәхвәшийа һ'ал, шин у хә-
лайи у ве бьбә хөре егьр.
Чьмки әв Хөдан Хвәде қәват
ә, йе кә диwana ве дькә».
9 П'адшед дьнайәе, йед кә
пер'а қави у к'әф кьрьнә, гава
дуйе шәwата ве бьбиньн, ве
бьгьрин у сәр ве шине бькьн.
10 Жь тьрса щәфе ве, әве ль
дур бьсәкьньн у бежьн:
«Ах, ах бажаре мәзьн,
бажаре зор, Бабилон!
Диwana тә сьһ'әтәкеда сәр
тәда һат»*.
11 Базьрганед дьнайәе ве ль
сәр ве бьгьрин у шине бькьн,
чьмки иди т'ө кәсе тьштед ванә
фьротане нәк'ьр'ә: 12 Һур-му-
ред зер', зив, кәвьред қимәт,
лал-дөр', к'ьтане қимәт, п'ар-
ч'ед ширк^ф, һәвьрмыш, п'арч'ед
соре гәвәз, һәр дара бинхwәш
у һәр тьштед жь қилед фила,
тьштед жь даред һәрә қимәт,
жь сьфьр, һ'әсьн у мәрмәр,

13 өса жи дарчин^ф, бьһарәта
бинхwәш, бьхур, р'уне бин-
хwәш, бьхуре^ф ә'рәби, шәрав,
бьзьре зәйт'уне, арә хас, гәньм,
дәвар, пәз, һәсп, ә'рәбә, хөлам
у р'өһ'ед инсен жи. 14 Базьргане
бежьн: «Әв тьштед дьле тәдайә
ширьн жь дәсте тә чун у һ'әму
тьштед р'әwшә бьрқок жь тә
бьрийан, иди т'ө шар әв дәст
тә нак'әвьн». 15 Әв базьрганед
ван тьшта, йед кә пе Бабилоне
дәвләти бьбун, ве жь тьрса щә-
фе ве дур бьсәкьньн бьгьрин,
бавежьнә сәр ве 16 у бежьн:
«Ах, ах бажаре мәзьн,
кә тә к'ьтане қимәт, п'арч'е
ширк у сорә гәвәз ль хwә
wәргьртьбу
у бь зер', кәвьре қимәт,
лал-дөр'ва хәмьли буйи!»*
17 Һақас һәбук^ф сьһ'әтәкеда
п'уч' бу чу».
Һ'әму сәрдаред гәмийа у си-
йаред гәмийа, гәмивана^ф у
һ'әмуьед кә пе хәбата сәр бә'ре
ә'буре хwә дькьрьн, дур сәкь-
нин* 18 у чахе дуйе шәwата ви
дитьн, кьрьнә қир'ин у готьн:

* 18:7-8 Ишайа 47:7-9.

* 18:10 Һәзәкийел 26:17.

* 18:16 Һәзәкийел 28:13.

* 18:17 Һәзәкийел 27:26-34; Ишайа 23:14.

«Гэло бажарэки дьн мина ви бажаре мэзын һэбу?»¹⁹ Хвэли ль сэре хвэ кьрын, бь шин у гьри кьрынэ қир'ин у готьн:

«Ах, ах бажаре мэзын,
 вэки һ'эмуйед бэ'редайдэ
 хвэйигэми
 пе һэбука вийэ хьнебуийи
 дэвлэти бьбун,
 чава сьһ'этэкеда веран бу
 чу!»

²⁰ Э'змано, щьмэ'та Хвэде,
 шанди у п'ехэмбэрно!
 Дьле хвэ ша кьн ль ви ба-
 жари,
 кё Хвэде һ'эйфа вэ жь ви
 һьлда.

²¹ Ёнгэ мьльйак'этэки қэват,
 кэвьрэк мина бэрашэки мэзын
 һьлда, авитэ бэ'ре у гот:

«Бь ви авайи жи бажаре
 мэзын Бабилон we қайим
 жорда бе авитьне
 у иди т'ө шар we хёйа нэбэ*.

²² We иди дэнге чэнг, сазбэнд,
 бьлурван у бор'иван
 нав тэда т'ө шар нэйе бь-
 хистьне.

We иди һостаки т'ө п'ешэйи^ф

т'ө шар нав тэда хёйа нэбэ.
 We иди дэнге бэраша жи
 т'ө шар нав тэда нэйе бь-
 хистьне*.

²³ We иди ч'ьрусийа ч'ьре жи
 т'ө шар нав тэда хёйа нэбэ
 We иди дэнге бук-зэ'ве жи
 т'ө шар нав тэда нэйе бь-
 хистьне.

Базьрганед тэ гьрэгьред
 дьнйайе бун
 у һ'эму мьлэт бь сербазийа
 тэ жь р'е хальфин^{ф*}.

²⁴ У хуна п'ехэмбэр у щьмэ'та
 Хвэде к'этэ стуйе ви бажари,
 бэле хуна ван һ'эмуйа кё ль
 сэр р'уйе э'рде һатьнэ р'етьне».

Шабуна ль э'змен

19 ¹ Пэй ван йэкар'а, мьн ль
 э'змен дэнгэки бьльнд
 бьхист, мина дэнге э'лалэтэкэ
 гьран кё дьгот:

«Һалелуйа^{ф!}

Хьлазбун, р'умэт у қэват
 йед Хвэдейе мэ нэ!

² Диванед Wi р'аст у һэқ ьн.
 Эви дивана we қаве кьр
 йа кё пе қавийа хвэ дьне
 һ'эр'ьманд

* 18:21 Йерэмийа 51:63-64; Һэзэкийел 26:21.

* 18:22 Ишайа 24:8; Һэзэкийел 26:13.

* 18:23 Йерэмийа 25:10.

- у һ'әйфа хуна хөламед Хwәде
жъ we һылда»*.
- ³ Щара дōда готън:
«Һалелуйа!
Һ'әта-һ'әтайе дуйе жъ we
бък'ьшә»*.
- ⁴ Һәр бист чар р'успи у һәр
чар р'ōһ'бәр дәвәр'уйа чун у
сәре хwә ль бәр wi Хwәдейе
ль сәр т'әхт р'уньшти данин
у готън:
«Амин, Һалелуйа!»
- ⁵ Һьнге дәнгәк жъ т'әхт һат
у гот:
«Һ'әму хөламед Wийә кō жъ
Wi хоф дькьн,
бъч'ук у мәзын пәсьне Хwә-
дейе мә бьдън»*.
- ⁶ Һьнге мьн дәнг бьһист, чава
дәнге ә'лаләтәкә гьран, мина
дәнге хөлә-хөла гәләк ава у
мина дәнге гөр'инийа ә'wрайә
қайим кō дьготън:
«Һалелуйа!
Чьмки Хōдан Хwәдейе мәйи
Һ'әму Зорайийе
- дәст бь п'адшатийе кьр*.
- ⁷ Әм Wир'а гөл дьн у ша бьн
у шькьрийе бьдънә Wi,
чьмки дә'wата Бәрх пер'а
гьһишт
у дәргистийа Wi к'аре хwә
кьрийә.
- ⁸ Бона ль хwәкьрьне
к'ьтане бьрқоки пақьж жер'а
һатә дайине».
(Әw к'ьтан нишана кьрьнед
шьмә'та Хwәдейә р'аст ьн.)*
- ⁹ Һьнге wi мьляк'әти мьнр'а
гот: «Бьньвисә: Хwәзи ль ван,
кō бона шайийа дә'wата Бәрх
һатьнә т'әглифкьрьне!» Сәрда
зедә кьр гот: «Ай әв ьн хәбәрәд
Хwәдейә р'аст»*.
- ¹⁰ Wi чахи әз дәвәр'у чумә
ньга, кō сәре хwә ль бәр wi
дайнъм, ле әwi мьнр'а гот: «Ве
йәке нәкә! Әз жи һәвал-хөламә-
ки мина тә у ван хушк-бьред тә
мә, к'ижан ә'ламәтийа Исайә
р'аст хwәй дькьн*. Сәре хwә
ль бәр Хwәде дайнә. Чьмки әw

* 19:2 Зәбур 19:9; 119:37; Қануна Дōщари 32:43; Зәбур 79:10.

* 19:3 Ишайа 34:10.

* 19:5 Зәбур 22:23; 134:1; 115:13.

* 19:6 Дәрк'әтън 15:18; Зәбур 22:28; Данийел 7:14.

* 19:8 Ишайа 61:10.

* 19:9 Мәтта 22:2-14.

* 19:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шә'дәтийе бона Иса дьдън».

р'астийа кӧ Иса э'лам кър эв п'ехэмбэра дьдэ хэбэрдане**».

Һэспе боз у сийаре ви

¹¹ Һынге мьн дина хвэ даие, э'зман вэбу, ва йэ һэспеки боз, кӧ сийаре Вир'а Амьн у Р'аст дьготьн. Эв диванкърьне у шэр'е Хвэда сэр р'астие йэ. ¹² Ч'э'вед Ви мина алава егър бун у гэлэк т'ашь ль сэре Ви бун. Навэк сэр Ви ньвисар бу, кӧ пештьри Ви т'ӧ кэси нъзаньбу. ¹³ К'ьншэкэ хунед кьри ле бу у наве Ви Хэбэра Хвэде бу*. ¹⁴ Ордийед э'змен жи ль һэспед бозэ сийар к'ьтанед чил-қэрқашэ пақьж ль ван пэй Ви дьчун. ¹⁵ Жь дэве Ви шурэки туж дэрдьк'эт, вэки ль мьлэта хэ. Эве пе шьвдара һ'эсьни шьвантйе ль ван бькэ, ви һ'эвзе шэрава хэзэба Хвэдеие Һ'эму Зорайийеда ван бьһ'ьнщър'инэ. ¹⁶ Ль сэр к'ьнща Ви, сэр һета Ви навэк ньвисар бу: П'АДШЕ П'АДША У ХӖДАНЕ ХӖДАНА.

¹⁷ Һынге мьн мьляк'этэк дит, эв ль сэр р'оие сэкьни бу, бь дэнгэки бьльнд кьрэ гази у готэ һ'эму тэйрэдед кӧ һэведа дьфьр'ьн: «Вэрьн бышьвьнэ шаййиа Хвэдейэ мэзьн*, ¹⁸ вэки хун шьнйазед п'адша, сэрдара, мерхаса у бэрэт'ед һэспа, ӧса жи шьнйазед сийаред ван у һ'эму мэрьва, аза у хӧлама, бьч'ук у мэзьна бьхььн».

¹⁹ Һынге мьн эв щэ'нэвьр у п'адшед дьнйаие ордийед ванва ль щики шьвийайи дитьн, вэки шэр'е хвэ т'эви Ви сийаре һэспе боз у ордийа Вива бькьн. ²⁰ Һынге эв щэ'нэвьр т'эви ви п'ехэмбэре дэрэв дил һатьнэ гьртьне, йе кӧ ль бэр ви щэ'нэвьри нишанед э'щедькьрьн. Эви бь ван кьра эв хальфандьн, йед кӧ нишана щэ'нэвьр қэбул кьрьн у сэре хвэ ль бэр һ'эйкеле ви данин. Щэ'нэвьр у п'ехэмбэре дэрэв жи сахэ-сах һатьнэ авитьне нав гола агьре к'ьрк'утейи дьшьхӧлэ. ²¹ Эвед майин жи пе ви

** ^{19:10} Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Чьмки шэ'дэтига Иса эв р'ӧһ'е п'ехэмбэртиге йэ». «Шэ'дэтига Иса» аһа жи те фэ'мкьрьне: «Шэ'дэти бона Иса». Һьн жи ве шӧмла пашьн фэ'м дькьн чава хэбэра мьляк'эт э, нэ кӧ йа Йух'энна.

* ^{19:13} Йух'энна 1:1.

* ^{19:17-18} Һэзэкийел 39:17-20.

шуре кӧ жь дэве Сийаре һэспе боз дәрдык'эт, һатынэ кӧштӕне у һ'эму тәйрэдэ жь шьнйазед ван т'ер бун.

П'адшатийа һ'эзар сали

20 ¹ Һынге мьн дина хвэ даие, ва мьлйак'этэк жь э'змен дьһатэ хваре, к'ьлита гәлийе һәй-вайе у зынширәкә мэзын дәсте вида бу. ² Эви әв зийа гьрт, аһа готи әв мәрә бәре, кӧ хвәха мирешьн у шәйт'ан ә у һ'эзар сали гьреда*. ³ Эви әв авитә гәлийе һәй-вайе, сәр ви к'ьлит кьр у мор лехьст, вәки иди мьлэта нәхальфинә, һ'эта һ'эзар сал т'эмам бә. Пәй we йәкер'а әв гәрәке бона вәхтәки кьн бе бәр'дане.

⁴ Һынге мьн к'ӧрси дитьн кӧ әв ль сәр ван р'уныштӕн, к'ижанар'а һатә дайине, вәки диwane бькьн. Ӧса жи мьн р'ӧһ'ед ван дитьн, сәре к'ижана бона шә'дәтийа Иса у бона хәбәра Хвәде һатьбунә лехьстӕне, к'ижана сәре хвә ль бәр щә'нәвьр у һ'әйкәле ви данәнибун у нә жи нишана ви һьлдабунә сәр ә'ни йан

дәсте хвә. Эвана диса сах бун у т'әви Мәсһ һ'эзар сали п'адшати кьрӕн. ⁵ (Ле әв мьрийед майин сах нәбун, һ'эта һ'эзар сал т'эмам бу.) Эв ә р'абуна мьрийәйә пешьн. ⁶ Хвәзьли у бӧһӧрти-жьбарә йә, әве кӧ п'ара ви т'әви р'абуна мьрийәйә пешьн һәйә. Мьрӕна дӧда ль сәр ван һ'ӧкӧм накә, ле әве бьбьнә к'аһинед Хвәде у Мәсһ у we т'әви Ви һ'эзар сали п'адшатийе бькьн.

Ахьрийа мирешьн

⁷ Гава һ'эзар сал т'эмам бә, мирешьн we жь зьндана хвә бе бәр'дане, ⁸ әве дәрк'әвә, вәки ван мьләтед һәр чар қӧлбед дьнеда, аһа готи Гог у Магоге бьхальфинә у ван бона шәр' ль щики бьщьвинә. Р'әқәма ван we мина қума дэве бә'ре бә*. ⁹ Эвана we т'эмамийа ә'рде бәла бьн у дора варгәһе ордийа шьмә'та Хвәде у бажаре һ'ызкьри бьгьрӕн. Ле жь э'змен агьре бьбарә, ван һ'уфи хвә кә. ¹⁰ Эв мирешьне кӧ әв хальфандьн, we бе авитьне нава гола агьре к'ьрк'уте, ви щийе

* 20:2 Дәстпәбун 3.

* 20:8 Һәзәкйел 38.

кӧ щә'нәwьр у п'ехәмбәре дә-
рәw теда нә. Ль wьр we шәв у
р'ож, һ'әта-һ'әтайе бьчәрчьрн.

Дивана хьлазийе

¹¹ Ёнгге мьн т'әхтәки мәзь-
ни чили-қәрқаш дит у Йәк ль
сәр р'уньштьбу. Э'рд у э'зман
жь бәр Wi бәтаwәбун у дәwса
ван к'ьфш нәбу. ¹² We ёнгге
мьн мьрийед бьч'ук у мәзьн
дитьн кӧ ль бәр т'әхт сәкьни
бун. К'ьтеб wәбун у к'ьтебәкә
дьн жи wәбу, awа готи к'ьтеба
жийине. Дивана мьрийа анә-
гори ван кьред ванә к'ьтебада
нъвисар һатә кьрьне*. ¹³ Бә'ре
мьрийед хwә дан, Мьрьне у Ди-
йаре Мьрийа жи мьрийед хwә
дан. Дивана һәр мәрвәки жь
ван анәгори кьрьнед ван һатә
кьрьне*. ¹⁴ Ёнгге Мьрьн у Дийаре
Мьрийа һатьнә авитьне нава
гола егьр. Эw гола егьр мьрьна
дӧда йә. ¹⁵ У наwe к'е we к'ьтеба
жийинеда нъвисар т'ӧнәбу, әw
һатә авитьне нава гола егьр.

Э'рд у э'змане ну

21 ¹ Ёнгге мьн э'рд у э'зма-
нәки ну дитьн, чьмки
э'рд у э'змане бәре дәрбаз бун
у иди бә'р т'ӧнәбу*. ² Мьн дина
хwә даие, ва жь э'змен Бажаре
Пироз, Оршәлима ну мина бу-
кәкә хеликьри бона дәргистийе
хwә хәмьли жь Хwәдеда дьһатә
хwәре. ³ Мьн жь т'әхт дәнгәки
бльнд бьһист кӧ гот: «Ва йә
коне Хwәде нава мәрвәда! Эwe
Хwәха нав wанда бьжи, әwана
we бьбьнә щьмә'та Wi у Хwәде
Хwәха жи we т'әви ван бьминә,
чаwа Хwәдеие ван*.*⁴ Эwe жь
ч'ә'вед ван һ'әму һесьред ван
пақьж кә у иди мьрьне т'ӧнәбә,
нә шин, нә гьри, нә еш-ешук,
чьмки тыштәд бәре дәрбаз бун*.*
⁵ Ёнгге Эwi ль сәр т'әхт р'у-
ньшти гот: «Ва Эз һәр тышти ну
чедькьм». У мьнр'а гот: «Бьнь-
висә, чьмки әв хәбәрнә амьн у
р'астьн». ⁶ Ӧса жи готә мьн: «Һәр
тышт һатә сери. Эз ьм Алфа^ф у

* ^{20:12} Данийел 7:10.

* ^{20:13} Зәбур 62:12.

* ^{21:1} Ишайа 65:17; Пәтрус II, 3:13.

* ^{21:3} «Чаwа Хwәдеие ван» бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «У бьбә
Хwәдеие ван». Ле нав һьнәк дәстнъвисарада әв т'ӧнә.

** ^{21:3} Қануна К'аһинтийе 26:11; Һәзәкийел 37:28.

* ^{21:4} Ишайа 25:8.

Омега, Дәстпобун у Ахъри. Әзе йедт'и, жь канийа ава жийине беһәқ бдьмә вәхварьне. ⁷Әве кӧ сәрк'әвә, һәр тыште п'ара ви бьк'әвьн, Әзе Хвәдейе ви бьм, әве жи лаве Мьн бә*. ⁸Ле п'ара тьрсонәка, беамьна, к'ьрет-һ'әрама^ф, меркӧжа, бе-намуса, сербаза, п'утп'арьста у һ'әму дәрәвина ве гола агьре кӧ к'ьрк'утева дышәвьтә бьк'әвә. Әв ә мьрна дӧда».

Бажаре Оршәлима ну

⁹Мьляк'әтәки жь ван һәр һ'әфт мьляк'әта, йед кӧ һ'әфт т'асед ванә һ'әфт бәлайед хьлазийева т'ьжи һәбун, һат т'әви мьн хәбәр да у гот: «Wәрә ве дәрә, әзе буке нишани тә кьм, дәрғистийа Бәрх». ¹⁰Һьнге Р'ӧ-һ'е Пироз һатә сәр мьн, ви әз бьрьмә сәр ч'ийаки мәзьи бьльнд у Бажаре Пироз, Оршәлим нишани мьн да, кӧ жь ә'змен Хвәдеда дьһатә хварә*. ¹¹Р'умәта Хвәде нав вида шәвқ дьда, әв р'онайи мина кәвьре

қимәт бу, мина кәвьре йаспис, мина хьрустал бу. ¹²Сура ви мәзьн у бьльнд бу, донздәһ дәрғәһи бу у ль бәр дәрғәһа донздәһ мьляк'әт һәбун. Ль сәр дәрғәһа навед һәр донздәһ қәбилед зар'ед Исраел ньвисар бун*. ¹³Жь алийе р'оһьлатева се дәрғәһ, жь алийе бакӧрева се дәрғәһ, жь алийе башурева^ф се дәрғәһ у жь алийе р'оавайе-ва се дәрғәһ һәбун. ¹⁴Донздәһ һ'имед сура бажер һәбун, ль сәр ван һәр донздәһа навед һәр донздәһ шандийед Бәрх ньвисар бун.

¹⁵Дәсте ви мьляк'әтида, йе кӧ т'әви мьн хәбәр дьда бона чапкьрьне қамишәки зер'ин һәбу, вәки бажер, дәрғәһед ви у сура ви чап кә. ¹⁶Бажар чар гошә бу, дьрежайийа бажер вәкә бәрайийе бу. Әви бажар бь ви қамиши чап кьр, донздәһ һ'әзар мәйдан* дәрк'әт. Дьрежайи, бәрайи у бьльндайи вәкә һәв бун. ¹⁷Мьляк'әт сура бажер пе чапкьрьна мәрьвайе

* 21:7 Зәбур 89:26-27.

* 21:10 Һәзәкийел 40:2.

* 21:12-13 Һәзәкийел 48:30-35.

* 21:16 «Донздәһ һ'әзар мәйдан» һ'әсабе ньһа дькә дӧ һ'әзар дӧсьд километр.

чап кър, бълндайиа we бу сэд чъл чар зэнд*. 18 Эw сур жь кэвьре йаспис хатьбу чекьрьне у бажар хвэха жь зер'е хаши мина шушэ зэлал бу*. 19 H'и-мед сура бажер бь хэр шур'э кэвьред хасэ қимэт хатьбунэ хэмьландьне.

H'име пешьн йасписе сыпи бу,
 йе дōда сафире шин,
 йе сьсийа халкедоне к'эске вэкьри,
 йе чара зьмруде к'эск,
 20 йе пенша сардонуксе сор,
 йе шэша сардийоне соре тэ'ри,
 йе h'эфта кэвьре зер'ин,
 йе h'эйшта зьмруде шин,
 йе нэһа топазе қич'ьк,
 йе дэһа хьрисопрасе к'эск,
 йе йанздэһа йақуте ширк,
 йе донздэһа аместисе ширке вэкьри*.

21 Hэр донздэһ дэргэһ донздэһ дөр' бун, хэр дэрик жь дөр'эки бу у майдана бажер жь зер'е хаши мина шуше зэлал бу.

22 Mьн бажерда п'арьстгэһ нэдит, чьмки Хōдан Хвэдейе H'эму Зорайиye у Бэрх п'арьстгэһа wi нэ. 23 Бажар нэ h'эwше тэ'ве у һиве бу кō р'онайи бьдане, чьмки р'умэта Хвэде wi р'онайи дькэ у Бэрх ч'ьра wi йэ*. 24 Mьлэт we р'онайа wiда бьгэр'ьн у п'адшед дьнйаie we р'эwш-р'умэта хвэбиньнэ нава wi*. 25 Дэргэһед wi we т'ō шар нэйенэ гьртъне, чьмки ль wьр т'ьме we р'ож бэ, шэве т'ōнэбэ. 26 We р'умэт у һөрмэта мьлэта биньнэ нава wi. 27 Qэт тыштэки h'эрам we нэк'эвэ бажер, нэ жи йед кō к'ьретийе у дэрэwа дькьн we бьк'эвьне, т'эне эвед кō к'ьтеба Бэрхейэ жийинеда хатьнэ ньвисаре*.

* 21:17 «Сэд чъл чар зэнд» бь h'эсабе ньһа дькэ шест пенш метьр. Зэнд we дэме 45 санти бун, ава готи незики нив метьри.

* 21:18-21 Ишайа 54:11-12.

* 21:20 Жь ван кэвьра к'ижан р'ожа иройин нэнас ьн, навед ван жь йунани хатьнэ ньвисаре. Мэсэлэ: Халкедон, сардонукс, хьрисопрас, сардийон. Бона халкедон у сардийон бь заравед дьн һьнэк бавэр дькьн кō эв шур'э-шур'э эқиқ ьн. Hьнэк шьк сэр р'энгед чэнд кэвьра һэйэ.

* 21:23 Ишайа 60:19-20.

* 21:24-25 Ишайа 60:3, 11.

* 21:27 Hэзэкийел 44:9.

22 ¹ Паше ви мьлайк'эти ч'эмэки ава жийине, мина хьрустале зэлал нишани мьн кьр, кӧ жь т'эхте Хвэде у Бэрх дэрдык'эт у нава майдана бажерва дык'ышийа. ² Ль һәр дӧ алийед ч'ем дара жийине* һэбу, кӧ донздәһ щур'э бәр дани у һәр мәһ бәре хвә дьда. Бәлгед^ф we даре бона қәнщбуна мьлэта бун**. ³ Иди тыште нь-фьр'лебуи ль вьр we т'ӧнәбә.

Т'эхте Хвэде у йе Бэрх we нав бажерда бә у хӧламед Ви we жер'а хьзмәтк'арийе бькьн. ⁴ Әwe р'уйе Ви бьбиньн у наве Ви we ль сәр ә'нийа ван һәбә. ⁵ Иди шәве ль вьр т'ӧнәбә, we р'онайа ч'ьре у р'ойе кер нә-йен, чьмки Хӧдан Хвэде we ль ван р'онайи кә у һ'эта-һ'этайе п'адшатийе бькьн*.

Һатьна Иса Мәсиһ

⁶ Ви мьлайк'эти мьнр'а гот: «Әв хәбәрнә амьн у р'аст ьн. Хӧдан Хвәдейе кӧ Р'ӧһ'е Хвә дьдә п'ехәмбәра*, мьлайк'эте Хвә шанд, вәки тыштед кӧ

we зутьре бьқәвьмьн нишани хӧламед Хвә кә».

⁷ Иса дьбежә: «Ва йә Әзе зутьре бем.

Хвәзи ль ви, йе кӧ хәбәрәд п'ехәмбәртийед ве к'ьтебеда хвәй дькә!»

⁸ Мьн Йуһ'әнна әв йәкана бьһистьн у дитьн. У чахе мьн әв бьһистьн у дитьн, дәвәр'у чумә ньге ви мьлайк'эти, йе кӧ әв тышт нишани мьн кьрьн, вәки сәре хвә ль бәр ви дай-ньм. ⁹ Ле әви мьнр'а гот: «Ве йәке нәкә! Әз жи һәвал-хӧ-ламәки мина тә у ван бьред тә п'ехәмбәра у ван һ'әмуйа мә, йед кӧ хәбәрәд ве к'ьтебе хвәй дькьн. Сәре хвә ль бәр Хвэде дайнә».

¹⁰ Сәрда жи мьнр'а гот: «Хә-бәрәд п'ехәмбәртийейә ве к'ь-тебеда вәнәшерә, чьмки вәхт незик ә. ¹¹ Әwe кӧ нәһәқийе дькә, бьра һе нәһәқийе бькә, әwe кӧ к'ьрет ә, бьра һе к'ьретийе бькә, әwe кӧ р'аст ә, бьра һе р'астийе бькә у әwe кӧ пироз ә, бьра һе пироз бә».

* 22:2 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Даред жийине».

** 22:2 Дәстпелун 2:9; Һәзәкийел 47:12.

* 22:5 Ишайа 60:19; Данийел 7:18.

* 22:6 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хӧдан Хвәдейе р'ӧһ'е п'ехәмбәра».

12 Иса дьбежэ: «Ва йэ Эзе зутьре бем у хэлата Мьн дәсте Мьнда йэ, вэки анэгори кьрьнед һэр йэки бьдьмэ ви*.
13 Эз ьм Алфа^ф у Омега, Йе Пешьн у Йе Пашьн, Дәстпелун у Ахьри».

14 Хвэзи ль ван, йед кө чөхед хвэ шуштьнэ*, вэки изьна ван һэбэ, жь бэре дара жийине бьхвьн у дэргәһед бажерр'а бьк'эвьнэ һьндөр'!** 15 Ле сә-куч'ьк, сербаз, бенамус, меркөж, п'утп'арьст у һэр кәсе кө дэрәва һ'ыз дькэ у дэрәва дькэ, әве дэрва бьминэ.

16 «Мьн, Иса, мьляк'әте Хвэ шанд, вэки шө'дәтиһа ван тышта нава щьвинада бьдэ. Эз Тамар у Р'ьк'ьнйата^ф Давьд ьм у Эз Стәйрка Шәвqә Сьбәһе Зу мэ»*.

17 Р'өһ' у бук дьбежьн: «Wә-рә!» Әве кө дьбьһе бьра бежэ:

«Wәрә!» Әве кө т'и йэ бьра бе, әве кө ава жийине дьхвазэ бьра бәһәқ бьстинэ*.

Пашготьн

18 Эз шө'дәтиһе дьдьмэ һэр кәсе кө хәбәред п'ехәмбәртиһейә ве к'ьтебеда дьбьһе: һәгәр йәк тыштәки сәр ванда зедә кә, Хвәде жи ван бәлайед кө ве к'ьтебеда ньвисар ьн ве сәр вида зедә кә*. 19 У һәгәр йәк жь хәбәред п'ехәмбәртиһейә ве к'ьтебеда тыштәки кем кә, Хвәде жи ве п'ара ви жь дара жийине у жь Бажаре Пироз кем кә, бона к'ижана ве к'ьтебеда ньвисар ьн.

20 Әви кө шө'дәтиһа ван тышта дьдэ, дьбежэ: «Бәле, Эзе зутьре бем». Амин! Wәрә, йа Хөдан Иса.

21 К'әрәма Хөдан Иса һ'әмуһар'а* бә.

* 22:12 Ишайа 62:11; Йерәмиһа 17:10.

* 22:14 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «чөхед хвэ шуштьнэ» «т'әмиһейед Ви дьқәдиньн» һәйә.

** 22:14 Дәстпелун 2:9.

* 22:16 Жьмар 24:17.

* 22:17 Ишайа 55:1.

* 22:18 Qануна Дөщари 12:32.

* 22:21 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «һ'әмуһар'а» «щьмә'та Хвәдер'а» йан жи «һ'әму щьмә'та Хвәдер'а» һәйә.